

ཡོད་ཀྱི་ལྷོ་མ་དག་ལ་མཁུ་གུ་ཟེར་ག

ཡེ་ཤི་ཀུ།

ཐོད་སྒྲིངས་ཀྱི་ཆོག་མཚན་རིག་ཁང་ནས་སྤྱི་ལོ་ཙམ་བུ་པ།

RESERVE COPY

038407

Accession No.....
Shantarakshita Library
Tibetan Institute, Saranath

གཤམ་ཁྲིང་སྒྲུང་ཆའི་དཀར་ཆག

(ས་བཅད་བརྟན་པའི་ལེ་ཆན་)

གཤམ་ཁྲིང་། རྒྱ་ལའི་ཁྲིང་མ་སྒྲུང་ཁྲིང་བརྟན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་
མཆའི་སྐབས།

1. ཡང་ཁྲིང་དོན་འཛིན་དང་། བོད་རྒྱ་ཆིབས་
ཞལ་བསྐྱར་བ། (1)
2. རྟན་གར་གྱི་དམག་དཔུང་བོད་ནས་ཁྲིང་
འབྱུང་བྱས་པ། (15)
3. མཆའི་སྐབས་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་ཁྲིང་མངའ་
གསོལ་དང་། ས་གནས་ཁྲིང་གཞུང་གི་
འགོ་འཛིན་བསྐྱར་སྤྱིག་བྱས་པ། (22)
4. བཀའ་རྒྱོན་ནང་འབྲུགས་ཀྱི་མཐར་དཔུས་
གཙང་བདེ་གཟར་ལངས་པ། (41)
5. ཆིང་གོང་མས་ཞིབ་དཔྱད་ཆེད་མངགས་
ཁྲིས་ད་ལྟམ་སྐྱར་གཤམ་ཁྲིས་ཁྲིས་ཆར་
བཅད་པ། (64)
6. རྒྱ་ལའི་བརྟན་པ་རེ་ཞིག་ས་སྒྲུང་རྒྱ་ལའི་
དཔྱད་བྱུང་བ། (67)

7. གོང་མའི་བཀའ་ལྟར་བོད་ཀྱི་འགོ་
 འཛིན་པོ་ལྷ་བར་བསྐོས་པ། (80)

8. འབྲུག་ཁྲལ་ནང་འབྲུགས་ལངས་པར་བོད་
 དམག་བཏང་ཉེ་ཞོད་འཇགས་དང་འབྲེལ་
 སྤང་མ་བྱུག་གཏོང་བྱའི་ལམ་སྟལ་བཙུགས་
 པ། (88)

9. བོད་རྒྱ་བཅའ་ལྟར་ཆིང་གོང་མའི་དམག་
 དཔུང་ཁྲ་བསྟུ་གཏན་འཁེབས་བྱས་པ་དང་།
 རྒྱ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་བོད་རྒྱ་ཕྱིར་ཐེབས་
 གནང་བ། (91)

10. རྒྱ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་དང་། པོ་ལྷ་བའི་
 དབར་ཁྱ་ཕྱིར་དམ་སེལ་བྱུགས་པ་རེ་.....
 གསལ་རྒྱ་ཁྱར་ཅིང་། མི་རིང་བར་པོ་ལྷ་
 བ་ཤོངས་པ། (111)

11. གོང་མས་ཁང་འཁྱར་ཐེད་རྣམ་རྒྱལ་ལ་པ་
 ལྷལ་བུ་འཛིན་རྒྱ་བོད་ཀྱི་འགོ་འཛིན་
 བསྐོས་པ། (116)

12. འཁྱར་ཐེད་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་བྱེད་ངན་ཆ་བས་
 ཆེ་བས་ཨམ་བན་གྱིས་བསད་པ་དང་།
 ཁོ་པའི་ངན་རོགས་གྱིས་ཨམ་བན་གཉིས་
 བསད་པ་ལོགས་གྱི་དོན་ཁྱེན་བྱུང་བ།

13. ཞོང་མའི་བཀའ་ལྟར་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཚོག་
 བས་བོད་ཀྱི་སྲིད་འགན་བཞེས་པ་དང་།
 བཀའ་ཤག་ལས་ཁྲུངས་དངོས་སྤྱུ་བཅུགས་
 བ། (144)

14. ཕྱིན་ཆད་བོད་ས་གནས་ཀྱི་ལས་དོན་
 ཕྱིད་སྤྱགས་ཆ་འཛིན་དོན་ཆན་བཅུ་
 གསུམ་གཏན་ལ་ཕབ་བ། (152)

15. ལ་དྲགས་རྒྱལ་སློན་ཀྱི་ནང་འཁྲུག
 འདུམ་ཐབས་དང་། བཅ་ཆེན་དྲུག་པར་
 དབང་ཁྲུང་བཅུ་ལ་བ་ལོགས་ཚོས་སྲིད་
 མཛད་པ་སྤྱི་མཐུན་ལེགས་པར་བསྐྱུངས་
 བ། (173)

16. རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཚོག་ནས་སྲིད་འགན་ལ་
 བདུན་ཞེས་མཐར་སྐྱུ་གཤེགས་པ་དང་།
 ཞོང་མས་དེ་ཙམ་རྒྱལ་ཆབ་ཏུ་བསྐྱོས་
 བ། (180)

བཞི་པ། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་སྤྱི་མཐུན་བཅུད་པ་འཇམ་དཔལ་
 རྒྱ་མཚོའི་སྐབས།

1. ཡང་སྲིད་བཅུད་འཚལ་དང་། དོས་
 འཛིན་སྲི་འདོན་ཁྲུས་པ། (191)

2. སྤྱི་རྒྱུ་དེ་མོ་གཤམ་ཆ་བ་ཆེ་སྟོན་སྤྱི་རྒྱུ་
 རག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་བསྟོན་པ་དང་།
 མོང་མའི་ཡུལ་སྤྱོད་པའི་ཐུ་དན་དང་
 དམོངས་རྒྱལ་པ་ཐུབས་པ། (213)

3. བཅ་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་ནང་
 རུ་ཐེབས་པ་དང་། ས་དན་པའི་རུས་
 སྤྱི་ཞོད་འཇགས་བཏང་བ།
 (218)

4. མོང་མས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་བརྒྱད་པ་ཆོས་སྤྱི་རྒྱུ་
 གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་དབང་བསྟར་བ་
 དང་། དེ་རྒྱུ་སྤྱི་རྒྱུ་ཆེ་སྟོན་སྤྱི་རྒྱུ་
 བཀའ་ལྷན་རྒྱལ་ནང་རུ་ཐེབས་པ། (237)

5. བོད་རུ་མོར་དམག་གི་བཅན་འཇུལ་
 ཐེབས་དང་པོ་ལྷན་པའི་བརྒྱད་རིམ། (248)

6. བོད་མོར་དབང་སྤྱི་རྒྱུ་ཞི་ལྷོས་
 ཆིངས་མལ་བྱས་པ། (257)

7. བོད་མོར་ཆིངས་སྤྱོད་ལྷ་མ་ཐུད་ལྱེད་སྐབས་
 མོང་མས་ཆེ་སྟོན་སྤྱི་རྒྱུ་ལང་བོད་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱུ་
 རྒྱུ་རུ་བསྟོ་རྒྱུ་མཁའ་བཏང་། རིང་མིན་
 གཤམ་པའི་ཆ་མོ་རྒྱུ་ལ་སྤྱི་རྒྱུ་

..... (268)

8. མོར་ཁས་ཆིངས་དོན་རྒྱལ་འགལ་གྱིས་སྒྲིག་
གཙོ་བོ་ཤམས་ཏེ་གཞུང་ནང་ནས་ཤོད་ཀྱི་
བཀའ་སློན་གཉིས་སོགས་བཟུང་བྲིད་མོག
སྤྲོད་ཡང་མོར་དམག་བཏང་ནས་བཀྲས་
རྒྱན་སོགས་ལ་རྟག་བཅོམ་བྱས་པ། (278)

9. མོར་མ་ཆན་ལྷུང་གིས་མོར་ཁའི་བཅན་འཛུལ་
མཐར་སློང་ཆེད་དམག་དཔོན་ལུ་ཁང་ཨན་
གྱིས་གཙོས་པའི་དམག་འཁོར་ཆེན་མངུ་
པ། (290)

10. རྒྱ་ཤོད་དཔུང་ཆེན་གཤམ་རྡོར་ལྷགས་མ་
ཐག་ནས་པར་རྒྱལ་ཏེ་མོར་ཁས་མཛོ་སྤྲོད་
བཟོད་གསོལ་བྱས་པ། (298)

11. བཀའ་སློན་དགའ་གཤམ་གཉིས་རེ་ཞིག་པེ་
ཅིན་རྒྱལ་ཁར་རྒྱུང་བདའ་དང་། ལུ་ཁང་
ཨན་སོགས་རྒྱལ་ཁའི་ངང་རྩ་སར་ཕྱིར་
འཁོར་པ། (309)

12. ཆིང་མོར་མའི་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ཤོད་ས་
གནས་ཀྱི་སྤྱིག་རྒྱལ་ལམ་ལུགས་ལ་ཞིབ་བཤེར་
གྱི་དོན་ཆོན་ཉེད་དཔུ་གཏན་འཁེབས་བྱས་
པ། (315)

13. རྒྱལ་སྤྱིའ་དོན་ཆེན་ཉིད་དཔུའི་ནང་ནས་
གལ་ཆེའི་དོན་གནད་ཀྱི་ཡོང་ཆུན་སོགས་
འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་དང་། ལག་བརྟན་གྱི་
དཔེ་མཆོན་འགའ་ཞིག་..... (334)

14. དབུས་གཙང་ཁུན་བདེ་སྤྱིར་གསར་རྩ་
བཟབ་པ་དང་། མོང་མ་ཆན་ལྷང་གི་འདྲ་
ཐང་ཐེབས་པ་ཆེ་མོ་བྱང་གི་གཟིམ་རྒྱུད་ས་
གསུམ་རྩ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ། (347)

15. རྒྱ་ལའི་བླ་མ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཆོ་སྤྱི་
གཤེགས་པ་དང་། མོང་མ་རྩ་ཆེན་གྱིས་རྟ་
ཆག་བརྟན་པའི་མགོན་པོ་རྒྱལ་ཚབ་རྩ་
བརྒྱས་པ། (355)

ཐུག་པ། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་དཔུ་པ་ལྷང་རྟོགས་རྒྱ་མཆོའི་སྐབས།

1. ཡང་མིད་དོས་འཛིན་དང་། གསེར་ཁྱིར་
ཐང་འགསོལ་བྱས་པ། (362)

2. རྒྱལ་ཚབ་རྟ་ཆག་གཤེགས་ཚབ་དེ་མོར་
བརྒྱས་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་དཔུ་པ་དཔུང་
ན་ལྷ་མོར་སྤྱི་གཤེགས་པ། (371)

ཐུག་པ། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་བཅུ་པ་ཆུལ་ཁེམས་རྒྱ་མཆོའི་སྐབས།

1. ཡང་མིད་དོས་འཛིན་དང་། མིད་རྒྱུད་དེ་མོ་
གཤེགས་ཚབ་ཆེ་སྟོན་སྤྱིར་ལ་བརྒྱས་ཤིང་།
རྒྱ་ལའི་བླ་མ་ཁྱི་འདོན་བྱས་པ། (386)

2. ཚུགས་སྐྱུག་ཞིབ་གཞུང་གསར་བཞོད་དང་།
 སྒོ་བོར་དབྱང་འཇུག་བྱས་ཤིང་། རྒྱ་ལའི་
 བཅུ་པ་བསྟེན་རྫོགས་བཞེས་ནས་རིང་པོར་
 མ་ཁོན་པ་སྐྱ་གཤེགས་པ། (405)

བཅུན་པ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་བཅུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་
 མཆོའི་སྐབས།

1. ཡང་མིད་དོས་འཛིན་ཁྱིར་ཐེབས་དང་།
 རྟོད་མངའ་རིས་ཁུལ་རྒྱ་ལ་ཁིང་དམག་འཁྲུག་
 ཟུང་བ། (416)

2. ཆིང་གོང་མས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་བོད་ཀྱི་
 དཔོན་རིགས་ཆེ་སྲུང་གོ་གནས་རིམ་པ་ཡུན་
 རིང་ལག་བསྟར་གྱི་དེབ་གཞི་བསྐྱར་འགོད་
 བྱས་པ། (426)

3. གོང་མས་མིད་རྒྱུང་ཆེ་རྫོན་མིད་ཁྱི་ལས་
 ཐབ་པ་དང་། བཅུ་ཆེན་བཅུན་པ་དང་ར་
 རྒྱུང་ལ་མིད་རྒྱུང་རིམ་བཞིན་བསྐྱོས་པ།
 ཐག་གཡཔ་ཁུལ་ནང་འཁྲུག་ཟུང་བ། (458)

4. གོང་མས་རྒྱ་ལའི་བཅུ་གཅིག་པར་མིད་
 དབང་ཐུལ་ཡང་། མི་རིང་མར་སྐྱ་གཤེགས་
 པ་དང་། གོང་ཁའི་བཅུན་འཇུག་དམག་
 འཁྲུག་ཟུང་བ། (467)

བརྒྱད་པ། རྒྱ་ལའི་གྲ་མ་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་
མཚའི་སྐབས།

1. ཡང་ཕྱིད་བཅད་འཚལ་དོན་འཛིན་དང་།
ཁྲི་ལ་ཐེབས་པ། (479)

2. ས་གནས་ཕྱིད་གཞུང་གི་དབང་འཛིན་པ་
ནང་འགལ་བྱུང་ནས་ཕྱིད་རྒྱུང་ར་སྒྲིང་རྒྱལ་
ནང་ཏུ་ཤོས་པ་དང་། བཤད་སྐྱོད་དབང་
ཐུག་རྒྱལ་པོས་ཐེ་ཕྱིད་བྱས་པ། (489)

3. ཉག་རྩང་ཏུ་དཔུང་འཇུག་དང་། ཐེ་ཕྱིད་
བཤད་སྐྱོད་འདས་ཚབ་ཐེ་ཐུག་མཁུན་རབ་
དབང་ཐུག་ལ་ཕྱིད་རྒྱུང་བསྐྱོས་པ། (508)

4. དབལ་ཐུན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་རུས་མིང་དང་།
ཕྱིད་རྒྱུང་ཐེ་ཐུག་ཤོངས་ཆེས་རྒྱ་ལའི་གྲ་
མས་ཕྱིད་འགན་བཞེས་ཏུང་ཡིང་མིན་སྐྱོ་
གཞེགས་པ། (518)

5. ཉ་ཚག་རིེ་ཏུང་ཉ་ཐོག་སྤྱ་ལ་རྒྱལ་ཚབ་
བསྐྱོས་པ་དང་། བོད་ཏུ་དབྱིན་རིའི་མི་རྟོག་
ཞིབ་ལ་ཡོང་རྒྱུར་དོ་རྟོག་བྱས་པ། (535)

དགུ་པ། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་སྒྱུ་ཐེང་བཅུ་གསུམ་པ་བྱུ་བ་བཏུན་
 རྒྱ་མཚའི་སྐབས།

1. སྒྱུ་འབྲུངས་པ་དང་། ཡང་སྤྱིད་དོས་
 འཛིན་གྱིས་ཁྱི་འདོན་བྱས་པའི་
 སྐྱར། (543)

2. དབྱིན་ཇི་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལྷགས་ལ་དོ་
 སྐྱལ་བྱེད་པའི་དམག་འབྲུག་ཐེངས་དང་པོ་
 བྱང་སྐྱར། (557)

3. རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མས་སྤྱིད་འགན་དདོས་སྒྱུ་བཞེས་
 པ་དང་། བོད་ཀྱི་དབང་བཟུང་པ་ནང་
 རྒྱལ་སྤྱིད་དབང་འཕྲོག་རེས་བྱེད་པའི་འཐབ་
 ཚོད་སྐྱར། (576)

4. ལུ་ཅ་ལུའི་འབྲེ་ལག་བོད་རུ་བརྒྱངས་པའི་
 སྐྱར། (587)

5. བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཀྱིས་
 དབྱིན་ཇི་བཅན་འཁྱལ་པར་དོ་སྐྱལ་བྱེད་
 པའི་དམག་འབྲུག་ཐེངས་གཉིས་པའི་
 སྐྱར། (598)

6. གྲང་དབྱིན་ཐང་གིས་བོད་དོན་དག་ཐེང་
 བྱས་པའི་སྐྱར། (623)

7. རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་ཐུབ་པ་རྟན་ཟུ་མཚེ་མཚེག་
 མི་སྐྱེ་ཁྱེན་གཞི་ལ་ཏུ་ཐེབས་པ་དང་།
 དེ་རྒྱུ་མེ་ཅིང་ཏུ་ཐེབས་ཏེ་གོང་མ་ཡུམ་
 ཐུག་དང་མཇལ་འཕྲད་གནང་བའི་
 སྐོར། (634)

8. ཟུལ་པ་ཐུབ་པ་རྟན་ཟུ་མཚེ་ཟུ་གར་ཏུ་
 བྱོན་ཐུལ་ཐེབས་པའི་སྐོར། (651)

9. སིམ་ལའི་ཁྲ་མ་ཚེགས་སྐོར། (663)

10. བོད་མ་གནས་མུ་ཕྱིན་འཛིན་གྱི་ཕྱེད་
 ཐབས་གསར་པ་འགའ་ཞིག་བྱུང་སྐོར། (677)

11. རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་ཐུ་ཕྱིར་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་
 བོད་གོང་མ་པ་རྒྱ་གསུམ་པ་དང་བོད་ཀྱི་དབང་
 འཛིན་པ་ནང་ཁུལ་ཕྱིན་དབང་འཕྲུག་རིམ་
 བྱས་པའི་སྐོར། (693)

12. རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་ཐུ་ཕྱིར་བཅུ་གསུམ་པའི་
 ཡང་ཕྱིན་རིམ་འཛིན་དང་། གཞེས་བྲིས་
 མངའ་གསོལ་བའི་སྐོར། (702)

13. ར་སྐྱོང་དང་རྟག་བྲག་གཉིས་མ་རྒྱུ་
ཕྱིན་རྒྱུར་གྱི་བྲིས་འཁོད་པ་དང་། ར་
 རྟག་གཉིས་དབང་འགལ་བ་འབྱུང་བྱེད་
 དང་། བཟུང་རིམ་སྐོར། (711)

14. བོད་མི་དམངས་ལ་བདེ་སྲིད་ཀྱི་ཉི་མ་

ཤར་བ། (725)

བརྒྱ་བ། དགའ་ལྷན་མོ་བྲང་པའི་རུས་བོད་ཏུ་ཚུན་པའི་
མཁས་པའི་དཔེ་མཆོད་སྐྱོར།

1. ལྷན་ཅིས་མཁས་དབང་མཁྱེན་རབ་ནོར་

བུ་མཆོག་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་

བསྟུན། (738)

2. ཉེ་རུས་ཀྱི་མཁས་པའི་དེད་དཔོན་དག་

འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་

བསྟུན། (754)

ས་བཅད་བརྒྱད་བ། མཚུག་བྱང་དང་། དབྱུང་

གཞིའི་སྐོར།

1. གཡུ་ཐེང་དེབ་གསུམ་གྱི་མཚུག་བྱང་།

..... (786)

2. གཡུ་ཐེང་དེབ་གསུམ་གླིག་ཚུལ་བྱང་

སྐབས་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཀྱི་དཀར་

ཆག (790)

རྣམས་སོ།

གཤམ་པ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ལྷ་ཡིས་བརྟན་པ་

སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་སྐབས།

1. བར་ཤིང་རྩེ་མ་འཛིན་དང་ཤིང་ཏུ་ཆེ་བའ་ཞལ་བཟུང་ཆེ་ལ།

རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ལྷ་ཡིས་བརྟན་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གི། བཞུགས་པ་

ཁམས་སྤངས་ཀྱི་སའི་ཆར་ལི་ཐང་ལྷུ་བ་ཆེན་པ་སྤྱིར་ཞེས་གསལ་པའི་
ཆོས་ཀྱི་སྤེ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྟོ་ཞལ་ཤར་ཆར་ཡལ་བའོད་ན་མས་དར་.....
རྒྱས་དང་། ལྷ་མ་ལྷ་ཡིས་བརྟན་ཆོས་མཆོ་བ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་ལྷ་ཡིས་1708
པོད་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ས་པོ་ཀྱི་པ་པོའི་སྟོན་རྒྱས་རྟོར་ཟེ་བརྟན་
པའི་ཆོས་བཅུ་དལ་ཉིན་སྟེ་བཟུངས། སྤྱི་ལོ་ལོ་མ་དགེ་པལ་གིས་
ནས་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་ཞེས་པའི་མཆོན་གསལ། འབྱུངས་ལྷས་དང་ཞལ་
གསུང་སོགས་རོ་མཆར་ཆེན་པོ་རྒྱ་ལྷ་ཡིས་བར་གསལ་གིང་། དེ་ལ་བརྟེན་
ནས་ཁམས་དང་མདོ་སྤངས་རྒྱུ་ཀྱི་སྟོ་ལྷ་ཡིས་དང་དང་ལྷན་པོད་སོག་པར་པོས་
རྒྱ་ལའི་སྟེ་རྒྱ་ག་པ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་ཡང་སྤྱིད་ཡིན་པའི་དད་ཆོས་...
དང་སྤྱིར་གསལ་རིམ་བཞིན་ཁྱབ། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་པོད་ས་གནས་ཀྱི་
ཤིང་དབང་སོག་པོ་སྟེ་བཟང་ཁང་གིས་བཟུང་ཞིང་། བད་དགར་འཛིན་པ་
ཡེ་གསལ་རྒྱ་མཆོ་པོ་ཏུ་ལའི་ཁྱི་ལ་འཁོད་བཞིན་པར་བརྟེན་དངོས་སྟེ་རོས་...
འཛིན་ཁྱུ་རྩེ་རོ་མ་ཆོགས་པར་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་ལྷ་མ་དང་གཞུང་ཞབས་.....
ཉིང་ཁྱངས་འགའ་ཞིག་ནས་མདོ་སྤངས་རྒྱ་ལྷ་ཡིས་ཆུང་གི་སྐབས་ཁྱུ་འདྲ་.....
འབྱལ་བ་ཅན་རྒྱ་ཟང་། གསུང་ནས་ཡས་འབྱུང་བ་སྟེ་སྟེ་ལྷ་ཡིས་མཆོག་
དལ་པོ་བརྟན་ལ་ཞལ་ལྷོགས་པ་སྟེ་ཡེ་1714པོད་གིང་ཏུ་མར་པོད་ནས་

ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་ཕང་གསལ་པའི་མི་ལྷ་དགེ་འདུན་དང་དར་བླ་སྐྱུ་པས་.....
 ཟེར་བ་གཉིས་ཡོང་གིན་འདུག་ཟེར་བ་ཡབ་ཡུམ་གྱིས་ཤུག་པ་དང་།
 ཁོང་ཚོ་ཡོང་ན་ལེགས་ཉེས་ཅི་བྱེད་མི་ཤེས་པས་རེ་ཞིག་ཡུལ་གཞན་ཏུ་.....
 རྒྱལ་བར་དགོངས་ཏེ། ཉམ་ཆུང་དང་པོའི་ཆོས་བཞིའི་སྒོ་རེངས་ཆིབས་
 མོག་ཏུ་གདན་ཏུངས་ཏེ་སྡེ་དགེ་སྤྱོད་སྐྱུ་ཐེབས། རིམ་གྱིས་རྒྱག་པ་དང་
 ཆོས་རྒྱན་གྱི་ཉེན་ཆེ་པའི་ལམ་རྒྱུད་དེ་སྡེ་གཞུང་དཔོན་མཁའ་འགྲོ་དང་།
 ཁྲིམ་ཐར་མཁའ་འགྲོའི་སྡེ་མོག་ཏུ་གདན་ཏུངས། ཉམ་ཅེ་པོ་དཔོན་དར་
 ཏུན་ལོ་ཡོན་དང་། སྡེ་དགེ་ནས་གདན་འདྲེན་གྱི་སྐོ་ཉ་བ་སྐྱུར་བྱུང་
 བར་སྡེ་དགེའི་ཐང་འཁྲུལ་བརྒྱུད་ཉམ་ཆུང་གསུམ་པའི་ཆོས་བརྒྱ་བཞིར་རྒྱུང་
 གསར་ཏུ་ཐེབས། སྡེ་དགེ་དཔོན་བརྟན་པ་ཆེ་རིང་(སྡེ་དགེའི་བཀའ་
 བརྟན་པར་བརྟོག་ནང་མཁན་དེ་ཡིན་)གིས་གྲུང་ཐེབས་བསྐྱུའི་བཀོད་.....
 པ་ཐང་པོ་དང་བཅས་ལྷ་ཡུང་ཁུད་ཏུ་སྐྱུན་ཏུངས། བརྟན་བཀའ་དང་
 འཁྲུལ་བ་དཔུང་རྒྱས་ལྷུས། ཉེ་བར་གནས་པ་དང་སྤྱོད་སྐྱུ་ནས་འདུས་པ་
 བཅས་སྐྱེ་པའི་ཆོགས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མི་སྐྱེད་པའི་དད་པ་ལ་འགོད་པར་
 བཟང་།

དེའི་ཆོ་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཆོང་པ་འགའ་ཞིག་ནས་མཆོ་སྐྱུ་ཏུ་ཆིང་.....
 ཐང་ལྷ་སྐྱུར་པའི་ཅི་ལ། ལི་ཐང་གི་སྐུལ་སྐྱེ་དེ་སྡེ་དགེར་གདན་ཏུངས་
 མོང་ཟེར་བ་གསན་མ་ཐག་དར་འཕུར་བྱུང་འཁྲུད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་།
 དེ་པོ་ཞིན་ཏུན་ཐང་དགའ་ལྡན་ཨེར་ཏི་ནི་རྩ་ནང་གིས་གྲུང་གསན་ནས།
 མཆོ་སྐྱུ་གྱི་རྒྱལ་རིགས་དང་དཔོན་ཆེ་རྒྱུད་ནས་ལ་དེལ་བསྐྱུགས་པས་
 དགའ་སྤོད་དཔག་མེད་ཏུ་སྒྲིབ། ཐམས་ཅད་བསྐོས་ཏེ་བདེན་མིན་བརྟག་

དཔུང་དང་། ཉེན་འཁེལ་མྱིག་ཆེད་དཔོན་ཁག་སོ་སོས་ཀྱང་ཕྱིན་སྐྱོན་
 ཁེལ་བ་གཏོང་དགོས་ཞེས་ཁྲིམ་འཆམས། རྒྱལ་པོ་ཁྱི་པ་ཆིང་མང་ལྷ་སྐྱར་
 མའི་རི་ནས་ཁྱ་ཙེང་མའི་རི་དང་། རུན་མང་རུ་ནང་གིས་ཤི་རེ་གེ་སྐྱ་
 རྩ་མ། རྩོ་བཟང་བརྟན་རྒྱུང་རབ་བརྟན་ནས་མེར་ཁེ་མའི་རི། དག་
 དབང་ཚོས་དཔལ་གྱིས་མེར་གན་དཀའ་བརྟ། མེར་གན་དའི་ཆིང་གིས་
 ཉར་སྐྱང་རབ་འབྱམས་པ། མེར་ཉེ་ནི་སྐྱ་ཤོག་སྐྱ་དང་། བཟ་ཤིས་དོན་
 རྒྱལ་ནས་ཁྱིས་མི་རེ་བཅས་བརྟང་བ་རྟོར་རྒྱ་བརྟན་པའི་ནང་སྐྱ་ཞབས་
 རྩ་སྐྱེལས། སྐྱ་ལྷ་སྐྱེལ་འབྱུང་དང་བཅས་ཆིང་མང་སོགས་ཁྱི་ཞལ་
 དཀྱིལ་རྒྱར་རུ་མངལ་པའི་རེ་སྐྱ་ལྷ་ཡིག་དང་འབྱལ་རྟེན་མང་པོ་སྐྱལ།

དེ་ལྟར་མཚོ་ཁྱི་ཤོར་རྒྱལ་པོའི་འགམ་ན་གནས་པའི་རྒྱལ་རྒྱད་.....
 རྩམས་དང་། རྩོ་པོ་མཚོག་དམའ་མེར་སྐྱ་པལ་མོ་ཆེས་གསོལ་བ་བརྟབ་བ་
 བཞིན་སྐྱགས་དེར་ཆིབས་ཁ་བརྒྱར་པའི་དགོངས་པ་གཏད། སྐྱ་དཀྱིལ་
 རྩ་མས་གཙོས། མེར་སྐྱ་རྟོང་ཕྱག་པལ་པས་ཐེབས་སྐྱེལ་བཅས་ཕྱག་
 བརྟེགས། དེ་ནས་མི་རིང་བར་བརྟན་འཛིན་ཆིང་མང་སོགས་དཔོན་
 གཤོག་ཉ་པ་བརྒྱ་རྟོར་ཐེབས་བསྐྱར་འབྱུང། མཚོ་ཁབ་ཐེབས་ནས་རྒྱ་
 ཡན་རྟོང་མའི་རི་དང་། རུན་ཆོགས་པའི་མི་སོགས་ནས་བརྟེན་བསྐྱར་དང་
 ཞབས་བརྟན་སྐྱལ། “ཤར་སྐྱགས་འཇམ་དཔུངས་ཤོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་
 པོ་ནས་ཀྱང་ཨ་ཆི་སྐྱ་ཁྱི་ལྷ་སོགས་དཔོན་གཤོག་རྒྱག་ཕྱིན་མཚོག་སྐྱལ་...
 གདན་ཤིན་རུ་གཏོང་གནང་བ་ཡང་འབྱུང།” “རྒྱ་ནག་རུ་ཐེབས་དགོས་
 རྩོལ་རྟོར་ལ་མཚོ་སྐྱ་གཤམ་རུའི་དཔོན་ཁག་ནས་ཁྱིས་ཤོང་མ་ཆེན་པོར་
 དགོངས་འཁོལ་ལྷ་བར། ད་ལའི་རྟོང་མའི་རི། བཟ་ཤིས་སྐྱ་ཆོགས།

དག་ཡིགས་ཀྱི་ནང་པཅས་ཆོང་ད་མཛད་པར་དེ་འབྲས་ནམས་དོན་སྒྲིབ་
 རྒྱུར་འདུག”①ཅེས་སོགས་གསལ་བ་རགས་བསྟུས་ཀྱིས་བཤོད་ཅིང་།
 རྒྱ་ལ་1715པོ་དེ་ཤིང་ལུག་ལོར་སྒྱུ་ལ་སྒྱུ་ལོ་མོན་ཏན་དང་། མེར་གན་
 དེའི་ཆིང་སོགས་ཀྱིས་རིམ་བར་གདན་ཏུ་ངས། “དེ་རུས་འཇམ་དབྱངས་
 མོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་ཀྱན་གར་ལ་དཔྱད་འདུག་མཛད་པར་མཆོ་སྒྲོན་གྱི་.....
 དཔོན་པོ་ནམས་ཀྱང་ཆོགས་འདུར་འགོ་དཔོན་པའི་སྟབས་ཀྱིས་མཆོ་ཁར་
 དེ་ཞིག་ཐེབས་མ་བདེ་བར་བརྟེན། གཤམ་ཏུ་དཔོན་པོ་ཞིང་ཉེ་ནི་ཞིང་
 ཁི་དང་། ཆིང་ཉོང་ཐའི་ཟི། མེར་གན་དེའི་ཆིང་སོགས་ཀྱིས་མ་ཆུའི་
 མ་རིར་སྒྱུ་ཏུ་ངས། ལ་དེའི་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་ཉི་ཤུ་གཟུང་སྐར་ལུག་
 རྒྱུ་ཆོགས་པའི་ཉིན་གཅི་ཆིང་ཡབ་རྗེ་ཉིད་ནས་སྟགས་ཁྱུར་ཆེ་བཞེས་ཀྱིས་
 མེར་འབྲས་དག་གསུམ་སོགས་པོ་དཔྱད་ཅན་དང་། རྒྱ་གསུམ་མཐའ་དག་
 བས་དད་པས་སྟགས་པའི་དག་འདུན་ནམས་བསྟུས་ནས་ལྷ་ཆོང་གསར་.....
 འདུགས་གནང་པར་རྗེ་སླ་མ་ཉིད་ནས་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཆོང་ཞེས་པའི་མིང་.....
 བསྟུལ་”②ཞེས་གསལ་བ་སྒྲོན་ཆད་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སླ་བ་ཆེན་པོའི་སྟབས་ཀྱི་
 ཅེ་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཆོང་གི་དག་འདུན་ནམས་སོག་པོ་ཀྱན་གར་སྟ་མར་བཅོན་
 འདུལ་སྟབས་ཆོང་མ་གྱི་ཆས་བསྟུས་ནས་སྒྱུ་ཆས་དཔོན་གསུམ་ཉེ་སོ་སོའི་ཡུལ་
 རྒྱ་མིར་སྒྲིག་བྱས་པར་གྲགས་ཤིང་། རུས་ཀྱིས་ཀྱི་ཅེ་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཆོང་གི་

① (རྒྱ་ལའི་བརྒྱན་པའི་ནམ་ཐར་དཔག་བསམ་མིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མ་སྟེགས་
 བམ་སྟོད་ཆའི་ཤོག་གྲངས་14)

② (ནམ་ཐར་དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟེགས་བམ་སྟོད་ཆའི་ཤོག་གྲངས་16)

ཆོག་མ་སྐབས་འདི་ནས་དབུ་ཚུགས་པར་སྒྲུང་།

དེ་རྗེས་མཆོ་སྒྲོན་གཡས་ཏུ་གཤམ་ཏུ་འདི་དཔོན་པོ་རྒྱལ་སྐྱུང་རིམ་...
པར་འབྱུང་ཞིང་། རྗེ་བླ་མ་ཉིད་དེ་ཞིག་སྐྱུ་འབྲུམ་གྱི་ཆོས་ལྷ་ཆེན་པོར་
ཐེབས་དཀོས་ཚུལ་གྱི་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བར་ཕྱིན་པ་ཨ་ཆི་སྐུ་བེ་ཡུ་ཅན་...
འབྱུང་། དོན་འདིའི་སྐོར་ལ་མཆོ་སྒྲོན་གྱི་གཡས་ཏུ་གཤམ་ཏུ་འདི་དཔོན་
ཁག་རྒྱལ་སྐྱུང་དང་མཉམ་ཏུ་བཀའ་གྲོས་ཀྱིས་ལོ་འདིའི་རིང་ཐེབས་སྐྱུ་བཤམ་
པར་བྱས་པ་གཏན་འཁེལ། དེ་དོན་གོང་མ་ཆེན་པོར་བྱ་བར་གཡས་ཏུ་
ནས་ཆིང་མང་དང་། གཤམ་ཏུ་ནས་ཆིང་རྟོང་ཐའི་ཇི་གཉིས་རྒྱུང་ད་
གནང་།

ཕྱི་ལོ་ 1716 བོད་མེ་ཁྱེ་ལོ་འགོར། མཆོ་སྒྲོན་དཔོན་ཁག་རྒྱལ་སྐྱུང་
བཤོས་ཆོག་གོང་མའི་བཀའ་བཞིན་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱུ་འབྲུམ་ཏུ་.....
ཐེབས་སྐྱུ་བྱས་ཐག་ཆོད། “གང་ཅིའི་བྲ་སྒྲིག་ཏུ་འཇམ་དབྱུངས་གོང་
མ་ཆེན་པོ་ནས་ཨ་ཆི་སྐུ་བེ་ཡུ་དང་། སྐུར་གོ་ཆེ། ཏུང་ཡིག་སྐྱུ་སྐྱུ་
དཔོན་ཁག་གདན་འདྲེན་ཏུ་བཏང་བའང་འབྱུང་། རྒྱ་བ་གསུམ་པའི་
ཆོས་བསྐྱེད་ཉིན་ཀུན་དགའ་ནོར་ནས་ཆིབས་སྐྱུ་བསྐྱུར། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་
ཐེབས་པའི་ལམ་བར་ཏུ་ཞེར་རྟེ་ནི་ཞེར་ཁེ་སྐྱུ་སྐྱུ་དང་། གཞུང་སྐྱེའི་
མཁན་ནང་། རྟོང་འཁོར་སྐུལ་སྐྱུ་རྒྱལ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་ཆིབས་བསྐྱུ་དང་།
སྒྲོན་མོ་བྱུས་ཤིང་མཇལ་ཁ་གནང་། ཆོས་བསྐྱེད་ཏུ་གཉིན་སྐྱུ་འབྲུམ་གྱི་
མཁན་གྱི་རྒྱལ་སྐྱུ་ནས་ཐབ་བསྐྱུ་དང་། སྐྱུ་ནག་གི་ཡུལ་སྐུའི་ས་མཆོ་མས་
སྐྱུ་གོས་རི་དཀར་པོའི་ནང་ཅམ་ནས་གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐྱུ་འབྲུམ་གྱི་དགེ་.....
འབྲུན་འབྲུས་པའི་ཆོག་སྐྱུ་རྟོང་ཕྱག་གསུམ་ཉུག་གིས་མཆོད་པའི་ཕོ་བྱ་དུ་

བ་ཐོགས་པའི་མེད་ཀྱིས་བསྟ་བ་མཛད། འཇམ་དབྱངས་ཤོད་མ་
 ཆེན་པོའི་འཕྱོད་ལས་པ་སྟུ་གིང་རྒྱང་གི་དཔོན་གཡོག་སྟོང་ཏུ་ཉི་པའི་.....
 ཐེབས་བསྟ་དང་། ཡང་མི་མེད་གི་དཔོན་པོ་ཙེང་ཡེ་མོགས་བསྟ་པ་ག་
 ཏུ་མས་རྒྱན་ཆ་ལུགས་ལྟ་ཆོགས་པའི་ཤེད་པ་མཆོར་ལུས་འདུད་ཀྱི་བསྟ་བ་
 དང་བཅས།”①སྟུ་འདུམ་ཏུ་ཐེབས། “དེ་ནས་ཤོད་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
 མངགས་པའི་རྒྱ་དཔོན་ཆེ་བ་ཞིག་འཁྱེར་ནས་དཔོན་ཁག་ནམས་འདུས་...
 པའི་སར་བཀའ་ཁྱེད་བསྟར་བར། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་སྟུལ་སྟུ་འདིར་ཐེབས་
 བས་བསྟར་དེད་ཐེམས་ཤིན་ཏུ་བདེ། འདི་རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་སྟུའི་སྟུ་བ་
 འཁྱལ་མེད་ཡིན་འདུག དེད་དང་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་གཏུང་རྒྱད་
 རྣམས་ཐམས་ཅད་སྦྱོར་བདག་ཡིན། དེད་ནས་མེ་ཤུམ་གྱི་བར་ལྷ་པ་
 བསྟ་དང་ལུས་རྩ་མོ་བཞི་ལ་དབྱར་དུག་གྱི་ཤོས་རྒྱ་མོགས་ཆར་མ་འདུལ་
 རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་ཐེབས། རྗེ་ཉིད་དང་སྦྱོར་བདག་བཅས་ནས་གྲང་
 ཤོད་མ་ཆེན་པོར་ཡེགས་འདུལ་བྱ་བ་དང་། མི་སྤར་གནང་སྦྱོར་དང་
 བཅས་རྒྱུད་ད་གནང་.....”ཤོད་མའི་སྟུ་མཏུན་ཏུ་མཆོ་སྟོན་ནས་འཆོམས་
 རྒྱ་བ་བཏང་པའི་བཀའ་ལན་ཕྱིར་ཐེབས་ལ། “སྟུལ་པའི་སྟུ་འདི་རྒྱ་
 མའི་བླ་མ་ཤོད་མའི་སྟུའི་སྟུ་བ་འཁྱལ་མེད་ཡིན། མཆོག་དཔལ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱིས་ལུས་འདུད་བྱ་དགོས། བ་ཅི་སྟོན་དཔོན་ཁག་ནམས་ཀྱིས་གྲང་
 འཁྱོན་འཁྱེར་མ་བྱེད། ཐམས་ཅད་མཁྱོན་པ་འཇམ་མཁྱེད་གི་ཉི་མ་ཤར་
 བ་རྒྱ་ཏུ་ལ་སྤར་མོས་པ་ཞིག་ལུགས་ཡི་ཡོད་། ཁོང་རང་གི་ལུགས་རྗེ་དང་
 འཕྱོད་ལས་ཀྱི་འོད་མེད་ས་སྟོང་ཐམས་ཅད་ཏུ་ཁྱེད་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་.....

① (དཔལ་བསྟ་སྟུ་མ་སྟོད་ཆའི་ཤོག་གྲངས་34—35)

བསྟན་པ་དང་ཞིང་རྒྱས་པ་ཞིག་འབྱུང་ཞེས་གནང་། ”① ཞེས་གསལ་བ་ ..
 སོགས་ཤོང་མ་ཁང་ཞེས་མི་རྩ་ལན་མང་མང་གསལ་བ་དང་། མཆོག་སྤུལ་དེན་
 སོ་ཆེས་ཀྱང་ལེགས་འབྱུང་དང་འཆ་མས་ལྷའི་མི་རྩ་ཡང་ཡང་གཏོང་། ཞང་
 མཛད་འདུག་ཅིང་། མེ་སྤེལ་ཏོར་ལྷ་བཅུ་པའི་དམར་ཕྱགས་ཀྱི་ཆེས་ལྷ་
 རྒྱལ་སྤྱར་འཛོལ་པའི་འགྲུབ་སྤྱོད་བཟང་པོའི་ཉིན་ཡོངས་འཛོལ་དེ་མ་པ་རྒྱ་
 བཟང་རྩ་ཆོག་སྤྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཆོག་མར་བསྐྱབ་གཞི་ལྷ་འཛོལ་པའི་དུག་
 བསྟེན་ཀྱི་སྤྲོལ་པ་ཞེས་པའི་མཐུག་ཆོག་དེ་མ་ཐག་འགྲོ་བ་ལྷ་དང་བཅས་.....
 པའི་མཆོད་རྟེན་སྤྱོད་པའི་དྲང་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་ཡང་དག་པར་.....
 མན་བས་ནས་རབ་རྒྱ་ལྱུང་པའི་རྒྱལ་ཁྱིམས་རྣམ་པར་དག་པ་བཞེས་ཏེ།
 མཆོན་ཡང་རག་གི་དཔང་རྒྱལ་ཆོས་ཀྱི་གསལ་བ་སྤྱབ་བསྟན་རྒྱལ་མཆོན་.....
 དཔལ་བཟང་སོ་ཞེས་དཔེ་ལ། རྒྱ་ཡོན་གསན་བསམ་གྱི་རིམ་པར་ཅེ་གཅིག་
 རྩ་གཞིལ་བར་མཛད་པ་དང་། རྒྱ་ཐོད་སོག་པུ་སྤུལ་གྱི་དད་ནུན་མེར་སྤྱོད་
 མང་ཆོགས་གངས་མེད་པར་མཛལ་ཁ་དང་བཀའ་ཆོས་སོགས་འགྲོ་དོན་...
 རྒྱན་མ་ཆད་པར་མཛད་པ་བསྐྱུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1718 ལ་སྤྱི་ལོར། “ཐོད་རྩ་རྒྱན་གར་ཆེ་རིང་དོན་གྲུབ་
 ཀྱི་སར་ཤོང་མ་བདག་སོ་ཆེན་པོས་མི་རྩར་མངགས་པའི་སྤྱོད་པོ་ཆེ་གཅིག་...
 དང་། སྤྱི་ཆའི་ཆེ་གཅིག་བཅས་ཀྱིས་མཛལ་ཁ་སྤྱབས་འདུག་ལྷས་ནས་
 ལམ་རྩ་ལྷགས། ”② ཞེས་གསལ་བས་ཐོད་རྩ་རྒྱན་པར་པའི་སར་ཤོང་མའི་
 སོ་ཉ་ཞིག་ཀྱང་མངགས་པར་སྤང་ཞིང་། སོ་དེ་དཔེ་ནང་། “སྤུལ་

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟོད་ཆ་སོག་གངས་36—37)

② (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟོད་ཆ་སོག་གངས་52)

འདིར་གཡོན་རུ་འདི་དཔོན་ཆེ་དབང་རབ་བརྟན་ནས་མི་སྣ་ཆེ་བརྟན་ཟེར་བ་
 ཞིག་བཏང་བའི་ཡི་གེ་དང་རག་མར་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་བསྟན་པ་དང་། རྒྱ་
 ལའི་སླ་མའི་ཞབས་འདེགས་ལ་བསམ་པ་བཟང་པོ་ཡོད་ལྟགས། རྒྱ་བཟང་
 ཞིག་ལག་པོ་མ་བྱས་པར་དཔག་དཔུང་བཏེགས་པའི་གནས་ཚུལ་སོགས་.....
 ལྟས་ཤིང་། མི་སྣ་ཞུས་ཤོང་མའི་སྐུ་མཆོད་རུ་སོང་འདུག”①ཅེས་འཁོད་
 བ་སྟེར་ཤིན་ཅང་རྒྱན་དར་གྱི་འགོ་གཙུག་ཆེ་དབང་རབ་བརྟན་གྱིས་གྱུར་.....
 ཤོང་མའི་སར་སོ་ཉ་བརྒྱུད་པའི་ཐོག་མར་ལ་མ་རྒྱ་ལའི་བུན་པ་ལའང་
 ལུ་ཡིག་ཅིག་སྤུལ་འདུག

ཅིང་སོ་མའི་སོ་ཉ་ཅ་ཤི་མི་ཡུ་ཞེས་པ་སྐུ་འདུམ་རུ་འཕྱོར་བ་ལྟར་
 ཡིག་དང་མཉམ་རུ་རྒྱན་མང་དགའ་ལྡན་ཞེས་ཏེ་ནི་རྒྱ་ནང་པེ་ཅིན་རུ་རྫོང་
 བདའ་གནང་སྟེ་ཤོང་མ་ཁང་ཞིར་མཆོག་སྐུལ་མཆོག་པོ་དུ་ཐེབས་བཞེད་
 ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ལུ་བར་བརྒྱུད་པར། “དོན་འབྲས་ཡིད་བཞིན་རུ་
 གྲུབ་ནས་ཕྱིར་སྐུ་མཆོད་རུ་འཕྱོར་ཏེ། ཤོང་མ་ཆེན་པོས་རྗེ་ཉིད་ལ་དབྱེས་
 པ་ཆེན་པོས་གནང་བའི་བཀའ་ལྷན་། སྤོས་སོར་སོགས་ལ་མཆོན་པའི་
 དཔུང་པ་རུ་མ་དང་བཅས་གང་ཅིའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་རྒྱས་ལྟས། ”② ཞེས་
 གསལ་བ་སྟེར་པོ་དུ་ཐེབས་རྒྱུར་བཀའ་འཁོལ་བྱུང་བར་མངོན།

རྒྱ་མ་ 1719 པོ་དེ་ས་མག་མོར་“འཇམ་དབྱུངས་ཤོང་མ་བདེ་ལྱིད་”
 ལྟུ་པོ་འདི་ (ཁང་ཞི་ལ་ཟེར་) རིགས་གསལ་བརྒྱ་བཞི་པ་ཅང་རྒྱ་ནང་ཉིད་
 རྒྱ་ལྷོ་ནས་རྫོན་པོའི་ཆོགས་རུ་མ་དང་། དཔུང་གི་ཆོགས་རྫོང་ཐག་

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་རྫོང་ཆ་ཤོག་གྲངས་52)
 ② (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་རྫོང་ཆ་ཤོག་གྲངས་53)

གསུམ་རྣམ་དང་བཅས་རམ་བརྗིད་ཕུན་སུམ་རྣམས་པའི་དཔལ་ལྱིས་ཅེན་...
 བཞིན་པར་བྱོན་ཞིང་། སྤྱི་འབྲུམ་གྱི་ཚང་དང་ཉི་པའི་ས་ནས་ཡང་ཉིད་
 ཡུང་ཆིབས་ལས་བཤོལ་ཏེ་ཐེབས་པར། རྗེ་ལྷ་མས་འདྲུ་ཁང་ཆེན་པོའི་
 རྒྱ་མཚོར་ནང་ཅན་ནས་བསྐྱུ་བ་མཛད། བཙུང་ཡོན་ཐོག་མ་མཛལ་
 སྐབས་ལྷ་རྣམས་དཀར་པོ་མེད་ན་རིང་བ་བཅས་ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་...
 བཙུང་ལ་འདྲི་གནང་། དེ་རྗེས་ཡང་ཉིད་ལ་མཚམས་འདྲི་གནང་བས།
 ཡང་ནས་ཕྱིས་འདྲུ་དང་ཆེན་པོ་དང་བཅས་ལན་སྟུལ། དེ་ནས་ཡང་ནས་
 རྗེ་འདི་པའི་ཕྱག་ནས་བཞེན་ཏེ་ལྷ་བྱ་འདྲུ་ཁང་དུ་ཕྱགས་ཐེབས། བྱིར་
 ཡང་ལ་རྒྱ་བྱ་འདྲུ་གསལ་དཔྱད་གསུངས་ཡུང་། ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
 ཡོད་པས་ཁྱེད་རྒྱ་ལ་བཞུགས། དས་ཕྱག་འཆལ་དཔྱད་གསུངས་ནས།
 རྗེ་འདི་བྱིར་བཞུགས་སྤྱི་གསོལ། ཡང་ཉིད་ལྱིས་ཕྱག་སྟུལ་ནས་བྱིར་
 བཞུགས་ཤིང་གསོལ་ར་པོགས་ཏུས་མཚུངས་སྤྱི་བཞེས། ཤང་ཅིའི་ཤུལ་
 ཡང་ཞིབ་ཕྱིས་རྣམས་པར་མཛད་པས། ཡང་ཆེན་པོ་ཕྱགས་དང་རྣམས་པར་
 རྒྱུས་ཏེ་དབྱེས་ཚོར་ཆེན་པོས་བཀུ་ཤིས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་རྒྱས་པའི་ཁྱག་མ་
 དང་། དྲི་བཟང་གི་སྤྱི་མ་སྤྱར་མ་ཟ་མ་རྟོག་འཕུལ་མ་བཅས་སྟུལ་ཏེ།
 དེད་ལར་རྒྱའི་དོན་དུ་དཔག་ལ་འགྲོ་བ་འདི་དགའ་མོ་ཞེ་ཡོང་བྱས་པར།
 རྗེ་འདི་པས་བསྟན་པ་དང་ཐེམས་ཅན་གྱི་ཕན་བདེ་ཕྱགས་ལ་དཔྱད་སྟེ་དས་ནས་
 དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཕྱགས་པ་ཅེ་གཏད་དེ་གསོལ་བ་བཏབ་ན། འཇམ་
 དབྱངས་ཤོང་མ་ཆེན་པོ་ཡང་སྤྱི་བཙུང་གཞན་དང་མི་འདྲ་བས་ཡག་པོ་...
 ཡང་འགྲོ་ཞེས་པའི་བཀའ་ལན་གནང་། བྱིར་ཐེབས་སྐབས་སྟུལ་པའི་
 དཔང་པོ་དང་། ཆོ་དཔག་མེད་ཀྱི་ལེ་སྤྱི། ཕྱིན་རྟེན་ལེ་ཆན་བཅས་

དམོན་པ་དང་རིང་བའི་ས་ནས་རྟ་ལས་བབས། རྒྱ་འབྲེལ་ནས་ཡུང་
 རྒྱལ་ས་ནས་ཐེབས་པའི་བླ་ཆེན་རུ་མ་དང་བཅས་དགེ་འདུན་ཚོགས་པས་..
 སེར་རྒྱུངས་ཀྱི་བསྟུ་བ་བསྟར། རྗེ་འདི་པས་ཡུང་བླ་བྱང་གི་སྡོ་ནང་
 ཅམ་ནས་བསྟུས་ཏེ་པ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འབྲུག་མཛད། སྐུ་ཅང་རུན
 བཙུག་ནས་སངས་རྒྱལ་ཀྱི་བསྟུ་བ་རྒྱལ་པ་དང་། བཟའ་དཔུས་ཀྱི་སྡོ་
 བོ་བཟས་ཅད་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་དཔལ་ལ་རྒྱུད་པའི་ཆེད་རུ། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་
 བྱིད་ཉིད་དཔུས་གཙང་ཆོས་ཀྱི་ཁིང་རུ་ཐེབས་ཏེ་པོ་རྟ་ལའི་གསེར་ཀྱི་ཁྲིར་
 ཞབས་པད་འཁོད་པར་མཛད་དམོས་ཤིང་། བཙུག་རྒྱལ་རྒྱུད་ན་མས་
 ཀྱིས་གཙོས་བསྟུ་བའི་སྦྱིན་བདག་ཆེན་པོ་བཟའ་དག་ཐུགས་ཡིད་གཅིག་
 འདྲེས་ཀྱི་སྡོ་ནས་ལྷ་སེར་ཀྱི་བསྟུ་བ་དང་། བོང་མ་ཆེན་པོའི་ཆབ་
 སྤྱིད་ལར་རྒྱ་སྐྱེས་ལའང་འབྲལ་ཐུགས་སྟུ་དགེ་བའི་མཛད་སྡོ་གང་ལེགས་
 གནང་དམོས་ཞེས་སྐྱེས་དང་། དེ་མཚུངས་མཚོ་སྦྱོར་ཀྱི་དཔོན་ཁག་
 རྒྱལ་ས་ལའང་རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་ཞབས་འདེགས་དང་། ལྷ་སེར་ཀྱི་བསྟུ་བ་
 པ་དང་། བོང་མའི་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་ལར་རྒྱ་བཅས་ལ་སྟོ་སེམས་ཅེ་གཅིག་པའི་
 སྡོ་ནས་འབད་དམོས་རྒྱལ་སྐྱེས་འཇམ་དབྱངས་བོང་མ་ཆེན་པོའི་གསེར་...
 ཀྱི་བཀའ་ཡུང་འབྲལ་དང་ཡུན་རུ་དགེ་བའི་བཟུ་ཤིས་ཀྱི་དབྱངས་སྟན་.....
 བོ་སྤྱི་རྩ་པོ་ཆེ་བཞིན་རུ་རྒྱལ་ས་པར་མཛད་པས་ཆང་མ་དགའ་བདེའི་...
 དཔལ་ལ་བཀོད། དེ་ནས་རྗེ་བླ་མ་ཉིད་ནས་ཡུང་ཐུབ་བསྟུ་བ་སྦྱི་དང་།
 རྒྱུད་པར་རྒྱལ་བ་འཇམ་དཔལ་སྦྱིང་པོའི་རིང་ལུགས་རྒྱལ་ས་བཟས་ཅད་.....
 རུ་དར་ཁིང་རྒྱལ་པ་དང་། རྒྱ་བོད་རྩོར་གསུམ་ཀྱིས་མཚོན་པའི་འཇམ་
 རུའི་རྒྱུད་གི་སྡོ་འཁོ་བཟས་ཅད་བདེ་སྦྱིད་ལ་ཁོངས་རྒྱུད་པ་ཞིག་ནི་འཇམ་

དབྱངས་ཤོང་མ་ཆེན་པོ་ཁོ་ན་ལ་རག་ལས་ཤིང་། དེད་ཆ་མ་ཆུང་ཏེ་
 བས་ཀྱང་བརྟན་འཁྲུང་མཁ་པའི་སྤེལ་ཆེད་ཉུག་བསམ་ན་མ་པར་དག་པས་
 མཆོག་གསུམ་ལ་གསོལ་འདེབས་སོགས་ཀྱི་ཁིང་། མཆོ་སྟོན་རྒྱལ་རྒྱུད་རྣམས་
 བས་ཀྱང་། ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལྟར་ལ་ཐུ་བྱུང་དཔེས་ཆུང་སོགས་ཀྱི་
 རྣམས་ཐམས་ཅད་ལ་ནམ་པ་ཀུན་ཏེ་ཕན་པའི་བཀའ་ལན་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་.....
 བརྟུལ། ”① ཞེས་གསལ་བ་དང་“སྤྱི་ཙམ་རྒྱུ་མང་ཆེན་པོ་ནས་པོད་ཏེ་
 ཐེབས་པའི་ཤ་རྒྱིག་ཐེབས་ཐུ་དེལ་སྤྱང་ཁི་ཐག་འབུལ་བར་མི་དྲག་བརྟན་
 ཙམ་འཁྲུང་ཁིང་། དེ་རྣམས་ལ་ཆོ་དབང་བརྟུལ། ”② ཞེས་པོད་
 འབུག མ་དེའི་“རྟོན་རྒྱ་གསུམ་པའི་ཆོས་ཉི་ཤུའི་ཉིན་བདག་ཉིད་ཆེན་
 པོ་འདིར་གནས་པ་རྣམས་འཆམ་དབྱངས་ཤོང་མ་ཆེན་པོས་མི་ཐུད་པའི་.....
 ཐུགས་འདུན་བརྟན་པོས་ཉི་ཤང་དཔེ་ཉིན་ཆེན་དང་པོ་སྤྱང་བརྟུ་.....
 དང་སྤམ་རྒྱ་ཐམ་པ་ལས་ཐུབ་པའི་ཐམ་གའི་ཞལ་བྱང་ལ། བརྟན་པ་རྒྱས་
 ཤིང་འཕྲོ་བ་འདྲེན་པ་རྒྱ་ལའི་སྤེལ་མ་དྲག་པའི་ཐམ་ག་(སྐབས་དེར་ཆ་དམ་
 དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་ཁས་མ་སྤྱངས་པས་ཡིན་) ཞེས་མན་རྒྱ། སོག་པོ།
 པོད་གསུམ་གྱི་ཕི་གེ་ཡོད་པ་དང་། གཤེར་སྤྱང་བརྟུ་དང་ཐུ་བརྟུ་ལས་
 ཐུབ་པའི་ཐུགས་ཐུ་ལ། ཆོ་རིང་གནས་པའི་ཤེ་མོར་གིས་ད་ལྟ་ཡོད་པའི་
 བདག་པོ་རྟོན་ཉིད་བཀའ། བདག་གིས་མ་ཉིད་འཕྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཕན་
 བདེར་རྒྱུར་བ་ལ་ཐུ་བར་གི་ཐུ་འཕྲོ་ཐམས་ཅད་རིས་ཐུ་མ་ཆད་པར་རྣམས་
 པའི་བྱམས་བཅས་འདུད་པར་བྱས་ཉི་འབངས་རྣམས་རྒྱུར་པར་བྱེད་ན།
 རྒྱུ་པའི་ཁྲིམས་

①② (དུལ་གྱི་རྒྱུད་ཆ་ཤོག་གྲངས་63, 66)

ལྷགས་ལ་སྤྱི་ཤིང་ཚུ་ལ་བཞིན་སྤྱོད་པ་རྣམས་ལ་ངེས་པར་བསྐྱགས་བརྒྱུད་
 དང་གཞེངས་བརྒྱུད་བྱས་ཏེ་ཀུན་ལ་མངོན་པའི་ལས་རྟགས་དང་མིང་ཉིད་
 བར་བྱེད་པས། སྤར་ནས་རྒྱན་མ་ཆད་པར་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་ན་རིམ་གྱིས་
 རུབ་སྤྱོད་ནས་བརྒྱན་པའི་སྤྱིང་པོ་མཐའ་དབྱུག་ཐམས་ཅད་རྩ་རྒྱས་པར་
 བྱས་ཤིང་། ལྷལ་དབྱུག་འདི་ནས་ལྷང་ལས་གྱིས་མངོན་པར་མཐོ་བར་
 མཛད་པ་ཡིན་ལ། ད་ལྟ་བྱིད་གྱིས་གཞོན་རུས་ནས་སྤར་རྒྱན་མཐུད་དེ་
 བསྐྱབ་ཁྱིམས་དང་བསྐྱབ་གཉེར་ལ་བརྩོན་པ་དང་། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་
 རྟོན་སྤྱོད་ལ་དཔྱད་པས་མཐའ་དག་ཡིད་ཆེས་སྤྱོད་པའོ་ན། ཆེད་
 རྩ་བསྐྱགས་བརྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་ལྷང་དང་། འཇའ་ས་ཐམ་ག་གནང་ནས།
 བྱིད་ལ་བརྒྱན་པ་རྒྱས་ཤིང་འགྲོ་བ་འདེན་པའི་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་རྒྱལ་བ་ཞེས་
 བཀའ་བ་ཡིན་པས་བྱིད་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱན་པ་ཀུན་ལ་སྤེལ་ནས་
 བདག་གི་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་དང་། བསྐྱབ་སྤྱོད་ལ་ཤིན་རྩ་
 བཞུགས་དང་། བརྩོན་པ་ལ་མ་གཞིལ་བར་འབད་འཆལ། བདེ་སྤྱོད་
 དབྱུང་ལོང་དབྱུ་པའི་རྒྱ་བ་གཉིས་པའི་ཆེས་དགེ་བར་ཞེས་པའི་གསེར་
 ཀྱི་ལྷང་། བོད་སྐད་མན་རྩའི་ཡི་གེ་གསུམ་གྱིས་ཁྱིམ་པའི་འཇའ་ས།
 མོས་ཆེན་མེ་ཆོགས་དང་། དབྱལ་མདོད་སྐད་སྤྱོད་པ་བྱེད་མཆར།
 རྒྱ་ལྷགས་ཀྱི་རྟོན་མོ། ཞབས་ཕྱི་སེར་མོ་བ་རྣམས་ལ་མཛད་མོས་སྐད་སྐད་
 ཀྱི་གསོལ་རས། ཆེད་མོའི་རྣམ་གྲངས་དབག་རྩ་མེད་པ་བཅས་སྤྱོད་
 བར་སྤྱས་ཅོང་རྒྱན་ཆེན་པོ་ལེགས། སྤྱས་སང་ཆེན་པོ་ཉིད་ནས་གསེར་
 ཡིག་ཐམ་ག་རྩེ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱག་རྩ་འབྲལ་བ་གནང་བར་སྤྱི་འདུད་དང་བཅས་
 ཏེ་བཞེས། དེ་འབྲལ་སྤྱས་ཅོང་རྒྱན་སང་གིས་གཙོས་རྒྱ་བོད་ཉིད་གསུམ་

གྱི་ཆེ་རྒྱ་མཐའ་དག་གིས་རྗེ་བླ་མ་ཉིད་ལ་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་སའི་རྩ་རྒྱ་སྒྲོ་
 སོགས་སུ་ལ་རྟེ། མཆོད་ཡོན་གཉིས་བཞུགས་ཁྱིམ་འཁོད་པ་དང་།
 བརྟན་འཛིན་ལང་གིས་གཙོས་མཆོ་རྒྱན་རྒྱལ་རྒྱུད་ན་མས་དང་། རྗེ་ཉིད་གྱི་
 འཕགས་མྱི་བཅས་པར་རྒྱ་ལགས་གྱི་རྟོན་མོ་རྒྱས་པར་གནང་། རན་ཚུན་
 ལགས་རྒྱུད་ལྱང་དོར་ལས་བཅམས་ཏེ་གྲང་ཅིའི་གསུང་གྲིང་མཛད། མང་
 ཆེན་པོར་འཕེལ་གསུང་། རིན་ཆེན་རིལ་ལུ། དངོས་པོའི་གནང་སྟེས་
 བཟང་པོ་དང་། ཞོར་མ་ཆེན་མོར་འབུལ་རྟེན་སྟེ་བརྟན། འཕེལ་གསུང་།
 རིན་ཆེན་རིལ་ལུ། རྩམ་སྤྱད་སོགས་གྱི་ལེགས་སྟེས་དང་བཅས་ལྷ་ཡིག་
 འབུལ་བ་གནང་། ”① ཞེས་འཁོད་པ་རྩམ་ཆིང་གོང་མས་རྒྱ་ལའི་བླ་མར་
 གནང་བའི་འཇའ་སའི་འབྲུ་དོན་འདིའི་ཚོག་ནས་ཀྱང་པོ་ད་དང་མེས་རྒྱལ་
 གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཆོང་སྟབ་གྱི་ཡོད།

བ་དེའི་རྩྱུ་རྒྱ་བཞི་པའི་ཆེས་གཉིས་དགེ་པའི་ཉིན་ལང་མིད་རིན་
 བོ་ཆེ་རྒྱལ་སྤྱུ་ཅང་རྩུན་ལང་གི་ཐེབས་རོགས་འོག་རྒྱ་སོག་ཞི་དྲག་
 དཔོན་རིགས་ཏ་ཅང་མང་པོ་དང་དམག་དཔུང་གྲ་ངས་མེད་པས་བརྒྱར་ཏེ་
 རྒྱ་འབུམ་བུ་མས་པ་གྲིང་ནས་ཆིབས་ཁ་བསྐྱར་ཅིང་། གངས་ཅན་གྱི་
 རྩྱུང་སྤྱ་ཞལ་སྟོགས་ནས་ཐེབས་རོགས་ཆོན། རིམ་བཞིན་ཐེབས་ནས་
 “འབྲི་རྒྱ་རྒྱལ་ཉིན་སྤྱུ་ཅང་རྩུན་ཆེན་པོ་ནས་བཞོད་པ་མཛད་དེ་གོང་.....
 མའི་མི་དྲག་ཤ་རྩུག་གིས་ཀྱང་ཐེབས་ཀྱི་ཞི་དྲངས། རྗེ་འདི་པའི་སྤྱུ་རྒྱུད་རྒྱ་
 མང་ཆེན་པོ་ཉིད་དེད་དཔོན་གྱི་རྒྱལ་རྒྱུ་བཞུགས་ཏེ་སྤྱུ་འཁོར་དཔུང་.....
 ཆོགས་འབུམ་སྤྱག་བརྒྱལ་བ་ན་མས། རྒྱ་ཆེན་རྒྱ་མ་ཐབས་འབྲུལ་གྱིས་

① (དཔག་རྩེ་རྩྱུད་ཆ་གོག་གྲངས་66)

① (དགའ་བཞི་བའི་མི་རབས་ཀྱི་ཡུང་བ་པར་དྲ་བ་མཆོད་པ་མཆོད་མེད་གཏམ་གྱི་……)

134
16

ཞིག་པག་རྒྱུ་ལོ་ལ་རྒྱུ་དེ་ཞེས་ཆོས་སོ། ཆོས་ནས་ཡུང་འདི་སྟེན་ཏེ་
 བསམ་པ། མ་རུངས་པ་རྒྱལ་གར་པའི་ཆོག་པ་དེ་དག་གིས་ཁོ་མོའི་བླ་མ་
 དང་། རྒྱལ་པོ་དང་། གཞེན་བཞེས་ཀྱི་ཆོག་པ་དེ་སྟེན་ཅིག་བརྒྱལ་པ་
 བྱས། རང་ཉིད་ཡུང་པ་རྒྱུ་དེ་ལྟ་ཅི་བ་དེའི་དྲིན་གྱིས་མ་གཏོགས་པ་ད་
 ཅི་མ་མིང་གི་རྟག་མར་བྱེད་པ་གདོན་མི་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་དགྲ་གནག་པའི་
 མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པས། ད་ནི་འཁོན་ལན་གྲང་བའི་རྒྱལ་པ་བབས་པའོ་
 སྟེན་ནས། རྒྱལ་པོ་ཅིང་ནས་རྟག་པ་དེ་དག་གི་རྒྱལ་པ་བཟུང་བའི་
 སྟེན་ཏེ་ཁོར་དཔོག་བཅུ་ལྟ་བུ་གཞིས་ཀྱི་ཡུངས་དང་རྟག་པ་དང་ཆབས་
 ཅིག་ཏུ་གཞེགས་པའི་རྟ་མོན་ལ་བཙོན་པར་བྱུང་ན། ① ཞེས་གསལ་.....
 ཞིང་། མེདས་དེར་རྟེན་པ་ལོ་ལ་བཟུང་བ་དང་། དཔལ་འཁོར་ཆོས་
 མེད་དཔོན་གྱིས་ཀྱི་བཟུག་པ་བྱས་པར་མ་བཟུང་པས་དཔོན་གྱི་བཟུང་མ་
 རྒྱལ་པོ་དང་། འོན་ཡུང་རྒྱལ་གར་ལ་འཁོན་ལན་སྟེན་འདོད་དང་དེའི་རྒྱལ་
 རྟག་ཅིང་མོང་མ་རང་ལ་བཙོན་པ་ལྱེད་པ་དེ་གསལ་པར་མཚོན་ནོ།

དེའི་རྒྱལ་པོ་ཡང་རྟག་པ་བཟུང་ནང་། རྒྱལ་གར་བས་པོད་ཏེ་བྱས་
 པའི་རྟ་མོན་ཞེས་རྒྱུ་དེ་རྟེན་པ་བཟུང་པའི་མཐུག་ཏུ། “མ་རུངས་པའི་
 བསམ་རྒྱུ་ཀྱི་གཞི་རྒྱུའི་རྟ་མཚོན་འཕྲུང་བས་མྱིད་པ་གསུམ་ལས་རྒྱལ་པར་
 འདོད་པའི་རྒྱལ་མིན་ཀྱི་རྒྱུ་དེ་རྟ་མཚོན་འཕྲུང་པ་ལ་བཙོན་ནས་ཁོ་མོ་
 ཅི་མ་རྟ་ཆ་མ་འཚལ་བའི་པོད་འབངས་སྟེ་རྒྱ་པལ་མོ་ཆེ་ཡང་ཡི་མ་.....
 རངས་མིང་། སྟེན་པའི་མཐུག་ཀྱི་རྟེན་པའི་རྟེན་པ་འཕྲུང་མཐུག་པས་རྒྱུ་
 རྟག་པར་བྱེད་པོད། འོན་ཡུང་པོད་ལྟག་དག་ནི་བསམ་པ་རྟག་པ་ཅི་མ་རྟ་

① (མི་དབང་རྟག་པ་བཟུང་ལྟ་བུ་པར་དེ་པ་དོན་ 344)

ཟད་ཀྱི། མྱོང་སྒྲིབ་པ་དང་མཐུ་ཚལ་རྩོད་པ་འགའ་ཡང་མ་མཆིས་ལ།
 མོང་མ་འཇམ་མཚོན་མིའི་ཤུགས་ཀྱི་ཤར་བ་དང་། མཚོ་ཁྲི་ཤར་རྒྱལ་
 མིའི་འགམ་རྒྱུ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་རིགས་དྲག་གིས་རྒྱལ་བའི་བརྟན་པ་རིན་
 བོ་ཆེ་མ་རུངས་པ་ནམས་ཀྱིས་མ་འབྲིན་པ་མི་བཟོད་པས་དཔུང་གི་ཆོགས་
 ཆེན་པོ་མངགས་པར་འཁྱུར་བ་གདོན་མི་ཟ་བས། དེའི་སྒྲུང་ཏུ་ཁོ་པོ་
 ཡང་རྒྱུ་རེ་ཞིག་གི་བར་ཏུ་བས་མཐའ་ཕྱེ་མོ་ཡས་འཁོར་ཞིག་ཏུ་བརྒྱུད་
 དེ། མྱིས་ནས་རྒྱན་གར་བའི་དཔུང་ཆོགས་འདི་དག་ལ་སྐོལ་བར་གར་
 རྟགས་པ་དེའི་ར་མདར་རྩོ་ཆོགས་པ་ཞིག་བཅུའི་རྩམ་ཏུ་དམ་བཅའ་མྱོང་
 ལ་བཞོད། ① ཅེས་གསལ་བ་རྩུང་ཁོ་རྩུ་བས་ཐབས་ཤེས་ཀྱིས་གཉའ་ནང་
 རྩོང་དཔོན་བསྐོ་བཞག་ཡོང་བ་བྱས་ཤིང་། ཡུལ་དེའི་མི་ནམས་ལ་འཇམ་
 རྒྱལ་གྱི་ཐབས་ལམ་མྱུང་མཐར་ཆོང་མས་རྒྱན་གར་བ་ལ་དག་ལན་སྟོག་.....
 རྒྱུའི་མྱིག་འཁྱུགས་བྱས་ཏེ་མནའ་དྲན་ཡང་བྲངས་པ་དང་། རྒྱུ་དེ་ཅམ་
 བ་རྒྱན་གར་བའི་དཔོན་དམག་ཁག་གཅིག་རྩྭ་མངའ་རིས་ཀྱི་ས་ཁྲལ་.....
 བརྒྱད་དེ་མྱོང་པོས་འཁྱོ་བ་ནམས་སྐོར་གཏུམ་མྱི་ཁལ་ཁང་ཆེན་པས་ཆར་
 བཅད་པའི་གནས་ཚུལ་གཉའ་ནང་ཆོགས་ཁུང་ཁལ་པས་སོ་རྩུ་བ་རབ་རྒྱ
 དབྱེས། དེ་རྒྱུ་པོད་ཏུ་རྩུགས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་བལ་ཡུལ་ནས་
 འཁོར་དཔོན་ཤིང་། མངའ་རིས་པོ་འཁོག་ཁུལ་ཏུ་རྩུགས་དེ་བས་དཔོན་
 བོ་པོད་རྩུབས་སོ་རྩུ་བས་རྩུའི་མྱིག་ལྟར་རྩོང་པག་རྩུག་ཅམ་ཞིག་རྩུར་.....
 རྩུལ་གནང་ནི་ཞབས་ལས་རྩུ་བཅན་ཟེར་བ་སྐོར་གཏུམ་ཁུལ་ཏུ་སོ་རྩུར་...
 མྱོང་གས་ནས་ཁང་ཆེན་པར་ཡི་གེ་བཏང་སྟེ། ཁོང་གི་དཔའ་མཛདས་ལ་

① (མི་དཔང་རྟགས་བརྒྱད་དེབ་དེས་356)

4

བཟུགས་པ་རྒྱུ་དང་། གཉལ་ནང་ཏུ་རྒྱན་གསུམ་ལ་སྒྲིག་པའི་གྲུ་མིག་ཡོད་
 རྒྱལ་ལོགས་འབྲེལ་མཐུན་གནང་བར། ཁང་ཆེན་པས་ཀྱང་ཡི་རངས་
 མོས་མཐུན་གྱི་མོ་ལྷོ་གཅིག་པའི་ཡིག་ལན་འཁྱར་བ་པཅས་ཁོང་གཉིས་
 སྐབས་འདི་ཙམ་ནས་ལྷོགས་པོ་མོ་ཐུབ་ཀྱི་མཐུན་འབྲེལ་ཆགས་པ་ཡིན་ནོ།

དེ་ནས་ཆིང་གོང་མའི་དམག་དཔུང་པོ་ད་ཏུ་འཁྱར་ལ་ཉེ་བའི་རུས་
 གུ་མངའ་འཇམ་སྐྱོར་གསུམ་གྱི་གཙུག་པོ་ཁང་ཆེན་པའི་དཔུང་ཆོགས་ཉེ་བར་
 བཞུགས་ཏེ་མོ་ཤོད་ཐུལ་ཏུ་འཁྱར། མོ་ལྷ་པས་གཉལ་ནང་ནས་བྱངས་
 པའི་དཔུང་ཆོགས་དང་། རྒྱལ་ཆེ་རྒྱུ་དཔོན་རབ་བརྟན་གར་པའི་དཔུང་
 ཁག རྒྱ་དཔོན་གྱི་དཔུང་པཅས་ཀྱང་ལྷ་ཆེར་འཛོམས། དེ་རུས་ཁང་
 ཆེན་པའི་ཞབས་གསུམ་རག་དབང་ཡོན་ཏན་ཟེར་བས་མངའ་འཇམ་དཔུང་ཁག
 ཆ་གསུམ་ཤིག་ཡིད་ནས་ཤེལ་དཀར་ཕྱགས་ཀྱི་འཁྱར་པ་དེ་ཆོས་མི་མེར་ལ་

5

བརྟེན་གསུམ་དང་། རྒྱུ་འཕྲུག་ལོགས་ཀྱི་དཔུང་པོ་བརྟན་དཔུང་པོར་མར་
 སྒྲིལ་བུ་རྒྱུ་མི་ཐན་པའི་གནས་རྒྱལ་ལྷོགས་པར་མོ་ལྷ་པས་བཟུགས་གཏམ་
 སྒྲེལ་བ་འདི་རྒྱུ། “པོ་ད་ཀྱལ་འདིར་རྒྱན་གསུམ་པའི་དཔུང་ཆོགས་ཀྱིས་
 བརྟན་པ་ལ་ཐ་འབྱེན་པར་བྱས་ཤིང་། ཡོངས་ཀྱི་དགེ་པའི་བཤེས་གཞན་
 ཏུ་མངའ་མིང་གི་རྒྱག་མར་བྱས། རྒྱལ་དཔུང་གི་ཚང་རྒྱུངས་ཀྱི་རྒྱ་པའི་
 རིགས་ལས་ཀྱང་པའི་རྒྱ་པོ་ཉེས་མེད་ཏུ་མ་ལྷོག་དང་པལ། དེ་དག་གིས་
 བཟའ་བ་དང་བཏུང་བ་མདོར་ན་གཞོན་པའི་ཟས་རྩ་འཇམ་བསྐྱུ་བ་ཡན་
 ཆད་ཀྱི་དཔུང་ཀྱལ་གསར་ཏུ་མས་གཙོས་ཉེ་འབངས་མི་ནམས་སྐད་ཅིག་
 ཀྱང་བདེ་བའི་གོ་སྐབས་བྲལ་བར་བྱས་པ་ལ། འཕགས་པ་ལག་ན་རལ་གྱི་
 ཅན་མའི་གཟུགས་ཀྱི་གར་བ་གནས་ཀྱིས་བསྐོས་པའི་སའི་འཇེར་འཇིགས་

སྒོར་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་ས་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་གྱི་གྲངས་ཉིད་དཔུང་གི་ཚོན་
 ཉེ་བར་བཤམ་ནས་ཐིག་རྟོ་ཅན་རྒྱན་པར་བའི་ཚོགས་འཛིན་པར་ཆས་ན་...
 བདག་ཅག་གྲུང་དེའི་རྩིས་ལྷ་ཅིའི་ཕྱིར་མི་འབྲང་། གལ་ཏེ་རྫོངས་པ་ལ་ལ་
 དག་དེའི་རྩུལ་མི་ཤེས་པས་ཐོག་པར་རྟོག་ན་ངས་གཤིན་རྗེའི་གཤེད་མ་འདྲ་
 བའི་དཔུང་གི་ཚོགས་མངགས་ཏེ་ཆར་བཅད་ན་མི་འཛིགས་སམ་ཞེས་བྱ་བ་
 ལ་སོགས་པ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་དང་དཔའ་ཞིང་བརྒྱལ་མོད་པའི་དུས་མ་གྱི་...
 གྲིལ་རྩམ་པོ་ཆེ་རབ་རྒྱ་བསྐྱུགས་”①ཞེས་ཤམ་ལ་བ་ལྟར་དེའི་མཐུས་ནང་...
 མིང་འཇགས་ནས་གན་པ་ལ་ཡན་ཆད་ཀྱི་དུཅང་རྫོངས་མངས་ལྷ་རྒྱན་...
 སྒོལ་དཔུང་ལྟོབས་ཀྱིས་བཟུང་ནས་མཁར་རྫོང་ཡཅན་པོ་དག་གི་ཆེ་མོར་...
 དར་གྱི་ཅིད་བན་ལྷེ་རྩེ་ཅན་གྱིས་མཛེས་པར་བྱས་ནས་བདེ་འཇགས་ལ་...
 འཁོད་པ་བྱུང་། དེ་ནས་པོ་ལྷ་པས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱན་པར་གྱིས་
 གདན་དྲངས་ཀྱི་དོགས་ནས་དཔུང་བཅས་ཤེས་ཅེར་སྐྱུ་སྐྱུར་རྒྱ་འབྱུར་...
 ཞིང་། ཉིན་བཅུ་ཤེས་པོར་བའི་སྐབས་ནག་ཆར་གི་རྫོང་དཔོན་པམ་མ་
 ཐིངས་པ་ཁྲེལ་སྐབས་ཀྱིས་འོངས་ནས། རྒྱན་པར་བའི་དཔུང་ཚོགས་
 རྣམས་མངའ་རིས་ལྷོགས་ལྷ་མོན་འགོ་རྩལ་བརྫོད་པ་མོས་མ་ཐག་པོ་ལྷ་བ་
 དང་། ཨ་ཁི་ཏ་སོགས་གཙང་རྫོད་པོད་སོག་གི་དཔག་དཔུང་རྣམས་
 ཆབས་ཅིག་རྒྱ་བཏེག་ནས་གངས་ཀྱི་མདའ་ཞེ་དཔར་སྐར་རྒྱ་སྐར་བཏབ་...
 བས་མོད་སྐབས། རྒྱན་པར་བའི་དཔག་དཔུས་གཅིག་དཔུང་ཁག་དང་ཁ་
 བཤ་ནས་མོས་ལྷོལ་གྱིས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུ་མཐུན་རྒྱ་ཆོས་ལྷེད་...
 བར་འོངས་པ་ཞིག་དེར་འབྱུར་པས་བརྫོད་རིགས་ལ། རྒྱན་པར་གྱི་གཙོ་

① (མི་རབས་རྟོགས་བརྫོད་དེབ་པོ་མ་379)

ཕྱགས་དཔུང་ཚོར་ནམས་བྱང་ནག་ཚང་གི་པའི་ཆ་སྟོན་མོ་ཁྱེད་མེད་པ་
 བརྒྱད་ཁྱོད་མིན་སོང་ཞེས་པའི་གནས་ཚུལ་གསལ་རྟོགས་བྱུང་སྐབས་ས་.....
 ཐག་ཀྱིང་པོས་ཚོད་ཚར་བས་ཆེས་མིན་ཐབས་མེད་སྐབས་ཁྱིམ་པོ་ག་པའི་....
 རྒྱུ་མོགས་མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད་ནང་ཞིབ་ཏུ་འཁོད་ཡོད།

གཞན་ཡང་ང་མོད་པ་རྟོ་རྟེ་རྒྱལ་པོས། རྒྱན་པར་གྱི་གཙུག་པོ་དག་
 ལ་དམག་དཔུང་ཁྱིད་ནས་གོང་མའི་དཔུང་དམག་འཁོག་པར་འགྲོ་རྒྱུར་ཁ་
 གཡར་རྟེ་མ་དོ་ཁམས་ཚུགས་ཁྱ་བརྒྱད། དོན་ཏུ་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་མཚོག་
 དང་གོང་མའི་དམག་དཔུང་ལ་མཐུན་བརྒྱ་ལྷན་ནས་འཕྲུགས་པའི་མིག་.....
 དང་། བོད་ཏུ་ཡོད་པའི་རྒྱན་གར་དཔོན་དམག་གི་ཕྱགས་ཚུལ་ཆ་མཐུན་ཞིབ་
 བ་ལྷན་པ་དང་། དེ་བཞིན་ལུས་པ་བ་བཟ་གིས་རྒྱལ་པོས་ནི། རྒྱ
 ལའི་ཁྱ་མ་སྐྱེ་འབྲས་ཏུ་བཞུགས་སྐབས་ནས་ཤུགས་རྒྱལ་གྱི་འབྲེལ་བ་....
 ལྷན་པ་དང་། དེ་རྒྱུ་གདན་ས་གསུམ་གྱི་ཁྱ་མ་ལས་རྟེ་དང་མཉམ་གྲུབ་
 གྱིས་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་བོད་ཏུ་གདན་ལྷན་གསོལ་འདེབས་ལྟེ་མིན་སྟགས་ལུས་...
 བར་བྲགས།

རྒྱས་དེ་ཙམ་ན་ཆིང་གོང་མ་ཁང་ཞིས་རྒྱན་པར་བོད་ནས་མཐར་.....
 རྒྱུད་གཙང་མར་བྱེད་ཁྱིམ་རྟོ་བྱང་དཀྱིལ་དུ་ལྷན་ནས་དམག་དཔུང་ཁག་.....
 བཞོས་གྱི་བཏར་བའི་རྟོ་ལམ་གྱི་དམག་དཔུང་རྟེ། ཁྱིམ་ཞི་ཅང་རྒྱན་
 (འདི་ལ་མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད་ནང་དའི་སི་ཅང་རྒྱན་མེད་) ཀར་མི་....
 གཙུག་པོར་བྱས་པའི་ལུན་ནན་དང་། མི་ཁྲོན། རུའུ་བཟ། ཁྱིམ་ཅང་
 བཅས་གྱི་དཔུང་དམག་དེ་དང་ཅེ་མ་དོ་དང་ཆབ་མ་དོ་བརྒྱད་ཁྱི་མོ་1720
 བོད་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ལྷན་གྱི་ཡའི་དབྱར་སྐད་ཏུ་རྟོ་སར་.....

འཕྲུལ་ རྩལ་གསུམ་གྱི་རིགས་སྟོན་གསུང་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་པ་ལེན་པ་འཕྲུལ་
 བརྒྱུད་ཐོག་པ་དེ་འཇགས་ལྷུང་ལྷུང་གི་བྱ་བ་རྣམས་བརྒྱུ་བས་ཤིང་། དེའི་
 མཇིང་བ་རྒྱུར་དང་མོ་སྒྲུབ་པ་སྟོན་ལྷུང་སྒྲུབ་པ་འཕྲུལ་དཔོན་པའི་མི་
 གི་བཏང་། དཀྱིལ་ལམ་ནས་བརྒྱུད་ལམ་ཅན་གྱི་མིང་ཉི་ཅང་ལྷན་ཡན་ཞིན་
 ལྱིས་གཙོ་མོ་བྱས་པའི་ཐུན་ཀན་རྒྱུད་ཀྱི་དཔལ་དཔུང་དེས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་...
 བུན་པ་གདན་དྲངས་ཏེ་མོ་དེའི་མོད་རྒྱ་གཞུག་པའི་ནང་མཆོ་རྒྱན་ནས་
 སེམས་ཐོན་ལྱིས་དེའི་རྒྱན་བརྒྱུད་དཔུང་ཕྱིས་ལམ་པར་རྩ་རྩལ་དཔལ་གྱི་ས་
 ལྷུང་མོད་པ་རྣམས་གཏོར་ཕམ་བཏང་ཏེ་མཆོག་རྒྱལ་འིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་འཕྲོ་འཕྲོ་
 བས་ཏེ་བརྒྱུད་རྒྱན་མཆོམས་ལྷུ་སྒྲུབ་པ་དེ་ལྷན་དང་ཞལ་སྟོར་འཕྲོ་
 བ་བཅས་ལས་སྟོ།

3. 五、六、七、八、九、十、十一、十二、十三、十四、十五、十六、十七、十八、十九、二十、二十一、二十二、二十三、二十四、二十五、二十六、二十七、二十八、二十九、三十、三十一、三十二、三十三、三十四、三十五、三十六、三十七、三十八、三十九、四十、四十一、四十二、四十三、四十四、四十五、四十六、四十七、四十八、四十九、五十、五十一、五十二、五十三、五十四、五十五、五十六、五十七、五十八、五十九、六十、六十一、六十二、六十三、六十四、六十五、六十六、六十七、六十八、六十九、七十、七十一、七十二、七十三、七十四、七十五、七十六、七十七、七十八、七十九、八十、八十一、八十二、八十三、八十四、八十五、八十六、八十七、八十八、八十九、九十、九十一、九十二、九十三、九十四、九十五、九十六、九十七、九十八、九十九、一百。

དེ་ཡང་ནམ་མཁའ་ནང་། “ཆུགས་མ་གྱི་པ་རྒྱུ་དགུ་པའི་ཆེས་
 པལ་ལ། རིག་གཞུང་ཆུག་པ། སྐར་མ་མེད་ལྟ། ཁམས་སྒྱུར་ལང་
 ཆེ་སྒྱུར་པ་སྐགས་པས་ཤིས་དང་དགེ་མཚན་ཅུང་པར་ཅན་གྱི་ཉེན། བས་
 ལང་པ་གྱི་རྒྱལ་ལྟ། མདོ་དང་། གཏུགས་རྒྱལ་མཚན། པ་དན་
 སྐགས་དང་། རིག་ཆེན་རྒྱན་ཆ་པ་སྐགས་ཆོས་ཀྱི་ད་ལྟར་རྒྱུ་པའི་
 པལ་པ་མེད་པ་ལྟར་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ལ་འོས་པའི་རྒྱགས་མཚན་རྒྱུ་མ་མཐུན་རྒྱུ་
 པ་དང་། ཆེ་ལྟ་མ་ཉིད་སྒྱུ་ཆོས་ལ་སྐགས་པ་དགེ་སྒྱུར་མཚན་གྱི་ན་པམས་
 བཞེས་པར་སྒྱུ་པས་པའི་མཚན་དཔའི་དཀྱིལ་འཁོར་དེ་ན་ལྟར་གཞོན་ལུ་...
 ཡོད་ཆེས་གྱི་པ་པ་རྒྱུར་གིས་སྒྱུས་པ་རྒྱུར་མདོན་པར་མཛོས་པ། ཅང་ཤིས་

ལུ་མཚན་མཛོད་དཀར་གྱིས་བཀྲམས་པ་ལྟ་བུར་ཆིབས་ཏེ་དཔ་བྱས་གཤེགས་
 ཤིང་། སྤྱུ་རྒྱལ་ཏུ་སྟོང་བྱས་འོངས་པའི་ཅང་རྒྱུ་ཆེན་པོ་འཇིག་རྟེན་
 རྒྱུར་པའི་ཕྱི་དཔོན་ལྟ་བུ་གཉིས་གྱིས་སྤྱུར་པ། འཇམ་དབྱངས་ཤོད་མའི་
 མཛོད་ཆེན་ཨ་ཏ་ཏ་ཏ། ཁོ་ཤོས་ཨེ་ཅེན་ཨགས་དང་། བརྟན་པའི་གསལ་
 རྩེད་རྒྱུ་ཀུན་ཏུ་ཆོག་ཟུ། བཀའ་འབྲུང་རྒྱ་ལ། རིང་གིར་གནས་
 གྱི་རྒྱལ་པོའི་(ཡོན་རབས་)གཏུར་རྒྱུད་ཁལ་ཁ་དོན་རྒྱལ་མང་དང་། ལུང་
 ཆེ་དབང་ནོར་བུ། བའི་རི་ལྷ་དབང་རྒྱ་མཚོ། མོ་ཤི་བརྟན་འཇིག་
 ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་གཏུར་རྒྱུད་ཨེ་བྱས་པའི་མ། ཆིང་མང་སྤྱོད་བཟང་བརྟན་
 འཇིག། རྒྱ་མང་དགའ་ལྷན་ཨེར་ཏེ་ནི་རྒྱ་ནང་། ཨེར་ཏེ་ནི་ཨེར་
 ཁི། ཨེར་ཏེ་ནི་རྒྱ་ལས་མོ་ཤོག་ཟུ། མེར་གན་དའི་ཆིང་། ཆིང་ཏོར་
 བའི་རི། ཨེར་ཏེ་ནི་རྒྱ་ནང་གི་སྤྱད་འཇིགས་ལྱིད་རྒྱལ་པ། ཨེར་ཏེ་
 ནི་མོ་ཤོག་ཟུ། དགའ་ལྷན་བཟ་ཤིས། དའི་ཏུར་མའི་རི། དགྲི་
 མེགས་རྒྱ་ནང་ཨགས་རྒྱལ་ཤིགས་ཤིང་སྤྱ་ལ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་ལས་ཉེ་པར་སྤན་
 པ་འཇམས་ཤིང་བཞེད་ཆགས་པ་ཏུ་མ་དང་། འཇམས་དབྱངས་ཤོད་མ་ཆེན་
 པོའི་ལུང་ལས་འཇིག་པའི་ཁི་ལྷ། རྒྱུར་མོ་ཆི། མི་ཆའི་ཆི། ར་ལང་
 རང་གི་སྤགས་རྒྱའི་མི་དྲག་ཏུ་མ་དང་བཅས་པས་ཡོངས་ལྷ་བརྒྱར་ཏེ།
 དགའ་ལྷན་རྒྱ་འཕྲོ་ནས་ཆིབས་པ་རྒྱུར་བར། ལྷ་ལྷན་ཏུ་བཞི་པོ་ཏེ་མ་
 ཞལ་ཨགས་ཉེ་སྒྲོར་བ་རྒྱལས་ཀྱི་པོ་གནས་ཅེད་སྤའི་ཤིགས་དང་། ཆོས་
 རྩེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་རྒྱུར་པ། སེ་ར་མེག་ཆེན་མྱོང་། དགའ་
 ལྷན་རྒྱལ་པར་རྒྱལ་པའི་མྱོང་ཨགས་ཀྱི་ཏུར་མཛོད་གྱི་རྒྱལ་མཚན་འཇིག་པའི་
 དགྲི་འབྲན་འབྲས་པའི་ཆོགས་ཀྱིས་གཏུགས། རྒྱལ་མཚན་མེ་ཏོག་པ་

མོགས་པའི་མཆོད་རྒྱུ་དང་རོལ་མའི་བྱེ་བྲག་སྐྱོ་མོགས་པའི་བཞོད་པ་.....
 བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་བ་ཚར་ཏུ་དངར་བ་དང་། གཞན་ཡང་སྐྱ་ས་ཏུ་བཞི་
 ལ་མོགས་པའི་བྱེ་བྱ་རྒྱུ་ཁར་པའི་ཡང་མོག་ཏུ་དར་སྐྱོ་མོགས་བྱི་ལྟ་
 ལྟ་བུ་ཡིན་། འཁུན་དགྲའ་བྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་མ་སྟན་པར་སྐྱོ་མོག་པ་དང་།
 བསམ་པ་བྱི་ཏུ་ད་ལྟར་ལྟ་མ་འཁོར་བ་སྟ་བུས་ཀྱང་གསལ་སྟེན་
 མའི་རང་བ་རྒྱུ་པར་འཁོར་ས་པ་དང་། རྒྱན་དང་ཆ་ལྷགས་དང་།
 སྒྲ་དང་ཤོས་བྱེ་བྱེ་བྲག་མི་འདྲ་བ་ཏུ་མ་དང་ལྟན་པའི་ལུལ་གྱུ་སོ་སོའི་.....
 བྱེ་བྱ་རྒྱུ་མོགས་པས་རང་རང་གི་ལྷགས་བྱི་མཆོད་པའི་བཞོད་པ་ཏུ་མ་.....
 བསྟར་བས་ནོར་འཛིན་བྱི་རྒྱུ་དོག་པོར་འཁོར་བ་སོགས་རྒྱལ་བ་ཀྱང་ཏུ་...
 གཞིགས་པའི་ཞིང་གི་ཕོན་ཏན་བྱི་དཔལ་ལ་ཅོ་འདྲི་བར་བྱེད་པའི་བསྟ་.....
 བའི་མོགས་དང་བཅས་པས་མ་གྱུ་པ་མོ་བྱང་གི་ཐད་ཅམ་ཏུ་རྒྱུ་པ་ན་རྒྱལ་...
 བའི་བསྟན་སྲུང་ཆེན་པོ་འདྲ་ལྟན་དགར་པོ་ཡང་མའི་ཁོག་ཏུ་བརྒྱུས་ཏེ་...
 དཔྱེས་པའི་གར་བྱིས་རོལ་པ་དང་བཅས་པས་བཞིའི་འཕྱིན་པས་རྒྱལ་བ་པའི་...
 དར་ཆོན་སྐྱ་ལྟ་རྟེན་པ་ཞིང་བྱི་བྱུག་ཏུ་ལུལ་ཏེ་རྟེན་འབྲེལ་བྱི་སྐྱོ་ལེགས་...
 པར་འཕྱིག་པའི་ལྷང་བསྟན་ཏུ་མ་ཞིག་སྟལ། དེ་ནས་རིམ་བྱིས་འཕགས་
 པ་འཕྱིག་རྟེན་དབང་རྒྱལ་གིས་བྱིན་བྱིས་རྒྱལ་པའི་གནས། ཆོས་བྱི་
 རྒྱལ་པོ་སྤྱོད་བཅོན་སྐུ་པོའི་མོ་བྱང་གྱུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་
 ཁར་གི་ཆེས་སྐྱས་བྱི་སྐྱོ་ལ་རིམ་པར་འཛིན་ཏེ། རྟེན་མོར་མ་ན་རིམ་
 བྱིས་ཆོས་མྱིད་རྒྱུ་པར་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་མཆོན་ཡང་དག་པ་བསྐྱེད་པའི་.....
 ཆོས་མཆོན་ཆེན་ཏོར་པའི་ནང་ཏུ། འཕྱིགས་མེད་དཀོན་ལྷས་བཏེག་པའི་གཤེར་
 བྱི་བྱི་འཕར་མཆོན་པོར་དཔྱེག་ལག་ཅིས་བྱི་གཞུང་ལས་བྱུང་བ་ལྟར་ཞུས་

སྐར་ཏུ་བརྒྱུར་བའི་སྒྲིང་ཏུ་ཞབས་མེན་གྱི་བསྐྱེད་མཁའ་ལ་འཕྱེད་པ་ལས་།
 གཤོན་ཚུགས་ཏུ་ཅང་རྒྱན་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱིས་གཙམ་ཤོང་མའི་མི་དྲག་...
 རྒྱལ་པོ་དང་། རྗེ་ཡིད་ཉལ་ཅེ་བ་ལྟ་བུའི་རབ་འཛུགས་ལྷན་པོ་དང་། འཁོར་
 ཆེ་གཉན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་། གཤམ་ཚུགས་ཏུ་སྐྱུ་ཀུན་ཏུ་མོག་
 ཏུ། བཀའ་འབྱུར་རྒྱ་ལ། ཁལ་ཁ་མཆོ་རྒྱན་པོ་གས་ཀྱི་དཔོན་ཀྱལ་
 རྒྱན་རྒྱལ་པོ་དང་། ཆོས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཁག་གི་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་
 བའི་རྒྱ་རྒྱལ་པ། རྫོང་དཔོན་དག་པོའི་བཤེས་གཉེན། དཔོན་ཆོས་
 མཛད། རྒྱུ་གཉེར་དབུ་ཆོས་པོ་གས་ལེར་རྒྱ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་ཆོག་གས་
 གདན་འཛོམས་པ་ལ་བཟུངས་པའི་གསོལ་བས་སྐྱེད་ཏུ་མཆོག་པས་རྗེ་...
 དངས་ཡིན་ཏུ་གས་དང་མཐུན་པའི་དགའ་རྒྱན་གྱི་ཏུ་རྒྱལ་པའི་མོག་
 འཇམ་དབྱེད་ཤོང་མ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོས་རྗེ་ལྷ་ལྷོད་གསེར་གྱི་...
 ཁྲི་ཆེན་པོར་ཞབས་པད་གསར་ཏུ་འཁོར་པའི་ལེགས་འབྲུལ། ལྟ་རྒྱས་
 དཀར་པོ་ཡིད་ཏུ་རིང་བ་དང་། དབྱལ་མང་ཁྲི་མག་བཅས་གནང་བ་སྐུལ་
 ཉི། བརྒྱན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་ཏུ་ཞབས་པད་བསྐལ་བ་རྒྱ་མཆོའི་རབ་
 ཏུ་བརྒྱན་པར་བརྒྱགས་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་མོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྐྱོར་དཔོན་...
 ཞེས་པའི་གསེར་གྱི་ལྷང་འབྲུད་པར་མཛད། ཤོར་མའི་མི་དྲག་རྒྱལ་
 དང་། རྒྱལ་རྒྱུད་དཔོན་པོ་རྒྱལ་པོ་གས་ཀྱིས་ལྷང་ལེགས་འབྲུལ་དཔེར་མཆོ་
 བ་སྐུལ།”① ཞེས་གསལ་འདུག

མ་དེའི་རྒྱ་བ་བརྒྱ་པའི་ནང་ཀུན་གཟིགས་པར་ཆེན་པོ་བཟང་པོ་ཤེས་
 བཟུངས་ཀྱིས་རྒྱན་པོ་ནས་གདན་དྲངས་ཉི་ཅེ་མོ་ལྷང་པོ་ཏུ་ལར་ལེགས།

① (དཔག་བསམ་རྗེ་མ་རྒྱན་ཆ་ཤོག་གྲངས་73—76)

གཟིམ་ཆུང་པ་དེ་པ་ཅན་ཏུ་བརྒྱགས། ཡལ་གྲས་ཤེས་པ་ལ་དབྱེས་
 འཛུགས་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཆོས་ལུ་ཉིན་པོ་ཏེ་ཡའི་གཟིམ་ཆུང་ཉི་
 འོད་ཏུ་རྒྱ་ཡའི་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེར་དགེ་རྒྱུ་ལྱི་སྒྲིམ་པ་བརྒྱལ་ཞིང་། མཚན་
 རྒྱན་ཡོད་ཤིག་སྟེ་བཟང་བརྒྱན་ཏེ་སྟོ་བཟང་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོར་.....
 གསོལ། ①

སྐལ་ཤེ་ཅོ་མ་ན་གོར་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་མངགས་པའི་ཅང་རྒྱན་.....
 རྒྱལ་ལྱིས་སྡེ་ཡིད་རྣམ་ཅེ་བ་དང་། བཀའ་ལློན་བཟང་ཤིས་ཅེ་བ། ལ་
 ཆོས་སྒྲིག་རྒྱན་གར་བ་འོད་ཏུ་སྤྱད་རིང་དཔར་ཆ་བཟུང་པའི་དཔོན་.....
 རིགས་ཁག་གཅིག་དང་། ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་ལྱི་ཡོད་པའི་རྒྱན་གར་གྱི་
 ལྷ་རིགས་སྒྲིག་སྒྲུབ་ལ་བཀའ་བྲིམས་གཙོད་པའི་འགོ་འཛུགས་ཤིར་སྡེ་ཡིད་.....
 རྣམ་ཅེ་བ་སྒྲིག་སྒྲུབ་ལྷ་ལྷི་འབབ་པའི་བྱ་རོ་རྒྱ་ཡའི་ལྷ་མ་མཚོག་.....
 དང་། བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། སོ་རྣེ་བ་སྒྲིག་སྒྲུབ་ནས་ནས་བྱ་གནང་
 འཁུག་གྱུར་། གོར་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལ་བརྒྒྱུག་ཐབས་མེད་ཅེས་ཁས་
 ལེན་མ་ཚོབ་བར་སྡེ་ཡིད་རྣམ་ཅེ་བ་རྣེ་རྒྱལ་རབ་བརྒྱན་དང་། བཀའ་ལློན་
 བཟང་ཤིས་ཅེ་བ། བཀའ་ལློན་ལ་ཆོས་བཅས་རྣེ་ས་སྤྱིད་རྒྱའི་འགྲམ་རོགས་
 རགས་རྒྱལ་གྱི་སའི་ཆར་སྒྲིག་ཉིས་བཅད་པ་དང་། དེ་མིན་རྣམ་ཅེ་པའི་
 ཏུ་རྒྱུད་དང་རྒྱན་གར་གྱི་ལྷ་རིགས་སྒྲིག་སྒྲུབ་ལ་ཆོས་ཁག་གཅིག་རྒྱལ་ནང་
 ཏུ་བརྒྱུད་པ་དང་བཅས་བྱས་པའི་སྟོར་ཞིབ་པ་མི་དཔར་རྣེ་གས་བརྒྱད་ནང་
 འཛིན་ཡོད།

① (བཤ་ཆེན་སྟེ་བཟང་པོ་ཤིས་ལྱི་གཞུང་རྒྱལ་འོད་དཀར་ཅན་གྱི་འཕྲིན་
 བ་ཤོག་གྲངས་294)

གྱི་ལོ་ 1721 བོད་ཆུགས་མཱར་ལོར་ཤོར་མའི་ལུང་ལྷན་དེའི་ཆེད་མཁ
 ལུང་ཁར་ཆེན་པ་བཅོད་ན་མས་ཀྱལ་པོར་པས་མའི་ཆོ་ལོ་དང་ཆུགས་པོད་
 གྱི་དོན་ལྟེན་བཀའ་ལྷོན་གྱི་གཙུག་པོ་དང་། ར་པོད་པ་རྩ་རྩེ་ལྷལ་པོར་
 ཡང་པས་མའི་ཆོ་ལོ་དང་ཆུགས་ལས་དོན་ལ། ལུང་པ་བ་བཟ་གིས་ཀྱལ
 པོར་ལུང་གི་ཆོ་ལོ་དང་། ས་ལྷ་བཅོད་ན་མས་ལྷུངས་ཀྱལ་དང་། ལུང་
 ར་བ་ལྷ་ལྷས་ཀྱལ་པོ་ས་སོར་མའི་ཆོ་ལོ་དང་ཆུགས་བཀའ་ལྷོན་ཏུ་...
 བསྐྱོ་བཞག་བཆུལ་ཏེ་བོད་ས་གནས་མི་ད་གཞུང་གི་ལས་དོན་གཙུག་...
 ལས་ཁུངས་བཅུགས་པ་དེས། གྱི་ལོ་ 1727 བར་ལོ་ལྷན་ཅ་མ་མི་ད་དབང་
 ལུང་དེར་གི་ཐམ་གས། “པའི་སི་ཁར་ཆེན་པས་གཙུག་པོ་པའི་སི་ར་པོད་
 པས་དོན་ལས་པས་པོགས་ལྷིང་སང་ན་མས་ཀྱི་ཐམ་ག་ཀྱལ་དེའོ། ཞེས་
 བཏང་། ① ཞེས་གསལ་ཡོད།

གཞུང་ནས་ནང་། “འདི་ལོ་ཤོར་མ་ཆེན་པོའི་ཞབས་བརྟན་ཏུ་
 དམིགས་རྒྱུ་གཞིས་ཙོར་ཁི་ལུན་ཏུ་བཅུག་པ་ན་མས་གཏོར་དཔོན་པའི་...
 བཀའ་ལུང་བཞུགས་ཏེ་མི་ལའིགས་པ་ལྷུངས་ཀྱི་ལྷན་པ་ལྷ་ལེར་མཛད། ”
 ② ཅེས་གསལ་བ་ལྷན་པོ་དེར་བོད་ཀྱལ་ཡོངས་ལྷ་བཅོད་ལྷལ་ཆེན་པོ་ཞིག་
 གནང་འདུག ཅེ་པོ་ཡང་གི་མཁུན་དོན་ལྷ་ཆེད་ཤོར་མ་ཁར་ཞི་མཆོག་
 གས་དམག་དབང་ཆེད་མངགས་ཀྱིས་རྒྱན་གར་རྒྱན་དམག་མཐར་བསྟོད་...
 དང་། རྒྱ་ལོ་ལྷ་མའི་མཆོག་ལྷལ་བོད་ཏུ་གནད་དུངས་པའི་མཛད་རྩེས་
 སྐར་ལྷ་བོད། མན་རྒྱའི་ཡི་གེ་དེ་ལྷན་པོར་བསྐྱོས་པའི་རྩ་ལོར་བསྟན།

① (ཐམ་དེབ་ཤོར་པའི་དམིགས་བྱ་གིས་མ་དེབ་ཤོག་གངས་13)

② (དཔག་བསམ་མཆོ་མ་ཉིད་ཆོ་གས་གངས་85)

(དེ་ལྟ་ཚེ་རྒྱལ་ལྷན་ཁང་ནས་སྟོན་ཡོད་) སྐར་མ་འདི་ཡིན་དུ་བྱུང་གི་སྐུ་
 ཚབ་དཔེ་མི་ཅན་ལྟན་དང་། ལ་ཡུང་དཔལ་དཔུང་གི་འཛོལ་འདྲེན་ལས་ལྷ་
 ཡུང་ཆེ་དཔལ་ལོང་ཡུང་ཅན་གྱི་ཚོ་གནས་འཕམ་རྒྱལ་གྱིས་འཛོག་...
 གནས་མཛད། དེ་ལྟ་ལྷན་ལྷན་གྱི་དཔུང་ཆེན་དཔོན་དཔལ་ལྷན་ལས་འཛམ་
 བཞིན་ཆུང་ལོག་ལྷན།

ལྷ་མོ་1722 ལོ་དུ་ཆུ་ལྷན་ལོར་“འདི་ལོ་ནས་བཟུང་གོང་མ་ཆེན་...
 སའི་ཁྲམ་བཟན་ཏུ་དམིགས་ཀྱི་ཡིན་ལྷན་བཟན་ནས་གནས་ཀྱི་ལར་སྟོན་
 འཕམ་ཆེ་སྐུ་ལྷན་ལྷན་གྱིས་དཔལ་ལྷན་ཆལ་ལྷན་འཛོགས་ལས་མཛད་པའི་
 ཆོག་ལས་དཔུང་ལེམས་ཤིང་། དེ་གི་འཕུན་ལྷན་ལ་ཕན་འབྱུང་དང་ལྷན་
 བཟོ་ལྷན་ལས་ལྷན་ལས་ཀྱི་དང་།”①ཞེས་གསལ་བ་དང་། ཡང་“ལྷ་མོ་མི་
 དཔོན་ཏུ་ཞིན་ལྷན་ནས་གོང་མ་ཆེན་སའི་མཛན་ལྷན་གསལ་སྟོན་གནས་
 ལ་(ཆེ་མོ་ལྷན་)གཞིམ་ཆུང་ལ་གཞིམ་ལྷན་ལྷན་ཏུ་གདན་ཏུ་ལེ་བཞུགས་
 ལྷ་བཟུགས་”②ཅེས་གསལ་འདུག་ལ་དེ་ལྟར་དེ་ལས་ཏུ་བཞུགས་ཡོད།

དེ་ལྟ་ཆུ་ལྷན་ལྷན་གྱི་མ་ལོང་ལོ་འབྲས་གཙོ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འདམས་
 ལྷ་དཔོན་ལ་མི་མོད་ལོགས་ལྷ་དཔོན་འཕུན་ལས། གདན་ས་དཔལ་ལྷན་
 ལས་ལེམས་ལྷན་ལེམས་འཕུག་ལས་ལྷ་མོ་1723 ལོ་དུ་ཆུ་ལྷན་ལོར་སྐར་
 དཔལ་ལྷན་གྱི་དཔོན་འཕུན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལེམས་ལྷ་མོ་གཟན་འཕམས་མཛད་...
 ལ་མ་མཛད། སྐད་དེ་གཞི་སྟོན་ལས་ཆོག་ལས་དཔུང་ཏུ་ལའི་ལྷ་མོ་མ་ཆོག་

① (དཔལ་ལས་ལྷ་མོ་ལྷན་ཆུང་གོག་ལྷན་93)

② (དཔལ་ལས་ལྷ་མོ་ལྷན་ཆུང་གོག་ལྷན་96)

ཆིབས་པ་ལྟར་མོག་ རྩོན་ལམ་ཆེ་མོའི་བཅའ་ཡིག་གསར་ཏུ་བརྩམ་པའི་
 དབུ་བརྒྱན་ནང་། “སོང་པའི་ཡུང་གིས་ཕུལ་ཏུ་ཡུང་པའི་སྒྲིབ་སྒྲིབ་པ་
 གྱིས་ལུ་བརྒྱུ་འཕྲོ་བ་ན་མས་སྒྲིབ་པ་ལ་ཏུས་གསུམ་པ་དེ་གཤེགས་ཀྱིན་.....
 གྱིས་པ་ད་དཀར་ལྷ་རྩེ་སྒྲིབ་པ་ལྟར་པ། ཀྱིན་པ་ཆེན་ཉི་མའི་གཉིན་
 གྱི་ཡུང་རྩོགས་གྱི་བརྒྱན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གྱིན་ཏུ་འདེགས་གིང་། འཕྲོ་བ་
 རྩོ་དང་བཅས་པའི་གཙུག་གྱིན་ཏུ་དབང་བརྒྱུར་བ་ལྟ་ཡའི་ཐུ་མར་འཕོད་...
 པའི་དུམ་།” ཞེས་དང་དཔྱད་པ་བརྒྱན་པར། “.....རྒྱལ་པའི་བརྒྱན་པ་
 རིན་པོ་ཆེ་གྱི་དང་། རྩོ་བྲག་རྒྱལ་པ་འཇམ་དཔལ་སྒྲིབ་པའི་རིང་ལུགས་
 འི་མ་ཐེད་པ་འདི་ཉིད་འཕེལ་རྒྱས་ཤོང་སྒྲིབ་གྱི་རྩལ་པས་མ་ཐེད་པོས་.....
 གཞི་བྱངས། བརྒྱན་འཕྲོ་མཐའ་དག་ལ་ཐུན་ཐེད་པའི་པག་འདྲིན་དང་
 གིས་ཡུང་གཞུང་ཏུ་དཀར་བ་གནས་བརྒྱས་འཇམ་དབྱངས་ཤོང་མ་རྒྱལ་པོ་
 ཞེས་ཐུང་རྩོ་རྩེ་ཁྲི་ལ་མཛོན་པར་བརྒྱན་ཅིང་། ཆབ་སྲིད་དང་ཞིང་
 རྒྱས་པ་དང་། རིས་སྒྲིབ་མ་ཆད་པའི་འཕྲོ་བ་མཐའ་དག་པའི་སྒྲིབ་རྩོགས་
 རྩོག་གྱི་དཔལ་ལ་མཛོན་པར་སྒྲིབ་པའི་སྒྲིབ་ཏུ་འབས་སྒྲིབ་པ་དང་། སེ་ར་
 བ་ཚོགས་ཆོགས་པ་རྩོན་པོད་ན་མས་གྱི་མོག་ འདི་པོ་ནས་དག་པ་རྩོན་ན་མ་
 པར་རྒྱལ་པའི་སྒྲིབ་གྱི་དག་འཏུན་ན་མས་ཡུང་འཏུས་གཤིས།” ཞེས་.....
 དང་། བརྒྱལ་པའི་ཏུས་ཆོགས་ནི། “མཛོང་ཡེད་རྩོ་མ་ཡོས་གྱི་མ་
 བཞི་རྩོན་གནས་པའི་རང་ཞལ་གསར་ཏུ་ཆོས་ནས་མི་འདྲ་བ་རྒྱལ་པའི་ཆོ་
 འཕྲུལ་བརྒྱན་པའི་ཏུས་ཆེན་གྱི་ཉིན་རྩོ་རྩོ་རྒྱལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་
 པོའི་བ་དམ་གསུམ་པའི་གཞལ་ཐེད་ཁང་ནས་ཡིས་པ་རྩོ་ཡུལ།” ①

① (པོད་གྱི་རྩོ་རྩོ་པས་ཁྲིམས་སྒྲིབ་པ་དཔལ་པ་ལྟར་བརྒྱགས་ཆོགས་པར་དེ་བ་.....

ཞེས་ནས་ལ་པའི་འཆའ་ཡིག་དེ་ཉིད་སྟོན་ལས་ཆེ་མོའི་དགེ་དུག་དུས་
པ་རྒྱ་ཆེའི་དུས་ལྟ་དང་ན་མེལ་མཁན་རྒྱ་ར་དག་དབང་དཔལ་བཟང་ནས་
སྟོན་ལྟར་ཤུགས་པ་ལགས་པོ།

དེ་ལ་ཆེད་ཁོང་མ་ཁང་གི་ཁྱི་ལ་ཐུག་ཅུ་རེ་གཅིག་བརྒྱུད་ནས་.....
ཁོངས་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་ནང་། “སྐབས་འདིར་འཇམ་དབྱངས་ཁོང་
མ་པདེ་མྱིད་ཀྱལ་པོ་གནས་ཏེ་གཤེགས་པའི་གཏམ་རྒྱུད་པ་ཅད་རྒྱ་ནམས་
ནས་སྐྱེལ་བས་ལྷ་སྟན་སྟོན་སྟལ། དེ་འབྲལ་རྟེན་ལྟར་པར་ཅན་ནམས་ཀྱི་
ཐུང་ཏེ་མཆོད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བར་མཛད། དེ་ནས་བརྒྱུད་ལག་
པལི་བརྒྱ་ཞེ་དུའི་པར་ཏེ་རྟེན་སྐྱེ་རོལ་གྱིས་རྟེན་ནམས་ཀྱི་ཐུང་ཏེ་.....
མཆོད་འབྱུང་སྟལས་སྟོན་ཉིན་རེ་བཞིན་མ་ཆག་པར་མཛད། ལོ་འདིར་
ཁོང་མ་ཆེན་མོའི་དཔོན་མ་ཆགས་ལྟ་དམིགས། ཆོགས་མཆོད་ཉིན་གསུམ་
སྟོར་གནད་ལ་རྟེ་ལྷ་མ་ཉིད་ལྟར་སྟོན་ཏེ་ཆེད་པ་ལྟར་གནད་ཉིན་ཁ
ཤས་ཀྱི་པར་སྟོན་ལས་ལ་མེད་ནས་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོའི་ཆོགས་དང་སྟོན་.....
ཅིག་ཏུ། འཇམ་དབྱངས་ཁོང་མ་ཆོས་ཀྱི་ཀྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དང་ཀྱལ་ལུས་དེ
ཉིད་ཀྱི་དོན་ཏེ་སྟོན་ལྟར་ལྟོས་དང་སྟལས་སྟོན་ཀྱི་མཆོམས་སྟོར་གནད་སྟོན་.....
གནད་།”①ཞེས་གསལ་བ་དང་། དེ་ནས་མཉམ་གཉེས་དཔེ་དར་ཏན།
སྟོན་པལི་པ་ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་གསེར་ཁྱིའི་གསེར་མེད་ཀྱི་མེགས་འབྱུང
ལྟ་པར་མཆོད་དེ་གནད་།” ཞེས་དང་། “དེ་ནས་ར་ས་འབྱུང་སྟོར་
གཞིག་ལག་ཁར་ཏེ་མེད་སྐབས། འཇམ་དབྱངས་ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་
གསེར་ཁྱིའི་སྟོན་པལི་པ་(ལྟར་གྱིན་)གསེར་མེད་ཀྱི་མི་སྟོན་ལྷ་ལ་.....

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟོན་ཆ་ཤོག་གྲངས་101)

འདྲ་རབ་འབྱམས་པ་དང་། བན་གསར་རབ་འབྱམས་པ། ཤར་རྡོ་ཁི་
 ལུ་མོགས་འཁྱར་པར་ཞེ་མམ་རུ་གཟུགས་ཁ་གནང་ཞིང་། མོང་མ་ཆེན་
 སེའི་དཔེར་ཡིག་ལེ་ཆན་གཉིས་དང་གནང་སྤྱིས་བཟང་པོ་གུ་ལོ་མ་པ་ལུལ་
 པ་ནམས་ཐུག་རུ་བཞེས་ཏེ། དེ་དག་ལ་སྟོན་མོ་གཟུགས་བྱས་གནང་། ①
 ཞེས་གསལ་པོ།

ཨ་དེར་མོང་མའི་ལྷང་གིས་སྟ་སར་ཡོད་པའི་དཔོན་དམག་ནམས་ལ་
 རྒྱལ་ནང་རུ་སྤྱིར་ལོག་ཕྱེད་མོས་ཞེས་ཐེབས་པའི་སྐྱར་། མི་དབང་རྟོགས་
 པ་ཆོད་ནང་། “དེ་ནས་ཕུན་མི་རིང་པ་ན་འཇམ་མཁོན་མའི་གར་རུ་སྒྲོན་
 པ་མོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་ལྷང་གིས་བཟོ་ནས་སྟ་ལྟ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་ལ་
 སོར་འདུག་པའི་ཕེ་ཅིང་གི་གཙུག་པོ་དཔུང་ཆོགས་དང་བཅས་པ་སྤྱིར་སྟོན་
 ཅིག་ཅེས་བསྐུལ་པ་དང་རུ་བླངས་ཏེ་ཅང་རྒྱན་ཆེ་དབང་ལོར་རུ་དང་། ཞི
 རུས་པའི་མི་ལ་རྟོགས་པ་གསལ་གྱི་ཁ་ལོ་པ་ལན་ལག་བཞི་པའི་དཔུང་གི་
 ཆོགས་ཆེན་པོ་དང་བཅས་སྤྱིར་སྟོན་པ་ལ་མཛོན་རུ་སྟོན་པར་བྱས་ཏེ།
 དེའི་ཆེ་མངའ་ལྷིས་ནས་དཔེ་ཆེང་ལྷ་སྤྱི་མངག་གཞུག་པ་དག་དབང་
 པོན་ཉན་དང་དར་དན་ཐའི་ཇི་གཉིས་འོངས་ཏེ་གཙུག་པོ་དེ་དག་གི་གས་རུ
 མོང་ནས་ཞུས་པ། བདག་ཅག་གི་རྩེ་པོ་དཔེ་ཆེང་གིས་བྱིད་ཅག་ལ་
 འཕྲིན་རུ་བྱ་བ་འདི་ཡིན་ན་དམོངས་སྤྱི་གསོལ། ཅང་རྒྱན་ཆེན་པོ་དཔུང་
 དང་བཅས་པ་རང་དཔུང་སྤྱི་སྟོན་པར་མཛོད་པ་ནི། ལྷང་སྤྱང་པོད་
 འབངས་ནམས་དཔུ་དང་ཁལ་གྱིས་མི་མནར་པ་ལ་མནན་པ་ལྷང་མཆིས་ལྷང་
 དམ་པོ་རན་པ་མིག་གི་ཆེར་མ་འདྲ་པ་གནས་སྤྱི་གསོལ་འབབ་པ་ལྷང་སྤྱང་
 ཅིག་གིས་འོང་པ། མ་རུངས་པ་དཔོ་སྤྱི་ལ་མོ་ནས་པ་རྒྱན་གར་པའི་ཆོགས་

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟོན་ཆའི་ཤོག་གངས་102—104)

གྲིས་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལ་གནས་པར་ཡང་མི་བྱེད། དེ་དཔུང་
 ཤེད་གྲིས་པཅམ་པའང་མ་མཆིས་པས་དོགས་པ་རན་པ་ལས་ནི་མ་ཤོལ།
 འཇིག་རྟེན་རྣམ་པར་འབྱེན་པ་ཀློན་མཁུན་ལྷག་ན་བསྐྱ་དེས་པའི་དོན་རྒྱ་
 རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་དོ་མཚར་ལས་མ་གཤམས་ཀྱང་། དྲང་དོན་
 རྒྱ་ལྷ་གཞོན་ལུའི་ཚུལ་འཁྱབ་པ་དང་། ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་པར་ཆེན་
 འཕྱ་པའི་མགོན་པོ་ལྷུང་ན་ཚོད་ཆེས་ཆེར་སློན་པའི་ཚུལ་འཁྱབ་པ། བོད་
 འབངས་ཀྱི་སྤྱེ་པོ་ནི་བྱ་བྱ་ཆེ་བ། ཡིད་བརྟན་མི་ཅུང་པ། མཐའ་གཅིག་
 རྒྱ་པས་མ་པ་མི་མཐུན་པ་ཡིན་ན། དེ་རྣམས་ལ་རི་མི་སྟམ་པར་ཁྱེད་ཅག་
 དཔུང་བཅས་ལྷུང་ཞུག་པ་ནི་བདག་པོ་ཆེན་པོས་བོད་འབངས་རྣམས་པཅེ་
 བས་འདོར་བ་མ་ཡིན་ཀྱང་། དེ་ལྟ་མ་ལགས་ན་བདག་པོ་ཆེན་པོར་བདག་
 ཅག་གིས་པོ་ཉ་མངགས་ཏེ་བྱ་འཕྲིན་རྒྱ་བས་དེ་ལྷུང་ཞུག་གི་བར་དེ་.....
 ཡིད་རྒྱ་གཙུག་པོ་གཅིག་ཉིད་བཞུགས་ན་ཅིར་འཕྱུར། དེ་ཡང་མི་ཅུང་ན་
 བོད་རྫོངས་ལྷ་ཚོས་དང་ཡིད་ཀྱི་བྱ་བ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་དང་.....
 མཐུན་པ་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་སྐྱབས་ཤིག་དང་། འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་
 དོར་ཞིག་ཅས་བྱ་པའི་ལྷང་དོར་གྱི་གནས་སྟོན་པའི་གཏམ་ལེགས་པར་བསྐྱ་
 བ་མཛད་ཅིག་ཅས་དོན་འདིའི་སྐད་རྒྱ་བདག་ཅག་མངགས་པ་ལགས་ན།
 ལན་རྒྱ་དེས་པ་བཀའ་རྒྱུ་ལ་པར་མཛད་རྒྱ་གསོལ་ཞེས་སྐྱས་མྱོད་ཀྱི། དེ་
 རྣམས་ན་རེ། བདག་ཅག་རྣམས་བཞུགས་ཏེ་སྐད་གྲིས་ལན་སྐྱའི་ཞེས་ཚུལ་
 ལ་བཞེན་པར་བྱས་ནས་ལམ་རྒྱ་བྱུགས་སོ། ”① ཞེས་གསལ་བ་སྐབས་དེའི་
 བོད་ཀྱི་ཡིད་འཇིག་གཙུག་པོ་དེའི་རེ་བྱའི་ཆེག་རིས་འདི་མོག་ནས། “བོད་

① (མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད་ལམ་དཔེ་མཛུགས་452—453)

ཀྱི་མིང་དོན་རྒྱལ་རབས་” ཟེར་བའི་ནང་དེ་རུ་ས་ལྷ་སར་བཞག་པའི་མོང་...
 མའི་དཔོན་དཔག་དེ་དག་ནི། “ཕྱི་རྒྱལ་གཞུང་ཚབ་ལྷ་བྱ་ལས་པོད་ཀྱི་...
 ཆབ་སྲིད་ཕྱི་ནང་ ར་ཅིར་བྱས་པའི་མེད། ”① ཅེས་པ་རྒྱལ་འཁྱིལ་
 བཤད་བྱིད་པའི་རྒྱན་རྒྱལ་དེ་མར་རྒྱན་རྒྱ་བརྩོན་ལ་བྱུང་པོ།

རུས་སྐབས་དེ་དག་རྒྱ་བོད་ཡུལ་གྱི་པདྨ་འཇགས་ལ་ཉེན་ཆེ་ཤོས་ནི།
 སོག་པོ་རྒྱན་པར་པའི་དབྱང་ཆོགས་སྐར་བཞིན་སྒོ་བྱར་རྒྱ་གས་པའི་.....
 དོགས་པ་ཁོ་ན་འཆར་བཞིན་ཡོད་ལྟམས། མོང་མའི་བཀའ་ལྷར་དའི་ཆིང་...
 བླ་བྱར་ཉིད་མངའ་འི་ས་སྒོར་གསུམ་གྱི་ཚྭ་གས་སུ་ས་རྒྱུ་མེད་ས་གཉིས་.....
 ཅེས་མངགས་པར་མཛད་པ་དང་། སོ་ལྷ་བ་ཡང་ནག་ཆོང་བྱུང་སོགས་
 པོད་ཀྱི་བྱང་ཚྭ་གས་འཕྲོག་མང་ཆེན་པོར་སོ་བལྟར་བསྒྲོ་བརྒྱུང་གནང་བ་...
 སོགས་ཞིབ་པ་མི་དབང་རྣམས་ཤེད་ནང་འཁོད་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་
 པོད་ཀྱི་ཐམ་དེབ་སོགས་ཡིག་ཆ་ཁག་གཅིག་ནང་སྐབས་དེའི་བཀའ་ལྷོན་ལྷ་
 ཆོང་མ་རྒྱལ་སྐར་ལོར་བསྒྲོ་བཞག་གནང་བ་ལྷ་བྱ་ལོང་འཁྱིལ་བྱུང་།
 མི་དབང་སོ་ལྷ་བ་རང་གི་རྣམས་ཤེད་ནང་གསལ་བ་ལྟར་ན། “དེ་ནས་
 ཡུན་མི་རིང་བ་ན་མོང་མ་བདག་པོའི་ཡུང་གིས་ཆེ་བའི་མངག་གཞུག་པ་ཨ་...
 ས་ཁན་ཨམ་པར་གསལ་བ་ཞིག་འོངས་ནས་འདི་སྐད་ཅེས། མོང་མ་བདག་
 པོའི་བཀའ་ལས་པོད་ཁྱི་སྒོར་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་
 སོ་ལ་བཀའ་དབྱང་ལྷོན་གཉིས་གསར་རྒྱ་མཛོན་པར་གཟེངས་བརྩོད་པར་...
 བྱིད། ”② ཅེས་བརྒྱགས་ནས་གཅིག་སོ་ལྷ་བ་དང་། གཞན་གཅིག་ནི་

① (དེབ་དེའི་རྣམ་ཆ་པར་དོན་)

② (མི་དབང་རྣམས་ཤེད་དེབ་དོན་453)

འཇམ་མཁའ་མང་པོའི་མིང་ཡིན་པ་ཤིང་ནས་འབྲས་ཐུངས་ཐུགས་ཁང་.....
 འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་སྒྲིབ་སྒྲུབ་གནས་པ་ཉག་ལུས་དོན་སྒྲུབ་ར་བ་སྒོ་སྒོམ་རྒྱལ་...
 བོ་ཚོན་པ་སོ་སོར་བསྐྱོ་བཞག་གནང་ཚུལ་འཁོད་འདུག བ་ས་ཁབ་ལམ་
 པ་བོད་ཏུ་ཡོང་བའི་རུས་ཚོད་ནི་མྱི་ལོ་ 1723 ཚུ་ཡོས་ཡོར་ཡིན་པ་རྒྱ་...
 ལའི་བརྟན་པའི་ནལ་ཐར་ནང་གསལ་པོ་འཁོད་འདུག་པ་རྒྱར་དེས་ན་ཚོག་...
 མ་ཁང་ཆེན་པ་དང་ར་ལུམ་བཅས་ལ་བཀའ་སྒོན་བསྐྱོ་བཞག་གནང་ནས་...
 ལོ་གཉིས་ཙམ་སོར་རྗེས་གཞི་ནས་སོ་རྒྱ་པ་དང་སྒྲུབ་ར་བ་ ། ཉེས་ལ་མའི་...
 རིའི་ཆོ་སོ་དང་སྒྲགས་བཀའ་སྒོན་འཕར་སྒོན་བསྐྱོ་བཞག་དཔྱད་པ་འདི་...
 རྒྱངས་དག་ཡིན་པ་ཤེས་པར་བྱའོ།

ནལ་ཐར་ནང་ཚུ་ཡོས་ཡོར། “མཚོ་སྒྲིབ་ཏུ་ཏུས་ཟེར་བྱུང་བའི་

གཏམ་གསུང་འབྲས་དེ་སྐོར་ཐལ་ཆ་བྱུང་ཆེ་ལེན་མས་ཅན་གྱི་རངས་ལས་འདས་
 པ་རུག་བཞུལ་དང་འཇིགས་སྒྲག་འབྱུང་བར་མི་བརྟོད་པའི་སྒྲགས་རྗེ་ཆེན་...
 པོས། ཆིངས་བྱེད་པར་དཔལ་ལྷན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་ལྷན་གྲགས་པ་
 རེབས་དཔོན་བཀའ་གནང་བ་བཞིན་ཁོང་དཔོན་སྒྲོབ་དང་། མཚོ་
 གཉེར་སྒོ་བཟང་དཔོན་མཚོག་བཅས་ལ་ཚོན་སྒྲག་སོག་བཀའ་ལས། མཚོ་
 སྒྲིབ་དཔོན་ཁག་ནལས་ལ་བརྟན་མིད་ལར་རྒྱ་དང་འབྲས་སྒྲགས་སྒྲིབ་དེ་...
 འཇམ་གཙུག་སྒྲིབ་ཀྱིས་བྱུང་དོར་ཞིབ་ཚལ་བྱེད་དཔོན་པའི་བཀའ་མཐར་...
 སྒྲིབ་པ་བཞུལ། ① ཅས་པ་ཅམ་ལས་ཡོང་ཆུན་ཞིབ་པ་མ་འཁོད་ཅང་། འདི་
 སྐོར་མི་དཔལ་རྟོགས་བརྟོད་ནང་། “མི་རིང་བ་ན་མཚོ་ཁྲི་ཤོར་རྒྱལ་
 མའི་འབྲས་དོགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་རིགས་དག་བྱངས་དོར་གྱི་གནས་ལ་ཀུན་

① (དཔག་བསམ་སྒྲེ་མ་རྟོད་ཆ་ཤོག་གྲངས་106)

ཏུ་མོངས་པའི་ལུན་པ་རྒྱལ་པོས་སྒྲིག་ཏུ་བསྐྱེད་ཏེ་བསྐྱར་པོར་...
 རྒྱུད་པའི་རྣམ་འཛུར་ཤར་བའི་པདྨ་ལྷོ། དཔེར་ན་པེ་པོ་ཆེན་པོ་ལྷ་
 རིང་བཏན་པ། ལུན་རྒྱལ་ཅིང་པའི་པ་མེད་པ་རྣེ་རྒྱུ་ཁམས་ལས་ལྷ་པ་པ་
 མི་ཞིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ལ་རྒྱུ་པོས་བརྒྱུར་བ་དེ་བཞིན་ཏུ། ས་ཆེན་
 པོ་རྒྱ་མཚོའི་མཐའ་རྒྱལ་མཚོན་ཀྱི་ཆད་པ་མེད་པར་རྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ།
 དཔུང་གི་ཆོག་ལམ་ལན་ལག་བཞི་དང་ལྷན་པ་གསུམ་ལྟེ་མའི་རྒྱལ་གྱི་གྲངས་
 རྒྱེད་ཀྱིས་ལྷན་ཏུ་བསྐྱར་བ་གོང་མ་བདག་པོའི་བཀའ་དྲིན་གྱིས་མཚོ་པ་ལ་
 དྲིན་ཏུ་མི་བསམ་པར་ལྷན་ཅི་ལོག་གི་བསམ་རྒྱུར་གྱིས་གོང་མའི་ཆབ་པོ་...
 འབངས་དང་དཔུང་གི་ཆོག་ལམ་ལྟོབས་ཅི་ཡོད་པ་དང་། ཅལ་ཅི་ཡོད་
 པས་སྒོལ་བར་བྱས་ཤིང་། བར་ཏུ་འང་བསམ་པ་མ་དང་པར་རྒྱུར་པས་
 བཏན་འཛིན་མང་གི་དཔུང་ཤིང་གྱིས་དའི་ཆིང་ཁོ་ཤོའུ་ཆེ་དང་། མེར་
 བེ་མེར་ཁེ་པམ་པར་བྱས་པ་ལོགས་ཀྱི་གཏན་པའི་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་
 དེ་རྒྱུར་རྒྱར་གྲགས་སོ། དའི་ཆོ་ཤོད་ལྷལ་གྱི་གཙུག་པོར་རྒྱུར་པ་བཀའི་
 མཐུན་ན་འདོན་ཆེན་པོ་དག་གྲང་ཉམས་པར་རྒྱུར་ནས། རྒྱ་འཁོར་
 གཅིག་གི་ལྷན་ཁོ་ན་ལ་མངའ་ཤིང་ལྷ་པོ་ཉ་ལན་བཏུན་མང་གས་ནས་དའི་
 ཆིང་ཕྱ་རྒྱར་རྒྱུན་ཅིག་པར་བསྐྱལ་བ་རྒྱར་མི་ཤིང་བ་ཉིད་ཏུ་ལོན། ལ་ས་
 ཁན་ལས་པ་ཡང་རྩ་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་རྒྱགས་སོ། ཁི་ཅམ་ན་རྒྱལ་
 པའི་ཡབ་རྗེ་དང་། དའི་ཆིང་ཕྱ་རྒྱར་དང་བཟའི་དཔུང་ལྷོན་ནམས་ལ་ས་
 ཁན་ལས་པའི་བཞི་གནས་རྒྱོན་ཤོར་ཏུ་ཆོག་པོར་བར་བྱས་ནས་དེ་ན་འེ།
 མཚོ་ཁྲི་ཤོར་རྒྱལ་མོའི་འབྲམ་འགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཤིགས་སྒྲོ་བཟང་བཏུན་འཛིན་
 བེ་གོང་མ་བདག་པོའི་བཀའ་དྲིན་གྱིས་མཚོག་ཏུ་བརྒྱུར་ས་ཤིང་། ཆིང་

མང་དེས་མིང་ལྟན་པས་ཀྱང་མངོན་པར་གཟེངས་བཞུང་། དེའི་མང་
 ཆེད་ཀྱི་ཡུལ་ཏུ་མས་པར་མཛད་པ་ཀའ་ཉི་ཤེས་ཀྱི་མང་གི་ལྷན་ཁྲུང་དང་མཆོངས་
 པར་ཆེས་ཏུ་བཅེས། དེ་ལྟ་ན་དང་རན་པ་རྒྱན་ཏུ་མི་དཀྱིལ་ཞིང་བསམ་
 རྒྱུར་ཕྱིན་ཅི་ཡིག་ཆར་བའི་རིགས་ཅན་དེས་ནི། མོར་མའི་བཀའ་ལས་
 རྒྱལ་ཁྱིམ་ཚུགས་ནས་རང་ལྱུང་གི་དཔུལ་གྱི་ལྷན་དོ། དེར་མཛད་ཀྱི་
 ཡུལ་ཡུལ་གྱི་ཕྱི་ནས་མོར་མའི་གསེར་ཡིག་པ་རྒྱ་ལྷ་མ་ཞང་ལྷ་མོགས་ལ་...
 མོལ་པར་བསྟུན་ཏུ་ཡུལ་ལམ་ཏུ་ཅི་བདེར་རྒྱུར་མི་ཉེར་བའི་མཛོ་མཆོགས་...
 པར་བྱས་སོ། དེས་ན་ཡུལ་དེའི་གཙོ་བོ་མེར་ཉི་མེ་མོར་དང་། མོ་
 ཡོན་ནང་སོ། མེ་དའི་ཆེ་ཆའི་སང་ལ་སོགས་པ་བཟུང་ཞིང་བཅིང་བ་དང་
 ཉར་ཁ་ཞིའི་ཕྱི་ནས་ཆ་མ་ཏུ་འཕེབས་པ། ཡུལ་ལ་བཞོ་ཆ་དང་བདེག་
 པའི་མཆོན་ཆ། བཞོན་པའི་རྟ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལེན་པར་རིགས་ན་
 དེའི་ལྷན་ཏུ་བཀའ་ཚོན་རྣམས་ལས་ལྷ་རིགས་པ་ཞིག་འགོ་བར་འོས་ཤིང་།
 དེ་ཡང་མོ་ལྟ་མའི་ཁི་ཉིད་འདྲོང་པར་རིགས་སོ། ཞེས་སྒྲུས་པ་ན། དའི་
 ཆེད་གིས་གསལ་བ། དེ་ལ་ཁོ་མོ་འཕྲ་པར་འོས་པའི་གནད་པར་མཛད་
 ཅིག མ་ས་ཁན་མས་པས་ལན་སྒྲུས་པ། ཅི་ཉི་ལྷོ་བཟང་བལྟན་འཛིན་
 བད་རྒྱུངས་ལྷ་ཉགས་སམ་ཉགས་པའི་གཏམ་དག་ལྱང་ན་རང་ཅག་ཀྱན་...
 ཉལས་གཅིག་ཏུ་འདྲོང་པར་བྱ་བ་ཡིན་མོད། གཞན་ཏུ་ཁང་ཆེན་པ་ཉིད་
 གཙོ་བོར་མངགས་པ་ཡིན་པས་ལྟ་ལྟ་ཁོ་ན་ལ་འདུག་ཅིག་དང་། དེར་
 མོ་ལྟ་མའི་ཁི་ཉིད་སོང་ཞིག་ཅེས་བསྒྲུལ་སོ། ① ཞེས་གསལ་བ་རྣམས་
 བཀའ་ཚོན་མོ་ལྟ་མའི་ཁི་དང་། དཔུལ་གྱི་ཁ་མོ་པ་རྒྱ་བཟང་དར་བྱས་

① (མེ་དབང་རྟགས་བཞུང་དེབ་དོན་457—459)

བོད་སྐད་གི་དཔལ་མི་ལུ་བརྒྱ་དང་བཅས་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་ནས་ནགས་...
 བོད་ཀྱི་ས་ཆར་འཁུར། མོ་ལྷ་ལས་ཞི་དྲག་ཐམས་མྱོ་གར་ནམ་བུ་མྱོ་
 ནས་འཕོ་དཔངས་པར་ཆེ་བ་ཚུར་བཀྲལ་སྟེ་མཚོ་ཚུར་ལྷག་འཛམ་ཞིང་།
 གཙོ་བོ་ཞེས་ཏེ་ནི་རི་ནོར་དང་། མོར་མའི་ནམས་ཡིག་པ་ལ་མཚོ་
 འཛམས་པར་བྱེད་པ་ལོ་ནོ་ཡོན་ནང་སོ་དང་། མེ་དཔེ་ཆི་ལ་སོགས་པ་
 བརྒྱར་ཞིང་བཅིངས་ནས་ཉ་མར་ཁྱིད། ནགས་མོད་དང་། ལྷལ་ལྷལ།
 ཏྲར་ཁ་བཞི། འཁྱོར་བ་རྩྱུད་ལྷན། རོ་ལྷལ། ལྷུང་པོ་དཀར་ནག་མེས་
 གཏུམ་སོགས་མི་བྱིས་བྱི་ལྷག་ཏེ་ས་ཡུལ་བ་ཆལ་དཔངས་ལྷ་བརྒྱན་པ་...
 སོགས་ཀྱལ་ཁ་བྱངས་ནས་ཚུར་འོར་ཞིང་། མོར་མའི་དཔལ་དཔྱད་གིས་
 ལྱར་མོ་བཟར་བརྟན་འཛིན་གྱི་དཔྱད་ཁག་ཆར་བཅད་དེ་མཐར་ཁོ་བ་...
 ལྱར་རྩྱུད་ཏུ་ཤོས་མོར་བར་བརྟེན་མོར་མའི་ཤཀའ་ལྷར་བོད་ནས་ལྱར་དཔེ་
 ཆིང་སྤྱ་ཚུར་དང་། ལྷ་དཔོན་པའོ་རྒྱ་མོ་ལྷལ། མོ་ལྷ་མའི་རི་སོགས་
 དཔལ་དང་བཅས་རིས་འདྲེད་ཏུ་མོན་འདུག་ལྱར་། མོ་བཟར་བརྟན་
 འཛིན་ནི་སྟེ་ཐག་ཆད་པའི་བྱ་ལྷར་སྐད་ཅིག་ལ་རྒྱན་གར་གྱི་ལྷལ་ཏུ་གདོང་
 རྒྱགས་ནས་ཤོས་པའི་སྐར་སོགས་ཞིབ་པར་མཐུན་འདྲོད་ན་མི་དཔང་.....
 རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་གཞིགས་པར་འཆམ་ཡོ།

གྱི་ལོ་ 1724 བོད་རབ་ལྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་གིང་འབྲུག་ཨ། མོར་
 མ་ལྱར་གྱིན་མཚོག་ནས་རྒྱ་ལའི་བླ་མར་ཆོས་སྤྱིད་ལྷགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱགས་...
 འགན་བཞེས་དཔོན་པའི་བཀའ་ལྱར་དང་འཇའ་ས་གསེར་ཐམ་བཅས་.....
 གནང་པའི་སྐོར་རྣམ་ཐར་ནང་། “འཇམ་དབྱངས་མོང་མ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་
 པོ་ནས་རྒྱལ་བརྟན་བྱེད་དང་། ལྷ་པར་འཇམ་མཚོན་བླ་མའི་རིང་ལྷགས་

དར་ཞིང་རྒྱལ་པ་དང་། འཕྲོ་བའི་བདེ་སྲིད་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི་དཔལ་ལ་ཙོ་
 འཕྲོ་བའི་གནས་སྲུ་འཁོད་པར་བཞེད་ནས། རྒྱ་ལྷ་མ་བཀའ་བཅུ་སྟོ་
 བཟང་དཔལ་འབྱོར་དང་། སྤྱར་གོ་ཆི། སྤྱི་ཆའི་ཆི་བཅས་རྒྱུ་དཔལ་ལྷན་
 གདོད་ཀྱི་གཞིགས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་བཞིན་ཆོས་སྲིད་མཐའ་དག་སྤྱིར་
 དཔོན་པའི་གསེར་གྱི་བཀའ་ལུང་བཟང་པོ་དང་། གསེར་གྱི་སྤྱི་གསལ་བྱ་
 སྤྱབ་མཐུག་གོ་བ་ཙམ་བཅུ་རྒྱལ་ཡོད་པའི་འཇའ་ས་དང་། རྒྱ་དང་མན་
 རྒྱ་བོད་སོག་གི་ཡིག་རིགས་བཞིས་རྒྱལ་པའི་གསེར་མཐ་ཆེ་ཆོའི་ཞལ་རིས་
 སྤྱ། རྒྱལ་སྤྱི་གསལ་མཆོག་རྒྱ་དགེ་བའི་ཞིང་གི་རྒྱལ་དབང་། ས་སྤྱིར་གི་
 རྒྱལ་བཅུན་ཡོངས་གྱི་བདག་པོ། མཐའ་ཙམ་ཅད་མཐུན་པ་བཟོ་རྒྱ་ར་རྒྱ་ལའི་
 ལྷ་མ་ཞེས་ཡོད་པ་དང་། གཞན་ཡང་བཀའ་ཤོག་ལེ་ཆོན་གཉིས། བཟང་
 མོས་ལྷག་ཆེན་མང་བ། དེའུ་ལ་མདོད་སོགས་གྱི་གནང་སྤྱི་ས་བཟང་
 པོ་དཔག་རྒྱ་མེད་པ་དང་བཅས་སྤུལ་བ་བྱས་རྒྱ་བཞེས་ཏེ། ཡོང་མ་ཆེན་
 པོའི་སྤྱི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་། སྤྱི་བཀའ་འབྲིན་ཆེ་ཆོའི་སོགས་ལས་
 བཅའ་ས་པའི་སྤྱི་གསལ་བཤད་རྒྱལ་པ་གནང་བས་དེར་ཆོགས་གྱི་མཆོག་དཔན་
 མཐའ་དག་དགའ་བ་དང་དད་པའི་སྤྱི་ཡོང་གཡོས་པར་བྱར་རྟོ། ” ① ཞེས་
 འཁོད་པ་ལྟར་དེ་རྒྱལ་སྤྱི་མེད་ན་རིམ་ནས་དཔྱད་གྲངས་པ་ཙོ་བཙུན་ཡས་
 མས་ཙམ་ལ་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་སྤྱི་གསལ་འགན་སྲུང་བཞེས་གྱི་མཛད་ལས་
 ཡང་འདི་ནས་དཔྱད་ཆོགས་པར་ནང་།

སྤྱི་ལོ་ 1725 ཤིང་རྒྱལ་ཡོང་། “སྤྱི་མཆོ་སྤྱི་གྱུ་མིང་སྤྱི་གསལ་
 མ་མདོ་སྤུལ་གྱི་དཔོན་ཁག་ཆེན་པོ་རྒྱ་མ་ཞིག་རྒྱའི་དཔག་གིས་ཁོར་སྤྱི་གྱུ་

① (དཔག་བསམ་སྤྱི་མ་སྤྱི་ཆ་ཤོག་གྲངས་109)

མོང་པ་ནམས་པསྟན་འཕྲོའི་ཕན་པ་དེ་ལྷགས་ལ་དགོངས་ནས་སྐར་རྒྱན་...
 ལྟར་འཕྲུགས་པ་གནང་དགོས་ཚུལ་གྱི་མ་ཆེན་པོར་བའི་ཆེད་དུ་.....
 བཀོད་གཉེར་གྱི་ཆའི་ཆེད་ཀྱི་དབང་སྒོ་བཟང་སྒོར་དུ་གནང་། ① ཞེས་
 གསལ་པ་ལྟར་གོང་མས་ས་གནས་ལྷ་དེ་དོན་ཉམས་གསུང་དགོས་པའི་ལྷ་...
 གནང་བ་མ་ཟད། བོད་ནས་ལྷ་དེ་ཉམས་གསུང་ཞེས་འདེབས་དང་།
 ལག་ཤེས་པ་སྒོ་འཕྲུག་པ་མཁས་དཔལ་དུ་མ་གཏོང་གནང་སྟགས་ལྷ་ལའི་ལྷ་མ་...
 བཞུགས་ནས་མདོ་སྟོན་གྱི་བསྟན་པར་སྟན་པའི་མཛད་པ་རྒྱལ་པོ་ཆེ་སྟེང་...
 གནང་མཛད་འདུག

ཨ་འདིར་“འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་བསྟན་འཕྲུར་དེ་མོ་
 ཆའི་པར་མཁས་པ་སྒོ་གནང་བའི་པར་སྟན་དང་མ་ཕྱི་བཅས་འབྲུལ་པར་...
 ལྷ་ལྷ་མ་སྒོ་བཟང་དགོས་དང་། ལྷ་མོ་ཆེ། སྒྱི་ཆའི་ཆེ་བཅས་
 འཕྲོར་པར། གསུང་རབ་ནམས་པསྟན་པའི་བཀོད་པ་སྟན་ལྷ་མ་ཆེ་གསལ་...
 དང་བཅས་ཆེས་ཆེན་ཉིང་པར་གདན་དྲངས་ཏེ་ལྷག་དུ་བཞེས་ཤིང་།
 མི་ལྷ་ནམས་ལ་སྟོན་མོ་དང་བཀའ་འདྲི་སྟགས་ལྷ་ལ་པར་གནང་། ”②ཞེས་
 གསལ་འདུག

སྟེ་ཨ་ 1726 བོད་མེ་ཉི་མོར་ལྷ་ལའི་ལྷ་མ་བསྟེན་སྟགས་བཞེས་...
 པའི་སྒོར་མདོ་མཁས་པ་དྲུང་གིས་“ཨ་མོ་ཉི་མོ་ལྷ་ནས་མཆོད་ལྷ་ལའི་
 དབང་པོ་ཁམས་ལ་སྟན་པའི་འདྲེན་པ་ཆེན་པོས། བདེ་ལྷ་ཞིང་གི་
 བཞུགས་པོ་པར་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཆོད་ཀྱིས་གཟིགས་ཆེན་པོར་བསྐྱབ་པ་གནི་.....

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟོན་ཆའི་སྟགས་ལྷ་དང་ས་120)

② (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟོན་ཆེན་གྱི་སྟགས་ལྷ་དང་ས་126)

ཅུར་རྒྱ་བ་ལ་ལ་དག་གིས་མེ་མོག་ལྷ་རྒྱས་ནས་ཤེད་པ་མི་ཤེད་དེ་
 དཔག་དཀའ་པས་ཆིབས་ཀྱི་ཁ་ལོ་ཤུག་པ་ལས་རྒྱག་ཤི། ”① ཞེས་
 སྒྲོམ་སྒྲོམ་གྱིས་འཁོད་པ་དེ་ལས་འཕྱུར་ཆེན་ཞིབ་མ་ཤེད་མ་ཤེད་པ་.....
 གསལ་པོར་མཁོང་བྱས། དེ་ལ་དཔག་ན་དེ་ལྟར་གཙང་གི་ཤག་འཁོད་
 མི་ལྷ་ལྷན་དེར་ཚུགས་འཐེན་གྱི་འགལ་པ་དེ་དེ་ཅེར་རྒྱར་ནས་སྐལ་པ་.....
 འདིར་ར་བྱམ་རྒྱར་དེ་བྱམ་གྱི་བྱལ་བའི་ཡལ་མེ་ཤེད་ནས་དར་བྱས་.....
 ཅུར་འཐེན་བྱས་མེ་ཏ་ཆེན་པ་དང་། དེའི་བྱས་ཆེན་ལྷ་ལའི་
 ལྷ་མ་ལའང་ཐོག་པའི་མདོན་ཉག་གི་གཡིན་པ་བྱས་ཀྱིས་རྒྱག་སྐལ་པ་.....
 དེན་ལྷ།

4. ཤག་འཁོད་ནས་འཕྱུགས་ཀྱིས་མཁོང་དེ་བྱམ་གྱི་ལྷ་པོ་.....
 ཤག་འཁོད་པ་ལ།

དེ་ལར་ཤག་འཁོད་གཙང་པོ་དེའི་ཅེར་པ་རྒྱར་དང་། ར་བྱམ་རྒྱར་
 ཤག་ལ། སྒྲོམ་པ་བཅས་མཉམ་སྦྲེལ་གྱི་དབར་འཕྱུར་ཚུན་འཕྲུལ་མ་
 རྒྱག་ཙམ་བྱས་པའི་དེར་། མཐུན་སྒྲིལ་མཉམ་ཏུ་བྱི་བྱ་པ་ཤར་པ་གིས་
 མོག་མ་ཉིད་ནས་རྒྱར་མེད་པར་མདོན་གིང་། མི་དབར་རྒྱགས་ཤེད་ནར་
 འཁོད་པ་རྒྱར་ན་དེའི་པན་ཆ་ཆེ་པོ་རྒྱར་བྱམ་པ་པ་ཤག་གིས་བྱལ་པོས་
 བྱས་པ་རྒྱ་བྱ་བཅུར་ཆགས་ཀྱི་འཁོད་པ་ཤེད་ཁོ་པ་དེ་མ་ཏུར་པ་ཞོག་
 གཤོ་རན་རྒྱས་དང་། དེ་ཆེན་རྒྱར་དེ་བྱམ་གྱི་ཤིང་གི་བྱ་པ་ཁོ་ནར་གཞི་ལ་མཁོད་
 གིས་ཡིན་པ་གཞིར་བཅས་གིང་། དེ་མིན་དེ་ཆེན་པོ་ལོང་ར་བྱལ་བའི་སྐལ་
 དེ་གས་ཀྱིས་ཉིད་ཚུགས་པ་དང་། ར་མིན་ལྷ་ཡིན་ཁོ་ན་ལས་དེ་ཆེན་ལ་མཐུན་

① (མི་དབར་རྒྱགས་ཤེད་དེ་པོས་480—481)

ཐུགས་ཀྱི་པས་མ་སྒྲོ་ཡེ་མེད་པར་ཕྱག་རྒྱ་གཞི་ནས་ཀྱིས་བཀྲལ་པ་ག་ལྟ་ག་ཀྱང་
 མངོན་ཞིང་། དེ་ཡང་དེ་མེད་མེད་ཀྱི་ཕྱི་དང་མོ་ལྟ་བུ་གཞི་རྒྱ་གར་ལ་སྐོལ་
 ཏུ་མ་ནས་བཟུང་གཙང་སྟོང་ཁྱེད་ཁྱེད་ཀྱི་དྲག་དཔུང་ལ་དཔར་བཟུང་པའི་ཆར་
 གཞི་དང་དཔག་འཐབ་ཀྱི་ཉམས་ཐུང་བཟང་པོ་ཡོད་པའི་སྒྲོ་མེད་དང་། ར་
 ལུས་སྒྱུར་གསུམ་ནི་ལྟ་ས་གཙང་པོར་བྱས་པའི་དཔུས་ཁྱེད་འདི་དག་ལ་ཐུན་
 མོ་བྱང་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཉེ་གནས་ཡིན་པས་རྒྱུ་ནས་དཔོན་རིགས་གཙང་
 གནད་ཆར་མ་དཔུས་ཁྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཆོས་ཁོ་པ་ཆོས་རྒྱལ་བཞུགས་བཞུགས་བཅོལ་
 བས་རང་ལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཆར་གཞིའི་ཆ་རྒྱུན་ཡོད་ལྟ་བུ་པའི་གདེང་ཆོད་
 དང་། རྒྱུ་ཆོད་གཙང་པ་མེ་པ་གཏོར་པམ་བཀྲང་པའི་མོ་རྒྱལ་ཀྱི་ལྷགས་
 རྒྱུན་ལས་པར་སྐབས་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་འགན་འཁུར་གཙང་
 པའི་ནང་གཙང་ཁྱེད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་འཛིན་མེད་པའི་ཕྱགས་རྒྱུར་ཀྱི་
 ལྟ་བུ་ལྷགས་ཆེན་འཛིན་ཀྱི་ཡོད་པ་ནི། དཔེར་ན། དེ་རྒྱུ་མོང་མའི་པགས་
 མངགས་པའི་ཨ་ས་ཁན་ཨམ་པས། བཀའ་སྒྲོན་གཉིས་གསར་ཏུ་བསྐྱོད་གོས་
 པའི་ལུང་བཟུང་སྐབས་ཨམ་པ་དེས། གཅིག་ནི་མོ་ལྟ་མའི་ཁྱེད་འདི་མོས་
 མམ་ཞེས་མིང་བཏོན་སྐབས། “དཔུང་སྒྲོན་སོགས་གཞན་དག་ན་དེ།
 དག་ལ་ཐུན་མོ་བྱང་པའི་གནད་པའི་ལྷགས་སྒྲོལ་ལ་ལྷུ་གཙང་ཆོངས་ཀྱི་
 རྒྱུ་པོ་དག་ནི་མོ་ལས་འཛིན་ཆེན་པོའི་གོ་སར་འཁོད་པའི་རྒྱུན་མེད།” ①
 ཅས་བཤད་པ་ལས་གསལ་པོར་མངོན་བྱུང་། གཞན་ཡང་དེ་མེད་དང་མོ་
 ལྟ་བུ་སྟོང་ཏུ་མོ་སྒྱུར་ལོ་ཕྱགས་ཆོན་སྐབས་ར་ལུས་སྒྱུར་གསུམ་ཀྱིས་

① (མི་དབང་རྟོགས་བརྟན་དེབ་ངམ་ 454)

གཙང་ཁྲལ་གྱི་མི་ཤེར་དཔུང་ཁྲལ་ལ་ཕམ་ར་འགལ་ཆེན་པོ་བྱས་པའི་སྐོར་.....
 གཙང་རྫོང་ལ་གྱི་སྒྲེ་རྒྱ་མཚོ་གདམན་གྲུག་གིས་དའི་ཆིང་བྱ་བྱར་ལ་འོ་.....
 འོ་དེ་འཕོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དའི་ཆིང་དང་པོ་ལྟ་བུ་ལྟ་སར་འཕྱར་རྒྱུ་
 ཉོགས་པ་རྫོང་ལས། “རུས་གཞན་ཞིག་ན་ལྟ་ལྟ་དང་པོ་བྱང་ཆེན་པོའི་ལྟ་
 ཞེས་ལ་སོགས་པའི་སྒྲེ་པོ་བྱ་བྱ་ཅན། རང་བཞིན་མི་དྲང་བ་ཏུ་ལས་པོ་
 བྱང་འཁོར་པའི་ནང་བཟན་གྱི་བྱ་བ་བཟུང་སྟེ་གན་མཛད་ཆེན་པོ་རྣམས་
 བས་རྒྱ་བ་དང་། སྤ་བ་དང་། གཙུགས་པར་བྱེད་པའི་གཏམ་རྣམས་པ་སྤ་
 ཆོགས་བྱང་བ་ལ་བརྟེན་ནས། རྟོངས་པ་དང་མ་ཞོངས་པ་ལེགས་པར་
 བཏགས་ཏེ་རྩལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་བརྒྱ་ཕྲག་གཉིས་སུ་ཉེ་བ་གནས་ནས་.....
 དཔུངས། ཡང་ལྟ་ལྟ་གྱི་ཤོར་ཁྲེར་ཆེན་པོ་ན་འབངས་མི་ཉམ་ཐག་པ་
 རྣམས་དཔུ་དང་ཁྲལ་གྱི་གཏུང་བ་བཟོད་དཀའ་བས་གྲུག་ཏུ་གཅོས་ཤིང་།
 རྫོང་ལས་འཕྱར་སྟེན་སྟེན་ཆོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་པོད་རྩེ་རིམ་པ་བཞིན་ཏུ་.....
 ཐབས་ལ་ལྟམས་པའི་སྤྱོད་ནས་ཤུགས་ལོག་བཅན་པོ་དག་སྤངས་ཏེ་དཔུ་ཁྲལ་
 གྱི་ཆ་ཤས་ཅམ་ཡང་མི་སྤྱབ་པས་ཤོར་ཁྲེར་གཅིག་ཉིད་ཏུ་བྱགས་སྤོལ་པ་...
 དད་པ་ཏུ་མར་སྤང་བས་པདེ་སྟག་མི་སྤྱོད་མས་པར་གཟིགས་ནས་དཔར་.....
 རྟགས་བཅན་པོས་འཁྱར་ཞིང་འཕྱོ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་བཞིར་ཉེ་བ་འབངས་མི་...
 བལ་པ་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་དཔུ་ཁྲལ་སྤྱབ་ཏུ་བཅུག་ཤོ།” ① ཞེས་
 སྤུལ་པ་རྣམས་པ་གཅིག་ཏུ་ན་བྱགས་མཐུན་དྲང་བཞག་ཏུ་ཟད་མོད། བར་
 འོན་ཐད་ད་ལྟམ་སྤྱར་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་པོས་སྤྱོད་པ་གཉོགས་ཆེ་བཅན་.....
 དང་། ཁོ་པ་ཆོའི་ཤུགས་ཉན་གྱི་འཁོར་པ་ལོག་རྣམས་ལ་སྤྱར་འཕྱར་

① (མི་དབང་རྟགས་བཟོད་དེབ་དོན་442)

འཇུགས་ཀྱི་ཡི་གེ་རུ་མ་ཐོད་འབངས་སྒྲིའི་རེ་ལྷ་ཡིན་ཞེས་པ་དེ་འབྲ་གསང་
 ལྟམས་ཀྱི་ཆིང་གོང་མའི་རྩུང་རུ་ཐུལ་བ་དང་། རོན་ཆེན་དེའི་ནང་རྒྱ་
 ལའི་བྲ་མའི་ཡབ་རྗེ་ཡང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཚུལ་སྟགས་ལ་མངོན་ཆུང་གི་ཐུང་...
 ཞིབ་བྱེད་པར་གོང་མ་ཡུང་གིན་གྱིས་རྟོག་ཁེ་ཞམ་པ་ཞེས་པའི་ཙམ་ཉ་ཞིག་...
 ཐོད་རུ་ཆེད་བརྟུང་གནང་བར་མངོན། དེའི་ཐད་རྟོག་པ་བརྟུང་ལས།
 “དེ་ནས་རྟོག་ཁེ་ཞམ་པ་ཡང་ཕྱིར་རྟོག་པར་ཆས་པ་ལ། དཔུང་ཆོན་ཆེན་
 སོ་ལ་སྟགས་ཙམ་གྱི་འཁོར་པའི་ཆོགས་དང་བཅས་ཏེ་ཤུགས་ཐེད་ཀྱི་བར་
 རྒྱལ་མར་གཤེགས་པ་ན། ཞམ་པ་ན་རེ། ཡབ་རྗེ་གི་བཤོད་ན་མས་ཀྱི་མཐུ་
 མཐོང་རུ་ཐུང་བ་ཞིག་སྟེ་རྒྱ་ལའི་བྲ་མའི་ཡབ་རུ་ཐུང་པས་སོ། དེ་ཡང་ཁྱོད་
 ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་བྲ་མའི་ཞབས་འབྲིང་གི་ཁྱར་བཟུང་སྟེ་ཉན་པར་འོས་པའི་...
 རྒྱ་བ་ལྟ་བུ་དང་། རྒྱ་བར་འོས་པའི་ཐེ་ལྟ་བུ་དང་། ལྟ་བར་འོས་པའི་མིག་ལྟ་
 ཐུ་བྱེད་པ་མ་གཏོགས། རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་བྲང་རྟོག་ཀྱི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པར་
 མ་བྱེད་ཅིག རང་ཉིད་ཀྱིས་གཞུང་འབངས་ལ་དབང་བ་དག་མཆིས་ན་འང་
 རྒྱ་ལའི་བྲ་མའི་ལྟ་འབངས་སུ་སྦྱོར་ཞིག གཞན་ཡང་པས་སེ་ཁང་ཆེན་
 པ་ལ་སྟགས་ཏེ་དཔུང་ཆོན་དག་ག་ཅིག་གིས་ག་ཅིག་ལ་མི་མཐུན་པར་བརྟ་...
 ཞིང་ཐན་པ་མ་ཡིན་པར་བརྟོན་པའི་དབྲེན་སྦྱར་གྱི་ཡི་གེ་བདག་སོ་ཆེན་སོ་
 ལ་འབྲལ་བར་མ་བྱེད་ཅིག ཐོད་འབངས་ན་མས་ཤེས་ཀྱི་བསྟོན་པའི་ལྷ་
 པ་ཡིན་ཞེས་སྒྲ་བ་འདི་ཡང་དེར་ཕྱིན་ཆད་བཤེད་པར་སྟོན་ལ་མ་སྒྲ་ཞིག
 དཔུང་ཆོན་ན་མས་པས་མ་བ་སྟོད་ག་ཅིག་རུ་དཀར་བ་མ་བྱས་ན་མཐར་གྱིས་
 བདག་སོ་ཆེན་སོ་དེ་བཀའ་ཁྲིམས་རཅན་ཅིང་བརྟུང་བ། འཇུག་སོ་དེ་
 ལ་མ་རུ་མི་རྒྱག་པ། ཆོག་དཀའ་བས་ཉམས་པར་འབྱུང་བ་གདོན་མི་

མཐོ། ཆིག་ཏུ་བརྒྱུད་པ་དེ་དག་གོང་མའི་བཀའ་ཡིན་པར་ཡང་མཆི། རང་
 ཉིད་ཀྱིས་བསམ་པ་ཇི་བཞིན་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཡང་མཆི། ཇི་ལྟ་ནའང་ན་
 བའི་བྱག་པ་ཡ་གཅིག་ཏུ་བཏབ་པའི་གྲུམ་ཡ་གཅིག་ཏུ་འདྲོར་བར་མ་.....
 བྱེད་ཅིག ཅེས་སྒྲུའོ། ①ཞེས་གསལ་བ་ལས་རྟོགས་པར་བྱས་ཤིང་།
 གཞན་ཡང་གོང་མས་ཐོད་ཏུ་མངགས་པའི་མི་ལྟ་རྟུགས། “ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་
 གཞུང་ཚབ་ལྟ་བུ་”ཡིན་ཟེས་གོང་གསལ་གྱི་ཕྱི་རྒྱལ་ཡིག་རིགས་དེ་དག་...
 ལས་ཀྱང་ར་རྒྱུད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

1727 ཐོད་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་མེ་ལྷག་ལོར། དབུས་གཙང་
 བཀའ་རྒྱུན་པར་གྱི་འགའ་རྒྱ་དེ་རྫོང་ར་རྩེ་ཆེར་བྱུང་ཅིང་། སྐབས་དེའི་
 ལྷ་ས་རང་ཏུ་མངོན་པའི་རྟོགས་བྱུགས་ཀྱི་བསྟར་ཆད་དེ་ཡང་ར་ལུམ་བྱུར་
 གཞུམ་ལ་མན་ཡོད་ཀྱི་རྟུ་པ་མཆོན་པར་བརྟེན་པོ་ལྟ་བུའི་ཇིས། དའི་
 ཆིང་བྱ་བྱུར་ལ་དོགས་གཞོན་གྱི་མྱིག་དགོས་པའི་གསང་བརྟུན་ཡང་ཡང་.....
 བཏང་བུང་། ཁོང་གི་སྤྱིང་སྤྱོད་མེ་བ་དེ་བག་མེད་ཀྱི་སྒྲོགས་ཀྱི་བྱུར་པ་
 ལྟ་བུས་པོ་ལྟ་བུའི་གསལ་འདེབས་ལའང་མཐར་བཟུན་སྟངས་དང་འཕྱ་.....
 དམོད་བྱས་པར་བརྟེན་བསམ་སྤྱོད་གསལ་མི་མཐུན་པར་བྱུར། པོ་ལྟ་བུ་གི་
 བྱུང་བྱུང་ལྟར་པ་ཞིག་ཡིན་ལྟ་བུས་ཁོང་རང་གི་ལུམ་བྱུམ་པོ་ལྟའི་གཞིས་ཀྱི་
 ཡོད་པ་ནད་མན་ར་གྱི་ལན་འཁྱུར་པའི་གོ་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་རྒྱ་ལའི་བླ་
 མ་མཆོག་དང་དའི་ཆིང་བྱ་བྱུར་ལ་རེ་ཞིག་གཞིས་བསྐྱར་ཏུ་འགྲོ་ཆོག་པའི་
 དགོངས་འཁྲལ་བྱས་ཐོག དམག་དཔོན་མག་པོ་པ་ལྷོ་པ་ཟེང་དར་བྱས་

①(མི་དབང་རྟོགས་པ་རྒྱུད་དེ་བ་དོན་486—487)

དང་། བཤེར་དཔར་ཐོན་སྐྱོད་པ་རལ་དཔར་བདེ་ཆེན། གཉིན་ཉི་འཁུས་
 ཟུང་སྒྱིད་སྒྱུག་པ་དཔར་འཁུས་སོགས་ནང་མ་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་ན་མས་ལ།
 ཁྱོད་ཆོས་ལྟ་བུར་ཤིང་དོན་གྱི་འཕྱར་བ་ཇི་འཕྱར་ལ་དོ་སྣང་སྟོན་མེད་བྱས་
 ཉི་གསར་འཕྲིན་ཁྱུས་ཐོག་ཏུ་གཏོང་དགོས་པའི་མངགས་ཆ་དང་བཅས་...
 རྩོམ་གཞིས་ཏུ་ཉིན་གཤམ་ཏུ་ཆེབས་ཉི། དེ་གཤི་ལ་སོ་སྒྲུང་བ་དང་རང་
 སྐྱོན་ལྟར་ལྟ་ས་ནས་འཛོད་པ་སོགས་ཉིན་གཞོན་སྟོན་མེད་གནང་བར་...
 བསྐྱེད་པ་སོགས་ཞིབ་པ་རྟོགས་པ་རྒྱུད་ནང་གསལ་ལོ།

གྲུབས་དེ་ཅུམ་ལ་དེ་ཆོན་ལེ་ཅིན་ཏུ་མི་སྤར་བསྒྱུད་པ་དག་པ་རབ་...
 འབྲུགས་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཐར་པ་སོགས་ཡར་ཤོག་པའི་ལམ་བར་ནས་སྤ་
 བསྐྱེད་པས་ཁྱེད་ལྟུང་ལ་བའི་ནང་། མེད་མ་པདག་པོ་ཆེན་པོས་དཔེ་ཆེད་ལྷ་
 ཟུར་ལ་ཟུར་གིས་མདོན་པར་གཞིར་སྤུང་བསྟོད་དང་། སེལ་གྱི་ཐམས་ག་བཅས་
 བསྐྱེད་པ་དང་ཆདས་ཅིག་པོད་ཏུ་ལས་དོན་ལ་དཔར་བའི་རྒྱ་ཞིན་གཉིས་...
 འཁོར་དང་བཅས་པ་རིང་མིན་པོར་བའི་གནས་ཚུལ་ལྟ་སར་འཁྱོར་ཞིང་།
 ད་ལུས་སྒྲུར་གསུམ་གྱིས་དེ་སོམ་རྗེས་མ་གཞི་བཀའ་སྒྲོན་གཅད་པ་གཉིས་...
 རྟོག་གསོད་ཏུ་སྒྱུའི་རན་སྟོན་ཆོན་ནས་བཤམས་ཡོད་པར། “དཀི་བདག་
 པོ་ཆེན་པོའི་ལྷང་ལས་ཐམས་ག་དང་། རྒྱ་ཞིན་དག་པོར་བའི་སྤ་རོལ་ཏུ་
 དོན་འདི་སྒྲུབ་པར་མ་བྱས་ན། ཕྱི་ནས་དེ་བ་འབྲས་མེད་ཏུ་འཕྱར་བའི་
 གནས་ཡོད་པས་སྒྲུར་བ་ཉིད་ཏུ་དཔེ་ཆེད་དང་། ཐའི་ཇི། དཔེ་སྒྲིགས་
 ཏུ་གཏོགས་པ་ཀླན་ཆར་བཅད་དེ་བདག་ཅག་པོད་སྒྲུངས་ཏུ་གསུགས་...
 གཅིག་པོར་འཕྱར་བ་དེ་ལྟར་བྱ་བའི་ཏུས་འདི་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟོགས་གཞན་...
 པ་ཀླན་ལ་བསྟོས་པ་ལས་ཐམས་ཅད་སྟོ་སྟོས་གཅིག་ཏུ་མཐུན་པར་སྒྲུར་...

རྟོ། ① ཞེས་གསལ་པས་གནས་ཚུལ་དེས་ལྟར་འཛུགས་ཕྱིན་ཏུ་ཁྱེད་ཀྱི་ལུ་ལྟས་་་་
པར་གསལ།

དང་ལྟར་ལ་དེའི་རྟོ་རྒྱ་ཏུ་ག་པའི་ (མདོ་མཁར་ལྟར་འཛོད་ནང་རྒྱ་
བ་པུན་པའི་ཞེས་གསལ་) མེས་བཙུན་ཕྱིན་ཏུ་ལ་ག་པར་གི་
གཞུང་མོའི་མོ་མཚོར་ཕྱིར་གི་ཤེས་ཚུང་ཁམས་ཤུམ་ཏུ་དེའི་ཆིང་ལྟ་་་་
ལྟར་དང་། པས་ཕེར་མོད་པ། ལྟར་ལུམ་པ་བ། ལྟར་ར་མའི་རི་
མོགས་པཀའ་མོན་དམས་ཏུ་འཛོགས་སྐབས་ལྟར་ནས་ཕྱི་གི་མོད་པ་
ལྟར། ལྟ་ཞོལ་ལུལ་ཕྱེ་ལས་ཕྱེ་འཛོན་པ་ར་མོད་པའི་ཏུ་གན་པ་མོ་བཟར་
ལྟར་ལྟར་མོད་ནས་ཕྱི་གི་རིང་མོ་ཞིག་དེའི་ཆིང་ལྟ་ལྟར་ལ་ལྟར་པལྟར་ལྟར་
ཏེ། དེ་ལ་དམིགས་ནས་རྟོག་དཔྱད་ཀྱིས་གཤེད་པའི་སྐབས་མཚོན་གཉིས་
མོ་བཟར་དོན་མོད་ཟེར་པས་དེའི་ཆིང་གི་ལྟ་ལྟར་ལོས་ཕྱིན་ཏེ་མོ་ཏུར་ཏུ་
དུ་སྒྲ་ནས་འཁྱར་པ་མཁ ར་མོད་མོ་བཟར་དང་། པས་ཕེར་མོད་པ།
ལྟར་ལུམ་པ་བ། མའི་རི་ལྟར་ར་བ་ལ་མོགས་པས་ཕྱི་ཏུ་བ་ལྟར་ཕྱེ་གར་
ལྟར་ཏུ་དེས་པ་དང་འཛོགས་པ་མོགས་ལུམ་པ་བ། དེའི་ཆིང་གིས་
འཕག་གཤིག་གར་ལུམ་ཕྱིས་མོ་འཕག་ལྟོགས་འཛོད་པར་འཛོགས་ལྟར་།
ལན་ལག་དེ་དེར་ཡང་མི་ཡང་པོས་འཁྱར་ཞིང་མཚོན་ཆ་པར་མཚོན་ས་་་་
མོད་པར་འཛོན་པས་ལྟར་ལྟར་འབབ་བཞིན་ཏུ་དེ་གར་འཛོད་པ་མ་ཟད།
ར་ལུམ་ལྟར་ར་ལྟར་ཕྱི་གི་མོགས་ལྟར་དང་གཞུང་ལས་པ་མང་པོས་དེའི་ཆིང་གི་
ནམས་ལས་ཉིས་པ་མོད་པ་ཏུ་མ་ཡང་གཞུག་ལག་པར་གི་པར་ལྟས་ལྟ་་་་

① (མི་དཔང་རྟོགས་པའི་དེའི་ལོ་525)

བསད་པ་མོགས་ལྟ་ས་ཐང་གཞིས་རྒྱུད་གི་ཕྱི་ནང་ཏུ་བྲག་དཔལ་རྒྱ་.....
 བཞིན་འབྱུང་པར་བྱས། དེ་ཏུ་དེའི་ཆིང་གི་ཐུག་མཆོད་པ་མངས་ཏེ་
 དོར་དང་། ཏུང་ཕྱི་གཤམ་པ་ཡོང་པ་མང་པ་དང་། ལམས་ལས་
 གཞན་པ་ནམས་བཟུང་ནས་ཤུལ་ཏུ་བཞུག་ཅིང་། དེའི་ཕྱི་ཞིན་དེའི་
 ཆིང་གི་བཞུགས་གནས་ཐུན་ཆོགས་རབ་བཞུན་དཔལ་འབྱོར་གྱི་མཐའ་.....
 བསྐྱར་ནས་རྒྱལ་ཆེ་རྒྱུད་གཞི་དཔལ་གཤེད་མ་བཏང་། དེ་གཞིས་འཁྱིལ་
 ཤིང་ཐུག་ནས་ཏུ་འཁོད་ཀྱིས་ཁྱུ་བ་ཁྱི་ལྟར་འཐེན་ཏུ་ཆིང་རྒྱུ་ཅམ་ཐོད་
 པར་དཔལ་གཞི་དཔལ་དང་། དེ་ནས་ཏུང་ཕྱིར་པ་བ་དང་ལྷུ་བ་ལྷུ་བ་
 སྒྲིང་པ་དཔལ་བཅས་ནས་རྒྱུད་བཏང་ཞེ་དེའི་ཆིང་གི་ཕྱོགས་ཤུལ་གས་ནས་
 རྒྱ་མཐའ་པོ་དང་ཁའི་མང་གཞིས་ཀྱི་ཕྱོག་ཕྱོགས། ཏུས་མཐུངས་པར་
 སྒྲིད་པ་ཐང་པ་དང་། བཟ་ཤིས་དཔལ་རབ། རྒྱ་ཁབ་པ་མོགས་ཀྱིས་
 གཙོ་པོ་བྱས་པའི་དཔལ་ཆོགས་འབྱུང་པོ་རྒྱུར་མངགས་ཏེ་བཀའ་བློན་པོ་
 ལྟ་ཐའི་རི་ཆར་གཙོད་པར་བཏང་། དེ་བཞིན་དཔལ་ལྷུ་བ་དང་དཔལ་
 ཀོར་མོགས་ལ་བརྟུང་བ་རྒྱུད་ནས་དཔལ་བཞུལ་བཞུལ་ཞེ་བྱང་ཕྱོགས་ཏུ་
 གནས་པའི་མོག་པོ་རྒྱལ་འཕྲོ་ནམས་ལ་དཔལ་ལྷུ་བ་པར་བཏང་པ་མོགས་.....
 རྒྱུ་བས་དང་ཏུས་པ་བར་ཐོད་ཀྱིས་མོ་ཁྱུན་ནས་ཐར་ཆོལ་བྱས། མ་རྒྱ་བའི་
 ཉེ་རྒྱུས་འཏུས་ཏུང་ཆིང་ཐུག་པའི་དཔལ་འཏུས་ཞེས་པ་རྒྱ་ས་ནས་རང་.....
 གཞིས་ཏུ་ཐོན་པའི་ལམ་བར་ཏུ་དེའི་ཆིང་པ་རྒྱུར་དཔལ་གཞི་དཔལ་དཔལ་
 གནས་རྒྱུ་ཐོན་པ་ཐམ་ལམ་ལེད་དཔལ་གས་ཞིན་པ་ཐེར་པ་འབྱུང་པོ་རྒྱུར་
 གསང་འབྱེད་ཀྱིས་བར་ཐིང་པ་རྒྱུ་བས་ཀྱི་བཏང་པ་འབྱོར་མ་ཐག མ་
 ལྟ་པས་མཐའ་གཞིགས་ནན་ཏན་གནང་པའི་འཆར་ཆོག་མཐུན་ཞེ། དང་པོ་

འདི་ནས་བྱང་ལམ་རྒྱ་ཐོག་ཏེ་མི་མིང་གི་རྒྱུ་དང་མཉམ་པ་དག་པོ་...
 ཆེན་པོའི་འཕགས་རྒྱུ་རྒྱུ་གསལ། གཉིས་པ་རྒྱུ་མང་འཕྲིན་རྒྱུ་གསལ་
 དང་། གཙང་ཁུལ་གྱི་མི་མང་འཕྲིན་རྒྱུ་ཏེ་དག་པོ་དེ་ནས་ལ་
 དམག་འཐབ་བྱེད་དམ། གསལ་པ་དེ་ཞིག་ས་དམའ་རྒྱ་མོག་ཁུལ་གྱི་ས་ཆ་
 བཟུང་ཉེ་སྤྱད་ཐོག་དེམ་བཞིན་པར་སྒོལ་བྱེད་དམ་ཞེས་དོན་ཆེན་གསལ་སོ་
 སོར་གྱིས་པའི་ཤོག་དྲིལ་ཐོག་དེམ་ནང་བཅུག་ཉེ་གསལ་གྱི་ཐུན་མར་...
 བཟུག་ཐོག་ཁུལ་པར་དོན་ཆེན་གཉིས་པ་རྒྱུ་གཙང་གི་དམ་ཁུལ་གསལ་
 བྱས་འཕལ་མར་མར་སྒོལ་བྱ་རྒྱུ་དེ་རང་ཕེབས་པར་སྒོ་ཐག་གཙང་མར་...
 བཅད་དེ་སྒོས་གཞིས་ལ་བཅན་ཆ་སྤྱང་འདྲམས་སོགས་པགས་མང་གསལ་ཏེ་
 རིངས་ཉུང་གྱིས་གཤེགས་ཐོག་པས་དབུས་དབུང་ནས་ཁུལ་གྱིས་ཆེས་མཆོད་
 པར་ཐུར་ཕྱག་དཔོན་བྱང་། དེ་ནས་སོ་རྒྱ་བ་ཉིད་ཐོག་མར་ཐུད་དེ་
 ཆེན་ཆེའི་སྒོས་གཞིས་ཁུལ་གཞིས་ཁུལ་གྱི་དཔོན་མཐོ་ནས་ཆགས་ཁུལ་ཆུད་...
 པ་གནང་ཉེ། ཐུས་པགས་ཀའོན་དང་འཁོར་ཐག་ཐུག་ཏེ་དམག་ཁུག་ཐུ་
 ཅམ་ཁུས་ནས་ཀའོན་ཁུང་བཟུང་ལ་རྒྱུད་དེ་རི་རི་སྒྲགས་ཁུལ་ཕེབས། ཆོང་
 འཁུལ་པ་ནས་ཁུལ་རྒྱ་དང་དེའི་ནས་སོགས་ནས་བདག་ཁུ་བཟུང་། ཤེལ་
 དཀར་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཀའོན་ཆོངས་ཁུལ་དམག་དཔོན་ཐུང་ཕོ་ཅན་པ་དང་།
 བསམ་ཁུ་བཟུང་པ། དམ་རིང་རྒྱ་ཡོད་པའི་དམག་དཔོན་ཐུ་མ་བ་སོགས་
 ལ་དམག་འཕུས་ནས་འཛམས་རྒྱས་བཟབ་པའི་སྤྱིང་ཡིག་བཟུངས། “ཕོན་
 ཁུར་ཐུ་མ་བས་ནི་དཔོན་བཞིན་རྒྱ་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོད་དཔོན་པ་ཡོད་པས་
 དེ་བཞིན་བྱང་འཁུག ད་ནི་དེ་ཞིག་གངས་ཚུགས་ཁུལ་འགྲོ་ཞེས་དང་ཕོན་
 མ་ཁུས།” སྐབས་དེའི་རྒྱ་ཆེ་ཆོང་དཔོན་དབུས་པ་སྤྱི་གར་དང་བཅན་

དུལ་པ་ཡིན་པ་དེ་གཞིས་ལྷུང་གིས་ཅེས་གདོང་སྒྲ་པར་ཡི་ཤི་གནད་པར།
 དེས་ཀྱང་མ་པར་སྒྲ་ཆ་ཤིས་སྒྲ་པར་མ་པར་ཁོ་གཞིས་ལ་གསར་བར་.....
 བརྟར་ནས་ཁོས་བརྒྱལ་པ་མོགས་ལྷུང་འདྲ་ག དམག་དཔོན་ལྷུང་མོ་ཅན་པ་
 ཅི་དེ་འཕུལ་ཞབས་རྗེས་སྒྲ་སྒྲིགས་ནས་འཕྱར། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སྒྲ་རྒྱ་
 རྒྱ་མཐའ་། འགོ་དཔོན་ཨ་ཁོ་ལ་སྒོས་བསྐྱལ་གནད་པར་ཁོང་གིས་རྟ་
 དམག་བརྒྱ་མཐའ་གཅིག་གཉིད་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱས། དཔལ་ལྷན་གྱི་རྒྱུད་
 རྒྱ་མཐའ་སྐབས་བཀའ་སློབ་སྒྱུར་ར་བའི་ཆོང་པ་ཤལ་གྱི་བརྒྱུད་ཅན་ལ་...
 ར་ཁིག་གིས་བརྒྱ་ཅན་བཀའ་ནས་འགོ་བ་དང་ལྷན་པས་ནོར་མོག་ནམས་...
 མོགས། ཆོང་པ་ཤལ་གྱི་བཅས་ཅི་བདེར་སྒྲོད་པར་མཇེད། དེ་ནས་ཆོང་
 དདའ་བའི་འབངས་འཕྱར་ཞུ་ནམས་གྱི་རྟ་བཟང་པོ་བཞི་བརྒྱ་ཅན་.....
 མོགས། ཡང་ལམ་རྒྱ་བཀའ་སློབ་ར་མོད་པའི་ཆོང་པ་དེའུ་ཉི་ལྷ་ཆ་གཞུག
 དང་། དེའུ་ལྷན་ཆེན་བརྒྱན་བརྒྱ་ཅན་འི་བའི་ཆོང་མོག་བཅས་སྒྲིག་པ་
 བཅེས་སྒྲི་མི་ནམས་སྒྱིད་ལྟར་དང་། དེའུ་ནད་རྒྱ་བཟངས་ནས་བཅེན་
 ལ་བརྒྱལ། ཆོང་དདའ་ཆོང་དཔོན་ས་སྒྲ་བ་ཅི་ར་ལུམ་སྒྱུར་གཞུག་གྱི་སྒོས་
 ཁོངས་རན་རོགས་པ་ཞིག་ཡིན་སྒྲ་པས་ས་ལྷ་གཞིས་ཀ་བརྒྱར་སྒྲི་མངའ་...
 རིས་གྱི་བཅེན་རར་བརྒྱལ། དེ་ནས་ས་དགར་མེབས་སྐབས་ལུལ་དེའི་འགོ་
 དཔོན་ལྷའི་ཅིང་ནོ་ཨོན་སར་མོ་ཉ་བརྟར་པར་དང་མོག་དོགས་པ་ཆེན་པོ་
 སྒྲིས་སྒྱུར། བཟར་ཡིད་ཆེས་ཉེ་མོ་སྒྲ་བའི་བཀའ་བཞིན་སྒྲིབ་རྒྱུའི་དམ་
 བཅའ་ལུལ། ཁོང་གཞིས་ལེགས་པར་བསྐོས་ནས་དའི་ཆོང་པ་སྒྱུར་གྱི་
 གཅེན་པོ་དདའ་བཞི་བ་ཆོ་བརྟན་བཟ་གིས་མངའ་རིས་སྒྲོར་གཞུག་གྱི་སྒྲི་
 ལུལ་རྒྱ་མོད་པ་དེ་ལ་སྒྲ་ལྷའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཞིབ་ལ་འཁོད་པའི་ཡི་གེ་གནད་ནས་

ལྷུང་པར་དཔུང་ཆེན་འདེགས་དཔོན་པའི་མ་ཉར་ཞབས་གསུམ་ར་ཤར་
 པ་པལ་ལ་མཛད་ཅིང་། ར་དང་མ་མི་ཁ་ལ་ལོགས་པ་སྒྲིབ་གསུམ་གྱི་
 དཔུང་དཔག་ལ་དཔོན་པའི་མཁོ་རྣམ་ཞུས་པ་དག་པལ་གསུམ་གསུམ་ མ་ལྷ
 པ་ཉིད་གྱིས་དཔག་ལྷ་དྲུག་ཏེ་མ་དེའི་རྟོག་ལྷ་བུལ་པའི་ཆོས་བུལ་བུལ་
 ལ་དཔུང་བཞེག་ནས་པ་དག་དང་། རྟོག་དང་། རྟོག་པའི་ལོགས་གྱི་
 དཔུང་ཆོགས་དང་བཅས་བྱང་རལ་རིང་དང་། ལྷ་ཆེ། ལུག་ཆོགས་མིང་
 ལོགས་གྱི་དཔག་དཔུང་ཞུས་པ་ལྷ་ཞིང་རེམ་གྱིས་ཐུབ་ནོ།

བར་དེར་འབྲུག་མ་ལྷ་ནས་ཕྱིར་ལོག་པའི་ཕྱིད་པ་ཐང་པ་དང་། ལྷ་
 ཁར་པ་ལ་ལོགས་པའི་དཔུང་གིས་ཀྱལ་ཆེའི་བཅན་རྣམས་པུང་པ་མ་ཐང་།
 མི་རིང་པ་ན་ལྷུང་པ་པ་དང་ལྷུང་ར་བས་འགོ་བྱས་ཏེ་དཔུང་དང་དེགས་་་་
 གོང་གི་དཔུང་ཆོགས་གཙང་རྩ་འདེགས་པའི་གནས་རྩལ་ཐོས་མ་ཐག
 གཙང་ཁུལ་གྱི་དཔོན་པའི་ལོགས་འགོང་ཆེ་པ་བུལ་པའི་ལོགས་པའི་ལོགས་དང་། ལྷ་
 དག་པ་ལ། དཔལ་པ་ལ། ཉིན་མཁར་ལ། གནས་པ་ལ་དཔོན་ཆེང་ལྷ་
 ལྷུང་། ལྷུང་དང་ལྷུག་གཉིས། ཐང་ལྷུང་པ་ལོགས་ལྷུང་དག་གི་རིགས་
 དང་། ལྷ་པ་ལྷུང་དཔོན་དང་བཅས་པས་གཙང་དཔུང་ཁྱིད་དེ་ཁ་རྟོག་
 ཁར་འཛིང་རགས་པུང་ནས་འགོག་སྐྱུང་བྱས། དཔུང་དཔུང་དེར་
 འཛིང་ནས་འཐབ་འཁྱུག་ཐེངས་འགའ་ལྷུག་ལྷེ་པན་ཚུན་གྱི་ཐོས་ཀྱང་གང་
 འཛིང་བྱུང་བྱུང་། ལྷུང་ཐམ་ཆེར་མ་བྱུང་མོད་ཐམར་གཙང་དཔུང་གི་
 ལྷེ་རྣམས་དང་ཐདའུ་རྣམས་ནས་ཕྱིར་འཐོབ་བྱ་དཔོན་བྱུང་། དེའི་རྩལ་
 རྣམས་མ་ལྷ་ཐའི་རིར་ལྷ་ལྷུང་ལྷུང་ནས་གཙང་རྟོག་གྱི་དཔག་དཔུང་་་་་་
 འཛིང་མཁྱུགས་ཀྱི་ཐོབས་དཔོན་ཞེས་ལྷུང་མ་ལྷ་བར་མ་ལྷུང་ལྷུང་ལྷུང་ལྷུང་་་

ཀུན་བཟང་སྐྱེས་མངགས་པ་དང་། ལམ་པར་རྩ་གཙང་རྫོངས་ཀྱི་དཔག
 དཔོན་རྩ་མ་པས་དཔུས་ཚུགས་སུ་བཏང་བའི་སྔ་ཉ་ཞིག་ཀུན་བཟང་.....
 སྐྱེས་ཀྱིས་བཟུང་ཞིང་བཞོག་བཞེར་བྱེད་སྐབས། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མར་འབུལ་
 ཟུའི་ཁ་བཏགས་དཀར་གཙང་ཞིག་གི་སྒྲིམ། “ཁོ་པོ་གི་པས་མ་ཟུ་དང་བྱ་
 ཟུ་ཁྲ་མ་བྱེད་ཀྱི་དོན་ལས་མ་མཆིས་སོ། ” ཞེས་པའི་ཤོག་ཆེ་གཅིག་
 བཏགས་ཡོད་པ་དང་། དེ་མིན་ཡབ་རྒྱུ་ལ་བའི་བྱ་འཕྲིན་སམ་ཁྲའི་
 བར་། སྔ་ཆ་ཐའི་རི་མངའ་རིས་སུ་དཔུང་ཆོགས་བསྐུལ་བར་སོང་ངེས་
 དང་། འདམ་གཞུང་གི་སྐྱོན་རིགས་དཔྱད་ཆེད་ལ་དགའ་བ་རྒྱལས་དང་
 ལག་མ་འབྲེལ་ཞོར་དཙང་རྫོངས་ཡོངས་སུ་ཆར་གཙོད་དཀོས་ཞེས་སྐྱེས་
 བཀོད་པ་བཅས་སྔ་ཆ་བའི་ཐུག་རྩ་སོན་པས་རབ་རྩ་ཁྲོས་ནས། ཞབས་
 གས་རུན་འཕྲིན་དཀོས་སྒྲིམ་སྐྱེས་སྐྱེས་རུ་གྲངས་ཅམ་མངགས་ཏེ་མར་ལམ
 སྐད་རིན་ཅེ་ནས་ལུ་རྫོམས་དང་། དར་རྒྱས་འཁོར་གཤམ་སུ་མ་ཅམ་
 མཉམ་ཁྲིད་ཀྱི་དཔྱིས་ཅེར་ལྷིང་ཅེན་པ་མ་བྱ་གཉིས་ཀྱི་སར་སོང་ལ། ལྷིང་
 ཅེན་པས་ན་རྩ་བཏབ་སྟེ་དོན་གཤམ་ཅེ་ཞིག་ལྟས་མོ་ལ་རྩ་དཔོན་ཡོད་རྩལས་
 རྩ་མ་བ་ལམ་ཁེར་གཞིས་ཅེ་རྫོང་རྩ་ཐེབས་རྒྱལ་གནང་ཞེས་མགོ་བརྒྱུར་
 གཏོར་དཀོས་པའི་མངགས་ཆ་གནང་། ལྷ་ཐབས་རྒྱལས་དེ་བཞིན་རྩ་
 བསྐྱེད་པས་རྩ་མ་བ་དོགས་པ་མེད་པར་གཞིས་ཅེ་རྫོང་རྩ་འཕྲོར་མ་ཐག་
 སྔ་ཆ་བའི་ཞབས་འབྲིང་རྒྱལས་སྒྲོ་ལུར་རྩ་སོན་ཡོང་ནས་སྐྱེ་ལྷིང་ཉེས་པ་རེ
 རེ་བཞིན་བསྐྱེད་པ་ཁས་མི་ལེན་ཀ་མེད་རྩ་ལྱུར་མཐར། ལུས་ཀྱི་སྐོས་
 རྒྱལས་བཟུས། ཡན་ལག་རྒྱལས་ཐག་པས་བསྐྱེད་ཏེ་གཞིས་ཅེ་རྫོང་གི་
 ཡང་ལྷིང་ནས་གཤམ་རྒྱུར་བཏང་བས་ས་མོག་རྩ་རྒྱུང་བ་དང་ཆབས་ཅིག་

年

54

བཤམ་བཟུང་བ་པོ་གས་ལྟ་བུ་ཡིས་ཁོ་ཚོས་རྒྱལ་བ་ཅི་ཡང་མ་ཐོན།
 གཙང་ཚྲངས་ཡོངས་ལ་མོ་ལྷ་མི་དབང་ཞེས་པའི་ཉམ་གསལ་བྱིས་ཁྱེད་པར་
 ཟུར། ལྷ་ལྟ་བུ་པ་བ་པོ་གས་གཙོ་བོ་ནམས་ལྷ་མོར་འཁྱོད་དེས་ཉིན་གས་
 ལས་མ་ཚོང་བར་གཙང་དཔུང་སྒྲར་ཡང་འོང་བའི་ལན་འཁྱོད་འཁྱོད་.....
 ལྷ་མོས་ཐེལ་འཕྱོང་བར་དཔུང་དམག་བསྐྱོངས་ནས་གཙང་སྒྲིགས་ལྷ་བསྐྱོད་
 པའི་འགོ་རྒྱུགས། མོ་ལྷ་མོས་ངམ་འིང་ནས་ལྷ་འི་ཅིང་ནོ་ཡོན་དམག་
 དཔུང་བརྒྱ་ལྷག་དང་བཅས་ཉིན་མཚན་རྣོ་མེད་ཚོན་ཏུ་བཏང་ནས་རྒྱལ་
 ཅའི་ཚྲང་མཁར་བཅན་པོ་བཟུང་། ཉིན་ཞག་གཉིས་པོར་མཚམས་
 དཔུང་དམག་གྲུང་ཁ་རོ་ལ་བརྒྱད་ནས་རྒྱལ་ཅིང་སྐབས་གྲུང་བཅན་རྒྱང་.....
 ཞོར་ཐོན་པས་ཉི་འདབས་རྒྱལ་མཁར་ཏུ་དམག་སྒྲར་བཏབ། མོ་ལྷ་པ་
 དཔུང་ཅེན་དང་བཅས་འཕྱིས་གཞིས་ཅིང་འཁྱོད་ནས་པུ་ཅེན་འིན་པོ་
 ཅིང་དཔུང་དམག་པའི་དཔེ་དཔྱར་འདི་རྒྱལ་པམ་ཁི་ཡོང་གི་རྒྱགས་པརྟག་ལྷས་
 པར། “ཐའི་ཁི་རང་རྒྱལ་རྒྱལ་ཡོང་”ཞེས་བཀའ་ལན་ཐེབས། དེ་ནས་
 མེ་ལྷག་རྟོར་ཟུ་བརྒྱ་པའི་ཅེས་ཉིང་ལྷ་ཉིན་རྒྱལ་ཅེ་རྒྱང་ཏུ་འཁྱོད། ཉིན་
 དེ་ནས་བཟུང་ཉིན་ལྷར་འབྲུག་རེས་བྱས་གྲུང་། རྒྱལ་པམ་ཅེ་བཞི་མ་
 ཟུང་པར་གསལ། དེ་ནས་གཙང་དཔུང་གིས་ལྷ་རྒྱིག་ལེགས་པར་བྱས་ཉི་
 དཔུང་དམག་ལ་མཚན་འགོ་བས་དམག་འཐབ་ཅེ་བ་ཞིག་བྱས་ཏུང་། རོ་
 མོག་པས་ནས་དང་བརྟུང་བར་བཞེན་དཔུང་པས་གྲུང་གདོང་ལེན་ཅང་.....
 གར་ལྱེད་ལྷུང་པས་འཐབ་ཐེངས་དེའི་ནང་སྒྲོར་གསུམ་སྤྱི་ལྷུང་དཔེ་པའི་
 པ་ཅེ་བརྟན་བཟུང་གིས་བྱས། ཅོས་པའི་གཙང་དམག་ཉི་ཤུ་ཅན་སྒྲོག་ཞོར་
 པ་དང་། པར་ཡང་དེ་མོ་དཔོན་པོས་དམག་པའི་དཔུང་དམག་བརྒྱ་གཉིས་

བསྐྱམས་ཤིང་། མེན་པའི་མི་དོ་དབྱས་དབྱུང་ཁོངས་ཡོད་པ་མོ་ལྷ་བར་མཐོ་
 བཏགས་པ་སོགས་ལས་ཀྱལ་པམ་ཆེ་རིགས་བྱུང་མི་འདུག སྐབས་དེར་པུ་
 ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ས་རྒྱ་བདག་ཆེན་སོ་སོའི་སྐུ་ཙམ་མངགས་ཏེ་དབྱས་...
 གཙང་བདེ་གཟར་གྱི་དཔག་མཚམས་འཛོག་དཔོན་པའི་ཚུགས་སོ་སོར་...
 བཀའ་ཡིག་དང་བཅས་པར་མོལ་གནང་བར། ལྷན་པ་བ་སོགས་ཀྱིས་ཐག
 རིང་གི་དབྱས་དཔག་ཁག་གཅིག་ད་ཅུང་མ་འཕྱོར་བས་སྐབས་བཙལ་ཏེ་...
 བར་མོལ་བྱེད་ཁྲལ་གྱིས་ཉིན་མཚུལ་ཅིས་ཙམ་བྱེད་པ་དང་། མོ་ལྷ་བས་
 ཡན་ཏུ་གསོལ་བ་ནི། “བདག་ནམ་པར་འདྲེན་པ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལས་
 འཁོར་བར་མི་བཟིད་མོད། འོན་ཀྱང་ནངས་གྱི་ཏུས་ན་མིའི་ཚུ་མཚེག་དའི་
 ཆིང་བུ་བྱུང་དང་། ཁོ་པོ་ཆབས་ཅིག་ཏུ་ཚོ་སྒྲོས་མཐུན་པར་བྱས་ནས་ལྷལ་
 དབྱས་གཙང་གི་ས་མཚམས་དན་པ་ལར་བྲགས་པ་ཡན་ཆད་མ་ཅུངས་པ་...
 ཚུན་ནར་པའི་ལག་ནས་དབྱུང་གི་དུས་ཁྲལ་ཏེ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་ལྷ་...
 འབངས་སྐུ་བཞག་པ་ཡིན་གྱི། ད་ཡང་འཇམ་མཐོན་པ་དག་པོ་ཆེན་པོས་
 བཟང་རན་སྐྱངས་འཛོན་གྱི་བཀའི་གནང་བ་མ་ཐོབ་པར་ཏུ་གཙང་སྐྱངས་
 ཀྱལ་ཁབ་མངའ་རིས་དང་བཅས་པ་དག་རན་འདི་དག་གི་དབང་ཏུ་གཏོར་
 བ་ནམ་ཡང་མི་སྲིད་ན་དོན་འདི་ལས་གཞན་ཏུ་གསོལ་བར་བྱ་བ་མེད་དོ།”
 ① ཞེས་གསོལ་བ་བཅས་འཁྲུན་ཐག་གཅོད་སྐབ་པ་ཞེས་མ་བྱུང་བར་...
 ལྷན།

ཏུས་དེ་ཙམ་ན་གཙང་རོང་རིན་ཐུངས་གྱི་ས་ཆར་མོ་ལྷ་བའི་ཚུགས་...
 གཏོགས་སོག་རིགས་ནོ་པོན་ཁོ་ཤོའ་ཆི་དང་ད་ཡན་ཐའི་རི་དབྱུང་བཅས་...

① (མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད་དེབ་པོས་ 609)

ཐམས་ཅད་མཉམ་མཐུན་གྱིས་རྒྱ་ལའི་བླ་མར་སྟོན་ཞུ་ཞིབ་བྱ་སྤུལ་བའི་.....
 བཀའ་ལན་རུ། “མོ་སྟ་ཐའི་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་མི་འཆ་ཐམས་པའི་རྒྱུད་རྩུལ་
 ལ་འཇུག་པར་མི་རྒྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་ན། ཤར་རྒྱུགས་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་
 བཀའི་རྒྱུད་(གཞིར་) བ་མི་ལྟར་བསྐྱུལ་བ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་རྒྱ་རང་ཉིད་སྟོན་
 ཀྱིས་དབང་བའི་གཞིས་འབངས་དང་བཅས་པར་ཉེ་ཞོ་མེད་པར་སྤར་མཁོ་
 མི་ལྟ་བ་བཞིན་རྒྱ་འཇུག་རྒྱ་ཆུག་ཅིག བཅ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་
 བཀའི་གནང་བ་ལས་འཁོར་བར་མི་བྱུང་བས་དེའི་ཐོག་ལ་གྲགས་བརྒྱ་བར་
 ཡང་མ་བྱེད་ཅིག གཙང་རྫོངས་དཔལ་གྱི་ཁ་ཕོ་པ་བྱུང་གིས་མཆོན་རྒྱུར་
 བ་རྒྱུད་པའི་རིགས་ཅན་ནམས་བྱུང་རང་རང་གི་གཞིས་སྤྱ་སྤར་མཁོ་ལྟར་...
 ཅི་བདེར་འཇུག་ལ། རྒྱས་བབས་ཀྱི་དབྱ་ཁལ་ནམས་བྱུང་རྒྱུད་པ་མེད་
 པར་རྒྱབས་ཤིག དཔུང་གི་ཆོགས་ཆེན་པོ་འཇུག་པའང་དཔལ་བཀྱི་བའི་
 བྱ་བ་བཤོལ་ལ། རང་རང་གི་གནས་སྤྱ་རྒྱུར་བར་འདེངས་ཤིག”①
 ཅེས་བསྐྱུལ་བ་འཁྱོར་ཞིང་། དེ་ལ་ཆ་བཞག་ནས་དབྱས་དཔུང་ནམས་
 རྫ་དཀར་ཆེ་རར་རྒྱུ་མྱིར་འཐེག་པ་དང་། གཙང་དཔུང་ཡང་དེ་ཞིག་
 པ་ནམ་པར་བརྒྱུད་ནས་མོ་སྟ་ཐའི་མིས། བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར།
 ཆིངས་དོན་དེ་ལྟར་ལག་ལེན་རྒྱ་བསྐྱར་དཔོན་ན་བདག་གི་དེ་བའི་འབྲས་...
 རྒྱ་མེད་པར་འཇུར་བས་བཀའི་གནང་བ་རྒྱུལ་ཅིག་ཅེས་པའི་ཞུ་ཡིག་འབུལ་
 བར་མོ་ཉ་ཞིག་མངགས་ཤིང་། རྒྱས་བབས་པ་ཤེལ་དཀར་རྒྱ་ཡོད་པ་
 འཕོད་པར་བཏང་། མཐོང་ལྷགས་རྫོང་རྒྱ་སྤྱ་རྒྱ་དཔོན་སྟོན་དཔུང་
 བཅས་ཡོད་ཐོག་སྤར་ཡང་དཔུང་རྫོན་དམག་སྤྱ་བརྒྱ་ཅམ་མངགས།

① (མི་དབང་རྟགས་བརྒྱད་དེབ་དེའི་ 615)

རྣམ་པའི་ཁོ་མོ་ཆེ་དང་དཔལ་དཔོན་ལྷ་མོ་ཅན་པ་དཔལ་དཔལ་ཉིས་.....
 རྣམ་དང་བཅས་སྤྲོད་ཡང་རྒྱལ་ཅེས་བརྒྱད། ད་ཡན་ཐའི་ཐེ་རྣམ་དཔལ་
 དང་བཅས་འིན་སྤྲོད་མཛད་ཏུ་མངུ། ལྷ་ལྷ་ཅེ་པ་དཔལ་དཔལ་ལྷ་བརྒྱ་
 དང་བཅས་འོད་ལྷ་གི་མིང་དཀར་ཏུ་གཏོང་བ་བཅས་མཛད་ཅིང་། སྤྲོད་
 ཅེ་པ་འཕྱོད་བརྒྱན་རྒྱལ་ཅེ་ནས་ལྷ་མོ་ཅན་པ་དང་མཉམ་ཏུ་ཡར་འཕྱོད་
 བརྒྱད་དཔལ་ཕྱོགས་སུ་དཔལ་བརྒྱད་དཔོན་པ་སོགས་གཞུང་འབྱེད་ཀྱི་.....
 བཀོད་རྒྱུ་རྣམས་ཞིབ་པར་གནང་མཐར། སོ་ལྷ་བ་རང་ཉིད་དཔལ་
 དང་བཅས་ཉིན་མཚན་ལ་མ་བརྟེས་པར་བྱང་ལམ་བརྒྱད་གད་ཚུལ་གྱིས་...
 ཡངས་པ་ཅན་གྱི་ས་ཆར་ཐེབས། དེ་ཅམ་ན་ང་མོད་པ་སོགས་གྱིས་ཀྱན་
 རྒྱལ་དེ་ཚོས་པས་དངས་འཆ་བ་རང་དཔལ་ཀོང་གི་དཔལ་རྣམས་སྤྲོད་དཀར་
 ཅེ་ནས་མྱིར་བཀུག་སྟེ་པོ་རྒྱ་ལའི་ཉི་འདབས་སུ་དཔལ་སྤྲོད་བཅུད། སོ་ལྷ་
 ཐའི་ཐེ་ཡངས་ཅན་ཡས་མས་སུ་དཔལ་པའི་རྩར་སོག་གི་འིགས་རྣམས་...
 དབང་ཏུ་བརྟེས། འཕོ་པ་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་ཞེས་པས་ར་ལུམ་རྒྱར་གསུམ་
 ལ་མཐོ་བཅུགས་པ་དེ་བརྒྱད་ནས་ཕྱོག་དང་ལུ། དེ་ནས་འིགས་ཕྱིས་ཐོ་མོ་
 ཁོ་ཞེས་པའི་ས་གནས་དང་། སོ་ཆོང་སྤྲོད་མཛོ། བཀ་རྒྱའི་ལུམ་སོགས་
 ཀྱི་སོག་འིགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དབང་ཏུ་བརྟེས་པས་དཔལ་རྣམས་ཅེན་
 པོར་བྱུང། སྤྲོད་དེར་གཙང་ནས་པའ་ཅེན་འིན་པོ་ཅེ་དང་ས་རྒྱ་བདག་
 ཅེན་གྱི་རྒྱ་ཆ་དང་། དཔལ་ནས་དད་འཕྱོད་ཁོ་པ། སེ་དཔལ་དགའ་
 གསུམ་རྒྱད་ལ་རྣམ་རྒྱད་བཅས་ཀྱི་བྲ་མ་ལས་སྟེ་སོགས་ཆེད་མོལ་དཀར་
 པར་ཐེབས་རྒྱའི་འཕྱོད་འཕྱོད་ཏུང་། སོ་ལྷ་པས་ཁས་མ་ཞེས་པར་འཕན་
 ལུམ་བརྒྱད་དཔལ་བཅུགས། དེ་སྤྲོད་དཔལ་དཔོན་ལྷ་མོ་ཅན་པ་པས་

དབུས་གོང་གི་དབུར་དཔག་འཁོར་ཆེན་ཁྱིད་དེ། གྲང་རོང་བརྒྱད་ནས་
 ཡོང་བའི་གཙང་དཔག་གི་གདོང་ལེན་ཏུ་སྒྲོན་པ་རྣམས་ཕྱག་སྒྲེའི་ས་ཆར་...
 བན་རྒྱན་གདོང་ཕྱག་སྒྲེའི་དཔག་འཁོར་བྱས་ནའང་། དབུས་དབུར་རྣམས་
 བན་རྒྱན་རྒྱང་གིས་གདོང་པ་རྒྱར་དང་སར་སྐྱོར་ཞིང་གཡུལ་ལམ་པར་བྱར།
 དེ་ནས་མི་དབང་ཙོ་རྩའི་དབུར་ཆེན་པན་ཙོ་བརྒྱད་གར་པ་ཤོར་ཆོར་གྲར་...
 མཐ་ཅིང་། དབུས་དབུར་གི་དགའ་མོའི་འཕྲང་ཕྱང་པ་རྣམས་ཕྱར་ལམ་པར་
 བཏང་། དེའི་ཆེ་བྱང་ལུས་པ་བས་སྒྲར་ཡང་དབུར་ཆོགས་ཁྱིད་ནས་དགའ་
 མོ་འཕྲང་ཕྱང་བར་བརྒྱད་ཕྱང་། དབུས་དབུར་རྣམས་སེམས་བྱུང་ཉམས་
 རྒྱན་པས་འཐབ་པ་ཅམ་གྱིས་སྒྲོལ་བཞིར་སྒྲོལ་པ་སྒྲོལ་གཡུལ་འབྲུག་མཐར་
 རྒྱན་པར་ལམ། ལུས་པ་པ་འཁོར་ཏུང་གས་དང་བཅས་རང་གི་རལ་གྱི་
 ཡང་བརྒྱར་ཉེ་ཆེ་སྒྲུང་གི་ཆབ་སྒྲེའི་ནང་ཏུ་སྒྲོལ། ལྷུ་མ་ 1728 བོད་
 ལ་སྒྲེའི་མོར་རྒྱ་ལུ་པའི་ཆོས་ཉེར་བྱས་ཉིན་མི་དབང་ཙོ་རྩའི་དབུར་...
 ལྷགས་ཀྱིས་ཤོར་བྱིར་རྩེ་ས་ཡོངས་རྒྱགས་བདག་གིར་བཟུང་བ་ལགས་སོ།

འདིའི་སྐོར་རྒྱ་ཡའི་བུའུ་པའི་རྣམ་ཐར་ནང་། “སྐབས་འདིར་རྒྱེ་
 ལུ་མ་མཆོག་མཆོན་ཉིད་གསན་སྒྲོང་ལ་ལྷགས་འབྲུག་མིན་ཏུ་ཆེ་པར་མཛད་
 ཅིང་། ཆབ་ཁྱིད་ཀྱི་ལས་དོན་གང་ཅིར་བྱགས་གཤེད་ཆ་བ་ནས་མེད་པ་
 དང་། བཀའ་སྒྲོན་ལས་བྱེད་སྐྱོད་ལའང་བརྟན་འཁོར་རྩལ་བས་མ་ཆེ་བ་
 བྱེད་དཔོན་ཀྱི་ཞལ་ཏུ་གསན་སྒྲོང་གི་གསེང་དབར་ལ་ལན་ཁ་གས་ཐེབས་...
 པ་ཅམ་མ་གཏོགས། ཁོ་པ་ཆོས་གནས་རྒྱལ་མོ་སྐར་བྱ་པ་སྐྱོད་མེད་
 པས་གང་བྱེད་ཀྱི་མཆོམས་ལྷགས་ཀྱིས་ཆོད་པ་མེད་པ་དང་། གཙོ་སྐར་
 བོད་སྒྲིའི་ལར་བྱར་བཞེགས་ཆ་རྩེ་བུ། བཀའ་སྒྲོན་རྣམས་ལྷགས་ནང་མ་

རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ཡབ་རྗེ་གཉིས་ཀྱིས་དཔེ་ཆེན་ལྷ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་ག་འཕྲོག་
 པ་དང་། བདེ་ཤེས་སྤྱོད་པ་ཡོགས་ལ་ཐེ་རྒྱས་པ་ནས་དེགས་ཅ་བ་ནས་
 མེད་པ་ར་ཆོ་རུ་གིས་ཐུན་ཤིང་སྤྱོད་པ་ལྟར་ཡག་མེད་ལྷ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་པ་ཡོད་
 བ། འདིའི་ཐོག་ལ་མི་དབང་མཆོག་ནས་དཔོན་པོ་ཞེས་བྱ་ཆེན་མཆོད་
 དཔོན་ཞེས་བྱས་པར། སྔ་རྩ་བས་ཀྱང་ཁྱེད་ཆོས་ཤུགས་པ་དེ་རྩ་ཡིན་
 བ། རྒྱ་ལྷ་ལྷ་སྤྱི་མི་རུ་དེ་དག་དང་རྩན་ཏུ་བཟུང་མི་ཅང་བས་ཡབ་
 སྐུ་ལྷ་འཁོར་དང་བཅས་པ་དེ་ཞིག་ཏེ་འབྲས་ཀྱང་ཅང་ཏུ་ཐེབས་སམ།
 ཡང་ན་བཀའ་སློན་གསུམ་དབྱེད་དང་བཅས་པ་སྔ་བྱང་ཆེན་པོའི་ཆབ་སློ་
 བས་མྱིར་འབྱུང་པར་མཛད་དཔོན་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་ལན་སྐྱུ་ཡབ་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་ཡབ་
 སྐུ་དང་བཅས་པས་དེ་དོན་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ་འབྲས་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་ཐེབས་
 རྒྱ་གཏན་བཞེས་པ་བ། ཉིན་དེའི་ཕྱི་རྩ་སྤྱོད་པ་ཞུ་དཔེ་རྩ་རྩ་རྩ་སྐྱུ་སྐྱུ་
 ཐེབས་ནས་སྤྱོད་ཡང་སྔ་རྩ་བ་ལ་ནས་གསུང་གནང་ཞིང་། ཁོང་རང་དེ་
 འབྲས་ཆེ་སྔ་བྱང་ཏུ་བྱོན་ཏེ་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་ཡང་བཏུ་གཏེད་ཞིབ་
 རྒྱས་བྱས་པར། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནས། ར་ནི་འབྲས་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་
 པ་ཞེས་ན་ནའང་དེར་འགྲོ། ཡང་ན་བཀའ་སློན་ནམས་ཀྱི་སྐྱུ་ག་ལ་འགན་
 སྐྱུ་སྐྱུ་ན་ཁོ་ཆོ་རྩ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་དཔེ་དཔེ་སྔ་ལར་བཅས་ན་འད་...
 འགྲིག་ཅེས་བཀའ་བཏུ་ལ་ཏེ། སྔ་རྩ་བར་བཅས་པོས་ཀྱུ་གསུམ་དང་
 དཔུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱུ་
 ལ་འཇིགས་པ་མེད་པ་དཔོན་ཞེས་ཐེབས། མི་དབང་སྔ་རྩ་བ་ཀྱང་། རྒྱ་
 ལའི་བླ་མས་རི་རྩ་བཀའ་བཏུ་ལ་རྩ་བ་དག་གིས་ནི་ཁོ་བ་ཆོའི་སྐྱུ་
 འཕྲོག་པ་མར་བཞག་སྔ་མོའི་གཉེན་ཏེ་དང་། གཡོག་འཁོར། ཡངས་

རྒྱུད། ཁང་ཁྱིམ་སྐྱུ་ལའང་གཞོན་པ་མེད་པར་ཅི་བདེར་གནས་ཏེ་
 འབྲུག་གི་ “སྲུང་ཁྱིམ་འཇམ་མགོན་མིའི་རྣམ་ཐོས་མཁོན་མ་བདག་པོའི་
 དཔུང་ཚྭ་གསལ་གཙོ་བོ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཡུལ་འདིར་ཉལ་གསལ་པ་ན། དེའི་
 ཆིང་ཕུ་ཐུར་དང་ཁོ་བོས་བསྟན་འགྲུའི་ཕན་བདེ་ལ་གཞོན་ཅིང་འཆོ་བ་ཇི་
 ལྟར་བཀྱིས། རྒྱལ་བ་མཆོག་གི་མཛད་འཕྲིན་གྱི་གེགས་ཏེ་ཐུར་པ་གང་
 ཐུས་ལ་སྐྱུ་ལ་དཔུང་མྱོན་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲིབ་པར་འཕྱར་ལ། དཔུང་མྱོན་
 གསུམ་གྱིས་རྒྱལ་བ་ཞིན་མ་ཡིན་པ་ཐུན་ཅི་མོག་གི་བྱ་བ་ཇི་ལྟར་བཀྱིས་ཁོ་...
 བོས་སྒྲིབ་པར་བྱེད་ལ། དེ་ལྟར་སྒྲིབ་པའི་མཐར་ཁོ་བོས་ནོངས་ཏེ་བདག་
 ཉིད་བསྐྱེད་པར་འཕྱར་རམ། དཔུང་མྱོན་རྣམས་ནོངས་ཏེ་དེ་དག་བསྐྱེད་
 པར་འཕྱར་ཆ་མ་འཆའ་ན། དེ་ནི་ཁོ་བོས་གསལ་པར་བྱ་བ་རྩི་མི་ཚོག་
 ཅིང་། དེའི་བར་ཏུ་ཀུན་མཁྱེན་རྒྱལ་བ་དབང་མཆོག་གི་ཤཀའ་ལས་ཀྱང་འད་
 བར་མི་བཀྱིད་དོ།” ① ཞེས་གསལ་ཞིང་། ང་ལྟམ་ཐུར་གསུམ་རང་རང་
 གི་ཁྱིམ་ཏུ་ཅི་བདེར་གནས་ཏེ་བཅུག་སྐྱུ་ལ་གཞན་ཏུ་ཕྱོག་ཏུ་ལ་མི་ཤོར་
 བའི་ཆེད་སྲུང་བྱ་དམག་མི་སྲུང་བརྒྱ་དེ་བཅུགས་ནས་བཞག་ དེ་ནས་སྒྲིབ་
 པ་བྱུག་པའི་ནང་མི་དབང་སྐྱ་ལ་རང་ཉིད་དང་། སྲུང་བཞད་པ་རྩི་
 རྩ། འོན་རྒྱལ་ལྟས། ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ། སེ་འབྲས་ཀྱི་མཁན་པོ་གདན་
 ཐུར་བཅས་དཔུང་ཚྭ་གསལ་གྱིས་བསྐྱོར་ནས་ཅེ་སྐྱུང་ཆེན་པོར། ལུ་ལའི་
 རྒྱ་མ་མཆོག་གི་མཛའ་ཁར་བཅར། ཕན་རྒྱུན་རྩ་ཁྱིའི་ཡོང་ཁྱིན་དང་།
 སྲུང་མཆོད་ཡོན་ཐུགས་ནང་སྒྲོན་ཤིག་ཏུ་དཀར་པའི་གསལ་འདེབས་...
 དང་། ཞལ་པ་ཞེས་དཔུང་ཐུང་གིས་རྒྱལ་བ་ཅན་བཅས་གནང་པར་གྲགས།

① (མི་དབང་རྣམས་བརྗོད་དེབ་དོན་641)

१२५३ १२५४ १२५५ १२५६ १२५७

① (མི་དབང་སྒྲགས་བརྒྱད་དེའི་ངོ་མ་650)

འདྲན་ལྱིས་ཡན་ཆུག་ལྷ་མེད་པ་བཟླས། དེ་རྒྱུ་ཉིན་ཞག་ཏུ་མའི་པར་
རྩ་གཏོར་བཤེར་ར་རྒྱད་ཀྱི་བཅད་ཞིབ་བྱས་པར་གྲགས།

“དེ་ནས་མི་རིང་བ་ན་ར་མོད་པ་དང་། ལུས་པ་བ་ལ་སོགས་པའི
དཔྱད་ཆོན་ཤེཉན་བཤེས་དང་བཅས་པ་ནམས་ཀྱི་རྒྱན་ཆོག་རྒྱ་བ་རན་པ་...
ནམས་ཆར་བཅད་ཅིང་། མའི་པདག་པོ་(སོ་རྩ་བར་ཟེར་)རང་ཉིད་
ཀྱིས་རི་སྐད་རྒྱས་པའི་གཏམ་ནམས་འདྲན་ཆོག་ཐུག་ཀ་དང་བལ་པར་.....
གཏན་ལ་ཐེབས་པའི་བྱ་དགའི་རྩལ་རྩ་གོར་མ་པདག་པོ་ཕྱིན་པའི་པགའི་...
ལུང་བཟང་པོས་གཟེངས་བཟོད་ཅིང་། དུལ་ལྷང་ཆེན་ཁྱི་སྐག་ཤུམ་
རྩས་གཅིག་རྩ་བརྩལ་རྟོ། དེའི་ཆེ་མའི་པདག་པོ་འཛིན་དང་བཅས་པ་
ཤར་རྒྱགས་ཀྱི་ཞལ་རྒྱགས་ཉེ་ལྷན་མོའི་རྩ་དང་ལྷག་རྒྱུར་ས་ལ་བཞག་...
ཅིང་དབུ་ལྷའི་སོད་མངོན་པར་བཀྱད་པའི་རྩལ་ཡན་ཤུམ་དང་། ཡང་
འཁྲེང་བཞིན་ཡན་ལག་གཟུམ་བཀྱད་པ་བཅས་ཅི་ནའི་ལྷགས་ལྷོལ་གྱི་རྩས་
ཀྱི་ཞུགས་པའི་ལྷག་དཔྱད་རྒྱགས་ཀྱི་མཛད་དོ།”① ཞེས་ཤམས་པ་དང་།
དེ་རྩས་ར་མོད་པ་དང་། ལུས་པ་བ། རྒྱུར་ར་བ། རྒྱུར་ལུང་ཐུ་མ།
ནམ་རྩལ་གྱི་ཆར་གི་གཉེར་པ། དེ་བཞིན་ར་མོད་ཆོ་བཟང་སོགས་ལྷ་
རྒྱད་དང་། ཉེས་ཅན་ཤེཉན་བཅས་མི་བརྩ་བཀྱན་བ་མ་འའི་འཁྲུམ་ཀྱི་
སྤང་བར་རྩ་རྒྱག་ཉེས་བཅད་པ་དང་། ཉེ་རྩས་སོགས་ཁག་གཅིག་རྩལ་ནང་
རྩ་བཟངས་པ་སོགས་ཞིབ་ལ་མི་དཔར་རྟོགས་པཛོད་ནང་གསལ་བ་བཅས་
ནི་སྐབས་དེར་དཔོན་ཀྱི་མཛོར་ཆོས་རྒྱུར་གཟུམ་ཐུན་པའི་མདོ་མཁར་.....
ཞབས་རྒྱར་ཆེ་རིང་དཔར་རྩལ་རྒྱ་རོ་མས་འཁྱི་གནང་མཛད་པ་དེ་གཞིར་

① (མི་དཔར་རྟོགས་པཛོད་དེ་བཙུ་660) .

བཟུང་རགས་བཅུས་ཅན་བཞོད་པ་ལགས་སོ།

ཆིང་ཁོང་མའི་མིང་གཞུང་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1728 བོད་ས་སྤེལ་མ་དེ་.....
རང་ལ་ཁམས་ཀྱི་ཤར་རྒྱུད་ཏུ་ཡོད་པའི་དར་ཅེ་མདོ་དང་། མི་ཐང་འབབ་
ཐང་བཅས་ཀྱི་ས་ཆ་ནམས་མི་ཁྲོན་ཀྱི་ཁོངས་སུ་སྤྱི་ལོ་དཀོན་པ་དང་། དེ་
མིན་ཁམས་ཀྱི་སྟོ་རྒྱུད་ཏུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཐང་དང་། འཛེལ། འབབ་ལྷང་
བཅས་ཀྱི་ས་ཆ་ནམས་ཕུན་ཉན་ཀྱི་ཁོངས་སུ་སྤྱི་ལོ་དཀོན་པའི་བཀའ་.....
མཐུ། ① ཅེས་གསལ་བ་མ་ཟད། དེ་དང་ཏུས་མཚུངས་པར་གཙང་
སྟོངས་ཀྱི་སྟེ་ཅེ་དང་། རམ་རིང་། ཕུན་ཚེགས་སྤྱིང་བཅས་སྟོང་འཁོ་
གཞུས་པོ་ཡང་བཤ་ཆེན་སྤྱི་ལོ་ལྷ་པ་སྟོང་འབབ་ལེ་ཤེས་ལ་བདག་སྟོང་.....
གནང་རྒྱུ་ལུ་ཁོང་1727 བོད་ས་སྤེལ་མ་དེ་ཏུ་བཅའ་སྟོང་
ཨམ་བན་གཉིས་བསྐྱོར་བཞག་བྱ་རྒྱ་ཐག་བཅད་ནས་བོད་སྟོང་ཨམ་བན་དང་
པོ་ཏུ་ལྷང་གཞོན་པ་མ་ལ་དང་། ལས་རོགས་ཨམ་བན་ལྷའི་མི་ཁྲོང་གི་
ཡིན་ཅིང་། ཁོང་གཉིས་ས་སྤེལ་མ་དེ་ཏུ་འཕྱོར་ནས་ལས་འགན་དོན་
སྤྱི་འཁུར་ལུགས་བཅས་གསལ་འདུག

ཁོང་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་ས་སྤེལ་མ་དེ་ཆིང་ཁོང་མའི་བཀའ་གཞིངས་སུ་.....
བསྟོད་པ་དེ་ནས་བཟུང་བོད་ས་སྤེལ་མ་དེ་གཞུང་གི་འགན་དབང་ནམས་
མི་དབང་པོ་སྟོང་མའི་རིས་བདག་གིར་བཞེས་པར་སྟངས་ཤི། མདོ་མཁར་
ཞབས་རྒྱུང་ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས་པར་སྐབས་དེར་“མིའི་བདག་
པོའི་ཞབས་བདག་ལ་བར་ཁོ་པོ་གཅིག་པོར་འཁོད་དེ་འདུག་པ་ན་བཀའ་”
བཅུ་ལམ། ཀ་ལེ་ཁོ་བར་གྱིས་ཤིག དེར་གི་ཏུས་སུ་ཁོ་པོ་གཅིག་ཕུས་

① (ཏུ་ལའི་ནམ་ཐང་བོད་ཡིག་དེབ་དོན་114)

རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་བྱ་བའི་རིམ་པ་ལ་རགས་ཐབས་དག་བཟུང་པ་ནི་དལ་
 བ་ཅན་རུ་བྱེད་ཀྱི། དེ་ཡང་ཚོན་རིག་གི་ས་ལ་སྦྱོར་པ་དང་། རྒྱུད་གཉིས་
 གིས་དཔེ་དཔྱད་སྒྲོན་གྱི་ཁྱར་བཟུང་ལྟེ་རི་ལྟར་བསྒྲོ་བའི་ལས་ན་ཐབས་རྒྱལ་
 བར་སྦྱས་ཤིག”① ཅེས་ཐེབས་པར་ཁོང་རང་གི་དམི་འོས་པས་དཔྱད་ས་
 འཁྲོལ་ཡོང་བ་ལྟས་རྒྱུ་དང་བཀའ་བཞེས་མ་ཚོ་བ་རྩལ་དང་། ཡང་“དེ་ནས་
 ཉི་མ་གཞན་པ་ལ་ཚོན་རིགས་གྱི་ས་ལ་སྦྱོར་པ་དང་བདག་ཅག་ཟུང་གོང་མ་
 བདག་པོའི་དཔྱད་ཚུགས་གྱི་གཙུག་པོ་ཆེན་པོ་ཨ་མི་ཁན་ཨམ་པ་ལ་སོགས་
 བའི་རྒྱུ་རུ་ཁྱིད་པར་མཛད་ནས་སྒྲུར་ཡང་དེ་སྐད་རུ་བཀའ་བཞེས་སོ།”
 ② ཞེས་༥ གསལ་བ་ལྟར་སྐབས་དེ་གི་དཔྱད་ནང་དོན་ཁོང་གཉིས་ལ་བཀའ་
 རྒྱུ་བསྒྲོ་བཞག་ཤུགས་རྒྱ་ལམ་ཅན་གཏན་འཁེལ་པ་མཚོན་ཞིང་། ཚོན་
 རིགས་གྱི་ས་ལ་སྦྱོར་པ་ཞེས་པ་འདི་ནི་རྗེས་སུ་བཀའ་རྒྱུ་ཚོན་ཚོན་པ་གྱི་ཚད་
 ཆེ་བ་ཉན་ཐེར་བ་དེ་ཡིན་ནོ།

6. རྒྱ་ལའི་བྱུན་པ་དེ་ཞིག་ག་སྒྲུབ་ཏུ་ཐེབས་དཔྱད་ས་རྒྱུ་བ།

རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ས་སྒྲུབ་རུ་ཐེབས་པའི་འཕྱར་ཞུག་
 རྒྱུ་ལ་མི་དབང་རྟོགས་བརྒྱད་ནང་། “དེ་ནས་མི་རིང་བ་དཔྱད་ཆུ་ཐ་
 རྒྱུ་ལ་འབབ་པ་ན། ཨ་མི་ཁན་ཨམ་པ་ལ་སོགས་པ་གཙུག་པོ་དེ་དག་ས་
 བྱང་རི་པོ་རྒྱ་འཛིན་རུ་སོང་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་
 ལ་གསོལ་བ། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་གོང་མ་ཤིང་རྩ་ཁང་། (ཁང་ནི་ལ་ཟེར་)
 ཞལ་དཀྱིལ་མདོན་པར་འཛིན་པ་ལ་རིང་མོ་ནས་སྒྲོན་པར་མཛད་ཀྱང་”

① (མི་དབང་རྟོགས་བརྒྱད་དེ་བ་དོན་659)

② (མི་དབང་རྟོགས་བརྒྱད་དེ་བ་དོན་660)

མོང་མ་གནམ་ཏུ་གཤེགས། དེའི་རིགས་ཀྱི་ལྷ་སྐུ་པོ་མོང་མ་བདག་པོ་
 འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཡབ་ཀྱི་ཕྱུང་སྤྱོད་ཀྱི་ཚད་པན་དབུ་ལ་སྒྲངས་ནས། རྒྱ་ལའི་
 ལྷ་མ་དང་ཞལ་མཛོན་པར་འཛོམ་པ་ལ་སྐྱགས་འདུན་དྲུད་ནས་སྤྱིའི་.....
 ལྷགས་རི་ནུམས་ལ་གཟིགས་མོང་གཤེགས་ནས། དེ་དང་སྐབས་མཚུངས་
 པར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ཡང་བདག་ཅག་གིས་སྤྱོད་དྲངས་ཏེ་ཕན་ཚུན་གསེར་...
 ཞལ་མཛལ་མ་ཐག་པར་སྒྲུང་ཡང་གཤམ་པོ་གཅིག་གི་ངེས་པ་ཁོ་ནར་.....
 བོད་རྒྱུངས་སྐུ་ཆིབས་ཀྱི་ཁ་ཕོ་བརྒྱུད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སྐགས་...
 བ་ཐབ་ཅིང་བརྒྱུད་བ་མཐའ་མི་དཔོག་པའི་བཀའ་མང་ཏུ་བརྒྱུར་རྟོ།
 དེའི་ཆོ་སྐུམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཕྱུང་བའི་དབང་པོས་འདི་སྐད་ཅིས། ཁོ་
 པོ་ནི་དེང་གི་རྒྱུ་སྐྱེས་པས་མ་གྱི་གནས་ནུས་མཐར་ཕྱིན་པར་མ་གྲུབ་...
 པས་འཛོམ་ཅན་ཏུ་སྐྱུར་ལ། འབྱུམ་ནད་ཀྱང་མ་ལྷོས་དེའི་སྤྱོད་ཏུ་རེ་ཞིག་
 བེ་ཅིང་ཏུ་བརྒྱུད་མི་དགོས་པ་གནང་པར་མཛོད་པོ་ག་དང་། དེ་ལྟར་མི་
 ཅུང་ན་ནི་སྐྱེ་ཆད་ཀྱང་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་བཀའ་རི་ལྟར་བརྒྱུལ་བ་ལ་...
 མཛོན་པར་བརྒྱུད་ཅིང་། ད་ཏུང་ཡང་བཀའ་ལས་འཁོར་པར་མི་བཟུང་
 དོ་ཞེས་བཀའ་བརྒྱུལ་བས། དེ་དག་འཛུམ་སྐུལ་གྱིས་སྐྱུར་ནས་རེ་བ་
 རྒྱགས་པར་བྱེད་དོ། ”① ཞེས་འཁོད་པ་དང་། མི་དབང་མ་ཉུང་པས་
 མོང་མའི་མི་སྒྲ་ནུམས་ཀྱི་སར་ཡང་ཡང་ཐེབས་ནས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་...
 སྐད་སྐྱགས་སྐུ་ཐེབས་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཅི་ནས་ཀྱང་གནང་དགོས་ཚུལ་...
 མིར་ཁྱེད་དང་། སྤྱི་ཁྱེད་ནན་ཏན་ཆེན་པོ་གནང་ཚུལ་སྐགས་སྐྱས་པར་
 གསལ་འདུག

① (མི་དབང་སྐགས་བརྒྱུད་དེབ་དོན་680—681)

འོན་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་ཁྱེད་བརྟན་པའི་ནམས་པར་རྟེན། “དེ་ནས་
 དུས་དེའི་དུས་མིར་ཅ་ཅང་ཆེ་བ་དང་། རྩེ་པོ་ནམས་ཀྱང་ནག་ཚུགས་
 འཁོར་པོས་རྒྱན་བསྐྱད་པས་ཕན་ཚུན་འཐབ་ཚད་ལ་བརྟེན་པའི་ལུང་.....
 བཀོལ་གྱི་རྒྱ་རྩ་མ་ཞིག་ལ་ངང་གིས་ཞུགས་པར་བྱུང་པས། རྩེ་གྲ་མ་ཉིད་
 ལ་ཐུགས་ཚིག་མི་བདེ་བ་བྱུང་དོགས། བར་ཐུགས་འཆམ་དབྱངས་ཁོང་
 མ་ཆེན་པོ་ནས་ཆེད་མངགས་གྱི་རྒྱ་ཞིག་ཆེན་པོ་རྒྱུད་པ་ཆེད་ཅིང་། བར་
 ཅིའི་ཆ་རྩེན་སྤྱོད་ཆེ་བ་སྦྱར་ཏེ་དེ་ཞིག་ལི་མང་ཐུགས་སྤྱི་ལེབས་དཀོས་...
 གྱི་ར་ཀའ་བྱུང་བ་སྦྱིར་ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་ཐུགས་དཀོངས་ལ་ཤོད་རྩ་བདེ་....
 གཟུང་ཡོད་སྐབས། རྩེ་གྲ་མ་མཚོག་སྤྱི་མི་བཞེལ་བ་དང་། ཐུགས་ཚིག་
 བདེ་པའི་ཆེད་བཅས་དེ་ཞིག་མདོ་སྤྱོད་རྩ་གདན་དངས་པ་ཡིན་འདུག་....
 ཀྱང་། བརྟན་འགྲོ་སྤྱི་ལ་ཤོད་ནས་ཞབས་པད་གཞན་རྩ་མ་བརྒྱད་པ་
 ཞིག་བྱུང་ན་ལེགས་ལམ་ཆེ་བར་དཀོངས་ཏེ། བར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་།
 དཔལ་ལྷན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ཕོགས་སྤྱི་སྤྱི་ལའི་སྤྱི་ཕྱིངས་ནས་བཞུལ་...
 འདེབས་གྱི་ཞུ་བ་ནན་ཏན་བྱུང་འདུག་ཀྱང་། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་
 ནི་འགྲོ་པའི་དོན་ལ་རྒྱུར་བྱེད་ཀྱང་.....གཞིགས་པ་རྩམ་ལས་མི་འདའ་....
 བའི་ཕྱིར། དེ་ཞིག་མདོ་སྤྱོད་ཐུགས་གྱི་བརྟན་འགྲོའི་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་
 མཛད་པའི་རྩམ་ལ་བབས་པར་བྱུང་པས་ཐུགས་དབྱེས་པ་ཆེན་པོས་ཁོང་...
 མའི་བཀའ་རྒྱུད་བརྒྱུབ་པ་ཞལ་གྱིས་འཆེས། ”① ཞེས་གསལ་བ་རྩམ་
 རབས་དེ་རང་ལ་ཁྱིས་པའི་ཕོ་རྒྱས་གྱི་ཡིག་ཆ་པར་མ་དེ་གཉིས་གྱི་བརྒྱད་...
 དོན་ལ་མི་འདྲ་ས་འདྲ་ཤས་མཆིས་ཤིང་། ཁོང་མ་དང་མཇལ་འཕྲད་

① (དཔག་པས་མ་ཞེ་མ་རྒྱུད་ཆ་ཤོག་གངས་135)

71

མཚན་ཀྱི་ཏུ་ ཉམ་རན་གྱི་དྲིལ་བསྐྱགས་པ་ནི་ཚོས། ① ཞེས་པ་གས་
 གསོལ་བ་བཅས་ལ་དཔགས་ན། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་བརྟན་པ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་
 མདོ་ལྷགས་གྱི་བཞུག་པ་བྱགས་ཀྱི་ཆུད་པའི་དོན་དམ་གྱི་ལྷ་མ་དཔལ་བ་ཆོས་
 མཚན་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱོད་གྱི་ཁོད་ནས་ཕལ་ཏུ་ལྷུང་བ་ཞིག་
 ཡིན་པོད། ཁོན་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་ཆལ་མེད་ཀྱི་ཐད་ལ་ནི་གཤམ་འོག་ནས་
 གང་ཕྱས་ལྷུང་ལས་མེད་ཁར། ལྷག་པར་སྐབས་དེར་དལྱང་ན་མ་པ་དང་།
 ཡལ་རྩེ་བསོད་དར་པའང་རང་ཚུགས་སྐབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པ། “ཆོས་
 མོས་ཀྱོན་ནས་བརྟན་གྱི་ལས་སྦྱར་ཆོས་མཁུན།” སྦྱར་ལྷུང་མཁུན་པོ་
 དང་ནམ་ཐུལ་གྱི་ཆོད་གི་གཞིར་པ་སོགས་ར་ལུམ་སྦྱར་གསུམ་གྱི་རྩིས་……
 འབྲངས་རན་ཕྱགས་ཆེ་བ་ཆོས་ཁ་པོ་བསྦྱར་ནས་མ་འཆོས་པའི་བཀའ་……
 བེད་སྦྱོད་བཟང་པ་སོགས་ལྷུང་བའི་ཚོགས་ མི་དཔལ་མ་ལྟ་བུ་ནི་དཔལ་
 རང་ཆེ་ལ་རང་སྦྱོད་སྦྱར་བ་དང་། ཆལ་མེད་གྱི་བྱ་བར་གཡོ་འཕྲུལ་བྱང་
 ཆུབ་པ་ཞིག་ཡིན་སྐབས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མེ་མེ་ཆུ་ལྱི་ལྱས་ཞལ་ཅམ་ལས།
 དོན་ལ་འཁོན་འཛིན་མི་སྟོད་པ་ཡིན་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ཆེད་གོང་མ་དང་……
 གསེར་ཡིག་པ་བཅས་ལ་ནང་དོན་རྩི་ལྷུང་གསོལ་ཡོད་པའང་ཆ་མ་འཆོལ་……
 ཞིང་། ལྷ་ལྱོན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རེ་ཞིག་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་དཔལ་གཅོད་
 ཏུ་བཞུགས་ན་ཕྱིན་ཆད་ཀྱང་མི་ལ་ལས་ཁོང་གི་མཆོན་སྟན་བེད་སྦྱོད་ནས་
 བདེ་གཟུར་བསྐྱར་སྦྱར་རིགས་ཡོད་དོགས་པ་ཡིན་མིད་སྟུམ། ། གང་ལྷུང་
 གནད་དོན་འདིའི་ཐད་སྦྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱི་གནས་ཆུལ་རྟོག་འཇིངས་
 ཆེ་ཅམ་ཞིག་ལྷུང་བར་མདོན་ནོ།

① (མི་དཔལ་རྟོགས་བརྟན་)

སྤྱི་མ་ 1728 བོད་མ་ཐཱ་མའི་རྩེ་རྒྱ་པར་དུ་ཤུའི་ལའི་ཆེས་ཉིས་.....
 གཞུགས་ཉིན་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཆོག་དང་། དང་གི་ཡལ་རྩེ་སྤྱི་ལའི་ཉིས་
 བརྒྱ་མོར་དང་བཅས་ཆེ་མོ་བྱང་ཆེན་པོ་ནས་ཆེས་ཆེས་ལལ་བརྒྱུར་། རྩ་མའི་
 སེར་སྤྱི་མང་ཆོག་པ་བརྒྱ་མོར་རྩ་མའི་རྩ་མོ་ལྟ་དོར་གན་པ་བར་ཡིད་འཕེད་.....
 བཞིན་པར་ཐེབས་སྤྱི་ལའི་དང་། གཞུང་ལམས་ནས་དང་གདན་ས་དཔུགས་
 གྱི་རྒྱ་མ་ལས་ཐེ་མོགས་ཆེ་སྤྱི་ལའི་ལྷན་ལྷན་པ་དེ་ཆེན་དཔུགས་ཐུགས་མཁར་བར་
 རྩ་ཆེས་སྤྱི་ལའི་རྩ་བཅར་། རྒྱལ་དཔུགས་མཆོག་ལྷན་པ་ཐེབས་པ་ཐུབ་པར་
 མོན་ལམ་ཆེན་པོའི་ཆོགས་དཔུགས་མཆོན་ནས་དཀར་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་སྤྱི་མ་ལ་
 རྩ་མོན་རྒྱལ་ལས་སྤྱི་ལའི་སྤྱི་ལའི་གསལ་ཐེད་ཡེ་ཤེས་ལུགས་པ་པར་བཞག་.....
 དང་བཀའ་མངགས་མཛད་འདུག

མོ་དེར་གོང་མའི་བཀའ་རྒྱུར་ཨ་ཁི་ཁན་ཨམ་པ་ལ་མོགས་པ་དཔུགས་
 དཔུགས་ལྷན་ལྷན་པ་མོག་ཅིང་། བོད་རྒྱུངས་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་
 གི་རྩ་མ་ལའི་དེ་དེ་གསལ་མི་འཕྲུང་བའི་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་
 ཞིན་ལུ་པ་པ་ལུགས་ལྷན་ལྷན་པ་ཐུང་སྤྱི་ལའི་གོང་མའི་དཔུགས་དཔུགས་ཐུང་སྤྱི་ལའི་
 གཞིས་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་
 གི་མོ་མཆོན་དང་བཞིན་རྩ་མོགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་
 ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་ལུགས་

མི་དཔུགས་མོ་རྩ་མའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་
 མཆོན་པོ་དཔུགས་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་
 ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་
 འཕངས་དང་། མཐུན་གཉིད་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་ཐུང་སྤྱི་ལའི་

མེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྤྱིར་རུ་བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྒྱུ་མཚན་མཐུན་ཆེན་རུ་...
 བཟ་གིས་དཔྱོད་འདྲ་དྲི་གཞིས་འབངས། འཕྲོག་རི་པོ་དགའ་ལྡན་
 པར་ཁ་རབ་མོང་གཞིས་འབངས་དང་བཅས་པ་རྣམས་སྦྱོར་འཇགས་གནང་
 འདུག་པ་དེ་དག་ལའང་ཆོས་སྤྱིར་གཉིས་ཐད་ནས་དཔྱོད་པ་ལྡན་ཡོད་པ་...
 མོར་མ་ཆག

དེ་ནས་ས་བྱ་གནས་ལོ་གསར་རུ་ཆོས་སྐབས་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མ་བཞུན་
 ལྟམས་ཐུར་སྒྲིལ་གྱི་མཛད་སྒྲིལ་ལོགས་མ་དགོས་པར། མོང་མའི་ཕྱང་གིས་
 མངགས་པའི་རྒྱ་ཁིན་རྣམས་དང་། གདན་ས་གསུམ་གྱི་སྒྲ་མ་ལས་ཞེ།
 གཞུང་ཞབས་རྣམས་བཅས་མི་དབང་པོ་ལྟ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཁུན་རུ་གཉིར་
 པའི་དགའ་ལྡན་གྱིས་ཆོས་པར་མཛད་པ་དང་། དེ་ཙམ་སྒྲོན་ལམ་ཆེ་ཙམ་
 དང་ཆོགས་མཚན་གྱི་བསྐྱེད་བསྐྱུར་ཡང་ཐུར་ན་མ་གཤགས་པའི་གཟབ་རྒྱས་
 ལུ་བསྐྱར་རྒྱལ་ལོགས་ཞིབ་པ་རྒྱ་གསུམ་བརྒྱུད་ནང་གསལ་བས་འདིར་མ་སྒྲོས་
 བྱིང་། མོང་གསལ་བཀའ་དབྱངས་སྒྲོན་ཡང་དབྱུག་སྒྲོགས་ཀྱི་སྡེ་དཔོན་
 མདོ་མཁར་བ་དང་། དབྱུག་གཅིང་བར་གྱི་ཐོན་པ་བར་བརྒྱས་པ་ལོགས་
 འདི་དག་ལྷུང་པོད་ས་གནས་ཀྱི་དབང་འཛིན་གསར་པ་སྤྱ་བཙན་འཇུགས་
 པ་ལ་ཐབས་ལམས་ཀྱི་མཛད་པ་སྦྱོར་སྤངས་གིག་ཡིན་པ་ལས། ཉེས་དབང་
 རུ་ཕྱང་བ་ནི་མིན་པར་སྟམ་མོ།

རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་སྤྱ་འཁོར་རྣམས་རིམ་གྱིས་ཐེབས་མཐར་སྦྱི་ལོ་ 1729
 བོད་ས་བྱ་ལའི་ཁྲ་པ་གཉིས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་རང་གི་འཁྲུངས་ལུལ་ལི་
 ཐང་རུ་བྱག་ཐེབས་པར། ལི་ཐང་གི་སྡེ་པ་ཨ་འབུམ་བཟླ་གིས་དང་།
 དར་མོད་རྣམ་རྒྱལ་ལོགས་ལྟ་སྡེ་ལྟ་ཡོངས་ཀྱི་ཆིབས་བསྐྱུ་གཟབ་རྒྱས་...

སྐྱུན་ལྔར་མཚམས་ཀྱི་འབྲུལ་པར་བཀྲང་གནང་བའི་སྒོ་ནས་སྤྲོལ་དཔོན་...
 བཅ་མཁའ་མྱེར་འཕྱར་སྒོ་། སྔར་མ་ཆེན་པོས་གནང་བའི་གསེར་ཡིག་
 ལྷག་ཏུ་བཞེས་ཤིང་། དེའི་ནང་ལྔར་ལས་ཉལ་པའི་བསྐྱར་གསྐྱེས་ཆེ་བ་
 དང་། ཡི་ཐང་ཏུ་ཐེབས་པ་ཡག་པོ་བྱུང་ཞིང་། རྒྱ་ཡུལ་ཏུ་ཆད་འབྲུམ་
 གྱི་སྒྲུང་གཞི་སྟག་དོགས་གདན་འདྲེན་མ་ལུས་གྱུར་། སྔར་མ་མྱེར་ས་
 ཆར་ཐེབས་པའི་སྐབས་དང་བསྐྱེད་ནས་མཇལ་འཕྲད་གནང་བཞེད་ཡོད་...
 རྒྱལ་དང་། ཡི་ཐང་དང་ཉེ་བའི་ས་ཆར་བཞུགས་གནས་དཔོན་པ་ཞིག་
 གསར་ཏུ་བསྐྱེད་ཅིས་ཡོད་ལྷགས། སྤྲད་མྱེན་སོ་བྱང་ཆེན་པོ་པ་ཏུ་ལར་
 ཐེབས་འདྲིན་བྱུང་ཆེ་ལྷུགས་བསྐྱེད་སྔར་མར་བསྐྱེད་ཉན་ལྷན་ནས་སྐྱགས་...
 བཞེད་ལྷན་ཐེབས་འབྲུལ་ཡོད་པ་སོགས་ཐེབས་སྒོ་ཤིན་ཏུ་བཟང་བ་དང་།
 གནང་མྱེན་ཡང་ལྔར་ལས་ཉལ་པ་ཤེལ་དང་ཏུ་ཏུ་པ་སོགས་ཀྱི་སྤྲད་པ་སྒྲོ་...
 ཆོགས་ཡོད་པའི་སྐམ་བཞི་ཙམ་བཅས་སྐྱག་ཏུ་སོན་དེ་ནས་སྤྱིར་དབྱེད་རྒྱ་...
 ཞིག་ལ་བཞུགས་ཤིང་། “སྐྱུ་མཚམས་ཤོལ་རྒྱུ་ཡབ་རྒྱེ་ཉིད་སྔར་མའི་
 རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་འཕྱར་སྐབས། སྔར་གི་བཀས་ཏུ་ཞིན་ཐེབས་པ་ལྟར་ཡོད་པ་
 དང་། སྔར་མའི་མཇལ་ཁའི་སྐབས་བསྐྱར་གསྐྱེས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་།
 བད་གི་བྱུང་རིམ་པ་ཆེ་བའི་ཆོ་པོས་གཞེངས་པ་ཉིད་གནང་བ་སོགས་དང་།
 རྒྱེ་ཉིད་ལ་སྔར་མས་འཚམས་འདྲིའི་རྟེན་ཁ་བཀྲགས་བཅས་སྐྱགས་སྒོ་པ་དེ་
 རྩད་ཀྱི་གནས་རྒྱལ་འབྲུལ་ཏུ་བྱུལ་ཐེབས་པ་ལྷན་བན་ཅི་སྒོ་ཤོ་ཁ་དང་།
 ཡབ་རྒྱེའི་ཞབས་ཀྱི་རྟོ་རྒྱེ་ཆེ་བཀྲན་གནས་རྒྱལ་འབྲུལ་བར་རྟ་ཟམ་སྟག་...
 བས་འཕྱར་པས་དཔོན་གཤམ་ཆར་མ་སྐྱགས་སྒོ་ཐེབས་པ་བྱུང་འདྲུག་དེ་
 འབྲུལ་སྔར་མ་ཆེན་པོར་འཚམས་ཀྱི་དང་བཀའ་དྲིན་ཆེ་རྒྱལ་སོགས་ཀྱི་ལུ་

ཡིག་འདུལ་བ་གནང་། ”① ཞེས་གསལ་བ་པཅས་ཞོང་གསལ་རྣམ་ཐར་...
 གྱི་བརྗོད་བྱ་དེ་དག་གི་ཚོག་ནས། དང་ཚོག་སྡོ་ཡུར་ས་སྐད་ཏུ་ཐེབས་
 དེས་ལྷུང་བ་དང་། དེ་རྗེས་ཡབ་རྗེ་རྒྱལ་སར་བཀའ་འཁུག་གནང་བ་
 སྐོགས་ལ་སྐྱགས་གཡེར་ཕྱབ་ཏུ་ལྷུང་བར་མདོན་པ་དེ་དག་རིམ་བུར་སྤྱིས་
 ཚར་མ་སྐྱགས་སྡོ་བ་དེ་པོ་ཆགས་པ་མཚོན་གྱི་འདུག

ཞོང་མ་ཆེན་པོ་མཚོ་དཔལ་དུལ་སྤང་ཁྱི་ཕག་བཞི་འུ་ཆོགས་.....
 ལས་བསྐྱབས་ཏེ་མགར་ཐར་ས་གནས་སུ་ཡུལ་གྱི་“ཡོན་ཏན་ཏུ་མ་ཐོན་.....
 པའི་དཔུས་སུ་སྐྱུ་གཏུག་པ་ཅན་གནས་པའི་མཚོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་དཔྱུག་...
 ལག་ཁང་གི་ཉེ་བ་བྱས་པ་ལེགས་ཚུལ་རྒྱ་ནག་གི་ས་དབུང་མཁས་པའི་.....
 དབུང་དོན་ལ་བབས་པ་ལྟར་མཚོ་དེར་རྒྱའི་བུ་གང་ཞིག་གིས་སུར་པ་མི་.....
 ཚད་ཅེས་ཞིག་བཏབ་ནས་ཉེན་འབྱེལ་གྱི་བཙས་བྱས་ཏེ་མཚོ་བཟུབ་པའི་...
 སར་གཙུག་ལག་རང་དང་སྡེ་བར་བསྐྱེམས་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ལ་གཞུ་འདོན་.....
 ལྷམ་བརྒྱ་རྣམ་པཅས་ཡོད་པ། གཙུག་ལག་རང་གསུམ་ཚོག་བརྗོད་བཞོད་
 རོ་མཚར་ཅན། ཕྱི་འུ་གསལ་རི་དཔངས་ཀྱི་འདོན་དོ། རྒྱར་གྱི་བཞི་
 པ་རྒྱུགས་དེར་གཞུ་འདོན་བཞི་བརྒྱ་ཅེས་དེ་དང་། རྒྱལ་སྡོ་རིམ་པ་
 གསུམ་ཏུ་ཡོད་པའི་ཉེར་སྡོ་ཅི་འུ་མིའི་རྒྱ་མིའི་རྒྱ་རྣམ་པ་རྣ་ཆོགས་པས་...
 བཟུ་བ། ”② ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་གྱི་དཔོན་པ་གསལ་སྐྱབ་གནང་འདུག

“དེ་ནས་ཡབ་རྗེ་དཔལ་པར་ཞོང་མ་ཆེན་པོ་རང་གི་དབུ་ལྷ་དང་།
 རྒྱ་བྱའི་སྡོ་མིག་གཉིས་པ། བ་བཟའ་ཆ་ཚང་། གསེར་དུལ་གས་

① (དཔག་བསམ་རྩེ་མ་རྩོད་ཆ་ཤོག་གྲངས་145)
 ② (དཔག་བསམ་རྩེ་མ་རྩོད་ཆ་ཤོག་གྲངས་149)

དར་ཁྱི་གནང་སྒྱུན་པས་མ་གྱིས་མི་ཁུལ་པའི་སྐོ་ནས་ཤུལ་པ་ལྟོད་གནང་
 པའི་དངོས་པོ་དང་པཅས་འཁྱར་པར་མཆལ་ཁའི་སྐོག་གོང་མ་ཆེན་པོས་
 རྗེ་ཉིད་ལའང་གསེར་མིག་གནང་རྟེན་ལུ་ལྟུང་པ་འདུག་པ་རྣམས་.....
 པཞེས་ཤིང་། ལྷགས་སྒྲོ་པ་ཆེན་པོའི་རང་ནས་གསྐྱར་ཐོང་ཞིབ་རྒྱས་དང་།
 དཔལ་སྟོན་སྐོག་གསལ་གསལ་རྒྱས་མཛད། ”① ཅས་གསལ་པ་པཞིན་སྐབས་
 དེར་དེ་ལྟ་བུ་དཔུས་གཅོང་བའི་གསལ་སྐབས་ཡེ་ཤེས་གསལ་ནས་རི་
 མཛད་ཡོང་ཆེན་ཆེན་སྒྲོན་རྣམས་སྐྱགས་ལ་འཕྲོད་པོ་ལྟར་བ་མཆོན་གྱི་.....
 ཡོད།

ཁྱི་ལོ་ 1730 བོད་ལྷགས་ཁྱི་ལོར། རྒྱ་པ་དང་པོའི་“ཆོས་ཉེར་
 གཅིག་ཉེན་མེ་ཐང་ཆོས་ལྟེ་ཆེན་པོ་ནས་མགར་ཐར་ལྷགས་སྒྲོ་ཆོལ་པས་གྱི་...
 ཁ་ལོ་བསྐྱར། ” “རིམ་གྱིས་ཉོར་རྒྱ་གཉིས་པའི་ཆོས་གསུམ་གྱི་ཉིན་བཟུ་
 ཤིས་པའི་རྟགས་མཆོན་ལུ་མ་དང་པཅས་མགར་ཐར་དགའ་ལྟན་ཡོངས་ལ་
 སྒྱུན་པ་གཏོང་བའི་དཔུག་ལག་ཁར་གྱི་བྲང་ཡང་ཆོག་ཤིག་ལྟར་ལུ་.....
 ཐེབས་ཏེ་རྒྱུད་རྒྱུད་རྟེན་རྗེ་འཆར་གིས་གཅོས་ཞབས་ལྱེ་མཁན་པོ་རྣམས་....
 དང་། གོང་མའི་མི་དྲག་མེ་རིང་ཐང་གི་ནེའི་གེ་དང་། ཨར་པའི་
 འགོ་པ་གཉིས་དང་ཅོང་ཡེ་སྐོགས་ལུ་མར་ར་གྲལ་དང་དཀར་སྒྲོ་གནང་.....
 སྐོག་མེ་རིང་ཐང་གི་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་གནང་སྒྱུན་དུ་ལ་ཡུར་སྟོང་
 བས་ལུ་མ་ལུལ། རྗེ་ཉིད་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དྲིན་འཁོར་མཐའ་
 བ་མཆོས་པའི་སྒྲོལ་ཞིབ་རྒྱས་ལྟ་བར་མཛད། ”② ཅས་གསལ་པ་ལྟར་དེ་

• ① (དཔག་པས་མ་སྟེ་མ་སྟོང་ཆ་ཤོག་གྲངས་146)
 ② (དཔག་པས་མ་སྟེ་མ་སྟོང་ཆ་ཤོག་གྲངས་145)

ནས་ལོ་གསུམ་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཚོག་མགར་ཐར་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་། ཚེས་
ཚུགས་ཀྱི་མཇུག་མོ་ཟུ་ཅིར་སྐལ་ནས་མདོ་ཁམས་ཚུགས་ཁྱུ་དང་ལྷན་ཁེར་
ཟུ་ཁྱི་ཚོ་ཏུ་མའི་ཡིད་ཀྱི་འདོད་པ་སྐོར་བར་མཇུག་པ་ལགས་སོ།

7. གོང་མཐུ་བཀའ་རྒྱུ་མཇུག་ཀྱི་བཀའ་བཞུགས་ཚུ་བར་བསྐྱེད་

པ།

རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཚོག་ས་ཐོན་ཏུ་ཕེབས་ལྷབ་རྒྱུ་མོད་སྐོར་ཀྱི་ཡིད་...
དོན་ཞིབ་ཆ་རྒྱལ་མི་དཔར་སྟ་པས་བསྐྱར་སྤྲོད་ཤིང་། དེ་ཡང་ཅིང་
གོང་མས་ལྟར་བསྐྱར་ཀྱི་ཐམ་ག་བརྒྱལ་བའི་ཞལ་རིས་སུ། “དཔུས་གཙང་
གི་བཀའ་སློབ་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་མཁན་རྟ་རོལ་པའི་ཡིད་ཐམ་ག་”ཞེས་པ་དང་།
དེ་རྒྱུ་ 1740 མོད་ཚུགས་མཇུག་པོར་“དཔུས་གཙང་གི་བཀའ་སློབ་ཀྱི་བྱ་
བ་བྱེད་མཁན་རྟ་རོལ་ལྷན་(རྒྱན་)མང་གི་ཐམ་ག་”ཞེས་པ་བཅས་བརྒྱལ་
ཅིང་། “འདི་སྐབས་བཀའ་གསལ་གྱི་དམ་འཁུན་ཞལ་རིས་བརྒྱ་མོར་སོ།
ཞིང་ཁམས་ལྷ་བཞི་ཞིག་ཡོད་པ་”①ཞེས་ཀྱིས་ལུག

གཞན་ཡང་«དགའ་བཞེ་བའི་མི་རབས་ཀྱི་ལྷན་པ་བཟོད་པ་»ལས་
འཕྱར་བ་ལྟར། དེ་རྟ་དཔུས་གཙང་པའི་གཟར་སྐབས་ལྷལ་ཅེས་
དམག་འཐབ་ནང་ཚོག་གོར་བའི་སྟོད་མུར་དཔོན་དགའ་བཞི་པ་ཚོ་བརྟན་
བཟ་གིས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱས་རྒྱུ་ལྟས་བརྒྱལ་སྐོར་“ཡལ་དམ་ལག་ཏུ་གོར་བའི་
བྱས་རྒྱུ་ལ་དཀོར་སྟེ་གཅིན་རྒྱལ་ལྷལ་ཚོ་བརྟན་ལ་རིམ་པ་དང་པོའི་.....
ཐའི་རྒྱ་ལམ། ཐེར་ལྷན་གྱི་གོར་པའི་རི་དང་དོན་གཅིག་གི་ཚོ་ལོ་དང་།
རིམ་པ་དང་པོའི་རྟ་ལྷ་ཏུ་འཇམ་མང་དང་ཟ་བའི་སྐོར་མདོར་སྐོར་བཅས་.....

① (དེ་མཇུག་པའི་དམིགས་སུ་)

① (དགའ་བཞི་བའི་ཡུང་བརྒྱད་དེབ་ཙམ་28)

ལྷ་ལ་བ་ཡིན་པས་དེ་ནས་གསེས་རས་གནང་དགོས་ལ་ཁོ་པར་ཁྱེད་མེད་.....
 གཤིས། རྣམ་རྒྱལ་ཆེ་བརྟན་ཚུད་ཁང་ཆེན་ནས་ཀྱི་རྩོམ་པོ་ལྷ་ལ་པར་
 མ་ཟད། ད་ཆོས་མོ་ལྷ་ནས་ཀྱིས་ཚུད་ནས་ཡང་ཡང་གཤེད་མོ་ལྷ་ལ་ཆུ་
 རྒྱས་ཐུང་བ་དང་། ལྷ་ག་པར་དེ་ནས་ཁང་ཆེན་པའི་གཤེད་མོ་ལྷ་ལ་
 པར་དགོངས་ཏེ་བདག་རྒྱུན་གནང་རྒྱུ། ཚུད་མི་དཔངས་ལ་མན་པའི་
 ལྷ་ལ་བརྟན་པ་ཡིན། ཚུད་དེད་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་བརྒྱུད་པའི་དགོངས་
 པ་དང་མཐུན་པར་བྲིམས་ཀྱི་ཕྱགས་སྒོལ་གཅིས་སྒྲས་ཀྱི་ཕ་བ་རྣམས་ཀྱང་...
 དང་མཐུན་པའི་བཙོན་པ་བཀྲིས་ན། ཚུད་རང་གི་མ་མེས་ལ་ཡང་དོ་
 མཐོ་ཞིང་ཕ་ཆ་ཅུས་རྒྱུད་ཀྱི་པར་ལའང་གསེས་རས་ཀྱི་བསྐྱོད་ན་མས་.....
 འཕེལ་ཡོང་། གལ་ཏེ་བྲིམས་ཕྱགས་དང་འགལ་པའི་བག་ཡངས་སྤྱུ་སྤྱད་
 བ་ཚུད་ཀྱི་ཆེ་འདིའི་ཕ་བ་རྣམས་འཆུགས་ཤིང་། རྒྱལ་ཁ་མས་སྤྱི་ལྷ་པ་
 ཅུ་བྲིམས་ཕྱགས་ཡོད་པ་ལས་བརྒྱུ་ཅུ་མེད་བཙོན་པར་ཀྱིས་ཤིག གཤུང་
 ཆེན་ཁྱིའི་བཀྲུགས་དཔྱད་མོ་དཔྱ་པ་དཔྱིད་ཆེ་ར་པའི་ཆོས་པར་ལྷན་ལ་ཞེས་...
 པ་བརྒྱལ་ཞིང་། དེ་ནས་མི་རིང་བར་སྤྱར་ཡང་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
 ཡིག་མེད་པའི་དོན་དོ་བྱིངས་ཐོན་མ་ནང་ལྷ་མོག མཐུག་པའི་མས་
 སྤྱུ་ཚུད་ལ་སྤྱར་ཡང་ལྷ་ལ་ཕྱི་ལྷ་པའི་ཕྱི་ལྷ་པ་ལ་ཆེ་ལྷ་པའི་གསེས་རས་...
 དང་གཞེངས་བརྟན་པ་ཡིན། མི་བརྒྱད་ནས་མི་བརྒྱད་ཀྱི་པར་རྒྱུན་ཆད་
 མེད་པར་རིམ་བཞིན་འཇགས་གནས་བྱེད་རྒྱུ། གཤུང་ཆེན་ཁྱིའི་བཀྲུགས་
 དཔྱད་མོ་དཔྱ་པའི་དཔྱན་མ་མའི་ཆོས་གསུམ་ལ་ཞེས་པའི་གསེར་ཡིག་.....
 བརྒྱུ་། ① ཅིས་འཁོད་འདུག་ཅིང་། ལྷ་ལ་འདི་པ་དང་སྤྱན་རྒྱུང་པ་

① (དགའ་བཞིའི་རྒྱུད་བརྟན་དེའི་སྐོར་29—30)

ནོ་མོན་པ་རྩི་ཏ་གཉིས་ཀྱི་མཐུན་ཐབས་ལུ་མོ་ལྷ་པ་རང་གི་ལུ་མོ་བདེ་ལྷན་
སྒྲོལ་མ་ཁྱེན་ནས་མེ་དཔོན་བྱ་ས་བ་མི་རྒྱུད་རྒྱལ་ས་འཛིན་དབང་སྐབས་
སྒྲུང་པ་བཅས་དགའ་བཞི་བ་མེ་དཔོན་གྱི་ཁོངས་ལུ་དེ་ནས་ཚུད་པར་.....
ཞུང་།

མི་དབང་རྒྱལ་ས་བརྒྱུད་ལས་འབྱུང་བ་ལྷན་དེ་སྐོན་དཔུང་གཅིང་བདེ་
གཟར་སྐབས་འབྲས་སྒྲུངས་སྐབས་པ་ལྷ་ཚང་དང་། ཀློང་པོ་ཁང་ཚན།
འཕྲུངས་རྒྱས་དེ་པོ་བདེ་ཆེན་པ། དར་རྒྱས་སྤྱིང་པ། དེ་པོ་ཚུམ་སྤྱིང་
པ་སྐབས་ཀྱི་ལ་དེགས་ནས་དཔུང་དཔུང་གི་རྒྱལ་སྤྱིར་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་ཁས་
འཁུར་བ་ཆེན་པ་དང་མཆོན་ཆ་ལྷ་སྤྱིལ རྒྱ་ཆལ་སྤྱིང་པ་སྐབས་བྱས་འཐུག་
ལྱང་། མོ་ལྷ་པས་དེ་དག་ལ་བཙད་གཅིད་དྲར་ཡང་མ་བྱས་པར་བདེ་
ཆོད་ཏུ་བཞག་པ་དང་། དེ་སྐོན་དཔུང་པ་ཏུ་ར་གྱིས་པོ་རྒྱ་ལ་ནས་ཆེ་
དང་ཨོ་རྒྱལ་སྤྱིང་ཏུ་གནས་སྤྱིལ་བཏང་བའི་སྤར་གྱི་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་
སྤྱིང་བའི་ལ་དེགས་ཡན་པ་གས་དཔུང་དཔུང་གི་ནང་ཏུ་བྱུགས་པ་དང་།
ལ་ལས་དྲག་པོ་མཛོན་སྤྱིང་གི་ཆོ་ག་མང་པོ་བསྐྱབས་པ་སྐབས་བྱས་པར་.....
བཞེན་མོ་ལྷ་པར་པོད་ས་གནས་ཀྱི་དབང་རྒྱུར་གོ་གནས་སྤོབ་སྤོབས་རང་
མཛོད་མ་བཙད་པར་ལྷ་པ་རྒྱལ་ས་ཁོས་བྱོལ་ཁ་སྤོར་ཏུ་བྱུར་ནས་ཆེ་དང་.....
ཨོ་རྒྱལ་སྤྱིང་གི་དཔོན་གནས་སྤོར་པར་བྱས་པ་ན། མོ་ལྷ་པས་ཉི་འདབས་
པོད་འབངས་ཀྱི་ཁྱིས་པ་སྤོ་གསལ་བ་རྒྱལ་ས་བསྐྱབས་ནས་རབ་བྱུང་རྒྱལ་.....
ཏུ་བཅུག་སྤོག སྤོར་རྒྱུད་ལྷ་ཚང་གི་བྱུག་ལེན་ལྷན་བསྐྱས་ལྷ་གསར་ཏུ་
བཅུགས་ནས་མཁན་པོ་དཔལ་འཕྲོར་ལགས་པ་བསྐྱས་པ་དང་། དཔོན་
སྤྱིང་ཡང་པུ་ཆེན་དེན་པོ་ཆེར་འདྲགས་པར་བྱས་ནས། “དགེ་ལྷན་

བཟ་མི་མཆོས་འཁོར་ཞེས་བྲགས་ཤིང་། མོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་
 ཟུང་མངའ་གསོལ་གཟེངས་བརྟན་གྱི་ཆེར་མཛད་ཅིང་། དཔོན་མིང་
 གཤེར་ཆུང་ལ་གྱི་ཡིག་བཞོན་ནས་བརྒྱལ་བ་པོད་སྐད་ཀྱི་བརྟན་བཞུགས་...
 བདེ་ཆེན་མིང་ཞེས་བྲགས་། ① ཞེས་གསལ་བ་དང་། གཞན་ཡང་པོད་
 ཡུལ་གྱི་རྒྱ་ཁྱོད་དང་ཁྲུ་པ་སོགས་མི་རྣམས་གཙང་བཤེར་དང་།
 དཔོན་རིགས་སྡེ་སྡེ་རྣམས་ཀྱིས་བར་སྐབས་ཏྲ་ཁལ། ལུ་ལག་སོགས་གང་
 འདོད་ལྟར་བརྒྱལ་འདོད་དང་། དངོས་ཚྭ་སྒྲིག་ཞན་པར་སྒྲིད་ནས་
 ཞིང་འབྲུག་གི་ཆོན་རྩལ་སོགས་ལོ་མཆོ་བའི་རྒྱ་ལོར་འབོར་ཆེན་རྒྱུར་ལེན་
 པ། རང་ལྟར་གང་ཤར་གྱི་ཞེས་ཆད་དང་རྒྱུར་འཛུགས་ཀྱི་དེ་སོགས་
 ཅེ་བ་ནས་བྲགས་མི་ཆོག་པ་དམ་བརྒྱགས་ན་ན་པོ་བྲགས་པ་མ་ཟད། རྒྱུ་ཆད་
 འབྲུལ་སྒྲེལ་ས་ཆོགས་ཀྱི་ཁྲལ་ཁྲལ་དེ་མི་མེར་ལ་དགའ་རལ་གིན་གྱི་ཆེ་...
 བར་སོ་རྩ་བས་རྩ་ས་ནས། མངའ་རིས་སམ་མདོ་ཁམས་ཀྱི་བར་ལམ་
 འཁོལ་ཁག་ལ་རང་གི་དུ་ཞིབས་ལས་དང་། ཏྲ་ཁལ་སོགས་དཔོན་
 རིས་ཆེད་གཏོར་གནང་ནས་ཏྲ་ཁམ་ཞེས་པའི་སྤྱོད་གསར་འཛུགས་མཛད།
 དེ་རྒྱུ་མི་མེར་ཡུལ་ལྱུང་སྤང་བའི་དུ་ཁྲལ་གྱི་འབབ་སྤོང་ཆོ་སོ་...
 མའི་བཅད་ཀྱི་རྣམས་ནས་སྒྲུབ་དཔོན་པ་དེ་རིགས་ཁྲལ་དེ་བ་ནང་བུད་...
 རྒྱུར་གི་མཆོན་འཁོད་བྲགས་ནས་ཅེ་ཆག་གཏོར་བ་སོགས་ཆབ་འབངས་ཀྱི་...
 བདེ་ཆོར་མན་པའི་བྱ་བ་མང་པོ་སྒྲུབ་པར་མཛད་པ་མ་ཟད། ཟུང་འཁོར་
 ཀྱི་ཁོད་ཀྱི་མང་ཆད་ཀྱི་སྤྱོད་གསོག་མེད་སྤྱོད་སྤྱོད་མཐའ་བལ་ཏེ་ཅི་བྱ་
 གཏོ་ལ་མེད་ཀྱི་རྒྱུར་བ་མང་དག་མཆོས་པ་དེ་དག་ཟུང་། ས་ཆེ་(1728)

① (མི་དཔལ་རྩ་གས་མཛད་དེ་པ་རིས་706)

ལོ་མཚན་གྱི་ཆད་འབབ་ཉིད་པ་མཐའ་དཔེ་ཆག་ཡང་འདྲར་པའི་ལྟ་བ་.....
 བསྐྱུགས་གནང་བ་ལོགས་མདོར་ན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་དང་། མི་
 རྒྱལ་གྱི་འཚོ་བ་ལོགས་གང་ཅིར་བདེ་གཟར་གྱི་གནད་འཚོ་བ་ཚུགས་པ་.....
 རྒྱལ་ལོགས་སྤྱི་གུས་པ་དེ་དག་གིས་ལྟར་སྤར་བོད་སྡེ་ལྷན་ཁྲིམས་ལ་བཞག་
 བདེ་བསྐྱུན་ཅིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་སེམས་འཕུག་པའི་ཚེ་ག་དེས་
 སྤྲད་རང་ཉིད་ཀྱི་དཔར་བསྐྱར་ལྟ་བུ་འཕྱུགས་པའི་ཐབས་འཁོར་གྱི་.....
 ཆེན་པོ་ཞིག་བཅའ་སྤྲོད་ལྟ་བུ་ལོ། གཞན་ཡང་མི་དཔར་པོ་ཉི་ལ་
 བོ་སྤྱོད་ཡངས་ཤིང་། ཉིད་སྤྱོད་ཆེ་བ་དང་། ཤེས་རིག་བཟང་ལ་
 འཛིན་ཐང་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་སྤར་ཞི། དཔེར་ན་རྩོགས་བརྒྱད་
 ལས། “རྒྱལ་ཐབས་ཆེན་པོའི་བྱ་བའི་འཕུག་ཞོག་གི་རིམ་པ་སྤྱི་དང་གྱེ་
 བཟ་ལའང་། སྤྱོད་པ་ཆུང་ཏུ་དག་ནི་ཡུལ་ཏུས་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྒྱལ་
 དབྱེ་བྱར་ཐོད་པ། འདི་ནི་གནའ་པོའི་ལྷགས་སྤྱལ་ཡིན་ན་ཞེས་དེ་ཁོ་
 བའི་རྒྱུ་སྤྱོད་པ་དཔྱད་མེད་པར་འཕུག་པར་བྱེད་ལ། མིའི་བདག་པོ་
 བོ་འདི་སྤྱོད་ཏུ། འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་ནི་དཔ་པོའི་ཚོས་
 འདུལ་བ་ལས་གསུངས་པའི་གནང་བཀའ་ལྟ་བུ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པར་
 བྱ་དགོས་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྤྱལ་ལྷགས་ལོག་པ་དག་མཆིས་ན་ནི་གནའ་
 པོའི་ཡིན་ཀྱང་འདོར་བ་བྱེད། སྤྱལ་ལྷགས་བཟང་པོ་དག་མཆིས་ན་ནི་
 གསར་པའི་ལྷགས་ཡིན་ཀྱང་སྤྱལ་བར་བྱ་འོས་པར་གཟིགས།” ① ཞེས་
 གསལ་བ་ཏུས་དེ་ཙམ་ན་དཔངས་པན་གྱི་གསར་གཏོད་རྒྱལ་ཆེ་བ་བྱ་.....
 ལྟའི་དཔེ་གཞི་མེད་ལ་གྲལ་རིམ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཆ་ཁྱེན་ཡང་མི་ལྟན་པས་

① (མི་དཔར་རྩོགས་བརྒྱད་དེ་བའོས་712)

གཙ་པ་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་མངའ་བདག་པལ་པ་ཕུ་བ་ཤིག་ལ་འཛིན་ནས་
 ཁོང་ལ་སྤྱོད་ཤིང་དཀར་ཁུ་ཆེད་མངགས་དཀར་ནས་པར་བསྐྱེད་པ་ལྷིག་...
 རམས་མཛད་དེ། ཟླ་ལོ་ 1730 བོད་རབ་རྒྱུད་འཁུ་གཞིས་པའི་ཆུགས་
 ཟླ་ལོ་ལྔ་པ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་ཉེར་བཞི་ལྷན་པར་དཀོན་པའི་འོན་ཤིང་...
 དཀར་མི་འཁྱུར་རྒྱ་རྒྱུ་ཆེད་མི་འདུག་པའི་པར་ཁྱེད་པའི་ཆོས་...
 འཁོར་ཁང་ཁུ་པར་བསྐྱེད་པ་དཔུ་ཆུགས། རིག་འཛིན་པལ་པ་
 དང་། རྒྱ་རིག་ཁུ་ཁོ་ཤི་ཆེ་གཞིས་ཀྱིས་དཔུ་མཛད་དེ་ཡས་མས་དྲང་
 ས་ནས་པར་བསྐྱེད་ལག་ཆལ་པ་པུ་བསྐྱེད་པར་དྲང་མི་ཤངས་བརྒྱ་...
 ཡང་མ་ཐིག་ལྟུགས། སྐར་ཁྱི་ཉམས་སྤྱོད་སྐར་ཆེས་ན་བཀའ་འཁྱུར་ཆ་
 ཆེད་བཞེད་པར་རྒྱས་ལྟན་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྟག་འཁོར་པའི་དཀར་ཁུ་ཆུ་ཆུ་མས་...
 མོ་ལྟ་པར་སྟན་པེད་ལྟས་དོན། ཁོང་གིས་ཟླ་ཆད་ལྷང་པར་བསྐྱེད་
 ལག་ཆལ་པོད་སྤྱོད་པོད་པ་ལྟུབ་པ་ཞིག་དྲང་ན་ཆོས་ཀྱི་དུག་དཀར་...
 ཀྱང་ཅིར་ཐན་པ་ཡོད་པེ་དང་བཅས་རྒྱ་ལྟུབ་སྤྱོད་གཞིས་ཆེད་མར་ཆབ་...
 འབངས་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱོན་དང་བརྒྱན་པའི་པར་བསྐྱེད་ལག་ཆལ་པ་ཤངས་ཆད་...
 འདི་དང་འདི་འཕལ་རྒྱ་སྤྱོད་བཅར་ཁྱེད་བརྒྱག་ནས་མ་ཅམ་ཤིས་མ་ཤག་
 ཤིང་དཀར་ཀྱི་པར་བསྐྱེད་ལས་ཤང་གཏོར་དཀོས་པའི་ཤག་པ་བཅན་པོ་...
 བརྒྱགས་ལྟུགས། ལྟན་རིང་མ་འཁོར་པར་པར་བསྐྱེད་པའི་ལག་ཆལ་པ་ཆིག་
 སྤྱོད་ལ་ཉེ་བ་འཁྱུར། དེ་དག་ལ་པར་ལེགས་ཉེས་དཔེ་འཁྱེད་དང་ཕ་
 དག་ཆད་གཙོད་མོགས་ཀྱི་ཐབས་ཤིས་རིམ་པ་གཏོན་འཕེལ་ལག་བརྒྱར་
 ཐུས་པས་ཆེད་མའི་རྒྱར་བཙོན་བསྐྱེད་པའི་ཐེན་རྒྱུ་ལ་ཉེ་ལས་སྤྱོད་ལྷང་།
 སྤྱོད་ཆད་ཀྱི་རྒྱས་ཁུ་ལ་པེ་ལ་པར་བསྐྱེད་པར་བུས་པར་ཤིང་ལྷང་ལྷང་...

ལྟ་བུ་དང་། འཁྱིལ་གྱི་གཞུང་པ་ལྟེ། བཅའ་ཆེ་བའ་གཅིག་དང་གཉིས་
 ཅན་ལས་མི་ཐུབ་པ་ཐུང་ཞེས་བྲགས་ལ། སྐབས་དེར་སྐྱེ་བ་དེར་ལག་ཆལ
 ཐུང་ཐུབ་པ་ན་མས་ཀྱིས་ཤིང་ཐུང་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཞུང་ནས་པུ་ཐུག་གི་བར་...
 དང་། འཁྱིལ་གྱིས་པུ་ཐུང་ནས་པུ་ཐུང་བར་། དེ་མིན་ཆོས་པུ་
 གཉིས་ནས་པུ་ཐུང་ཅན་བར་། བཅའ་ཆེ་བའ་པུ་ན་ནས་ལཱི་བར་། ཡང་
 མཐས་ཐུང་གཞུང་ནས་མ་ཆག་པ་བསྐྱབས་པས་ལོ་གཅིག་དང་ཐུང་གཉི་...
 ཁོངས་ཐུང་བཀའ་འཁྱུར་པར་པུ་ཐུང་ཐུང་ལོ་ཡངས་སྒྲགས་ལེགས་སུ་བ་ཐུང་...
 བའི་འཕྲོ་ཐོན་ཤེལ་དཀར་སྒྲིང་གི་སྒྲིང་ལོ་ཡང་འབབ་ཐོག་ཁ་སྒྲོན་ཕྱིར་སྒྲིང་
 མི་དབང་རང་གི་བར་མཛད་ནས་པུ་ཐུང་ལ་ཉེ་སྒྲིངས་ཡོངས་ཀྱི་མི་མེད་ལ་...
 པད་པས་མཁར་ཆེ་རིགས་མ་ཐུང་བར་བྲགས་། བཀའ་འཁྱུར་ཀྱི་པར་
 ཤིང་ན་མས་ཆེས་ཐུང་པར་ཆེན་མོ་པུ་ཐུང་ལེ་ཤེས་ལ་འབུལ་གནང་མཛད་དེ་...
 དཔལ་རྒྱུ་མང་གི་ཆོས་ཤེ་ཆེན་པོར་པར་ཁང་ཆེ་མོ་བསྐྱན་ནས་བཞུགས་...
 ཐུང་གསལ་ཞིང་། མི་འཛད་པ་གཞུང་པར་ཀྱི་ཐུན་པོད་སྒྲིངས་ཡོངས་ཐུང་
 ཐུན་དེར་ཏུ་ཐེལ་ཐུབ་པ་ཐུང་བ་ལགས་སོ། ། གཞན་ཡང་སྙེ་སའི་གཙུག་
 ལག་ཁང་གཉིས་ལ་ཉལས་གསོ་དང་། ཐུ་རྟེན་གསར་བཞེངས། གདན་
 ལ་གཞུང་ཀྱིས་མཛོན་དཔོན་ཤེ་ཏུ་མར་ཉལས་གསོ་འཆུགས་ཐུན་དང་རྟེན་
 བཞེངས་སོགས་ཆོས་སྒྲགས་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་ཡང་ཐུས་པར་མཛད་པ་འདིར་
 ཞིབ་ཏུ་མ་སྒྲིས་སོ། །

8. འཁྱུག་ཁམ་ནང་འཁྱུག་ཁམས་པར་པོད་དམག་པུར་ཉེ་མོད་
 འཁྱུག་དང་འཕྲེལ་སྒྲིང་སྒྲིང་གཞུང་ཐུང་ལམ་སྒྲིང་པུ་ཐུགས་པ།

འཁྱུག་ཐུལ་དང་པོད་ས་གནས་མིད་གཞུང་པར་དེ་ཆོན་འཁྱུག་མིང་

དང་མིངས་མེད་པ་པར་མཛད་ཀྱང་། བཞ་ཚུན་དཔྱར་འཛིན་གྱི་གནས་
 གྱུ་ཡུར་པ་ལས་སྐབས་འདི་ཙམ་ན། འབྲུག་པ་ལྷུག་པ་མཛོན་གྱི་ཡང་
 སྤྱིང་འོས་ལྷུལ་གཉིས་ལྷུང་པར་ཚུགས་ཁ་སྐྱོར་གྱིས་པའི་འཛིན་འཁྱེར་...
 གྱི་ཚུན་ལས་འབྲུག་ལྷུལ་ཏུ་ནང་འབྲུག་ལངས་ནས་སྤྱིའི་འཛོ་དཔོན་མང་...
 བ་ཁྱེས་པ་དེ་ཁ་གཏད་ཚུགས་གྱིས་མཁ་ཉེས་ལྷུ་བཏར་སྐབས། བོད་
 ས་གནས་སྤྱིང་གཞུང་ལ་ལྷུག་ཉེན་བཙོལ་ནས་དཔག་རྒྱུ་གཏོང་གནང་...
 ཞེས་ཉེན་ལྷུ་ལྷུལ་འབྲུག་ཀྱང་། དེ་ནས་རིང་མིན་ཁོ་པ་དཔྱ་ཚུགས་གྱིས་
 དཔར་གཏོང་བཏར་ཉེ་མཚོག་ལྷུལ་གཞན་མ་དེ་ཁྱི་ལ་བཏོན་ཅིང་། འབྲུག་
 དཔོན་གསར་པ་ཞིག་ཀྱང་བསྐྱོས་འབྲུག་ཏུང་། སྐར་ཡང་ལྷ་མ་དོན་
 ལྷུག་ཅེས་པ་ག་ལྟའི་ཕྱེ་ཤོག་དང་བཅས་པས་འབྲུག་དཔོན་གསར་པ་དེ་ལ་
 བར་གྲོལ་གྱི་ནང་འབྲུག་བསྐྱར་ལངས་སྐབས། ག་ལྟའི་ཚུགས་ནས་
 ཡང་བསྐྱར་བོད་ལ་མཛོ་བཙོལ་དཔག་རྒྱུ་ལས་པར་སྐྱ་བས་ཉེ་...
 འདམས་རྒྱུང་གཞིས་ནས་དཔྱར་རྒྱུ་ལས་ཤིག་བཟངས་པ་འབྲུག་པས་
 མཁ་ཉེས་ལྷུ་བཏར་སྐབས། སྐར་ཡང་དཔྱར་ནུབ་ཤི་དཔག་དཔོན་
 གཞུམ་གྱི་མོག་ འཁྱེར་ཅེ་བ་བཞུན་འཛིན་ནོ་ཡོན་སྐགས་མོད་དཔག་
 ཁག་གཅིག་དང་། སྐག་དཔག་ཏུང་གས་བཅས་འཕལ་ཏུ་མངགས་པ་
 ཁོང་ཚོས་ལྷུལ་ལྷན་གྱི་མར་གྲོལ་བས་འབྲུག་དཔག་ནམས་ཁ་མོར་...
 ཞིང་། ལ་ལ་བཙན་རྒྱུང་ནང་པོས་ཉེ་རང་ཚུགས་པར་ལྷུལ་ཁ་མོབ།
 སྐབས་དེར་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ས་སྐྱ་བདག་ཆེན། གཞ་པ་
 སྐགས་གྱིས་སྐྱ་ཆབ་བཞུལ་ནས་མོད་འབྲུག་དཔར་དཔག་མཚམས་འཛོག་...
 པའི་མིངས་འབྲུམ་གནང་། འབྲུག་ཚུགས་མན་ཚུན་གཉིས་ཀྱི་ཕྱེ་རིས་

ན་པལ་ཆེར་སྒྲི་ལ་ 1731 བོད་ཆུགས་ཐག་མོ་ནང་ཅམ་ལ་བྱུང་བར་.....
མངོན།

9. བོད་རྒྱ་བཅའ་ཚུན་ཆིང་གོང་མའི་དམག་དཔུང་མ་བརྟུ་
གཏན་འཁེབས་བྱས་པ་དང་། ལྷ་ལའི་ཁ་མ་མཆོག་བོད་རྒྱ་མིར་ཐེབས་
གནང་བ།

1733 བོད་ཆུ་ཁྲང་ལོར་མི་དབང་མོ་ཉ་ལས་གོང་མ་ཆེན་པོར།
བོད་རྒྱ་གོང་མའི་དམག་དཔུང་ཉིས་ཉླེང་ཅམ་བཅའ་ཚུན་བྱས་པའི་འགྲོ་
གོན་ནམས་གོང་མའི་མཛོད་ནས་རྒྱན་ཆད་མེད་པར་གནང་བས་ཁྲལ་.....
འཕར་སོགས་མེད་ཅུང་། བོད་འདི་མེད་ཡོད་ཀྱི་ས་རྒྱ་རྒྱུར་ཞིང་ཆབ་
འབངས་ཀྱི་རྒྱ་དྲངས་ཉུང་ལས་དམག་དཔུང་གི་རྟ་ཟན་དང་། འབྲུད་
ཤིང་ཐུས་འདོན་བྱ་རྒྱ་ལང་དཀའ་ངལ་ཏེ་ཅང་ཆེ་བས་ཐོན་ཕྱིན་དཔོན་....
རིགས་གཉིས་གསུམ་དང་། དམག་དཔུང་མི་གངས་ལྷ་བརྒྱ་ཅམ་ལས་
བཞུགས་མི་དགོས་པ་དང་། དེ་ནམས་གནས་ལུལ་ལང་ཉ་སའི་ཤྲང་མའི་
ཁང་བྱིམ་མི་བརྒྱུང་པར་བྱང་ཚུགས་ག་བཞིའི་ཐང་རྒྱ་དམག་ཁྲར་གསར་...
རྒྱག་ནང་སྡོ་ཤུགས་བྱ་རྒྱ། དེ་བྱིངས་དཔོན་དམག་ཕྱིར་འཁེབ་ཡོང་བ་
ཞེས་ཉླན་བྱ་བརྒྱུར་ནས་མི་ཆའི་ཆི་ཀ་བརྒྱད་ཐུད་པ་ཆེ་བརྟན་རྒྱལ་མར་...
མངགས་པ་ལས། རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
ཐེབས་པར། “པའི་མི་མོ་ཉ་བ་ཡིད་བརྟན་རྒྱ་ཅུང་བ་དེ་ཉ་བྱ་བོད་
ལུལ་རྒྱ་ཡོད་པ་དེས་ན་ད་ནི་མི་ཅིང་གི་དཔུང་ཆོགས་ཆེས་མང་པོ་ཉ་ལྟན་
རྒྱ་འབྲུག་པ་ལ་དགོས་པ་ཆེར་མ་མཛོང་བས། དཔུང་ཆོགས་ཉླེང་ལྷག་
ཕྱིད་དང་གཉིས་དང་གཅི་པོ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་བྱིར་སྡོག་ཅིག ལྷག་མ་

དཔག་མི་བརྒྱ་ལྷག་ལྷ་ཁོ་ན་འདུག་པར་ཚུགས་ལ། དེ་ཡང་ཕྱི་མིང་གི་
 ཁང་པ་དང་ཉེ་བ་ལྷ་བཞིའི་ཐང་ཏུ་ཁང་པ་གསར་ཏུ་འདུ་བཞུགས་པ་ལ་.....
 འདུག་ཅིག་”①ཅེས་ཐེགས་པ་ལྷར་གྲོང་མའི་དཔུང་གི་གཙུག་པོ་མེ་རྒྱ་ཞིན་
 དང་། སེང་རྒྱ་ཞིན། ཅང་གི་ཐག་ལ་སྐྱེས་པ་ཏུ་མ་དང་། དཔག་
 དཔུང་ཆིག་ཉེར་ལྷ་བརྒྱ་བཅས་ཁྱེད་མོག་པ་མ་ཟད། ལྷ་སར་བཅའ་
 རྒྱུད་དཔག་དཔོན་ཅིུ་རྒྱ་མོ་མེ་ཞེས་པ་ལ་སྐྱེས་པ་དཔུང་དཔག་ལྷ་.....
 བརྒྱ་དང་བཅས་ལྷ་བཞིར་དཔག་ལྷར་གསར་རྒྱག་ནང་སྒོ་བྱགས་བྱས་པ་....
 བཅས་དེའི་གྲོང་མོ་རྩ་གཙུག་ཅན་ཡིན་། གྲོང་མའི་དཔོན་དཔག་ཐོན་ཆེ་
 སྒོར་ཁྱེད་ལྷ་སའི་ནང་རྒྱུད་དཔོན་ཁྱེད་པས་དོག་འཆར་ཆེ་ལ། མོ་མའི་
 ཐོགས་གཤིས་ཀྱི་གཙུག་ལྷ་མེགས་པ་སྐྱེས་དཔག་དཔུང་ས་ཆར་མར་.....
 དཀའ་ངལ་ཆེ་ཅན་ཁྱེད་པ་དེ་ཡང་ཐག་གཙུག་པོ་འཆར་མས་པ་ཞིག་...
 ཁྱེད་པར་རྒྱུད་།

རྒྱ་ལའི་ཁྱེ་མ་མཚོག་མགར་ཐར་ཏུ་བཞུགས་འདུག་པ་ཆེན་པོས་...
 གཤིར་ཡིག་པ་དང་། མི་ལྷ་ཡང་ཡང་གནང་ནས་འཆམས་འདྲི་གནང་
 ཞིན་སྐྱེས་ཐེགས་པ་དང་། རྒྱལ་དབང་མཚོག་ནས་ཡུང་འཆམས་ཁྱེད་མི་
 རྒྱ་རྒྱུན་མ་ཆད་པ་མངགས་པར་མཛད་ཅིང་། ལྷག་པར་སྤྱི་མོ་1733
 བོད་རྒྱ་རྒྱུད་མོར་“གྲོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་ས་གཤིའི་འཇིགས་སྤྱོད་ཆེད་ཏུ་...
 མགར་ཐར་སྤྱི་མོ་ཡང་ཉེ་པའི་ཏུ་བ་ཚུགས་སུ་ག་པ་བརྒྱ་ལྷག་གི་སར་.....
 གཤིས་ཁང་གསར་རྒྱག་གནང་བ་ལྷུ་པ་པར་གཟའ་སྐར་འཛོད་རྒྱུར་པའང་...
 པའི་ཉིན། མཁན་ཆེན་རྩ་རྒྱུ་འཆར་ཆེན་པོ་ནས་འཇམ་དཔལ་ཏུ་ས་དཔའི་

① (མི་དབང་ལྷགས་པའི་དེ་པོ་མོ་831)

དབང་པོའི་སྐྱུང་བཞེངས་ཏེ་མི་མ་སྐྱུན་སྒྲིགས་ཐམས་ཅད་ཞི་བའི་སྐྱུན་.....
 གྲིག་དང་། བཟ་གིས་ཀྱི་དགོ་མཚན་རྒྱལ་བའི་མེ་རྒྱལ་གི་ཆར་པར། རྒྱ་བ
 སྒོ་བཞིན་གྱི་འབྲུབ་སྐྱུར་ཉིན་གཞིམ་རྒྱུར་གསར་པར་སྒོ་བར་མཛད་”①
 ཅེས་གསལ་འདུག

ནམ་ཐར་ནང་། “འདི་སྐབས་འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་
 བོད་ཁམས་ཡོངས་ཀྱི་བདེ་སྐྱིད་དང་། རྒྱལ་བའི་བརྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་
 འཕེལ་རྒྱས་སྒྱུ་འབྱུར་བ་རྗེ་ཉིད་ཁོ་ན་ལ་རག་ལས་པར་དགོངས་པ་དང་།
 བོད་སྒྲིགས་སྒྱུ་བདེ་གཟུང་གྱི་འབྲུག་ཡོང་ཡང་འཇམ་ཆགས་སྒྱུ་ཡོང་བ་...
 བཅས། རྗེ་ཉིད་གདས་རྒྱུངས་སྒྱུ་ཆིབས་ཀྱི་ཁ་ཕ་བརྒྱུར་ཆོག་པའི་བཀའ་
 ཐེབས་འདུག བ་རྒྱན་རྟོག་རྒྱ་དཔོན་ནམས་ནས་ནང་བཅར་གྱིས་མཁོན་...
 གཉེར་རབ་འབྱམས་པ་རྒྱ་བཟང་དཔལ་འབྱོར་བརྒྱད་ཡལ་རྗེ་དཔལ་པར་...
 རྒྱས་པ། ཡལ་རྗེ་ནས་བཀའ་ཆོས་གསན་གནང་གི་ཆོག་ཉན་སྒྲོན་ཞུ་བར་
 ཐེབས་པ་བཀའ་ཆོས་ཀྱི་ཆོག་མཚམས་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་ཞེས་པ་...
 ཞིག་ལ་འགྲིག་པས། བོད་ཏུ་ཐེབས་ནས་རྒྱལ་བའི་བརྟན་པ་ལ་བྱ་བ་མཛད་
 པའི་འཕྱིན་ལས་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་ཏུ་...
 མཛད་། དེའི་སང་ཉིན་རྒྱའི་མི་དྲག་ནམས་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལ།
 རྗེ་ཉིད་བོད་ཏུ་ཐེབས་རྒྱའི་འབྲུལ་བཟོང་སྐོར་ལ་གོང་མའི་སྐུ་ཆ་བ་ཏུ་སྒྲོ་
 གས་བཅུ་བརྟན་པ་ཁོ་ཤོས་ཁིང་སི་ཆིང་མང་དང་། རྒྱ་གོ་མི་རྒྱུར་སྒྱུ་རྟ་
 མོག་སྐྱ་བཅས་ཐེབས་རྒྱ་ཡིན་རྒྱལ་གྱི་ཡི་གེ་རྩོར་(སྐྱུར་)ཁང་ནས་སྐྱུར་...

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་རྟོག་ཆ་ཤོག་གསལ་165)

པའི་རྒྱ་མཆན་ཁོ་མ་བརྒྱུ་ལུ་ཁྱེས་”① ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་བོད་ཏུ་ཕྱི་བས་
 ཆོག་པའི་གོང་མའི་བཀའ་ཚན་ཚུལ་འཕྱར་མ་ཐག་བཀའ་ཆོག་གི་བར་.....
 མཆོག་མཇུག་བཅད་ནས་སྟོན་ཁེང་ལྟས་ཚུལ་སོར་ལས་སྟུ་འཁོར་ཆད་མ་དུ་ཕྱིས་
 ཆོར་ཏུ་ཅད་ཆེན་པོ་ལྟར་བ་མཆོན་ཞིང་། “དེ་ནས་ཉིད་ལྷ་བཅུ་གཅིག་
 པའི་ཆེས་ཉེས་གསུམ་གྱི་དཔུང་སྐར་འཕྲོད་སྟུང་བཟང་ཆོག་གོང་མ་ཆེན་
 པའི་གསེར་གྱི་བཀའ་རྒྱ་རྒྱར་གནང་བ་བཞིན་ཏུ། ལྷ་སྐྱུ་བཅུ་བཅུ་ན་
 པ་དང་ཁོ་པོ་ཅག་སོགས་མགར་ཐར་ཏུ་སྐྱེ་བས་” ཞེས་འཁོད་པའི་ཁོ་པོ་.....
 ཅག་ཅས་པ་ནི་ལྷ་ལའི་བཏུན་པའི་རྣམ་ཐར་འདི་ཉིད་ཆོས་པ་པོ་ལྟར་སྟུ་
 ཏེ་ཆོག་སྟུ་རྒྱུ་ལའི་རྒྱ་རྒྱ་མཆོག་ཡིན་པ་དང་། སོ་ཁམས་མ་འཁོད་ལྟར་
 བལ་ཆེར་སྟུ་ལོ་ 1734 བོད་ཤིང་ལྷག་ལོར་ཡིན་པར་མངོན། “དེ་ནས་
 རྒྱ་ལྷ་མ་ཉིད་དཔུས་དང་། ལྷ་སྐྱུ་ཆེན་པོ་དང་དེད་གཉིས་གཤམས་
 གཤོན་བྱས་ཏེ་རིམ་གྱིས་འདྲུ་ཁྱེད་ཆེན་མོར་ཕྱི་བས། གོང་མ་ཆེན་པའི་
 གསེར་ཡིག་བསྐྱུགས་ཆོག་གནང་ཉིན་ལྷ་སྟུ་པ་དང་རིན་པོ་ཆེའི་སྟུང་པ་
 ལྷ་ཆོག་སྟུ། བཟང་གོས་ལྷག་ཆེན་བརྒྱ་ལྷག་ལས་སྟུ་པའི་མཆོད་རྟེན་
 ལྟར་མཆོར་མང་བ། མཆོད་བཀྲགས་ཆེ་ཆུང་རྣམས་དང་། མཆོད་གོས་
 ལྷག་ཆེན་བརྒྱ་ལྷག་བརྒྱལ་བ། མོར་རྣམས་ལྷག་ཆེན་ལེར་སྟུན་འདེད་སྟུ་
 ལྷ་ཡོད་པ་དཔེར་ལེར་བཅུ་ལྷག་དཔུང་སྐྱུང་གི་སྟུ་གཉིས་དང་བཅས་པ་
 རྣམས་སྟུ། དེ་རྒྱུ་ལྷ་སྐྱུ་གྱིས་མཇུག་དར་ཅེ་སྟུང་དང་། དེད་ཅག་
 རྣམས་གྱིས་མཇུག་དར་སྟུ་ལེ་སྟུ་དཔེར་ལྟས། ཡིར་ཕྱི་བས་ཆོག་གོང་
 མའི་མཆོད་ནས་གསོལ་སྟོན་སྟུ་པ་ལྟས་ཏེ་གསུང་སྟེང་མང་ཏུ་མངོན།

① (དཔག་བསམ་རྩེ་མ་ཆོག་གྲངས་172)

.....ཞོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་མཁུན་ཆེན་དོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོར་ཞུ་མེད་.....
 བརྟན་པའི་ནས་ལ་བྱེད་ཨ་ཆི་བྱ་ནོ་མོན་ཉན་ཞེས་པའི་ཆོ་སྤ་དང་། གསེར་
 ཡིག་འཇའ་ས། ཐམ་ག་གོས་ལྷག་ཆེན་མང་བ་བཅས་པའི་གཞིངས་
 བརྟན་གྱི་ཡུང་འཕུད་པ་གནང་ཞིང་། མིངས་ཆེན་པ་དར་ཉན་གྱི་དནས་
 ལྷ་བཞག་པའི་བཀའ་ཤོག་གསོལ་གཟིམས་མཚན་དུ་ལྷན་སྟེན་ཞེས་ཞབས་
 གྱི་ནང་མ་ནམས་དང་། མཚན་ཉིད་ཞབས་གྱི་ལྷ་མ་ལ། མཚན་
 གཉེར་སྟེན་ལས་ཆན་པ་ནམས་ལ་གོས་ལྷག་ཆེན་ལྷ་དེ་བཅས་གོང་མ་
 ཆེན་པོ་ནས་གནང་བ་ནམས་སྟེ་སྟེ་ཞུས།”① ཞེས་གསལ་འདུག་
 ཅིང་། སྐབས་དེར་ཆིང་གོང་མས་ཐེབས་བྱམས་བཟོ་བྱེད་ལྟ་བུ་ཞིག་
 དང་། བྱམས་འདེགས་འགོ་བ་ཅང་ཡེ་སྟགས་མི་གངས་ལྷ་བཅུ་དང་བཞི་
 ཡང་ཆེད་དུ་བརྟུལ་འདུག

དེ་ནས་“ཤིང་མོ་ཡོས་པོད་ལྷགས་གྱི་གནམ་པོ་གསར་ཆོས་རྟོར་ལྷ་
 དང་པོའི་ཆོས་གཅིག་ལ། འདུ་ཁང་དུ་མཚན་ཡོན་ཉན་རྒྱས་ཐོག་གསོལ་
 ར་གཅིག་ཞུས་རྗེས། ལྷ་སྟེན་ཆེན་པོ་ནས། གོང་མའི་བཀའ། ལྷ་
 ཡའི་ལྷ་མ་པོད་གངས་ཅན་གྱི་རྩྭ་སྟེང་སྟེ་ཐེབས་ནས་ཀྱུན་མཁུན་རྒྱལ་པའི་
 བརྟན་པ་གྱི་དང་། ལྷ་པོར་དུ་རྩེ་རྩོ་བཟང་གསལ་པའི་བརྟན་པ་ཉིན་མོ་
 ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པ་དང་། པོད་འབངས་ཐམས་ཅད་བདེ་སྲིད་
 གྱི་དཔལ་ལ་འགོད་པའི་མཛད་ལྷ་གང་ཆེ་གནང་དགོས་ཞེས་པའི་ཡུང་
 འཕུད་པ་གནང་བའི་བཀའ་འན་དུ། རྩེ་ལྷ་མ་མཛོག་ནས། རིང་ལ་དེ་
 འདྲའི་མཐུ་རྒྱས་མེད་ཀྱང་མཚན་གསུམ་གྱི་ལྷགས་རྩེ་བརྟུལ་ཉེ་རྒྱལ་བརྟན་

① (དཔག་བསམ་རྩེ་མ་རྟོད་ཆ་ཤོག་གངས་175)

གྱི་དང་བྱེ་བྲག་འཕེལ་རྒྱས་སྤྱོད་པ་དང་། བཟའ་དབུས་འགྲོ་བ་
 བཟའ་དག་བདེ་གྱིད་ལ་སྦྱོད་པའི་ཆེད་དུ་འཆད་ཆོད་ཆོས་གསུམ་དང་།
 མོས་པས་མ་སྒྲིལ་གསུམ་མོགས་ལ་འབད་བ་ཤར་ཆོགས་ལྷ་ཞེས་གསུངས། ”
 ① ཞེས་གསལ་ཞིང་། ཁུལ་དེའི་དད་ལྡན་མེར་སྐྱ་ནམས་ལ་མཇལ་བྱས་
 དང་། བཀའ་ཆོས་མོགས་རང་རང་འདོད་མོས་ཡིད་བཞིན་དུ་སྒྲོང་
 བར་མཇེད་པ་མ་ཟད། རྩ་སྤྱོད་པའུ་བ་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་
 དམོངས་བཞེད་ལྟར་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཆོག་པོ་དུ་ཐེབས་ཆེས་མགར་ཐར་
 གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དེར་སྐྱ་ཞབས་གྱི་ཞབས་ཕྱིར་གས་ནས་ཁྲ་མ་བཟང་བ་
 ཞིག་དང་། ལྷ་པ་ལྷ་པའུ་སྒྲོང་པའུ་ནས་ལྷ་ཆོང་འཇུགས་པ་དང་། མོར་
 བའི་མཆོད་ནས་མོགས་མོ་བ་གནང་བྱེ་ཞེས་སྐྱ་སྐྱ་གནང་བ་བཞིན་.....
 མགར་ཐར་དམོན་གྱི་མཁན་པོ་སྐྱ་སྐྱ་སྒྲོ་བཟང་དགེ་ལེགས་པསྒྲོ་བཞག་
 གནང་ཆོག་སྤྱད་དམོན་པ་གཉེར་སྦྱོར་གྱི་བཀའ་མངགས་ནམས་ལེགས་.....
 བར་མཇེད་ཅིང་། མོ་དེའི་ཁྲ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་མགར་
 ཐར་ནས་ཆིབས་ཁ་བསྐྱར་ཉེ་མེ་བཞིན་ལམ་བར་གྱི་དད་ལྡན་མང་ཆོགས་
 ལའང་མཇལ་ཁ་བྱིན་ཆུབས་མོགས་འེ་འདོད་ལྟར་པསྐུལ་ནས་པོད་སྦྲེངས་
 ཆོས་ཀྱི་ཞིང་སར་བྱས་ཐེབས། མོག་འཕེལ་རྒྱས་སྤྱོད་དུ་ཞབས་མོར་འཁོད་
 སྐབས་པའི་མོ་མོ་ལྷ་པས་མཚན་གཉེར་སྐྱ་ལུ་བརྒྱད། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མའི་
 ཞབས་ཕྱི་ནང་མའི་ཁོངས་སུ་མོ་ལྷ་པ་རང་གི་མི་ངོའི་གས་ནས་ཆོད་པ་.....
 ཞིག་བྱུང་ན། དེར་སང་དུས་རན་གྱི་སྐབས་འདིར་དབྱེན་དཔྱག་མི་རྒྱས་
 མིང་། མཐོང་སྤྱོདས་ལེལ་པའི་དམོས་པ་དང་བཅས་བཞག་ཆོག་པ་དམོས་

① (དབུག་པས་མ་སྒྲིལ་སྐྱ་མ་སྐྱ་ཆ་མོག་གསུངས་177)

ཚུལ་ལྟས་པ་པལིན་རྗེ་ཏུང་སྒོ་པཟང་དར་ཚུས་གཟིམ་དཔོན་དང་། ཕྱང་
པ་གསོལ་དཔོན། བསྟན་ཁུད་ཡེ་ཤེས་གཟིམ་ཚུར་འགག་གི་ཏུང་གས།
ཆ་རྟི་སྒོ་པཟང་གསོལ་ཐབས་པར་འཛོག་པ་གནང་ཡང་། རྗེས་སྒྲུ་ཁོང་
ཆོ་ཁྱུན་སྒོར་ལེགས་པཅོག་རི་ཡིན་གང་ལྟར་ཞབས་ཁུ་འགྲུབ་པ་པལིན་མ་.....
ཏུང་པར་གྲགས།

སྐབས་དེར་ཆིབས་བསྟུང་དང་འཆོམས་ཁུ་བཅར་པ་སོགས་ཀྱི་སྒོར།
མདོ་མཁར་ཞབས་ཏུང་གི་ཏུང་པ་པརྟེད་པའི་ནང་། “དེད་དང་མཚོན་
གཉེར་སྒྲུ་ལུ་པ་གཉིས་ར་སྒྲིང་ནས་སྒྲོན་ལ་སྒོན་ཏེ་གོང་ས་སྒྲུབས་མགོན་....
ཆེན་པོ་དང་། ཏུང་སྒྲུ་ཡིན་པོ་ཆེ། ཏུ་རྒྱ་ཞིན་སོགས་ལ་འཆོམས་ཁུར་
མངགས་པ་གནང་ཏུང་པ་ལྟར་པརྟེད། བཞུགས་སྐར་འདུ་ནག་གསུམ་
མདོར་ཐེབས་སོག རྒྱལ་དབང་འཇིག་རྟེན་གསུམ་མགོན་ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་གཟིཌ་ཆེན་པོ་གཟིམས་ཏུར་ཀྱི་མདོར་ཡོལ་སྒོར་ཀྱི་ནང་ཏུ་བཞུན་
གདན་སྟེམ་མོར་བཞུགས་འདུག་པའི་སྒྲུ་མཉུན་ཏུ་བཅར། སྒྲུ་མཆོན་
དཔའི་དབྱིལ་འཁོར་གཟི་ཀྱིན་ལྟག་པར་གསལ་པ་མཛོང་སྒོས་དྲན་རེག་....
གིས་སྒོལ་པ་ལེགས་པར་མཇལ་ཞིང་། འཁྱི་ཤིང་ཏུད་པ་ལྟ་ཏུའི་ལྷག་
འཆོལ་གྱིས་པརྟེད་དེ་ཀྱིན་རྒྱབས་ཁུས། སྒྲུའི་ཉེ་པའི་གལ་ཁོ་ནར་འདུག་ཏུ་
བསྐྱལ་ནས། གསུར་དབྱངས་སྟན་ཅིང་འཇེབས་པའི་བཀའི་གནང་པ་
བསྐྱལ་བ་ནམས་ནི་ཡིད་ལ་བརྒྱུང་། ལྷགས་བཅེ་ཆེན་པོས་པརྟེད་པའི་
གཟིགས་པ་ལྟག་པར་དཔེ་པ་ནི་ཉམས་སྒྲུ་མོར་ཞིང་། ལྷགས་མགོན་ཆེན་
པོ་དང་གོང་མའི་སྒྲུ་དཔོན་ནམས་ལ་རི་ལྟར་གསོལ་པོས་ཀྱི་དོན་ནམས་ལ་
ཐེ་ཆོམ་ཀྱི་སྒྲོས་པ་ཆོད་པར་ལྷས་ཏེ་ཕྱིར་སྟོག དེའི་ཉིན་ཀྱི་མ་ལ་འདམ

ཉེད་བཟ་གིས་ཐང་རུ་མི་དབང་ཆེན་པོ་དབུས་གཙང་གི་ཁྱ་དཔོན་མི་པག་
 ཉེད་པས་པོ་ཆེ་དང་བཅས་ཏེ་བསྟ་བའི་བཞོན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མངོན་པར་འདུ་
 མཛད་པའི་མཉུན་བརྩམ་ཏེ། གཟིམས་ཁྱར་གངས་རིའི་རུལ་བུ་ཆད་པ་ལྟ་
 བུར་ཆང་མ་གདན་མངོན་པར་འཛོམས་པ་ན། མི་ཕྱིད་ཁྱུས་པའི་ཁྱུག་
 གིས་བཏུད་པ་ལ་ཁྱུག་དབང་རྩལ་ཞིང་དེར་འདུས་མཐའ་དག་དགའ་བ་.....
 དང་ཁྱུས་པ་དང་བྲངས་པའི་བསམ་པ་གཞུགས་ཅན་བཞིན་རུ་ཁྱེས་པར་...
 ལྟར། དེ་ནས་ར་ཁྱེད་གི་གདན་ས་ཆེན་པོར་གནས་གཟིགས་པོགས་ལ་
 ཆེདས་ཁ་བརྩམ་ཞིང་། དེ་དག་གི་སྐབས་མཆོད་པོན་དཔོངས་པ་རྣམས་
 གཅིག་རྒྱ་དཀར་པའི་ལེགས་ལམ་གྱི་སྐོ་དོད་པ་བཅས་རྣམས་གཞིས་མཐའ་...
 དག་ལ་གཏམ་སྟན་འུལ་བའི་བསྐྱགས་ཀྱི་བཀའ་ཤོག་ཁྱར་བརྩལ། ”①ཅས་.....
 གསལ་བ་ལྟར་བར་སྐབས་ཁྱ་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་མཆོག་དང་། སོ་ལྟ་བའི་
 དབང་དཔོངས་སྟོགས་ལེལ་ལྟ་ཏེ་རྩམ་པ་བྱུང་བ་བྱུགས་ཀྱིས་མཛོང་.....
 ལྟ།

གཞན་ཡང་རྩམ་ཐང་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་འདམ་བཟ་གིས་ཐང་རུ་.....
 ཐེབས་བསྟའི་སར། པའི་མི་སོ་ལྟ་བས་དཀྱལ་གྱི་མཛལ་བཏེགས་ཏེ། རྗེ་
 ཁྱ་མའི་རྩེ་ཆེ་བའི་པོན་ཏན་ལས་བཅམས་པའི་བསྐྱགས་བརྙེན་དང་།
 མགར་ཐང་རུ་ཐེབས་རྗེས་སྐར་པོད་རུ་ཐེབས་རྒྱ་ཞེ་ཡོད་སྟམ་པའི་རེ་.....
 གཏུང་བཅས་པོད་རྣམས་མཆོག་དཔལ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་...
 རྩམ་དང་། ད་ལྟ་པོད་རུ་ཐེབས་རྒྱ་བྱུང་བ་དེད་ཅག་ཐམས་ཅད་སྐལ་བ་
 སྐྱེ་རྒྱ་བཟང་བས་སྟེད་ཀྱི་ཆར་ཞབས་པད་བསྐལ་བརྒྱར་བཏན་ཅིང་།

① (མན་མཁར་བའི་བྱུང་བརྙེན་དེའི་པོ་40—42)

བཟུལ་འགྲོའི་དོན་རྒྱལ་ཆེན་མཛད་དགོས་ཚུལ་སྐྱེས་ཞིབ་རྒྱས་ལྟས།
 དེའི་ལན་རུ་རྩེ་ཉིད་ནས་ང་རང་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་ལྷན་ཀྱི་ཡོན་ཏན་...
 གདེངས་འཁེལ་མེད་ཀྱང་། འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་པོ་ན་རིམ་གྱི་སློན་
 མེད་པའི་བཀའ་དྲིན་ཆེན་པོས་བསྐྱངས་ཏེ་རྒྱལ་པའི་བཟུལ་པ་དང་། བོད་
 ཁྱིམ་རྒྱུ་གསུམ་གྱི་འཛིན་སྐྱོང་དགོས་ཚུའི་བཀའ་ནན་མེ་བས་.....
 གཞིངས་བཟོད་མཛད། རང་ངོས་ནས་ཀྱང་བཟུལ་འགྲོར་སྐྱེས་བསམ་གང་
 ཆེ་བྱེད་ཁྱལ་ཡོན་ཀྱང་། རྟེན་སྒྲུབ་རུས་གྱི་བོད་འབངས་མཆོག་དཔལ་ཅན་ཅམས་
 བུད་རྒྱུ་ཡིད་དཀྱུགས་པས་བྱེད་སྒོ་མང་པར་བརྟེན་ལམ་རུ་འགྲོ་མིན་ལྟ་
 ཆོགས་ཤིག་ལྟར། ད་སྐོས་བོད་ཀྱི་རྒྱུད་སྐྱེས་མཐའ་དག་གཙུག་པོར་གོང་
 མ་ཆེན་པོའི་དཔེ་གསུམ་སྐྱོང་དང་། ཡང་སྐོས་རང་དེ་མཆོད་ཡོན་གྱི་བྱེད་
 ལས་ལ་རག་ལུས་པས། རས་ཀྱང་སློ་མ་དགོན་མཆོག་ལ་གསལ་འདེབས་
 གྱི་རྒྱལ་རུན་དར་ཞིང་། བོད་འབངས་བདེ་སྐྱིད་ལ་སྐྱོད་པའི་སྐོས་གསུམ་
 འབད་འབྱུང་བྱེད། བྱིད་རང་ནས་ཀྱང་གང་སྐྱེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་
 མེད་པའི་སྐྱེས་བསམ་གྱི་འབྲེལ་སྤྲུགས་འདུན་པ་མ་གོར་བ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་...
 དགོས་ཞེས་བཀའ་ལན་ཞིབ་རྒྱས་བཟུལ་པ་ལས་ཀྱང་རྟེན་སྐྱེས་རུས་སོ།

གྱི་ལོ་ 1735 བོད་ཤིང་ཡོས་ལོའི་རྟོར་ཟླ་བུན་པའི་ཆེས་བཟུ་.....
 གཅིག་ཉིས་བཅེགས་སྐྱེ་མའི་ཉིན་ལྟ་ཆར་བསམ་བདེ་སྐྱིད་ཁ་ནས་ཆིབས་...
 མོན་གྱི་རིམ་བཞིན་སྐྱང་ཅུར་གཞུང་གི་ཐབ་བསྐྱེད་སར་ཞབས་སོར་འཁོད།
 དེ་གར་ཆབ་མདོ་འཕགས་པ་རྟེན་དང་། འོན་རྒྱལ་སྐྱེས། ལ་ལེམས་
 དཔལ། སྤེ་ལྷན་རྩེ་བྱེད། ཉ་ཆོག་བཟུ་ཤིས་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེས་མཛད།
 རྒྱུད་སྐྱོད་ལྟར་དང་། ལེ་འབྲས་སྐྱེས་གྱི་དཔོན་སྐོབ་ལས་ལྟེ། སྐྱོན་

སྐར་པོ་ཉ་ལར་ཚུགས་ཆུ་བཤལ་ཉེ་བླ་བ་གཅིག་གི་རིང་འཇམ་དབྱངས་.....
 ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་དཀོངས་ཚོགས་སྤྱད་ཐིགས། གནལ་ས་གསུམ་གྱི་དགེ་
 འདུན་རགས་བསྐྱེད་ཆེན་མོར་སྐར་པོ་ལྟལ་སྤང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་རྒྱ་
 བསྐྱེད་བཀུར་ཞིང་། ཉིན་དེ་ཚོར་མཚན་རྒྱས་པ་བཤམས་ཉེ་མཚན་འཁུལ་
 སྐོན་ལམ་ནམ་གསུམ་སོགས་ཀྱི་ཞལ་འདོན་དང་། དགེ་བ་རྣམས་བྱང་རྒྱ་
 བརྩེ་བར་མཛད། ① ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དེ་རྒྱས་ཤོང་མའི་འབྲུངས་སྐར་..
 ལ་ཅེ་པོ་ཡང་ཆེན་པོའི་ནང་མཛད་སྒོ་ཚུགས་སྐལ་ཡོད་པའང་ཤུགས་ལས་
 མཚན་གྱི་འདུག

གྱི་ལ་ 1736 བོད་མེ་འབྲུག་ལོར། འབྲུག་ཤེ་མིང་ནས་རྒྱ་ལའི་བླ་
 མ་མཚན་ལ་མཇལ་བྱས་ཏུ་བར་བཅར་རྒྱའི་སྒྲུབ་ལེང་འཕྱར་བ་ལྟར་པོ་.....
 ལྟ་བར། འབྲུག་པ་འདི་ཚུན་ཆད་བོད་དང་ཞེ་འཁོན་ཆེ་ཅན་གྱི་ཚོར་
 ཡོད་ནའང་། ད་ཆ་འཁོན་མེད་མཇལ་བྱས་ཏུ་འོང་བར་སྤེ་ལེན་མཛོར་
 གཞོས་གང་ཆེ་དཀོས་ཞེས་བཀའ་གནང་བ་བཞིན། བཞུན་གཉེར་གཉིས་
 གྱིས་གཙོས་པའི་རྒྱུང་འཁོར་ཉི་ཤུ་སྟོར་བསྐྱུ་བར་གཏོང་གནང་སོགས་.....
 གཟིགས་བསྐྱངས་ཆེན་པོ་གནང་ནས་སྟོར་མཁམས་མཛད་པར་ཤུགས་གིང་།
 དེ་ནས་ལོ་བཞི་ཙམ་པའི་རྒྱུགས་སྤེ་ཡོང། “འབྲུག་ཤེ་མིང་དཀོངས་
 འཁོལ་བྱས་པའི་ཆབ་རྒྱ་སྟོ་ནང་ལེར་སྐྱ་སྐྱིས་པོས་ཁུལ་བ་བཞིན་སྐོན་པོ་...
 དག་དཔང་རྒྱལ་མཚན་བསྐྱོ་བཞག་གནང་” ② བ་བཅས་སྟོ་འབྲུག་འདི་...
 བོད་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་སྤྱད་ང་གིས་འདུ་བའི་མཛད་པ་བསྐྱངས་པར་.....

① དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟོད་ཆ་སོག་ཡངས་210)
 ② (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟོད་ཆ་སོག་ཡངས་295)

མངོན།

མོ་འདིར་“ཁོར་མ་ཆེན་པོ་འི་གསེར་ཡིག་པ་རྒྱ་ལ་ཆོས་པ་མེད་དར་
ཕྱས་དང་སྒྲོ་བཟང་དཔལ་འཕྱར། རིམ་པ་གཞིས་པའི་སི་ལྷ་སི་ཡ་ལ།
རིམ་པ་གཞུག་པའི་སི་ལྷ་ཨེ་ལུག། ལྷུང་གོ་ཆེ་པུ་མའི་དང་ཡུང་མ་ཡི་
གཞིས། སྤེ་ཆའི་ཆེ་གཞིས་པཅས་ཀྱི་གདོང་རྒྱ་བཀའ་ཤོག་བརྒྱ་གཅིག་
འཇུག་པ་ལ་རྩ་བརྒྱུད་དར་འཕུར་མེད་སྒྲིབ་པ་མཁས་ཀྱིས་བསུས་ཏེ་ཆོས་ས་་
ཆེན་རྒྱ་རྒྱ་ལ་མཁས་ནས་གཡུང་ཅིང་གནས་རྒྱ་གཤེགས་པ་དང་། ལྷ་
སྒྲོང་ཁྲིར་མེད་པ་པའི་རྒྱ་མཆོན་མཁས་ཀྱི་གསེར་ཡིག་བཞི་ལྷག་རྒྱ་ལ།
མི་རྩ་རྩམས་ལ་རྩོན་མོ་དང་གཞུང་སྒྲིབ་བཀའ་འདི་ཕྱས་པ་གནང་། དེ་
རྗེས་ཁོར་མ་གཡུང་ཅིང་གནས་རྒྱ་གཤེགས་པར་ཕྱག་བཞི་མེད་པོའི་རྒྱ་.....
སྒྲིག་གིས་གཅོས་ན་བཟའི་རིགས་མང་པོ་དང་། སེལ་དང་གཡུང་ལི་སོགས་
ཀྱི་སྒྱུད་པ་ཅད་མཆོར་རྒྱ་མ་དང་། ལྷ་སྒྲོང་པདག་པོ་ཆེན་པོའི་གནང་
སྒྲིག་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་པཅས་ལུལ་བ་བཞེས་ཏེ་ཁོར་མ་ཞི་བར་གཤེགས་པ་དེ
ཉིད་ཀྱི་དཔོངས་པ་ཡོངས་སུ་རྒྱ་ཆོགས་པའི་ལྷགས་པར་ཕྱས་པ་མང་ད། ”①
ཅས་གསལ་བ་དང་། དེ་རྗེས་“ཁོར་མ་ཆེན་པོ་ལྷ་སྒྲོང་ཁྲིར་བཞུགས་པ་ལ་
འཆོས་ས་ལྷ་ལྷ་མི་གཟིམ་འགག་ལྷགས་རི་བ་དང་། རྒྱ་རིག་རྒྱ་རྒྱའི་སང་
གཞིས་ཆོན་གདོང་ཁོར་མ་ཆེན་པོར་རྩོན་ཆེན་གི་ལམ་ནས་བྱངས་པའི་རྒྱ་.....
ཡིག་ཆོགས་པཅད་མ་ལེ་ཆོན་གཞུག་དང་། རྩོན་ཆས་རྒྱ་ཆེན་པོ་འཇུག་པ
གནང་ཞིང་། དེ་མཆོངས་སྒྲ་མ་མེད་མོ་བ་དང་མང་མི་བྲག་སོགས་སྒྲིག་
པདག་རྩམས་ལའང་བཀའ་ཤོག་དང་རྩོན་སོགས་པསྒྱུལ་ཏེ་མོན་ལུག་.....”

① (དཔག་བསམ་རྩེ་མ་རྩོད་ཆ་ཤོག་གྲངས་219)

གནང་། ”① ཞེས་འཁོད་ཡོད།

ཨོ་འདྲིར་རྩ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་དབྱིལ་འཁོར་མཐིལ་རུ་བཞུགས་
པའི “མི་དབང་བླ་མས་པ་” ཞེས་པ་འདི་གསར་རུ་བཞེངས་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ “མི་
འབྲུག་ཨོ་རྒྱལ་མ་མོན་རྒྱལ་བ་མཐས་ཅན་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་འདི་……
བཀའ་བཞིན་མི་དབང་མཆོག་ནས་ཐོ་བོ་བླ་མ་ལྟེན་ལྟེན་སྐྱེད་སྐྱེད་རྒྱལ་བ་མི་
མཐ་པའི་སྤང་བརྟན་ཆེས་ཆེ་བ་གསེར་ཟངས་ལས་བསྐྱབས་པ་བཞེངས་པ་
གནང་བར་རྒྱུ་བ་པའི་དབང་རྒྱལ་ (ཞེགས་དོན་ཡོད་མཁས་བླ་པ་) གས་
རབ་གནས་སྐྱལ། ……”② ཅེས་གསལ་བ་དང་། དེ་ལྟེན་པོད་ས་གནས་
མིང་གཞུང་གི་གཞུང་རྩ་གཞུང་དེལ་འཁོར་ཆེན་དང་། ལྷན་གཟིགས་ལྷང་
ཆེན་སོན་གྱི་ཨོ་འཁོར་མོད་ཟན་ཅ་ཡོང་བྱངས་པ་ཅ་པ་ “མི་བཞིན་འདམ་
ར་ཆེན་མོ་” ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ཅིང་། ཨོ་རྩུང་འདམ་ཅ་པར་འདྲིན་གྱི་རུ་
ལག་གི་དབྱུག་པ་ཅང་ཞིང་ཁུལ་མི་མེར་ནམས་གྱི་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཤོས་གྱི་…
ཁལ་ཁལ་གས་ཤིག་ཡིན། དེའི་རྒྱུར་མདོ་མཁར་བས་ “སྤང་བྱུ་གྱི་
འདམ་ར་དབྱུག་པ་ཅང་མི་མེར་མེད་ལངས་གྱིས་བར་བའི་སྤོལ་ཡོད་པར་སྤྱི་
སྤོལས་སྤྱི་བར་ས་གཤིས། ལས་རྒྱུན་ལ་མཆོད་བསྐྱལ་ནས་ཡུང་འཁོར་བ་
དང་། ཉིན་ཆད་ཐེལ་ཆད་སྤགས་ལ་དབྱལ་བསྐྱུ་བ་འདམ་བར་ཅ་ཆད་
དང་མཉམ་པ་སྐྱབ་དཀོས་སྤགས་དཀའ་སྤྱོདས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་བརྟེན།
རྩེས་སོར་མི་དབང་ཆེན་པོས་ཐབས་གང་འགབ་དེ་བ་གནང་བར་རང་རང་
གི་བསམ་མཆོད་སྤྱོད་ཆོགས་ཤིག་སྤུལ་འདུག་ཡུང་། འདམ་ར་ལ་ཐིག་བཏབ་

① (དཔག་བསམ་རྟེན་མ་རྩུང་ཆ་ཤིག་གངས་222)

② (མདོ་མཁར་བའི་སྤང་བརྟེན་དེལ་རོས་40)

པའི་ཆ་པལ་སྒྲོལ་དང་། དེ་ལ་རྒྱུ་ཤིག་གི་མེད་ཀྱིན་པ་ལྟུང་པའི་རང་སྐལ་
 ལྟུང་པ་ལྟུག་ན་རང་གི་རང་ལས་ཀྱི་ལས་འཁོར་ཆུང་ཞིང་། ཞིན་ཆད་འཐེལ་
 ཆད་སྐྱེས་པ་ལྟུ་གི་དཀོན་པའི་དགེ་སྤྱེད་སྐྱེས་ཆེ་ཆུང་ལ་བྱས་པ་ལྟར་དེར་སངས་
 གི་བར་ཏུ་སྤྱོད་ལས་དེ་ཁོ་ན་གནས་པ་འདི་ནི་ཆོག་འདོན་ལེགས་པའི་...
 དགེ་ཆ་ཐུབ་པ་མེ་ཆེ་ཡིན་ཞུས་པའི་སྒྲོལ་པའང་མཆིས་སོ། ”① ཞེས་དང་།
 ཡང་དེ་རྗེས། རྒྱུ་ཆད་རྒྱུ་ཆ་གས་གཉིས་སྐབས་ཆོགས་བྱས་པ་དགེ་
 འདུན་ལ་ཁྱར་བ་ཞེས་ཞུས་བཤེས་ཁ་ཐས་གཏོར་སྤྱོད་དེ་དུལ་བ་ལྟར་...
 ལྟས་པའི་སྐོར། “ཆོགས་རྒྱུ་ཀྱི་ཁྱར་ཆེན་དགེ་འདུན་ལ་འབྱུང་བའང་
 ཕྱིས་ལ་ཆག་ཀྱིས་སྤྱད་ཆོད་ཀྱི་ཡན་ཏུ་རེ་ལས་མི་ཡོང་བར་མི་མེད་ལག་...
 གཤོག་ལྟུང་པ་པོ་ནམས་ཉིན་མཆོན་ཁོར་ལུག་གི་དཀར་ཆོགས་ཉལ་ཐག་...
 བརྗོད་དཀར་པ་ཡོང་འདུག་གཤིས། མི་དབང་ཆེན་པོར་བབ་བྱེན་གནས་
 ཆུང་ཞིབ་མོར་གསལ་ཏེ།ཁྱར་དོད་ཏུ་དུལ་ལྟུང་པ་བྱ་བ་པོ་ནམས་
 རེ་བ་མི་རྒྱལ་པ་མེད་ཅིང་། གཞུང་གནས་དང་མི་མེད་ལ་ཐན་སྤྱེད་སྐྱེས་ཆེ་
 བར་འཕྱར་བའི་སྤྱོད་པ་དོན་ལྡན་གྱི་དགེ་ཆ་ལྟུང་། ”② ཅེས་གསལ་བ་སོན་
 གྱི་ཆོགས་དེ་ལྟ་ཏུ་འོ་ན་དབང་ལྟར་པས་ཁུལ་ལྟུང་པ་ལས་ལྟུགས་ལ་ཆ་པའི་
 འཕྱར་བ་གཏོར་མི་མིད་ཀྱང་། མོ་ལྟ་བུ་གི་སྤྱོད་དགེ་འཆོལ་གྱིས་
 ལེགས་བཅོས་བྱེད་འདོད་ཡོད་པ་དང་། མཛོད་མཁར་ཞབས་བྱུང་གིས་
 བདམ་ཁུལ་“འགན་འཁུའི་ལས་སྤྱོད་”ལྟ་ཏུ་འོ་ནས་བཏོན་པ་ལྟར་ལག་ལེན་
 ཞུས་ལྟུང་པས་ལས་སྤྱོད་མཛོད་འཁོར་པ་དང་། བར་ལག་ནས་དོ་དམ་པས་

① (མཛོད་མཁར་པའི་བྱུང་པ་རྒྱུད་དེ་བཤེས་43)

② (མཛོད་མཁར་པའི་བྱུང་པ་རྒྱུད་དེ་བཤེས་50)

མཉེན་ཀྱང་ཡེ་ཤམ་མཁུན་པ་པ་འཕྱར་སྟོན་གི་ཐབས་འབྲས་མཛན་པ་དང་དེ་.....
མཁུན་ལ་མཛོན་མོན་གསུམ་མེན་པར་ཐམོ་ཡི་ཐ་མེད་མོ་པར་ཁ་ཐམ་མཛོན་.....
རག་ཕྱར་ལྷ་དཔྱུག་མོར་མི་མོལ་པ་དེ་པར་མོས་སྟོན་པ་མཛོན་པ་སྟགས་དེ་.....
རག་གི་ཕྱི་མོན་གསུམ་མེན་པའི་ནང་ཐམོར་དཀོན་པའི་ཐེགས་པ་མོས་ཕྱི་ལ་.....
ཁྱིམ་ཕྱར་པར་ཐམོན་ན།

[illegible]

ལྷ་མོ་ 1738 ལོ་ན་ཉ་མོར། “ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཚུགས་
 ལོ་འཁོར་ལ་རྣམས་ཀྱིས་བརྒྱུད་ཏུ་བྱུང་བའི་ཡི་གེར། ཁོང་མ་ཉུ་རྒྱུད་མ་
 གཞུ་མ་ཁོང་ལོའི་དབྱར་ཟླ་ར་ལོའི་ཆོས་པ་རྒྱུད་ལ་བཀའ་ཐབ་པ། ལོ་ད་
 རྒྱུགས་ཀྱི་དཔྱོད་ཁག་ཆེ་ཆུང་རྒྱུད་ལྟམ་ཉུག་ཅན་མོ་དེ་འདྲུག་པ་དེ་ནས་མ་
 ལ་གཏོར་སྐྱོད་ཀྱི་ཆུ་ལ་ལྟམ་ལྟ་ལོའི་ཟླ་མ་ལོའི་ཕྱག་མཛོད་ནས་འཕྲོ་དཔྱོད་
 སྤྱོད་། དེ་ཞུན་ཡང་ཟླ་ཁག་དགེ་ཅི་ལྟེད་མི་སོགས་ལ་གཞུང་ནས་གཏོར་
 སྐྱོད་འཕྲོ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་པོ་དཔོན་པོའི་འཁྲུལ་ཆ་ཆེན་པོ་མེད་འདྲུག་པས། དེ་ད་
 ཀྱི་ཡལ་ན་རིམ་ནས་ལྟ་ལོའི་ཟླ་མ་ལོའི་ཕྱག་མཛོད་ཀྱི་ལྟམ་ལྟ་ལོའི་ཕྱག་
 ལ་བཅས། ད་ལས་གཏོར་སྐྱོད་ཐེབས་ཏུ་དེར་ཆེ་མེད་འདྲུལ་སྐྱོད་ནས་

མོ་འེ་པའི་ན་དེ་ལ་ཡང་སྒྲིང་ལྷན་ལྷན་ཏུ་ལ་འེ་བྱ་མའི་ཆེ་ར་འདྲིན་མིར་.....
 རྒྱུ་ཡིན། དེའི་མྱིར་ཏུ་བཏང་བ་ཡིན་ཞེས་པའི་མི་གྲུང་བ་བཀའ་
 ཆོས་ཀྱི་གཤེད་དཔར་ཏུ་སྒྲན་སྒྲན་བྱས། གཤེད་ཡིག་པ་རྒྱ་ཟུ་མ་སོགས་ལ་
 ལྷགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལྷག་པའི་པའི་རྗེས་གནང་བསྟུལ། ཏང་རྒྱ་ཞིན་སོགས་
 ཞོང་མའི་མི་དྲག་ཉེ་སར་ཤོད་མི་ན་མས་ལ་ལེགས་སོའི་གནང་སྒྲིབ་དང་།
 ཞོང་མ་ཆེན་པོར་ཡང་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་ཆུང་ལྱི་བྱ་ཡིག་ཏུ་ཟུ་བཟུ་དང་འབྲལ་
 ཏུ་འབྲལ་བ་གནང་།ཏུ་དམག་རྒྱུན་སོད་ལྷ་བཟུ་སྒྲིང་ལ་བརྗེ་མི་བྱུང་
 བས་མྱིར་ལོག་ན་མས་ལ་སོན་ལྷག་པ་སོལ་རས་པ་ཐང་པོ་གནང་། ”①ཞེས་
 འཁོད་པ་ལྷར་ཆིང་གོང་མའི་མྱིད་གཞུང་ནས་པོད་ས་གནས་མྱིད་གཞུང་.....
 གི་ནོར་མྱིད་གཏོང་ཡོང་སྒྲིང་ལ་ལེགས་འཁུར་དང་ཁ་གསལ་གནང་གི་ཡོད་
 པ་མ་ཆོན་ཞིང་། པོད་ཏུ་བཅའ་ཤོད་ཏུ་དམག་ན་མས་ཀྱང་ལོ་གསུམ་ཙམ་
 གྱི་སོག་པའི་ལེན་བྱེད་གྱི་ཡོད་པ་མ་ཐོང་བྱུང་།

མྱི་མོ་ 1740 པོད་ལྷགས་སྒྲེ་ཡོར། “དེ་ནས་དགའ་བའི་པརྗེ་ཏར་
 ཞོང་མ་ཆེན་པོས་གྲུང་གི་ཆོ་ལོ་དང་བཀའ་སྒྲོན་གྱི་ལས་ཆོན་གནང་བའི་...
 ལེགས་འབྲལ་སྒྲུལ་བར་ལེགས་སོའི་པ་སོལ་རས་ཀྱང་བསྟུལ། ”②ཅས་གསལ
 ཞིང་། འདིའི་སྒྲིང་དགའ་བའི་ཡུང་བ་བརྗོད་པའི་ནང་། “དེ་ནས་མི་
 རིང་བར་གོང་ས་མཆོད་ཡོན་ན་མ་གཉིས་ནས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོར་...
 ལྷ་གནང་མཆོད་པར་བརྟེན། ཞོང་མ་ཉེ་སྒྲིང་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་མྱིར་
 རེབས་ལྷ། བད་སྒྲིབ་གྱིས་འདས་པའི་བྱ་པ་ལ་ཆེ་གྲུང་ན་མ་རྒྱལ་ཆེ་

① (དཔག་པས་མ་སྒྲེ་མ་སྒྲིང་ཆའི་ཤོག་གངས་293)
 ② (དཔག་པས་མ་སྒྲེ་མ་སྒྲིང་ཆའི་ཤོག་གངས་295)
 108

བརྟན་ཁོ་པའི་ངེས་དཔག་གི་རྒྱ་མོ་བརྩེ་ཏེ་ལ་སྐྱར་ཡང་སྤྱོད་པ་ལ་ཆེ་ཡུང་གི་
 ཆོ་ལོ་སྒྲུབ་ནས་ལུ་བརྒྱུད་ནས་ལུ་བརྒྱུད་ཀྱི་པར་འཇགས་གནས་ལྟེན་ཆུག
 ལྟ་སྤྱོད་ཁྱིར་བརྒྱགས་དཔུང་ལོ་ལྷ་པའི་དཔྱིད་ཆེ་མ་མའི་ཆོས་ཉེར་བྱས་་་་
 ལ་ཞེས་པ་དང་ལྟམས་མཆུངས་པ་ཅེན་བཀའ་སློན་ལྱང་ནས་ལྷུ་མེ་བརྟན་
 ཞིང་གཤེགས་ཀྱི་ཆེད་རྒྱའི་ལྷགས་སྒྲིལ་ལྟར་རུར་མཆོད་ཀྱི་དགོས་ཆ་ཡང་་་
 བརྩུལ། ”① ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་གཅེན་ནས་ལྷུ་མེ་བརྟན་ནས་ལྱང་ལོ་་་་
 ཤས་བཀའ་སློན་བྱས་པར་མཛོན་ཞིང་། ཁོང་སྤྱངས་རྩེས་གསུང་ལོ་ནོ་ཡོན་
 བརྩེ་ཏེ་ལྱང་གི་ཆོ་ལོ་དང་བཀའ་སློན་ཀྱི་ལས་ཆོན་རྒྱན་འཛིན་རུ་གནང་
 བ་ཡིན་འདུག ཁོང་རུ་བརྒྱུད་པ་ལྟར་པའི་མི་མོ་ལྟ་པར་“རྩ་རིས་རུན་
 ལང་”གི་ཆོ་ལོ་ཡང་ལོ་འདིར་གནང་བ་ཡིན་ནོ།

1741 བོད་ཆུགས་བྱ་ཡོང། “སྟན་རུ་ཁོང་མ་ཆེན་པོར་པར་ཆེན་
 བཅས་ཅན་མཁྱེན་པའི་མཆོག་རྒྱལ་ངེས་འདྲོངས་གསལ་པར་ལྱང་པའི་་་་་
 གནས་ཚུལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་ལན་དང་། ཁྱི་འདོན་ལ་གསེར་ཡིག་བ་གནང་
 ཟུ། དེ་མཆུངས་རྩེ་ཉིད་ལའང་གསེར་ཡིག་གནང་རྟེན་བཅས་ཡོད་ཚུལ་
 གཤམ་པར་དེ་འབྲལ་ཁོང་མ་ཆེན་པོར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཚུལ་ཀྱི་བྱ་ཡིག་་་་་
 འདུལ་བ་གནང་། ”② ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་པར་ཆེན་ལྷ་པའི་ཡང་སྤྱིད་་་་
 དཔལ་ལྷན་ཡོ་ཤེས་མཆོག་གཙང་སྤྱོདས་ཤངས་མདའ་བྲམ་བཟུ་གིས་ཅེ་་་
 སར་སྤྱོད་བལྟམས་པ་དེར་ངོས་འཛིན་གནང་རྟེ་ཁོང་མ་ཆེན་ལྱང་ལ་རྟན་་་་
 སེང་མཛད་པ་ལྟར་བཀའ་ལན་གཤམ་པ་དང་། “དེ་ནས་པར་ཆེན་བཅས་

① (དགའ་བཞི་པའི་ལྷང་བརྒྱུད་དེབ་རིས་32)
 ② (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་རྟོད་ཆ་གྲགས་ལྱངས་300)

ཨ་དེར་རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་ཡབ་རྩེ་གྲུང་བསྟན་ན་མས་དར་རྒྱས་སྐྱ་ཚེ་མ་
 རིན་པར་“སོ་རྒྱ་ཞིན་སོགས་ཉ་སར་སྟོན་པའི་མི་དྲག་ན་མས་ནས་ཡབ་རྩེ་...
 དེ་ཉིད་གཤེགས་པའི་རྒྱ་མཚན་གོང་མར་ཁྱས་པའི་བཀའ་ལན་དུ། ཡབ་རྩེ་
 དེ་ཉིད་གཞུང་དོན་ལ་རྒྱ་རྒྱལ་ས་མཐའ་དཀར་བས་དེད་ཀྱང་རྒྱལ་ས་ཁྲལ་
 ཆེ་ཞིང་། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་སྐྱ་དོན་ལའང་ཤིན་ཏུ་ཕན་པའི་མི་ཡིན་གཤིས།
 དེད་ཀྱི་སྐྱ་ལ་བཅར་བའི་མེ་རིང་ཚང་གི་ཨ་རན་མས་རོགས་བཅས་བཏང་...
 ཉི་དངུལ་ཤར་ཐུ་བཟུ་གནང་ཡོད་ལ། རྒྱ་ལའི་བླ་མར་ཡང་གསེར་ཡིག་
 བཅས་ཡོད་ཚུལ་གྱི་བཀའ་ཕེབས་འདུག་པ་སོ་རྒྱ་ཞིན་ནས་སྐྱ་འབུལ་ཁྱས་
 པར། གོང་མ་ཆེན་པོ་དེད་ཅག་མཐས་ཅད་ལ་བཀའ་དྲིན་འཁོར་མཐའ་
 མེད་པ་ཡིན་ཚུལ་བཀའ་ཕེབས་ཏེ་ཁོང་པ་ན་མས་ལ་མཇལ་ཁ་རྩལ་སོགས་
 གནང་།”①ཞེས་གསལ་འདུག།

གོང་མ་ཆེན་ལྷན་གྱི་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ལྷན་རྒྱ་རྩ་མོག་སྐྱ་མཚན་...
 བས་བཏུན་བཅོས་འབྱུར་རྩ་ཅོག་དོན་ཡིག་ནས་སོག་པོའི་ཡི་གེར་བསྐྱར་...
 གནང་མཛད་པ་དེ་སྤྱི་ལོ་ 1742པོད་ཆུ་ཁྱི་ཟླ་བ་གཉུན་པའི་ཆོས་བཙུ་
 ཉིན་ཡོངས་སྤྱ་རྒྱལ་ས་པ་སྤྱབ་རྩེས་གོང་མའི་མཛོད་ནས་པར་དུ་བསྐྱབ་ཏེ་...
 པར་ལྷན་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཚན་ལ་འབུལ་གནང་མཛད་པ་ཤིང་ལྷན་ལོར་
 རྒྱལ་འཕྱོར་ལྷན་པར་བཀའ་ལན་དང་ལེགས་སྦྱོས་སོགས་བསྐྱེད་པར་མཛོད་
 ཏེ་ནས་ཐར་ནང་། “འདི་སྐབས་གོང་མའི་བཀའ་ལྷན་ཁོ་སོ་ཅག་(ལྷན་
 རྒྱ་) གིས་བཏུན་བཅོས་འབྱུར་རྩ་ཅོག་ཆེན་པོ་རྩྱ་ལྷན་ཏུ་བསྐྱར་པའི་
 ཞབས་འདེགས་ཁྱས་པར་ཡང་ལེགས་སྦྱོས་གཞེངས་བཏྲོད་ཀྱི་བཀའ་དང་།

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་རྟོན་ཆ་རྒྱལ་ཡངས་344)

མ་དགུ་དང་འདམ་བུ་ཤོག་བུ་ལ་དེ་དམ་མེད་ཏུ་བུག་པ་རེད། ①

ཅེས་གསལ་འདུག

10. རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཆོག་དང་། མ་ལྷ་པའི་དབང་མ་ཆུང་དམ་
མེད་བུག་མ་པ་ཆེ་གསལ་ཏུ་ཐུང་ཅིང་མི་ཤིང་པར་མ་ལྷ་པ་ཤོང་མ་ བ།

མི་དཔར་མ་ལྷ་པ་མི་མོག་མཐའ་བར་གཞུག་ཏུ་ཐུལ་ཁབ་ཀྱི་གཅིག་
ཐུང་ལ་མོང་བུར་དང་། དུས་དེ་ཅིང་ཐབས་ལ་མ་ལྷ་པའི་ཐུག་
ཆེས་མོད་པའི་དཔར་མ་ཞིག་ཡིན་པ་ཁོང་གི་རྟོགས་བརྟུན་ཀྱི་ནང་ནས་.....
གསལ་པོར་མཐོང་བུ་ཅིང་། ཆོས་ཚུགས་ཀྱི་འདུ་མཆོག་ལྷ་གདན་ག་
ཆེན་པོ་གཞུག་ཀྱི་ཆོག་མཆོག་ལྷ་པའི་ཏུ་ཁང་ཉམས་པའི་ཐུ་ཆུང་དང་། དགའ་
ཉན་གསེར་ཁྲིའི་དུ་ཆེར་ཐུ་མིགས། ཉན་བཞེད་ཏུ་མ། ཉན་པར་ཏུ་
ཐུལ་པའི་པག་འཐུར་ཤིང་པར་ལེགས་བཟུབས་ཆེས་སྒྲར་ཡང་བཞུག་.....
བཅོས་འཐུར་རོ་ཅོག་གི་ཤིང་པར་འབད་པ་ཆེན་པོས་གསུང་བཟུག་མཛད་
པས་མཆོག་ཆུབས་ཆེ་པའི་ཐུག་ཆེས་མི་དམག་པ་ཞིག་འཛོག་གནང་མཛད་
པར་བཞུག་པོད་མི་དེགས་ཀྱི་ཁོང་ཏུ་ཉན་པགས་དང་། བཞོད་བཞགས་ཀྱི་
སྒྲ་དབང་ད་དེར་ཏུ་ཐོག་པའི་མ་ལྷ་པའི་མི་ན་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་
དུས་གཅིང་པའི་གྲུང་ཀྱི་ཕོ་པར་ཆེན་པོ་དེས་ཐུག་ཏུ་ཐུག་ཏུ་ལའི་ཁྲ་མ་ ..
བུག་པ་མཆོག་ལ་སྒྲ་ཆེས་ལྷ་མི་ཆུང་པའི་དད་པ་མོས་པ་ཞིག་མཐུང་པར་
མོད་། ཉན་པར་ཏུ་ཁོང་ག་པའི་མོང་ཅམ་ལ་དེ་སྒྲ་ཁོང་རང་གི་
ཞབས་ཁོངས་ཏུ་དེ་མི་ཆངས་ཐུག་ཆེར་པ་ཞིག་ཆེས་ལྷ་པའི་ཁྲ་མའི་.....
ཐུགས་མཐུག་ཀྱི་ཞབས་ཀྱིར་ཐུར་པ་དེས། ཁོང་རང་ལ་མཐུག་གཏད་ཀྱི་

① (རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཆོག་མཐོང་བུ་ཅིང་མི་ཤིང་པར་མ་ལྷ་པ་ཤོང་མ་ 118—119)

རྒྱུ་ཆ་རྒྱུ་ལ་ཉལ་དང་། དེ་ཡང་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྒྲ་བཅས་གསལ་དཔོན་
 གསལ་པ་མཐའ་ཡས་ནས་མངགས་གཏོང་བྱས་ཚུལ་སོགས་གསལ་འག་.....
 ཞབས་འཁྱིལ་མི་ཞུས་དེའི་སྒྲ་རྒྱུ་དེའི་སྒྲ་གི་དེ་ལྟར་ཉལ་ལ། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་
 མཆོག་གྲུ་ལྟས་པ་མ་ལྟར་ཆུ་ལ་སྒྲ་མཆོད་ཡོན་གཉིས་ཀར་དང་ཞེན་ཆེ་
 པ་མཛོད་མཁར་བའི་བྱུང་བ་བརྒྱན་པའི་ནང་། “གི་དེ་སྒྲ་ལ་མཛོད་ས་
 མཆོད་ཡོན་ཆ་མ་གཉིས་བརྒྱན་འགྲོའི་མཛོད་པ་དེ་སྒྲ་ལ་ལ་ལྟས་སྒྲ་དེ་ལྟ་
 འཁྱུག་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མཐུན་པ་དང་། གོ་བཤམ་དང་མཐུན་པའི་
 ལེགས་ལམ་ཏུ་མཐའ་ཆེས་པ་ཞིག་བྱུང་ན་པོ་དེ་སྒྲ་ལ་ལྟས་པ་ལྟར་
 བཤམ་ལྟ་གོ་སྒྲ་ལ་མཆོག་པ་ལོན་མོད་ཀྱང་། གཅིག་ཏུ་སྒྲིགས་མར་
 རྒྱུ་དེ་པའི་ཏུས་ལྟ་ནས་འབྱུང་གསལ་བར་སྒྲ་འགྲོའི་བཅོད་ནས་པ་དཔོན་.....
 དཔའ་དང་། གཉིས་སྒྲ་ན་སྒྲ་པོ་བཏུད་ལྟས་སྒྲིང་བཞུགས་པ་འབྲལ་དང་
 ཏུན་ལྟ་མཛོད་པ་དེ་འཛོམས་པ་ལ་བསམ་བཞིན་ཏུ་སྒྲོན་ལམ་ལྟ་མཐུ་ལྟལ་པ་
 ལ་ལ་དག་གི་ཕྱིད་པས་དེའི་བཅོས་ཏེ་མི་དཔའ་ཆེན་པོར་ལོག་པའི་སྒྲ་ན་
 བརྒྱུད་ཏུ་མས་བསྐྱལ་བའི་ནམ་འབྱུང་ལ་བཞེན་ཁི་སྒྲ་དེ་ལྟ།

རྒྱུ་ཆེན་མོ་ན་ཡང་འབྱུང་པོས་རྒྱུད། །

བཞུགས་ན་ལོག་པའི་ལམ་ཏུ་འགྲོ། །

གཞུངས་པ་ལྟར། ཏུང་ལིག་ཆངས་སྒྲིས་ནས་མཐུན་པ་བྱས་ཚུལ་
 སོགས་ལྟ་ལྟར་གཞིའི་སྒྲ་ནས་འཛོམས་པའི་གསལ་དཔོན་ཆེན་མོ་གསལ་པ་
 མཐའ་ལས་ལའང་སྒྲིང་གཞི་བརྒྱས་པ་དེ་སྒྲ་ལ། ཁོ་པ་ཁོ་ཆེན་མོ་མིག་
 ཏུན་(རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་ཡོངས་འཛོན་)ལྟ་བུར་ཏུ་མི་དཔའ་མཆོག་ནས་.....
 བསྐྱུད་སྒྲ་ཏུ་བར་མངགས་པ་གནང་བར། ཏུང་ལིག་ཆངས་སྒྲིས་ལྟ་

ལག་ཁྱིམ་མར་མཁན་པའི་ཟག་རྩལ་ལེན་དགོས་ཞེས་གསལ་དཔོན་ནས་...
 བསྐྱབས་ཚུལ་བྱུང་ཡང་། དེད་ནས་འདི་ལ་བདེན་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་མེད།
 འོན་ཀྱང་སྤྱིར་འདི་བྱུང་གཤིས་ཚདས་སྤྱིས་དང་དོས་འཛིན་བྱེད་དཔལ་
 ཡང་རང་བཙས་སྤྱི་འཛིན་པ་དང་འདྲ་བྱེད་སྤྱི་ཡིན། རྒྱུད་རང་གོང་ས་
 མཆོག་གི་ཞབས་འདེགས་སྤྱི་བ་མི་གཙུག་པོ་ཡིན་གཤིས། དེད་ནས་ལོག་
 མཐོང་བྱེད་དོན་མེད་ཅེས་སྤྱི་མཆོག་ལོགས་གསུང་བ་ལྟར་ཁྱི་ཆེན་དེ་ཉིད་
 ཀྱི་རྒྱུད་རྩ་མོལ་བར། གསལ་དཔོན་ཆེན་མོས་ཁྱི་རིགས་སྤྱི། དཔོན་པོ་
 (མི་དབང་ལ་ཟེར་) བས་རང་དོས་ལ་ཐུ་བྱིར་སྤྱགས་རྩེས་གཟིགས་བཞིན་
 པའི་སྤྱི་ཡིན། དེ་འདྲ་བྱེད་དགོས་དོན་ཅི་ལ་ཡོད། མདོར་ན་ཡིད་ལ་
 བསམ་པ་ལྟ་ཞོག་མི་ལས་རྒྱུ་འདྲ་མཉམས་པ་མེད། འོན་ཀྱང་དོས་སྤྱིར་སྤྱིར་
 བཀའ་གནང་བྱས་ཆོག་ཀྱང་། བཙུན་དོང་ནང་གི་མི་དང་ལམ་སྤྱིར་བྱེད་
 སྤྱི་མི་འདྲུག་དཔོན་པོ་དགོངས་པ་དྲུངས་སྤྱི་དེ་གསུང་ཆོག་ཅེས་ཁྱིས་སྤྱིར་
 བ་བཙས་འཁྲུག་ཆོད་པ་དེ་བཞིན་ལ། དེའི་སང་ཉིན་གོང་ས་མཆོག་ནས་
 ཁོ་པོ་(མདོ་མཁར་ཞབས་རྒྱུད་)འཕོད་རྩ་གཏོང་བ་གནང་བྱུང་བ་བཞིན་
 སྤྱི་མཁུན་རྩ་བཙར་བར་བཀའ་ལས། ཁ་སང་མི་དབང་གིས་རྒྱུད་བཏང་
 བས་གསལ་པ་མཐའ་ལས་ལ་དྲི་བ་བྱས་པ་དེ་དེད་ནས་གོ་བྱུང་། དེ་སྤྱིར་
 གསལ་པ་མཐའ་ལས་ལ་དོན་མེད་རྩ་གཟུགས་མེད་གཟུགས་བཙས་ཀྱི་སྤྱི་...
 མཆོག་བྱས་པ་ལས། དོན་རྩ་སྤྱིར་སྤྱིར་འདི་ཆོ་ཐམས་ཅད་ར་མ་འདྲོད་
 བས་བྱས་པ་ལོས་ཡིན། དེས་ན་དེད་ནི་ཁང་པའི་སྤྱི་ལྟ་དཔེ་ཆ་འདྲ་
 བལྟས་ནས་ཉམ་རྒྱུད་གི་སྤྱིར་པ་ལས་གཞན་མའི་བྱེད་ནས་འཁྲུང་གང་...
 ཡང་མེད། འདིས་ཀྱང་མ་འཁྲུག་ན་འབྲས་སྤྱིར་སམ་དེ་ཁོད་གང་ཅང་

ལ་ཁྱེན་པས་ཚད་དེ་གཤིལ་མཆན་མི་དབང་ལ་ལོ་ལས་མེད་པ་ལྟར་། དེ་
 ལ་ཕྱན་ཏུས་ཐུག་པ་ཐུག་བཅའ། གཏུང་ཐུགས་ཆེན་པོས་ད་ལས་འདི་
 རྒྱུ་རྒྱུ་ལས་ཐུག་ཏུ་རང་གི་ཐུ་ཆག་པ་དོ་པ་འཕྱུང་པའི་འཕྱུ་ལ་ལྟོ་ལས་ཀྱི་...
 ཡང་པ་པ་ཐུ་ཉེས་ཤིག་ཡིན་འདུག དེར་མང་མན་ལྟས་པ་ན་པའི་རིགས་
 ལྟར་མང་ཚུ་འདུག་པས་འཕྱུང་པའི་འཕྱུ་ལ་ལྟོ་ལས་ཅིར་འཕྱུར་གྱི་ཤིས་...
 པས་ཐུགས་ལྟོ་ལས་ཐུ་ཆེར་བཞུག་དེ་འཇམ་ཆགས་ཐུ་འཕྱུར་བ། བཟུན་
 འཕྱོ་ཐུ་མི་བདེ་མཐའ་ལ་དཔྱོད་པ་ཅི་ནས་ལྟར་ཐུགས་རྟེན་གཞིགས་...
 དཔྱོད་ཞེས་གསལ་འདེབས་ནན་མེར་ལྟས། མི་དབང་མཆོག་ལྟར་ཁོང་
 ས་མཆོག་ནས་བཀའ་ཁྱེད་མེད་པས་དོན་ཆད་ལྟག་མེད་པ་ལྟན་དབང་ཏུ་
 གང་འཇེམས་ལྟས་པར་ཁྱེད་མེད་པས་ལ། ཆོན་མའི་ཐུ་མཆན་ནམས་ནི་
 ཆོས་དཔྱིད་ཀྱི་ཆོད་པ་ལྟར་ཡིན་འདུག ད་ལྟོས་མད་ནི།

གངས་རི་ར་ལས་འཕྱོར་པའི་ཁྱིམ་ཁམས་འདིར། །

མན་དང་བདེ་བ་མ་ལུས་འཕྱུང་པའི་གནས། །

ཐུན་རས་གཞིགས་དབང་བསྐལ་བཟང་ཐུ་མཆོ་ཡི། །

ཞབས་པད་མེད་མཐའི་པར་ཏུ་བཟུན་ཐུང་ཅིག །

ཅིས་པའི་དོན་དཔྱོད་པ་དཔྱིད་ཀྱི་འཇགས་པ་དང་། བོད་འབངས་
 པ་ལྟན་འཕྱོར་མན་པ་དེར་དཔྱོད་པ་བཀའ་ཁྱེད་ཆེ་བ་ལས། མཐའ་ཐུ་
 ལྟན་འདེབས་ལྟ་ཐུ་མེད་པ་ལྟོགས་ལྟ་ལན་འདུལ་གནད་གི་པར་ཉིག་ནི་...
 འོ་ཞིགས་ཀྱི་ལེགས་ལས་ཏུ་ཐུར་པ་དཔལ་པའི་ནམ་ཐར་ཐམ་ཅིར་པ་ཁྱེད་པ་...
 ལྟར་བཞེས་པའི་པ་ལྟ་ཤིས་ཐུགས་ལེགས་ཀྱི་དཔེ་མཆན་གཞལ་ཏུ་མེད་པར་

པ་ལྟ་པ་ལྟ་

ལྷུང་རྟ། ”① ཞེས་འཁོད་པ་འདི་སྐོར་སྐབས་དེའི་པོད་ནང་ཁྱལ་གྱི་དོན་...
 གནད་ཅུང་འགྲངས་ཆེ་བ་ཞིག་ལ་བརྟེན་འདིར་རུམ་པུ་དེ་ཆ་ཆར་རི་མ་...
 རི་བཞིན་བྱངས་པ་ཡིན། གཞན་རུ་འདི་རིགས་ཤོ་བདེར་བཅོས་ཁྱལ་
 བྱས་ན། ཆོག་དོན་འགའ་ཤས་ལ་ཤོ་བ་ལེན་སྤངས་མི་འདྲ་བའི་དབང་
 གིས་ནང་དོན་འཇོ་འལྱར་ཡོང་མིད་པ་ནི་གཞན་ལའང་རིགས་འབྲི་བས་...
 ལྷག་པ་ལོ་རྣམས་ཀྱིས་མཆེན་རྟོགས་ཡོང་བ་བྱ་ཞིང་། ད་རུང་འདིའི་
 ཐད་ཞིབ་འཇུག་གནང་འདོད་ཡོད་ན། ལྷུང་རྟའི་མཛད་པའི་རྒྱ་ལའི་
 བརྟན་པའི་རྣམ་ཐར་«དཔག་པས་མ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མ་»དང་། ལྷ་
 ཀན་གྱིས་མཛད་པའི་ལྷུང་རྟ་ཉ་ཆོག་གྱའི་རྣམ་ཐར་«དགེ་ལྡན་བརྟན་པའི་
 བཞེས་རྟུན་»སོགས་ལའང་གསལ་བས་དེ་དག་ལའང་དཔྱད་གཞི་མཛད་...
 འཆལ་ཡོ།

ལྷུ་མ་ 1747 པོད་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་མེ་ཤས་ཨར་རྩ་རོལ་...
 རྟན་ལང་མོ་ལྷ་བ་བཅོད་ནམས་རྟོབས་རྒྱས་ལོངས་པའི་སྐོར། “མེ་ཤས་
 དྲན་མ་ལོ་གསར་ཆོས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་ལུང་ཙམ་ནས་མི་དབང་ཆེན་པོའི་སྐུ་
 བཞེང་ལ་དཔྱན་འདུར་གྱི་བརྟན་པུ་ལོས་ཡིན་ཏེ་ཐམས་པ་ཅོས་སྐུ་རིམ་...
 སོགས་རི་སྟེད་མཛད་ཀྱང་། གང་གིས་ཀྱང་མ་བརྒྱུག་པར་ཆུ་བ་གཉིས་པའི་
 ཆོས་གཉིས་ལ་དཀྱིམ་གྱི་མཐའ་ཅན་རུ་གྱུར། ” ཞེས་དང་། “ལྷ་བཅས་
 ལྷེ་རྒྱའི་རྣམ་འདེན་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཆེན་པུ་གྲགས་ཆེན་པོའང་...
 དགའ་ལྡན་ཁང་གསར་རུ་ཞབས་སོར་གྱི་བརྒྱ་པགོད་དེ་ལྷགས་བརྒྱ་གསལ་
 སྟོན། ལྷུང་ལྷུག་གི་གཞུང་འདོན་སོགས་ཀྱང་རྒྱས་པར་བསྟུལ་ཞིང་།

① (མདོ་མཁར་པའི་ལྷུང་མཛད་དེམ་རྟོག་53-56)

འབྲེལ་ཚད་དོན་ཅན་གྱི་བཀའ་དྲིན་ཟླ་ན་མེད་པ་བསྐྱལ་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ཕྱི་
 ལེམས་རིན་པོ་ཆེ་བྱགས་རྒྱད་ལ་འབྱོརས་པའི་ནམ་ཐར་མད་ཏུ་བྱང་བ་...
 མདོན་ཏུ་མཛད།”① ཅེས་གསལ་ཞིང་། ཞབས་འབྲུག་གི་དགོ་ཆ་རྒྱ་
 ཆེར་བསྐྱབས་པ་སྒྲོས་མ་དགོས་ཁར། རྒྱ་མུར་བྱགས་འབུལ་གྱི་གཏུར་
 ཅུས་སྒྲོགས་ལས་མི་དབང་གི་འདྲ་རྒྱ་འཛིན་བརྟན་ཞིག་གུར་བཞེངས་ནས་
 རྩ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྟེན་གཤམ་ཏུ་བསྐྱེགས་པར་གྲགས་སོ།

11. གོང་མས་མང་འབྲུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་ལ་པ་བྱལ་བ་འཛིན་
 ཏུ་མད་གྱི་འགོ་འཛིན་བསྐྱོན་པ།

མི་དབང་པོ་རྩ་བར་རིགས་ཀྱས་གཉིས་ཡོད་པའི་ཆེ་བ་གྲུང་འབྱུར་...
 མེད་ཆེ་བརྟན། (ཡིག་རིགས་ལ་ལར་ཡེ་ཤེས་ཆེ་བརྟན་ཞེས་གསལ་) རྟོད་
 མངའ་རིས་སྐྱར་གསུམ་གྱི་སྤྱི་ཁབ་ལས་འགན་འཛིན་པ་དང་། ཡབ་
 གཤེགས་རྗེས་སྤྱི་ལོ་1747པོད་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་མེ་ལོས་ལོར་...
 ཆིང་གོང་མ་ཆན་ཁུང་གིས་ཀྱས་རྒྱུར་བ་ད་ལའི་བྲ་བྱར་འབྱུར་མེད་ནམ་...
 རྒྱལ་ལ་པ་ཏུས་རྩར་པོད་དུས་གཅིང་གི་བྱ་བ་བྱེད་མཁན་རྟན་མང་ཏུ་...
 བསྐྱོན་ནས་པོད་ས་གནས་ཀྱི་སྤྱི་དབང་བརྒྱར་བ་ཡིན། དེ་ཡང་འབྱུར་
 མེད་ནམ་རྒྱལ་པོད་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱུར་ཏུ་སྤྱི་ཁབ་གིས་བསྐྱོན་བཞག་བྱས་པའི་སྐྱར་
 ད་ཐན་མི་ལོ་གིས་བསྐྱོན་གྱི་གི་རིང་ལ་ཆོད་གཞི་སྤྱ་ཙམ་ཡང་མེད། འོན་
 གུང་ཉེ་ཏུས་ཕྱི་རྒྱལ་ཏུ་བརྟན་པའི་“པོད་ཀྱི་སྤྱི་དོན་རྒྱལ་རབས་” ཟེར་
 བའི་ནམ་འདི་རྩར་ཁྱས་འབྲུག “.....མི་དབང་གཤེགས་འབྲལ་གྲུབ་
 གཏུག་རྒྱལ་པའི་དབང་པོ་མཆོག་ནས་ཀྱས་མངའ་འབྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་ལ་...”

① (མདོ་མཁན་པའི་རྒྱུར་པ་བརྟན་པ་དེས་དོན་56—58) 1

ད་ལའི་དེའི་ཆིང་བླ་མུར་གྱི་ཆོ་མོ་དང་པཅས་པོད་གྱི་ལས་དོན་པ་རུག་
 ལྟར་བྱས་ཆོག་པའི་བཀའ་བརྒྱུར་སྐུལ་འདུག་① ཅེས་པ་རྒྱས་དང་མི་མཐུན་
 པའི་བཤད་ཚུལ་གསར་པ་ཞིག་བཀོད་འདུག དེར་བཞེན་མི་ནམས་ཀྱིས་
 མོ་རྒྱས་དོ་མ་གསལ་རྟོགས་ཡོང་ཆེད་འདིར་དེའི་ཐད་གྱི་ཡིག་ཆ་གནད་
 ཆེ་བ་འགའ་ཞིག་འདྲན་རྒྱ་ཡིན། སྐབས་དེའི་མི་དབང་ཡབ་སྐུ་གཉིས་
 ཀའི་རུག་བཀའ་མོན་གྱི་ལས་འགན་བཞེས་མཐུན་མདོ་མཁར་ཞབས་བྱུང་
 ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱི་བྱུང་བ་བརྗོད་པའི་ནང་། “དེ་ནས་མི་རིང་
 བར་གནས་གྱི་ལྷ་མོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་བླ་ལས་བླ་རྒྱར་ལ་ཡང་མོ་ལྷ་
 བས་ཀྱི་ལས་བྱུལ་བྱེད་དཔོན་དང་། མང་གི་ཆོ་མོ་ཐམ་གསོགས་བརྩལ་ཏེ་
 བོད་འབངས་ཀྱི་ལས་དོན་གྱི་པོར་ལུང་གིས་བསྐྱུགས་པར་ཡང་དགའ་
 རྟོན་གྱི་ཆོ་ག་ཉེན་ཞག་མང་པོ་སྐུ་བས་གནོད་མྱེན་སྐྱབས་ཀྱི་ཁེངས་
 པའང་བྱུང་བརྟེན། ”ཅེས་གསུངས་འདུག་པ་དང་། དེ་བཞེན་མོ་ལྷ་
 བའི་བྱིས་ཆང་གི་གཉེན་ཆོན་རྒྱར་པ་ལྷེ་དཔོན་དགའ་བཞི་བའི་བྱུང་བ་
 བརྗོད་པར་ཡང་། “དེ་ནས་མི་དབང་བསོད་ནམས་ལྷོ་བས་རྒྱས་དེ་ཉིད་
 ཀྱི་རིགས་སྐུ་ཆུང་བ་བླ་ལས་སྐུར་འཁྱུར་མེད་ནས་རྒྱལ་མོང་མའི་ལུང་
 གིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་འཁོད། ”③ ཅེས་གསལ་ཞིང་། ལྷག་པར་རྒྱ་ལའི་
 ལྷ་མོ་སྐུ་ལོང་བརྒྱན་པའི་ནམ་བུ་ལྟར་འདུག་པས་མི་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་མ་
 བར་། “འདི་སྐབས་མོང་མ་ཆེན་པོས་ད་ལའི་བླ་མུར་ལ་པ་རུག་ལྟར་བོད་

① (དེབ་དེའི་པར་དོན་561)

② (མདོ་མཁར་བའི་བྱུང་བརྗོད་དེབ་དོན་58)

③ (དགའ་བཞི་བའི་བྱུང་བརྗོད་དེབ་དོན་34)

གྱི་ལས་དོན་བྱེད་ཆུང་འགྲུལ་དང་རྒྱལ་མང་གི་ཆོ་ས་འཕུལ་བ་བཅས་ལ་འདྲ་
 མོར་རྟོག་མའི་ཚོགས་ རྒྱུན་པ་ཆ་ཚད་གིས་གཙོས་དངོས་པོའི་གནང་ཆུང་
 བྱ་དོན་པ་གནང་ཉི། བཀའ་ལས་ཤོད་མ་ཆེན་པོས་བཅེ་བས་བསྐྱེད་ས་
 པའི་བྱགས་རྩེ་དང་བཀའ་དྲིན་ཏུ་ཤེས་ནས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཏུ་བཀའ་
 དང་དགོངས་པ་ལས་ཤིག་ཅིག་གྱུར་མི་འགལ་བར་ལར་ཆུང་བྱ་བ་གང་.....
 ཅིར་རྒྱལ་བཞིན་བག་ཡོད་པ་རྒྱུད་དཔོན་པོ་གས་ཀྱི་ཞལ་ཏུ་མཐར་ཐུན་པ་
 གནང་། ”① ཞེས་གསལ་ཐག་ཚད་འཁོད་པ་ལས་ཀྱི་ལའི་ལྷ་མ་རང་གིས་
 བསྐྱོ་བཞག་གནང་བའི་ཆོག་རྒྱུར་ཙམ་གསལ་མི་འདུག ད་ཏུང་པོད་ས་
 གནས་སྤྱིད་གཞུང་གི་ཐམ་དེབ་ཀྱི་ནང་ཏུ་འདུང་། “རྩ་རྒྱུད་ཁྱི་བཞུགས་བཅུ་
 གཞིས་པ་མེ་ཡོས་ལྷ་བ་བཞི་པ་ནང་། མོ་རྩའི་ཕྱི་ལ་འཕྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་
 ལ་ཤོད་མ་ཆེན་པོས་མོ་རྩལ་རྒྱལ་མང་གི་ཆོ་ས་དང་བཅས་མ་རྩལ་ལྟར་.....
 པོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱས་འཕྱུག་པེ་བས། ”② ཞེས་གསལ་བ་བཅས་མ་ཡིག་དེ་
 དེ་བཞིན་ལ་ཞེས་བཤེར་གནང་ན་འཕྱུག་གིང་། གང་ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་
 མིན་སྟོགས་པ་པོ་ཆོས་རྣམ་དཔྱད་ཀྱིས་ཆོད་རྒྱུར་འདིར་ང་ཆོད་ལས་འགན་
 ཅི་ལ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་དོ་རྩལ་ཏུ་རྒྱ་རྒྱ་དེ་ཡིན་པ་ལས། རྟོག་གི་ཆོག་
 ཆོད་བྱ་རྒྱ་ཞིག་མིན་སྟབས་གནད་དོན་གཞན་དག་ལའང་དེ་ལྟར་ཆོད་.....
 བསྐྱེད་གནང་ཉི་བདེན་རྒྱལ་གོ་རྟོག་ཏུ་མ་སོང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་མཛད་རྒྱ་
 ཅི་གནད་ཀྱི་དམ་པ་ལགས་སོ།

.... མང་འཕྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་པོད་ཀྱི་རྩེ་པོར་བསྐྱོས་ཏེ་མེ་ཡོས་ནས།

① (དཔག་བསམ་རྩེ་མ་རྩལ་ཆ་ཤོག་གྲངས་376)

② (དེབ་ཐེང་པོར་བའི་དམིགས་བྱ་ཤོག་གྲངས་15)

ལྷགས་ཏྲ་ཨོ་ཨོ་བཞི་རིང་དབང་བསྐྱར་བྱས་པའི་ནང་། ཡང་སྤྱིང་བྱ་བ་
 དང་འདྲ་ཞིག་བྱས་ཨོད་དམ་ཞེ་ན། ཡལ་རྩས་ནས་ག་སྤྱིག་ལས་འགོ་
 ཚུགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱ་དབག་བསམ་འཁོའི་ཤིང་སྒྲན་མང་...
 ལྷགས་ཀྱི་ཁྱིམ་མང་ཤིང་པར་མ་ཨོ་མཛར་ཅན་དང་། དེ་བཞིན་ཅིང་ཁ་
 བརྒྱད་ཚུ། གནས་བརྒྱན་བརྒྱ་རྒྱག་སོགས་ཀྱི་མང་སྒྲ་ཤིང་པར་མ་བརྒྱ་
 བའི་ལས་མཆུག་པ་སྤྱི་ལ་ཉེ་པ་ཏ་ཆེན་སྒྲ་མིང་རྒྱག་པར་འབྱལ་སྦྱོར་བྱས་པ་...
 དང་། དགའ་ལྷན་དང་གསང་སྤྱིའི་འདུ་ཁང་རྒྱ་བཞུད། དགའ་ལྷན་
 དཔོན་པར་རྟག་ཅེ་སྒྲ་པ་མཛད་འཇུགས་པ་སོགས་ནས་པར་ཡལ་ཀྱི་རྗེས་...
 རྒྱུར་དཔོན་ཚུགས་ཀྱི་བྱ་བ་འགའ་གས་བསྐྱབས་པར་གྲགས། དེ་མིན་མིང་
 རྒྱུར་ཚུགས་མད་ཁོང་གིས་མིང་དབང་བསྐྱར་པའི་ཕྱི་ཨོ་ཉེ་1748 སྔ་དམ་
 འབྲུག་རྩེ་མཛོ་མཁར་ཞབས་རྒྱུར་གིས་གསལ་སྒྲན་གནང་བར། “མང་
 ད་པའི་བླ་རྒྱུར་དགའ་འདྲ་ཆབ་ཆན་དང་། དེ་ནས་གཙང་རྩ་ཐེབས་
 རྒྱུའི་ཞལ་རིང་རྩ་བཅར་དགོས་ཐེབས་དོན་ལྟར་ཞབས་ཅར་བཅར། འདི་
 ཅམ་ནས་བརྒྱད་ཉེ། རི་སྐད་རྩ།

ཕྱིག་རྒྱུད་རྒྱལ་པོར་བསྐོས་པ་དང་། །

ཁང་པའི་ཡང་ཐོག་གྲུམ་པ་དང་། །

རི་ཅེ་ཤིན་ཏུ་ཞིག་པ་ཡི། །

འདབས་ན་གནས་ནས་ཏྲ་ཏུ་འདིགས། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། མང་གི་མཛད་པ་རྒྱུད་མཐའ་དག་རང་དབང་
 གིས་པ་ཡིན་པར་འབྱུང་པོས་རྒྱུད་པ་རྒྱལས་པའི་རང་རྟགས་ཀྱིས་ནས་རྩ་
 གནས་པར་ཁོ་ཞིང་གཏུམ་པ། གསུ་ལམ་ཅན། རང་བཞིན་གྱི་ཞེ་སྤང་པ་

ཆུ་མེན་ལྟ་བུ། རྩ་བ་དང་ཡང་བརྟག་པ་དང་བཅས་པས་མི་མེན་པ་འཕྲེལ་
 མེད་ཕྱང་རྒྱལ་བུ་སྤྱོད་པ། རྩེ་བོ་ཕྱག་པུན་གསལ་ལ་ནི་ཤིག་པས་ལྷན་ཅན་
 ཏུ་འདར་རི་མི་སྟེན་པ་ལ་སོགས་པའི་ནུས་འཕྱར་ལ་བརྟེན། བསྐྱོད་ཆོད་
 གསོད་དང་། ཆོས་ཆོད་སྒྲག་པའི་དཔེ་རྣམས་ཆོད་མ་འཇིགས་ཤིང་རྩེ་
 གཡའ་བར་བྱེད་པ་ལ། བདག་ཅག་གྲུང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཉེས་པར་སྤྱད་
 པའི་ནོར་མ་འཕྱོད་དང་འཕྲོགས་པ་མེད་ཀྱང་། རང་བཞིན་གྱིས་བསྟེན་
 ཁུམས་ཤིང་ཡང་བཞིན་པར་ཞབས་རྟེན་གྱི་འབྲས་མོད་ཀྱང་། དང་
 བོ་ཕྱིན་ལུགས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་རྣམས་ཆུ་ལ་སོགས་ལེགས་པར་གསོལ་བ་ལ་ནི་...
 བཞིན་གྱི་མདངས་མི་གསལ་བར་འཁོན་ཏུ་འཇིག་སྤྱོད་པ་དྲག་པོས་.....
 བརྟེན་གས། དན་པ་བཟང་པོར་སྤྱོད་པའི་རྣམས་གཏམ་དང་། བཤོ་རྒྱུས་
 བསྐྱོད་པའི་ཆོག་གི་ཕྱིར་བ་འཇམ་ཞིང་སྟན་པ་བཤོ་མེད་པས་པར་སྤྱོད་པ་ལ་ནི་
 འཇམ་པའི་མདངས་ཕྱེད་པ་ཉི། བཞད་གད་དང་བཅས་དཀའ་བར་བྱེད།
 ཅེ་བར་བྱེད་པའི་ནུས་འཕྱར་གསལ་བ་དེའི་ཆེ། བདག་ཅག་ནི་དཔུན་གྱི་
 ཁ་ཕྱག་བཞིན་ཏུ་སྤྱོད་པ་མེད་པར་གནས་པས་གྲུང་མི་འབྱས་པར་སྤོ་བུ་མ་
 བས་ནུས་པ་ཏུ་མས་ཉེ་བར་འཆེ་བ་བར་མ་ཆད་ཏུ་མཆིས་ཉི། "ཞེས་སྤྱིར་
 བ་འཕྱར་མེད་ནུས་རྒྱལ་གྱི་མི་གཤིས་དང་། ཤེས་ཆོད། སྤྱོད་རྒྱལ་བཅས་
 གསལ་པོར་བརྟན་པའི་མཆུག་ཏུ། རྩེ་བོ་ཕྱག་པུས་ཀྱི་མཛོད་འཕྲོགས་མི་
 མོ་ཉི་ལྟར་ཉི་བ་བཀའ་སྤོན་གྱི་གཙུག་པོའི་ལས་འཁུར་བཞེས་ནས་ཆབ་མིད་
 དཀྱིལ་ཏུ་འདེགས་པའི་ཕྱག་ཤིང་ཏུ་སྤྱར་པ། གཙུག་ལག་རིག་པའི་
 གཞན་གྱི་མ་མཐར་སོན་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་མདོ་མཁར་ཞབས་ཏུང་.....
 རང་ཉིད་སོགས་མ་ཕྱད་པའི་རྒྱལ་མིན་བརྒྱུད་ཀྱི་དཔེ་མཆོན་གྱི་.....

མཐུན་གཟུང་པར། “སྐབས་ཤིག་དགའ་ལྡན་པར་གསར་ཁྱི་གཟིམ་
 རྒྱང་འགག་ཏུ། རྩོམ་པ་རྩི་ཏེ་དང་ཁོ་མོ་གཉིས་པོས་ནས། མཚོན་
 རྩོ་བཟང་བཟ་ཤིག་དང་དཔལ་ཤག་པ་བརྒྱད་མང་གི་བསྐྱབ་རྩོན་ལ།
 རྩོ་མ་བྱམས་པ་དང་། བུ་མོ། བྱང་། ཞབས་རྒྱུང་བཅས་ནས་
 མངའ་རིས་རྒྱང་ལ་དམག་རྩོགས་ཤོགས་བྱས་འདུག་ཅེས་རྒྱ་ཞིན་རྒྱལ་ས་...
 བས་དེད་ལ་གཟུང་བྱང་། རྩོད་ཆའི་བྱེད་བབ་དེ་རི་རྩུབ་ཡིན་ཁྱི་གསལ་
 རོངས་ཐེབས་པར། ལྷ་ལན་ཏུ་རང་རྩོས་ནས་བྱག་གཞན་གྱི་འདུའི་ཐད་
 ཏུ་འང་དཀྱུག་ཤིང་དང་། བྱེད་རན་བསམ་རྩུབ་ལྷག་པའི་རིགས་མི་ལམ་
 ཏུ་འང་བྱས་པ་མེད། འོན་ཀྱང་སོ་སོའི་ལས་དབང་རྩུང་བུ་མ་ཉེས་ཁ་གཏོགས་
 ལྷ་བུ་ཡིན་ན་ནི་ཐན་རང་ན་ཆོད་འདི་ཅམ་ལ་སྐྱེལ་པ་ད་ལྷ་བར་ནི་ཁྱེན་...
 དབང་མེད་ཅམ་བྱང་། ད་ནི་བན་སྒྲ་ཆེ་རིང་ན་མོ་གཟུམ། ཁྱེན་རྩོ་...
 བྱར་བྱང་ན་ཞག་གཟུམ་ཁྱི་དཔེ་རྩུབ་ཡིན་འདུག་པས་རི་རྩུབ་གནང་ཡང་...
 འཕྱོད་པ་མེད་པས་དམོངས་པ་གང་དཔུད་ལས་ལྷ་རྩུ་མེད་ཅེས་བྱས། ”①
 ཞེས་གསལ་བ་རྩུབ་ཡང་ཁྱི་རྩོ་མ་བྱར་རྩོག་བྱམས་མཚན་རིན་པོ་ཆེ་དང་།
 མི་དབང་གི་སྐྱས་མོ་བདེ་ལྡན་རྩོལ་མ། དགའ་བོན་བྱང་དགའ་བཞི་བརྩི
 ཏུ། མདོ་མཁར་ཞབས་རྒྱུང་ཆེ་རིང་དབང་རྩུལ་བཅས་སྐབས་དེའི་པོད་
 ཁྱི་རྩོ་དཔོན་ཆེ་རྩུ་དེ་རྒྱལ་ལའང་བཅན་གནོན་བརྩོན་འདུགས་དེ་རྩུབ་
 བྱེད་པ་ལས་དཔགས་ན། དཔུས་གཙང་གི་ལེར་སྒྲ་སྒྱི་བྱིངས་ལ་བཅན་
 ཤེད་ཁྱི་མནར་གཙོད་རི་ཅམ་པཏར་ཡོད་མེད་གསལ་པོར་མཐོང་བྱུང།
 དེ་བཞིན་ཐུགས་རྩོ་མོར་འཕྱར་མེད་རྒྱལ་རྩུལ་ཀུང་བརྩོད་ཁྱི་མད་རིན་

① (མདོ་མཁར་པའི་རྩུབ་བརྩོད་དེའི་རྩོམ་59—61)

ཆེན་ཆེན་སྒྲིབ་སྐབས་སྤྱི་ཡོད་མདོ་ལཱ་ཁར་ཞབས་བྱུང་འགག་ཏུ་བཞུགས་
 བས། རྒྱུད་ཆོ་སྒྲིབ་གསལ་མི་བཞིས་མངའ་འཛིན་གྱི་ལ་ཡི་གེ་བཅུ་དྲུག་
 བསྐྱར་བཅུད་བྱས་འཇུག་པའི་སྒྲིབ་ཡང་བྱུང་བ་བཞུགས་པའི་ནང་གསལ་
 བ་འདིར་བསྐྱར་སྒྲིབ་བྱས་མེད།

འབྱུར་མེད་ནམ་ཐུལ་བྱིས་དཔར་བསྐྱར་མོ་གཞུག་དང་མེད་ཀ་བྱས་
 རིང་ཡང་སྒྲིབ་ཐོད་ཏུ་འབད་ཆོལ་ཆེ་པའི་བྱ་བ་གང་ཞིག་བསྐྱབས་ཡོད་དམ་
 ཞེ་ན། མདོ་ལཱ་ཁར་བས་ས་འབྱུག་“མོ་འདིའི་མཆུག་དང་། ས་སྐུལ་
 དང་། རྒྱགས་མོ་རྟའི་པོ་ལ་བྱུང་བྱུགས་ཀྱི་ཡུལ་སྤོངས་སྐུ་རི་དགས་ཉེས་
 མེད་བག་ཡངས་སྐུ་སྐུ་བ་ནམས་ལ་གོ་འདེད་ཏུ་དཔུས་དུཅུང་གི་དམག་...
 དཔུང་བསྐུལ་བ་ཉུ་བུའི་སྒྲིབས་མོ་ཆེ་དང་པཅས་ཉེ་གཤེགས། འཕྲོང་།
 རྒྱུང་། དམོ་བ། གཙོད་ལ་སོགས་པ་དང་། མདོར་ན་ལའི་རྟའི་ཏུ་སྐུ་བའི་
 རྒྱུའི་ཆོགས་ཆེན་པོའང་ནམ་ལཱ་ཁར་འབྱུར་མི་ཤེས་བར་རྒྱག་པོ་གཏུ་.....
 འཕྲོ་བ་པཅས་བྱངས་བྱིས་མི་ཆོད་པ་རྒྱག་དང་ཡལ་བས་ས་གཞི་བྱད་གིས་
 ཆག་ཆག་ཏུ་བཅུ་བ་ལ། རི་དགས་བྱི་ག་དང་། བགས་པ་ལ་མོལ་བ་འཆལ་
 མར་གདལ་བ་གཤིག་རྗེའི་ཡལ་ལྟ་བུ་ཆེ་བྱུང་བསྐྱར་བྱི་ཡས་ལྷུངས་མོ་ཆེ་
 འདི་དག་གམོང་ཆོ།”①ཞེས་སོགས་གསལ་བ་ཡས་སྤོངས་ཡོངས་བྱི་
 རྒྱགས་ཀྱི་གསལ་བསྐུལ་ཉེ་ཐོད་ས་མཚོའི་རང་བྱུང་ཆ་ཆའི་རྒྱག་ཆགས་ནམས་
 ལ་དཔུང་འཇུག་གིས་ཆ་གཏོར་རང་བཞིན་བྱི་ཐོད་ཆག་འཇུང་བ་དེ་ཡིན།
 བྱི་ར་རྒྱག་པའི་བྱ་རིམ་ནང་ཏུ་འབད་བྱུག་ཆུབ་ཅི་འདྲ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན་པདོ་
 ལཱ་ཁར་བས། “སོ་བདེད་རྗེས་མ་ འདིའི་སྐབས་ཡི་ཤོགས་ཅི་ཡང་མེད་ཅང་།

① (མདོ་ལཱ་ཁར་བྱུང་བཞུག་དེའི་དོན་61—62)

བ་སྐྱེ་བ་མང་པོ་ལ་རྟོག་ཆ་བས་ཆེ་ཞིང་། བྱིད་རང་བྱིད་ལའང་འཕུལ་
 ལུགས་སྒྲི་མི་ལེགས་ཚུལ་དཔྱིས་མྱིན་པ་བཀའ་བསྟུལ་བྱང་། ལས་ཀྱི་
 རིགས་སྐྱུགས་ཀྱིས་སྒྲོངས་པ་ལྟ་བུས་བཀའ་ལ་བཙེ་བ་ཞིག་མ་བྱུང་འདུག་་་
 ཟུང་། ད་དུང་དགའ་མོ་ཡོང་རེས་སྐྱེ་བཅར་མཆན་སྒྲིགས་མཁན་པོ་ཅན་
 བཀའ་ཤིག་དང་བཅས་མངའ་རིས་སྐྱེ་རྒྱུ་དང་གནང་བ་ཡིན་ནའང་། ད་
 ལའི་ནས་ཐབས་འཕུལ་གྱིས་ཁོང་པ་གཉིས་དང་། བཟ་ཤིས་རྒྱན་པོའི་
 སྐྱེ་ཆབ་དང་བཅས་མངའ་རིས་སྐྱེ་མ་བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་ཁྱེས་པར་་་་
 སྐར་ཡང་འཕྲོ་གང་སྐབ་བྱིད་དཔོན་པའི་བཀའ་ལན་དང་། པཎ་ཆེན་
 ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཆེན་པོ་ལའང་འདི་སྐོར་ནི་འཇགས་ཡོང་བའི་སྐབས་
 འདུག་པོགས་དཔོན་ཚུལ་གྱི་ཁྱེ་ཡིག་ནན་ཏན་ཏྲ་ཟམ་ཐོག་ཏུ་གནང་། ”
 ① ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་འགྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་ཏུ་ལའི་སྤྱི་མ་དང་པཎ་་་་
 ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་བཀའ་ལ་མ་ཉན་པར་ནང་འཁྲུག་རྗེ་ལྷག་ཏུ་བཏང་བྱེན་
 མངའ་རིས་ཀྱི་དཔག་ནམས་ས་དགར་བྱབ་འཛུམས་བྱས་པ་དང་།
 དཔུས་ནས་དཔག་དཔུང་སྟོས་ཆེ་བ་སྟོད་སྟོགས་སྐྱེ་བཏང་བ་བཅས་སྐྱིད་་་
 སྤང་རྒྱུང་ལའང་འཕྲོག་ལེན་ལེངས་གསུམ་ཚམ་བྱུང་བ་པོགས་པོད་ཡོངས་་
 ཀྱི་མི་ལེར་ལ་བརྟུང་མཁན་ཆབས་ཆེན་བྱུང་པར་གྲགས། སྐབས་དེར་སྐྱི་
 མོ་1748པོད་ས་འབྲུག་ཡོང་“ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ། མོ་བྱང་ཆེན་
 མོ་མོ་ཏ་ལའི་རྒྱ་བྱོན་དང་གཟིམས་རྒྱུང་ནམས་ཀྱི་བཀོད་པ་རི་ལྟ་བའི་་་་
 ཆན་ལེན་མི་རྒྱུའི་བྲིས་པ་གཉིས་འབྱོར་པར་བྱས་དཔང་དང་མཆམས་འདི་

① (དཔག་བསམ་སྐྱེ་མ་སྟོད་ཆ་ཤིག་ཡངས་404)

གནང་། ”① ཞེས་གསལ་པ་ལྟར་གོང་མ་ཆན་ལྱང་གིས་སྐབས་དེ་རུས་ནས་
 བོ་རྒྱལ་ལོ་འཇུགས་སྐབས་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྐབས་སྐར་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་གནང་གི་
 ཡོད་པ་མཆོད་ཀྱི་འདུག

12. འཇུར་མེད་རྣམ་ཐུལ་གྱི་བྱེད་འན་ཆ་བས་ཆེ་བས་ཤམ་བན་
 གྱིས་བསད་པ་དང་། ཁོ་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་ཤམ་བན་གཉིས་བསད་
 བ་སྐབས་ཀྱི་དོན་ཆེན་ཆུང་པ་།

ཐུ་ཨ་ 1749 བོད་ས་རྒྱལ་ལོ་མཇུག་ཅམ་ལ་མང་འཇུར་མེད་རྣམ་
 ཐུལ་གྱིས་སྟོད་སྐབས་ལྷ་མི་མངགས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཅེན་པོ་མངའ་རིས་
 ལྱང་། ལྷར་མེད་ཆེ་བཟན་སྟོག་གསོད་བྱས་ཏེ་ཁོང་གི་ཕུ་ཡང་ཕྱིར་འབྱད་
 བཏར་ནས་མངའ་རིས་ས་ཁོངས་དབང་འོག་ཏུ་བཅུག་པ་དང་། ལྷ་སར་
 བཅའ་སྟོད་རྒྱུ་ཡི་དཔོན་དམག་ཏུར་འཕེ་ཡང་པ་ཞེས་ཞུས་དོན་གོང་མས་
 དམག་དཔྱད་ཁག་གཅིག་ཕྱིར་འཐེན་གནང་བྱང་། སྐར་ཡང་ལྷ་སྟོད་ཨ་
 བན་རྣམས་དང་འབྲེལ་པ་རྗེ་སྟག་ཏུ་བཏར་པ་མ་ཟད། བ་ན་ཆིང་གོང་
 མའི་དཔོན་དམག་པོ་དུ་འཛོག་སྐར་མ་འདྲོད་པའི་རྣམ་འཇུར་སྟོན་
 བྱིང་། ད་ལྟ་བོ་ཆུན་གར་བ་དང་སྟོག་ཏུ་རབ་གསོམ་གྱི་འབྲེལ་གཏུགས་
 ལྱང་བྱས་པར་གྲགས།

མདོར་ན་འཇུར་མེད་རྣམ་ཐུལ་གྱི་སྟོད་ཚུལ་དང་། མཐར་ཐུག་
 རང་ལྱང་གཞན་བརྒྱག་གི་རབ་འབྲས་ཇི་ལྟར་ལྱང་བའི་སྐོར་ལ་སྐབས་དེའི་
 ཆོད་ལྷན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་རིགས་ལྷ་ལོ་ཁྲ་མ་བརྟན་པའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ནང་
 ཇི་ལྟར་འཁོད་པའི་རུམ་ཕུ་ཞིག་ཤངས་ན། “མང་འཇུར་མེད་རྣམ་ཐུལ་

① (དཔག་བསམ་ལྟེ་མ་སྟོད་ཆ་སྟོག་གངས་390)

ལ་ཁོང་མ་ཆེན་པོས་སྐྱུན་བསྐྱེད་སྤངས་དང་། རྒྱུ་པོ་མང་པོས་ངོ་བོ་སྤྱོད་བསྐྱེད་
 གསོས་ཆེ་བར་བརྟེན་ར་རྒྱལ་སྤྲེལ་སྤངས་པ་ཏུ་ཅང་མཐོ་བར་མེ་ཏོག་མདའ་...
 ཅན་མེ་དང་བཅས་པ་རབ་ཏུ་དགའ་བས་སྤྱིང་ལ་བརྒྱལ་སྤངས་ཏེ། ཁོང་མའི་
 བཀའ་དྲིན་ལྷན་ཏུ་གསོད་པ་དང་། རྒྱུ་པོ་མང་པོས་མཐོ་སྤྱོད་ལོག་པའི་
 རྣམ་འགྱུར་མང་ཏུ་བྱེད་ཅིང་། ཆོས་མཐུན་གྱི་སྤྲེལ་པ་དགེ་བའི་བཤེས་
 གཉེན་ཏུ་མར་ཆོས་གྱི་བར་ཆད་ཏུ་འགྱུར་བའི་རྣམས་མི་བདེ་བ་ཁོ་ན་དང་།
 ཉེས་མེད་མང་པོའི་སྤྲེལ་པ་ལྟོས་པ་སོགས་གྱིས་མངའ་འབངས་ཐམས་ཅད་...
 རྒྱལ་ལ་སྤྱོད་པ་དང་རང་ཉིད་ཀྱང་བཀ་མེད་པའི་ལོག་སྤྱོད་འབའ་ཞིག་ལ་...
 རྒྱལ་སྤངས་པས་གཞུང་པའི་རྒྱལ་རྣམས་མཐའ་དག་ཆུད་ཐོས་སྤྱོད་བཏང་། ལྷན་
 པོར་མངའ་འཇམ་ལྷན་པོར་གཏོ་ཐབས་གྱིས་བསད་པ་སོགས་ལྷགས་གཉིས་...
 ཀ་མེན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྤྱོད་པའི་ཕྱི་ཆ་བས་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་རིམ་གྱིས་ཁོང་...
 མའི་སྤྱོད་ཏུ་འཁྱོལ་བར་བརྟེན། ” ཞེས་མང་གི་ཉེས་སྤྱོད་དང་འབྱུང་
 རྒྱུ་ནམས་འཁོད་པའི་མཐུག་ཏུ། བཟའ་མའི་རན་འབྲས་བྱུང་ཚུལ་སྤྱོད་
 མཐུད་བརྟེན་པར་“ཁོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་སྤྱོད་སྤྱོད་མི་རྒྱ་ཞིན་སྤྱོད་ཆིང་...
 དྲང་ལབ་ཏུན་གཉིས་ལ་བཀའ་ཐབ་ཡོད་འདུག་གཤིས། (1750) རྒྱལ་སྤངས་
 ཏུ་མའི་ཉིང་རྒྱ་བཅུ་པའི་ཆོས་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཉིན་རྒྱ་ཞིན་གཉིས་ནས་མང་
 འགྱུར་མེད་ནམས་རྒྱལ་ཐབས་འབྲལ་གྱིས་ཁོ་མ་གཟིགས་ཁང་ཏུ་པོས་ནས་...
 སྤྲེལ་ལ་བཀའ་ཁྲིམས་གྱི་ཆད་པ་ཐབ། དེ་འབྲལ་རྒྱ་ཞིན་གཉིས་ནས་ཁོང་
 མའི་བཀའ་ཡིན་ཚུལ་གྱིས་གྱུང་བརྒྱུ་ཏར་པོད་གྱི་ལས་དོན་བྱེད་དགོས་སྤྱོད་
 རྒྱལ་མདའ་སྤྱོད་པར་སྤྱོད་ཞིག་བཏང་མེ་སྤྱོད་འདུག་པས། གྱུང་བརྒྱུ་
 ཏས་པོ་ཏ་ལར་སྤྱོད་མཐུན་ཏུ་ཡོད་མེ་སྤྱོད་མཐུན་ནམས་ཞིབ་པར་ཞུས། དེ་

སྐབས་མང་འཁྱར་མེད་ནས་རྒྱལ་གྱི་གཡོག་ཁྲོ་བཟང་བཟ་ཤིས་སོགས་ཁ་...
 ཤས་ནས་འབྲལ་སྒྲགས་། ད་ལའང་བསམ་ཁྲོ་མཐོངས་པའི་བཅོལ་ཆུང་...
 གཡམ་རྒྱགས་ཏུ་མ་ཞིག་ཁྲོ་པོར་གཡམ་ལྟེ་ཏུ་ཞིག་གཉིས་ཀྱི་རྒྱག་ལ་མོ་ལ་...
 བར་བཅམས་པའི་གྲུ་མ་རྩེ་ཁྲོ་མཚོག་གི་སྒྲོན་ཏུ་གསན་འབྲལ། བཟྱོན་
 གཉེར་ནམས་ཀྱིས་གཅོས་ཏུང་འཁོར་མེད་མོ་བ་མལ་མོ་ཆེ་དང་། མེད་
 འབྲས་གཉིས་ཀྱི་ཁྲོ་མ་ལས་ཞེ་སྒྲ་ད་མངས་དང་བཅས་པ་ཆེད་ཏུ་མངགས་...
 ཉེ་མི་དྲག་ནམས་ཀྱི་རྒྱག་ལ་རྒྱོན་ཏུ་མི་འཁྱར་བའི་ཐབས་མོ་ཏུ་མ་ཞིག་...
 མཐོང་ནའང་། ལས་ངན་པས་དབྱེན་བཅོས་ཉེ་བཀའ་ལ་ཅི་ཡང་མི་
 མེམས་པར་རས་སྒྲ་པོར་བས། ཡང་བསྐྱར་བྱི་ཆེན་རྩེ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོས་
 རྒྱ་རོས་ཀྱིས་ཐེབས་པ་དང་། པོད་སོག་བྱིངས་ལ་སྐྱར་ཡིག་ཁྲོ་མ་བསྒྲགས་
 སྒྲ་གནང་ན་ཕན་ཆ་ཞེ་ཡོང་དུ་མོངས་ཉེ་བཀའ་ཤོག་གི་བརྒྱུད་རྩོན་ལ།
 མོང་མ་ཆེན་པོ་འཁྱར་མེད་ནས་རྒྱལ་ལ་དམོངས་པ་ཆོམས་པས་ཏུ་ཞིག་...
 གཉིས་ནས་བཀའ་བྲིམས་ཀྱིས་ཆར་བཅད་རྩེས་ད་ཆ་ཁྱོད་ཆར་མ་རང་ཆོ་...
 བཟུང་ནས་སྔོད་མངས་ལས། མོང་མ་ཆེན་པོའི་སྒྲ་ཆབ་ལ་དོ་བསྐྱོ་བ་
 སོགས་སྒྲུག་ཏུང་ཐལ་ཆ་བྱས་ན། མོང་མ་ཆེན་པོ་གནས་དང་ཁྱད་མེད་
 ཀྱི་བཀའ་བྲིམས་བཅོན་བརྩིད་ཆེ་བས་འབྲལ་སྒྲགས་དང་། སྒྱི་མོས་ཐམས་
 ཅད་ཏུ་ཅིས་ཏུང་མི་ལེགས་པས་ཀྱང་ཀྱིས་བག་ཡོད་པར་སྐྱོད་དཔོན་ཞེས་...
 རྩ་ཐོན་ཀྱི་རྒྱགས་པན་རྒྱན་ནམས་དང་། རྩོ་རིང་བཅས་ལ་སྐྱར་བས་
 བསམ་ཡོད་བྱིངས་ནམས་བཀའ་དང་བྲངས་ཀྱིས་རང་ཆོ་བཟུང་ནས་བཟད་
 འཇུག་ནའང་། ཁྲོ་བཟང་བཟ་ཤིས་དང་། ཡ་སོར་གཉིས་སོགས་ལ་འཁྱར་
 འདྲི་ཁྲོ་ཏུ་འབྲལ་ཉེ་བཅི་འཛོག་ཅི་ཡང་མེད་པར་བྱི་ཆེན་རྩེ་རྩེ་འཆང་...

མོཏ་ལའང་མཚན་ཅེ་གཏད། མི་འཚམས་པའི་ཚོག་མང་ཏུ་ལབ་པ་དང་།
 བཀའ་ཤོག་སྒྱུར་ཡིག་གྲང་དབུལ་བ་སོགས་བྱས་རྗེས་ཏུ་ཞིག་གཉིས་ཀྱི་སོག་
 ལ་རྒྱལ་བ་དང་། དཔག་མི་ཏུ་མར་ཡང་སྒྱུན་བྱས་པའི་ཐལ་ཆ་མི་ལེགས་
 པ་ལྟར་འདུག རྗེ་སྤྱི་མ་མཚན་ནས་བྱེད་སྒོ་གང་ས་ནས་ངན་པ་དེ་འདྲ་
 ཟུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་དབུས་གཙང་། དགས་གོང་། འདམ། བག་
 རྩ་སོགས་ས་གནད་ཆེ་བའི་རྫོང་དང་གཞིས་ཀ་མཐའ་དག་ལ། འཕྱར་མེད་
 རམ་རྒྱལ་གྱི་གཡོག་རྩལ་མིན་བྱེད་པ་དེ་དག་གི་རྗེས་འབྲངས་ཀྱི་ཁུར་.....
 ཤོགས་སྒྱུས་གྲང་བྱས་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་ཤོག་བཀྲམ་སྟེ་སྤྱི་ལ་བསྒྲགས།
 དེའི་ཆེ་སྒྱུན་མ་ལྟར་བ་སྤྱི་ཆའི་ཆེ་གཉིས་དང་། སོགས་དཔོན། ཡམ་
 བན་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་པོ། དཔག་མི། རྫོང་པ་བཅས་ཁྱོད་ཉིས་བརྒྱ་སྟོར་
 པོ་ཏུ་ཡར་བསྐྱས་ཏེ་འཚོ་བའི་ཡོ་ཆས་ཐས་ཤོས་སོགས་ལེགས་པར་གནང་
 སྟེ་བཀའ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས། ལྷང་པརྗེ་ཏུ་ལའང་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
 མ་ཐེབས་ཀྱི་བར་མིན་སྒྱུར་གི་ལས་དོན་བྱེད་དཀོས་པའི་བསྐྱབ་སྟོན་དང་
 ལས་ཐམ་ཞིག་གྲང་བསྐྱལ། དེ་འབྲལ་གོང་མ་ཆེན་པོར་གནས་རྩལ་རམས་
 ཞིབ་པར་འཁོད་པའི་བྱ་ཡིག་ཏུ་ཐམ་སོག་ཤད་ཚལ་གྱིས་སྤུལ་བའི་བཀའ་
 ལན་ཏུ་ཐེབས་པ་ནི་འདི་ལྟར། ཆན་ལྷང་གནམ་ལོ་བཙོ་ལྷ་པའི་རྒྱ་བ་
 བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཆོས་བཙོ་བརྒྱད་ལ། གོང་མའི་བཀའ་ཏུ་ལའི་རྒྱ་མ་
 དང་མཁའ་རྫོན་གྱི་དོན་བདག་བྱེད་མི་ལྷང་པརྗེ་ཏུ་ལ་ཐབ་པ། དེད་ཀྱི་
 རྒྱ་སོར་འཕྱར་མེད་རམ་རྒྱལ་ནས་ཏུས་རྒྱན་ཏུ་ལའི་རྒྱ་མར་བརྟེན་བསྐྱར་
 མི་བྱེད་པར་མ་ཐད་འཁོན་ཏུ་བཟུང་འདུག་པར་བརྟེན། ཡང་དང་ཡང་
 ཏུ་ཤོག་ཡོད་ཀྱིས་ཞེས་བསྐྱབ་སྟོན་གྱི་བཀའ་ཐབ་པ་ཡིན། ཁོ་པས་དེད་

གྱི་བཀའ་ཁྱད་རུ་བཅད་ནས་མྱིར་ཞིང་ནས་རྟོག་ཐོག། དཔུས་གཙང་
 རུ་ཕྱོད་པའི་ཨམ་བན་ཕྱ་ཆིན་ཅན་ནས་ཀྱང་འཕྱར་མེད་ནས་སྐུལ་བར་....
 ཚུལ་གཏུམ་ཞིང་དན་པས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་སྐུ་གཏུགས་ལ་སྐོལ་ཤས་ཆེ་སྟེ་
 རུ་དཀའ་བ་ཆེན་པོས་ལུས་ཕྱོག་ལ་མ་བཟུང་པར་འཕྱར་མེད་ནས་སྐུལ་....
 བྱིས་ཀྱིས་ཇོར་བཅད། འདྲི་ནས་ས་ཐངས་ཅད་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་ཆེད་
 ཡིན། ད་ཆ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ལ་ཉེ་བར་དོ་བསྟོན་བ་ཆར་བཅད། དཔུས་
 གཙང་ཆོས་ཀྱི་ཞིང་དག་པར་བསྐྱབས་པས་དེད་ཀྱི་སེམས་བག་ཡངས་པར་
 བྱུར། ཡང་མཁོན་གཉེར་སྟོ་བཟང་དག་གིས་ཀྱིས་དཔུས་གཙང་རུ་ཕྱོད་
 པའི་ཨམ་བན་ཆེ་ལ་སྐོལ་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མས་དེའི་བསྐྱགས་ནས་
 མི་དན་ནས་འཁོར་རུ་བཅུག། བོད་མེ་བའི་འཇགས་སུ་ལུས་ནས་ལུལ་
 རྒྱུད་པའི་བར་བཀོད་པ་ལ་ངེད་ནས་གིན་རུ་བསྐྱགས་པར་སེམས།
 གནང་སྐྱིན་ཀྱི་དངོས་པོ་ནས་དཔུས་གཙང་རུ་ཕྱོད་པར་ཐངས་པའི་..
 ཨ་ས་ཁན་ཨམ་བན་ནས་སྐུལ་ལ་སྐྱོད་ནས་དཔུས་གཙང་རུ་སྐྱེའོ་པ་དང་
 མཉམ་རུ་དེད་ཀྱི་ནང་གཙང་གི་ཤེ་བས་བསྐྱར་པའི་གནང་སྐྱིན་གནང་
 པར་བྱེད། འཕྱར་མེད་ནས་སྐུལ་ལ་སྐྱོད་པོར་ཡང་རྒྱ་མང་གི་སྐོ་ས་སྐྱིན་པའི་
 འོས་མེད་ཀྱང་། དེད་ནས་ཁོ་པའི་པ་སྐོ་སྐྱོན་ཀྱི་ཆེ་རིལ་པོར་དད་པ་
 དང་ལྷངས་ཀྱི་ཤེ་མོར་བྱིན་ནས་ཞབས་འདེགས་རུར་ཐག་བཅིས་པ་ལ་.....
 བཅམ་ནས་ལུགས་སྟོལ་ལས་འདས་པའི་བཀའ་དྲིན་བསྐྱར་ནས་རྒྱ་...
 དཔུས་གཙང་དོན་པད་པ་དེ་ལ་འབྱེད་བྱེད་
 བཅུག་སྐྱིན་ཆད། འདྲིད་སྐུལ་ཀྱི་བཅམ་སྐྱོར་པ་རུངས་པའི་བྱ་བ་རིམ་
 ཀྱིས་སྐྱོད་དེད་ཀྱིས་ཀྱང་ཁོ་པས་ལུས་པ་ལྟར་དཔུས་གཙང་རུ་བསྐྱར་....

བའི་ཁྲོན་པོ་དང་དཔལ་དཔུང་ཁྲིའི་པའི་བཞུག་། ཁ་རང་ཅི་ལས་
 རར་བསྐྱེད་ནས་མངའ་བ་བར་གྱི་བོད་ནམས་རྣམས་ཀྱི་བཅུག་། འདྲོད་
 ཞེན་མཁུ་མེད་བཟ་མེད་ཀྱིས་སྒྱུ་དཔུག་། དེར་མ་ཆད་ཁོ་རང་གི་རྩོམ་
 འཁྱར་མེད་ཆེ་བཟན་དེ་མོག་པ་ཡིན་ཞེས་རྒྱན་ཁག་བཟུལ་ནས་ཁྱེ་...
 བཟུང་ཁྲོན་དཔལ་དང་བཅས་པ་མངལས་ནས་ཁོ་རང་གི་རྩོམ་། དེའི་ཕྱི་
 དང་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བསད། ཡང་བརྩེ་ཉའི་ནང་གཞིས་གཏོར།
 བརྩེ་ཉའི་བག་མ་སྤལ་ནས་གཙང་གི་ཚུགས་སྒྱུ་བཟད་བཅུ། བརྩེ་ཉའི་
 ཕྱི་དཔུག་སྒྱུ་མོད་བཅུག་ནས། ཁོ་བས་མངལས་ཀྱིས་ཕྱི་བཟོལ། ལམ་
 ཀྱིས་རིམ་རྩི་ཟམ་བཅད། ཁྲོན་པོ་དང་དཔལ་ཐམས་ཅད་ཟད་ཟད་ཕྱི་
 བཅོམ་འདྲོད་མཁས་མཁོ་བཟམ་ཁྲོན་ཅི་མོག་གངས་ཀྱིས་མི་ལང་བ་འདུག་
 དེད་ཀྱིས་མཁོ་བཟམ་ཞིབ་ཀྱི་བཟང་ན་གཙོ་ཆེར་འཁྱར་མེད་ནས་རྒྱལ་...
 རང་རྩལ་རན་པ་ལས་ཐུང་ཡང་། དེད་ནས་ཀྱང་གནང་ཁྲོན་བདག་ཁྲོན་
 ཐལ་དཔལ་པས་ཁོ་བས་དེ་ལྟར་རང་གསྐྱེད་ཅིང་། དཔལ་གཙང་དཔལ་
 ཐམས་ཁོ་བར་ཡི་སྒྱུག་ཀྱང་། དེད་ནས་བཞག་པའི་པར་ཡིན་པའི་རྩལ་
 ཀྱིས་ཅི་ཡང་མེད་མ་ཐུབ་པར་ནང་། རྩལ་འདི་ལ་དེད་ཀྱིས་གིན་ཀྱི་
 འཁྱོད་པར་འདུག་། འདི་ལ་བཟུལ་ན་བཟུང་ཁྲོན་ཀྱི་བཟོས་པ་ནམས་ལ་
 ཉ་ཅང་ཆེད་ཀྱི་དཔལ་ཁྲོན་མི་ཉན་པར་འདུག་། དེ་ལྟས་ན་དེད་ཀྱི་བཟུང་
 དེན་ཀྱིས་དཔུག་གཙང་གིས་ཆའི་སྒྱུ་པོ་མཐའ་དག་བདེ་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱིད་པ་...
 བོད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡིན། འཁྱར་མེད་ནས་རྒྱལ་ཁྲིམས་ལ་སྒྱུར་བའི་སྤལ་
 རྩལ་ཁྲོན་མཁས་ནས་བརྩེ་ཉ་ལ་དཔུག་གཙང་གི་དོན་བདག་ཀྱིས་ཟེར་...
 འདུག་ཀྱང་། དེད་ཀྱིས་དེས་པར་བཟུང་ཐབ་པ་གི་མེད། ལམ་བཟུ་

དགེས་ཀྱི་པས་མ་པར་དབྱས་པ་ཅད་ལ་ཉིན་གཅིག་གྱུར་འགོ་པ་བྱེད་པའི་མི
 མེད་ན་མི་རུང་བས་མ་འདྲུག ཡང་པར་ཉ་ནས་འབྲལ་བྱ་དཔག་དབྱར་
 འཁྲིད་ནས་པན་ཤོགས་བྱེད་ཡོང་བས་མ་ནས་སྐབས་གཅིག་རྒྱ་ ར་ཤོགས་པ་
 དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་ཆུག་སྐམ་བྱེད་ལ་བས་འདྲུག པར་ཉ་ནས་དེས་པར་བས་མ་
 རོད་དང་པན་ཤོགས་པར་ཤོགས་མི་ནམས་ཆར་བཅད་ནས་གསོད་པ་དང་།
 ཡམ་བན་གཉིས་ལ་སྒྲིབ་མེད་ཅིང་། དབྱས་གཅོང་གི་ས་ཆ་ནམས་བདེ་
 འཇགས་པས་ཡོད་བྱེད་ཤོད་འཇགས་སྐབ་པ་བྱུང་ཆོ། འབྲལ་བྱ་ཡམ་བན་
 དགེས་ཀྱིས་ལ་བས་པ་ལྟར་བྱས་གྱུར་མི་ཆོག་ཟེར་བའི་སྐབས་མ་འཆིས་...
 མོད། ད་ལས་ཁོ་པས་དབྱས་པ་ཅད་རྒྱ་ཤོད་པའི་ཡམ་བན་ནམས་སྐབ་
 མ་རྒྱས་པ་ལ། ཉིས་སྒྲིབ་མེད་ཟེར་དཀའ་བར་འདྲུག དེ་ཉ་ནས་
 པར་ཉ་གཅིག་པ་ཤོགས་སྐབ་པ་ཤོད་ཤོད་ཤོད་ཤོད་ཤོད་ཤོད་ཤོད་ཤོད་ཤོད་
 པར་བཟུང་ཉ་འབད་གྱུར་སྐྱིར་རང་ཆུལ་དཔུགས་མ་ཡིན་མོད། གཅིག་རྒྱ་
 འོད་ས་ཆར་བའི་བྱ་བ་ཡིན་པས་བཅད་མ་བྱས་ན་ཆོག་པ་མ་ཤོད་ཤོད་ཤོད་
 བཟུལ་བའི་བྱས་སྐབ་བཞག་ནས་དེད་ནས་དཔར་གི་ཤོ་ས་ ཁང་རྒྱའི་རེ་བ་
 བྱས་གཤམ་ཆོག པར་ཉ་རང་བྱུང་གི་ཤོ་ས་ཉིད་དང་བཅས་ཉི་ལྷ་ལའི་སྐབ་
 མའི་བཀའ་སྒྲིབ་ཀྱི་བྱ་བ་བྱིས། ཅིང་རྒྱ་ཆེ་མིང་ཤོགས་པོད་རྒྱ་སྐབས་
 འབྲལ་རྒྱ་ལའི་སྐབ་མ་དང་ཉན་ཅིག་རྒྱ་བསོས་ནས། ཡོད་ཀྱི་འགོ་པ་ནམས་
 ཀྱི་ནང་ནས་ཤེས་བྱ་ཆེ་ཞིང་ཡིད་གཏད་སྐབ་པ། སྐར་ནས་པོད་མི་ནམས་
 ཀྱིས་ཡིད་གཏོན་ཅིང་རྒྱས་སྐབ་འབྲལ་བའི་མི་གཅིག་བདམས་ནས་པར་ཉ་...
 དང་ཉན་བྱེད་བཀའ་སྒྲིབ་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་ཆུག ཁོང་ཆའི་དོན་ཆ་རྒྱུང་བ་
 ནམས་བཀའ་སྒྲིབ་གཉིས་ནས་སྐར་བཞིན་བྱེད་ཆུག དེད་ལ་བྱ་རྒྱུའི་ཡི་

གེ་མིས་ནས་དོན་པདག་ལྷ་བ་དང་། དམག་དཔུང་ག་མིག་དང་རྟ་ཐམ་
 འཇུགས་པ་སོགས་དོན་ཚུ་འགངས་ཆེ་བའི་རིགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བཀའ་
 ཡིས་ཡངགས་པའི་ཨམ་བན་རྣམས་ལ་གཏད་དེ་བཀའ་སློབ་གཉིས་དང་...
 རྩན་ཏུ་དབྱེ་འབྱེད་བྱས་ནས་བཀའ་ཡིས་མངགས་པའི་ཨམ་བན་གཉིས་.....
 གྱིས་ཐམ་ག་གཞོན་ཚུག་ཚུལ་དེ་ཕྱིན་ཆད་རྟག་ཏུ་ཕྱགས་སྒྲིལ་ཏུ་འངགས་
 ཚུག་སློབ་པོ་དང་དམག་མི་རྣམས་སོ་སོར་མེད་གི་སྔོན་ཕྱགས་དང་། རྟ་
 ཐམ་འཇུགས་པ་སོགས་བྱ་བྱེད་མཐའ་དག་ཅིང་ཏུ་ཆེ་རིང་དང་། མི་ཏུ་
 ཡོ་ཅུང་ཆེ། ཨ་ས་ཁན་ཨམ་བན་རྩུ་རྟ་ལ། ཡང་བོད་ཏུ་སྔོན་པའི་
 ཨམ་བན་རྣམ་ཚུལ། བན་དེ་རྣམས་ལ་གཏད་ནས། རྒྱ་ལའི་སྤང་མ་
 དང་། པརྟེ་རྟ་རྣམས་རྩན་ཅིག་ཏུ་བསྐྱོས་ནས་བསམ་མཛོེ་ཞིབ་ཏུ་བཏང་
 བས་གང་འཐད་གང་འོས་ཀྱི་བསྐྱོས་ནས་ལྷ་བར་གྱིས། ཡང་འཇུར་མེད་
 རྣམ་ཚུལ་གྱིས་ཁོ་རང་གི་ཕུ་པོ་འཇུར་མེད་ཆེ་བརྟན་ངོ་ཙག་པ་ཡིན་ཞེས་....
 རྩན་ཁག་བཀའ་ནས་ལྷས་ཏེ། སྤགས་འཆོལ་བའི་དམག་བཏང་ནས་ཐམས་
 གྱིས་འཆོ་བར་བྱས་ཏེ་ནད་གྱིས་ཤི་མང་ཞེས་རྩན་ལྷས་འདུག ད་ཆ་དོན་
 ཆ་གཅིག་ཏུ་གསལ་བར་གྱུར། འཇུར་མེད་ཆེ་བརྟན་མུར་ནས་ངོ་ཙག་
 པ་མེད་ཅིང་། ཉེས་མེད་ཏུ་བསད་འདུག་པས་ངེས་པར་དག་ཆངས་བྱེད་
 འོས་ལྷ་འདུག པརྟེ་རྟར་གཏད་ནས་འཇུར་མེད་ཆེ་བརྟན་གྱི་ཕུ་བཅད་
 བཅད་ནས་ངེད་ཀྱི་བཀའ་ཐབ་རྟེ། སྤར་གྱུང་གི་གོ་ས་ཕྱིན་ནས་མངའ་
 རིམ་སྤར་གྱི་བོད་རྣམས་ཀྱི་འཁོ་པ་བྱས་ནས་ཤི་མང་དང་ཞབས་འདེགས་...
 འཕལ་ཏུ་ཚུག་ གལ་ཏེ་མཁོན་གཉིར་སྤོ་བཟང་བཟ་ཤིས་མངའ་རིས་
 སྤོར་གྱི་ས་ཆར་བསྐྱགས་ཏེ་མང་ཡོད་ཆེ་ཁོ་པ་ཤི་མང་གིས་འཛིན་ཚུག

འཕྱར་མེད་རྣམས་ཀྱིས་གཞིས་གཏོར་བར་ཁོ་པའི་ཕའི་ཐུང་གི་ཕ་.....
 གཞིས། ཆོར། རོར་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་བཅད་བཅད་དེ་འཕྱར་མེད་ཆེ་
 བཟན་གྱི་ཏུ་ལ་བྱེད། ཡང་ད་ཆོ་འཇུག་པའི་ཆོས་བཟུང་ལ་ཕྱ་བཟབ་
 རྟེ་བཟུང་བའི་ཕྱ་ཆོན་དང་ལ་བ་ཏུན་ལ་ཕབ་པའི་བཀའ་དང་། ཡང་ཇུ་བ་
 དུ་བའི་ཆོས་བཟུང་གཅིག་ལ་འཕྱར་མེད་རྣམས་ཀྱིས་ལ་ཕབ་པའི་བཀའ་.....
 རྣམས་འཕྱར་མེད་རྣམས་ཀྱིས་བདེ་གཟའ་སྐབས་རྟ་ཟམ་ཆད་ནས་ད་ཏུང་
 བོད་ཏུ་མ་སྐྱེའམ་ཤས་ཆེ། གལ་ཏེ་མོད་ཏུ་སྐྱེའམ་མོད་ཆེ་པ་རྩི་ཉལ་བྱེ་
 རྟེ་བཟུང་ནས་དེ་ཕྱི་ཕྱི་ཆུག། མ་སྐྱེའམ་ཆེ་པ་རྩི་ཉ་ནས་ལམ་གྱི་རྟ་
 ཟམ་ཟམས་ཅད་ལ་བཅད་བཅད་ནས་བཟུང་ཆུག། དེད་ཀྱིས་གནས་ལོག་
 ཟམས་ཅད་རྒྱུར་བ་ལ་སློན་པོ་དང་མངའ་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་ཞབས་.....
 འདེགས་བཟུབས་པ་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་བྱེ་རྟེ་ཆེ་ཡང་གི་བབ་དང་མ་ཐུན་པར་
 དེ་ཕྱི་ཕྱི་ཕྱི་པ་ཡིན། པ་རྩི་ཉལ་དེས་པར་མ་རྟོ་བསམ་ཞིབ་མོས་དང་
 པ་དང་སྐར་གིས་ཞབས་འདེགས་དང་། བོད་ཏུ་ཁོང་པའི་སློན་པོ་དང་
 དམག་མི་རྣམས་ལེགས་པར་བྱ་བྱེད་དང་། གསར་ཏུ་བསྐྱོས་པའི་བཀའ་
 སློན་དང་ཉན་ཏུ་ཟམས་ཅད་གཅིག་སྒྲིལ་གྱིས་བསྐྱོས་ནས་དོན་པདག་དེ་...
 དེ་བཞིན་ནས་གང་ཅིའི་པ་བ་བཟུན་གྱིས་དེ་ཕྱི་ཕྱི་ཕྱི་ཕྱི་པའི་ཆེ་.....
 ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སློན་པོའི་རྩི་པོ་ལྟ་བུར་ཐུང་གཤིས། རྟག་ཏུ་བདེ་སྐྱིད་
 ཀྱི་བཅོད་ནམས་བཀའ་དྲིན་དང་ཏུ་སྐྱེས་ཆོག་དེ་བས་ན་ཡང་དག་
 པ་གསལ་པར་བྱས་ནས་དྲངས་པའི་མེམས་ཀྱིས་ཆེད་ཏུ་བཀའ་ཕབ་ནས་...
 གསལ་པར་བྱེ་རྟེ་མོ་པར་བྱས་པ་ཡིན། པ་རྩི་ཉ་ནས་བཀའ་འདི་དང་ཏུ་
 སྐྱེས་ནས་རྩི་རྩིས་ཀྱི་འབྱུངས་ཏེ་ཞབས་འདེགས་སྐབ་ཆུལ་ཡི་གེ་.....

བཟུགས་པར་ལྷ་པ་གྱིས། བཀའ་འདི་པོད་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་མཐའ་དག་ལ་དྲིལ་
 བཟུགས་ནས་གོ་བར་བྱེད་ཚུག་ཅིས་བཀའ་ཐབ། ཆན་ལུང་གནས་མ་
 བཙོ་ལྷ་པའི་ལྷ་པ་བཙུ་གཅིག་པའི་ཆོས་བཙོ་བཙུད་ལ་བཀའ་ཐབ་ཅིས་...
 དང་། རྟོན་འདི་སྒྲོར་ལ་ཡང་བཟུར་གོང་མ་ཆེན་པོས་བཀའ་ཐབ་པ་
 བློ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མར་བཀའ་ཐབ་པ། ལྷ་སོར་འཕྱར་མེད་ནས་རྒྱལ་ནས་
 རྒྱ་ལའི་ལྷ་མར་བཀའ་ཐབ་ཀྱི་མི་བྱེད་ཅིང་། བཀ་པོད་པར་མི་གནས་པར་
 ལྷར་རྒྱལ་གྱི་བྱ་བ་ལྷ་ཆོག་གསུམ་བྱེད་ཚུལ་མོས་ནས་ངས་ལན་མང་པོར་བསྐབ་
 ཡར་གྱི་བཀའ་ཐབ་པ་བློ། དཔུས་གཙང་གི་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཤེས་པ་
 རྟོར་ཡིན། དེ་རྒྱལ་ཁོ་པས་ངའི་བཀའ་གཏུན་ནས་མ་ཉན་པར་སྒྱུར་ནིར་
 བྱ་བ་ངན་པས་ཁོ་རང་གི་ཚོ་ཚོ་བསད། སྐར་ཡང་ཉིག་པར་སྒྱུར་སོང་
 ཉི་ཤམ་པ་ངན་པ་འཆར་བའི་རྒྱ་མཆན་པོད་ན་པོད་པའི་ཨམ་བན་.....
 རྣམས་ཀྱིས་ངེད་ལ་ལྷས་པར། འདྲིས་དེ་འཕྲལ་ཁོ་པ་ཁྲིམས་ལ་སྒྱུར་
 བསམ་པ་པོད་ཀྱང་། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ལ་གནོད་ཀྱི་དོགས་པ་ཁོ་ནས་འཐེན་
 པ་ཡིན། ཉེ་ཆར་ལྷ་པ་བཙུ་པའི་ཆོས་བཙུད་ལ་དཔུས་གཙང་གི་ཨམ་
 བན་རྣམས་ནས། འཕྱར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་པས་སྒྱུར་ངན་པ་ལྷ་ཆོག་ས་
 ལྷར་ལས་ཀྱང་ཁེ་ཆེར་སོང་འདུག་པར། སྐབས་དང་བཙུན་ནས་ལྷ་པས་
 གཅིག་ཏུ་ཁོ་པ་ལ་བཀའ་ཡིན་ཞེས་ཁྲིམས་ལ་སྒྱུར་བར་བྱེད་ཅིས་ལྷས་.....
 པར། འདྲི་ནས་ཨམ་བན་ཆོས་ངང་སྒྱུར་བ་ལ་བཀའ་བཟུན་གནང་ནས་
 ཨམ་ངན་བན་དེ་སྒྲགས་ནས་ཨམ་བན་དུ་སྐམ་བཟོས་ནས། རྒྱ་ལའི་ལྷ་
 ཆར་སྒྲན་སྒྲོན་བྱེད་འོས་པ་རྣམས་སྒྲན་སྒྲོན་བྱས་ནས་ཁྲིམས་ལ་སྒྱུར་ན་.....
 ཡོགས་ཞེས་བཀའ་ཐབ་ས་ཡིན། འདྲི་གྱིས་པལ་པའི་བཀའ་དང་།

མངགས་པའི་ཨམ་བན་བན་དེ་སྒྲིབས་པའི་ཕྱོད་ལ་ཨམ་བན་ཆོས་འཕྲུལ་...
 ཏུ་སྒྲིབས་ལ་རྒྱུར་ཞིང་། ཁོ་རང་ཤེས་ཀྱི་ཤུགས་པོ་ཡང་རྒྱུར་ཆོས་
 ལུ་སོང་འདུག དེ་འདྲའི་འཁྲུག་ཡོང་སྐབས་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་སྒྲུ་ཤུགས་
 ཕྱིན་ཏུ་བདེ་མོར་ཡོད་པ་ཆོས་པས་དེད་སེམས་བདེ་མོ་བྱུང་། དེད་ཀྱི་
 ཨམ་བན་ཤེས་དོན་དེར་རང་བྱུང་པོ་དེ་བཞིན་རྒྱུར་ཡང་ཅི་ནས་ཆབ་...
 མིད་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་བྱས་པ་ཡིན་མོད། རས་བཀའ་དྲིན་ཡོགས་ལུ་
 གནང་རྒྱ་ཡིན། དེ་སྐབས་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མས་འཕྲུལ་ཏུ་མི་བཏར་ནས་འཁྲུག་
 བ་སྒྲོང་བའི་ཁོད་འབངས་ནམས་ལ་མོ་བར་དྲིལ་བཞུགས་ནས་མེན་.....
 བཅུག་པ་ནི། དེས་པར་ཆབ་མིད་ཀྱི་དོན་ལ་དེད་ཀྱི་རོགས་རམ་བྱས་
 པ་ཡིན་འདུག་པས་དེད་ཀྱི་སེམས་ཕྱིན་ཏུ་དགའ། བཀའ་དྲིན་གནང་
 རྒྱ་བྱུར་ཏུ་བཀའ་པལ་ཡོད། འཁྲུག་བ་སྒྲོང་མི་ནམས་ནས་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་
 མའི་ཆོག་གཏན་ནས་མི་ཉན་པར་བྱ་བ་མི་འཆམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་ནའང་།
 རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་ནི་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་དང་ཟག་ཡིན་པས་དེ་སྒྲོང་ལ་དེ་ཅམ་...
 བྱེད་པ་ལས་འོས་མ་མཆིས། འཁྲུག་སྒྲོང་སྐབས་དོ་ཆོག་ལ་སོང་གཤིས་
 གཞན་ཆོས་རྒྱུ་མི་འབྲང་བ་ལ། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མས་ཁྱུང་བྱེད་ཐབས་མ་
 མཆིས། དེད་ཀྱིས་ཕྱོད་ནས་ད་ལྟའི་བར་ཏུ་ཁྱ་སེར་ཀྱི་བརྟན་པ་དར་བ་
 དང་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་སྒྲུ་བསྐྱུང་བའི་ཆེད་ཏུ་ཤུཅ་པོར་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་སྒྲུ་...
 བདེ་མོར་ཡོད་ཕྱིན་བྱ་བ་ཤུཅ་ནམས་བྱེད་པ་ལས་སྒྲ། དེད་ནས་ད་
 ཆ་མི་ཁྱོད་ཀྱི་ཅོང་ཏུ་ཨམ་བན་ཆོ་རིང་མངགས་ནས་དམག་དམར་པའི་ག་
 ཉི་དབུས་གཙང་གི་ས་ཆ་ནམས་རྒྱུར་འཇགས་ལུ་བྱེད་པ་དང་། མི་ནག་
 ཅན་གཞན་ནམས་བཟུང་ནས་སྒྲིབས་ལ་རྒྱུར་བར་བཏར་ཡོད། བར་

འདིར་པརྩི་ཏ་ནས་འཇུར་མེད་ན་མ་ཐུལ་གྱི་འབྲུག་སྒོར་བྱེད་པའི་ངན་པ་
 རྣམས་འཛིན་སྟབ་པ་བྱུང་ཡོད་ཆེ་ཤིན་ཏུ་ལེགས། གལ་ཏེ་ད་དུང་འཛིན་
 སྟབ་པ་བྱུང་མེད་ཆེ་ལར་རྩ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཞིང་། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྟགས་
 བདེ་མོར་སྟོད་པོའི་ངར་ནས་བོད་འབངས་རྣམས་སྒྱུར་བ་དང་། དམག་
 དཔུང་སློབས་པ་ལ་སྟུག་པར་གྱིས། དེད་ཀྱིས་མངགས་པའི་ཨམ་བན་
 རྣམས་སློབས་འབྲལ་འབྲུག་པ་སྒོར་བའི་མི་ངན་རྣམས་ཆར་བཅད་ནས་...
 ལར་རྩ་བདེ་འཇགས་སུ་སྒྱུར་ཏུས་པ་ཡོད་པས། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྟགས་སྟོད་
 པར་མཛོད། རྒྱ་འོས་ཀྱི་འཕྲིན་ཡིག་ཆོད་མེད་ཏུ་ལྷ་བ་མཛོད། ཆན་
 ལུང་གནམ་ལོ་བཙོ་ལྷ་པའི་སླ་བ་བརྩ་གཅིག་པ་ཉིས་བཅེགས་ཀྱི་མའི་ཆོས་
 བཙོ་ལྷ་ལ་ཞེས་པ་དང་། ཡང་ནང་བཅར་གྱིས་བཀའ་ཐེབས་པ་ནི་འདི་
 ཉམས། ཆན་ལུང་གནམ་ལོ་བཙོ་ལྷ་པའི་སླ་བ་བརྩ་གཅིག་པའི་ཆོས་ཉམས་
 དཔུ་ལ། མོར་མའི་བཀའ་རྒྱ་ལའི་སླ་མར་ཕབ་པ། སླ་མའི་ལྷ་ཡིག་
 བར་། ཨམ་བན་རྣམས་ལ་ཕན་ཆ་བྱེད་མ་སྟབ་པའི་རྩ་མཆན་དང་།
 མི་ངན་རྣམས་པརྩི་ཏ་ནས་ཐམས་ཅད་བཟུང་ཉེ་བསྐྱངས་ཡོད། བོད་
 ཀྱི་ས་ཆ་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་ཞོ་མེད་པར་བདེ་འཇགས་སུ་ཡོད་པའི་གནས་...
 ཚུལ་དེད་ནས་གཟིགས་ཏེ་ཤིན་ཏུ་དགའ། ཡང་སླ་མའི་ལྷ་སྒོར་ཐམས་
 ཅད་དེད་ནས་ཞིབ་ཏུ་གཟིགས་པས། དེད་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་ཤིན་ཏུ་
 མཐུན། དེད་ཀྱིས་མངགས་པའི་ཨམ་བན་རྣམས་བོད་ཏུ་སློབས་འབྲལ་
 ཏུ། སླ་མར་བཀའ་ཕབ་ཉེ་གྱིས་མཐུན་ནས་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་དགོས་ཀྱི་
 རྟོག་རྣམས་ལེགས་པར་བཟོས་ནས་བྱེད་རྩུ་ཡིན། བར་སྐབས་འདིར་སླ་
 མ་ཆེད་ཀྱིས་བཟུན་པའི་བཞད་སྟབ་ཀྱི་བྱ་བ་རེ་རྩལ་སུ་བྱས་ནས། བོད་

འབངས་ཐམས་ཅད་པདྨ་འཇགས་ཀྱི་ལྷོ་ལ་པ་འཇོན་པར་གྱིས། ཉ་ཐམ་
 བརྒྱད་དེ་ཐ་མ་ཁྱིད་ལ་ཡིད་བཞིན་འབྲུབ་པའི་སྒྲིམ་པ་བར་གཅིག་འབྲལ་བ་
 བརྒྱུད་ཡོད། ལར་རྒྱའི་དོན་ཐམས་ཅད་པམ་པ་ཞིན་ཏུ་འབྲུབ་པར་གྱུར་
 ཅིག་ཆེད་ཏུ་བཀའ་ཐབ་ཅེས་པའོ།”① ཞེས་འཁོད་འདུག འབྲུར་
 མེད་རྣམ་ཚུལ་གྱི་ཞེས་སྟོན་དང་། པདྨ་གཟར་གྱི་འབྲུང་གྱིན། ཐམས་
 འདོམས་བྱེད་སྒྲིགས་ལོགས་གསལ་པོར་འཁོད་པའི་ཞོང་མའི་བཀའ་ཡིག་...
 གསུམ་གྱི་ནང་དོན་ཆ་ཚང་རྣམས་གཤམ་ཆེར་ཅིས་ནས་རྣམ་ཐར་ཏུ་ལེབ་...
 འཁོད་གནང་འདུག་པ། བོད་དང་མེས་ཚུལ་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྒྲོར་ལ་དེང་
 རབས་ཀྱི་མིས་འབྲེལ་བ་གད་མང་པོ་བྱེད་མི་དགོས་པར་ཆད་ནས་ལོ་རྒྱུས་
 ཀྱི་ཡིག་རིགས་ནང་གང་ཞིག་གསལ་བ་རྣམས་འདིར་ཡང་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་
 རྒྱངས་པ་ཡིན། གཞན་ཡང་ཞོང་གསལ་རྒྱ་ལའི་ཐ་མ་དང་ཕྱད་པ་རྩི་ཉ་
 ཉན་ཚུལ་ལ་བརྒྱལ་བའི་ཞོང་མའི་བཀའ་ཡིག་དང་པོ་དེའི་འབྲུ་དོན་ཁྱད་
 མེད་ཆ་ཚང་དགའ་བཞི་བའི་མི་རབས་ཀྱི་ཕྱད་པ་བརྒྱད་པའི་ནང་ཏུ་ལང་
 གསལ་བ་མ་ཟད། ད་ཏུང་དགའ་བཞི་ཕྱད་པ་རྩི་ཉ་རར་ལ་ཞོང་མས་
 ཐབ་པའི་བཀའ་ཤོག་ཁག་ལྟ་ཏེ་ཏེ་བཞིན་གྱི་འབྲུ་དོན་རྣམས་ཕྱད་ཞིབ་...
 པར་བཞོད་འདུག་པ་ཆང་མ་རྒྱངས་ན་ཡི་གེ་མང་དོགས་ནས་དེ་ཅུག་གིས་
 འབྲུས་པ་བྱས་ཤིང་། དེ་དག་གི་ཆ་དོན་ཆེ་བ་རྣམས་རྒྱ་ལའི་ཐ་མ་
 གནང་བའི་བཀའ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཐོག་ ཞེས་ཅན་རྣམས་ལ་གཙོ་
 ཐལ་དཔྱད་པ་འབྱེད་སྒྲིགས་དང་། འབྲུར་མེད་རྣམ་ཚུལ་གྱི་ཏུ་དར་ཚུལ་
 ཆེ་རིང་མེར་པར་བཅད་ཞིབ་ཐག་གཙོད་བྱེད་ཅུང་སྟེ། ཏུས་མིང་སྐབས་

① (དཔག་པམ་མ་ཉླ་མ་ཉླ་ཆ་གྲངས་417—སྟོན་ཆ་གྲངས་1པར་)

བཅའ་ལྟུང་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པའི་ཤར་མའི་མཆོད་དུལ་པོ་ན་ཆེ་བཅས་...
 གཏོར་ཤོར་བ་ན་མཁུ་ཁྱུང་པ་ལྟ་བུ་རིགས་ལྷན་པལ་གསར་རུང་རྒྱུ་ལ་
 ཆིས་ཆོད་པ་ལ། དེ་འཕྲུག་གི་པར་ལ་བཞག་པ་ཆེར་མི་པོར་ཆོད་བཅས་...
 ཞིབ་ཁྱེད་མི་དཔེས་པ་དང་། ཆོད་ཁྱེད་རྟོག་ཤུན་པ་ལེམས་ཁྱེད་ལས་
 རིགས་ལྷན་པལ་ན་མཁུ་དང་པོས་པ་ལྟར་ལོག རྒྱ་ལའི་ལྷ་མར་ལྷན་ཆོག་
 ལྟ་དཔོན་ཤོར་ཤོས་ཞིབ་ཅན་གསལ་བ་འཁྱེད་པོར་ད་དུང་བཞིན་...
 ལྟར་བ་བཞོད་པར་བཞིགས་ལྟུང་དང་། ཤོར་མའི་བཀའ་ཤོག་དེ་ན་མས་
 བཞོད་པའི་མཆོད་ལྟུང་བཅས་འཁྱེད་དཔལ་འཕྲོར་ལྟུང་། “ཤོར་ལྟུང་གནས་
 བཅས་འཁམས་དྲུང་ལས་པར་གཤམ་པོ་ཆེན་པོ་ནས་གསེར་ཁྱེད་ལ་མང་
 ལེམས་པའི་ཆོག་རྟོག་ན་མས་ལྟར་གཞན་མེར་ཆེས་འཁྱེད་པ་དང་། ཆོར་ས་
 ཞེན་འདྲོད་གཏམ་ལྟུང་བཞོད་པ་ལོགས་མིན་པར་འདི་གར་གསེར་ཁྱེད་རིག་
 པོ་ཆེ་རོ་མ་དཔལ་ན་མས་པོར་བཞག་མེད་པ་ཡོད་པ་ཤིས། དེ་དག་གི་འཁྱེད་
 རྟོག་བཟང་རན་དང་ཡོད་ཆོག་ལྟས་པ་ཆོད་འཁེར་པའི་དཔོན་གནས་ལྟ་...
 བཞོད་ཡོད་མིན་མཁྱེད་རོ་མ་དང་ལྟས་དཔལ་མཆོད་ཆེ་ཆུང་ལས་ལྟ་གསལ་...
 ཡོད་པ་ཡོད།”① ཅེས་གསུངས་པ་ལྟུང་པལ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་ན་མ་མར་
 བར་གསལ་བ་ན་མས་གི་དེ་ལས་དེ་ལྟར་ཁྱེད་པོ་བཞོད་པ་ལྟོས་པ་བཅས་...
 མཁམས་དེ་རར་གི་ལྟུང་ཅན་གི་ནས་ཁྱེད་པའི་པོ་ལྟུང་ཁྱེད་ཅེ་པ་ཁྱེད་ཁྱེད་...
 འདི་ལྟུང་ལ་གཞི་ནས་ཁྱེད་རྟོག་ལྟར་པ་ལེམས་སོ།

འཕྱུར་མེད་ན་པ་སྒྲུབ་ཀྱི་དོན་ཕྱིན་ཕྱུར་ཏུ་མ་མེད་མཁའ་ཁབ་ཀྱི་
ནག་སྒྲུབ་འབྲུག་མེད་པར། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་པག་པ་མོ་མེད་པ་ལྟར་

① (དཀའ་བཞི་པའི་ཡུང་བརྒྱད་དེམ་ཉུང་ཆའི་པར་ངོ་མ་61)

ཤད་ཚེ་ལ་གྱིས་ཉེ་སར་ཐེབས་ནས་ཤར་བྱག་པོ་རྒྱ་ལར་མཇུག་ཏུ་.....
 བཅར་སྐབས་མདོ་མཁར་བས་ཆབས་ཆེན་དོན་ཀྱི་དེ་ལ་དབྱུང་དུ་ཏུ་མ་.....
 གསལ་སྐབས་“ཤད་འབངས་སྤྱི་སྒྲགས་མ་ ཉིད་པའི་འབྱུང་པོ་མཐུ་བ་ཆེ་
 དེ། ད་ལམ་གོང་མའི་སྒྲགས་རྒྱུ་ལྷོ་ཞིག་གཉིས་ནས་སྤྱི་སྐབས་ཆེན་
 པོས་བསྐྱལ་བ་གཙག་ཏུ་ནག་ཐོག་ཏུ་འཁེལ་ཡང་། རྒྱུ་པོ་གཏུ་ལུ་མ་ཅན་
 ཏུ་མས་རྒྱ་ལྷོ་ཞིག་གཉིས་མ་ཅན་བར་བྱས་པ་ནི་གཉིས་སྤྱི་བདག་བསྐྱལ་གི་
 རྒྱུ་དེ་པ་ཐལ་ཆེ་ཚུ་ལ་སྐྱབས་ལྷན་པར། དེ་ཀ་བྱུང་སོང་སྐྱབས་བཀའ་
 བསྐྱལ་བཀ་ཐེབས་པའི་བརྟུང་ཆེན་ཆེན་ལ་མངར་སྤྱི་གའི་བརྟུང་ཏུ་སྤྱི་ག། ”
 ① ཞེས་གསལ་བ་དེ་ནི་སྐབས་དེའི་ཤད་མི་མཚོག་དམན་བར་གསུམ་བརྒྱ་
 ཆ་དབྱུ་ཅུ་ཡན་གྱི་བསམ་ཚུལ་ཡིན་པ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་རིགས་མང་པོ་ནས་
 མཚོན་མོད། འོན་ཏུང་དེང་རབས་ཀྱི་མི་ལ་ལས། གོང་གསལ་ཡོངས་
 ལུ་གསལ་པའི་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མའི་རྒྱལ་ཐར་དང་། མདོ་མཁར་བ་དང་དགའ་
 བཞི་བའི་བྱུང་བ་བརྒྱད་པ་གཉིས་ཀྱི་ནང་འཁོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་.....
 རིགས་དོ་མ་དེ་ཆོ་སྤྱོད་ནས། གཟུ་ལུ་གཏུ་མ་རྒྱུད་ཅན་གྱི་འབྱུང་ཐེད་
 རྒྱལ་ཀྱལ་ལ། “རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་པོ་སྤྱི་སྐབས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་
 ཐེ་ཆོ་མ་ཆ་བ་ནས་ཐེད་”② ཅེས་མིག་བརྒྱལ་ནས་འུད་རྒྱུ་ཕྱིད་ཀྱི་འདུག
 དེར་བརྟེན་ང་ཆོས་གལ་ཆེར་ནན་ཏན་གྱི་དཔེ་བཞིན་འདིར་སྤྱི་ལང་རྒྱན་
 ཆད་མི་ནམས་ཀྱིས་མཚོང་མོས་ཆེས་དཀོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞིག་.....
 འདེན་རྒྱ་ཡིན།

① (མདོ་མཁར་བའི་བྱུང་བརྒྱད་དེབ་དོན་67)

② (“ཤད་ཀྱི་མིད་དོན་རྒྱལ་རབས་” ཟེར་བའི་དེབ་དོན་572)

མོད་འབངས་ཉི་ཤེ་མི་ཤེ་སྤྱི་ནས། མོད་མ་ཆན་ལུང་ལ་ཐུལ་པའི་

སྒྲོན་ཞུ།

“གནམ་འོག་གསལ་མེད་གི་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱད་པ་མཐོན་འཇམ་
དཔལ་དབྱངས་མོད་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་ཞབས་རྟེན་གསེར་གྱི་པར་.....
རྣམ་པར་བཞད་པའི་རྒྱུ་རུ།

ཐན་བཀའ་སློན་ལུང་པརྩི་ཏ། བཀའ་སློན་
ཆེ་མིང་དཔར་རྒྱལ། བཀའ་སློན་གི་གཙོད་ཆེ་བརྟན། བཀའ་སློན་གྲ་མ་
ཉི་མ་རྒྱལ་མཆན་ཅན་མེད་སྤྱི་བཞིས་མཆན་པོད་སྤྱོད་ཀྱི་མཐན་པོ་གྲ་མ་
ཉི་པ་རྒྱུ་ལམོར་མོགས་མེད་སྤྱི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཤར་སྤྱོད་ཀྱིས་གདོད་.....
སྤྱོད་ཀྱིས་ཐུས་མོ་བཙུགས་ཐལ་མོ་སྤྱི་པའི་སྤྱོད་དང་བཅས་ཉི་ལྷན་པས་རྒྱ་
གསོལ། ཡམོད་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་མེས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲ་མ་ཉི་ལྷ་པའི་
སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་དང་། ཉི་མ་པར་བདག་མོགས་པོད་འབངས་བརྟན་
འགྲོ་ཐམས་ཅད་བདེ་ཞིང་སྤྱི་པའི་ཆེད་རྒྱ་ལྷན་དཔག་མི་ལ་མོགས་
པ་གར་ལམང་འཕངས་པ་མེད་པའི་བཀའ་དྲིན་པས་མ་གྱིས་མི་ཐུབ་པས་ཐ་
མེད་རྒྱུ་བསྤྱངས་ཤིང་། ཉི་ཆར་འཕྱར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་ནས་ཡམོད་མ་མཆོག་
གི་ཡཐལ་འདེགས་མེད་པར་སྤྱོད་པ་ཐུན་པར་བྱས་པ་དང་། མོད་
འབངས་བརྟན་འགྲོ་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་པ་ཐལ་ལ་སྤྱི་པ་མོགས་སྤྱོད་ཀྱིས་
མ་བརྟན་པར་ཁོ་པ་བཀའ་ཁྲིམས་ལ་སྤྱི་པའི་དམོངས་པ་དང་མཐུན་པར་
མོད་སྤྱི་དག་པོ་མ་ཐུངས་པ་དེ་ལྷ་ཞིན་གཉིས་པོས་ཆར་བཅད་དེ་མེད་པ
འཛོལ་མོད་འབངས་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་ལ་བཞོད། རྒྱ་བཟང་བཟ་གིས་
མོགས་མི་རན་རྣམས་ཀྱིས་བྱ་པ་རན་པ་ཆམས་ཆེན་བྱས་པར་བརྟན་དཔུང་

འདེགས་པའི་དཔྱད་པ་ཤར་ཡང་། རྗེས་སུ་ཉེས་ཅན་གཉི་པོ་རྣམས་
 འཛིན་བཟུང་སྐབ་པར་བཞིན་པོད་འབངས་ལ་བརྟེན་བསམས་ཐུང་དོ་ས་
 དཔུང་ཆེན་མིང་འཛིན་བཀའ་དྲིན་བཟུངས་ནས། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་
 བྱེད་པོ་ཨ་མ་བན་རྣམས་མི་མ་པར་རྫོང་བརྟེན་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བར། ཉེས་
 ཅན་གཉི་པོ་རྫོང་བཟང་བཟ་གིས་ཀྱི་ཁ་དབང་ཤིང་བྱགས་མ་སྐབ་པར་.....
 དབང་མེད་རུ་ཁོ་པ་དང་མཉམ་རུ་འགོ་དཔྱོད་པ་སོགས་ལ་བཅེ་བ་ཆེན་...
 སོས་གཞིགས་ཏེ་ཉེས་པ་དཔྱད་པ་ཡངས་གནང་། བཟོད་ཀྱི་དཔུང་མི་རན་
 རྣམས་ཀྱིས་འབྱེད་བ་མ་འགྲིག་པ་རྣམས་ལའང་ཉེས་ཅན་ཀྱི་ཆས་དངོས་...
 ཀྱིས་ཆབ་སྒྲིག་ལས་བྱིངས་ལ་ཅད་དཔུང་མེད་པ་སོགས་བཀའ་དྲིན་བསམ་...
 ལས་འདས་པ་དང་། རྣམ་པར་འཐུང་མེད་རྣམ་ཐུལ་ཀྱི་སྒྲོན་སྒྲོན་ཡོག་པ་
 ག་རྣམས་གིས་ཟོད་ཀྱི་མི་དྲག་ཞན་ཉེས་མེད་རུ་བྱང་འཐུང་རུ་བརྟེན་པ་...
 བསད་མ་ཐུབ་པ་ཐམས་ཅད་མིང་སོག་གི་རང་རང་གི་རང་ཞིང་རྒྱ་ལོར་ལ་
 བདག་མེད་རུ་བཟུགས། བབ་འབྲེལ་མེད་པར་ས་ཆ་མི་ལེར་སོགས་སྒྲིན་
 པ་ཐམས་ཅད་བྱངས་ཏེ་གཞུང་གི་ཆབ་ཞབས་སྒྲུ་བཟུགས། འཐུང་མེད་རྣམས་
 ཐུལ་ནས་རང་འདོད་ཀྱིས་ཁྲལ་རིགས་གསར་པ་གིན་རུ་ཆེ་པ་བཀའ་བ་...
 ཐམས་ཅད་ཆག་རུ་བཟུགས་པ་སོགས་པར་སྐབས་ཀྱི་སྒྲུ་འབྲེལ་ཐམས་ཅད་...
 བཟུབས་ནས་ཐུང་ཀྱི་སྒྲུ་ལ་མ་རྒྱུད་པ་རྣམས་བཅད་དཔུང་དེ་མིན་ཅད་...
 བོད་ཀྱི་བྱ་བྱེད་དལ་ཆེ་བ་ཐམས་ཅད་ཡིག་ཚོག་པ་ཤིང་བའི་དོན་ཆན་བཟུ་
 གསུམ་མོད་པའི་རྫོང་ཨ་མ་བན་རྣམས་ཐུལ་ནས་ལོར་ས་མཆོག་ལ་སྒྲན་ཞུ་...
 དང་། བཟོད་པོ། བྲ་མ། བཀའ་རྫོན། མདའ་དཔོན། ལས་ཆན།
 ཐུང་འཁོར་སོགས་མི་དྲག་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྲོས་བཟུང་མཁོད་ནས་བོད་.....

འབངས་པར་ལྟོ་འཁོར་མི་མིན་ཀྱི་བར་རུ་བདེ་སྲིད་ལ་སྦྱར་ཆོག་པ་དང་།
 ཡོན་ཏན་མཆོག་གི་དཔྱད་པ་ལྟེན་དང་མཐུན་པའི་ཞབས་འདེགས་སྦྱུང་སྦྱ
 བ་པ་ཅས་སྦྱ་མེད་ཐམས་ཅད་མཐམས་ཅིང་དུ་ཅིག་གི་སྒོ་ནས་ཁྱེ་པར་པ་གཤམ་...
 དྲིན་ཆེན་པོ་པས་མ་གྱིས་མི་ཁྱུ་པ་པ་ཁྱུར་ཞིང་། ཐུན་ཆུང་པོ་དང་འབངས་
 ཞལས་ཀྱི་ཆེད་རུ་ཁྱེ་ཞིན་དཔོན་པོ་གཤམ་དང་། བར་གྱི་དཔལ་གྱི་ལྷ་པར་
 ལང་སྐར་སྒྲིལ་ཉེར་པ་ཅའ་པ་ཁྱུ་གསལ་དུ་ཞན་ཆུང་སྐལ་པ་དེ་ཆར་པར་སྐལ་པ་གྱི་
 ལྷག་པ་སྦྱུང་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟེ་མཆོག་དཔལ་པ་ཐམས་ཅད་པ་དེ་སྲིད་ཀྱི་...
 དཔལ་པ་སྦྱར་ཆོག་པ་སྐལ་པ་ཡོན་ཏན་པ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་སྐལ་པ་ཆེ་དང་།
 པ་གཤམ་དྲིན་པས་མ་གྱིས་མི་ཁྱུ་པ་པ་དཔལ་པ་ཞིང་སྐལ་པ་ཐོབ་ཉེ་པོ་དང་...
 འབངས་ལྟ་ལྟེ་མི་ལྟེ་ཐམས་ཅད་ནས་ལེགས་འདུལ་མཆོན་ཀྱིད་ཅམ་ལྟ་ཐམས་
 དྲི་བལ། མཐོན་པོ་ཆེ་དཔལ་མེད་ཀྱི་མི་སྦྱ། ལྷ་ཅའི་ཕྱིར་པ། སྐྱེས་
 ཕེལ་གྱི་ཕྱིར་པ། དུ་ཅར་སྒྲོས་དཔལ་པ་མེད་པ་ལྷ་པར། ལྷ་པ་སྐལ་
 མིག་རིས་ལུབས་ཉི་ལུ་པ་ཅས་སྐལ་པ་ཆེན་པོས་སྐལ་པ་པ་པ་ཆེ་པ་ཆེན་པོས་
 པ་ཞེས་པ་དང་། སྦྱར་ཆུང་རུ་འང་པ་དག་སྐལ་པ་པོ་དང་འབངས་པ་ལྟོ་འཁོར་
 ཐམས་ཅད་ལ་ཐམས་སྐར་(ར་ཆེ་པ་འི་བཞིན་སྐལ་པ་ཆེའི་སྒོར་ལས་མི་འདོར་
 པ་མཁྱེན་ཞེས་)མཁྱེན་གཅིག་རུ་གསོལ་པ་འདེབས་པ་ལགས། ཁྱེ་མིག་
 སྦྱར་ལས་རིན་པོ་ཆེར་འདེགས་ཀྱིད་ལྟ་ཐམས་ཅད་དཔལ་དང་པ་ཅས་པོ་དང་...
 འབངས་ལྟ་ལྟེ་མི་ལྟེ་མེད་སྦྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྐལ་དང་པ་ཅས་ཉི་ལུས་པས་
 སྐལ་པ་འི་མི་གཤམ་། ① ཞེས་གསལ་པའི་ནང་“ཐམས་སྐར་”ཞེས་པ་ནས་

① (པོ་དེ་ཀྱི་མོ་ལྷ་པ་མིག་ཆོགས་དང་གཞུང་མིག་ཆོགས་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་...

བས་ཆོས་མིན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགན་འཁུར་རྗེ་སྐུ་མ་ཉིད་ནས་བཞེས་ན།
 ལྷ་མེད་ཀྱི་བརྟན་པ་དང་ཆབ་སྲིད་ཆེན་པོར་ཕན་སྐྱབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་...
 དེས་པར་དེ་ལྟར་མཛད་དགོས་ཤིང་། འབས་མུར་བཀའ་སློན་བཞི་བསྐོ་
 ཞེས་བཀའ་ཕབ་པའི་དོན་བཞིན། སྐུ་མཐུན་ཏུ་མི་དྲག་ནམས་དང་
 བཀའ་བསྐོས་ཚོགས་ལྷན་པ་རྩི་ཏའི་ཆུ་པོར། ར་སག་མདོ་མཁར་འབས་
 སྲང་ཆེ་པོར་དབང་རྒྱལ་དང་། ར་སག་མོན་པ་སྤི་ཆོད་ཆེ་བརྟན་གཉིས་
 པར་ཅིར་ལྷག་བསམ་དྲང་ཞིང་ན་ཆོད་ཀྱང་ཅན་པ་བཅས་བཀའ་སློན་ཀྱི་
 ལས་ཀ་བྱེད་པ་དང་། རྗེ་རང་གི་སྐུ་མཐུན་འབས་མུའི་གས་ནས་
 རྒྱལ་སྤྱོད་པའི་ལ་བ་ཞིག་བསྐོ་དགོས་ཚུལ་ལྷན་པ་བཞིན་མཐོན་གཉེར་དར་
 ཏན་བཀའ་སློན་ཏུ་བསྐོ་བཞག་མཛད་པ་ཤོད་མ་ཆེན་པོའི་དགོངས་པར་...
 ཡང་འཁྱར་ཉེ་མི་པོར་བར་ཉེ་མ་རྒྱལ་མཆོན་ལ་ར་སག་སྐུ་མའི་ཆོ་ལོའི་...
 བདག་ཆེན་ཡང་བརྩམ། ”① ཅེས་འཁོད་འདུག་པ་ལྟར་ན་ལའི་སྐུ་མ་...
 བཟུང་པ་ཆེན་པོས་པོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་རྒྱལ་སྤྱོད་འགན་བཞེས་པ་དེ་ནི། ཤོར་
 མའི་བཀའ་ལྷན་བསྐོས་ཏུ་མེད་པས་དང་ལེན་མཛད་དགོས་ལྷན་པ་ཞིག་...
 ཡིན་པ་སྐབས་དེའི་པོད་ཀྱི་གཞུང་སྐོར་ཡིག་རིགས་ཆོད་ལྷན་ཏུ་མའི་ནང་
 གཅིག་སྐུར་ཏུ་འཁོད་པ་ད་ཕན་ཐུན་ཀ་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་མོད།
 འོན་ཀྱང་ཉེ་དུས་བསྐོས་པའི་“པོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་”ཟེས་བའི་
 བར་། “པོད་རྫོངས་ལེར་སྐུ་སྐུ་ནས་རྗེ་ལྷར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར་
 རྒྱལ་སྤྱོད་ 1751 ལོར་ཀུན་མཁྱེན་རྒྱལ་པའི་དབང་པོ་མཆོག་ནས་ཆབ་...

① (དབག་བསམ་སྟེ་མ་སྐད་ཆ་ཤིག་གངས་ 5-6)

སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་སྤྱུགས་འགན་བདག་གིས་བཞེས། ① ཞེས་ནས་
 བར་ཕྱགས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་རིགས་ཀྱི་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་གིས་འདུག
 རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་ལུ་པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་སྲིད་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་པ་ཞེ་སྲིད་རིམ་
 པ་ལུ་ཅན་བསྐོ་བཞག་གནང་ཤི། ཁོང་སྤྱི་དོ་མས་དངོས་སྤྱི་སྲིད་འཛིན་
 ཀྱི་མཆན་བཞེས་མཛད་སྤྱོད་མེད་པ་བཅས་མེད་པ་འདི་ནི་རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་
 མཆོག་གིས་དངོས་སྤྱི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྤྱུགས་འགན་ཐོག་མར་བཞེས་ལམ་
 ཀྱི་སྐོ་དོད་ས་ཡིན་ཤིང་ལ། ཁོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དོ་མ་འཆད་སྐབས་དོན་ཆེན་
 འདི་ལྟ་བུའི་འབྱུང་གཞིར་གཤམ་ཐབས་བྱས་ན་ག་ལ་འགྲིག དེར་
 བརྟེན་ང་ཚོས་མི་ནམས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་གསལ་པོ་བཟོ་ཆེད་ད་ཀྱང་འབྲེལ་
 ཡོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རེ་བྱང་འདྲེན་དཔྱོད་པ་འདུག འདི་སྐོར་སྐབས་དེའི་
 ཆིང་ཞོང་མ་ཆན་ལྟར་གི་གམ་བཅར་བྲ་མ་ལྟར་སྤྱི་དོ་མ་པའི་དོ་ཆེའི་ནམ་
 བར་ཀྱང་“ཉའི་ལོ་བོད་ཀྱི་དཔོན་པོ་དེ་ལའི་བྲ་མ་ལྟར་ཏུ་གསལ་པ་འབྱུང་མེད་
 ནམ་རྒྱལ་ཀྱི་སྤྱི་ལ་ལུས་མེད་བདག་པོའི་མཐུ་ཁྱེད་པས་རྒྱལ་མིན་ཀྱི་སྤྱོད་
 པ་རྩ་ཆོགས་པས་བོད་འབངས་ཐམས་ཅད་སྤྱུག་ལ་སྤྱོད་ཞིང་། རྒྱལ་དབང་
 ཐམས་ཅད་མཐུན་པ། རྩེ་བཅུན་བྲ་མ་ལྟར་བྱ་ཆོག་པ་ཆེན་པོ་ཕྱགས་
 སྤྱིས་ཆེན་དམ་པ་ནམས་ལ་བསམ་སྤྱོད་ངན་པས་ལོག་སྤྱུབ་མི་བཟད་པ་ཚུམ་
 པ་ཕྱགས། སྤྱིས་པ་གི་ཁར་ཆེ་བ་དང་མཆོངས་པའི་བྱ་སྤྱོད་བྱང་རྒྱལ་རྩ་
 ཆོགས་བྱེད་པ་ལྟ་སར་སྤྱོད་པའི་ཞོང་མའི་ཨམ་བན་གཉིས་ཀྱིས་ཁྱིམ་ལ་
 སྤྱོད། དེ་ལས་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་བཀའ་ལྟར་བཞིན་
 བོད་འབངས་ཐམས་ཅད་པདེ་འཇགས་སྤྱི་བཟད་ན་སྲིད་སྤྱོད་གི་དཔོན་

① (དེས་དེའི་རྩྱུང་ཆ་པར་དོན་ 572)

རྒྱུད་རྒྱུན་མཐུན་སྦྱུང་ཅན་ཡོང་གས་ཆེ་ཡང་། རྒྱུ་བཟང་ཤམ་གྱིས།
 དཔལ་ལྷན་གས་པ། རྒྱུད་ཁ་ཆོས་མཛད་སྟགས་འདོད་ཉེ་པུ་རྒྱུ་
 པ་འགས་རྒྱལ་པའི་དབང་པོའི་གསུང་རས་སྤྱོད་པའི་འབྲུག་ཡོང་བསྐྱེད་ས་
 ཤིང་ཉམས་པུན་གཉིས་ཀྱི་ཕྱོག་ལ་སྐོལ་བ་སྟགས་ཐལ་ཆ་རན་པ་ལྷུང་བར་.....
 བརྟེན། མོང་མ་ཆེན་པོ་སྤྱགས་དམོངས་ཤིན་ཏུ་ཆོས་པས་རྩེ་སྤྱོད་(ཆུང་
 རྒྱུ་)ཉིད་ལ་བཀའ་གནང་བ། འཁྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་རན་པ་དེ་
 རྣམས་གཅིག་ཏུ་ཁོ་རང་རང་ཚུལ་རན་པ་ལས་བྱུང་ཡང་། གཉིས་སྤྱོད་དེ་
 གྱིས་བདག་རྒྱུན་ཆེས་ཐལ་པའི་རྒྱུན་ཡིན་འདུག་པས། དེར་ཕྱིན་ཆད་པོད་
 གྱི་མི་ལ་དབང་རྒྱུན་མི་ཅུང་པ་འདུག ལྷ་སར་རྒྱ་མཁར་ཆེན་པོ་ཞིག་
 བཅིགས་ནས་པོད་འབངས་ཀྱི་མཛོད་ཤེས་པའི་ཅོང་རྒྱ་ཞིག་དང་། དམག་
 དཔོན་མེས་ཏུ་ཞིག་དམག་མི་ཁྲི་ལྷག་དང་བཅས་པ་བཞག དཔུ་ཁལ་
 རྒྱུད་པ་དང་ཁྲིམས་གཙོད་པའི་དཔོན་པོ་རྟོལ་བཀུན། མི་སྤྱུ་ཞན་
 སྟགས་བསྐོས་ནས། པོད་ཀྱི་བྱ་བ་ཆེ་ཆུང་གང་ཡོད་རྒྱུ་དཔོན་ཁོ་ནས་
 ཤེས་པ་ཞིག་བྱེད་དམོས་འདུག་ཅེས་ཐེགས། དེར་རྩེ་སྤྱོད་མ་ཆོག་གི་
 རྒྱགས་དམོངས་ལ་བཀའ་ཐེགས་དེ་བཞིན་མཛད་པ་ཤར་ན་པོད་གངས་.....
 ཅན་གྱི་རྒྱུན་མཐུན་ཐམས་ཅད་པོ་རྟོག་སད་གྱིས་བྱེད་པ་ལྷ་ཏུ་འཁྱུང་ངེས་
 པ་རྒྱགས་གྱིས་མ་བཟོད་པར། རྒྱུར་རྒྱལ་པོས་ཐག་བཅད་ནས་བཀའ་
 ཐེགས་པ་རྣམས་ལ་འབྲལ་ཏུ་གྱེན་སྟག་ལྷ་མི་ཅུང་པ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལྷགས་སྤྱོད་.....
 ཡིན་ནའང་། ད་ངེས་བཤལ་འདེབས་ཀྱི་ལྷ་བ་འབྲལ་ཏུ་མི་བགྱིད་ཀ་མེད་
 འདུག་སྟམ་རྒྱགས་སྟོབས་བརྒྱུད་ནས། དེ་མ་ཐག་ཞབས་ལུས་ཀྱི་རྣང་ས་
 ལ་བཅུགས་མོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཡབ་ཐེས་མོང་མ་རྣམས་ནས་.....

བརྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གྲས་མཚན་རྒྱུར་ལེན་པར་མཛད་པ་དང་། ལྷན་པར་
 བདག་པོ་ཆེན་པོ་ཉིད་བརྟན་པའི་དོན་འབང་ཞེས་སྤྲུགས་ལ་དགོངས་པའི་
 ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཅིང་། བོད་གངས་ཅན་གྱི་རྫོངས་འདི་བརྟན་པའི་
 འཕྱར་ཁྲངས་ཡིན་པས། བཀའ་ལེབས་དེ་བཞིན་མཛད་ན་བོད་ལྷལ་གྱི་
 བརྟན་པ་ཤིན་ཏུ་ཉམས་དམས་པར་འཕྱར་བ་གཤོན་མི་ཟ་པས། བརྟན་པ་
 རིན་པོ་ཆེ་སྤྲུགས་ལ་བཏགས་པ་ཞིག་བཀའ་དྲིན་རྫོང་བ་ཅིས་ཡུང་བྱ་ཞེས་
 སུར་རྒྱལ་ལྟ་བུ་ཞེས་པར་དེ་ཞིག་ཅང་མི་གསུང་པར་བཞུགས་པའི་འཕྲོ་
 ལ། ཉ་མོག་སྤྲུག་ཞེས་པ་དེ་མད་པར་འདུག་པས་རིམ་གྱིས་གང་འཐད་མེད་
 ཅིས་ཐེབས། མཚམས་དེར་བོད་ནས་རྒྱལ་དབང་མིན་ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་
 ཆེན་པོས་བོད་འབངས་བདེ་འཇགས་གྱི་མཛད་ཁབ་གང་དྲག་གནང་བ་
 ཞོང་མ་ཆེན་པོར་གནས་རྒྱལ་གྱི་ཞུ་འཕྲིན་སྤྲུགས་ལ་འཐད་པ་རིམ་པས་
 སུལ་བ་ནམས་ལ་ཞོང་མ་སྤྲུགས་དཔུས་པས། མི་རིང་བར་རྗེ་ལྷ་མ་ཉིད་
 ཞོང་མའི་སྐྱ་མཆོད་ཏུ་ཐེབས་པར་བཀའ་ལས། བོད་ལྷལ་འདི་བརྟན་པའི་
 འཕྱར་ཁྲངས་ཡིན་པའི་དབང་གིས་འདིའི་དོན་སྐྱར་ལ་ངེད་གྱིས་ཀྱང་ཆོས་མ་
 རྒྱས་པར་བསམ་སྒོ་ཡང་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བཏང་སྟེ་ཁྱོད་ལ་ཤོས་དྲིས་པ་ཡིན།
 དེད་གྱི་བསམ་པ་ལ་ད་ཆ་བོད་གྱི་བརྟན་མིན་ཐམས་ཅད་གྱི་འགན་འཁུར་
 ཏུ་ལའི་ལྷ་མར་གཏད་ན་ལྷ་མེར་གྱི་བརྟན་པ་དང་ཆབ་མིན་ཆེན་པོར་ཐན་
 སྤྲེལ་ཆེ་བ་འདྲ་སྟེ་མ་པས་དེ་བཞིན་བཀྱིས་པས་འཕྱས་པ་ཞི་འདུག་ཅིས་
 ཐེབས་པར། རྗེ་ལྷ་མ་མཚོག་ནས་བཀའ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞེས་ཞུས་པས།
 དེ་མ་ཐག་གསེར་གྱི་བཀའ་ལུང་ཁྲོམ་བསྐྲགས་སྤྱི་ཐེབས་ཉི་བོད་གངས་ཅན་
 གྱི་ཆོས་མིན་མཐའ་དག་གངས་ཅན་གྱི་མཚོན་པོ་རང་གི་ལྷུག་ཏུ་གཏད་

བས། གཞུང་ས་དགའ་ལྷན་ལོ་བྱང་གི་བསྟན་སྲིད་ཟེར་བའི་སྒྲ་པོ་ཆེ་དེ་
 ད་རུང་མ་ཉམས་པར་གནས་པ་འདི་བཞིན་ནོ། འདི་སྐོར་ཁ་མ་སྟགས་
 རི་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པ་ཉིད་ནས་བདག་ལ་དངོས་སུ་གསུང་བ་སྒྲ་སྟུང་.....
 མེད་པར་བྲིས་པ་ཡིན།”① ཞེས་གསལ་བ་གོང་མ་མཆོད་ཡོན་ནང་ཁྲུལ་
 གསུང་མོལ་ཤྲོལ་ཞིབ་གནང་བ་ན་མས་ཕྱང་སྒྲ་རྩལ་པའི་རྩ་རིམ་མཆོག་ནས་
 སྟོབ་མའི་གཙུག་པོ་སྟུང་བཀལ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་གང་ཉིད་ལ་དངོས་སུ་རི་ལྟར་
 བཀའ་གནང་བ་ན་མས་སྒྲ་འདྲོགས་མེད་པ་དེ་བཞིན་རུ་གསུང་ན་མ་ནང་...
 འཁོད་པར་མཛད་ལུགས་དམིགས་སུ་བཀའ་ནས་གསལ་ཁ་ཡང་གཏོད་.....
 གནང་མཛད་པ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཆད་ལྷན་ལོ་སྟགས་ཀྱི་ཡིག་རིགས་འབའ་ཞིག་
 སྟུང་ཁྱང་ལྷན་ག་འཆོལ་ཐབས་མེད། གཞན་ཡང་དེ་མའི་པོད་ས་གནས་
 སྲིད་གཞུང་སྐབས་བཀོད་པའི་ཙ་འཛིན་ཐམ་དེབ་ཀྱི་ནང་རུའང་། “ལྟ་
 སྟུང་ངམ་ཆེན་ལྷང་ཁྱི་བཀྲུགས་བཅུ་དྲུག་པ། གོང་ས་མཆོག་དཔྱང་ལོ་
 བཞི་བཅུ་ཞེ་བཞིར་མོན་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ལྷགས་ལྷག་ལོ། གོང་
 མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་འགན་བཞེས་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་ཉིད་ནས་.....
 བཞེས་དཔོན་དང་། ཞབས་ཕྱིར་བཀའ་སྟོན་བཞི་བསྐོད་དཔོན་ཐེབས་པ་
 ལྟར་ལོ་དེར་རྒྱལ་དབང་བརྟན་པ་ཆེན་པོ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ནས་
 པོད་སྟོངས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་སྟགས་འགན་བཞེས། ” ཞེས་དང་། “གོང་མ་
 ཆེན་པོའི་གཏེར་ཐམ་ཐེབས་པ་ལའང་། སྒྲ་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཆེན་པོའི་ལམ་
 བཞིན་རུབ་སྟོགས་མཆོག་རུ་དཔེ་བའི་ཞིང་གི་རྒྱལ་དབང་ས་སྟེང་རྒྱལ་.....
 བསྟན་ཡོངས་ཀྱི་བདག་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བརྩོན་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མའི་

① (སྟུང་བཀལ་གསུང་འབྲུག་སྟེགས་པམ་དང་པོའི་ཤོག་གྲངས་185)

ཐམས་ཀུན་ལ་འཛིན་པ་བརྒྱུལ།”① ཅེས་གསལ་བ་བཅས་དེ་ལྟར་འབྲེལ་...
བཤད་གང་ཡང་བྱུང་དགོས་དོན་མེད།

ཐོད་ས་ཤིང་སྒྲིབ་ཀྱི་ཕྱི་ཚོ་པོའི་ལས་ཁུངས་བཞག་པ་དག་གསལ་
འཁྱགས་སྐབས་ལ་ཀའ་ལྷོན་ས་སོར་གོང་མའི་བསྐྱོ་བཞག་ལ་ཀའ་བརྒྱུར་...
ཡང་གནང་འདུག་པ་དཔེར་ན། བཞུ་མཁའ་མཁའ་ལ་“.....ཨམ་བན་ནམས་
ནས་འཁོད་མི་བྱུང་བ་བཞིན་བསམ་གཏུག་པོ་བྱང་ཏུ་བཅར། དེར་གོང་
གསལ་དཔོན་པོ་ནམས་ཆང་མ་འཛོམས་འདུག་མོག་ བན་ཨམ་བན་ནས་
སྐྱོད་མཛད་དེ་གསུང་དེགས། ཁྱོད་སྐྱོ་སོར་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་སྐུ་
རྒྱུ་བསྐྱེད་ཀྱི་ལ་ཀའ་ལྷོན་གྱི་གོ་སར་བཞག་པ་ཡིན། བྱང་སྐྱོ་པོའི་
ཏུས་དང་། འཁྱར་མེད་ནས་སྐུལ་གྱི་ཏུས་གང་ལའང་བྱ་བ་རན་པ་མ་བྱས་
ཤིང་བསམ་པ་བྱང་སོར་བརྒྱུར་འདུག་ ད་ཏུང་ཡང་ཐོད་གྱི་ལ་ཀའ་ལྷོན་
ལས་ཁུངས་བྱུང་དགོས་ཡོད། གོང་མའི་ལ་ཀའ་ལས་མི་འགལ་བའི་ཏུར་ཐག་
ཆང་། མི་རབས་གྱི་ལ་ར་ཏུ་སྐྱགས་རྒྱུ་འཛོམ་པ་ཡོད། ཞེས་གསུངས་
བྱུང་བར། དེད་ནས་དེ་ལན་ལྷ་རི་ཁ། བན་ཏུ་ས་འོག་གི་འདུ་མིན་ལྟ་
ཏུས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་ཞབས་འདེགས་སྐུ་འཁྱུར་བ་སྐྱོ་ཆེ་ཅམ་...
ཡང་མེད་པར་སྐྱར་ཡང་ལ་ཀའ་ལྷོན་གྱི་གོ་སར་འཛོམ་པ་ཀྱང་བའི་ལ་ཀའ་
དེན་པས་མ་གྱིས་མི་བྱལ། ད་སྐོས་བྱུང་ང་རང་གི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ནས་བྱུང་
ཞབས་འདེགས་འཁྱུལ་བའི་ལ་ཞིས་ཤིག་ཆོན་སྐྱམ་པ་མི་འདུག་ ཐོན་བྱུང་
གོང་མ་ཆེན་པོས་ལ་ཀའ་ལྷོན་གྱི་གནས་དང་། ར་སྐྱོ་མའི་རི་ཆོ་ས་
གནང་བ་འདི་ཁོ་ནའི་སྐྱགས་རྒྱུ་འཛོམ་པ་བཞུགས་པ་མ་གཏོགས།

① (དེབ་རྒྱུ་ཆང་པོའི་དམིགས་བྱ་གྱིས་མ་ཤོག་གྲངས་ 16)

མང་འབྱུར་མིང་ནས་ཐུལ་ནས་ད་ཆོད་ཚར་བཅད་ཚར་པས། ད་ནི་མོང་མ་
 ཆེན་པོའི་བཀའ་ཕེབས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་གསེལ་བ་པཏལ་ཏེ་རང་གི་
 ཤེས་རུག་གིས་གང་ཆོག་ལ་ཞབས་འདེགས་སྟབས་ཆོག་པ་ལྟ་ཞེས་ཀླུ་པར་.....
 ཆང་ལས་དེ་གིས་ཉམས་ཅི་བ་མཛད། ”① ཅིས་གསལ་བ་ལྟར་བཀའ་སློན་
 གཞན་ལའང་དེ་ལྟར་ཕེབས་ཡོད་པ་གཞིར་བཅས་ཤིང་། བཀའ་ཤག་
 དངོས་སུ་གསལ་འཇུགས་གནང་བའི་སྐོར། “རྟོག་ཆ་གཉིས་པའི་ཆོས་
 གཅིག་གཟུང་སྐར་འཕྲོད་སྐྱོར་དགེ་བའི་ཉིན། མོང་གསལ་བཀའ་སློན་
 བཞི་ལ་གསེལ་རས་ཀྱི་ལོ་མ་པའི་ཆོག་ལས་ཐམ་བཅས་དཀྱང་། བཀའ་
 སློན་ཐུན་མོང་གི་བྱུང་ཡིག་ཏུ་གཞིས་ཅི་བཀས་མཛོང་བ། ལྷ་ས་ཆ་ཐུལ་
 བ། ལལ་རྩོ་སློན་པ་རྒྱལ་བ། མཚན་གཉིས་ཏུ་སྟེ་ཐང་བདེ་སྦྱིད་མིང་པ་
 བཅས་བསྐྱོད་བཞག་གནང་། ”② ཞེས་གསལ་བ་དང་། བཀའ་སློབ་
 དང་དྲན་སྦྱོར་སོགས་ཚུང་ཞིབ་པ་དགའ་བཞི་བའི་བྱུང་བཛྲོད་ནང་.....
 འཁོད་པ་ནི། “བཀའ་སློན་ལྟན་ཀྱིས་མོ་དྲ་པའི་གཟིམ་ཚུང་ཏུ་དོས་
 འཕོད་ཀྱིས་སྟེར་ཏུ་བཀའ་སློབ་ཐུལ་བའི་དོན་རྒྱུར། རྩ་ཡོན་ལྷན་པའི་ཏ
 རང་རྒྱས་ཡོད། ཤེས་བྱ་བྱས་པ་བཅས་ཅི་བ་ཀྱང་ཤེས་ལྟར་གྱི་ཆོག་
 བཀའ་སློན་ཞབས་བྱུང་ཅན་སྟེ་མེར་གསུམ་པོ་ཡང་འདེམས་སྟུགས་ཀྱིས་.....
 བསྐྱོས་པ་ཤ་དག་ལས། འདྲོད་ལྟ་དོག་འཆངས་བྱས་པ་སོགས་མིན་ལྟམས་
 རྩ་རྒྱུ་གི་བཀའ་སློན་དུ་ལས་ལྟར་ཡུལ་ཞེན་འཐེན་འཕྱེར་དང་། རང་
 འདྲོད་ཞེ་བཞག་སོགས་དྲང་ཚུགས་མི་མེན་པའི་རིགས་གཉན་ནས་མ་མཛད།

① (མདོ་མཁའ་བའི་བྱུང་བཛྲོད་དེབ་དོན་ 68)

② (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྐྱོད་ཆ་ཤོག་གྲངས་ 6)

བར། ཆབ་མིང་གི་ཞབས་འདེགས་དང་། བར་འཁམས་ཀྱི་འཆོ་རྒྱུང་
 བཅས་ལ་ཆར་མས་བསམ་པ་བྱ་ནང་མཛད་ཐུག། རོས་ནས་ཡུང་བ་ཆ་
 ཅུག་ཆུང་གི་བར་ལ་འདི་མྱིར་དགེ་བའི་རྒྱལ་པོ་འཁམས་ཆུང་ཆུང་དང་།
 རྒྱལ་དོན་མིང་གི་བཟུང་བའི་ཁ་བཞོན་དེད་དགེ་རྒྱུང་གིས་བྱེད་རྒྱ་འདི་.....
 བཞིན་བརྟན་པའི་མིག་རྣམས་ལ་ཤེད་ཅིང་། རང་ལོ་མས་མིན་ཏུ་འཆོར་
 བ་བཅས་ཐུན་ཆད་ནས་གལ་ཆེ་དམིགས་པས་ལ་རེ་གཉིས་ཡུང་ན་མ་.....
 གཏོགས། དེ་བྱིངས་ཆར་མ་བྱེད་རང་རྣམས་གསུང་མོལ་གྱིས་ཐག་ཆད་
 བ་མཛད་དཀོས་སྐྱོད་བཀའ་ཐེབས་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བར་བཀའ་བློན་
 རྒྱ་པོ་གསུམ་ལ་རྒྱ་བྱ་ཆས་ཀྱི་མོས་རྣམས་གན་མོས་གཞི་དམར་ཆོན་ཁྲམ་རྒྱལ་
 བ་སྐམ་རྒྱན་སྤར་འཆར་སྐྱོད་ཀྱིས་མཛེས་པ་རྒྱ་རྒྱུ་ཁ་བསམ། སེར་མ་
 བར་འཁམས་རྣམས་གཟན་བཅས། མཐོན་ཏུང་རྣམས་ལའང་དབྱེད་ཐོན་གཞི་
 སེར་རྒྱ་རྒྱུ་ཆེད་ལས་ལྷུ་བ་པའི་མོས་རྣམས་ཐུན་ཆོག་མ་རེ་དང་། ས་སྤར་བབ་
 དང་མཐུན་པའི་ཁ་བཅས་དཀར་གཅང་རེ་བཅས་རྒྱལ་བཟང་གིས་.....
 བརྒྱལ། ① ཅེས་གསལ་བ་རྣམས་དེ་ནས་བཟུང་། 1959ལོ་བར་
 བཀའ་ཤམ་གྱི་མཁོ་གཞི་དང་འགན་དབང་མཐའ་དག་གི་ལོ་ཉེས་བརྒྱ་རྒྱལ་
 ཅམ་རིང་བརྟན་ཆགས་སུ་གནས་པ་ཡིན་ནོ།

14. ཐུན་ཆར་མཛད་མ་གནས་ཀྱི་ལས་རྣམས་ཐུན་ཆུང་གསལ་ཆ་འཛིན་
 རྣམས་ཐུན་ཆུང་གསལ་གཏན་ལ་ལུ་བ།

དེ་ནས་མོང་མའི་བཀའ་མངགས་རྣམས་ཏུ་ལའི་ཐུ་མ་མཆོག་ནས་ཤོད་
 ཀྱི་ཆོས་མིང་གཉིས་ཀའི་རྒྱགས་འགན་བཞེས་ཐོག་ བར་རྒྱལ་མི་ལོ་བརྒྱ་

① (དགའ་བཞི་པའི་རྒྱུང་བརྒྱད་དེའི་རྣམ་ 65)

ལག་འགའ་གས་རིང་། ལྟ་བཟང་ཁང་གིས་ཕྱི་ཁྱིམ་བསྐྱོངས་ནས་དབང་
 རྒྱར་བྱས་པ་དང་། རྒྱན་གར་པས་ལྟ་བཟང་ཁང་བསྐྱོངས་ནས་དབང་
 བརྒྱར་བ། དེ་རྗེས་བཀའ་སློན་ནང་འབྲུག་གིས་དབུས་གཙང་བདེ་གཟུང་
 ལངས་པ། མི་དབང་མོ་ལྟ་བུ་པ་མ་བྱས་དབང་བརྒྱར་ཅིང་། ལྟག་པར་མང་
 འཁྱར་མེད་ནས་རྒྱལ་གྱིས་བྲིམས་ལུགས་ཐམས་ཅད་དཔྱུག་པ་བཅས་ལ་.....
 བརྟེན་བོད་ས་གནས་མིད་གཞུང་གི་ལམ་ལུགས་ཉམས་ལན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་
 རྒྱུར་བར་བརྟེན། ཞོང་མའི་བཀས་ཆེད་ཏུ་མངགས་པའི་རྒྱ་ཁོན་ནམས་
 དང་། རྒྱུར་བརྟེན་ཏེ་བཅས་མཉམ་སྲོལ་གྱིས་ཐུང་ལམ་ལ་ཞིབ་དཔྱད་ཐོག་
 ཆབ་མིད་ཀྱི་ཐོག་གཞི་ལམ་ལུགས་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་དང་། མི་ཉམས་ཞོང་
 འཕེལ་ཡོང་བའི་ཆེད་ཞོང་མར་དཔོངས་བསྐྱོར་དང་། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མར་རྒྱན་
 སེང་ལྷས་ཐོག་སྤྱད་ལྟན་ལས་དོན་བྱེད་སྒྲིགས་ཀྱི་ཅ་འཛིན་དོན་ཆེན་བཅུ་....
 གཞུམ་ཞེས་པའི་སྒྲིག་ཆེད་ཅིག་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ནང་དོན་ཆ་ཆང་
 གཤམ་གསལ།

“ཆིང་ཆའི་རྒྱ་ཁོན། ཐའི་ཇི། ཐའི་ཕོ། བིང་བྱ་གྲུ། ཏུ་
 རྒྱ་ལའན་ཕུ་ཏུ་ཕུ་མི་ཅོང་ཏུ་སི་ཆོན་དེ་རྒྱ་དེ་པ་རྒྱན་ལ། རྒྱན་ལི། ལང་
 ག་ཞོ་མན། རྒྱན་ལ། མི་ཞོ་མི་རྒྱང་། རྒྱན་རྒྱང་གྲ་ཞེར་གྱི། ཕྱི་ཕུ་
 ཞེར་ཆི་ཆོ་རིང་། ཏུ་བྱ་རྒྱ། མི་ལང་། ཕུ་ཏུ་རྒྱང་། ཞང་དལ། རྒྱ་
 ཁོན། རྒྱ་ཏུ་ལི། བོད་ཀྱི་བྱ་བ་དཔྱེ་འབྱེད་ཕུ་ཁོན་མི་རྒྱལི། ཏུ་རྒྱན་
 རྒྱང་ལིང་། རྒྱང་ལ། རྒྱ་མི་ལང་། རྒྱ་ནས། ཕུ་ལ། རྒྱ་ལ། རྒྱ་ཁོན་ནམ་
 རྒྱལ། བོད་ཀྱི་བྱ་བ་དཔྱེ་འབྱེད་ཕུ་ཏུ་རྒྱང་བེན་ག། ཏིང་ཕུ་ལང་རྒྱང་།
 བ་ཏེ་ད། འདི་ཐན་ཕྱོན་རྒྱ་མི་མི་ཀེ་ལ། བི་ཆའི་ཆེ་ཕུ་ལང་ད། རྒྱན་

ཐའི་བཀའ་ཁྲོན་གྲུང་པ་རྩེ་ཏ།

དོན་འདི། ཞོར་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་རྒྱུ་འབྲེངས་པའི་ལུགས་
སྒྲིལ་བཟང་པོ་བརྩམས་པ། ཞིབ་ན་ཕྱ་སོར་ཐང་འབྱུང་མེད་ནམ་གྲུལ་
ནས་བྱ་སྟོང་། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་ལ་ལུས་འདུད་མེད་པའི་ཚག་མཐོང་དང་།
ཡང་ཐང་འཛག་གི་ཕྱི་མི་མེར་ལ་ཐན་སྟོང་བྱས་པ། ཁོ་རང་གི་རྩ་རྩ་
བསད་པ། སྤྱིང་མོ་བཟང་བཙོན་ཏུ་བརྩམས་ ཉིན་རེ་ལས་ཉིན་རེ་བྱ་བ་
ངན་པ་རེ་མེད་ཏུ་སང་པའི་རོ་ཚག་གི་བསམ་པ་ངན་པ་བཟུང་ནས་ཁྲིམས་
མེད་མི་ལེགས་པའི་བྱ་བ་ཐང་ཚམ་བྱས་པར་བརྟེན། ལྷ་སར་སྟོང་མཁན་
རྒྱ་ཞིན་གཉིས་ནས་མིག་གིས་བརྟུས་པར། བོད་མི་དཔངས་ཐམས་ཅད་
ནས་ཁོ་པ་ལ་སྤྱིང་མི་ན་པའི་མི་མི་འདུག་པ་དང་། ཡང་གལ་སྤྱིད་རྒྱ་ལའི་
ཁྲ་ཐའི་སྒྲུ་ལ་གནོད་འཆེ་བྱས་དོགས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལས་ཀ་ ཐག་ཆོད་
པ་བྱེད་ཅིས་ཞོར་མ་ཆེན་པོར་༢༥ན་སྟོན་སྒྲུལ་པའི་རོ་མ་བོས་ནས་ཁོ་མ་.....
གཞིགས་ཁང་ཏུ་ཁྲིམས་ལ་སྒྱུར་ཏེ་བསད་པ་དང་། ཞོར་མ་ཆེན་པོར་རྒྱ་
ལའི་ཁྲ་ཐའི་ལྷ་ཡིག་དང་། རྒྱ་ཞིན་བཅས་ཀྱི་ལྷ་ཡིག་སྒྲུལ་བ་གཞིགས་
པའི་སྟོང་ཅིང་དཔུ་མོད་ཀྱི་མི་ངན་དེ་ཆར་བཅད་འདུག་པ། ད་ཕྱིན་ཆད་
ཀྱི་དོན་ཐམས་ཅད་ཀིན་ཏུ་ལེགས་པར་བྱེད་དཔོས་པར་དཔོངས་ནས།
བཀའ་ཐང་གས་པའི་ཐམ་པ་འདྲ་ནམས་པོད་ཏུ་སྟུགས་ནས། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་
མ་ལ་བཀའ་བཟོས་ལྟས། ལྱང་པ་རྩེ་ཏ་དང་སྟན་ཅིག་ཏུ་ལས་དོན་བྱེད་
དཔོས་གང་ཅིར་སྟུག་བསམ་ནམ་དག་གི་ཞིབ་ལེགས་པར་དཔུད་ནས་ཐུང་
ཀྱི་ལུགས་སྒྲིལ་སྟེར་གནས་འཇགས་བྱེད་པར་འཁུན་བཅད། ལྷག་པར་
བོད་སྤྱོདས་གཉན་ཏུ་བདེ་འཇགས་ཡོང་བ་དང་། འཕྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ནས་

རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་ལ་མཚན་ཏུ་བཀྱར་བའི་དོན་ཞེན་བྱེད་དཔོན་པ་ཤེས་པར་...
 བྱེད། རང་རང་བབས་འབྲེལ་དང་མཚུངས་པའི་བྱ་བྱེད་ཚུལ་ལྟན་གྱི་བདེ
 རྒྱུད་ལ་སྦྱད་ཚེག་པ་གྱིས། བྱེད་པོད་གྱི་མེར་སྐྱ་བྲག་ཞན་ཐམས་ཅད་ལ་
 རྒྱགས་རྒྱུ་ལྷགས་པའི་བཀའ་བྱིན་ཆེན་པོས་བསྐྱེད་སྐྱེད་པ་གོ་ཞིང་ཤེས་...
 བར་བྱེད་དཔོན། སྐར་ཡང་གོང་མ་ཆེན་པོས་པོད་འབངས་ཐམས་ཅད་ལ་
 རྒྱགས་རྒྱུ་ལྷགས་སྦྱོར་གནང་བྱའི་དཔོན་པ་དང་མཐུན་པ་བྱེད་དཔོན་...
 བའི་བཀའ་ཐེབས་པར་གྱས་པས་རྒྱུ་འབྲེངས་ཏེ། དེད་ཚང་མས་ལྟན་
 ཅིག་ཏུ་འདུས་ནས་ལེགས་པར་ཤོས་བྱས་ཏེ་ལྷགས་སྦོལ་ལྟར་དབྱེ་འབྲེད་...
 བྱས་པའི་སྐྱར་དོན་ཆེན་གྱི་ཤམ་གསལ་རིམ་པ་ལྟར་བཀོད་པར།

དོན་ཆེན་ལ་ཅིག་ལ། ལྷགས་སྦོལ་སྤྱིར་པ་ལྟར། བཀའ་སྐྱོན་བསྐྱོ་
 བཞག་བྱེད་དཔོན་ལ་ཞིབ་དབྱད་པར་སྐྱ་པོར་གྱི་ལྷགས་སྦོལ་སྤྱིར་པ་ལ།
 ལས་བྱེད་བཀའ་སྐྱོན་བཞི་འདུག་པའི་ནང་བཀའ་སྐྱོན་འབྲོང་ཆེ་བ་མིག་...
 གཉིས་ཡོང་འདུག་པ་དང་། སྐྱ་པོར་འབྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་སྐྱོན་ནས་
 ཁོ་པ་ལྟར་འདུག་ད་ལྟ་པོད་པའི་བཀའ་སྐྱོན་གྱུར་བཞི་ཏེ། ཆེ་རིང་དབང་
 རྒྱལ། སྤྱི་གཙོད་ཆེ་བརྟན་བཅས་འདི་གསུམ་ཡིན་འདུག་པས། བཞི་ཏེ་
 འདི་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལྟར་གྱུར་གྱི་ཆེ་ཡོ་དང་བཀའ་སྐྱོན་གྱི་ལས་...
 དོན་བྱེད་དཔོན་ལས་གསར་ཏུ་ཤོས་བྱེད་སྐྱེད། ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ་དང་།
 སྤྱི་གཙོད་ཆེ་བརྟན་འདི་གཉིས་ནས་སྐྱོ་བཟང་བཟ་ཤེས་ནས་ངོ་པོག་དང་...
 འཁྲུག་གཞི་མ་ལྟར་བའི་སྐྱོན་ནས་འབྱུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་རང་འདོད་...
 གྱི་ས་རྒྱགས་གཞན་ཏུ་བཏང་འདུག་པས། ལྟ་སར་མ་བསྐྱད་འདུག་འདི་
 གཉིས་ལ་སྐྱ་པོར་ནས་བྱ་བར་ནོར་འཁྲུལ་རིགས་མི་འདུག་པ་མ་ཟད། རྒྱུ་

ལྷ་རྩེ་ལོག་གི་བྱ་བ་དན་པ་ཡང་རྒྱལ་མི་འདུག་པས། རྩེ་ནས་བཀའ་
 བསྐྱོད་བཞག་གནང་བའི་བཀའ་ཁྲོན་ཡིན་གཤིས། ད་རྒྱུད་ཡང་རྩེ་སྐོ་
 རྩེ་ཁོ་རང་གཤིས་ནས་བཀའ་ཁྲོན་གྱི་ལས་དོན་བྱེད་དཀོས། བཀའ་ཁྲོན་
 འཁྱོར་ཅེ་བའི་ཆབ་ལ་བཅས་འོས་དང་བརྒྱན་པའི་ལྷ་སེར་གྱི་བརྒྱན་པའི་...
 དོན་ཤེས་པའི་སླ་མའི་ནང་ནས་གཅིག་འདེམས་སྐྱུག་བྱས་པའི་བཀའ་ཁྲོན་...
 ལ་བསྐྱོད་རྒྱ་དང་རྩན་ཅིག་རྒྱ་ལས་ཀ་བྱས་ན་སེར་སྐྱ་ཐམས་ཅད་ལ་ཐན་...
 མོགས་ཡོང་བ་དང་། ད་རྒྱའི་བཀའ་ཁྲོན་གྱི་ནང་ནས་པཱེ་ཏ་འདི་ལྷང་
 གི་ཆོ་ཤ་དང་། གཞན་མ་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱ་སོར་ནས་བཀའ་ཐེབས་པའི་
 རྩེ་སྐོ་མའི་རིམ་ཆོ་ཤ་གསོལ་རས་གནང་འདུག གསར་བསྐྱོས་གྱི་སླ་མ་
 འདི་ལ་ཆོ་ཤ་ཞིག་མ་གནང་ན་གཞན་ཆོ་དང་མི་འདྲ་འདུག་པས། ཞོང་
 མ་ཆེན་མོར་རྩན་ཁྲོན་སྤལ་ཏེ། བྱིངས་མཚུངས་གྱི་རྩེ་སྐོ་སླ་མ་ཆེ་བའི་
 ཆོ་ཤ་གནང་ནས་བཀའ་ཁྲོན་གཞན་ནམས་དང་ལས་ཀ་མཉམ་རྒྱ་བྱེད་...
 འདུག

དོན་ཆོན་གཅིག་ལ། བཀའ་ཁྲོན་ནམས་གྱི་ལས་དོན་དབྱེ་འབྱེད་
 བྱེད་སྐབས། བཅས་འོས་དང་བརྒྱན་པའི་མཉམ་ཆོགས་གྱི་སྐྱི་ཁང་
 རྒྱ་ལས་དོན་བྱེད་དཀོས་སྐྱ་དང་། རྩེ་ལྷགས་རྩེ་ཞིབ་དབྱེད་ན། བཀའ་
 ཁྲོན་ཐམས་ཅད་ལས་ཀ་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་པ་ལ་སྐྱ་སོར་ནས་བཀའ་ཤག་གི་
 ཁང་པ་ཡོད་འདུག་ཀྱང་། རྩེ་སོར་མོ་རྩན་གྱི་རྒྱས་ལ། བཀའ་ཁྲོན་
 ཐམས་ཅད་སྐྱི་ཁང་བཀའ་ཤག་རྒྱ་མ་བྱིན་པར། རྩེ་ཁང་རྒྱ་ལས་ཀ་
 བྱས་འདུག་ཅིང་། སྐྱི་མོག་པགོད་པའི་མཁོན་གཉེར་དང་། རྩེ་ཡིག་
 དོན་མེད་རྒྱ་བཞག་ནས་རྩེ་མོ་མཁོན་གས་རང་འདོད་གྱི་མཁོན་རྒྱང་...

མོགས་ལས་ཆེན་མུ་མོན་གསར་འམར་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་པར་བརྟེན། མཚན
 གཞིར་སྒོ་བཟར་བཟ་མིས་བྱས་ཀྱི་མི་ནམས་གསར་རུ་དབང་ཤིང་བཅོན་
 མོར་ར་ནས་རང་འདྲིང་གི་མི་དམངས་ཐམས་ཅད་ཁ་དབར་རུ་བསྐྱོ་བ་
 རྒྱང་འདྲུག་ ད་ཅ་སྒོལ་རྒྱན་ཉིད་བཀའ་སྒོན་བསྐྱོས་པའི་རྗེས་ལ་བབས་
 འབྲེལ་དང་བསྐྱེད་པའི་སྒོལ་རྒྱན་ཉིད་པའི་རྗེས་འབྲངས་ཀྱི་བྱ་བའི་དབྱེ་
 འབྱེད་བྱེད་དཔོས་དང་ཡིན། རྒྱུ་ཁང་བཀའ་ཤག་རུ་སྒྱི་ཐོག་མོགས་ནས་
 ལས་ཀའི་འཁྲུན་བཅད་ན་བབས་འོས་སུ་འདྲུག་ རང་འདྲིང་གི་བཞག་
 པའི་ལས་ཆེན་གསར་འམར་ཚང་མ་ལས་ཀ་འཛོག་ཆུག་ ད་རུང་ཡང་སྒྱི་
 ཐོག་ནས་བཀོད་པའི་མགྲོན་གཞིར་མོགས་ལས་བྱེད་ཀྱི་བྱས་ནས་ལས་དོན་
 བྱེད་འོས་ནམས་བྱེད་ཆུག་ བྱ་བ་རྒྱང་རྒྱང་རིགས་བཀའ་སྒོན་སྒྱི་ཐོག་ནས་
 མོས་བྱས་ཏེ་རང་བཞག་གི་སྒོ་ནས་བཀོད་པ་བྱེད་པ་ལས་གཞན་མ་གཤམ་
 སྲིད་བསྐབ་རྒྱན་བྱ་དཔོས་པའི་རིགས་དང་། བཙུ་པ། ཉ་ཐམ་མོགས་
 ཀྱི་བྱས། བྱ་བ་འགངས་ཆེ་བའི་རིགས་རྒྱང་ན། ཅིས་ཀྱང་བཀའི་རྗེས་
 སུ་འབྲངས་ནས། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་དང་། ལྷ་སར་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཞིན་ནམས་
 ལ་ཞུས་པའི་ཐག་ཚོད་བསྐྱེད། རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་ཐམ་ག་དང་། བཀའ་
 མངགས་པའི་རྒྱ་ཞིན་གྱི་ཐམ་ཀ་བཅས་ཐབ་ཉེ་གནང་བའི་དོན་ལྟར་རྗེས་
 འབྲངས་ཀྱི་སྐར་སྐངས་བྱེད། གལ་སྲིད་ད་ནས་བཟུང་བཀའ་སྒོན་ནམས་ཀྱི་
 བྱང་ནས་ཀྱང་ལུགས་སྒོལ་བཅུགས་པ་འདི་ལ་བསམ་པ་མ་དག་པའི་རྗེས་
 འབྲངས་མི་བྱེད་པའི་རིགས་རྒྱང་ན་བཀའ་སྒོན་གཞན་ནམས་ནས་དེའི་
 དོན་ཤེས་པར་བྱས་ནས་བྱ་བ་ཡོག་པ་བྱས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཞུས་ཏེ་ཉེས་པ་
 གཏོང་འདྲུག

རྟོན་ཆེན་གཅིག་ལ། རྟོན་དཔོན་གཞིས་གཉིས། འགྲོ་པ་སོགས་པསྟོན་...
 བཞག་བྱེད་ཏུས། བཀའ་ལློན་རྣམས་ནས་རང་འདོད་ཀྱི་པསྟོན་བཞག་བྱས་
 བ་མི་འཐུས་ཤིང་། ཞིབ་དབྱང་ན་སྟོགས་སོ་སོའི་ལས་ཆེན་འགྲོ་ཡོད་འདི་
 རྣམས་ཀྱི་སྡེ་སོ་སོའི་ལས་རྟོན་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད་དང་། མི་སེར་ལ་འཆེ་སྦྱང་།
 བསྐྱབ་བྱ་སོགས་ཀྱི་འཁྱུར་ལེན་བྱེད་དགོས་ཡིན་འདུག་ཀྱང་། འཐུར་
 མེད་རྣམ་ཐུལ་སྟོན་པའི་ལོག་སྟོན་གྱིས་ལས་འཁྱུར་བྱས་པ་ནས་བསྐྱར་།
 ཁོ་རང་གི་སྒྲོ་ལ་ཡོད་པའི་མི་རྣམས་ལས་ཆེན་ལ་བཀོད་པའི་མིང་བཏགས་
 བས། རྟོན་ཏུ་མི་རོ་ཐོག་མ་བཏང་བར་དེ་དག་གི་གཡོག་རེ་བཏང་ནས་
 དེས་བྱ་བ་བྱས་འདུག དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཕུལ་གྱི་སྡེ་མི་སེར་རྣམས་ལ་
 རྟོགས་བཏགས་མཁན་སྟོན་མང་ཞིང་། མི་སེར་སྦྱང་དར་ལ་ཐན་ཐོགས་
 ཀའ་ན་ནས་མ་སྦྱང་འདུག ད་ཕྱིན་ཆད་འདི་གས་ཀྱི་སྡེ་པ་ལས་ཆེན་པསྟོན་
 བཞག་བྱེད་རྒྱ་ཆེང་མ། བཀའ་ལློན་རྣམས་ནས་ལྷག་བསམ་བྱང་པོའི་སྟོ་
 བས་དམིགས་བཟུགས་བྱས་ཏེ་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་དང་། ལྷ་སར་བཞུགས་པའི་
 རྒྱ་ཞིན་རྣམས་ལ་རྒྱ་མཆན་ཞུས་པའི། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མའི་ཐམ་ག་དང་།
 བཀའ་མངགས་པའི་རྒྱ་ཞིན་གྱི་ཐམ་ག་རྒྱབ་པའི་བཀའ་ཤོག་རྟོན་བཟུབ།
 དེ་རྟོན་བཞིན་རྟེན་སྟུ་འབྲེང་བ་བྱེད། ད་ལྟ་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་པ་རྣམས་
 ཀྱི་ནང་ནས་གཡོག་པོ་ཆེ་ལ་བཏང་བའི་མི་ཡོད་ཕྱིན་ཐམས་ཅད་ཕྱིར་སྟོན་
 བས། མི་གཞན་བརྟེན་མ་གཏོང་དགོས། ཡང་འཐུར་མེད་རྣམ་ཐུལ་བསད་
 པའི་རྟེན་ལ། ཁོ་པའི་གཡོག་དན་ལས་སྡེར་ཡོད་པ་རྣམས། བརྟེན་ནས་
 བརྟེན་མ་བཏང་ནས་ཐམས་ཅད་ཕྱིར་ལོག་བྱས་འདུག དེ་སྐབས་རིངས་
 རྟོན་གྱི་བརྟེན་ཆེ་ལ་བཏང་བ་རྣམས་ས་ཆ་སོ་སོར་མཐུན་གཤིབས་མེད་པའི་

ཡང་པཱེ་མ་དཔོན་རིགས་འདུག་ན་སྒྲར་ཡང་སེམས་དྲང་པོའི་ཚོ་ནས་ཞིབ་
དཔྱད་ཀྱིས་ལས་ཚན་བརྗེས་པའི་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་། ལྷ་སའི་རྒྱ་ཞིབ་
ཞུས་པ་སྒྲིབ་དོན་ལྟས་ཏེ་མི་གཞན་འདེམ་སྒྲུགས་བསྐོས་གཞག་བྱེད།

དོན་ཚན་གཅིག་ལ། ལས་ཚན་པའི་རིགས་པཱེ་དཔོན་དང་ཉེས་པ་
གཏོང་ཆུང་སྒྲིལ་ལས་བཅུགས་དཔོན་འདུག་པར། ཞིབ་དཔྱད་ན་སྒྲར་གྱི་
ལྟགས་སྒྲིལ་ལ་ལས་ཚན་འགོ་ཡོད་བསྐོས་བཞག་བྱེད་པར། རིགས་ལུས་ཡོད་
པའི་མི་ཡོང་ཐང་ཆེ་བ་འདེམ་ནས་འཛག་དཔོན་པ་ལས། ལས་ཁ་མི་ཤེས
པ་དང་། རང་མཚན་གྱི་བྱིས་འགལ་བྱེད་མི་ཡོད་ན། དྲང་པོའི་ཚོག་
ནས་བབས་འོས་ཀྱི་བྱིས་གཏོང་དཔོན་ལྷ་འདུག འཕྱར་མེད་ན་མ་ཆུལ་
ནས་རང་སྒྲར་གང་ཤར་གྱི་ཆིང་སྒྲོད་ཆེ་བ་དང་། བཟང་ངན་དབྱེ་འབྱེད་
མེད་པའི་མི་ཆིང་པ་ཉེས་མེད་ཞུས་ཀྱི་ལས་ཚན་པཱེས། ཉེས་འགལ་གྱི་
ཆུ་ཆ་ཐམས་ཅད་སྒྲངས་པ་དང་། བདེན་པ་ཡོད་མེད་མགོ་མཆུག་བསྒྱར་
པའི་ལྷ་པས་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྒྲུག་སྒྲོད་མི་ཆུག་པའི་མི་མི་འདུག ད་
ཚོས་ལས་ལྷེ་འགོ་ཡོད་འོགས་ནས་བྱིས་འགལ་ཆུང་དྲུའི་རིགས་ལ་ཆུག་པ་
དང་། ཆུག་ཚན་གཏོང་དཔོན། ཉེས་ཆད་ཆུང་ཆུང་དཔོན་རིགས་དང་།
གཞན་མ་བྱིས་འགལ་ཆུག་རྒྱུས་པ་སོགས་ཀྱི་མིག་འདོན། ལག་
འབྲེག་འོགས་བཅུ་ར་བྱིས་གཅོད་དཔོན་རིགས་བཀའ་སློན་ཞུས་ཀྱིས་
སེམས་དྲང་པོའི་ཚོ་ནས་ཐག་གཅོད། ལྷ་མ་དང་མི་དྲག་དྲང་འཁོར་
སོགས་སྒྱུ་ཁེར་ལ། ཆུ་དངོས་ཆས་ལེན་དཔོན་དང་། སྒྲིག་པ་འབབ་
པའི་རིགས་ཀྱི་ཉེས་པ་ཡོད་ན། བཀའ་སློན་དང་མདའ་དཔོན་བཅས་ཀྱི་
སེམས་དྲང་པོས་ཅིས་ཀྱང་གསལ་བར་ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་དབྱེ་བ་བྱེད་ཀྱི་པ་.....

བཙུན། རྒྱ་ལའི་ཐུ་མ་དང་། རྒྱ་མར་ཁོད་པའི་རྒྱ་ཞིག་ལ་བཟུབ་ཙུན་
ཞུས་པའི་བཀའ་གནང་གི་རྗེས་སུ་འཁྲུངས་ནས་ཕྱིད།

འོན་ཆོན་གཅིག་ལ། ཁྱིལ་བཞུགས་མཁན་གྱི་མ་དང་མཁན་པོ་
 འདེམ་ནས་འཛག་རྒྱུ་ཡིན་པར། བཟུངས་ཀྱི་མ་སྐྱོལ་ལྟར་བྱས་ན་བཟས་
 འབྲེལ་འདུག ཞིབ་དཔྱད་ན་སྤར་བྱས་ལ་དཔོན་ཁག་སོ་སོའི་མཁན་པོ་
 གྲྭ་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལའི་གྲྭ་མ་ནས་དཔོན་པ་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་པའི་གྲྭ་
 མ་ཡོན་ཏན་དང་ཤེས་ཡོང་ཅན་འདེམ་རྒྱགས་ཀྱི་བསྐོས་བཞག་བྱེད་པ་ཡིན་
 གྲུང་། འལྟར་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ལས་ཀ་བྱེད་ཚུན་ཆད། ཁོ་རང་གི་འདོད་
 བར་གང་ཡོད་ཀྱི་བསྐོས་བཞག་དང་བཞེ་ལེན་སོགས་རང་ཐག་བཅད། རྒྱ་
 ལའི་གྲྭ་མ་ལ་སྤྱད་བར་གཏན་ནས་མེད་པ་བྱས་པ་འདི་ཤིན་ཏུ་མ་འོས་པ་
 ཆེན་པོ་ཆུང་འདུག ད་ཕྱིན་ཆད་དཔོན་ཁག་སོ་སོའི་མཁན་པོ་གྲྭ་མ་བསྐོས་
 བཞག་གི་གཏོང་རྒྱ་དང་། མཁན་པོ། གྲྭ་མར་སྤྱད་མི་མ་འཕེར་བའི་
 རིགས་བཞེ་དཔོན་བྱུང་ན། རྒྱ་ལའི་གྲྭ་མ་ནས་བཟས་གཞིགས་ཀྱི་ཐག་
 གཏོང། བཀའ་བློན་ཆོ་ནས་སྤར་གྱི་སྐྱོལ་ངན་དང་འདྲ་བ་བྱས་ནས་རང་
 འཆ་མས་ཀྱི་ཐག་བཅད་མི་ཆོག གྲྭ་མའི་ཁྱོད་ནས་ཁྱིམ་ཁ་འགལ་རིགས་
 བྱུང་ན་བཀའ་བློན་ནམས་ཀྱིས་དྲང་པོའི་སྐོ་ནས་རྒྱ་ལའི་གྲྭ་མར་རྒྱ་ཆེན་
 གསལ་པོ་ཞུས་པའི། རྒྱ་ལའི་གྲྭ་མའི་བཀའ་གང་གནད་ལྟར་སྤྱད་དཔོན་ཁ

[illegible]

འདུག་ཅིང་། རྗེས་སོར་ཕོ་ལྷ་ནས་ལ་དབང་གནང་བ་ནས་རུང་། ཡང་
 རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོང་གི་ལྷ་རྒྱུ་རང་གི་སྤྱི་ཕོ་ནམས་ལ་ལས་ཚན་དྲག་རིམ་གྱི་.....
 མིང་བཏགས་ནས་བསྐོ་བཞག་བྱས། དེར་སང་བཀའ་སློན་ནམས་དབང་
 གི་གས་མ་ཡིན་པས། ཡང་གལ་སྲིད་སྤར་སྤྱོད་དང་འདྲ་བའི་ལས་ཚན་
 དྲག་པའི་མིང་དང་། བསྐོ་བཞག་མང་པོ་བྱས་ན་བབས་འབྲེལ་མེད་པར་
 མ་ཟད། ཏ་ཅང་ཐལ་ཆེ་བ་ཡོང་འདུག འདི་སྐོར་ཞིབ་གསལ་བར་
 དབྱད་པའི་ལས་ཁ་འཛོག་ཆུག ད་སྐོར་བཀའ་ཤག་ལ་སྤར་བྱུན་ལྷ་
 མགོན་གཉིས་གཉིས། རྒྱུ་ཡིག་དང་བཅས་ལས་ཚན་པ་ནམས་ནས་ལས་
 འོན་ཕྱིད་འཇུག

འོན་ཚན་གཅིག་ལ། འོས་བབས་མདའ་དཔོན་གཅིག་བསྐོན་མ་
 འཛོག་པའི་བབས་འབྲེལ་འདུག ཞིབ་དབྱད་ན་སྤྱོད་ཉིང་པ་ལ། བཀའ་
 སློན་ནམས་ནས་ས་ཆ་དང་། ལུལ་གྱི་ལས་འོན་ཕྱིད་པ་ཡིན། མདའ་
 དཔོན་ནས་དམག་གི་ལས་འོན་ལ་བཀོད་པ་བྱས་པའི་འོན་སང་དང་། བས་
 འཛོན་འཛོག་རྒྱུ་ཡི་ལས་འོན་ཕྱིད་པ་ཡིན། ད་ཆ་སྤར་སྤྱོད་ལྷ་རྒྱུ་རང་རང་
 སོ་སོའི་ལས་ཁ་ཕྱིད་ཏུ་འཇུག གཙང་སྤྱགས་འདི་ས་ཆ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་རྒྱུང་
 སྤྱི་ཏུ་སྤར་སོར་མདའ་དཔོན་གསུམ་བཞག་འདུག དབུས་འདི་ས་ཆ་རྒྱ་
 ཆེ་བར་མདའ་དཔོན་གཅིག་ལས་མི་འདུག་པས། གལ་སྲིད་གཞུང་དོན་
 ཏུ་སྤྱགས་ལ་འགྲོ་དགོས་བྱུང་ན་དང་། བ་བའམ་འཁོར་ཞག་ལྷ་ལའི་
 དམོངས་པ་ལྷ་དམོས་བྱུང་ན། དམག་ལ་འགོ་འཛོན་ཕྱིད་མཐའ་མི་འདུག་
 པ་དང་། དཔེར་ན་འལྱར་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་མདའ་དཔོན་དར་རྒྱས་
 བཟ་ཤིས་ནག་རྒྱར་བཏང་འདུག་པའི་རྗེས་སུ་ལྷ་སར་དམག་གི་འགོ་འཛོན་

ཕྱིད་མཁན་མེད་པར་བརྟེན། ལྷན་མ་མི་རབ་སྐོ་བཟང་བཟ་ཤིས་ནས་ཉེ་
 ཆར་རང་འཆམས་ཀྱི་མི་དམངས་བསྐྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་ལྷན་གྱིས་ས་ཆ་ཡུལ་
 རྩུགས་སུ་མི་བདེ་བ་ལྟ་བུར་བྱས། ད་ཆ་བབས་འབྲེལ་བྱས་ན་མདའ་དཔོན་
 གཅིག་གསར་ཏུ་བཀོད་པའི་མཉམ་ཏུ་སྐྱེལ་ནས་བཀོད་པ་བྱེད་ཏུ་བརྩམས་
 ཡོད་པ་འདྲུག་གཅིག་རྩུགས་སུ་ལས་དོན་ལ་ཕྱིན་ན་ཡང་། གཅིག་ལྟ་
 ལར་ཡོད་གཤིས། ས་ཆར་འོན་པེད་བྱེད་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་
 ཞབས་ཕྱི་དང་ཉེན་པེལ་སོགས་བྱས་ཆོག་པ་འདྲུག་ད་ཕན་ནས་གལ་མྱོད་
 དམག་འཁོད་དཔོན་བྱུང་རིགས་དང་། སོ་འོན་པེད་འཛིག་དཔོན་བྱུང་
 བ་ཆར་མས་བཀའ་མེས་སུ་འབྲངས་ནས། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་དང་། ལྟ་སར་
 སྤྱོད་པའི་རྒྱ་ཞིན་རྣམས་ཀྱི་ཐམ་ག་བརྒྱབ་པའི་བཀའ་ཤོག་གི་དཔོན་རབ་
 བཞིན་བྱེད། མདའ་དཔོན་རྣམས་ནས་རྒྱན་ཏུ་ས་ཆ་ཡུལ་རྩུགས་ཀྱི་སྤྱང་
 ཆ་སེམས་བཞག་གི་བཅག་ཐོན་བྱེད། གལ་སྲིད་དོགས་གཞོན་དཔོན་རིགས་
 བྱུང་ན་འབྲེལ་ཏུ། བཀའ་མངགས་པ་རྒྱ་ཞིན་རྣམས་ལ་བྱུང་པའི་བསྐྱེད་
 དོན་གནད་དོན་ལྟར་སྦྱར་དཔོན། ཡང་གཞིགས་ན་གཙང་ལ་སྦྲ་སོར་ཡོད་
 པའི་མདའ་དཔོན་བྱུང་ལོ་ཅན་པ་འདི་ལ། ཉེས་པ་གཏན་ནས་མི་འདྲུག་
 ཡུང་། འབྱར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་ཁོ་པ་གསོད་དཔོན་བསམ་པའི་རང་
 འཆམས་ཀྱི་ལས་ཆོན་བཞག་ཏུ་བརྩམས་འདྲུག་པས། འོས་བབས་བསྐྱེད་
 བ་དུ་བྱུང་ཡང་ཁོ་པ་སོས་པའི་གཙང་གི་མདའ་དཔོན་རང་འཛགས་བྱས་
 བས་ནས་མེད་ལ་ནག་འགེལ་བྱས་པ་དཀར་སར་འཛིག་འོས་སུ་འདྲུག

དོན་ཆོན་གཅིག་ལ། བཀའ་སྐོན་མདའ་དཔོན་བཅས་ལ་བབས་
 འབྲེལ་བྱས་ན་བཀའ་ཤོག་གནད་འོས་སུ་འདྲུག དཔུང་ན་བཀའ་སྐོན་

བདེ་དཔོན་ཚང་མ། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་མངའ་ཞབས་ས་ཁུལ་གྱི་ལས་ཀའི་
 དབྱེ་འབྱེད་དང་། དཔག་གི་བཀོད་པ་བྱེད་པའི་སྒོན་པོ་ཆེ་བ་ཡིན་
 འདུག བཅགས་པའི་ལས་ཁུར་གིན་ཏུ་ནས་ཆུང་བའི་སྐབས་འདི་དག་སོ་
 སོར་བཀའ་ཤིག་རེ་གནང་ནས་བསྐོས་པའི་ལས་ཁུར་འགངས་ཆེ་བར་...
 བྱེད། ད་ལྟ་ཡིད་པ་དང་། འཕར་མ་འཛོག་རྒྱུའི་བཀའ་སྒོན་མངའ་དཔོན་
 རྒྱལ་གྱི་མིང་ཐོ་སྐྱོང་ཅེས་དེབ་ལ་བཀོད་དེ་སྦྱར་ཁང་ལ་སྤུལ་ནས་སྟན་...
 སྒོན་ཁྱུས་ཏེ་ཕྱིར་ཕེབས་བཀའ་གནང་རྒྱ་དང་། ཕྱིན་ཆད་ཆབ་འདུག་
 དགོས་རིགས་བྱུང་ན་བཀས་མངགས་པའི་རྒྱ་གིན་དང་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་བཅས་
 གྱི་བཀའ་ཤོས་བྱས་པའི། བཀོད་འོས་པའི་མི་འདེམས་ནས་བསྐབ་དོན་
 ཁྱུས་ཏེ་བསྐོས་བཞག་བྱེད། ད་སྐོས་སྦྱར་ཁང་ལ་ཁྱུས་ནས་བཀའ་ཤིག་
 མཉམས་མཚུངས་རེ་བཀའ་བྱིན་བསྐྱུངས་ལུ་འདུག རྒྱལ་སོར་དེས་མེད་རྒྱ་
 ལའི་བླ་མ་མཆོག་ཏུ་མི་འཛིན་པར་བྱིམས་དང་འགལ་བ། ས་ཆ་ལུལ་
 མཉམས་ཀྱི་ལས་དོན་སྐབ་མི་ཤེས་ཤིང་། ལས་ཆབ་བཞག་ཏུ་འདུག འོས་
 རིགས་འདུག་ན། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་དང་། བཀས་མངགས་ནས་ལྷ་སར་
 བཅད་པའི་རྒྱ་གིན་ནམས་དང་ལྷན་ཁྱུས་ནས་མ་འཕེར་བའི་གནས་ཚུལ་...
 བསྐབ་དོན་ཁྱུས་ནས། ལས་ཆབ་མེད་པ་བྱས་ཏེ་སྐོས་གནང་བའི་
 བཀའ་ཤིག་ཚུར་ཅིས་བྱངས་ནས་སྦྱར་ཁང་ཏུ་ཅིས་འདུལ་དགོས་རྒྱ་ཡིན།
 དོན་ཆབ་གཅིག་ལ། མི་སེར་སོགས་ལ་རང་འཆམས་ཀྱི་བདག་
 བསྐྱུང་བྱེད་མི་འདུག་པའི་བབས་འབྲེལ་འདུག དབྱེད་ན་སྐར་སྒྲིལ་ལ་བོད་
 གྱི་མི་སེར་ཐམས་ཅད། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་མངའ་འོག་ཡིན་འདུག་པས་སའི་
 རྒྱ་ཆེ་ཆུང་མི་སེར་རྒྱ་དང་མང་ཁུང་གི་དབྱེ་བ་བྱེད་ནས་སོ་སོའི་སྐར་རྒྱན་གྱི་...

གྲུལ་རིགས་རྩུབ་ནས། ལྷ་མེར་བརྒྱན་པའི་དགེ་རྒྱལ་གྱི་མེཤས། དགེ་
 འདུན་གྱི་ཞབས་ཏོག་འབྱེད་མར་ཆའི་དཔོན་ཆའི་མོག་ཏུ་འགྲུ་བ་བྱེད་པ་
 ཡིན། མོ་རྩ་ནས་དང་། འཕྱར་མེད་རྣམ་ཐུལ་ས་ཤུ་ནས་ལས་ཁུར་
 བྱེད་པ་ནས་བཟུང་རང་འདོད་གྱི་བདག་འཛིན་བྱས་པ་དང་། འཕྲོག་ས་
 མེད་གྱི་ཁོ་རང་གི་བདག་བརྒྱན་ཡོད་པའི་མི་ལ་དོན་མེད་ཏུ་རང་འཆམས་
 གྱི་རྒྱུན་པ་མང་པོ་འདུག ཡང་བདག་བརྒྱན་ཡོད་རིགས་ལ་ཁྲལ་མི་དཔོན་
 པའི་བཀའ་ཤོག་རྒྱུན་འདུག་པ་དང་། མི་དད་པའི་མི་ལ་ཁྲལ་གསར་
 འཕར་སྒྲ་ཆོགས་ཡིན་པའི་རྩུབས། མི་མེར་གྱི་རྒྱུད་རྩུག་མི་རྩོམས་པ་བྱུང་
 འདུག བཀའ་རྒྱོན་མདའ་དཔོན་རྒྱུན་མཛུགས་འབྲལ་ཏུ་དེབ་ཡིག་ནང་
 བཞིན་ཞིབ་བརྩམས་གྱི་བརྒྱན་མེད་ལ་རྒྱར་སན་མོགས་དེས་པར་འབྱུང་པའི་
 མི་ལ་ཆར་དགའ་བདག་བརྒྱན་གནང་བ་རྣམས་མྱིར་མི་ཡིན་པ་དང་།
 གཞན་འཕྱར་མེད་རྣམ་ཐུལ་ནས་རང་འདོད་གྱི་དོན་མེད་ཏུ་རྒྱུན་པ་ཡོད་
 ཆེ་ཐམས་ཅད་དྲང་པོས་ཅད་བཅད་པའི། རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་ལ་གསལ་བར་
 རྒྱས་པའི་མྱིར་ཡིན་བྱས་པའི་གཞུང་དོན་ལ་སན་པ་དཔོན་རྒྱ་ཡིན། གྲུལ་
 མི་དཔོན་པའི་བཀའ་ཤོག་གནང་བ་རྣམས་ཞིབ་དཔྱད་བྱས་ནས་ཚུར་.....
 ཁྲམས་དཔོན་རྒྱ་ཡིན། སར་རྒྱུན་གྱི་ཁྲལ་གྲང་ཡིན་སྟབས་ཏུ་རྒྱལ་ གྲུལ་
 གསར་འཕར་གྲང་ཡིན་རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་ལ་རྒྱས་པའི་ཡང་ཏུ་རྒྱལ་ འདི་
 བཞིན་བྱས་ན་མི་མེར་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་རྩུག་རྩོམས་པ་ཡོད་འདུག ད་ནས་
 བཟུང་ཉི་ཤེས་རྣམ་དག་གི་ཞབས་འདེགས་ཡིགས་པར་རྒྱས་པའི་བདག་
 རྒྱན་གནང་འོས་རིགས་གྱི་མི་ཡོད་ཆེ་བཀའ་རྒྱོན་མདའ་དཔོན་བཅས་ནས་
 དྲང་པོའི་རྩོ་ནས། རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་དང་། བཀའ་མངགས་པའི་རྒྱ་ཞིན་

ནམས་ལ་བསྐྱབ་དོན་ཞུས་ནས་བབས་འབྲེལ་དང་མཚུངས་པའི་བདག་སྐྱོན་
གནང་སྟེ་ཡིན།

དོན་ཚན་གཅིག་ལ། དོན་རྟ་སོགས་ལམ་ཡིག་བཀའ་ཤོག་རྒྱ་ལའི་
སླ་མ་ལ་ཞུས་པའི་གནང་ན་བབས་འབྲེལ་འདུག དབྱེད་ན་སྤར་ལུགས་ལ་
རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་ཁྲལ་རིགས་དོན་གཙོད་མཉམ་ལ་མི་མེར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་
རྟ་སོགས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་བྱ་བ་ཡིན་ཅིང་། མོ་ལྷ་ནས་དང་། འཁྱར་མེད་
ནམ་གྱལ་པ་ལུས་ལས་ཁའི་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་པ་ནས་བཟུང་། སྤལ་བྱུན་
རྒྱུ་པ་བཞིག་ནས། བཀའ་སློན། མདའ་དཔོན་བཅས་ཀྱི་ཆོང་བ་
བཏང་ནས་མི་ཡིང་དང་། དར་ཆེ་མདོ། བར་ཁམས། མངའ་རིས་
བཅས་ཀྱི་ས་ལྷལ་དུ་ཆོང་བྱེད་པར་བཏང་དུས་རང་འདོད་ཀྱི་ལམ་ཡིག་...
བྱིན་པའི་འུ་ལག་བཏང་། སློ་ཆས་གང་དགོས་སོགས་ཐམས་ཅད་མེ་མི་མེར་
ཆོག་སྐྱལ་འདོད་ཀྱི་སྒྲངས་པར་བརྟེན་མི་མེར་ནམས་ལ་ཁྲལ་འཕར་ཀྱི་.....
ལུག་བསྐྱལ་ཆེན་པོ་ལྷ་ཉན་མེད་པ་བྱུང་གཤིས། མི་མེར་ཐམས་ཅད་འཆོ་
བའི་རྟེན་དང་བྲལ་ནས་འཇོམ་བྱེད་ལ་འགྲོ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་། སྤལ་འདི་
སྤར་གཏན་ནས་བྱེད་མི་འཇུག་པའི་བབས་འབྲེལ་འདུག ད་བྱིན་ཆད་
བཀའ་སློན་མདའ་དཔོན་ནས་ཆོང་བ་གཏོང་བར་རང་འདོད་ཀྱི་ལམ་ཡིག་
བཏང་མི་ཆོག གཞུང་དོན་འུ་ལག་དགོས་ངེས་བྱུང་ན་ཅིས་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་
སླ་མར་བསྐྱབ་དོན་ཞུས་པའི་ལུག་དམ་བྱུབ་པའི་ལམ་ཡིག་བཀའ་ཤོག་...
དགོངས་དོན་ལྟར་བྱེད་དགོས། ཐག་ཉེ་སྤོར་ལ་ཉིན་ལྟར་དགོས་པའི་འུ་
ལག་བཀའ་སློན་ཆོ་རང་གི་ཐག་བཅད་ནས་ཡི་གེ་སྟོད་ཚུག

དོན་ཚན་གཅིག་ལ། རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་ལུག་མཚོད་ནང་བཞག་པའི་

སྐྱ་ཆས་ནམས་ལ་རང་འདྲ་གི་ཁྱད་པ་མི་ཆོག་གིས་དཔྱད་ན་ཕྱགས་སྐྱ་ལ་
 ཉིང་པ་ལ། ཕྱག་མཛོད་པས་དོ་དམ་བྱས་པ་ཡིན་འདུག་གཞུང་དོན་ལ་
 བེད་སྤྱད་བྱེད་དཔོན་ཕྱུང་ན་བཀའ་ཁྲོན་ནམས་ནས། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་ལ་
 བྱས་ནས་བེད་སྤྱད་བྱེད་པ་ཡིག། སྐྱོ་འབྱེད་སྐྱམས་ཆང་མར་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མའི་
 ཕྱག་དམ་གནང་གི་ཡོད་འདུག་མོ་ཉ་ནས་དང་། འབྱུང་མེད་ནམ་ཐུལ་
 ནས་ལས་དོན་དཔེ་འབྱེད་བྱེད་སྐབས་ཚུན། རང་འདྲ་གི་ཁྱད་པ་མི་
 ཡོངས་སྤྱད་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་ལ་བྱ་བ་མར་བཞག་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་
 ནས་ཁ་བཏགས་གཅིག་ཅེས་ཁྱད་པ་ནས་བེད་སྤྱད་ལའང་སྐྱ་དབང་མེད་པ་
 ཉེ་བུར་ཕྱག་འདུག་པས་འདི་གི་ན་ཁྱ་མི་འོས་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་འདུག་སྐྱར་
 ནས་ཐར་ཐུན་ཉིང་པ་ཉེར་དཔོན་ཆ་ཆར་ཆུང་རིགས་ཕྱག་མཛོད་པས་.....
 འབྱུང་གཅོད་བྱེད། སྐྱོ་འབྱེད་སྐྱམས་ཆང་མར་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མའི་ཕྱག་དམ་
 བཤ་ཆུག་གཞུང་དོན་ལ་གཏོང་དཔོན་རིགས་ཕྱུང་ཆེ་བཀའ་ཁྲོན་ནམས་ཀྱི་
 ཡོན་ཤུས་ཕྱས་པའི། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མར་བྱས་པའི་བཀའ་གནང་གནང་བཞིན
 ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་བྱ་བ་དང་། རང་འདྲ་གི་ཁྱད་པ་ནས་བེད་སྤྱད་གཏན་
 ནས་མི་བྱེད།

ནས་གཏོང་ཐུག་ལ་ད་ཙ་ཏུ་ལའི་སྒ་མར་བྱས་པའི་འདེམས་ནས་གཏོང་ཐུ་
བྱེད། གཏོང་ཐུའི་མའི་མིང་སྒྱུར་ཁང་ལ་ཕུལ་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་
བཀའ་ཤོག་གསལ་རས་བྱས་ནས། ས་ཆའི་འོན་མེད་པར་པན་སྤྲེལ་སྤང་
བ་བྱེད་འཇུག

དོན་ཆེན་གཅིག་ལ། འདམ་གྱི་ས་ཆའི་སོག་པོ་ནམས་བཀའ་རྗེས་སུ
འབྲངས་ནས་འཁྲུག་བཅད་དེ་གནས་འཇུག་འོས་སུ་འཇུག ཞིབ་དབྱེད་ན་
སྒ་སོར་སོ་སྒ་བ་ནས་གྱི་སོག་པོ་འདི་གས་བསོ་དམག་ལ་གཏོང་བའི་ཆེད་
ཏུ་བསྐབ་དོན་བྱས་ནས་བཀོད་པ་བྱེད་ཐུ་ཡིན་ཅིང་། འཁྱུར་མེད་ནམ་གུལ་
བསད་པའི་རྗེས་སུ་ཁོ་པ་ཆོ་ལ་འགོ་འཆིངས་མེད་སྟབས་འདམ་ལ་བློས་.....
སོང་འཇུག སོག་པོ་འདི་གས་ཆང་མར་ཉེས་པ་མེད་པའི་མི་ཡིན་ཅིང་།
སྒ་སོར་ནས་ཆེར་བཟུང་སྟེ་འཆོ་ཞིང་གནས་པ་ཡིན་པས། བོད་དང་
ལྷགས་སྒོལ་མི་འདྲ་འཇུག ཉེ་ཆར་བཀའ་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཁྱི་བ་བྱས་
པར་ཁོ་རང་ཆོ་འདམ་ལ་ཡོག་ནས་བསྐད་པའི་སོག་སྒྱུགས་འགྲོའི་རིགས་ལ་
ཤེ་མོ་ཕུལ་ནས་འགོ་འདྲོད་ཡོད་ཟེར་བར་བརྟེན། བབས་བལྟས་ན་གོང་
མ་ཆེན་པོའི་ཐུགས་རྗེས་བཅེ་གཟིགས་གྱི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པར་.....
འཁྲུག་ལེགས་པར་དབྱེད་དེ་སྤྲོད་འཇུག སྒ་སོར་ཁོ་པ་ནམས་སོ་སོན་
བཟུད་བཅོས་འཇུག་པས་འགོ་ཡོད་ནམས་ལ་ཆོ་ཨོ་བྱིན་ཏེ་ཡང་ན་ཇའི་....
སང་དང་། ཡང་ན་ཐའི་རི་ཞེས་འབོད་པ་ཐམས་ཅད་སོ་སྒ་ནས་དང་།
འཁྱུར་མེད་ནམ་གུལ་བཅས་གྱི་རང་འཆོམས་གྱི་དོན་མེད་ཆོ་ཨོ་སྒྱིན་པ་....
ཡིན་འཇུག་པས་སྒོལ་ལམ་དང་གཏན་ནས་མི་མཐུན་གཤིས། བབས་
བལྟས་གྱི་ད་ལྟ་ཡོད་པའི་འགོ་པ་བཟུད་ལ་ཀྱ་མའི་རྒྱ་བསྐོ་བཞག་བྱེད།

སོ་མོ་ན་ན་ན་མི་འབྱུང་འདེམས་པའི་སོ་མོ་ན་ན་ན་གི་ར་པ་སྐོ་བཞག་.....
 བྱེད། ཡང་མི་བཟུང་འདེམས་པའི་ཁྱབ་ཏུ་སྐོ་མོ་ཁོར་པ་སྐོ་བཞག་བྱེད།
 འདི་ཐམས་ཅད་ལ་ལྷགས་སྒྲིལ་དང་མཐུན་པར་ལྷ་མོའི་འཁྲུ་ལྷག་ལྷག
 སེམ་པ་བཞིན་ཏུ་བཀོད་པ་བྱེད་ཅིང་། འདི་དག་ཐམས་ཅད་ལ་ཉ་སར་
 བཞགས་པའི་རྒྱ་ཞིན་ནས་སྒྱུའི་བཀོད་ཁྱབ་བྱེད། སོ་མོ་ན་དེ་ནས་མི་བཟུ་
 རེ་བརྟོན་ཏེ་ཁྱབ་མི་བཟུང་ཏུ་ཉ་སར་བཞག་པའི་སྒྲིགས་འགྲོར་ཤ་སྒྲིགས་
 གྱི། རྒྱ་ལའི་བྲ་མའི་ཞབས་ཕྱི་ལྷ་འཁྲུག་ཁོ་པ་ཆོ་བ་ཆས་ཤོ་ཁ་སྐྱུ་སྐྱུ་
 རྒྱར་ལྷགས་ཉར། རྒྱ་ལའི་བྲ་མའི་སྒྲིག་མཛེད་ནས་གནང་ཆུག་དམག་
 འཁྲུགས་དཔོན། སོ་པ་གཏོང་དཔོན་སྐོར་ཐམས་ཅད་མངགས་པའི་རྒྱ་
 ཞིན་ན་ཐས་གྱི་ཐམ་ག་བཟུབ་པའི་ཡི་གེའི་དོན་ལྟར་འགྲོ་མོང་བྱེད།
 བཀའ་སློན། མདའ་དཔོན་བཅས་ནས་རང་འདོད་ཀྱི་བཏང་མི་ཆོག་
 འདི་དག་ལ་སྒྲོན་པོ་པ་སྐོ་བཞག་བྱེད་མིན་གྱི་སྐོར་ཆར་མ་བཀའ་མངགས་
 པའི་རྒྱ་ཞིན་ན་ཐས་རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་དང་ཉན་ཏུ་གོས་ཐོག་ནས་འཁྲུན་གཙོང་
 བྱེད། སོ་ལྟར་བཞིན་ཞིབ་བལྟས་ཀྱི་སོག་པོའི་ཁྲོད་ནས་པས་མ་པ་ན་མ་
 དག་གི་ཏུར་སྒྱེད་བྱེད་པའི་མི་དྲག་པ་བྱུང་ན་འོས་ཆོད་ཀྱི་གསོལ་རས་.....
 གནང་། དལ་ཤིང་ཁྱིམས་ཀྱི་རྗེས་འབྲངས་མི་བྱེད་པ་འཁྲུག་ཆོ་རྗེས་གནོན་
 ཆོ་ནན་གཏོང་། དེང་སང་ཉ་སར་ཡོད་པའི་སོག་པོ་ན་ཐས་ཀྱི་ཁྲོད་ནས་
 རང་ལྷལ་ཏུ་རྟ་ཞོར་སྐྱུ་གནན་ནས་མེད་པའི་འཆོ་རྟེན་དང་བྲལ་པར་
 བརྟེན། རྩ་མོ་ནས་ཉ་སར་བཞུད་པའི་མི་ཏུང་གས་ཡོད་པ་ཞིབ་གསལ་
 པར་དཔྱད་ནས་རྩར་ཁྱབ་ཉར་ཉ་སར་སོད་བཞུག་པའི་འཆོ་ཆུག་ འདི་
 འཁྲུ་བྱས་ཆོ་སོག་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་བཀོད་འདོམས་བྱེད་པར་ལས་སྐྱ་བ་.....

ཡོང་ཞིང་། བཅས་ཅད་ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་སྒྲུབ་པ་བརྟེན་པའི་གསལ་
རས་སྐབ་པ་ཡོང་འདུག།

ཁོང་གསལ་དོན་ལེ་ཆེན་ནམས་ཆེད་མ་ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཁྲིམ་
ལྟ་འབྲངས་ནས་དབུས་ཤེས་གི་མེད་སྐྱུ་མཐའ་དག་ལ་ཁྱིམ་པ་པའི་...
སྒྲིབ་ཡོང་པའི་དོན་ཏུ་ཡིན། རྒྱ་ཞིན་ནམས་ནས་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་དང་བཀའ་
ལྟས་ལྟས་སྐབ་ནས་ཐུང་གྱི་སྒྲུབ་ཆེད་ནམས་ལ་དབྱེད་དེ་དམངས་ལྱི་ལམས་
དང་མཐུན་པར་ལྷུང་པ་རྒྱུ་ཏའི་བསམ་ཆོད་དང་བཅས་བབས་འབྲེལ་དང་...
བརྒྱན། དོན་ཆེན་འདི་ནམས་ཆེད་པའི་ལོག་པ་ཡིན། རྒྱུང་ཆོད་པཀའ་སྒྲིབ་
དང་། མདའ་དཔོན། རྩེ་པ། འཕྱོང་ཡོང་དང་ཁྱིམ་པའི་ལོག་པ་ལས་བཅས་
ཅད་ནས་ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་སྒྲུབ་པ་དང་ཅིང་བཅས་པ་ནས་དག་གི་རྒྱུ་
ལྟ་འབྲངས། ལྟས་པ་ཆེ་གཅིག་གི་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཚལ་ཏུ་བརྟེན་ལུགས་
གྱིས། བོད་བཅས་ཅད་དེད་སང་བདེ་བ་དང་ཐུན་ཞིང་། དཔེ་ཆོགས་
དང་བསྐྱེད་ནམས་ལ་ཡོངས་སྒྲིབ་ཆོག་པར་མ་ཐད། ཏུ་ཆེད་པའི་བར་
ཏུ་རང་རང་གི་བཞུ་སྒྲུབ་ཏུ་སྐབ་པའི་ལྟས་སྒྲིབ་ཡོངས་སྒྲིབ་བཅས་ཅད་...
རང་དབང་ཏུ་སྒྲིབ་ཆོག་པ་དང་། གཏན་ཏུ་ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་སྒྲིབ་སྒྲིབ་
དང་གསལ་རས་ལ་བརྟེན་ཅིང་། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མའི་སྐབས་ལོག་ཏུ་སྒྲིབ་པར་
ཡོང་། རྒྱལ་འདི་དང་འགལ་བར་སྒྲིབ་པའི་ཉེས་པ་ཡང་བ་ནམས་ཉེས་པ་
སྐབ་པའི་གནས་རྒྱལ་ལྟས་ཏེ་གོ་ས་འབེབས་པ། ཉེས་པ་ཆེ་བ་ནམས་ལྟས་
སྒྲིབ་ལ་མི་འབབ་པ་ལྟེད་མི་སྐབ། འདི་ཕྱིར་ཆེད་ཏུ་དམིགས་ནས་ལྟས་
གཏན་འཇགས་སྐབ་གནས་པའི་ལམ་སྒྲུབ་པའི་ལྟས་ཏེ་ས་ཆེན་པོའི་མཐར་...
སྒྲིབ་གི་བར་ཏུ་དགས་པའི་ཕྱི་མི་ལེད་བཅས་ཅད་ལ་ཁོ་བར་དེ་ལ་སྒྲིབ་པ་

ཁྱིམ། ཚང་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདིའི་རིམ་སྒྲུ་འབྲངས་ནས་འཕྲོ་དཀྱིལ་རྒྱ་
ཡིན། དེ་ལས་འགལ་བ་བྱས་ཆོག་རྒྱ་མིན།

འབྲངས་སྒྲུངས་ནས། མྱོ་མང་ལྷ་མ་སངས་རྒྱས་རྒྱ་རྩེ། ལྷོ་མིང་ལྷ་མ
འཇམ་དབྲངས་སྒྲུན་ཆོག་ལ། བདེ་ཡང་ལྷ་མ་དགེ་འདུན་བདེ་ཆེན།
ཆགས་པ་ལྷ་མ་དག་དབང་ལེགས་པ། འདུལ་བ་ལྷ་མ་དག་དབང་བཟ་
མིལ། ཤར་རྫོང་ལྷ་མ་ལྷོ་བཟང་འཇམ་དབྲངས། རྒྱས་པ་ལྷ་མ་དོན་
ལུབ་རྒྱ་མཚོ། སེ་ར་མཉེད་ལྷ་མ་ལྷོ་བཟང་རྒྱལ་མཚན། བྱེས་ལྷ་མ་ལྷོ་
བཟང་མཁས་མཚོག ཆགས་པ་ལྷ་མ་ལྷོ་བཟང་ཆོས་འཁྱོར། རྟོན་པ་ལྷ་མ་
དཔལ་འཁྱོར་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྷན་བྱང་ཆེ་ལྷ་མ་ལྷོ་བཟང་འཕྱིན་ལས།
ཉག་རོང་ལྷ་མ་བྱམས་པ་རིག་འཛིན། མོང་ས་མཚོག་གི་གསལ་དཔོན་
ལགས་པ་མཐའ་ཡས། བཟོན་ཡོན་ཏན་ལེགས་ལུལ། ས་རྩ་བ་ལྷ་མ་
དག་དབང་དོན་ལུལ། འབྲངས་སྒྲུངས་སྒྱི་ས་ལྷོ་བཟང་ནོར་བུ་དང་།
བསམ་ལུལ་རྒྱ་མཚོ། སེ་ར་སྒྱི་ས་ལྷོ་བཟང་དཔལ་ལྷན་དང་། ལྷོ་བཟང་
འཕྱིན་ལས། དགའ་ལྷན་གྱི་པའི་བྱག་མཛོད་བརྟན་པ་དར་རྒྱས། བཀའ་
ལྷོན་ལུང་པརྩེ་ཏ། བཀའ་ལྷོན་ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ། བཀའ་ལྷོན་སྒྱི་
གཙོད་ཆེ་བརྟན། བཀའ་ལྷོན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན། ལུང་ལུག་དགའ་བརྟན་
འཛིན། ལུང་འཕྱར་མེད་དབང་རྒྱལ། ར་སག་ཐའི་རི་དབང་འདུས།
དཔུས་མདའ་དཔོན་དར་རྒྱས་བཟ་མིས་དང་། ལྷལ་དཔོན་རྒྱ་རྩེ།
གཙོང་མདའ་དཔོན་ལུང་ལོ་ཅན་པ་ཨ་ཁིག་དང་། བད་ཚལ་ཆེ་རིང་ནམ་
རྒྱལ། རམ་པ་བ་རབ་བརྟན། ཅིས་དཔོན་མཁར་ལྷན་སྒྲུན་ཆོག་ལ། རྩ་
ས་ལྷ་བྱང་རྒྱག་མཛོད་སྒྲེལ་མཁོ་ཆེ་དབང་བཟ་མིས་དང་། དར་མོ་བཟ་

ཤིས་རྒྱལ་པོ། གཤེར་དབང་སྒྲོ་བ་རག་དབང་། ལྷ་ས་གཞིར་ཆར་བ་ལྷུང་
 རམ་ཆེ་ཤིང་པག་ཤིས། སྒྲོ་མ་བ་དབང་ལྷན་ཆེ་ཤིང་། ཞལ་གཞིར་མཁར་
 སྒྲོ་བ་པག་པོ། ལྷ་ལྷུང་ཆེ་ཆེ་ཤིང་རྒྱ་ཞེ། བེ་དཔོན་རགས་ཅིངས་ཆེ་
 དབང་དོན་གྲུབ། བཟུང་རབ་རྒྱ་ཞེ་ལྷན་ཆེ་གས། ཆིབས་དཔོན་གཉིར་སྒྲོ་
 ཆེ་དབང། བེར་མོ་དབང་འདུག་རྒྱ་ཞེ། བཀའ་ལྷུང་ཆ་ཆུལ་དཔོན་གྲུབ་
 དབང་འབར། ལྷགས་སྒྲོ་ཆེ་དབང། ལྷུང་ཁར་ལྷ་དབང་དར་རྒྱས།
 ཅམ་ལེན་ལྷུང་ལྷུང་ཁར་གསར་དོན་གྲུབ། སྒྲོ་ར་ལུ་ཆེ་བཙན་ནམ་རྒྱལ།
 ཅ་གཞིར་ཤར་སྒྲོ་ཆེ་དབང་ནམ་རྒྱལ། བདེ་ཆེན་བསྟན་ནམས་དབང་
 རྒྱལ། ཤིར་གཞིར་ལྷུང་མ་ལྷ་དབང་རབ་བཙན་ནམས།

ལྷ་རྒྱུད་ཁྱིམ་བཞུགས་དཔྱད་པོ་བཙུ་བྱ་པའི་དཔྱད་ཆུང་མ་མའི་ཆོས་
 གཞུམ་བཟང་པོ་ལ། ”① ཞལ་གསལ་ཞིང་། ཅ་འཛོན་འདི་གཙན་
 འབེངས་ལྱེད་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་སྟོན། སྐབས་དེར་དཔོན་གྲུ་བྱས་
 གནང་ཚུང་པའི་བཀའ་སྟོན་མདོ་མཁར་ཞབས་ལྷུང་ཆེ་ཤིང་དབང་རྒྱལ་...
 ལྱིས། “དེ་རྒྱུ་ལེ་འབྲས་དགའ་གཞུམ་ཀྱི་སྒྲུ་མ་ལས་ཕྱི་དང་། ལྷུང་
 བཀའ་སྟོན། མདའ་དཔོན་རྒྱ་ལྷུང་ལའོ་ལས་ཆན་པ་ཆེ་པ་ཆར་
 མ་བསམ་འབྲུབ་ཁར་གསར་ཀྱི་ཆོས་ཆེན་ལུ་བཟུས། མོར་མའི་ལྷུང་
 ཤིས་མར་གས་པའི་མི་བྱ་ཅིང་ལུ་ཆེ་ལྷུང་ལེ་ནས་སོགས་དཔོན་ཁག་མམས་
 ཅད་འཛོམ་སྟོན་ བོད་རྒྱུད་ཀྱི་བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་པ་རྒྱ་ལྷུང་པའི་
 ཚུལ་དོན་ཆོན་བཙུ་གཞུམ་ལུ་བཟུས་པའི་ཅ་ཆེ་ག་དང་། དེའི་དོན་འེ་

① (པོད་ཀྱི་ལྷ་རབས་ཁྱིམ་སྒྲོལ་བདམས་བཞུགས་ལུ་མའི་...
 དེབ་དོན་1—16)

བཞིན་ཏུ་ཙོང་ཏུ་ཆོལ་བྱེད་ལེན་ལྟམ་བཤད་དང་བཅས་ལེགས་པར་.....
 འདོམས་པའི་མཐར། དེ་ལྟར་བསྒྲོ་བ་ནི་ཚུད་རང་བོད་འབངས་ཀྱི་དོན་ཁོ་
 ན་ཡིན། དེ་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་བཤད་ལུགས་གཞན་ཟེར་རྒྱ་མེ་ཡོད་གསུང་
 བར། ཞོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་རྩེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་དངོས་
 དང་དབྱེར་མེད་པའི་དམོངས་པར། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་ཆོས་ཀྱི་དཔར་རྒྱས་
 དང་། བོད་འབངས་ཉམས་ཐག་པ་འདི་རྣམས་ཉམས་ཀྱི་དོགས་པ་དང་།
 ལྟམ་བསྐལ་གྱིས་གཟིར་གྱི་དོགས་ནས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་ཏུ་བདེ་བ་
 ལ་སྦྱར་བ། ཉེ་མིང་ཚུགས་སྤྱང་མེད་པར་སྦྱར་བའི་དམོངས་པ་ཁོ་ན་མངའ་
 གཤིས། ད་ལམ་ཡང་ཁྱིད་དཔོན་ཁག་རྣམས་དེད་བོད་འབངས་རང་
 གི་ཆེད་ཏུ་ཐེབས། བོད་ཀྱི་བྱིད་སྒྲིའི་སྒྲར་ཡང་བར་སྐབས་ཀྱི་སྒྲུལ་
 འན་པ་རྣམས་དོར། སྒྲུལ་བཟང་བལ་འཕྲེལ་དང་མཐུན་པ་རྣམས་ཡར་
 རྒྱས་ཏུ་གནང་རྒྱའི་ཅ་ཆོག་དང་བཀའ་ཐེབས་པར། བཀའ་ཁྲིབ་ཆེ་ཞེས་
 ལྟམ་འབུལ་བ་ལས་གཞན་རྒྱ་མཚན་ལྷ་རྒྱ་མེད་ཅེས་ལྟས། ”①ཞེས་གསུང་
 འདུག་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་རྣམ་ཐར་ཏུ། “ཞོང་མ་ཆེན་པོའི་མི་
 དྲག་རྣམས་ནས་བོད་ཀྱི་ལས་ཀ་དོན་ཆོན་བཙུགས་ཏུ་བཞོད་པའི་དོན་
 རྣམས་དེ་ལ་བསྒྲགས་ཤིང་། གཙུག་པོར་ཁེར་སྤྱོད་མས་གོ་ཞིང་ངེས་
 དཔོན་རྒྱར། རྩོམ་ཆེ་འཆང་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་འདི་ཁོ་ན་བོད་གངས་ཅན་གྱི་
 བཞིན་པོ་ཡིན་པས། ཞོང་མ་ཆེན་པོས་དམོངས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱིས་
 ལྟམ་བའི་བཙུན་པ་དར་བ་དང་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བདེ་འཇགས་ཀྱི་ཆེད་ཏུ་
 རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་ཏུས་ལྟར་བོད་ཀྱི་ལས་རྒྱའི་དོན་ཐམས་...

① (མདོ་མཁན་རྒྱུད་པར་དེ་པོས་69—70)

ཅད་རྩོམ་ཆེ་འཆར་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་རང་གིས་མཛད་དཔོན་གྱི་མངའ་གསལ་ལ་.....
 གཞེངས་བརྟེན་སྤུལ་བ་ཡིན་པ་ལ། རྒྱུ་བླ་མ་མེར་མོ་བ་དང་ཕྱེ་བ་མི་
 དྲག་སོགས་པོད་ཀྱི་མེར་སྐྱུ་ཐམས་ཅད་ནས། མོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
 དྲིན་དང་རྩོམ་ཆེ་འཆར་རྒྱ་ལའི་བླ་མར་གྲུས་པ་ཅེ་གཅིག་བྱས་ན་རུས་.....
 ཉག་ཏུ་བདེ་སྐྱིད་དང་ཐུན་པ་ཡོང་། དེ་ལས་འཁོར་ན་མོང་མ་ཆེན་
 པོའི་བཀའ་ཁྲིམས་བཅན་འཇིག་ཅེ་བ་ཤེས་གསལ་བཅས་མཐའ་དག་ནས་
 དེས་པར་གྱིས་ལ་ཉག་ཏུ་བདེ་སྐྱིད་ལ་སྤྱད་ཆོག་པའི་བླ་རྒྱུ་དོར་ཡང་དག་པ་
 བྱེད་དཔོན་པའི་བཀའ་ཐབས། ”① ཅེས་འཁོད་འདུག་ཅིང་། དེ་ནས་
 བཟུང་པོད་ས་གནས་ཀྱི་དགུང་གི་བྱེད་སྒོ་ནམས་དོན་ཆོན་བཅུ་གསུམ་གྱི་
 འབྲུ་དོན་ཆོད་འཛིན་རུ་བྱས་ནས་ལག་བཟྱར་བྱས་པ་ནི་ཁྱུང་པ་རྩེ་ཉའི་ཆ་
 བོ་རྩོམ་པར་བཟྱན་འཛིན་དཔལ་འཕྱོར་གྱིས། “པོད་ལྗངས་བདེ་ཐབས་ཀྱི་
 ཆ་ཆོག་དོན་ཆོན་བཅུ་གསུམ་མ་ཞེས་དེར་རུས་ཀྱང་མཆོག་དཔན་གྲུན་.....
 གྱིས་ཆོད་མར་འཛིན་ཅིང་རྒྱུང་རྟོར་གྲགས་པ། ”② ཞེས་ཀྱིས་འདུག་པ་
 ལས་ཀྱང་གསལ་བར་རྟོགས་སྤྱད་པ་ལགས་སོ།

15. ལ་དགས་བྱལ་ཆོན་གྱི་ནང་འབྲུག་འདུམ་ཐབས་དང་།
 བཟུ་ཆོན་བྱལ་བར་དཔར་བྱང་བཟུལ་བ་སྐྱེས་ཆོས་ཀྱི་དྲི་མཛད་ལ་
 རྒྱ་མཚུང་ལྷགས་པར་བཟུང་ས།

དེ་ནས་ཟི་ཁྲོན་ཙོང་ཁུ་ཆེ་རིང་དང་། རྩོམ་མཐའ་བན། ཁྱུང་
 དཔན་བཅས་ཁྱུར་མོག་ལ་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནས་མཛའ་པ་རྩེ་བྱལ་དང་།

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟེད་ཆ་ཤོག་གྲངས་6)
 ② (དགའ་བཞི་བའི་ལྷུང་བརྟེན་དེའི་རྩམ་61)

སྒྲིབ་ཀྱི་ཤར་བཞུག་སྒྲིབ་སྒྲུབ་མཐོ་པ་པཅས་པ་སྒྲུབ། “འདི་སྐབས་ལ་
 དགས་རྒྱལ་པོ་དང་། སྒྲིབ་པོ་རྒྱལ་ཁྱིམ་གྱི་ཏུ་གཉིས་ནང་ཅུང་ཟད་མ་
 གཤིན་པའི་གནས་རྒྱལ་གསན་འདུལ། སྒྲིབ་པའི་རྒྱལ་སྒྲིབ་ཆར་མ་པའི་
 འཇགས་ལྷགས་ལེགས་དཔྱོད་པའི་བཀའ་ཤོག་རྟེན་དང་པཅས་པ་གནང་།”

① “ཡང་བསྐྱར་ཁོང་པ་ནམས་ནས་ཁྱ་མ་ཀ་ཐོག་པའམ། འབྲུག་པ་
 རྒྱལ་སྐུ་རིག་པོ་ཆེ་གཉིས་གང་རིགས་ཤིག་རྒྱུ་དང་དཔྱོད་རྒྱལ་ནན་གྱིས་...
 ལྷན་པ་བཞིན་ཀ་ཐོག་པར་ལ་དགས་སྒྲིབ་སྒྲུབ་འགྲོ་དཔྱོད་པའི་བཀའ་ཤོག་
 ཡུང་གནང་།”② ཞེས་འཁོད་འདུག།

ལྷི་མོ་1752 པོད་རྒྱ་རྒྱུ་མོར། བཀ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ལེ་ཤེས་
 དཔལ་སྒྲིབ་སྒྲུབ་ཆེད་པ་བསྐྱར་གནང་། དེ་སྐབས་རྒྱལ་མོར་ལའི་ཁྱ་མ་
 བཙུག་གི་ཡུང་ཏུ་རབ་བྱུང་ཐོམ་བཞེས་དང་། བཙོ་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་ཚན་
 ལྷ་འདུན་གྱི་ཉ་སར་ཐེབས་ཏུང་། ལྷང་འབྲུར་མེད་ནམ་རྒྱལ་གྱི་བྱེད་སྦྱོར་
 ལ་བརྟེན་ནས་རབ་བཞེས་གྱི་མཇེད་སྒྲིབ་གནང་སྒྲུབ་ཅམ་ལས། དཔལ་།
 ལུང་། ཤིང་གཞུག་གྱི་བཀའ་ཚན་སྐབས་རྒྱུ་ཡལ་སྐབས་གཉིས་ཀའི་སྐབས་
 བཞེད་དང་མཐུན་པ་ཞིག་པ་བྱུང་བར་འཕྲལ་སྐྱར་གཙང་ཐེབས་གནང་.....
 དཔྱོད་བྱུང་འདུག་ཡུང་། ཐེངས་འདིར་དཔལ་དང་། རྒྱུ་གནང་།
 ཤིང་ལུང་སྐབས་མཐའ་ཡས་པ་དཔྱོད་སྐབས་བཞེད་ལྷང་ལྷ་སྒྲུབ་པ་མ་ཟད།
 ལྷག་པར་“དཔལ་ཏུས་ཀྱི་འཁོར་མའི་སྐུ་གཞུང་སྐབས་ཡོངས་སྐུ་རྒྱལ་སྐུ་...
 པའི་དཔྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་ཆོན་ལ་བརྟེན་པ་རྒྱས་པ་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་ལ་...”

① (དཔག་པས་མ་སྒྲིབ་མ་སྒྲིབ་ཆ་ཤོག་གྲངས་18)
 ② (དཔག་པས་མ་སྒྲིབ་མ་སྒྲིབ་ཆ་ཤོག་གྲངས་25)

ལྷིས་པ་རྒྱུ་འཇུག་པའི་དབང་བཅུན་དང་། བཙུག་དབང་གོང་མ་གསུམ།
 གོང་ཆེན་གསུམ། རྩོམ་རྩོམ་དཔོན་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་དབང་མཐའ་
 ཉེན་དང་བཅས་མཐའ་དག རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་འབྲེལ་ཆེན་གྱི་མ་
 མེད་པའི་འོད་ཀྱི་དགོངས་པ།འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་ཙཱ་ཁ་པ་ཆེན་
 པོའི་བཞེད་རྒྱལ་རྒྱལ་མོང་མ་ཡིན་པ། གང་ཉིད་ཀྱི་སྤྲུལ་གྱི་རྩ་བོ་མཁས་
 གྲུབ་ཆེན་པོ་རྒྱ་པོའི་ཉི་མ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོས་རྒྱུད་ཀྱི་འབྲེལ་...
 ཆེན་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཆོ་ག་ཆ་ལག་དང་བཅས་པ་ལེགས་པར་
 གནམ་ལ་ཕབ་པ་བཞིན་ཟབ་རྒྱས་སུ་བསྐྱེད་བས་དབང་དོན་བརྩ་འཕྲོད་...
 པ་ཙམ་ཏུ་མ་ཟད། ཟྱེ་ནང་གཞན་གསུམ་གྱི་ཏུས་ཀྱི་འཁོར་མའི་གནད་
 འགག་མཐའ་དག་ལ་མ་རྟོགས་ཡོག་རྟོག་གི་ཐེ་ཆོམ་གྱི་མ་མཐའ་དག་.....
 བསལ་ཉེ་དཔྱད་ལྟན་མཁས་པ་རྣམས་ལའང་རྒྱུད་དོན་མཐའ་ཆོད་པའི་གོ་
 དོན་ལྷ་ན་མེད་པ་བསྐྱེད་ཞིང་། ཆོ་དཔག་མེད་ལྟ་དགྲ་དང་། རྒྱགས་
 རྩོམ་ཆེན་པོ་བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་བཀའ་དབང་བཅས་ཀྱང་”①བསྐྱེད་བ་.....
 སྤྲུལ་མཐའ་ལྟན་རྒྱགས་ཀྱི་བཞེད་དགོངས་ལེགས་པར་གྲུབ་རྩིས་པ་ཏེ་ཆེན་
 བཙུག་རང་གི་གདན་སར་ཕྱིར་ཕེབས་བསྐྱེད་སྤྲུལ།

སྤྱི་འདིར་“པོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་འོངས་པ་རྩོམ་ཞུས་པར་འཕྱོར་.....
 རྒྱག་གི་ཐོག་གོང་མ་ཆེན་པོས་བསྐྱེད་པའི་འཆ་མས་ཉེན་རྣམས་ཀྱང་”.....
 བཞེས། ”“དེ་ནས་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་མི་བན་དེ་ཞུས་པ་ཕྱིར་ཕེག་ལ་སྤྲུ་
 བརྟན། ཕྱིན་ཉེན་གྱི་རིགས་དང་དངོས་པོའི་རྣམ་པ་གཟབ་པ་བསྐྱེད། ཐོན་
 གདོང་གོང་མ་ཆེན་པོར་ཡང་འཆ་མས་ལྷའི་ལྷ་ཡིག་ཉེན་སྤྲུ་བརྟན་བཅས་”

① (མདོ་མཁའ་པའི་བྱུང་བརྒྱུད་དེབ་དྲིས་75—76)

འབྲུལ་རྒྱ་གནང་། ”① “དེ་རྗེས་ཤོད་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་འཇགས་པ་བརྒྱད་ཏུ་
 གནང་བར། མི་དྲུག་བན་དེ་ཨམ་པ་སྤྱི་བས་སྐབས་སྐད་ཆ་དྲིས་པར།
 རྩོམ་པ་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་མཆོད་ཏུ་མང་པོ་ལྟ་ནས་ཁྱེ་ཅས་པ་ཡོད་པའི་མཆོད་
 ཉེན་བཞག་པ་དང་། ཡང་ཁོ་རང་གི་གཞུགས་ཡི་མ་ལྟ་ཁང་གི་མཆོད་
 གུལ་ཏུ་བཞག་པ་སོགས་ཡོད་སྐད་འདྲུག་རྩོམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་འགྲོ་བམས་
 ཅན་ཁྱེ་ཞིང་ས་མཆོག་ཏུ་རྒྱུར་པ་ཡིན་པས་དེའི་མཆོད་གུལ་ཏུ་སྐུ་པོ་མཁ་...
 པ་དེ་འདྲའི་ཅས་པ་དང་གཞུགས་བཞག་པ་ཤིན་ཏུ་མ་འོས་པས། རྩོམ་
 བན་ལ་བཀའ་མཁ་ནས། རྩོམ་པ་འཆང་ཏུ་འདེམ་པའི་དཔོན་པོ་བརྒྱན་
 གནས་གཞན་ཏུ་སྤོས་པ་འགལ། ཅས་དཔུན་ཆེ་ར་བའི་ཆོས་དབྱེ་ལ་བཀའ་
 མཁ་པ་ཡིན་ཞེས་ཐེབས་འབྲུལ་ཨམ་བན་ནམས་སྐུ་མཆོད་ཏུ་འོངས་ནས་རྒྱ་
 མཆོན་ཞུས་པར། བོད་ཁྱེ་མི་རྗེ་སྤོང་བཅན་སྐམ་པོ་ནས་བཟུང་ད་ལྟའི་བར་
 ཏུ་དེ་རིགས་ཁྱེ་སྤོས་མི་འདྲུག་པ་མ་ཟད། འཇམ་དབྱངས་ཤོད་མ་ཆེན་པོ་
 བན་ཡང་དཔོན་མཆོག་ལ་སྤྱི་ཞུ་ལྟག་པར་མཆོད་པའི་བཀའ་ཁྱད་པར་ཅན་
 གནང་བར་དཔོན་པོ་འབྲུལ་ཏུ་ཆེས་དང་དགའ་ལྟོགས་པའི་ཤིང་ཏུ་
 སྤོ་ཏུ་འདྲུག་པ་གནང་། ”② ཞེས་གསལ་བ་འདི་དག་ཡང་འབྲུར་ཐོད་ནས་
 རྒྱལ་གྱིས་མི་དབང་གསེགས་ཆེས་དཔེ་འདྲུག་ཡིན་ཁུལ་ཁྱེ་རང་འདྲི་ད་ལྟར་
 རྒྱས་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ།

ལྷོ་མ་ 1753 བོད་རྒྱ་བུ་མོར། “ཤོད་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཐེབས་
 བཞིན་འཆམས་ཁྱེ་སྤོས་དཔོན་ཏུ་བཟུ་ཤིས་རྒྱན་པོ་ནས་དཀའ་ཆེན་སྤོ་.....

① (དཔལ་བསམ་སྤྱི་མ་སྐད་ཆ་ཤོག་གྲངས་31—32)

② (དཔལ་བསམ་སྤྱི་མ་སྐད་ཆ་ཤོག་གྲངས་41—42)

བཟང་འཕྲིན་ལས་དང་། རབ་འབྱམས་པ་སྟོ་བཟང་དགེ་འདུན། གར་
 འཆམ་གཉིས་ཀའི་སྟོབ་དཔོན་རྩ་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་གི་གྲ་པ་དགེ་སྟོང་.....
 བསྐལ་བཟང་སྟོབས་ལྡན་དང་། བསྐལ་བཟང་ཚེ་དབང་། གར་གྱི་སྟོབ་
 དཔོན་རྩ་ཞ་ལུ་བ་དགེ་སྟོང་རིན་ཆེན་པོ་ཚེན་འབྱུང་དང་། རིན་ཆེན་
 མཚོག་གྲ་ཚང་གསར་པའི་དབྱ་མཛད་རྩ་སྟོ་སྒྲིང་རབ་འབྱམས་པ་དབལ་
 བཟང་བཟོད་པ། བྱང་འདྲིན་རྩ་རྒྱུད་སྟེང་པ་དོན་ཡོད་ལེགས་ལྡན། སྟན་
 པར་འབྱམས་བྱངས་སྟན་སྒྲིབ་པ་ཀུན་དགའ་མཚོན་སྟབས་དང་། ཉི་མ་
 ཐང་པ་རག་དབང་བསྐལ་བཟང་བཅས་པེ་ཅིང་རྩ་འགྲོ་རྒྱར་ཚོན་ཕྱག་.....
 གནང་སྒྲིབ་བཟང་པོ་དང་། འགྲོ་འདུག་མོགས་སྟེང་ལམ་བཟ་ཡོད་པ་
 རྩེད་དཔོན་པའི་ཞལ་ཉའང་གནང་། ” ① ཞེས་གསལ་བ་འདི་ལས་གཅིག་
 ནས་ཤོང་མ་ཆེན་ལུང་གིས་ཐེས་རྒྱལ་ནང་སར་དགེ་ལུགས་ཀྱི་མདྲོ་རྟགས་...
 གཉིས་ཀའི་ཚོ་ག་ཕྱག་ལེན་ཆ་ཚང་ཅམ་ཡོད་པའི་དཔོན་ཕྱེ་ཞིག་འཇུགས་
 རྒྱར་དང་ཞེན་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་གནང་བ་མཚོན་པ་དང་། གཉིས་ནས་ཐོད་
 གྱི་དཔོན་གནས་སྟེ་གར་དང་འཆམས་ཞེས་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་མ་ཟད།
 སྐབས་དེར་བཟ་ཤིས་རྒྱན་པོར་འཆམས་གཙོ་པོ་དང་། ཞ་ལུར་གར་བཙོ་
 པོ་ཡིན་པ། རྩ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་རྩ་གར་འཆམས་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་བཅས་
 མཚོན་པས་སྟེང་པོད་ཀྱི་གར་འཆམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་མཁན་ཚོར་
 དབྱེད་གཞི་བྱངས་ལྡན་ཞིག་ཡོད་མེད་སྟེ་སྟུམ་མོ།

གཞན་ཡང་སྐབས་འདིའི་དོན་གནད་འགའ་ཞིག་པོད་ཀྱི་ཡིག་ལམ་མ
 རྟེན་པ་དཔེར་ན་ཡུ་ཉན་གྲང་གིས་བསྒྲིགས་པའི་བྲ་ལའི་བྲ་མའི་ནམ་ཐར་

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་སྟང་ཆ་ཤོག་བྱངས་ 48—49)

བྱེད་། ཅོང་མུ་ཆེ་མིང་དང་པན་དེ་ཨམ་པན་སྐྱེས་ཀྱིས་དོན་ཆོན་པ་རྩུ་
 གཞུམ་གཏན་འཕེབས་ཕྱས་སྐུམས། “སྐར་འཕྱར་མེད་ན་མ་རྩུལ་གྱི་ (ལ་)
 དོ་དམ་ཕྱེད་རྩུར་སྒྲུང་པའི་བྱང་འཕྲོག་ཆོ་པ་སྐུམ་རྩུ་སོ་དུ་དང་། འདམ་
 པ་རྩུ་ཤོག་པ་རྩུད་པོད་པ་ཞུགས་ཨམ་པན་གྱི་དོ་དམ་ཕྱེད་ཁོངས་སྐུ་པ་སྐྱིལ་
 པ་མེད། ” ཅེས་དང་། རྒྱལ་མཚུངས་ “པག་འ་ཤག་གི་སྒོ་བས་ལྷགས་
 ཉམས་དམས་སྐུ་གཏོང་ཆེད་དང་པག་སྐྱིལ་ཕྱེད་ཆེད་རུ། རྒྱ་ལའི་ཟླ་
 མའི་ཡིག་ཆར་ཞིག་པ་རྩུགས་ཏེ་དེའི་ནང་རྩུད་ཡིག་ཆེ་མོ་པ་ཞི་བརྒྱ་.....
 གཞུགས་ཕྱེད་དཔོན་པ་དེ་ཆོ་ཆར་མ་ཆེ་རྩུད་ཡིག་དཔོན་གིང་། པག་འ་ཤག་
 གི་སྒྲིང་དོན་གཞུང་ཡིག་ཆར་མ་ཡིག་ཆར་གིས་ཞིབ་པ་ཤེར་གཏན་འཕེབས་
 མ་ཕྱས་ན་ཡར་འབྱུལ་མར་འབྱེམས་ཕྱས་མི་ཆོག་པའི་ཤྱོད་འཕྲོ་པ་ཏོན་པ་ ..
 མེད། ཅེ་རིག་གནས་སྒྲུབ་ལྷ་པ་རྩུགས་ཏེ་དཔོན་མེ་ཁག་གི་ལྷ་པ་རྩུར་
 པ་རྩུ་བྱས་ནས་རྩུར་ཁག་དང་པ་ཞིས་ཁག་རྩུ་པ་རྩུར་སྒྲེ་རྩུར་དཔོན་དང་.....
 གཞིས་དཔོན་གྱི་འགན་འཁུར་རྩུ་འཕྲུག་རྩུ་འཕམ་པག་འ་ཤག་གི་ཁོངས་.....
 གཏོགས་ལས་ཁུངས་ཁག་ནང་རྩུ་ལས་འགན་འཁུར་རྩུ་འཕྲུག་རྩུ་ཕྱས། ” ①
 ཞེས་སྐྱེས་གསལ་པ་རྩུར་ཏོར་ཆོ་སྐུམ་རྩུ་སོ་དུ་དང་འདམ་རྩུ་ཤོག་.....
 པ་རྩུད་པ་ཅས་སྐུམས་དེ་ནས་པ་རྩུར་མོད་མོད་ཨམ་པན་གྱིས་ཐད་ཀར་དོ་
 དམ་ཕྱེད་ཁོངས་སྐུ་པ་རྩུག་པ་དང་། ཅེ་ཡིག་ཆར་ལས་ཁུངས་ཁུང་དེ་རྩུ་
 པ་རྩུགས་པ་ཡིན་འཕྲུག་རུང་། པག་འ་ཤག་གི་གཞུང་དོན་ཡིག་རིགས་ཡར་
 འབྱུལ་མར་འབྱེམས་སྐུམས་ཡིག་ཆར་ནས་ཞིབ་པ་ཤེར་བྱ་རྩུ་ཞེས་པ་དེ་ཨམ་
 པན་ནས་ཤྱོད་འཕྲོ་ཞིག་པ་ཏོན་པ་ཡིན་ན་ལས། དེ་མིན་གོ་མིང་དབང་

① (ཁོང་གསལ་ཐོད་ཡིག་དེའི་རྩུགས་པར་མའི་པར་དོན་ 141—142)

ཚད་དང་མི་མཐུན་ལ་དེ་རིགས་དངོས་ཀྱི་ལག་ལེན་བསྟར་བའི་མོ་རྒྱལ་.....
 གྲང་ཚོ་ཚོས་མེད། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྤྱི་ཡོད་བརྒྱུ་པས་ཅེ་སྤྱི་པ་ལྷ་གསར་
 འཇུགས་གནང་ཏུས་ནི་སྤྱི་མོ་1754 བོད་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཤིང་
 ཁྱི་མོར་ཡིན་པ་དང་། མོག་མ་སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་ལྷ་མ་ཡང་ས་གནས་གཞན་
 ཞིག་ཏུ་ཡིན་པ་ནས། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྤྱི་ཡོད་བརྒྱུ་པའི་སྐབས་སྤྱི་མོ་
 1788 བོད་སྤྱི་མོ་མོ་ལྷ་མ་ཡང་པའི་ནང་ཅེ་མོ་ཡང་ཅེན་པའི་མོ་ལག་ཏུ་
 སྤྱི་པ་སྤྱི་པ་གཏན་འཇུགས་གནང་བ་དང་། སྤྱི་མོ་1794 བོད་ཤིང་
 རྒྱལ་མོར་སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་ཀྱི་ལམ་སོགས་གཏན་འཇུག་ཏུ་བཅའ་ཡིག་ཅིག་
 གྲང་བཟོ་གནང་མཛད་པ་སོགས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྤྱི་ཡོད་བརྒྱུ་པས་ཅེན་
 བོས་སྤྱི་མོ་1932 བོད་རྒྱ་སྤྱི་ཡོད་པའི་ཅེས་ཉེར་ཏུ་གཉིས་བརྒྱལ་.....
 བའི་ཅེ་སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་པས་པའི་ནང་ཞིབ་པར་འཛོད་འཇུག་ཅིང་།
 དེས་ན་ཅེ་ཅིག་དོན་ཅན་བརྒྱུ་པས་བརྟོན་ནས་མོ་གསུམ་མོར་ཆོས་.....
 གསར་འཇུགས་དཔེ་དེ་ཞིག་ཡིན། མོན་གྲང་ས་དཔེ་སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་གཞིར་གྱི་
 ལས་ཁུངས་ཏུ་མ་དང་རྒྱ་ཁྱུང་མཛོད་གཞིས་ཁག་གི་ཅེ་ཅོད་ཏུ་ཅེ་བྱུང་མང་
 མོ་གཏོང་སྤྱི་པ་དེ་དག་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྤྱི་ཡོད་ཀྱི་ཏུས་ནས་ཆགས་པ་ནི་
 དོན་དངོས་ཡིན། སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་པའི་ལྷ་མ་སྤྱི་ཡོད་ཀྱི་ཏུས་ནས་དང་། བརྒྱ་དག་གཅི་
 བོར་བརྒྱུང་བའི་ཅོག་སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་ཀྱི་ཏུས་ནས་ལོ་སོགས་པ་དང་།
 ད་ཏུང་ལྷོ། མཐུ་ལ་སོགས་རང་རང་སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་ཀྱི་ཏུས་ནས་དེ་དག་ཏུ་ཅེ་མོ་
 གནས་སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་པའི་མོད་དོ། ཏུས་མཐུངས་སྐབས་དེ་དག་ཏུ་ཅེ་མོ་
 ཏུ་ལའི་ཞོལ་བྱ། སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་ཀྱི་ཏུས་ནས་ལོ་སོགས་པའི་ལག་ཏུ་ཅེ་མོ་
 བཟོ་ར་འདོད་དཔལ་ཞེས་པ་གསར་འཇུགས་མཛད་པའི་ནང་། སྤྱི་པ་སྤྱི་ཡོད་

བ་ཞིག་མ་བྱུང་ཆེ་མེད་སྐྱེ་བྱིངས་ཀྱི་ལྷ་སྒྲུང་དྲུ་དེད་ཀྱི་ནད་འདིར་པན་
 ཆེད་ཀྱི་ཐབས་བཅོས་མི་བྱུང་ཀ་མེད་ཡིན་པ་མི་ཤེས་པར། སྒྲོ་ཤེད་ཀྱི་
 ཡངས་བྱས་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་གིས་གྲ་ས་ཆེན་པོ་ཁག་གི་དགེ་འདུན་པའི་འདུལ་
 བྱིས་ས་མོགས་ཀྱི་སྐྱུན་སྒྲོས་ལ་གཞོད་པ་འདྲ་འབྱུང་ཉེན་ཆེ་བས་རང་འཐེན་
 ཞེ་ལེགས་ཐེབས་”① ཞེས་གསལ་བ་སྐྱེ་བྱིངས་གནད་འགག་འདི་ལྷ་བྱར་ལྷ་ས་
 རྒྱལ་ནང་། དགེ་འདུན་སྐྱེ་བྱིངས་ཀྱི་སྐྱེག་སྒྲོལ་ལ་གཞོད་དོགས་དཔོན་པོ་
 བཞེད་དེ་འདྲ་གནད་བཞི་དངོས་འབེལ་རང་དཔེ་གཞན་སྒྲོན་ཀྱི་མཛད་
 པ་མདུན་ཀྱི་བྱུང་བ་རྗེས་སྐྱ་ཡི་རངས་ཀྱི་མོས་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ། དེ་ནས་
 སྐྱེ་བཅར་ཞབས་འཛིན་པུ་ཅོ་པོ་རྒྱལ་ས་ཀྱིས། “ཡང་བསྐྱར་སྐྱེ་བསྐྱེགས་ཀྱི་
 རྒྱལ་བཞེས་འདི་ལྷ་བྱར་འཕྲོད་བཞེས་ཅི་འདྲ་ཞིག་གནད་དཔོན་ཀྱི་རྒྱུ་ལྷ་ས་
 ཡང་མ་གནད་པ་སྐྱེ་མེད་ལགས་པར་བཅེ་བས་གཞིགས་དཔོན་གནད་ཀྱིས་
 རྒྱས། རྒྱ་ཞིན་གཉིས་ནས་བྱུང་ཆབ་བྱང་གི་འཕྲོད་བཞེས་དང་། བཟུང་
 སྐར་གནད་ན་ས་དཔལ་བ་བཅས་སྐྱེ་བསྐྱེགས་ལ་དེས་པར་འཕྲོད་ཀྱི་རེ་
 བས་ཅིས་བྱུང་ཐེབས་དཔོན་ཀྱིས་ཀྱིས་པར། དེ་ལྷ་ས་ནན་གྱིས་ཐེར་ན་ད་ཆ་
 པན་ཀྱི་རེ་བས་འཕྲོ་སྐྱེ་བྱིངས་ཐེབས་པ་བཞིན་ཆིབས་རགས་བྱུང་བསྐྱེས་
 དང་བཅས་ནོར་བྱ་སྒྲིང་ཁར་ཐེབས་”ཞེས་དང་། “རྒྱ་ཞིན་གཉིས་མོགས་
 དཔོན་ཁག་ནས་བྱུང་ཆབ་བཞེས་སར་ཆིབས་སྐྱེལ་ཀྱིས་ཤིང་། བཟུངས་སྐར་
 ཀྱི་ནད་དང་ཆབ་ཐེར་མོགས་ལ་བཅོ་བཏོད་བྱས་ཏེ་སྐྱེགས་སྐྱེ་བར་ཡོང་
 བའི་ཆེད་བྱིངས་ཞབས་ཀྱི་རྒྱལ་ནན་ཞབས་འདེགས་གང་ལེགས་ཀྱི་དཔོན།
 ལྷག་པར་བཀའ་སྒྲོན་གཅིག་སྐྱེར་བཅར་ནས་ཞབས་བྱིར་ཕྲོད་དཔོན་ལྷ་ས་

① འདུག་པས་མ་སྐྱེ་མ་སྐྱུང་ཆ་ཤིག་གྲངས་98)

ཐེགས་པར་བཀའ་ཐོན་པ་ལྟ་བུ་མཉམ་ཞུས་ཏེ་ཡོད་པ་ལྟར་.....ཉིན་ལྟར་
 ཆབ་མེད་མ་གཤིས་དེ་ཙམ་གནང་ཞིང་སྒྲན་པ་ནི་མཉམ་ནས་ཀྱང་ཐུག་ཅིང་
 བརྟམ་པ་མོགས་ལྷན་པར་སྐྱུ་ཅུང་ཟད་འཛོད་ཉམས་ཀྱི་ཚུལ་བཞེས། ”①
 ཞེས་གསལ་བ་བཞིན་ཅུང་གཤེད་དེར་ནོར་བུ་མིང་ཁ་ཞེས་པའི་མིང་སྟེ་
 བུ་ཡོད་པ་མཆོད་ཞིང་། འོན་ཀྱང་བཟུགས་སྐར་མི་ནང་ཞེས་འཛོད་
 པར་གཞིགས་ན་མོ་བྱང་མོགས་དང་ཡང་མེད་པར་སྐྱུ་འཁོར་ཆང་མ་དབུ་
 བྱུང་ནང་བཟུགས་ཀྱི་ཡོད་པ་མཆོང་བྱུང་།

“སྐབས་འདིར་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཐེགས་ལྷ། རྒྱ་ལའི་ཆ་
 མའི་སྐྱུ་འབྱུགས་སྤོང་དང་མ་ལྟར་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོས་པས་དེད་མེས་
 རྒྱལ་ཁིན་ཏུ་ཆེ་བ་བྱུང་། ཅུང་སྐྱུ་ཏུ་ཐོག་ཐུག་དབུས་པེ་ཅིང་ཚུགས་ཀྱི་ཆུ
 མ་མེར་མོ་བ་མཉམ་ཅད་ལ་སྐྱུ་དེ་མ་སྐྱུ་ཆེན་སྐྱུ་ལྟ་བུ་གནང་བ་ཡིན། ཡར་
 ཡོད་ཏུ་ཡང་སྐྱུ་གཟུགས་ལ་སྒྲན་བཅོས་བྱེད་པར་སྒྲན་པ་མཁས་པ་ཞིག་.....
 དང་། དེ་སྐྱུ་ལ་དང་འཆོམས་ལྷ་བཅས་སྐྱུ་མི་དྲུག་ཁི་ལྷ་ཞིག་ཆུ་བ་བཅུ
 གཅིག་པའི་ནང་རང་ལ་གང་མཚུགས་ཐོན་པ་གཏོང་བྱུ་ཡིན་ཐེགས། ”②
 ཞེས་གསལ་བ་ཁོང་ཆོ་སྤོ་མཆུག་དེ་རང་ལ་རྟོག་ཐོན་གྱིས་མེ་བྱི་ལོ་འགོར་
 ཡོད་ཏུ་འཕྱོར་བའི་སྟེང་། “སྐབས་འདིར་གོང་མ་ཆེན་པོས་ཆེ་ཆུ་མའི་
 སྐྱུའི་འཆོམས་ལྷར་མངགས་པའི་ཁི་ལྷ་དང་སྒྲན་པ་གཞིན་པ་བཅས་འཕྱོར་
 བཅུན་འདིར་ཡོད་ཏུ་དཔོན་བཅས་གསར་རྟེང་ཆང་མར་ཐུག་དབང་དང་།
 ར་བུ་ལ། དཀར་སྒྲོ། བཀའ་འདི་མོགས་གནང་། ཁི་ལྷ་དེའི་གཏོང་

① (དཔག་པས་མ་རྟེ་མ་སྒྲན་ཆ་སྟོན་གྲངས་99)
 ② (དཔག་པས་མ་རྟེ་མ་སྒྲན་ཆ་སྟོན་གྲངས་113)

སྒྲིལ་མ་ཆེན་པོས་པལ་འཛིན་པ་འདྲིས། རྒྱ་ལའི་སྒྲིལ་མ་སྐྱེ་འབྲུགས་
 དངས་སྒྲིལ་ལྷན་པོ་ཡོད་དང་། ཆེད་མངགས་ཁི་ལུ་འདི་སྐྱེ་ཁམས་ལ་ཞིབ་
 མཇུག་རྒྱུ་སྐྱེ་ཁམས་དངས་པའི་འཕྲོད་བཞེན་དང་ཡིགས་མཛོད་དཔྱད་
 བྱས་ནས་སྒྲིལ་པོ་ལྟར་། སྐབས་པ་གཞིས་ཡོད་པ་སྐྱེ་འབྲུགས་མ་དངས་
 བར་པོད་ཏུ་བསྐྱེད་ནས་སྐབས་བཅས་གང་ཟབ་འབྲུལ་སྐྱེ་ཡིན་མོགས་པལ་འ་
 བཟང་པོ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་དང་། མཛོད་ཀྱི་བཟང་མོས་གསེར་ཡོད་
 ལྷག་ཆེན་མང་པའི་གནད་ཅེན་བཅས་བསྐྱེད་པ་བཀྲར་གཞོན་གྱིས་བཞེས།
 དེ་ནས་ཁི་ལུ་དང་སྐབས་པ་བཅས་སྐྱེ་མཐུན་ཏུ་ཡོད་ཅི་སྐབས་པ་དེས་སྐྱེ་...
 ཅར་ནན་ཏན་ཏུ་བརྟག་པ་བྱས་ནས་པས་མཛོད་བསྐྱེད་པ་བ་དང་། འཕྲོད་
 བཞེས་གནད་ལྷགས་མོགས་བྱས། སྐབས་པ་གན་པ་དེ་ལོ་ཏ་ཅར་མཛོ་ཞིང་
 ལམ་ཏུ་ཤད་ཚེ་ལྱིས་འོངས་པ་བཅས་སྐྱེ་འུ་ནས་ལག་པ་ན་པའི་བྱེན་གྱིས་
 རྒྱུ་སྐྱེ་ལྷགས་པ་ལ་བཞེན་ཏུ་མ་འུ་མ་འཛོ་བའི་གནས་སྐྱེ་ལ་འཕྲོར་འཕྲལ།
 སྒྲིལ་མ་ཆེན་པོས་སྐྱེ་འུ་འུ་ཆེད་མངགས་གནད་པ་བཅས་ལ་དཔྱད་ས་
 དཔེ་འབྲུན་བརྒྱ་ལྷག་མང་པོར་མང་འཕྲེད་གྱིས་བཞེན་བཀྲར་ཏེ་སྐྱོན་...
 ལམ་གསུངས་ཤིང་། འཕགས་པ་ལོ་གེ་ལུ་ར་དང་གསེར་གཏུང་དེན་པོ་ཆེ་
 མོགས་ལ་བརྒྱ་མཛོད་དང་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་བཅས་དེར་དཔྱད་གྱི་དཔེ་བའང་
 རྒྱ་ཆེར་གནད་། ལམ་བན་གཞིས་དང་། ཁི་ལུ། སྐབས་པ་བཅས་སྐྱེ་
 མཐུན་ཏུ་འོངས་ཏེ་སྐབས་པ་ནས་སྐྱེ་ཅར་བརྟག་པ་དང་། སྒྲིལ་ནས་
 གནད་པའི་རྒྱ་ལྷགས་ཀྱི་སྐབས་ཤིང་གི་ཆ་བ་དང་འབྲུ་མོགས་སྐྱེ་བཅུ་གཞིས་
 སྐྱོར་ཆེད་ལྷན་སྐྱེར་པའི་གསོལ་སྐབས་བཞེས་ལྷགས་མོགས་བྱས་ནས་གསོལ་

དཔལ་པར་རྒྱུད་ལྷགས་མོག་ཏུ་སྒྲིབ་རྒྱུར་ཕུལ། ① ཞེས་གསལ་པ་བཅས་
 གསལ་སྒྲུབ་དང་། ཆབ་བཞེས་ཀྱི་འཕྲོད་བཞེན། བོད་ཀྱི་མཆོག་དཔལ་
 སེར་རྒྱ་ཡོངས་ནས་ཞབས་བརྟན་འདུལ་བ་དང་། རིས་མེད་དག་
 འདུན་ཀྱི་མེ་ཁྱ་ཆེན་པོར་ཞབས་རིམ་སྒྲིབ་སྐབ་ནར་མར་བྱས་པ་སོགས་...
 ཞིབ་ཆ་ཡིག་ལམ་ཁག་ལ་གསལ་བ་ལྟར་ཡང་། དངས་སྒྲིད་མ་བཞེས་པར་
 སྤྱི་མོ་1757པོར་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་མེ་སྤང་པོའི་རྟོར་རྒྱ་གཉིས་...
 པའི་ཆེས་གསུམ་ཉིན་དཀོངས་པ་རྒྱགས་པའི་སྐོར་མདོ་མཁར་པའི་བྱུང་...
 བརྒྱད་ནང་དེ་ཉིན་“བདག་ཅག་རྣམས་སྤྱི་གཙ་ཏུ་བཅར་ཏེ་བརྒྱབ་དྲི་
 གསོལ་བར། ཞལ་འཕྱུམ་སྤུལ་བཞིན་སྒྲིབ་མི་འདུག་ལེགས་ཤིང་། ཉིན་
 ཟླེད་ཅམ་ནས་སྒྲིབ་ནམ་མཁའ་ལ་ཡང་ཡང་གཟིགས་ཤིང་ཕྱགས་དཔལ་སྒྲིད་
 བ་ལས། བཀའ་ལེགས་ཆེར་མ་བྱུང་བར། དེ་སྐབས་ཕུན་རྣམས་ནས་
 སྐར་མའི་སྒྲ་ཆབ་སྤུ་པ་ཡི་དང་། བན་མཐ་བན་གཉིས་ཀྱི་ལར་སྒྲིབ་ནས་
 སྤྱི་ཉེས་བབ་སོགས་སྒྲིབ་ཏུ་གསོལ་བར་དེ་འཕལ་གྲོང་མ་ཆེན་པོར་གྲལ་
 ཆོ་ཕུལ།”ཞེས་དང་། “དེ་ནས་གཟིམ་རྒྱུད་སྤྱག་ཏུ་ཐེགས། ཕྱགས་རྩེ་
 ཆེན་པོ་ལེགས་ཉིད་ངལ་གསོའི་བཞུགས་སྐྱེད་ཆེད་ཏུ་མཛད་དེ། དཔལ་
 འཁོར་མོ་རྩམ་པའི་ཉི་མེད་ཡི་གེ་བརྟན་པ་སོགས་གསུང་བ་དང་། རྒྱུད་
 རྒྱགས་དེའི་མེད་ཀྱི་རྩོམ་ཆེའི་བརྒྱས་པ་ལ་སོགས་པ་མཛད་བཞིན་པར།
 ཞིང་འདིར་བརྟན་འཕྲུའི་དོན་སྐབས་པོ་ཆེ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་མཛད་...
 པའི་དཀོངས་པ་མཐར་སྒྲིབ་ཏེ། གཏུལ་བྱ་རྟག་འཛིན་ཅན་རྣམས་ཆོས་
 ལ་བསྐུལ་པའི་དོན་ཏུ། རྩོད་པ་གསུམ་རིམ་གྱིས་ཐིམ་པའི་མཐར། མཐས་

① (དཔག་བསམ་སྤྱི་མ་སྒྲུད་ཆ་ཤོག་གྲངས་116)

ཅད་སྒྲོང་པ་འོད་གསལ་བ་དེ་ཆེན་ལྷན་ཅིག་སྒྲིལ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཚུས་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲོ་
 མཛོད་ཀྱི་མཛོད་ཅིང་། ཡེ་ཤེས་མཛོད་སྒྲོར་གྱི་སྒྲུགས་དམ་ཐབ་མོ་ལ་
 བཞུགས་སོ། ”①ཞེས་འཁོད་པ་དང་། དེ་འབྲལ་“ཨམ་བན་གཉིས་ལ་མོང་
 མ་ཆེན་པོར་གནས་ཚུལ་འབྲལ་བ་ཀྱི་སྒྲོ་དང་། དེ་ཡང་ཀྱི་ཕྱགས་དང་
 བསྐྱབ་པའི་ཁོང་ནམས་སྒྲུ་གཏུང་རིག་པོ་ཆེའི་བྱང་བྱང་འབྲལ་བྱ་བཅར་ན་
 སྒྲུགས་དམ་འདྲིག་ཆེན་ཕྱིད་པས། སྒྲུགས་དམ་གྱི་ལ་རྗེས་ཐེབས་དཀོས་
 སོགས་གསེད་བསྐྱེད་གཏོང་བར་དེད་ཅག་བཀའ་སྒྲོན་ནམས་དང་། སྒྲུ་
 མཏུག་མཐུན་པོ་བཅས་བཅར་བར་ཨམ་བན་གཉིས་སྒྲུབ་ཆབ་འབྱེན་བ་
 སོགས་སྒྲུགས་ངལ་ཆེ་བར་མཛོད་ཅིང་། གང་ལྟས་ནམས་ལ་གསལ་དཀོངས་
 གྱི་གང་ཅི་ལམ་ཀྱི་མི་འགྲོ་བའི་རིགས་མཐུང་། ”②ཞེས་འཁོད་འདུག

རྒྱ་ལའི་བླ་མ་སྒྲུ་ཕྱིར་བཏུན་པ་སྒྲུ་གཤེགས་རྗེས་པོད་ཀྱི་བཅའ་སྒྲོ་
 ཨམ་བན་གཉིས་དང་བཀའ་ཤག་བཅས་ནས་མོང་མ་ཆེན་ལྷན་ལ་གསེར་
 ལྷན་སྒྲོན་པའི་བཀའ་འན་ཐེབས་དཀོངས་ལྷན་དེ་མོ་སྒྲུལ་སྒྲུ་བ་དེ་ལེགས་
 རྒྱ་མཚོར་པོད་ཀྱི་མིད་སྒྲོར་བསྐྱོ་བཞག་གནང་བའི་སྒྲོར་མ་དོ་མཁར་ཞབས་
 བྱང་གི་བྱང་བ་བརྗོད་པའི་ནང་། “སྐབས་འདིར་གོང་མ་ཆེན་པོར་སྒྲུ་
 སོར་སྒྲུལ་བའི་འན་གསེར་གྱི་བཀའ་ལྷན་བཟང་པོ་ཡང་ཡང་ཐེབས་གིང་།
 ལྷག་པར་ཨམ་བན་གཉིས་བསྐྱུད་ལྟས་པའི་བཀའ་འན་ཀྱི་རྗེ་འཆང་
 རྒྱ་ལའི་བླ་མ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཁྱར་བྱངས་
 པའི་སྒྲིལ་བྱ་དམ་པ་མཛའ་དག་གི་མཚོད་གནས་དང་དེ་ས་ཡིན་ཅིང་།

① (མདོ་མཁར་བའི་བྱང་བརྗོད་དེབ་དོན་89—91)
 ② (མདོ་མཁར་བྱང་བརྗོད་དེབ་དོན་91)

བོད་འབངས་ཐམས་ཅད་བདེ་སྲིད་ལ་བཀོད་པར་མ་ཟད། ཡུན་མིང་
 ལས་དོན་ཐམས་ཅད་དེད་ཀྱི་སེམས་དང་མཐུན་པའི་ཤིན་རུ་བ་སྐྱེས་པའི་
 ཡུལ་ཡིན་པ་ལ། ད་ཆ་སྡོ་བྱུང་བུ་ནི་བར་གཤེགས་པ་ལ་དེད་སེམས་ཀྱིས་
 ཤིན་རུ་ཆེ་བས་ཡིད་འབངས་ཤིང་སྡོ་བར་གྱུར། དཀོངས་རྩོགས་སྐྱེ་
 རྒྱུར་གསལ་རྒྱུར་ལ་དེད་ཀྱི་དཀོངས་པར་དབྱེས་གཙང་གི་ལར་གྱུའི་……
 གལ་འགངས་ཆེ་བས། རྩོ་རྩེ་འཆང་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྐྱེལ་སྐྱེལ་གསལ་གྱི་
 བར་རུ་རུ་སོག་སྐྱེ་ཆེ་བ་ཞིག་ནས་འགོ་འཛིན་ཁྱུར་ལེན་བྱེད་བཅུག་ན་……
 དབྱེས་གཙང་གི་ཆབ་འབངས་ཐམས་ཅད་ལ་ཤིན་རུ་ཕན་པ་འདུག་སྟེ་མ་
 རྒྱུར། དེ་མོ་རུ་སོག་སྐྱེ་སྲིད་འགོ་འཛིན་རུ་བསྐྱོད་ནས་ལྷ་སའི་བུན་པ་
 འཛིན་བྱེད་དཔལ་ལྷན་ནོ་མིན་ཉན་གྱི་ཆོ་ལོ་གནང་བ་ཡིན། དེ་མོ་རུ་
 སོག་སྐྱེ་བྱེད་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་མཛད་སྡོ་ཐམས་ཅད་ཁྱུར་རུ་སྐྱེས་ནས་
 བྱེད་དཀོས་གཤིས། ཅིས་ཀྱང་ལྷ་སའི་གྱི་བུན་པ་དར་བ་དང་། བོད་
 འབངས་ལ་བདེ་སྲིད་འབྱུང་བའི་བྱེད་སྡོ་མ་འབྱུགས་པ་དཀོས་ཤིང་། དེད་
 བས་གནས་འོག་ས་ཉིད་གྱི་སྡོ་འགོ་ཐམས་ཅད་བུམས་བཅེས་བསྐྱེད་སའི་
 དཀོངས་པ་དང་མཐུན་པར་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་སྐྱེལ་སྐྱེལ་གསལ་གྱི་བར་རུ་བྱས་
 པས་བཀའ་བཞིན་སྐྱེ་བ་པ་ལ་ལེ་ཤོར་མེད་པ་གྱིས། བཀའ་སྡོན་སོགས་
 བས་ཀྱང་རང་རང་ལ་བབས་པའི་ལས་ལ་འབད་བ་དང་། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་
 སྐྱེ་རུས་བཞིན་སྐྱེར་སྡོལ་བཟང་པོ་མ་ཉམས་པར་བྱེད་དཀོས་སོགས་བཀའི་
 གསེར་ཡིག་བཟང་པོ་ཐེབས། ① ཞེས་གསལ་བ་མ་ཟད། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་
 རྩོ་མ་ཐར་ནང་རུ་འདྲ་མོང་མའི་བཀའ་ཡིག་འབྱུ་དོན་མོང་གསལ་བྱེད་དག

① (མདོ་མཁར་བའི་ལྷ་པོ་བརྒྱད་དེབ་དྲི་98—99)

འཕྲོ་བ་བཅས་① འཁོད་འདུག་པ་ལྟར་པོད་ཏུ་ཁྱ་ཆེན་གྱིས་རྒྱལ་ཆ་བ་བཟ།
 ཡང་ན་མིང་རྒྱུང་གནང་བའི་སྐལ་དེ་ནས་འགོ་རྩོགས་པ་ཡིན། མོང་མའི་
 བཀའ་བསྐྱོན་རྒྱལ་ས་གནས་མིང་གཞུང་གི་ཆ་འཛིན་ཐམ་དེབ་ཀྱི་ནང་.....
 ཏུའང་གསལ་ཐག་ཚད་འཁོད་ཡོད། འོན་ཏེ་ཉེ་ཏུ་ས་པལ་པའི་“པོད་
 ཀྱི་མིང་དོན་རྒྱལ་རབས་”ཟེར་བ་དེའི་ནང་། “རྒྱལ་དབང་སྐལ་བཟང་རྒྱ
 མཚོ་དཔོངས་པ་གཞན་དོན་ཏུ་གཤེགས་མ་ཐག་ བཀའ་ཁྲོན་ནམས་དང་།
 རྒྱ་བཅར་ཁག་ གདན་ས་གསུམ་གྱི་སློབ་དཔོན། རྒྱང་རིགས་ལེར་རྒྱ་
 རམས་མོ་བསྐྱར་གྱིས་རྒྱལ་བའི་ཡང་མིང་རིན་པོ་ཆེ་གདན་ཏུ་དང་འབྲེལ་
 དེས་མིང་གི་ཐུགས་འགན་སྐྱེད་བཞེས་མ་གནང་བར་དེ་མིང་ཏུ་ཁྱ་རྒྱལ་.....
 ཞིག་རྒྱལ་ཆ་བ་ཏུ་བསྐྱོ་བཞག་མཇེད་རྒྱ་འོས་འགབ་ཆེ་རྒྱལ་བསམ་སྟོན་.....
 གཅིག་མཐུན་བྱུང་བར་བཞེན་ཆང་པའི་རྒྱ་མོས་ལྟར་དེ་མ་རྒྱལ་རྒྱ་རག་..
 དབང་འཇམ་དཔལ་བའི་ལེགས་རྒྱ་མཚར་ནོ་མིན་ཏན་གྱི་ཆ་ལོ་དང་.....
 བཅས་རྒྱབས་མཁོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཆ་བ་ཏུ་དབང་བསྐྱར། ”② ཅས་མིས་
 འདུག་པ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆའི་ཁྱད་སྟངས་གང་ཡང་མ་མཆིས་ཤིང་། མིང་རྒྱུང་
 གི་དབང་བསྐྱར་ལག་ཆ་དེུལ་ཐམ་ཆེ་མོའི་ཁ་རིས་སྟ། “པོད་ཀྱི་ལས་
 དོན་འཁྱར་འཛིན་ལྟ་ལེར་བསྐྱར་པ་འཛིན་ཕྱིད་དཔལ་ལྟན་ནོ་མིན་ཏན་
 ཀྱི་ཐམ་ག་རྒྱལ། ”③ ཞེས་འཁོད་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་མིང་རྒྱུང་གི་ཆ་ལོ་.....
 དང་ལས་ཐམ་དེ་སྟ་ཞིག་གིས་གནང་བའམ། ཡང་ན་སྐལ་བ་གང་ཡིན་

① (དབག་བསམ་སྟེ་མ་སྐད་ཆ་ཤོག་གྲངས་173—174)
 ② (ཁོང་གསལ་དེབ་ཀྱི་པར་མའི་སྟངས་ཆ་པར་དོན་584)
 ③ (དེབ་ཐེངས་པའི་དམིགས་བྱ་ཤོག་གྲངས་62)

མཛེར་ཐུབ་པ་མ་ཟད། གྱི་ལོ་1757ལོར་མི་སྐར་ལོར་དེ་མ་པ་དེ་ལེགས་
 རྒྱ་མཚོར་ཡིན་སྐྱོད་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ནས། གྱི་ལོ་1886ལོར་མི་གྲི་ལོར་དེ་
 མ་ཐོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ལ་ཡིན་སྐྱོད་བསྐྱེད་པའི་བར་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་...
 རིང་ལྷ་ཉིད་རྒྱ་ལོར་གྱི་རྒྱལ་ཚབ་པ་མ། ཡིན་སྐྱོད་བརྒྱ་ལྷག་ལེགས་སྐྱོད་
 ཡོད་པ་དེ་དག་ཚང་མ་ཆིང་གོང་མར་གསེར་ལྷན་སྐྱོན་ནས་ལྷར་གྱིས་བསྐྱེད་
 པ་ཞེ་ཅིག་ཡིན་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དང་། ལྷ་མ་ལོ་ལོ་ལོ་རྒྱུ་མར་
 ལང་དང་འཁོད་ཡོད་པས་སྒྲིག་པ་པོ་ཚོས་དཔྱད་ཞིབ་ལྷན་དག་ཡོད་པ་.....
 འཚལ།

རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་བརྒྱན་པའི་རྒྱུ་མར་རྒྱལ་དང་“གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
 ལྷར་ལྷར་མི་རིང་བར་གཟའ་སྐར་འཕོད་སྐྱོད་དགེ་བའི་ཉིན། རྒྱལ་བ་
 མཚོག་གི་ཐུགས་ལས་དེ་མ་མཚོག་རྒྱལ་ཡིན་པོ་ཆེར། བཀའི་དཔྱད་སྐྱོན་
 རྒྱུ་མ་པས་དཔྱད་ཅེ་ཡོད་ཀྱི་རྒྱལ་འཁོར་ལོར་སྐྱོད་དང་ཚོ་ཆེན་སོགས་ནས་
 ལེགས་འབུལ་རྒྱ་ཆེར་སྤུལ་རྟེ། རྒྱ་མ་མཚོག་གི་ཡང་ཡིན་མ་ཐེབས་ཀྱི་
 བར་གདས་སྐྱོངས་ཐན་བའི་ལོ་ལྷག་ལྷག་ན་བརྒྱའི་རྒྱལ་ཚབ་དམ་པར་...
 མངའ་གསོལ་ལོ།”① ཞེས་གསལ་བ་ལྷར་མི་སྐར་ལོ་ནང་དེ་རང་ལ་རྒྱལ་
 ཚབ་ཀྱི་ཁྱི་ལ་ཐེབས་ཤིང་། འདི་ནི་ལྷ་མ་གཞན་ཀྱི་རྒྱལ་སྐྱེས་ལོར་ཀྱི་ཡིན་
 དཔའ་འཛིན་པའི་སྐོག་མ་དེ་ལགས་སོ།

གསེར་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་གསར་བཞེངས་སྐོར་ལ། མདོ་མཁར་
 ཞབས་རྒྱལ་གིས། “དེ་ནས་རྒྱལ་པའི་སྐྱོད་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་ཡིད་བཞིན་ཀྱི་
 རྐོར་ལྷན་སྐྱོང་སྤུལ་བ་དང་། རིལ་པོར་བཞུགས་པ་གང་ལེགས་རྒྱལ་

① (དཔག་བསམ་སྟེ་མ་ཞོག་གངས་174)

མལ་ཡང་བྱེད་ཚུང་བ་དེ་གཏན་འཇགས་ཀྱི་བརྒྱལ་བ་དང་བརྟེན་ཡབ་གཞིས་
 གྱི་མཆན་ཡང་བསམ་གྲུབ་ཙམ་བྱང་བ་ཞེས་ཆགས་ཤིང་། གཞུང་ནས་སྟོ་
 ཁ་གྲ་ནང་དང་ཟངས་རི་སྐགས་འཁྱེད་མེད་མ་གཞིས་ཁ་རྒྱ་ཆེ་གནང་བ་
 བཅས་རྒྱས་ཐུག་གཞུང་ཞབས་མེད་པོ་ཆེ་ཁའི་གས་ཀྱི་རྒྱུར་བ་འདི་ནི་རྒྱ་
 ལའི་ཁྱ་མའི་ཡབ་གཞིས་རིམ་གྱི་ནང་ནས་ཆགས་སྐྱོ་ཤོས་དེ་ལགས་...
 མོ།

བཞི་པ། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་གྲུ་ཕྱིར་བརྒྱད་པ་འཇགས་དཔལ་
 རྒྱ་མཆོད་སྐབས།

1. བྱང་ཕྱིར་བརྒྱད་འཆོལ་དང་། རོས་འཛིན་ཁྱི་འཛིན་མགས་
 གྲས་པ།

རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་བརྒྱད་པ་རྒྱུ་བཅུན་ཁྱོ་བཟང་བརྟེན་པའི་དཔང་རྒྱག་
 འཇགས་དཔལ་རྒྱ་མཆོད་དཔལ་བཟང་ཙམ་མཆོག་ནི། བོད་རྒྱུད་མ་གཅིང་
 གཡས་རྒྱའི་སའི་ཆར་གཏོགས་པ་ཐོབ་རྒྱལ་ལྷ་རི་མང་རྒྱ་ཡབ་བཅོད་...
 བསམ་དར་རྒྱས་དང་། རྒྱལ་ཕྱན་ཆོགས་དབང་མོ་བྱ་བ་གཞིས་ཀྱི་གས་
 རྒྱ་ཕྱི་ཙམ་ 1758 བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ས་མོ་རྟག་གི་མའི་རྟོར་...
 རྒྱ་རྒྱག་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་སྟེ་བརྟེན་པ་ཡིན།

རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་ཡང་ཕྱིར་བཅད་འཆོལ་དང་། བརྟག་ཞིབ། རོས་
 འཛིན་བཅས་ཀྱིས་པའི་སྟོར་འདི་གཞི་རྒྱུ་སྐབས་དེའི་མ་རྒྱས་ཡིག་ཆར་...
 རྒྱུད་མ་གཅིང་ཞིག་ལ་ཅ་བ་བཟུང་མེད་དོན་དཔོན་རགས་བརྟེན་དོ་རྒྱུད་
 རྒྱས་ན་འབྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ཅིང་། འོན་ཀྱང་“བོད་ཀྱི་ཕྱིར་དོན་རྒྱལ་རབས་”
 ཟེར་བ་དེའི་ནང་ཆོག་དོན་མ་མཚུངས་པའི་རྟོག་གཞི་ཞིག་པའོས་འདུག་པ་

འདི་ལྟ་ཉེ། དང་ཐོག་“ཀྱལ་མཆོག་འཇམ་དཔལ་ཀྱ་མཆོའི་སྐྱོར་པལ་ཆེ་
 བ་མིད་སྦྱོར་དེ་མོ་རྒྱལ་བརྟན་འཇིགས་མེད་ནས་མཛད་པ་ན་མ་ཐར་.....
 འཇམ་མིང་མཐའ་ལྷ་ཡངས་པའི་རྒྱན་ལ་གཞི་བཙུག་པ་ཡིན་”①ཞེས་
 ཆེད་རྒྱ་མཆོག་འགོད་བྱས་འདུག་ཀྱང་། དོན་དངོས་ལྟ་ཀྱལ་བའི་ཡང་
 མིད་དོས་འཇིག་གཏན་འཁེལ་དེ་ལྷར་བྱས་ནས་བྱུང་བའི་སྐྱོར་ན་མ་ཐར་....
 དང་སྦྱགས་འགལ་གྱི་འདི་ལྟར་བཤད་འདུག་ “ལྷགས་ལྷལ་ 1760 ལོར་
 ཀྱལ་བའི་ཡང་མིད་སྐྱོར་ལ་རྒྱ་ཁྱབ་རྒྱུ་འགོག་ཁག་དང་། ཆོས་སྡེ་ཁག་
 ལས་ལྷལ་བའི་བྱིས་པ་རྟགས་མཆོག་བཟང་དེགས་གྱི་མིང་གཞུང་འབྱོར་བ་
 དེ་སྐྱོར་དལ་གནད་ཆེ་བས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཀྱལ་ཁབ་ཏུ་གདན་ཏུ་...
 དང་། བདེ་སྐྱོད་ནས་ཆེད་ཐེབས་ལྷང་སྐྱ་རྩ་ཐོག་སྐྱ་ཡེ་ཤེས་བརྟན་པའི་
 སྐྱོན་མེ། ཀྱལ་ཆབ་ནོ་མིན་ཏན་སོགས་ལྷ་སྐྱལ་ཆེ་ཁག་དང་། ལ་མོ།
 གནས་དགའ། བསམ་ཡས་སོགས་གཞུང་བརྟན་ཆོས་སྦྱོར་ཁག་བཅས་
 པར་བརྟག་ལྷང་ཏུ་གནད་མཛད་པའི་ཁོངས་ནས་བཟང་ཐེབས་བྱུང་བ་.....
 ཁམས། གཙང་། འོལ་དགའ་བཅས་ལྷ་ཡོད་པའི་བྱིས་པ་ན་མས་ལ་སྐྱའི་
 ཉེར་ཆས་དང་། རྟགས་མཆོག་སོགས་བརྟག་ཞིབ་བྱེད་མིའི་མི་སྣ་ཁག་
 ཆེད་གཏོར་མཛད་པ་བྱིར་འཁོར་ཁོངས་ནས་ས་ལྷག་ 1758 ལྷ་ 6 ཆོས་...
 15 ཉིན་ཐོབ་ཀྱལ་སྐྱ་རི་སྐང་རྒྱ་བཙས་པའི་བྱིས་པ་དེར་པལ་ཆེར་བཟང་...
 ཐེབས་ཆེ་མཐུན་བྱུང་བར་བརྟེན་སྐྱར་ཡང་གསོལ་དཔོན་གྲགས་པ་མཐའ་...
 ཡས་དང་། བཞོན་ཡོན་ཏན་ལེགས་ལྱབ། ཅིས་དཔོན་སྦྱོར་ར་བ་ལུན་
 ཆོགས་པ་ལྷན་གདོང་སྐྱ་གོང་མའི་བྱགས་དཔལ་གྱི་རྟན་དང་། ལྷའི་ཉེར་

① (དེས་དེའི་སྐད་ཆ་པར་དོན་585)

ཆས། ན་བཟའ་སོགས་དོ་འདྲ་ལུང་ཉེ་བཟག་དབྱང་གཟིགས་པས་ལ
 རྒྱས་པར་ཆང་མ་འཁྲུལ་མེད་དོས་འདིན་མཛད་པར་བཞུག་ཆང་མས་དེ་...
 རང་ལ་སྐྱབས་མགོན་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་སྐུལ་སྐྱར་ཐག་བཅད་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན་...
 རྒྱལ་དགོངས་པ་ཅེ་མཐུན་བྱུང་གཤིས་དེ་དོན་རྒྱལ་ཆབ་ནོ་མིན་ཉན་.....
 དང་། བཀའ་ཤག་ནས་པོད་སྒྲོངས་མངའ་ལྟེ་ཡངས་ལ་གཏམ་སྟན་གྱི་དེལ་
 བསྐྱགས་མཛད་”①ཅེས་ཕྱིས་འདུག་པ་ལྟར་སྐྱེ་ཉོ་ཐོག་སྐྱེ་མདོ་སྐྱེ་གྱི་...
 ས་ཆ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ནས་གང་གི་དོན་རུ་ཐེབས་པ་ཡིན་དང་། སྐྱེ་རྒྱས་
 གང་ལ་པོད་རུ་ཐེབས་སོགས་མི་གསལ་བའི་ཁར། རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་
 དངོས་སྐྱེ་གཏན་འཁེལ་བའི་ཐག་གཅོད་ཇི་ལྟར་བྱས་པ་སོགས་རྣམས་...
 དང་ཅ་བ་ནས་མི་མཐུན་པར་བཞུག་ར་ཆོས་ཀྱང་དེ་མ་སྲིད་སྐྱེ་བྱུང་ཐུབ་.....
 བཟུན་འཇིགས་མེད་གྱིས་མཛད་པའི་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱེ་ཕྱིར་བརྒྱད་པའི་རྣམ་
 ཐར་«འཇམ་སྒྲིང་མཐའ་སྐྱེ་ཡངས་པའི་རྒྱན་»ཤིང་པར་མ་དེ་རང་ལ་གཞི་
 བཙེལ་ཐོག་ལྟར་སྐྱེ་དོལ་པའི་རྣ་རྒྱུ་རྣམས་སྐྱེ་བཀའ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་
 མཛད་པ་དང་། སྐབས་དེའི་བཀའ་སྒྲོན་མདོ་མཁར་ཞབས་བྱུང་གི་བྱུང་
 བ་བརྒྱད་པ། དགའ་བཞི་བའི་མི་རབས་ཀྱི་བྱུང་བ་བརྒྱད་པ་སོ་སོ་ནས་
 ཀྱང་ཁ་སྐྱོར་ཅུང་ཟད་བཅས་བྱས་ཉེ་ཕོ་རྒྱས་དོ་མ་གསལ་རྣགས་ཡོང་བའི་
 སྐྱེ་ཡིག་ཆོགས་ལ་མ་འདྲེམས་པར་ཞིབ་ཅམ་ཞིག་འགོད་དགོས་བྱུང་།

དེ་ཡང་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱེ་གོང་མ་དགོངས་པ་རྣགས་པའི་མེ་སྐྱང་ཕོ་དེ་
 རང་ལ་གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་ལྟར་སྐྱེ་ཉོ་ཐོག་སྐྱེ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་འཁྲུལ་
 བལ་བཅད་འཆོལ་ཆེད་པོད་རུ་མངགས་རྒྱུ་གནད་པའི་སྐྱར་ལྟར་སྐྱེ་.....

① «པོད་གྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་»ཟེར་བའི་དེབ་སྟོན་ཆའི་པར་དོན་585

ན་མ་ཐར་ལས། “དེ་ནས་རིང་པོར་མ་ལོན་པ་ན་ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
 ལས། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་པོད་ཀྱི་བརྟན་པའི་སྲོག་གིར་གཅིག་སྟེ་ཡིན་པས་ནི་
 བར་གཞིལ་བ་ཤིན་ཏུ་མ་ལེགས་ཀྱང་བྱ་བ་ཐབས་དང་བལ་བར་སྒྱུར། ད་ནི་
 རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་མཆོག་གི་སྒྱུལ་པའི་སྒྱ་འབྲུལ་མེད་ངོས་ཟིན་པ་གཤམ་ཆེ་.....
 བས། ཏུ་མོག་སྒྱ་ཉིད་པོད་ཏུ་ཕེབས་ནས་སྒྱུལ་སྒྱ་བཅད་བཅད་ནས་ཐག་
 ཆོད་པ་བྱེད་དཔོས། ཏུ་མོག་སྒྱ་དེད་ཀྱི་གམ་ནས་ཐག་རིང་པོར་གཏོང་མི་
 པོད་ཀྱང་། ད་ལྟེས་པོད་ཀྱི་བརྟན་པའི་དོན་གཤམ་ཆེ་བས་ཕེབས་ནས་མ་
 འབྲུངས་པར་སྒྱུལ་སྒྱ་ཐག་ཆོད་བརྟན་ཚུར་ཕེབས་དཔོས་ཞེས་པའི་བཀའ་...
 ཕེབས། རྒྱག་གཤམ་ཏུ་ཨམ་པན་གཅིག་དང་། དཔོན་ཚུར་ཁ་ཤས།
 ཁོར་མའི་སླ་སྲག་གཉིས་བཅས་གཏོང་བ་གནང་། དེ་ཅིར་ནས་ཆིབས་
 བརྒྱད་མཛད།”① ཅེས་གསལ་ཞིང་། དེ་སྐོར་མདོ་མཁར་ཞབས་བྱུང་
 གིས་ཀྱང་། “འདི་སྐབས་གནས་མ་གྱི་སྟ་ཁོང་མ་པདག་པོ་ཆེན་པོས་སྒྱུལ་
 དཔར་རྩོམ་ཆེ་འཆར་གི་ཡང་མིད་འབྲུལ་མེད་སྒྱུར་གསལ་གྱི་དཔོངས་པ་.....
 གཏད་ནས། སྒྱུལ་དཔར་མཆོག་གི་སྒྱགས་ཀྱས། བཞུན་པ་དང་བཅེ་བ་
 ཟུང་ཏུ་འཇུག་པ། བརྟན་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་རྒྱ་ཀྱི་ཕྱི་ཚུང་སྒྱ་
 མཆོག་སྒྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེད་གཉེར་རྒྱུངས་བརྩ་གནང་བ་བཞིན་སྒྱ་བ་བཅུ་
 གཉིས་པའི་ནང་ཏུ་སྟ་ལན་རྩོམ་གདན་གྱི་གནས་སྟེ་ཕེབས།”② ཞེས་
 འཁོད་པ་དང་། དེའི་ཁོང་པུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྟ་ལན་ཆེད་ཏུ་གདན་ཏུ་

① (ཐུབ་བཀའ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་གཞུང་འབྲུམ་གྲགས་པམ་དང་པོའི་ཤོག
 གངས་192)

② (མདོ་མཁར་བྱུང་བརྩད་དེའི་ངོས་102)

དང་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆབ་དེ་མོ་རྟོ་ཐོག་ཟུ་དང་བཀའ་ཤག་མོགས་ནས་ཡང་.....
 སྤྱི་དོན་རྒྱལ་གར་ཕེབས་སྐོར་ལ་ཐོག་མའི་བཅད་ཞིབ་བྱས་པའི་ཐད་མདོ་
 བཤར་བས། “རྒྱལ་ཆབ་རིག་པོ་ཆེས་བཀའ་རྒྱལ་གྱི་དོན་ལྟར་གསར་
 ལྷབས་མདོན་ཚུར་གི་སྒོ་ནས་ཚུགས་ནམས་ཀྱན་ཏུ་རྟོག་དཔྱད་བྱེད་མི་.....
 གཏོང་གནད་བར་ས་མ་སོགས་གྱི་ཟེར་ཆོད་དང་བརྟན་པ་དང་། ལྷན་ཡ་
 བཅོམ་པ་འདྲ་བྱུང་ཚུལ་བཅས་ལ་བརྟེན་བར་སྐབས་སུ་རྟོན་ཆུང་བར་.....
 གཞུམ་ནས་ཐེ་ཆོམ་གྱི་ཐེང་གཞི་ཆེ་ཞིང་། ཆོས་རྒྱུང་ཁག་ནས་ཀྱང་དེ་
 དང་དེའི་སྐབས་བརྟན་གྱི་ཡུང་ལས་འབྲུལ་མེད་མཁྱེད་བ་བཅོགས་གྱི་ཡིད་.....
 རྟོན་ཟུབ་པ་བྱུང་རིགས་སུ་མི་འདུག”① ཅེས་གསལ་བ་མ་ཟད། རྒྱང་
 ཟུ་རྟོ་ཐོག་ཟུ་ཕེབས་པའི་རྒྱལ་ཡང་དོན་རྒྱལ་མང་པོ་ཐོག་པས་གཏན་.....
 འགེལ་མཛད་དཀའ་ཅི་མ་བྱུང་བར་རྟེན་ཉི། རྟོ་རིང་བརྟན་འཛིན་དཔལ་
 འཕྱར་གྱིས་གསུངས་པར། “སྐབས་ཤིག་རྒྱུལ་ཆེ་རྒྱང་རྒྱ་རྒྱ་གོར་མས།
 མི་རྒྱེ་བཀའ་རིན་ཅན་དེ་ཉིད་ལ། (ཡུང་པ་རྒྱེ་ཉར་ཟེར་) ཟུ་ཆེད་གྱི་
 ཚུལ་ཏུ་བཀའ་ཕེབས་པར། རྒྱལ་པའི་མཆོག་རྒྱལ་གྱི་སྐོར་འདི་ཙ་བ་ཆེ་
 ལྷབས་རང་ཅག་ནམས་གྱིས་སྒྲོས་མ་འབྱུང་བར་མདོན་ཤེས་ཡོད་དེས་ཆོས་
 རྒྱུང་ཁག་ནམས་སྟན་འདེན་བྱས་ཀྱང་། ཡོང་བའི་འཁར་པ་རྩ་བ་བཅས་
 ཡུང་ཕེབས་ཆད་མ་པོ་ཉ་ལའི་གསེར་གྲིར་ཐེབས་གཅིག་ལ་བརྒྱལ་བས་ནི་
 མ་འབྲས། འདི་སྐུས་རིམ་འབྱུངས་སུ་ལུས་ན་ནི་སྟུ་ཤིགས་སོགས་རི་ཡོང་
 ཆ་མི་རྟོགས་པའི་ཁར། མོང་མ་ཆེན་པོས་ཀྱང་རི་གསུང་མི་ཤེས་པ་
 བཅས། ད་སྐོས་པ་རྒྱེ་ཉ་འདི་ལ་ཆོས་རྒྱུང་རྒྱ་གསལ་ཞིག་བྱ་དགོས་རྒྱ་ཆེ་

① (མདོ་མཁར་བྱུང་བཙུན་དེབ་དོན་106)

ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ན། དེའི་ལན་རུ་.....ཟུན་འདྲིན་རི་ཅ་མ་མཛད་
 གུང་ན་འདྲེ་ཁོག་ཁྱགས་ནི་ཕྱན་ལ་གཏན་ནས་མི་ཡོང་། འོན་ཀྱང་ཐུགས་
 རྩེ་ཆེ་ཡུལ་རུ་རང་གི་བསམ་ཆོད་མཆོས་ལམ་རུ་མ་སོང་བར་བྱ་ན། རྒྱལ་
 བའི་ཡང་མི་ད་ལྟར་འདི་ཅ་བ་ཆེ་ལྟའམ་ཁྱུ་ནག་གོང་མ་ཆེན་པོས་གུང་.....
 མདའ་ལ་ཡིད་མ་ཆེས་པར་མཐུང་ལ་སྤང་གང་སྤང་དེ་བཀས་མངགས་པ་...
 ནི་རྒྱལ་མ་ཆོན་ཆེན་པོ་ཉིད་ལས་གཞན་རུ་མ་མཆོས་པ་བཅས་དེས་ན།
 གཞན་ཟེར་ཆེས་འབྲང་དང་མཆོས་ལམ་རུ་མ་སོང་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཟིགས་
 པས་དཔྱད་དེ་ཐག་ཆོད་པ་ཞིག་མཛད་ཟུན། དེ་དོན་ལས་མི་འགལ་བའི་
 ཞབས་འཁྱར་བྱ་འོས་རྣམས་སྟོ་མོས་སྟོ་བྱིད་དཔེ་ལྟར་ཕྱན་ཆོང་མས་.....
 བསམ་པ་རྣམ་དག་ལྟ་དམོས་གཞིར་བཅས་ཞེས་བྱ་བར་མཛད། ”① ཅས་
 གསལ་བ་ལྟར་སྟོག་གུང་གྱི་བྱ་བ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་བུར་ལས་མས་གང་ས་.....
 ནས་སྤྲན་ཀ་ལྟགས་དོགས་མཛད་གཅོ་རྣམས་གུང་ཕན་ཚུན་ཆོད་ལེན་.....
 དང་། ཞལ་ཆོན་གཅོད་དཀའ་བའི་གནང་གཏད་མི་འདྲ་བ་རུ་མ་བྱུང་
 བ་མཆོན་ཞིང་། དེ་ཆེས་འོས་སྤུལ་ནང་ནས་བརྟག་དཔྱད་བསྐྱར་འདེམས་
 ཡང་འདེམས་བྱས་ཏེ་གཅོང་དང་། འོལ་དགའ། ཁམས་བཅས་སྤྱ་འབྲངས་
 བའི་བྱུང་གསུམ་ཐོན་པ་མཐར་ཐུག་པར་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་ལ་.....
 དཔྱད་འདེམས་མཛད་རྒྱར་ཐུལ་བའི་སྟོར་ལྟར་སྤྱིའི་རྣམ་ཐར་ནང་། “ད་
 ནི་རང་ཅག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་གསོལ་བ་ཅེ་གཅིག་རུ་
 བཏུབ་ནས་བཀའ་གང་ཐེབས་ལ་ཆ་བཞག་བྱེད་པ་ལས་འོས་མི་འདུག་.....
 གསུངས་པར། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཤེས་མཁན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དེ་བཞིན་

① (དགའ་བཞི་བའི་བྱུང་བཟོད་སྟོད་ཆའི་དེབ་དོན་78—79)

འཇགས་པར་གསལ་བ་པའི་ན། རྩོམ་མཁུ་(མུང་མུང་མེར་)གཙོ་མཛད།
 རྩལ་ཚབ། བཀའ་མྱོན་སྐུ་ལས་དོན་ཕྱིན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཐོན་
 གཅིག་ཏུ། སུ་ཆེན་མཆོག་ལ་ནམ་འདྲིན་རྩལ་བའི་དབང་པོའི་ཡང་
 མིན་རིན་པོ་ཆེ་འབྲུལ་བྲལ་ངོས་འཛིན་གྱི་བཀའ་ལྟར་གཙང་ཐག་ཚད་པ་
 བཀའ་དྲིན་བསྐྱངས་དཔོན་ཚུལ་གྱི་བྱ་བ་ནན་ཏན་སྤུལ་བས། སུ་ཆེན་
 ཐམས་ཅད་མཐུན་ཅིང་གཞིགས་པ་ཆེན་པོས་འབྲུལ་བྲལ་ཡེ་ཤེས་ལ་རྩོན་
 བར་ཤར་བ་བུ་ན་གཙང་མྱོགས་ལྷ་སྐྱེ་འབྲུངས་པ་དེ་ཉིད་རྩལ་དབང་.....
 འཇིག་རྟེན་གསུམ་མཐོན་མཆོག་གི་སྐུའི་ཡང་མིན་འབྲུལ་མེད་ཏུ་ཐག་.....
 གཙོད་པའི་བཀའ་ལྟར་བསྐྱུལ། ① ཅེས་གསལ་ཞིང་། ཐེངས་འདིའི་
 ཡང་མིན་འོས་འདེམས་ལ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་དཀའ་གནད་འདི་ཉུང་
 འབྱུང་དོན་ནི། གཙོ་པོ་མོང་མ་ཆན་ལྟར་གིས་དེ་སྐོར་སྤྱགས་ལྷང་ཞིབ་
 ཆགས་ཆེན་པོ་མཛད་པའི་རྩོན་གྱིས་ཡིན། སུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ངོས་
 རྩལ་གཅིག་ཐོག་གཏན་འབེལ་གནང་ཞིན་ཏུང་། ད་ཏུང་ཆིང་མོང་མའི་
 བཀའ་ལྟར་འཛོལ་དཔོན་གྱི་ཡོད། དཔེར་ན་རྒྱལ་པོས་དེའི་བཀའ་མྱོན་
 མདོ་མཁར་པས། “གཙོ་པོ་མངས་རྩལ་ལྷང་པ་མཐའ་ཡས་སུ་ཆེན་
 ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཆེན་པོར་སྤྱགས་དམ་བཞག་ཏུ། ཆོས་རྒྱུད་ཁག་པོ་
 ཏེ་ལར་ཏུས་གཅིག་ཏུ་སྐྱོན་འདྲིན་གྱི་ལྟར་ཏུ། གཞན་ཡང་སྐྱེ་མ་ལེན་མ་
 བ་སྐུ་སྐྱོ་སྐྱོས་གྱི་སྤུལ་དང་ལྷན་པ་མཐའ་དག་ལ་དེ་ཆད་སྐུ་སྐྱོ་
 ལས་ལྟར་གཏན་ལ་ཐབ་པར། རོ་མཆར་བའི་བཞག་དཔུང་རྟེན་འབེལ་
 བཙོས་མིན་མཆན་ལམ་གྱི་དེས་པ་སྤྱགས་བཞག་ ལྟར་བཞག་བཙོས་སྐྱོ་

① (ཕུའ་བཀའ་གསུང་འབྲུམ་སྤྱགས་པམ་དང་པོ་ཤོག་གྲངས་ 232)

བསྐྱུན་པར་ཐོབ་ཀྱིས་ལྷ་རི་མོར་རྒྱ་བརྒྱམས་པ་ཀྱིས་བ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་
 ཉིད་ཁོ་ན་དེས་པ་གཏིང་མུན་པར་བྱུང་བྱུང་། བསྐྱུན་བཅད་བརྒྱུད་བའི་
 གསེར་བཞིན་དཔུང་པ་གསུམ་གྱིས་རྣམ་པར་དག་པའི་སྤྱད་ཏུ། སྤྱད་
 ཡང་སྤྱད་མཐུན་ནང་མ་ཁག་ནས་རྟོག་དཔྱད་གནང་བྱ་སྤྱུས་སྤྱོད་དང་།
 མོང་གི་གནས་ཚུལ་གང་དང་ཅི་མཆིས་པ་རྣམས་འཇམ་པའི་དབྱངས་མོང་
 མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་གསེར་གྱི་ལྷན་ཏུ་གསོལ་རྟེ་རི་ལྷར་བཀའ་དཔུང་
 པའི་དོན་ལ་སྤར་སྤར་ཞུ་བའི་མ་ཆོག་གྱུར་བཞེས་པ་ལྷར་(ལྷར་སྤྱོད་)སྤྱད་
 བེ་ཅིང་ཏུ་ཐེབས་བསྐྱོད་བྱུང་། རྟེན། ① ཞེས་གསལ་བ་ལྷར་ལྷར་སྤྱོད་
 ཐོག་སྤྱུས་སྤྱོད་པ་1760 པོད་ལྷགས་འབྲུག་ཨར་ཡང་ཤིད་པོས་སྤྱུལ་སྤྱོད་
 གྱི་བརྒྱུན་དཔུང་གནས་ཚུལ་ཆོང་མ་བཟུ་ཏུ་བཞོག་ མོང་མར་ལྷན་སྤྱོད་
 གནང་བྱེ་བཀའི་ལྷར་ཐེབས་རི་ལྷར་བསྐྱུལ་པའི་དོན་ལ་བཞི་བཀྱར་ཞུ་
 རྒྱུའི་པོད་གྱི་ལེར་སྤྱོད་ཆེ་སྤྱོད་མཐའ་འདོམས་གྱུར་བཞེས་རྟེ་པེ་ཅིན་ཏུ་
 མེར་ཐེབས་གནང་བ་དང་། དེ་རྟེན་བཀའ་ལན་འཁོར་པར་“མོང་མ་
 ཆེན་པོས་གྱུར་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་ཐའི་ཡང་ཤིད་སྤྱོད་གཙང་གི་དེ་གསལ་ཆ་ཆེ་བ་
 བྱུང་འདུག་པས་མོ་བྱུང་ཉེ་འདུག་ལྷ་གདན་འདེན་དོས། སྤྱད་ཕྱིངས་
 ལ་ཆོར་སྤྱད་མི་གནང་བ་དང་། ཆོགས་སྤྱབ་པ་བྱུང་བསྐྱུན་གསེར་ཤིར་
 གདན་འདེན་ཞུ་བའི་བསྐྱུལ་སྤྱོད་ལྷ་དཔོན་ཐེབས་པའི་རྟེན་ལྷ་འབྲངས་
 རྟེ། གཙང་སྤྱངས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཆོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རི་མཐ་བན། རྩ་
 ཡོན་གྱུར་བརྟེན་འཁོར་ཆོགས་དང་བཅས་ཀྱིས་པའི་མཆོག་སྤྱུལ་རིན་པོ་
 ཆེ་སྤྱོད་འདེན་ལ་གསེགས། དེད་ཅག་ནས་རེ་མིག་སྤྱོད་ཐར་བའི་བཅན་

① (མདོ་མཁར་བྱུང་བརྒྱད་དེབ་དོན་107)

རྒྱ་ལྷན་ཆགས་སྐྱུ་ལི་གཟིམ་ཁང་ཞིག་གསལ་མཆོན་དཔོན་ཆ་གང་ཅིའི་གྲ་
 སྒྲིག་དང་། སྐར་མ་བྱང་ཆེན་པོར་ཐེབས་སྐྱུ་ལི་གཟིམ་གྲུར་སྐར་པཅས་
 དང་། ཆིབས་དར་། ཆིབས་རྒྱལ་། གཟིམ་འཕྲགས་། འཕན་གཏུགས་།
 རྒྱལ་མཆོན་། གར་པ་དང་། མཆོད་སྒྲིན་ལྷ་བརྒྱད་ཀྱི་སྒྲིན་པས་མཆོན་
 པ་གསར་བརྒྱན་། གསལ་སྒྲིན་གྱི་བཀོད་གཤམས་བཅས་ལྟ་སྒྲིག་བྱས་། ①
 ཞེས་པའི་དེ་པ་བཞིན་གོང་མའི་བཀའ་ལན་ཐེབས་རྗེས་གཞི་ནས་གཙང་རྒྱ་
 འབྱུངས་པའི་འོས་སྒྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་ལི་ཡང་མིན་རྒྱ་སྒྲིགས་གཏན་པོ་
 གཙང་མ་འཁེལ་བ་ཤམས་པོར་མཆོན་།

སྐྱུ་མ་ 1761 བོད་ལྷགས་སྐྱུ་ལི་ཟླ་བ་དང་པོར་མཆོག་སྐུ་ལ་རིན་
 པོ་ཆེ་བཟུངས་ཤིང་སྐྱུ་མ་པོར་ཐེབས་ཏེ་པཌ་ཆེན་མཆོག་གིས་དབུ་སྐྱེས་གཙུག་
 སྐྱུ་བཞེས་ནས་མཆོན་སྒྲོ་བཟང་བརྒྱན་པའི་དབང་སྒྲུག་འཇམ་དཔལ་སྐྱུ་
 མཆོ་ཞེས་གནང་། དེ་ནས་དབུས་སྐྱུ་གདན་ལྗོངས་རྒྱ་ལི་ཟླ་མ་
 བརྒྱད་པའི་ནམ་ཐར་«འཛམ་གླིང་མཐའ་ལྷ་ཡངས་པའི་སྐྱུ་»ལས་.....
 འབྱུང་བ་ལྟར་ཟླ་བ་དེ་གའི་“ཆེས་ཉི་ཤུ་གཉིས་ལ་དབུས་སྐྱུ་གསལ་སྐྱུ་ཆིབས་
 ཁ་བརྒྱར་བར་བྱས་ཐག་ཆོད་པར། ཡུལ་སྐྱུ་གཉིས་པར་འབྲལ་མི་མོད་
 པ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་བརྒྱུད་ས། ཆིབས་བརྒྱར་སྐབས་གཟིམ་ཆུང་ཉི་ཤད་ཀྱི་
 གཟིམ་སྒྲོ་བར་པཌ་ཆེན་མཆོག་ནས་ཐེབས་སྐྱེལ་མཛད་པ་སྐྱུ་དངས་པོ་...
 གནང་ཞེས་བྱ་བ་དཔྲད་། དེ་ནས་ཐེབས་བྱམས་སྐྱུ་ལྷན་བཞུགས་གྲུང་མི་
 དབྱེས་པའི་ཚུལ་མཛད་། ད་པོ་ཉ་ལར་འགྲོ་ཞེས་ཐེབས་།” ཞེས་དང་།
 དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ཐེབས་ཏེ་“མཉེས་ཐང་མདོར། བཀའ་སྐྱུ་སྒྲོན་པོ་

① (མདོ་མཐར་ཐུང་བརྒྱད་དེབ་དོན་108)

དག་ཁྱེད་ཀྱི་པའ་ལ་ལྟོ་ལྟོ་།)

ནམ་ཐར་ནང་དེ་ནས་“དེ་མོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། མོང་མའི་འཕྲིན་ལས་
པ་རྒྱ་མིང་བཅས་ཀྱིས་སྐྱུ་ལས་མཐོན་དམ་པའི་བཀའ་ཐེགས་སྒྲིལ་དང་།
མཐོན་སྐྱོད་དོ་མཚར་པའི་ནམ་ཐར་ལྟ་ཞིབ། རྒྱ་མིང་ནས་སྤྱི་ཆའི་ཆེ་སྤྱི་
ལོ་ཡིང་སོང་མོའི་སྒྲིལ་གར་འབྱུག་ཏུ་བཅུག་ཏེ། གནམ་བསྐྱོས་མོང་མ་
ཆེན་པོའི་གཤེར་གྱི་སྒྲན་དང་གཞིགས་པ་ཡངས་པའི་སྐྱོན་རས་ཀྱི་ལམ་ཏུ་
འབྱུང་བའི་གྲུ་ཆེ་རྒྱ་ལྡན་གསུམ་པའི་ཡར་ཆོས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་གད་ཀྱིས་
ཐོན་པར། དེའི་བཀའ་ལན་ལྷ་པ་ལྷ་པའི་ཆོས་ཉི་ཤུ་གཉིས་ལ་རི་བུ་ཨམ་
བན་གྱི་ལར་ཐེགས་ཏེ། དེ་ལ་བཀའ་བཟང་པོའི་གཤེར་ཡིག་རིན་པོ་ཆེ་
དང་། གནང་སྤྱིས་དོ་མཚར་ཅན་ལེ་ཆོན་བཅས་བསྐྱེད་པར། རྒྱ་པོད་
བཀའ་མོས་ཐོག་དང་འབྱུང་བ་སོར་ཉེ་ཐོན་བཀའ་བསྐྱེད་དང་། འབྱུངས་
ཡིག་བཟིང་བའི་བཀའ་པོད་ལས་མཐོན། རྒྱ་རྒྱུད་ལྷ་པའི་ཆོས་བསྐྱོད་
གཟུང་སྐར་འཕོད་སྐྱོར་ལེགས་ཉིན། མོང་མའི་མི་ཤུག་ཨམ་བན་གཉིས་ཀྱིས་
མཐོན་རྒྱ་དཔོན་ཁག་དེ་མོ་ནོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེས་མཐོན་གཞུང་སའི་
བྱང་ན་སྐྱོད་པ་ལེར་སྐྱོ། གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་ཁྲ་མ་ལས་ལྷེ་སྐགས་
དང་བཅས་པས། གཤེར་ཡིག་རིན་པོ་ཆེ་མཉེས་ཐང་བདེ་བ་ཅན་ཏུ་
གདན་བྱངས། གཤེར་ཡིག་རིན་པོ་ཆེའི་ཐེགས་བསྐྱེད་ལ་མ་ལྟ་ཁང་གི་
མཉུན་ཏུ་སྐྱུ་བཅར་མཁན་པོ་པའི་སྐགས་ནས་སུས་མོའི་ལྟ་ར་ས་ལ་.....
བཅུགས་ནས་སྐྱུ་ལ་ཆོས་སྤྱི་ཏུ་སྤྱོད་ཀྱིས་སྐྱོན་བྱངས། ཆོས་རར་
སྐྱུ་ལས་མཐོན་མཐོག་སྐྱུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱུགས་དབྱེས་བཞིན་ཐེགས། འདྲ་
ཁང་གི་བཞུགས་ཁྱིའི་མཉུན་དེར་བཞུགས། སྐྱུའི་གཡས་སྐྱུ་རིུ་ཨམ་

བན། གཤོན་རུ་ཐུ་ཨམ་བན་གཉིས་ཀྱིས་གསེར་མིག་བཟུང་། བཀའི་
 ལྷར་ཁྲོན་ནོ་ཡོན་ལྷར་བརྩེ་ཏམ། གསེར་མིག་རིན་པོ་ཆེ་ཆད་རྣམས་མེད་
 བར་བསྐྱགས་པའི་བཀའི་དོན་ལ། ཆེ་རིང་གནམ་གྱི་ཤི་མོང་གིས་ཡངས་
 པའི་ནོར་འཛོན་གྱི་ཁྲོན་ལ་དབང་བསྐྱར་བ་རྒྱུ་རྒྱུ་འདྲི་བཀའ། རྒྱ་ལའི་
 གླ་མའི་རྒྱལ་སྤྱི་ལ་ཐབ་པ། ད་ལམ་དབུས་གཙང་གི་ལས་དོན་ཁྱེད་མི་མའི་
 རིང་རྒྱུ་གི་སྤྱད་དེ་གྱི་བཀའ་བཞིན་རྒྱལ་པའི་སྤྱི་ཁྲོད་བསྐྱེད་བར་མོང་....
 ཉེ་ཁོ་པ་ནས་ཁྱུས་པར། རྒྱལ་པའི་སྤྱི་ཁྲོད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་དོ་
 བཅར་ཅན་འདུག་ཟེར་བ་དེ་གྱི་མེས་མ་གྱི་ཉེ་དགའ། རྒྱ་ལའི་གླ་མ་
 སྤྱི་ཁྲོད་མཆོས་གྱི་ཡོན་ཏན་ཕྱལ་རུ་ཕྱིན་པར་མ་ཟད། དོས་གྱི་བཀའ་
 དང་རུ་ཁྲུངས་ནས་ཞུ་མེར་གྱི་བརྟན་པ་དང་། མོད་དབུས་གཙང་གི་
 ཆབ་འབངས་ཐམས་ཅད་བདེ་སྤྱིད་ལ་སྤྱོད་བའི་མཛད་སྤྱི་ཐམས་ཅད་དེད་
 གྱི་དཔྱདས་པ་དང་མཐུན་པས། དེད་ནས་ཐུགས་མཉམས་པའི་གཟེངས་
 བརྟན་ལྷ་ཆེར་བཀྱིས་པ་ཡིན། ཁོང་པ་ཞི་བར་གཤེགས་ནས་དེད་ལ་
 མེས་མ་ཁྲུངས་ཆེན་པོ་ཡུང་ཡང་། ད་རྒྱ་པོ་གསུམ་གྱི་ཁོངས་སྤྱི་ཁྲོད་པའི་སྤྱི་
 གསལ་བར་ཁྲོན་པ་འདི་དེད་གྱི་ཡིད་དང་མཐུན་པས་སྤྱོད་དགའ་བྱས།
 རྒྱལ་པའི་སྤྱི་ཁྲོད་ནས་སངས་རྒྱུ་གྱི་བརྟན་པའི་སྤྱི་ཁྲོད་པོ་ཞུ་མེར་གྱི་རིང་..
 ཐུགས་དར་ཞིང་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་རུ་མོས་པས་མ་ལ་བཞོན་པར་མཛད་ནས་སྤྱི་
 ཡོན་རྒྱུད་པ་མོགས་ཤི་མོར་མེད་པ་གཤམ་ཆེ། ད་ལམ་རྒྱལ་པའི་སྤྱི་གསལ་
 པོ་ཁྲོན་པའི་ཉེན་དགའ་རྟོན་རུ་ཁ་བཏགས་ཆེ་ལེགས། གསེར་གྱི་ཆེ་
 དབག་མེད་གྱི་སྤྱི་བརྟན། གཡང་གྱི་འཕྱུ་སྤྱི་ཁྲོད་པའི་སྤྱི་བརྟན། རིན་
 པོ་ཆེའི་ཐུག་འཕྲེང་བཅས་གནང་བ་འདི་རྒྱལ་པའི་སྤྱི་སྤྱི་ཆེ་ཡོན་རུ་བརྟན

ཅིང་། ལྷ་སེར་གྱི་བརྟན་པ་དར་བའི་ཆེད་དུ་ཕབ་པ་ཡིན། གནམ་རྒྱུང་
 ཁྱི་བཟླས་དགུང་ལོ་ཉིས་དྲུག་པའི་དབྱར་ཟླ་དང་པོའི་ཆེས་བཅུ་གཉིས་...
 ལ། བཀའ་ལྷན་བཟང་པོ་དོ་མཚན་གྱི་གནད་སྐྱེས་བཅས་བསྟུལ་བར་
 དཔྱེས་རྒྱུ་དང་བཅས་གསན་ནས་ཞབས་ཤོམ་གཉིས་ཅམ་དུ་འཕགས་.....
 བས་ཤོང་མའི་བཀའ་ཡིག་སྤྲུལ་འདུད་དང་བཅས་པས་བཞེས། དེ་ནས་
 ཆོ་དཔག་མེད་གྱི་སྐུ་བརྟན་ཞིག་དང་། ཁ་བཏགས་བཅས་རི་ཕུ་ཨམ་
 བན་གྱི་ཕྱག་དུ་གནད་། ཤོང་མ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེ་འདུག་ཅེས་
 བཀའ་བསྟུལ། ཤོང་མའི་མི་དྲག་ཨམ་བན་སྤྲུགས་དེར་འདུག་སྐྱེ་བོ་
 རྣམས་ལ་ཕྱག་དབང་དཔྱེས་བཞིན་བསྟུལ། བཀའི་ལྷན་སློན་སྤྲུགས་ཀྱི་
 བོད་གྱི་མི་དྲག་ཆེ་ཆུ་མཐའ་དག་ལ་གསལ་རས་དང་བྱིན་རླབས་ཀྱང་ཤོ་....
 བབ་གྱི་གནད་། ཤོང་མའི་གསེར་ཡིག་བསྟུལ་ཐེབས་གྱི་རྟེན་འབྱུང་
 རེགས་སོར་བཀྲས་རྒྱན། སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ། རྣམ་རྒྱལ་གྲ་ཚང་།
 རྒྱུད་རྩྭ་མཐུད། མེ་ཅ། བཞི་རྗེ་སྤྲུགས་དཔོན་ལྷེའི་སྐུ་ལ་ཁག་ནས་
 ཞབས་བརྟན་དང་དངོས་འདུལ་སྤྲུལ་བར་མཇུག་ཕྱག་གནད་། དཔོན་ཆེ་
 ས་མཐའ་དག་ལ་མང་འབྱེད་བསྟུལ། ཁ་འབྲུག་གནས་རྒྱུང་། ལ་མོ་
 བཅས་གྱི་སྐུ་རྟེན་པ་རྣམས་ལ་འང་མཇུག་ཕྱག་བསྟུལ། ” ཅེས་དང་། ཡང་
 “ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་རྟེན་སའི་ཨམ་བན་བརྒྱུད་ནས་བཅུལ་ཐེབས་ལ།
 བཤ་ཆེན་ཨེར་རྟེ་ནི་དང་དེ་མོ་རྟེ་ཐོག་སྐུ་ཤོས་བསྟུར་གྱི་ཐོག་ སྐུ་མ་
 བཟང་བ་མང་པོའི་སྤྱོད་ནས་འདེམས་སྤྲུགས་གྱིས་རྒྱ་ལའི་སྐུ་མའི་སྐུ་མའུ་ན་
 དུ་བཞག་ནས་སྐུ་ཡོན་འདུལ་རྒྱུག་ བཤ་ཆེན་ཨེར་རྟེ་ནིས་རྒྱ་ལའི་སྐུ་མའི་
 མཚོག་སྐུ་ལ་རྗེས་གནད་དང་། དབང་ལྷན་། འཁྲིད། བསྟུལ་ཤོམ་

མོགས་མེགས་པར་འབྱུལ་དཀོས་ཞེས་མེགས་དོན་བཞིན་བཤ་ཆེན་རིན་པོ་
 ཆེ་དང་། རྒྱལ་ཆབ་དེ་མོ་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་བཀའ་བཟླས་ཐོག་ སྤུང་བྱ་
 རྩེག་རྩེ་ལྷ་མ་དག་དབང་བྱམས་པ། བྱང་ཅེ་ཆོས་རྩེ་བྱ་ལྷུང་པ་དག་དབང་
 ཆོས་གསལ། རྒྱ་འབྱུལ་བྱམས་སྤྱིང་མཐན་པོ་རྒྱ་པམར་རྟོ་ཐོག་རྒྱ་
 བཅས་འདི་གསལ་ཁོང་མའི་གསེར་སྟན་རྩ་སྤུལ་པར། དག་དབང་
 བྱམས་པ་དང་། བྱ་ལྷུང་པ་དག་དབང་ཆོས་གསལ་གཤིས་རྒྱ་ཡོན་འབྱུལ་
 པའི་དགེ་ལྟན་རྩ་འབྱུལ་རྒྱུར་བྱ་དཀོས་མེགས་པར། ལྷ་པ་དཔྱ་པའི་
 ཆོས་བརྒྱད་གཟའ་ཤར་འཕྲོད་རྒྱུར་དགེ་པར་ར་བ་རྟོད་ཆོས་ཆེན་རྩ་.....
 ཞལ་གྱི་དཀར་རྩ་གཟའ་རྒྱས་ཐོག་ རྒྱལ་ཆབ་དེ་མོ་རྟོ་ཐོག་རྒྱ་དང་།
 བཀའི་ཕྱིང་མར་ནམས་སྟན་རྒྱས་ཏེ་སྤུང་བྱ་རྩེག་ལྷ་མ་དག་དབང་བྱམས་
 པ། བྱང་ཅེ་ཆོས་རྩེ་བྱ་ལྷུང་པ་གཉིས་ལ་ཁོང་མཆེན་པོའི་བཀའ་ནམས་
 བརྒྱར་ཏེ་ཡོངས་འཛིན་རྩ་སྤུལ། དེ་བརྒྱན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེད་རྩ་གཞུང་
 ས་ནས་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེར་དངོས་འབྱུལ་གྱ་ནོམ་པ་.....
 དང་། ཡོངས་འཛིན་གཉིས་ལ་ཡང་རྟེན་འབྱུང་གི་གསལ་རས་བརྒྱལ།
 རྒྱལ་ཆབ་དེ་མོ་ནོ་མིན་ཏན། བཀའི་རྒྱན་ཆེན་མོགས་མེར་རྒྱ་རྟོར་ཐག་
 བཀའ་པར་རྒྱལ་དབང་གནང་། ཡོངས་འཛིན་གཉིས་ནས་བྱམས་སྤུལ་
 ཐར། ལྷ་མ་ཡོངས་འཛིན་དག་དབང་བྱམས་པ་ནས་ལམ་རིམ་རྒྱགས་
 ལྷུང་གཟའ་རྒྱས་བཅས་སྤུལ། ① ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཁོང་མའི་བཀའ་
 ལྷུང་བཞིན་ཡོངས་འཛིན་བཟེས་གཞོན་གཉིས་བརྟོ་བཞག་དང་འབྲེལ་...
 མཆོག་རྒྱལ་དཔྱད་མོ་བཞི་ལ་གཏད་ཅམ་ནས་རྒྱ་ཡོན་འབྱུལ་བཞེས་.....

① (ནམ་ཐར་འཛམ་སྤྱིང་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་ཐངས་21—23)

དུ་འཇུགས་པར་མཛད།

དེ་ནས་“ཁྱུ་ལ་ཆད་དེ་མ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། དགའ་ལྟོ་སྒྲོན་ནམས་
དགའ་ལྟོས་ཆོག་པོ་ད་བཞུགས་ཨམ་པན་གཉིས་བརྒྱད། མཆོག་སྐུ་ལ་རིན་
པོ་ཆེ་མཉེས་ཐང་དུ་ཐེབས་ནས་སྐུ་དཔྱིལ་དྲངས་ཤིང་། མཛད་པ་ནས་
ཐང་གར་ཅི་ངོ་མཆར་ཆེ་བ་བཅས། མོ་བྲང་ཆེན་པོའི་གསེར་ཁྲིར་ཐུར་དུ་
མངའ་གསོལ་ཆོག་པ་འཇམ་དབྱངས་མོང་མའི་གསེར་སྒྲན་དུ་སྒྲོན་པར་”
གནང་བའི་ལན་དུ། རྩ་སྒྲིང་ཁྲི་བཞུགས་དཔྱད་མོ་ཉེར་དྲུག་པའི་རྒྱ་བ་
བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཆོས་གཅིག་ལ་དགའ་ཐེབས་པར། རིའུ་ཨམ་བན་གྱི་ས་
ནས་དེ་མོ་རྩ་ཆོག་སྐུས་ལྟར་པརྩེ་ཏ་མངགས་ཏེ། རྩ་ལའི་བྲ་མའི་མཆོག་
སྐུ་ལ་མཉེས་ཐང་བདེ་བ་ཅན་དུ་གདན་དྲངས་ནས་མཆོག་སྐུ་ལ་སྐུ་སྒྱེད་ཆེ་
བ་ལྟར་གསོས། མོ་ཏ་ལའི་གསེར་ཁྲིར་གདན་དྲངས་ན་ལྷ་མེར་གྱི་བརྒྱན་
བ་རྒྱས་ཤིང་། དུས་གཅིང་གི་སྐུ་འཕྲོ་ཆར་མ་གུས་སྒྲོ་འཐེལ་བ་ཡོང་
ཆེ་ལ་ཁྱེད་ལྷིག་སྐུ་ལ་བྱུང་ཞིང་། རྩ་མོར་དེད་ནས། རྩ་ལའི་བྲ་མའི་མཆོག་
སྐུ་ལ་མི་མངས་མངལ་ཁའི་སྐབས་འཆར་སྒྲང་མེད་པར་བཞུགས་སྐབ་དུས་”
ཨམ་བན་གཉིས་དང་པལྟོས་ཆོག་ཁྲི་འདྲོན་མཛོད་ཅེས་དགའ་ཐང་བ་”
ཡིན། ད་ཆ་མཆོག་སྐུ་ལ་སྐུ་སྒྱེད་ཆེ་ཞིང་མངལ་ཁར་འཆར་སྒྲང་མེད་པ་འདུག་
ན་རྩ་ལའི་བྲ་མའི་མཆོག་སྐུ་ལ་འཕལ་དུ་མོ་ཏ་ལའི་ཁྲི་ལ་འདྲོན་འོས་པ་”
འདུག མཐའ་གཅིག་དུ་མཆོག་སྐུ་ཁྲི་འདྲོན་ལྟར་སྐུ་སྐུ་ཡོང་དགའ་སྒྲོན་
གྱི་ལས་དོན་ཆེན་པོ་ཡིན། འདི་ལ་ཨར་སྐུ་རྩ་ཆོག་སྐུ་མངགས་ནས། ཁྲི་
ལ་མི་རིང་པར་ཐོང་གི་སྐུ་ཆིང་དང་མཉམ་དུ་རྩ་ལར་ཁྲིན་ནས་ཆོས་གྲངས་
བཟང་པར་མཆོག་སྐུ་ལ་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་བྱེད་ཆུག དེད་གྱི་གསོལ་

རས་གནང་ཆའི་དངོས་པོ་རྒྱལ་ཁོ་པ་ཚོར་ཐུང་ནས་ཁྱིར་ཏུ་ཚུགས། འདི་
 རྒྱུར་རིུ་ཅན་ལ་གཉེར་ནས་དེ་མོ་ཏྲ་མོག་ཐུར་ངེས་ཏུ་ཚུགས། བན་ཏན་
 གྱི་རྗེས་ཏུ་འབྲངས་ཏེ་དེའི་ཆེད་ཏུ་བསྐྱར་ཞེས་བཀའ་བཟང་པོ་དེ་ལྟར་
 ཏྲ་སའི་ཨམ་བན་གཉིས་ཀྱི་སར་ཐེབས་པར། རྒྱལ་ཚབ་དེ་མོ་རིན་པོ་
 ཆེས་མཉེས་ཐང་ཏུ་རྒྱལ་མགོན་མཆོག་ལ་གཏམ་སྟན་གནས་ཚུལ་འབུལ་
 པ་གནང་བར། ཐུགས་དབྱེས་ཉམས་ཀྱིས་ཞལ་འཇུག་གནང་བ་དང་
 བཅས་ཐུན་རྗེ་ཆེ་ཞེས་ཐེབས། ཐུ་ཡེར་འབུལ་མིར་གསལ་རས་བསྐྱལ། ”①
 ཅེས་འཁོད་འདུག

མོང་གསལ་ཡང་མིན་ཐུགས་གཏན་འཁེལ་བའི་རྒྱུར་ལ་མོང་མས་་་་
 གནང་བའི་བཀའ་ལན་གྱི་འབྲུ་དོན་རྒྱལ་མཆོད་མཁར་བ་དང་།
 དགའ་བཞིའི་ཐུང་བརྗོད་ནང་ཏུ་འང་རྒྱལ་མཁར་དང་ཚུགས་མཆུངས་འཁོད་
 ཡོད་པ་བཅས་ཐོག་པ་པོ་ཚོས་སྐབས་དེ་རང་གི་པོ་རྒྱུས་ཡིག་རིགས་རོ་མ་
 དེ་དག་དང་བསྐྱར་ནས་ཞིབ་འཇུག་གནང་རྒྱུའི་ཐེ་པོ་ཡོད།

དེ་ནས་ཁྱི་འདོན་དངོས་གཞི་གནང་བའི་རྒྱུར་ལའང་། རྒྱལ་མཁར་
 དེ་རང་ལས་འབྲུང་བ་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1762 བོད་ཆུ་ཏྲ་ལོ་“ཟླ་བ་ལྔ་
 བའི་ནང་ཁྱི་འདོན་ལ་ཁལ་ཁ་ཅང་རྒྱལ་ཆེད་ཐང་ཆེ་བཟན་རྒྱལ་མཁར་
 རེར་རྒྱུ་ཕུ་ཆེད་། ཨར་རྒྱ་ཏྲ་མོག་བྱ། ཨར་ཕུ་གོང་ཡེ། རྒྱུར་གོ་
 ཆེ། སྤྱི་ཆའི་ཆེ་མོགས་འཁྱེར། རྒྱལ་མཁོན་ཆེན་པོ་པོ་ཏ་ལའི་
 གཞིར་ཁྱིར་མངའ་གསོལ་སྐབས། བཅ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དབུས་
 སྤྱི་ཆེབས་བསྐྱར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་སྟན་ཏུ་ཡོད་པ་བཞིན།

① (རྒྱལ་མཁར་འཛམ་གླིང་མཁའ་རྒྱན་ཤོག་གྲངས་24)

ཆེ་བས་བསྐྱར་མཐོན་གཞིར་སྐལ་བཟང་དོན་གྱིས་ཀྱིས་མཆོན་དཔོན་གཉིས་
 མང་ཙམ་མངགས་པ་གནང་། བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་འགྲུལ་དུ་
 ཡངས་པ་ཅན་བརྒྱད་ཐེབས། རྒྱ་བཅར་ཡར་འཕེལ་སྐོས་ཆེ་བས་བསྐྱར་
 རིམ་ཚོར་གནང་། ཟླ་བ་དུག་པའི་ཆོས་བརྒྱ་གཉིས་ལ་བཤ་ཆེན་རིན་
 པོ་ཆེ་མཉེས་ཐང་དུ་ཐེབས་ཆུད་ཐབས་བསྐྱེད་མཉེས་ཐང་མདོར་བྱས། ཉི་
 སྟོན་ཙམ་ལ་མཉེས་ཐང་དུ་ཐེབས་པར་ཆུལ་བ་ཡབ་སྐུས་གསེར་ཞལ་ལྟ་བུ་
 རྒྱས་མཇལ་དར་དང་། རྒྱལ་ཆེ་སྟོན་གནང་ཞིང་། ཉིན་འཕྱར་ཉིན་
 འབྲེལ་ལེགས་པར་བསྐྱེད་པ་གནང་། ཆུལ་དབང་རིན་པོ་ཆེར་བཤ་
 ཆེན་མཆོག་ནས་འཇིགས་བྱེད་ལྟ་བུ་གསུམ་མ་དང་། དབང་པོ་གཅིག་
 པ་ས་སའི་དབང་ཆེན་ལྟ་མོན་དང་བཅས་པ། མཐོན་པོ་བར་ཆད་ཀྱན་
 སེལ། འཇམ་དཀར། མི་པལ་བ་དཀར་པོའི་རྩེས་གནང་། ཆེ་
 ཉ་བྱང་འབྲེལ་གྱི་དབང་སྐོས་བཀའ་ཆོས་གཟབ་རྒྱས་ཅན་འབྲུལ་བ་.....
 གནང་། ” ① ཞེས་གསལ་ཞིང་། དེ་ནས་ཁྱི་ཐེབས་ཀྱི་མཛད་སྒོའི་ལྷ་
 རྒྱུ་ནམས་ལེགས་པར་གྱིས་བསྐྱེད་པ་དེ་ལྟར། “སྟོ་བཞིན་ཟླ་བའི་དཀར་
 རྩེགས་ཀྱི་བཟང་པོ་གཉིས་པའི་རེས་གཟའ་དྲར་སྟོང་སྟར་དུ་རེས་འཕྲགས་
 ཆུལ་དང་ལྟན་ཅིག་འཛུལ་པའི་ཉིན། བདེ་བ་ཅན་ནས་རྒྱལ་མཐོན་
 ཡབ་སྐུས་ཆེ་བས་བསྐྱར་གནང་བའི་ཐེབས་བསྐྱར། སྟོང་མ་ཆེན་པོའི་
 བཀའ་མངགས་པའི་སྐུ་ཆེན་ཅན་རྒྱལ། ཆིང་ཐང་ཆེ་བཙན་རྒྱལ།
 མི་རེང་ཐང་གི་སྐུ་ཆིང་ཨམ་པ། སྐུ་ཡན་ལྷ་མ་ཨར་སྐུ་རྟོར་ཐོག་སྐུ།
 རྩེ་ཞེ་སྐུ་གོང་ལ། བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་མི་རེང་ཐང་གི་རི་སྐུ་ཨམ་

① (འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱལ་ཤོག་གྲངས་25)

208

རྟོ། ① ཞེས་འཁོད་འདུག་ཅིང་། དེའི་ཕྱི་ཉིན་“ཆོས་པ་ལ་ཆེ་གོང་
 མ་རིམ་བྱོན་གྱི་ཆོས་མྱིན་ནམ་པར་བྱུང་བའི་བྱུང་མཆོན་ཡང་དག་པར་……
 དཔྱེངས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བཟུང་བའི་གནས་ཆོས་ཆེན་ཉིང་བའི་ནང་
 ཏུ། འཇིགས་མེད་གདོང་ལྡན་བཀྲེག་པའི་གསེར་གྱི་ཁྲི་འབངས་མཆོན་པོར་
 ཞབས་ཁེན་གྱི་པར་མདོན་པར་འཁོད་མང་དུ། དེར་རྒྱུམས་མཁོན་པར་ཆེན་
 བམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མཆོག་དང་། བྱུང་ཆབ་དེ་མོ་རིན་པོ་ཆེ། ཉམས་པན།
 ལྷར་བཀའ་ཆོན་ལ་སོགས་པའི་སྙེ་མའི་ཁྲི་མཆོགས་པས་མ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་
 དཔུས་སུ། གནམ་གྱི་སྙེ་འཇམ་དཔལ་དཔུངས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའི་
 གསེར་ཡིག་གི་ལྷར་ཆོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དཔན་མཐའ་དག་གིས་སོལ་བའི་……
 དེའི་བསྐྱགས་ཏེ། མཆོ། སོག་ཡིག་ བོད་ཡིག་བཅས་རིམ་པ་གསུམ་ཏུ་
 དཔུང་། གོང་མའི་ལེགས་འདུལ་སྙེ་རྣམས་ཅེར་སོན། བྱུ་ཏུའི་ཤལ་བ།
 དབྱགས་གདན། གདོང་པ། ལྷ་པེར། མཆུལ། ན་བཟའ་ཆ་ཆོང་བཟུ་
 ཤིས་པའི་རྣམ་རྟགས། ཤེལ་ལྷུད་སོགས་རིམ་པར་ལུལ། ལྷར་རྒྱ་རྩོ་
 རྩོ་འཆར་གི་ལེགས་འདུལ་དང་། ཅར་ཏུན། ཆིང་མང་། ལུ་ཆིང་
 ཉམས་པ། ཉམས་རྒྱ་རྩོ་ཆོག་ལྷ། ཉམས་ཏེ་གོང་ཡེ། རི་ལུ་ཉམས་པན།
 ལྷར་མི་ལ་སོགས་པས་ལེགས་འདུལ་སྐྱམས་མཆོ་བ་ལུལ། གཞུང་ས་ནས་
 ཉིན་ཅིང་འབྲེལ་འདྲུང་གི་འདུལ་བ་སྐྱམས་མཆོ་བ་བསྟར། རྩོ་པུན་
 འཕགས་པ་བྱུག་ན་བརྗེད་ཆབ་འབངས་བོད་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་ཁྲི་མོར་པུ་……
 གསུམ་གྱི་སྙེ་མེ་མི་མེ་ནས་ཉིན་བཟུད་ཀྱི་བར་ཉིན་འབྲེལ་བསྐྱིགས། དེས་

① (འཇམ་ལྷོང་མཐའ་བུན་གྲགས་25—26)

པའི་རྒྱལ་གྲངས་ལེགས་འབྲུལ་ངས་མ་ལས་འདས་པ་ལུལ། ” ① ཞེས་གསལ་
 ཞིང་གོང་མའི་བཀའ་ལྟར་ཆོན་ཆེན་པོ་ཀྲིལ་བསྐྱགས་ཞེས་པ་ལས་ཆོག་དོན་
 མ་འཁོད་པ་ལ་ཆེན་ཆོན་ཏུ་ཡང་ཁྱིད་གཏན་འཁེལ་དང་། བོ་རྟ་ལར་
 ཁི་འདོན་ཏུ་དཔོན་པ་ལོགས་ཀྱི་བཀའ་ལྟར་ལེ་ཆོན་རྒྱལ་པ་དེ་ཉིན་ཁོ་མ་...
 བསྐྱགས་ཏུ་བསྐྱགས་པ་ཡིན་ནམ་སྟེ། བདེ་མཁར་པའི་བྱང་བ་ཤེད་
 པའི་ནང་། “བཀའ་རྒྱུ་ལེགས་ལ། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་རྒྱལ་སྐུ་པོ་རྟ་
 ལའི་ཁི་ལ་བཞུགས་ཏུ་འཇུག་ཆུང་སྐྱོད་ཏུ་དེད་ནས། ཁྱིད་ཆོས་རྒྱལ་པ་
 རྒྱུ་ཆེད་ཏུ་ཉལ་ཉའི་ཆེད་མང་གི་ཕོ་ས་ཅན་ཆེ་བཅན་སྐུ་པས། མི་རེས་
 ཏུ་ཆོད་གི་སྐུ་ཆེད་། ཨ་སྐུ་རྟ་ཕོག་ཏུ། རིམ་པ་དང་པའི་བླ་རྟ་རྟའི་ཞེ་
 ཏུ་ཏུ་ལིང་ལྷ་ཕོགས་ལྟར་ཉེ། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་རྒྱལ་སྐུ་པོ་རྟ་ལའི་ཁི་ལ་
 གདན་དྲངས་ནས་བཞུགས་ཏུ་ཆུག་ཅིས་བཀའ་པལ་པར་མངགས་པ་ཡིན།
 ཞེས་པའི་བཀའ་ལྟར་གནང་བ་བརྟུལ། ” ② ཅེས་འཁོད་པ་འདི་ཡིན་པའང་
 ཁྱིད་སྟེན་མོ།

དེ་ནས་བཟུང་མཆོག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ནའི་བཤ་དང་བསྐྱན་ཏེ་...
 ཡོངས་འཛིན་རྒྱལ་གཞིས་ནས་སྐུ་ཡོན་གསན་བསམ་གྱི་རིམ་པ་མ་འཛོལ་...
 པར་ལུལ་བ་ཤེད་བཞེས་གྱི་རྒྱལ་འདྲའ་པར་མཛད་ཅིང་ཁྱིད་ཀྱི་གནང་...
 ཆོ་རྒྱལ་ཁྱིད་རྒྱུད་དེ་ཕོ་རྟ་ཕོག་ཏུ་དང་། བོད་བཞུགས་ཨམ་པན།
 བཀའ་ཤག་བཅས་ནས་ཐུན་ཆུན་བཞིན་རྒྱུད་གནང་མཛད། 1763པོད་
 རྒྱ་གཞི་པོ་དེ་ཕོ་ཁྱིད་རྒྱུད་ལྟ་མར་བཞུགས་ལུལ་བཅན་རྒྱལ་ཁྱིད་བླ་པོ་

① (འཛམ་གླིང་མཁའ་རྒྱལ་སྐུ་སྐྱེས་གྲངས་27)
 ② (བདེ་མཁར་བྱང་ཤེད་དེ་བ་དོན་111)

གསར་ཏུ་བརྒྱན། 1765 བོད་ཤིང་བུ་ལོར་པ་ཏེ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡི་
 ཤེས་དབྱུང་ཐེབས་མཛད་དེ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་མཆོག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེར་དག་
 ཚུལ་གྱི་བསྐྱེད་སྐྱོལ་འབྱུང་གནད་བརྒྱུད་ས་པའི་རབ་བཞེས་ཀྱི་མཛད་སྒྲོ་
 ཁག་སྤྱད་ལམ་རྒྱུད་ལེགས་པར་མཛད།

ལྷི་ལོ་ 1770 ལྷགས་རྒྱལ་ལོར། “འཇམ་དབྱངས་ཤོར་མ་ཆོས་
 ཀྱི་རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་བ་རྒྱན་རིན་པོ་ཆེ་ཤོར་འཕེལ་གྱི་བྱགས་བརྒྱུད་ཐུང་ཏུ་
 ལྷང་པས་བཞུད་ཉར་པོ་ཉ་ལ་ཞེས་པའི་དཔོན་རྗེ་གསར་བརྒྱན་བཀའ་རིན་
 ཆེ་པའི་མཁན་པོར་མཁས་བརྩན་བཟང་གཞུག་འཛོམས་པའི་དག་བཤེས་
 དང་། དབྱ་མཛད་བཅས་གཏོར་དཔོན་གྱི་བཀའ་ཐེབས་པ་རྒྱུར།
 རྒྱུད་རྒྱུད་འབྲས་སྒྲོ་མར་དག་བཤེས་ཐུང་རྒྱུད་མཁན་པོ་སངས་རྒྱལ་ལོར་
 ཟེར། ལྷ་པས་ལྷ་མ་རྒྱུད་པ་སྒྲོ་མར་རབ་འབྱམས་པ་རྒྱུད་ཐུང་མཁུར་
 ཅག་ཞབས་ཏུར་རག་དབང་ཆོས་ལགས་དང་། ལྷ་ལྷིང་རབ་འབྱམས་
 པ་རྒྱུད་ཐུང་ལྷོ་བཟང་དག་ལེགས་གཞིས། དབྱ་མཛད་ཏུ་རྒྱུད་ཐུང་
 དག་སྤྱོད་རག་དང་རེན་ཆེན་དང་། དག་སྤྱོད་རག་དབང་སྐལ་ལྷན་
 བཅས་རྒྱུར་བདེའ་གནད་པར་སྤོ་སྤོར་བྱས་ཆས་ཀྱིས་མཆོན་ཞོ་བལ་གྱི་.....
 ཆོན་གནད་གཟབ་རྒྱས་ཐོག་རྒྱལ་བ་རྒྱན་ལྷི་དང་ཁྱད་པར་འཇམ་མཁོན་
 ལྷ་མའི་རིང་བྱགས་ཀྱི་མ་མེད་པ་དར་རྒྱས་པན་བདེའི་དབྱིད་དཔལ་ཏུ་.....
 འབྱུར་པའི་ཆོས་འཆད་སྒྲེལ་སྐགས་གནས་བསྐྱོས་ཤོར་མ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་
 དཔོན་པོས་བཞུད་ལྷ་ན་མེད་པ་སྤོར་པའི་མདོ་སྐགས་མཐའ་དག་ལ་ཉམས་.....
 ལེན་དབྱེལ་ཆེ་དཔོན་པ་.....བཅས་སྤོ་སྤོར་ཆོས་དང་འབྲེལ་པའི་བསྐྱེད་.....

བྱ་བརྩུལ། ”① ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་དཔོན་གནས་དེ་ནི་རྟ་པེས་ཤིང་ཆེན་
ཁོངས་ཁྲིང་རྒྱ་སྒང་ཁྲིང་གྱི་རི་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་པོ་རྟ་ལ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་
པར་ཐོང་།

ཁྱི་ལོ་ 1777 མེ་བྱ་ལོ་དབྱང་གསར་གྱི་དཔྱིས་རྟོན་གྱི་པ་འཕལ་རྒྱ་
ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་དབྱང་ལོ་ཉི་ལྷ་རོ་གཏད་པས་བསྐྱེན་རྒྱལ་གྱི་སྒྲུབ་པ་...
བཞེས་རྒྱའི་མཁན་པོར་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གདན་ཞུའི་མི་སྣ་གཙོར་བྱ་...
མངགས་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཞིང་། རྒྱ་པ་གཉིས་པའི་ནང་དབྱས་སུ་ཆིབས་ཁ་
བརྒྱར་བར་བཀའ་ལྷོན་དགའ་བཞི་ལྟར་བརྩི་རྟ་གནས་བཞུགས་ཞག་སར་...
འཆོས་ལྟར་གཏོར་གནང་དང་། རྟ་སར་ཕེབས་ཉིན་ལྷར་སྒྲོལ་ལྟར་
ཆིབས་བརྒྱ་གཟུགས་རྒྱལ་ལོ་ལྷ་ས་ལྟར་འཆོས་ཕེབས་རྟོན་དཀར་.....
རྒྱ་འདེགས་འབྲལ་པོ་གས་རྒྱས་པར་མཛད། དེ་རྗེས་པོ་རྟ་ལའི་གཞི་མ་
རྒྱུ་ལ་གསུམ་ཅན་རྒྱལ་བྱ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་གིས་གཙོ་མཛད་པའི་ལྷ་...
རྒྱལ་དགེ་བཤེས་པོ་གས་བརྒྱ་སྟོར་ལ། པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བྱང་རྒྱལ་
ལམ་རིམ་བདེ་ལམ་གྱི་བཀའ་ཆོས་ཞེས་པར་བརྩུལ། རྟར་རྒྱ་བཞི་པའི་
ཆོས་བརྒྱ་གཉིས་ཉིན་ལོ་ལྷ་ས་ནས་གཉིས་རྩ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་བྱ་.....
ཆིབས་བརྒྱར་མོག་ས་རྒྱའི་རྒྱལ་ཆེན་གསུམ་འཆོས་ཆོས་བཙོ་ལའི་
ཉིན་རིགས་བརྒྱའི་ཁྱེད་བདག་པར་ཆེན་མཁས་ཅན་མཁྱེན་པས་མཁན་པོ་...
དང་། རྒྱལ་མཁོན་རྒྱལ་པའི་དབང་པོས་སྒྲོབ་མའི་རྒྱལ་བཞེས་ཏེ།
ལས་སྟོབ། གསར་རྟོན། ཁ་སྟོང་དགེ་འདུན་ལོ་ལྷ་ས་ཆང་པའི་
དབྱས་སུ་བསྐྱེན་པར་རྒྱལ་ཏེ་སྒྲུབ་བཙོན་བརྒྱན་པའི་བདག་པོར་མངའ་...

① (འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་གྱི་གྲངས་64)

གསལ་ཞིང་། རྟེན་འབྲེལ་རྩོན་ཆེན་སྟེན་མཁའ་ཚོས་ཤིང་གི་མཛད་སྟོན་ཁག་
ཤར་བའི་ལྷན་འཁུར་གི་སྐོར་ལ་འཚེལ་བ་ལེགས་པར་སྒྲུབ་གནང་མཛད་པ་ ...
ལགས་སོ།

2. ཤིང་ཚུང་དེ་མོ་གཤེགས་ཆལ་ཆེ་སྟེན་ཤིང་རྟེན་དབང་ཆལ་...
ཁྱེད་ཀྱི་ལ་བསྟོན་པ་དང་། ཤིང་མའི་ཕྱམ་གཤེགས་པའི་སྒྲུབ་པ་དང་།
དཔེ་ལྟར་སྒྲུབ་སྟེན་།

ཁྱི་ལོ་ 1777 བོད་མི་བྱ་ལོ་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་
རྒྱལ་ཆལ་དེ་མོ་ལོ་མེན་ཏན་སྒྲུབ་གཤེགས་པའི་སྟོན་ནམ་ཐར་ནང་། “སྟེ་
ལོ་འབྲས་སྒྲུངས་སྒྲུབ་བཞིལ་བ་དང་། རྒྱལ་གཏོར་ལ་མི་བྱ་རན་པ་སྟེ་
རྟེན་པ་དབང་གི་ཏུ་རན་པའི་རིགས་བྱུང་བར་། ཆེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་
མཁའ་འཁོར་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་མོ་རེངས་རྟེན་ལས་པ་དེ་མོ་རྒྱལ་ཆལ་ལོ་མེན་
ཏན་གཞན་དོན་ཏུ་དཔྱད་སྟེ་པའི་མཚུགས་པ་རྫོང་འབྲུལ་མི་བྱུང་བར་། དེ་
འབྲུལ་ལོ་གེ་བྱ་ར་དང་། གཤེར་གཏུར་ནམ་གཉིས་ལ་རྩོང་མཚོད་།
མཚོད་ཁར་ཁག་ལ་བརྒྱ་མཚོད་དེ། གྲུ་ཆར་ཆོགས་དབྱར་ཆིབས་བརྒྱར་
གྱིས་དཔྱད་སྟེ་རྫོགས་དང་མཚོག་སྒྲུལ་བརྟན་འཁོར་ཐན་བདེ་སྟོལ་རྒྱས་.....
གསལ་བྱངས་འབྲུལ་བྲལ་སྒྲུབ་ཚུན་གྱི་སྒྲུགས་སྟེན་དོད་བྱ་རེ་བཀའ་...
དེན་བརྒྱུད་སྟེ། གྲུ་ཆེའི་མོག་མོར་ཐར་སྟེན་གསན་པལ། ” ① ཅེས་
འཁོད་ཅིང་། རྒྱལ་མཚུངས་“བཀའ་ལློན་ཆེན་རྒྱལ་ནས་བོད་བཞུགས་
ཞམ་བན་ནམ་གཉིས་བརྒྱད་། གནམ་བསྟོན་འཇམ་དབྱངས་མོར་མ་
བདག་པོ་ཆེན་པོར་རྒྱུའི་གྲུལ་ཅེའི་མོག་ རྒྱལ་ཆལ་རིན་པོ་ཆེ་གཤེགས་

① (འཇམ་མེད་མཐའ་རྒྱལ་ཤོག་གྲངས་79)

སྒོར་གྱི་གནས་ཚུལ་འབྲུལ་གནང་མཛད། ” ① ཅེས་གསལ་བ་དང་། ལྷ་
 གྱི་ནུལ་ཐང་ནང་། “དེ་རུས་ཐོད་རུ་དེ་མ་རུ་ཐོག་སྤྱི་ཞི་བར་གཤེགས་
 པས། སྒོར་མ་ཆེན་པོས་ཁོང་གི་ཆབ་རུ་ཐོད་གྱི་ལས་དོན་བྱེད་མཁན་
 གྱི་སྤྱི་མ་ཞིག་གཏོར་དགོས་འདུག་པས་སྤྱི་བཏང་ན་ལེགས་ཞེས་བཀའ་.....
 ཐེབས་པར། སྤྱི་མ་(ལྷ་རྒྱུ་ཐེར་)མཆོག་ནས་མྱིན་པོལ་སྤྱུལ་པའི་
 སྤྱི་བཏང་ན་ལུས་པ་སྒོར་མའི་དགོངས་པར་མ་སོན་པས། རྒྱེ་སྤྱི་མ་རང་
 ཉིད་སྤྱི་ན་མྱིན་ནའང་སྒོར་མའི་སྤྱི་དོན་ཡིན་གཤེགས་སོང་ཆོག་ཅེས་ལུས་.....
 པར། བཀའ་ལས་ཐོད་ས་ཐག་དེར་བ་དང་ཡ་ཡང་མང་ཅམ་འཁོར་
 འགྲུ་བས་རུ་ཐོག་སྤྱི་ཉིད་གཏོར་མི་ཐོད། ཤར་ཅེ་མཁན་པོ་ནོ་མོན་
 ཉན་བཏང་ཆོག་པ་འདྲ་ཞེས་ཐེབས་པར་སྤྱི་མ་མཆོག་ནས་དེ་ཀལ་འབྲུས་...
 ཚུལ་ལུས། དེ་ནས་ཚུལ་ལུས་གཤེགས་པའི་དགོངས་ཆོགས་སྤྱུལ་པ་དང་
 ཐོད་གྱི་ལས་དོན་བྱེད་པ་སྤྱི་ནོར་མོར་རུ། ཅེ་ནོ་ནོ་མོན་ཉན་པལ་དབང་
 ཚུལ་ཁྱིམས་གཏོར་བ་གནང་། ཁོང་ལ་ཐོད་གྱི་བསྟན་མིད་ལས་དོན་
 སྤྱུལ་ཚུལ་གྱི་བསྟན་བྱ་ལུས་པ་གནང་ཞིང་། དད་རྟེན་རུ་སྤྱི་མ་ཐེར་ཞིག་
 དང་རྒྱུས་པའི་གནང་སྤྱི་མ་གྱི་ནོན་པ་བསྟུལ། ” ② ཅེས་འཁོད་པ་བཞིན་...
 ཁོང་ནོ་སོང་མས་ཆེད་རུ་བདམས་བསྒོ་གནང་པའི་ཐོད་གྱི་མིད་རྒྱུར་སྤྱི་མ་
 ཡང་གཉིས་པ་དེ་ཡིན།

འདི་རུས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་དབྱང་ལ་ཉི་ཤར་ཉི་བ་ཐེབས་ཀྱང་། སྒོར་
 མའི་སྤྱི་གས་ལ་ཆབ་མིད་བཞེས་སྤྱི་ད་རུང་མ་དུགས་པར་དགོངས་པ་འདྲ་...

① (དགའ་བཞིའི་བྱང་བཟོད་སྒྲོན་ཆ་དེབ་དོན་296)
 ② (ལྷ་རྒྱུ་ཐེར་གསུང་འབྲུས་ཐེགས་བམ་དང་མའི་སྤྱི་གྲངས་320)

ཞིང་། རྒྱལ་མར་ནང་། “རྒྱ་པ་གསུམ་པའི་ཆོས་པ་རྒྱུད་ལ་གྲལ་ཅི་
 ཐེབས་པར་རེད་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེ། རྩ་མཛོད་ཆུགས་ཀྱི་
 བཀའ་ཆོས་མང་པོ་གསན་བཞེས་ལ་སྦྱ་ཡོན་གྱི་གཞགས་སྒྱུ་མི་འཇུག་པའི་...
 ཆེད། ཞེར་ཏེ་ནི་ལོ་ལོ་མཉམ་ཉམ་ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཆོས་མེད་ཀྱི་ལས་
 རོན་ཞབས་འདེགས་ལྷ་བར་བཀའི་ལུང་གིས་མངགས་ཏེ་རྒྱུ་བདའི་གནས་
 ཚུལ་ལ་ལན་ཡང་ལུལ། ”①ཞེས་གསལ་ཡོ།

ཨ་འདིར་གོང་མའི་ཕུམ་རྒྱུད་མའི་རྩ་གཞེགས་པའི་གནས་ཚུལ་ལྟ་...
 ལར་འབྱུར་པའི་སྐོར་རྩི་རིང་བརྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱུར་གྱིས། “འདི་
 སྐབས་ཨམ་བན་རྒྱལ་གཉིས་སོགས་ཀྱི་དཔོན་རྒྱལ་ཀྱི་ཕྱགས་ལྷ་རན་གྱི་...
 གྱོན་པ་དཀར་པོ་དང་། ལུ་མོ་ར་ལར་མེད་པ་གྱོན་གཤིས། ལུང་བཀའ་
 མདའ། ར་ལག་སོགས་གོང་མའི་མིང་དང་ཆོ་ཨ་འཛིན་པ་རྒྱལ་ཀྱི་
 དེ་དོན་ལྟར་བྱེད་དཀོས་ཨམ་བན་གཉིས་ནས་གསུང་འདུག་དོན་ལྟར་འདི་
 སྐབས་པོད་ཀྱི་མི་དྲག་རྒྱལ་ཞག་ཤས་པར་དབུ་ལྷ་འཕྱོག་དོད་དང་། ལ་
 བཟའ་འགོ་རྣམ་དཀར་པོ་དང་རྣམ་ཕྱག་དཀར་པོ་ཞེ་གཅིག་གྱོན་བཞེས་...
 མཛད་དཀོས་པ་བྱུང་པོད་གཤིས། རྩ་བཤག་གི་ལྷ་རན་ཆ་ཕྱགས་པོད་ཀྱི་
 རྟེན་འབྲེལ་ལེན་ཆས་སྒྱུར་ཕྱུར་པའི་ལ་མཚན་པ་ཞིག་བྱུང་།”②ཞེས་གསུངས་
 འདུག་ཅིང་། རྒྱལ་མར་ནང་། “གོང་མའི་ཕུམ་ཞི་པར་གཞེགས་
 པའི་མཚན་རྟེན་མེལ་པར་རྒྱ་བླ་མ་གཉིས། ཨམ་པ་གཉིས། སྒྱུར་
 ཀོ་ཆི་བཅས་འབྱུར་པར། གོང་མའི་བཀའ་བཟང་པོ། ཕྱ་མེ་གནང་

① (འཇམ་མིང་མཐའ་རྩལ་ཤོག་གྲངས་80)
 ② (དགའ་བཞིའི་བྱུང་བརྒྱུད་དེའི་པོ་པོ་297)

ཆ་ཆ་མས་ལྟལ། མི་ལྟ་ཁག་ལ་ལྟག་དབང་སྟོན་མོ་བཅས་གནང་། བོ་
 མིན་ཏན་ལ་བཀའ་མཆིད་ཞིབ་རྒྱས་གནང་། ཡུམ་གྱི་དཀོངས་རྫོགས་
 ལུ་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོད་དཔུས་རྒྱལ་བ་ཡལ་བྲལ་ལྟན་པར་ས་བཟོ་བ་རྒྱ་ཆེར་
 བཟུལ། ① ཅེས་གསལ་བ་རྩུང་སྐབས་འདིར་མིད་རྒྱུང་གསར་པ་ལོ་མིན་
 ཏན་རག་དབང་རྒྱལ་ཁྱིམ་ལྟར་ལྟན་ཅིག་ལེབས་པར་མདོན་ཞིང་། དེ་
 བས་“རྒྱ་བ་བརྟན་པའི་ཆོས་བཅུ་བཞི་ལ། དེ་མི་ལྟ་ལྟ་ཞེས་ཆུ་ཞེས་ཀྱི་
 བོ་མིན་ཏན་འཕྱིན་ལས་ལྟན་འདེགས་ཀྱི་རྒྱལ་སར་དབང་བཟུང་། ཞལ་
 རྒྱ་ལེགས་ལྟེས་བཟུང་ཞིང་། མོང་མ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་དང་
 དམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྟགས་བཟུང་སྟོན་ལམ་བཅན་པོའི་མཐུ་བཟང་པོ་ཏུ་ས་ལྟ་
 མིན་པར་བཟུན་མིད་ལར་རྒྱ་མོང་འཕེལ་གྱི་ལྟགས་བཟུང་གནང་དཀོས་...
 ཞེས་བཀའ་ལེབས། ” ② ཞེས་འཁོད་པ་རྩུང་དེ་ནས་བཟུང་ཁོང་གིས་མིད་
 རྒྱུང་གི་ལྟགས་འགན་བཞེས་ཤིང་། དང་མོག་བཞུགས་མཆོར་དགའ་
 ལན་ཁང་གསར་ཏུ་བྱ་མྱིག་ལྟས་པར་ལྟན་ཆགས་གནང་བ་དང་། རྒྱུ་
 ལྟ་ཆེ་སྟོན་མིད་ཏུ་རྒྱ་བཞུགས་མཇུག་པས་ཆེ་སྟོན་མིད་ལྟ་མིད་དང་པོ་དེ་
 ཡིན། འདི་སྟོར་ཡང་“མད་ཀྱི་མིད་དོན་རྒྱལ་རབས་”ཟེར་བ་དེའི་ནང་
 འཁྱོག་བཤད་ཅི་འདྲ་བྲལ་མིན་བཟུང་ཅི་མ་གནང་རྒྱ་ཡོད་དོ། མིད་རྒྱུང་
 འདིའི་སྐོར་«རྒྱལ་རབས་ཤེལ་དཀར་མེ་ཁོང་»ནང་ཚུང་ཟད་འཁོད་པ་...
 རྩུང་ན་ཁོང་གི་འཁྲུངས་ལུལ་ནི་མདོ་སྐད་ཅི་ནས་ཡིན་པ་དང་། གཞོན་
 རྩུང་སྐབས་པར་ཁམས་བཟུང་ཨ་ཅར་དོག་ཁྱིམ་བཟུང་ནས་མོད་ཏུ་ལེབས།
 སེར་སྐད་ལྟ་ཆེར་ཏུ་མྱིག་གཞུག་གནང་ནས་གཞུང་ལྟགས་རབ་འབྱམས་...

① (འཇམ་མིད་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གྲངས་83)

② (འཇམ་མིད་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གྲངས་)

དང་། "ཟེར་བའི་གོ་དོན་ནི། ཁོང་གོང་མ་རང་གིས་བཀའ་མངགས་
 དང་འབྲེལ་དུ་མིགས་བསལ་བསྐྱོར་གནང་བས་རྒྱ་བོད་ཆོང་མས་བཅི་....
 བཀའ་བྱ་བ་དེ་མཆོད་ཞིང་། ཁོང་གསལ་གཞས་ཆོག་ནས་རྒྱ་བོད་གཅིག་
 ཆད་པ་འདྲ། གཞན་ཡང་། "རང་ཉིད་ལྷ་རྒྱུད་མཛད་ཚུང་བས་
 དེའུ་འགྲོ་རྒྱལ་དང་། ཅམ་ཐང་སོགས་ལ་ཆོང་བྱིས་མཛད་པས་མེ་
 འབས་ལྷ་རིགས་ལ་ཐན་ཆེར་བྱུང་། "① ཞེས་འཁོད་པ་ལས་ཞིབ་ཆ་མ་.....
 གསལ་བྱུང་། སྐབས་དེའི་ཤོང་ཁྱེར་མེར་རྒྱ་ཉམ་ཐག་ཆོད་འཆོ་གནས་ཀྱི་...
 འགག་ཅ་རྩ་མའི་ཁྲོམ་རའི་བཟང་ཅམ་སོགས་ཀྱི་རིག་ཐང་དང་། དེའུ་
 འགྲོ་རྒྱལ་ཁྱེད་རྒྱལ་སོགས་ལ་བྱིས་སྤོལ་གྱི་གཏན་འཁེབས་བཟོ་གནང་
 བཅས་དམངས་ཐན་གྱི་མཛད་བཟང་འགའ་ཞིག་ལྷག་བསྐྱར་གནང་བ་....
 མཆོད་གྱི་འདུག

3. བཅ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་ནང་ཏུ་ཐེབས་པ་དང་།

མ་རན་པའི་ཏུས་མིང་ཞོད་འཇགས་བཏང་བ།

ཁྱི་ལོ་ 1779 བོད་ས་མག་ཨར། ཁོང་མའི་བཀའ་ལྟར་བཅ་ཆེན་
 རྩེ་ཐེང་ཏུག་པ་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་ནང་ཏུ་ཐེབས་པའི་སྐོར། རྣམ་ཐར་
 ཏུ་“ཟླ་བ་དང་པོའི་ཆོས་བརྒྱུད་ལ་ཁོང་མའི་གྲལ་ཅི་ཐེབས་པའི་དགོངས་...
 འོན་ཏུ། ལྷགས་ཀྱི་ལོ་ངོས་ལྷ་ཏུག་(པཏུན་) ཅུའི་སྤེལ་ལ་བཅ་
 ཆེན་ཞེར་རྟེ་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཐེབས་དགོས་བཀའ་བརྒྱུར་ལ་ལོ་མིན་ཏན་....
 དང་། མེའུ་ཨམ་པ་གཉིས་ནས་བཀའ་བརྒྱུར་བྱས་ཐེབས་པ་བཞིན།
 ཆོས་ཉིར་ཐུའི་ཉིན་མིད་རྒྱུར་ཞེར་རྟེ་ནི་དང་། ཨམ་པ། བཀའ་རྒྱོན་

① (རྒྱལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་ཤེས་དཀར་མེ་མོང་ཡིག་རྒྱུ་མིས་མ་ཤོག་

རྒྱ་རིང་བཅས་ལ་ཐོན་ཐུག་བསྐྱུལ། ① ཅིས་གསལ་བ་ལྟར་གོང་མའི་
 དགའ་བསྐྱར་སྟེན་སྟེན་ཞུ་བར་མིད་སྒྱུར་ཆོ་སྟེན་སྤིང་དང་། ཡིའུ་ཨམ
 བན། དགའ་སྟེན་གྲུང་པ་རྩེ་ཏུ་བཅས་བཤམ་གྱིས་སྟེན་པོར་ཐེབས་སྐྱུའི་
 ཏུ་ལའི་སྒྲ་མར་ཐོན་ཐུག་ཞུ་གནང་མཛད་པ་ཡིན་ཅིང་། རྒྱ་པོད་སྒྲ་
 དཔོན་གཙང་ཐེབས་སྒྲོར་འདི་དགའ་བཞི་པའི་བྱུང་བརྒྱུད་ནང་ཞིབ་ཅུ་
 གསལ་ཡང་ཡི་གེར་འདིགས་ནས་འདིར་མ་བྱངས།

ལྷུང་སྐྱུའི་ནམ་ཐར་རུ། ཁོང་“སྒྲ་མ་པོད་རུ་ཐེབས་སྐབས་པར་
 ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཞལ་ནས། སྒྲར་དེད་རང་པེ་ཅིང་རུ་ཡོང་
 རྒྱ་ཡིན་པས་དེ་རུས་ཉིད་ལ་དགའ་ཆོས་འགའ་ཞིག་གྲུང་ཞུ་དགོས་ཞེས་...
 ཐེབས་པ་ལ། རྩེ་སྒྲ་མ་མཆོག་ནས་ཕོ་གང་གི་ནང་རུ་ཐེབས་རྒྱ་ཡིན་
 ཞེས་པར། ཡོང་རྒྱ་ཡིན་གྲུང་ད་ལྟ་རུས་ལ་མ་བཟུངས་ཞེས་པའི་ཕྱིས་འབྱུང་
 གི་ལྷུང་བསྟན་གནང་བའི་རུས་ལ་སྒྲེབས་པས། གོང་མ་ཆེན་པའི་གདན་
 འདྲན་བཞེད་དང་པར་ཆེན་མཆོག་ནས་ཐེབས་བཞེད་ཡོད་པའི་བར་གྱི་...
 མཆོག་སྐྱུར་རྩེ་སྒྲ་མ་མཆོག་ནས་མཛད་དེ། བདག་པོ་ཆེན་པོ་དགྲུང་
 ཡོ་བདུན་རྩུར་ཐེབས་པའི་དགའ་སྟེན་གྱི་སྐབས་པར་ཆེན་ཐམས་ཅད་...
 མཁྱེན་པ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་ཐེབས་རྒྱར་ཕན་ཚུན་གཉིས་ཀ་ནས་སྐྱུ་གས་...
 ཐམས་ཅད་། དེ་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོས་ཞེ་རྟོར་རུ་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
 ཐེབས་ནས་བཞུགས་གནས་གྱི་ཆེད་བཤམ་གྱིས་སྟེན་པོ་ལ་དཔེ་བྲངས་པའི་...
 སྒྲ་བྲང་རྒྱལ་མཆོན་མཐོན་པོའི་གཞིམ་ཁང་། གསེར་གདུང་རྩ་ཁང་གཉིས།
 མཆོད་ཁང་ག་གི་དང་བཅས་པ་རྟེན་གསུམ་མཆོད་རྟེན་གྱིས་སྐྱུར་སྐྱུར་”

① (འཇམ་སྤིང་མཐའ་རྒྱུན་གྱི་གསལ་བསྐྱེད་37)

གནས་པའི་ངོ་མཆར་ཅན་དང་། འུ་ཁྱེད་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ཐུབ་པ་མར་
 བཞུགས་གནས་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་ཐུབ་པ་ཐོན་ཏུ་ཕྱེ་བ་ཤམས་བརྒྱུན་མཛད་”①ཅེས་...
 གསལ་བར་གཞིགས་ན་ཆུ་མ་ནས་འཛིན་དཀོངས་དང་ལྷ་མིག་ཡོད་པར་.....
 མངོན།

ཨ་དེའི་ལྷ་བ་ཏུག་པའི་ནང་པའི་ཆེན་པོ་མེ་གདན་ས་བཟུངས་
 རྒྱལ་པོ་ནས་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་བྱང་འགྲིམ་བརྒྱུད་ཐད་ཀར་རྒྱལ་ནང་ཏུ་.....
 ཆིབས་བརྒྱུར་གནད་རྒྱུར་བཞེན་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མཆོག་གྱུར་ཕེབས་སྐྱེལ་.....
 མཇལ་འཕྲད་ཏུ་ཡངས་པ་ཅན་བར་ཕེབས་པའི་སྐོར་ནས་ཐར་ནང་། “རྒྱལ་
 པ་སྤང་མཐའ་བྱང་མིག་གར་ལོལ་པའི་ཆེན་མཆོག་ཅན་མཆོག་པ་འཇམ་...
 དཔལ་དབྱངས་སྐོར་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཆིབས་ཞལ་སྐྱོད་རྒྱུར་ཡངས་ཅན་...
 བཟུངས་མཐོང་སྐྱོན་ཏུ་ཕེབས་པ་དང་། ཡལ་ཕྱས་མཆོན་དཔའི་ཞལ་
 དཀྱིལ་འཛོམས། གཞུང་གི་མཇལ་བྱུར་ཆེན་མོའི་ཁྲིར་རྒྱལ་པ་ཡལ་ཕྱས་ལྷན་
 རྒྱས་ཞབས་པད་བཀོད། དཀོང་ར་བཞེས་བྱུར་རྒྱས་པའི་ཐོག་སྤྱིད་སྐྱོང་ནི་
 མིན་ཏན། ཞལ་པ་གཉིས། བཀའ་སྐྱོན་ཁྲི་གདན་བྱུར་གསུམ། ལྷ་སྐྱེལ་ཐོ་
 ཡགས། (ཏུ་ལའི་ལྷ་མའི་སྐྱེལ་གཅེན་པོ་) མདའ་དཔོན་གཉིས། བཟུངས་
 རྒྱལ་ཕྱག་མཛོད། ཅའི་མཁན་ཕྱེ་ཆེ་རྒྱུད། བར་ནས་ལས་ཆན་བྱུར་
 དྲག་འཁྱིར་དཔྱུག་བཅས་དང་། རྣམ་རྒྱལ་གྲ་ཆོང་རྒྱལ་ཆ་བ་བཅས་ཁྱོན་
 ལྷམ་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་སྐོར་དང་། ལྷ་བྱང་གསལ་གཟིམ། མཁོན་གཉིས་
 བྱུར་དྲག་འཁྱིར་དཔྱུག་བཅས་མེར་རྒྱ་ཉིས་བརྒྱ་ཉི་ལྷ་སྐོར། མཇལ་

① (ལྷུ་བཟུན་གསུང་འབུམ་ཐོག་པ་མ་དང་པོའི་ཤོག་གྲངས་ 304)

རྒྱལ་རབས་”ཟེར་བའི་ནང་འདི་སྐོར་ལའང་ཕྱིན་ཅི་སྟོན་ནས་ཤིས་འདུག
 ཁོང་གསལ་ཡོང་ཆེན་ཐང་དགའ་བཞི་བརྟན་འཛིན་དཔལ་འཕྱར་གྱིས།
 “གཞུང་མདོ་སྐར་དཔོན་ཡར་ཡོང་སྐབས། སྐར་ཁམས་ཁྲལ་ས་ངན་རི་ཁ་
 སི་པ་ནམས་ནས་སྐབས་མགོན་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་ཁོང་མ་
 བདག་པོ་ཆེན་པོའི་གནང་རྟེན་ཅེ་རར་རྒྱ་བཅོམ་བྱས་པར། རྒྱ་པོད་ལྷ་
 དཔོན་བཀའ་མོལ་གྱི་སྟེང་ནས་ཁོང་མ་ཆེན་པོར་གནས་རྒྱལ་གྲེལ་ཅེ་རྒྱལ་
 གྲུབ་པར་བརྟེན་དེ་སྐོར་གྱི་ཞིབ་དཔྱད་དང་། དཔུང་འཇུག་ལ་ཆེད་
 དམིགས་ཟི་ཚོན་ཆེན་བླ་ཏུ་ནས་ཐེ་ཅང་རྒྱན་ཆེན་པོ་དང་། པོད་
 བཞུགས་ཡིན་ཨམ་བན་གྱི་བརྗེ་ཚབ་དང་སྐགས་ནང་ཁོན་སྟོང་ཨམ་བན་
 སོགས་རྒྱ་དང་། བཟུ། རྒྱལ་རྒྱུ་བཅས་གྱི་དཔོན་པོ་དང་། དམག
 མི་རྣམས་ཆེ་འབྲངས་མིན་སྐར་ཁམས་སྐྱ་འཕྱར་རྒྱའི་གནས་རྒྱལ་འཕྱར་བར
 བརྟེན། ཁམས་ཁྲལ་གཞུང་ཞབས་ཁག་དང་། སྐར་ཁག་གས་ཆབ་གས
 འབང་ཡི། རྟེ་དགོ་བཅས་གྱི་པོད་དམག་ནམས་གྱི་འགོ་ཡོད་ཏུ་ཁོ་པོའི་
 ཐེས་པོ་བཀའ་དྲིན་ཅན་མི་རྗེ་གྱུང་བརྗེ་ཏུར་ལས་བྱ་གཙོང་མདའ་དཔོན་
 རྒྱུང་ལོ་ཅན་པ་བྲག་གིས་ཕུན་ཆོགས་དང་། བ་རྩ་བརྟན་འཛིན་ནས་
 རྒྱལ། སྐར་ཁམས་འགོ་རྟེང་གས་གར་ཐའི་རི་དང་། རྟོད་སྐར་རྟེང་མི་
 རྒྱལ་ཐའི་རི་བཅས་ཐེབས་རྒྱའི་སྐོར་དོད།”① ཅས་གསུངས་འདུག་པ་མ་
 བད། སྐབས་དེར་ས་ངན་ཏུ་དཔུང་འཇུག་གིས་ཐའི་རི་ཐེ་ཏུ་རྒྱལ་བས་
 དམག་རྩེ་ཁྲིད་དེ་བཅན་ས་རྫོང་འཕྱར་མ་ཞེས་པ་རྫོད་བཅུད་ཐེར་བསྟེག་
 བཏང་བ་དང་། ས་ངན་པའི་འགོ་གཙོ་རྟེ་རོ་ཨ་འཆོགས་ཐེར་བ་ཡང་

① (དགའ་བཞིའི་རྩུང་བརྗོད་དེབ་དོན་378)

ལྷན་པ་ཆེ་ཉ་ས་པ་ཆུ་ཡིད་ཀྱིས་གསོན་པ་ལྷན་ཟེ་ཁོན་ཅང་ཅུན་ལ་ཅིས་སྤྲོད་
ཁག་སྤྲོད་བྱས་ཤིང་། རྒྱ་དམག་ནམས་ཕྱིར་ལོག་རྗེས་མེ་ལྷན་པ་ས་ཤོད་
དམག་ཁྲིད་ནས་ཁག་གཙུག་ཏེ་རྒྱ་སྤྲོད་བྱས་པ་མེད་པ་ནང་མི་ཡོངས་སྤོངས་...
གསོན་པ་ལྷན་ལྷན་པ་པར་གཙུག་ཏེ་རྒྱ་སྤྲོད་བྱས་པ་དང་། ཁོ་པའི་ཕ་སྤྲོད་
ཡན་པ་པཅས་མི་གཉིས་སྤོངས་སྤོངས་ཀྱི་ཁྲིམས་གཙུག་ཏེ་ཁོ་ག ཕ་སྤྲོད་ལྷན་པ་
དང་ལྷན་པ། མ་ཁོན། ཕ་སྤོངས་གསང་སྤོངས་ཀྱི་མ་ལྷན་པར་ལྷན་
འཁུད་ཏེ་བཅར་ཞིང་། ས་པན་པ་ནས་སྤོངས་ཆད་གཞུང་ལ་མར་ཁལ་འཁལ་
དཀོས་ནམས་སྤྲོད་གསོ་བྱས་ཏེ་ཕྱིན་ཆད་ལོ་སྤྲོད་དུལ་སྤྱིལ་ཀྱིས་འཁལ་...
སྤྲོད་དང་། སྤྲོད་ཁག་སྤྲོད་ཁྲིམས་མེད་ཀྱི་གསོ་མི་ཕྱིད་སྤྲོད་མཁལ་འཁལ་
སྤོངས་གནང་ཏེ་བཀའ་སྤོངས་དོ་ལས་ལྷན་པ་ཀྱི་ཏྱིང་སྤྲོད་པ་ལྷན་པའི་ནང་ཕྱིར་
འཁོར་པ་པཅས་ཞིབ་ཆ་དགའ་པའི་ཕྱིར་པ་པའི་ནང་འཁོར་པ་
ཅིང་། དགའ་པའི་ཕྱིར་སྤོངས་འཁུད་ཏེ། “སྤོངས་སྤོངས་སྤོངས་
སྤོངས་སྤོངས་གཉིས་དང་། སྤོངས་ཕྱིར་ལས་ཆད་པའི་སྤོངས་དང་པཅས་
གཞུང་གི་མཐ་པལ་སྤོངས་སྤོངས་སྤོངས་ འདི་ཉིན་ཤོད་པལ་སྤོངས་སྤོངས་
པན་དང་། ཏྱིང་མཐ་པན་གཉིས་ནས་པས་སྤོངས་ཁྲིམས་གསང་གི་ལ་སྤོངས་
ཏེ་སྤོངས་ཀྱི་སར་ལས་སྤོངས་སྤོངས་དཀོས་ཞེས་ཁྲིམས་དཔོན་ཞིག་གཞུང་
གི་མཐ་པལ་ཕྱིར་སར་མཐ་པན་གཉིས་ནས་འཁོར་སྤོངས་ཏེ་འཁལ་པ་དང་སྤོངས་
གཏོང་གནང་མཁོད་འཁལ་དོན་པའི་སྤོངས་སྤོངས་པར་དེ་འཁལ་མཐ་
པན་གཉིས་ཀྱིས་མི་སྤོངས་ཀྱི་པའི་སྤོངས་ཀྱི་སྤོངས་པའི་སྤོངས་པའི་སྤོངས་
པའི་སྤོངས་སྤོངས་པའི་སྤོངས་གཙུང་ཕྱིར་སྤོངས་པའི་སྤོངས་པའི་སྤོངས་...
བཀའ་པལ་དང་སྤོངས་སྤོངས་སྤོངས་པའི་སྤོངས་སྤོངས་པའི་སྤོངས་དང་། མ་ཕྱིར་

མདོ་རྒྱུ་པཅས་པལ་ལ།དེ་མཆོག་གི་དཔང་པོ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་རྒྱུ་མི་རྒྱུ་དེ་
 ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་ལགས་ནས་ཀྱང་ཆེ་བརྒྱུ་ལ་ཉོག་དང་སྒྲི་མདོ་རྒྱུ་པལ་ལྟུང་
 མོར་རྒྱ་གསལ་བ་ལྟར་ལས། དེ་ནས་འདིའི་པར་པོ་དེ་མི་རྒྱུ་པལ་གཞན་གྱི་
 ལང་དེ་རིགས་རྒྱུ་ལ་ལས་པ་ལྟར་འདྲུག་ཉེས་པ། སེམས་ལས་ཀྱི་བཞི་
 མདོ་ནས་སྒྱུ་ཞལ་མངའ་ཞུ་མི་རྒྱུ་མེད་པོ་མེད་ཀྱིས་མི་ཆོགས་ཆེ་བ་.....
 རྒྱས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་རོ་མཆར་ཆེ་བ་ལྟར་འདྲུག”① ཅས་པའོད་པ་ལྟར་
 རྒྱས་མྱིས་ཀྱང་པག་འཁོན་གསུམ་བསྐྱོད་མེད་ཉོག་གི་ཆེ་བྱུང་རྒྱ་དེས་.....
 པར་པལ་རྒྱ་གྲུག་སྒྲིལ་དེ་དཔངས་པའི་པལ་ལྟར་པལ་ལྟར་པར་.....
 གནས་པ་ཡང་འཕྲུལ་འདི་ཅས་ནས་རིམ་ཆགས་ཀྱང་པར་པའོད་ནོ།

པར་ཆེན་རྒྱལ་པ་རྒྱལ་ནང་རྒྱ་སེམས་པའི་རིམ་པ། ལྷང་རྒྱུའི་རྒྱས་
 པར་ནང་དཔལ་ཅན་པའོད་པ་ལྟར། ག་མག་པོ་“པར་ཆེན་རིན་པོ་
 ཆེ་མདོ་ལྷན་སྒྲུ་འདུམ་གྱི་ཆོས་མེ་ཆེན་པོར་དཔུང་བཞུགས་མཛད་ཅིང་།
 ལྷགས་པོ་ཀྱི་བའི་པོ་མདོ་ལྷན་ནས་ལྷག་བཞུགས་པའི་ལྷགས་པལ་པལ་ལྷན་ནས་རིམ་
 ཀྱིས་སེམས་སྐབས། རྒྱ་སྒྲུ་ལ། (ལྷང་རྒྱུ་ལེན་)མོར་མའི་པག་འཁོན་
 སེམས་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་གྱི་དཔོན་པར་སེམས། ” ཞེས་དང་། དེ་ནས་
 “མོར་མའི་པག་འཁོན་རྒྱ་སྒྲུ་ལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་
 བཞུགས་པལ། མི་རིང་པར་རྒྱལ་སྐྱེས་རྒྱལ་པ་ཡང་དེར་འཕྱོར། ཉོར་རྒྱ་
 ལྷ་པའི་ཉི་ཤུ་རྒྱལ་པ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་
 ལྷན་པལ་དང་རྒྱ་སྒྲུ་ལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་ལྷན་པལ་.....
 འཕྲད་མཛད་དེ། མོར་མའི་གསེར་གྱི་ལྷང་དང་གནང་སྐྱེས་པལ་ལྷན་པལ་

① (དགའ་བཞིའི་ལྷང་པལ་དེ་པོ་414)

དང་བཅས་མེད་པའལ་ཞུ་བ་གནང་། ”① ཞེས་དང་། དེ་རྗེས་“ཟུལ་
 གས་ཀྱི་ལ་དང་རྗེ་ལྷ་མ། ཞོད་མའི་བཀའ་ཞེ་རྩ་ཏུ་རྩོན་ལ་ཐེབས་ཀྱིས་
 བཤ་ཆེན་མཚོག་ནས་ཐེབས་རྒྱུས་ཀྱིས་ལ་བཞུར།རྗེ་ལྷ་མ་ཞེ་རྩ་ལ
 ཐེབས་ནས་ཞོད་མ་ཆེན་པོ་མའལ་འབྲད་གནང་བར་བཤ་ཆེན་རིན་པོ་.....
 མའི་ཐེབས་འཕ་གྱི་རྩོད་འགས་བཀའ་འདི་གནང་ཞིང་། བཤ་ཆེན་མཚོག་
 དང་རྗེ་ལྷ་མ་ནས་གཉིས་ལ་ནམ་བུ་དབང་ལྡན་གྱིས་མཚོན་པའི་དབྱ་ལྷ་
 ཆེད་ཀྱི་དེ་གནང་གྱིན་པའོ། (བཤ་ཆེན་དབྱ་པའི་སྐབས་ས་སྐད་ཞབས་
 འཁྱིར་གྱི་དཔོན་ལྷ་ལའང་ནམ་བུ་དབང་ལྡན་གྱི་ཆེན་རིན་པོ་དང་པོ་.....
 ཟུལ་འདི་ལྷན་བཟུང་བར་སྤང་།) བཟུན་པའི་ཉེས་གཉིས་ཀྱི་ཉིན་བཤ་
 ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཞེ་རྩ་གྱི་སྐྱེ་བྱུང་ཆེན་པོར་ཞོད་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་དང་
 མའལ་འབྲད་པའོ་དེ་ཟུར། རྗེ་ལྷ་མ། རྩོན་ཞེད་ཞེ་སྤྱུ་ཉེ་ཏུ་ཞིན།
 ཞོད་མའི་རྩུ་ཆེ་བ་ལྷང་ལྷང་ཞིང་ཅིས་ལྷན་བཅས་ལྷན་པོ་ཆེ་རྒྱུད་མང་པོ་...
 དང་། སྐྱེ་བྱུང་གི་རྩུ་མ་ཆེ་རྒྱུ་ཏུ་མ་དང་ལྷན་ཏུ་ཆེ་བས་བཟུང་ཐེབས།
 བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཞོད་མར་མའལ་ལྷའི་ཚོག་མར་རྗེ་ལྷ་མ་མཚོག་ནས་
 ཏུ་སྤྱེད་ (ཁྱི་) བཞུགས་ལུང་རྩུ་ཁྱེད་ཏུ་ཞབས་ཏོག་ག་སྤྱིག་པའོ་དཔོན་
 བར་རྒྱུད་ཐོད་རལ་བའོ་བ་པའོ་དེ་ནས་མ་འབྱུངས་པར་སྤྱིད་ཆེ་ལྱི་སྐྱེ་བྱུང་
 ཆེན་པོར་བཤ་ཆེན་མཐས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང་འཇམ་དབྱངས་མའི་རྗེ་པོ་...
 ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཞལ་རྒྱུ་མ། ཞོད་མ་ཆེན་པོས་རྗེ་ལྷ་མ་མཚོག་ལ། ཏུ་ཚོག་
 སྤྱེད་དེ་རིང་སྤྱེད་ཆེན་པོ་ལྷང་རོ་ཞེས་ཐེབས་པར། རྗེ་ལྷ་མས་དེ་རིང་སྤྱེད་
 ཞབས་མཚོད་པོན་གཉིས་ཞལ་འཇོག་གནང་བར་གནས་གཉིས་ལག་པོ་.....

① (ཐུབ་བཀུན་གསུང་འབྲུག་སྤྱིགས་པམ་དང་པོའི་ཤོག་གྲངས་306)

བཅས་ཉིན་འབྲེལ་ལེགས་ཤིང་སྤངས་ཡོད་ཆེན་པོ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ལྟར་...
 ཞེས་བྱ་བ་མཛད། དེ་ནས་གོང་མའི་བཀའ་བཞིན་ཏུ་རྩེ་ལྷ་མ་མཚོག་ནས་
 ཞབས་སྤྱི་བྱས་ཏེ། སུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྟེང་ཆའུ་མི་སྤྱོད་མཁས་ཅན་
 ཏུ་ཐེབས་ནས་ཤིས་བརྗོད་མཛད་ཅིང་། རེ་མ་མིས་སུ་ཆེན་བཞུགས་
 ལུལ་ཏུ་ཆེད་བསྐྱོན་མཛད་པའི་བཀྲ་ཤིས་སྐྱོན་པོའི་གཟིམ་ཁང་ཏུ་སྤྱག་.....
 ཐེབས། སུ་ཆེན་མཁས་ཅན་མཁུན་པ་དང་། རྩེ་ལྷ་མ་དང་ཉི་ཤུ་སྤུ་
 ཏུ་ག་པོ་ལྟས་ལྷ་དཔོན་རྣམས་ལ་ར་གལ་ཚོག་སྤྱགས་སྤོ་པའི་གསུང་ལྟེང་...
 མཛད། ལྷ་ཉིན་གནས་ལྷ་ཉི་ལོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་བཀྲ་ཤིས་སྐྱོན་
 པོར་ཐེབས། སུ་ཆེན་མཚོག་ལ་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་བ་གནང་སྐབས་
གོང་ནས་སྤྱོད་གསུང་སྤྱགས་ཉིན་ལྟས་དཔོན་ཆས་བསམ་གྱིས་མི་བྱ་བ་
 པ་འབྲུལ་བ་གནང་། གསོལ་ར་བཞེས་སྐབས་གོང་མའི་བཀའ་ལས། དེད་ལྷ་
 དཔུང་མོ་བརྟན་ཅུའི་སྤངས་ཡོད་ཆེན་པོའི་ཚོག་སུ་ཆེན་ཡོད་ཏེ་ནི་ཐེབས་པ་
 སྤྱོད་མཁས་འདིའི་བརྟན་འཕྱོ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཕན། ངས་མོ་མང་པོར་ལྷང་སྤྱོད་ཏུ་
 ཚོག་སྤྱོད་ལས་ཚས་ཅུང་ཟད་བསྐྱབས་པ་ཡོན་ཏུང་། ལངས་བྱས་ལྷ་ཚོས་
 འདི་ལྷ་མཚོ་ལྷང་ཟབ་ལ་བྱ་ཆེ་ཞིང་། དེད་ནས་བྱལ་མིད་ལྷ་ལས་དོན་ས་
 ཉིང་གི་དོན་ཐམས་ཅད་ལྟེང་དཔོན་པས། མོང་སྐབས་མེད་པའི་སྐབས་
 ལྷ་ལྷ་ཚོག་སྤྱོད་ནས་བསྐྱབས་པའི་ཚས་རྣམས་ལ་སྤོམ་པའི་རྟོགས་པ་སྤྱོད་མ་
 ལུང་། རེ་མ་རེ་མ་ལྟེང་པའི་སྐབས་ན་ཡོད། ད་ལམ་རང་རེ་
 མཚོད་ཡོན་དཔོན་ལྷ་མ་ལ་བ་འདི་ཚོན་ལྷ་སྤོམ་ལམ་དང་སྤྱགས་.....
 བསྟེད་ལྷ་འབྲེལ་བ་བཟང་པོ་དེས་པར་སྤོམ་པའི་རུས་ལ་བབས་པ་ཡོན་.....
 འབྱུག་པས། དེད་ནས་ལྷ་མ་ཉིད་ལ་ཚས་བཀའ་མང་པོ་བྱ་བྱ་ཡོན།

དེད བས་ཐུང་པོད་ཀྱི་པལ་སྐད་མི་ཤེས་ཀྱང་ཉིད་མེད་ས་རྒྱུ་འཕལ་རྒྱ་རྒྱ་
 བོག་སྤྱུ་ལ་ཉིད་མཁོའི་པལ་སྐད་གང་ཟིན་འབད་ཚེ་ལྱིས་པསྐབས་པ་ཡིན
 བའང་བྱང་པོ་མི་འདུག ཚེས་ཀྱི་གཏམ་པ་མ་ལྟོས་ཀྱི་བོག་སྤྱུ་ལ་མ་
 བྱས་ནས་བརྒྱུར་ཚོག་ཅེས་གསེར་ཀྱི་བཀའ་བཟང་པོ་བརྒྱལ། མོད་མ་པོ་
 བྱང་རྒྱ་མེད་ས་རྒྱུ་པ་ཤ་ཆེན་མཚོག་གི་སྤྱུ་རྒྱུ་རྒྱ་རྒྱ་ལ་བོག་རྒྱུ་མ་མ་
 བས། དེ་རིང་གཟུང་སྐར་ཕུག་སྤྱུ་མཚོགས་པའི་ཉིན་མཚོད་ཡོན་གཉིས་
 གསེར་ཞལ་རྒྱ་འཛོམས་ཀྱིས་འཇམ་དབྱངས་མི་ཡི་གཟུགས་ཅན་མོད་མ་
 ཆེན་པོ་བས། རྒྱུ་ཉིད་ལ་ཞབས་བཏན་འབུལ་བ་གནང་བར་སྤྱགས་ཀྱི་
 བེན་རྒྱ་འབྲིག་ཅིང་། གནམ་གཤིས་དང་ཉིན་འབེལ་བེན་རྒྱ་ལེགས་པར་
 མ་ཟད། མོད་མ་ཆེན་པོས་རྒྱུ་ཉིད་ལ་སྤྱགས་དང་དང་རྒྱལ་པར་དབྱེས་
 ཚོར་བསམ་ཀྱིས་མི་བྱུང་བ་གནང་བ་ནི། ཁོ་པོ་གན་པོ་ན་ཚོད་འདི་རྒྱ་
 བུའི་བར་རྒྱལ་པོ་འདི་དང་འབྲེགས་པ་ཡིན་ཀྱང་དེ་རྒྱ་བུའི་དབྱེས་ཚོར་
 གཏན་ནས་མ་ཤེས། འདི་ཐམས་ཅད་མཚོད་ཡོན་ནམ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱགས་
 བརྒྱུད་ཆུབས་པོ་ཆེའི་མཁུས། སྤྱང་ཡང་རྒྱལ་བ་ཙེང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བརྒྱན་
 པ་འདི་ལྟ་ནས་སྤྱང་མོད་འཕེལ་རྒྱ་འགྲོ་བའི་རྟགས་ལྟ་སྤང་བས། བེན་རྒྱ་
 སྤྱགས་རྒྱུ་ཆེ་ཆུལ་ཀྱི་ལྷ་བ་དང་སྤྱུ་ཡེར་ཀྱི་ཁ་བཏགས་འབུལ་བར་མཛད་
 རོ།”①ཞེས་གསལ་འདུག་ཅིང་། གནམ་ཡང་དེའི་རྒྱུ་ཀྱི་མཛད་རིམ་སྐོར་
 ལ། “སྐབས་ཤིག་མོད་མ་ཆེན་པོས་པ་ཤ་ཆེན་མཚོག་དང་རྒྱུ་མ་གཉིས་
 འཕགས་ལུལ་ཀྱི་བོགས་མེད་དབྲིག་གཉིན་གཉིས་དང་མཚུངས་པར་བསྐྱེད་

② (ཐུབ་བཀུན་གསུང་འབུམ་སྤྱེགས་བཅའ་དང་པོའི་བོག་གྲངས་307

པའི་ཐུགས་ཚིག་མཆོག་པ་ཅན་བྱུག་གིས་མཛད་པའི་བསྐལ་གཡེལ་རེ་སོ་ལྟ་
 སོ་ལ་གནང་བ་ལྷ་མ་དཔལ་པས་རྒྱན་ཏུ་བརྒྱན་པ་མཛད། ཉེར་བཞིའི་
 ཉིན་མཚན་ཡོན་ཤེས་ཞལ་ཉན་རྒྱས་ཀྱི་རྩོན་ཆེན་གནང་བ་དང་། ཉེར་ལྔ་
 བས་བཟུང་ཉིན་བཅུའི་རིང་འཆར་ཅན་གྱི་རྩོན་པར་ཆེད་མོ་ཤེས་གས་པར་
 པར་ཆེན་མཆོག་ཤེབས་པ་ནས་སྤྱི་ལོ་ཆེ་ལྔ་ཉིད་ཀྱང་རྒྱན་ཏུ་ཤེབས་པ་ལྟ་
 མཛད། ཉེར་བྱུག་གི་ཉིན་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་པོ་ཏེ་ལར་གནས་གཞིགས་
 ལ་ཤེབས་སྐབས། རྗེ་ལྷ་མ་མཆོག་གྱུར་དེར་བྱོན་ནས། ཆོགས་པ་ལ་པར་
 ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་དགའ་ལྡན་ལྟ་བུ་མའི་བཤད་ལུང་བརྒྱལ་བའང་གསན་
 པ་གནང་། ཉེར་དཔུང་ཉིན་རྒྱ་ལྔ་ཟླ་གཏོར་ལ་གོར་མ་ཆེན་པོ་དང་
 པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱན་རྒྱས་མོག རྗེ་ལྷ་མ་མཆོག་ནས་དོ་རྗེ་སྤྱི་
 དཔོན་མཛད་དེ་བྱུག་ཅུ་པའི་མར་ཤེན་པ་གནང་། ཆོས་གསུམ་གྱི་ཉིན་
 གོར་ནས་པར་ཆེན་མཆོག་ལ་རྒྱ་སྐད་ཏུ་པོལ་པས་ཞེས་པ་གོར་བུ་ཆེན་པོ་
 པའི་ཐམ་ཀ་གནང་སྐབས། རྗེ་ལྷ་མ་ཉིད་བྱོན་ནས་པར་ཆེན་མཆོག་གིས་
 ཐམ་ཀ་བཞེས་སྐབས་རྒྱན་བཀྲུགས་མཛད་ཅིང་སྤྱི་ལོ་ཁ་བཏགས་ལྟ་བུ་
 འབྲལ་བ་གནང་། ཆོས་བྱུག་གི་ཉིན་པར་གིས་རྒྱན་པོར་རྩོན་ལམ་ཆོགས་
 པའི་མཚོན་ཏུ་མཚན་ཡོན་གཉིས་དང་རྗེ་ལྷ་མ་མཆོག་ཤེབས་ནས། པར་
 ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བདེ་རྩོན་བརྒྱན་འབར་མ་མོགས་གསུངས་ཤིང་གིས་
 བརྒྱན་མཛད། དཔོན་མེ་བཟ་གིས་རྒྱན་པོ་འདི་ཁར་སྐྱེས་ཀྱི་ཆོག་ལྟག་
 ཤེན་མོགས་གཙང་གི་བཟ་གིས་རྒྱན་པོ་ནང་རྩར་འཇུགས་རྒྱུར། པར་ཆེན་
 རིན་པོ་ཆེའི་ལྷ་ཁྲིད་ནས་ལྷ་མ་བཟང་བ་ཞིག་དང་བྱང་འདེན་དག་བརྒྱས་
 མོགས་དཔོན་ལྟུང་། རྗེ་ལྷ་མ་མཆོག་ལ་གོར་ནས་བཀའ་ཤེབས་པ་བཞིན་

བཤེན་རིན་པོ་ཆེར་སྟོན་འབྲུལ་མཛད་དེ་སླ་མ་སོར་བསྐྱོ་བཞག་གནང་།
 ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆེས་པར་ལ་བཤེན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཆེན་པོས།
 གནམ་གྱི་ལྷ་མོར་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་དགུང་ལོ་བརྒྱན་ཅུར་ཐེབས་པའི་...
 བཟ་གིས་ཁྱི་སྐྱ་གྱི་སྐྱ་གི་སྐྱ་ཡེར་ཆེན་པོ་དང་བརྒྱན་ཞབས་བརྟན་.....
 འབྲུལ་རྒྱར། རྗེ་སླ་མ་མཆོག་གྲང་བཤེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཏུ་གོང་
 མའི་བརྒྱགས་གནས་སྟུ་བྱོན། རྗེ་སྟོན་པཤེན་མཆོག་གོང་མར་མཇལ་
 འཕྲད་སྐབས་ཐམས་ཅད་ཏུ་རྗེ་སླ་མ་ཉིད་ལྷན་ཏུ་ཐེབས་པ་གནང་ཞིང་།
 དེ་དག་གི་སྐབས་གོང་མའི་བཀའ་བཤེན་རིན་པོ་ཆེ་གཟིམ་ཁང་ནང་...
 མའི་བར་འདྲོ་ལི་ལ་བརྒྱུན་ནས་དང་། རྗེ་སླ་མ་གཟིམ་རྒྱང་སྟེ་མའི་འགག་
 བར་ཏུ་ཐེབས་བྱམས་ལ་བརྒྱགས་ནས་འཕྱོན་ཆོག་པའི་བདག་ཆེན་སླ་ན་...
 མེད་པ་བརྟུལ། བཤེན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཆེན་པོ་ནས། འཇམ་
 དགུངས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་མཛད་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་ཅིང་།
 རྒྱ་ཆེ་པའི་བརྒྱགས་བརྗོད་ལས་བཙམས་ཏེ་གསུང་བཤད་འབྱམས་གྲས་...
 པའི་སྟོན་ནས་ཞབས་བརྟན་གྱི་བདེན་ཆོག་སྟུལ་བ་དང་། གོང་མ་ཆེན་
 པོས་བཀའ་ལན་བླབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ནོར་བུའི་དོ་གཤམ་བཞིན་ལྷག་པར་.....
 བརྟུལ་བ་ནམས་རྗེ་སླ་མཆོག་ནས་མཛོད་ཡོན་སོ་སོ་ལ་བརྒྱུར་ནས་སྟོན་ཏུ་
 འབྲུལ་ཐ་གནང་། ཆེས་པར་ལྷན་ཏུ་ཉིན་པོ་ཉ་ལར་ལྷན་ལམ་གྱི་ཆོགས་
 དགུར་མཛོད་ཡོན་གདན་འདྲེན་པར་རྗེ་སླ་མ་མཆོག་གྲང་ཐེབས། ཆེས་
 བརྒྱ་གསུམ་གྱི་འབྲངས་སྐར་དངོས་གཞིའི་ཉིན།.....བཤེན་མཆོག་དང་
 ལྷན་ཏུ་གོང་མ་ཆེན་པོར་མཇལ་འཕྲད་དང་། སྟོན་པར་མར་ཆེ་ཆོག་
 སོགས་ཞབས་བརྟན་ཞལ་འདྲོན་གྱི་རིམ་པ་གནང་། ཆེས་པོར་བརྒྱད་ཀྱི་

ཉིན་ཁོང་ནས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་བདེ་མཆོག་དཀར་པོའི་ཆོ་དབང་.....
 གསལ་བཞེས་མཛད་སྐབས་གསུང་བཤད་དང་ཆོ་གའི་དམིགས་རིམ་.....
 དམས་ཆེ་ཟླ་མ་མཆོག་ནས་སོག་སྐད་ཏུ་བསྐྱར་ཏེ་ཁོང་མའི་སྐབ་ཏུ་འབུལ་
 བ་ཡནང་། དེ་ནས་པར་ཆེན་མཆོག་ཀྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ཡེ་ཅིར་ཏུ་ཆིབས་
 བསྐྱར་ཏེ་བ་ན། ཆེ་ཟླ་མ་ཞག་ཤས་ཀྱི་སྡོན་ལ་ཡེ་ཅིར་ཏུ་སྐྱག་ཕེབས་ནས་
 པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཕེབས་བསྐྱར་མགྲོན་གཉིས་བསྐྱབ་པ་དེ་མ་ཆེ་.....
 གཏོར་བ་ཡནང་། ཟླ་བ་དབྱུ་བའི་ཆེས་གཅིག་གི་ཉིན་མོ་ཡང་ཆེན་པོའི་ཉི་
 འདབས་ཤིང་ལྷ་མོ་ཕེབས་པ་ལ་ཆེ་ཟླ་མ་མཆོག་ནས་མཇལ་འཕྲིན་མས་ཀྱི་
 ཐོག་ཆོས་མྱིད་ཀྱི་སྐྱེད་སྐྱེད་ཀྱས་པ་ཡནང་། ཆོས་གསུམ་ཀྱི་ཉིན་པར་
 ཆེན་མཆོག་དང་ཆེ་ཟླ་མ་མཐུན་ཏེ་ལྷ་ཁང་ཏུ་ཕེབས་པར། ཁོང་ནས་ཀྱལ་
 བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་སྒྲུབ་སྐྱེད་འཇལ་ས་གསེར་ཡིག་གི་འཆར་གཞི་སྒྲི་
 སྐྱེད་ཏུག་པ་བསྐྱེད་ནས་པར་ཆེན་མཆོག་ལ་སྐྱབ་བསྐྱར་བྱ་སྒྲུ་གནང་བ།
 ཆེ་ཟླ་མ་མཆོག་ནས་བོད་སྐད་ཀྱིས་བསྐོས་ཏེ་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱབ་...
 འབུལ་མཛད། དེ་ནས་ཡོ་མི་ཡན་(ཡོན་)ཀྱི་སྐྱེད་ཆལ་སྐྱེད་ལྷལ་ཀྱི་ཡོ་...
 མཆོན་ཐམས་ཅད་མ་ཆར་བ་མེད་པ་དེར། པར་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
 གཞིགས་མོར་ཕེབས་པས་ཆེ་ཟླ་མ་མཆོག་གུང་སྐབ་ཏུ་ལོན། ཆེ་ཟླ་མ་
 མཆོག་ནས་པར་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར། ཀྱལ་པོ་ཆེན་པོ་འདི་སྡོན་
 ཀྱི་སྐྱགས་སྐྱེད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་བསྐྱབ་པ་བསྐྱབ་.....
 འཛིན་སྐྱེད་དང་། སྐྱག་པར་ཆེ་ཉིད་ལ་མི་འཕྲོག་པའི་དད་པ་དང་ཐུན་པའི་
 སྐྱགས་སྐྱེད་མོས་ཆལ་ཀྱི་སྐྱེད་ཀྱང་ཀྱུན་ཏུ་སྐྱབ་དངས་ཏེ་གིས་བཟོད་དང་
 སྐྱོན་ཆཐས་ལྷ་བ་གནང་བ་མ་གཏོགས། སྐྱེད་ཆལ་ནང་མར་གཞན་མ་

ལྷོན་པོ་ན་མས་ཀྱང་ཡོང་མི་ཚེས། འདི་ལ་དཔགས་ན་མཚན་ཡོན་ན་མ་
 གཞིས་ཚོན་རྒྱལ་ཤིག་ནས་བྱུགས་པ་ལྷེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཡོད་པ་ད་...
 ལམ་མངོན་རྒྱ་ལྷར་པ་རོ་མཚར་ཆེ་ཚུལ་སྟགས་ལྷ་བ་མཛད། ལྷེད་ཆལ་
 བས་ཚུར་ཐེབས་པའི་ལམ་རྒྱ་རྒྱ་ཤར་གི་དཔོན་པ་རོ་ཞེང་ཟི་བྱ་བར་ཐེབས
 པས། དཔོན་དེའི་ཁྱི་བྱར་རྒྱ་རྒྱ་ཤར་མདོ་སྡེ་ལ་ཤིན་རྒྱ་མཁའ་པ་ཞིག་ཡོད་
 པ་ལ། པར་ཆེན་མཚོག་ནས་ལྷ་བ་དང་། འརྒྱལ་བའི་སྒྲོར་སྟགས་མདོ་
 རྒྱགས་ཀྱི་དཀར་གནད་མང་པོའི་བཀའ་འདྲི་གནད་བ་དང་། རྒྱ་ཤར་གིས་
 དེ་ལ་ལན་ཐོགས་ཐེད་ལྷས་པ་ན་མས་རྗེ་སྤྲ་མ་མཚོག་ནས་ཡོ་རྫོང་མཛད་.....
 པས། པར་ཆེན་ཤིན་རྒྱ་དཀྱིས་ནས་རྒྱ་ཤར་ལ་པར་གས་པ་མཛད་མཛད།
 དེ་གའི་རྒྱ་མཛན་རྗེ་སྤྲ་མ་དང་ལྷ་སྟག་རྒྱག་པས་ཤོར་མའི་རྒྱན་རྒྱ་གསོལ་
 པས། ཤོར་མ་བྱུགས་དཀྱིས་པས་རྒྱ་ཤར་དེ་ལ་ཆན་ཞི་ཞེས་པས་མ་གཏན་
 རྫོབ་དཔོན་ཀྱི་ཆོ་པོ་བཀའ་འདྲིན་པར་ལ། དེ་ནས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
 བཞུགས་གནས་སྤྱ་ཐེབས་པར་རྗེ་སྤྲ་མ་མཚོག་ནས་རྒྱར་གསོལ་བྱེ་བ་ལྷེན་
 བཀྱར་རྒྱ་ཆེ་བ་འབྲལ་བ་མཛད། ཆེས་དཔྱའི་ཉིན་ཤར་ཀའི་ལྷེད་ཆལ་
 རྒྱ་པར་ཆེན་མཚོག་དང་ཤོར་མ་མཛལ་འཛམ་མཛད་རྒྱའི་བྱ་གཞིར་རྗེ་སྤྲ་
 མ་མཚོག་གྱང་ཐེབས། བརྒྱ་གཞིས་ནས་ཉིན་ཁ་ཤས་ཀྱི་བར་པར་
 ཆེན་མཚོག་པོ་སྤང་ཆེན་པོའི་ནང་གི་ཤོར་མའི་བཞུགས་གནས་ན་མས་.....
 དང་། ཅན་དན་རོ་པོའི་ལྷ་ཁང་སྟགས་ལྷ་ཁང་མང་པོ་ན་མས་སྤྱ་ཐེབས་
 པ་དང་། དེ་ནས་ཐན་བྱུ་ཤར་རྒྱ་པར་ཆེན་པོ་ལ་སྤྱ་ཆེན་རོ་མཚར་
 ཅན་ལ་བཞུགས་ནས་ཐེབས་པ་དང་། ཤར་ཤན་(ཐན་)ཀྱི་ལྷ་ཁང་
 ར་མས་སྤྱ་ཐེབས་པ་པཅས་ལ་རྗེ་སྤྲ་མ་མཚོག་གྱང་རྒྱན་རྒྱ་ཐེབས་ནས།

ལྷ་ཁང་ནམས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྐྱེད་ཆལ་གྱི་ཡ་མཆན་པའི་བཀོད་པ་ རྣམས་
 ལྷན་ཏུ་གསལ་བ་གནང་ཞིང་། ལྷ་པའི་སྐོར་གྱི་དྲི་བ་འགའ་ཞིག་ལྟས་
 པར་པ་ཆ་ཆེན་མཆོག་ནས་ལན་མཐའ་ཆོད་པ་བཟུལ་པས་རྩེ་སླ་མ་མཆོག་...
 གི་བླགས་ཆོས་པ་བྱུང་ནང་། ཉེར་གཅིག་གི་ཉིན་ལྷ་ཁང་མེར་པོར་པ་ཆ་
 ཆེན་མམས་ཅད་མཆུན་པ་ལས་གཙོད་ཀྱི་སླ་རྒྱད་གསལ་འདེབས། རྒྱང་
 ར་པའི་མའི་ཡུང་ཤིང་བཅས་གསན་པ་མཛད། བཟུ་པའི་ཆོས་
 གསུམ་གྱི་ཉིན་པོའུ་ཉིད་ཉེན་བྱ་བ་རྒྱལ་པོ་ན་རིམ་གྱི་ཁྲི་འདོན་གནང་.....
 པའི་ཕོ་བྲང་ཏུ། མོང་མ་ཆེན་པོ་དང་པ་ཆ་ཆེན་མམས་ཅད་མཆུན་པ་གདན་
 འཛུགས་པའི་སྐོར་ཕོ་ཆེན་པོ་ལ་རྩེ་སླ་མ་མཆོག་གྲུང་ཐེབས། མོང་མའི་
 བཀའ་པ་ཆ་ཆེན་མཆོག་ཕོ་བྲང་འདིའི་ཐེམ་སྐས་གསུམ་པའི་བར་དང་། རྩེ་
 སླ་མ་ཐེམ་སྐས་གཉིས་པའི་བར་ཏུ་འདོ་མི་ལ་བཞུགས་ནས་ཐེབས། པོའུ་
 ཉིད་ཉེན་འདི་རྒྱལ་པོ་ན་རིམ་ཁྲི་འདོན་མཛད་པའི་ཕོ་བྲང་ཡིན་པས།
 གནམ་འོག་གི་མི་དྲག་གཞན་སྤྱི་ཡང་འདོ་མི་ལ་འདུག་པ་ལྷ་ཞོག་བཀའི་...
 གནང་བ་མེད་པར་རྩ་སྐོར་ཏུ་འཇུག་པ་ཡང་མི་ཅང་བ་ལ། འདི་རེས་སླ་མ་
 དམ་པ་རྣམས་གཉིས་ལ་སྐར་དཔེ་མེད་པའི་དམིགས་བསལ་འདི་འདྲ་གནང་
 བ། མོང་མ་ཆེན་པོ་བཟུན་པ་བཟུན་འཛིན་དང་བཅས་པར་བྱས་པ་རྒྱར་
 བཞེས་པའི་རང་རྟགས་ཆོལ་མེད་ཏུ་བཟུན་པ་ཉིད་དོ།ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་
 ཉིན་ཅན་དན་རོ་པའི་མཉུན་ཏུ་མོང་མ་ཆེན་པོ་དང་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
 རྩེ་སླ་མ་བཅས་ལྷན་རྒྱས་དོན་གྱུན་འདེན་ལྟས་གསལ་སོན་རྒྱས་པར་མཛད་
 ཅིང་། དེ་མཆུངས་ཉེར་གཉིས་ལ་ཡུང་ཉེ་ཡུང་ཏུ་སྐོན་ལམ་རྒྱལ་པ་མཛད།
 ཉེར་དྲུག་ཉིན་པ་ཆ་ཆེན་མམས་ཅད་མཆུན་པ་རྩེ་སླ་མ་རང་གི་བཞུགས་.....

གནས་ཐུང་ལྷ་མིར་གདན་དྲངས། གཙུག་ཏོར་རྣམ་ཐུལ་ཉ་དཔུའི
 རྗེས་གནང་དང་། གཙུགས་དཀར། བུམས་པས་དཔ་པཅས་པའི་གཟུངས།
 རྒྱལ་མ། རྣམ་ཐུལ་པའི་གཟུངས་པཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལྷང་བྱ་བ་འཛད།
 བུམས་ཆེན་ཆེས་རྗེའི་ཤེམ་རྒྱང་ལོགས་ལྷ་ཁང་ཁག་དང་། རྗེ་སླ་
 མའི་མཆོད་ཁང་ཉེར་ཤོད་མཆོད་ཁང་རྣམས་སྤྱ་ཞབས་ཀྱིས་པཅགས་ཏེ་....
 མཆོད་འབུལ་ལྷགས་སྒོན་ཤིས་པཛོད་ལོགས་མཛད།པར་ཆེན་རིན་
 པོ་ཆེ་ནས་རྗེ་སླ་མ་མཆོག་ལ་ནེ་ལྷ་ཆོས་ཏུག་གི་ཟབ་ཁྲིད་གསན་པ་མཛད་
 ཅིང་ཐུང་ལྷ་མིར་ཞག་གཅིག་བཞུགས། ” ① ཞེས་གསལ་བ་རྣམས་ཉིན་
 མོའི་ཆུལ་ལྷང་གོ་བདེ་ལ་དོན་གསལ་པས་འདི་རགས་ཅམ་དྲངས་པ་ཡིན།

པར་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་ཐུལ་ནང་ཏུ་སྤྱ་གཤེགས་པའི་སྐར་ལ།
 ཉེ་ཆར་“པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་གོང་མ་ཆེན་པོར་རྗེས་གནང་ཐུལ་གྱི་བ་...
 བས་བཞུགས་དནས་སྤྱ་ཐེབས་སྐལ་ཞལ་ནས། ད་ནི་བྱེད་རྒྱ་མམས་
 ཅད་ཆར་བ་ཡིན་གཤིས་སྒོ་ཡང་ཤིན་ཏུ་བདེ་ཞེས་པའི་བཀའ་བཞད་...
 མོ་རྒྱང་ཟད་དང་པཅས་ཐེབས་ཐུང་བར། རྗེ་སླ་མ་མཆོག་གིས་སྐལ་
 མཆོད་མཆོག་ནས་དེ་ལྷ་ཏུའི་ཤཀའ་གཏུན་ནས་མ་ཐེབས་པ་ཞིག་དཀོས།
 མཛད་པ་ཐུག་ལས་རྣམས་བརྟན་འགྲོའི་དོན་འབའ་ཞིག་ཡིན་པས་འཁོར་...
 བ་མ་རྟོང་གི་བར་ལ་རྒྱགས་པའི་མཐའ་ཡོད་དོགས་མེད། ཐུལ་ཁབ་
 འདིར་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་རྣམས་བསྐངས་ཏེ། བོད་གངས་
 ཅན་གྱི་རྒྱངས་སྤྱ་ཞབས་མོར་བཀོད་ནས་ཁྱང་བརྟན་འགྲོའི་དོན་དཔག་ཏུ

① (ཐུའུ་བཀུན་གྱི་གསུང་འབུམ་ཐོགས་བམ་དང་པོའི་ཤོག་ཐངས་

མེད་པ་ ཞིག་གནང་ཆུ་ཡོད་མོད། ད་ལྟའི་བཀའ་དེ་ལྟ་བུ་སྟུ་ཅིང་གི་ཚུལ་
 ཏུ་འད་གཏན་ནས་མི་གནང་བ་མཁུན་ཞེས་བྱ་བ་མཛད། བཀའ་ལས་རྗེ་
 རྩེ་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེས་དབུས་ཁྱེད་ན་མ་པས་གང་གསུངས་པ་དེ་ལྟར་ངེས་་་་
 པར་རེད་དེ། རེད་ནས་བྱ་རྒྱུར། འཇམ་པའི་དབུངས་ཤོར་མ་ཆེན་པོའི་
 བཞེད་པ་སྐོང་རྒྱའི་ལས་དོན་ཅ་བ་ཆེ་རིགས་ན་མས་ཆོར་བ་ལ་བསམས་་་་
 བས། ད་ངེས་སྟུ་ཅིང་གི་ཚུལ་ཏུ་བྱས་པ་ལས། གཞན་མ་ཡིན་ད་ལྟ་རྒྱ་
 ལྟར་གསུངས་པ་བཞིན་འགྲུབ་པའི་སྐོན་འདུན་གསོལ་འདེམས་གང་དྲག་བྱ་
 ཞེས་ཐེབས། བཤ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ལྟ་ཁང་ཁེར་པོའི་བཞུགས་
 གནས་སུ་ཐེབས་ནས་སྟུ་ཉེམས་པའི་ཚུལ་བཞེས་པས། རྗེ་ལྷ་མ་མཆོག་
 རྒྱན་དྲངས། རྒྱག་གཤིག་ན་མས་ནས་རྒྱག་ཅ་ལ་གཟིགས་དཔོན་ཚུལ་བྱས་
 པ་བཞིན་གཟིགས་ནས། རྒྱག་ཅ་བྱས་པས་དེ་ཅམ་ཅི་ཤེས་རྗེ་རང་གི་
 རྒྱགས་བསྐྱེད་རང་གཙུ་ཆེ་བས། བརྟན་པ་དང་འགོ་བའི་དཔལ་ཏུ་
 ཞབས་པད་ལུན་རིང་བརྟན་དཔོན་ཚུལ་གྱི་གསོལ་བ་ནན་ཏན་འདེབས་པ་
 གནང་། རྩེ་ཉིན་ཤོར་མ་ཆེན་པོ་ཐེབས་ནས་གཟིགས་རྟོག་མཛད་ཅིང་།
 རྗེ་ལྷ་མ་མཆོག་ལ་སྟུ་རྒྱུང་ཏུ་བཅར་བཞུགས་གནང་དཔོན་པའི་བཀའ་་་་
 ཐེབས། བཤ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཞིང་གཞན་ཏུ་དཔོངས་པ་གཏད་
 རིན་པའི་དབང་གིས་ཉིན་བཞིན་སྟུ་ཁམས་རྗེ་ཡོད་ཏུ་ཐེབས། ་་་་་དེ་ནས་
 རྟོར་ཁྲ་བརྩུ་གཅིག་པའི་ཆོས་གཅིག་གི་ཉི་མས་ཅམ་ན་མིད་ཞིའི་གཙུག་་་་
 རྒྱན་བརྟན་འགྲོའི་དཔལ་མཛོན་གཅིག་ཏུ་དེ་ཉིད་གཞུགས་སྟུའི་བཀོད་པ་
 རྒྱལ་བ་འོད་དཔག་མེད་གྱི་རྒྱགས་ཀར་གཤེགས་པའི་ཚུལ་བརྟན། དེ་
 ཏུས་རྒྱག་གཤིག་པ་ནང་མ་ཐམས་ཅད་སྟུ་རན་གྱིས་བརྒྱལ་ཏེ་སྟུ་རྒྱུང་ན་་་་

འཛིན་པ་སྤྱི་ཡོད་མེད་པས། རྗེ་ལྷ་མ་མཚོག་ལ་ཇོ་སག་ལྷ་མ་ནམ་མཁའ་ས
 རྒྱལ་གཡོག་ལྷས་ཏེ། རྒྱ་གཞུང་རིན་པོ་ཆེར་འབྲལ་བྱ་དགོས་པའི་ཁྱི་ལྷ་
 རྣམས་མཛད་ཅིང་། རྒྱགས་དམ་གསལ་འདེབས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་། རྒྱལ་
 རྒྱ་ལྷ་མེད་ཀྱི་དཔལ་འདེབས་བཅས་རྒྱས་པ་གནང་སྟེ། རྒྱག་མཛོད་
 དང་དཔོན་པོ་ལོགས་རྒྱ་མཁུན་ནང་མ་རྣམས་ལ་མེམས་གསོ་བའི་ཞལ་
 ཏེ་ད་བཀའ་བྲིན་བསྟུལ།ལྷགས་ལྷ་ཏྲ་ལྷ་གཉིས་པའི་ཆོས་བརྒྱ་
 གཉིས་ལ་པར་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་གསེར་གཞུང་རིན་པོ་ཆེ་བོད་
 ཏེ་རྒྱན་འདྲིན་པའི་ཐེབས་སྤྱེལ་ལ་ཆེད་ཏའི་སྤྱི་བར་བྱ་ཚུན་ནས། རྒྱ་
 གཞུང་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་སྟེར་པོར་བཞུགས་པའི་མཚོན་རྟེན་ལ་ཁ་.....
 བཏགས་དེལ་ཀྱི་མཛུལ་བཅས་སྤུལ་ཏེ། ཡང་ཡིད་རྒྱུར་ཐེབས་ཀྱི་རྒྱགས་
 རྗེ་བསྟུལ་བ་གནང་ནས་ཕྱིར་ཐེབས་སོ། ”① ཞེས་གསལ་འདུག རྒྱ་
 ལའི་ལྷ་མ་བརྒྱད་པའི་རྣམ་ཐར་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར། “པར་ཆེན་ཐམས་
 ཅད་མཁུན་པའི་རྒྱ་གཞུང་རིན་པོ་ཆེར་མཚོན་འབྲལ་དང་འབྲེལ་འཁྱི་རྒྱ་
 བར་བསྟུ་བར་བྱང་ལྷོན་ལོན་པ་དང་། མཁུན་གཉིས་ཕྱིར་སྤྱོད་པ། ”②
 སྟགས་ཆེད་བརྗོད་བསྟུངས་པ་མ་ཟད། རྒྱ་གཞུང་ཡངས་ཅན་བྱ་འཕྱོར་
 སྐབས་མཚོན་འབྲལ་དང་རྒྱགས་སྟོན་སྟོན་གལ་སྟགས་འབྲལ་མི་ཡང་གཏོང་
 གནང་མཛད་འདུག

4. བོད་མས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་བརྒྱད་པ་ཆོས་ཀྱི་དགཉིས་ཀྱི་བཀའ་

① (རྒྱུ་བཀུན་གཞུང་འབྲམ་རྒྱགས་པམ་དང་པོའི་ཤོག་གྲངས་

314—316)

② (འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གྲངས་120)

པར་དབང་བཟུང་བ་དང་། རྒྱ་མ་ཡིན་མེད་མེད་མིན་མེད་པ་གང་ལྟར་
ཐུག་ནས་བྱ་ཐེབས་པ།

ནམ་མའ་ནང་། རྒྱ་མ་ 1781 བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་
ཆུགས་ལྷན་རྟེན་ཆེན་པའི་ཆོས་གཅིག་ཉིན། “ལྷ་དང་བཅས་པའི་འགྲོ་
བ་མཐོན་བདེའི་དཔལ་ལ་རྒྱུར་པར་མཛད་པའི་རྒྱལ་དབང་འཇིག་རྟེན་.....
གསུམ་མཐོན་མེ་བཞིའི་ཐུན་ཆོགས་འདུ་བའི་ཆོས་མཆོན་ཏུ་བཟ་ཤིས་.....
དགེ་ལེགས་ཀྱིས་མཆོན་པའི་ཞབས་སོར་བཀོད།ཁོ་ལོ་མིན་ཏན་ས་མ་
ཉི་ཤུ་ཡིགས་གདན་ས་གསུམ་གྱི་སྒྲོལ་དཔོན་གྱི་གདན་ལྷན། དཔོན་མེ་
ཁག་གི་ཁྱུ་ལ་བཅས་འཇགས་པའི་དགེ་འདུན་རབ་བྱུང་མང་བ། མེས་པོ་
ཆངས་པ་དང་། དྲང་སྤང་ལུང་ལུ་ཡིགས་ཀྱི་སྒྲོལ་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུམས་
པ་ལྟ་བུའི་བཀའ་འཕྲུལ་ཁོན་པའི་ས་གཙོས་གདམས་ཏན་པོད་ཀྱི་མི་དྲག་.....
དྲང་འཁོར་ལེར་རྒྱ་ཆོགས་ཆེ་བ། རྒྱ་ཆལ་ལ་བྱང་རྒྱལ་པའི་དཔག་དཔོན་
ཆོན་པོ་ལུས་མཆོན་དཔལ་ཞིང་དཀྱེལ་ཆེ་བའི་དཔལ་པོའི་ཆོགས་ཏུ་མ།
གནམ་གྱི་ལྷ་མོར་མའི་ཕྱང་གིས་བྱུ་བུའི་ཚོད་པན་མཛེས་པ་འཕྲིན་ལས་པ་
ཆོན་པོ་པོད་བཞུགས་ཞམ་བན་གྱིས་དཔུས་རྒྱ་དཔོན་ཁག་ འབྲུག་ ལ་
དགས། རྟེན་ཡིག་ རྒྱ་པ། བལ་པོ་ཡིགས་རྒྱགས་མཐའི་རྒྱལ་ཁག་གི་མི་
ལྷ་བཅས་མཆོག་དཔན་པར་པའི་རྒྱ་པོ་བཟང་བྱ་བལ་བའི་འདུ་ཆོགས་ཀྱི་
དཔུས། བཀའ་མངགས་སྒོ་མང་རྟོ་ཆོག་རྒྱ་རྩ་སག་མཁན་པོ་རྒྱ་ལ་
དང་། ཞམ་པ། རྒྱར་མི་བཞི། ཆོང་ཞེ། རྒྱ་པོ་ཁ་སྐགས་མི་ལྷ་དཔོན་
འཁོར་ནམས་ཉིགས་ཉི། རྒྱལ་གྱི་འཁོར་ལས་པ་རྒྱུར་བ་འཇམ་དབྱངས་
མོར་མ་རྒྱལ་པོའི་གསེར་གྱི་བཀའ་ཕྱང་འཇིགས་པ་མེད་པའི་ལེར་གཤེ་གད་

239

འོན་པར་ཡང་། རྒྱ་མཆེད་མོ་ལགས་ལ་ཡུང་གི་ཚེ་ལོ་བརྒྱལ་པར་ལེགས་སྐྱེས་
 གནང་། ”① ཞེས་དང་། ཡང་“ཟླ་བ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན།
 རྒྱའི་ཁྱ་པོར་(ཁྱེ་བྱུང་ལྟོ་བཟང་སྟབ་ཚེགས་ལ་ཟེར་)ཨ་ཆི་བྱ་མཁན་པོའི་
 ཚེ་ལོ་ལེགས་པར་ལེགས་འབུལ། ར་ག་ཚོན་གཉིས་ལ་རྟོག་སྒྲོ་མདོངས་
 བརྒྱལ་བའི་མཇལ་ལྷན་ལེགས་སྐྱེས་བཀའ་འོན་བརྒྱུད་ས། ”② ཞེས་གསལ
 བ་བཅས་སྐབས་དེར་མོང་མ་ཆན་ཡུང་གིས་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མའི་རྒྱའི་གཅིན་པོ་
 དང་། ཁྱ་པོ་གཉིས་ལའང་ཚེ་ལོ་ཆེད་གནང་གིས་ཆབ་ཀྱིད་རྒྱུད་བར་
 བསྟན་ཞིན་པོར་དེ་བཅངས་ན་ཡང་། ཡལ་གཞིས་རྒྱ་པོ་ནམས་ནས་རང་
 རོན་རྒྱལ་ཚུགས་ཀྱིས་གཞུང་རོན་ལ་མཐུད་ཤོར་ལས་དྲུག་མཆན་མ་ཚོན་
 རྒྱལ་ཟླར་ཡང་མིད་རྒྱུད་བརྒྱུད་བརྒྱ་བྱ་དཔོས་ཡུང་བ་མ་ཟད། རྒྱེས་ཁྱ་
 རྒྱ་ལའི་ཟླ་མའི་རྒྱའི་ཉི་ཤེས་ནས་གཞུང་རོན་ལ་ཟེ་གཏོགས་མི་ཚེག་པའི་
 གཏན་འཁེབས་ཡུང་བྱ་དཔོས་ཡུང་བར་ནང་། ར་ག་ཚོན་གཉིས་ཞེས་པ་
 གི་སྐབས་དེའི་བཀའ་རྒྱོན་ར་ག་ཤག་པ་དང་ཚོན་པ་གཉིས་ལ་ཤོང་མས་
 རྟོག་དང་། ཟླ་བའི་རྒྱ་མདོངས་འཕར་བརྒྱལ་གྱི་ཤས་མཇལ་བྱ་བཅས་
 རར་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་མཆོག་ནས་ཡུང་ལེན་སྐྱེས་གསོལ་རས་གནང་བ་ཡིན་ནོ།
 རྒྱ་པོ་1782 ལྷ་ལྷག་མའི་ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ནང་། “མོང་མས་
 བཀས་མངགས་མི་ཆའི་ཆི་པོད་ཡིག་སྒྲུབ་མི་གསར་འབྱུར་བཞིའི་དྲུག་གན་
 ཏུ་ཆེ་བྱུང་སྒྲོ་མང་རལ་འབྲུམས་པ་ཚོས་རྒྱ་མཆོ་དང་། རྒྱ་ཁང་མོན་ཚོས་
 བརྒྱལ་བཟང་བདེ་ལེགས་བརྒྱ་ཤུག་གནང་། ”③ ཞེས་གསལ་བ་རྒྱར

①② (འཇམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གངས་120)

③ (འཇམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གངས་128)

མོང་མ་ཆབ་ལྟར་གིས་པོད་ཀྱི་དོན་གནད་གསལ་ཚུགས་པོར་ཆེད་ཁོང་རང་གིས་ལྟར་སྟེ་ཐོག་མུ་ནས་པོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྒྲིབ་སྒྲུར་གནད་པ་ལ་ཟད། དཔོན་རིགས་ན་གཞོན་པདམས་ནས་ལྟལ་རིང་ལེ་དབར་བྲི་ཡི་ལམ་ཐག་རྟེན་གིས་བསལ་ཏེ་པོད་ཀྱི་ལྟེ་སར་པོད་ཡིག་སྒྲིབ་གཉེར་དུ་ཆེད་རྒྱངས་་་་་གནད་པ་དེའི་ཐོག་ནས་ཁོང་གི་ཆབ་སྲིད་སྒྲུར་སྐྱེད་ཏེ་ཅང་དོ་ནན་ཡིན་པ་དེ་མཚེན་གྱི་ཡོད།

མོ་འདིར་བཀའ་སྒྲོན་གཙོ་བོ་རྩོམ་པ་རྒྱུ་ཏེ་ཡས་འགན་.....
 དགོངས་ལྷན་ནང་འདུག་པའི་འཕེལ་ཁྱེན་གྱི་ཆིབས་རྒྱུ་འདྲིལ་ནས་.....
 རྒྱུད་པ་བརྒྱུད་ཀྱི་འཕུན་ཀའི་གཙོ་བོ་ལྷན་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་འདུག་ཅིང་།
 དཔལ་བཞི་པའི་བྱུང་བ་བརྒྱུད་པའི་ནང་ཁོང་གིས། “ད་ཆ་ན་ཆོད་མཆོ་
 ཁར་ད་ལ་མ་རྩ་བརྒྱུད་པའི་ཕྱི་ཕྱོད་ལས་འགོ་མོད་དཀའ་བ་འདི་བཞིན་དགོན་
 མཆོག་གིས་ལྷན་རྒྱུ་ཞེ་ཅན་གྱིས། ཁོ་མོག་ཆོད་དུས་རྩ་ཁ་འཐེན་དགོས་པའི་
 བརྒྱུད་པ་མཆོད་པ་ཡིན་འདུག་པས་དེས་ན་བཀའ་སྒྲོན་གྱི་ལས་འཁུར་ལྷན་
 བས་ལྷན་དེར་དུས་ཀྱི་མི་ཚེ་རིང་ལྷན་རྒྱུ་ལས་ཆོད་ཆོད་ཀྱི་ཆོད་ཅམ་.....
 མོར་རྒྱལ་མ། མོ་མོ་རང་ཡང་ན་ཆོད་དང་ཤེས་ཡོང་མི་དཔེན་ཅམ་བཅས་
 བ་བྱ་གོ་བརྒྱུད་ཤིག་ལྷན་ན། དེད་རང་ཡང་ཆོད་མཆོག་དགོས་ཕྱོད་འཐེལ་
 ཞིང་། མོ་མོ་རང་ལའང་རང་འགན་འཁུར་རྒྱལ་ད་རྒྱའི་འཁུར་མེད་
 འདི་དང་མི་འདྲ་བར་ཐོན་སྐྱེད་ཆེ་བ་ཡོང་འདྲ་གཞུངས་ཏེ། མོར་ས་
 ལྷན་པས་མཆོན་ཡས་ལྱེན་དང་མོད་བཞུགས་ཨམ་བན་རྣམ་གཞིས་བཅས་ལ་དེ
 འོན་ལྷན་པ་ནང་སྐབས། མོར་ས་ཆེ་ཤོད་གཞིས་ནས་བཀའ་མེབས་སྐྱོ་ནོ་
 ཡོན་ལྷན་པ་རྒྱུ་ཏེ་རང་ལྷན་ཡོད་དང་། གཞུང་པས་མ་ཤེས་ཡོང་ཆེ་རྒྱལ་

རེ་ཞིག་དཔོན་པ་ཕྱེ་ཐལ་མ་ཕྱུག་ན་སྟུང་ཅུང་། བ་ཚད་མཐོ་ཁར་

གཞུགས་གཞི་གཙོ་བོ་ལྷན་པ་འཕེར་ལེས་ཡིན་ན་ཕྱེ་ཐལ་མ་མི་འདུག་ལོ་

ཅིས་དང་། གཙ་བན་གཉིས་ནས་གཞུང་རིགས་སུ། བ་ཕྱེ་གོ་བཞིས་ཕྱེ་

འདྲི་ཡིན་ཅུང་ནང་གི་ཕྱགས་པོ་ལ་ལྟར་ན། སྟོན་ལ་ཕྱང་རང་ན་གས་

གཞུགས་གཞིས་མ་འཕེར་ཚུལ་དང་བཅས་དཔོན་པ་ཕྱེ་ལ། དེ་ཞིག་ཕྱང་

རང་འཇགས་ཕྱེ་ཐལ་ཕྱེད་པ་ལས་པོད་ཕྱགས་ལྟ་ཅུང་གོང་མ་ཆེན་པོ་

ཕྱེ་པོད་མི་ཅུས་ཚུལ་གཞུང་ས་ཏེ། མི་ཞེ་བཀའ་འདྲི་བ་ཅན་ཕྱང་བཞི་ཏ་

བཀའ་ཚོན་གྱི་ལས་འཁུར་དཔོན་པ་ཕྱེ་མཚད་ལྷན་འདུག་པོ་ལ་མེ་བར་བཞིན་

འདི་པོ་དུམ་པོ་གཞུང་གསལ་ལྷན་པོ་ལས་བསྐྱེད་འཁུར་ལ། བཞི་ཏ་འི་

མ་ཐེས་ནས་བཟུང་ཞབས་འདེགས་ལྷན་པ་འདི་ཕྱག་ཅན་ཚོན་པོ་ལྷན་ཁང་ས་

ལྷན་ལྷན་དང་། ལྷན་དོན་བཞི་ཏ་རང་ནས་ཕྱང་ལྷན་འི་པོ་འི་བར་ཞབས་

འདེགས་ཅུང་ཐག་ཕྱས་བར་བསམས་ད་ལས་ན་གས་གཞུང་པོས་མ་འཕེར་

ལེས་ཡིན་ན་དཔོན་པ་ཕྱེ་འཁོར་ལྷན་ནས་དཔོན་པ་ཕྱེ་ལས་དང་ལོ་

ཏན་ཕྱང་གི་ཚོ་པོས་གཞུང་ས་བཞི་ཏ་པ་ཡིན། ལས་དོན་གལ་ཆེ་སྐབས་

དོན་འཁོར་ལྷན་པོད་སྐར་བཞིན་ཅུང་ཕྱེད་ཕྱེད་དཔོན་དང་། སྟོན་ཅུས་

གསལ་རས་བསྐྱེད་པའི་ནོར་ལྷན་ཏེ་ཏེ་དང་། བ་ཕྱེ་ཚོ་མཚད་ལྷན་ཕྱེ་

ཏ་རང་གི་མི་ཆེ་འི་འི་ལྷན་ལྷན་ ཞེས་པོ་པོ་མ་ཆེན་ཕྱང་རས་ལྷན་

ལྷན་པོ་འི་གསེར་གྱི་བཀའ་བཟང་པོ་དང་འཕེལ་བར་གོང་མ་ཆེན་པོ་རང་

གི་མཁུལ་ཕྱིར་རོ་མ་གསལ་རས་སུ་བསྐྱེད་པ་པོད་བཞུགས་ཡམ་བན་གཉིས་

ལྷན་ལྷན་འཁུལ་རང་ལ་པོན་ལྷན་འཚལ་ལ་ལྷན་པོ་ལས་སྐབས་བསྐྱེད་པ་དང་

ཐུགས་བཀའ་བརྒྱུད། ”① ཅེས་འཁོད་འདུག་ཅིང་། བཀའ་ལློན་
 ཆོས་གསར་བསྐྱོད་པའི་གཞུང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཡང་། “དེ་ནས་མི་འགྲུངས་པར་
 མི་རྒྱུ་བཀའ་དྲིན་ཅན་དེ་ཉིད་ཀྱི་ལས་ལྷན་ལྷན་པ་དང་པོ་ཁོ་པོ་.....
 (བསྐྱོན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་རང་ཉིད་) དང་། གཞིས་པ་བཞེར་དཔལ་
 འབྱོར་ཅེ་བ། གསུམ་པ་སྟེ་གཞིར་ལྷན་ར་ཁང་གསར་བ་བཅས་སྤྱོད་ལས་
 དཔྱིངས་བཅད་ཀྱིས་བསྐྱོད་པའི་གཞུང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཡང་། ཆོས་པོར་དེ་ལ་ཅེ་
 འབྲུལ་གནང་མཛད། ”② ཅེས་དང་། དེའི་ཕྱི་ལོ་བསྐྱོན་འཛིན་དཔལ་
 འབྱོར་གང་ཉིད་“རང་ལ་ཉེར་གསུམ་གྱི་ཚོགས་ལྷན་པ་ལྷན་པོ་ལས་.....
 (1783) ལོར་ཉེར་ལྷན་གཞིས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཉིན་.....གོང་མ་བདག་པོ་.....
 ཆོན་པོས་དེ་དང་ལ་མི་རྒྱུ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ལས་ལྷན་བཀའ་ལློན་གྱི་གོ་ས་དང་
 ར་སག་གི་ཆོ་ལོ་བཅས་བསྐྱུལ་བའི་དེ་ལ་ཅེ་ལོ་བཀའ་ལན་འབྱོར་བར་བཞེན་
 བསམ་བློ་པ་ཁང་གསར་གྱི་སྤོ་ལས་བཞུགས་ཀྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུ་བཀའ་བརྒྱུད་.....
 བརྒྱུལ། ” ③ ཅེས་གསལ་བ་བཅས་རྒྱ་རིང་གུང་པ་རྒྱུ་ཉི་མེ་སྐབས་དེའི་པོད་
 ཀྱི་དཔོན་རིགས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་ཁར། ལས་འཁུར་འཕྲོ་ལོ་རྒྱུ་སྐོར་
 འདི་ཁ་གསལ་ཞིག་འཁོད་འདུག་པ་བཅས་ལ་བཞེན་རགས་བསྐྱུས་ཅན་.....
 དྲངས་པ་ཡིན།

པཎ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ལོ་ཤེས་ཀྱི་ཡང་མིད་སྤྱི་ལོ་བཞུགས་པ་སྤྱི་བཟང་
 བསྐྱོན་པའི་ཉི་མ་པ་ནས་སྤྱིད་གཞིངས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་པ་དེར་དོས་འཛིན་.....

① (དགའ་བཞིའི་བྱང་བརྒྱུད་དེ་བ་དོན་443—445)

②③ (དགའ་བཞིའི་བྱང་བརྒྱུད་དེ་བ་དོན་445—447)

གསལ་ཐོག་བྱང་ཡུགས་ཀྱི་ལའི་ཁྱ་མ་མཆོག་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོར་ལ་སྟོན་
 ལོང་གནང་བའི་བཀའ་ལན་མིར་འཁོར་འདུག་པ་ནས་ཐར་ནང་། “སྟོན་
 ཏུ་ཀུན་གཟིགས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་མཆོག་སྐུལ་སྟོར། འཇམ་དབྱངས་
 གོང་མ་ཆེན་པོར་དུལ་ཅེ་ཡུལ་བའི་བཀའ་ལན་མིར་ཐེབས་ལྟ། བཀ་ཆེན་
 ཞེས་ཏེ་ནིའི་སྐུལ་སྟོར་ལ་རྟེན་པ་ནི་སྤངས་ཆེན་པོ་ཡིན་ཞེས་སྐུལ་དབང་
 མཆོག་ལ་ཁ་བཅུགས། གཤམ་འི་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་པ། བཟང་
 གོས་ཡུག་དང་གོས་ཁུག་བཅས་མང་བ། བཀ་ཆེན་མཆོག་སྐུལ་དང་།
 ཞེས་ཏེ་ནི་ལོ་མེན་ཏན་(མིད་རྒྱུང་ཆེ་སྟོན་གྱིང་)ནས་གཉིས་ལུང་.....
 གསོལ་རས་ཐེབས་པ་ནས་སོ་སོར་བསྐྱུལ། གསོལ་དཔོན་རྩ་མག་ཁྱ་མ།
 གསོལ་དཔོན་ཆོགས་བསགས་པ་བཅས་ཀྱི་དཀར་རྒྱའི་ཆོག་འབུལ་འདེགས་
 པ་ཞབས་གས་བསྐྱ་སྟོར། མཆོག་སྐུལ་ལེགས་པ་རྟེན་པར་ཐེགས་སྐྱེས་འབུལ་
 བར་སྐྱ་ཆ་པ་རྩེ་དུང་སྐྱ་མཆེད་པལྱེས་པ་རྒྱང་བདའ་གནང་། བཀས་སྐྱ་
 རྩ་མག་ཁྱ་མ་དང་། གསོལ་དཔོན་ཆོགས་བསགས་པ་ནས་ལ་ཐོག་གནང་
 དང་། མཆོག་སྐུལ་གདན་ལྷན་མཆོན་མེད་བཟུངས་སྟོར་སྟོར་བཀའ་སྟོབ་
 བསྐྱུལ།”① ཅས་འཁོར་འདུག་པ་མ་ཟད། དེ་མོའི་ལོ་མེད་ཀྱི་པར་
 ཆེན་མཆོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་པ་ནས་སྐྱེད་གཤོངས་ནས་པ་ནས་ཐར་པ་.....
 དཔོན་ཏུ་གདན་འདྲེན་སྐབས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་བཞིན་པོད་.....
 བཞུགས་ཞམ་བན་ཆེད་ལྷུང་ཡེ་ཐེབས་པའི་སྟེ་ཤན་ཏུ་བཀའ་སྟོན་དཀའ་
 བཞི་བསྟན་འཛིན་དཔལ་འཕྱོར་གཏོང་གནང་མཛད་པའི་སྟོར་ཞིབ་སྟོན་.....

① (འཇམ་དབྱང་མཐའ་བྱུན་ཤོག་གྲངས་133)

དགའ་བཞི་པའི་བྱང་པ་བརྗོད་པའི་ ③ བྱང་གསལ་ཡང་འདིར་མ་སྒྲིག།

རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་སྟེ་མེད་པ་རུ་ན་པའི་སྐབས་ཆབ་བཞེས་གནང་བུལ་ནིར་
འཁྲིལ་ཁར་དེ་སྟོན་ཆབ་མེད་དང་། སྟེ་འཁོར་རགས་བཅུས་བཞུགས་
སའི་དབུ་བྱར་སྟོན་བུལ་ཅེས་ལས་མེད་འདུག་པར། སྟེ་མ་ 1784 བོད་
ཤིང་འབྲུག་ཁོར་བསྐལ་བཟང་མོ་བྱང་གསལ་བཞེདས་མཛད་པ་དང་།
ཆབ་བཞུགས་ཀྱི་མཛད་སྟོན་མོག་མ་དེ་མོ་ནས་བཟུང་གནང་བར་གཤགས་ཤིང་།
དེ་རྗེས་སྟེ་མེད་ན་རིམ་དབུར་མོག་ནིར་འཁྲིལ་ཁར་བཞུགས་ལས་ཆགས་པ
མ་ཟད། མོ་བྱང་མ་ལག་ལྷགས་རི་མོགས་རིམ་བཞིན་རྒྱ་སྟེད་བྱང་པ་
ལགས་སོ།

མོ་འདིར་པ་ཏ་ཆེན་མཆོག་སྐུལ་རིན་མོ་ཆེད་དུ་སྟེས་གཙག་ཕྱད་
འབུལ་བཞེས་དང་འབྲེལ་མཆོན་གསལ། དག་བཞེན་གྱི་བསྐལ་ཕྱིན་སྟེ་ལ་
བ་བཅས་ཀྱི་ཆེད་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་མཆོག་དང་། གྲིང་སྟེང་ནོ་མིན་ཉན།
སྤོ་ཨམ་བན་མོགས་གཙང་མེབས་གནང་ཞིང་། གདན་ས་བཟ་ཤིས་
ལྷན་པོར་དུ་སྟེས་གཙག་ཕྱད་འབུལ་བཞེས་ཀྱི་མཆོན་སྟོ་བཟང་དཔལ་...
ལྷན་བཅུན་པའི་ཉི་མ་སྟོགས་ལས་ལྷན་སྐུལ་དཔལ་བཟང་མོ་ཞེས་གསལ་...
གནང་དང་འབྲེལ་ཆོས་ཀྱི་དུ་སྟེ་མཛད་སྟོན་ཅན་གཟབ་བྱས་གནང་བའི་
སྟོར་ཞིབ་པ་གཟིགས་འདོད་ན་སྐབས་དེའི་ཕྱི་ཤན་སྟེ་ཁུལ་བཞུགས་མོན་...
དགའ་བཞི་པ་ལྷན་འཛིན་དཔལ་འབྱུང་གིས་མཛད་པའི་བྱང་པ་བརྗོད་...
པའི་བྱང་གསལ་བ་ལྷན་འདིར་དེ་ཅེས་གྱིས་འབྲུག་པ་བྱས་སོ།

སྟེ་མ་ 1786 མེ་ཏ་མའི་ཟླ་པ་གསུམ་པའི་ནང་། “འདི་སྐབས་

② (དགའ་བཞི་པ་བྱང་བརྗོད་དེའི་པ་དོན་460)

འཇམ་དབྱངས་ཤོང་མ་ཆེན་པོས་དུལ་ཚེ་ཐེབས་པའི་དཀོངས་དོན་དུ།
 དེད་ཀྱི་ཐམ་ཀ་ལྷ་མ་ཆུང་ཆུང་ནི་ཐོག་ཐུ་ཞལ་མ་འཆོ་བར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 ཞིང་དུ་གཤེགས་པའི་ཆབ་ཐམ་ཀ་ལྷ་མར་ཁྲི་ཚོ་མིན་ཅན་པོ་བྱང་དུ་ཡོང་
 དགོས། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མས་མདོ་སྐགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ནི་མཁྱེན།
 སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྐགས་སྤྱ་རྒྱུད་པས། ད་ཆ་ཆོས་སྲིད་གཉིས་
 ཀའི་སྐགས་འཁྱར་ཆེར་བཞེས་ནས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བརྟན་པ་དང་།
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་ཕྱིར་མེད་པའི་ཐན་པ་ཆེན་པོ་དེད་ཀྱི་.....
 དཀོངས་པ་དང་མཐུན་པ་གནང་དགོས་ཞེས་ཐེབས། ” ཞེས་དང་། ལྷ་
 བ་བཞི་པའི་ནང་། “ཨམ་བན་རྣམ་གཉིས་དང་ཅེའི་དྲུང་ཡིག་བཅས་
 འཇོམས་ཐོག་ལས་དོན་ཐམ་ཀ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ལ་འབུལ་བ་གནང་། ”
 ① ཞེས་གསལ་ཞིང་། མཆོད་ཡོན་མཇལ་འཇོམས་ཀྱིས་ཆོས་སྲིད་དང་
 འབྲེལ་པའི་ཐན་རྒྱུད་གསུང་སྤྱིར་ཞིབ་རྒྱས་དང་། རྟོན་འབྱུང་འབུལ་སྒྲེས་
 རོགས་པར་རྒྱལ་ཐོག “དགའ་ལྷན་ཁང་གསར་ནས་ཁྲི་ཚོ་མིན་ཅན་རྟོན་
 འཁོར་པེ་ཅིང་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཐེབས་པར། ཀམ་དཀོན་གསར་དུ་གཞུང་
 བས་ཐབ་སྒྲེལ་ལ་ཨམ་པ་སོགས་རྒྱ་དཔོན། སྤང་བཀའ་ཇ། བང་མ་ཅེ་
 ཤོད་ཀྱི་དྲུང་འཁོར་ཆེ་ཕྱ་རྣམས་ཀྱི་ཐེབས་སྒྲེལ། བསམ་བདེ་སྤྱིར་ཁར་
 སྒྲུའི་ཁུ་པོ་རྒྱུང་བདེའ་སོགས་པལྱར་གཞོན་གང་ཆེ་བཅེ་བས་བརྒྱུང་། ” ②
 ཞེས་གསལ།

5. ཤོད་དུ་ཤོད་དམག་གི་བཅན་འཇུལ་ཐེབས་དང་ཐོ་རྒྱུང་བཟེ་

① (འཇམ་སྤྱིང་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གྲངས་587—589)

② (འཇམ་སྤྱིང་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གྲངས་587—589)

བརྒྱན་པའི་མཁའ་མཁའ་

དེ་ནས་ཕྱིན་པའི་འདི་ལྟར་རྒྱལ་སྐོར་བཀའ་སློན་དགའ་བཞི་བ་བརྒྱན་པའི་མཁའ་མཁའ་
འཛིན་དཔལ་འཕྱོར་རོ་མ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་དཔལ་དེ་ནས་བའི་མཁའ་མཁའ་
ནང་དཔོན་ལྷ་ལྷན་ལྷོང་བར་བརྟེན་ཁོང་གིས་བཅམས་པའི་དགའ་བཞི་
པའི་བྱུང་བ་བརྒྱན་པའི་ནང་ཞིབ་གསལ་འཁོད་པ་ལྟར་རགས་བརྒྱན་གྱི་
བརྒྱན་ན། སྤྱི་ལོ་ 1785 ཤིང་རྒྱལ་ལོར་བོད་ས་གནས་མིང་གཞུང་ནས་
སྐར་ལམ་བལ་ཡུལ་རྟེན་བཞེངས་པ་ཞེས་གཙུག་པོ་མཆོད་རྟེན་རྣམ་གསུམ་ལ་
ཉམས་གསོ་སྤྱད་ཀྱང་གསོལ་བ་དང་། ལར་ཏུ་སྤོས་སྤོབ་རིགས་ཉི་ལྔ་བ་
བཅས་བྱེད་མི་ཅེ་བྱུང་དགའ་ལྷན་དགའ་བཅུ་པ་དང་། ཅེ་འབྲལ་བདེ་
ལྷན་མཆོད་ཀྱི་ནང་ཐུག་ཞེས་ཅེ་ཟེར་བ་ཀུན་ལ་ཏང་ཞིང་། ཁོ་ཚོ་བལ་
ཡུལ་ཏུ་འཕྱོར་སྐབས་གོར་ཁ་རྒྱལ་སྐོར་ནས་བརྒྱན་རིགས་སྤྱད། ཡམ་སྤྱི་
རྒྱལ་ཐོག་རྟེན་པའི་ཏུས་འགྲེམ་སྤེལ་བྱས་པའི་བལ་འཕམ་རྣམས་ལྟ་ཅན་གྱི་
དག་ཡིན་པ་དང་། གོར་ཁ་རྒྱལ་ཁང་གསར་པའི་སྐབས་དཔར་འགྲེམ་བྱས་
པའི་གོར་འཕམ་འདི་དག་དེ་ལྟར་རྒྱུ་ལྟར་མེད་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། བོད་
དེ་ལྟས་ཤུངས་ཏུ་དེ་ལྟར་ཐངས་འཕམ་ཁ་ལྟར་མེད་འགྲོ་སྤྱུག་བྱེད་པ་མ་འོས་
གཤིས། ངལ་འཕམ་རྟེན་པ་འགྲོ་སྤྱུག་མེད་པ་གནང་དགོས་ཞེས་བོད་གཞུང་
ལ་ཡི་གེ་རིམ་པ་སྤེལ་ཡང་ལག་བརྟར་མ་བྱུང་བ་ད་ཆ་བོད་ནས་དེ་ལྟར་དོན་
འཁྱོལ་མ་བྱས་ཆེ་བོད་ཁོངས་གཉའ་ནང་དང་། རིང་ཤར། རྒྱུད་ཤར་
བཅས་ས་ཁུལ་སྤྱུལ་པོ་འདི་དེ་སྤོབ་ཡམ་སྤྱི་རྒྱལ་ཐོག་རྟེན་པའི་ཏུས་
ལྟར་འཛིན་པ་མ་བྱུང་འདྲུག་རྣམས། རྟེན་ཆ་དགོར་ཁའི་མངའ་ཁོངས་
ལྷ་ཅིས་སྤྱད་བྱུང་ན་དང་། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཆེ་དཔལ་དཔུང་གཏོར་དགོས་

250

རྟོན་ཏུ་བསྐྱེད་པར་སྐྱབ་ཀ་མི་ཡོང་བ་དང་། བལ་ཡུལ་ནས་འདྲོག་ཐབས་
 བོད་གཞུང་གིས་གནང་གྱུ་བཅས་ཆད་རྟོན་བྱས་ཚུལ་སྐོས་སྤྲོད་པའི་ཅེ་
 ཞིན་བཀའ་ཤག་དང་བཅས་པར་བྲམ་མ་ཞུ་དམར་བས་ཐུལ་བའི་སྟེན་ཏུ་.....
 འབྱེད་ཏེ་བལ་ཡུལ་རྟོན་བཞེངས་པ་གཉིས་པོ་མེད་ཚུར་ནོ་མེན་ཏན་ཐུལ་
 བོད་ཏུ་ཐེབས་སྟོན་མ་གནང་གོང་ཅམ་ཉི། མེ་རྩ་ཡོ་འགོར་རྩ་སར་
 འཕྱོར་པར་སྐྱེད་། རྟོན་བཞེངས་པ་གཉིས་ཀྱི་ཞུ་གསལ་དང་ཞུ་དམར་བའི་
 སྟེན་ཏུ་འདྲོད་རྟོན་གཉིས་ཐུབ་འགལ་ག་ཉག་ཉི་ཁོར་ཆོས། ཞུ་དམར་
 བའི་ཡིག་རྟོན་ཆང་མ་མཁེས་ཆོལ་གཡོ་སྐྱར་ཁོ་ན་ལས། རྟོན་ཏུ་གོར་
 ཐུལ་གྱི་དབང་འཛིན་ཐུལ་པོ་འེ་ཨ་ཁུ་དང་ཞུ་དམར་བ་ནི་ནང་ཆགས་སྐྱིད་
 ཏུག་འདྲོད་གཅིག་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་རྟོན་ཏུ་འདྲི་གོར་ཁ་ཐུལ་སྟོན་ལ་ཤོག་...
 ཞུག་ཆུང་འཆར་བྱེད་མཁན་ཞུ་དམར་བ་ཡིན་ཚུལ་སྐོས་སྤྲོད་པ་འདྲུག་དེ་
 སྐོར་དཔུས་གཅིང་ཡོངས་ལ་ “གོར་ཁ་ཐུལ་སྐྱབ་ཞིག་གིས་ཡུང་བཟུར་ཐུབ་
 བ་ཅི་ལ་མྱིད་ཏུང་། མཐའ་མི་འདི་དག་རན་གཡོར་བྱང་ཐུབ་སྟེ་པས་ཞུ་
 དམར་བ་དང་ཁྱི་ཐུང་ལག་སྐྱེལ་གྱི་སྟོན་ནས་གསང་དམག་བཏར་ཉི་གཉེས་
 སྐྱིད་སྐོས་སྤྲོད་མཆོལ་སྐྱེད་འགོ་ཁ་ཤས་ཤིག་ལ་འཕྲོག་ཆོད་བཟུན་གཅིང་
 བྱས་མི་ཡོང་ངམ་སྟེ་མ་ཐུ་བོད་ཁྲ་དཔོན་ཆང་མ་ཞུགས་རྟོགས་བྱུང་སོང་.....
 ཉུལ་ས། ས་མཆོལ་སྐྱེད་གཞིས་ཁག་ལ་འོན་མེད་རྟོན་འདྲུག་གི་སྟོན་ནས་དེ་
 ཡོང་ཅལ་འདྲོག་དང་། སྟོན་པ་གདེང་ཆོད་ཏུ་མ་སོང་བའི་གནས་ཚུལ་
 བཞིན་ཐུ་དང་། སྐྱ་ཆོད་ནས་ས་འགག་གནད་ཆེ་ཁག་ནམས་སྐྱེད་བཀག་
 དཀོས་པས་མཆོན་བྱེད་སྐྱ་སྤྲོད་པཀའ་ཐུ་ཆོད་སྟེལ་དང་ཉུལ་ས་མཆོངས་
 དཀོང་ཁུལ་ཆོད་ཞབས་གཞུང་སྟེར་ཆོས་གཞུག་ལ་མདོན་ཆུང་གི་སྟོན་ནས་

དམག་ཅི་དང་། རྒྱལ་བཟོ་བྱེད་རྒྱ་སྐྱེས་མདའ་རྒྱུ་སྐྱེས་སྐྱེས་བཀའ་ཁྱབ་
 མཛད། ”① ཅེས་དང་། “དེ་མཚུངས་སྒྲ་མ་ལུ་དམར་བར་ཁྱེད་ཡིག་
 སྤུལ་ལན་རྟུང་། རྒྱལ་ཀ་གསར་རྒྱུ་གི་ཐད་ལ་འཛུགས་ཁྱད་བའ་མཚུངས་
 རིག་བྱས་པས་འགྲིག་ཚུད་འུག་ན་པོད་བལ་དཀར་ཚེ་ལེགས་ལམ་ཟིང་...
 ཞིག་རྩ་མི་འགྲོ་བའི་འགྲིག་ཆགས་ཁྱད་མི་བྱེད་ཀ་མེད་ཡིན་འུག་ཅིང་།
 གཞན་དེ་ག་ནས་ཆད་དོན་རྒྱ་ཆོག་རྩ་བཀོད་པའི་དོན་ཆན་ནམས་ནི་འགྲིག་
 རེ་བལ་སྤྲུལ། མི་འགྲུབ་ཁས་ལེན་གྱི་རིགས་བྱེད་མ་བདེ་རྒྱལ་སྐྱེས་ཀྱི་དོན་
 རྒྱ་འཛུགས་པའི་བཀའ་ལན་འཇམ་འདྲིངས་གང་ཆེ་ཡིན་ཁྱུ་ཞིག་རྒྱ་པོད་...
 རྒྱ་དཔོན་ཚང་མ་གསུང་མོལ་ཞིབ་རྒྱུ་གི་ཐོག་ནས་བསྐྱེད་སྤྱོད་སྤྲུལ་...
 ར་མིན་ཁྱོད་ཡིན་སྐྱེས་མདའ་རྒྱུ་སྐྱེས་ཀྱང་འགྲོད་པ་དང་། རེ་འཁར་
 རྒྱལ་དཔོན་པ་མེད། ”② ཅེས་གསལ་འུག

ཞོང་རྩ་ལོ་རྒྱུས་ནང་དབུས་གཙང་གི་མདའ་དཔོན་ལུ་ཟེར་བ་སྐྱེས་
 གསལ་སྤྲུལ། སྤྲུལ་དེར་པོད་ལ་དབུས་དབུས་གི་གནས་རྒྱལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་
 ཡོད་དམ་སྤྲུལ། མཚམས་འདིར་རྒྱ་ཡིང་བསྐྱེད་འཛུགས་དཔལ་འབྱོར་
 གྱིས་གསུངས་པར། “དབུས་གཙང་ཁྱུ་ཆབ་འབངས་ནམས་ནི་ཞོང་མ་
 མཚོད་ཡོན་གྱི་སྤྲུལ་རྒྱུ་དབུས་གཙང་རྟུང་ཟིང་ (1727ལ་) ལྷང་...
 རྒྱུ་ནས་འདི་ལོ་པན་དམག་གི་མིང་ཅམ་ཡང་མི་བྲགས་པའི་རྟུང་བདེ་ཞོད་
 འཇགས་ལ་སོང་སྤྲུལ་བསྐྱེད་རེས་གཟིམ་རྒྱུང་སྤྲུལ་པའི་རྒྱུ་དམག་
 (རྒྱུ་ལམ་གཏོར་རྒྱལ་དང་། རྒྱ་གསོལ་སྤྲུལ་རྒྱུ་དང་།) དང་། བཀའ་

① (དགའ་བཞི་ལྷུང་བརྒྱུད་དེབ་དོན་ 559—560)
 ② (དགའ་བཞི་ལྷུང་བརྒྱུད་དེབ་དོན་ 560)

མདའ་ལས་ཚན་པ་སོགས་ཀྱི་རྟ་དམག་ཁྲ་བསྟུས་ལྷ་ལྷན་སྟོན་ལམ་ཆེ་མོའི་
 རྗེས་འབྲེལ་གཏོར་རྒྱལ་ཏུ་ཡོང་སྟེ་དེ་ཙམ་མ་གཏོག་དེར་རྟས་དང་མི་འདྲ
 བར་འདི་སྐབས་ཐོད་འདིར་ཁྲལ་དམག་གིས་འཛིན་བྱེད་མི་ཤ་དག་ལས།
 དམག་མི་ཞེས་དག་བྱུང་ན་དོན་ཚོག་མ་ནི་གཏན་ནས་མེད།”①ཅེས་
 གསལ་བ་དེ་ཐོག་ནས་ཆེད་གཉེར་གཞུང་བཅུགས་དམག་མི་གཅིག་ཀྱང་.....
 མེད་པ་དང་། དབུས་གཙང་མདའ་དཔོན་ཞེས་པ་རྣམས་ནི་དགོས་གཤམ་
 བྱུང་རྟས་ཁྲལ་མི་ནས་སྐབས་བསྟན་དམག་ཁྲལ་བསྟར་བྱུལ་གྱི་ཡུལ་དམག་དོ་
 དམ་འགོ་འཛིན་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོ་ཤིས་སྟབས་ཀྱི།

དེ་ལྟར་དབུས་གཙང་དགས་གོང་ཁུལ་རྩ་དམག་བསྟུལ་ག་སྒྲིག་ཞིབ་
 གཙོད་རྩ་མདའ་མཁོན་རྒྱང་འབྲེལ་ཆེད་གཉེར་རྩ་བསྐྱོར་གནང་འདུག་
 ཅང་། དེ་གཞི་ལྟར་གྱི་ལོ་1787 ཐོད་མེ་ཡུག་ལོའི་རྒྱ་བ་རྩལ་པའི་ནང་།
 ལུ་དམར་བའི་གཡོག་གས་ཀྱི་མཚོག་སྒྲིག་སོགས་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ས་ཕྱེ་ལམ་
 རྒྱས་བྱས་ཏེ་ཐོད་ཁོངས་གཉེན་ནང་དང་། རྫོང་ཤར་གྱི་ཐོད་ཁོངས་
 ས་མཚམས་ཁག་གཞུག་ལ་གོར་ཁའི་དམག་དབུང་སྟོད་རྩ་རྩ་བཅན་འཇུལ་
 བྱུང་འདུག་པར། ས་མཚམས་རྫོང་འགོ་ཁག་ནས་བཀག་འགོག་འཐབ་
 འཛིངས་སོགས་རྩས་པ་གང་ཡོད་ཀྱིས་བྱས་འདུག་པ་ཡང་། དག་ཆས་
 བཟང་ཞན་དང་མང་ཕྱེ་བྱུང་གིས་མ་བཞེན་པར་གྱིད་ཡོང་རྫོང་རྫོང་རམ་བྱ
 ཡུང་པ་སོགས་མི་རྣམས་ཤས་དམག་ཐོག་རྩ་ཤོར་ཞིང་། འཕྲོ་ཡུས་རྣམས་
 ཐོར་ཤོས་སྟེ་མ་རྒྱར་ཀ་མེད་ཆགས་སྟབས། གཉེན་ནང་དང་རྫོང་ཤར་
 བརྒྱད་འཇུལ་བའི་གོར་དམག་རྣམས་ཤེལ་དཀར་ཁུལ་སྟགས་པ་དང་། གྱིད་

① (དགའ་བཞི་བའི་བྱང་བརྗོད་དེབ་རྩིས་ 561)

ཡོད་པ་ལྟར་ཡོད་པ་ན་མཉམ་ཆེད་དམག་ཕྱོད་ཆོན་པ་ལྟར་ཡོད་ཆུ་ལ་གྱི་གནས་
 ཆུ་ལ་རྟ་མཉམ་པ་ལྟར་གཅིག་ཆེན་གཉིས་མཉམ་གྱི་རྟ་མཉམ་ཕྱུང་འཕྱོར་ཕྱུང་...
 ལྟེ་པམ། རྩ་འཛུགས་ཐག་ཉེ་གཅོད་ཁྲུལ་ཁྲུལ་དམག་པུ་བསྐྱེད་ཁག་བཞུགས་
 གྱིས་གཉའ་ཤེལ་ཕྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་མཉམ་གྱི་གཅོད་མདའ་དཔོན་ཕྱུང་མ་ཅན་
 པ་དང་། རྩ་ལྟར་ཕྱོགས་གྱི་འགོ་འདྲེན་མཉམ་གྱི་གཅོད་མདའ་དཔོན་
 པ་དེ་ཆུ་ལ་བ་གཉིས་ལ་སོ་སོར་ལས་བྱ་དང་བཅས་འཕྲུལ་བསྐྱོས་ཆེད་རྩ་...
 ཆོག་དཔུས་གོང་གི་ཁྲུལ་དམག་ཕྱུང་གང་ཆོན་ཞིབ་བསྐྱེད་གྱིས་ཆེད་རྩ་
 ཕྱོད་པར་རྩ་དཔོན་ཕྱུང་པ་དེ་དང་། ཅེ་ཕྱུང་དེ། བཀའ་རྒྱོན་གྱི་གཤམ་
 པ་དེ་ཆེད་དེ་བཅས་འཕྲུལ་གཏོང་བྱས་ཤིང་། དེ་རྩལ་བཀའ་རྒྱོན་གཤམ་
 ཆོག་བཟ་ཤིས་དོན་ལྟེ་དཔུས་གཅོད་དམག་བསྐྱེད་གྱི་དམག་དཔུང་ཕྱི་ཁབ་
 ཏུ་རྩ་མོད་ལྟ་དཔོན་བཀའ་ཕྱོགས་གྱི་ཆོག་ནས་རྩ་པ་དང་འགན་དང་། “པོད་
 བཀུགས་མཉམ་བཅ་གཉིས་ནས་གནས་བསྐྱོས་འཇམ་དབྱེད་ས་ཁོང་མ་བདག་
 པ་ཆེན་པོར་ཡང་ཁོང་དམག་རྟ་མཉམ་ཕྱོགས་ཀྱིས་མཆོན་འདི་བྱས་འདི་ཕྱུང་...
 གི་གནས་ཆུ་ལ་ཤེལ་ཅེ་དཔུང་མཉམ་གྱི་ཞེས་ཤིན་ཏུ་མཉམ་པའི་རྩ་ནས་ཕྱུང་པ་...
 བ། པོད་རྩ་ལ་གྱི་བསྐྱོན་འཕྱོ་ཡོངས་ལ་ཁྲུགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་གཟིགས་
 ཏི། རྩ་ཆོན་ཆེན་ཕྱོད་ཤེལ་ཕྱོད་ཆེན་པོའི་དཔོན་དམག་ན་མས་ལ་འཕྲུལ་
 ཆོན་དཔོན་པའི་བཀའ་མཐོང་པར་བརྟེན་ངའི་ཅང་ཕྱོད་དང་། བྱིན་ཆེད་
 ལྟ་ལྟར་ལྟ་དེ་བ། ལྟ་ལྟ་དེ་བ་སོགས་ཀྱིས་དཔུས་རྩ་ནས་དང་། སོ་མོང་།
 ལྟུང་པོར་སོགས་ཀྱི་དཔོན་དམག་རྟ་མཉམ་ཆེ་པ་ཕྱུངས་མིན་པ་མ་ཞིན་འཕྱོར་...
 ལྟུང་གནས་ཆུ་ལ་མཉམ་པམ། ”① ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ལྟུང་ནས་དཔུང་དམག་གི་

① (དམག་པའི་བའི་ཕྱུང་པ་རྩ་དེ་བ་དོན་563)

ཉ་ཁལ་གྱི་ཆས་དང་། རྒྱ་པོ་ད་དམག་དཔུང་སྤྱི་ཉི་དམག་ཕྱགས་སྤྱི་ལ་
འདྲིན་བརྒྱུད་འཐག་ཕྱགས་ཀྱི་གཤམ་ལ་ཤོ་མ་ཆེན་པོ་རྩ་ག་གི་འདུ་.....
འཁོད་བྱས་འདུག

ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་ལ་ཡབ་རྩ་རྩ་རྒྱ་རྒྱ་པོ་ལ་ཁྱེན་པོ་ད་ཕྱོད་ལས་
རྩ་གས་གཡའ་ཡམ་བན་དང་། དགའ་ལྷོན་པམ་མོ་ལྱང་པལ་ཤིས་རྩ་
རྒྱལ་གཉིས་པམ་ཆེན་མཆོག་རྒྱལ་ལིན་པོ་དཔུང་སྤྱོད་ཀྱི་གཤམ་ལ་ཤོ་མ་
པམ་པལ་ཤིས་རྩ་ལ་པོ་ཤད་ཆོལ་ཀྱིས་ཐོན་ཏེ། དེ་འཕལ་པམ་ཆེན་
མཆོག་རྒྱལ་སྤྱོད་འཁོར་ལྱང་པལ་པམ་དང་པམ་པམ་ཤད་དང་། འོད་ལྷག
མར་རྒྱང་པམ་པམ་རྒྱུད་སྤྱོད་ལྱང་མཆོར་ལྱང་ལ་ནས་ལིས་ཕེབས་པོ་ལྱང་པོ་
ཉ་ལར་ཡབ་ལས་གཉིས་ཞལ་རྩ་ལ་ཁྱེན་པོ་ལས་ཀྱི་བཞུགས་གཤམ་ལ་ཤོ་མ་གས་།
དེ་ནས་ལིས་ཕེན་པོར་མའི་དགའ་ལྱང་ནང་པམ་དཔུང་དམག་ཐོན་དང་པོ་
ཤིན་ཕེད་སྤྱོད་པོ་དམག་རྩས་རྩ་པམ་འཁོར་ཞིང་། དམག་པམ་ཐོན་
རྒྱུད་ལས་རྩ་གས་སྤྱོད་དགའ་པམ་ཤིན་པམ་ཁྱེན་པོ་དཔལ་འཁོར་.....
དམིགས་འཁྱེད་ཀྱི་ཡོང་དཔོན་པམ་དོན་དོན་རྩ་འཕལ་ཐོན་ཀྱི་ཤིང་ཆོ་.....
གཞིས་ཆེར་འཁོར་སྐབས་ཤིས་དགའ་རྒྱ་འཁྱེད་པམ་ཤིན་པོ་དམག་རྩས་.....
རྒྱུད་འཕེན་ཀྱིས་གཉའ་ནང་དང་། རོང་ཤར། རྒྱུད་ཤོར། རྒྱང་
དགའ་པམ་རྒྱང་འཁོར་པམ་ཤིན་པོ་དཔུང་གིས་པམ་པམ་པོར་ཞེས་པམ་གནས་.....
ཆོལ་འཁོར། རྒྱ་དཔོན་ཤིན་ཕེད་སྤྱོད་པོ་ལ་ནས་ཤིས་ཡོང་དཔོན་དམག་
རྩས་ལྱང་མ་རྒྱལ་པམ་ཤིན་དམག་ཡོད་པམ་པམ་པམ་པམ་པམ་པམ་པམ་.....
འཁོར་བྱེད་ཤག་གི་རྩ་གས་མ་ཤིན་པམ་བྱེད་ཆེས་ལྱང་། ཤིན་པམ་
ཤིས་རྩ་གས་རྒྱ་དཔོན་ཤི་ཡོང་ཕེད་པམ་དང་། ཡང་རྒྱལ་པོ་ཡ། རྒྱལ་རོང་

དམག་དཔོན་འབྲུག་ཐར་ཞེས་པ་སྐགས་གཙོ་བོ་དཔ་ཁ་གས་རྒྱུ་རྩེ་ཆོགས་ཀྱིས་
 བཀའ་སློན་དག་འབའི་བར་ལྷོག་ཏུ་ཐབས་ཚུལ་སྣ་ཆོགས་ཀྱི་སྣ་ནས་དོན་
 ལ་ལམ་མེད་དམག་འཐབ་བྱས་ན་དམག་གྲངས་ཉུང་བས་ཕམ་ཉེན་དང་།
 དཔུང་དམག་སྟོབས་ཆེན་ཐེབས་འབྲུག་བྱེད་པར་བོད་པས་རྟ་ཁལ་སྤྱོད་སྤྱི་ག
 སྐགས་ཐེག་ཐབས་མེད་པས་ཐལ་ཆ་མ་བྱུང་གོང་ནས་ཞི་མོལ་འབྲིག་ཐབས་
 ཤིག་ཡོང་བ་ཚུད་རང་ནས་ཤོས་འདོན་དཔོན་ཚུལ་དང་། བྱིན་མིའི་སྤྱུ་ལ་
 དཔ་འཐབ་མི་དཔོན་པར་ཞི་ཤོས་བབ་བལྟ་ཆོག་པ་བྱུ་དཔོན་སྐགས་རིང་...
 སྤང་མང་པོ་བཤད་འབྲུག་གྲང་། དག་འབའི་བས་ཁས་ལེན་ཅ་བ་ནས་མ་
 བྱས་ཁར། རྩོན་ལ་རྩོང་འགོ་བྱིར་གོར་ནམས་མ་སྤངས་པར་ཞི་འཕྲོས་བྱ
 ཐབས་མེད་ཚུལ་ལམས་བཀག་བྱས་སྟབས། རིམ་བཞིན་ཐུན་སྤྱིར་དང་ལྷ་
 ཅེ་སྐགས་བརྒྱུད་ཤེལ་དཀར་ཏུ་བསྐྱོད། དེ་སྐབས་གོང་མས་ཤེ་ཅིན་ནས་
 ཆེད་གཏོར་གནད་བའི་ཆེན་ཁའི་དཔའ་རྟ་རིན་དང་། ཅང་ཐུན་སྐགས་
 དཔོན་དམག་རྗེས་ཡོང་ནམས་མ་འཕྱོར་བར་ཤེལ་དཀར་ཏུ་བསྐྱོད་འབྲུག་
 དེ་ནས་རའོ་ཅང་ཐུན་དང་། ཨམ་བན་སྤྱུ་གྲང་གཉིས། བར་སློན་ཆེན་
 ཁའི་དཔའ་རྟ་རིན་སྐགས་རྒྱ་སྐག་རྒྱལ་རོང་གི་དཔོན་དམག་ནམས་ཤེལ་...
 དཀར་ཏུ་འཕྱོར་དང་འཕྱོར་ཉེའི་སྐབས། རྒྱ་དཔོན་མ་བྱི་ནམས་ནང་
 ཡིག་མོལ་བསྐྱར་ཀྱིས་བཟ་ཤིས་རྒྱུན་པོ་ནས་བཞུ་ཆེན་ཀྱི་ཡལ་རྗེ་དཔལ་...
 རྩན་དོན་གྲུབ་སྐགས་དང་། ལ་སྤྱུ་ནས་སྤྱུ་ཆ་བ་མཚོན་གཉེར་བཅས་ཆེདས་
 སྤྱིག་ཏུ་ཡོང་དཔོན་འབོད་བཅང་གིས་རིམ་བཞིན་འཕྱོར། བོན་གྲང་དཔུན་
 ཏུས་ཤར་བས་གཉའ་ནང་མཚོང་ལ་ཁ་བས་འགག་བྱེན་འཐེལ་མཐུད་བྱ་...
 ཐབས་མེད་པས་དཔུན་དཔྱིད་རྒྱ་བ་བརྒྱད་ཅམ་རིང་དེ་སྤྱར་ལུག།

སྐབས་འདིར་གྱི་བ་རྒྱ་ཆུལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་བརྩི་ཏེ་ཡེ་ཤེས་ཆུལ་...
 བཅོན་མཆོག་གི་བཞུགས་ཡུལ་གདན་ས་ཆེ་ཆོག་གིས་ཁྱེད་ཁྱེད་དང་། སྐབས་
 རྒྱུ་འདི་དག་སྤྱོད་ནས་ཕྱི་ལྷོ་གྲག་བཅས་བཞོད་པས་མཛེས་པ་གཞུང་གནས་
 བས་གསར་སྐྱབ་ལེགས་ཀྱི་བ་མཛེད་འདུག

6. བོད་མཛེད་དབང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཏེ་ཞི་ཤུག་ཆིངས་ཆེལ་བྱས་པ།

སྤྱི་ལོ་ 1789 བོད་ས་བྱུ་ཡོར་ནས་རྒྱ་སྤྱོད་མཆོག་མཛེད་ལའི་ཁ་
 བ་བཞུ་ནས་བཞོད་ལམ་དོད་མ་ཐག བསྐྱས་སྐྱབ་དང་ས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆེལ་
 བསྐྱས་ནས་གཉའ་ནང་བསྐྱད་བལ་ཡུལ་རྒྱ་མི་སྤྱོད་དང་ནས་གོར་གཞུང་...
 དང་། ཁྱེད་མ་ལུ་དམར་བར་ཆིངས་གོས་བྱུ་སྤྱོད་ལམ་ཞེ་སྤྱོད་འདུག་པར།
 བོད་སྤྱོད་ནས་ལན་གསལ་གད་ཡང་མ་སྤྱོད་པར་ལུ་དམར་བའི་ཡིག་ལན་
 ཞིག་བཏང་བའི་ནང་། རང་དོས་ནས་དེ་ལན་གོར་མ་མཆོད་ཡོན་གྱི་བཀའ་
 དྲིན་སྤྱོད་བཅངས་བོད་གྱི་སྤྱོད་དོན་དང་། གཞུང་བསམ་མ་བྱས་པའི་སྤྱོད་
 འཕྱོད་མེད་ཅུང་། རྟེན་བཞེདས་པ་སྤྱོད་པོས་ཆུ་ཐོན་ཐམ་དཔེ་བྱས་
 ཁར། གཞུང་ཁྱེད་དཔོན་ནས་ནས་ཀྱང་སྤྱོད་གཅིག་གི་ལྷོ་བར་བའི་ན་
 འཛིན་གྱིས་བྱིའུ་སྤྱོད་ཐང་སྤྱོད་ཏེ་བཞག་པར་བརྟེན། དེ་ཆ་ཁོ་བའི་ལྷོས་
 སྤྱོད་ཡོངས་སྤྱོད་ལ་ལེགས་ཤེས་ཅི་བྱེད་གོར་ཆུལ་གྱི་ལག་རྒྱ་ཡོད་ཏེ་ལྷོས་ལྷོ་
 བས་ཆེ་བའང་བྱེད་མི་ལུས་ཤིང་། གལ་ཏེ་འབད་ཆོལ་བྱས་ནས་འཕྱིག་
 ཅམ་བྱུང་ཅང་སྤྱོད་པོད་ཁྱེད་དཔོན་ནས་ཅི་གཞུང་ཅི་དགོངས་མི་ཤེས་...
 ཆུལ་གྱི་ཡིག་ལན་སྤྱོད་པོད་དགོས་པ་ཅན་ཞིག་བཏང་འཕྱོར་བྱུང་བ་དང་།
 དེ་འཕྲལ་དམག་སར་ཡོད་པའི་ཆུ་དཔོན་ནས་དང་ས་བསྐྱས་གྱི་ཆིངས་...
 བ་ནས་སྤྱོད་པའི་བྱུང་བྱས་ཏེ། དེ་སྤྱོད་ལུ་དམར་བ་དང་འབྲེལ་འདྲིས་

རིགས་པའི་འགྲམ་ལྷན་གཉིས་ཟུར་ཟླ་མ་ནམ་ཟུལ་ལགས་ཤེས་དགར་རུ་...
 ཆེད་འཁོད་ཀྱིས་ཁོང་ལྷོ་མུ་རུ་གཏོང་ཆིས་བྱས་ཀྱང་། ཁོང་པ་ན་ཆས་
 གཞུགས་གཙོང་གིས་རོང་ཕྱལ་རུ་བཞོད་ཐངས་མེད་གཤིས། ཁོང་གིས་ལུ་
 དམར་བར་གཏོང་ཆུའི་ནང་ཡིག་བཟོས་པའི་དོན་རྟོན། དེར་རུས་ཆུ་
 དམག་བཟང་གིས་མི་ལང་བ་བྱ་སྟེ་གཞོན་གྱི་འཕྱོར་དང་འཕྱོར་བཞིན་.....
 བཅས་འདི་ལྷན་ལྷན་ཆེ་ཆུ་མོད་པལ་གཞུག་ཆང་མར་བརྟལས་སྤྲི་ཅི་ཆེ་
 ཡོང་ཆུར། འཐབ་ལག་མ་འཕྲོད་མོང་ས་མཚམས་རྒྱང་འགོ་ནམས་ཤོད་
 རང་ལ་ཆིས་རྒྱོད་ལྱང་རྟེས་ཤོད་པལ་དགར་འཆེ་ཐིང་ཞིག་རུ་མི་འཕྱོ་བ་ས་
 བཟམ་གཉིས་ནས་ཆིངས་ཀྱིག་མཛད་ཆིས་དོན་འཕྱལ་ཡོང་བ་གནད་དཔོན་
 དང་། དེ་རྒྱུན་ཉིད་ལ་སྤྱི་ཆག་མེར་རྟུང་ལྱང་དེགས་ཀྱང་ཆིངས་ཀྱིག་
 སྐབས་ཆར་གཙོད་རྟེས་འཛིན་ཡོང་ཐངས་གྱི་འགན་འཁུར་ར་རང་ནས་.....
 ལྷན་ཆོག་པ་ཡོད་ཆུལ་སྤགས་ཡི་གེ་འཆམ་འདྲོངས་གང་ཆེ་ཞིག་བཟོས་ཏེ།
 ཡངས་ཅན་དཔོན་མེ་ཟླ་བར་དང་བཅས་པའི་སྟེ་ཆབ་རུ་སྤོད་མི་ལུ་དམར་
 པའི་མཚན་གཉིས་ཡེ་ཤེས་ཆུལ་མཚན་ཐེར་བ་བལ་ཕྱལ་རུ་ཆེད་རྒྱངས་.....
 ལྷན་དོན་ ཁོ་པ་འིང་མིན་ཕྱིར་འཁོར་ལྱང་མཐུན་ལུ་དམར་བས་བཏང་
 ཡིག་ནང་། དེ་རྟུང་ཡིན་ན་ས་བཟམ་གྱི་ཆིངས་པ་ནམས་ནས་འགལ་ཟླ་
 གཞུང་གི་སྟེ་ཆབ་མཉམ་འཁྲིད་ཀྱིས་རྒྱུད་ཕྱིན་ཕྱིན་ལྱང་པ་བྱས་རྟེས།
 དེད་ནས་ཀྱང་མོར་ཆུལ་གྱི་སྤོན་པོ་མི་བྲག་ཁྲིད་ནས་རིང་མིན་ཕྱིན་པ་དེར་
 ཡོང་ཆོག་ཆུ་དང་། རྒྱང་འགོ་ཤོར་བ་ནམས་ཆིངས་ཀྱིག་ཤོར་ཕྱིར་སྤྲིག་
 དཔོན་བཤད་ཆེ་ཤོར་ཆུལ་ནས་ཉན་ཏེ་བྲལ་ཡང་། ཆིངས་དན་ལྱང་ན་
 རྒྱང་འགོ་མི་རྒྱོད་པ་མི་ཕྱིད་ཅས་འཁོད་པ་འཕྱོར་འཁུག སྐབས་འདིར་

ཆིངས་མོལ་བྱེད་མི་བད་རྒྱ་པོད་དཔོན་རིགས་ནམས་པས་མ་སྒྲིགས་མི་.....
 མཐུན་ཅམ་ཞིག་བྱུང་བར་མདོན་ཏེ། དགའ་བཞི་བའི་བྱུང་བརྒྱུད་ནང་།
 “ཕྱིར་ན་འཁོར་བ་པ་མཐས་ཅད་རེ་དོགས་འདི་གས་རྒྱས་པ་མ་ཟད།
 ཡང་སྒོས་འཇིག་ཉིན་གཏམ་དཔེ་ལ། རྒྱ་དོགས་པས་བསྐྱེད། པོད་རེ་བས་
 འཐུང་ཟེར་བ་འདུག་ཅུང་། འདི་རུས་རྒྱ་པོད་གཉིས་ལ་རེ་དོགས་ཀྱི་
 འཆར་སྒོ་གོ་སྒོ་ག་ནས་པོད་མི་རང་གཞན་ཆར་མས་ཡིད་དོགས་ཀྱི་ཉིན་.....
 བསྐྱེད་ཁྱིེད་ཅིག་བྱས་ཅུང་། རྒྱ་དཔོན་ནམས་སླ་མ་ལྷ་དམར་བ་ལྟས་
 དན་གཡང་ལ་ཁྲུག་རེས་གཏན་ནས་མ་ཉན་པར། ས་མཆམས་ཀྱི་རྒྱང་
 འགོ་ཤོར་བ་ནམས་ལ་བྱག་པོའི་བྱུང་འདུག་ཅམ་ཡང་བྱ་པོར་མེད་པའི་
 རྒྱ་ལ་ཞི་བའི་ཆིངས་མིག་བྱེད་ཅིས་ཀྱི་སྒྲ་ཆ་བ་རུ་གཞུང་གི་རྒྱང་འཁོར་...
 རྒྱ་པོར་དོ་ཆོད་མཉམ་སྒྲིལ་འབྲལ་གཏོར་མཛད་དཔོན་ཁྲུམ་འདུག་སྟབས།
 པོད་རྒྱང་ཅིས་དཔོན་ཤེས་བྱས་པ་དང་། ཅེ་རྒྱང་ཅེ་མཐོན་དོན་བྱུང་བ་ལྟན་
 ཆོགས་གཉིས་ལ་ལས་རིགས་ཅེ་རྒྱང་སྒོ་བཟང་རྩལ་ཁྱིམས་དང་བཅས་སྟོ་...
 ས་ནས་གཏོར་གནང་དོན་བཞིན་ཤེས་དགར་རུ་འཕྱོར་འབྲལ་རྒྱ་དཔོན་...
 ནམས་ནས་བྱེད་སྒོའི་བཀའ་སྒྲོལ་དང་བཅས་ས་བཟས་ཀྱི་ཆིངས་པ་ནམས་
 དང་ཉན་ཅིག་རྒྱང་སྒྲིད་སྒྲིགས་སུ་འབྲལ་རྒྱང་མཛད་པོར་།”① ཞེས་གསལ
 འདུག ཆིངས་མོལ་བྱེད་མི་ནམས་རྒྱང་དགར་འཕྱོར་རྒྱུ་མ་ལྷ་དམར་
 བས་ཤོར་ཁ་རྒྱལ་ཁང་གི་མི་བྲག་མང་པོ་དང་དམག་དཔུང་བཅས་ཁྱིད་དེ་
 རྒྱུད་པོར་སྒྲིགས་པོར་ཤེད་ཐོས་གཤིས། ཆིངས་པ་ནམས་སྒོས་མ་བཟོད་
 པར་ནང་སྒོན་དཔལ་རྩ་རིག། དཔོ་ཅན་ལྟན་སོགས་རྒྱ་དཔོན་ནམས་ལ་

① (དགའ་བཞི་བའི་བྱུང་བརྒྱུད་དེའི་དོན་593 — 594)

ལྷ་ཡིག་སྤུལ་རྟེ། བཀའ་མདའ་འཇམ། གོང་ས་རྒྱལ་དབང་མཚན་གྱི་སྤྱི་
 མཐུན་ནང་མ་ཇམ་ཆེན་པོ་གསལ་བཀའ་བྱུང་བ་ཆེན་པོ་ཆེ་བ་ཞེས་དང་།
 ཆིངས་རྒྱལ་དཔག་མི་བཅས་འབྲལ་རྒྱུ་ལྷོང་མཛད་དགོས་ཞེས་འབྱུང་དོན་.....
 བཞིན་རྒྱ་དཔོན་ཚོས། བཀའ་ཁྲོན་དགའ་བཞི་བ་དང་། མདའ་དཔོན་
 ལྷང་ལོ་ཅན་གཉིས་རྒྱུ་དགར་ལམ་མེད་ཆོན་དགོས་ཞེས་བཏང་འདུག་...
 ཅིང་། ཆིངས་མོལ་བྱེད་ལུལ་རྒྱུ་ཤར་བྱེད་ལན་ཚུན་ལམ་རེས་བྱས་
 གྱུར་མཐར་གོར་ཁའི་ཁ་དབང་ལྷར་སྤྱིད་ཤོར་བྱ་གཉམ་འཛུམས་ཐོག་བོད་
 རྒྱལ་ནས་བཀའ་ཁྲོན་དགའ་བཞི་བཙུན་འཛིན་དཔལ་འབྱུང་དང་། ཅིས་
 དཔོན་ཕྱེ་སྤྱད་པ། ཅེ་མགོན་དོན་གྲུབ་སྤྱན་ཚོགས། ཅེ་བྱང་སྤོ་བཟང་
 རྒྱལ་ཁྲིམས་ས། ཆིངས་སྤྱིག་པ་པཅ་ཆེན་མཚན་རྒྱལ་གྱི་ལམ་རྩེ་ཨ་མི་
 དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་དང་། ས་སྤྱི་མགོན་གཉེར་འཁོར་བཅས་དང་།
 གོར་རྒྱལ་ནས་ཆིངས་སྤྱིག་མི་རྣམས་ཆིངས་རྒྱལ་དཔག་དཔོན་ལྷང་.....
 འབྲེལ་བྱ་གོར་ཁའི་རྒྱལ་རྒྱུད་རྣམས་ཉེབ་དང་། གོར་ཁའི་མཚན་གནས་
 བམ་ཟེ་རྩ་མེན་རྣམས་ལས་ཐོག་བ་ཏ་རི་ལྷན་དེ་མ། ལྷ་རྒྱལ་པོ་
 གོར་ལོག་བྱ་རྒྱུད་པའི་ཀ་ཅི་རྩར་གྱིར་ཐར་པ། ཨ་ཆབ་སྤྱ་རྩི་རྩར་དང་
 ཏ་མིང་ར་མ་རྩར་པོ་གས། ཆིང་རྒྱལ་ཤི་ན་མ་གོ་མིང་ཞེས་དཔག་ཤར་
 བཅས་དང་། བར་མོལ་བྱེད་མི་སྤྱི་མ་ལྷ་དཔར་བ་རྣམས་སྤྱིད་ཤོར་ཞོལ་
 གྱི་ཉེ་འདབས་འོང་གཞེབ་བྱ་རས་ལྷར་ནང་མཉམ་འཛུམས་ཆིངས་ལྷས་...
 ཉིན་མཚན་བསྐྱེད་པར་བྱས་པའི་ལམ་གཞི་གཙོ་གནད་ནི། གོར་རྒྱལ་
 བས་ཟེར་ན། བར་སྐབས་ཤིག་ནས་བོད་གཞུང་གིས་འབྲས་རྒྱུ་ལོངས་པའི་
 རྒྱལ་གཉེར་གྱི་དག་ལས། གོར་བོད་མཐུན་འབྲེལ་ལ་བསམ་གཞིགས་མ་

བྱུང་ཚུལ་དང་། སྐར་རྒྱལ་པི་ཉི་ཤ་ར་ཤ་ལ་པོད་ནས་མཐུ་གཏད་བྱས་
 རྒྱུ་ལྱིས་འདས་ཚུལ། ལྷག་པར་པལ་རྒྱལ་རྩིང་རྒྱས་ཀྱི་ཤམ་ཀ་ལྷན་ཅན་
 དང་། སྐར་ཤམ་ལྷན་མེད་གཉིས་ལ་འཛའ་བྱུང་དགོས་ཚུལ་ལན་མང་ཞུས་
 ཅུང་གསན་དགོངས་མེད་ཁར། གཙང་ཁྲལ་རྩོང་གཞིས་ལ་དམག་ཅིས་
 དང་རྩལ་བརྩོ་སྐྱུ་གས་འཐབ་འཛིང་བྱེད་ཤག་གནང་བྱུང་བར་བརྟེན་སྐར་...
 དམག་མི་གཏོང་ཀ་མེད་བྱུང་ཞེས་དང་། དཔུང་འཇུག་བྱས་པའི་
 འབྲས་བུར་གཉའ་ནང་དང་། རོང་ཤར། རྩོང་དགའ། རྩེད་མོང་
 བཅས་ཐོབ་བྱུང་བས་དེ་དག་ཕྱིར་སྒྲག་དགོས་ཆེ་རྩོང་འགོ་དེ་ལ་སྤྱི་རིན་རྒྱ
 དུལ་རྩོ་ཆོད་(གཅིག་ལ་སྤང་ལྷ་བཅུ་དེ་)སྤྱུ་བརྒྱ་དེ་སྤྱི་ལྷར་གཙང་...
 རྒྱལ་ཐོག་གསེར་ཁ་དང་། རྩོ་ཁའི་དགེ་མེད་ལེན་མི་རྩམས་ནས་སྐར་ཁར་
 བཅུ་ཁའི་ཁྲལ་རྩོང་དགོས་ཚུལ། སྐར་ཁའི་ཁོངས་གཏོགས་མི་རིགས་ལ་
 པོད་ནས་བརྩོ་ལག་ཤེས་ཀྱི་ཁྲལ་དང་། རྩོང་ཁྲལ་སྐྱུ་གས་འཐབ་ལེན་བྱས་
 མི་ཆོག་ཚུལ་སྐྱུ་གས་བཤད་འཇུག་པ་དང་། དེ་ལན་པོད་སྐྱུ་གས་ནས། འབྲས་
 རྩོངས་པོད་ཞབས་བརྩོན་མེད་ལ་སྐར་ཁས་རྩོང་སྐྱུ་གས་བཞིན་ཏུ་ད་ཏུང་
 པོད་ལ་བརྩོན་འཇུགས་ཡིན་ཚུལ་དང་། ཤམ་ཀ་གསར་རྩིང་གི་འཛའ་
 མང་མད་ཡུལ་རྒྱས་དང་བརྩུན་ནས་རྩོང་པ་སྤྱི་འདོད་རྒྱུར་བྱེད་པ་...
 ལས། གནས་བརྩོས་སྐར་མ་ཆེན་པོའི་མཛོད་དུལ་ལྷན་མེད་རྩམས་
 ལའང་རྒྱལ་པོའི་དབང་ཤེད་ཀྱི་སྐོ་ནས་རིན་མང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བཀག་...
 སྤྱི་མི་འཇུག་སྤྱུ་གས་དེ་རིགས་བྱེད་དགོས་དོན་མེད་ཚུལ། སྐར་རྒྱལ་པི་
 ཉི་ཤ་ར་ཤ་རང་ཉིད་ཆེའི་འཇུ་བྱེད་རྩོངས་པ་ལས། མཐུ་གཏད་འདི་བྱས་
 ཀྱི་ཁྲངས་སྤྱི་པ་རྩོད་གང་ཡང་མེད་པར་ཡ་ལ་བརྩོན་འཇུགས་རང་ཡིན་...

ལྟོལ། གཤེར་ཁ་དང་ཚུ་ལ་ནི་ཁོད་རང་གི་ཡུལ་གྱི་དགེ་མཚན་ལས་ཐུང་
 བར་ཉི་ཡུལ་རྒྱ་འདྲེ་ལག་རྒྱུར་མི་ཚུགས་ལྟོལ། གཞན་ཡང་ཁེ་འདྲོད་ཀྱི་
 ཚེད་དང་། བཀའ་འདྲོད་ཀྱི་བཙོན་ལག་ཤེས་ཐུང་མི་རྣམས་ལ་བལ་པོ་ཅན་
 རྒྱ་མ་ཐང་། རྒྱལ་ཁག་མི་གཅིག་པའི་མི་རིགས་ཀླན་ནས་ཤི་ལམ་གྱིས་ཚེད་
 ཀྱི་ཁལ་འཆལ་ཁྲིམས་འཁུར་ཐུང་ལྟོལ། དེ་རིགས་མི་འདྲོད་ཚེ་མོར་
 ཁའི་ཁོངས་གཏོགས་ནས་པོད་རྒྱ་བཙོན་ཚེད་ལག་ཁེན་མ་ཐུས་ན་ལལ་རྒྱ་...
 མེད་ལྟོལ། མོར་ཁ་ནས་འདྲེ་མི་སྤྲ་ཆ་(རི་མི་གཞུང་)དང་། མ་པེར་
 (དབྱིན་རི་)ལ་གཉེན་ཟླལ་ཐུས་པ་རི་རྩྭར་ཡང་། “དེད་པོད་གངས་ཅན་
 ཀྱི་བརྟན་འགོ་ཐམས་ཅད་ཚེ་འདིའི་འགོ་འདྲེན་ཀྱི་རྒྱ་བ་གཉེར་དཔུང་.....
 སྟོགས་ཀྱི་ཡུལ་རྗེ་བརྟན་འཆམ་དཔལ་དཔུངས་སྟོབས་ཀྱི་འཁོར་ལོར་.....
 བརྒྱར་བ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྣམ་པར་བརྟན་པ་གནས་བསྟོན་གོར་མ་ཆེན་པོ་
 དང་། རྒྱ་མའི་ཡར་འདྲེན་ལྟོག་འཆའ་ཡུལ་འཕགས་པ་རྒྱན་རས་
 གཟིགས་སྟོམ་བཙོན་ལྷ་མའི་རྣམ་པར་བརྟན་པ་རྒྱལ་དཔལ་ཐམས་ཅད་.....
 བཞུགས་གཟིགས་ཆེན་པོ་མཚོད་ཡོན་ཉི་ལྷ་ཐུང་འབྲེལ་ལས་གཞན་ན་ཡོགས་
 ལྷ་མ་མཆིས་སྟབས། ཉེ་ཆར་མོར་ཁ་ནས་པོད་རྒྱ་རྩྭར་ལྟོལ་ཐུས་པ་
 གསན་མ་ཐག་འཆམ་དཔུངས་གོར་མ་ཆེན་པོ་རྒྱགས་ཁོས་ནས་ནང་གི་རྩྭ་
 དམག་ཁྲི་ལྷག་མང་པོ་མངགས་རྒྱུར་མཚོད་འདུག་པ་རྣམས་ལམ་རྒྱུང་.....
 རྩྭས་ཆེ་ས་མཚམས་རྒྱུར་འགོ་མོར་བ་རྣམས་དཔལ་ལག་ནས་ཡོན་པ་དངོས་
 བརྟན་ཐོག་ བལ་ཡུལ་གྱིར་གསུམ་ཡང་ལུལ་མེད་རྒྱ་འགོ་པའི་ཞོར་ལ་
 དམག་ལས་པོད་དཔུང་དེའང་བརྒྱུད་དཔོན་གཤིས། རྒྱ་པོད་པལ་
 གསུམ་ཀྱི་རྒྱེ་འགོ་མཐའ་དག་ལ་བརྟུགས་པའི་དཔལ་མཁར་གཙོད་གཞི་ཆེར་

འཕྱར་དོགས་བཟ་དེས་ཆུན་པོ་དང་། ས་སྐྱ་གཉིས་ནས་སྐྱུགས་བསམ་
 བསྐྱར་པས་མེད་ན་འདུལ་བྱས་ཆོག་པ་ཞེས་ཞུ་- བྱང་མཁའ་།”① ཆུ་ལ་སོར་
 འཕྱར་རྒྱག་གར་ཆེན་ཐོག་ རྒྱུ་གཞིས་ས་སའི་ཡོང་འབབ་ལས་ཆུག་པའི་
 རྒྱ་རིན་འཕོར་ཆེན་ལ་ལྷན་དགོས་ཟེར་བ་སོགས་དན་པ་བྱས་ཆུལ་ཁོ་ན་
 ལས། ལེགས་སྒྲིགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་རྒྱ་མི་འདུག་ཆུ་ལ་སོགས་པོད་
 གཞུང་སྐྱ་ཆབ་ནམས་ནས་ཨ་འཐས་མཁྱེན་པ་བསྐྱར་ལྟ་བུ་བཤད་པ་.....
 དང་། རྒྱ་མ་ཞུ་དམར་བ་དང་ས་བཟས་ཀྱི་སྐྱ་ཆབ་ནམས་ནས་མན་ཆུན་
 ལ་གོ་གསེད་ཡང་ཡང་བྱས་པ་བརྒྱད། མཐའ་མའི་འདུལ་དོན་ལ་ཁམ་ཀ
 གསར་ཉིང་གི་འཛའ་ཐང་སྐྱར་དང་། བོད་བལ་ལས་སྐོ་ཆོང་འདུས་ཀྱི་
 དཔོན་མོག་ལ་ཐང་གཞི་བྱེད་བྱས། ཤོ་བྲལ་ལེན་བྱས་ཀྱི་མཆོན་ཆ་བ་
 ཅུང་ཐད་ཆེ་བས་ཀྱི་དོན་ཆབ་ནམས་དེ་ཆོན་གཉེད་ནང་འབྱམ་ཏུ་བཞག་
 པའི་ཤོར་པོད་ཆིངས་དན་བྱས་པའི་ཆོག་གཞི་ནས་ཆ་བསྐྱར་ཐོག་ ཐན་བུ་
 རྒྱས་བཟུས་སྐྱར་གཅིག་དགོས་དེགས་གཉིས་སྤེལ་སྐྱོད་སྒྲིམས་བྱེད་རྒྱ་.....
 བྱས་འདུག་པར་ལན་ཆུན་མི་མོས་པ་མ་བྱུང་ཡང་། གཙོ་བོ་རྒྱུང་འཁོར་
 རྒྱ་རིན་ཐད་དེཙག་ཆ་ཡོང་ཐབས་གང་སྤྱབ་བྱས་ཏུང་། ཉར་སོང་ཆེ་བས་
 ཆིངས་དོན་མི་སྐྱས་སྒོས་མ་ཆོད་སྐྱབས་ཤེལ་དཀར་ཏུ་ཡོད་པའི་ཆུ་བྲའི་
 དབང་ན་རིན་དང་། ཅང་རྒྱུ། མིའི་སྤྱོད་སོགས་ལ་དགོངས་བསྐྱར་ཞུ་
 བ་དང་ཏུས་མཆོངས་ཏུ་ཡོད་མའི་སྐྱ་ཞབས་ཨ་ཁུ་ལགས་སྐྱ་རྒྱ་ཆུན་.....
 ཞིབ་སྒྲུངས་ཀྱི་གནས་ཆུ་ལ་བཅས་སུ་འདུག་པར། རྒྱ་དཔོན་ནམས་ནས་
 བར་འབྱུངས་མིན་པ་འབྲལ་ཏུ་ཐག་ཆོད་པ་བྱེད་དགོས་ཟེར་བ་ལས།

① (དགའ་བཞི་བའི་བྱང་བརྒྱད་དེབ་དྲིས་633)

ཆིངས་དུལ་སྐྱོར་ལན་གསལ་གང་ཡང་སྤང་མི་འདུག སྐྱེ་ཞབས་ཨ་ཁུ་
 ལགས་ནས་མཐའ་མ་རྒྱུད་གཞིས་ཏེ་ལ་རྒྱ་རིག་དུལ་རྩོམ་དུ་བརྒྱ་རེ་ཅིས་
 རྒྱུ་རྒྱུད་ཐེངས་གཅིག་ལ་རྩོམ་དུ་བཞི་བརྒྱའམ། མཐའ་ལྷ་བརྒྱ་རྒྱུད་
 བྱས་འགྲིག་ཐབས་ལྟར་ན་ཐག་གཅོད་དཔོན་ཞེས་ཡིག་ལན་འཁྱོར་འདུག་
 ཅིང་། བར་བཤད་རྒྱུར་བཤད་ལན་མང་བྱས་ནས་མཐའ་མའི་འཛིག་
 མའི་སྐྱོར་ལྟར་བརྒྱུད་ནང་། “ཆིངས་ཁྲ་ཆེན་མོར་ཆེག་བཙུག་བསྟར་
 བཞེད་རིགས་གཏན་ནས་བྱེད་མ་སྟབས་ལྟར་། ཆིངས་ཁྲ་རྒྱུར་པ་གསར་མིས་
 ཁྱི་བརྒྱུད་དོན་ལ། འདི་མའི་རིང་རྒྱ་དུལ་མ་ཅ་མོངས་པའི་རྩོམ་དུལ་
 བརྒྱ་ཐམ་པ་པོད་ནས་སྐྱོར་ཁར་འཕལ་རྒྱུད་ལྟར་རྒྱུ་གཞུང་གི་སྤྱོད་སྤྲེལ་
 ས་མཆོམས་རྒྱུད་གཞིས་སྐྱོར་ཁས་སྤངས་པ་ནས་སྤྲེལ་བ་བརྒྱུད་ཐེད་པ་པོད་
 ལ་རྒྱུར་སྤྲེལ་བྱེད་རྒྱ་དང་། ཆིངས་ཁྲ་ཆེན་མོར་ནང་ཁྲ་རྒྱུད་གཞིས་ཁག་
 བཞིའི་རྒྱ་རིག་འཁོར་སྐྱོར་གསལ་མོ་རྒྱུར་རྒྱུད་དཔོན་གསལ་ལྟར་། ཁྱི་མོ་
 བལ་ཡུལ་ཉིན་བཞེངས་པ་དང་སྤྲེལ་མ་རྒྱུད་མཆོངས་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཆབ་མེར་སྐྱེ་
 རྩོམ་ལྟར་འབྲེལ་ཞིག་ཆེད་དཔོན་གསལ་པལ་ཡུལ་ཡམ་ཤུའི་རྒྱལ་ཁར་ཁྱེད་འཁྱོར་
 བྱས་ཆག་ལྟ་བུས་རྒྱུ་པོད་སྐྱོར་དཀར་འཆོའི་ལེགས་ལམ་ལ་བསམ་དུལ་
 འཁོར་སྐྱོར་གསལ་ཅ་ཆག་མོང་པའི་འགན་ལེན་སྐྱེ་མ་ལྟ་དམར་བས་བྱས་
 པ་ལེན་ཞེས་བརྒྱུད་བྱ་གསལ་འཁོར་ཞིག་ལེན་སྟབས་ཅམ་ལྟར་སྟབས་འགལ་
 རྒྱ་ཐན་རྩོན་དང་། བར་དབང་གི་ཐེའུའི་རྩོམ་དང་ཁ་རིས། མོ་
 རྒྱ་ཁྲ་མཆོས་སྤྲེལ་ཆིངས་ཁྲ་མ་ལྟ་གཞིས་ཀ་འདྲ་གཞིས་སྤྲེལ་མཆོངས་
 ལྟ་དན་ཐེལ་འཛིག་དཔོན་ལྟར་བར་ལུགས་བཀྲན་ཉིང་ཆེ་ལྟར་ཆིངས་ཁྲ་
 མ་ཤུའི་དོན་ལ་པོད་སྐྱོར་གཞིས་ཐད་ནས་སྤང་སྤང་རྒྱུན་འཁྱོངས་དཔོན་

སེའི་རྒྱ་དཔོན་ཁག་ནས་ཁྱིམ་ས་བདག་མཛད་དེ་འགོ་མཆན་ཞིག་ལྷ་ཐབས་
 དེས་པར་དགོས་པའི་ཐུགས་བརྟན་འཕྲོས་མོལ་བྱས་པར། སྤུ་མ་ལྷ་དཔར་
 བ་དང་། ལྷ་མ་ས་ཉེབ་ཅན་གོར་ཁའི་མི་རྣམས་ཀྱི་སྒོ་འདྲི་ལའང་དེ་
 རྣམས་མེད་པ་མི་མི་འདུག་ཅུང་། ཤེལ་དཀར་རུ་རོ་ས་འགོ་མ་རྒྱས་པར་
 རྒྱུད་ཤོར་རང་རུ་རྒྱ་དཔོན་དཔག་གངས་བཅས་ལྷུང་བསྐྱས་ཤིག་ཚུར་...
 འཕོད་ཐབས་བྱེད་དགོས་ཟེར་པར་བརྟེན། རབ་ནང་སྒྲོན་ཆེན་ཁའི་
 དཔལ་ན་རིན་དང་། འཕྲིང་ཅང་རྒྱན་མའི་ཐུ་གཉིས་སྤྱུ་ཅུང་། བཟར་
 ཐུ་གང་ཨམ་བན་རྣམ་གཉིས་དཔོན་གཡོག་སྤྱུ་ལས་མི་མང་བ་གང་...
 ཆོལ་ཆེབས་བསྐྱེད་དགོས་པའི་ཐོད་གོར་སྤྱུ་ཆབ་མན་ཚུན་མགྱིན་གཅིག་གི་
 ལྷ་ཡིག་གཅིག་འཐུས་བརྣམས་ཉེ་སྤྱེལ་མའི་མ་ཉ་ཡང་ཐོད་གོར་མི་རྣམས་ལྷུང་...
 འཕྲེལ་རུ་རྒྱུད་ཤོར་ནས་ཤེལ་དཀར་རུ་བཏང་། ① ཞེས་གསལ་བ་
 བཞིན་མཐར་རྒྱ་དཔོན་ཐུ་ཨམ་བན་དང་། གང་ཨམ་བན། ལས་བྱ་ཉན་
 ཅང་ཡེ་སྤགས་དཔོན་འཁོར་ཉི་ཤུ་སྒྲོར་རྒྱུད་ཤོར་རུ་འབྱུར་ན་ཡང་།
 ཆིངས་ཁྲར་འགོ་མཆན་འགོད་རྒྱ་ཀ་གོར་གྱིས་གཡོལ་ཐབས་བྱས་པ་དང་།
 བཟའ་མཆུག་རྒྱ་ཡིག་ཤོག་རྩེ་འདྲ་གཉིས་ཤིག་བཏང་འདུག་པ། ཆིངས་
 ཁྲ་མ་བྱ་རྩེ་འབྱར་གྱི་འགོར་སྤྱར་མཐུད་བྱས་ཚུལ་ཅམ་ལས། འབྲུ་དོན་
 གང་ཡོད་དགའ་བཞི་བསྐྱན་འཛིན་དཔལ་འབྱུར་རང་ཉིད་གྱིས་གྲང་མཆེན་
 ཆོར་བྱང་མེད་པར་རྣང་། དེ་རྗེས་ཨམ་བན་གཉིས་ནས། “གོར་མཆེན་
 ཐོར་འགོ་འདྲིན་སྤྱབས་མཛོན་བཅོལ་ཉེ་ཁྱིམ་ས་བདག་རུ་བསྐྱར་གྲུབ་པ་...
 ཡིན་གཤིས། འདི་ལོ་ནས་བཟུང་ལོ་གནངས་ཆགས་ཀྱི་མཆོམས་ལུང་

① (དགའ་བཞི་བའི་བྱང་བརྒྱད་དེབ་རྩ་640—641)

མི་སྣ་ཤོར་དཔོན་ཞེས་གསུངས་པར། རྣམས་ཉིད་ཅན་ནས་ཤིང་རྒྱལ་
 ལ་ཉལ་བྱ་བྱེད་རྒྱ་ཞེས་བར་མི་ཞིག་ཆེད་ཤོར་བྱས་པ་ཕྱིར་འཁོར་གྱི་.....
 ལན་ཏུ་དེ་དོན་རྒྱུར་ཐེས་ཤིན་ཏུ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཚུལ་དང་། དེ་སྣ་པན་
 མི་སྣ་འགོ་ཕྱོད་མེད་རྣམས་ཐོན་མི་རྣམས་ལ་རྒྱ་ནག་གི་འཕགས་ཁྲལ་སློབ་པ་
 དང་། འཕུལ་རྟེན་རི་དཔོན་བཀའ་སློབ་ཏུ་ཁྱད་སྤངས་པའི་ལམ་བཟ་སྟེ་
 ཏུང་ཞིག་དོས་ཡེབས་ཐུབ་ན་རབ་དང་། བཟར་སྟེ་ཆབ་རྒྱ་དཔོན་དོ་ཆོད་
 ཅིག་པལ་འཕུལ་ཡམ་ཡུའི་ཡུལ་ཁང་རང་ཏུ་ཆེད་རྒྱུར་མཛད་དཔོན་ཞེས་བྱས་.....
 འཕྱག་པར་བརྟེན་རྒྱ་དཔོན་ཉན་ཅོང་ཡེ་དཔོན་གཤིག་ཏུར་བཟུས་ཤོར་.....
 ཁའི་མཆེན་མེས་ཏུའི་མི་སྣ་འཁོད་པ་དང་སྤྱགས་སྦྱིད་ཤོར་ནས་ལམ་རྒྱུར་.....
 (བརྒྱུད་པས་)བལ་འཕུལ་ཏུ་ཆེད་བརྒྱུད་པའོ། ”① ཅས་གསལ་བ་དང་།
 རྒྱུར་འཁོར་ལྷ་རིན་རྒྱ་དཔོན་ལ་རྟེན་མིག་མ་དང་ཤོག་བསྐྱེད་པའི་ཆོད་ལྷན་..
 བརྒྱ་ཐམས་པ་འཕྱོར་འཕུལ་ཤོར་ཁང་ཅིས་ཐུད། “དེ་ནས་མི་འཕྱུངས་པར་
 ཤོར་པ་རྒྱལ་སྟོན་འབངས་དང་བཅས་པས་གནམ་བསྐྱོས་འཇམ་དབྱེད་ས་..
 ཤོར་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོར་མཆེན་མེས་ཏུའི་རྟེན་ཆས་འཕུལ་མི་རྟ་རི་ས་ཉིད་
 དང་། རྣམས་ཐུར་ཅན་དོ་གཤིག་བཟུ་སྟོར། ཁམས་པ་ཐམ་ཐེ་སྟོ་ལྷན་
 བཅས། ”② རིམ་བཞིན་རྒྱ་དཔོན་རྣམས་དང་ཉན་ཏུ་ནང་མར་བསྐྱོད་པ་
 དང་། ཆེད་ས་འགྲིགས་ཀྱི་ཡེགས་སོར་ཤོར་མ་ཆེན་པོ་ནས་བཀའ་སྟོན་
 དགའ་བཞི་བ་དང་། བཅ་ཆེན་མཆོག་རྒྱལ་གྱི་ཡཔ་རྟེ་གཉིས་ལ་རིམ་པ་
 དང་པོའི་རྟོག་རྒྱ་ཏུ་འཇམ་སང་དང་། མ་ཡུའི་སྟོ་མ་དོད་ས། གཅང་

① (དགའ་བཞི་བའི་རྒྱུར་བརྒྱུད་དེབ་དོན་647)

② (དགའ་བཞི་བའི་རྒྱུར་བརྒྱུད་དེབ་དོན་652)

མདའ་དཔོན་ལྷ་མོ་ཅན་པར་རིམ་པ་གསུམ་པའི་རྟོག་དྲུངས་ཤེས་སྟོན་པོ་
 དང་། རྒྱ་མའོངས་མོགས་ཀྱི་གསོལ་རས་དཔྱལ་འདུག་པ་དང་།
 གཙང་མདའ་པད་ཆལ་པར་བཀའ་ཉེས་མོགས་པའི་རྒྱར་དགའ་བཞི་……
 བས། “པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ཤུ་ཤུ་གཉིས་ཀྱི་མར་བཅར་སྐབས།
 གཙང་མདའ་པད་ཆལ་པ་ནས་རྒྱར་དགའི་རྒྱར་འགོ་དགྲ་ལག་ཏུ་བསྐྱལ་……
 བའི་ཉེས་པར་རྒྱ་ནག་ཏུ་གཏོང་རྒྱར་བཀའ་རྒྱོན་གྱི་ནས་ཁོ་པར་དེ་ཅིས་
 ཀྱི་བཀའ་བསྐྱར་ཐོག་རེ་ཞིག་ཤོས་ཚུལ་མི་ཡོང་བའི་དོ་དམ་བྱེད་དགོས།”
 གསུངས་པར་ཁོང་ལ་ལེ་ཁག་མེད་པའི་བབ་རྒྱས་ལྷ་གནང་འདུག་ཀྱང་།
 “སྟོན་ཏུ་ནང་རྒྱོན་ཆེན་ཁྲའི་དཔའ་རྟ་རིན་ཅན་ནས། ཁོང་མ་ཆེན་པོར་
 རྟོན་ལྷ་ལྷུ་ལྷུ་པ་འདུག་པས་བྱ་ཐབས་མེད་ཅིས་གསན་དགོངས་མ་……
 མཛད།”① ཅིས་གསལ་ཞིང་། “ནོར་ཁྱིའ་ཏུ་སྐབས་མགོན་ཆུལ་དབང་
 ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོར་འདི་བྱས་འདི་བྱར་གི་གནས་ཚུལ་ལྷ་
 པ་དང་། ཐུགས་རྗེའི་རྒྱད་བསྐྱལ་བྱེད་པར་བཀའ་ཤག་ནས་མགོན་ཏུང་
 ཞིག་བཏང་དོན་བཞིན། འཕགས་མཆོག་སྤྱིར་རྗེའི་རང་གསུགས་ཆུལ་
 དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་གྱུར་ཨམ་བན་གཉིས་ལ་གསུང་ནན་མཛད་……
 འདུག་ཅང་། རྟོན་གྱི་སྐུ་ལས་ལྗོང་བྱ་བསྐྱོག་མེད་ལ་བརྟེན་དེ་ནས་མི་
 འགྱུར་པར་རྒྱ་ནག་ལ་ཐེབས་དགོས་སྐྱར་ཁོང་པར་འབྱུང་བཅད་ཀྱིས་སྐུ་……
 ཁམས་མ་འཆོ་འདུག”② ཅིས་གསལ་ཐག་ཆོད་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་།
 དོན་ཅ་རྒྱར་ཏུ་འདི་ཅམ་ཞིག་ལའང་“པོད་ཀྱི་ཁྱིའ་དོན་ཆུལ་རབས་”

① (དགའ་བཞི་བའི་བྱར་བརྒྱད་དེའམ་རྩ་656—658)

② (དགའ་བཞི་བའི་བྱར་བརྒྱད་དེའམ་རྩ་656—658)

ཟེར་བ་དེའི་ནང་། “གཙང་མདའ་དཔོན་པད་ཚལ་བས་རྫོང་དགའ་
དང་། ས་དགའ་ཤོར་པའི་ཉེས་པར་ལས་ཞབས་གནས་དབྱུངས་གནང་།”

① ཞེས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཚན་ནས་བཀའ་ཉེས་གནང་རྒྱལ་བཟོས་འདུག་གོ།

མདོར་ན་གོར་ཁའི་བཅན་འཇུལ་ཐེངས་འདིའི་སྐོར་ལ་རྒྱ་ལའི་རྣམ་
ཐར་ནང་། “པལ་ཨམ་པའི་གདོང་གོང་མ་རང་གི་མཁུལ་བཞེས་མུ་ཏིག་
འཕྱེང་བ་དང་། བཀའ་བཟང་པོ་ཐེབས་པར། ས་མཚན་སྐྱེད་ཅུ་
ཞིག་ཏུ་འཇམ་རྒྱན་གྱི་བིང་ཆ་ཤན་ཏུར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ཐུགས་གཤེངས་.....
གནང་མི་དགོས། ཚེས་གྱི་མཛད་པར་བཙོན་པ་གནང་། དེད་གྱི་དཔག་
མི་དང་ཐོགས་ལ་ནམ་ཡང་འཛད་རྒྱ་མེད་ ཅེས་ཨམ་བན་ནས་བཀའ་བསྐྱར་
ཟུལ།”② ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་གོང་མ་ཆན་ལུང་ནས་དཔག་དཔུང་དང་
ཐོགས་སྟོན་སོགས་འཛེམ་མེད་ཀྱིས་དགྲ་ལན་འཕྲོད་དེས་ཤིག་སྟོན་རྒྱུར་.....
བཀའ་ཁབ་གནང་འདུག་ཀྱང་། ས་གནས་མུ་ཡོང་མཁན་རྒྱ་དཔོན་ཁག་
ནས་རང་གཟོན་འཛེམ་བག་ཁོ་ནས་དྲག་འཇམ་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མ་བྱས་
པར་ཞི་མོལ་ཡོང་ཐབས་མཐར་ཐུལ་བྱས་ཆུབ། གོར་སྟོགས་དང་ལྷ་དཔར་
བ་སོགས་རན་པ་བྱས་རྒྱལ་ཏུ་ཤོར་ཉེ་བཅན་གནོད་ཐེངས་གཉིས་པ་བཙམ་
རྒྱའི་ཉམས་ལེན་རྒྱར་པས་ཆེ་ཏུ་འགྲོ་བར་བསྐུལ་མ་བཏང་བ་ཞིག་ལས།
མཚན་དོན་ལ་རྒྱར་ཐན་པ་ཞིག་ལྟར་མི་འདུག

7. བོད་གོར་ཆེང་ས་ཤྲོས་མུ་མཐུད་ཁྱེད་སྐབས་གོང་མས་ཆེ་སྟོན་
མིང་ཆུང་པར་བོད་ཀྱི་ཁྱེད་རྒྱུང་ཏུ་ཆེད་གཏོང་གནང་ཏུང་། སྤང་མིན་

① (དེབ་དེའི་སྟོན་ཆ་པར་དོན་628)

② (འཛམ་སྐྱེད་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གྲངས་175)

མ་མཐར་དེ་ནས་ཡོང་མ་ལུས་པར། ས་སྐྱ་ཞོང་ར་ལ་བཞུད་ཡོང་འདུག་
 པ་མ་ཟད། མི་ལྷ་ཞོང་གསལ་རྣམས་ཀྱང་ཆུགས་པ་གཏུག་གིས་སྐབས་
 ཞོར་ཁའི་དམག་དཔོན་གཙོ་བོ་དུག་རང་གི་གསུམ་ཁྱ་ཡོད་རེས་རང་གིས་མིག་...
 མཐོང་གཞུགས་ཀྱང་བཅས་དེ་སྐབས་མིག་པོ་མི་ཏེ་བརྒྱས་ནས་དེ་ལྟ་...
 གཙང་ཆུགས་ཁྱ་ཡོང་འདུག”①ཅེས་གསལ།

ཕྱི་ལོ་ 1790 བོད་ཆུགས་ཁྱི་པོ་སྐར་ལམ་བལ་ཡུལ་རྟེན་བཞེངས་པ་
 ཅེ་རྒྱུད་རིག་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཁེར་སྐྱ་ཆེལ་པོ་ཐོན་པ་དང་སྐབས་མཚུངས་
 བོད་ཞོར་ཆིངས་མོལ་ལུ་ཡིག་གི་དོན་བཞིན་ཕྱིན་ཆད་རྒྱུད་འཁོར་ཁྱ་རིག་...
 རྒྱུད་མི་དཔོན་པ་ཙུ་ཆག་གི་འབྱུན་མཆུག་གཙོད་མི་ཅེ་མཁོན་དོན་ལྟ་...
 ལུག་ཆོགས་དང་། བོད་རྒྱུད་དོལ་སྐར་གདོང་པ་གཉིས་ལྷ་མ་ལུ་དམར་
 པ་དང་། འཕྲོགས་འདྲིས་ཐབ་པ་སོགས་དུག་ཏུ་རེ་ནས་ཁྱ་ཡོད་ལྷ་དཔོན་
 བཀའ་མོལ་ཁྱ་ཐོག་ནས་བལ་ཡུལ་ཏུ་རྒྱུངས་བརྟ་མཛད་འདུག

“དེ་རྗེས་ཞོར་ཁའི་མི་ལྷ་པོ་ཅིང་པོ་བྱང་ཏུ་མཚམས་ཁྱུར་འཕྲོ་མི་ཏེ་
 རི་ས་ཉེབ་དང་། ལྷ་ལ་སྐྱ་རྒྱུར་སོགས་ཁྱིར་ལོག་ལྱུང་པ་དང་སྐབས་
 མཚུངས་ལྷ་ལྱུང་སྐྱ་པོ་བོད་ཏུ་དེ་ལྟར་དམག་གི་འཕྲོ་ཡོད་ཏུ་ཐེབས་མི་རའོ་
 ཅང་ལུག་མི་ཁོན་ཁོན་སྐྱ་རྒྱའི་ཅང་སྐྱའི་ལོ་ལར་དཔོན་གནས་པམར་.....
 འདུག་པ་དེ་བཞིན། གནམ་པ་སྐྱས་འཇམ་དབྱངས་ཞོར་མ་བདག་པོ་ཆེན་
 པོའི་བཀའ་ངག་དང་འབྲེལ་བོད་ཏུ་ཞིབ་དཔྱད་ལ་ཐེབས་འཕྲོར་ཁྱི་ལྷ་...
 ལུག་རྒྱུ་བདེ་ཁང་གསར་ཏུ་བཞུགས་གནས་མཛད་དེ། སྐབས་མཁོན་
 ལྷལ་དབང་མཚོག་གི་སྐྱ་མཆེད་རྗེ་རྒྱུད་ནམ་གཉིས་དང་། ཅེ་རྒྱུད་གསུམ་

①(དགའ་བཞེ་བའི་བྱང་བཟོད་དེབ་དོན་665—666)

ཅེ་ཡུག་མཐོང་སྒྲོ་བརྒྱུད་ལམ་མཚོན་ནས་མིང་ཆུང་ཆུང་སྒྲོ་བུ་དཀོན་
 གཞིར་བྱེད་མི་འབྲས་པཅང་ག་རིགས། ཉེ་སྤྱི་ཨམ་མཚོད། མོད་བྱུང་
 ལས་ཅིས་དཔོན་རིག་ལྷུ་ལ་པ། ཅིགས་དཔོན་རོང་ལྷན་པ་བཅས་ལྷ་ནག་
 ཏུ་མངའ་སྡོད་པའི་དཔོན་ལྷན་བྱུང་སྐད་། ”① ཞེས་གསལ་བ་ལས་དེ་དག་
 གི་བྱས་ཉེས་ཁ་དང་ལ་དང་ལང་འཁོད་མི་འདུག་ཅིང་། འོན་ཀྱང་མོད་
 གསལ་“རྒྱ་བྱི་མིང་དོན་ལྷུ་རབས་”ཟེར་བའི་ནང་། མིང་སྤྱི་ཆེ་
 མོན་མིང་ནས་མི་ལྷ་དེ་རིགས་ལ་འགའ་ཤས་གནས་དབྱེད་དང་། འགའ་
 ཤས་ས་འཁོན་རྒྱུ་འདུད་བཅས་ཉེས་ཆད་གནང་ལུགས་མིས་ཉེ་སྤྱི་ནག་ཏུ་
 བརྒྱུད་སྤྱི་སྒྲོ་བུ་འདུག་མི་འདུག་②

འདི་སྒྲོ་བུ་ལོ་ཨམ་བན་ལྷ་ཅན་ནས་ལས་དོན་མཐུག་སྤྱི་གི་...
 སྒྲོ་བུ་གསེར་ལྷན་སྤྱི་བར། མོད་མ་ལྷ་སྤྱི་ནས་བཀའ་ལན་པལ་ལ་བའི་
 ཆ་ཆོག་དོན་ཆོན་གསུམ་ཡོད་པའི་ནང་། “རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་དང་། པའ་
 ཆོན་མེར་ཉེ་ནི་ལྷ་ཉེ་རིགས་ལ་ལས་དོན་བསྒྲོ་བུ་ལྷན་ཆེ་མཐུད་མོད་མི་
 ཡོང་བའི་དེས་པ་མ་མཆིས། རྒྱ་སོར་ཨ་ཁུ་ལགས་དང་། དཔལ་ལྷན་
 དོན་འཇུག། སྤྱི་བཟང་དགེ་འདུན། གསལ་པ་བཅས་ནས་དབང་
 མོད་ལྷན་འཇུག་ལྷ་འོས་མིན་ཤ་དག་བྱས་འདུག་པ་དེ་དག་གྱུར་གནས་...
 ཆོས་ལྷུ་ལ་བ་ལྷ་སྤྱི་འཁོ་ཡོད་ཆེ་ཆུང་དང་། ལས་དོན་བྱེད་མི་སྤྱི་མ་
 ཡོགས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་དང་། པའ་ཆོན་མེར་ཉེ་ནི་ལྷ་ཉེ་རིགས་ནས་བསྒྲོ་
 བཞག་མ་བྱས་ན་འཇུག་ཆོང་ཡོང་འདུག་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་དང་། པའ་ཆོན་

① (དགའ་བཞེ་བའི་བྱུང་བརྒྱུད་དེབ་དོན་714)
 ② (རྒྱ་བྱི་མིང་དོན་ལྷུ་རབས་ཟེར་བའི་དེབ་དོན་629)

ཡིད་ཀྱི་ཞིང་པལ་སྐྱེས་ནས་སྐྱུ་གཞན་ཏུ་འཁྱུངས་ཤིང་སྐྱུ་མོང་མའི་ཉེ་.....
 རིགས་ལ་མི་བབས་ཤིང་ཡོང་ལ་གཞིགས་པའི་བབ་བལྟས་ཀྱི་བསྐྱོད་བཞག་....
 བྱས་ཆེ་དྲང་ཞག་ཡོང་འདུག”① ཅེས་གསལ་པའི་ནང་གི་ཨ་ཁུ་ལགས་
 ཞེས་པ་ནི། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྐྱུ་ཡིང་བརྒྱད་པའི་སྐྱུའི་ཁུ་མོ་རྩེ་དྲུང་སློ་བཟང་
 སྐྱུ་ཆོགས་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པ་དང་། དཔལ་ལྷན་དོན་འགྲུབ་ནི། བཅ་
 ཆེན་སྐྱུ་ཡིང་བརྒྱན་པའི་ཡབ་རྩེ་ཡིན་པ། སློ་བཟང་དགེ་འདུན་དང་
 གཤམ་པ་ནི། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་བརྒྱད་པའི་སྐྱུ་མཆེད་རྩེ་དྲུང་ནས་གཞིས་
 བྱ་བ་དེ་དག་ཡིན་འདུག་ཅིང་། འདི་གཞིས་རྒྱལ་ནང་ཏུ་སྔོང་བཀོད་བྱེད་
 སྐབས་ཨ་ཁུ་ལགས་ཟེར་བ་སྐོངས་ཆར་ཅམ་ཡིན་པ་ནི་དགའ་བཞི་པའི་...
 ཡུང་བརྒྱད་ལས་ཤིས་སྐབས་ཀྱི་འདུག རྒྱ་ལའི་སླ་མས་ཡིད་དབང་བཞེས་
 བཞིན་པའི་སྐབས་སྐྱུ་མོང་མའི་བཀའ་ལྷན་མ་གཏོགས། ཡིད་སྐྱུང་ནས་
 རྒྱ་ལའི་སྐྱུ་ཉེར་ཉེས་ཆད་གཅོད་མི་ཆོག་པ་ནི་རྒྱས་ཅན་མི་ལྷ་ཆར་མས་མོ་
 བས་ཀྱང་ཆོད་སྐབ་པ་ཞིག་ཡིན། དགའ་བཞི་པའི་ཡུང་བརྒྱད་ནང་ལ་
 ཏུས་གསལ་པོ་མ་འཁོད་པས་ལ་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་དཀའ་ཅམ་འདུག་...
 ཡུང་། མོ་རིམ་ལྟར་བྱས་ན། ཆེ་སྟོན་ཡིད་ཡིད་སྐྱུང་བོད་མེད་སྐྱུང་
 ལ་དེའི་ནང་། “བོད་འདིར་ཁྱེད་ཀྱི་ནང་ནང་འཁྱུག་མགས་མི་འབྱུང་ཁྱེར་
 གནས་བསྐྱོས་འཇམ་དབྱངས་མོང་མ་ཆེན་པོས་བདག་མོགས་བོད་སྔོངས་...
 ཀྱི་བརྟན་འཕྱོ་ཡོངས་ལ་བཅེ་བས་དམོངས་ཏེ། སྐབས་མགོན་ལོ་མིན་
 ཏན་ངག་དབང་རྒྱལ་ཁྲིམས་དེ་རྟོན་བོད་ཀྱི་ཡིད་སྐྱུང་ལ་བཞུགས་སྐྱུང་གི་

① (ཆུ་མི་ཆུ་ཡིང་གི་ཆ་ཆོག་ཁག་གསུམ་འཁོད་པའི་གཞུང་དེའི་ཁྲིམ་མ་
 མོག་ཡངས་7)

ལྷ་ལ་རག་ལུག་གཤིས། རྒྱ་ལའི་ཟླ་མའི་སྐྱའི་བྱ་པོ་སྐྱ་ཞབས་ཨ་བྱ་
 ལགས་ཟེར་བ་དེ་དང་། དགའ་བཞི་ལྷ་དང་པཱེ་ཏ་གཉིས་པལ་ཡུལ་
 ཏུ་ཡོད་ནས་ཆག་བྱ་བྱས་ན་སྐྱ་དེུལ་ཅུ་ཆག་དང་འབྲེལ་བྱལ་ཁམས་.....
 སན་རྒྱན་གྱི་གཙུག་པོ་ཡིན་གཅིག་ཆེས་གྱི་པོད་གོ་ར་མཐུན་ལམ་.....
 ཡུན་གནས་ཡོད་ཐབས་བྱ་རྒྱ་ཞེས་བཤད་འདུག་པར། པོད་གྱི་སྐྱ་ཆ་བ་
 གཉིས་ནས་སྐྱ་ཞབས་ཨ་བྱ་ལགས་སྐྱ་ཁམས་མ་འཆོ་བ་དང་། དགའ་
 བཞི་པཱེ་ཏ་དེུལ་ན་སྐྱ་ཅིང་སྐྱ་གཞུགས་གཙུག་པོ་ལས་ཐེབས་སྐྱ་བ་ཐབས་
 མེད་རྒྱལ་བཤད་པའི་ལན་ཏུ། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མའི་སྐྱ་མཆེད་
 རྒྱ་ཏུང་རྒྱལ་གཉིས་སྐྱ་ཅིང་གཅིག་དང་། དགའ་བཞི་བཀའ་སྒྲོན་བལྟན་
 འཛིན་དཔལ་འཕྱོར་ཅན་པོ་ཐེབས་ལྷ་དང་དེུལ་འཕོར་ཅ་ཆག་གཉིད་...
 སྐྱ་སོགས་པཱེ་ཏ་རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་དང་། སྐྱ་དང་ཨེར་ཉེ་གི།
 པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་རྒྱལ་གཉིས། བཀའ་ཤག་བཙས་ལ་སྐྱ་ལེད་ཞིབ་
 རྒྱས་ལྟར་སྐྱ་པོད་སྐྱ་དཔོན་ཆོང་མ་བཀའ་སྐྱོས་གནད་དོན་སྐྱིད་པོར། རྒྱ་
 ཏུང་གཉིས་མོང་མའི་བཀའ་བཞིན་སྐྱ་ནག་ཏུ་ཐེབས་པོང་བ་དང་། བཀའ་
 སྒྲོན་དགའ་བཞི་བ་ལས་ཐེལ་ཆེ་ཁར་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་གནད་...
 པའི་མིང་ཆོ་མོ་ཡོད་པར་སོང་གཤིས་པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་བརྒྱད་གོང་མ་
 ཆེན་པོར་གསེར་སྐྱ་མ་སྐྱོན་པར་འཕྱོ་རྒྱས་བྲལ་བ་མ་ཟད། རྒྱ་འཕྱོ་
 རྒྱ་རིན་སྐྱོད་ལེན་གྱི་སྐྱོར་འདི་གོང་མ་ཆེན་པོའི་གསེར་སྐྱ་ཏུ་དྲེངས་པ་...
 ལྟ་ཅི། པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་གཉིས་ནས་ལྷ་དང་པོན་མ་མཐུན་པ་
 བཙས། འདི་སྐྱོར་སྐྱ་དངས་ཉ་གསལ་ཏུ་ལྷ་ཆོ་པོད་གོ་ར་སྐྱོད་ལེན་བྱེད་
 མི་གཉིས་མད་ལ་གོང་མ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་མཐུན་འཆོ་མ་འཕུག་གི་བཀའ་ཁྲིམས་

དཔལ་པོ་པ་རྒྱལ་མེད་ཏུ་འབྱུང་ངེས། ① ཞེས་སྐགས་ཀྱི་ཕྱིན་ལ་འཁོད་
 གྱི་ཞོར་རྒྱལ་དང་། ལ་ཁུ་རྩ་ཏུར་ས་ཉིད། ལྷམ་ས་ཉིད་སྐགས་གཙུག་དཔལ་
 ཁག་དང་། ལྷ་དཔར་པ་པཅས་ལ་བཀའ་ཡིག་གནང་རྟེན་དང་པཅས་
 པལྱལ་ཉི་མཁན་ཆེན་ལེར་ལྷ་དཔལ་མེད་དང་། ཆེས་དཔོན་བདེ་ལྷག་
 པ་གཉིས་སྐྱ་ཆབ་ཏུ་མངགས་རྒྱུ་དག་དང་། ཁོང་གཉིས་བལ་ཡུལ་ཏུ་
 འཕྱོར་ནས་བཀའ་མངགས་དཔྱོད་ས་དོན་འཕྲོས་མོལ་ཐེངས་མང་བྱས་.....
 ཅང་། ཞོར་ལྷགས་ནས་བཀའ་རྒྱོན་སྐགས་མིང་ཅན་མི་རྩ་མ་ཡོང་བར་
 རྒྱ་རིན་ཅ་ཆག་བྱེད་ཐབས་མེད་ཚུལ་ཁོ་ན་བཤད་ཅིང་། ལེར་ལྷ་དཔལ་
 རྒྱར་ཐོགས་མེད་ལགས་ས་རྒྱ་མ་འཕྲོད་པའི་ཕྱིན་བྱས་རྒྱུ་ཆད་ཐོག་ནས་...
 ཡོངས་པ་དང་། དེ་རྒྱུ་ཆེས་དཔོན་བདེ་ལྷག་པས་སྐྱ་མཁུད་འཕྲོས་མོལ་
 ཡང་ཡང་བྱས་པའི་ཐམས་མཚུགས་། བཀའ་རྒྱོན་དག་པ་བཞི་པས་དཔོན་པའི་
 གཞུང་གི་སྐྱ་ཆབ་རྒྱལ་པལ་ཡུལ་ཏུ་ཡོང་མ་དགོས་པར་གཞུང་ནང་ཆོང་...
 འདུས་སྐྱ་འཕྱོར་པ་བྱ་དགོས་དང་། དེ་བརྒྱུན་ལྷ་མ་ལྷ་དཔར་པས་ལྷམ་ས་
 ཉིད་ཀྱིས་གཙུག་པའི་ཞོར་དཔོན་དཔལ་གས་ཁྱིད་དེ་རྒྱ་འཕྲོས་མོལ་ རྒྱུ་
 འཁོརི་རྒྱ་དཔལ་ཅ་ཆག་གིས་མཆོན་པོད་པལ་དཔར་ལས་རྒྱ་ཆོང་འབྱུལ་...
 རྒྱུ་དང་། ལྷ་དཔར་པ་ཕྱིར་སྐག་བདེ་འཆགས་རྒྱར་སྐགས་ཡོས་མོལ་
 མནའ་ཆིངས་བྱ་རྒྱ་པེར་པ་པཅས་ཀྱི་དཔྱོད་ས་བརྒྱར་གནས་ཚུལ་འཕྱོར་...
 པར་བརྟེན། པོད་བཞུགས་དཔལ་ལྷམ་པན་ནས་བཀའ་རྒྱོན་དག་པ་བཞི་
 པ་ལས་སྐགས་འདོད་མོས་རྒྱར་ཁྱིད་དེ་གཞུང་ནང་ཏུ་འབྲལ་མོན་བྱ་དགོས་
 ཐེར་ཡང་། གཡའ་ལྷམ་པན་དང་། ལྷག་པར་ཁྱིད་རྒྱུ་དོ་མིན་ཏན་

①(དགའ་བཞི་པའི་བྱང་པེར་དེ་བ་དོན་729)

ཕྱིད་དོན་དག་སོགས་ལ་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་མི་དགོས་སྐྱེ་ཡིན་སྟབས་ཏུ་མོག་
 བྱ་ཁྱོད་ལ་བསྟན་པ་ལ་བསམ་ནས། སྤེལ་བྱ་བྱ་བྱ་མིན་ཏེ་མི་ཚེ་ལ་དང་
 ར་ལག་(ལ་) རྒྱ་ཁྱ་གནང་བར་ཕྱིན་ཆད་བཀའ་སྒྲོན་རྣམས་དང་བཅས་
 བྱས་རྒྱལ་ལའི་ཁྱ་མ་ལ་རོགས་བྱེད་ཀྱི་ལས་དོན་དབྱེ་འབྱེད་བྱས་ཆོག་ནོ་མིན་
 ཏེ་མི་ཚེ་ལ་གནང་བའི་བྱ་གས་སྤེལ་ལྟར། བཀའ་ཡིག་འཇལ་ས་གནང་
 བ་ཏུ་མོག་བྱ་ཁྱོད་ཀྱིས་དང་ཏུ་ཁྱེད་ཀྱི་དེ་ཕྱིན་ཆད་ཀྱང་ཐོད་མི་རྣམས་
 ལ་ཐན་པར་བྱེད། སེར་སྐྱ་རྣམས་བདེ་སྐྱོད་ལ་འབྱོར་བའི་དགོངས་པ་
 མཐར་ཐུག་དང་མཐུན་པར་བཟུལ། ལྷ་སེར་གྱི་བསྟན་པ་དང་ཞིང་སྐྱོར་
 བར་བྱེད། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་ལ་རོགས་བྱས་ནས་དོན་དག་ཏུ་ར་ཐག་བཟང་
 མོ་བཟུལ། བཙུན་པར་བཟུལ། མི་སྟོན་པར་བཟུལ། ཞེས་ཐེབས་”
 ① པ་ལྟར་ཐོད་ཏུ་སྐྱེར་ཡོག་བསྐྱེད་ས་འདུག འོན་ཀྱང་ར་ཐག་ར་ཆོས་འབྱུང་
 བར་། “.....སྐྱེ་འཁོར་ཆད་མ་ཡར་ཡོག་མཛད་དེ་རྣ་སར་ཐུག་ཐེབས།
 མོང་ནས་མོང་སར་འདུལ་སྐྱ་རྣམས་སྤེལ་ཏེ་གང་ཅིའི་བཀའ་ལྱང་ཡོད་པའི་
 གནས་སྒྲུལ་བྱས་ཀྱང་། དེ་སྐབས་རྗེ་བྱང་ཨ་ཁྱ་(རྒྱ་ལའི་བསྐྱེད་པའི་ཨ་
 ཁྱ་) ལགས་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ངེ་བཞིན་དོན་ཁེལ་མ་བྱུང་ཞིང་། ཨ་མ་
 བན་གཉིས་ཀྱི་དེ་སྐབས་གཞོན་པ་བྱ་གས་ཆེ་བས་སྐྱེ་མཆོད་སོགས་ཀྱི་སྒྲིགས་
 སྐྱེ་འཁྱོག་པ་བཅས་(ལྷགས་) ཁྱི་མོར་དབང་ལྡན་དཔལ་འབར་(རྣ་སར་
 ཡོད་པའི་སྐབས་དེའི་དཔོན་ཁང་ཞིག་) ཏུ་བཞུགས། ”② ཞེས་གསལ་བ་
 ལྟར་གཞུང་དོན་ལ་དབང་ཏུ་མཆོར་གནང་མ་སྐྱེ་པར་མདོག། དེ་ནས་

① (རྣ་ཆོག་རྣམ་ཐར་དད་པའི་བད་འཛུམ་ཤོག་གྲངས་140)

② (ལྷལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་ཤེལ་དཀར་མེ་མོང་ཡིས་མ་ཤོག་གྲངས་88)

“ཨ་ཁུ་ལགས་གཤེགས། སྐྱ་མཆོད་གཉིས་(ཏུ་ལའི་སྐྱ་མཆོད་) ལྟར་
 ཆས་པའི་སྒོ་དོད། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་ཁྱི་ཞོ་མིན་ཉན་སྐྱར་ཐེབས། སྐྱ་
 ཞོག་(ཏྲ་ཆག་) ལྟར་ཐེབས་དགོས་པའི་བཀའ་བྱུང་བས་ལྷགས་ཐག་ཟླ་བ་
 དང་པོའི་ནང་བཞུགས། བར་ལམ་དཔལ་ཤོད། ཆབ་མདོ་ཐོགས་
 རིམ་གྱིས་བརྒྱད་ཤ་ལ་སྐྱར་ཐེབས་པ་ན། བོད་ལ་ཞོ་མིན་ཉན་ཟླ་བ་བཞི་
 པའི་ནང་གཤེགས་པའི་ལྷགས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་སྐྱར་ཡང་ཐེབས་དགོས་
 པའི་གཤམ་ཅེ་དང་། ཞག་ཤས་ནས་ཐི་མེར་ཨམ་བན་འཁོར་ཆོགས་བརྒྱ་
 རྩལ་གཉིས་ལྷག་ཙམ་དང་བཅས་གསེར་ཡིག་གདན་ཏུ་བཅས་ཏེ་འཁྱོར། རེ་
 ཞིག་གོང་མ་མཇལ་འདོད་བྱུང་བས་དེ་ཅིས་དགོངས་སྒོར་འབུལ་དགོས་.....
 ཉན་བསྐྱེད་མཛད་ཀྱང་ཨམ་བན་གྱིས་འབུལ་མི་ལུས་ཐེར། སྐྱར་ཡང་
 ཡང་ཐོག་ཐེབས་དགོས་བྱུང་། ” ① ཞེས་འཁོར་འབུག་པ་ལྟར་ན་ཏྲ་ཆག་
 འདི་རྒྱ་ཐེབས་ཐེངས་གཉིས་དང་། སྐྱར་ཐོག་ཐེངས་གཉིས་གནད་དགོས་
 བྱུང་འདྲ་ཞིང་། ཐེངས་རྗེས་མ་ལྷ་སར་ཐེབས་ཏུས་ཐད་ཐམ་དེབ་ནང་།
 “.....ཏྲ་ཆག་རྗེ་ཏུ་དམི་ཡིག་སྐྱ་རྒྱ་ཐེབས་ལམ་བར་ནས་སྐྱར་བརྒྱད་.....
 མཛད་པས། (ལྷགས་ཐག་) ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་ལྷ་སར་
 ཐེབས་ཏེ། མོ་དེར་གོང་ས་མཆོག་གི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རམ་འདེགས་ཞབས་
 ལུ་མཛད། ” ② ཅེས་གསལ་བ་བཅས་མཆོམས་འདིར་གྲིད་སྐྱོད་གསར་
 པ་ཏྲ་ཆག་གི་སྒོར་འདི་མདོར་བསྐྱས་ཙམ་བཞོད་པ་ལགས།

8. སྐྱོ་ལས་ཆོས་དོན་རྒྱལ་འགལ་གྱིས་སྒྲིག་གཏོ་བཤམས་ཏེ་

① (རྒྱལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་གེལ་ཐེ་ཤོག་གྲངས་88)

② (དེབ་ཐེར་ཐོང་པའི་དམིགས་སྤྱོད་ཤོག་གྲངས་19)

གཉེན་གསུམ་མཛད་ཀྱི་བཀའ་ཚིག་གཉིས་མེད་བཟུང་ཁྱིམ་ཚུགས་སྐྱེད་ཀྱི་འཕྲུལ་བུ་ལ་
ཡང་ཁོང་དཔལ་བཟང་ནས་བཟུང་སྟེ་མེད་པ་ལ་ཐུག་བཅའ་བྱས་པ་

མིང་སྤྱོད་ཅེ་སྟེན་མིང་ཤོངས་ནས་ཉེ་ཆག་ནི་མིན་ཉན་སྟེ་སུ་མ་མ་...
མེད་པ་པའི་པར་དེར། སྐྱེད་ཡང་ཅིས་དཔོན་བདེ་སྟུག་པ་ནས་གཙུག་པོ་
མི་སྟེ་གང་མཚུགས་རིས་མེད་པ་དཔོན་པའི་ཡི་ཐེ་བཟུང་འཕྱོར་བྱུང་པར་...
བཞེན། དེ་འབྲུལ་མོད་བཟུགས་མཛུགས་བཞུགས་ནས་བཀའ་ཚིག་དགའ་
བཞི་བཟུང་འཕྱོར་དཔལ་འཕྱོར་ལ་འབྲུལ་མོད་དཔོན་པའི་བཀའ་བཟུང་...
ཚོགས་ལས་རྒྱལ་བཀའ་ཚིག་གཟུ་ཚོགས་བཟུ་ཤིས་དོན་བྱུང་དང་། བཟུན་
མིང་རྩ་བུ་སྐལ་བཟང་བཟུན་བྱས། གཙང་མདའ་དཔོན་ལྷུང་མོ་ཅན་
པ་བཟུ་ཤིས་སྟེན་ཚོགས་བཅས་སྟེ་ལྷུང་བཟོ་བཞག་དང་། ལས་བྱུང་
ནས་སྐྱེད་མིང་པ་དང་། མེན་ཅ་སྟེ་པ། མྱི་ཁང་ལྷུང་ཤོང་པ། དོལ་
སྐྱོར་གདོང་པ། ཡང་འཕྱོག་སྟེན་མཁར་པ་བཅས་ཉེར་མཁོའི་དཔོན་
ལྷུང་དང་། ཉེ་ཁལ་མོགས་དཔལ་དཔོན་མེད་པས་འདོད་མོས་སྟེ་གནང་
འབྲུག་བྱུ་མོད་ལྷུང་དཔོན་ནས་བཀའ་བཞེས་བཟང་པོ་བཟུལ་པ་དང་།
མདའ་ལྷུང་ལ་གཙང་བྱུ་བཀའ་བྱུ་བཟུལ་པ་དང་སྐྱེད་པས་མཚུངས་བཟུ་...
ཤིས་སྟེན་པོ་དང་། ལ་སྟེན་ནས་སྟེ་ཆབ་དོ་ཆོད་གཏོང་གནང་དཔོན་
པའི་བཀའ་བྱུ་ཡང་བཟུལ། སྟུགས་པས་པའི་ལྷུང་པ་ལྷུང་པའི་ནང་བཀའ་
ཚིག་དགའ་གཟུ་གཉིས་དང་བཟུན་མིང་རྩ་བུ་ལས་བཅས་སྟེ་ས་ནས་
དོག་ཚོན་གྱིས་གཞིས་ཅེར་འཕྱོར་སྐྱེད་པ། ལྷུང་མ་ཞུ་དཔལ་པས་ཡང་
བཟུང་ཡི་ཐེ་བཟང་གསལ། ཁོ་པ་དང་ཅིས་དཔོན་བདེ་སྟུག་པ་མཉམ་
བྱེད་པའི་བྱུ་བྱུང་དཔལ་དཔོན་སྟེ་མ་ལ་ཉེ་ཁལ་མི་སྟེ་དཔལ་དཔོན་...

བཅས་གཉེན་པོ་དང་ཉེ་བའི་ས་མ་ཁི་ཁྱི་སྤྱོད་ཏུ་འཕྱོར་ཡོད་ཚུལ་.....
 དང་། ཅིས་དཔོན་བདེ་སྤྱོད་པ་རོང་ཚད་ཀྱིས་ནད་མནར་ལ་པོད་གཞུང་
 བས་སྒྲུབ་པ་མཁུ་པ་ཞིག་འབྲུལ་རྒྱུ་མ་ཟད། གཞུང་གི་སྤྱོད་ཚབ་ནམས་
 གྲུང་གར་མཚུགས་གཉེན་པོ་ཚོར་འདུག་སྟེ་མེད་པ་དཀོས་ཚུལ་འཁོད་པ་
 ལྟར་གཞིས་ཅེ་ཞེས་ཅི་ཚོར་རྒྱུང་དང་། ལམ་རྒྱུས་ཤོད་རྒྱུར་དོན་
 སྤྱོད་གཤོར་པ་བཅས་ལམ་ཁེར་ཐོན་ཅུང་། ཁོར་ཚོ་མ་འཕྱོར་གོང་ཅིས་
 དཔོན་བདེ་སྤྱོད་པ་འདས་གྲོངས་ཁོར་བའི་གནས་ཚུལ་དང་ཆབས་ཅིག་...
 གཉེན་པོ་ཤི་བའི་རོ་ཚབ་དང་། གནས་པོ་གོ་ཐང་པ་བཅས་ནས་ཁི་
 གེ་སྤུལ་གསལ། ལྷ་མ་ལུ་དམར་པ་དང་། དམག་དཔོན་ལྷ་མ་ས་ཉེ་བ།
 ཀ་ཅི་འདས་རྒྱུ་པ་རྒྱུ་བཅས་མ་ཁི་ཁྱི་སྤྱོད་ཏུ་འཕྱོར་པ་མ་ཟད།
 དམག་མི་དང་འབྲས་དོན་གྲུང་ཤིན་ཏུ་མར་པ་ཞིག་འཕྱོར་བཞིན་ཡོད་.....
 སྤྱོད་འདུག་ན། ཅིངས་སྤུལ་གནད་སྤུལ་གཉེན་པོ་ཚོར་འདུག་འདི་
 བཞིན་ས་སྤུལ་སྟེ་དོག་པས་གཉེན་པོ་འཕེལ་རྒྱས་སྤྱིར་ཅན་པ་བ་ལོས་ཅེ་
 འདྲ་དང་། རང་སྤྱོད་ལའང་ཅིངས་རྒྱུ་དམག་དཔུང་འཕོར་གར་ཅེ་
 ཞིག་མེད་ན་སྤྱོད་མི་འཕྱུར་ཚུལ་སྤྱོད་ས་གནས་ཀྱི་ཚོ་བཟའོན་ཁེར་ཐིང་
 དེས་འཕྱོར་འདུག་པ་ལྟར། སྤྱོད་ཚབ་ནམས་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་ཀྱིས་ས་མཚམས་
 ཅེ་མོ་བའི་སྤྱོད་ཁེར་འཕྱོར་དོན་ནམས་སྤྱོད་སར་རྒྱ་པོད་ལྷ་དཔོན་ལྷ་.....
 རྒྱས་སྟེ་རྒྱ་ཐམ་རིམ་པ་རྒྱུད་ཐོག་སྤུལ་ཉེ་བཀའ་ལན་མ་མེད་པས་ཤར་ཤེལ་...
 དཀར་ཏུ་སྤྱོད་ཐོད་བྱས་འདུག་ཀྱང་། “རྒྱ་པོད་ལྷ་དཔོན་གྱི་བཀའ་
 ལན་བཞུགས་སྤྱོད་ཉེར་ནས་གནད་ཚོག་པའི་བཟུ་ལ། ཅིངས་རྒྱུ་
 དམག་མི་རྒྱ་ཅང་འཕོར་ཅེ་ཞིག་འབྲུལ་ཏུ་འགྲིག་དེ་བྲལ་ཅུང་། གར་

རོན་ནམས་འབྱུངས་མིན་རིམ་རྒྱུད་ཅིས་ཡིན་ན་དང་། དམག་མི་
 རྣམས་གཉེན་པོ་རང་ཉིད་ན་པ་རྒྱུ་ལྟར་ཞིག་མིན་དོན་མཁྱེན་ཅིངས་
 རོན་རིང་ཞིག་གི་རྒྱ་བཅས་དེ་མཉམས་དང་འབྱུང་ནམས་ནམ་དཔོན་མོ་
 མཆོག་གི་འཇིག་རྟེན་ལ་མཉམས་ཀྱིས་ཀྱང་རིང་རིང་ཅམ་ཏུ་འཇོག་པ་ལས་གཉེན་
 བྱང་མཐོང་ལ་བརྟེན་ནས་ཁྱེད་མཉམས་པ་དང་། བཀའ་མདའ་སོགས་
 རྒྱ་ཆེན་པོར་སྐྱེད་ཅིང་རྒྱུ་ལྟར་པ་རྣམས་གཉེན་པོ་ཆོང་འདུག་རང་ཉིད་
 པ་རྒྱུ་ལྟར་འདྲི་མཉམས་ལྟར་མ་མཉམས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་སོགས་ལྟ་
 ཀྱི་ཀོང་ལྟ་བུ་ཆོ་མི་འཇིག་པོར་རྒྱ་བཅས་དེ་ཅིས་འབྲེལ་མོན་མཐོང་
 དཔོན་པོ་དང་བཅས་མཉམས་པ་ནི་ལྟ་བུ་ལྟར་ལྟ་བུ་ལྟར་པ་དང་། བཀའ་གི་རྒྱ་ཆེན་
 འདུག་ཅིས་འབྱུང་། ” ① ཞེས་གསལ་པ་ལྟར་འགན་གཏན་ནམ་མི་འཇུག་
 བའི་རོ་འབྱུང་འདྲི་ལྟ་བུ་ལྟར་འདུག་པར་བརྟེན། བཀའ་གི་རྒྱ་ཆེན་
 རྣམས་དང་། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལྟར་གཉེན་པོ་ལྟར་པ་དང་ཐང་ལྟར་
 བྱོར་དང་། ས་རྒྱུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཅས་རིམ་འཇོགས་ནམས་ལྟར་། ཅིངས་
 ལྟར་དམག་མི་ནམ་འབྱུང་དེས་མཉམས་པ་དང་། དམག་ཉེན་ཆོ་མཉམས་ལྟར་
 མ་ཆོག་ཆོ་བརྒྱུག་ལྟར་རོན་མཉམས་པ་ལྟར་པ་དང་འཇོ་འདྲི་
 ཏུ་ལས་བྱ་ནམ་ལྟར་ལྟར་པ་དེར་རིང་བཞག་ཉི། གཉེན་པོ་མཐོང་ལ་
 བརྟེན་པོ་ལྟར་ལྟར་པ་ཆོས་ཤར་ལ་འབྲེལ་མོན་བྱས་ནས་རིམ་བཞིན་གཉེན་
 བྱང་ཆོང་འདུག་ལྟར་འབྱུང་། འདི་སྐབས་གཉེན་ལྟོད་སོགས་ས་མཆོམས་
 རྒྱུ་འཇོ་ནམས་ལ་རང་ཁྱེད་ནས་ས་རྒྱུད་དམག་མི་བཅུ་ལྟར་དེ་བཅུགས་
 པར་དམག་ཆལ་རྒྱུ་ལྟར་དང་། ས་འཇོ་ཉིས་ལྟོགས་ལྟར་ལྟོ་མི་ཆོན་ཆོང་

① (དགའ་བཞི་བའི་ལྟར་བརྒྱུད་དེས་རིམ་749)

གས་གཉིས་དེ་འཛིན་གནང་ལྟར་གཉའ་ནང་ཏུ་མང་དགའ་དང་། བྱིན་
ལྷ་མུ་ཞེས་པ་གཉིས་ཡོད་པ་ནས་ཕྱི་ནང་གི་མི་ལྷ་འཕྱར་ཚོན་ཚོ་འགོད་ཀྱིས་
བོད་བརྒྱགས་ཨམ་བན་ལ་གནས་ཚུལ་འབྱལ་གྱི་ཡོད་འདུག ①

བཀའ་ལློན་གཉིས་དང་མདའ་དཔོན་ལྷན་ལོ་ཅན་འཁོར་བཅས་.....
གཉའ་ནང་གོ་ཁང་ཉེ་བའི་ནང་དང་། བརྟན་གླིང་རྩ་བའི་ས་བཟའ་
ལྷ་ཚབ་རྣམས་གཉའ་ནང་ལྷ་མ་འཕྱར་མེད་གྱི་ཁྱིམ་ཚང་བཅས་སུ་.....
བརྒྱགས། ཁོར་རྩྭ་གས་ནས་ངན་ལེམས་སྟོན་བཅངས་གྱི་ལྷ་སྒྲིག་ཕྱིན་ལྷས་
ལྟར་བོད་རྩྭ་གས་ལྷ་ཚབ་རྣམས་སྟོད་གནས་ཁག་གཉིས་སུ་བྱས་རྟུལ་.....
རྩྭ་གས་གཅིག་འགྲེལ་བཟུང་སྐབས་གཅིག་ཤོས་ཤོས་ཤོས་ལྟར་དོགས་གྱིས་
ལྷ་མ་ལྷ་དམར་བས་ཡི་གེ་ཆེད་བཏང་ནང་། “ལྷ་མ་ལྷ་དམར་རང་དང་
ཁོར་ཁའི་མི་ལྷ་རྣམས་ཀྱང་དེར་ཏུས་གཉའ་ནང་འགྲམ་ཏུ་འཕྱར་ཡོད་...
ཀྱང་། འདི་རྩྭ་གས་པར་ཚོས་སུ་རྩི་བཀའ་ལློན་གྱིས་ལྷ་ཚབ་ནས་
དེད་ལྷ་དམར་པ་གཡོ་བའས་གྱིས་འཛིན་བཟུང་སྐབས་པ་བྱས་ཏེ། བོད་
བརྒྱགས་ཨམ་བན་རྣམས་གཉིས་ཀྱི་མཁུན་ཏུ་ཆེས་འབྱལ་ཞུ་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་...
མཛད་པར་བཞེན་ཨམ་བན་གཉིས་ནས་དོན་སྒྲིག་བྱང་རྩེས་ཀྱང་ནས་.....
གནས་སྐར་ཏེ་དབང་གི་ཆོ་ལོ་དང་ཤོ་ས་པདག་ལྷེན་གནང་རྒྱུའི་ནང་.....
ཆགས་ཞལ་བཞེས་ཀྱང་མཛད་ཡོད་སྐད་སྐད་ལྷན་པ་བཅས་ལྷ་འཕྱོགས་སུ་གས་...
ཏུ་འཕྱལ་བཅར་ཕྱིན་ཏུས་པ་ཞིག་མ་བྱུང་པས། དེ་སྐོར་པདོན་རྩུབ་ཀྱི་
ཞིབ་ཕྱིན་རྒྱར་བརྟན་རྒྱས་གླིང་རྩ་བའི་ས་བཟའ་ལྷ་མ་དང་། ས་བཟའ་གཉིས་ཀྱི་
ལྷ་ཚབ་དོ་མའི་ཚོགས་ བཀའ་མདའ་གསུམ་གྱི་ཞབས་ཀྱི་དོ་ཆོད་ཏུགས་

① (དགའ་བཞི་བའི་ལྷན་བཞུགས་དེའི་ལོ་751)

རེ་བཅས་འདི་ག་གཞུང་ནང་འབྲམ་མ་རུ་འབྲམ་འཁྱོད་ལྷུང་བསྟན། ལྷུ
 མཚན་ཚེ་བལ་ལ་གཞིགས་པའི་དེ་གར་རྩོམ་བཅར་ལྷ་འོས་ཆེ་མིན་བལ་བ་...
 བརྟ་བྱས་ཆོག་པ། ” ① ཞེས་གསལ་བར་དག་པོས་རང་སྟོགས་ཀྱི་ཕྱགས་
 ཚ་འོན་ཏེ། རང་སྟོགས་ནས་གཞིན་ཆུང་ལུས་མེད་ཆུ་ལྷ་གར་འཁྱོད་
 ལྷ་ལྷུང་ལྷུང་ཏེ། བརྟ་བྱས་མིང་ཐོ་ལྷ་འོས་ཆོག་དང་། ས་བཟས་སྟུ་ཆབ་
 བཅས་ཀྱི་ཆོག་དགའ་བཞི་བའི་གཞིག་བཟ་ཤིས་དང་། གཡུ་ཆོག་པའི་
 ལྷུལ་མཚན། མདའ་ལྷུང་གི་བརྟ་དག་འཁྱོད་བཅས་གཞུང་ནང་འབྲམ་
 རུ་ལྷ་དམར་བའི་སར་གསེད་སྟོང་ལྷུང་པར་མངགས་བསྟོད་བྱས་འཁྱོད་

ལྷགས་པག་རྟོར་ལྷུག་པའི་ཆོས་ཉེར་གཅིག་གི་ས་ཁྱིལ་ཅམ་ལ་དེ་...
 ཞོར་གཞུང་ནང་རུ་ཞོར་སྟོགས་མི་ལྷའི་མོད་ལུལ་ག་ལྷིག་རུ་ཡོང་བའི་ཐོ་...
 མ་རྟེན་ཐོ་ས་རམ་རོ་གཞིག་དང་། དེ་ཉིན་ལྷུང་ལྷུང་ས་ཉེབ་ཀྱི་ལྷུན་
 རྟེན་ཏེ་ས་ཉེབ་ཟེར་བ་དམག་མི་ལྷ་བཅུ་ཅམ་ཁྱོད་ནས་བཀའ་སྟོན་དགའ་
 བཞི་བར་ལྷུང་ས་ཉེབ་ལྷེར་ནས་མཇལ་ལྷུང་བཅར་ལྷགས་ཀྱི་འགོ་དམག་...
 རྟེན་ས་ལྷུང་ལྷིལ་ཆོག་ དེ་མིན་གོར་ཁོངས་ཆོང་བ་ཡིན་ལྷུལ་སྟོགས་མི་མང་
 པོ་རུབ་འཛེམས་ཀྱིས་ཡོང་ཆོག་དེ་ཉིན་གོར་ལྷགས་ལྷ་ཆེན་དབང་ལྷུག་...
 ཆེན་པོའི་རུས་མཚན་ཀྱི་གཞིགས་འཁྱོད་ལྷུང་ལྷུང་ཞེས་པོ་ཁར་གི་ལྷེར་རལ་...
 མོ་ལྷ་ཆོགས་བར་མཚམས་མེད་པར་དཀྱོལ་ཞིང་། གར་ཆེད་ཀྱི་ཤིགས་
 འདྲ་མིན་འབྲམ་ལྷུན་སྟོགས་མཚན་གར་ལྷུང་ ལྷུང་བརྟལ་ནས་གཞིན་ཁྱག་རུ་
 མ་བཅུག་པ་མ་ཟད། དེ་རུབ་འབྲམ་ནས་གོར་དམག་འཁོར་ཆེན་མཚན་
 བཀར་བརྟལ་ཉི་གཞུང་ནང་ཆོང་འཁྱོད་ཀྱི་མཐའ་བསྟོར་བ་དང་། བརྟ་བྱ

① (དགའ་བཞི་བའི་ལྷུང་བསྟོད་དེབ་རྩོམ་)

མིང་ཇ་ལྷ་མོགས་འགམ་ཏུ་འཕྱར་མ་ཐག་ཚད་མ་ རེའི་བཟུང་བྱས་ཐོག་
 ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་ནས་གསལ་མ་ཐག་རྩོད་འཕྱར་ཇ་མ་དར་ཇ་ས་རམ་
 དང་། སྐད་རྒྱུར་ལྷ་དཔར་བའི་འགག་པ་དགེ་ལེགས་གཉིས་བཀའ་རྫོག་
 དགའ་བཞི་བའི་གཟིམ་རྒྱུར་ཏུ་ཡོང་ཉེ་གལ་ཆེའི་གསང་གནས་བཀའ་མོལ་
 ཞིག་ལྷ་དཔོན་ཡོད་པས་གཡུ་ཐོག་དང་། བདའ་ཕྱུང་གཉིས་ཀྱང་ལྷན་
 ཐེབས་ཡོང་བ་མེར་དོན་ཁོང་གསུམ་མཉམ་འཇོམས་ཐོག རྒྱུར་འགྲོའི་
 རྒྱ་རིན་ཅ་ཆག་གཏོར་རྒྱར་གཉའ་ནང་འགམ་ནས་ཆོང་འདུས་ཀྱི་གཤམ་
 བར་ས་ཆ་རྩམས་ཤོར་ཁ་ལ་གནད་ན་གཏམ་གནད་ཀྱི་ལྷད་པར་ཅམ་.....
 ལས། བོད་གཞུང་ལ་གནད་འགག་ཆེར་མེད་ཅེས་ལུལ་རྫོངས་དེའི་ས་
 ཁ་ཡིན་ལྷལ་ཞིག་བཏོན་ནས་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་སྐབས། བཀའ་མདའ་
 གསུམ་ག་མཐོ་ཅུབ་ཅུབ་ཀྱིས་དེར་བརྟ་ལུར་རྫོ་བྱར་ཁང་སྐྱག་གི་གསང་...
 རྫོད་ཀྱི་རྫོ་བཟུད་ཤོར་དཔག་བརྩ་རྫོར་འཆང་འརྱལ་ཀྱིས་བཀའ་མདའ་...
 གསུམ་ཀྱི་གཉའ་ནས་མནན་ཏི་གསོན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། དེ་འཕྲམ་
 བཀའ་མདའི་ལས་བྱ་ཞབས་གས་རྩམས་དང་ཤོར་དཔག་པན་རྩོན་ལག་.....
 འཇོངས་ཀྱིས་མེ་མདའི་རྒྱ་ཏུག་པོ་བརྒྱགས་ཤིང་། གཞུང་ཞབས་ལས་
 ལཱི་གས་ཡར་འཁོག་རྫོག་མཁར་བ་དང་། རྩོན་ཅ་རྫོ་པ། ཤེལ་དགར་
 ལྷལ་མིང་ཕྱུང་སྐྱག་པ་གསུམ་དང་། བཀའ་མདའ་གསུམ་ཀྱི་གཤོག་གས་
 བར་ཆེ་བ་ཉེ་བརྩ་སྐག་འགའ་ཤས་ཀྱིས་རང་རྫོག་རྫོག་བཏང་གིས་.....
 འཇོངས་པས་ཤོར་དཔག་ཐོན་ཆེ་ཞིག་བསད་རྫས་བཏང་བ་བཅས་གཉའ་...
 བར་ཤོ་ཁང་གི་ལྷ་བར་ཆང་མ་ཁྲག་གི་རྫིང་རྒྱ་དང་མི་རོལ་ཁིངས་པ་ཞིག་...
 ལྷང་མཐར་བཀའ་མདའ་གསུམ་ཐད་ཞགས་ཀྱིས་བརྒྱམས་ནས་འཁོར་.....

ཡང་། “ཕྱིས་གཞུང་ས་ནས་མདའ་དཔོན་པོ་མེད་པ་ཞུགས་པ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་
 ཞུགས་པར་བརྟེན། དཔལ་འཛམས་དཔལ་འཛམས་པོའི་དཔལ་ལྷན་ཅེས་ཆོ་མོས་
 གཟེངས་བཞུགས་དེ་མདའ་རིས་(རྒྱུ་དཔལ་)རྒྱུ་དཔལ་ལྷན་པོ་མེད་པ་ཞུགས་པ་
 བཞུགས་པ་ཁོ་པས་རྒྱུ་དཔལ་རྒྱུ་དཔལ་བཅན་པ་དང་། ཁོ་རང་མིང་དོན་
 མཚུངས་པའི་དཔལ་མོག་ཏུ་དཔལ་པ་གཉིས་འགྲིགས་པས་རྒྱུ་དཔལ་གཞུང་
 རྒྱུ་དཔལ་ལས་ཏུ་ཤོར་བ་ལྟ་ཅི། རྒྱུ་ཕྱིན་བཞུགས་པོའི་ཕྱི་ཕྱི་
 སྐར་དཔལ་རྒྱལ་སྐར་དཔལ་ས་མཚམས་བཞུགས་པ་ཏང་ཤོར་མེད་པ་
 པའི་བཀའ་འདོན་ཕྱིན་ཐུབ་པ་ཐུང་འདུག”① ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་
 སྐབས་དེར་པོ་དེ་རིགས་རྒྱལ་གཅེས་ཏུ་དཔལ་པོ་དེ་ལྟ་ཏུ་ཐུང་བའང་མ་
 རྒྱུ་ཕྱི་དཔལ་མེད་ཏུ་འཁོད་པས་པ་མོས་ཡིན།

གཞུང་ནང་རྒྱུ་འདུག་ཏུ་རྒྱལ་ཞེས་ཐུང་རྒྱུ་ཐུང་ཕྱི་ཕྱི་པོ་མེད་པ་
 དཔལ་ལྷན་པོ་མེད་དཔལ་པོ་མེད་པའི་ཞབས་ལས་ཆ་སྐར་བཞུགས་པོ་མེད་པ་
 མེད་པ་མེད་ཅེས་མ་ཐོག་པར་བརྟེན། དཔལ་མདའ་གཞུགས་པོ་མེད་པ་
 ཕྱིས་དཔལ་མེད་གཉིས་ནས་བཅན་ཐུང་པར་མཐོ་བཞུགས་དང་འབྲེལ་པ་
 མདའ་ཐུང་ནས་མེད་པའི་ཕྱི་ཕྱི་པོ་མེད་པ་དང་། འཆི་གསོན་ཕྱི་གནས་རྒྱལ་
 རྒྱལ་ཞིབ་ཆ་དག་ཐོག་མཐོན་མཐོན་ཕྱིས་གསུང་ཐབས་དང་མོ་ཉར་པ་
 མཐོན་པ་གཞུང་ནང་རྒྱུ་རྒྱལ་ས་ལས་ཐོག་བཞུགས་པོ་མེད་པ་མཐོན་པ་
 ཐེལ་དཔལ་ལྷན་པོ་མེད་པ་ཞིང་། ཐེལ་དཔལ་རྒྱུ་ཆོས་ནས་དེ་འབྲེལ་ན་
 ཐེལ་བཞུགས་ཐོག་ཏུ་ཐུབ་པ་མཐོན་པ་ཞིང་། ཆ་སྐར་བཞུགས་པོ་མེད་པ་
 བཞུགས་ཏེ་ཐུང་ནས་ཆ་སྐར་པོ་མེད་པ་བཅས་པོ་མེད་པ་ཐུང་ཞིང་།

①(དཔལ་པོ་མེད་ཐུང་བཞུགས་དཔལ་པོ་མེད་799)

དེར་ཤེལ་མོགས་ནས་མོར་དཔག་བརྒྱར་འཇུལ་ཡོང་ཚུལ་གནས་སྟབས་ཡང་
 འཇུར་སྟབས་ཀྱི་པོད་ལྷ་དཔོན་ནམས་ཀྱང་ཐུགས་འཚབ་ཆེན་པོ་བྱུང་།
 དོན་གནས་ཚུལ་ནམས་དེ་འཕུལ་མོར་མ་ཆེན་པོར་གསེར་སྟན་རིམ་འབུལ་
 ཞུས།

གཉའ་ནང་བརྒྱད་འཇུལ་བའི་མོར་དཔག་ནམས་དེར་ཤེལ་བྱུལ་.....
 བས་ཐུ་མཐུད་ནང་འཇུལ་བྱེད་སྟབས་པོད་ཕྱིད་ཨམ་བན་གཉིས་པ་གན་.....
 རྒྱུ་མ་བརྒྱད་པའི་སྟོར་ནམ་ཐང་དུ། ཐུགས་མག་ལྷ་བ་འདུན་པའི་ནང་།
 “དུས་འདིར་མོར་དཔག་གི་མིང་ཆ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། རྒྱད་པར་གཤའ་
 ཨམ་པན་དང་ཞབས་པད་ཉན་ཀྱས་སྟུ་མདུན་དུ་བཅར་ནས་མོར་དཔག་.....
 ནམས་བཟ་ཤིས་སྟན་པོར་འཇུར་ཉེ་ཡོད་འདུག་པ་ཙམ་མ་ཟད། ཐུགས་
 འདིར་ཡང་མི་ཐུགས་པའི་དེས་པ་མི་འདུག་པས། དེས་ན་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་
 སྟུ་གཅིས་པས་དེ་ཞིག་ར་སྟེང་ཙམ་དུ་ཆིབས་བརྒྱར་ཡོད་པ་ཞིག་དང་།
 པདུ་ཨམ་པན་ནས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གདན་འདྲིན་ཞུས་ཉེ་ཆོས་ཉེར་ཐུ་
 ཙམ་ལ་འདིར་ཐེབས་ཆོད། ཆོས་ཉེར་དུག་ཙམ་ལ་ཉན་ཀྱས་འདི་ནས་
 ཆིབས་ཐོག་དུ་ཐེབས་དཀོས་ཐུགས་ཞུས་པས་བཀའ་ལན་ལ། མོར་པན་
 བྱི་དཔག་དཔུས་ལ་ཐུགས་ཐུབ་པ་ཡོང་མི་འགྲོ་བས། པར་ཆེན་རིན་པོ་
 ཆེ་ཐེབས་བརྒྱན་ཞིབ་ཆ་གསུང་མོལ་མཛད་ཆོག་ཅེས་བཀའ་ཐེབས། ”①
 ཞེས་གསལ་ཞིང་། དེ་རྗེས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དཔུས་ཐེབས་ཐུབ་འཕུལ་
 མོར་དཔག་ནམས་གཞིས་ཅེར་འཇུར་པ་མ་ཟད། མོར་དཔག་བཟ་ཤིས་
 ཉན་པོའི་དཔོན་ནང་འཇུལ་ཉེ་གསེར་དཔུལ་མོགས་རིན་པོ་ཆེ་འདི་གས་.....

① (འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གྲངས་)

① (འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱུ་ཤོག་གྲངས་197)

བླ་མ་ལས་པ་རྒྱུད་པ་ལོན་ཏུ་ཚུན། བླ་མ་ཚུལ་དེ་སེ་འབྲས་ལྷ་ཁྱེད་པ་མ་
 སྒྲ་མ་ལས་ཞེ་ཆེ་བ་ཤེས་ཆེད་འཛིན་པ་ལོན་ཏུ་མེད་པ་ནས། ལྷ་བ་
 དམག་“ཅི་ཉི་འདིར་ཉམས་ཀྱང་གཟུལ་གྱི་དབྱ་འཐབ་ལ་བྱུང་བའི་གྲ་པ་”
 ཡང་རྟོང་ཕྱག་མང་ངོ་ཡོད་པས་ཁོ་པའི་དབྱུང་ལ་དེ་ཅམ་འཇིགས་མ་དགོས་
 ཤིང་། རྒྱལ་བ་ཡབ་ལྷན་འདི་གར་རང་ཏུ་བཞུགས་ཆོག་པ་མ་མཛད་ཆེ།
 ལྷ་ལྷན་འདི་ན་ཡོད་པའི་མི་ཐལ་ཆེར་ནི་ཚུགས་འདིར་མི་དུག་པ་ཤས་ཆེ་
 བས། ཡོད་འདིར་ཉིན་མཆོག་རྩོམ་པ་ལོན་པ་ཆེ་ནམ་གཉིས་དང་། བོ་རྒྱ
 ལའི་ནང་བཞུགས་གྱི་གསེར་གདུང་ནམ་གཉིས་གྱིས་གཙོས་པའི་ཡོད་གྱི་...
 ཉིན་མཆོག་དང་། ཁྱད་ལོར་ནམས་ཀྱང་གོད་ཉམས་ཆག་ཏུ་ལྷར་ན་སྒྲར་
 སྒོར་མ་ཆེན་པོ་དགོངས་འཛམས་གྱི་རྒྱ་བྱེད་པས། དེ་པས་ང་ཅག་སེ་
 འབྲས་དགེ་གསུམ་གྱི་གྲ་གཞོན་ནམས་ནས་པོ་རྒྱ་ལ་དང་། ལྷ་ས་བཅས་
 སྤྱང་ཆ་ཁས་ལེན་ཞུ་བས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་པོ་བྱང་ཏུ་བཞུགས་ཆོག་པ་དགོས་...
 ཞེས་ཞུས་པ་ན། ཨམ་བན་གཉིས་ཀྱང་རྒྱལ་མགོན་ཆེན་པོ་ནས་གོར་
 དམག་ཚུགས་འདིར་ཡོང་མི་བྱུང་ཅེས་ཞུས་པ་ཞེས་པ་དང་། སེ་འབྲས་
 བླ་མ་ཚུགས་འདིར་བྱུང་ཅེས་ཞུས་པ་ཞེས་པ་ཞུས་པ་ཞེས་པ་ཞུས་པ་ཞུས་པ་...
 བརྟེན། སྒོར་མ་ཆེན་པོར་སྒྲན་ཞུ་བས་པ་ནི། ཨམ་བན་གཉིས་རང་
 གིས་ཆབ་མདོ་བར་གདན་འདྲེན་ཞུ་ཤག་ཡིན་ཀྱང་། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་།
 སེ་འབྲས་པ་ལོགས་ནས་སྒོར་བཞིན་གྱིས་གདན་འདྲེན་ཞུ་མ་བཅུག་ཚུལ་...
 དོན་རྒྱུ་འཁོད་པའི་སྒྲན་ཞུའི་དུལ་ཅེ་ཡང་ཤུལ། ”① ཞེས་འཁོད་
 འདུག རྒྱལ་བ་འདིར་དབྱུག་གཙང་སེར་རྒྱ་མང་ཆོགས་ནམས་ནས་རྒྱལ་བ་

①(འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་ཤིག་གྲངས་198)

གྱེལ་འདྲེན་བྱེད་ཆུང་ལྷོ་ལས་འགན་འཁུར་དགོས་པ་དང་། བོད་བརྒྱུགས་
 ལམ་བཟོ་རྟོ་མིན་ལ་ཆབ་མདོ་ནས་དབུས་གཙང་བར་གྱི་དམག་རྒྱགས་.....
 གྱེལ་འདྲེན་བྱེད་ཆུང་ལྷོ་ལས་འགན་འཁུར་དགོས་པ། སི་ཁྲོན་གྱི་ཙུང་ཙུང་
 ཙུའེ་མིང་ལ་གཙང་རྒྱུགས་ནས་བལ་ཡུལ་གྱི་གཡུལ་ས་བར་གྱི་དམག་.....
 རྒྱགས་གྱེལ་འདྲེན་དང་མཐོ་རྒྱུང་བྱེད་ཆུང་ལྷོ་ལས་འགན་འཁུར་དགོས་པ་.....
 བཅས་གྱི་བཀའ་ཕབ་ཅིང་། ལས་དོན་རྒྱབ་པར་བྱུགས་མི་རྒྱག་མཁན་ཙོ་
 ཙུའེ་དང་ཁྲིང་ཉི་གཉིས་ཀར་གནས་དབུང་གཏོང་ཆུང་ཉེས་ཆད་བཅད་...
 བས་ལྷན་པའི་ནང་དམག་དབུང་ནང་ཏུ་ཞབས་ཁྱི་ལྷ་ཅ་འཇུག་དགོས་པའི་...
 བཀའ་ཕབ། སྐབས་དེར་བོད་བརྒྱུད་དམག་དབུང་ལ་མཚན་ཆ་མཐོ་
 རྒྱུད་བྱེད་ཆུ་དེ་བད་དེ་ནང་ཁུལ་ནས་དཔོར་འདྲེན་བྱ་རྒྱ་དང་། དམག་
 རྒྱགས་མང་ཆེ་བའང་སི་ཁྲོན་གྱིས་མཐོ་རྒྱུང་བྱེད་ཆུར་བཞུག་པའི་ཚུལ་བོད་
 རྒྱུང་ས་རང་ནས་ཁྱུང་འབྱུང་དོན་ཁྱི་སྐྱུ་བཟུང་ཙུ་དང་། རྒྱུགས་དཀར་
 བས་ཁྱི་སྐྱུ་གཉིས་ལྷག་ཙོ་ཙོ་རྒྱབ་བྱས་ཡོད་པས་ཁྱི་སྐྱུ་གཉིས་ལྷག་
 ཙོ་ཙོ་མ་གཉིས་གི་བཟང་ཆས་འདྲང་དེས་ཤིག་ཡོད། དེ་མིན་ཐུང་བ་ནི་
 བས་ཁལ་དེལ་རྒྱུང་སྐྱུ་གཉིས་ལྷག་ཙོ་ཙོ་ལྷན་ནས་བོད་རྒྱུང་ས་ཁྱུ་དམག་མཐོ་
 གྱེལ་འདྲེན་བྱེད་པར་དེད། དམག་འཁྲུག་ཐེངས་དེར་རྒྱལ་མཐོང་ནས་
 དམག་ལོན་དུལ་ཁྱུང་ཁྱི་སྐྱུ་ཆིག་རྒྱུང་བརྒྱ་མེད་ལྷ་བཟུང་གཉིས་.....
 བཟང་བ་དེས་སྐབས་དེའི་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་དབུ་ཁྲལ་ཡོང་འབབ་བཞུགས་.....
 འཛུགས་ཀྱི་པའི་ཆ་གཉིས་ཐིག་ཀྱི་ཡོད། ”① ཅས་འཁོད་འདུག

གྱི་ལོ་ 1791 བོད་ཆུ་བྱི་ལོའི་རྒྱ་བ་བཟུང་པའི་ནང་། གྱི་ཁབ་དམག་

①(ལྷ་མཚོ་རྒྱ་མཚོ་ནམ་ཐང་ཞེས་པ་བོད་ཡིག་དེབ་དོན་150—152)

དཔལ་ཆེན་པོ་སྤྱོད་པར་མཉམ་སྦྲེལ་པའི་མཉམ་སྦྲེལ་པ་ལྟར་
 མྱོང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་པ་བརྒྱུད་པའི་ནམ་མཁུ་འཁོད་པ་ལྟར་། “ཆེས་ཉི་
 རྒྱ་གཞུག་ཉིན་གྱི་ཐང་ཆེན་པོ་མཉམ་སྦྲེལ་། སེ་འབྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལས་ཞི
 རམས་དང་། སོད་ཀྱི་མི་དྲག་ཅེ་ཤོད་ཀྱི་ཐུང་འཁོར་ཆར་མས་ཐུང་ཁར་
 གཤམ་ཁ་ནས་མཉམ་སྦྲེལ་དང་། སྤོབ་ཤོར་ཐམ་ཞི་ནས་ཞི་བཞིའི་དགེ་
 འདུན་ལུས་བརྒྱ་མོར་ཀྱི་སེར་ཐུང་ལ། རྩ་རིང་ཐུང་ནས་ཐུན་ཆོག་པ་འདྲ་
 ལས་བརྒྱུད་ནས་ཐུལ་གྱི་ཆར་གེ་སེར་ཐུང་ལ། སོ་ཐུང་ཅེ་ནས་དར་འཐུར་
 དར་རྩལ་ཆ། བཟ་ཤིས་ཁྲ་རིང་སོགས་ཐུལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་མཁོར་གཞོས་
 སྤྱོད་པ་མཉམ་སྦྲེལ་དང་། དེ་ནས་ཆོས་ཆེན་ཉིད་པར་མོ་གསར་ནང་བཞིན་
 ཀྱི་ཐུན་འགྲེམས་དང་། གསེར་ཁྲིའི་ག་ལས་ལྷ་ལྷ་གཞིགས་པར་ཆེན་
 རིན་པོ་ཆའི་བཞུགས་ཁྲི། གཤོན་ཏུ་གྱུར་ཐང་ཆེན་པོ་ལ་ཤོར་ལས་
 མོས་ཁ་གཅིག་དམར་པའི་བཞུགས་ཁྲི་ཞལ་ལྟར་མཉམ་སྦྲེལ་གཞིགས་། མམ་
 བན་སོགས་དཔོན་ཁག་ནམས་ལ་ཐུན་བཞིན་ཀྱི་གྲ་ཐིག་ཐོག་ ཆོས་སྤྱོད་
 ཆེན་ཏུ་ཅེ་འཛམ་པོར་ཆོད་ལ། ཡལ་ལྷས་ལྟན་ཐུས་ཆེད་པ་བརྒྱུད་ནས་
 ཆོས་སྤྱོད་ཆེན་གཞིམ་སྤྱོད་ནང་ཅམ་ཏུ་ཡལ་ལྷས་གཉིས་ནས་ཤོར་མ་ཆེན་
 པོར་མཆོས་ལྷ་མཛད། འདི་ཐོག་ཤོར་མ་ཆེན་པོ་ནས་གྱུར་ཡལ་ལྷས་
 སོ་སོར་ཁ་བཏགས་ནང་མཛད། གཤམ་ཐུག་ཐེང་པར་རྒྱ་རྒྱ་དང་ཐུ་ཏུ་
 སོགས་རིན་པོ་ཆེས་བརྒྱན་པ་དེ། མོས་ཐུག་ཆ་སྤྱོད་པའི་བཅས་བརྒྱལ་འདུག་
 པ་འདུལ་བཞེས་བཀའ་འདིན་ཆེ། དེ་ནས་གསེར་ཁྲིའི་མཉམ་སྦྲེལ་པ་མཛད་ནས་
 ཅེ་སྤྱོད། མ་ལེ་ཏུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་རིང་གི་ལམ་སྤྱོད་པ་ལྟར་ཐེད་
 ལས་ཆེ་ཞེས་མཆོས་ལྷ་མཛད། གྱུར་ཐང་ཆེན་པོ་ནས་གྱུར་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་

མ་ཁྱེད་པངས་རྒྱས་དངོས་ཡིན་པའི་ཐུགས་རྗེ་ལ་བརྟེན། དེད་ན་མས་ལ་མ་
 བཞོད་བདེ་བར་བྱུང་ཞིང་། ད་ཆ་སངས་རྒྱས་དང་མཇལ་སྐབས་འདིར་
 དེད་ནས་ཐུག་འཆལ་ལུས་ཆོག་པ་ལྟ་བུ་ལའི་ཁྱ་མ་གཤེར་བྱིས་.....
 བཞུགས་པ་མཆེན་ལྟ་བུར་མཛད། རྒྱལ་མགོན་ཆེན་པོ་ནས་ཡུང་གོང་མ་
 ཆེན་པོ་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡཔ་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་དངོས་.....
 ཡིན། དེད་ཉི་མ་རུཔ་ཚུགས་ཀྱི་བརྟན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་རུ་བྱིད་
 གོང་མ་ཆེན་པོའི་རྒྱན་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལྟ་བུ་ཞིག་འདིར་ཐེབས་པ་ན། བྱིད་
 ལྟ་བུས་ཁྱ་མ་བདག་ལ་ཐུག་འཆལ་པ་ལུགས་སྒོལ་ལ་མེད་པས་དེ་ལྟར་མི་.....
 མཛད་པ་ལྟ་ཞེས་ནན་ཆེར་མཛད། ཡང་ཡུང་མང་ཆེན་པོ་ནས། རྒྱ་
 ལའི་ཁྱ་མ་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་ཆེ་པ་ལ་དགོངས་དེད་ཀྱི་ཐུག་འཆལ་
 མི་བཞེས་གསུང་བ་ནི། དེས་པར་ནང་གི་ཐུགས་སྒོལ་མཆེན་པོའི་ནགས་
 ཡིན་འདུག་པས་དེ་པོར་གི་གནས་སྐབས་ལྷ་ཐུག་མི་བཞེས་ཏུང་རྗེས་ལྷ་ཐུག་
 ཆོག་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་ཉིད་ནི་སངས་རྒྱས་དངོས། ཏུ་སྒོག་སྒྲ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙུག་རྒྱན། གོང་མ་ཆེན་པོའི་དབུ་ཁྲ་ན་མས་ཀྱི་གཙུ་པོ་
 ཡིན་པས་དེད་ལ་བྱི་འདི་ལྟ་བུ་གནང་ན་བསོད་ནམས་ལ་གཞོད་པས་.....
 དེས་པར་དམའ་བའི་གདན་ཞིག་ལ་འདུག་ཆོག་པ་དགོས་ཞེས་ནན་ལྟ་.....
 མཛད། རྒྱལ་མགོན་ཆེན་པོ་ནས་འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་པོས་དེད་
 པོད་ན་ཡོད་པའི་འགྲོ་བ་མེར་སྐྱ་ཡོངས་ལ་བུམས་བཙུངས་དགོངས། གོང་མ་
 གཉིས་པ་ལྟ་བུའི་སྒོན་ཆེན་བྱིད་པའི་བདའ་གནང་བ་བཀའ་དྲིན་ཆེན་
 པོ་སྟོང་ལ་བཅངས་ཏེ། གོང་མ་ཆེན་པོའི་སྒོན་ཆེན་བྱིད་པ་ཞུགས་སར་
 བྱི་དམིགས་སྐྱ་བཤམས་པ་ལགས་པས། འདིར་མ་བཞུགས་ན་ཁྱ་མ་དེད་

བཅས་པ་མི་ཚོགས་ནིས་ཁྱེད་པར་མཛད་པ་སོགས་པ་ཀའི་ཐེབས་སྒོ་རྣམས་
 ནང་གི་ལུགས་སྒོལ་བཞིན་ཚོགས་མེད་ཏུ་མཛད་པས། གྲུང་ཐང་ཆེན་པོ་
 ལུགས་དང་ལྷན་ཏུ་འཕེལ་ཏེ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ལུག་ནས་འཇུག་ཏེ་
 ཉིད་ཀྱི་དབུ་ཚྭ་ཏུ་བཞག ཡབ་སྲས་གཉིས་དང་བཅས་སོ་སོའི་བཞུགས་
 ཁྱིམ་མཉམ་བཞུགས་མཛད། དེ་ནས་མི་དྲག་རྣམས་ལ་ལྷན་དབང་གནང་
 ལུག་པ་དང་། ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱི་ཞལ་དཀར་སོ་སོའི་གསོལ་དཔོན་
 དང་། གྲུང་ཐང་གི་ཞལ་དཀར་ཏུ་ཡིག་ལྷུང་པ་བས་བཞུགས་ནས་
 གསོལ་ལྟར་ཀྱི་སར་གདན་ཞུའི་ཚོག་ཡབ་སྲས་གཉིས་དང་། གྲུང་ཐང་
 ཆེན་པོའི་ཞལ་དཀར་ཏུ་རིམ་བཞིན་གསོལ་ཇ་ཞུས་ཐོག གསོལ་དཔོན་སོ་
 སོས་བཞུགས་ལྷན་ཏུ་མཉམ་འབུལ་མཛད། སྐབས་འདིའི་ལྷན་ཆེན་གྱིས་
 དཔུས་ལྷན་ལྷན་ཆེན་པོའི་རིགས་ལ་གསོལ་ཇ་མཉམ་འདེགས་ཁོ་ན་དང་།
 ལྟར་མཇལ་འགོལ་གསེར་གི་སྐབས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་ཉིད་གཙུག་ཏུ་
 མཛོད་པར་མཛད་པ་དེ་ཁས་ཤེས་སོ། འདི་སྐབས་གྲུང་ཐང་ཆེན་པོ་ནས་
 ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་ཞབས་བརྟན་ཏུ་དམིགས་དགེ་འདུན་ཉིང་ཚོ་ཁ་གསལ་
 བརྟེན་བཀྲའ་ཀྱི་ཚོག་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་ཡང་ཚོགས་དཔུས་ལྷན་ཆེན་
 འདུན་འདྲི་ཡིན་པས་ངེས་པར་ཐེབས་ལུག་པ་ཞིག་དང་། ཏུས་ཆོས་
 ཀའ་ལ་ལེགས་ཞེས་སྟན་ཞུའང་མཛད། སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་ནས་
 པོད་འདི་ཚོས་དར་བའི་ཞིང་ལྷ་དཀོན་མཆོག་གཉུང་མོ་གཙུག་ཏུ་
 མཛོད། དེ་ནས་དོན་ལ་འཇུག་པ་ལུགས་སྒོལ་ཡིན་པས། ད་ལས་སློན་
 པོ་ཆེན་པོ་ནས་ཚོས་ཀྱི་ལུགས་སྒོལ་ལྟར་བཀའ་འདི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚོག་
 མར་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་ལ་བརྟེན་བཀྲའ་མཛད་ལྷུང་ཏུས་འདེབས་པ་ནི་

ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཤིང་། ལྷ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ནས་
 བསྟན་ཐུག་གི་ལས་དོན་འདི་ཡང་དེས་པར་ཐུན་ཐུག་ཆོག་པའི་ཅེས་སོན་
 པ་ཞིག་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་འགྲིག ཏུས་ཀྱང་ཆེས་ཉི་ཤུ་ལྷ་ལ་མཛད་
 ཟུན་ཐུལ་བ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་དོན་གྱི་འད་གསལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟེ་
 བད་གི་བརྟན་ཐམས་ཅད་བཙོམ་པའི་ཏུས་ཡིན་ཅིང་། ཐུལ་བ་ཙོང་ཁ་པ་
 ཆེན་པོ་དང་མོང་མ་ཆེན་པོ་གཉིས་ནི་རྩེ་བཙུན་འཇམ་དབྱངས་མི་ཡི་
 གཟུགས་ལྷ་ཚོན་པ་ཐུགས་རྒྱུད་གཅིག་ཡིན་པས་ཏུས་དེ་ལེགས་ཆོག་པ་ཆེ་
 ཞེས་ཐེབས་པར། གྲུང་ཐང་ཆེན་པོ་ཡང་ཐུགས་དད་ལྷག་པར་འཐེལ་རྟེ།
 བཀྲགས་ཁྲི་ལས་ཉར་བཞེངས་མཛད་ནས་ཐུགས་རྩེ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་མཛད་། ”
 ① ཅེས་པན་ཚུན་ཐུས་བཀྲུང་དང་བཙེ་མཛོང་ཆེན་པོ་མཛད་ཚུལ་ནི་མ་
 ནི་བཞིན་འཁོད་འདུག་པ་སྐབས་དེའི་ལམ་སྤེལ་སྐབས་ལ་རྒྱ་ས་རོ་མ་གསལ་
 རྟོགས་ཡོང་ཆེད་ཏུ་མ་ཐུ་འགའ་ཤས་རང་བཟོས་མ་བསྐྱད་པར་འདྲིན་
 དམོས་དེས་འདུག་སྟེ། དེ་ནས་“གྲུང་ཐང་གི་ལས་དོན་པ་ཐུན་ཅི་བཞི།
 ཀ་ལན་རྟ། བོད་བྱགས་ཞེ་ཞམ་བན་བཅས་སྟེ་མཐུན་ཏུ་བཅར་ནས།
 མཆོམས་བྱ་བ་བཀྲགས་དང་བཅས་ས་མཆོམས་གྱི་ལས་དོན་སྒྲིང་གྱི་བཀའ་
 འདི་བྱས་པར། ཐུབས་མཐོན་ཆེན་པོ་ནས་གྲུང་བོད་རྒྱངས་བདེ་སྦྱིར་ཏུ་
 དམོངས་རྟེ། དང་པོ་ས་སྟེ་བདེ་གཟམ་བྱུང་ཐུགས། དེ་སྐབས་གྱི་ལས་
 དོན་བྱེད་མིས་རྒྱ་དོང་སྐལ་ཁབས་སྟེ་བཞག་ཐུགས། དེར་བརྟེན་ཁོ་པ་
 དན་པ་ཐུས་ཐུལ་གྱི་བསམ་པས་འདི་མའི་ཏུས་ཚྭ་མས་བྱུང་ཐུགས་ད་ཆ་
 གན་མ་གྱི་ལྷ་མོང་མ་ཆེན་པོས། དེད་དང་བོད་ཀྱི་སྟེ་འགྲོ་སྟེ་ལ་དམོངས་

① (འཇམ་མཁའ་མཐའ་རྒྱན་གྱི་གྲངས་200—203)

ཉེ་བཀའི་མཐུན་ན་འདོན་དཔོན་འཁོར་ལྟ་དཔག་འདུམ་ཤེའི་ཚུགས་...
 དང་། བཅ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་སྒྲི་འཕར་སྒྲེ་མཁོ་དཔུང་དཔལ་འབྱོར་
 གཉེར་བཞིན་ཏུ་འཛད་མེད་གཏོང་བའི་མཛད་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བརྟན་
 པ་དང་། བོད་འབངས་ལ་བྱམས་གཟིགས་སྒྲུ་ན་མེད་པ་ཡིན། ད་ཆེད་
 བཀའི་སྒྲོན་ཆེན་ནས་ཀྱང་ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་དཔོན་པོ་མཁའ་ཁྱུག་དང་...
 མཐུན་དང་། སྒྲེགས་རྒྱན་པོའི་དཔག་འདི་བཞིན་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་
 དང་འཕྲད་པའི་སྒྲན་པ་བཞིན་ཏུ། ཟེག་མེད་ཏུ་གཏོང་བ་སྒྲགས་རྒྱས་
 གཟིགས་པ་དང་། དེད་སྒྲུ་མ་རྒྱུད་ཏུ་ནས་ཀྱང་འདི་དོན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 བརྟན་པ་གནད་ཆེ་ཡིན་པས་མཛོད་ནས་སྒྲགས་མཁོ་ཤིང་རྒྱང་འབྲུ་དེུལ་
 ཀྱི་མཚན་པའི་དངོས་པོ་སངས་མེད་དང་། བཀའ་སྒྲོན་ཀྱིས་མཚན་པའི་
 ཁོད་མི་དྲག་ཞན་ལེར་རྒྱུར་མ་རྟོག་པ་ཞབས་ཀྱི་རི་ལྟར་དཔོན་ཀྱང་ལེ་འབྲི
 མེད་པ་དཔོན་རྒྱུའི་བཀོད་པ་གཏོང་དང་གཏོང་བཞིན་ཡིན་པས། ད་ལམ་
 འདི་སྒྲོར་ཐག་གཅོང་ཚོད་ཅིག་དཔོན་ཞེས་ཤེས་ཤེས་ཀྱང་ནན་ཆེ་པར་ཐེབས།
 ཁོང་པ་ནམས་ནས་ཀྱང་ཀྱང་ཐང་ཆེན་པོར་དེ་དོན་ཞུས་འདུག་པར།
 ཐམས་ཅད་མཆུན་པའི་དཔོན་པོ་དཔལ་ཆེ་ལ་ཐབ་ཅིང་བརྒྱུད་པ་ཡིན་...
 མས་སྒྲོན་པོ་ཆེན་པོ་ཡང་གིན་ཏུ་དད་ཅིང་། སྒྲས་བཏུད་ཆེ་སྦྱེད་དང་།
 ཁོང་མ་ཆེན་པོར་ཡང་བཀའི་ཐེབས་སྒྲོ་འདི་ལྟར་རྒྱུད་སྒྲུལ་པས།
 ཁོང་མ་པདག་པོ་ཆེན་པོ་རྒྱགས་མཉེས་ཉེ་བཀའ་བཟང་པོ་དང་། བརྟ་
 ར་གའི་སྒྲག་ཤིང་ཞགས་གནད་སྒྱུན་ཡང་བསྐྱལ། ”① ཅེས་གསལ་ཞིང་།
 དེ་ནས་ལྟ་ལྟ་གཙུག་ལག་ཁང་དང་ཆེ་མ་ཡང་གི་ཚུགས་ཆེན་མོར་མེ་

① (འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་གྱི་གྲངས་203—204)

འབྲས་ཀྱི་དགེ་འདུན་སྤྱོད་པ་ལ་འགའ་ཞིག་། ཆོད་པ་ཉེ་ཉིན་གསུམ་རིང་ལ་
 གོང་མ་ཆེན་པོའི་ཞབས་བརྟན་བསྐྱེད་པ་ལེ་ཆོག་པ་དཔུང་རྒྱལ་བ་ཡེ་ལ་
 སྐུ་གཉིས་ཐེབས་ཤིང་། གྲུང་མང་ནས་འདུལ་བ་དང་བརྟེན་བཀུར་
 གནས་ཅིང་རྒྱས་པ་བརྟེན་འདུག

10. རྒྱ་ཡོང་དཔུང་ཆེན་གསུལ་རྒྱུ་ལས་མ་ཐག་ནས་བརྟེན་པ་
 རྒྱས་ཏེ་གོང་ཁས་མགོ་རྒྱུར་བརྒྱུད་གསུལ་རྒྱས་པ།

ཁྱི་ལོ་ 1792 ལོར་རྒྱ་ལྱི་ལོར། “རྒྱ་བ་གསུམ་པའི་ནང་ཏུ་གྲུང་
 མང་ཆེན་པོ་ལྷ་དཔག་འདུམ་ཐེའི་ཆོག་པ་དང་བཅས་གོང་དཔག་འདོམ་...
 རྒྱུར་གཙང་ཐེབས་ལ་ཐོན་གནང་ཐེབས་རྒྱལ་མཁལ་རྒྱལ་གནང་བ་དང་།
 གྲུང་མང་གི་ཞབས་རྒྱུར་ཞབས་པད་བཤད་རྒྱ་དང་། བསྟོན་གཉེར་
 ལོ་རྒྱུ་བ་ཆོས་རྒྱ་མཆོ་སྐགས་ཞབས་རྒྱ་དུག་འཁྱིལ་མང་པོ་གཏོར་གནང་...
 སྐགས། ”① མཇུག་ཅིས་གསལ།

དཔུང་འདུག་དངོས་གཞི་རྒྱས་རྒྱལ་སྒྲོར་དགའ་བཞི་པའི་རྒྱུར་བརྟེན་
 བར་། “ངའོ་ཅང་རྒྱན་དང་། ཁྱི་ལོའི་རྒྱས་དཔུང་རྒྱ་དང་རྒྱལ་རྒྱུར་
 གི་དཔག་མི་ཁ་གས་གཉེན་ནང་ཆོང་འདུམ་ལྷ་འཕྱོར་ནས། གཉེན་ནང་
 ཏུ་ཡོད་པའི་གོང་དཔག་ས་རྒྱུར་བ་ནས་གོ་ཁང་ཏུ་སྤོང་སྐབས་རྒྱ་མིས་ས་
 མེ་འབྱུང་ཉེ་གོ་ཁང་གོང་དཔག་དང་བཅས་པའི་སྤོང་བརྟེན་ཆོང་མ་ལུལ་
 མེད་ཏུ་གཏོར་འདུག་པ་དང་། དེ་མཆོངས་རྒྱ་ཁབ་དཔག་དཔོན་སྤུ་མི་
 རྒྱུར་ན་གྲུང་མང་ཆེན་པོ་དང་། དཔལ་པོའི་རྒྱ་མཆོག་གོང་མའི་ནང་སྤོན་
 མ་ཏུར་ཏད་རྒྱུར་། མི་ཆོན་སྤུ་རུའི་རིན་སྐགས་རྒྱ་ནག་དང་། སྐག་པོ།

① (འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་གྱི་གསུང་པ་204)

ཉན་ཁང་གིས་བཅམས་དེ་བ་ནང་། སུ་ཁང་ཨན་པོ་ད་ལྷོངས་སུ་འཕྱོར་
 མ་ཐག་གཙུག་ལྷན་དམག་དབུང་གཞིས་ཀ་ཅེ་ནས་རྫོང་དགའ་དང་སྤྱིད་...
 སྤྱིད་བརྒྱད་དེ་ཐང་ཀར་བལ་ཡུལ་གྱི་དགྲིལ་ཁུལ་ཏུ་ཐར་ཤོལ་བྱེད་རྒྱ་.....
 དང་། བྲིང་ཏེ་དམག་ཁག་གཅིག་བྲིང་ཏུ་བརྒྱལ་ནས་གཉའ་ནང་ལ་
 ཐར་ཤོལ་བྱས་ཏེ་གཞོགས་འདེགས་བྱེད་པར་གཏོང་རྒྱ་ཐག་བཅད་པ་མ་...
 ཟད། བོད་དམག་ལའང་ཐག་དེ་ནས་སྒོ་མོ་ལ་ཐར་ཤོལ་བྱས་ཏེ་གོར་
 རྩ་བཅན་བཟུང་བྱས་ནས་རྫོང་པའི་སྒོ་མོ་ལ་ཆ་རྒྱུར་ལེན་དགོས་པའི་...
 བཀའ་ཐབ་པ་རེད། ” ཅེས་དང་། “སྤྱི་ལོ་ 1792 ལོའི་རྒྱ་བ་བཞི་པར་
 སུ་ཁང་ཨན་གྱིས་དབུང་ཆེན་བྲིང་དེ་དོང་རི་སྤང་འཁོར་ནས་དབུང་འཇུག་
 བྱས་ཏེ་རྒྱ་བ་ལྷ་པའི་ཆོས་བརྒྱན་ཉིན་གལ་བྲངས་ཤིང་། དེ་སྤྱིད་
 སྤྱིད་ཡང་རྒྱུར་བྲངས་པ་དང་། ཆོས་བཙུ་ལྷ་ཉིན་བོད་བལ་ས་མཆམས་དེ་
 ཟུར་(སྐག་)ཟམ་པ་བྲངས། དེ་དང་ཏུས་མཉམ་ཏུ་བྲིང་ཏེ་སྐགས་གྱིས་
 བྲིང་པའི་དམག་དབུང་གིས་ཁྱང་གཉའ་ནང་རྒྱུར་བྲངས་ཤིང་། སུ་ས་
 ཟམ་པ་བྲངས་པ་མ་ཟད། གོར་པའི་འགོ་པ་ཆེན་པོ་ཅ་མ་ཏ་ཨར་(རྩ་
 རྩར་)ཅོང་ས་ཉེ་བ་གསོན་བཟུང་ཡང་བྱས་པ་རེད། སྐབས་དེར་སྤྱིལས་ཏུས་
 གོར་རྩ་བཅན་བཟུང་བྱས་པའི་བོད་ལྷོངས་ཀྱི་ས་ཆ་ཆང་མ་རྒྱུར་བྲངས་...
 པ་དང་། བོད་ལྷོངས་སུ་བཅན་འཇུལ་བྱེད་མཁན་གོར་པ་ཡངས་རྫོགས་
 ཕྱིར་བརྫོད་བཏང་བ། ཆིང་དམག་བལ་ཡུལ་གྱི་མཐའ་མཆམས་སུ་འཕྱོར་
 པ་བཅས་ལ་བརྟེན་གོར་པ་རྒྱལ་པོ་ལ་ན་(རྩ་)སྤྱིད་ཀྱིས་དེ་སྤྱིད་གསོན་
 བཟུང་བྱས་པའི་རྒྱ་དམག་ཐང་ཀར་དང་། རྫོང་དཔོན་ཐང་སྤྱིད་ཕྱིར་
 སྤྱིད་བཏང་བར་མ་ཟད། ཁོ་གཉིས་ལ་འཇུག་སྤྱིག་ཡང་རེའི་བྱ་ལྷག་

གཅིག་ཀྱང་བརྟུན་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཕུ་ཁང་ཨན་གྱིས་ཡིག་ལ་ན་བཏང་
 བས་འདུམ་ཐིག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལས་མ་ཐོངས་པ་མ་ཟད། དཔུང་ཆེན་ལ་རྒྱལ་ཁ་
 སྐབ་ཕྱར་མཐུན་རྒྱུ་དཀོས་པའི་བཀའ་ཡང་པལ་ཉི། ཟླ་བ་ལྷ་པའི་ཆོས་
 ཉེར་བཞི་ཉིན་དཔུང་ཆེན་དེ་གོར་ཁའི་མངའ་ཁོངས་ལྷ་བརྒྱུད་ནས་ཞི་.....
 ཕུཅ་ཕུཅ་(ག་ཅ་)བཅན་འགག་ཏུ་འཕྱོར་བྱས་གོར་ཁས་རྒྱ་པོར་བརྟེན་
 བས་འགོག་ཕྱང་བྱས་ཏེ་བཞུད་ཀྱང་། ཕུ་ཁང་ཨན་གྱིས་མཆན་མོ་ཆར་
 པ་འབབ་པའི་གོ་སྐབས་དང་བཟུན་ཏེ་གཟིངས་བཞོས་ནས་རྒྱ་པོ་བཀལ་
 ཏེ་བཅན་རྒྱུ་ལྷ་མེར་ཐིག་བཏང་། ཟླ་བ་རྒྱག་པའི་ཆོས་བཅོ་བརྒྱད་
 ཉིན་གོར་ཁ་རྒྱལ་པོས་སྐྱར་ཡང་འགོ་པ་ཆེན་པོ་བཞི་བཏང་ནས་དེ་ལྷ་.....
 གསོན་པུང་བྱས་པའི་བཀའ་སློན་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འཕྱོར་དང་རྒྱ་.....
 བོད་ཀྱི་དཔོན་དཔག་ནམས་ཕྱིར་བརྟུན་ཡོད། རྒྱལ་པོ་དེས་ཕུ་ཁང་ཨན་
 ལ་ཡི་གེ་བཏང་ཉི་དག་ཉེས་ངོས་ལེན་བྱས་ནས་འདུམ་ཐིག་ཡོད་པེ་དང་.....
 དཔུང་འཇུག་གི་དམ་ཆས་འཛིན་པེ་བྱས་ཀྱང་། ཕུ་ཁང་ཨན་གྱིས་སྐྱར་
 ཡང་ཡིག་ལ་ན་བཏང་ནས་ཁས་མ་ཐོངས་པ་པེད། ” ① ཅིས་གསལ།
 གོར་ཁས་འདུམ་འགྲིག་ཡོད་པེ་བྱས་པའི་སྐར་ཏ་ཅང་ཞིབ་ཕྲ་དགའ་.....
 བཞི་པའི་བྱང་བརྒྱུད་ནང་འཁོད་པ་ཡིག་ཆོགས་ཆེ་བས་ཆ་ཆར་འདེན་.....
 མ་ཐུབ་ཀྱང་། འོན་ཉིད་རགས་བཟུས་ཅམ་བརྒྱུད་ན། བོད་
 ཀྱི་བཀའ་སློན་དགའ་གསུ་སོགས་བལ་ཕྱལ་མཆོད་ཉིན་བྱང་ཚུགས་ཀྱི་རི་
 ཞེལས་ནགས་ཁོད་ཏུ་བཞག་སྐབས། ཉིན་གཅིག་སྐྱོ་ཏུར་ཏུ་དེ་ལྷ་རྩ་སར་
 སྐད་ཕྱོད་པའི་རལ་པོ་ཟ་ཆེན་དྲ་ར་མེར་བ་བོད་སྐད་བོད་ཡིག་མཁས་པ་

① (ཏུ་ལའི་ཟླ་མའི་ནམ་མར་དེལ་ངོས་ 152 — 154)

302

མཚུངས་འབྲུག་ཚོད་ཕྱི་དཔུ་ཁྲལ་ཅམ་འབྲུལ་དཀོས་བྱུང་བྱུང་། བཀའ་
 གནང་ལྟར་མེ་མོགས་སྤ་བཟུང་མེད་པ་སྤུལ་ཚལ་པ་ཁྱེ་རྒྱ་ཡིན་པས་དེ་...
 ཅིས་སྟན་ཞུ་བྱེད་པར་འབྲུལ་མོན་དཀོས་ཞེས། ① བརྗོད་འདུག་པར།
 བཀའ་སྟོན་དགའ་བཞི་བས་ལན་རྒྱུ་། སྤ་མ་ལྷ་དམར་བ་ནས་ཤོག་སྤྲུག་
 རྒྱུང་འཆར་བྱས་པ་བདེན་མིན་རི་རྩུང་ཡང་། དོན་ཏུ་སྐོར་ཁ་རྒྱལ་སྟོན་
 བས་སྤྱིར་གྱིམས་དང་ལས་འབྲས་བཅི་མེད་བྱས་སྒྲུལ་དང་། ལྷ་དམར་
 བ་འདས་ཤོངས་བྱུང་པ་བདེན་མིན་མི་ཤེས་ཤིང་། གཞི་ནས་དེད་རྒྱ་བོད་
 མི་སྤྱ་ཆར་མ་མཉམ་ཏུ་སྤྱིར་སྟོན་བྱེད་ན་ལས། ཁོ་བོ་གཅིག་སྤྱ་སྟོན་ལ་ལོག
 མི་ཏུས་སྒྲུལ་བཤད་པར། ལན་ཏུ་སྤ་མ་ལྷ་དམར་བ་མ་གྱི་ཤི་སྒྲུལ་དང་།
 ཡང་ན་དེད་ཆོས་བསད་པ་སོགས་ཡིན་མིན་བྱེད་རང་ཡིད་མ་ཆེས་ན། ད་ལྟ་
 རྒྱུང་མོ་མཚོད་རྟེན་བྱ་བྱུང་ཁ་སྐོར་གྱི་ཉེ་འབྲམ་ཏུ་ཡོད་པས་བཟུ་ཞིབ་བྱེད་
 བ་འགྲིག ཁོ་བས་སྐོར་བོད་པར་དཔྲུག་ཤིང་བྱས་མིན་སྤ་མའི་ནང་མི་སྤ་
 མོ་ལགས་ཟེར་བ་དང་། གསོལ་དཔོན་རྗེ་བྱུང་སོགས་གསོན་པོར་བཞུད་
 ཡོད་པས་དེ་དག་དང་ར་སྟོད་བྱས་ཚལ་ བྱེད་རང་གཅིག་སྤ་འཕྱ་མི་ཏུས་
 ཆེ་སྤ་མོ་གཉའ་ནང་ནས་བྱེད་ཆོ་དང་མཉམ་ཏུ་བཟུང་བའི་རྒྱ་མི་དཔོན་...
 རྒྱུང་གཞིས་དང་། དེ་ཏུས་སྤྱིད་ཤོང་ཏུའང་རྒྱ་མི་དཔོན་རྒྱུང་གཞིས་
 འདུག་པ་འཛོན་བཟུང་གི་ད་ལྟ་རྒྱ་མི་བཞི་པོ་ཡམ་སྤ་རྒྱ་ཡོད་གཤིས།
 དེ་ཡས་མི་གཞིས་བྱེད་དང་མཉམ་ཏུ་སྤྱིད་ཤོང་སྟོན་པ་ཉང་འབྲས་.....
 དང་། བྱེད་ཀྱི་གཤོག་པོ་གཅིག་དང་རྒྱ་མི་གཞན་གཞིས་པོ་གཉའ་ནང་

① (དགའ་བཞི་བའི་བྱུང་བརྗོད་དེབ་ཐོས་ 861)

ཅུ་གནོད་རྒྱ་ལས། འདིར་ཡོད་རྒྱ་པོད་མི་ལྷ་ཚང་མ་སྡེབས་གཅིག་
 ཅུ་མྱེར་སྒྲིག་བཀྲང་ཆེ་ཡིད་མི་ཆེས་པས་བྱིད་ཀྱིས་རྒྱ་པོད་དཔུང་དཔག་ལ་
 བས་གསེད་དོན་མྱིན་བྱུང་འཕུལ་ཚང་མ་འདོད་ཁེངས་ཀྱི་རྒྱུད་བ་དང་.....
 བཅས་མྱེར་སྒྲིག་བྱ་རྒྱ་བཅས་བཤད་འདུག་པར་དགའ་བཞི་བས། དེད་
 ཀྱི་བསམ་ཚད་ལྟར་ན་རྒྱལ་པོ་རྩུ་སྤ་རུ་རོ་མའམ། ལ་ཁུ་སྤ་རུ་ས་
 ཉེས་སྤ་རུ་ཞིག་དེད་འདིར་ཡོད་རྒྱ་པོད་མི་ལྷ་ནམས་དང་མཉམ་ཅུ་གྲུང་
 བར་གི་རྒྱ་མཐུག་རུ་མྱིན་ཐོག ད་ལམ་ར་ལ་གང་བཤད་ནམས་ཞིབ་
 གསེས་བྱས་ཉེ་དེད་རྒྱ་པོད་ཚེས་ལྷུང་ལྷ་སྒྲིགས་གང་དྲག་བྱས་ན་ལེ་འགིག་
 ཡོང་རེ་ལས། ར་ཚེ་རྒྱ་པོད་མི་ལྷ་རེ་གཉིས་ནས་ཉུག་ལྷ་དེ་རིགས་བྱས་
 རུང་བྱོད་ཚར་དོན་མྱིན་མི་ཡོང་བའི་ཁར། དེད་ཉུག་ལྷ་བྱིད་མི་ལའང་
 དམོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཉེས་སྒྲིག་རི་ཡོང་མི་ཤེས་པས་གཏན་ནས་འགྲོ་བུས་བཤས་
 མི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་བྱིན་མཐར་བྱག་རྒྱ་པོད་མི་ལྷ་ཚང་མ་མཉམ་སྒྲིག་བྱ་
 རྒྱ་ཁས་ཁྲངས་ཐོག དེའི་སང་ཉིན་བཀའ་སྒྲོན་དགའ་གཤུ་གཉིས་དང་།
 གཉའ་ཤོ་རྩེ་སྤྱོད། བཀྲས་ལྷན་མང་སྤྱད་ནོར་དབང་། ས་སྤྱི་རུང་ཡིག་
 བཅས་དང་། རྒྱ་རིགས་དཔོན་རྒྱུད་བཞི་མཉམ་འཛུམས་ཀྱིས་ཁྲ་མ་ལྷ་
 དཔར་བ་ཡིན་མིན་ཕུར་ལ་ཞིབ་བཟྱག་བྱས་དོན། ལག་གཡས་ཀྱི་འཛེར་
 པ་དང་། གདོང་གི་སྤེལ་བ་སྤགས་གང་ཅི་ནས་དོ་ནོར་མེད་པ་གསལ་པོ་ར་
 འཕྲོད་བྱུང་འདུག་ཅིང་། དེའི་གནངས་ཉིན་རྒྱ་པོད་མི་ལྷ་ནམས་ལ་ལྷ་
 ཐོས་དང་། ཐོ་བའ་ཀྱི་ལག་དཔུལ། ལམ་ཆས་སྤགས་སྤྱད་ཐོག ཐོར་
 སའི་སྤྱོད་པོ་ཀ་ཅི་རྩུ་རི་ཕྱ་རས་དང་། ལྷག་གསར་ལས་ཐོག་ན་མིང་
 མི་སར། སྤྱི་ཀ་མི་ན་བཅས་གཙོ་དྲག་གསུམ་བཅས་མཉམ་ཐོན་བྱིད་

སྐབས་གཉེན་པོ་ཞི་ཉུང་པའི་གཞིག་པ་ཉུན་འཛིན་ཟེར་བ་དང་། སྤྱིད་
 སྤོང་ནས་དབྱ་ལག་ཏུ་ཚུད་པའི་རྒྱ་དཔོན་ཏུ་དགའ་ཟེར་བ་གཉིས་གཉེན་
 བར་བརྒྱད་བཅུད་པ་ལུད། དེ་བྱིངས་ནམས་ཤོར་དཔོན་གསུམ་དང་
 མཉམ་ཏུ་སྤྱིད་སྤོང་སྒྲགས་ཐོན་ཞིང་། འདི་སྐབས་རྒྱ་པོད་མི་དཔུང་
 ཆེན་ནམས་བལ་པོ་རྒྱུད་གི་པ་རིར་རྟེན་དཔུང་ཞེས་པའི་ས་གནས་ལྷ་དཔག་
 སྐར་བཅུ་པ་ནས་བཞུགས་ཡོད། “རྒྱ་བྱི་རྟོར་ཟླ་དུག་པའི་ཆོས་ཉེར་བརྟན་
 བྱི་ནམ་མཁུད་ཡལ་ཅམ་ལ་ལྱུང་ཐང་སྐར་ཐོག་ཏུ་འཁྱུར།” ① ཞེས་གསལ་
 འདུག་པ་ཤོར་ཁམ་ཞི་ཆིངས་ཡོང་བའི་རེ་འདུན་ཏུ་ཉུངས་སྐར་ཤོར་གི་
 ཡིག་ཆ་དང་ཚུད་ཟད་མཐུན་མིན་ཡང་། སྐབས་དེར་བྱ་བ་རོ་མའི་ནང་
 དངོས་ལྷ་ལྷགས་ཚུང་པའི་དགའ་བཞི་པའི་རང་རྒྱལ་དེ་བྱིངས་དག་གམ་
 སྐམ།

དེ་དུས་བྱི་གནས་རྒྱལ་དངོས་སྐར་དགའ་བཞི་པའི་ལྷ་དཔུང་པོར་དཔུང་
 “དེ་ཉུང་དེད་ནམས་རྟེན་དཔུང་ཟེར་པའི་ས་ལྷལ་ལྱུང་ཐང་གི་སྐར་ཐོག་ཏུ་
 འཁྱུར་མ་ཐག དེད་པོད་མི་ནམས་དང་རྒྱ་དཔོན་རྒྱུང་བཞི་(གསུམ་)པོ་
 བཅས་ལྱུང་ཐང་རང་གི་ནང་ལྷོན་ཀ་ལ་རྒྱ་བཞི་འདུག་པའི་ནང་གི་དཔེ་
 ཀ་ལ་རྒྱ་ཟེར་བ་ཁ་དབང་ཆེ་བ་ཞིག་འདུག་པ་དེའི་ལྷ་དཔུང་ནང་ཏུ་བཞག་
 བས། ཤོར་པའི་ལྷོན་པོ་ཀ་ཅི་རྩེ་ལྷ་རམ་དང་། ཉུག་གསར་ན་མིང་
 མི་སར་རོ་གཞིག་ནམས་ཟི་མིང་གི་དཔག་མི་ཉི་ལྷ་སྐར་བྱི་ལྷ་དཔུང་ཏུ་དང་
 བཅས་ཐང་ཤིང་ཐོང་སྤྱིག་གི་ཐོད་གནས་བྱི་ལྷའི་འདུག་ཐོད་ལྷ་ལྷ་ཞིག་
 ཆེད་ཏུ་བཞོས་འདུག་པ་དེའི་ནང་ཏུ་བཅུག་སང་ཉིན་ཟླ་ཐོག་གི་ཆར་ཁོ་

① (དགའ་བཞི་པའི་ལྷ་དཔུང་པོར་དཔུང་དེབ་རྩམ་ 874)

སྔ་དང་། གཤམ་ཆོག་གཉའ་པོ་ཉིད་པ་ཞི་ཞོད། བཟ་ཕྱི་ལྷན་པའི་
 བང་ཐུང་ནོར་དབང་། གཟུའི་བྱང་ཡིག་ རྒྱ་དཔོན་རྒྱུད་པའི་
 བཅས་མཇལ་ཁར་བཏར་བྱུང་སྐབས། སུ་མི་གྱུར་དྲ་གྱུར་ཐང་ཆེན་པོ་
 རང་གྱུར་རྒྱུད་ཞིག་གི་དབྱུག་ལྷ་བཞུགས་ཏེ་རྒྱའི་ལྷགས་སྒྲོལ་ལ་གཤམ་.....
 གཤམ་གཉིས་ལས་གཤམ་རྒྱུགས་གྲལ་འཛོར་རོས་འཛོན་པ་བཅས་གྱུར་ཐང་
 གི་གཤམ་རྒྱ་སྒྲ་རྒྱར་དཔལ་པོ་ཆེན་པོ་ཉར་གྱུར་དང་། གཤམ་ལྷ་མི་ཁོན་
 རྒྱ་ཚར་བྱ་འཁོད་དེ་འདུག་པར། ཁོ་པོ་ཅག་རྒྱལ་ཁྱིམ་རྒྱའི་ལྷགས་
 སྒྲོལ་ལྷར་རྒྱ་ལྷག་དལ་ལྷགས་ལྷ་བཅས་ནས་མཉུན་རྒྱ་ལས་མོ་བཞུགས་ཏེ་
 གནས་པ་ན། གྱུར་ཐང་ནས་མཐུའི་སྐད་རྒྱ་ཐུག་པ་རྒྱལ་མོ་ཆེད་ཁོད་
 ཞབས་རིན་པོ་ཆེད་མཐོན་གཉེར་ལོ་ལྷ་བ་ཆོས་རྒྱ་ཆོས་པོད་སྐད་རྒྱ་བཟུར་
 ཏི། དེ་ཉིན་ཐོག་མའི་ཆར་ཁམས་བདེའི་བཀའ་འདྲི་དང་། བལ་
 ལམ་རྒྱ་རི་གྱུར་ས་དཔྱད་དང་། ལས་སྒྲ་ཆོར་འདུག་རྒྱ་སྐར་མོགས་
 གང་འཆོས་ལས་ཞིབ་རྒྱ་ཐེབས་མ་བྱུང་གཤིས་པར་ཡང་དཔོན་ལན་.....
 མདོར་བཟུལ་དེ་བྱུག། དེ་རིམ་རྒྱ་དཔོན་ཁོད་གསལ་གཟུམ་ཀ་དལྱིལ་
 སྐར་རྒྱ་ལྷར་གྱུར་ཆེ་ལེགས་གིག་འདུག་པའི་ནང་རྒྱ་ཐེབས་ནས་མཐའ་...
 སྐར་རྒྱ་མཐུ་དང་། སོ་མོད་གི་སྒྲ་རྒྱར། རྒྱལ་མོ་རོང་པའི་དཔོན་
 དཔག་སོགས་རམ་མེས་ཆེ་པའི་དཔལ་པོ་རྒྱ་མས་ལྷགས་རི་ལུ་མཐུང་ལྷར་...
 བསྐོར་ནས། སྐར་ཁའི་རྒྱུན་པོ་རོ་གཤམ་རྒྱལ་ལ་མཇལ་ཁ་གནང་སྐར་
 བ་ལས་བཀའ་འདྲི་རི་ཐེབས་ནི་མ་རྒྱུགས། ” ① ཞེས་འཁོད་འདུག

ཐེངས་དེའི་དཔག་འཐབ་རྒྱ་མཐའ་མའི་འཛོག་སྐོར་སྐར་ལྷ་ཉན་གྱུར

① (དགའ་བཞི་པའི་བྱུང་བཞུད་དེའི་རོས་ 886)

གིས་བཅམས་དེ་བ་ནང་འཁོད་པར། “ཆིང་དམག་གོར་ཁྱེད་རྒྱལ་སར་
 སྤེལ་གཤམས་ཡོད་པས། གོར་ཁྱེད་རྒྱལ་པོ་ལ་ན་(རྒྱ་)སྤར་གྱིས་ཟླ་བ་
 བརྟན་པའི་ཆེས་བརྟན་ཉིན་སྤར་ཡང་འགོ་བ་ཆེན་པོ་བརྟན་ནས་དམག་..
 དཔུང་གི་མཐུན་ཏུ་མགོ་བརྟན་ཆོག་པའི་རེ་བ་བྱས་པ་མ་ཟད། རྩོན་
 ཆད་བོད་རྩོངས་དང་གོར་ཁྱེད་པར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་ཕྱིར་བསྐྱལ་..
 ཡོད་པ་དང་། རྩོན་ཆད་བཟུ་གིས་རྩོན་པོ་ནས་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་པའི་
 གོར་མ་ཁང་གིས་པའ་ཆེན་སྤར་ཡང་པར་གནང་པའི་གཤམས་ཀྱི་འཇམ་ས་
 མོག་ཉེ་བརྟན་གཉིས་མ་དང་བཅས་པའི་ཅ་ལག་ཅ་ཆེན་ནམས་བསྐྱལ་ཡོད་..
 བར་མ་ཟད། ལྷ་དམར་པའི་གཏུང་ཅས་ཀྱང་ཕྱིར་བསྐྱལ་ཡོད་པ་རེད།
 ཡིན་ནའང་སྤར་ཁང་ལ་གྱིས་ད་ཏུང་ཁས་མ་ཟངས་པ་རེད། ཟླ་བ་བརྟན་
 པའི་ཆེས་བརྟན་བཞི་ཉིན་གོར་ཁྱེད་རྒྱལ་པོས་སྤར་ཡང་ལྷ་དམར་པའི་བཟང་..
 ཟླ་ཆེ་དབང་ལྷ་མོ་དང་ཕུ་མོ་ཆེ་དབང་ཁྱེད་འབྲུག་ཆིང་དམག་ལ་སྤེལ་བར་..
 མ་ཟད། ཡི་གེ་བརྟན་ནས་མགོ་བརྟན་ཆོག་པའི་རེ་བ་བྱས་ཐོག་ད་ཕྱིན་
 ཏུས་ན་མ་ཡང་ས་མཆམས་ལ་བཅན་འཇུག་བྱེད་མི་ཡོད་ལ། བེངས་དང་
 པོ་ལྷར་མགོ་བརྟན་ཆེས་ཡང་བསྐྱར་བཅན་འཇུག་རིགས་ཀྱང་མི་ཡོད།
ཆིང་མངགས་ཀྱི་དོན་གཅོད་ཀ་ཅི་ཏི་ལྷ་ཏ་ཐེ་ཐ་པ་ཐེ་ཅིང་ཏུ་བརྟན་
 ནས་.....གྱུས་པ་ཆེན་པོས་བྱ་ཡིག་བཟུག་ཉེ་དེད་ཀྱི་ཆབ་ཏུ་ཐུག་འཇུག་..
 དང་འབྲེལ་གོར་མ་ཆེན་པོའི་ཞལ་རས་མཇལ་རྒྱར་མ་ཟད། ལྷག་པས་མ་
 རྩམ་དག་གིས་རྩལ་མོ་བ་དང་། སྤར་ཆེན་ཏུ་ལ་མ་དང་། ཡུལ་ན། ཡུལ་
 རས་མོགས་ཀྱི་སྤྱི་གྲངས་ཡོད། ཕྱིན་ཆད་མོ་ལྷ་རེར་ཀ་ཅི་རེ་
 བརྟན་ནས་གྱུས་པ་ཆེན་པོས་མཇལ་ཉིན་དང་བཅས་མཇལ་ཁ་ཐེངས་རེ་..

ལྷ་མོག་པའི་རེ་བ་ཚལ་མེད་ཏུ་བྱ་བྱ་ཡིན། ཞེས་བཤད་པ་རེད། ཆིང་
 དམག་གིས་དཔུང་འཇུག་བྱས་ཏེ་ཀ་ཏ་མན་གྱི་ཉི་འདབས་སུ་འཕྱོར་.....
 གྲམས་རྩོན་འཇུག་ཡིན་པས། རྒྱ་ཁང་ཨན་གྱིས་ཤོར་མ་ཆན་ལུང་
 ལ། ‘ཤོད་རྒྱུངས་གྱི་མཐའ་ཁུལ་ཁ་བ་འབབ་སྡ་གོས་ཏེ། དཔེར་ན་རྒྱུང་
 དཔེར་དང་མཐོང་ལ་མོགས་སུ་མོ་རྩར་ཟླ་བ་བརྒྱད་པ་དང་དཔྱ་པར་ཁ་བ་
 ཆེན་པོ་རི་བོ་ལྷན་ཏུ་ཁུབ་ནས་སྤོད་གྱི་ཡོད། ད་མའི་རྒྱལ་ཆོགས་སྡ་ཅམ་
 ཡོད་པས་རྩོན་ཀ་ཤར་ནས་ཉི་མ་བརྒྱ་ཉལ་ཅམ་ཕྱིན་ཆར་བ་རེད། ཤར་
 རྩར་ཁ་བ་རི་བོ་ལྷན་ཏུ་མ་ཁུབ་ཤོར་ཏུ་དམག་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་པ་ཕྱིད་....
 དམོག་པ་ལས་རྒྱལ་འབྱུངས་བཏང་ན་འགྲིག་པ་མི་འདུག’ ཅེས་རྩན་བྱ་
 ལྷ་མ། ཤོར་མ་ཆན་ལུང་གི་བྱང་ཏུ་རྩན་བྱ་དེ་འཕྱོར་རྗེས་རྒྱ་ཁང་ཨན་ལ་
 བརྒྱབ་རྩོན་བྱས་པར། ཁོ་ཆོ་སྒྲུག་ནས་བྱ་བ་འཐེན་པའི་གོ་གྲམས་དང་
 བརྒྱབ་ཏེ་ལམ་གང་དེ་རྩར་བྱས་ཆོག་པ་ཕྱིད་རྒྱའི་དཀའ་ལུང་བརྒྱད་.....
 བརྒྱགས་བྱས་ཐོག དེའི་འགོ་པ་གཙུ་ཆེ་བ་ཞིག་ལེ་ཅིང་ཏུ་ཁྱིད་ཡོད་ཉེ་
 བཟལ་ཁ་བྱ་བ་དང་འཁྲེལ་ཉེན་འཁུལ་གྱི་བྱ་ཡིག་འཁྲི་ཅ་བརྒྱག་ཆོག དེ་
 རྩར་ཕྱིད་རྒྱ་དེ་རྒྱས་མ་ཞིག་ཡིན་ཐོད། འོན་ཀྱང་གནམ་གཤིས་ཀྱི་དབང་
 གིས་དེ་རྩར་མ་བྱས་རང་བྱས་རེད་ཅེས་བཤད་ཡོད། སྤྱི་མོ་1792མོ་
 [ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཆན་ལུང་ཁྱི་མོ་དང་བརྒྱན་པ་]ཡི་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་...
 ཆོས་ཉིད་བརྒྱད་ཉིན་རྒྱ་ཁང་ཨན་གྱིས། ཤོར་ཁ་རྒྱལ་པོས་མགོ་བཏགས་
 ཆོག་པ་བྱས་པ་ཁས་སྐྱེས་ནས་དཔུང་འཇུག་ཕྱིད་མཆོམས་བཞག་པ་དང་།
 དེ་ནས་ཤོར་ཁ་རྒྱལ་པོས་ལྷོན་ཆེན་བཏང་ནས་སྒྲུགས་དཀའ་ནག་དང་།
 བག་ལ། བཟུམ། མ་རག། ཤིང་རྩྭ་ག་བཅས་འཕར་ཆེན་ཕྱིར་ཏེ་ཆིང་

དཔག་ལ་མཚམས་འདྲི་ཞུ་བར་ཡོང་། ཟླ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་བཞི་ཉིན་ཅིང་
 དཔག་ཡོངས་རྗེས་སུ་ཁའི་མངའ་ཁོངས་ནས་མིར་འཁེབ་ཏེ་མྱེད་ཕྱོད་ཀྱི་
 མཁུ་པ་རེད།” ① ཅེས་འཁོད་འདུག་པ་འདི་སྐོར་པོད་ཡིག་ཡོ་ཞུས་
 བྱང་ཁ་གསལ་དེ་ཅེས་མ་འཁོད་སྐབས་ཀྱི་མ་ཁུ་འདི་བྱངས་པ་ཡིན་ཅིང་།
 འདིའི་ནང་། “ལྷ་དཔར་བའི་བཟའ་ཟླ་མེ་དབང་ལྷ་མོ་དང་ལྷ་མོ་
 དབང་ཁྱ་འབྲུག་ཅིང་དཔག་ལ་ཕྱལ་”ཞེས་པ་དེ་ཐད་ལྷ་དཔར་བའི་གསང་
 ཕྱལ་གྱི་མིང་ལ་ཡོངས་གསལ་སྐུ་ལྷ་མོ་ལགས་ཟེར་བ་དགའ་བཞི་བའི་བྱང་
 བཟོད་ནང་གསལ་པོ་འཁོད་པ་ལྟར་མའི་མིང་དོ་མར་མེ་དབང་ལྷ་མོ་ཟེར་
 བ་ཡིན་གསལ་ཅིང་། “ལྷ་མོ་མེ་དབང་ཁྱ་འབྲུག་”ཅེས་པ་འདི་ལྷ་
 དཔར་བར་ལྷ་མོ་དང་། ཡང་ན་གསང་ཕྱལ་རྒྱུད་པ་མོགས་ཡོད་སྐད་མི་
 འདུག་པས་པོད་མིང་རྒྱ་ཡིག་རྩོག་ཉིས་རྒྱས་འབྲུལ་གཞི་བྱུང་བ་མིན་ནམ་
 ལྷ་མ།

11. བཀའ་རྒྱུན་དགའ་གསུ་གཉིས་ཤི་ཞིག་ཤི་ཅིན་རྒྱལ་མཚན་མཚན་...
 བཅའ་དང་། ལྷ་ཁང་མན་མོགས་རྒྱལ་ཁའི་རང་ལྷ་མཚན་རྒྱུད་འཁོར་བ།

མེངས་དེའི་བདེ་གཟར་ཡོ་ལངས་དེས་འབྲེལ་ཡོད་པོད་ཀྱི་དཔོན་...
 རིགས་ལའང་དོ་མོག་རྒྱུད་ཐད་བྱུང་ཞིང་། གཉའ་ནང་ཀྱོང་ཁའ་མཚན་
 བསྐྱར་འཛིན་བཟུང་བྱས་པའི་དཔོན་རིགས་ཁོངས་ནས་གཙོ་བོ་མངའ་...
 དཔོན་རྒྱུད་མོ་ཅན་པ་བལ་ལུལ་མཚོད་ཉིན་ཀྱི་ཡོད་སྐབས་འདས་ཕྱོངས་...
 མོང་བ་དང་། གཉའ་ཤོ་ཞི་ཞོད་པ་དང་བཟས་བྲའི་སྐྱོ་ཚབ་ཐང་སྐད་ནོར་
 དབང་མོགས་བྱུང་ཐང་གྱར་མོག་འབྱུར་རྗེས་མོན་ཚད་ཀྱིས་ནད་འདས་...

① (ལྷ་མའི་ཟླ་མའི་ནས་ཐང་པོད་ཡིག་དེའི་རྩ་ 153—156)

མོང་འདུག་ཅིང་། གཙུག་མོ་པ་ཀའ་མོན་དགའ་གཡུ་གཉིས་ལ་ཡུང་མང་
 མུར་མོག་ཅུན་ཅི་རྒྱ་རེན་ནམས་ནས་མུ་མེད་ཡོང་ཆུན་ཞིབ་བཅད་བྱས་་་་
 མཐར་པ་ཀའ་བཟུང་མཐོང་། “ལྷགས་མག་ཡོ་གཉའ་ནང་རྒྱ་ལྷགས་
 ཡུང་ལྷགས་ཁྱོད་པ་ཀའ་མོན་གཉིས་དང་། མདའ་དཔོན་ལྷང་ཅན་།
 བཟུན་མིང་མོ་མུ་བཅས་རོ་གཡོག་ནས་མ་རོ་ལ་འཛོམས་ཐུབ་པའི་དམ་ཁྱུས་
 མོན་པ་ཡོད་ན་བཟོད་མེད་དང་། དེ་མིན་དཔུང་མང་ཁྱུང་ལྷག་ནས་
 ལྷགས་མ་ཉིད་ཅུང་། རང་ལྷག་དམ་ལག་རྒྱ་ཅིས་མུང་མ་བྱས་པར་མུ་
 མུ་མ་ཡང་མོང་མ་མཚོད་ཡོན་ཁྱུ་ཞལས་འདེགས་བཟུང་ཡུ་ཡོང་བ་དང་།
 མ་རོ་ལ་པར་རན་ལན་ལེན་ཡུ་ཡོང་པའི་མོན་ལམ་བཟུང་ཉིད་བཟང་ལྷ་ལས་
 མོ་རྒྱུར་ཁྱིམས་མུང་ཁྱུ་རྒྱུས་ཡོད་མོད་ཨམ་བན་ཐུ་རྒྱ་རིན་དང་། ལྷ་རྒྱ་
 རིན་གཉིས་ནས་རི་ལྷར་ཉམས་ཁྱུ་མུངས་པ་ཅི་འདྲ་བ་དེ་འདྲར་རང་ཉིད་
 ཁྱུ་མེ་ལ་རང་ཉིད་ཁྱིས་འགག་མག་ཁྱོན་ནས་ཤི་རྒྱས་པ་ཡུང་ཆེས་མོ་ཁྱོ་་་་
 ཁའི་མཚན་ཉིད་ཆང་ཞིང་། རྒྱ་ཆ་རྒྱས་ཡུང་ལའང་མོ་ས་བདག་ཆུན་
 མོགས་གཞོལ་རས་དཔག་མེད་མོ་ཡོང་ཅུང་། ཁྱོད་ནམས་ནས་དེ་ལྷར་
 ཁྱོད་མ་རྒྱས་པར་རང་ལྷག་དམ་ལག་རྒྱ་ཅིས་མུང་མ་འདི་ལ་ནང་གི་ལྷགས་
 མོ་ལ་རྒྱ་ལྷགས་པ་མོ་ཡོད་འདུག་ལྷགས་། བཟུན་ཁྱུས་མིང་གི་མོ་སག་ལྷ
 མ་འཁོར་བཅས་ཡུང་ཡུ་ནག་རྒྱ་བཟངས་མིན་པ་བཅས་། ཁྱོད་པ་ཀའ་མོན་
 གཉིས་དང་། གཉའ་ཁྱོད་ས་ཡུང་མོག་ནས་དམ་ལག་རྒྱ་ཤོར་པའི་རྒྱ་
 མི་མང་ཀ་ཅན་བཞི་ཡང་ལྷན་ཅིག་ཡུ་ནག་པེ་ཅིང་མོ་ཡུང་རྒྱ་འཕྲལ་མོན་
 ཁྱོད་དཀོས་ཡོད་ཅིས་པ་ཀའ་བཟུང་བཟུལ་ཡུང་། ”① ཞེས་གསལ་བ་་་་

① (དགའ་བཞི་པའི་རྒྱུང་བཟོད་དེམ་མོས་895—898)

དང་། བརྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱུང་གྱིས། “དེ་ནས་མི་འགྲངས་པར་ཐུ་
 ཟི་ཡུང་དྲ་ཡུང་ཐང་ཆེན་པོའི་སྐུ་མཁུན་ཏུ་དོས་མངལ་གྱི་ཐོན་ལྷན་ལ་……
 བཅར་སྐབས།^① ཁོ་པོའི་ཉོག་དང་སྐྱོ་མདོངས་ནམས་ཅིས་བཞེས་མཛད་
 དགོས་ལྟས་ཀྱང་། ཁོང་མ་ཆེན་པོས་གསལ་རས་བསྐྱལ་བ་དེད་ནས་ཡིན་
 བལ་བྱེད་མི་ལྷན་པས་ཐུ་འཕྲོས་པེ་ཅིང་པོ་བྱང་ཏུ་མ་སྒྲིབས་བར་ཐུར་སྐྱུས་
 བཞིན་གྱིས། པེ་ཅིང་ཏུ་འབྱུང་བསྐྱུན་ཁོང་མ་ཆེན་པོས་དཔྱིངས་བཅད་
 མཛད་ཡོང་ཞེས་གསུངས་ནས་ཅིས་བཞེས་མཛད་མ་སོང་།”^① ཞེས་
 གསལ་ཞིང་། དགའ་གཡུ་གཉིས་རྒྱལ་རྩི་ལན་ཏུ་རིན་པོ་གས་ཀྱི་མཉམ་ཏུ་
 ཐོན་ནས་བྱང་ལམ་བརྐྱད་ཐད་ཀར་པེ་ཅིན་རྒྱལ་སར་བསྐྱོད་པའི་ལམ་བར་
 དང་། རྒྱལ་སའི་མཛོད་ཐོས་པོ་གས་བྱང་བ་བརྐྱད་པའི་ནང་སྟོན་འཁེབས་
 གསོན་ཉམས་དང་ཐུན་པ་ཏུ་མ་འཁོད་འདུག་ཀྱང་། ཡིག་ཆོགས་ལ་
 འཛིགས་ནས་མ་སྐྱོས་ཤིང་། ཐོག་མར་ཡུང་ཐང་ཐོན་ཆེན་ནམས་མངལ་
 སྐབས་འཆམས་འདྲི་དང་། ཐོད་གོར་འབྲུག་རྒྱུན་སྐྱེའི་སྐོར་ལ་བཀའ་
 འདྲི་རག་བསྐྱུས་ཤིག་གནང་བར་དེ་བརྟན་ལན་ལྟས་རྒྱུ་དང་། “ཐོད་
 མི་སྐུ་པོའི་ཆ་ལྷགས་ཡུང་ཐང་ནམས་ནས་མ་གཟིགས་སྐབས་ན་བ་གཡས་
 གཡོན་ལ་རྒྱན་ཆ་ཞེ་མི་མཚུངས་པར་འདོགས་པ་འདི་གང་གི་ལྷགས་སྐོལ་……
 ཡིན་ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཐེབས་བྱང་བར། ཁོ་པོ་ལྷལ་འགྱོར་ཡོད་གཤིས་དེ་
 ལན་ཏུ། གཡུ་འདོགས་པ་འདི་ཐོད་རྩིང་བྱངས་ཀྱི་སྐོལ་དང་། ལུ་ཉིག་
 འདོགས་པ་འདི་མཆོ་སྟོན་གྱི་རྒྱལ་པོ་གོ་ཁང་གི་རྒྱལ་རྒྱུད་ནས་ཐོད་ཀྱི་

① (དགའ་བཞི་བའི་བྱང་བརྐྱད་དེབ་དོན་895—898)

རྒྱལ་མོ་བྱེད་རུས་སྒྲིལ་ལམ་དར་བ་ཡིན་འདུག་ཚུལ་ཁྱེད། ”① ཞེས་
 གསལ་ཞིང་། མཐའ་མའི་བཀའ་ཆད་གནང་བའི་སྐོར། “སྲུང་མང་
 རྣམས་ཀྱི་བཀའ་བསྐྱར་དོན་དོར། རྩོམ་རིམ་བསྐྱར་འཛིན་དཔལ་འབྱུར་
 དང་། གཤམ་ཐོག་བཟུ་ཤིས་དོན་སྲུབ་གཉིས་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་
 བཀའ་དྲིན་མ་བསམ་པར་རྒྱན་མ་གོར་ཁར་མགོ་བཏགས་སོགས་སློ་སེམས་
 རིག་པའི་བྱ་བ་ཆད་མཆེ་བྱས་རིགས་ཀྱི་ཉེས་པ་མི་འདུག་ཀྱང་། འོན་མ་
 གང་ཞིང་རང་སྒྲིབས་ཞན་པའི་བྱ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་དབང་ལག་ཏུ་ཚུད་ཀྱང་། གཤམ་
 གོང་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བྱུང་དང་། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་བཀའ་སློན་གྱི་གོ་ས་
 ཡོད་པ་ཞིག་དེ་ལམ་རུ་བཞག་པས་མ་འབྱུངས་གཤིས། བྱང་གི་ལྷ་དཔག་
 ཆེད་རྒྱུད་ཀྱི་དཔྱད་པ་སོགས་ཀྱི་པོད་པལ་ལྟལ་གྱི་བསྐྱར་འཛིན་སེམས་་
 ཅན་ལ་བརྟེན་པས་བསམས་ཡོད་ཀྱིན་གྱི་ལེ་ཐོགས་པ་བཅས་ནང་གི་ལུགས་་་
 རྒྱལ་ལྷན་ན་ཉེས་པ་ཆེ་བར་སོབ་ཅུང་། ལུགས་སྒྲིལ་ཤིས་མིན་བྱུང་
 བར་བསམས་ཉེས་པ་བྱིངས་དཔྱད་པས་ཡངས་བྱས་ཏེ་ཚུད་རང་གཉིས་ཀ་་་
 བཀའ་སློན་གྱི་གོ་ས་ནས་གནས་པའི་པོད་པལ་ཅིང་། དེ་མཚུངས་བསྐྱར་
 འཛིན་དཔལ་འབྱུར་ལ་བརྒྱུད་འཇགས་བྱུང་གི་ཆོ་ལོ་བསྐྱལ་བ་དང་། ཏྲིག་
 སློ་མདོར་སྐྱོན་བསྐྱལ་དང་། མང་ཀ་ཅན་ཀྱི་མི་གཉིས་ཀྱི་ཏྲིག་གནས་
 རྩ་འཕྲིན་བྱིར་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཚུལ་ཐེབས། ”② ཞེས་འཁོད་འདུག་
 དེ་རྗེས་ཁོང་ཆོར་གོང་མ་ཆེན་ལྟར་གི་མཇལ་ཁ་དང་གཟིགས་རྟོག་གནང་
 ཚུལ་སོགས་ཞིབ་པ་དགའ་བཞི་པའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པའི་ནང་གསལ་ཡོད།

ལུ་ཁང་ཨན་རྒྱལ་ཁའི་ངང་བྱིར་འཁོར་ལྷ་སར་འབྱུར་སྐབས་རྒྱ་ལའི་
 ①② (དགའ་བཞི་པའི་བྱུང་བརྗོད་དེབ་དོན་929)

ལྷ་མ་བརྒྱད་པ་མཆོག་སྐྱོད་མ་བསྐྱུ་བར་ཐེབས་པའི་སྐོར་ནས་ཐར་ནང་།
 “དེ་ནས་ཀྱང་ཐང་ཆེན་པོ་ཐར་ཐེབས་སྐུ་བས་ཐོན་ཆེན་པོ་རྩོན་...
 འཁོར་ནས་ཀྱིས་སྐྱོད་སྐྱུ་བ་ཐེབས་པསྐྱུ་ལྟུ།” ① ཞེས་གསལ་ཡོད་པ་...
 དང་། དེ་ནས་དཔག་དོན་ཐུག་པའི་ཐུག་ཀྱི་ལས་དོན་རི་རྒྱར་བྱས་པའི་
 སྐོར་ལ་དེ་སྐོར་སྐུ་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་གསལ་བཟུང་འཆོལ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་
 མ་འཛེགས་ཤིང་། ལྷ་ཉན་ཀྱང་གི་བཅུ་མ་དེ་བ་ནང་ཐད་དེ་བ་ལྟུ་གིས་
 འཁོད་པ་རྒྱར་ན། “དང་ཆོག་བྱེད་གཏེ་ལ་ཉེས་ཆད་བཅད་དེ་ལྷ་དཔག་
 བའི་ཡང་སྤྱིད་དོན་འཛིན་མི་ཆོག་པ་བཞོན་ཤིང་། ཁོའི་གསེར་དུལ་
 དང་། གཞིས་ཀ། རྩོད་ལྷག་ མི་མེར་བཅས་ཡོངས་རྒྱལ་གཞུང་
 བཞེས་བཏར་ནས་མ་འདི་ཡོང་འབབ་ནས་ཐོད་དཔག་གི་དཔག་རྒྱགས་...
 སྐྱུ་གཏོར་རྒྱ་དང་། དཔོན་པའི་ཁང་པ་ནས་གཞུང་གནས་ཀྱི་ལས་དོན་
 འཁྱར་འཛིན་བྱེད་མཁན་རྩི་བྱང་ཉ་ཆོག་རྒྱར་ (ལྷན་བདེ་སྤྱིར་རྩི་ཆོག་...
 སྤྱིད་སྐྱོར་བཅུན་པའི་ཐོན་པོ་ཡིན) གསོལ་རས་གནང་རྒྱ། དཔོན་པའི་
 བའི་རྩ་ལྷ་དཔག་པའི་བྱ་པ་བརྒྱ་དང་བཅུ་མེད་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཆོང་
 མ་བཅན་ཤིང་ཀྱིས་དགེ་ལྷགས་པར་བརྒྱར་ནས་གདན་ས་གསུམ་གྱིས་དོ་...
 དཔ་བྱེད་རྒྱ་བཅས་ཐག་བཅད་པ་དེད། སྐོར་ཁས་བཟུ་གིས་རྩོན་པའི་
 དཔོན་པར་བཅན་འཁྱལ་བྱེད་སྐུ་བས་པར་ཆེན་སྐྱུ་མེད་བྱས་པའི་གཅེན་པོ་
 བྱང་པ་ཉ་ཆོག་རྒྱས་ (བཟུ་རྩོན་ར་སྐུ་ལྷ་མ་ལྷོ་བཟར་སྐྱོན་པ་) དཔག་
 ཁིད་དེ་དཔོན་པ་སྐྱུར་སྐྱོར་མ་བྱས་པར་དོན་ཆས་རྩ་ཆེ་ལས་ཁྱེད་ནས་...
 རྩོན་ལ་ཐོས་སྐྱོན་པས་ཁོའི་ནས་ཉེས་ཉ་ཐང་ཆེན་པོ་དེད། དེར་བཞེན་

① (འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱུན་ཤོག་གྲངས་ 204)

གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་རྒྱུ་པ་ཉི་མོག་ལུ་པེ་ཅིན་ཏུ་བསྐྱལ་ཡོང་ནས་ཉེས་...
 ཆད་གཅོད་དགོས་པའི་བཀའ་པལ། དེ་མིན་གོང་ཁས་བཟུ་གིས་ལྷན་
 པའི་དགོན་པར་བཅན་འཕྱུལ་བྱེད་སྐབས་རྗེ་རྒྱུ་ལྷ་མས་མོ་བཏུབ་པར་ཁ་
 གཤམ་ནས་འགོག་སྒོལ་བྱེད་མི་ཉན་ཞེས་བཤད་སྐབས་གྲ་པ་རྣམས་གཅིག་
 རེས་གཉིས་མཐུད་ཀྱིས་ཁོས་ཕྱོལ་ཏུ་ལྷན་སྐབས་གཞི་ནས་ཐག་པ་རྣམས་...
 ཀྱིས་འཕྲོག་བཅོམ་བྱེད་མོད་པ་ལྟར་པ་དེ། དེར་བརྟེན་བྱེད་གཉི་རྗེ་རྒྱུ་
 ལྷ་མ་དབུས་ཕྱོགས་ལུ་བསྐྱལ་ཏེ་དམངས་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲོད་ཏུ་ལྷ་གོས་བཤུས་...
 ཏེ་བམོད་དགོས་ཞེས་བཤད། ① ཅེས་འཁོད་འདུག་པ་ནས། དགོན་
 པའི་ཁང་པ་རྗེ་རྒྱུ་པ་ཉི་མོག་ལུར་གནང་ཞེས་པ་དང་། གྲ་པ་རྣམས་
 གདན་ས་གསུམ་ནས་དོ་དམ་བྱེད་ཆུ་ཞེས་པ་དེ། ལུ་དམར་པའི་གདན་ས་
 ཡངས་ཅན་དགོན་པ་ལྷུ་པ་མཐའ་དགེ་ལུགས་ལུ་བསྐྱར་ནས་བདག་དབང་...
 སྤྱིད་རྒྱུར་ཉི་མོག་གི་ལྷ་པོར་ལ་གནང་བ་ཡིན་ནམ་སྐྱམ་པ་དང་། བཟུས་
 ལྷན་ཞབས་པད་རྒྱ་བཟང་ལྷན་པ་ནི་ཆུ་ཕྱི་ལ་སྤྱོད་ཅམ་ལ་པེ་ཅིན་ཏུ་རྒྱར་
 བདའ་གནང་ནས་མི་དེར་བར་འདས་ཁྲོད་ས་ཁོར་འདུག་པ་དགའ་བཞི་...
 པའི་ལྷུང་བརྗོད་ལས་ཤེས་སྤྱད་པ་མ་ཟད། ལུ་དམར་པའི་བཟང་ལྷ་པོ་མོ་
 ལགས་ཟེར་བ་དེ་དང་གཤིག་མོ་མོ་བརྒྱད་དུ་ཞིག་གོར་ཁས་ཅིས་སྤྱད་པ་...
 རྣམས་ཀྱང་ཆུ་ནག་ཏུ་བརྒྱུད་པ་དེ་དག་ལ་ཁྲིམས་ཉེས་རི་སྐར་བཅད་...
 ཡོད་མེད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་མ་མཐོང་བ་བཅས་མདོར་ན། གོང་ཁ་ཆུལ་ཁང་གིས་
 བོད་ལ་བརྟུས་བཅོས་ཐག་བཅོམ་ཆོད་མེད་ལུས་པ་དེ་ཆུ་བོད་སྤྱན་རླ་མི་...
 རིགས་མཉམ་སྦྲེལ་ཀྱིས་མཐར་བསྐྱོད་བཏང་ཐོག མེས་ཆུལ་ལྷོ་ཏུ་བཀྱི་

① (ཏུ་ཡའི་ལྷ་མའི་རྣམ་ཐར་བོད་ཡིག་དེབ་དོན་ 157—158)

ཀྱལ་མཆོམས་འཁྱབ་ཐུང་བྱས་པའི་དར་ཁྱུང་སྤྱོད་རལ་ལྟན་ཞིང་མཐར་ཐུག་
གཟི་བཞིན་ནས་པར་རྒྱལ་བའི་མོ་རྒྱལ་གྱི་ལེའུ་ཞིག་བཅམས་ཡོད་པ་དེའི་
གལ་ཆེ་རིགས་རགས་ཅམ་འཁོད་པ་དེ་ཉུང་པགས་སོ།

12. ཆིང་ཁོང་མའི་ཁྱེད་གཞུང་གིས་པོད་ས་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་རྒྱལ་ལམ་
ལྷགས་ལ་ཞིབ་འགྲེམ་གྱི་རྟོན་ཆན་ཉེར་དབྱ་གཏན་འཁེབས་བྱས་པ།

དེ་སྐོར་གྱི་ཡོང་ཁྱེད་ལྷུང་ཞིབ་པ་ལྷ་ཏན་གྲང་གི་བཅམས་དེབ་ནང་
འཁོད་པ་ལྟར་ན། “ཁོང་མ་ཆན་ལྷུང་གིས། སྐོར་པ་མཐར་ཐུག་པའི་
དམག་གི་བཞིན་ཉམས་དང་། བཅན་འཛུལ་པ་ཁོང་ཁྱེད་སྤྱོད་འཁྱར་
བ་དེས་དོན་དངོས་ཐོག་པོ་ད་སྤྱོད་མི་དམངས་ལྷག་འཛུལ་ལས་འབྱུབས་”
པས་པོད་སྤྱོད་ཀྱི་རིམ་གས་ཁོང་ལོག་གིས་དགའ་བྱས་ཀྱི་བའི་ཕན་ཡོད་”
ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ལ་བཞེན་ནས། པོད་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་དག་ཐེར་མཐར་
འཁྱེལ་ཅམ་ཞིག་ཏུས་ཐོག་ཏུ་ཕྱིད་པས་མ་གྱི་ཡོད། དེར་བཞེན་སྤྱོད་ཁང་
ཨན་མོགས་ལ་‘འབྱུང་འབྱུར་དམག་གི་རྒྱུ་འཕྲོ་རྒྱུ་དེས་པར་ཏུ་ཏན་”
ཏིག་གི་སྐོར་ནས་རྒྱུག་ཡིག་གཏན་འཁེབས་བྱས་ཏེ་ཕྱན་ཏུ་བཙུང་ཐུང་བྱས་པ་
ཞིག་ཡོང་བ་ཕྱིད་དམོག། ‘ཞེས་མཛུབ་སྟོན་བྱས་ཡོད།” ① ཅེས་གསལ་བ་
དང་། “སྤྱོད་ཁང་ཨན་ལྷ་སར་འབྱུར་རྒྱུ་ལའི་ཁྲ་མ་སྤྱོད་པུང་བཟུང་པ་
འཆམ་དཔལ་རྒྱ་མཆོར། ‘ད་དེས་གཞུང་དམག་ས་ཐག་རིང་པོ་ནས་ཆག་
རྒྱུ་འཁྱལ་བར་ཡོང་བའི་དམིགས་ལྱལ་ནི་བད་དེ་དཔུག་གཅོང་གི་སྤེར་སྤྱོད་
ནམས་སྤྱང་སྤྱོད་ཕྱིད་སྤྱོད་ཆེད་ཏུ་ཡིན། ད་ཆ་ཆག་རྒྱུན་གྱིས་པས་མ་བ་
ནམ་དག་གིས་རང་ཉེས་དོས་ལེན་བྱས་སྤྱང་སྤྱོད་པར་ཏུ་ཡོང་བ་སྤྱོད་”
ལྷུང་དབྱུག་སྤྱོད་མི་ཕྱིད་པ་སྤྱོད་ཡོད་དེ། འོན་ཀྱང་པོད་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་

① (རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མའི་ནམ་ཐར་པོད་ཡིག་དེབ་དོན་158)

རྟོན་སྤྱད་པར་ལམ་ལུགས་གཏན་ནས་མི་འདུག རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་གང་ཉིད་
 གྱིས་པ་ལྷོན་མཆོམས་ལ་བཞུགས་སྐྱེ་ཁོ་ན་ལས། མྱི་རྣམ་གྱི་རྟོན་དག་ཟབ་
 པོ་མི་མཐུན་ལ། བཀའ་སློན་སོགས་གྱིས་རྒྱུན་རྒྱུ་མགོ་བདེ་བྲན་
 འཕྱུལ་ཁོ་ན་བྱེད་ཅིང་། བཅན་འཇུག་ལྟར་རྒྱས་འགོག་སྤང་བྱེད་སྤྱབ་གྱི་
 མེད། དེར་བརྟེན་སྤྱི་གཡིག་ནམས་ངེས་པར་རྒྱ་གཏན་འབབས་བྱས་ནས་
 ཁོ་ཆས་བཅི་སྤྱང་བྱེད་དགོས་པ་ཤེས་པ་བཟོ་དགོས། དེར་རྒྱས་གོང་མ་
 ཆེན་པོས་བཀའ་སློབ་ཞིབ་ཤ་གནང་ནས་རྟོན་ཆེན་རེ་རེ་བཞིན་མཇུག་པོ་
 རྟོན་མཛད་དེ་དཔག་དཔོན་ཆེན་པོ་དང་ལ་སྐྱོས་མོལ་ཞིབ་ཤ་བྱེད་སྐྱུར་
 གནང་ནས་རྒྱུ་གཏན་རྒྱུ་སྐྱོན་མི་ཡོང་བ་དང་། སོད་པ་ནམས་ལ་ལུན་
 རྒྱུ་པན་པའི་སྤྱགས་རེ་མཛད་གྱི་ཡོད། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་གང་ཉིད་གྱིས་གོང་མ་
 ཆེན་པོར་བཀའ་བྲིན་གཞོ་དགོས་པ་མཐུན་གསལ་ཡིན་པས་འཕྱར་འཕྱར་
 སྐྱོས་མོལ་བྱས་ནས་ཐག་ཚད་རྗེས་གྱས་པ་ཆེན་པོས་བཅི་སྤྱང་བྱས་ཏེ་བྱ་བ་
 སྤྱད་ངེས་ཡིན་པ་སྐྱོས་ཅི་དགོས། གལ་སྲིད་ལུན་རིང་རྒྱ་ཆགས་པའི་
 མོམས་གཤིས་མཆོག་བཟུང་བྱས་ན་དཔག་ཕྱིར་འཐེན་རྗེས་གོང་མ་ཆེན་
 པོས་སོད་བཞུགས་ཙམ་བན་དང་དཔོན་དཔག་སོགས་ཕྱིར་འཐེན་མཛད་
 སྐྱེ་ཡིན་པས། མྱིན་ཆད་རྟོན་དག་ཕྱར་ནའང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་
 གིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་སྐྱེ་མིན། གང་ཞིག་ཐན་པ་ཡིན་དང་གང་ཞིག་
 གཅོད་པ་ཡིན། གང་ཞིག་མྱི་བ་ཡིན་དང་གང་ཞིག་ཡང་བ་ཡིན་དེ་རང་
 ཉིད་གྱིས་གདམ་ག་གནང་ཆོག་ ཅེས་བཤད་སྐབས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱེ་བྱེད་
 བཟུང་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཆོས་ལམ་སང་ཁོང་ལ། ‘དཔུས་གཙང་གི་
 རྟོན་དག་སྐྱོར་ལ་གོང་མ་ཆེན་པོས་སྤྱགས་འཁུར་གནང་ནས་ཁྱིམས་ལུགས་

གཏན་འཁེབས་མཛད་ཆུ་དེ་འབྱུང་འབྱུང་ཕྱག་མིང་ལ་དཀོངས་པ་བཞེས་་་
 པ་ཞིག་ཡིན། རེད་དང་ཐོད་རིགས་མེར་རླུ་ན་མས་ཀྱིས་སྒྲིང་ཐག་པ་ནས་
 ལྷགས་རྗེ་ཆེ་ལྷ་རླུ་ལས། དེ་དང་རྒྱལ་འགལ་སྤྱོད་ཅམ་ཡང་བྱེད་གལ་པོད།
 འབྱུང་འབྱུང་སྒྲིག་ཡིག་གཏན་འཁེབས་མཛད་རྗེས་རེད་ཀྱིས་ཐོད་བཞུགས་
 ཨམ་བན་དང་མཉམ་རྒྱུ་བཀའ་སློན་དང་། ཐོད་རིགས་མང་ཆོགས་མོགས་
 ལ་སྤྱལ་མ་དང་ཕྱེ་ཁྲིད་བྱས་ཏེ་བྱས་པ་ཆེན་པོས་བཙུང་ནན་ཏན་བྱས་་་་
 བས་བྱ་བ་གང་ཅི་ཚང་མ་སྒྲིག་ཡིག་ལྟར་རྒྱུར་ཐག་འབད་ཐག་གིས་སྤྱལ་རླུ་
 ཡིན། དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཐོད་རྒྱུངས་ལ་ཐན་ཆེན་པོ་ཐོགས་ངེས་ཡིན་ལ།
 རེད་རང་ལའང་ཐན་ཆེན་པོ་ཐོགས་ངེས་ཡིན། ། ཞེས་ལན་བརྒྱན་ཡོད། ”
 ① ཅེས་གསལ་བའི་གཤམ་རུ། «ཁོང་མས་ཐག་བཅད་པའི་སྒྲིགས་ཡིག་»
 རོན་ཆན་ཉེར་དལུ་མ་ཞེས་པའི་ནང་རོན་བཀོད་འདུག ར་ཆོས་འདིར་དེ་
 ལཱའི་ཐོད་ས་གནས་སྤིད་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་གསལ་དེབ་ཐེར་ཁོངས། «ཆུ་མུང་
 མང་ལྷ་རླུང་སྤུལ་གྱི་དེབ་» ཅེས་པ་ནས་རྒྱངས་པའི་རོན་ཆན་ཉེར་དལུ་་་་
 མའི་ནང་རོན་བཀོད་པ་གཤམ་གསལ།

ཐོད་ཀྱི་ལྷགས་སྤྱལ་གསར་འཛུགས་སྐོར་གྱི་ཆ་ཆོག་རོན་ཆན་ཉེར་་་་
 དལ།

“ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་མངགས་པ་སྤྱས་ཀྱི་ག་ས་ལུ་ཡིན་དན་གྱི་་་་
 རོན་ཆེན་དཔའ་ཐོད་དང་ཐོད་ཀྱང་ཅང་རྒྱན་ཆེན་པོ་ལ། བཀའ་མངགས་
 ཡིན་ཡོན་དན་གྱི་རོན་ཆེན་ལྷགས་སྤྱལ་སྤྱིར་ཁང་གི་ཨ་མེ་ཨམ་བན་་་་་་
 (སྤྱན་) བཀའ་མངགས་དཔག་གི་སྤྱིར་ཁང་གི་ཨ་མེ་ཨམ་བན་མི་ཁོན་་་་

① (ལྷ་ལའི་སྒྲ་མའི་ནམ་ཐར་ཐོད་ཡིག་དེབ་རྩ་ 159—161)

རྩེད་ཐུ་ཅས། བཀའ་མངགས་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་འཁུར་འཛིན་པ་ཀྱང་ཏུ་
 ཞང་ལྷ་རྟོ། བཀའ་མངགས་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་རིགས་ལྟེན་ཁྱིན་ཨམ་པན་
 བཅས་ནས་མི་གེ་བཏང་བར། ད་ལམ་དེད་ཅང་རྩལ་ཆེན་པོ་ཅན་(ནས་)
 གཤེར་རྩལ་རྩོན་ཐོག་ པོད་ཀྱི་ལས་དོན་གསར་འཛུགས་དོན་ཚན་ཉི་ལྔ་
 ཙ་དཔུང་སྐོར་གཤེར་རྩལ་རྩོན་པའི་ཟིན་མིས་ཞལ་ལྷན་གྱིས་རིམ་པར་ལུལ་
 བ་དེབ་གསལ་ལྟར་དང་། དེ་དག་ནམས་རྩལ་པའི་སྐད་སྐབས་(སྐབས་)
 པོར་བརྒྱལ་བྱུང་ཆེ་སྐར་ལས་དོན་ལྟེན་དཀའ་བ་(བས་)ད་ལམ་ཡང་.....
 བརྒྱུར་གནས་རྩལ་འདི་བཞིན་ལུལ་པ་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་དང་རྩེད་རྩེད་སྟོ་སྟོ་ག་...
 ལྷ་ནས་དོན་ཚན་གྱི་དོན་དོ་ནམས་ལ་གཞིགས་པའི་དགོངས་དོན་རྩེད་.....
 འཕལ་ཏུ་བཀའ་མང་། རྩེད་གཞིས་སོ་སོར་བཀའ་ནས་ཆང་མ་རི་
 སྤྱིད་བར་རྩལ་འཛགས་བྱས་པ་ལ་ཆང་མས་འདི་སྐོར་ལ་སྐར་ལྟར་ཅིས་.....
 མེད་པས་མིན་བྱས་ཆེ་ཉེས་པ་གཅོད་རྒྱུ། དེའི་ཆེད་ཏུ་ལུལ། འདི་
 གདོང་ལྷགས་སྤོལ་གསར་འཛུགས་ཀྱི་དོན་ཚན་ཉི་ལྔ་ཙ་དཔུང་བཅས་.....
 རྩལ་མཆོངས་ལྷ་ལུལ། ཉ་རྩེད་དཔུང་སྐོར་བརྒྱད་པའི་སྤྲ་ཆེས་ལ།
 དོན་ཚན་དང་པོར། ལྷ་ལ་སྤྲ་དོས་འཛིན་ལྟེན་ལྷགས་སྐོར། སོ་
 སོས་ཅད་གཅོད་དེས་ཉིག་བྱས་དོས། ཆོས་རྩེད་བཞི་ལ་ལྷ་ལྷ་སྤྲ་སྤྲ་
 སྐོར་ནས་བརྩམ་པའི་གཤེར་བྱམ་ནང་ཏུ་སྤྲ་སྤྲེ་དོགས་གནད་ཡོད་རིགས་...
 ཀྱི་མིང་དང་། སོ་སྤྲ་ཏུས་ཆོས་ཤིང་བྱང་སྤྲ་བཞོད་པ་བཅུག་ཉི།
 སྤྲ་མ་ཡོན་ཏུན་བཟང་པ་འདེམ་སྤྲལ་གིས་ཞག་བརྩན་པའི་སྤྲ་རིམ་བྱས་...
 རིས། ཉ་སྤྲ་སྤྲ་ནམས་འཛུགས་ནས་རྩེད་སྤྲ་མཐུན་ཏུ་ཨམ་པ་དང་
 རྩལ་མཆོངས་དོས་འཛིན་དང་། ཡང་ཆོས་རྩེད་བཞི་པོ་ཁ་མཐུན་གྱི་

རོས་འཛིན་བྱུང་ན། དེའི་མིང་ཡིག་གིང་བྱང་དང་གིང་བྱང་ཡི་གེ་མེད་
 པ་གཅིག་བཅས་སུ་མ་པའི་ནང་དུ་བཅུག་ནས། ཡི་གེ་མེད་པའི་གིང་བྱང་
 མོན་ན། དེ་ལ་བདག་འཛིན་བྱེད་ཆུ་མི་ཡང་བས། སྐྱ་སྐྱེ་ཕྱགས་སུ་
 ཅད་གཅོད་དཔོན་དང་། ཡང་རྒྱལ་པ་ཡབ་ཀྱས་ཉྱ་བུའི་སྐྱ་སྐྱེའི་རོས་
 འཛིན་སྐབས། མཇུག་དང་། རྒྱ་ཐོད་བཅས་ཀྱི་ཡི་གེ་ལྷ་གསུམ་གིང་
 བྱང་ལ་གྲིས་པ་བྱས་ཆེ་སྐྱི་བྱིངས་ཚང་མ་དད་མོས་ཆེ་བ་ཡོང་།

དོན་ཚན་གཞིས་པར། མོང་གི་དཔོན་དཔལ་ནས་ས་མཚམས་སུ་
 དཔུང་འཇུག་གནང་བར་བརྟེན། མོང་ཁ་བས་མགོ་སྐྱར་བྱས་འཆའ་
 བྱས་ཉྱལ་པོད་ལྷལ་བའི་འཇགས་སུ་འཁོད་པ་དང་། སྐྱགས་མཐའི་
 རྒྱལ་ཁག་རིགས་ནས་ཉྱ་སར་ཆོང་བ་ཡོང་རྒྱན་ནས་ཚུལ་མཐུན་གྱི་སྒོ་...
 བས་སྐར་བཞིན་འགོ་འདུག་བྱས་ཆོག་ཅིང་། སྐྱགས་མཐའི་མི་རིགས་
 དང་། ཁ་ཆེ་ཕྱགས་ཀྱི་ཆོང་པའི་མིང་སྒོ་བཞོད་ནས་ཨམ་པའི་ཡ་མོན་དུ་
 དེབ་སྐྱོར་བྱེད་དཔོན། དེ་མཚུངས་བལ་པོའི་ཆོང་བ་པོ་རེ་མེད་ས་གསུམ་
 རེ་དང་། ཁ་ཆེའི་ཆོང་བ་པོ་རེ་ཆོང་རེ་ཡོང་ཆོག་པ་བཅས་དེ་དག་སྐྱགས་
 གང་དུ་འགོ་ཡང་འགོ་ཡོད་སོ་སོས་ཨམ་པའི་ཡ་མོན་དུ་བྱས་ཏེ། ལམ་
 སྐྱགས་གང་དུ་འགོ་ཡང་དེ་གའི་ལམ་ཡིག་སྒྲོད་རྒྱར། རྒྱལ་ཆེ་དང་། དིང་
 རི་བརྒྱད་འགོ་མའི་རིགས་གསར་བཅུགས་དཔོན་དཔལ་ནས་ལམ་ཡིག་...
 ལ་མིག་བལྟ་དང་། སྐྱགས་མཐའ་ནས་ཚུར་ཡོང་མའི་རིགས་ལའང་མོང་
 བཞིན་ཅད་གཅོད་ཀྱིས་མི་གྲངས་འདི་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལྟལ་པའི་ཉྱ་སར་...
 འཁྱོར་སྐབས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་དང་། གཞན་ཡང་། འབྲུག་པ།
 འབྲས་རྒྱངས། ཅང་པ་བཅས་ཉྱ་སར་ཡོང་མའི་རིགས་ལའང་མོང་བཞིན

གནས་ཚུལ་དང་། ས་མཚམས་ཀྱི་འགོ་ཡོད་སོ་སོས་ཅན་གཅོད་བྱེད་
 དགོས། གཞུང་ནས་བལ་ཡུལ་རྟེན་བཞེངས་མི་སྣ་དང་། དན་མ་མངལ་
 ཏུ་འགྲོ་མི་སོགས་ཨམ་པ་ནས་ཏུས་ཆོས་བཀོད་དེ་ལམ་ཡིག་ཀྱང་སྤྱིར་སྤྱོད་
 ཏུས་ཐོག་ཏུ་ཕྱིར་འཁོར་མ་བྱུང་ན་གོར་བྱུལ་ལ་བཀའ་ཤོག་བཏང་ནས་……
 འཁུགས་སྤྱོད་།

དོན་ཚན་གསུམ་པར། བོད་ཏུ་སྤར་ནས་ཁ་ཁ་ལ་སྤྱད་ཡོད་རིགས་
 ག་སྟག་ཡིན་པར། ཕྱིན་ཆད་སྤྱད་མེད་ཁོ་ན་དང་། དེ་ཡང་སྤར་སྤྱོད་
 ཁ་ཁ་ལ་ཁོ་གར་སྤར་སྤྱོད་མེད་ཡོད་པ་བྱས་ཏེ་སྤྱད་མེད་ཁ་ཁ་ལ་བྱས་ལ་……
 རྒྱ་དབུལ་ལྷང་དེ་ཅིས་རོག་། རྒྱ་དབུལ་ལྷང་དེ་ས་ནས་ཁོ་དེ་པར་བྱས་
 གི་དགོས་བྱེད་ལ་བཅད་པ་ཡིན། ད་ལས་ཁ་ཁ་ལ་སྤྱད་མེད་དང་
 གོར་ཁ་ལ་སྤྱད་མེད་འདྲ་བའི་འཛུགས་ཀྱི་གོར་བཞེན་དང་། ཁ་ཁ་ལ་སྤྱད་
 ཡོད་གསར་ཉིད་ལྟར་མེད་ཀྱི་ཁ་ཁ་ལ་བྱུང་དེར་རྒྱ་དབུལ་ལྷང་དེ་བཅས་……
 བྱེད་སྤྱོད་དང་། ཕྱིན་ཆད་ཁ་ཁ་ལ་སྤྱད་ཆ་སྟོན་ཅམ་བཏང་མི་ཚོག

དོན་ཚན་བཞི་པར། དམག་མི་གསར་འཛུགས་བྱས་པ་དབུས་གཙོར་
 མོ་མོར་སྤྱད་སྤྱོད་དེ་དང་། རྒྱལ་ཅེ། སྤར་དེ་མོ་མོར་སྤྱད་བྱུང་དེ་
 བཅས་ཁྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་དགོས་པ་ས་གནས་མོ་མོར་འབྲེལ་མཚུངས་ནས་……
 བཅུགས་ཐོག་ ད་ལས་གསར་འཛུགས་དང་བཅས་དམག་མི་སྤྱད་བྱུང་དེར་
 མདའ་དཔོན་དེ། སྤྱོད་སྤྱོད་དམག་སྤྱོད་ཁྱོད་ལ་རྒྱ་དཔོན་ལྟ་མི་དང་།
 གཞིས་ཅེ། རྒྱལ་ཅེ། སྤར་དེ་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་གཞིས་ཅེས་རྒྱ་དཔོན་
 ཏུ་མི་ནས་བྱེད་སྤྱོད་། གོར་གསལ་དམག་མི་གསར་འཛུགས་རྣམས་ཀྱི་
 མིང་ཐོ་གཅིག་ཨམ་པར་འབུལ་བྱས་དང་། གཅིག་བཀའ་ཤོག་ཏུ་

འཛིན་དགོས་ཆུང་། དེ་ཁོངས་ནས་དཔག་མི་འདས་རིགས་ཕྱང་ཆེ་དེ་པ་
བརྗོད་དང་། ཆབ་འཕལ་འཇུག་བྱེད་དགོས།

དོན་ཚན་ལྟ་པར། ལྷན་ནས་དཔག་གི་འགོ་ཡོད་མདའ་དཔོན་
ཅམ་ལས་མེད་འཇུག་གྱང་། ད་ཆ་མདའ་དཔོན་གྱི་འོག་ཏུ་ཅ་དཔོན་
བཅུ་གཉིས་དང་། ཅ་དཔོན་རེའི་འོག་ཏུ་དཔག་མི་གིས་བརྒྱ་ལྟ་
རེ། ཅ་དཔོན་གྱི་འོག་ཏུ་བརྒྱ་དཔོན་གྱི་ཕྱ་ཙ་བཞི། བརྒྱ་དཔོན་རེར་
དཔག་མི་བརྒྱ་དང་གྱི་ཕྱ་ཙ་ལྟ་རེ། བརྒྱ་དཔོན་གྱི་འོག་ཏུ་མྱིང་དཔོན་
མྱིང་དཔོན་རེའི་འོག་དཔག་མི་གྱི་ཕྱ་ཙ་ལྟ་རེ་བཅས་དེ་དག་ཆང་མ་མི་ན་
གཞིན་ཅལ་ལྟ་ཤ་ལྟ་འདེམ་རྒྱུ་གིས་འཇུག་པ་དང་། བཀའ་ཤོག་
གྱང་སྤྱོད་དགོས། མདའ་དཔོན་གྱི་འོག་ལ་ཅ་དཔོན་། ཅ་དཔོན་
གྱི་ཆབ་ཏུ་བརྒྱ་དཔོན་། དེ་ཆབ་མྱིང་དཔོན་བཅས་རིམ་བཞིན་འཕར་
དགོས་ལ། མི་བྲག་དང་། ཟུང་འཁོར་ཡིན་གྱང་ཁོང་བཞིན་གནས་
རིམ་འཕར་ལས། བརྗོད་འཛིན་གྱས་མི་ཚོག་(པ་)དང་། མི་མེར་
བྱིངས་དཔངས་གྱི་ཁོངས་ནས་མྱིང་དཔོན་གྱི་གྲ་ས་བྱས་མི་ཚོག་པའི་སྒྲིལ་...
ཞིག་ཡོད་ཆོད་ལ། དེ་ཡང་ཕྱིན་ཆད་སོ་སོའི་སྒྲོ་སྒྲོ་བས་ཤེས་འཁོས་སོར་
གྱིས་འཕེར་བ་ཡོད་ཆེ་རིམ་བཞིན་འཕར་ཆོག་པ་ལས་བཀག་འགོགས་མི་...
དགོས།

དོན་ཚན་ལྟ་པར། ལྷན་ནས་དཔག་མི་ནམས་ལ་ཤོགས་དང་དག་
ཆས་རིགས་ལྟ་སྤྱོད་མེད་འཇུག་གྱང་། ཕྱིན་ཆད་དཔག་མི་རེར་ཡོ་
ལྷན་འབྲུ་དག་གཉིས་དང་བསྐལ་ལྟ་རེ་སྤྱོད་ཆུང་ཁོན་འབྲུ་དག་བརྒྱན་...
སྤྱོད་ལྟ་བརྒྱ་དགོས་པ་དཔུས་གཙང་གི་འབབ་ཡོང་ཆོག་ནས་མ་འདེད་...

ཡང་། ལྷ་དཔར་པ་དང་། རྩེ་པ་རྩོུག་སྟུ། བཟུལ་འཛིན་
 དཔལ་འཕྱོར་བཅས་ཀྱི་ས་རིགས་འབབ་ཡོང་ཐོག་ནས་གཏོང་བ་དང་།
 དེས་ཀྱང་མ་འདྲིང་ན་ལྷ་དཔར་པ་སྟོ་བཟང་འཇམ་དཔལ་གྱི་དངོས་ཆས་...
 བཅོང་པའི་རིན་ཐོག་ནས་བཏང་ན་འདྲིང་ངེས་འདུག་ཅིང་། དཔག་མིའི་
 ཁོངས་སྟུ་རྩོད་པ་གང་ཡིན་ལ་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མས་བྲལ་ཆག་གི་བཀའ་ཤོག་ཀྱང་
 བཟུལ་དཔོན་དང་། མདའ་དཔོན་རྣམས་ལ་མདའ་གཞིས་ཡོད་ལྟམས་
 ཐོགས་མ་དཔོན་གིང་། དེ་ཕྱིན་མ་ལྟར་ཅ་དཔོན་རེར་དབུལ་ལྷང་ལྟམ་
 རྩ་སོ་རྩལ་རེ་དང་། བརྩ་དཔོན་རེར་དབུལ་ལྷང་ཉི་ཤུ་རེ། ལྷིང་
 དཔོན་རེར་དབུལ་ལྷང་བརྩ་བཞི་དང་ཞོ་བརྩད་རེ་བཅས་སྟོད་རྩ་ཁྱོན་...
 བཟོམས་པོ་རེར་དབུལ་ལྷང་ཉིས་ལྷོང་རྩལ་བརྩ་ཚོབ་པ་གཞུང་ནས་རྟོན་...
 དབྱིད་གཉིས་སྟུ་ཆར་ཉེ་བོད་བཞུགས་ཞམ་པར་ལུལ་ནས་སྟོད་དཔོན།

རྟོན་ཆོན་བརྩད་པར། དཔག་མིའི་དམ་ཆས་སྟོད་འོས་ལ་བརྩ་ཆ་
 ལྷར་མེ་མདའ། བརྩ་ཆ་གསུམ་ལ་མདའ་གཞུ། བརྩ་ཆ་གཉིས་ལ་
 གྱི་མཐུང་བཅས་དཔོན་པར། དབུས་གཙང་གི་དཔོན་མེ་ཆར་མར་ཅད་
 གཙོད་ཀྱིས་དམ་ཆས་འཕེར་ངེས་གང་ལྷང་ལ་རིན་སྟོད་རྩ་དང་། ལྷ་
 དཔར་ཅ་པའི་འབབ་དབུལ་ལྷང་ལྷ་བརྩ་ལྷ་བརྩ་ལྷ་ཅམ་འདུག་པ་དེ་...
 ཐོག་ནས་དམ་ཆས་རིགས་དང་། མེ་རྣམས་སོགས་མོ་ལྟར་གཞུང་ནས་
 ཀོང་པོ་དང་དཔལ་འབར་བཅས་ལ་མི་ལྷ་བཏང་ནས་སྟབ་འཚོལ་གྱི་དཔག་
 མིས་ཀྱང་ཅལ་སྟོད་ཡང་དག་བྱིད་དཔོན།

རྟོན་ཆོན་བརྩད་པར། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་། པཎ་ཆེན་མེར་ཉེ་
 བྱི་གཉིས་ཀྱི་གཏོང་སྟོ་དང་། འབབ་ཡོང་རིགས་ལ་སྟུ་ཉེ་སྟུ་འཁོར་སོགས་

ནས་འགན་ཁུར་བྱས་སྐབས་པར་ལག་ཏེ་བག་བྱུང་དོགས་འདུག་པར།
སྐད་ནས་པོད་བཞུགས་ཨམ་པས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དཀོས་ལ། བཀའ་
དཀོངས་དོན་བཞིན་སྟོན་དཔྱིད་ས་སར་གནས་ཚུལ་འབུལ་དཀོས།

དོན་ཚན་དགུ་པར། སངས་རྒྱལ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཅན་ལ་དཀོངས་
པ་དེ་བཞིན་རྩ་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་དགེ་འདུན་གྱི་ཕྱེད་དཔུས་སྤྱེ་ཐེབས་ནས་ཚོས་...
འཆད་པ་དང་། དགེ་འདུན་ལ་བཀུར་སྟེ་མཛད་པ་སོགས་སྦྱེ་འགྲེལ་
བདེ་སྦྱིད་གྱི་དོན་ཡིན་པར། བང་འཁུལ་མི་སེར་ནམས་ལའང་བྱམས་
པས་སྦྱོར་དཀོས་པ་ལ། རྒྱན་མས་གནོད་འཚེ་བྱས་པར་བརྟེན་ཆང་མ་
ཁག་སྦྱང་ཆེན་པོ་བྱུང་སང་བས། ད་ལན་སྦྱིད་ཁྱང་། རིང་ཤར།
གཉའ་ནང་བཅས་གྱི་མི་སེར་ལ་སོ་གཉིས་རིང་རྒྱང་འགྲོ་ལག་འདོན་གྱི་...
ཁལ་རིགས་ཆེ་ཕྱ་ཆག་ཡང་དང་། རྫོང་དགའ། དིང་རི། བཀའ་རྟ།
རྒྱ་འདུས་བཅས་ལ་ལ་གཅིག་གི་རིང་ཁལ་ཆག་གོང་མཚུངས་སང་ཞིང་།
དེ་ཕྱིན་དཔུས་གཅིང་རྒྱ་ཁྱབ་རྩ་ཁྱེགས་པག་པན་གྱི་ཁལ་ཆད་ཅ་ཡང་དང་།
ཅེ་ཤོད་གྱི་རྒྱང་འཁོར་རྫོང་གཞིས་ཕྱེ་སྟོད་སོགས་གྱི་ཆད་རིགས་ཐུང་ཆ་...
ཡང་བ་བཅས་སང་བ་པོད་རྫོངས་བདེ་ཐབས་ཁོ་ནའི་ཆེད་ཡིན།

དོན་ཚན་བརྒྱ་པར། པོད་བཞུགས་ཨམ་པ་འཆར་ཅན་ལ་མོན་
སོགས་ལ་ཅེར་ཡོད་དཀོས་ལས། གཞན་མ་ལས་དོན་གང་ཅི་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་
མ་དང་པར་ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནི། པོད་བཞུགས་ཨམ་པ་བརྒྱ་བཅས་འདྲ་མཉམ་
གྱི་གོས་བསྐྱར་བྱེད་པ་དང་། བཀའ་སྟོན་གྱི་འགོ་བྱས་པོད་གྱི་ལས་ཕྱེ་
འགོ་ཡོད་སྒྲ་མ་སོགས་ཆེ་ཕྱ་རྒྱན་གྱིས་ཨམ་པའི་རག་བཀོད་དང་ལེན་དང་།
བཟུ་ཤིས་རྒྱན་པོའི་ལས་དོན་གསལ་དཔོན་མཁན་སོས་བྱེད་དཀོས་གང་ཅི་

དྲུང་བཞག་དང་བྱེད་སྒོ་གང་ཅི་པོད་བཞག་མཉམ་པ་ན་ལ་སྒྲིབ་ཚུད་གནས་
ཚུལ་ལྟས་ནས། ལ་སྒྲིབ་ཏུ་འགྲོ་སྐབས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཆོག་པ་བྱེད།

དོན་ཚན་པུ་གཅིག་པར། བཀའ་སྒོ་བཙུག་པོ་འཇུག་བྱེད་སྐབས་
འོས་ལ་མདའ་དཔོན། ཆིས་དཔོན། ལྷག་མཚན་པའམ་ནས་ཤེས་
ཡོང་དང་བྱས་པ་ཆེ་ཆུང་ལ་དཔག་པའི་པོད་བཞག་མཉམ་པ་དང་། རྒྱ་
ལའི་བྲ་མས་འདེམ་སྒྲུག་གིས་མི་གཉིས་གསེར་སྟན་ཏུ་ལྷལ་ནས་པསྒོ་བཞག་
གནང་རྒྱ་དང་། བྲ་མ་བཀའ་སྒོ་བྱ་ཆེ་པ་འཇུག་ལ་མཐུན་པ་ཆེ་ལའི་
གསལ་ནས་འདེམ་སྒྲུག་གསེར་སྟན་ཏུ་ལྷལ་ནས་པསྒོ་བཞག་དང་། མདའ་
དཔོན་བྱ་ཆེ་པ་འཇུག་དགོས་རིགས་དཔག་གི་ཅ་དཔོན་གསལ་དང་། དེ་
མིན་ལ་མཚམས་བྱ་རྒྱུ་དཔོན་སོགས་འདེམ་སྒྲུག་གིས་མི་གཉིས་གསེར་.....
སྟན་སྒྲིབ་ནས་པསྒོ་བཞག་བྱེད་རྒྱ་ལས། དཔག་གི་འགོ་བྱེད་དང་ཆལ་
ཆུང་ལ་འཇུག་ཤོར་ཡོང་རིགས་བྱས་མི་ཆོག ཆིས་དཔོན་དང་ལྷག་མཚན་
བྱ་ཆེ་པ་པསྒོ་འོས་གཉིས་ཆང་པ་དང་། བཤེར་དཔར་བཀའ་བྱུང་ཆེ་
པ། ཆེ་བྱུང་བྲ་མ་པའམ་བྱ་ཆོག་ནས་པསྒོ་བཞག་གཉེར་ཆང་དང་།
བཤེར་དཔར་གི་ཆེ་པ་ཞལ་པ་དང་། མི་དཔོན། ཉ་དཔོན་པའམ་ནས་
འགྲོ་དགོས། ཞལ་(པ་)མི་དཔོན་ཉ་དཔོན་པའམ་བྱ་ཆེ་པ་སྒྲིབ་པ་བྱ་
རྒྱུ་དཔོན་དང་། བཀའ་ཤག་མཚན་གཉེར་བྱ་གསལ་པསྒོ་རྒྱ། གཉེར་
ཆང་དང་། ཞལ་པ་སོགས་གྲ་པ་ཡིན་རིགས་གྲ་པའི་གསལ་རང་ནས་པསྒོ་
དགོས། བྱུང་ཡིག་ཆེ་པའི་ཆེ་པ་ཏུ་བྱུང་ཡིག་ཆུང་པ་དང་། མཚན་གཉེར་
སོགས་པསྒོ་བཞག་རྒྱུ་འགོ་ཆེ་པ་དང་། ལ་མཚམས་བྱ་རྒྱུ་དཔོན་
ཆེ་པ་འཇུག་དགོས་རིགས་རྒྱུ་འགོ་ཆུང་པའི་ཆོག་ནས་འཕར་དགོས།

གཏོགས་ཀྱི་ཁྱོན་ཚུང་གཤིས། ལམ་གྱི་ཏུ་ལག་སྟོགས་སྐར་རྒྱན་ལྟར་བྱས་
 ཚོག་བྱས་མཛོད། གསོལ་གཟིམ། རྩེད་འགོ་ཆེ་ཁ་སྟོགས་དབྱས་
 བར་བཞིན་པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་དང་པུ་ཆེན་ཨེར་ཉེ་ནི་མོལ་བསྐར་...
 གྱིས་བསྐྱོ་བ་དང་། བཀའ་ཤོག་སྦྱང་དགོས། དེ་ལྟར་ཅ་བ་ཚུང་རིགས་
 རྩེད་རྒྱན་བཞིན་བསྐྱོས་ཚོག་

དོན་ཆེན་བརྩ་གཉིས་པར། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་བཅས་ཀྱི་ཉེ་རིགས་
 བས་ལས་དོན་བྱས་ཆེ་ལས་དོན་འབྲས་སྐྱོ་མི་ཚང་འདུག་པ་བཅས་ལྟོན་...
 ཆད་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་དང་པུ་ཆེན་ཨེར་ཉེ་ནི་ཞལ་བཞུགས་རིང་སོ་སོའི་ཉེ་
 རིགས་བས་ལས་དོན་བྱས་མི་ཚོག་ཅིང་། སྐར་ཞིང་བརྟེན་པ་སྟོགས་ལྟར་
 ཆེ་སྐྱ་ཉེ་རྩམས་ལ་ཤེས་འཁོས་དང་བརྒྱན་པའི་ལས་དོན་བྱས་ཚོག་

དོན་ཆེན་བརྩ་གཉིས་པར། པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་གཉིས་དེ་མོས་
 གྱིས་རྟོན་དབྱིད་གཉིས་ལ་གཙང་གི་ས་སྐྱོར་དང་། དམག་མི་ཅལ་སྦྱང་
 གི་(ཉེ་)སྐྱོར་(སྐྱེལས་) ལུལ་གྱི་རྒྱ་དཔོན་དང་རྩེད་དཔོན་བཅས་ནས་...
 དམག་མིར་ཁག་སྦྱང་དང་། མི་སེར་ལ་བརྟེན་པ་ཤིགས་བཟང་མིན་
 ཨམ་བན་ལྟ་དགོས་དང་། ཨམ་བན་གྱི་དགོས་ཆ་ལུལ་མི་སྟོགས་ལ་རྟལ་
 བླ་སྦྱང་པ་ལས་བརྟེན་པ་ཤིགས་བཟང་མི་ཚོག་

དོན་ཆེན་བརྩ་བཞི་པར། རྩེད་ནས་ལྟའི་རྒྱལ་ཁག་གོར་༥།
 འབྲུག་པ། འབྲས་སྦྱང་ས། ཅིང་པ་སྟོགས་ནས་པོད་རྒྱ་འཇལ་འབྲུལ་
 དང་དོན་གཙོད་རྒྱ་པོད་རིགས་ལ་རྒྱ་ལའི་བླ་མས་ཡིག་ལན་འབྲས་པོ་མ་...
 ལྟར་བ་དཔེར་ན། རྟོན་རྒྱ་གོར་༥་ནས་ལམ་ཁའི་སྐྱོར་གྱི་མེད་གཞི་
 ལས་པར་ལན་འདོམས་རི་བཞིན་མ་ལྟར་ཉེལས་འབྲུག་འཛིང་གི་རྒྱ་བྱས་...

འདུག་པ། ཕྱིན་ཆད་ཞོར་ཁྱེད་ནས་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་དང་། རོད་བརྒྱུགས་
 ཞུམ་པ་བཅས་ལ་མི་ལྷ་ཆེད་མངགས་ཡོང་རིགས་ལ་ཡིག་ལན་སྟགས་ཞུམ་
 བན་གྱི་རག་བཞོད་ལྟར་བྱེད་ཅིང་། དེས་མཚུངས་ཚུགས་མཐའ་ནས་
 ཡིག་བསྐྱར་བྱུང་རིགས་ཀྱང་ཐོད་བརྒྱུགས་ཞུམ་པར་སྐྱབ་བཞུར་བྱ་དགོས།
 ཡང་འབྱུག་པ། འབྲས་ལྗོངས། ཅིང་པ། སྒོ་བོ་མན་ཐང་བཅས་མཁོ་
 གཞིས་ལྟ་བུར་སོང་སྐབས་དེ་དག་ནས་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་དང་། བཤ་ཆེན་ཞེས་
 ཉི་ནི་བཅས་(ལ་)འབུལ་བ་བྱུང་རིགས་ལ་བཀག་ཆ་བྱེད་ཚུ་མི་འདུག་...
 ཀྱང་། ཞིབ་འཇུག་ཡང་དག་བྱེད་དགོས། ཚུགས་མཐའི་མི་རིགས་ཐོད་
 ཏུ་ཡོང་མི་རྣམས་ལ་ས་མཆོམས་སོ་སོའི་རྒྱུད་དཔེ་ནས་མི་གྲངས་མི་ཡོད་
 མོ་བཞོད་དེ་ཐོད་བརྒྱུགས་ཞུམ་པར་བྱ་དགོས། དེ་མཚུངས་ཀྱུལ་ཆེ་དང་།
 དིང་རིའི་རྒྱ་དཔེན་ནས་ཀྱང་ཆད་གཅོད་བྱེད་དགོས། ཡང་རྒྱལ་ཕན་
 རིགས་ནས་ཐོད་བརྒྱུགས་ཞུམ་པར་ཡི་གེ་བྱུང་བའི་ལན་ཞུམ་པ་རང་ནས་...
 བཏང་འབྲས་དང་། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་སྟགས་ལ་ཡི་གེ་བྱུང་ཆེ་གཏོང་ཆོད་
 སྟགས་ཞུམ་པར་བྱས་ནས་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་དགོས། བཀའ་སློབ་ཡང་རྒྱ་ཐོད་
 གྱི་ལས་བྱེད་མིར་སོང་གཤིས། ཚུགས་མཐའི་རྒྱལ་ཕན་ལ་རང་འཆོམས་གྱི་
 ཡི་གེ་(གཏང་)མི་ཆོག་ཅིང་། ཚུགས་མཐའ་ནས་ཆུར་ཡི་གེ་བྱུང་རིུ་
 ཞུམ་པ་ལ་སྐུལ་ནས་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་དང་སྟགས་བསྐྱར་གྱིས་ཡི་གེའི་ལན་གཏོང་
 བ་ལས་རང་འཆོམས་གྱིས་བཏང་མི་ཆོག

རོད་ཆེན་བཙུ་ལ་པར། ས་མཆོམས་སྐྱིད་ཤོད། གཉའ་ནང་།
 རོང་ཤར། ལཱར་རྟ། ས་དགའ། རྩམ་བུ་བཅས་ཞོར་ཁྱེད་དང་ཁད་ཉི་
 ཡིན་འདུག་པར། སྐྱིད་ཤོད་ཕན་རི་སྟག་ཐམ་པ། གཉའ་ནང་ཕན་

འགྲུལ་གྱི་ཅ་ཟེལ། རིང་གར་གྱི་ས་མཚམས་པ་ཅས་པོ་ངས་ཤཾོད་དགོས་
ཀྱང་འགྲུལ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས་གྱི་འགྲུངས་བྱས་མི་ཚོག་ཅིང་། བལ་པོ་དང་
བོད་མི་བཅས་པར་བྱིར་རང་མཚམས་གྱི་བྱུན་མི་ཚོག་པ་བཅས་བོད་་་་་
བཞུགས་ལམ་པ་ས་སྐོར་ཏུ་འགོ་སྐབས་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་དགོས།

དོན་ཚན་བཅུ་དྲུག་པར། ཚུགས་མཐའི་རྒྱང་འགོ་འདི་དག་ས་
མཚམས་མི་ཤེས་གྱི་འགོ་འཆིངས་དང་། བར་བྱིར་(འགོ་)འདུག་བྱེད་
མི་ཅད་གཙོད་བྱེད་དགོས་སོགས་ཅ་བ་ཆེ་པར། མི་ཤེས་ཡོང་མེད་པའི་
རིགས་བཅར་ཆེ་འབྱས་ཤོར་ཡོང་རིགས་ལ་རྒྱང་དཔོན་རྒྱང་ཁ་དང་།
དམག་མིའི་འགོ་བྱེད་ཀྱག་གས་འདེམ་རྒྱུག་གིས་གཏོར་དགོས་ལ་ཕོ་གསུམ་
རིང་བཞག་ཉེ་ལས་དོན་འབྱས་པོ་བྱུང་ན་མདའ་དཔོན་གྱི་གོ་སར་སྤར་བ་
དང་། ཡང་འབྱས་མིན་བྱུང་ན་གནས་པཔ་དགོས།

དོན་ཚན་བཅུ་བརྒྱུན་པར། རྒྱུན་པན་འགོ་ཡོད་བསྐྱོ་བཞག་བྱེད་
སྐབས་ཏུང་འཁོར་གས་བསྐྱོ་བ་ལས། བྱིངས་གས་ནས་བསྐྱོ་སྒྲིལ་མེད་
པ་དང་། གལ་སྲིད་འགོ་ཡོད་བསྐྱོས་ཀྱང་མཚོ་ན་ལྡིང་དཔོན་ཅམ་དང་།
འགོ་བ་རྒྱང་བ་མ་གཏོགས་དེ་ཡན་འཕར་མི་ཚོག་པ་ཉུ་ཏུ་ཞིག་ཡོད་འདུག་
པ། དེས་ན་འབྱས་ཤོར་ཡོང་རིགས་ལ། བྱུན་ཆད་དམག་མིའི་གས་
ནས་ཤེས་ཡོང་དང་དཔུ་རྒྱས་ཆེ་བ་ཡོད་ཆེ་ཏུང་རྒྱད་མིན་ཀྱང་ལྡིང་དཔོན་
ནས་བྱུང་མདའ་དཔོན་གྱི་བར་རིམ་བཞིན་འཕར་ཆོག འགོ་མི་བསྐྱོ་
པོས་རིགས་སྤར་རྒྱན་ཏུང་གས་ནས་བསྐྱོས་པ་ལས། ལས་ཚན་ས་ཏུལ་
ཏུ་འཇགས་བྱས་ཆེ་འབྱས་ཤོར་གྱི་རྒྱ་དང་། ཏུང་ཡིག་རྒྱང་བ། མཁོན་
གཉེར། རྒྱང་དཔོན་རྒྱང་ཁ་སོགས་བསྐྱོ་རྒྱ་ཡང་པོ་བཙོ་བརྒྱད་ཡན་ལ་

བསྐྱོ་བ་ལས། ཨ་ཆུང་རིགས་ལ་བསྐྱོ་མི་ཆོག

དོན་ཆན་བཅོ་བརྒྱད་པ། བཀའ་པོ་ཟེར་བ་དཔོན་པའི་འགོ་བྱེད་
ཡིན་འདུག་པར། ཡོན་ཏན་ཆེ་ཞིང་མི་བབ་བཟང་རིགས་བསྐྱོ་དགས་
དང་། ཡང་དཔོན་པ་ཆེ་བའི་སླ་མ་སོགས་ནས་ཆོས་གཞིས་རྒྱ་ཆེ་བརྒྱད་
བའི་ཆོང་ཁེ་སོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་འདུག་པ། བྱིན་ཆད་དཔོན་པ་ཆེ་བའི་
སླ་མ་བསྐྱོ་བཞག་སྒྲོ་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་དང་། བོད་བརྒྱགས་ཨམ་པ།
རྗེ་བྱང་ཉ་ཐོག་ཐུ་བ་ཅས་ལོས་བཟུར་འདེམ་རྒྱུ་གིས་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་་་
པའི་གསུམ་གའི་བཀའ་ཤོག་ཐམ་ག་ཡང་རྫོད་དགོས་དང་། དཔོན་པ་
ཆུང་བའི་མཁན་པོ་སླ་མ་བསྐྱོ་རྒྱའི་རིགས་ཁྲར་རྒྱན་ཉར་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་ནས་
བསྐྱོ་བཞག་བྱེད།

དོན་ཆན་བརྒྱ་དགུ་པར། གཞུང་ནས་ཁྲལ་བཟུས་ཀྱི་དདུལ་
དང་། དངོས་པོ་ཉ་ཆོང་སོགས་ལ་དདུལ་གྱི་འཛའ་བྱད་གསར་འཛུགས་
ཉར་ཁམ་གསར་དང་ཁམ་རྩིང་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱིས་རྫོད་ལེན་བྱེད་པ་ལས།
འཕར་མ་སྒྲངས་མི་ཆོག

དོན་ཆན་ཉི་ཤུ་པར། རྒྱུད་ལོང་། གཉའ་ནང་བཅས་ནས་འབས།
ཆོ། དངོས་པོའི་རིགས་ཀྱི་ཤོ་ཁྲལ་ལེན་སྒྲོལ་སོགས་ཁྲར་བཞིན་བྱས་ཆོག
ལྟར། དེ་དོན་བོད་བརྒྱགས་ཨམ་པར་བྱས་ནས་ལས་དོན་བྱེད་པ་ལས་
འཕར་ལེན་སོགས་ལ་མོ་ཅམ་བྱས་མི་ཆོག

དོན་ཆན་ཉི་ཤུ་ཆ་གཅིག་པར། བོད་ཁོངས་མི་མེར་ཆང་མའི་
ཁྲལ་བྱལ་མི་བྱེད་ཏེ་ཁྲལ་སོགས་གང་ལའང་མི་མེར་བྱེད་ཞན་ནམས་ཁག་་་
རྫོང་ཆེ་ཞིང་། རྒྱལ་པོ་ནམས་བཀའ་ཤོག་གིས་ཁྲལ་ཆག་པ་དང་། རྒྱ་

ལའི་ལྷ་ཡ་ནས་ཕྱི་ཉེ་དེ་ལ། ཉེ་ཐོག་ལྷ་ཆེ་པ་མང་དག་གིས་བཀའ་
 ཞོག་ཐོང་པ་དང་། བཀའ་མདའ། ལྷ་མ་ཆེ་པ་མོགས་ཀྱི་གཞིས་རྒྱ་
 མི་མེད་ལ་བཀའ་ཞོག་ཐོང་ནས་ཁལ་ཕོགས་ཡང་པ་མོགས་འདུག་པ་འདི་...
 རིགས་ཕྱིན་ཆད་བཀའ་ཞོག་ཆེད་མ་བཟུས་ནས་མི་མེད་ཆེད་མ་ཁལ་རིགས་
 རྩོམ་པ་བྱེད་དཔོན། དེས་མེད་དེ་རིགས་པས་ལ་ཡོད་རིགས་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་
 དང་། བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ལོས་བཟུར་གྱིས་རྒྱུ་ལྷ་འཛོལ་མོགས་ཆག་
 པའི་བཀའ་ཞོག་ཐོང་དཔོན། དཔག་མི་གསར་འཛུགས་གང་ཡིན་ལ་
 མིང་ཚེ་བཞོད་པའི་རྒྱུ་འཛུལ་ཆག་གི་བཀའ་ཞོག་ཐོང་ལྷ་དང་།
 སྒྲི་ཆད་ལྷ་རིགས་ཀྱི་བཀའ་ཞོག་འཕམ་འཕམ་རྒྱུར་ལེན་དཔོན།

དོན་ཆེན་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཉིས་པར། དཔོན་ཁག་ཆེ་རྒྱུད་གི་ལྷ་མ་དང་
 ལྷ་པའི་ཁ་ལྷའས་མིང་ཚེ་མོགས་ཞིབ་བཞོད་དང་། ཡང་བཀའ་ལྷོན་
 བས་ཉེ་ཐོག་ལྷ་མི་མེད་ཀྱི་མིང་ཚེ་ཞིབ་གསལ་བཞོད་ནས་བོད་བཞུགས་
 ཨམ་པ་དང་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་མོ་མོར་དེ་བ་དེ་ལྷ་ཉེ་ཐོང་ཕྱིན་ཆད་གཙོད་...
 བྱེད་བདེ་དང་། ལྷ་རྒྱུ་བཀའ་ཞོག་མ་ཁལ་པར་རང་འཆམས་ཀྱིས་རྩོགས་
 མཐའ་ལ་ཐོན་རིགས་ཆད་གཙོད་ཀྱིས་ཉེས་པ་གཙོད་དཔོན།

དོན་ཆེན་ཉི་ཤུ་ཙམ་གསུམ་པར། བཆེ་རྩོན་མོགས་ཀྱི་དཔོན་ཁག་ནས་
 མི་ལྷ་ཆེད་གཏོར་གིས་བོད་ནས་ལྷ་མ་ཡོན་ཏུ་ཆེ་རིགས་མོ་མོའི་ལྷ་ཉི་...
 གདན་འདྲེན་ལྷ་པ་མོགས་རྩོན་ཆད་བོད་བཞུགས་ཨམ་པར་ཁལ་མིན་ལྷ་...
 ཆོགས་འདུག་ལྷ་དང་། ཕྱིན་ཆད་དེ་རིགས་ཟི་མེད་ཨམ་པ་མོགས་ནས་བོད་
 ཏུ་གནས་རྒྱལ་ལྷ་མོག བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ནས་ལམ་ཡིག་ཐོང་དེ་
 གཏོར་བ་དང་། ཟི་མེད་ཨམ་པར་གནས་རྒྱལ་བཏང་ཆེ་ཆད་གཙོད་

བདེ་ཞིང་། དེ་མཚུངས་སྒྲིགས་ཁག་ཏུ་གནས་མཇུག་པ་འགྲོ་མི་བླ་མ་
ཡང་ཤོད་བཞིན་ཨམ་པར་བྱས་ནས་ལམ་ཡིག་སྒྲིང་དེ་འགྲོ་བ་ལས། རང་
འཆ་མས་ཀྱིས་བྱིན་མི་ཚོག

དོན་ཚན་ཉི་ཤུ་ཙུ་བཞི་པར། རྩེ་རྒྱན་ལུ་མི་གཏོང་དགོས་ཀྱི་
ལམ་ཡིག་སྒྲིགས་རྒྱ་ལའི་བླ་མས་གནང་སྤྱོད་ལ་ཕྱིས་སུ་བཀའ་བློན་དང་།
མདའ་དཔོན། རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་ཉེ་རིགས་སྒྲིགས་ནས་རང་འཆ་མས་ཀྱིས་
ཉེ་ཁལ་བསྐྱེད་བ་དང་། དགོས་ཆ་སྒོ་ཆས་བཟུ་བ་སྒྲིགས་འདུག་པ།
སྒྲིང་བྱིན་ཚང་མས་རང་དོན་ཏུ་པར་བྱིང་འགྲོ་བར་ཏུ་ལག་བསྐྱེད་མི་ཚོག་
པ་མ་ཟད། རང་འཆ་མས་ཀྱིས་བཀའ་ཤོག་གྲུང་སྒྲིང་མི་ཚོག་གཞུང་
དོན་རིགས་དགོས་ངེས་ལ་ཐོད་བཞུགས་ཨམ་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་བླ་མར་
བྱས་སྒྲིག་ལམ་ཡིག་བཀའ་ཤོག་དཔལ་སྒྲུང་སྒྲིང་རྒྱུ་ལམ་ལམ་པར་ནས་དེ་
དོན་བྱེད་དགོས།

དོན་ཚན་ཉི་ཤུ་ཙུ་བཞི་པར། ཐོད་ཏུ་འཁྱུག་འཛིང་། མི་བསད་
རྒྱན་ཐག་སྒྲིགས་ལ་ཉེས་ཆད་གཏོང་སྒྲིལ་ལ་ཐོད་ཀྱི་ལྷགས་སྒྲིལ་དང་ཡིག་
ཆ་རྒྱ་ལུ་དང་མི་མཐུན་གཤིས་སྒྲིང་རྒྱན་ཉེས་ཆད་བཏང་ཆོག་རྒྱ་མིན་...
(ཡིན་) གྲུང་། བཀའ་ཆེ་རྒྱུད་གི་དབྱེ་འབྱེད་བྱས་ཆེ་ཆང་མ་ཡིད་ཆེས་
པ་ཡོད་ཞིང་། ཉེ་ལམ་བཀའ་བློན་མི་དཔོན་བཅས་ནས་སྒྲིགས་རྒྱུ་
བཞག་མི་བྱེད་པར། ཉེས་ཆད་འཕར་མ་ཡེན་པ་དང་། ལྷག་པོ་རྣམས་
ཀྱི་ལག་ནས་ཉེས་ཆད་མང་བ་སྒྲངས་ནས་ཉེས་ཆད་གསེར་དུ་ལ། གཡག་
ལྷག་སྒྲིགས་ལ་གྲངས་བཅད་མེད་ཅིང་། ཆང་མ་གཞུང་ཏུ་མ་སྤུལ་པར་
རང་ཐོད་ག་བྱས་པ་དང་། ཡང་བཀའ་བློན་བཅས་ནས་མི་རྒྱུད་པར་

དབང་ཤིང་ཁྱིམ་ཁྱེས་འགྲེལ་བྱས་པའི་རྒྱ་ལའི་བླ་མར་བྱས་ནས་དངོས་ཆས་
 གཞུང་ལེན་གཏོང་བ་མང་དག་འདུག་པས། ད་ནས་བསྐྱེད་ཉེས་ཆད་
 མང་ལྷན་སྐྱེད་སྐྱེད་ལྷན་བཏང་བའི་ཚོ་བཞི་དེ་ཁྱིམ་ཐོད་བཞུགས་ཨམ་པར་
 འདུལ་དཀོས། ཡང་བཙུན་པ་ནག་ཆེ་རིགས་ཡོད་ཆེ་ཐོད་བཞུགས་ཨམ་
 པར་བྱས་ནས་ལས་དོན་བྱིད་དཀོས། དེས་མཚུངས་དངོས་ཆས་གཞུང་
 ལེན་བྱིད་འོས་རིགས་ཀྱང་ཨམ་པར་བྱས་ནས་བབ་ལྷན་བྱིད་སྐྱེད་དང་། སྐར་
 གཞུང་ལ་མ་རྒྱུས་པར་བྱིས་སར་བྱུག་རིགས་ལའང་བྱང་བཞག་བྱིད་.....
 དཀོས། བཀའ་སློན་ན་མས་ནས་དོན་མེད་དབང་ཤིང་ཁྱིམ་མི་མེད་ཁྱི་
 ལག་ནས་དངོས་ཆས་འཕྲོག་པའི་རིགས་ལྷན་ཆོ། སྐ་ས་མ་བ་ནས་བཀའ་
 སློན་རང་གི་དངོས་ཆས་གཞུང་ལེན་མཁས་ཉེས་པ་གཙོད་སྐྱེད་ཡིན།

དོན་ཆན་ཉི་ཤུ་ཅ་འདུག་པར། དཔོན་དམག་གི་ཆལ་སྒྱུར་ལ་ཇམ་
 མདེུ་སོགས་ཁྱི་ཁ་གངས་ཨམ་པའི་བཀའ་ཤོག་དམ་འབྱར་སྒྱུད་པའི་.....
 བཀའ་སློན་ནས་མི་དོ་ཆོད་ཀོང་པོར་ཆེད་བཏང་གིས་ཇམ་པའི་བཙོ་བྱས་དོས་
 རྩ་སར་སྐྱེལ་འདྲིན་ཁྱིས་སོ་སོར་སྒྱུད། ཡང་གཙོང་ཏུ་སྐར་ནས་གན་མ་
 རྩ་གས་མི་འདུག་ཀྱང་ད་ཆ་གསར་པའི་མཚན་པའི་གཞུང་ཁྱི་གས་ནས་གཉིས་..
 གཙོང་ཏུ་བཞག་པའི་ཆལ་སྒྱུར་སྐབས་ཆ་ཁ་ལྷ་བ་དང་། འཕྲོས་ན་མས་
 བོ་ཏ་ལར་ཅིས་སྒྱུད་དཀོས།

དོན་ཆན་ཉི་ཤུ་ཅ་འདུག་པར། བཀའ་སློན་མདུང་དཔོན་བཅས་
 ལ་སྐར་སྐྱེད་རྒྱ་ལའི་བླ་མས་ལས་ཤག་དང་། འཛིན་མེད་གཞིས་ཀ་སྒྱུད་
 སྐྱེལ་ལ། ལས་ཁུར་འཕྲོས་ཆེ་གསར་པར་ཅིས་སྒྱུད་དཀོས་ལ། དེ་གཉིས་
 ཏུ་ལ་མི་སོགས་ལ་རང་འཇགས་ཁྱི་འཛིན་མེད་གཞིས་གཞན་ནས་གསར་སྒྱུད་.....

འདིར་གསལ་དོན་གནད་གལ་ཆེན་རིགས་ལ་ཐོག་མའི་ཡོང་ཁུལ་.....
 དང་། དབྱུང་ཞིབ་བྱ་རིམ། ཞིབ་མའི་ལག་ལུང་ཕྱིན་ཚུགས་སྐབས་
 འཁོད་པའི་གཏན་འཁེབས་ཡིག་ཆ་རྒྱར་བྱ་ཡོད། དཔེར་ན་དོན་ཆ་ན་
 དང་ཕ་རྒྱལ་རྒྱ་རོལ་འཛིན་ཕྱིན་ལུགས་སྐོར་ལ་ཆ་མཚན་ན་མང་ཁྱའི་ནང་
 “རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མར་གནས་ཚུལ་ལུ་ཕ་དོན། རྩ་སྐྱོང་དཔྱང་ཕོ་ར་ཤུད་པའི་
 རྒྱ་བ་དཔྱ་པའི་ཆོས་པའི་ལ་ལེ་ཁོན་ཅན་ཅོར་ཁྱའི་གནས་ཚུལ་འཁྱར་...
 དོན་ལ། རྩ་སྐྱོང་དཔྱང་ཕོ་ར་ཤུད་པའི་རྒྱ་བ་ཤུད་པའི་ཆོས་ཉི་ཤུ་
 ཉིན་མོར་ཐོལ་སྐྱོར་ཁང་ནས་མན་རྩའི་ཡི་གེའི་གནས་ཚུལ་འཁྱར་བུང་བ་ལྟ་
 ཡིག་ལ་ཐབ་པའི་དོན་དོར། ཚུན་ཅི་ཁྱ་ནས་ཤུག་འཁྱར་གནད་པའི་དོན་
 གསལ་ལ། རྩ་སྐྱོང་དཔྱང་ཕོ་ར་ཤུད་པའི་རྒྱ་བ་ཤུད་པའི་ཆོས་པའི་ཆུ་དཔྱ་

ཉིན་མོར་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དཔོན་དོན་ལ། མུན་རྒྱ་ཁལ་ཁ་དཔྱིངས་
 ཡིན་པོ་ཡོན་གྱི་རྒྱལ་ཕན་ནས་ཨེར་རྟེ་ནི་བརྗེའི་རྩ་རྩོམ་གྱི་འདས་ཆེས་
 ཁོ་པའི་ཐུག་མཛེད་པ་དག་དབང་བཟ་གིས་ནས་རང་མཆོམས་ཀྱི་ཉན་མང
 གི་ཏུ་རྒྱད་ཤས་ནས་སྐྱེ་རོས་འཛིན་ཕྱིད་ཆོས་བྱས་འདུག་པའི་སྐོར་དེ་...
 སྐབས། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ནས་ལ་མོ་ཆོས་རྒྱུད་ལ་དྲི་ཆད་བྱས་པར་ཆེ་བརྟན་
 རྒྱུ་ཆེའི་ཏུ་ལ་རོས་འཛིན་བྱས་པར་བརྟན་པོ་སོར་བབ་བརྟན་གྱི་ཉེས་པ་...
 དཔུང་པ་སོགས་བཀའ་ཕྱིར་ལེབས་ཀྱི་དཔོན་དོན་རྩེ་ཕྱགས་མཐའ་...
 དག་གི་སྐོར་ཞལ་དང་ཐོད་བཅས་ལ་ཤགས་ཤིང་། ད་ལམ་རྩོམ་གྱི་ཁྱ་
 རིགས་སུ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མར་དྲི་བཅད་བྱས་ན། དག་དབང་བཟ་གིས་རྩ་
 སར་འབྱོར་སྐབས་ཨེར་རྟེ་ནི་བརྗེའི་རྩ་རྩོམ་གྱི་སྐྱེ་ཕྱགས་གང་ཐད་
 ཏུ་ཡོད་དེས་པར། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ནས་ལ་མོ་ཆོས་རྒྱུད་ལ་དྲི་བཅད་ཕྱིད་
 བཅུག་པར་མིང་འཇུག་སྐྱེ་མེད་འདུག་པར། ཡང་བསྐྱར་དེས་ནས་དག་
 དབང་བཟ་གིས་ཀྱིས་སྐྱེ་ལའི་སྐྱེ་ཉན་གྱི་ཏུ་བྱ་པོ་པ་མིང་བརྟན་བྱས་མོག་
 དེ་གར་རོས་འཛིན་བྱས་པར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ནས་སྐྱེ་གཏན་ལ་མོ་ཆོས་རྒྱུད་
 ལ་ཆ་འཛིན་ཕྱིད་སྐྱས་ལ་དེ་དོན་བཞིན་ལ་མོ་ཆོས་རྒྱུད་གི་ཕྱང་བརྟན་ནང་
 གསལ་བཞིན་བཞོད་པ་སོར་བ་དང་། ཡང་ལ་མོ་ཆོས་རྒྱུད་གི་གཉེར་པ་
 དོན་གྱུ་བ་དར་རྒྱས་ལ་དྲི་བ་བྱས་པར་ཁོ་པའི་ཁྱ་རིགས་སུ། དག་དབང་
 བཟ་གིས་རྩ་རྩོམ་དཔྱད་པོར་ལྷ་པའི་ནང་ལ་མོ་ཆོས་རྩ་ཡོད་ནས། སྐྱལ་
 སྐྱེ་ཕྱགས་གང་ཏུ་ཡོད། ལ་མོ་ཆོས་རྒྱུད་ནས་ཕྱང་བརྟན་གནད་དཔོན་ཁྱས་
 སོར་པར། དེ་འབྲལ་ཆོས་རྒྱུད་གི་ཕྱང་བརྟན་ལ་ཤར་ཕྱགས་སུ་མི་ཆང་
 པར་པ་ཞིག་གི་ནང་ཏུ་ཡོད་རྩོག་འཇུག་གིས་གསུངས་སོང་པར་ཞག་ཤས་...

[illegible]

337

མཚམས་རྒྱ་མོར་གྱི་འདྲི་དཔར་ལྟར་ལ་སོང་ན་ཐུགས་ཕུལ་སྒྲིང་གནི་ཆེ་
 བ་བཅས་དེ་དོན་བཞིན་དེད་ནས་སྤར་བྱལ་རྒྱ་ལོག་ཐབས་བྱས་པ་འདི་.....
 ཐད་ལྷ་མེར་གྱི་བརྟན་པ་སྤྱད་བ་དང་། མོང་མོལ་མི་རིགས་བཅས་ལ་
 བྱམས་སྤྱིར་གྱི་སྒྲོ་ནས་བསྐྱབ་བྱ་བྱས་སོགས་ཇི་མིན་བར་ཆེད་སྒྲིང་གི་ཡོང་བ་
 དང་། སངས་རྒྱས་གྱི་བརྟན་པ་ལ་འདྲི་དཔར་འཆེ་གི་ཡོང་བའི་ཆེད་ཡིན།
 དཔེར་ན་སངས་རྒྱས་ཐུབ་སྤྱད་བྱུང་བ་ཡང་ཞིང་ལ་ཐེབས་རྟེན་སྤྱི་འབྲུངས་...
 རིགས་མི་འདུག་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་དང་པཎ་ཆེན་ཨེར་ཉེ་གི་བཅོང་
 ཁ་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཆེ་བར་སོང་གཤིས། དེས་ན་རྒྱ་སྤྱི་རིམ་ཅན་གྱི་དོན་
 འཛིན་བྱས་ནས་རྒྱ་མིར་སོང་འདུག་ཅིང་། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་ཁྲ་པ་ཡང་པེ་
 ཅིང་རྒྱ་ཡོང་མུང་ཞིང་། པཎ་ཆེན་སྤྱི་མོང་མ་ཡང་མདོ་སྤགས་གྱི་ཡོན་
 ཉན་མིན་རྒྱ་ཆེ་ཡང་། ད་ལྟའི་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མོ་ན་པ་པའི་རྟེན་བས་ཡོན་
 ཉན་གསར་སྤྱོད་ལ་སོང་གཤིས་མདོན་མཁུན་སོགས་ཡོང་བ་མི་མིན། རྒྱ་
 སོགས་སྤྱི་དོན་འཛིན་བྱེད་འོས་རིགས་ལ་མོ་ཆོས་སྤྱོད་གྱི་ཡུང་བརྟན་ལ་ཆ་...
 འཛིན་བྱེད་ཐུས་ཡིན་འདུག་པ། ཆོས་སྤྱོད་གྱི་སྤྱི་ཉན་པ་དེ་བཞིན་ཡང་
 རྒྱའི་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་འདྲེ་ཞུགས་པ་རྒྱ་བྱ་ཡིན་འདུག རྒྱ་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་འདྲེ་
 ཞུགས་མི་ནས་གྱི་རྒྱག་པ་དང་། གྱི་ཆེས་ཆུག་པ། རྒྱ་གྱི་སོགས་གྱི་ཆོ་
 འཕུལ་བརྟན་ནས་མི་མང་ཡིད་རྒྱ་ཡོང་བ་བྱེད་ཅིང་། ད་ལས་སྤྱི་ཉན་པ་
 དེ་བཞིན་ལ་ཐོད་སྤོང་སྤོང་ཆེན་རྒྱ་ཡིན་ནས་གྱི་སྤྱོད་རྒྱས་ཇི་འདུག་.....
 བརྟན་པར་ཆེད་མ་འཛིན་སྤྱོད་ཐེབས་བྱེད་པ་ཡོད་འདུག་པ། དེས་ན་རྒྱ་
 ཡུལ་གྱི་རྒྱ་འདྲེ་ཞུགས་མིར་ཡང་མ་དོ་པའི་སྤུལ་སྤྱི་དོན་འཛིན་བྱས་པ་དེ་
 དྲག་མདོན་གསལ་ལྟར་ཡིན་ནའང་། ཐོད་མི་ནམས་གྱིས་ཆ་འཛིན་བྱས་

བྱ་མེད་མང་སྤངས་པ་ལ་མཚན་གཅིད་མེད་པ་དང་། སྐྱེ་བའི་
 བརྟག་པ་བདེན་པའི་སྐབས་སྟེ་ལྷན་པཅན་འཇུག་(འཁོག་)ཀྱི་.....
 འཕམ་གང་བཀོད་པ་གཏོང་མ་དགོས་པ། ད་ལམ་གསེར་གྱི་སྤྱུ་པ་སྤྱི་
 བྱ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མཉུན་སྦྲེལ་ཆོད་འཇུག་གིས་སྤྱི་སྤྱུ་རྒྱུ་རྒྱ་རྒྱ་.....
 འཛིན་ཕྱིད་དགོས་ཕྱིད་ཆོད་ཀྱིས་བྱང་འདོན་པ་ལས། རི་སྤྱིད་བར་ཆོས་
 རྒྱུང་ནས་རྒྱུ་འཛིན་བྱས་ཆོག་ཟུ་མིན་ཅིང་། རང་བཞིན་པོད་མི་ནས་
 ལྷན་པཅན་ལྷན་པ་སྐྱེས་པ་བཀའ་འདོམས་ཕྱིད་མ་དགོས། ཆོས་རྒྱུང་
 གི་རྒྱུ་ཡང་རིམ་བཞིན་ཉམས་ཐག་ཏུ་འགྲོ་ངེས་ལ་དེ་སྐབས་རང་སྤྱུ་ལས་
 ཀྱི་བཀའ་འདོམས་ཕྱིད་བདེ་ཡོང་བ་གཞིར་བཅས། བོད་ཀྱི་ཡོང་འབབ་
 ལྷན་པའི་ཁར། དགོ་འཇུག་གི་དགོས་ཆ། བོད་དམག་གི་སྐྱེས་ཆོས་
 གཞུང་ནས་གཏོང་དགོས་ལ་གཏོང་ཡོང་ག་མ་སྤྱུ་པའི་དགོས་ཆ་ཆང་མ་
 བོད་དང་། མོང་ཞལ་(གྱི་)འཇུག་ཉེན་ལ་རེ་སྤྱུ་ཕྱིད་དགོས་བཅས།
 སྤྱི་རང་མཚམས་ཀྱི་སྤྱུ་སྤྱུ་རྒྱུ་འཛིན་བྱས་མི་ཆོག་པ་ལས། རང་བཞིན་
 མངལ་ལྷན་དང་རང་བཞིན་ལ་ཡོང་མིའི་རིགས་ལ་བཀའ་ཆ་ཕྱིད་མ་དགོས་
 པ་དེད་ནས་ལྷན་ཆང་མས་འཇུག་ཉེན་ཕྱིད་དགོས་ཀྱི་བཀོད་པ་སྐྱེས་ལྷན་
 ཅིང་། དཔེར་ན་དག་དབང་བཟུ་གིས་ནས་ཉན་ཐང་གི་སྤྱུ་ལ་སྤྱུ་སྤྱུ་རྒྱུ་
 འཛིན་ཕྱིད་དགོས་དེ་རིགས་དང་། ཡང་སྤྱུ་ལ་དག་ལ་ཉན་གི་རའི་རྒྱ་
 ཆོག་སྤྱུ་ནས་སྤྱུ་སྤྱི་བཏང་བ་ཐོར་ཆོད་ཀྱི་སར་འཇུག་སྤྱུ་ལ་བཏང་བ་དེ་
 ཐང་ཆང་མ་ཐོང་གི་ལ་དང་། བོད་བཅས་ནས་བྱས་མི་ཆོག་པ་དེ་བཞིན་ལྷན་
 ལེར་གྱི་བཞུག་པ་དར་བ་དང་། མོང་ཞལ་བཅས་རི་སྤྱིད་བར་བདེ་སྤྱིད་
 ཡོང་པའི་ཆོད་ལས། སངས་ལྷན་གྱི་བཞུག་པར་དད་འཇུག་མི་ཕྱིད་པ་

དང་། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་དང་པཌ་ཆེན་ཨེར་ཉེ་ནིར་འབྲལ་བ་སྤུལ་མི་ཆོག་
 པའི་རིགས་མིན་པས། དེད་ནས་སྤྱིང་རྩེ་དང་ལྷན་པའི་བཞོད་པ་བཏང་བ་
 འདི་དག་ཡང་བསྐྱར་སྒྲིགས་མཐའ་ཁག་གི་མོང་གོལ་དང་ཐོད་མི་བཅས་ལ་
 དེས་གསལ་ཡོང་བའི་བཞོད་པ་གཏོང་དགོས་ཀྱང་བཙེ་འཛིག་གྱིས་ཞེས་...
 སྐྱུར་ཁང་རྒྱ་མཐུང་བར། དེ་དོན་བཞིན་ལེ་ཁྲོན་ཅོང་སྐྱར་ཡི་གེ་བཏང་
 བ་ཡིན་ཞེས་འཕྱོར་བྱུང་བར། འདི་ག་ནས་སྒྲིགས་མཐའ་ཁག་ལ་བཞོད་
 པ་བཏང་བའི་ཕྱིར་ཐོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ལྷན་རྒྱལ་ལ་གནས་ཚུལ་རྒྱ་སྤུལ་
 བ། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མར་ཡང་བསྐྱར་གནས་ཚུལ་སྤུལ་ཐོག་སྒྲིགས་མཐའ་ཁག་
 གི་མོང་གོལ་དང་། ཐོད་བཅས་ལ་སྒྲིག་སྐྱུངས་ཡོང་བ་བྱ་ཞེས་འཕྱོར་བྱུང་
 བ་དེའི་ཆེད་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མར་གནས་ཚུལ་འདི་བཞིན་སྤུལ་བར་ཡང་བསྐྱར་...
 མོང་མ་ཆེན་ཐོད་བཀའ་དགོངས་དོན་བཞིན་སྒྲིགས་མཐའ་ཁག་གི་མོང་.....
 གོལ་དང་། ཐོད་མི་བཅས་ལ་སྒྲིག་སྐྱུངས་ཡོང་བ་བྱ། དེའི་ཆེད་གནས་ཚུལ་
 རྒྱ་སྤུལ། ལྷ་སྐྱོང་དགྲུང་ཡོང་བཟུང་བའི་ཁྲ་བ་དགྲུ་པའི་ཆོས་ལ། ”①
 ཞེས་གསལ་བ་འདིས་མཆོན་ཁྲ་མའི་ཡང་གིད་དོས་འཛིན་འདི་ཁོ་ནར་.....
 ཡང་ཞིབ་ཆའི་གསེར་ཡིག་ཁག་གསུམ་ཅམ་འདུག་པ་དང་། དེ་བཞིན་
 ཐོད་དམག་གསར་འཛུགས་སྐོར་ལའང་སྒྱི་ཡོ་1792ཐོད་ཆུ་བྱི་ཡོར་ཅ་...
 ཆོག་དོན་ཆོན་རྒྱལ་ཡོད་གཅིག་བསྐུལ་ཞིང་། དེ་མིན་ཕྱི་མི་ནང་ཡོང་དང་
 བང་མི་ཕྱིར་བསྐྱོད་སོགས་ཕྱི་དོན་བྱི་སྐོར་དང་། ཐོད་བྱི་དཔོན་རིགས་
 བསྐོ་བཞག་བྱིད་སྒྲིགས་བྱི་སྐོར། ཐོད་དུལ་པར་འདེབས་དང་འབྲེམ་
 སྤེལ་འཛུང་ཐང་གི་སྐོར། བཀའ་གཞིས་དང་མདའ་གཞིས་སོགས་ལ་རྒྱ་

① (ཆེ་མང་མང་བྱ་ཆུང་སྤུལ་བྱི་དེའི་བསྐུས་དཔར་དོན་85—91)

བདག་དབང་གི་སྒྲོང་། བྲལ་འཇགས་སྒྲུབ་ཆག་གི་སྒྲོང་། བོད་མ་གནས་
མིད་གཞུང་དང་བཟུམ་ཆུན་གྱི་བྲང་གི་ནོར་མིད་གཞོང་ཡོང་གི་སྒྲོང་སྐགས་
གལ་ཆེད་དོན་གནད་མང་པོར་ཞིབ་ཆེད་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཏུ་
མ་མཆིས་ཀྱང་། ཡིག་ཆོགས་ཆེ་བས་འདིར་ཆང་མ་འདྲེན་མ་སྒྲུབ་པ་ཚུར་
ལུལ་མང་ཞུའི་དེབ་ཐེར་ཁག་ལ་གཟིགས་དགོས།

ཐྱིགས་སྒྲུལ་དོན་ཆེན་ཉེར་དཔུའི་ནང་དོན་ལག་ལེན་རི་རྩུབ་བྱས་་་་
ཡོད་པའི་སྒྲོང་ལ་ཆ་མཆོན་ནའང་། དོན་གནད་གལ་ཆེ་ཤོས་ཏུ་ལའི་གྲ་
མ་དང་པུ་ཆེན་ཨེར་ཉེ་ནིས་གཙུག་པོ་གནད་བའི་གྲ་སྒྲུལ་ཆེ་ཁག་གི་ཡང་་
མིད་དོས་འཛིན་ཞུ་ཞུགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་དེ་ལག་བརྟན་རི་རྩུབ་བྱང་བ
དཔེ་མཆོན་ཏུ་བརྗོད་ན། ཞོང་གསལ་གསེར་བུ་མ་དཔྱག་འདོན་དགོས་
པའི་གསེར་ཡིག་ཐེབས་མ་ཐག་ཏུ་ལའི་གྲ་མ་སྒྲུ་ཐེང་བརྒྱད་པས་པོད་་་་་་
ཚོངས་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་གནད་བའི་རྒྱ་སྒྲུང་བཀའ་ཤོག་གི་འབྲུ་དོན་ལ།

“གནམ་གྱི་རྩ་འཇམ་དབྱངས་ཞོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་རྒྱན་པར་་་་་་
བཀའ་དྲིན་གྲ་ན་མེད་པ་གནད་བ་མ་ཟད། བྱེ་བྲག་ཞུ་མེར་འཆང་བའི་
འིང་ལྷགས་ཡར་རྒྱས་མཛད་པ་དང་། ཡང་པོད་འབངས་སྒྱུ་བྱངས་ལ་
བྱམས་གཟིགས་གནད་བ་འདི་དག་བཀའ་དྲིན་སྒྲུ་མཐའ་མེད་པ་ཡིན་་་་་་
འདུག་ཅིང་། ལྷག་དོན་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་ཆོས་ལྷགས་སྒྲུ་རྒྱར་པའི་མེར་མོ་བ
ནམས་ཀྱང་འཇམ་དབྱངས་ཞོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དྲིན་སྒྲིང་ལ་བཅངས་་
ཉེ་བསྐྱབ་པ་ལ་བཙོན་པ་དང་། རང་རང་ཡང་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་དགོས་པ
མཐར་ཐུན་བྱས་པའི་རྒྱན་ཏུ་ཞོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དྲིན་གསལ་བྱེད་་་་་
ཞབས་བརྟན་གྱི་ཆོས་མང་པོ་འདོན་པ་སྐགས་ལ་འབད་བཙོན་བྱས་ཆེ་རང་

རང་ཡང་ཐར་པ་དང་། ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་གོ་འཕང་རིམ་འཛེགས་
 ཡོང་བ་བཅས་འདི་དོན་བྱས་ཆེ་ཞུ་མེད་ཀྱི་དགེ་འདུན་ཚུལ་ལྡན་ཡིན་.....
 འདུག དེང་སང་ཁ་ཐུལ་པལ་ཆེར་ཡང་ཆོས་ལ་སྒོམ་སྦྱོར་མི་བྱེད་པ་འདི་
 བཞིན་སྟེ་བ་དོན་འཛིན་སྐབས་དེས་གསལ་ཐག་མ་བཅད་འདུག་པའི་.....
 ལྟམས། མེར་མོ་བ་སྟེ་བྱིངས་ནས་བྱང་དད་ལུས་མི་བྱེད་པ་དང་། དེ་
 བརྒྱུད་ཆོས་སྦྱོར་ཁག་ལ་སྟུན་འདེན་ལྷན་ནས་ཡུང་ཆེག་གི་གང་ཐེར་ལྟར་
 དོན་འཛིན་གྱི་ཆ་བཞག་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་དོན་ཏུ་ནོམ་པར་བལྟས་པའི་
 མི་རྒྱ་ཆ་ལག་ལྡན་ཡོད་པའི་བྱུག་ཁྱུ་ག་དག་ལ་དོན་འཛིན་དེས་གསལ་ཡིན་
 མིན་རིགས་ཀྱི་ལམ་འགྲོ་མིན་སྟེ་ཆོགས་བྱུང་འདུག ད་ཆ་གོང་མ་བདག་པོ་
 ཆེན་པོའི་བཀའ་དྲིན་ལྷན་ན་མེད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བརྟན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་.....
 བསམ་བཤེས་ཏུང་ཆེ་པའི་དགོངས་དོན་ལྟར། ལྷ་སྟེ་དོ་མ་དོས་འཛིན་བྱས་ཆེ་
 ཞུ་མེད་ཀྱི་བརྟན་པ་ཆེ་མེད་དཔེ་ཞིང་ཡང་རྒྱས་ཡོང་ཆེད་གོང་མ་.....
 ཆེན་པོ་ནས་དགོངས་ཐབ་ལྷན་ན་མེད་པས་ཆེད་ཏུ་བརྟུལ་པའི་གསེར་གྱི་.....
 ལྷན་པ་དེན་པོ་ཆེ་བཀའ་མངགས་ཏུས་ཡུང་ནས་སྟེ་གཙུག་ཏུ་འཁྱར་ཏེ་.....
 འདི་གར་ཐེབས་བྱུང་བ། ལྷན་པ་དེན་པོ་ཆེ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་ཏུ་
 རྗེ་ཆེན་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་སྟེ་མཁུན་ཏུ་མཆོད་འདུལ་གྱི་བཞུགས་ཐོག་སྐད་
 བསམ་དོད་ལུལ་མ་ཆ་ཁག་གི་ལྷ་མ་སྟེ་འབྱུངས་པོས་གང་ཡིན་ནམས་པོ་
 སྟེ་འབྱུངས་པའི་སྟེ་ཁག་དང་། རྒྱ་ཏུས་ཆོས་ཡུངས་མིང་སྟེ་གསལ་ཞིབ་
 གསལ་གྱི་སྟེ་འགོད་བྱས་ཏེ་དེད་ཏུ་ལའི་ལྷ་མ་དང་། བོད་བཞུགས་བཀའ་
 མངགས་ལྷན་པ་ན་ནམས་ལ་གནས་ཚུལ་ལྟམ་པ་ལ་མོ་ཆོས་སྦྱོར་བཅས་
 སྟུན་འདེན་ལྷན་སྟེ་དོན་འཛིན་ཁ་གསལ་བྱུང་ཅང་། དེ་རིགས་ནམས་ཀྱི་

མོ་ན་ཟླ་རུ་ལ་མིང་སོགས་ཤིང་བྱང་ལ་ཕྱིས་ནས་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲུལ་པའི་ནང་...
 རུ་སྤྲུལ་མོག་ དེད་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་རྩོ་བསྐྱེད་ཀྱི་སྤྲུལ་མ་ཁ་གསལ་བྱིད་དེ་དགོན་
 བཙུག་གསུམ་ལ་བདེན་པ་བདར་ཞིང་། ཅིང་ཁ་པར་གསོལ་བ་བཏབ་
 བས་པ་གསལ་མངགས་པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ན་མས་སྤྲུལ་བྱང་རུ་གདན་འདྲིན་
 རྒྱས་པའི་ཆང་འཛོལ་སྤྲུལ་མོག་ མི་དམངས་ཀྱི་གདོང་རུ་ཤིང་བྱང་རོས་
 འཛོན་ཀྱི་ཐག་གཅོད་རྒྱུར། ལུའི་ཤིང་བྱང་རོ་མ་ཚན་ཆེ་དེ་རིགས་སྤྲུལ་སྤྲུལ་
 འབྲུལ་མེད་ཡིན་འདུག་པ། སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་གང་ཡིན་རོས་འཛོན་ཐག་
 གཅོད་བྱས་ཆོག་རྒྱ་མིན་ཅིང་། ཡང་ཆོས་སྤྲོད་ནས་སྤྲུལ་སྤྲུལ་གཅིག་རང་ལ་
 རོས་འཛོན་བྱས་ཆེ་དེ་ཁའི་མིང་གཅིག་པོ་དེ་བཞིན་རུ་ཤིང་བྱང་རུ་བྱིས་...
 པའི། དེ་མཚུངས་ཤིང་བྱང་མིང་མེད་གཅིག་བཅས་སྤྲུལ་ནང་བཅུག་ཉེ་
 དེས་མེད་མིང་མེད་པ་དེ་བཞིན་བཏོན་ཆེ་དེ་དག་སྤྲུལ་སྤྲུལ་རོ་མ་མིན་འདུག་
 པ་བཅས་ཡང་བསྐྱར་གཞན་དག་ལ་འཚོལ་དགོས་དང་། འདི་སྐོར་ད་
 རུང་སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་རང་འདོད་ཀྱི་རོས་འཛོན་བྱས་རིགས་ན་མས་བཙད་...
 གཅོད་བྱང་ཆེ་ཉེས་པ་དུག་པོ་གཅོད་དེས་ཡིན།..... ① ཞེས་འཁོད་འདུག་
 པ་སྤྲུལ་དེ་ནས་བསྐྱར་གསེར་སྤྲུལ་དུག་པོ་འདོན་ཀྱི་ལམ་སྤོལ་ལག་བསྐྱར་...
 གནང་ཡོད་ཅིང་། དཔེར་ན་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་སྤྲུལ་མེད་བཅུ་པ་རྩལ་བྱིས་སྤྲུལ་
 བཙུག་དང་། བཅུ་གཅིག་པ་མངས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ། བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་
 ལས་རྒྱ་མཚོ་བཅས་འོས་སྤྲུལ་བདམས་གསེས་ཀྱི་མཚན་བྱང་གསེར་སྤྲུལ་...
 བྱང་བཅུག་ཉེ་པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་རོ་མས་དུག་པོ་འདོན་བྱས་ཉེ་ཡང་...
 མིན་རུ་གདན་འཁེལ་བྱང་བ་དང་། རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མ་སྤྲུལ་མེད་དུག་པ་ལྟར་

(ཆུ་ཟང་ཟང་ལྷ་རྩུ་རུ་ལ་ཀྱི་དེབ་བསྐྱར་པར་རོས་108—110)

མོད་དུལ་པར་འདེབས་ཀྱི་སྐར་ཡང་། མོར་མོད་པའི་གསུང་གྲགས་
 མོར་ཁས་ལྷན་འདོགས་ས་གཙང་པོ་གཅིག་ནི་མོད་ཏུ་བལ་ལམ་ཉིད་པ་.....
 དང་། མོར་ལམ་གསུང་པའི་འཛའ་ཐང་སྐར་མིག་པར་པའི་ཉ་མིག་སྐར་མེ

མཉན་མིང་དག་དཔང་རྩལ་ཁྱིམ་སྐབས། བོད་རྒྱ་སྐབས་དེའི་རྒྱལ་ཡོངས་
 ཞིང་ཆེན་གཞན་དག་དང་འབྲེལ་བར་ས་གནས་རང་ཁུངས་སྟུང་དུལ་པར་...
 བརྒྱུ་འཕུས་ཆོག་པ་ཆིང་གོང་མའི་མིང་གཞུང་ལ་སྟན་མེད་ལུས་པ་ལྟར་...
 དུལ་ཁམ་པར་འདེབས་ཀྱི་ག་མིག་རིམ་བྱས་མཐར། ཟ࿳་ལ་1792བོད་
 རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་རྒྱ་ཕྱི་ལོར་བོད་ས་གནས་ཀྱི་འགོ་རྒྱལ་དུལ་...
 ཁམ་“བརྒྱ་གསུམ་ཞེ་དུག” (རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་
 དུག་ཟེར་) ཅེས་འཁོད་པ་དུལ་པར་རྒྱལ་འགོ་རྒྱལ་པ་དང་། དེའི་ཟ࿳་
 ལ་1793བོད་རྒྱ་སྐབས་ལོར་སྐར་ཡང་གོང་མའི་བཀའ་ལྟར་“ཆན་ལུང་...
 བའོ་གཙང་” (ཆན་ལུང་སྐབས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་ནོར་བུ་ཟེར་) ཞེས་པའི་རྒྱ་བོད་
 ཡིག་རིགས་གཉིས་འཁོད་ཀྱི་དུལ་ཁམ་པར་འདེབས་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་
 བརྒྱུང་ཆིང་གོང་མ་རིམ་ཅན་སོ་སོའི་སྐབས། “རྒྱ་ཆན་པུ་གཙང་། ”
 དང་། “དའོ་ཀུང་པུ་གཙང་། ” “ཤོན་ཚང་བོད་ཀྱི་རིན་འཁོར་ཁུ་
 མོན་ཞོ་གང་། ” ཞེས་པ་སོགས་རིམ་པར་པར་འདེབས་འབྲེལ་མཉམ་བྱས་
 པའི་དུལ་དང་འབྲེལ་བ་འཛིན་པ་དང་། ཟ࿳་ལ་ 1890 བོད་རབ་
 བྱུང་བཙོ་ལུ་པའི་རྒྱལ་སྟག་ལོར་སྐར་ཡང་། “བཙོ་ལུ་ཉེར་བཞི་”ཞེས་
 པའི་ཁམ་དཀར་སོགས་རིམ་འདོན་བྱས་པ་བཅས་མདོར་ན་བོད་དུལ་...
 པར་འདེབས་ཐོག་མའང་ཆིང་གོང་མའི་བཀའ་ལྟར་བཞིན་འགོ་རྒྱལ་པ་
 ཞིག་ཡིན།

ཅ་འཛིན་ཀྱི་དོན་ཆན་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་བོད་ས་...

① (དེ་མའི་བོད་ས་གནས་ཀྱི་དུལ་ལོར་གནས་བརྒྱུས་རྒྱ་ཡིག་དེབ་...

གནས་ཤིང་གཞུང་གི་ཕྱི་ནང་གི་རྒྱ་དཔོན་རིགས་པ་སྒོ་འཁེབ་...
 གྱི་ལམ་སྤོང་གཏུན་ལ་ཐབ་པ་མ་ཟད། རྟོག་གནས་རིམ་པ་མཛོ་དམའ་
 སོགས་ཞིབ་གསལ་དེའི་བཞོན་པུས་པར་“བཀའ་ཤག་རྒྱ་དེའི་”ཅེས་ཡོངས་
 ལྷ་བྱགས་པ་དེར་ལས་ཆེན་རེ་རེ་བཞིན་གྱི་རྟོག་གནས་རིམ་པ་དང་འཕྲོ་
 འཕྱར་ཡོ་རྒྱལ་ཆེད་གསར་མིང་འཁོད་སོགས་རྒྱན་རིང་ལེད་སྟོན་བྱས་ཀྱིན་
 དེའི་གཞི་རྒྱལ་གྱུར་ལྟུངས། སྤྱི་ལོ་ 1842 རྒྱ་གོང་ཁྲི་བཞུགས་ཤིང་
 གཉིས་པ། སྔ་དེར་བུང་བུ་བཞི་པའི་རྒྱ་ལྷ་ལོ་དེའི་གཞི་གསར་
 སྤྱི་བྱས་པའི་རྒྱ་དེའི་གྱི་ཞལ་པུས་ད་ལམ་ལག་སོན་བུང་བའི་འཕྲོ་...
 བཞུད་ནང་། “.....དགའ་ལྷན་སྟོགས་ལས་རྣམས་ཀྱལ་པའི་སྤོ་བའ་
 ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་གྱི་ཞལ་པུས་འཕྲིང་རྒྱ་འཁོད་པ་ཕྱི་ནང་གླེ་སྤོར་མངགས་...
 པ་རྣམས་ལ་གནས་པ་སྒོས་འཇམ་དབྱངས་སྟོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་རྟོག་
 གནས་ཆལ་བཞོ་རིམ་མཛོ་དམའ་རིམ་པར་ཕྱེ་བ་སྦྱིར་བཏང་སོགས་ བྱས་
 རྒྱེས་ལ་བཞེན་ནས་འཕར་མའི་བདག་རྒྱན་རྩལ་པ་སོགས་ཞིབ་གསལ་གྱི་...
 དེའི་གཞི་སྟོན་ཡོད་རྒྱལ་གྱུར་ཆེ་བར་བཞེན་ས་དཔང་ལྷན་རྒྱས་ནས་...
 བཀའ་བཞུར་རྩལ་པ་སྦྱི་པོར་ནོས་ཏེ་རང་ཤེས་འཁོས་པ་རྒྱན་གྱི་བཙོན་...
 པ་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་ཞིབ་མའི་སྟོ་ཡིས་ནན་ཏན་རྒྱ་དབྱང་དེ་དགོས་པ་...
 རྒྱ་མཆན་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོག་དོན་བད་ལུར་རྣམས་མ་ཉམས་པར།
 ལེགས་པར་སྦྱར་བ་སམ་གྱི་ཏའི་སྐད་རྒྱ་ལྷ་གིར་འཁོད་པ། གནས་
 པ་སྒོས་སྟོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་དཔོན་ཁྲི་བཞུགས་ཤིང་གཉིས་པ་རྒྱ་...
 ལྷ་བྱལ་ཆེས་དེའི་བར་དེའི་མེར་གསར་བསྤྱིགས་བཞོན་པ་ལ།”
 ཞེས་འཁོད་འདུག ཞིབ་པའི་ལས་ཆེན་དང་མི་མིང་སོགས་ཡོ་རྒྱལ་གྱི་

འབྲུལ་གཞི་མི་འབྱུང་བའི་ཆེད། གཤམ་རྩ་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་རྒྱ་མེད་བཅུ་
 གཅིག་པ་མཁས་བྱུང་བྱ་མཆོའི་སྐབས་དེའི་ཐེངས་རགས་བརྒྱུ་ལྷིན་འགྲོད་
 རྒྱ་ཡིན་པ་དེ་ཐོག་ནས་གཏན་འབེབས་དེ་ཞིབ་ཐུ་ལག་ལེན་བརྒྱུ་གས་
 གསལ་པོ་རྟོགས་བྱུང་བ་བཅས་དེ་དག་ནི་དོན་གནད་གལ་ཆེ་རིམ་འགའ་
 གས་དཔེ་མཆོན་ཅེས་རྩ་བརྒྱད་པ་ལགས་སོ། “ཐོད་ཀྱི་མྱིད་དོན་རྒྱལ་
 རབས་”ཟེར་བའི་ནང་སྐབས་དེའི་ཆབ་མྱིད་ལམ་བྱགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དང་།
 ལག་བརྒྱུར་གལ་ཆེ་འདི་དག་ཆོག་བྱུང་ཅེས་མ་ཁྲིམ་པར། “དམག་
 རོགས་བཏང་བ་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་མཐུན་རྒྱལ་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གིས་....
 གཅིག་ལ་དམག་རོགས་བཏང་བ་ཀྱི་འོས་ལས། དམག་རོགས་བཏང་
 བས་དེའི་མངའ་འོག་ཡིན་ཞེས་བརྒྱད་མི་བྱུང། ” ①ཐེངས་པ་སོགས་རང་
 རྒྱུ་ཉོག་བཤད་ཀྱི་ཡིག་རིགས་འདི་ལྟ་བུས་པོད་ཀྱི་མྱིད་དོན་མ་རྒྱལ་གྱི་...
 གོ་ཆོད་དང་མི་ཆོད་གོད་གསལ་པོ་རྒྱལ་ཡིག་རིགས་རོ་མ་རྟམས་ལ་རྟོག་...
 དཔྱད་བྱས་ན་ཆར་མས་མཐུན་བྱུང་བ་མི་འདུག་གམ་?

14. དབུས་གཙང་ཀྱན་པ་དེ་མིང་གསར་བྱ་བཏབ་པ་དང་། གོང་
 མ་ཆན་བྱང་གི་འབྲ་མང་ཕེབས་པ་ཆེ་པོ་བྱང་གི་གཟིམ་ཆར་ས་གཟུམ་
 འ་བཟུགས་ལྟ་གཟེང་བ།

དེ་ལྟར་པོད་ཀྱི་མྱིག་སྒྲིལ་གཏན་འབེབས་འདི་ནམས་ཐོག་མའི་.....
 འཆར་འགྲོད་ཐུ་ཁང་ཞན་ནས་བྱས་པ་ལས། ཁོང་རང་མར་ལམ་རྟ་སར་
 ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ཞིག་རྟག་ལུན་རིང་བཅད་ཐེད་པར་མངོན་ཏེ། རྒྱ་ལའི་
 ཟླ་མའི་རྟམ་མར་ནང་རྒྱ་སྤང་ཟླ་བ་དང་པོའི་“ཆོས་ཉི་ཤུ་ཉིན་གྱི་མང་”

①(ཐོད་ཀྱི་མྱིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ཐེངས་པའི་དེའི་དོས་956)

ཆེན་པོ་དབང་ཚུགས་ཀྱི་ཐེགས་ཤོད་མཛུགས་ཀྱི་ཐེགས་པ་དངོས་འབྱུང་།
 འིན་ཏུ་གསལ་ཅིང་། གཟིམ་རྒྱུད་དབང་ཁྲ་ཏུ་ཉན་རྒྱུ་ལྷན་རིང་ཐོག་
 རྒྱལ་མཐོན་ཆེན་པོ་ནས་ཀྱང་བཟུང་འཁོའི་དོན་ཐུགས་ལ་བཅངས་ཏེ།
 ད་ལམ་ཤོད་མ་ཆེན་པོ་ནས་ས་མཚམས་ཀྱི་ལས་དོན་འདིར་ནང་གི་ཁོན་...
 ཆེན་ཆེད་ཏུ་མངགས་པ་ལས། བ་རོལ་པོ་ལྷ་འབངས་ཀྱི་བཞེས་ཏེ་
 འཕྱུག་གཅིང་ཆོད་ཏུ་མཛད་པ་བཀའ་དྲིན་ཆེན་པོ་བྱང་། ད་ཏུང་ཉི་མ་
 རྒྱལ་ཚུགས་འདིར་གནས་པའི་འཁོ་བ་སེམས་ཅན་ནམས་ཤོད་མ་ཆེན་.....
 པའི་བཀའ་དྲིན་གྱིས་འཆོ་བ་ཞིག་ལགས་ན། ཤོད་མ་ཆེན་པོ་ནས་སྐར་
 བཞིན་ཏུ་ཐུགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་བསྐྱུངས་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཤོད་མ་ཆེན་
 པོར་ཉན་ཞུ་དགོས་ཆུལ་སོགས་པོད་ཀྱི་ལ་རྒྱར་དགོངས་པའི་བཀའ་སློབ་
 རྒྱ་ཆེར་བཟུལ།” ① ཅེས་སོགས་གསལ་ཞིང་། ཟླ་བ་དང་པོའི་ཆོས་
 ཉེར་ལུ་ཉིན་གྱིར་ཐང་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་སྐབས་ཏུ་ལའི་ཟླ་མ་མཚོག་གྱུར་ཅི་
 ས་ཁྲ་ནས་སྐྱེལ་བྱུང་ཏུ་ཐབ་སྐྱེལ་དབྱ་བྱར་སར་ཆིབས་བསྐྱུར་དང་། ལྷ་
 རྒྱའི་བྱང་དང་མཐོན་པོ་ལྷ་པོ་སོགས་མལ་ལྷོ་བར་དང་། སྐྱ་བཅར་ལ་མ་
 རྒྱ་ཏུར་གོང་པོ་རྒྱ་མདའ་བར། བཀའ་ཁོན་ལྷ་སྤངས་པ་དང་། མཐོན་
 སྐལ་བཟང་ཆུལ་བྱིམས་རྒྱར་ཁམས་བར་བཅས་སོ་སོར་ཐེབས་སྐྱེལ་ཏུ་...
 གཏོར་གནང་མཛད་འདུག

གྱུར་ཐང་ནང་སར་མ་ཐེབས་ཤོད་ཏུ་ཐེངས་དེའི་ཤོར་དམག་མཐར་...
 རྒྱུད་ཀྱི་གཡལ་རོར་ཞུགས་པའི་རྒྱ་དང་། མན་ཏུ། ཐང་གོལ་སོགས་ཀྱི་
 འཁོ་དམག་ནས་དབྱ་པོ་ལས་ནམ་པར་རྒྱལ་པའི་ཉན་མཐོན་དང་། ཤོད་

① (འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་གླེང་གསལ་207)

①(རྟ་ཆེན་རྒྱལ་མར་དང་པའི་པར་འབྲུག་ཕྱིན་ཤོག་གྲངས་183—185
མར་གསལ་)

དང་། རྒྱ་སྐད་ལ་མཛོ་པས་པ་ཐུན་པའི་གྱི་སར་ལྷ་ཁང་པཅས་བྱུང་ཞིང་།
 དེ་མིན་གཞིས་ཀ་ཅེ་དང་། འིང་རི། ཀོང་པོ་རྒྱ་མདའ་སོགས་
 ལུང་རྒྱ་ལུགས་ཀྱི་གྱི་སར་ལྷ་ཁང་ཡོད་པ་ན་མས་རུས་སྐབས་འདིའི་ཡས་
 མས་སྤྱ་བཞེངས་པར་མངོན་ནོ།

ཧྲི་ཨ་1795 བོད་རབ་བྱུང་པ་ཐུ་གསུམ་པའི་ཤིང་ལོས་ལོ་མོང་མ་
 ཆན་ལུང་ཁྲི་ལ་བཞུགས་ནས་ཨ་རུག་ཅུ་ཐམ་པ་སོང་ཞིང་། རྣམ་ཐར་ནང་།
 “ཟླ་པ་གསུམ་པའི་ཆོས་ལྷ་ཉིན་མོང་མ་ཆེན་པོའི་གསེར་གྱི་བཀའ་ལུང་
 ཐེབས་པར། རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་ནས་དེད་ཁྲི་ཨ་རུག་ཅུ་པའི་ཐོག་སྤྱ་ཡེར་
 མི་རྣམ་བཏང་ཆོག་པ་དང་། དེད་དཔུང་ཨ་ཁྲི་ཐམ་ཅུ་བཟན་པའི་ཆེད་
 དགེ་འདུན་གྱི་སྤེལ་ཆོས་འདྲོན་པ་དང་། མངའ་འབངས་མི་སེར་ལ་ཁྲལ་
 ཆག་བཏང་བ། མི་སེར་ནམས་ལ་མཛོད་ནས་དུལ་ཤར་ཁྲི་ཆོ་མང་པོ་
 དང་། འབྲུ་ཁལ་ཁྲི་ཆོ་མང་པོ་རྒྱན་པ་སོགས་ནི་དེད་ཀྱི་དཀོངས་པ་
 མཐར་ཐུག་དང་མཐུན་པའི་རྒྱ་པ་ཤིན་ཏུ་འཕེལ། དེའི་ཆེད་རྒྱ་ལའི་ཟླ་
 མར་གསོལ་རས་སྤྱ་ཁ་བཏགས་ནང་མཛོད། ཆོ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྤྱ། སིན་
 པོ་ཆེའི་ཐུག་ཐེང་ཅུ་དུ་འཕགས་པ། གཡང་འེའི་ཡིད་བཞིན་འགྲུག་པའི་
 ལུ་ཡེ། མོས་ཐུག་ཆ་གསུམ་པཅས་དང་། དུལ་ཤར་ཁྲི་ཆོ་གསུམ་པཅས་
 གནང་བ་ཡིན། སྤྱ་ཡེར་མཐན་པོ་ཡང་བཏང་ཆོག་ཅེས་ཐེབས་པའི་གསོལ་
 རས་ནམས་འདུལ་བར་པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་གཉིས་པཅར་བར་གཟིམ་
 རུང་དགའ་ལྡན་ཡང་ཆེར་མཇལ་ཁ་དང་། གསོལ་རས་ནམས་ཀྱང་དཔྱེས་
 བཞེས་མཛོད།” ① ཅེས་གསལ་ཞིང་། ཨ་འདིར་མོང་མ་ཆན་ལུང་ཁྲི་

① (འཇམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གྲངས་237)

བཞོམ་གནང་པར་མངོན་ཏེ་རྟ་ཆག་རྣམ་ཐར་ནང་། “འདི་ལོ་གནས་
 བཞོམ་གོང་མ་ཉི་ལྔ་རྒྱུ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་པོའི་གཤེར་ཁྱི་བཞོམ་ཏེ་གང་གི་རིགས་
 གྲས་སྤུ་བོ་བཅའ་ཆེན་ཆེན་པོ་གོང་མའི་རྒྱལ་པར་ཐེབས་པར་གཞུང་ལ་ནས་
 སྤྲ་མེར་འབུལ་མི་ཆེད་ཏུ་མངགས་པའི་གདོང་གོང་མ་ཡབ་སྤྲས་སོ་སོར་སྤྲ་
 མེར་གྱི་མཆོགས་ལྷ་དང་། ལེགས་སྤྲེས་གྱི་དངོས་པོ་གཏོས་ཆེ་བ་འབུལ་
 བར་མཛད།” ① ཅེས་འཁོད་འདུག་ཅིང་། ཆན་ལྷན་གྱི་བཞོམ་གནང་
 རྒྱུ་རབ་ལྷན་གྱི་སྤྲེལ་བཞེས་དང་བཞེན་རྣམས་གཅིག་ཅེར་ཏུ་མཛད་པ་མ་
 བཟད། འདྲ་ཐང་ཡང་པོད་ཏུ་བརྩམས་ཐེབས་ལྷན་བ་དང་། ལྷ་ལའི་ལྷ་མ་
 བརྒྱད་པ་ཆེན་པོས་སྤྱི་ལོ་ 1798 པོད་ལ་རྟ་པོར་ཆེ་པོ་བྱང་གི་གཞིམ་རྒྱུང་
 ལ་གསུམ་ཏུ་འདྲ་ཐང་བཞུགས་ལུལ་ཆེད་སྤྲོན་གནང་བའི་སྐོར། རྣམ་ཐར་
 ནང་“འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་མེན་མོ་ནས་པོད་ཆོངས་བདེ་སྤྱིད་འཕེལ་”
 ཆེད་དང་། ལྷན་པར་རྒྱ་པོད་ཀྱི་ཆེད་ལྷ་ཆང་མས་ལྷགས་སྤྲེལ་བཞེན་གྱི་
 རྒྱལ་འཆལ་ལྷ་བའི་རྟེན་ཏུ། གོང་མ་རང་གི་སྤྱི་བརྒྱན་དག་སྤྱོད་རྩི་རྩི་
 འཛིན་པའི་ཆ་བྱད་ཅན་སྤྱོད་གས་གསོལ་རས་བརྩམས་པ་ཏུ་ཅར་གྱི་.....
 བཞུགས་ལུལ་སྤྱོད་པ་མེད་གསེས། རྒྱལ་མ་མེན་ཆེན་པོས་བཀའ་ཐེབས་
 ལྷ། གོང་མ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་རྒྱལ་པ་ཀུན་གྱི་ཡབ་གཅིག་རྩི་བཅུན་འཇམ་
 དཔལ་དབྱངས་ཉིད་མི་རྩི་རྣམ་པར་བརྒྱན་པས་ན། ཉིད་པ་ཅས་པའི་
 འཇིག་རྟེན་ཀུན་གྱི་སྤྲུག་བྱ་བའི་གནས་ཡིན་ཅིང་། གངས་ཅན་པ་སྤྱི་དང་
 ལྷན་པར་གཤེར་མདོག་ཅོད་པ་ཏུ་འཆང་བའི་རིང་ལྷགས་འཛིན་པ་ཡོངས་
 ལ་ལྷགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་བཀའ་ལྷན་གྱིས་གཙུག་ཏུ་མཆོད་པར་མཛད་པ་

① (རྟ་ཆག་རྣམ་ཐར་དང་བའི་སྤྱོད་འཇམ་མེད་ཤོག་ལྷན་ལ་203)

ན། དེར་ལང་རྒྱལ་པ་ཙེང་ཁ་པའི་བརྟན་པ་རིན་ཆེན་འཕེལ་རྒྱས་སུ་
 བརྒྱགས་པ་ཤོང་མ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ཡིན་ཅིང་། དེས་ན་
 རང་ཅེ་ནམས་གང་གི་འདྲ་ཐང་ལ་སྤེལ་བྱ་བ་སུན་སུམ་ཆོགས་པས་མཚན་.....
 དཀོས་ཞེས་བཀའ་སློན་བཤད་སྟེ་བ་དང་། ཅེ་སྟག་སྐལ་བཟང་ཆོས་
 ཡགས་གཉིས་ལ་དོ་དམ་གྱི་བཀའ་བཀོད་བརྟུལ་ཏེ། བརྒྱགས་ལུལ་དོ་མ་
 ས་གསུམ་ནམ་རྒྱལ་གྱི་དབྱུང་སྟེ་ཆོག་ཡང་གཞུང་ལ་བཀའ་པའི་ཉིང་གཞེས་གྱི་
 གཞུང་རས་མཛེས་པ་དང་། འདྲ་ཐང་བརྒྱགས་ལུལ་གཞེས་རྒྱུ་གི་གཞུང་ལ་
 རྒྱ་ཕིབས་དང་བཅས་པ། དེའི་མྱིར་རྒྱ་ལྷགས་ཀྱི་བཀོད་པ་སུན་སུམ་
 ཆོགས་པའི་ཁ་མས་བཅད་པ་ལ་ནང་གོས་ཀྱི་ཡལ་བ་དང་། མཚན་རྣམས་
 བསམ་གྱི་མི་ཁྱབ་པའི་དབྱུང་སྟེ་འདྲ་ཐང་བརྒྱགས་ཆོག་སྟེ་མཐུན་ཏེ་མཐུན་
 ཆོག་རིམ་པ་ཏེ་མའི་ཉིང་གཞེས་དཔུང་། དཔུང་དཔུང་། གཡང་
 ལི། ཞེལ་གྱི་དཔུང་པ་ལྷ་ཆོགས་ཀྱིས་ཀུན་ཏེ་མཛེས་པར་མཛད་ཅིང་།
 ལྷ་ཁང་ཏེ་ལྷ་ལཱའི་མཚན་སྟོན་ཁོར་ར་ཁོར་ལྷག་ཏེ་འཇུགས་པར་མཛད། ”
 ①ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་ན་ལཱའི་སྤྲ་མ་བུན་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་ཤོང་མ་
 ཁང་ཞིའི་མཚན་བྱང་ཡང་ལྷ་ཁང་འདི་ཉིད་ཏེ་བསྐྱེགས་པ་བཅས་ བོད་.....
 དང་མེས་རྒྱལ་གྱི་འབྲེལ་བ་མཚན་པའི་མ་རྒྱས་ཀྱི་རིག་དངོས་འདི་དག་.....
 ཉམས་པ་མེད་པར་སྤར་བཞིན་ཅེ་མོ་བྱང་གི་ས་གསུམ་ལྷ་ཁང་ནང་ད་.....
 ལྷ་ཁང་དངོས་སུ་མཇལ་རྒྱ་ཡོད་དོ།

ཟ࿃་མ་ 1799 བོད་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ས་ལྷག་མོར་ཤོང་མ་
 ཆན་ལྷང་གྲོངས་པའི་སྟོར་ཏེ་ཆོག་ནམ་ཐར་ནང་། “སྤྲ་བ་གཉིས་པའི་

①(འཛམ་གླིང་མཐའ་རྒྱན་ཤོག་གངས་269)

ཆོས་པུ་སྐྱོར་ལ་དབང་སྒྲིགས་ནས་གོང་མ་ཡཔ་རྗེ་རྒྱལ་པོ་ཞི་པར་.....
 གཤེགས་པའི་གནས་ཚུལ་གྱི་ཆེད་ལས་ནས་ལ་མོན་ཏུ་འཕྱོར་འཕྲལ་མི་...
 རྗེ་པཀ་འི་དཔྱད་སྒྲིག་ནས་པ་བཟའ་ཆས་གོས་དཀར་པོ་དང་བཅས་ཏེ་...
 རྒྱན་བྱུང་ཐེབས་པར། དེ་འཕྲལ་སྐར་སྐྱོལ་གྱི་ལས་ནས་ལ་སྒྲིགས་ཞིབ་
 གྱི་སྒྲིག་ཆོས་པུ་བཞིའི་ཉིན་མེར་འཕྲས་ནས་དགེ་འདུན་ཁྱ་བརྩམས་གྱི་.....
 གངས་བདུན་བརྒྱ་སྐྱོར་ལྟ་ལྟ་བུ་ལས་ར་ཆེན་མོར་དགོངས་རྒྱུ་ཆེད་
 དམིགས་གྱི་འཆོགས་རྒྱ་དང་། དེ་མཚུངས་ར་ཆེད་དཔལ་ལྡན་རྒྱུད་སྐྱོད་
 ག་ཆར་དགེ་འདུན་སྐྱུལ་བརྒྱ་སྐྱོར་ཉིན་བདུན་གྱི་རིང་འཆོགས་རྒྱའི་དཔྱད་
 ཁ་དང་། དེ་དམ་བསྐྱོ་བཞག ཆེར་གསེར་གཏུང་ནམ་གཉིས་
 དང་། འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ། གོང་མའི་འདྲ་ཐང་བཅས་གྱི་སྐུ་
 བདུན་ཏུ་བརྒྱ་མཆོད། སེ་འཕྲས་ནས་ལ་པཀ་འ་རྒྱ་སྒྲིགས་འཕྲལ་ཏུ་
 བརྩམས། སང་ཉིན་ཆོས་པུ་བཞིའི་སྐར་ཆར་འདྲ་ཐང་གི་མཐུན་ཏུ་སྐྱུལ་ས་
 བཞོན་ལས་ཁྱིན་ལྟན་རྒྱས་ཆོགས་དཔྱད་སྐུ་ཐེབས་ཤིང་། དེ་སྒྲིག་བརྩན་
 སྤྱིར་མཆོག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ར་སྐྱོང་ནོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ། རྣམ་
 རྒྱལ་ག་ཆར་པ་ཉེར་གཅིག་པཅས་ནས་དཔལ་འཁོར་པོ་སྐྱོལ་པའི་བདག་...
 བརྩམས་གི་རིམ་པ་གནད་སྐྱོན་ཏུ་མཛད་པའི་སར། གོང་མས་པཀ་ས་
 མངགས་ཞམ་པ་ན་རྣམ་གཉིས་དང་། སྐྱུར་གྱི་ཆེ། སྤི་ཆའི་ཆེ། ལྱང་
 པཀ་འ་མདའ་སྒྲིགས་རྒྱ་པོད་གྱི་མི་དྲག་ཆར་མ་ན་བཟའ་གོས་དཀར་.....
 བན་པས་པའི་སྐོ་ནས་འདྲ་ཐང་ལ་རྒྱག་འཆོལ་གནད་། དེ་དག་གྱུབ་བརྩན་
 གོང་མ་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་པོར་ཡཔ་རྗེ་ཞིང་ཏུ་གཤེགས་པར་སྐྱགས་རལ་མི་.....
 བཛད་པ་དང་། སྐྱགས་དགོངས་རྒྱུ་ཕྱིད་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལྟར་མཛད་

ཚུལ། དགོངས་ཚུགས་ཀྱི་མཚན་རྒྱན་མཐན་པོ་གཏོང་ཚུགས་སོགས་ཀྱི་
གནས་ཚུལ་ལྟ་ཡིག་ཅེ་གོང་སོ་སོ་ནས་གྲུལ་ཅེ་འི་ལམ་ནས་འཁུལ་བར་.....
མཛད། ” ①ཅེས་འཁོད་འདུག

ཨྱི་པོ་ 1801 བོད་ཆུགས་བྱ་མར་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཤེང་བརྟན་པ་པལ་ནས་
པའི་ཉི་མ་མཚོག་དཔུས་ཐེབས་གནང་རྟེ། ས་ག་ལྷ་བའི་ཆེས་བཙུ་ལྷ་ཉིན་
ཉི་ལྔ་རོ་པོ་ཤུ་ལྷ་ཞེ་འི་རྒྱན་ཐར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་གིས་མཐན་པོ་...
མཛད་དེ་བརྟན་ཚུགས་ཀྱི་ལྷ་མ་པ་འཁུལ་བཞེས་དང་། བཀའ་ཚན་ལྟ་
གནང་སོགས་ཀྱི་མཛད་ཚོ་ཐར་རྒྱལ་ཉམས་མེད་ལེགས་པར་བརྟུངས། ཅམ
ཐར་ནང་ལྷ་བ་བརྟན་པའི་ཆེས་བཙུ་བཞི་ཉིན་“ཀླན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་...
འིན་པོ་ཆེ་དཔུས་ཐེབས་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུ་སྟེ་འཁུལ་ལྷ་ལེགས་པར་གྲུབ་པའི་
གནས་ཚུལ་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོར་གྲུལ་ཅེ་སྤུལ་བའི་བཀའ་ལན། ལྷ་མ་
བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་གར་གནང་རྟེན་དང་བཅས་ཐེབས་འདུག་པ་འཁུལ་.....
པའི་ཆེད་དུ། བོད་བཞུགས་ཏུ་ཞམ་བན་ཐེབས། (ནོར་ལྷིང་)ཆཔ་རྒྱང་
དཔུ་གཡལ་ནང་རྒྱུལ་མགོན་ཆེན་པོས་སྐུ་ཚོས་དང་དཔུ་པཎ་བཞེས་ཏེ་...
ལུས་འདུད་དང་བཅས་སྐུ་བཞེངས་གནང་ཐོག་ཞམ་པས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་
བཀའ་ཡིག་ཏུ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་རྒྱང་དུ། པཎ་ཆེན་ཞེར་ཏེ་ནི་དཔུས་
ཐེབས་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུ་ལྷ་མ་པ་འཁུལ་བཞེས་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་དེ་བཞིན་ལ།
འདྲེ་ལེགས་ཤིན་ཏུ་དགའ་ཞེས་བཀའ་བཟང་པོ་ལྷ་ན་མེད་པ་དང་བཅས་
དེའི་ཆེད་དུ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མར་གནང་རྟེན་ཁ་བཏགས། ལྷ་ཅའི་ཤེང་
བ། གསེར་ཀྱི་ཐར་བུ། ལུག་མ་ཆེ་བ་ཆ། ལྷ་བ་ཆ་གཉིས་བཅས་བརྟུལ་

①(དང་པའི་པད་འཛུལ་ཤོག་གངས་222)

བཀའ་སློན་ལྟ་བུ་སྟེ་སྟོན་གནས་པ་སྟོན་དགའ་ལྟ་བུ་པོ་བྱང་པའི་ཆོས་...
 མེད་འཕྱོད་ལས་ཀྱི་བྱེད་པོ་རྟམས་གསུང་སྟོན་ཀྱི་སྟོན་གནས་གདན་ས་ཆེན་...
 པོ་སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་དང་། དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོན་སྟེང་གིས་
 དབུས་ཀྱི་པ་མཐའ་རིས་སྒྲ་མ་ཆད་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་ཞབས་བརྟན་སྒྲ་...
 རིས་རྒྱ་ཆེ་འབད་འབྱུང་གིས་རྒྱུ་གནད་མཛད་རྒྱ། རྒྱ་བཅར་ཁྲ་ཐུན་
 མཁན་པོ་རྟམས་ཀྱི་སྟོན་སྟེང་གསུམ་མཐའི་འཆོ་བྱེད་རྒྱུད་གཞུང་ལག་ལེན་ལ་...
 མཁས་ཤིང་བྱང་པ་རི་ཡོད་རྟམས་ལའང་བཀའ་རྒྱ་ཆེད་བརྩམས་ཀྱིས་.....
 བཀྲག་ཉི་ཤུ་ག་ཙུ་ཆབ་རྟགས་ལ་གཞིགས་པའི་གསོལ་སྟུན་འབུལ་རྒྱ་དང་།
 རྒྱའི་རྒྱུད་ལས་འཛོད་བཞེས་ཀྱི་ཞབས་བརྩམས་ལྷ་རྒྱ་སྟོན་གནས་གང་ཅི་འཁྱོད་...
 མེད་མཛད་སྐད་སྤྱིང་བྱང་། དོན་རྒྱ་ཤིང་གི་རྟོར་རྒྱ་བརྟན་པའི་ཆོས་
 བཅོ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྟོན་འཁོར་གྱི་ཆར་མཛད་པ་མཐའ་མའི་གཟིམ་ཁྲིར་མནལ་
 བའི་ཚུལ་བཞེས་མཛད་འདུག” ① ཅེས་འཁོད་ཅིང་སྟུགས་དམ་གསལ་
 འདེབས་དང་། དགོངས་རྟོགས་མཛོད་སྟེན། རྒྱུར་བྱོན་གསོལ་འདེབས་
 སྟེན་ཐུང་ལས་ལྟར་མཛད་པ་དང་། “འདི་སྐབས་ཅེ་གོད་ཀྱི་བྱང་ན་
 རྒྱུད་པ་ཆང་མས་བྱོན་པ་ཡང་ཁ་གསར་མི་བྱོན་ཞིང་། རྟེན་དོན་དོན་
 འཁྱོལ་བ། ལས་ཆོན་སྒྲ་པོ་རྟམས་ནས་ཉིང་བྱོན་ལུང་ཅིང་། ལྟ་ཞོལ་
 ལུལ་གྱི་མཆོག་དམན་ཆང་མའི་སྟེས་པ་རྟམས་ནས་རྟ་རྒྱན་སྟོན་ཁེ་དང་།
 ལུང་མེད་རྟམས་ནས་མགོ་ལུས་ཀྱི་རྒྱན་ཆ་བཅས་རྒྱ་ཤས་བར་བསྟོལ་ཞིང་།
 རྟེན་སྟོན་སྟེང་གཞུང་དང་། མདའ་རྒྱག་ཅེ་སྟེ་མི་བྱེད་པ་ཅན་ལས། ལྷག་

① (དགའ་བཞི་བའི་བྱང་བཛྟེད་དེབ་དོན་1217—1218)

དེ་མཆོག་འཇགས་ནི་པོ་ཏ་ལ་དང་། ལྷ་ས་ཐང་པར་གྱིས་མཆོག་དཔོན་གྱི་
 ཆང་མས་པལ་མ་སོང་། ”① ཞེས་གསལ་བ་དང་། “སྐྱེལ་ས་མཆོག་གྱུ་ལ་བའི་
 དབང་པོ་དཔོན་པ་གཞན་དོན་ཏུ་མ་གཤེགས་ཤོང་བོད་བཞུགས་ཨམ་...
 བན་བརྒྱད། ཤོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་གཤེར་སྟན་ཏུ་བརྒྱན་བལ་མི་
 བའི་གནས་ཚུལ་འབྲལ་གནང་མཛད་པར་བརྟེན། དེ་ཅིང་གཤེར་གྱི་གྱུ་
 ཁལ་ཆེན་པོ་ནས་འཁྱེད་ཨམ་བན་དང་། རྒྱའི་སྟན་པ་བཅས་གད་ཚེ་ལ་ཆེན་
 པོས་ཆེད་རྒྱུ་མཛད་འདུག་ཅུང་། དེ་དག་ན་མས་མི་ཆོན་ཆོན་སྐྱེ་ཏུར་
 འཁྱེར་སྐལ་སྐྱུ་དབང་ཐམས་ཅད་མཆོག་པ་དག་ཞིང་ཏུ་གཤེགས་ཀྱུ་...
 བ་འཇམ་དབྱངས་ཤོང་མ་ཆོས་ཀྱི་གྱུ་པོ་ནས་གསན་ཐོས་ལ་བརྟེན། རྒྱ་
 ཆལ་འཁྱེད་ཨམ་བན་ཅན་པོས་སྟོན་ཐོན་གྱི་རྒྱུ་གད་མིན་ཏུ་སྐྱེ་གཏུང་...
 འཁྱེར་པོ་ཆེར་གྱུ་ལུགས་ཀྱི་མཆོད་འབྲལ་ལྟེན་པ་དང་། དཔོན་པ་རྒྱལ་ས་
 རྒྱུ་པར་ནང་གི་རྒྱུར་གོ་ཆེ་ཅན་དཔོན་ཁག་ན་མས་སྟོན་པོ་ལ་བཞིན་.....
 འཁྱེར་བའི་བཀའ་མངགས་དཔོན་པ་དོན་གྱི་ལྟེན་སྟོན་མས་ཀྱུ་པ་བརྒྱན་.....
 རྒྱུར་མོག་” ② ཅེས་འཁོད་འདུག

དེ་རྒྱུར་ལའི་ཐང་མ་སྐྱེ་ལྟེན་བརྒྱད་པ་སྐྱེ་གཤེགས་རྒྱུ་མིན་རྒྱུར་ཏེ་
 ཆག་ནོ་མིན་ཏན་པོད་རྒྱུར་ཆོས་མིན་གྱི་གྱུ་ཆལ་ཏུ་དབང་བརྒྱར་བའི་
 རྒྱུར། “པོད་ཀྱི་མིན་དོན་གྱུ་རབས་”ཟེར་བའི་ནང་། “སྐལ་ས་དེར་
 བཀའ་གས་དང་། རྒྱ་བཅར་གྱི་མཁན། གདན་ས་གསུམ། པོད་རྒྱུར་ས་
 མེར་སྐྱེ་མི་དཔངས་བཅས་ནས་མིན་རྒྱུར་ཏེ་ཆག་ནོ་མིན་ཏན་པོད་པོ་ཆེར་

① (དགའ་བཞི་བའི་རྒྱུར་བརྒྱད་དེབ་དོན་1221)

② (དགའ་བཞི་བའི་རྒྱུར་བརྒྱད་དེབ་དོན་1226)

ལྷལ་པའི་ལྷལ་ཚབ་ཏུ་ལྷགས་ཀྱི་ལྷགས་འགན་གཙང་མ་བཞེས་ནས།
 ལྷལ་པའི་ཡང་མིན་མཚམས་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་འབྲུལ་བྲལ་ངེས་རྟེན་བཅད་.....
 ཅད་གནད་རྒྱས་མཚོན། གཞུང་དོན་ཁི་དྲག་གང་ལའང་ལྷགས་འཁུར་
 ཆེ་བཞེས་ཡོང་བའི་གསོལ་འདེབས་ཀྱིས། ① ཞེས་པོ་རྒྱས་ཡིག་རིགས་ཀྱི་
 ལུང་ཁྲུངས་གང་ཡང་མ་དྲངས་པར་བྱས་འདུག ང་ཚོས་རྟ་ཆ་གཞན་མིན་
 ཉན་དེ་ཉིད་ཀྱི་ནམ་ཐར་དད་པའི་པར་ལྗོངས་ཁྱེད་ནང་གི་ལྷ་འཁོར་པ་
 དེ་འདྲིན་རྒྱ་ཡིན། གྱི་མ་ 1805 སྔོན་ཤིང་ཁྲུང་པོར། “ཁོང་མ་ཚམས་ཀྱི་
 ལྷལ་པོས། བཞོན་པོ་ཉིད་ལྷལ་པའི་ལྷལ་ཚབ་ཆོས་མིན་གཉིས་ལྡན་ཀྱི་
 ཁྱེད་ཐོར་དབང་བསྐྱར་བའི་གསེར་ཡིག་དང་བཅས་ཆེད་ཏུ་བཀའ་མངགས་
 པའི་རྟ་རྒྱ་མོ་ཡེ་ཤེབས་སྐད་གསན་པར་རྒྱུ་རིང་ལྷུང་སོགས་ཀྱང་.....
 བསྐྱལ་ཅིང་། ཆོས་ཉེར་བཞིའི་ཉིན་སྐབས་མཁོན་ཉིད་ཏུ་ཐོག་སྐྱ་ཆེ་
 ཁག་ནམས་དང་། ཞམ་བན་གཉིས། གཞུང་ལའི་མི་དྲག་སོགས་དང་
 ལྷན་ཅིག་ཏུ་ལུང་ཁང་གཡུལ་ཁར་གསེར་ཡིག་གི་ཆིབས་བསྐྱར་ལྱོན་ཏེ་...
 མཇལ་འཕྲད་དང་། དེ་ནས་ཆེར་ཆིབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་གཟིམ་རྒྱུང་བའི་ལྷན་
 འབྲེལ་ཏུ་སྐབས་མཁོན་མཚམས་(རྟ་ཆ་གཞན་)གཙོ་ཐོར་བཞུགས་སོགས་རྒྱུ་
 རིན་པོ་ཆེས་གཙོ་མཛད་པའི་སྐྱུ་ལ་ཆེ་ཁག་དང་། ལུང་བཀའ་མངའ།
 ལེ་འབྲས་ཀྱི་སྐྱ་མ་ལས་ལྷེ། ཅེ་མོད་ཀྱི་ལས་ཆན་པ་ནམས་དང་། ཞམ་
 བན་ནམ་གཉིས། ལྷུང་མི་སོགས་ཅོང་སོགས་རྒྱ་ཐོད་ཀྱི་མི་དྲག་ཆང་
 འཛོམས་སོགས་བཀའ་མངགས་རྟ་རྒྱ་མོ་ནས་ཁོང་མའི་གསེར་ཡིག་ལྷག་
 ཏུ་འབྲལ་བཞེས་སོགས་ ལྷུང་ཡིག་ནས་སྐྱབ་འབྲལ་མཛད་པ་ཆང་མའི་སྐྱབ་

① (སྔོན་ཀྱི་མིན་དོན་ལྷལ་རབས་ཟེར་བའི་དེ་བ་རྣོས་663)

ལམ་རུ་བསྟར་བ་ན་འདི་སྟར་རུ་གསལ་ཏེ། རྩོམ་པ་གནམ་གྱི་ཤེ་མོང་
 བཅན་པོས་ས་ཉིད་ཡོངས་ལ་དབང་བསྟར་བའི་རྒྱུ་ཉིད་བཀའ། རྩོམ་
 རུ་ཐོག་སྟེ་སོགས་དཀོན་མཆོད་ཐུགས་ཅད་ཀྱི་མཁའ་སྒྲ་ན་མས་དང་། བཀའ་
 ཐོན་བཞི། མདའ་དཀོན་སོགས་ཐུ་པ་ཐུགས་ཅད་ལ་ཐབ་པར། རྒྱ་ལའི་
 རྒྱ་མ་ནི་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་ཡོངས་ཀྱི་མངའ་བདག རྒྱ་མ་ཐུགས་
 ཅད་ཀྱི་གཙུག་པོ་ཡིན་པས་དབུས་གཙང་ན་འཁོད་པའི་རྒྱ་མོར་ཀུན་གྱི་དེ་...
 རྒྱུ་འཆའ་བའི་གནས་ཡིན་ཀྱང་། ད་པོས་འཕལ་རུ་སྐྱེ་བཞོད་པ་ཚོས་
 དབྱིངས་སྟེ་བསྟན་པའི་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཐོས་པས་དེད་ཀྱི་སྟུགས་ལ་ཤིན་རུ་...
 སངས་པར་གྱུར། རྒྱན་ཆད་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་ཡང་སྤྱིད་སྟུལ་སྟུལ་མ་ཚུན་གྱི་
 བར་རུ་སྒྲ་མ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ལས་ལ་བསྐྱོས་ཏེ་ལས་དོན་བསྤྱིད་རུ་འཇུག་ན་...
 དབུས་གཙང་གི་རྒྱ་མོར་ཐུགས་ཅད་ལ་ཐབ་ཐོགས་པ་འབྱུང་བར་འབྱུང་...
 བས་ན། རྩོམ་རུ་ཐོག་སྟེ་ཁྱོད་ནི་མི་སྒྲོ་གསལ་ཞིང་ཚོས་ལ་དགའ་བར་
 བ་ཆད། རྩོམ་པ་གནམ་སྟེང་དབྱང་ཨ་ར་བཞི་པའི་རུས་བཀའ་མངགས་
 ཏེ་དབུས་གཙང་གི་ལས་དོན་བསྤྱིས་པའི་རྒྱ་མོགས་སྟེ་བསྐྱོས་པ་ནས། ལས་
 དང་བྱ་བ་ཀུན་ལ་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་ལོས་མཐུན་བསྤྱིས་ཏེ་རྒྱལ་བཞིན་སྟོད་
 པས། དེའི་རྩོམ་དབུས་གཙང་རུ་འཁོད་པའི་རྒྱ་མོར་ཀུན་གྱིས་རྒྱལ་
 བཞིན་རུ་དད་པར་གྱུར་པའི་རྒྱ་མཆོད་དེའི་རྩོམ་དེད་ནས་ཁྱོད་ལ་བསྟུགས་
 བཞིན་མཆད་ཅིང་བསྟོད་པར་དགོངས། དེད་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་ཞིང་གཞན་
 རུ་སྟེ་གཤམས་འཇུག་པར། ཁོང་གི་སྐྱེའི་ཡང་སྤྱིད་སྟུལ་པ་མ་གསལ་གྱི་
 བར་རུ་རྩོམ་རུ་ཐོག་སྟེ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲ་མ་མེར་མོ་བ་ན་མས་ཀྱི་ལས་དོན་གྱི་
 རྒྱ་གཙུག་པོ་ཡིན་པ་ལས་ཀྱིས་ཤིག རྒྱལ་རུ་དེད་ཀྱིས་ས་ཉིད་གི་རྒྱུ་འཕྲ་

ཡོངས་ལ་བྱམས་བཅེས་གཟིགས་པའི་དཀོངས་བཞེད་མཆོག་དང་མཐུན་.....
 བར་ལྷ་མེར་གྱི་བསྟན་བ་དར་རྒྱས་དང་ལས་དོན་གང་ཡིན་ལ་དོ་དམ་ལེན་
 བར་གྱིས། རྩོགས་དེར་འཁོད་པའི་རྒྱ་མེར་ཐམས་ཅད་བདེ་སྦྱིད་ལ་འཁོད་
 པའི་རྒྱར་བ་ལ་བཙོན་པར་བགྱིས། བཀའ་བློན་མདའ་དཔོན་
 སྟགས་ཐམས་ཅད་གྱིས་ཀྱང་རང་རང་སོ་སོའི་ལས་སྐལ་ལ་འབད་བཙོན་.....
 རྒྱགས་དྲག་གི་སྟོན་ས་རྩུང་ཏུ་ཐོག་བྱ་ལ་རྟགས་བསྟོས་བགྱིད་དེ། རྩ་
 ལའི་བླ་མ་ཞལ་བཞུགས་ཏུས་གྱི་སྟོལ་བཞིན་གྱིས་ལ། ལས་དོན་ཐམས་ཅད་
 དེར་འཁོད་ལས་བྱེད་མཁན་གྱི་ཨམ་བན་ལ་ལྟས་ཞུ་བགྱིད་དེ་ཁྲིམས་སྟོལ་
 བཞིན་གྱིས། སྟན་མོང་ནས་བྱས་པས་ནན་ཏན་བགྱིས། ལེ་ཤོར་མ་
 བགྱིད་ཅིག ཆེད་ཏུ་བཀའ་མཐས་སོ། ཞེས་ཐེབས་པའི་དོན་ནམས་སྟགས་
 ཡུལ་ཏུ་མངའ་བར་མཛད་ཅིང་བདག་གིར་ལེགས་པར་བཞེས། ” ① ཞེས་
 དང་། “རྟོར་ལྷ་མེ་ལའི་ཆོས་བཅུ་གཉིས་ཏུས་ཆོས་གཟའ་སྐར་སྟགས་
 མཆོག་ཏུ་དགོ་པའི་ཉིན་མཐོན་པོ་ཉིད་གོང་མཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་གསེར་གྱི་
 བཀའ་མངགས་པའི་དོན་རྟུར། རྟར་བཅས་འགོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་
 མཐོན་དཔྱང་གཉེན་དམ་པར་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་རྒྱལ་ཚབ་ཆོས་མྱིད་.....
 གཉིས་ལྷན་གྱི་བྱེད་པོར་མདོན་པར་བཞེངས་པའི་ཁྲི་འདོན་མངའ་གསོལ་
 མཛད།” ② ཅེས་སྟགས་ཁྲི་འདོན་གྱི་མཛད་སྟོན་ཞིབ་པར་གསལ་འཁོད་
 འདུག་པ་བཅས་འདི་ལས་རྟག་པའི་བྱངས་འདྲེན་དགོས་དོན་མ་མཆིས་.....
 མོད། འོན་ཀྱང་སྟགས་པ་པོ་ནམས་དེ་བས་དེས་ཤེས་སྡེ་པའི་ཆེད་དེ་ལྟའི་

① (རྟ་ཆོག་ནམ་ཐར་དད་པའི་པད་འཇུག་ཤོག་གངས་444—447)

② (རྟ་ཆོག་ནམ་ཐར་དད་པའི་པད་འཇུག་ཤོག་གངས་444—447)

བོད་སྐད་ཀྱི་ཡི་རྒྱུ་ལྟར་གྱི་ཆ་འཇིག་ཐམ་དེ་བུ་ནང་དེ་ལྟར་གསལ་ཡོད་ཅི
 བ། “ཕྱ་ཆིན་ཁྱི་བུ་གསལ་དགུ་པ། རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཤིང་ཁྱི་རྒྱ་
 བཅུ་པའི་ཆོས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་རྒྱལ་དཔང་བཅུད་པ་ཆེན་པོ་དགུང་མལ་...
 ཞེ་བུན་ཐོག་དཀོངས་པ་ཞི་དབྱིངས་སུ་མཁལ། དེའི་རྒྱལ་གཤེར་སྟན་
 རྩལ་པའི་བཀའ་ཡིག་དཀོངས་དོན། རྩལ་ཏུ་མོག་སུ་སུ་མ་ཉི་ཤ་ཉིད་
 རྩལ་ཡང་ཆོས་མིན་སྤྱི་ཁྱེད་ཀྱི་མཛད་པོར་དཔང་བཅུད། འདི་མོ་
 གཤེར་སྟན་རྩལ་པའི་རྩལ་ཐམས་པ་ཀའ་བཟང་དང་རྩལ་པ་དེ་མོན་མེ་ལྷག་
 རྩལ་ཁང་ཏུ་ཁྱིར་བཞུགས་མཛད་པའི་དུལ་ཐམ་ཆེ་མོ་རྟ་ཆག་འདི་ཉིད་ལ་
 བཅུལ་བ་ཐེབས། ” ① ཞེས་གསལ་བ་ལས། བོད་རྒྱུངས་ཁེར་སྤྱི་
 མཁལ་ནས་འོས་ཐོ་ལུལ་བ་ཅེས་ཡང་འཁོད་མེད་ཅིང་། དུལ་ཐམ་ཆེ་མོ་
 འདི་ནི། ཁྱི་མོ་ 1751 བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་མེ་ཁྱང་མོར།
 ཤོང་མ་ཆན་ལྷང་གིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཆ་བ་དང་པོ་དེ་མོ་བའི་ལེགས་རྒྱ་...
 མཆོར་གནང་བ་དེ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་རྩལ་ཐམ་དེ་བུ་ནང་དེ་མོ་གཤེགས་
 རྩལ། “ཆན་ལྷང་ཁྱི་བུ་གསལ་ཞེ་གཉིས་པ་མེ་བྱ་རྒྱ་བཅུད་པའི་ཆོས་བཅུ་
 ལ་ཉིན་དེ་སྐད་ཅིང་ཏུ་ཐེབས་པའི་ཆ་མོ་ཡོད་པ་དགའ་ཐོན་ཁྱི་རྒྱར་ཞེ་ཉི
 བེ་ལོ་མེན་ཉན་དག་དཔང་རྒྱལ་བྱིས། (ཆེ་རྩལ་ཁྱིར་རྒྱལ་ཐོག་དང་པོ་ཆ་
 རྩལ་བུ་བ་) བོད་རྩེའི་ཁྱིར་ཐེབས། ཁྱི་མོ་བཅུ་ཐམ་པ་མཛད་ནས་མེ་
 རྟ་མོ་ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཡིག་དཀོངས་དོན་རྩལ་རྒྱ་རོལ་པའི་རྩལ་...
 རྩེའི་རྒྱ་ཆ་བུ་ལོ་ཅིང་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་ཁྱིར་ཐེབས། ཤོང་གི་དུལ་
 ཐམ་ཆེན་མོ་དེ་སྐད་དེ་མོ་རིན་པོ་ཆེའི་དེ་ག་རྒྱན་མཐུད་ཏུ་གནང་བ་དེ་དག

① (དེ་བཅེར་མོང་པའི་དམིགས་བྱ་མིས་མ་ཤོག་གྲངས་20)

དེ་ཞིག་དམ་ཅན་གྱི་པོ་དང་བཞུགས་པའི་པོ་དམ་ཅན་ཉེ་ཆ་གསུམ་མཛད་དེ་...
 མེ་ལུག་ལོ་མི་སྒྲ་མཐའ་པོའི་གདོང་རྒྱུང་ཁང་ཏུ་བཞེས། ” ① ཞེས་འཁོད་
 པ་ལྟར་དེ་ལྟ་ལ་ཐམ་ཆེ་མོ་དེ་ཐེངས་འདིར་པེ་ཅིན་ནས་སྤྲོད་ཡོང་བོད་ཏུ་...
 ཉ་ཆ་གཤམ་བསྐྱེད་ཐེབས་ཐུང་བའི་དོན་ཡིན་ཅིང་། དེ་ནི་པོ་དང་གྱི་ཀྱུ་ལ་
 ཆབ་སྲིད་རྒྱུང་ན་པེ་མ་གྱི་ལས་ཐམ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའང་རྟོགས་པར་བྱའོ།

རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་བརྒྱད་པ་ཆེན་པོའི་ཡབ་ཆང་ལ་གཞུང་ནས་འཁྱེད་སྤྱོད་
 ཐེབས་སུ་རྒྱ་དང་གཤམ་གྱི་ཐེད་གཞིས་ཀྱི་དང་། པོ་དང་ལུག་ལྟར་དམར་གཞིས་
 ཀྱི་མོགས་གནང་ཞིང་། བཞུགས་གནས་ཀྱང་ཉ་ལྷ་དགའ་ཆེ་ལ་ཏུ་གསུང་
 རྒྱན་བཅས་མཛད་པས་ཡབ་གཞིས་ཉ་ལྷ་བ་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་ཡིན་ནོ།

ལྷ་པ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་དཔྱད་པ་ལྟར་རྟོགས་སུ་མཆོད་པ་སྤྲོད་པ།

1. ཡབ་ཀྱི་དམ་ཅན་འཁྱེད་དང་གཞིས་ཁྱིམ་མངའ་གསུམ་ལྟམ་པ།

རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱེས་པའི་དཔྱད་པ་ལྟར་རྟོགས་སུ་མཆོད་ནི། རྣམ་ཐར་
 དང་པོའི་ཡིད་འཕྲོག་ལས་ཞིབ་པར་འབྱུང་བ་ལྟར། རང་ཀྱུ་ལ་མི་ཁྱོད་ཞིང་
 ཆེན་ཁོངས་མདོ་ཁམས་རྒྱུད་ཀྱི་པའི་ཆ་འབྲི་རྒྱུད་ཉེ་འགམ་ལྷན་པའི་ལུ་ལ།
 ལྷན་སྐྱེད་བརྒྱན་ཆོས་འཁོར་ཞེས་པའི་ཆོས་ལྷན་ཆེན་པོའི་ཉེ་འགམ་དཔོན་...
 ཆང་གི་ཁྱིམ་ཏུ་ཡབ་སྐུ་མི་བརྒྱན་འཁོར་ཆོས་རྒྱུང་དང་། ལུ་ལ་དོན་སྐྱེད་
 རྒྱལ་མ་གཉིས་ཀྱི་གསུ་སྐྱེད་པོ་1805པོ་དང་རབ་ལྟུང་བརྒྱ་གཞུག་པའི་གིང་
 རྒྱང་པའི་རྟོད་རྒྱ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་གལ་ཆེས་གཉིས་ཉིན་དོ་མཆར་པའི་རྣམས་
 བཟང་པོ་དང་བཅས་སུ་འབྱུངས་སོ།

① (ཐམ་དེ་བའི་ཏུ་དམིགས་སུ་མི་མ་པ་ཤོག་གསུང་17)

ཞོང་མའི་བཀའ་ལྟར་ཐུ་ལའི་གྲ་མ་བརྒྱད་པའི་ཡང་ཕྱིད་འོས་སྒྲུལ་ས
 གནས་གང་ལར་བཅད་གཅོད་ཕྱིད་སྐབས་སྒྲུལ་སྒྲུ་གང་དེ་དོ་མཆར་བའི་
 མཆན་ལྟས་བཟང་པོ་ལྟ་བུའི་གནས་སྒྲུལ་པོད་ཏུ་འདྲ་འཇུག་གིས་ཁྲུལ་པར་
 དེ་ཉེན་སྒྲུལ་ཆད་ཏེ་ཆག་ནོ་མེན་ཏན་མཆོག་དང་། བཀའ་སློན་བཞི་
 སོགས་ཆེ་སྒྲུ་བམས་ཅད་བཀའ་བསྟོན་ཏེ་སྤྱི་ལོ་1807པོད་རབ་བྱུང་བཅུ་
 བཞི་པའི་ཐོག་མ་མེ་ཡོས་ཡོར་སྒྲུ་ཞོང་མའི་སྒྲུབ་པས་ལ་གཟིམ་འགག་རབ་
 དེ་ཉེན་སྒྲུ་མཆོ་ཆེད་ཏུ་མངགས་ནས་འོས་སྒྲུལ་གདན་ཏུ་རྫོང་བདེའ་...
 གནད་པ་ལྟར་ལོ་དེའི་རྒྱ་བ་དབྱ་པའི་ནང་འོས་སྒྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཡལ་ཆར་
 སྒྲུ་པའོར་དང་བཅས་པ་རིམ་གྱིས་ཕེབས་མཐར་དེ་ཞིག་ཞོང་མ་ཆེན་པོར་
 གསེར་སྒྲན་སྒྲོན་ཏེ་བཀའ་བསྐྱུག་དཔྱོད་ཏུ་བསྐྱུག་ཆུང་ལ། ཆལ་ལྷུང་ཐང་གི་
 གཙུག་ལག་ཁང་ཏུ་གདན་དྲངས་ནས་བཞུགས་སྐབས་ཆགས། སྐབས་དེར་
 དེ་མེན་གྱི་འོས་སྒྲུལ་གཞན་དག་དེ་རྒྱང་ཡོད་པར་མདོན་ཏེ། རྣམ་ཐར་
 ལས། “.....མྱི་ནང་གི་རྟགས་སྒྲན་སྒྲུལ་ཆོགས་པས་ཡང་ཕྱིད་མཆོག་གི་
 སྒྲུལ་སྒྲུར་ཆོད་མེད་ཏུ་སྤྱུལ་ཐིན་ནའང་། པོད་གངས་ཅན་གྱི་མི་ལལ་སྒྲ་
 ཆེ་ནི་དོན་ཡིན་པ་ལ་འཇུག་པ་ན་མགོ་མཛེགས་མིང་མཐུ་དཀའ་བ། དོན་
 ཐིན་པར་འཇུག་པ་ལ་དབང་པོ་བརྒྱལ་པོའི་འཇུག་པས་ཞུགས་པ། སྤྱི་
 རྒྱངས་རབ་རིམ་གྱི་སྒྲོན་གྱིས་མིག་སྤངས་པ་དག་གི་ཡིང་རྟག་པས་ལ་བའི་...
 མྱིར་(ལོ་དེའི་)རྒྱ་བ་བཅུ་པའི་ཆེས་འཁོར་གཟིམ་རྒྱར་ཉི་འོད་འཁྱིལ་པར་
 མཐུན་ཐོས་ཞུས་པར་བཞུར་ཏེ་ཆོས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་སྒྲན་དྲངས། སྐབས་
 མགོན་སྒྲུལ་ཆད་རིན་པོ་ཆེས་གཅོ་མང་ད། བཀའི་དབྱང་སྒྲོན་ནས་པ།
 གསོལ་གཟིམ་མཆོད་གསུམ། རྒྱང་ཡིག་ནས་པ་བཞི་སོགས་ཆེ་ཤོད་གྱི་

ལས་ཆེན་པ་ཐམས་ཅད་ནས་མགྲིན་གཅིག་ཏུ། གྲུབས་མཐོན་ཆེན་པོའི་
 ཡར་མིན་མཆོག་གི་རྒྱལ་པའི་རྒྱ་དོགས་གནས་བྱུང་བ་འདི་ནམས་ལས་གང་
 ཞིག་ཡིན་གྱི་གསལ་ཆའི་བཀའ་ལྟར་ནན་ཆགས་ཞུ་བ་གནང་བར། རྩ་
 རྩའི་བཀའ་ལྟར་ཐེབས་པ་ནི་འདི་སྐད་ཅེས། བ་ཡི་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་མའི་
 བར་ཏུ་ནོར་བུའི་འོད་ཟེར་མྱིན། ཞེས་གསལ་བར་ཐེབས་”ཞེས་གསལ་
 ཞིང་། བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལ་མོ་ཆངས་པར་ལྟར་ཞུ་གནང་བའི་
 ལན་ཏུ་འང་ཅེ་མཐུན་གྱི་བཟང་ཐེབས་བྱུང་འདུག “འོན་ཀྱང་ད་ཏུང་
 བཟླ་བ་ཅན་བཅད་བཅད་པའི་གསེར་བཞིན་ཏུ་ལེགས་པར་བརྟག་པའི་མྱིར།
 ཏྲུང་ཆུ་བརྩ་གཅིག་པའི་ཆོས་ཉི་ཤུའི་ཉིན་གཟའ་སྐར་ལུག་ལུ་མ་ཆོགས་པ་
 ལ། སྐར་ཐང་ཏུ་བཤ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཐུན་གཟིགས་ཆེན་པོ་དང་།
 རྒྱལ་ཆེན་པོ་མེན་ཏན་ས་མ་ཉི་པའི་རིན་པོ་ཆེ། བོད་བརྒྱགས་ཨམ་བན་
 རྩ་གཉིས། དེད་དེ་མོ་པ་(རྩ་ཐང་ཆོས་པ་པོ་)རྩ་མྱིང་རིན་པོ་ཆེ།
 བཤད་རྒྱུ་མྱིང་རྒྱལ་པའི་རྒྱ། ཆེ་མཆོག་མྱིང་རྒྱལ་པའི་རྒྱ་སོགས་ཏྲ་ཆོག་
 རྩ་ཆེ་དྲག་ནམས་དང་། བཀའ་རྒྱོན། བདའ་དཔོན། ཏུང་ཡིག་ནམ་
 པ་སོགས་ཆང་འཛིནས་གྱི་ཆོག་དོས་འཛིན་བརྟག་དཔྱད་ཞུ་སྐབས་ཉིང་གི་
 གཟིམ་རྒྱུང་ནས་ཤོད་ཆོས་ཆེན་ཏུ་རྒྱན་བྱངས་པར་.....གསལ་ཐ་གྲུབ་པ་
 དང་བརྩན་ལྟའི་ཨམ་བན་ནས་ཐུན་ལ་རྩ་ཏུ་དོས་འཛིན་གྱི་ཡོ་བྱང་...
 རྩ་མས་ཁྱིད་གྱིས་རྩོམ་ཅེས་བཀའ་གནང་བར། རྩལ་འདི་ནི་སེམས་ཅན་
 གྱིས་མངས་རྒྱས་ལ་ཆོད་བགམ་པ་ལྟར་ཏུ་འདུག་པས་ཤིན་ཏུ་བརྟེངས་པ་ཆེ་
 པ་དང་ཡང་པ་བྱུང་བྱུང་། ཨམ་བན་གྱི་ཆོག་ལས་བརྒྱུག་མ་ཐུས་པས་རིམ་

① (རྩ་ཐང་དད་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ཤོག་གསལ་23)

བཞིན་ཕུལ་བ་ནི། དང་པོར་ཕུལ་བ་སྐྱེས་ཤོད་མ་ན་ཤས་ཀྱི་ཕྱགས་དཔལ་
 ཉིན་ཕྱགས་མཉམ་མེད་རྩི་པོ་(ཨ་ཉི་ཤ་)ཆེན་པོའི་འབྲུག་སྤང་ཏུ་ཕྱགས་་་་
 པའི་སྒྲུལ་སྐྱེས་པ་ཉན་མ་དང་། རྩི་བཅུན་ཅད་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་སྤང་
 བཅུན་བཟ་ཤིས་རྩི་ཁ་པ། ཕྱག་བྲིལ། ཕྱག་ཁ་པ། སྐྱེས་པའི་ན་ཤས་
 དཔོན་བཅུགས་གཉིས་རེ་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་བར་་་་་་སྐྱེས་དང་ཉིན་དཔུང་རྩི་པོ་
 གང་ཡིན་ལ་འདི་དཔོན་ཡིན་ཞེས་གཅིག་ཀྱང་མ་འབྲུག་པར་རྩི་པོ་འཛིན་་་་་་
 མཛད། འདི་སྐབས་སྐྱེས་པ་བཅུན་གཉིས་ནས་ཤོད་མ་ཆེན་པོར། སྐྱེས་ཉིན་
 ཉིན་དཔུང་སྐྱགས་ལ་རྩི་པོ་འཛིན་ཡེགས་རྒྱལ་དང་། མཛད་སྐྱོད་སྐྱགས་
 གང་གི་སྒྲི་ནས་གཞན་འབྲུག་མེད་པ་ཡོད་རྒྱལ་གྱི་ཕུལ་ཅེ་(ཆུ་བཅུ་པའི་)
 ཆོས་ཉི་ཤུ་ཕྱག་གི་ཉིན་ཆུ་དཔོན་ཆད་འཛིན་པས་སྐྱོད་དཀྱིལ་འཁོར་སྤངས་་་
 བས་ཕུལ། ”① ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཐེངས་འདིའི་བཅུག་དཔུང་རྩི་པོ་འཛིན་
 བྱི་ཤོད་མར་ཡང་མྱིད་གཅིག་སྐྱོད་ཏུ་རྩི་པོ་འཛིན་ཕྱས་ཆོག་པ་ལུ་བདེའི་་་
 ཆེད་ཨམ་བན་གཉིས་རྩི་བསྐྱོད་ཀྱིས་བལྟ་བྱིས་ཕྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ན་མ་་་་
 བར་གྱི་ཆོག་རིས་ནས་གསལ་པོ་མཛོན་གྱི་འདུག

སྐྱེས་1808པོད་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ས་འབྲུག་མེད་ཆུ་བ་དང་་་
 པའི་“ཆོས་བཅུ་དཔུང་ཉིན། ཤོད་ཏུ་ཡང་མྱིད་ཀྱི་རྩི་པོ་འཛིན་ཡེགས་
 རྒྱལ་གྱི་ཕུལ་ཅེ་ཕུལ་པའི་བཀའ་ལན་ཏུ། སྐྱོན་ཆོས་འཁོར་སྐྱེས་པ་ཉན་
 འཛིན་ཆོས་སྐྱོད་གི་ཏུ་དེས། རྩི་པོའི་སྐྱེས་པ་ཆེན་པོ་སྐྱགས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་
 དཔོན་གསལ་ཆེ་ཞིང་། ཆུང་ཏུ་ནས་དག་འདོན་ཤིས་པ། སྐྱེས་ཉིན་ཉིན་
 དཔུང་སྐྱགས་མ་ཤོར་བར་རྩི་པོ་འཛིན་ཕྱེད་པས་མཛོན་གང་ས་ནས་ཐེ་ཆོ་མ་

① (ན་མ་ཐར་དད་པའི་ཡིད་འཕྲུག་ཤོག་ཤངས་ 24—26)

མ་དགོས་པས། མོང་མ་ཡབ་རྩེ་ཆེན་པོ་(ཆན་ཡུང་)དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་རྒྱས་
 ལྷ་ལྷ་ཡིན་ནའང་། འདི་འདྲའི་ཐད་ལ་བཀྱར་གཞོན་པ་དག་སྦྱོན་གནང་
 དེས་བཅས་གསེར་བྱམ་དཀྱུག་འདྲོན་མ་དགོས་པར། འདི་ཉིད་རང་རྒྱ་
 ལའི་སྒྲ་མའི་ཡང་མིད་ཀྱི་ཐག་བཅད་པ་ཡིན་ཅིང་། མོག་མའི་སྐུ་ཡོང་
 གནང་རྟེན་ཁ་བཏགས། ཆེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྐུ་བརྟན། རིན་པོ་ཆའི་
 སྤེང་བ། རྩི་ལ་བཅས་བཀའ་ཡིས་མངགས་པའི་ཅང་རྒྱན་མེ་ཆེན་གདོང་
 ལྷུང་མཚུགས་ཀྱི་གནང་རྒྱ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་དང་། དབུའི་གཙུག་ཕུད་
 བཞེས་རྒྱའི་སྒྲོང་ཀྱི་སྒྲན་གསན་འཁུལ་བར་ཞབས་པད་ཁྲི་སྒྲོན། མཁན་པོ་
 དཔལ་ལྷན། བཀྱས་རྒྱན་རྩི་གས་སྒྲ་མ་བཅས་ཐེབས་པར་མཇལ་ཐུག་
 བསྐྱལ། ① ཅེས་གསལ་བ་ལྷུང་དེ་ནས་མི་རིང་བར་པར་ཆེན་པལྷན་པའི་
 ཉི་མ་མཚོག་གིས། མཚོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆའི་དབུ་སྐྱེས་གཙུག་ཕུད་
 བཞེས་རྟེ་མཚོན་སྒྲོ་བཟང་བསྐྱན་པའི་འབྱུང་གནས་དག་དབང་ལྱང་རྟོགས་
 རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསལ་བར་མཇོད། “ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ཆེས་ཤུམ་ཀྱི་ཉིག།
 མོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་སྦྱོན་ཀྱི་གྲལ་ཅེའི་ཐོག་བཀའ་བཟང་པོ་……
 ཐེབས་པ་བཞེན་བཀའ་བསྐྱར་བར། རྒྱལ་ཆ་བཞོ་མིན་ཅན་རིན་པོ་ཆེས་
 དབུས་གཞུང་སའི་མི་དྲག་རྣམས་དང་། བཀས་མངགས་པའི་པོད་བཞུན་
 ཞམ་བན་རྣམ་གཉིས་དཔོན་འཁོར་དང་བཅས་པ་ཐེབས། ……སྐྱན་རྒྱས་
 དཔོན་འཁོར་དང་བཅས་པ་(ཆལ་ཡུང་ཐང་གི་)ཤོད་ཆོས་ཆེན་ཀྱི་སྐུ་ག་
 བཏེག་ བཞུན་ཁྲི་ཆེན་མའི་མཁུན་གྱང་སྤེར་ཀྱི་གོས་ཁའི་ཐོག་སྐྱན་དམར་
 བཏིང་པའི་སྤྱིང་མཚོག་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱན་བྱངས། ཞལ་གར་ཀྱི་སྐྱེས།

① (ནམ་ཐར་དད་པའི་ཡིད་འཛོག་ཤོག་གྲངས་27)

ཨམ་པན་ནམ་གཉིས་སྐྱེས་ཀྱི་པོ་ཚང་མ་སྒྲིངས་ནས། བཙུག་རྒྱལ་རིན་
 པོ་ཆེ་ལ་ཨམ་པན་ནམ་གཉིས་ནས་སྟན་འབྱུང་དུ། ཞོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་
 པོ་ནས་ཁྱེད་རང་ལྟ་ལའི་ཁྱ་མ་ལྟ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་མིང་འབྲུལ་མེད་ཡིན་
 པར་ཐག་ཚད་པ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་བརྒྱུང་སྟུག། བཙུག་པོ་ནམ་གཉིས་པན་
 རྩལ་ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གི་འབྲེལ་བ་ལྟན་ལྟམ་ཆོགས་པས། དེ་འབྲུལ་སྟུག
 གྱུར་ཞབས་བསྐྱེད་སྐྱེས་ལ་སྟོན་པ་མེད་པར། བཙུག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་
 ནས། ཞོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་བདག་ལ་བཀའ་བརྒྱུང་པོ་མེས་པ་
 སྟགས་རྩེ་ཆེ་ཞེས་གསྟུང་དལ་ཞིང་བརྗོད་པ་དག་པས་གསྟུངས་ཏེ་ཞོང་མ་
 ཆེན་པོར་ལྟས་འདུད་ཁྱ་ན་མེད་པ་མཛད། ①ཅེས་གསལ་འདུག

ཡང་མིང་རིན་པོ་ཆེ་གཅིག་མོག་སྟགས་གཏན་འཁེལ་རྩེས་པོ་རྒྱ་ལྟ་
 པའི་ཆོས་བདུན་ཉིན་ཆོས་རྒྱུགས་ཀྱི་སྟོ་ཡོན་འབྱུང་བའི་པོངས་འཛིན་དུ་
 འོན་ཀྱང་ལྟས་སྟུག་པའི་སྟུ་དང་། དེ་མོ་ཏྲོ་མོག་སྟུ་སྟུབ་བརྟན་འཛིགས་
 མེད་ཀྱི་མཚོ་གཉིས་བསྐོ་བཞག་གནང་བ་ལྟར་གསན་བསམ་ལ་ཆེ་གཅིག་
 ཏུ་གཞོལ་པར་མཛད་འདུག

ཨ་དེའི་པོ་རྒྱ་གསུམ་པའི་ནང་། ཞོང་མ་རྩ་ཆིང་གིས་ཆེད་དུ་
 བཅད་གསུམ་པའི་གསེར་ཡིག་པ་ཁྱིན་སྒྱའི་ཅང་ཅུན་མེ་ཆིང་ལྟ་གསུམ་འཛུར་ནས་
 བཙུག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེར་ལྟ་ལའི་ཁྱ་མའི་ཡང་མིང་གཅིག་མོག་གཏན་.....
 འཁེལ་མིན་པའི་བཀའ་ཡིག་དང་། གནང་ཉིན་རྩམས་སྟུག་ཞིང་། སྐར་
 ཡང་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ནང་གསེར་ཁྱི་མང་འགས་ལྱི་མཛད་སྐོར་ཞུགས་
 མི་ཏུ་ལེན་ཏུན་མང་དང་། དག་འཛིན་ལྟ་དེ་གི་ཏྲོ་མོག་སྟུ། ཨ་མ་

① (ནམ་ཐར་དད་པའི་ཡིད་འཕྲོག་སྐྱེས་གསུང་28)

ཁོན། འི་ཐེ་སོགས་དཔོན་འཁོར་ན་མས་ལྟ་སར་འཁྱོར་ནས་གོང་མའི་
བཀའ་དང་། གནང་ཉིན་སོགས་རྒྱ་ལའི་བླ་མར་སྤུལ་ཏེ་མངལ་བྱས་ཞུས་
འདུག

ཨ་དེའི་ཐོད་རྒྱ་དགུ་པའི་ཆོས་པལ་ཉིན་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་ཆིབས་བསྟུ་...
གཟུགས་རྒྱས་དང་པཅས་ལྷང་མང་ནས་ཐེབས་སོན་གྱིས་སྦྱིད་ཆུ་པ་སྤྲུལ་ནས་
དཔལ་པལ་གསལ་མང་ཏུ་ཐེབས་པ་དང་། དེ་གར་བཞུགས་ཞག་གཉིས་
གནང་ནས་ཆོས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་ཐུར་སྤྲུལ་ཆིབས་བསྟུར་ཆེ་མོའི་ཡོ་ལང་...
གཟུགས་རྒྱས་དང་པཅས་ཆེ་མོ་བྱང་ཆེན་པོའི་གཟིམ་རྒྱུད་ཉི་འདྲ་ཏུ་ཞབས་
སོར་འཁོར་ཅིང་། ཆོར་ཉེར་གཉིས་ཉིན་ཆེ་ཆོས་ཆེན་མིང་ནི་སྤྱན་
ཆོགས་ཀྱི་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་ཞུས་པའི་སྐོར་ན་མས་གཟུགས་ཅིང་རྒྱས་
ལ་ཞིབ་ཆོགས་པ་ན་མ་མང་ནང་འཁོར་འདུག་ཀྱང་ཡི་གེ་མང་དོགས་ཀྱི་...
འདིར་མ་སྒྲིག།

ཐོན་ཀྱང་སྐབས་དེའི་རྒྱལ་པའི་ཡང་མིང་དོན་འཛིན་གཏུན་འགེལ་...
ཐེད་ཚུགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་“པོད་ཀྱི་མིང་དོན་རྒྱལ་རབས་”ཟེར་བ་དེའི་ནང་...
“དེ་ལས་རྒྱལ་པའི་ཡང་མིང་འབྱུང་བུལ་ཡིད་ཆེས་གསལ་པོར་བྱུང་བས་...
གསེར་བྱམ་དཔྱད་འདོན་ཐེད་རྒྱ་མོགས་ལ་ཆ་འཛིན་འཕྲོས་པ་ཙམ་མ་...
བྱས་པར་ཐུར་ལས་ཆོས་ཚུགས་ཀྱི་བཀྲག་དབྱེད་ཞུས་ཏེ་ཐག་གཅོད་དེའི་...
པ་སྤྲུལ་ཐེད་རྒྱུད་བྱས་”①ཟེར་བ་སོགས་ཐོས་འདུག་པར་བཞེན་འདིར་...
ན་མ་མང་ནས་དེ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཏུ་མ་བྱ་གཅིག་འདོན་དཔོན་པ་འདུག་དེ
ཡང་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གྱུ་པའི་ཉིན་གཉིས་པ་ཏེ། “རྒྱ་པ་དགུ་པའི་

① (དེབ་དེའི་སྔོན་ཆ་པར་དོན་669)

ཆེས་ཉི་ཤུ་གསུམ་པ། སྒྲིང་མ་ཆེན་པོ་ནས་མཆོག་གྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་
 ལྷམ་དཔུག་མ་དཀོས་པར་དཔུག་ཆེན་པོས་རྒྱ་མཚོ་མཛད་པའི་.....
 བཀའ་འདྲིན་གྱི་ཁྱད་རྒྱ་ལ་བར་གཞིམ་རྒྱུར་སྒྲིང་མ་ཆེན་པོ་གྲུལ་ཏུ་སྒྲིང་
 མ་ཡལ་རྒྱའི་འདྲ་མཛད་དང་། རྒྱ་ཆེན་གྱི་མཆོག་ལྷམ་ལྷུ་མཛུགས་ཏུ་
 མཆོད་པ་ལྷ་ལྷའི་མཛུགས་དང་བཅས། མཆོག་གྲུལ་རིན་པོ་ཆེ། རྒྱལ་ཆ་བ་
 བོ་མིན་ཉན། ཆེན་པོ་འདྲི་དཔོན་ཁ། རྒྱ་ལ་བཟུགས་ལྷམ་བན་གཉིས།
 ཡོངས་འཛིན་རྒྱལ་ལྷམ་རིན་པོ་ཆེ། ལྷུ་དེ་མ་པ། ཆེ་ཆོན་མིང་རྒྱལ་
 པའི་རྒྱ། ར་ཆེན་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། བཅོན་པོ་ལོ་མིན་ཉན། དབང་
 ཆེན་ལོ་མིན་ཉན། ཆེ་མཆོག་མིང་རྒྱལ་པའི་རྒྱ། ལེན་སྒྲིང་དཔའ་རྒྱལ་པའི་
 རྒྱ་པོ་གསལ་ལོ་འབྲས་ཀྱི་རྒྱལ་རྒྱ་ཆེ་ཁག་རྣམས་དང་། གསུང་ཆོག་ལྷམ་
 རྒྱ་ལྷམ་རྒྱལ་པ་ཆོང་གི་རྒྱལ་དཔོན་དཔུ་མཛད། སྒྲིང་པུང་པ་བཅས་
 བས་གསུང་ཆོག་རྒྱལ་རིང་པའི་ཁོག་རྒྱགས་ཆོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད། དེ་
 ཆེས་སྒྲིང་ས་མཆོག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྒྱལ་པུན་གྱི་རྒྱས་དར་ཞིང་རྒྱས་
 པ། དེ་འཛིན་ཕྱིད་པོ་རྣམས་ལྷམ་པད་བརྟན་པ། བརྟན་པ་བརྟན་
 འཛིན་དང་བཅས་པ་ལ་མི་ལྷའི་ལྷམ་པ་རྒྱར་བཞེས་པ་སྒྲིང་མ་པད་པ་པོ་.....
 ཆེན་པོའི་ལྷམ་པད་བརྟན་པ་ཁྱི་ལྷམ་གྱི་ལྷམ་པ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་
 མང་པ་མང་རྣམས་སྒྲིང་ནས་སྒྲིང་ཏུ་འཕེལ་བའི་རྒྱགས་པུན་འདྲི་རིམ་པ་ཡང་
 རྒྱན་ཞིང་འཕེལ་བའི་གསུང་གསལ་མཆོད་པོས་མཛད་པ་ན། མཐས་
 ཅད་ལྷུང་དད་པའི་དཔུ་པ་སྒྲིང་པའི་དགའ་བའི་ཡིད་མཆོ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་
 པར་ལྷུར། ① ཅེས་གསལ་པ་དེ་ལས་མ་རྒྱས་ཀྱི་དོན་དཔོན་དེ་གསལ་

① (དད་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ཤོག་གསལ་69)

བཤད་བྱེད་ཀྱི་ནང་ལོ། ཟླ་དེའི་ཆེས་ཉེར་ལུ་ཉིན་ཅེ་ཆོས་མ་ཆེན་ཏུ་རྒྱ་པོད་
 ཆེ་རྒྱ་མཐའ་དག་ལ་གཞུང་ནས་དཔོན་ལ་ཚོན་མཛད་མོ་རྒྱ་ཆེ་བཤམས་པ་...
 དང་། ཆེས་ཉེར་རྒྱ་ཉིན་གོང་མའི་བཀའ་མངགས་ཏེ་ཆེན་ཆིང་མང་
 དང་། དགའ་ལྷན་གྱི་རེ་གེ་ཏེ་ཚོགས་སྤྱི་ཁྱི་ནག་པ་སོགས་གསེར་ཁྱི་
 མངའ་གསོལ་གྱི་མཛད་མོར་ཞུགས་མཁན་ནམས་སྤྱིར་ཐེབས་ཚོན་ལྷན་ཏུ་
 འཁྱེར་བར་ཞེ་ཡོན་དང་། རྒྱུང་བ་གསོལ་རས། གཞུང་མོལ། གོང་
 མར་འཆམས་ཞུ་བཅས་གནང་བའི་སྒོར་ཡང་ཞིབ་རྒྱས་སྤྱི་འཁོད་འདུག

སྤྱི་མོ་1810པོད་རྒྱ་གསར་ཏེ་ཡོར་ཅེ་མོ་བྱང་ཆེན་པོའི་གསེམ་རྒྱུང་.....
 སོགས་ཁག་ཅིག་ལ་ཉམས་གསོ་མཛད་པར་མདོན་ཏེ་ནམ་མཐར་ནང་“དེ་
 ཡང་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ལུ་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱ་གསར་སྤྱི་དང་མཛད་བྱུང་འཕྲིན་
 ལས་བཟང་པོ་ལས་ཐེ་མྱིད་རིམ་ཅན་གྱིས་ལེགས་པར་བརྒྱབས་པའི་མོ་བྱང་
 ཆེན་པོ་མདོན་པར་མཛོ་བ། ལྷའི་དབང་པོའི་ཁང་བཟང་གི་ཕྱལ་ཏུ་
 འཕོས་པ་འདྲ་བ་འདི་ཉིད་རྒྱ་གསར་བཟང་ནས་ཡོ་བརྒྱ་མཁུ་ཏུ་མ་སོང་བའི་...
 རྒྱུན་གྱིས་རིམ་བཞིན་གོགས་སྒྲོན་ཏུ་སྤྱིར་པར་བརྟེན། མཆོད་པོན་གཉིས
 དཔོངས་པ་གཅིག་ཏུ་སྤྱིར་པ་དང་། ལྷ་སྤྱི་མའི་ཕྱང་བརྟན་ལ་ཡང་ཞིག་
 གསོ་བྱེད་པར་སྐབས་སྤྱི་བབས་པ་བཅས། རྒྱལ་བའི་དབང་པོའི་འཕྲིན་
 ལས་དཔྱུང་ཏུ་འདེགས་པ་ལ་སྤྱི་ན་མཛད་པའི་རྒྱ་གསར་བསྤྱི་ཁྱི་མཐུ་ཕྱལ་བ་
 རྒྱལ་ཆབ་ལོ་མེན་ཏེ་ཆེན་པོ་དང་། བཀའི་དཔྱུང་སྒྲོན་ཆེན་པོ་འཁྱི་སྤྱི་
 རྒྱུང་མཁན་པོ་སོགས་བཀའ་བརྟེན་ནས་ཞིག་གསོ་མཛད་པར་རྒྱ་གསར་མག་
 བཅད་དེ། འདི་འདྲའི་བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འདྲ་འཕོད་སྤྱི་བ་ལ་འོས་སྤྱི་སྤྱིར་
 པའི་སྤྱི་སོགས་ཅན་སོགས་དཔོན་ཆ་སོང་བ་སྤྱི་ལྷུ་དང་། ཅེ་རྒྱ་གསར་

དད་པ་དཔག་མྱོང་པར་མཇུག་དཔོན། བཟོ་རིག་པར་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་འཕུལ་
 གཞན་ལས་ལུ་ཕྱིན་པ་འདྲོད་དཔལ་དོ་དམ་པ་ཞི་བ་ཆེ་རིང་བཅས་དོ
 དམ་ཏུ་བསྐྱོ་བཞག་མཛད་ནས་ཞབས་བརྟན་ལྷ་ཁང་ལྷེང་ཤོད། ཤར་
 རྒྱུད་སྐྱོར། གསོལ་ཐབ་ལྷེང་ཤོད། ཅ་བཟའ་ཁང་ལྷེང་ཤོད། གཟིམ་
 རྒྱུད་འགག་སོགས་ཀྱིས་མཛོན་སོ་བྱང་ཆེན་པོའི་ཤར་བྱལ། ལྷ་བྱང་ཤིན་
 ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཉེ་སྐྱོར་ཀྱི་གཞུང་ཁང་ཞིག་གསོ་དགོས་རིགས་ཆེ་པ་
 རྣམས་སྤ་ཞིང་བརྟན་པ་རི་རབ་ལྷ་བྱ་རི་མྱོད་བསྐྱལ་བའི་བར་ཏུ་མི་.....
 འཇིག་རྒྱལ་བའི་གདེངས་དང་ལྷན་པ། བཟོ་བཞོད་ལུན་ལུམ་ཆོགས་པ་
 མིག་གི་བརྟན་ཅིང་རྒྱུར་པ་འདི་རྣམས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོའི་རྣམ་དག་.....
 འཕྲིན་ལས་དང་། རྩེ་བཀ་ལྷི་ལུའ་དོ་དམ་ཆེ་པ་སོགས་ཀྱི་ལྷག་པས་མ་
 རྣམ་པར་དག་པའི་མེས་མཆོད་དང་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་ཅལ་ལུན་ལུམ་ཆོགས་.....
 བའི་འཕུལ་གྱིས་ཟླ་བ་དབྱུ་ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཁོངས་སྤྱོད་ཆོགས་མེད་ཏུ་མེགས་
 པར་གྱུ་བ་བ་བཀྱིས་.....” ①ཞེས་འཁོད་པ་ལྟར་སྐབས་དེའི་ཉམས་གསོ་
 རྩེ་ལུའ་གཙ་པོ་ཤར་རྒྱུད་སོ་བྱང་གི་ཁོངས་སྤྱོད་ལྷན་པར་མཛོན་ནོ།

2. རྒྱལ་ཆའ་རྩ་ཆག་གཤམས་ཆའ་དེ་སྐྱོར་ཀྱི་དབྱུང་བསྐྱལ་བ་
 དང་། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་དབྱུ་བ་སྤྱ་ན་པ་ཆོར་སྤྱ་གཤམས་པ།

སོ་བྱང་ཉམས་གསོ་གནང་ནས་རིང་པོར་མ་ཕོན་པར་རྒྱལ་ཆའ་རྩ་...
 ཆག་ནོ་མིན་ཏན་བརྟན་པའི་མཛོན་པོ་མཛོག་བརྟན་གཞིས་ལྷན་པས་ཀྱི་པ་
 1810པོར་ལྷགས་རྩ་པོའི་རྒྱ་བ་བརྟུ་གཉིས་པའི་ཆོས་སྤྱུལ་རྒྱ་ཉིན་ཟླ་བྱང་
 ལུན་བདེ་མྱོང་ཏུ་སྤྱ་གཤམས་པ་དང་། དེ་འཕུལ་ཤོར་མར་རྟན་མེད་ལྷག

①(དད་པའི་ཡིད་འཕྲག་ཤོག་གྲངས་114)

རྟོན་གྱི་ལོ་1811པོ་ད་ཆུགས་ལུག་ལོ་ལྔ་བ་ཤུམ་པར་བཀའ་ལན་ཐེབས་
 པ་རྒྱུ་ཡོངས་འཛིན་དེ་མོ་རྟོ་མོག་བྱ་བྱུང་བརྟན་འཛིགས་མེད་ཀྱི་མཚོར་
 མིད་རྒྱུར་བརྟོ་བཞག་གནང་འདུག འོན་ཀྱང་“པོད་ཀྱི་མིད་རྟོན་རྒྱལ་
 རབས་”ཟེར་བའི་ནང་། དེ་རྟོར་“.....བཀའ་ཤག་དང་། གདན་ལའི་
 རྟོབ་དཔོན་ལས་རྒྱུ། གཞུང་ཞབས་ལེར་རྒྱ་རྒྱ་མགོན་མོག་ནས། དེ་མོ་
 ཡིར་ཉི་ནི་ནོ་མིན་ཉན་བྱུང་བརྟན་འཛིགས་མེད་ཀྱི་ཚབ་ཀྱི་ཁྲིར་བརྟོ་
 བཞག་ལུག།”①ཞེས་ཐོས་འདུག འདི་རྟོར་དེ་མོ་མིད་རྒྱུར་རང་ཉིད་
 ཁྱིམ་ཚུལ་རྒྱུག་གནང་བའི་རྒྱ་ལའི་དབྱ་པའི་ནམ་མཐར་ནང་འདི་རྒྱར་.....
 གཞུངས་ཉི། ཆུགས་ལུག་“རྒྱ་བ་ཤུམ་པའི་ཆོས་བཅུ་དྲུག་གཟུང་སྐར་
 འཕྲོད་རྒྱུར་བྱུང་ལུམ་ཚོགས་པའི་ཉིན། མོར་མ་ཚས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ནས་ཁོ་ཙ
 ཅག་ལ་རྒྱལ་པའི་འཕྱིན་ལས་ཁྱེད་ཀྱི་འདེགས་པའི་ཁྲུང་གིས་ཆེ་བའི་མིད་
 རྒྱུར་གི་ཁྱེད་པོར་དབང་བསྐྱར་གཟེངས་ཀྱི་བརྟོད་པའི་བཀའ་ཡིག་ཐེབས་
 པར། དཀར་རྒྱ། ཞལ་བརྟའི་མོག་བཀའ་ཡིག་གི་དམོངས་རྟོན་བསྐྱེད།
 ལས་རྟོན་ཀྱི་ཐམ་ག་བརྟུལ་ནས་རྒྱལ་དབང་མཚན་དང་། ཡོངས་འཛིན་
 རྒྱལ་ལས་རྟོ་ཁྱེ་འཆར། ཞབས་པད་ནམ་བ། རྒྱ་ཐབ་མཁན་པོ་བཅས་
 ཆེ་དབྱ་ཐམས་ཅད་ཁྱིམ་ཁོ་ཙ་ཅག་ལ་ལེགས་རྒྱུས་ཀྱི་ཁ་བཏགས་གནང་”
 ②ཞེས་གསལ་བ་མ་ཟད། མིད་གཞུང་གི་ཆ་འཛིན་ཐམ་དེབ་ནང་དུང་།
 “རྟོ་ཆོག་འིན་པོ་ཆེ་གཤེགས་ཚབ་མད་པོད་རྒྱུའི་ལྷ་མོས་བཞིན་གལེར་
 རྟོན་རྒྱུར་པའི་བཀའ་ཡིག་དམོངས་རྟོན། ཡོངས་འཛིན་དེ་མོ་རྟོ་བཟང་

① (དེབ་དེའི་པར་རིས་673)

② (དད་པའི་ཡིད་འཕྲོག་གིང་པར་ཤོག་གྲངས་123)

ལྷུ་པ་ལྷན་འཇུག་མེད་ཀྱི་མཆོར་པ་སྐོར་བཞག་པ་ལྷུ་ལ་གཤིས། མིང་སྐྱོད་
 རིམ་པའི་དུལ་ཐམ་ཆེན་མོ་དང་། དེ་མོ་སྐྱོ་གོང་མའི་ལྷ་དམ། སེལ་
 དམ། ཉགས་དམ་བཅས་ལྷ་ཆེན་ཁྱི་པ་ལྷགས་པ་ལྷ་ལྷུ་པ་ལྷགས་ལྷག་ལྷ་
 པ་གལུམ་པའི་ཆོས་པ་ལྷ་པུན་ཉིན་དེ་མོ་རིན་པོ་ཆེར་ཆོས་འབུལ་གནང་
 བས་དེ་ཉིན་ནས་བཟུང་ལུང་པ་ལྷུར་བསྐྱུངས། ཁྱི་ཐེབས་ལྷ་པ་བཞི་པའི་
 ཆོས་པ་ལྷ་གཅིག་ལ་མཇུག་ཅིང་། ལྷ་ཐམ་གོང་གསལ་ལ་མཇུག་ཏུ་མ་རྒྱུ་
 རོ་ཉགས་གསར་པ་རྒྱུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་
 ཞིན་ཞེ་ནོ་མིན་ཏན་གྱི་ཆོ་མའི་དཀའ་ཤོག་ཐེབས། ① ཞེས་གསལ་ཐག་
 ཆོད་འཁོད་ཡོད། དེ་མོ་མིང་སྐྱོད་གྱི་ཁྱི་ཐེབས་ཆེས་གཞུང་པས་མ་ཆོད་
 མེད་གྱི་མཇུག་པ་སྐྱོད་པ་ཞེད་ཡོད་པར་སྐྱུང་། རམ་ཐར་ནང་“འདི་
 སྐབས་ཁོ་པོ་ཅག་ལ་མིང་སྐྱོད་གྱི་ཁྱི་ཐེབས་པར། ལྷུ་དཔང་མཆོག་ལ་
 རང་ཉིད་ནས། རྒྱ་ལྷ་མ་ཉིད་གཏུལ་བུའི་སྐྱུང་རོར་གསན་པས་མ་གྱི་ལྷུ་
 བཞེས་མ་གྱུ་པ་བར་ཆོས་གྱི་འཕྱིན་ལས་གྱི་ཞབས་འདེགས་ལྷུ། དེ་ནས་
 ཞབས་བརྟན་འབའ་ཞིག་བསྐྱབས་ཏེ་སྐྱུང་ལས་ཆུང་ཆུང་སྐྱུང་པ་ལས། མིང་
 གྱི་ལས་འདི་ལྷ་ཁྱི་ཐེབས་འཇུག་མ་དགོས་པ་ཞིག་གི་འཕུན་པ་མཆིས་གུང་།
 ཆོན་གྱི་ལས་གྱིས་འདས་ཤིང་། འབུལ་གྱི་ཆེན་འཇམ་དབྱངས་གོང་མའི་
 དཀའ་ལུང་བཅན་པོས་ཐིན་པས་བྱ་ཐབས་བུལ་བས། དགའ་སྐྱོན་མོ་བྱང་
 པའི་ཆོས་མིང་ལངས་ལྷུ་པ་ལྷན་པའི་ཆ་ལག་ཏུ་ལྷ་པ་པ་འདི་ཉིད་ཉམས་པ་
 མེད་པར་གོང་ལྷས་ལྷ་འཕྱུར་དེས་མཆོད་ཡོན་གྱི་ཞབས་འདེགས་པས་མ་པ་
 མ་མེད་པའི་སྐོན་ནས་ལྷ་ལྷུང་། ཁོ་པོ་ཅག་ནས་སྐོན་ལྷུ་གིས་ཆོས་གཞིས་

① (དེའི་ཆེས་མཇུག་པའི་དམིགས་བྱ་ཤོག་ཡངས་22)

གཤམ་ཆོད་དང་། གྲོལ་གྱི་ཁྲ་ལས་བྱུང་འཁོར་ནས་ལ་གཞུང་གི་ཆོད་
 གཞིས་དཔོན་ཕྱི་ཆེ་ཆུང་སོགས་སྐབ་འཛིན་ཏུ་གཏན་ནས་ཁྱེ་རྒྱ་མིན་.....
 ཅིང་། རྒྱལ་དང་འཛིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་འཛིན་ཏུ་ཉ་
 དབང་གཞིར་པ་བརྒྱལ་འདུག་པ་དེ་ཡང་མིར་འདུལ་ཁྱེ་བ་དང་། རྒྱལ་
 དབང་མཆོག་དང་ཉན་རྒྱལ་གྱི་རོལ་ལ་དཔོན་འདུལ་བྱུང་དེགས་བྱུང་.....
 གཞུང་ལྷན་མཆོད་ཏུ་འདུལ་བ་ལས་གྲོལ་བདག་ལྱེད་རྒྱ་མིན་པས་བཟུང་...
 ཆོ་གང་ཅི་གཞུང་བརྟན་མིན་ཡང་རྒྱལ་དང་། བང་འ་འབངས་བདེ་ལ་
 འཛོད་ཐབས་སོགས་གོར་མ་མཆོད་ཡོན་གྱི་དཔོན་པོ་བཞེད་བསྐྱོར་བྱས་པ་...
 ཞིག་བྱུང་ན་ཅི་མ་བྱུང་སྐྱམ་པ་མིར་ཐག་པ་ནས་མཆོག་ན། རྒྱལ་ལ་འཇུག་
 རྒྱལ་འཁྱོད་ས་ལྷན་ཆེན་གྱི་གསུམ་པ་མཁུན་མཁུན་ཞེས་གསོལ་.....”①
 ཅེས་གསལ་བ་དེ་ལས་མིན་རྒྱུར་གྱི་ཁྲ་ལས་ཁག་དང་གཞུང་ལོ་པར་གྱི་...
 དཔལ་འཕྱོར་འབྲེལ་བའི་ཐད་གནད་དོན་ཆགས་ས་གསལ་ཅན་མཆོད་.....
 རྒྱལ་པས་འདིར་བྱངས་པ་ཡིན།

དེ་ལྟ་ལའི་ཆེ་སྒྲོན་མིང་ག་ཆར་འདི་ལ། རྒྱལ་བརྟན་ཆོས་འཁོར་
 མིང་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད་འདུག་ཟེ། རྒྱལ་ཐར་ནང་། རྒྱ་ལོ་ 1812 བོད་
 རྒྱ་མིའི་“ཁྲ་བ་དང་པོར་རྒྱལ་བརྟན་ཆོས་འཁོར་མིང་ཏུ་གོར་མ་ཆེན་པོ་
 བསམ། ཆེ་སྒྲོན་མིང་ཞེས་པའི་པན་ཐེབས་པའི་ལེགས་འདུལ་ཁྱེ་བར་རྒྱལ་
 པའི་རྒྱ་རྒྱ་འཁོར་ནས་.....ལོགས་ལ་བྱག་བྱེད་བརྒྱལ། ”②ཅེས་འཁོད་...
 འདུག

① (དད་པའི་མིང་འཕྲག་ཤིག་གྲངས་ 123—124)

② (དད་པའི་མིང་འཕྲག་ཤིག་གྲངས་128)

མི་འདིར་གཞུང་ས་ནས་ཉ་ལྔ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཁོར་ཕྱག་ཏུ་སྟོན་
བཞེངས་གསེར་བཅས་ཀྱི་བྱ་འདུལ་དང་། ཉེར་སྟོན་གི་སྟོན་པ་བཞིའི་སྟུ་
མིལ་སྟོན་ཀྱི་མིང་ཆ་རུལ་སྟོན་ལྟར་རིགས་གསར་བཟེ་དང་། གསེར་
བཅས་རལ་རྩལ་རིགས་ལ་ཉམས་གསོ་བཅས་གནང་འདུག

སྟེ་མ་ 1813 བོད་ཆུ་བྱ་མའི་རྒྱ་བ་དབྱ་བའི་ནང་། བཤ་ཆེན་
བཟུན་པའི་ཉི་མ་མཆོག་གཙང་ནས་གདན་ཏུ་དང་འབྲེལ་ཆོས་ཉིར་གཉིས་
སྟོན་བ་ལྟ་ལས་བལས་པའི་རུས་ཆེན་གཟབ་སྐར་འཕྲོད་སྦྱར་བཟང་བའི་...
ཉིན། ཉ་ལྔ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཉིན་གཅིག་ལོ་ལྟ་སྟེ་མའི་སྟུན་
མར་བཤ་ཆེན་སྟེ་མའི་བཟུན་བ་མཆོག་ནས་གཟབ་པོ་དང་། ཁྱི་ཆེན་རག་
དངར་སྟོན་གསལ་བས་སྟོབ་དཔོན། ཤར་བ་ཆོས་རྒྱུ་ཆུ་བ་ཆོས་འཕེལ་
བས་རྩལ་རིགས་བ་བཅས་མཛད་ཅིང་། ཆེ་སྟོན་མེད་སྟུལ་སྟེ་རག་
དབང་འཇམ་དཔལ་ཆུལ་ཁྱིམས་དང་། ཆེ་མཆོག་མེད་སྟུལ་སྟེ་འཇམ་
དཔལ་ཡེ་ཤེས་བཟུན་པའི་རྒྱལ་མཆོན། ལྟར་སྟོན་སྟུལ་སྟེ་སྟོབ་པཟང་
བཅས་པའི་དཔལ། རྒྱལ་ཁང་སྟུལ་སྟེ་སྟོབ་པཟང་དགེ་ལེགས་རྒྱལ་མཆོན་
ལ་སྟོགས་བ་དད་པའི་དགེ་འདུན་བཅུ་ལྔ་གཙུག་ལག་ཁང་དུས་ལྟ། མཆོག་
སྟུལ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་དགེ་ཆུལ་གྱི་སྟོན་བ་ནས་པར་དག་བ་བཞེས་ཉི་
ལྟར་སྟོན་རྒྱལ་མཆོན་མེད་པ་ནས་ཀྱི་གཙུག་རྒྱལ་ཏུ་ལྟར་པའི་མཛད་སྟོན་
ནས་གཟབ་རྒྱས་སྟུན་སྟུལ་ཆོགས་བ་སྟུབ་པར་མཛད་དོ།

ལྟ་ཏན་གང་གིས་བསྟོན་པའི་དེབ་དེའི་ནང་། “1811 མའི་རྒྱ་
བ་བཅུ་པར་རྒྱ་གར་གྱི་ཙྰར་རུལ་མིང་རུལ་ཡིས་མན་ཉིར་བོད་རྒྱུངས་སྟུ་...
བཟང་ཡོང་བ་དེད། མན་ཉིར་རྒྱ་ལའི་སྟེ་མ་སྟེ་མེད་དབྱ་བ་ལྟར་རྟོགས་

རྒྱ་མཚོར་མཇུག་ཁ་ལྷ་བར་བཅར་ཚུར་པའི་གནས་ཚུལ་དེའི་ཤོར། ཅུར་
 ཉ་ཕུན་ཕྱིས་བཅས་པའི་«དཔྱིན་རིས་པོད་ལ་བཅན་འཇུག་བྱས་པའི་ཕ་
 རྒྱས་»ཞེས་པ་དེའི་ནང་ཏུ་གཤམ་གསལ་གྱི་ཏུམ་བུ་འདི་བཞོད་ཡོད་པ་
 རེད། 1611 ལའི་རྒྱ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིད། བན་
 ཉིང་པོ་ཉ་ལའི་ཕ་མང་ནང་ཏུ་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མར་མཇུག་ཁ་ལྷ་བར་བཅར་
 སྐབས། ཐེར་མ་ཕྱག་འགའ་ཞིག་དང་། དཀར་ཡོལ་གྱི་ཏུམ་པ་ཆ་
 གཉིས། རོམ་བཟོ་རྟོན་ཆེད་ཟངས་ལས་ཐུབ་པའི་ཡང་ལྷ་ཡི་སྟེགས་ཆ་
 དྲ་གཅིང་མར་ཕྱིས་པ་ཆ་གཅིག་གི་སྟེང་ཏུ་ཡང་ལྷ་བཅུ་གས་པ་བཅས་.....
 བཇུག་རྟོན་ཏུ་ཕྱལ་ཡོད། གཞན་ཡང་འོད་འཕྲོ་པའི་དུལ་སྟོར་ཏུམ་
 རྒྱ་ཐམ་པ་དང་ཞིན་སྟོར་ཡང་གངས་དེ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་གྱིར་ཡོད་པའི་.....
 ཐོག་ སི་མྱི་ཇི་རྩ་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་སྟད་མེད་པ་ཤེལ་དམ་ཁ་གས་དང་།
 བན་ཅིན་གྱི་ར་འཁོར་ཆེན་ཞིག་གྱུར་གྱིར་ཡོད་པ་རེད། ར་དེ་རིགས་སྟ་
 གར་དགོན་པའི་དངོས་པོ་ཆ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པས་ལས་སྒྲ་པོར་འཛབ་མི་
 ཐུབ་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནས་ཁང་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ནང་ཏུ་འཕྱར་འཕལ་
 ཐུས་ཕྱགས་སྟར་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མར་ཕྱག་ཐེངས་གཅིག་བཅུལ་བ་རེད། སྟོན་
 ཆེན་[ཤིད་རྒྱུར་]ལའང་ཕྱག་ཐེངས་གཅིག་བཅུལ་བ་རེད། ཁོས་ཕྱག་
 འཇུག་སྐབས་སྒྲ་འཁོར་ཕྱགས་ཉགས་ཆ་པོ་ཞིག་གིས་རྩ་དྲི་མ་ཞིམ་པའི་
 ཤེལ་དམ་གྱི་ཁ་ཕྱེ་ནས་རྩ་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཕྱིར་སྟོན་ཏུ་བཅུག་པ་རེད། ཁོས་
 རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མར་འབུལ་ཆོན་ཕྱལ་རྗེས་ལྷ་མོ་ཕྱད་ནས་སྒྱི་པོར་ཕྱག་དབང་
 རྒྱས་པ་རེད། དེ་ལྟར་ཐུས་ཕྱགས་ཆར་རྗེས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་བཞུགས་
 བྱའི་མཁྱིས་སྒྲ་ཡོད་པའི་འཕལ་གདན་སྟེང་ཏུ་བཞད་ནས་ར་འཕྱར་བ་རེད།

འོན་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་རྣམ་པ་དང་ཉམས་འགྱུར་ཡིད་རྒྱ་འོང་ཞིང་སྤྱོད་...
 རྣང་ལྡན་པ་དེས་ཁོའི་ཡིད་དབང་རབ་རྒྱ་སྤྲུགས་ཏེ་མེས་ལ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་...
 མའི་རྣམ་པ་ཡིད་རྒྱ་འོང་བ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་སྒྲན་ངག་གི་བརྗོད་བྱ་ལྡན་པ་...
 ཞིག་དེད་བསམས་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་དགུང་ལོ་
 བརྒྱཅ་ཙམ་རྒྱ་མེད་པ་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་སྤྱོད་གས་ཡག་པོ་སྤྱོད་པ་ཞིག་
 དང་རིགས་བརྒྱད་བཟང་པོའི་བྱིས་པའི་ཡ་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་ལྡན་མེད་...
 ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་ཅིང་། ལྷག་པར་རྒྱ་འོང་གིས་མཁ་ཉིང་ལ་ཅེ་རེར་
 གཟིགས་རྒྱས་སྤྲུགས་ལ་མཚར་སྣང་ཞིག་འབྱུངས་ཏེ་བཞད་རྒྱུད་ཤོར་ལ་...
 ཁད་རྒྱུད་བ་དེ་བཞད་རྒྱུད་ཞིག་རྒྱ་ཁྱུར་ཡོད་པ་རེད། མཁ་ཉིང་གིས་
 ཁོང་བཞད་མོ་ཤོར་བ་བཟོ་མཁན་ནི་རང་གི་ཨ་ར་སྤྱོད་པོ་འདི་དང་མིག་...
 ཤེལ་འདི་ཡིན་པར་མེ་ཚམ་མེད་ཅེས་ཐད་ཀར་སྤྱོད་པོ་འདི་ཡོད་པ་རེད།
 སྤྱོད་པོ་ལའི་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་དེས་མཁ་ཉིང་ལ་བཀའ་སྤྱོད་ཆེན་ཁ་ཤས་...
 གཞུང་ལ་བོད་སྐད་སྤྱོད་མོག་ནས་ཁྱུང་གོའི་སྐད་སྤྱོད་ལ་བཞུངས། སྐད་
 སྤྱོད་དེས་ཀྱང་སྐད་སྤྱོད་ནས་མཁ་ཉིང་གི་ཁྱུང་གོའི་བྱང་ཡིག་ལ་བཤད།
 བྱང་ཡིག་དེས་ལ་ཉིང་གི་སྐད་སྤྱོད་ནས་མཁ་ཉིང་ལ་བཤད་པ་རེད། མཁ་
 ཉིང་གིས་རང་ཉིད་བྱིས་མོ་བཟོད་པ་དེའི་ནང་རྒྱ། ད་རེས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་
 མ་མཇལ་བ་དེས་རང་ཉིད་ལ་མེས་འགྱུལ་རྩ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་མེད་པ་...
 བྱང་། ཆེར་སྣང་ལ་མཚན་ཅན་ཞིག་གིས་ཉོག་ཙམ་མ་གཏོགས་མིག་ཚུ་
 ཤོར་བ་ཞིག་བརྗོད་བྱུང་ཞེས་བྱིས་ཡོད་པ་རེད། ” ①ཅེས་གསལ་བ་དེ་ནི་
 དེ་ལྟར་རི་བཙན་རྒྱལ་འི་འཕགས་པས་བོད་རྒྱ་བཙན་འཛུལ་བྱ་ཅིས་ཀྱི་...

① (དེའི་དེའི་ཐད་ཡིག་པར་རིས་189—191)

མོག་མའི་ཉང་ཞིབ་བྱེད་འགྲོ་བའི་མཆོག་ལ་ཞིག་ཡིན་པར་རྒྱང་། གཞན་ཡང་
 སྐབས་དེའི་ཡལ་མས་ཀྱི་ཐོད་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་རྒྱལ་ཁབ་ཤོར་པ་དང་...
 འབྲས་ཆོངས་སྐྱེས་ཀྱི་ནང་འབྲས་དང་། མོར་འབྲས་དབར་འབྲས་ཆོད་
 རིམ་བྱུང་སྒྲོར་དང་མོར་འབྲས་སྐྱེས་ཐོད་བཟུགས་ཨམ་བན་ལ་རྒྱལ་བྱུང་
 གནང་རྒྱུ་ཞེས་པའི་ལྷ་ཡིག་རིམ་འཁྱུར་ལ་བདག་གཞིར་ཁ་ཡ་མ་བྱས་
 པར་བཞེན་མཐའ་མོར་པ་དང་འབྲས་ཆོངས་གཞིས་ཀ་དུམ་ཅིའི་ཚུགས་
 ཀྱི་ཁ་བཟུང་དགོས་བྱུང་བྱེད། ཅེས་ཀྱི་དུམ་ཅི་བཅན་རྒྱལ་ཡིང་ལུགས་
 པས་བཅན་འཁྱུང་བྱུང་བྱེད་བྱུང་པའི་མོ་སྐབས་བྱུང་པའི་སྒྲོར་དེའི་
 བར་ཞིབ་འཁོར་གནང་འདུག་ཀྱང་ཡིག་ཆ་གསལ་ཆེ་རྒྱུ་ལ་དེར་མ་ཆོས།
 མོར་གསལ་གནས་རྒྱལ་དེ་དག་གི་ཆོག་ནས་གཏན་འབེབས་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཀྱི་
 འབྲུ་རྒྱུ་ལྟར་ཐོད་ཀྱི་ལྷ་ཡིག་ལས་རྒྱ་རྒྱུ་མཐའ་མོར་མའི་མིང་གཞུང་...
 དང་། ཐོད་ཐོད་ཨམ་བན་ནས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་གསལ་མཐོང་ལྟར་ནས་
 བར་སྐྱེས་ཀྱི་ནང་ཁྱེད་ཀྱི་ཚུགས་ནས་མིང་རྒྱ་དང་འབྲེལ་པའི་ལྷ་...
 ཡིག་འཁྱུར་རྒྱལ་རིགས་འཁོད་པ་མ་མཐོང་།

གྱི་མ་ 1814 ཐོད་མིང་ཀྱི་མོར། དེ་རྒྱ་རྒྱུ་མོར་མོ་གཏན་འབེབས་
 བྱས་པའི་ཡིག་སྒྲུབ་རྒྱལ་རྒྱུ་ཆོན་ཀྱི་ལྷ་ཡིག་དུམ་ཅི་ནང་གསལ་རྒྱུ་ཆོན་ཀྱིར་...
 གཞིས་པར་“དམོན་ཁག་ཆེ་རྒྱུ་གི་མ་དང་ལྷ་པའི་ཁ་བྱངས་མིང་ཆོ་
 སྐྱེས་ཞིབ་བཞོད་”དམོན་རྒྱུ་གསལ་བ་ལྟར་ཐོད་དང་ཁམས་སྐྱེས་བཅས་...
 ཀྱི་སྒྲུབ་རྒྱལ་རྒྱུ་ལ་ཆོ་དེའི་རིམ་འཁྱུར་བྱས་པར་མོ་འདིའི་ནང་བསྐྱར་...
 ཞིབ་དང་འབྲེལ་ཨམ་བན་རྒྱུ་དེའི་དང་ལྷ་དག་འཕེར་པའི་དེའི་གཞི་...
 གསལ་འཁྱུར་བྱས་འདུག་པའི་ཞལ་བསྐྱེས་མིག་ལས་སྐྱེས་བྱུང་བ་དེའི་ཁ་...

བྱང་ལ།

“པོད་དང་པར་ཁམས་རྒྱ་ཤོག་པཅས་ཀྱི་བྲ་ལྷལ་ནམས་ཀྱི་སྐྱེ་ལྔ་རྒྱུ་
གི་དེའི་གཞུང་དགོ།”ཞེས་དང་། འགོ་བརྒྱད་ལ། “ཤིང་
ཁྱི། པོད་བཞུགས་ཏུ་ཞང་ཨམ་བན་ལྷན་རྒྱས་ནས་པཀ་འ་ཐེབས་དོན།
བྲ་ལའི་བྲ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་ཆ་ཞབས་ཀྱི་བྲ་མ་སྐྱལ་སྐྱེ་ཐེབས་མི་ནམས་ཀྱི་
སྐྱེ་ལྔ་རྒྱུ་རིམ་ཕྱོགས་རིགས་སྐྱེ་སྐྱེ་གི་ཅམ་སོང་དང་། ས་སའི་སྐྱེ་ལྷལ།
མིང་། ས་ལྷངས་པཅས་སོ་དེའི་སྐྱོན་ཡོད་ནས་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱིས་རྒྱ་དེའི་
དང་ལྷན་དག་ཅི་ལའི་དེའི་བཀོད་པར།”ཞེས་འཁོད་འདུག་པའི་ནང་
ཕྱོགས་བཞུགས་ཀྱི་སྐྱལ་ཆེ་རྒྱུ་དང་བསྐྱར་དང་ལྷན་ཕྱོགས་དེ་བཞུགས་ཀྱི་མཆན་གསལ་
པ་མ་ཟད། རྒྱ་ཤོག་ལྷལ་ཀྱི་བྲ་ལྷལ་ལྷམ་ཏུ་སོ་གསུམ་ལུད། པོད་དང་
ཁམས་ལྷལ་ཀྱི་བྲ་མ་བསྐྱར་དང་ལྷན་ཏུ་སོ་བཞི་རེ་རེ་བཞིན་སོ་སོའི་སྐྱེ་
ལྔ་རྒྱུ་པོད་ནས་ལྷན་སྐབས་དེའི་དཔྱད་བཞུགས་སྐྱལ་སྐྱེའི་པར་ཀྱི་མཆན་
དང་། འཕྲངས་ལྷལ། གཤེགས་ལྷན་ཀྱི་དཔྱད་ལྷངས་པཅས་ཆང་མ་
འཁོད་འདུག་པ་ཡིག་ཆ་གསལ་ཆེ་པས་འདིར་ཡོངས་སྐྱོན་པརྒྱད་ཀྱིས་མི་
ལང་ཡང་། དཔེ་མཆན་གཅིག་རང་བཀོད་ན། “དེ་སོ་རིན་པོ་ཆེའི་
སྐྱེ་ལྔ་རྒྱུ་གི། གདན་ས་རིམ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱོན་མ་སྐྱལ་སྐྱེ་དཔྱོན་མཚན་ལྷུང་
གནས། མཛོད་རྒྱུ་མིག་ཞེས་པར་འཕྲངས། དཔྱད་སོ་བསྐྱར་ཏུ་
པར་གཤེགས། དེའི་སྐྱལ་སྐྱེ་དཔལ་འཕྱར་བཟ་ཤིས། ཀོང་སོ་ས་
དཀར་ཆོས་ཁང་ཏུ་འཕྲངས། དཔྱད་སོ་དོན་གསུམ་པར་གཤེགས།
དེའི་སྐྱལ་སྐྱེ་ལྷ་དཔར་ཕྱོགས་ལས་ནམ་རྒྱལ། ཀོང་སོ་གཞུང་ཁྱི་ལྔ་
ཆེན་ཏུ་འཕྲངས། དཔྱད་སོ་དཔྱད་བཅུ་གོ་ལྷན་པར་གཤེགས། དེའི་

ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་དཔང་བཞུག་པའི་རྒྱལ་མཚན། ཀོང་པོ་བྲག་ཅི་(མེ་)ལྷ་
 མཛད་ཏུ་འབྲངས། དཔུང་ལོ་ཞེ་རྒྱལ་པར་གཤེགས། དེའི་རྒྱལ་རྒྱ་རག་
 དཔང་ནམ་མཁའ་འཇམ་དབྱངས། ཀོང་པོ་བྲག་བརྒྱ་མོང་ཏུ་འབྲངས།
 དཔུང་ལོ་རེ་གཞུམ་པར་གཤེགས། དེའི་རྒྱལ་རྒྱ་རག་དཔང་འཇམ་
 དཔལ་བདེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོ། ཀོང་པོ་བྲ་རྒྱ་ལྷ་ཁང་གི་མོང་མལ་ཏུ་
 འབྲངས། རྩེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྒོ་བཟང་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་
 མཚོ་དེ་ཉིད་རེ་ཞིག་དག་ཞིང་ཏུ་ཐེབས་སྐབས། འཇམ་དབྱངས་མོང་
 མ་ཆེན་པོས་རྩེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་རྒྱལ་ཆབ་ཏུ་མངའ་གསོལ། ལྷ་མོར་
 བཞུག་པ་འཛིན་བྱེད་དཔལ་ལྷན་ནོ་མིན་ཉན་ཞེས་པའི་ཆོ་ལོ་དང་། སྤྲར་
 ཡང་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་འབྱར་འཛིན་ལྷ་མོར་བཞུག་པ་འཛིན་བྱེད་དཔལ་...
 ལྷན་ནོ་མིན་ཉན་གྱི་ཐམ་ག་བསྐྱལ། གཟེངས་བཞུད་བདག་རྒྱུན་མདོན་
 པར་རྩེ་བ་བསྐྱལ། དཔུང་ལོ་ང་ལྷ་པར་གཤེགས། མོང་མ་ཆེན་པོ་
 བས་དགེ་ཆོགས་རྒྱལ་ཐེབས་དབྱལ་སྤང་ཆིག་སྟོང་དང་། གཏུང་ཁང་ལ་
 འདོགས་རྒྱ་ནང་མཛོད་འདོམ་བཞི་ལ། མཐུལ་ཏུ་བཞེས་པའི་གཡུ་
 མེད་དང་བཅས་བཀའ་དྲིན་ཆེན་པོས་བསྐྱལ། དེའི་རྒྱ་རྒྱེ་སྒོ་བཟང་
 འཇམ་དབྱངས་དཔལ་འབྱོར་དོན་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ་ཆབ་མདོ་བྱམས་པ་སྤྱིང་གི་
 ཉེ་འདབས་ས་སྤང་ཏུ་འབྲངས། ས་འབྲུག་ལྷ་ཆེན་ཁྱི་བཞུགས་པ་རྒྱ་རྒྱལ་
 པའི་ནང་། རྒྱལ་ཆབ་ཏུ་ཆག་ནོ་མིན་ཉན་གཤེགས་པའི་ཆབ་པོད་ཀྱི་
 ལས་དོན་འགྲོ་ཆེངས་ལྷ་བསྒོ་བཞག་དང་། ནོ་མིན་ཉན་གྱི་ཆོ་ལོ་དང་
 ཐམ་ག་བཅས་བསྐྱལ་བ་དཔུང་ལོ་ཞེ་གཉིས་པ་ས་པོས་རྒྱ་བ་གཞུམ་པའི་...

ཆོས་གསུམ་ཉིན་ཞིང་རུ་གསེགས། ”① ཞེས་གསལ་བ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་ལ་
 དེའི་ནང་ཉ་མོག་སྤྱོད་མཁས་མཁུ་ལ་ཆེ་ཁག་རྣམས་ཤོང་མར་སྐྱབ་སྒྲོན་ཞུ་
 དགོས་པ་དང་། ལྷ་མ་རྒྱུད་འཁྱིལ་རིགས་ཀྱི་དེ་བ་རུ་གསལ་ཡང་། ཤོང་
 བའི་གསེར་སྐྱབ་རུ་མི་འགོ་བའི་གསེར་རེ་རེ་བཞིན་མཆན་འཁོད་ཀྱང་བྱས་
 འདུག་པ་མ་ཟད། ལྷག་པར་རྒྱ་སྤྱང་ཐོག་སྒྲོལ་གཏན་འབེབས་ཚུན་གྱི་
 ཡང་ཡིད་རིས་འཛིན་ལྷན་རིགས་ཆང་མ་གསེར་བུམ་དཀྱུག་འདོན་བྱས་ ...
 བའི་འོས་སྤྱོད་ཁག་སོ་སོའི་སྤྱི་མིང་དང་། གསེར་བུམ་དཀྱུག་པའི་ཕོ་
 རུས་ཟླ་ཆོས། ལྷ་ཞིག་ཐོན་དང་དེ་ལ་མཆན་གང་གནང་འོགས་ཆང་མ་
 གསལ་འཁོད་བྱས་འདུག་གོ།

རྣམ་ཐར་ནང་གྱི་མ་ 1815 བོད་ཤིང་མག་མོའི་ “ལྷ་པ་བརྟན་པའི་
 བང་ལ་བཀའ་སྒོན་གཡུ་ཐོག་དང་། ཐོན་ལྷན་རྩ་སྤྱོད་ ཆོས་དཔོན་
 རི་ལྷར། ལྷགས་ཤོང་གྱི་ཁང་པ་འོགས་གཉའ་སྤྱིད་ས་མཆན་མ་ཞོད་
 འཇགས་ཆེད་ཤོར་དམག་བརྒྱུག་པར་བརྒྱུད་པདའ་གནང་། ” ཞེས་དང་།
 “བསམ་ཁང་གོང་ལོ་ཨམ་པ་དང་། བསམ་མོའི་བཀའ་སྒོན་གྱི་དམག་སྤྱོད་
 ལྷན་སྤྱོད་ཉང་གནོན་ས་བརྒྱུད་རུ་ཐོན་བྱས་དང་། ལྷན་གཞིགས་པར་
 ཆོན་རིན་པོ་ཆེར་འཆན་མ་འདྲི་བཀའ་ཀྱི་གནང་། ” ② ཞེས་པ་ཙམ་ལས་
 ཞིབ་པ་མ་གསལ་ཡང་དེ་ནི་ལྷ་ཉན་གྱི་གསེར་མཆན་པའི་ནང་། “དཔྱིན་
 རིས་འབྲས་སྒོངས་ལ་འོགས་རམ་གྱིས་ཤོར་ཁའི་མངའ་ཁོངས་ས་ཆ་འཕྲོག་

① (བོད་དང་པར་ཁམས་ཀྱི་མོག་པཅས་ཀྱི་ལྷ་ལ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཤིང་གི་

དེ་ལ་གཞུང་ཤོག་གྲངས་ 1)

② (རྣམ་ཐར་དེད་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ཤོག་གྲངས་173)

པ་དེར་ཤོར་ཁས་སྒྲུག་འཁྱར་བྱིན་མ་སྒྲུབ་པས་དཔག་བཟང་ནས་དབྱིན་ཏེ་
 ཇིར་སྐྱོལ་ལན་སྒྲོན་པ་དང་འབྲེལ་གྱིན་ཁ་དང་འབྲས་སྒྲོངས་གཉིས་སུ་.....
 བཅན་འཇུལ་བྱིན་མཁན་དབྱིན་ཇིའི་དཔག་དཔུང་པམ་པར་བྱས་ཏེ་མངའ་
 ཁོངས་ནས་མྱིར་སྒྲོན་བཟང་བ་དང་། 1815 ལོར་དབྱིན་རིས་སྐར་ཡང་
 དཔུང་ཆེན་བསྐྱུ་ཅུབ་བྱས་ནས་གོར་ཁར་ཚུར་སྐྱོལ་བྱ་ཆེར་བྱིན་སྐབས་གོར་
 ཁས་སྒྲུག་གཅིག་ནས་དཔག་བཟང་སྟེ་འགྲོག་སྐྱོལ་བྱས་ཤིང་། སྒྲུག་ས་
 གཅིག་ནས་ཐོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ཞི་མིང་ལ་སྒྲན་མེད་བྱས་ཏེ་དཔག་.....
 སྒྲུག་ས་ཐོག་ནས་རྒྱས་རམ་ཡོང་རེ་བྱས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཐོད་བཞུན་
 ཨམ་བན་གྱིས་ཁས་མ་གྲངས་པར་མ་ཟད། གོར་ཁས་སྐྱོན་ཆད་བྱ་བྱིན་
 མང་པོས་དབྱིན་རིར་ཁོང་ཁྱོད་བསྐྱངས་པ་དེ་མ་འགྲིག་པ་རེད་ཅེས་གཤེ་.....
 གཤེའང་བཟང་ཡོད་པ་རེད། ”①ཅེས་གསལ་བ་སྐབས་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ་.....
 ཡིན་པར་འཛོད་ཀྱི་འདུག

རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་དགུ་པ་འདི་ཉིད་སྐྱོན་ན་སྤྱི་ཡོང་། སྐྱོ་ཡོན་གསན་
 བཞེས་ཀྱི་མཛད་སྒྲོར་བྱས་ཏེ་གསྐྱོར་བའི་སྒྲུག་ས་ཆོན་ལྷག་པར་ཆེ་བས་...
 དཔུས་འཁྱར་གདན་སའི་ཆོས་སྒྲོན་པལ་མོ་ཆེ་སྒྲུག་ས་འཛིན་བྱུལ་པ་མ་.....
 ཟད། སྐལ་བཟང་བྱན་ཕྱིང་དང་། བྱན་འཇུག་གཉིས། མཛོད་
 ཅ་བ་སོགས་ཀྱི་གཞུང་ཏུ་མ་སྒྲུག་ས་ལ་བཞུགས་ཤིང་། སྐ་མོ་སྐྱོན་མཆམས་
 བས་ཡོངས་འཛིན་ན་མ་གཉིས་ལས་ཆད་མ་གསུམ་གྱི་གཞལ་བུའི་གནས་...
 གྲུན་གཏན་ལ་འབབས་པའི་བསྐྱས་གཞུང་གི་བཅི་བཞག་ཡིགས་པར་བཞེས་
 བས་བདག་ཉིད་ཀྱི་དམ་བཅའ་འཛིན་ལ་མཁས་པ་དང་། གཞན་གྱི་དམ་

①(རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་དེ་ནས་ཐོད་ཡིག་དེ་བཅོས་193—194)

བཅའ་ཡང་མི་དག་པ་བསྟན་པའི་ཕྱིན་པ་ལ་མཁས་པའི་ཚུལ་པའི་པ་མོ་གས་
 བསྟན་འཁོར་མཉམ་པའི་གཙུག་ཀྱན་དམ་པར་འཇུག་པའི་དེ་བ་ཆེ་སྐར་ཏུ།
 ཟླ་མ་ 1815 བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ཤིང་མག་ལོའི་ཟླ་བ་དང་པོའི་
 ནང་དང་མོག་མཁུལ་འཆམ་གྱི་བསྟན་གཞི་བཞེས་པ་སྤྱར་ཟླ་བ་གཉིས་.....
 པའི་ཆེས་འཁོར་བསྟན་མོག་བབ་ཕྱིར་བྱུང་། རྣམ་ཐར་ནང་། “དེ་ནས་
 ཡམ་བན་གཉིས་དང་ཁོ་ཙ་ཅག་(དེ་མོ་མིད་ཚྱོད་) ལྷན་རྒྱས་གཟིམ་རྒྱུ་
 ཉི་འོད་ཏུ་རྒྱུད་ཟད་བཞུགས་ཏེ་སྤྱིའི་བསྟན་གཞིའི་བབ་དང་། ཞབས་
 བརྟན་རྒྱུ་ལུགས་ཀྱི་མཆིད་མོལ་ཞིབ་རྒྱས་བྱས་ནས་སྤྱི་མཐུན་ཏུ་བཅར་
 བར། རྒྱན་ལྷན་ལྟར་རྩི་རྩེ་ལྱིལ་གྱུར་གིས་བཞུགས་ཏེ་བསྟན་གང་ཡང་
 མེད་པ་ལྟར་བཞུགས། ལྱས་འདུད་མོན་ཏུ་འགྲོ་བས་མཇལ་དར་བུལ་ཏེ་
 བསྟན་འདྲི་བྱས་པར། བཀའ་ལས། ཡམ་བན་རྣམ་གཉིས་སྤྱི་མཉམ་
 མོ་མ་བྱུང་ངམ། དེང་སང་སྤྱགས་སྤེལ་ཆེ་བ་རང་མེད་ལས་ཆེ་ཞེས་
 ཐེབས། ལན་སྤུལ་བ་དང་། ཡང་བཀའ་ལས། དེད་འདི་མོ་ཟླ་བ་
 དང་པོའི་མཆུག་ཏུ་འཆམ་པའི་ནད་གཞིས་རྒྱུད་ཟད་མ་བདེ་ལགས་པར་
 མཉམ་དཔུད་རིམ་གྱིས་དྲག་སྤྱིད་བྱུང་ཡང་། ཡང་བསྟར་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་
 ཆེས་འཁོར་ནས་བསྟར་ལུགས་བབ་ཕྱི་ཙམ་བྱུང་བ། མཉམ་དཔུད་རིམ་
 གྱི་ཟུག་སྤྱིད་རི་ལྟར་བྱས་ཅང་དྲག་སྤྱིད་ཆེར་མ་བྱུང་ཡང་ལྟར་ཆགས་སྤྱི་
 གནས་ཤིང་། ད་ནི་གང་ཡང་སྤྱོད་ཡོད་པ་མེད། མཁྱེགས་མོ་མཇལ་
 ཡོད་ཞེས་ལན་གཉིས་སྤྱི་གསལ་ཞིང་དག་པའི་བཀའ་ལྷེ་པོར་(ཆེད་ཀྱིས་
 གཤམ་པའི་ཆོག) དཀོངས་ཏེ་ཐེབས་.....”①ཞེས་གསལ་ཞིང་། དེ་ནས་

①(དད་པའི་ཡིད་འཛག་ཤོག་གངས་181)

ལྷ་པ་གཉིས་པ་དེ་རང་གི་ཆོས་བཅུ་པའི་ཉིན་ནི་བར་གཤེགས་འདུག

ཐམ་དེ་བ་ནང་འཁོད་པར། “རྒྱ་ཆེན་ཁྱི་བཞུགས་ཉི་ཤུ་པ་རབ་

ཕྱུང་བཅུ་པའི་པའི་ཤིང་ཕག་ལྷ་གཉིས་པའི་ཆོས་བཅུ་པའི་ཉིན་མོང་ས་”

ཐམས་ཅད་མཐུན་གཤིགས་སྐྱ་ལྷེད་དགུ་པ་ལྷུང་རྟོགས་སྐྱ་མཆོ་དགུང་ལོ་

བཅུ་གཅིག་མོག་གཟིམ་ཁྱི་མཐའ་ཅན་གྱི་ཚུལ་བསྟན། དེའི་སྐྱ་མཆོན་

གསེར་སྟན་སྟོན་པའི་ཕྱིར་ཐེབས་དང་སྐྱགས་འཇའ་ས་ཐེབས་དོན་ལྟར་དེ་

མོ་ནོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱལ་པའི་རྒྱལ་ཆེ་བ་ཏུ་ལྷ་བཅུ་པའི་ཆོས་གཉིས་

ཉིན་མངའ་གསོལ། ① ཅེས་གསལ་བ་དང་། རྣམ་ཐར་ཏུ་འདུང་། “མོང་མ་

བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས། སྐྱ་གཏུང་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོར་མཆོད་

འདུལ་བྱས་འཆལ་སྐྱ་ཆེ་བ་ཏུ་མེ་སྦྱིད་ཤིས་ཨམ་པན་མངགས་པ་ལྟར། ཨམ་

བན་རྣམ་གཉིས་ཐེབས་ཏེ་ཨ་རག་གི་སྦྱེམས་དང་། ལ་པའི་མེ་མཆོད།

དུལ་སྤར་བརྒྱ་དེ་ཡོད་པའི་འཕྱུལ་ལྷ་བཅུ་ཐམ་པ་འདུལ་སྦྱིག་མོག་གསེར་

ཡིག་གི་དོན་སྟོན་ས་.....འདི་སྐབས་སྐྱ་ཁོ་པོ་ཅག་ལ་མོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་

བཀའ་ཐེབས་སྟ། དེ་མོ་རྟ་མོག་སྐྱ་ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་མཇེད་སྐྱ་

ཐམས་ཅད་ཁྱུང་ཏུ་སྐངས་ནས་ཁྱེད་དཀོས་གཤིས། ཅི་ནས་ཁྱུང་བྱ་ཁེར་

གྱི་བསྟན་པ་དར་བ་དང་། མོད་འབངས་ལ་བདེ་སྦྱིད་འཕྱུང་པའི་ཁྱེད་

སྐྱ་མ་འཕྱགས་པ་དཀོས་ཤིང་། དེད་ནས་གནས་འོག་གི་སྐྱ་འཕྱོ་ཐམས་

ཅད་ལ་བྱམས་བཅེས་བསྐྱུངས་པའི་དཀོངས་པ་དང་མཐུན་པར། རྒྱ་ལའི་

སྐྱ་མའི་སྐྱལ་སྐྱ་གསལ་གྱི་བར་ཏུ་ལྱུས་པས་བཀའ་བཞིན་སྐྱབ་པ་ལ་ལོ་...

མོར་མེད་པ་གྱིས། རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྐྱ་ཏུས་བཞིན་སྐྱར་སྐྱལ་བཟང་པོ་

① (དེ་བ་ཐེར་ཁོང་པའི་དམིགས་སྐྱ་ཤོག་གསལ་22)

མ་ཉམས་པར་བྱེད་དཀོན་མཆོག་གི་མཁུ་གྱི་པག་འ་བཟང་པ་ཐེགས་པ་……
 བཞིན་པེར་མུ་ཆེ་མུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་མཛུ་ལྟར་མུལ་པའི་གཏུང་……
 འཆོབ་ཏུ་དཔར་བཟུར་བའི་ཆེ་འདྲོན་རགས་བཟུས་ཤིག་གྱུར་བྱས། ①
 ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་གྱིད་ཚྭར་དེ་མོ་ནོ་མིན་ཏན་མོ་བཟང་ཐུབ་བཟུན་……
 འཇིགས་ཐེད་མུ་ཐཆོར་མོར་མ་ཕུ་ཆིན་ནས་མུལ་ཆོབ་ཀྱི་ལས་འགན་……
 འབྲུར་དཀོན་པའི་པག་འ་ཡིག་ཐེགས་པ་ལྟར་ཁྱི་འདྲོན་གནང་ཞིང་། མུལ་
 པའི་དཀོར་མཁུ་ཐུ་མོ་ནམས་བཟུབས་པ་དང་། གཏུང་ཉེན་གཤེར་
 མོར་ས་གཟུམ་མངོན་དག་གསར་བཞེངས་བཅས་མཛད་དོ།

རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་དགུ་པའི་ཡལ་གཞིས་མོར། ལྷ་ཏན་གྲང་གི་བཙམས་
 དེབ་ནང་། “……པག་འ་ཤག་གིས་ཁོར་ལ་གཞིས་ཀ་མང་པོ་སྐྱད་པས་
 ཁོད་ཆོངས་ཀྱི་མུ་དྲག་ཆེན་པོའི་ཤུམ་ཤིག་ཉེ་དེར་སང་གི་གྲང་ཕྱར་ཕོ་……
 ཅན་ཏུ་མུར་ཡོད་པ་རེད། ”② ཅས་འཁོད་འདུག པ་དེ་ནི་ནོར་འཁྲུལ་ཡིན།
 ཐམ་དེབ་ཀྱི་གཤམ་ཏུ་«རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་ན་རིམ་གྱི་འབྲུངས་ཡོ། འབྲུངས་
 ཡུལ། གཤེན་ཡོ། ཡལ་གཞིས་བཅས་ཁ་གསལ་བཞོད་པ་»ཞེས་པའི་ནང་།
 “དགུ་པ་ཡུར་རྩྭ་གས་མུ་ཐཆོ་ཁམས་ཐུན་ཁོག་ཏུ་རབ་ཡུར་བཅུ་གཟུམ་……
 པའི་ཤིང་ཟླང་པོ་བཟུམས། དཔྱད་པོ་བཅུ་གཅིག་པ་ཤིང་ཐག་པོ་ཞི་
 དབྱིངས་ལུ་ཐན་ལ། ཡལ་གཞིས་ལྱར་ཁང་ཏུ་ཟླ་སྟེལ། ”③ ཞེས་གསལ་
 བ་ལྟར་ཡལ་བཟུན་འདྲོན་ཆོས་ཚྭར་སྐྱ་ས་ནས་ཤོངས་པ་དང་། ཡུམ་དང་

① (དད་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ཤོག་གྲངས་193—194)

② (རྒྱ་ལའི་ཟླ་མའི་ནམ་ཐང་པོད་ཡིག་དེབ་དོན་187)

③ (དེབ་ཐེར་པོར་པའི་དམིགས་ལུ་ཤོག་གྲངས་35)

[illegible]

ལྷོགས་བྲལ་ཀུན་ཏུ་ཁྱེད་པ་ལས་པོད་ལྷོགས་སྤངས་ཏུ་པོད་མང་པོས་མགིན་
 གཅིག་གི་ཚུལ་ཏུ་སྒྲིང་བ་མ་ཟད། མི་མང་ཆོས་རྒྱུད་ནས་ཀྱང་བཀའ་
 རྒྱ་རིམ་མེད་པ་དཔྱད་ན་དོན་ལྟར་དཔྱད་ན་གནས་ཚུལ་བྱི་སྟན་ཞུ་སྟེ་.....
 མྱིར་འཕྱོར་བ་ལོགས་ལ་བརྟེན། ཆང་མ་མོས་འདུན་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ལྷུང་
 པས་དེ་དོན་འགྱུར་མེད་དེས་པ་རྟེན་པའི་སྒྲུབ་ཏུ། རྩ་ཏུས་མེ་ལོས་
 ལོ་སྒྲུབ་པས་མགོན་དགུ་པ་ཆེན་པོ་གསེར་ཞལ་དེས་པ་རྟེན་པའི་ལམ་སྟོན་...
 ལྟར་གསེར་ཏུ་མ་རིན་པོ་ཆེར་བརྟག་དཔྱད་ཞུ་མི་དགོས་པར། མི་མང་
 ཤོག་ཏུ་གསྐྱོ་མདོངས་སུ་འཁྱུར་པ་འདི་གར་དོས་འཛིན་གདན་ཞུ་ཆོག་
 པ་ཞིག མོད་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོར་གསེར་སྟན་སྟོན་བརྟུན་འགྱུར་མེད་
 ལྷོགས་རྗེ་ཆེ་དགོས་ཞུ་རྒྱུ་སྟོར་ལ། ལྷ་ལྷན་ལྷ་བྲང་གཟིམ་རྒྱུར་ཉི་
 རོད་ཏུ་ས་ལྷག་ལྷ་བ་བརྟུ་གཉིས་པའི་ཆོས་དཔེ་བའི་ཉིན། བཀའི་མྱིར་
 སང་ལྷན་རྒྱས་ཀྱིས་གཙུག་ ཅེ་ཤོད་ནང་མ་ལས་ཆན། ཏུང་ཏག་
 འཁྱིར་དཔྱུས་གསུམ། སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ། རྒྱད་ཉིད་མང།
 རྩམ་རྒྱལ་ག་ཆང་ལོགས་ཀྱི་མཁན་སྟོན་ལས་ཞེ་བཅས་ཆང་མ་སྒྱི་ཆོགས་...
 ཀྱིས་བཀའ་བསྟོས་ཞལ་དན་གཅིག་ཏུ་འཁྱོལ་བའི་དོན་རྟོ་འགྱུར་མེད་ཀྱི་...
 ལྷན་ཞུ་ཡི་གེར་བཀོད་ནས་རྒྱལ་ཆབ་དེ་མོ་ལོ་མེད་ཏན་རིན་པོ་ཆེར་.....
 འཇུག་ལམ་ཞུས་པར། དེ་དོན་སྒྲུབ་པས་མགོན་རྒྱལ་ཆབ་མཆོག་ནས་ཀྱང་
 ལྷོགས་འགན་ལྷ་ལྷན་ཏུ་བཞེས་ནས། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་སྒྱའི་
 ཡང་མྱིད་དོགས་གནས་མི་མང་སྟོ་མདོངས་སུ་འཁྱུར་པ་འདི་ཉིད་སྟེ་.....
 མྱིར་ལྷས་ཏགས་དང་། སྒྲུ་གསུང་སྒྲུགས་ཀྱི་མཛད་སྒྱུད་ལོགས་རོ་མཆར་
 ཆེ་དེས་ཡོད་ལྷགས། ལྷ་ལྷ་མ་རྩམས་ཀྱི་ཡང་བརྟན་ཁག་ཀྱང་འདི་

ཉིད་རང་ལ་གཅིག་ཏུ་ཆེ་མཐུན་ཚུལ། དེར་བརྟེན་པོར་སེར་སྒྲུ་མྱི
 ཡང་འདི་ཉིད་ཁོ་ནར་མོས་འདུན་འཕྱར་ཐེད་ཆེ་གཅིག་པ་དེ་ལྟར་ལ།
 གསེར་བུམ་རིན་པོ་ཆེར་བརྟན་དབྱེད་ལྷ་མི་དགོས་པར་མེ་ཡོས་ཀྱི་ལམ་...
 ལྟར་དོས་པའི་འཛིན་ལྷ་འཕྱུག་སྒྲུགས་ཆེ་ཆེ་དགོས་ཞེས་ཨམ་པན་རྣམ་གཉིས་...
 བརྒྱད་འཇམ་དབྱར་སྐོང་མ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་ལྷ་ཡིག་དྲལ་ཆེ་འོ་ཐོག་...
 བློས་འབྲལ་པར་མཛད། ”①ཅེས་གསལ་ཞིང་། ལྷ་ཡའི་སྒྲ་མའི་ཡང་
 མིད་མཆོག་སྒྲལ་སྒྲུགས་གཏན་མ་འཁེལ་བའི་བར་དེར་རྒྱལ་ཆ་བ་དེ་མོ་རྟ་...
 ཐོག་སྒྲ་མཆོག་རྟ་ཆེ་ཆེར་མའི་ནད་ཡམས་ཀྱི་སྒྲུབ་གཞི་བབ་ཆེ་ཞིག་ཐོག་...
 རྒྱུན། མྱི་ལོ་ 1819 བོད་ས་ཡོས་པོའི་ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ཆེས་གསུམ་
 ཉིན་སྒོ་བྱར་སྒྲ་གཤེགས་པ་དང་། མིད་སྒྱུར་ཆ་བ་གསར་སྐོར་རྣམ་ཐར་
 བང་། ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ཆེས་པའི་ཉེ་ཉིད་ཀྱི་ཉིན་པག་འོ་སྒོན་ཆེན་
 རྣམས་དང་། ཆེ་ཤོད་ནང་མ་ལས་ཆེན། ཡུར་བྱིངས། སེ་འབྲས་
 ཀྱི་སྒྲ་མ་ལས་ཆེ་མོགས་ཀྱི་འཛུམས་ཀྱི་ཐོག་ནས། དེར་སྐབས་རྒྱལ་
 དྲུང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཤིགས་ཆེན་པོའི་མཆོག་སྒྲལ་གསེར་ལལ་དེས་...
 པོ་མ་ཆེད་པའི་ཁར། དེ་མོ་ནོ་མིན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་སྒོ་བྱར་ལམས་
 པད་མ་བརྟན་པ་འདི་ལྷས་སྒྲུ་ཡུར་ཐེབས་མ་མཆིས་པས། དེས་ན་ཁོ་ཆེན་
 ཞེར་ཏི་ནི་ནོ་མིན་ཏན་(ཆེ་སྒོན་ཡིང་)ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་སྒྲ་འདི་དེར་སྐབས་...
 སྐོང་མ་ཆེན་པོ་དཔྱར་པོ་རྒྱལ་ཆུང་ཐེབས་པའི་སྒྲ་ཡིར་མཁན་པོར་ཐེབས་
 ཉིར་ཡུར་བཤང་། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཆ་འགངས་ཆེ་གཤིས་སྒྲ་ཡིར་མཁན་

①(རྣམ་ཐར་རོ་མཆོར་ནོར་བུའི་ཐེང་བ་ཤིང་པར་མའི་ཤོག་ཡངས་)

བོ་གཞན་ཞིག་གཏོང་འཕུས་དང་། རྒྱལ་པའི་སྐུ་འདི་ཉིད་དེ་མོ་ནོ་མིན་
 ཉན་གྱི་ལས་ཆབ་རུ་བསྐྱོད་བཞག་དང་བཅས་ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་གསེར་སྐྱབ་
 རུང་རྒྱན་བརྒྱད་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་དགོས་ཞེས་མགྲིན་གཅིག་གི་གྲོས་མཐུན་.....
 ལྟར། བོད་བཞུགས་ཡུའི་ཨམ་བན་དང་ཀོ་ཨམ་བན་རྣམ་གཉིས་གྱི་ཡ་
 མོན་རུ་ཆང་མ་བསྐྱོད་དེ་སྐྱབ་འཇགས་ལྷན་དོན། རྒྱ་མིན་རྣམ་གཉིས་
 བས་ཀྱང་བོད་གྱི་ལས་དོན་ཐུགས་འགན་ཆེ་བའི་བབ་གྱིས་དེ་འཕུལ་བསྐྱབ་
 རྒྱས་སྤྱིང་ནས་ལས་ཐམ་རྣམས་ཡ་མོན་རུ་བཞེས་ནས། རྒྱ་ཆབ་རྒྱུར་གྱི་
 ཆའི་གདོང་ཆེ་སྐྱབ་སྤྱིང་ཁྱེ་བར་རུ་འབུལ་བར་འཇགས་ནས། བོད་གྱི་ལས་
 དོན་འདི་ཐུས་ནས་འཕུས་ཤོར་བྱུང་ན་མ་འདྲའ་པས་དེད་གཉིས་གྱིས་.....
 ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་གསེར་སྐྱབ་རུང་རྒྱན་རྒྱུར་བཀའ་གསལ་མ་ཐེབས་གྱི་...
 བར་རྒྱལ་པའི་སྐུ་ཉིད་ནས་དེ་མོ་རྟ་ཚོག་སྤྱི་ལས་ཆབ་གྱི་ལས་དོན་གང་
 ཅི་གནང་དགོས་བསྐྱོད་བཞག་གནང་བ་ཡིན། རྒྱ་ཉིན་ཆེས་ལུ་ནས་ལས་
 དོན་འཁྱར་རཞེས་བསྐྱུངས། ①ཞེས་གསལ་ཞིང་། འདི་སྐོར་ཐམ་དེབ་
 བང་། དེ་མོ་ནོ་མིན་ཉན་“ས་ཡོས་ཁྱེ་གསུམ་པའི་ཆོས་གསུམ་ཉིན་
 བསྐྱབ་རྒྱས་སྤྱིང་ཆོས་རར་སྐུ་གཤེགས། རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
 པའི་ཡང་སྤྱིད་མཚོག་རྒྱལ་དེས་པ་མ་རྟེན་གཤེགས། སྐབས་དེའི་ཨམ་བན་
 ཡུའི། ཀོ་རྣམ་གཉིས་ནས་ཐམ་ག་ཁག་དམ་མནན་གྱི་ཐུག་རྗེ་བཀའི་
 མཐུན་སྐྱོན་རྣམ་པར་ཅིས་སྐྱོད་མཛད། དེ་འཕུལ་ཆོགས་འདུ་འཛམས་
 ཏི་སྤྱིད་འཛིན་སུ་འོས་མཐུན་གྲོས་སྐྱོད་མོས་གྱི་ཨམ་བན་ཉན་རྒྱས་ལ་སྐྱབ་
 ལྷན་ཐོག ཨེར་ཏི་ནི་སུ་མ་ཏི་པའི་རྒྱལ་སྐུ་དག་དབང་འཇམ་དཔལ་

①(རྣམ་ཐར་ནོར་བུའི་ཐེང་བ་ཤོག་གངས་36—37)

རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཆོར་ས་ཡོན་རྒྱ་གཞུག་པའི་ཆོས་ལུ་ཉེན་དེ་མ་རིན་པ་ཆེ་
 དེ་ཉིད་ཀྱི་དབུ་ལ་ཐམ་དང་། རྒྱ་ཐམ། ཉུག་ཐམ་བཅས་ཆོས་
 རྒྱུད་བརྒྱལ་ཏེ་དེ་ཉེན་ནས་མིད་རྒྱུད་ལས་ཆ་པ་ལྷན་བརྒྱུར་མཛད་པས་.....
 རྒྱ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་བརྒྱ་གཉིས་པར་དེ་མོའི་དམ་ཚུགས་ལེ་ཆ་ན་ལུ་ཐུག་དང་.....
 འཛིན་པ་གནང་ཡང་། གཏན་ཆོག་སྤངས་དང་། རྒྱལ་གཞི་ན་རིགས་ལ་མ་
 བརྒྱལ། གཤམ་རྒྱན་ཐོན་རྒྱུ་ལྱི་ལྱིར་ཐེབས་བཀའ་ཡིག་དཔོན་པོ་དོན་
 རྒྱ་ཆོན་ཁྲི་བཞུགས་ཉེར་བཞི་པ་ས་ཡོན་མོ་དེ་གའི་རྒྱ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་.....
 བརྒྱ་གཉིས་ཉེན་ས་མ་ཏི་བཞི་འི་རྒྱལ་རྒྱ་རག་དབང་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་.....
 ཁྲིམས་ཀྱི་མཆོར་ཁྲི་ཀྱི་ཁྲི་ལ་ཐང་པ་གསལ།”ཞེས་དང་། “ལྷགས་
 འབྲུག་མོར་མིད་རྒྱུར་ཆེན་པོར། གཤམ་རྒྱན་ཐོན་པའི་བཀའ་ཡིག་དཔོན་པོ་
 དོན་ཆེར་ཏེ་ནི་ནོ་མིན་ཉན་ཀྱི་ཆོ་མོ་འཇམ་ས་བཅས་ཐེབས། ”① ཞེས་
 གསལ་འདུག འདི་མོ་གོང་མ་རྒྱ་ཆོན་དང་ས་ཡིད་། ལྷགས་རྒྱལ་
 མོ་གོང་མ་ཉམ་གོང་ཁྲིར་ཐེབས། རྒྱལ་ཐམ་ནང་། “རྒྱལ་བའི་མཆོག་
 རྒྱལ་རྒྱུར་ལ་ཐུ་མོར་དལ་ཆེ་འི་ལམ་ནས་ཁྱེ་ཡིག་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འདྲ་ཡང་.....
 འཁོར་བའི་ལྱིར་ཐེབས་ལ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མོ་ལྱེ་ཁྲིད་རྒྱུར་ལ་ཐུ་ལྷ་
 གོང་མ་ལམ་རྗེ་ཆེན་པོའི་བཀའ་བཅད་མཆོག་ཀྱི་དཔོན་པོ་དོན་རྒྱར་.....
 གཤམ་ལྷན་ཏུ་བརྒྱག་དབུད་ལྷན་ན་ལྷགས་རྒྱལ་དང་མཐུན་ཅིང་། རྒྱ་
 ཆོ་ཡང་བརྒྱན་པ་བཅས་ཡོང་དེ་ལ་ལི་ཐང་གི་རྒྱུ་ཁྲིད་དོགས་གནས་རྒྱན་...
 ཡོད་ཐོག ད་ལྱང་བརྒྱར་འཆོལ་བྱས་པའི་དོགས་གནས་ཁག་གཉིས་ལྱང་
 བརྒྱན་གཤམ་རྒྱན་ཐོན་ཐོག་ནས་གཤམ་ལྷན་ཏུ་བརྒྱག་པ་ལྱེད་དཔོན་ཞེས་

①(དེབ་ཐེར་ཐང་པའི་དམིགས་ཀྱི་ཞུགས་པ་23)

ཐེབས། ①ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ཆེ་སྟོན་མིང་ནི་མིན་ཏན་ནས། བོད་
 དབུས་པའོང་། ཉུང་པའོ་རིག། བྱང་རིགས། བྱང་དགས་ཀོང་པུམ།
 མདོ་ཁམས་ཉུང་སྟངས་ལྱི་རྒྱུ་གཞིས་འགོ་ཡོད་ཆང་མར་བསྐྱར་བུ་
 མཆོག་སྐུལ་དོགས་གནས་ཀྱི་ཁྱེུ་དོ་མཆར་བ་རི་ཡོད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་སྟན་
 གྲུ་འབྲེལ་དགོས་བྱེད་འདོམས་གནང་བ་ལྟར་ཀོང་པོ་ཁྲལ་སྐྱར་སྟོང་ནས་
 ཁྱེུ་གཅིག་དང་། རིན་སྐྱེད་སྟངས་རྒྱུ་ལོག་ནས་གཅིག་ རྒྱ་སྟེ་དཀར་
 རྩ་ནས་གཅིག་ ཆབ་མདོ་ཨ་ཐང་། གནས་སྟོང་ནས་གཅིག་ ཆབ་མདོ་ས་
 མང་ནས་གཅིག་བཅས་ཀྱི་སོ་སོའི་གནས་རྒྱལ་སྟན་གྲུ་འབྱོར་བ་ལྟར་ས་
 གནས་སོ་སོར་བརྟམ་དབྱེད་ཞིབ་བཅད་བྱེད་མི་རྒྱུར་སྟེལ་ཆེད་ཤཉོང་.....
 གནང་བ་མྱིར་འཁོར་བསྐྱབ། སྟོན་ཡོད་མི་ཐང་གི་འོས་སྐུལ་ཐོག་དོན་
 གནས་གཞན་དག་གི་ནང་ནས་སྐྱ་གསུང་བྱགས་ཀྱི་ནམ་སྐུལ་དོ་འཐང་བ་
 སྐྱ་དང་སྐྱ་ཡོད། ལུག་གཟིགས་པའི་ཆེན་པོ་ལྟན་པའི་ཉི་མར་སྐགས་
 བརྟམ་གྲུ་གནང་ལ། མི་ཐང་གི་རྒྱུར་མིན་ཐོག་ ཆབ་མདོ་ནས་ཡིན་
 པའི་རྒྱུར་མིན་གཞིས་དོ་ཆེ་རྒྱལ་ཐེབས། དེ་ནས་སྐྱི་མོ་ 1821 བོད་
 ལྷགས་སྐུལ་མའི་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆོས་བཞི་ཉིན། ཆེ་གཟིམ་རྒྱུར་ཁམས་
 གསུམ་བུ་ལེར་སྐྱ་འགོ་གཙུག་ཆང་མ་འཛུམས་ཐོག་ ཆེ་སྟོན་མིང་ནི་མིན་
 ཏན་མཆོག་ནས་བཀའ་སྟོན་ནམས་བསྐྱེད་བཀའ་བསྐྱར་བསྐུལ་དོན།
 རྒྱལ་པའི་ཡང་མིན་ རིན་པོ་ཆེ་བཅས་འཛུལ་སྐྱར་སྐྱ་མེད་རྒྱ་རྒྱེན་ཆང་མ་
 ཞིབ་གསལ་གསུངས་ཐོག་ རྩན་ཆད་རི་ལྟར་བྱས་ལེགས་སྐྱར་ལ་བསམ་
 ལོས་གང་ཡོད་བཀའ་འདི་ཐེབས་འདུག་པར། “ཆང་མ་ལོས་ཁ་གཅིག་

①(ནམ་ཐར་ནོར་བུའི་མིང་བཤག་གངས་37)

མཐུན་ཏུ། ད་ཆ་མི་ཐང་གི་རྒྱུ་མིན་སྟོན་པོད་ཚོགས་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱད་བཞུན་
 ལ་བངས་པ་ཆབ་མདོའི་ཁག་གཉིས་བཅས་ཤུམ་པོ་འདི་བཞིན་སྟོང་མ་ ..
 ཆེན་པོའི་གཤེར་སྟན་ཏུ་སྟོན་བརྒྱད་སྟགས་ཆེ་ཆེ་དཔོན་གྱི་ལྷ་བ་རྟགས་....
 ཅན་མཐིན་གཅིག་ཏུ་སྟལ་བ་ལྟར། བོ་མིན་ཏན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་
 དེ་དོན་སྟོང་མ་ཆེན་པོར་གཤེར་སྟན་ཏུ་བརྟག་དཔྱད་ལྷ་བཟུས་ཀྱི་ལྷ་ཡིག་
 དང་བཅས་པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ལྷན་ཡིར་ན་མ་གཉིས་སྟུང་ཕྱ་བཟུལ་
 བར། ཨམ་བན་གཉིས་ནས་བཀའ་ཐེབས་སུ། འདི་སྟོང་པོད་སྟེ་
 མཐུན་གྱི་སྟན་ལྷ་བཟུས་ཡིགས་ཕྱད་འདུག་ཀྱང་། རྒྱ་ལའི་ཁྱེད་མའི་སྟེ་
 དོན་ཆ་འགངས་ཆེ་གཤིས་པར་ཆེན་ཨེར་ཉེ་ནི་ནས་ཀྱང་སྟགས་མཐུངས་
 ཀྱི་མང་ཕྱ་རྟགས་ཅན་དཔོན་ཚུལ་ཐེབས་པ་བཞིན་.....ཀུན་གཟིགས་པར་
 ཆེན་པོ་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་པོད་སྟེ་ལྷ་བ་དང་མཐུན་པའི་མང་ཕྱ་དམ་སྟུང་
 མ་བཟུལ། དེ་འབྲེལ་ཨམ་བན་ཆེན་པོ་གཉིས་ནས་ཀྱང་ཉིར་ཆ་གང་
 ཆེ་དང་འབྲེལ་པའི་སྟོང་མ་ཆེན་པོར་སྟན་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་
 བཟུན་པའི་ཆོས་ཉིར་དཔྱད་ཉི་ཤོད་ཐ་ཆར་དེས་འབྲེལ་བཟུངས་” ① ཞེས་
 གསལ་བ་དང་། སྟོང་མར་སྟན་པའི་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་
 པོའི་འབྲེལ་གནས་སུ་གདན་ལྷ་བཟུས་ཆེད་རྒྱུ་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་ལྷ་བཟུས་
 འཁོར་དཔེན་གནས་པོས་པོར་བཞུགས་སྟན་ཆགས། སྟོང་མའི་
 བཀའ་ལྟར་པོས་སྟལ་ན་མས་གཤེར་སྟན་བརྟག་དཔྱད་གནང་དཔོན་ལྷ་བཟུས་
 ཀུན་གཟིགས་པར་ཆེན་པོ་པོ་ཆེ་མཆོག་ཀྱང་། རྒྱ་རྟ་ལྷ་བཟུས་པོར་
 བྱང་དཔུང་ཐེབས་བཟུངས། པོ་དེའི་ལྷ་བཟུས་པོར་པོར་ཆོས་བཅོ་ལྷ་བཟུས་

① (ནོར་བུའི་མེད་པ་ཤོག་ཡངས་36-40)

393

མེ་ཆོ་མ་མེད་པར་བྱང་ཏུ་གཅིག་འཕེན་པར་མཛད་པ་མཛོན་པོར་བརྟེན་པ་
 ཉི་གཟིགས་ནས། མི་མང་ཞེས་གསུང་ཆེན་པོས་འཕྲོད་པར་མཛད་
 བས་བྱང་ཏུ་ཀུན་གཟིགས་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། བོ་མིན་ཉན།
 མིང་ཨམ་པན་སོགས་ཀྱི་དོན་སྒྲུབ་དཔོན། མི་དྲག་སོགས་མེར་སྐྱུ་དེར་
 འཁོད་ཆེད་མའི་རྒྱན་ལས་ཏུ་བརྟུར་རྗེས་གསེར་བྱམ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱིར་བྱང་
 མཛད་འབྲས་པགས་བའི་ཡོལ་མོ་ཞིག་གི་ནང་ཏུ་མཛན་བྱང་དེ་བྱུང་སྐྱེད་
 ཏུ་བཞུགས་ཏུ་གསོལ་བས་སྐྱེ་འཕྲོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདོད་འབྲས་ཡིད་བཞིན་
 རྟོར་བྱ་བསྐྱེ་མེད་འབྲུལ་བྲལ་ལག་ཅེར་སོན་པས་ཆེད་མ་དགའ་བ་དང་.....
 དད་པའི་ལང་ཆོ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བྱུང་.....” ① ཞེས་གསལ་བ་སོགས་.....
 རོས་འཛིན་ཞུ་རིམ་དང་། གསེར་བྱམ་དཀྲུག་འདོན་དཔོན་སྐྱེ་བྲས་པའི་
 མཛད་ཆོ་རགས་བརྟུས་བཅས་འཕྲེལ་ཡོད་ཏུ་མ་བྱུང་འགའ་ཞིག་ནམ་མར་.....
 བྱང་འཁོད་པའི་ཆོག་དོན་རི་མ་རི་བཞིན་བྲངས་པ་ནི། འདི་སྐོར་“པོད་
 ཀྱི་ཡིད་དོན་རྒྱལ་རབས་”ཟེར་བ་དེའི་ནང་། “.....ཟུ་བ་དང་པོའི་ཆོས་
 བཅོ་ལྷ་ཉིན་རྒྱལ་བའི་ཡང་ཡིད་སྐོར་གསེར་བྱམ་དཀྲུག་འདོན་བྲས་པར་...
 མི་མང་ཤོག་དྲུག་སྐོར་མདོངས་ཆེད་གི་རྒྱང་ཡིད་རིན་པོ་ཆེ་ཐོན་པར་ཞེས་...
 ཤོད་འགག་ནས་བྱུང་བསྐྱེགས་གནད་པས་འོ་ཁོལ་ལ་རྒྱ་ཤར་བྲུགས་པ་ལྟར་
 པོད་རྒྱངས་མེར་སྐྱུ་ཆེད་མ་སྐོར་ཁ་རྒྱུ་ཁ་རྒྱུགས་པ་བྱུང་བས་མ་ཆད། དཔོན་གནས་
 གསེར་བྱམ་དཀྲུག་འདོན་མ་བྲས་ཡུང་། ལྟར་ནང་ཏུ་དཀྲུག་པ་ལྟ་བུ་
 བརྟུན་པས་ཕན་རྒྱུའི་ཨམ་པན་ཡང་བསམ་པ་རྒྱུགས་པ་བྱུང་ཡོད་ཆོད་དང་།
 དེར་བརྟེན་ནམ་མར་ལ་དང་གསེར་བྱམ་དཀྲུག་འདོན་གནད་པའི་ལོ་རྒྱུས་

① (ནོར་བུའི་མེད་པ་ཤོག་གྲངས་60)

ཅམ་པཀོད་གནང་མཛད་པ་ཡིན་ཆོད་”①ཅམ་དང་གསལ་ལོ་རྒྱལ་གྱི་.....
 ཡིག་ཆ་དངོས་ནས་སྒྲུབ་ཅམ་ཡང་མ་བྱངས་པར་ཆོད་ཆོད་གྱི་ཉིག་པམོ་
 བྱས་འདུག་པར་བརྟེན། པཌ་ཆེན་པལྟན་པའི་ཉི་མས་དབུ་མཛད་པའི་
 སྐབས་དེའི་ཐོད་གྱི་ཆེ་བྱ་དང་། ཐོད་སྔོན་ཞམ་པན་གཉིས་པཅས་འཆོ་
 བཞུགས་སྐབས་བཏོན་པའི་ནམ་མཐར་གྱི་ཆེག་རིས་ངོ་མ་འགའ་ཤས་ཉུང་.....
 བཟུས་གྱིས་བྱངས་པ་ཡིན།

དེ་ནས་ཟླ་བ་དེ་གའི་ཆོས་པཅོ་བརྒྱད་ཉིན་ཀུན་གཟིགས་པཌ་ཆེན་
 རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་སྟེ་མང་བདེ་བ་ཅན་རུ་ཡང་མིན་མཆོག་རྒྱལ་གྱི་དབུ་
 རྒྱུ་གཙུག་ཅུང་པཞེས་ནས་ཡོངས་སྒྲགས་དགེ་བསྟེན་གྱི་བསྐྱབ་ཕྱི་.....
 བཟུལ་ཏེ། མཆོན་དག་དཔར་སྒྲོ་བཟང་འཇམ་དཔལ་རྩལ་ཁྲིམས་ཀྱི་
 མཆོ་ཞེས་གསོལ་གནང་མཛད་པ་དང་། ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ཆོས་པལྟ་
 གཙུ་མ་ཉིན་རབ་རུ་བྱུང་པའི་བསྐྱབ་ཕྱི་ཡང་འབུལ་བཞེས་པལྟར་འདུག
 འོ་ཤས་གྱི་མོང་དེར་གཞུང་ནས་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་.....

ཉམས་གསོ་གནང་བ་སྐབས་འདིར་ཡིགས་བྱུང་བྱུང་སྐབས། ཞམ་ལས་
 གྱི་ཁབ་བཀའ་སྒྲོན་པཤད་སྒྲོ་འོག་པ་དོན་བྱུང་དོ་རྒྱུ་ཤར་མ་རྒྱ་གོང་.....
 མཆོག་ནས་པདྨ་གཞིན་འཕར་གཟིགས་གྱིས་མ་བུའི་སྒྲོ་མདོར་སྐྱོད་དང་།
 ཁང་པར་སྐྱོན་པཅས་གནང་འདུག ཐོད་གྱི་དཔོན་རིགས་སྟེར་གྱི་ཁང་
 པར་གཟིགས་གསོལ་སྐྱོན་གནང་བ་དེ་ཅམ་ལས་པལ་ཆེར་མ་བྱུང་པར་.....
 མདོན།

① (ནོར་བུའི་མེད་བཤོག་གངས་60)

རྒྱལ་པའི་ཡང་ཡིད་དེས་པ་རྟུན་པའི་པའི་མཆོག་ལ་དེར་བོད་.....
 བཞུགས་ཨམ་པན་འུན་དང་མིང་པ་ཉིས་ནས་ཡིད་སྤྱོད་ཆེ་སྤྱོད་མིང་ནོ་མིན་
 ཏན་བརྒྱད་མཆོག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེར། “རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་མ་
 བ་རིམ་གྱི་རྒྱས་ནས་ཤོང་མ་པདག་པོ་ཆེན་པོ་ཡབ་མེས་རིམ་པ་དང་མཆོད་
 ཡོན་རྒྱ་འབྲེལ་ཞིང་བཀའ་དྲིན་པར་གཞིགས་ཀྱིས་པལྱར་རྒྱལ་”དང་ཤོང་
 མའི་བཀའ་དྲིན་གསལ་ཆེད་གསན་པས་མ་ལར་རྒྱ་རྒྱར་རྟུན་པ་འདྲ་བཅོན་
 གནང་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་སྟན་པསྤུལ་མང་ཤུ་རྒྱ། བོད། བཅོམ་པའི་སྐབས་
 ཀྱི་ཡིག་རིགས་ཤན་སྤྱོད་ཞིབ་བྱས་ཤིག་ལྟལ་བའི་ཆོག་དོན་ཆ་ཆར་རྟུན་.....
 མར་①ནང་འཁོད་འདུག་ཡིད། ནང་དོན་གསར་པ་མི་འདུག་པས་ཡི་གེར་
 འཇིགས་ནས་འདིར་མ་སྟོང་།

དེ་ནས་ཡང་ཡིད་ཀྱི་འདོན་སོགས་ཀྱི་སྤོང་ཤོང་མར་བྲལ་ཆེ་ལྟལ་.....
 པའི་རྒྱར་མེད་པས་བཀའ་ལན་བོད་ལྷ་པའི་པའི་ནང་། ཨམ་པན་རྟུན་གཉིས་
 བརྒྱད་མེད་པས་པ་ཡང་ཡིད་རིན་པོ་ཆེར་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་མཆོད་སྤོང་པའི་
 ཆེན་པུན་པ་མཆོག་དང་། ཡིད་སྤྱོད་ནོ་མིན་ཏན། བོད་བཞུགས་ཨམ་
 པན་གཉིས་རྒྱ་བོད་ཆེ་རྒྱ་རྟུན་པས་པའི་སྤོང་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་.....
 འཇོགས་ཀྱི་འདུ་ཁང་ནང་། མཆོག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་“བཞུགས་
 བདན་བདེ་སྟན་ལ་ཞལ་ཤར་གཞིགས་སྤྱོད་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་
 རྒྱར་ཡིག་གཟུལ་ཁང་འཇམ་དཔལ་བདེ་མེད་པས་ནས་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་
 སྤོང་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་པའི་
 པ་པའི་པའི་ཆེས་པུན་ཉིན་བཀའ་ཡིག་སྤྱོད་མེད་པས། འུན་གན་ཅན་ནས་

① (ནོར་ལྷན་ཤོག་གྲངས་69--71)

གཤེར་རྩྭ་རྩྭ་དོན་ཏུ། སྤར་ལམ་བཞིན་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་རྒྱལ་རྒྱ་ཤེར་
 ཏུམ་ཏུ་བརྟག་པ་བཅུས་སྤོར་དང་། ཁྱི་འདོན་གྱི་རྒྱ་ཏུམ། དེ་མཚུངས་པ་ཆ
 ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནི་གཙང་ཏུ་ཕྱིར་ཡོག་ལྷན་ཆོག་མིན་སོགས་ཀྱི་སྤོར་འཕྱོར་.....
 པ། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་རྒྱལ་རྒྱ་དེས་པ་རྟེན་ཚུལ་ལུན་གན་ཅན་ནས་གནས་
 ཚུལ་འཕྱོར་པའི་ཁྱེུ་གསུམ་པོ་གཤེར་ཏུམ་ཏུ་ཆར་འཛིན་སྤར་པ་བརྟག་པ་
 བཅུས་པར། ལེ་བར་གི་མོད་མི་རྩོ་བཟང་རྩྭ་ལགས་ཀྱི་ཏུ་བསྐལ་བཟང་
 རྒྱལ་མཚན་མོན་པར་བརྟག་དཔུང་དོ་མཚར་ལྟན་ཞིང་། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་
 རྒྱལ་རྒྱ་འབྲལ་མེད་ལྷ་ལེར་གྱི་གཙོ་འཛིན་ཏུ་དེས་པ་རྟེན་པར་སོང་གཤིས།
 ཆར་མ་དགའ་མཐུ་ལི་རངས་ཀྱི་དགེ་མཚན་ཏུ་མ་ལུང་པ་སོགས་དངོས་...
 གནས་ཀྱི་རྩྭ་ལྷ་འཕྱོར་པར་སོང་ཉམས་ཤིན་ཏུ་ནས་དགའ་སྤོར་རྒྱར་.....
 ཅིང་། ད་ལམ་རྒྱལ་རྒྱར་གསོལ་རས་ལྷ་ཁ་བརྟགས་གཅིག་ཆོ་དཔག་མེད་
 ཀྱི་རྒྱ་བརྟན་གཅིག་རྩོ་དེལ་ཆ་ཆར་གཅིག་ཀྱི་ཏུའི་བསྐལ་ཕེད་གཅིག་
 བཅས་ཡོད་པ་ལུན་གན་ནས་རྩོད་དཔོན་དང་། ཡང་པ་ཆ་ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནི་
 དང་། དག་དབང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་ཁྱེམས་རྒྱ་མཚན་བཅས་སོ་སོར་གསོལ་
 རས་ལྷ་ཁ་བརྟགས། ཆོ་དཔག་མེད་ཀྱི་རྒྱ་བརྟན་དེ་བཅས་ཡོད་པ་ཡང་
 རྩྭས་མཚུངས་ལྷ་རྩོད་དཔོན་དང་། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་ཁྱི་འདོན་རྒྱ་བ་
 བརྒྱད་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་ཕྱེད་རྒྱར་སོང་གཤིས། ལུན་གན་ཅན་ནས་
 ཁྱི་ལྷ་ལྷ་ཏུར་ལྷ་ཏུར་ལྷ་དང་། ལུང་རྒྱ་རྩོ་མོག་ལྷ་བཅས་མཉམ་
 རྒྱལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཕྱེད་དཔོན་རྒྱར། ལུང་རྒྱ་རྩོ་མོག་ལྷ་ལི་ཅིང་ནས་ཤིན་
 ཚུལ་གྱིས་མངགས་རྒྱར་གོང་གྱའི་ནས་ལམ་རྒྱགས་དུལ་སྤར་ལྷམ་བརྒྱ་.....
 མམ་པ་རྩོད་དཔོན་སོང་ཞིང་། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་ཅན་ལ་བསྐལ་རྒྱའི་བཀའ་

བཅས་ལལ་ཤིས་པ་ཞེས་ཏེ་སྐྱུ་གོང་མའི་ཆིབས་ཆེན་རྟིང་པ་གཡང་ཆགས་སྟོ་
 དཀར་ཞེས་པ་ཆིབས་པར་མཛད། ”སྐར་ལམ་ཆིབས་པསྟུ་གཟབ་རྒྱས་དང་
 བཅས་རིམ་ཐེབས་ཤིས་སྒྱིད་ཆལ་སྐྱུ་མིངས་སྟུ་གཞུང་གི་ཐབ་བསྟུའི་སར་...
 ཐེབས། “ཆིན་ཁྲི་སྐྱུ་ཆལ་སྐྱུ་ཏོ་ཡི་དང་། བོད་བཞུགས་ཨམ་པན་
 གཞིས་སོགས་ཀྱང་ཞབས་བསྟར་བཅར་བར་བྱགས་སྟོལ་བཞིན་གྱི་ཁ་.....
 བཞུགས་ཅེ་སྒྲོད་དང་བཅས་ཆོས་ཆེན་ཏུ་ཐེབས་ནས་བཞུགས་ཁྲིར་.....
 ཞབས་སོར་བཀོད་དེ། ཆིན་ཁྲི་དཔོན་ཁག་དང་ཨམ་པན་སོགས་ལ་
 བཀའི་འཆམས་འདྲི་སོགས་ཀྱང་ཞིབ་རྒྱག་ཏུ་བསྐྱུངས། གསོལ་ར་བཞེས་
 འབྲས་སོགས་ཐེབས་རྒྱ་དཔོན་རྣམས་སྟོན་ལ་ཐེབས། ” བཛལ་བྱག་
 སོགས་མཛད་སྟོ་ལྷུ་བ་བརྟུན་ཆིབས་བསྐྱུར་གྱི་སྐར་ལམ་དཔོན་ཁག་གི་སེར་
 རྒྱེདས་དང་། ཆལ་འབངས་ཤི་པོ་གཞུག་སོགས་ཤིས་མཐུན་བསྐྱུར་ནས་
 རིམ་ཐེབས། “བྲག་སྟོ་གསུམ་མཆོམས་ནས་སོ་བྱང་ཆེན་པོར་གཡས་
 བསྐྱོར་གྱིས་འབྲས་མྱིང་གཞིས་ཀའི་ཐད་ཏུ། བྱ་ཁྲི་ཆོས་སྐྱུང་ཆེན་པོ་ཁོག་
 བརྒྱམས་ཤིས་བསྟུ་བར་ཐེབས་པར་མཐུན་རྣམ། རྟོན་དང་དང་འཕྲིན་
 བཅོལ་བཅས་བསྐྱུངས། དེ་ནས་ཞོལ་གཞུང་སྟོ་བརྒྱད་རྟོ་རིང་ནང་མ་ནས་
 ཆིབས་ལས་བཤོལ་ཏེ་ཐེབས་བྱམས་སྟུ་ཐེབས། ” ཆེ་རྒྱུའི་སྟོན་རྣ་དང་
 བཅས་གཞུང་སྟོ་ལྷན་ཆོགས་འདུ་ལམ་བརྒྱད་བདེ་ཡངས་ཤར་ཏུ་ཐེབས་...
 བྱམས་ལས་བཤོལ་ཞིང་། མོག་མའི་རྟོན་འབྲེལ་བྱད་པར་ཅན་ལ་དགོངས་
 ཏེ་ལམ་རྒྱང་(བརྒྱངས་) ལྷ་འཛིན་གཞལ་ཐེད་ཁང་གི་རྟོན་གཙོ་འཕགས་
 པ་ཨ་ཁོ་ལྷ་རའི་རྣང་བརྟན་ལ་གནས་གཟིགས་རྟན་ཤལ་རྟོན་འཁུལ་དང་།
 “དེ་ནས་གཟིམ་རྒྱང་ས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་ཏུ་འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་...

སྤེའི་འདྲ་ཐང་ལ་ཐུག་འཆལ་བསྐྱངས་ནས་ཐེབས་ཞོར་གསེར་གཏུང་འཛུལ་
 མིང་རྒྱན་གཅིག་དང་། ཞོད་ལྷ་མོ་གསུང་བྱོན་མའི་སྐུ་བཅས་པར་
 ལྷན་ཤལ་ཐུགས་སྒྲོན་བསྐྱངས་ནས་གཟིམ་ཆུང་གི་འོད་འཁྱིལ་པར་ཐེབས་
 བསྐྱེད་ཀྱིས་འཛིགས་བྲལ་ཆོས་ཀྱི་ཁྱིམ་འཕངས་མཚན་པོར་ཞབས་སོར་.....
 བཀོད་འབྲལ་གཏུང་ནས་ཚོག་མའི་ཐེབས་སྒྲོན་དཀར་སྒོ་འབྲལ་གཤོམ་”
 སོགས་མཛད་སྒོ་ཚུགས། ཡར་ངོའི་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་
 ཉིན་སྤར་སྒྲུལ་ཆིབས་ཞབས་དང་བཅས་“གཟིམ་ཆུང་གི་འོད་ནས་ཆོམས་”
 ཆེན་རྒྱུད་པ་མིན་ཞིའི་ཐུན་ཆོགས་སྐུ་ཐེབས་པ་དང་། ཆེན་ཁྲའི་སྐུ་ཆ་བ་
 རྒྱལ་པ་རྗེ་ཆུང་སྐུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། སྐུ་རྩ་ཏུ་ཞིང་། སོད་བཞུགས་
 ཡམ་བན་གཉིས་བཅས་ཀྱང་ཐེབས་འཛུལ་ཏུས་འཁྱིག་ཚོག་ ཞོར་
 མ་ཆེན་པོའི་གནད་སྐྱེས་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་དཔོན་པོ་བཟང་ཞིང་ཕྱོགས་པ་
 རྣམས་ཉིགས་ཀྱི་ཁར་སྒྲོན་ཆུང་ཀྱིས་བསྐྱིགས་ཆེན་པའི་སྐུ་མཐུན་ཏུ། ཞོར་
 ས་མཆོག་བཞུགས་གདན་ཀྱི་ཉིང་ནས་ཞལ་ཤར་གཟིགས་ཀྱི་ཞབས་སུས་...
 བཞུགས་ནས་བཞུགས་འཇགས་དང་། སྐུ་ཞབས་ནོ་མིན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་
 དང་། ཡོངས་འཛིན་ཆེ་མཆོག་གླིང་པ། ལུང་། བཀའ་སྒྲོན་སོགས་མི་
 དྲག་རྣམས་ཀྱང་ལུས་འདུད་སུས་བཞུགས་ཀྱིས་བཞུགས་པའི་ཚོག་ བཀའ་
 ལུང་བཟང་པོས་མདོན་པར་གཟིངས་སྐུ་བསྐྱེད་པའི་གསེར་ཡིག་ཏུ་སྐུ་རའི་
 སྐུ་དབྱངས་གསར་ཏུ་སྐུལ་བ། སྤྱང་ཡིག་མཐའ་པོ་གཟུལ་ཁ་བས་གསེར་
 ལྷན་ཏུ་སྒྲོན་པའི་ཆོག་དོན་ནི་འདི་ཉར། ཆེ་རིང་གནམ་ཀྱི་ཤེ་མོང་
 བཅན་པོས་ས་ཉིང་ཡོངས་ལ་མངའ་དབང་བ། ཏུང་རྒྱའི་བཀའ། ཏུ་
 སྤེའི་སྐུ་མ་ལ་ཐབ་པ། རེད་ནས་གནམ་པོག་ས་ཉིང་གི་སྐུ་འགྲོ་ཡོངས་ས་

བྱིས་ཀྱི་ཁ་ལ་བསྐྱར་བ་ནི། ཡུལ་ཚུགས་ཀྱི་ཕྱི་ལྗོངས་ཐོག་ཅན་མ་
 མ་ནས་པདེ་ཕྱིན་གྱིས་འཆེ་ཞིང་། ཆོས་དང་ཡིད་ཀྱི་འཕྱར་བ་ལྟན་
 ཆོགས་པ་དང་རྒྱལ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷན་པ་གཙོ་བོ་ཕྱིན་ཅིང་། ད་ལས་པོད་
 རྒྱུད་ཨམ་བན་གཉིས་ནས་སྐུལ་སྤེལ་བྱེད་སྤེལ་བྱེད་ཀྱིས་པ་ནས་དོ་མཆོར་མཛད་
 རྒྱུད་གི་དགེ་མཚན་མང་པོ་མདོན་ལྷན་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། རང་བཞིན་
 ཚུགས་སྤྱད་ཅིང་། བྱ་ཚུད་རྣམས་འཕྱར་མཐའ་དག་གི་རང་ཚུལ་ཁྱད་པར་
 ཏུ་འཕགས་པ། རྒྱུད་ཏུ་ནས་ཆོས་རྒྱུ་འདོན་གེས་པ་དང་། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་
 མ་སྤྱོད་མས་མཆོད་པའི་རྟེན་གསུམ་དང་ཉེར་སྤྱད་ཀྱི་ལོ་བྱད་ཐམས་ཀྱི་
 ཅད་དོ་གེས་པར་བརྟེན། པོད་འཕངས་སྐྱེ་ལེར་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཐོང་བ་
 དང་། ཆོས་པ་ཅམ་གྱིས་ཡིད་ཆེས་དང་མོས་སྤྱོད་ཅེ་གཅིག་ཏུ་སྦྱོར་འདུག་
 པས་ན། རྒྱ་རྒྱ་གཉིས་པ་པདག་ཅག་གི་རྟེན་པས་ཆོ་འཕུལ་གྱི་མཐོང་བ་ཆེན་
 བོ་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་གྲངས་ལྟན་ལྟན་ཆོགས་པའི་ཉིན། བོ་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་
 ཆེན་མོར་རྟེན་ཏུ་སྦྱོར་སྤྱོད་རྣམས་ནས་ཉིན་པདུན་གྱི་རིང་ཆོས་འདོན་ཀྱི་
 དང་རིམ་སྤོ་ལ་འབད་ཅིང་། བཤུ་ཆེན་ཨེར་ཉེ་ནི་ཅན་ནས་གསོལ་བ་
 བཏུབ་ཅིང་པདེན་རྟོགས་པའོད་པ་སོགས་སྤྱད་པ་བརྟེན། བོ་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་
 ཏུ་མཆོད་པའི་ཀུ་ཚུང་རྣམས་ཞུ། རྒྱ་རྒྱའི་འདུ་མང་རིན་པོ་ཆའི་
 མཐུན་ཏུ། གཤེར་གྱི་བུམ་པ་ནས་ཁྱིད་ཀྱི་མཆོན་བྱང་སོན་རྒྱལ་སོགས་
 ལྷན་བྱུང་བར། དེད་ནས་ཤིན་ཏུ་དགའ་སྤྱོད་སྦྱོར་ཅིང་། ཁྱིད་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་
 མའི་སྐུལ་སྤེལ་མང་པོ་དེས་ཀྱི་བཀའ་ཐབ་པའི་དོན་ལ་ཆེད་ཏུ་བོད་ཀྱི་
 ཨམ་བན་ལན་ཀན། ཆེན་ཏུ་འཕམ་བན་སྤྱོད་ཅིང་། རྒྱུད་སྤྱོད་སྦྱོར་བྱ་
 རྣམས་མངགས་ནས། ད་ལའི་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་པ་རྒྱུད་ལ་ཆང་མས་

ཉན་ཅིག་ཏུ་སྐྱུལ་སྐྱུ་ཁྱིད་པོ་རྒྱ་ལའི་བཟུགས་ཁྱིད་མངའ་གསོལ་སྐྱིད་
 བཀའ་པལ་ནས་བཟང་བ་ཡིན། ཡང་ཁྱིད་ལ་བསྐྱུལ་བའི་བཟ་གིས་བའི་
 ཉན་ཅིག་ལྟ་ཆོགས་སོག་པོ་ཁྱིམ་གྱི་ལྟ་པོ་དཔྱུས་མ་ལ་ཅིས་སྐྱོད་དེ།
 ལྟར་ཏུ་ཉན་ཅིག་ནས་གྲངས་ཁྱིམ་པའི་རྒྱ་ཡིག་ཐོག་གན་ལ་སྐྱོད་བསྐྱར་
 བྱས་ཡོད། དེ་གར་འཕྱར་ཆོ་སྐྱུལ་སྐྱུ་ཁྱིད་ནས་བདག་གིས་མཛོད། སྐབས་
 འདིར་སྐྱུལ་སྐྱུ་ཁྱིད་ནི་གིས་རབ་ཤོད་ཏུ་འཕེལ་བའི་ཏུས་ཡིན་པས། དེད་
 བས་བསྐྱར་པའི་བཀའ་དྲིན་རྗེས་སྐྱུ་དྲན་བཞིན་པར་སྐྱོབ་གཉེར་ཡོན་
 ཉན་གྱི་རིགས་ལ་འབད་བཙོན་སྐྱོར་ལེན་གྱིས། ལུ་ལེར་གྱི་བསྐྱོན་པ་དར་
 ཞིང་རྒྱས་པ་དང་། སྐྱུ་ལེར་ཆལ་ལོག་པ་ཐམས་ཅད་བདེ་སྐྱིད་གྱིས་འཆོ་
 བའི་ཐབས་ལ་འབད་པ་གལ་ཆེ། ལེ་ཤོར་མ་གྱིས། ཆེད་ཏུ་ཐབ་པ་ཡིན།
 སྐྱིད་གསལ་མོ་གཉིས་པའི་གསོལ་རྒྱ་ཁྱིམ་གྱི་ཐུག་པའི་ཆོས་དྲུག་ལ།
 ཞེས་ཐེབས་པ་ལེགས་པར་གསན་བཞེས་ལྟ་ཆོས་ལྟགས་སྐྱུལ་བཞིན་གྱི་སྐྱུ་
 ཅུག་དཔྱུ་སྐྱུགས་སྐྱུ་བསྐྱར་པ། དེ་ནས་ཤོད་བཟུགས་ཨམ་བན་དང་། ཆིན་
 ཁྱིམ་ཁྱེད་པོ་ན་ན་མས་ལ་མཇལ་དར་ཅེ་སྐྱོད་གནང་། ལྟ་དཔོན་ན་མས་
 བས་ཤོད་མའི་གནང་སྐྱིས་ལས་ནས་བཟུགས་ཉན་དང་། སྐྱུ་བསྐྱིས་རཅས་
 བཟུགས་ཁྱིམ་ཆོད་མའི་ཉན་ཏུ་སྐྱུལ་བའི་མོག་ཞབས་ལྱུང་རྩོ་རྗེའི་མཉུན་རྒྱ་
 ལེགས་པར་བཅིངས་ནས་བཟུགས་འཇགས་ཐིག་འཕེལ། གནང་སྐྱིས་ཁྱོད་
 བས་དཔྱུ་པ་ཉ་དང་། སྐྱུ་ལེར་གཉིས་སྐྱོན་འབྱུང་མཛོད་པར་ཐོན་ཆེད་
 ཆོད་ལེན་གྱིས་བསྐྱོན་པ་བཞིན་དཔྱུ་དང་། སྐྱུ་གཟུགས་ལ་ཐིག་ཏུ་རན་
 པར་ལྱུར་པ་ནི་མ་བཞིགས་པའི་ཉན་འཕེལ་ལུན་སྐྱུམ་ཆོགས་པར་ལྱུར་
”① ཅིས་འཛོད་པ་སོགས་སྐར་སྐྱུལ་ཁྱིམ་ལེགས་ལེགས་འབྱུང་གི་མཛོད་

① (ནོར་ལྷེད་ཤོག་མངའ་95—104)

མཛོ་གཟུང་ཅིང་རྒྱས་པར་མཛད་དོ།

[illegible][illegible]

མེད་ཀྱི་ནང་། རྒྱལ་པ་མཚོག་གི་མོང་མ་པརྟོན་གྱི་ཆེན་རག་དཔར་
ཆེན་པག་མ་རྒྱ་ན་མེད་ཅིང་། རྒྱ་ན་པརྟོན་བཞེས་མཐར་དཔོང་པ་

① (ཆོས་ཁྲིའི་ཕྱག་རྒྱ་མཁའ་མ་141)

② (ནོར་ཕྱིང་ལྷན་གྲངས་142)

ལྷན་པའི་སྐྱེ་ཆའ་ཏུ་དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རག་དཔང་ཆོས་འཁེལ་བསྐྱོད་.....
 འཇུགས་མཛད་བཞེད་“མཛོད་ཡོན་དགོངས་པ་གཅིག་མཐུན་གྱི་ཐོག་ནས་
 ཡམ་བན་ལྷན་ཐུག་བརྐྱད་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་གསེར་སྐྱབ་ཏུ་གསོལ་
 པར་དེ་དོན་རེ་འབྲས་མྱོན་པའི་བཀའ་ལུང་བཟང་པོ་དྲུལ་ཆེའི་ལམ་ནས་
 སྐབས་པ་ལྷན་ཟུ་བ་བརྐྱད་པའི་ཆོས་བཅོ་ལྷ་ཉིན་”① དེས་ཕྱ་ཡོངས་..
 འཇིག་གྱི་ཆེ་འདོན་གནང་འདུག

དེ་མིན་འཇུག་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་དང་། ཡར་ལུང་དཔོན་ཐུལ།
 ལྷ་བླ་གཞུང་ཐུལ་བཅས་ཀྱི་སྐྱ་སྐྱེ་འོས་ཐུལ་ཁག་སྐྱ་རྗེས་ལྷ་གསེར་ལུམ་
 དུག་འདོན་གྱི་མཛད་སྒོར་ཡང་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ བོད་བཞུགས་ཡམ་
 དཔན་གཉིས་དང་ལྷན་སྐབས་ཀྱིས་དོས་འཇིག་བརྐྱངས་འདུག

ཨྱི་ལོ་ 1830 བོད་ལྷན་ལྷན་པའི་ཟུ་བ་དུལ་པའི་“ཆོས་ཉི་ལུ་སྒྲོར་..
 ལ། སྐ་མོར་ལྷ་བོད་ཀྱི་བཀའ་པའེལ་བཞིན་མངའ་འབངས་ཀྱི་ཁུལ་རེན་
 ཀར་འདོན་འགས་ལ་སྒྲོམས་མཐར་ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་ཁབ་བཀའ་ཐོན་བཤད་..
 ཨྱ་དོན་ལུམ་དོ་རྗེ་དང་། ཐུན་ཐུ་བཅར་མཛོད་དཔོན་མཁན་པོ། (ལྷ་མ་
 ཐར་ནོར་ཡུང་ཆོམ་པ་པོ་)ཆིས་དཔོན་མ་ལྷ་བ། སྐྱ་མེར་མཐོན་བསྐལ་
 བཟང་རག་དཔང་བཅས་པོ་སྐྱ་ཁྱིམ་ཞིབ་དཔྱད་ཀྱིས་མངའ་འབངས་སྐྱིད་..
 ལྷ་མ་མོས་སྒྲོམས་དང་། གཞུང་སྐྱེལ་པོར་ཆེད་ལྷགས་སྐྱ་ཞིབ་གཞུང་
 གཏན་འཁེལ་ལ་ལྷ་བོད་ལུང་འཁེལ་གྱི་ཐམ་ག་གནང་བ་བཅས་ཀྱི་འཇུ་..
 དོན་མོར་གནས་ལྷན་འཇུངས་ཡོང་ཕྱིར། གཞུང་ཞབས་ཁེར་སྐྱ་མཁྱིན་
 གཅིག་ནས་ལུམ་དཔར་མཆོག་ལ་སྐྱབ་ལྷ་ཉི་ལུ་ཐོ་ཐུལ་པར་དོན་མྱོན་གྱི་.....

① (དོར་ཐོང་རྒྱ་གར་མངས་146)

དཀའ་གནས་ཀྱི་མོ་མཚོ་མཆན་དམ་འབྱར་ཏུ་ཕྱིན་པར། ཞབས་པདྨ་
 སྟགས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་གཞུང་ཞབས་དྲག་འབྱིང་དུ་ལྷན་བཅས་ཆོང་མ་.....
 དང་། རྒྱ་བཅར་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཆོང་ཆགས་ཡོངས། སེ་འབྲས་དགའ་
 གཞུམ་གྱི་ཆོགས་ཆེན། གྲ་ཆོང་ཁག རྒྱུད་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་ལྷ་མ་ལས
 རྩེ་སྟགས་ནས་རྒྱགས་རྩེ་ཆེ་ལྷའི་ལེགས་དར་དར་འབྲེལ་པའི་མཇལ་ཁ་རིམ་
 ལྷས་ཆོང་མར་འདོད་མོས་བཞིན་གྱི་མཇལ་རྒྱལ་ཆོས་མ་མེད་ཏུ་བརྒྱུད་སྟེ།
 ① ཞེས་འཁོད་པ་ལྟར་«ལྷགས་རྒྱལ་ཞིབ་གཞུང་»ནི། དེ་ལྷའི་པོད་ས་
 གནས་ཀྱི་དགུང་གི་མངའ་ཁོངས་ཡོངས་ནས་སྟུང་ལྷུང་གས་ལ་དེ་རྩེས་
 བརྒྱར་ཞིབ་བྱས་ཏེ་ཞིབ་གཞུང་གསར་བཞེད་དེ་ལྷར་བྱད། དེ་ལྷའི་སྐུ་
 རྩལ་ཆོང་མར་ས་རིས་བདག་དང་དང་། ལྷལ་ལྷལ་རྒྱལ་ཆག་འཇགས་
 གཞུམ་གང་ཅི་དེ་རང་ལ་ཅ་འཛོན་ལྷུང་པའི་ཡོངས་གསལ་གྱི་ཞིབ་གཞུང་...
 རྒྱུད་མོ་ཆེ་མོས་དེ་ཡིན། པོད་ལ་དམངས་གཙོའི་འཛོས་བརྒྱར་མ་བྱས་བར
 མི་ལོ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཅ་དུ་ཅས་རིང་རྩ་བའི་ཅ་ནས་གཞུང་སྤེར་ཆོས་...
 གཞུམ་ཆོང་མས་དེ་ལ་གཞིར་བཟུང་བྱེད་པས། པོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆོགས་ཉིང་
 པའི་ཐོན་ལྷུང་བདག་དང་ལམ་ལྷགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུ་དེ་དུང་.....
 གཞིའི་ཡིག་ཆ་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། ཞིག་གཞུང་རོ་མར་
 སྐབས་དེའི་པོད་ཐོད་ལམ་བན་གྱིས་ལྷུང་ཐམ་ག་པམ་ཡོད་པ་བཅས་ཆ་ཆོང་
 ད་ལྟ་པོད་རང་རྒྱུང་རྩོངས་ཡིག་ཆགས་བདག་གཉེར་ཁང་གི་ཁོངས་སུ་ཡོད་
 ནོ།

རྒྱ་ལོ་ 1831 པོད་ལྷགས་ཡོས་མའི་ལྷ་མ་གཞུམ་པའི་ནང་། “འདི་

① (ནོར་མཆོད་ཤོག་གངས་253—254)

ཨ་ཨ་ཡང་དཔར་པོའི་སྟོ་བརྒྱད་གཟིམ་ཆུང་ས་གཞུག་ན་མ་རྒྱལ་པོགས་...
 ཉམས་གསོ་གནད་དྲུག་ལ། ཞོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་འདྲ་ཐང་
 བཞུགས་ཡུལ་སྟོ་ལྷགས་དང་། ཞོང་མ་མཆོག་གྲུང་པིང་མིན་པ་པོང་ཁར་
 ཆིབས་བརྒྱད་གནད་ཆུང་མོ་སྟོ་དྲ་པ་བཅས་ལ་ཐ་འཕྲོས་འདི་ཆུང་ཆེས་...
 ཉིང་རྒྱག་ཉིན་ཞོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་འདྲ་ཐང་པིན་པོ་ཆེ་གཟིམ་ཆུང་...
 ཉམས་ཁང་ཁྱེ་སྟོ་ལྷགས་མཛད་རྒྱུར། པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་གཉིས་ཐེབས་
 པ་དང་བརྒྱུག་ས་གཞུག་ཁྱེ་མཛལ་དར་ཅེ་སྟོད་དང་མཚམས་འདྲི་བཅས་...
 གནད་ནས། རྩལ་ཆ་དང་པོ་བཏང་བ་དང་ཞོང་མ་མཆོག་དང་། ཨམ་བན་
 གཉིས། སྟོ་ཐེབས་ནོ་མིན་ཉན་བཅས་ནས་འདྲ་ཐང་ལ་ལྷག་འཆལ་གྲུབ་...
 རྟེན། བཀའ་རྒྱོན་བཤད་སྟོ་ནས་འདྲ་ཐང་གདན་ཁྱེ་དང་། བཀའ་རྒྱོན་
 མོན་པ་ནས་མཚན་བྱང་གདན་ཁྱེས་ལ་གཡས་སྟོ་གས་ནས་རྣམ་གྲུ་ཉི་ལྟ་...
 སྟོར་གྱིས་མེར་སྟེངས་དང་། གཡོན་སྟོ་གས་ནས་མི་དྲག་རྣམས་བརྒྱགས་
 ཐེང་དང་བཅས་རྩལ་ཆ་གཉིས་པའི་སྐབས་ཉམས་ཁང་ཁྱེ་གདན་ཁྱེས་གྱིས་
 བཞུགས་ཁང་གདན་ཁྱེ་གྲུབ་པར་རྩལ་ཆ་གཞུག་པ་དང་ཁྱེས་མཚུངས་ཀྱ།
 ཞོང་མ་མཆོག་ནས་འདྲ་ཐང་ལ་ནང་མཛོད་མེར་པོའི་སྟོན་ཤལ་འཁུལ་...
 གནད་དང་བཅས་སྟོ་གཡལ་བརྒྱུད་སྟེན། རྣམ་གྲུ་ཉི་ལྟ་ནས་རབ་གནས་
 ཉི་ཆོ་ག་རྟེན། ① ཞེས་གསལ་བས་སྐབས་དེར་ས་གཞུག་ན་མ་རྒྱལ་རྒྱད་
 ལ་ཉམས་གསོ་ཞིག་གནད་པར་མཛོད་ཡང་གཞི་རྒྱ་ཆེ་རིགས་མིན་འདུག་...
 པ་ནི། ཨ་དེ་གའི་རྒྱ་པ་བཏུན་པའི་ནང་། “ཆེའི་ཨ་ཡང་གི་ཉམས་གསོ་
 རྟེངས་དང་། ཉི་འདྲ་གྱི་ཡང་ཉིང་ཁྱེ་གཟིམ་ཆུང་གསལ་རྒྱག་མཛད་པ་

① (ནོར་ཐིང་ཤིག་ཐངས་258)

ནམས་མང་མ་ཤུབ་ཏེ་འདི་རྒྱའི་ཆོས་དགུ་ཉིན་དཔེན་གནས་པ་པོར་.....
 ཁ་ནས་ཤུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་རྩ་ཆེན་ཞལ་བསྐྱར།”
 ① ཅེས་གསལ་པའི་ཨར་པོའི་ལས་རྒྱན་ལས་ཤེས་སྤྱབ་ཅིང་། ཡོ་དེའི་རྒྱ་
 བ་བརྩ་པའི་ཆོས་གཉིས་ཉིན་གོང་མའི་འདྲ་ཐང་སོགས་སྤར་བཞིན་གཟིམ་
 རྒྱུར་ས་གསུམ་རྩ་སྟོ་ཤུགས་གནང་པའི་མཛད་སྟོ་གོང་གསལ་དང་འདྲ་བ་...
 བསྐྱེད་ས་འདུག ②

«ཚུགས་སྤྱག་ཞིབ་གཞུང་»གསར་འགོད་ལེགས་བསྐྱབས་བྱུང་པའི་...
 མོར་ཨམ་བན་གཉིས་ནས་གོང་མར་གསེར་སྒྲན་སྒྲན་པའི་ཁྱིར་ཐེབས་.....
 དགོངས་དོན། ཞིབ་དཔྱད་སྤྱི་ཚབ་བཀའ་སྒྲོན་བཤད་སྤྱད་དོན་ཤུབ་
 རྟོ་རྩེར་རིམ་པ་དང་པོའི་ཐའི་རི་དང་། མཛོད་དཔོན་རྒྱུར་པ་སྟོ་བཟང་
 འཕྲིན་ལས་རྩམ་རྒྱལ་ལ་དར་ཉན་མཁན་པོའི་ཆོ་སྟོ། ཅིས་དཔོན་པ་ཉ་
 བར་རིམ་པ་གསུམ་པའི་ཏོག་གནས་བཅས་གཟིགས་བསྐྱེད་ས་ཁྱ་བསྐྱལ་པའི་
 བཀའ་བསྐྱེད་ཡོ་འདིའི་རྒྱ་བ་བཞི་པའི་ཆོས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་ཐེབས་.....
 འདུག

ཧྲི་ཡོ་ 1834 རྩ་གོང་ཁྱི་བཞུགས་བརྩ་བཞི་པ། པོད་ཤིང་རྟ་རྒྱ་
 བ་བཞི་པའི་ཆོས་བརྟན་ཉིན། རྩ་ལའི་བྲ་མ་སྤྱེད་པའི་བརྩ་བ་རྩལ་ཁྱིམས་
 རྩ་མཛོ་མཛོག་ལ་པར་ཆེན་སྤྱེད་པའི་བརྟན་པ་བརྟན་པའི་ཉི་མས་མཁན་པོ་
 མཛད་དེ་ཅེ་རྩལ་རྒྱུད་ཆོས་ཆེན་གསར་པའི་འཁྱེད་ས་རབས་ཉ་ཁང་གི་...
 ཉིན་གཙུག་རྩེ་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱེ་མཁན་རྩལ་སྤྱེད་རྩལ་ཁྱི་བསྐྱེད་ས་མཛོ་...
 ག་ཡང་དག་པར་འདུལ་བཞེས་ལེགས་པར་མཛད་ཤུབ་པར་གོང་མ་ཆེན་པོ་

① ② (ཁོར་ཁྱིར་གྲག་གསལ་260—262)

གཙོ་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཉེ་གྲུབ་པ་ཆེ་ལོ། རྒྱ་མཚོ་དང་སོགས་པ་དག་
 རྒྱུན་འཁུར་གྱི་ཐོག་ལ་བཞུགས་པའི་ལོགས་འབྲུལ་ལྷ་མི་རྒྱལ་ལ་མཇུག་ཕུག་
 རིམ་པར་བསྐྱུལ། ”① ཅེས་འཁོད་འདུག་ཀྱང་། དེའི་ཐུ་ལ་སྐྱར་ཡང་
 ཁམས་ལེན་དམ་བཅར་བཅི་སྐྱར་གིས་ཁྲལ་འབྲུལ་སོགས་མ་ཕྱས་པར་སྐར་
 བཞིན་ངན་མེད་ཕྱས་རྒྱུན་དཔུས་གཙང་གཞུང་དམག་དང་རྒྱ་ཁྲལ་ནས་
 དམག་བསྐྱུལ་སོགས་རིམ་རྒྱུངས་ཕྱས་པ་མ་ཟད། དཔུང་དམག་གྱི་ཁྲལ་ཏུ་
 བཀའ་སློན་ས་ལྷ་བ་དོ་ཡས། དམག་དཔུང་འགོ་འདྲམས་སོགས་བསྐོ་
 གཏོང་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཙམ་གནང་དགོས་ཐུང་འདུག་པ་ནམ་ཐར་ཏུ་འདུང་། མེ་
 ཕྱ་རྒྱ་བ་བཏུན་པའི་ནང་། “འདི་སྐབས་སྤྱོད་ན་སྐྱར་བསྐྱར་ཏུ་མིངས་
 ཤིག་ལ་བརྟེན་དམག་བསྐྱར་ཡང་གི་དཔུང་འཇུག་ཏུ་འགོ་མི་ཅེ་ཤོད་ཏུང་
 འཁོར་དང་། དམག་མིའི་འགོ་བྱེད་ཏུ་བརྒྱ་མིང་སོགས་དང་། དཔུས་
 གཙང་དམག་མི་བྱེདས་སོགས་རིམ་ཐོན་རྒྱལ་ལ་ཕུག་དབང་སྐྱབས་འཇུག་
 ཐོན་གནང་རིམ་པར་བསྐྱུལ། བཀའ་སློན་ས་ལྷ་ཡང་ཁམས་ཁྲལ་དོན་
 གཙོད་ཏུ་བསྐྱོད་དགོས་ལ་དོ་གཤམ་ལས་ཕྱ་དང་བཅས་པར་ཐོན་ཕུག་
 མཇུག་ཁ་གནང་། དེ་སྐབས་སྤྱོད་དམག་བསྐྱར་ཡང་གིས་མི་མེར་ལ་བརྟེན་
 བཞིག་དང་། གཞུང་གནས་ལ་ཡང་སྐྱགས་འགྲོས་ཅི་ཆེ་བཅས་ཐུང་པར་
 སྐྱགས་གཡང་དང་། སྐྱགས་ཡིད་འབྱུང་བའི་རྒྱལ་ཡང་བཞེས། ”② ཞེས་
 འཁོད་ཅིང་། དཔུང་འཇུག་ཕྱས་མཐར་མིང་སྐྱོང་བྱེད་གཏོ་རྒྱལ་མཐར་

① (ནོར་ལྗེ་ཤོག་གངས་228)

② (ནོར་ལྗེ་ཤོག་གངས་313)

1837 བོད་མི་ཕྱི་མའི་རྒྱ་པ་བརྟན་པའི་ཆེས་ཉི་ཤུ་སྐར་ནས། རྒྱ་
ལའི་ཁྲ་མ་ཚུལ་ཁྱིམ་ས་ཀྱི་མཚེ་མཚེག “སྐུ་ཁམས་ཅུང་ཟད་མི་བདེ་བའི་
ཚུལ་བཞེས་ཤིང་། དེས་ཕྱ་ལྷན་ལྷག་ཆེར་མེད་ཀྱང་། གསོལ་ཟས་
གསོལ་འདོད་མེད་པ་དང་། ཞབས་ཆག་གནང་བའི་ཆེ་ཞལ་དབྱེར་ཅུང་ཟད་
འཆར་ཉམས་ལྟར་སྐབས་དེ་འབྲལ་ཁྲ་ལྷན་ནམས་ནས་ལྷག་ཅ་ལྷན་ཏེ་……
གསོལ་ལྷན་ལྷལ་ཡང་དུངས་སྐྱེད་མ་བཞེས་ཤིང་། གཞུང་གནས་ནས་
ཁྲ་ཁྲ་ཉར་ཁྲ་བརྟན་ལྷན་ཏེ་ཞབས་རིམ་རྒྱ་ཆེ་སྒྲིབ་སྐབ་དང་། ཁྲ་
ལྷན་ལམན་པོ་འབྲལ་གསལ་སྐབས་སྐབ་ཡོད་ཆོག གཞུང་གི་ལྷན་སྐྱོན་པ་
དང་། བརྟན་སྤྱིར་ཞེས་ཆེ་དཔལ་རྒྱལ། གཞུང་ཆོག་ཞེས་ཆེ་སྐབས་
འདེམས་སྐྱོན་གིས་སྐྱལ་ཅ་དང་། སྐུ་ཆལ་པ་ཞིབ་འཇུག་གོ་བཤུར་ཆོག་
གསོལ་ལྷན་ལྷལ་ཞིང་། སྤྱིར་ཡང་གཞུང་གནས་ནས་ཞབས་བརྟན་རྒྱ་ཆེ་
གནང་རྒྱ་ཡིན་ལྷགས་དང་། སྐུ་ཆེ་ཞབས་པད་བརྟན་དཔོན་ཚུལ་སྐུ་
བཅར་ནམས་ནས་གསོལ་འདེམས་གནང་བར་བཀའ་ལན་ཏུ། ཞབས་
བརྟན་རྒྱ་ཆེ་སྐབ་ཁྲ་ནམ་དགར་ཡིན་འཇུག་པས་རྒྱ་སོང་གི་འབྲས་ལུ་……
ཡོང་ཅུང་ཞབས་བརྟན་གསོལ་སྐབ་ཟེར་བ་རྒྱ་ལ་དཔག་པའི་སྐུ་བཞེངས་……
ཟེར་བའི་དཔེ་ཉར་ཡིན། སྐུ་སོར་དོས་ནས་ནམ་ལྷན་གན་མཚོད་ཏུ་
ལྷགས་སྐྱོན་ཞིབ་དུལ་དང་འབྲལ་བའི་དུལ་འཕར་ཕོན་ཚུགས་ཅམ་ཞིག་
ལྟར་ན་སྐྱལ་པས་མོ་སྐུ་སྤྱིར་ཉལ་ཏ་དང་། མོར་སྐོད་སྐྱོན་བདག་ནམས་

ནས་འདུལ་དུ་ལ་གསལ་ཆེ་ལྷན་པ་ཚང་མ་རྣམས་གན་ཏུ་བཅུག་ནས་རེ་...
 ཞིག་མེད་མྱོད་མི་དཀོན་པའི་ཕྱིས་བྱས་པ་ཡིན་ཀྱང་། ལྷོ་པོར་དམག་གི་
 ཟིང་ཆ་དེ་དང་། རོས་གཞུགས་གཞི་མི་བདེ་བའི་སྐུ་རིམ་བཅས་ལ་མལ་
 ཟེར་དག་སོང་། འདིས་མཚན་གཞུང་གི་བཏུན་གྱིད་ལར་རྒྱ་དང་། བོད་
 ཁམས་སྤྱི་བདེ་མཐའ་སོགས་ལ་སན་པ་གང་ཆེ་ཞིག་བྱང་ན་སྟམ་ཅུང་།
 ཡར་སྐྱེད་མི་འདུག་པས་གང་བྱས་ཀྱང་བྱས་པ་རྗེས་མེད་ཅིག་རང་ཡིན་པ་...
 འདྲ་ཞེས་ཐེབས་པ། དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་ལྗོན། སྐུ་བཅར་ཚང་
 མས་ལྟ་དཀོན་པ་དྲུག་པའི་གསོལ་འདེབས་རི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་། བཞད་
 མོ་དང་བཅས་དེ་རང་རེད་གསུངས་པ་ཅུ་ལས་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་བ་...
 བཅས། དཔུང་གངས་ཉེར་གཉིས་ཐེབས་པ་མེ་བྱ་རྒྱ་བ་དགུ་པའི་ཆེས་
 གཅིག་ཉིན་གཟིམ་རྒྱང་ལྷན་ཆོགས་འདོད་འབྱིལ་ཏུ་བྱིའུ་ཤིང་གི་ཁར་.....
 བུམས་པའི་བཞུགས་སྐྱོངས་ཀྱིས་བཞུགས་ཏེ། བཞད་མོའི་རྣམ་པ་བཅས་
 མཛད་བཞིན་པའི་ངང་མཛད་པའི་མཐའ་མ་ཟུ་རན་ལས་འདས་པའི་རྒྱལ་
 བཏུན་ནོ། ”①ཞེས་གསལ་བ་རྣམས་རགས་བསྟུས་ཅུ་དྲུག་པ་ལགས་.....
 ཤིང་། གཏུང་ཉིན་གསེར་ལྗང་ཁམས་གསུམ་རྒྱན་མཚོག་ཅས་པ་
 མཚོད་ལྗང་འཇམ་མིང་རྒྱན་གཅིག་གི་གཡོན་རོས་སུ་བཞུགས་པ་འདི་.....
 ལགས་སོ།

མོ་དེའི་“རྒྱ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་གནས་བསྐྱོས་སྐྱོང་མཚོས་ཀྱི་...
 རྒྱལ་པོ་ནས། རྒྱལ་མཚོག་དེ་ཉིད་ཀྱི་དཀོན་པ་རྣམས་པ་དང་། མཚོག་
 རྒྱལ་རྒྱུར་གསལ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་དཀར་རྒྱབས་པོ་ཆེའི་ཐེབས་སུ་མཛད་.....

① (ནོར་ཐེང་ཤོག་གངས་320—322)

ནས་ཕྱི་དུལ་ཕྱང་ཉིང་ཕྱག་ལྟ་དང་། རྒྱལ་གྱི་ཕྱུང་པ་དང་། རྒྱལ་ལ་
 སྐྱེས་པའི་གསལ་རས་ཐེགས་པ་རྣམས་ལྷུ་གུར་རིག་པོ་ཆེའི་སྐུ་མཉུན་...
 ཏུ་ཨམ་བན་རྒྱལ་བཅར་གྱི་ཐོག་ནས་ཉེགས་ཀྱི་ཁར་བསྐྱེགས་འཁུལ་དང་།
 ཕྱག་འཆལ་བྱས་ཤིང་། བཀའ་ཡིག་གྲུང་གུན་གྱི་ན་ལམ་ཏུ་སོན་པར་
 བསྐྱེགས། ① ཞེས་གསལ་སོ།

རྒྱ་ལའི་སྐུ་མ་འདི་ཉིང་གྱི་ཡབ་གཞིས་སྐད། དེ་རྒྱ་གནའ་རབས་
 བོད་སྐད་གྱི་སྐོལ་འབྱེད་ཆེན་པོ་གཡུ་ཐོག་ཉིང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་...
 མཆོག་གི་འཁུར་ས་གཞིས་ཉིང་ལྷུང་ཁུལ་ཏུ་གཡུ་ཐོག་སྐྱིད་ཆལ་བ་ཞེས་པ་
 ཡོད་ཅིང་། དེ་གའི་མི་རྒྱུད་གྲུང་གཡུ་ཐོག་ཉིང་མའི་སྐུ་རྒྱུད་ཡིན་པར་
 གསལ་ལ། དེ་རྒྱལ་དགའ་རྣན་མོ་བྱང་པའི་གཞུང་ཞབས་ཏུ་བྲག་གི་
 ཁོངས་སྐུ་བྱེགས་པ་ལྟར་རྒྱ་ལའི་སྐུ་མ་སྐུ་ཕྱེད་བརྒྱད་པ་དང་དབྱུ་པ་སོ་...
 སའི་སྐབས་བཀའ་རྒྱོན་ཡང་མི་ཐོག་གཉིས་ཅན་ལྷུང་བ་རྣམས་ཐར་ལ་གསལ་
 ཞིང་། སྐབས་འདིར་རྒྱ་ལའི་བཅུ་པའི་སྐུའི་ཉེ་དེགས་ཤིག་དང་གཉིན་
 སྐྱིད་མཇེད་པའམ་གང་ལྟར་གཡུ་ཐོག་དང་རྒྱ་སྐོལ་ཐོག་ འཁྱོངས་ཐེགས་
 ཉེ་མོ་བདེ་ལེགས་སྤྱིར་གཙུག་པོར་ལྷུང་པའི་གཞིས་ཁ་རྒྱ་ཆེ་ཅན་སྤྱིར་.....
 འཇགས་དང་འབྲེལ་བྱས་ཕྱིས་ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་པ་ཞེས་གསལ་པ་དེ་...
 ལྷུང་བར་རྣང་།

གཞན་ཡང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རིགས་རྣམས་ཐར་སོགས་ལ་གསལ་...
 དེགས་ར་ཆོར་ལག་སོན་མ་ལྷུང་ཏུང་། དེ་ཏན་གྲང་གིས་བཅམས་པའི་དེ་མ་

① (ནོར་ཕྱེད་རྟོག་གྲངས་333—334)

དེའི་ནང་། “ལྷ་གོང་། བི་ཨ་པཙ་ལྷ་པར་[བྱི་ཨ་ 1835 འི་]ལ་
 བཅའ་ལ་ཁྱེད་ཀྱིས་གོར་ཁ་དང་འབྲས་ལྷོངས་པར་སྒྲར་ཡང་ཚད་གཞི་
 ལྷང་སྐབས་གོར་ཁ་ལྷལ་པོས་པོད་བཞུགས་ཨམ་པན་ཚོ་རྩལ་ཨམ་ལ་.....
 ‘འབྲས་ལྷོངས་ཚོ་པས་ས་མཚམས་བཅན་བཟུང་བྱེད་ཀྱི་འདུག་པས་ཐག་
 གཙོད་ལྱེད་རྒྱང་ས་སྒྲོར་ལ་བཀའ་སྒྲོབ་གནང་རྒྱལ་གནང་’ཞེས་སྒྲུབ་པེང་
 ལྷས་པ་རེད། གོང་མ་ཉའོ་གོང་གིས་ལས་འགན་གསར་དུ་ལེན་ཐུབ་
 གོན་ལྱིང་པའོ་ལ་‘ལམ་སང་ཉིན་གཅིག་གིས་ཉིན་ལམ་གཉིས་བཅད་དེ་...
 བཞུགས་པོར་མཐུན་དུ་སྤང་ནས་རང་ཉིད་རོ་མས་ས་མཚམས་ཀྱི་གནས་...
 རྩལ་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་དཀོས་པར་མ་ཟད། སྐབས་འབྲལ་མི་བཏང་ནས་
 གསང་སྐབས་ཀྱིས་ལྷལ་ཞིབ་བྱང་བྱེད་དཀོས། གལ་ཡིན་མྱི་སྤྱིང་པ་དེ་དག་
 གིས་ཉམ་པ་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་ཚད་རེས་བྱེད་ན། རྩོན་ཆེན་སྐགས་ཀྱིས་
 རང་འོག་ལྷ་པོད་དཔོན་རིགས་ལ་ཁ་ལྷང་[སྒྲ་སྒྲར་]ནན་སྒྲུང་དང་རྩོན་
 འཕྱོག་དམ་པོ་བྱེད་དཀོས་པའི་བཀའ་ཐབ་ནས་མི་གཅིག་གིས་བྱང་ས་.....
 བཅའ་ལས་ལས་བཀའ་ནས་ཚད་གཞི་སྒྲོར་རིགས་བྱས་མི་ཚོག་པ་བྱེད་ལྷ་དེ་...
 ཅི་གལ་འགངས་ཆེ་ཤོས་དེ་རེད།’ (《པོད་བཞུགས་ཨམ་པན་ལ་རྩོག་
 ཞིབ་བྱས་པ་》ཞེས་པར་གསལ་) ཅས་སྒྲོབ་རྩོན་གནང་པོད་པ་རེད། རྩོབ་
 རྩོན་དེའི་ནང་དུ་གོར་ཁ་དང་འབྲས་ལྷོངས་པར་ཁྱེད་ཚད་གཞི་དེ་ཡང་རྩིང་
 ཐག་གཙོད་གང་འདྲ་ཞིག་བྱེད་དཀོས་སྒྲོར་ཆེག་རྒྱར་ཅམ་ཡང་པཨད་མེད་
 པ་རེད། དེར་བརྟེན་འབྲས་ལྷོངས་དང་གོར་ཁ་སྒྲར་ཡང་དེ་བྱིན་ཁིར་
 འདུག་མྱིག་གནང་རེ་ལྷས་སྐབས་‘དཔྱིན་ཁིའི་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ཚད་གཞི་
 དེ་འདུག་མྱིག་བྱེད་པར་གཤེག་ཏེ་བཏང་པ་རེད། ཚད་གཞི་དེ་ཐག

ཚོད་ཆེས་གོ་ལན་ཉེས་འབྲས་སྒྲིངས་ཀྱི་རྩོམ་ཁྲིམ་པ་ནས་དབྱིན་རིའི་
 ཆ་གཡོ་བྱེད་ས་བྱེད་རྒྱའི་འདོད་ཚུལ་འཛིན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། 1835
 ཡོད་འབྲས་སྒྲིངས་ཀྱིས་རྩོམ་ཁྲིམ་དང་ཆུ་གར་གྱི་བདེ་ཐང་ས་ཁུལ་དང་...
 འབྲེལ་ནས་ཡོད་པའི་རི་ཁུལ་བཅད་ནས་དབྱིན་རིས་སྤྱད་ཅིང་། དབྱིན་
 རིའི་མྱིད་གཞུང་གིས་ཡོ་རེར་དབྱིན་པར་ལུས་བརྒྱ་རེ་འབྲས་སྒྲིངས་རྒྱལ་...
 ཡོད་ཡོད་མོག་སྒྲིང་གྱི་ཡོད་པ་རེད་། [«ཚོད་ཀྱི་ཡོ་རྒྱས་ཀྱི་ན་གསལ་»] ཞེས
 པར་ཀྱི་གསལ་ཞེས་འཛིན་འདུག་པ་འབྲས་སྒྲིངས་པ་ཁ་ཆེར་སྒྲིངས་པ་དང་།
 ཏུག་དེ་ནས་བརྒྱུད་རྩོམ་ཁྲིམ་མོག་སྒྲིང་རིས་བརྒྱུད་པ་བཅས་ཀྱིས་ཆེས་
 ལུ་དབྱིན་དམག་ཡོད་ཏུ་བཅན་འཛུལ་བྱ་རྒྱུར་གལ་ཆེན་ཆ་ཆེན་བརྒྱན་...
 པ་ཡིན་པར་བརྟེན་འདིར་ཡོ་རྒྱས་ཀྱི་དབྱུད་གཞིར་དྲུག་པ་ཡིན།

བཟུག་པ། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་པ་ཆུ་གཅིག་པ་མཁས་ལྷུ་པ་

རྒྱ་མཆོད་སྐབས།

1. ཡང་མྱིད་རིས་འཛིན་གྱི་ཐོབ་ས་དང་། ཚོད་མངའ་ཤིས་
 ཁུལ་ཏུ་ཡོད་པ་དམག་འཁྲུག་རྒྱུ་ཡོད།

རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་སྐྱ་མེད་པ་ཆུ་གཅིག་པ་མཁས་ལྷུ་པ་ཆུ་མཆོད་ནི། མི་
 ཉམ་མཁར་ཐར་དཔོན་པའི་ཉེ་འདམས་ལ། མཁ་ཚོད་དཀོན་བཅོམས་
 གཤེས་ཁྱིམ་ཆར་ཏུ་ཡབ་ཆེ་དབང་དོན་ལྷུ་པ་དང་། ལུས་གཞུང་བྱུང་བྱུ་
 ཁྱིད་བྱུ་པ་གཉིས་ཀྱི་ཡས་ལྷུ་ཁྱི་ཡོ་ 1838 ཚོད་རབ་ལྷུང་པ་ཆུ་པའི་པའི་
 ས་ཁྱི་ཉར་ཁྲ་དལ་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་སྐྱ་པ་ལྟམས། སྐབས་དེར་རྒྱལ་
 པའི་ཡང་མྱིད་རིས་སྐུལ་གཞུག་ལྷུང་པའི་ནང་ནས་འདི་ཉིད་ཁོ་ན་འབྲུངས་

(རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མའི་ནས་ཐར་ཚོད་ཡིན་དེ་བ་དོས་199—200)

ཉམ་མཁའ་གང་ཅི་ནས་རོ་མཚར་དང་སྒྲན་གྲགས་ཆེ་བར་གྲགས། དེ་
 ཡང་སྐྱ་བཙར་(རྒྱལ་དབང་)མཁའ་སྐྱལ་སྒྲི་བཟང་འཕྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ་...
 ཉམ་མཁའ་པའི་རྣམ་ཐར་རོ་མཚར་སྐྱའི་རོལ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་འཕྱར་བ་
 ཉམ་། “དཔུས་གཙང་གི་སྒྲངས་འདིར་འཁོད་པའི་སྐྱེ་འགྲོ་མཐའ་དག་
 རྒྱལ་བའི་དབང་པོའི་ཡང་མིན་ནམ་ཐེབས་ལ་སྒྲིམ་པས་རྒྱ་འདོད་བ་ཉམ་...
 སྐྱར་ཅིང་། གུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མོགས་ཉི་དང་
 གླ་མར་བྱས་པའི་ལྷང་བརྟན་རྣམས་མཁྱེན་པར་ཁམས་ཚུགས་ཁྱ་བཟང་.....
 བར་བརྟེན།རྒྱ་ཐོད་ལྷང་འབྲེལ་ནས་བཀའ་བཤོམ་གྱིས་ཡང་མིན་
 འཕྲུལ་ཐེད་བཅད་གཙོད་ཏུ་མངགས་པའི་མི་རྣམས་འབྲས་སྐྱངས་འདུལ་བ་.....
 མཁའ་པོ་སྒྲི་སྒྲི་བརྟན་པ། ཅེའི་གཟིམ་འགག་མངས་རྒྱས་དཔལ་
 བཟང་། ཏུ་དཔོན་ལྷང་དགར་གས་རྣམས་བཀའ་རྒྱ་སྒྲི་བརྟན་གིས་དེམ་
 གྱིས་ཏེ་རྟར་ཁང་གསར་བརྒྱད་མཆོག་རྒྱལ་བཅད་གཙོད་ཏུ་ཐེབས། ”ཞེས་
 དང་། (ལྷགས་བྱི་)“ཁོ་དེའི་ལྷ་བ་དབྱ་པའི་.....ཅེས་བརྟེན་གསུམ་ཞིན་
 ཁོར་གསལ་དཔོན་གཤོག་རྣམས་གཟིམ་ཁང་ཏུ་ཐེབས་ནས། ཞལ་གྱི་
 དཀྱིལ་འཁོར་ཐོག་མར་མཇལ། བཀྲ་གིས་པའི་རྣམས་མིན་ཏུ་རིང་བ།
 རྒྱལ་བ་ཆེ་མཐའ་ཡས་པའི་སྐྱ་བརྟན་བཙན་སྐྱལ་བར་ཞལ་འདུལ་བག་དང་
 བཙན་ཏེ་དཀྱིས་ཆར་ཆེན་པོས་བཞེས། ”① ཞེས་གསལ་ཞིང་། འཕྲུངས་
 ཉམ་མཁའ་གང་ས་ནས་རོ་མཚར་ཆེན་པོ་ལྷང་བར་བརྟེན་རྣམས་སྐྱེན་བྱས་
 དང་འབྲེལ་ད་ཏུ་ཁོར་མར་གསེར་སྐྱེན་སྒྲི་བརྟེན་ཏེ་མཇལ། འོས་སྐྱལ་

① (ཏུ་ལའི་བརྟེན་གཙོག་པའི་རྣམ་ཐར་རོ་མཚར་སྐྱའི་རོལ་མོ་མོག་གྲགས་

ཁྱི་ལྷ་སྤྱ་ལྷ་ནས་ཤོང་གསལ་གཞུང་གི་མི་ལྷ་རྒྱ་ལས་དང་། མ་ར
 བར་ལྷ་ཆང་གི་མཁན་པོ་ལས་ཟེ། ལུལ་གྱི་འགོ་དྲག་སོགས་ནས་གདན
 དྲངས་ཏེ་མགར་བར་རྒྱ་རྒྱལ་སྤྱིར་བེབས་ནས་དེ་ཞིག་དེ་གར་བཞུགས་
 ལྷན་ཆགས།

ཁྱི་ལོ་ 1841 བོད་ལྷགས་སྤྱང་ལོར་ལོས་ལྷུལ་ཁག་གསུམ་སྤར་ལམ་...
 ་གསེར་བུམ་དཀྱུག་འདོན་བྱ་རྒྱུར་ལྷ་སར་གདན་དྲངས་པ་ལྟར། རྗེ་འདི་
 ཡང་རྒྱ་བ་གཉིས་པའི་ནང་མགར་བར་ནས་ཆིབས་བཏེགས་ཏེ་རིམ་གྱིས་...
 བེབས་ནས་ལོ་དེའི་རྒྱ་བ་ལྷ་པའི་ནང་བདེ་ཆེན་གསང་སྤགས་མཁར་བྱ་.....
 བེབས། དེ་གར་ཀུན་གཟིགས་པུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྒྱལ་ཆབ་ལོ་
 མིན་ཏན། བོད་བཞུགས་ལམ་བན་རྒྱ་གཉིས། གདན་ས་གསུམ་གྱི་སྤ་
 ལྷུལ་ལས་ཟེ། འགའི་ལྱང་སློན་སོགས་ཆེ་ལྷ་རྒྱ་ལས་བེབས་ནས་སྤྱ་ཤོང་མ་
 བ་རིམ་གྱི་བྱགས་དམ་ཉེན་མཆོག་དང་། ལྷའི་ཉེར་སྤྱད་སོགས་རོ་འབྲ་
 ལྷན་བསྐྱར་བཏག་ཞིབ་གནང་བར་རོས་འཛིན་འབྲུལ་མེད་མཛད་པར་.....
 གསལ།

ལོ་དེའི་རྒྱ་བ་ལྷ་པའི་ཆེས་“ཉེར་བཞི་ཉིན་པོ་ཏ་ལར་གནམ་བསྐོས་...
 ཤོང་མའི་ལྱང་གིས་གསེར་བུམ་དཀྱུག་པར་”① མགར་མཁར་གྱི་མཆོག་
 ལྷུལ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་ཐོན། རྒྱ་བ་དྲུག་པའི་ཆེས་འཁོར་བདེ་ཆེན་
 ལས་ལྱང་བར་གཙུག་ལག་ཁང་བྱ་གདན་འདེན་བྱས་ཤིང་། དྲུག་པ་
 ཆེས་བཞིའི་རྒྱལ་ཆེན་ཉིན་ཀུན་གཟིགས་པུ་ཆེན་བསྐྱན་པའི་ཉི་མ་མཆོག་
 གིས་ཡང་ཤིད་རིན་པོ་ཆེའི་དབུ་སྐྱེས་གཙུག་ལྱང་བཞེས་ནས། མཆན་

① (རྒྱ་བར་ལྷའི་རོལ་མ་ཤོག་གྲངས་16)

ངག་དབང་བསྐལ་བཟང་བཙན་པའི་སྒྲོན་མེ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚེ་དཔལ་.....
 བཟང་པོ་ཞེས་གསོལ་བར་མཛད་པ་དང་། ཉིན་དེ་རང་ལ་ཁྱུང་ཐང་ནས་
 རི་རྒྱ་བསམ་གཏན་མིང་ཏུ་གདན་འདྲེན་བྱས། “གནས་བསྐྱོས་གོང་མ་
 ཆེན་པོར་གསེར་ཁུམ་བཙག་དབྱེད་བྱས་པའི་གནས་རྒྱལ་ལྷ་སོར་ནས་ཁྱལ་
 བས་ཕྱིར་ཐེབས་ལེགས་འབུལ་ཏུ། (ཟླ་བ་བརྟན་པའི་)ཆེས་ཉེར་གསུམ་
 ཉིན་གསེར་ཡིག་རིག་པོ་ཆེ་དང་། བཟ་གིས་པའི་རྩ་གོས་མིང་ཏུ་རིང་བ།
 རྩར་དྲིལ་ཆ་ཆང་། ལྷ་ཏའི་ཕྱིར་བ་སོགས་བརྟུལ་བ་རི་རྒྱ་བསམ་གཏན་
 མིང་ཏུ་ཁྱལ་བ་ན། པཌ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་དང་།
 ཁྱལ་པའི་ཁྱལ་མ་བ་ཁྱི་ཆེན་ལོ་མེན་ཏན་རིག་པོ་ཆེས་དབུས་པའི་ཕོད་.....
 བཞུགས་ཨན་བན་རྩན་རྒྱས་བཀའི་དཔྱད་སྒྲོན་སོགས་ཆེ་རྒྱ་ས་རྒྱལ་གྱི་.....
 ཡངས་དང་མཉམ་པའི་དབུས་ལ། གསེར་ཡིག་གི་དགོངས་དོན་རྩན་ཏུ་
 ཁྱལ་བར། འཇིགས་ཤིང་བྱམ་པ་མེད་པའི་ཉམས་ཕྱིས་གསན་ཅིང་སྤྲུགས་
 རྩ་པའི་ནམ་འབྱུར་ཏུ་མ་མཛད། ”①ཅེས་གསལ་ཞིང་། གནས་དེར་
 ཟླ་བ་བརྟན་ཅམ་ཞིག་བཞུགས་པར་སྤང་།

1842 བོད་རྒྱ་རྟག་པོའི་ཟླ་བ་བཞི་པའི་ཆེས་བརྟན་པའི་ཉིན་རི་.....
 རྒྱ་བསམ་གཏན་མིང་ནས། མྱོང་མ་ཆེན་པོས་བཀའ་མངགས་ཆེན་
 ཁྱལ་གྱིས་མཚོན་རྒྱ་བོད་སྲ་དཔོན་ཆེ་པུ་སོགས་སྤར་སྒྲོལ་ཆིབས་བརྟུར་...
 ཆེ་མའི་ཆིབས་རགས་དང་། ཐེབས་བསྟུ་གཟབ་རྒྱས་བཅས་འདོད་རྒྱ་ཐང་
 གི་བཞུགས་སྤར་ཏུ་བཞུགས་ཞག་དང་། དེའི་སང་ཉིན་ཆེས་བཅོ་ལྷའི་སྤ་
 ཆར་ཆེ་པོ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་ཏ་ལར་ཞབས་སོར་བཀོད། ཁྱི་ཐེབས་དངོས་

① (རྩའི་རྣམ་ཐོག་གྲངས་18)

གཞིའི་སྐོར་ནས་ཐར་ནང་། “རིལ་ཆ་དང་གཞིས་ཀྱིས་རིལ་པར་སྐབས་
 དུ་ཡོད་པའི་སྐོར་ ཡ་མོན་ནས་ཞོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་གསེར་ཡིག་རིན་
 པོ་ཆེ་མེད་ཐུང་གིས་ཐུན་བཟུས་ཏེ་གདན་ཞུ་དང་། དེ་ནས་སྐྱབས་
 མཁོན་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་ཆེན་མོ་ཆོས་དང་། བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ནས་གཞིས་
 ཆེན་ཁལ། སྐྱབས་རྗེ་ཆུང་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ་དཔོན་ཁག་བཅས་མེདས་བཟུན་
 རིལ་ཆ་གཞུམ་པ་དང་འབྲེལ་བར་སྐྱབས་འདེན་ཀྱང་མིང་དང་། རིན་
 རྒྱན་སོགས་ཀྱིས་མཛུགས་བདད། རྒྱལ་ཆོས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཞབས་པད་
 སོགས་ཀྱིས་སྐོར་སྒྲུ་མཛད་དེ་ཆོས་སྐུ་ཆེན་མོ་ཞིང་ཞི་ཐུན་ཆོགས་སུ་མེདས་.....
 འཕྲལ་བཞུགས་གདན་མོག་ཤར་གཞིགས་ཐུན་བཞུགས་ཀྱིས་བཞུགས་པར།
 ཞོང་མ་ཆེན་པོའི་གནང་རྟེན་འབྲལ་བཞེས་དང་། གསེར་ཡིག་སྐྱབས་སྐྱོན་
 ལུབ་བཟུན་ཐུག་འཆལ་བསྐྱངས་རྗེས་ཨམ་བན་སོགས་དང་མཛལ་དར་ཅེ་ ..
 སྐྱོད་བསྐྱངས་ཏེ། གསེར་ཀྱི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་བཟུན་རྒྱལ་ཆོས་
 གོ་མེན་ཏན་ནས་མཛལ་དར་འབྲལ་བཞེས་དང་། རྗེ་ཆུང་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ་
 བས་མཛལ་དར་ཐུལ་ནས་བཞུགས་ཁྱིར་འཁོད།”① དེ་ནས་སྐྱབས་རྒྱལ་
 དཔོན་རིགས་སོགས་ཀྱི་མཛལ་ཐུག་དང་། དཀར་སྐྱོན་ཆེན་སོགས་སྐར་
 ལམ་གྱི་མཛད་སྒོ་མཐའ་དག་གཟབ་རྒྱས་གནང་འདུག

ཨ་འདིའི་སྐྱེ་རྗེས་ཅམ་ལ་ཁིང་པས་བོད་ཀྱི་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་...
 ལ་བཅོན་འཆུལ་དམག་འཁྲུག་ཐུང་པའི་སྐོར། དེ་རྗེན་ནས་ཁིང་པའི་
 རྒྱལ་པོས་ལ་དགས་ཀྱི་ས་མཆམས་ཁག་ལ་དམག་འཁྲུག་སྐྱེ་ཐུང་ཐུས་པ་མ་
 ཟད། རྒྱ་པོ་ 1834 བོད་ཤིང་ན་མོར་ཀ་མི་སྒྲིང་གི་རྒྱལ་པོ་ལུ་ལམ་

① (ལྷའི་རིལ་མོ་སྐོན་གྱི་མཛུགས་19)

སིང་ཟེར་པས་སིང་པའི་རྒྱལ་རྒྱལ་གྱི་དཔལ་དཔོན་མ་ཁོར་མོ་ར་.....
 མར་དང་། བེ་རྟལ་སིང་ལ་མོགས་དཔལ་དཔལ་འཕེལ་ཆེན་མར་གསལ་ནས་
 མོག་མར་ལ་དགས་ལ་བཅན་འཕྱུང་བྱས་པ་དང་། རྒྱལ་སྤེལ་ལ་དགས་ཀྱི་
 ས་མཆོགས་ཐུང་མཁན་མཁར་དཔོན་ས་ཐུང་བཟླ་ཤིས་དཔལ་རྒྱལ་ས་ཐུ་
 གཞིས་དང་། ལ་དེ་ཀྱི་བཀའ་རྒྱོན་ཉི་ལ་དེ་རྒྱལ་རྒྱལ་མོགས་ནས་སིང་
 དཔལ་བཀའ་འཁོག་དཔལ་འཕལ་དཔལ་རར་ཆེ་བསྐྱེད་བྱས་འཁུག་ཐུང་།
 མཆོན་ཆ་བཟང་ཞེན་རྒྱལ་པས་མཁར་མོར་གསལ་འཁོ་དཔོན་གཞུང་ག་
 དཔལ་མོག་མོར་བ་དང་། རྒྱོན་པོ་དཔོན་རྒྱལ་བཅུན་འཛིན་ཟེར་བ་མས་
 རྒྱོན་མོག་ཁར་དཔལ་དཔལ་ཀྱི་རས་མོར་ནས་དཔལ་མོར་མཆོ་འཛིན་དཔོན་
 ཐུང་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་མཁར་ལ་དགས་ཡོངས་རྒྱུ་སིང་པས་བཟུང་ཞིང་།
 དཔོན་རྒྱལ་བཅུན་འཛིན་ལ་དགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་བསྐྱོས་ནས་པོ་རེ་ལལ་སིང་
 ལ་དཔལ་མོར་མོ་དཔལ་རྒྱུང་རེ་འཁུལ་རྒྱུ་བྱས་ནས་པོ་མ་ཅམ་རྒྱལ་པོ་བྱས་
 པའི་རྒྱུར་མོགས་ལ་སིང་དཔལ་འཁུག་གི་པོ་རྒྱལ་ཞིབ་པ་①ཡིག་ཆ་གཞན་
 ལས་ཤིས་པར་བྱ་ཞིང་། པོ་རྒྱལ་སིང་པའི་རྒྱལ་དཔལ་དཔོན་མ་ཁོར་མོར་
 ཡང་ལ་དགས་ཐུ་ཡོང་། བཅུན་འཛིན་དཔོན་རྒྱལ་ཤི་མས་མལ། མི་
 འཕྱར་ཁྱུན་དགའ་རྟལ་རྒྱལ་ལ་དགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་བསྐྱོས། ལ་སིང་རྒྱལ་ས་
 རྒྱལ་ཀྱིས་མངའ་རིས་རྒྱུར་གཞུང་ཏུ་དཔལ་འཕྱུག་ཕྱིད་སྐལ་མ་ཁོར་ཀྱིས་
 སིང་དཔལ་རི་ཡོད་རྟལ་སྤྱིད་པ་དང་། ལ་དགས་ནས་ནོ་ནོ་པོ་ལོད་
 བཅས་དང་། བསྐྱེད་བཀའ་རྒྱོན། མོ་ལམ་ཁན། རྒྱལ་མཛོད། མཆོན་
 པོ། རྒྱོན་པོ་ས་པའི་མོགས་ཀྱིས་འཁོ་བྱས་དཔལ་དཔལ་པའི་རིས་

① (ལ་དགས་རྒྱལ་རབས་རྒྱལ་པོར་དཔལ་རིས་70—74)

① (ལ་དགས་ལྷལ་རབས་དེབ་ངོས་76—77)

པ་ཁ་གསུམ། སིང་དམག་བརྒྱུད་དེགས་བཅས་དཔུགས་ཚུགས་ལྷ་བརྒྱུད་སྐུ་
འཁུག

དེ་རྗེས་ 1842པོ་ད་ཚུ་རྩལ་ལོ་ལྷ་ལ་པ་སིང་གིས་སྤྱར་ཡང་
དམག་དཔོན་དེ་ལྷན་ཏེ་ཅན་ད་དང་། ལ་རྗེས་ཏུ་ཏུ་གཉིས་ལ་སིང་
དམག་བརྒྱུད་རྒྱུད་ཅན་བཅས་བརྒྱུད་ཏེ་ལ་སིང་གི་དམག་དཔུང་གིས་རྒྱུར་
རྒྱལ་འཐབ་རེས་ལན་མང་བྱས་པ་དང་། མེད་སྐུ་ཅིག་སིང་པས་པོ་ཏུ་
དམག་རྒྱར་ཡོད་ལས་རྒྱ་ཅན་བརྒྱལ་མོག་ རྒྱར་འགྲེལ་བས་བྱས་མཆར་པོ་ད་
དམག་ལམ་ནས་དམག་དཔོན་སྤེལ་བཞི་དང་། རྒྱར་ཁར་པོ་ད་དམག་ལ་
བརྒྱ་ཅན་བཅས་སྐབས་ཤིག་ལ་དགས་སྤེལ་ཏུ་བརྒྱུད་ཁྱིད་བྱས་འཁུག་ཅིང་།
མཆར་བརྒྱལ་པོ་ད་དང་སིང་པའི་བར་ལན་རྒྱ་ཅན་ཅིངས་མོ་ལ་བྱས་ནས་ལ་.....
དགས་དང་པོ་ད་གཉིས་ཏུ་ས་མཆེན་སྤྱར་ཏུས་གཞིར་བརྒྱུད་སོ་སོས་.....
བདག་གཉིས་ཕྱི་ད་རྒྱ། པོ་ད་ནས་གཞུང་ཆོང་པ་དང་། ལ་དགས་ནས་ལ་
ཕྱག་པ་ལོགས་སྤྱར་ཏུ་ཁྱིམ་སྤྱོད་རྒྱར་གཏོང་རྒྱ། ལ་དགས་ཏུ་ཆོང་པ་
རྒྱར་དང་ཏུ་མོག་མོགས་གར་འཐད་ཏུ་འགྱོ་རྒྱ་དང་། དེ་བཞིན་པོ་ད་
བྱང་པའི་ཆོང་པ་ལ་དགས་ལ་འཛོ་རྒྱ་ལོགས་རྒྱན་མའི་རྒྱལ་ཏུས་ལྷ་རི་ཡོད་
ལ་ཆ་འཛོག་ཏུ་རྒྱ་བྱས་པར་བྱགས་སོ།

ནམ་མཐར་ནང་། རྒྱ་རྩལ་ལོ་དེའི་རྒྱ་པ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་“ཆོས་བཅོ་
ལྷ་ཉིན་ལ་སིང་དཔུང་འཁུག་དཔུ་འཁུན་གཅིང་ཆོད་ཏུ་སྤྱི་བྱལ་པ་.....
བཀའ་ལློན་མའི་མི་རྒྱར་ཁར་པ་དང་། ལས་བྱ་དཔུགས་མདའ་དཔོན་ཆེ་
བརྒྱན། ཅེ་ཕྱག་གསུང་རྒྱུད་པ། ཉི་མར་ལྷ་མ་ཡེ་ཤིས་ལོགས་རྒྱན་
འཁོར་ནམས་ཏུས་འཕྱོར་ཕྱག་དང་འཕྱོར་འབྲལ་སྤྱགས་མང་བྱས་པར་ར་...

ལལ་ཕྱག་མཐུད། མཐོན་ཐོབ་བཅས་བཀའ་དྲིན་ཆེ། ”①ཞེས་གསལ་
 བ་ལྟར་མཐུག་འཁུན་ཆིངས་དོན་གཙོ་བོ་མཐོན་ཐོབ་གསལ་ཆ་མས་ཡིན་.....
 བར་མཛོན་ཞིང་། 1843 བོད་ཆུ་ཡོས་ལོའི་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་“ཆོས་
 དབྱ་ཉིན་མདའ་དཔོན་བཤད་ཐུ་བ་ཐའི་རི་དབང་ཐུག་ཐུལ་པོ་བཀའ་...
 ཐོན་ཆེ་འདོན་གྱི་མཇལ་ཕྱག་ལ་གསོལ་ར་བཞེས་འབྲས་ཐུང་མཐུད་བཅས་
 བཀའ་དྲིན་བསྐལ་ཞིང་། ཆོས་བསྐྱེད་གསུམ་ཉིན་མོར་དཔག་སྒྲིབ་པ་
 བཀའ་ཐོན་ཆ་མ་པ་གཉིས་དང་། ཞི་དྲག་གི་ལས་ཕྱ་དཔོན་འཁོར་བཅས་
 ལ་ལྷ་བཞིར་དཔག་ཉོན་ཐོག་གོང་ས་མཆོད་ཡོན་གྱི་སྒྲུའི་མཐུན་ས་ནས་
 ཐུག་མཐུད། གསོལ་ར་དང་། གོ་བཤ་གྱི་གནང་ཆ་བཅས་བསྐལ་བར།
 ལྷ་བཞི་ཉོན་ཐོག་གསུམ་གསུམ་བཀའ་ཐོན་ཐུང་བཤད་ཆ་མ་གཉིས་དང་། ལས་
 ཕྱ་རོ་གཤོག་བཅས་པར་ལེགས་སྤོའི་མཇལ་ཕྱག་ཐོག་བཀའ་ཐོན་ཆ་མ་
 གཉིས་ལ་གཞིམ་སྒྲག་ཏུ་གསོལ་ར་བཞེས་འབྲས། བཞེས་སྒྲོ། ལས་ཕྱ་
 ཉོན་འཁོར་ལ་མཐོན་བཐུད་གྱི་མཇལ་དར་འདུལ་བཞེས་ཐོག་ཐུང་མཐུད་
 བསྐལ། ”②ཅེས་འཁོར་འདུག་པ་བཞིན་དབྱས་མདའ་དཔོན་བཤད་ཐུ་
 བ་དབང་ཐུག་ཐུལ་པོར་ལ་ལོང་དཔག་འཐབ་སྐབས་གྱི་བྱས་རྗེས་སུ་གོང་...
 མ་ཉའོ་གོང་ལ་ཁྱེས་ནས་བཀའ་ཐོན་ཐའི་རི་གནས་སྐར་གནང་བ་དང་།
 དེ་མིངས་རོ་ལས་ཆང་མར་དཔག་ཉོན་གཞུབ་ཐུག་གིག་བཤམས་པ་དོན་
 ལུ་གསལ་ལོ།

① (ནམ་ཐར་ཉའི་རོལ་མོ་ཤོག་གྲངས་29—30)

2. ཆིང་ཚོང་མཉམ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཚད་ཀྱི་དཔྱད་རིགས་
 ཆི་ཕུའི་ཚོ་གནས་རིམ་པ་ཕྱུན་རིང་ལག་བརྟུང་ཀྱི་དེབ་གཞི་.....
 བརྟུང་འཛད་བྱས་པ།

ཁོང་ཏུ་རྒྱ་ལའི་ཐ་མ་ཕྱེས་པ་བྱུང་པའི་སྐབས་ཀྱི་ལེ་ཆ་ན་ཏུག་པའི་
 བར་ཟུང་ཙམ་ཐེང་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1793 བོད་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་
 རྒྱ་སྐད་ལོར་ཁོང་མའི་བཀའ་ལུང་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཚད་ཀྱི་སྒྲིག་.....
 གྲོལ་དོན་ཆུ་ཉི་ཤུ་ཙམ་དགུ་པའི་ནང་གསལ་དོན་ཆུ་བརྒྱ་གཅིག་པ་ལྟར་
 བོད་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གི་ཕྱི་ནང་ལས་ཆུ་ཆེ་ཕྱ་མཐའ་དག་བསྐྱོ་.....
 འཐེན་ཀྱི་ལམ་གྲོལ་གཏན་འཁེལ་བ་མ་ཟད། ཞིབ་ཕུའི་རྟག་གནས་རིམ་
 པ་མཚོ་དམར་མོགས་གསལ་འཛད་ཀྱི་ཆ་འཛིན་དེབ་ཐེང་གསར་སྒྲིག་གིས་
 ལག་བརྟུང་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱས་ཡོད་པར་སྤྱིར་བཏང་དག་རྒྱན་ཏུ་“བཀའ་..
 གཤམ་རྒྱ་དེབ་” ཅེས་འཛད་པ་དེ་བཞེད་ནས་ཏུས་རབས་ཕྱིད་ཀ་ཙམ་.....
 ཁོང་ཐེན་སྐབས། སྐབས་འདིར་བསྐྱལ་ཟད་ཏུ་ལ་ཀྱང་ཆེ་ཁར་མཆན་
 འཛད་བྱ་བྱལ་ཡང་ཐེང་པར་རྒྱར་གསེས། 1842 བོད་རབ་བྱུང་བརྒྱ་
 པའི་རྒྱ་སྐད་ལོར་བཀའ་གཤམ་ནས་སྐར་གྲོལ་གཞིར་བཞག་དེབ་གཞི་གསར་
 འཛད་བྱས་འདུག་པ་འགོ་བརྗོད་ཀྱི་ནང་ནས་མཐེན་རྒྱ་བཅས་ཡིག་ཆ་འདི་
 རིགས་དེ་སྤེལ་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གི་བཀའ་ཐོན་དང་། བཀའ་རྒྱར་
 བྱེད་རྒྱུར་མཁན་ཆོས་མ་གཏོགས་དཔོན་རིགས་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་དངོས་
 གུ་མཚོར་དཀའ་པར་བཞེན་སྤྱོད་པ་བྱེད་ས་ལ་ཆ་རྒྱས་དེ་བས་ཀྱང་ག་ལ་ཡོད།
 ད་ལས་ང་ཚོར་དེབ་གཞི་དེའི་ཞལ་བུས་ལག་ཏོན་བྱུང་པ་ལྟར་དེའི་འགོ་

བརྗོད་དང་། ལས་ཚན་འགྲོ་བུ་ལས། གལ་ཡན་ཆེ་པའི་མཆན་པུ་
 འདེམ་གས་ཅམ་དཔེ་མཆན་ཏུ་བཀོད་ནས་སྤྱི་བྱིངས་བྱུང་བ་ལྟན་ལེབ་
 མཐོང་གི་དཔེ་ལྟར་མཁུན་རྟོགས་ཡོང་བུ་བཅས་རགས་བསྟུས་རི་བཞིན་བྲིས་
 བ་གཤམ་གསལ།

(ཁ་ བྱང་)

“གཞུང་དགའ་ལྟན་མོ་ལྷང་པའི་ལས་ཚན་མཇུག་ནས་ཉོག་གནས་

ཁྱི་མོ་རིམ་དེབ་ཐེར་རིན་ཆེན་ལྷེང་བ

ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།

སྒོ་སྟོན་འཇམ་བུ་ན་དེའི་ཁྲི་ཤིང་ཆེ།

ཉལ་བསམ་འབྲས་ཀྱི་འཁྱར་བྱི་བྱུང་བ་གང་།

ལེགས་བྲས་གསེར་བྱི་ག་ལྱར་སྒྲིན་བྱེད་པ།

ཞོར་ཀྱི་གདེངས་ཀ་མདོན་མཐོའི་ལྷ་མོ་བ།

མོང་མའི་ལྷང་བཞིན་མཆོག་དམན་དེའི་ཕྱི་ལོ་ལ།

ལ་ཞིབ་མིང་དོན་བདེ་ཡི་རྟོགས་སྤང་བ།

དེབ་ཐེར་སྐྱེ་བ་ལྷ་པའི་མཁུལ་འཁྱིན་ལས།

འཁྱལ་མེད་དབྱངས་བྱི་ར་རོ་གསར་ཏུ་བསྐྱགས།

ཞེས་ཤིས་པར་བརྗོད་པ་དང་དངོས་པོ་དེས་པར་བཞུན་པའི་ཆོག་སྒྱུར་
 འཇིགས་མེད་གདོང་ལྷའི་དབང་པོའི་དབྱངས་བྱི་ར་རོས་མྱིང་གསུམ་ཡིད་....
 ཅན་ཡོངས་བྱི་སྟོན་འཇིན་ཞོར་ཀྱི་ཡོལ་མོ་འགེངས་པར་བྱས་ཏེ། དགོ་བ་
 བཅུ་དང་། མི་ཚོས་གཅིང་མ་བཅུ་བྱག་ལ་མོགས་པ་ཚོས་བཞིན་སྒྱུར་པའི་
 མེགས་མཐོང་ལྷལ་ཏུ་ཆེ་བ་ལས་འདི་ལྷང་མྱིང་བྱི་བདེ་བ་མཐའ་དག་མ་....

བོས་པར་མཁོན་ཏུ་བྱག་རྩེ་མེ་བཞིའི་དཔལ་འབྱོར་ཕུལ་ཏུ་ཆེ་བ་བཞིས་.....
 རྩེ་དཔལ་ཆོས་ལུན་རྒྱལ་པོ་དགའ་ལུན་རྩེ་གས་ལས་ན་མ་པར་རྒྱལ་བའི་ཕོ་བྲང་..
 ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཞབས་རིང་ཏུ་འཁོད་པ་མྱི་ནང་མེ་མོར་མངགས་པ་..
 བཅས་ལ། གནམ་བསྐོས་འཇམ་དབྱངས་མོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་རྟོག་
 གནས་བསྐུལ་བ་མོ་རིམ་མཐོ་དམའ་རིམ་པར་དབྱེ་བ་སྒྱིར་བཏང་ཐོག་བྱས་
 རེས་ལ་བརྟེན་ནས་འཕར་མའི་བདག་རྒྱུན་བསྐུལ་བ་སོགས་ཞིབ་གསལ་གྱི་..
 དེས་གཞི་རྩུབ་ཡོད་ཏུ་ལྟར་ཆེ་བར་བརྟེན་ས་དབང་ལྷན་རྒྱས་ནས་བཀའ་
 བསྐུར་བསྐུལ་བ་སྒྱི་པར་ནོལ་ཏེ་རང་ལེས་འཁོས་བསྐུན་གྱི་བཙོན་པ་ཆེན་.
 པའི་སྐོ་ནས་ཞིབ་མོའི་སྒོ་ཡིས་ནན་ཏན་ཏུ་དབྱད་དེ་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་.....
 དང་འབྲེལ་བའི་ཆེག་དོན་བརྟུར་ནམས་མ་ཉམས་པར། ལེགས་པར་
 རྒྱར་བ་སྦྲིལ་ཏའི་སྐད་ཏུ་བྱུང་གིར་འབོད་པ། གནམ་བསྐོས་མོང་
 མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་རྟོ་ཀོང་ཁྲི་བཞུགས་ཉེར་གཉིས་པ་རྩ་ཉལ་གྲལ་ཆེས་
 དགེ་བར་དེས་ཐེར་གསར་བསྒྲིགས་བཀོད་པ་ལ།

རིམ་པ་གསུམ་པ། བཀའི་མཐུན་འདོན་བཞིའི་གྲས།

བཀའ་རྒྱོན་རྟ་མགྲིན་ཆེ་དབང་།

[འདི་རྩ་ཆེན་ཁྲི་བཞུགས་ཉེར་བཞི་པའི་ (ས་ཡོན་) རྒྱ་བ་བཞི་.....

པའི་ཆེས་ཉེར་བཞི་ཉིན་བསྐོ་བཞག་བསྐུལ། བཀ་རྒྱ་བྲལ་གྱི་མངའ་
 འབངས་ནམས་ཀྱི་འཆོ་ཆོགས་ཞིབ་དབྱུད་དང་། མོང་མ་ཆེན་པོར་མཚམས་
 རྒྱ་ཞབས་བརྟེན་འབུལ་པར་འགྲོ་མི་མཁན་ནང་སྒྲེལ་རྒྱལ་ཏུ་འབྲི་རྒྱ་ཁ་.....
 པར་ལེབས་པའི་རྒྱ་མཚན་པོད་བཞུགས་ཙམ་བན་ལྷན་རྒྱས་ནས་གསེར་སྒྲན་
 རིན་པོ་ཆེར་རྒྱོན་གནང་གི་ཕྱིར་ལེབས་ལ། མ་ཕྱི་སྒྲོ་མདོངས་རྟོ་ཀོང་

ཁྱིམ་བཞུགས་དགུ་པ་ས་ཤང་ལྷ་པ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་པུ་དགུ་ཉིན་.....
 བཟུལ། སྤོ་པོའི་ལས་དོན་འབྲུག་ཚོད་འབྲས་ཚད་བྱུང་སྐོར་རྒྱ་རྒྱུན་པོད་
 བཞུགས་ཨམ་བན་ལྷན་རྒྱས་ནས་གསེར་ལྷན་རིན་པོ་ཆེར་སྒྲོན་པར་བཀའ་
 དྲིན་འཕར་གཞིགས་ཀྱི་རིམ་པ་གཉིས་པའི་ཉོག་ཉལ་གོང་ཁྱིམ་བཞུགས་བཅུ་
 རྒྱལ་པ། མེ་སྒྲེ་ལྷ་པ་བཅུད་པའི་ཆེས་པུ་ཉིན་མེད་པ།]

བཀའ་སྒྲོན་ཆེ་བལྟན་རྩི་མེ།

[འདི་རྩེ་གོང་ཁྱིམ་བཞུགས་དགུ་པ་ས་ཤང་ལྷ་པ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་
 ཉིན་བསྐོར་བཞག་བཟུལ། བྱུང་རིགས་ཁག་ལ་ཆག་བཅོམ་བྱེད་མི་བཅད་
 དམུད་ཏུ་མེད་པས་པར། རྒྱ་ལྷའི་ཁོངས་ཆག་མི་འགྲོ་དཔོན་བྱེད་གཏེ་ཆེ་
 དཔར་གཤམ་བྱུང་ཅན་འཛིན་བཟུང་ཚོག་རྒྱ་པོད་སར་ཆེས་འབྲུལ་ཏུ་.....
 གནང་དང་། ཕྱིངས་ཁྱིམ་པ་གཤམ་བྱེད་མི་ལེ་ཚོགས་ཚད་མར་ས་གནས་སྤུ་
 ཅ་འཛིན་སྐད་འདོམས་མཐར་ཕྱིན་བྱུང་པ་དང་། ཤོ་ལྷར་ལྷོ་གསུམ་རྒྱ་ལྷེ་
 བས་འབྲུལ་འགྲིམ་ཆེ་ཁའི་ལས་གཡོར་རྒྱ་ཁལ་སྒྲིགས་གཏོང་དཔོན་རིགས་
 དོན་ཚད་ལྷ་རྒྱ་བཅས་ཀྱི་རྒྱན་བཞོམས་ལས་དོན་འབྲས་ཚད་བྱུང་སྐོར་རྒྱ་
 རྒྱུན་པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ལྷན་རྒྱས་ནས་གསེར་ལྷན་རིན་པོ་ཆེར་སྒྲོན་.....
 པར། བཀའ་དྲིན་འཕར་གཞིགས་ཀྱི་རིམ་པ་གཉིས་པའི་ཉོག་དང་མ་
 བྱའི་སྤོ་མདོངས་བཅས་རྩེ་གོང་ཁྱིམ་བཞུགས་བཅུ་གཉིས། རྒྱ་འབྲུག་ལྷ་པ་
 བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་པུ་ཉིན་མེད་པ།]

བཀའ་སྒྲོན་བཞོད་ནམས་རྒྱལ་པོ།

[རྩེ་གོང་ཁྱིམ་བཞུགས་བཅོམ་ལྷ་པ་ཕྱིངས་ཁྱིམ་པ་གསུམ་པའི་ཆེས་
 ཉེར་གསུམ་ཉིན་བསྐོར་བཞག་བཟུལ། སྤོ་པོའི་ལས་དོན་འབྲུག་ཚོད་འབྲས་

ཆོང་ཕྱང་སྐར་རྒྱ་ཕྱིན་པོད་་བཟུགས་ཨམ་བན་ཉན་རྒྱས་ནས་གཤེར་ཉན་ ..
དེན་པ་ཆེར་སྒྲན་པར། བཀའ་དྲིན་འཕར་གཞིགས་ཁྱི་མ་བུའི་སྒྲོ་

མདོར་སྐོར་ཤིང་ཁྱི་བཟུགས་པུ་བྱལ་པ། མེ་ཁྱེ་ཟླ་པ་བཟུད་པའི་ཆོས་
པུ་ཉན་ཐེབས། སྒྲོ་པོའི་ཁྱི་ཤིག་པུ་སྐར་ལངས་ཁྱི་ལས་འཁྱུན་འཁྱུས་

ཆོང་ཕྱང་སྐར་དུམ་པ་གཉིས་པའི་རྟོག་ རྐོར་ཤིང་ཁྱི་བཟུགས་པུ་དབྱ་
པ་ས་ཐག་ཟླ་དང་པོའི་ཆོས་ཉན་ཐེབས། འདི་དཀོར་སྐྱེའི་ཆོང་གནས་

པའི་པ་ཆེ་ལྷན་མཛོད་གསར་ཕྱང་གཞོད་ཕྱིན་ལུན་ཆོགས་ལ། ཞོར་མ་
ཆོན་པོའི་གཤེར་ཉན་སྒྲོན་པའི་རྐོར་ཤིང་ཁྱི་བཟུགས་ཉེར་གཏུམ་པ་ཚུ་

ཡོས་ཟླ་པ་བཟུ་གཉིས་པའི་ཆོས་པཅོ་ལྷ་ཉན་ཁྱི་འདོན་མཛོད།]
བཀའ་ཁྱོན་སྒྲིལ་པའི་པ་དབང་ལྷན་རྒྱལ་པོ། (རྗེས་ལྷ་པའད་སྒྲོ་

པར་མིང་བསྐྱར་)
[(འདི་ཚུ་རྟག་) ཟླ་པ་བཟུ་གཉིས་པ་རྟེར་མའི་ཆོས་ཉེར་བུན་ ..

ཉན་བཀའ་ཤིག་ཐེབས། རྐོར་ཤིང་ཁྱི་བཟུགས་ཉེར་གཏུམ་པའི་ (རྒྱ་
ཡོས་) ཟླ་པ་གཉིས་པའི་ཆོས་དབྱ་ཉན་ཁྱི་འདོན་མཛོད།]

དུམ་པ་པའི་པ་དབྱས་གཙང་གི་མདའ་དཔོན་བྱལ་གི་གས།
དབྱས་མདའ་དཔོན་མར་མྱིང་ཆོ་བརྟན།

[ཉོད་དམག་དོན་བྱས་རྗེས་ལ་པའི་ཉན་རྐོར་ཤིང་ཁྱི་བཟུགས་ཉེར་
གཉིས་ཚུ་རྟག་ཟླ་པ་ལྷ་པའི་ཆོས་ཉེར་དབྱ་ཉན་པསྐོ་པའག་བསྐྱལ།]

དབྱས་མདའ་དཔོན་སྒྲིལ་པའི་པ་དབང་ལྷན་རྒྱལ་པོ།
[སྐོ་དོན་དམག་སར་ལས་དོན་རྒྱར་སྐྱེད་ལྷན་པའི་བདག་རྒྱན་བྱ་.....

རྐོར་ཤིང་ཁྱི་བཟུགས་པུ་བྱལ་པ་མེ་ཁྱེ་ཟླ་ཆོས་ཉན་པསྐོ་པའག་བསྐྱལ།
430

འདི་བཀའ་སློན་ཏུ་གནས་འཕར་ཚབ་.....]

གཙང་མདའ་དཔོན་ཚ་རིང་བརྟན་འཛིན་ནོར་བུ།

[རེ་ཀོང་ཁྱི་བཞུགས་བཅུ་གསུམ་པ་ཅུ་སྟེ་ཁྱེ་མེས་ཉིན་བསྐྱོད་.....

བཞག་བརྟུལ།]

གཙང་མདའ་དཔོན་གྲག་འཇུག་པ་ལྷ་དབང་ནོར་བུ།

[རེ་ཀོང་ཁྱི་བཞུགས་བཅུ་དབྱུང་པ་མེ་བྱ་རྩ་བ་གཉིས་པའི་མེས་

ཉིན་དུ་ལ་བསྐྱོད་བཞག་བརྟུལ།]

གཙང་མདའ་དཔོན་རམ་པ་མགོན་པོ་རྗེ།

[རེ་ཀོང་ཁྱི་བཞུགས་བཅུ་དབྱུང་པ་ལ་མག་རྩ་བ་གཉིས་པའི་མེས་

ལ་བསྐྱོད་བཞག་བརྟུལ།]

གཙང་མདའ་དཔོན་སྟན་མྱོང་པ་ནོར་བུ།

[རེ་ཀོང་ཁྱི་བཞུགས་བཅུ་དབྱུང་པ་ལ་མག་རྩ་མེས་ཉིན་གནས་སྐར་

བསྐྱོད་བཞག་བརྟུལ།]

འཕམ་པ་བཞི་པ། ཅིས་དཔོན་རོ་མ་གསུམ་གྲག།

སྟེ་ཆུགས་དོན་གྲུབ་སྟོབས་རྒྱལ།

[རེ་ཀོང་ཁྱི་བཞུགས་བཅུ་བཞི་པ་ཤིང་ཉ་རྩ་བ་གསུམ་པའི་མེས་

བཙུང་ཁྱིན་བསྐྱོད་བཞག་བརྟུལ།]

ལྷ་མོང་པ་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ།

[རེ་ཀོང་ཁྱི་བཞུགས་བཅུ་དབྱུང་པ་ལ་མག་རྩ་བ་གཉིས་པའི་མེས་

བཙུང་ཁྱིན་གནས་སྐར་བསྐྱོད་བཞག་བརྟུལ།]

སྐར་མཚོང་པ་རྗེ་རྒྱལ་པོ།

[རྟོ་ཀོང་ཁི་བཞུགས་ཉི་ཤུ་པ་ལྷགས་ཀྱི་ཁྱ་བ་གཉིས་པའི་ཆེས་.....

བཙུ་ཁྱ་ཉིན་བསྐྱོ་བཞག་བསྐྱུལ།]

རིམ་པ་བཞི་པ། ལྷག་མཛོད་པ་གཉིས་ཀྱི་གས།

ཁྱ་བར་ལྷག་མཛོད་པ་ལྷུན་ལྷན་པ་འཕྱར་རྒྱས།

[འདི་རྟོ་ཀོང་ཁི་བཞུགས་ཉིས་གཅིག་པའི་ (ལྷགས་ཁྱང་) ཁྱ་བ་...

ལྷག་པའི་ཆེས་ཉིས་དུ་ཉིན་བསྐྱུལ།]

ཁྱ་ལྷག་ཁྱ་བཟང་དོན་ལུལ།

[.....]

ཁྱ་ལྷག་མོན་ཆོས་རག་དབང་བདེ་ལྷན།

[.....]

ཆེ་ལྷག་མཛོད་པ་གསར་ལྷང་གཞོད་ལྷུན་ལྷན་ཆོགས།

[.....]

རིམ་པ་ལྷ་པ། དུས་གཙང་གི་ཅུ་དཔོན་བཅུ་གཉིས་གས།

ཉི་མ་ཅུ་དཔོན་ཆོས་འཕེལ། [.....]

ཉི་མ་ཅུ་དཔོན་ལྷན་ཆོགས་བཟ་ཤིས། [.....]

ཉི་མ་ཅུ་དཔོན་བསོད་ནམས་ཡར་འཕེལ། [.....]

ཉི་མ་ཅུ་དཔོན་རྣང་དཀར་པ་འཛིགས་མེད་སྟོབས་རྒྱལ། [.....]

གཞིས་ཆེ་ཅུ་དཔོན་བཟས་མཛོད་པ་ཆེ་བཟན་ལྷན་ཆོགས། [.....]

གཞིས་ཆེ་ཅུ་དཔོན་ལྷག་ར་བ་ཆེ་དབང་ལྷན་ཆོགས། [.....]

གཞིས་ཆེ་ཅུ་དཔོན་དགའ་གཉེན། [.....]

གཞིས་ཆེ་ཅུ་དཔོན་བཟས་ཁང་ཉི་མ་ཆེ་རིང་། [.....]

ལྷུ་མེ་ཅུ་དཔོན་འཁྱུར་མེད། [.....]

ལྷུ་མེ་ཅུ་དཔོན་སྒྲོང་ར་བ་ལྷ་བ་ཆེ་རིང་། [.....]

དིང་རི་ཅུ་དཔོན་ཡེ་ཤེས། [.....]

དིང་རི་ཅུ་དཔོན་གཡུལ་ལྷུ། [.....]

རིམ་པ་ལྷ་པ། ལྷ་ས་གཉིས་ཆང་པ་གཉིས་གས།

དུགས་ཆུང་དཔང་ལྷུ། [.....]

མོན་པ་ནམ་ལྷུ་དོན་གྲུབ། [.....]

རིམ་པ་ལྷ་པ། ལྷ་ར་ཆེ་ཤག་མི་དཔོན་གཉིས་གས།

ལྷན་ཤེལ་ལྷ་བ་ཆེ་བརྟན། [.....]

མཁར་གདོང་པ་ཆེ་རིང་དཔང་འདུས། [.....]

རིམ་པ་ལྷ་པ། བཤེར་དཔང་པ་གཉིས་གས།

དགའ་བཞི་པ་ཉི་མ་ལྷན་གྲུབ། [.....]

ཉིན་མཁར་བ་ལྷ་མོད་དག་འདུས། [.....]

རིམ་པ་ལྷ་པ། ཞོལ་པ་གཉིས་གས། [.....]

ཐར་པ་ལྷིང་ཆེ་བརྟན། [.....]

བདེ་མཁར་བ་ཆེ་བརྟན་དཔང་ལྷུ། [.....]

རིམ་པ་ལྷ་པ། ས་མཆམས་རྫོང་འཁོ་བརྩ་བཞིའི་གས།

མར་ཁམས་རྫོང་མོད། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་ལྷ་བརྩ།

ལེ་དབར་

3500]

ར་མོད་པ་ལྷན་ཆོགས་བསམ་གྲུབ། [.....]

སྒྲོང་མར་དཔོན་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་ལྷ་བརྩ།

ལེ་དབར་

3500]

འཕྱོར་རྒྱལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆེ་བརྟན། [.....]

མཆོ་སྒོ་གང་ཆེན་པ། [.....]

ནག་ཆུ་འགོ་པ་ལེར་སྐྱ་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་བཅུ།

ལེ་དབར་700]

ཆེ་བྱང་ཆུ་ལ་ཁྱིམས་བཤད་བྱུལ། [.....]

མང་སྒྲན་དོན་ཡུལ་ཆེ་རིང་། [.....]

མཆོ་སྒོ་རྒྱང་སྒྲན་སྐྱ་པའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

བཅུ། ལེ་དབར་700]

བདེ་སྒོན་པ་དབང་འབྱུང་དོ་རྩེ། [.....]

ཐུན་རབ་པ་ཆེ་བརྟན་དཔལ་འབྱུང་། [.....]

ཕག་རི་རྒྱང་སྒྲན་སྐྱ་པའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་དྲུ།

ལེ་དབར་630]

བསམ་ཡུལ་གྲིང་པ་དར་རྒྱལ་ཆེ་རིང་། [.....]

ཞེ་བོ་དཔལ་འབྱུང་ཐུན་ཆོགས། [.....]

གཉིང་སྐྱེས་རྒྱང་སྒྲན་སྐྱ་པའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

བཅུ་གཅིག་ ལེ་དབར་770]

ཡ་སྒོན་ཡིག་བརྒྱར་དོན་ཡུལ་ཆེ་དབང་ཞོར་རྒྱུང་། [.....]

ཞེ་ཡུང་པ་ཆུ་བརྟན། [.....]

གཉའ་ནང་རྒྱང་སྒྲན་སྐྱ་པའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

བཅུ་བརྟན། ལེ་དབར་1190]

ཐུ་རིག་པ་རྣམས། [.....]

ཆབ་ཚུལ་པ་བརྟན་འདུལ། [.....]

ཕྱིད་ཤོད་རྩོད་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་འགོ་བྱེད་པ་གཉིས། [ལྟ་ས་ནས་ཞུས་]

ཉེར་ལྔ། ལེ་དབར་1750]

ལྷན་པ་རི་ཤར་མ་ཆེ་དབང་དབལ་འཕྱོར། [.....]

རྩེ་གཅིག་པ་བསྟན་ཀྱི། [.....]

མོ་འཁོར་ཁོར་ཁོར་ལྷ་མོའི་འཕྲོ་ཁྱད་ས་མཆིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་ཞེ་

ལྷ། ལེ་དབར་3150]

ང་མོད་པ་ཕུན་ཆོག་ལས་བསམ་གྱི། [.....]

ཐུ་ཅིང་ཁྱོང་སྤྱོད་ཐུ་བའི་འགོ་ཁྱུངས་གཅིག [ཉ་ས་ནས་ཁག་ས་]

ཐཱ། ལེ་དབར་2450]

ཐོན་ཁྲོད་ཤོད་པ་རིག་འཛིན་རྣམ་ཐུལ། [.....]

སྒྲ་པའི་རྒྱུད་སྒྲུ་པའི་འགྲོ་བྱུང་ས་གཉིས། [ལྟ་ས་ནས་ཞག་

ལུམ་ཅུ། ལེ་དབར་2100]

གཞི་ལ་དཀར་གླིང་པ་རྒྱལ་ཁུར་དབང་འདུས། [.....]

ང་མོད་པ་སྤྱན་ཆོགས་བསམ་གྱི། [.....]

ཀོང་པོ་ཞེས་པ་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱུ་བོའི་འགོ་བྱེད་ས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་]

ཞུག་དགུ། ལེ་དབར་630]

སྒྲིག་འཛུགས་པ་ཆེ་དབང་། [.....]

རྩོམ་གསུང་གི་སྐད་ཀྱི་འབྲེལ་ཁྲིམས་ཅན་གྱི་ཆ་ཤིང་། [ཕྱི་སྐད་ཀྱི་ཆ་ཤིང་]

བདུན། ལེ་དབར་1190]

མཁར་འཆོ་པ་རིག་འཛིན་རྒྱན་གྱིས། [.....]

མདའ་མཁར་རྫོང་ཕྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་

ཞག་ཞེ་ལ། ལེ་དབར་3150]

བཟས་མཐོང་པ་ཆེ་དབང་ཕུན་ཆོགས། [.....]

ཡ་གཅིག་གཤོང་ན་རྩོད་ཆེ་ནས་གཅིག་ཕྱོགས། [.....]

གནས་ཆེ་ཁའི་རྫོང་ཕྱོད་རིམ་པ་ལྷ་པ་བརྒྱའི་གས།

ཕྱི་གཤོང་རྫོང་ཕྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

བཞི། ལེ་དབར་280]

བཞི་གོང་པ་ནམ་རྒྱལ་བཟ་ཤིས། [.....]

རྒྱང་རྒྱལ་པ་ལྷ་དབང་མཐོན་པོ། [.....]

འཕྱངས་རྒྱས་རྫོང་ཕྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་

ཞག་ལ། ལེ་དབར་350]

རག་ཅིག་པ་ཕུར་ཕུ་དག་འདུལ། [.....]

ཤག་བྱང་པ་ཆེ་རིང་དབང་འདུལ། [.....]

གོང་དགར་རྫོང་ཕྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

གཉིས། ལེ་དབར་140]

རི་གཤོང་པ་ཆེ་དབང་ནམ་རྒྱལ། [.....]

རྫོན་གྱལ་པ་ཆེ་དབང་རྒྱལ་པོ། [.....]

རྒྱན་ཆེ་རྫོང་ཕྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

བརྒྱུ། ལེ་དབར་490]

རྒྱམ་ཁང་པ་འཇམ་དབྱངས། [.....]

ཡིག་བསྐྱར་ན་མ་ཕྱལ་ཕྱན་ཚགས། [.....]

གསང་རྒྱང་རྒྱང་སྔ་སྔ་མེ་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག
ཞེ་ལ། མེ་དབར་3150]

ངག་དབང་སྐལ་ལྷན། [.....]

མཚན་ལས་དོ་དམ་ཉི་མ་ཚས་འཕེལ། [.....]

གོང་པོ་ཅེ་སྐང་རྒྱང་སྔ་སྔ་མེ་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་
ཞག་བཅུ་གཉིས། མེ་དབར་840]

ཕྱགས་ཤོང་པ་དབང་འདུས་དཔལ་འབྱོར། [.....]

ཕྱལ་ཅེ་རྒྱང་སྔ་སྔ་མེ་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཅུ། མེ་དབར་490]

སྒྲི་མོ་མདོ་མཁར་བ་རྟ་མགིན་རྟོ་རྒྱུ། [.....]

སྔ་མོ་ལུང་པ་ཀུན་དགའ། [.....]

གཞིས་ཅེ་རྒྱང་སྔ་སྔ་མེ་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
དགུ། མེ་དབར་630]

ཅེ་བྱང་སྒྲོ་བཟང་ལངས་རྒྱས། [.....]

པད་ཚལ་བ་མགོན་པོ་དབང་འདུས། [.....]

ཤེལ་དཀར་རྒྱང་སྔ་སྔ་མེ་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཅུ་ལ། མེ་དབར་1050]

ཅེ་བྱང་སྒྲོ་བཟང་། [.....]

ཁང་འོག་པ་རྟ་མགིན་རྟོ་རྒྱུ། [.....]

ནག་ཚང་འགོ་པ་མེ་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

ཉིན་ལ། ལེ་དབར་1750]

རབ་འབྱམས་པ་སྒོ་བཟང་ཚལ་དར། [.....]

ཆེ་སྒོན་གྱིང་རྩ་སག་ལྷ་མའི་ཞོར་སྒྱུར། [.....]

རིམ་པ་བྱག་པའི་རྟོག་གནས་གས།

དབུས་གཙང་གི་བརྒྱ་དཔོན་ཉི་ཤུ་ཅུ་བཞིའི་ཁོངས་ནས།

ལྷ་སའི་བརྒྱ་དཔོན་བརྒྱད།

གཞིས་ཆེའི་བརྒྱ་དཔོན་བརྒྱད།

རྒྱལ་ཆེའི་བརྒྱ་དཔོན་བཞི།

དིང་རི་བརྒྱ་དཔོན་བཞི།

རིམ་པ་བྱག་པའི་རྟོག་གནས་ནང་གི་ལས་ཚན་གས།

ཆིབས་དཔོན་གཉིས།

བཀའ་ཤག་བྱག་ཡིག་ཆེ་བ་གཉིས།

མགོན་གཉིས་གསུམ།

རིམ་པ་བྱག་པའི་རྟོག་གནས་རྫོང་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་གསུམ་གས། ལྷ་

རྫོང་རྫོང་རྫོང་སྐྱུ་པའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། (ས་ཐག་མ་འཁོད་)

ལྷ་ཆེ་ངག་དབང་རྩ་ལྷེ། [.....]

རྫོང་སྐྱུ་རྫོང་བ། [.....]

རྫོང་རྫོང་རྫོང་སྐྱུ་པའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [.....]

.....

རྟོག་ཆེ་རྫོང་རྫོང་སྐྱུ་པའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

གཅིག་ལེ་དབར་70]

.....

བསམ་ཡས་རྫོང་ཕྱོད་མེ་མོ་བའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [རྩ་ས་ནས་
ཞག་གཉིས། ལེ་དབར་140]

.....

བ་ནས་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱ་བའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [རྩ་ས་ནས་ཞག་
བརྒྱད། ལེ་དབར་560]

.....

རིག་སྐྱངས་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱ་བའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [རྩ་ས་ནས་
ཞག་ལྔ། ལེ་དབར་350]

.....

རིག་ཅེ་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱ་བའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [རྩ་ས་ནས་ཞག་
དགུ། ལེ་དབར་630]

.....

རྩ་མིང་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱ་བའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [རྩ་ས་ནས་ཞག་
བརྒྱད། ལེ་དབར་490]

.....

རྫོང་དཔལ་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱ་བའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [རྩ་ས་ནས་ཞག་
ཉིས་གསུམ། ལེ་དབར་1610]

.....

ས་དགའ་རྫོང་ཕྱོད་མེར་སྐྱ་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག
ཉིས་གསུམ། ལེ་དབར་1610]

.....

མརྩ་རྫོང་ཕྱོད་མེར་སྐྱ་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
ལྷ་གཉིས། ལེ་དབར་2240]

.....

ལྷ་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱ་པའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཙ་ལ། ལེ་དབར་1050]

.....

སྐྱ་མདའ་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱ་པའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བརྒྱ། ལེ་དབར་490]

.....

སྐྱ་ནམ་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱ་པའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
དགུ། ལེ་དབར་630]

.....

འོ་དགའ་རྫོང་ཕྱོད་སྐྱ་པའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
གསུམ། ལེ་དབར་210]

.....

ཕུན་རྫོང་(ཡུལ་)རྫོང་ཕྱོད་མེར་མོའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་
ནས་ཞག་གཉིས། ལེ་དབར་140]

.....

ཕུ་ཡུར་རྫོང་ཕྱོད་ཕྱུ་མོའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
གཉིས། ལེ་དབར་140]

.....

དེ་རྫོང་རྫོང་ཕྱོད་ཕྱུ་མོའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་དྲུག་
ལེ་དབར་420]

.....

མེར་རྫོང་རྫོང་ཕྱོད་ཕྱུ་མོའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བརྒྱ། ལེ་དབར་490]

.....

ཅ་མེར་རྫོང་ཕྱོད་ཕྱུ་མོའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་ཞེ་
བརྒྱ། ལེ་དབར་3290]

.....

ཅ་མོག་རྫོང་ཕྱོད་མེར་མོའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཞི་བརྒྱ། ལེ་དབར་2800]

.....

མོག་གཞིས་ཕྱོད་མེར་ཕྱུའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བརྒྱ་གཉིས། ལེ་དབར་910]

.....

རྡོ་ལ་གཞིས་ཅོད་མེར་སྐྱེའི་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
གཉིས། ལེ་དབར་140]

.....

བྱུང་རྒྱུ་རྒྱུ་ཅོད་མེར་སྐྱེའི་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཙོ་ལ། ལེ་དབར་1050]

.....

གི་ལྷ་གཞིས་ཅོད་མེར་སྐྱེའི་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
ལ། ལེ་དབར་350]

.....

ཤོ་མཛོ་རྒྱུ་ཅོད་སྐྱེའི་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
ཉེར་བཞི། ལེ་དབར་1680]

.....

ལྷ་ཡི་རྒྱུ་ཅོད་མེར་སྐྱེའི་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཅུ་གཉིས། ལེ་དབར་940]

རྒྱུ་རྒྱུ་ཅོད་སྐྱེའི་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་བཅུ།
ལེ་དབར་700]

.....

མོ་རོང་རྒྱུ་ཅོད་མེར་སྐྱེའི་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཅུ་གཉིས། ལེ་དབར་490]

.....

མལ་གུང་རྒྱུ་ཅོད་སྐྱེའི་འགྲོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

གཉིས། ལེ་དབར་140]

.....

མཁར་ཅེ་ཚྲོང་ཕྱོད་སྐྱུ་པོའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་?
ལེ་དབར་?]

.....

འོན་ཟག་ཁ་གཞིས་ཕྱོད་སེར་སྐྱུ་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་
ཞག་གཉིས། ལེ་དབར་140]

.....

གཤམ་ལྷ་ཚྲོང་ཕྱོད་སེར་མའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག
བཞི། ལེ་དབར་280]

.....

ཆལ་བདེ་(ལྷོད་བྱང་)ཚྲོང་ཕྱོད་སེར་མའི་འགོ་བྱངས་གཅིག
[ལྷ་ས་ནས་ཞག་གཉིས། ལེ་དབར་140]

.....

དར་མ་ཚྲོང་ཕྱོད་སྐྱུ་པོའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
པ་ལྔ། ལེ་དབར་560]

.....

སྒྲེ་མོ་ཚྲོང་ཕྱོད་སྐྱུ་པོའི་འགོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
གསུམ། ལེ་དབར་210]

.....

ཕྱ་ཅེ་ཚྲོང་ཕྱོད་སེར་སྐྱུ་པོའི་འགོ་བྱངས་གཉིས། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

བཞི། ལེ་དབར་280]

.....

(ཡར་འགྲོག) སྒྲིང་གཞིས་མོད་མེར་སྒྲུ་འགྲོ་བྱངས་གཅིག། [ལྷ་
ས་ནས་ཞག་རྒྱག ལེ་དབར་420]

.....

ལྷ་བྱ་གཞིས་མོད་མེར་མོད་འགྲོ་བྱངས་གཅིག། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
རྒྱག ལེ་དབར་420]

.....

(འོད་ལྷག) སྒྲིང་དཀར་མོད་མོད་སྒྲུ་འགྲོ་བྱངས་གཅིག། [ལྷ་
ས་ནས་ཞག་རྒྱག ལེ་དབར་420]

.....

གནས་མཚོ་འགྲོ་པ་མེར་མོད་འགྲོ་བྱངས་གཅིག། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཞི། ལེ་དབར་280]

.....

ཡངས་ཅན་འགྲོ་པ་མེར་མོད་འགྲོ་བྱངས་གཅིག། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
གསུམ། ལེ་དབར་210]

.....

མར་རྒྱུ་འགྲོ་པ་མེར་མོད་འགྲོ་བྱངས་གཅིག། [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཞི། ལེ་དབར་280]

.....

ནང་མ་རྒྱུ་ཁ་རིམ་པ་བརྒྱན་པའི་རྟོག་གནས་གྲུ།

བཀའ་ཤོད་རྒྱུ་ཡིག་གསུམ།
 བཀའ་ཤག་འགག་པ་གསུམ།
 རྩམ་ལེན་མེད་སྐྱེའི་འགྲོ་བྱའམ་གཉིས།
 ཤིང་གཉེར་མེད་མོ་བའི་འགྲོ་བྱའམ་གཉིས།
 རྩམ་གཉེར་སྐྱེ་བའི་འགྲོ་བྱའམ་གཉིས།
 ལུང་པ་སྐྱེ་བའི་འགྲོ་བྱའམ་གཉིས།
 རྩམ་གཉེར་སྐྱེ་བའི་འགྲོ་བྱའམ་གསུམ།
 གནས་རྒྱུ་ཁོའི་རྒྱུ་ཡིག་གི་ཕྱ་རྩ་ལྟེན་གསུམ།
 ཡུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་གི་ཕྱ་རྩ་ཡིག་གསུམ། [རྩ་ས་ནས་ཞུ་?
 ལེ་དབར་?]

.....

རྩམ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་གི་ཕྱ་རྩ་ཡིག་གསུམ། [རྩ་ས་ནས་ཞུ་?
 བཅུ། ལེ་དབར་700]
 རྩམ་གསུམ་རྒྱུ་ཡིག་གི་ཕྱ་རྩ་ཡིག་གསུམ། [རྩ་ས་ནས་ཞུ་?
 རྩམ་ལེ་དབར་420]

.....

རྩམ་རྒྱུ་ཡིག་གི་ཕྱ་རྩ་ཡིག་གསུམ། [རྩ་ས་ནས་ཞུ་?
 བཅུ། ལེ་དབར་140]

.....

རྩམ་ལེ་དབར་རྒྱུ་ཡིག་གི་ཕྱ་རྩ་ཡིག་གསུམ། [རྩ་ས་ནས་ཞུ་?

གཅིག ལེ་དབར་ 70]

.....

མོ་བྱང་གཞིས་མྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱང་ས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་བཞི།
ལེ་དབར་ 280]

.....

ག་ཕྱི་གཞིས་མྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱང་ས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
གསུམ། ལེ་དབར་ 210]

.....

ཟང་གཞིས་མྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱང་ས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་གཉིས།
ལེ་དབར་ 140]

.....

འབྲས་བུང་གཞིས་མྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱང་ས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བརྒྱད། ལེ་དབར་ 560]

.....

དབང་ལུག་གཞིས་མྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱང་ས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་
ཞག་བརྒྱད། ལེ་དབར་ 560]

.....

རྒྱ་མཚོ་གཞིས་མྱོད་རྒྱ་པོའི་འགོ་བྱང་ས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་
བཅུག ལེ་དབར་ 420]

.....

ལྷ་ཁང་གཞིས་མྱོད་ལེ་མོའི་འགོ་བྱང་ས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ཞག་

དགྲ། ལེ་དབར་ 630]

.....

ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་གཞིས་སྔོན་རྒྱ་པོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [རྩ་ས་ནས་
ཞག་ལྟུན། ལེ་དབར་ 490]

.....

ཆོས་གཞིས་སྔོན་རྒྱ་པོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [རྩ་ས་ནས་ཞག་ཕྱིད།
ལེ་དབར་ 35]

.....

ཆོས་ལུང་གཞིས་སྔོན་མེར་མའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [རྩ་ས་ནས་
ལེ་དབར་ 50]

.....

བསྐྱུགས་ཐེང་གཞིས་སྔོན་རྒྱ་པོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [རྩ་ས་ནས་
ཞག་གཅིག ལེ་དབར་ 70]

.....

བཟུམ་སྒྲིང་གཞིས་སྔོན་རྒྱ་པོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག (ས་ཐག་མ་
གསལ།)

.....

ག་གཞི་(བཞི་)གཞིས་སྔོན་རྒྱ་པོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [རྩ་ས་ནས་
ལེ་དབར་ 14]

.....

རྩ་མོས་གཞིས་སྔོན་རྒྱ་པོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [རྩ་ས་ནས་ལེ་

དབར་15]

.....

སྒྲུང་པོ་གཞིས་ཕྱོད་སྒྲུང་པོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ལེ་

དབར་40]

.....

སྒྲུང་ཕུ་གཞིས་ཕྱོད་ལེར་ཕོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ལེ་

དབར་15]

.....

ཕྱིའུ་གཞིས་ཕྱོད་ལེར་ཕོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ལེ་

དབར་20]

.....

ལྷང་གཞིས་ཕྱོད་ལེར་ཕོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ལེ་

དབར་100]

.....

མཉེས་ཐང་གཞིས་ཕྱོད་ལེར་ཕོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག [ལྷ་ས་ནས་ལེ་

དབར་100]

.....

སྒྲུང་འབྲུམ་ཐང་གཞིས་ཕྱོད་ལེར་ཕོའི་འགྲོ་བྱངས་གཅིག[?]

.....

(གསུམ་འཕར་)གནས་པའི་པ་སྒྲོ་པོ་སྒྲི་བྱུང་པ་གཅིག (ས་ཐག་

ཆེ་ཚོན་མིར་རྩ་ལག་འཇམ་དཔལ་རབ་རྒྱལ། [.....]

བརྟན་མིར་རྩ་ལག་ཁྲ་མ་མོ་བཟང་བརྟན་དར། [.....]

དཔལ་ཤོད་རྩ་ལག་ཁྲ་མ་མོ་བཟང་བརྟན་པ། [.....]

བསམ་མོ་ཐའི་རི་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་ལྷུ་བ། [.....]

རྩ་ཤིང་ཐའི་རི་རྩ་རྩ་ཆེ་ཤིང་། [.....]

ར་མེད་དཔེ་འཇམ་མིར་པེ་ལྷ་མ་པེ་ཤེས་འཇམ་པལ། [.....]

ཉ་ལྷ་ལྷས་པལ་དཔེ་ནམས་ཆེ་འཇམ།

[འདི་ལ་ཤིང་པ་པའི་པའི་རྩ་གནས་རྩོ་གོང་ཁྲི་བཞུགས་བརྟན་...
པ་ལ་ཕྱི་རྩ་ཆེས་ཉིན་འཇམ།]

དར་རྟན་མཁན་པོ་རྒྱལ་རྒྱལ་མོ་བཟང་འཇམ་ལས་ནམ་རྒྱལ།

[དཔལ་གཙང་རྒྱ་ཆུ་ཕྱི་ཁལ་ཤིགས་མོས་ཚོམས་ཞིབ་དཔྱད་བརྟན་
མོ་(ཆུགས་ཆུག་ཞིབ་གཞུང་)རྩ་འབངས་གཉིས་ལས་དག་པའི་ལས་དོན་...
འཇམ་ཚང་ལྷར་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་པོད་བཞུགས་ལས་པན་ཉིན་རྒྱས་ནས་གཤེད་
ཉིན་ཚོན་གནད་གི་མེད་པལ་ལྷ་དར་རྟན་མཁན་པོ་ཆེ་པོ་རྩོ་གོང་ཁྲི་
བཞུགས་བརྟན་གཉིས་པ་ཆུགས་པོས་རྩ་པའི་པའི་ཆེས་ཉིན་འཇམ།]

རྒྱལ་པའི་(རྒྱ་ལའི་བརྟན་གཅིག་པ་)ལས་རྩ་ཆེ་དང་དོན་ལྷུ་པ་ལ།
རྩོ་གོང་ཁྲི་བཞུགས་ཉིད་གཅིག་པ་ཆུགས་ལྷར་རྩ་པ་བརྟན་པའི་ཆེས་ལྷ་ལ་
ལྷར་གི་ཆེ་པོ་དང་ལྷར་རྩོ་གོང་ཁྲི་བཞུགས་པ་

(ཡང་རྒྱ་དེབ་དེ་རང་གི་གསལ་ཆར། ཁ་བྱང་ལ་)

“གཞུང་དགའ་ལྷན་མོ་ལྷར་པའི་ཆེ་རྒྱར་ལས་མོ་པའི་ལས་ཚན་རྒྱ་...
ནད་རྩོ་གོང་ཁྲི་གོ་ཤིང་དེབ་ཐེད་ཤིན་ཆེན་འཇམ་པ་བཞུགས་ས།

ལྷ་པཅར་གཞིམ་དཔོན་མཁན་པོ་ལྷོ་པཟང་རབ་རྒྱལ། [.....]

ལྷ་པཅར་མཚོད་དཔོན་མཁན་པོ་པཚོན་འཁྱུས་རྒྱལ་མཚོན། [ལྷ་པཅར་མཚོད་དཔོན་མཁན་པོ་པཚོན་འཁྱུས་རྒྱལ་མཚོན།]

ཡ་]

[.....]

ལྷ་པཅར་ལྷོ་པཟང་ཐར་འདོད། [.....]

ལྷ་པཅར་ཡེ་ཤེས་དགེ་ལེགས། [.....]

ལྷ་པཅར་རག་དབང་འཇམ་དབལ། [.....]

ལྷ་པཅར་འཇམ་དབྱངས་པརྟན་པ། [.....]

གནས་པའི་པ་མཁན་ཆུང་ཅེ་རྒྱང་ཡིག་མེར་མོ་བ་བཞིའི་གྲས།

རྒྱང་ཡིག་ལྷོ་པཟང་ཚོས་འཕྱོར།

[འདི་དགོངས་ལྱུས་ཚབ། རྒྱལ་ཁྲིམས་ཚོས་འཕེལ་ལ་ཞུ་རྟེན་

ཁྲི་བཞུགས་དགུ་པ་(1859 ལ་ལྷག་ཡོད་)ལྷ་པ་གཞུག་པའི་ཚོས་གཅིག་

ཉིན། མི་བབ་རྒྱན་ལྷའི་མོག་ནས་པརྟན་བཞག་བརྒྱལ།]

རྒྱང་ཡིག་ལྷོ་པཟང་རབ་བརྟན། [གནས་གསར་]

[.....]

རྒྱང་ཡིག་ལྷོ་པཟང་ཚོས་འཕེལ། [མེར་བྱེས་]

[.....]

རྒྱང་ཡིག་ལྷོ་པཟང་པརྟན་འདོད། [གཟུ་ཚོག་]

[.....]

གནས་པའི་པ། ལྷ་པཅར་ཞབས་ལྷ་མཁན་ལྷེ་ཆུང་ཁ་པརྟན་གྱི་

གས།

མཁན་ཆུང་མོ་བཟང་ཚོས་རྒྱུ། [.....]

མཁན་ཆུང་གྲགས་པ་ལྷ་སྒྲུབ། [.....]

མཁན་ཆུང་མོ་བཟང་རབ་རྒྱས། [.....]

གནས་ཆུང་སྤྱི་བཞེན་པ་མཁན་ཆུང་སྐལ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས།

[.....]

བསམ་ལས་སྤྱི་བཞེན་མཁན་ཆུང་མཁྱེན་བས་བསམ་གྲུབ། [.....]

མཁན་ཆུང་ཚོས་འཕེལ་བྱ་མཚོ། [.....]

མཁན་ཆུང་མོ་བཟང་རྒྱལ་མཚན། [.....]

མཁན་ཆུང་གྲགས་པ་རབ་རྒྱས། [.....]

གནས་བཞི་པ། ཅེ་ཕྱག་མཛེད་མེད་མོ་བ་གཉིས།

.....

གནས་བཞི་པ། གསོལ་དཔོན་ཆུང་བ།

.....

གནས་བཞི་པ། ཅེ་མཁྱེན་ཅེ་བ།

.....

གནས་བཞི་པ། མོགས་དཔོན།

.....

གནས་བཞི་པ། ལྷ་སྒྲུབ་ཅེ་བ།

.....

གནས་ལྷ་པ། མེད་མོ་བའི་ལས་ཚན་མཁྱེན་གཉིས་བཅུ་ཉི་གཤམ།

.....

གནས་ལྟ་པ། སྒྲ་རྒྱ་ར་ལ་ལྟ་བ་བཞིའི་གྲས།

...

གནས་ལྟ་པ། ལྷ་ལྷན་ལྷན་པ།

.....

གནས་ལྟ་པ། ཅེ་གཉེར་ཆར་བ་གསུམ་གྱི་གྲས།

.....

གནས་ལྟ་པ། བོད་གཉེར་ཆར་བ་ལེར་མོ་བ་གཅིག

.....

གནས་ལྟ་པ། ཞལ་གཉེར་ལེར་མོ་བ་གཅིག

གནས་ལྟ་པ། རྒྱུ་རྒྱུ་ལེར་མོ་བའི་གྲས་(ལྟ་)

.....

གནས་ལྟ་པ། ལེར་མོ་བའི་ལས་ཆན་གྲས།

ལྷན་དཔེ་དོ་དམ་བ་གཉིས།

.....

གནས་ལྟ་པ། ལེར་མོ་ལས་ཆན་དོ་དམ་བ་གཉིས།

.....

གནས་ལྟ་པ། བདེ་འབྱེད་ལྷན་གཉེར་གཅིག

.....

གནས་ལྟ་པ། ལེར་མོ་བའི་རྒྱུ་རྒྱུ་གྲས། (19)

.....

གནས་ལྟ་པ། ལེར་མོ་བའི་ལས་ཆན་གྲས།

ཅམ་ལེན་པ་གཅིག

.....

ཅ་གཉེར་གཅིག

.....

ཤིང་གཉེར་གཅིག

.....

ཅེ་གཟིམ་འགག་བཞི་གྲས།

.....

འདྲོད་དཔལ་དྲོད་མ་པ་གཉིས།

.....

བཟོ་ཁང་དྲོད་མ་པ་གཅིག

.....

སྐྱུ་བུ་དྲོད་མ་པ་གཅིག

.....

སྒྲིང་མཚད་དྲོད་མ་པ་གཅིག

.....

ཟླ་བའ་ཁང་གཉེར་གཅིག

.....

རྒྱུ་བྱ་སྒྲིང་གའི་ཁང་གཉེར་གཅིག

.....

གནས་བརྒྱུན་པའི་མིང་མོ་པའི་རྫོང་ཕྱོད་གྲས། (10)

.....”①

ཞེས་གསལ་བ་བཅས་རྗེས་སྤྱི་ལས་ཚན་འགའ་ཞིག་འཕར་ཆག་དང་། རྫོང་གཞིས་ཁག་ཅིག་སྐོར་རྫོང་གི་ཁོངས་སྤྱི་ཚད་པ་ལོགས་འབྱུར་ཕྱོག་ལྔ་.....
ཆོག་བྱུང་ཡོད་པ་ལས་འགའས་ཆེད་ལས་ཚན་དང་། རྫོང་གཞིས།
རྟོག་གནས་ཀྱི་རིམ་པ་བཅས་ཚང་མ་དཔངས་གཙའི་བཙོས་བརྒྱར་མ་བྱས་
བར་མི་ལོ་བརྒྱ་དང་བྱ་ཆུ་ལྷག་ཅམ་རིང་ཆབ་སྲིད་སྤྱིག་གཞིའི་ལམ་.....
ལྷགས་དེ་རང་སོར་གནས་ཡོད་པ་སྲིད་གཞུང་གི་དེབ་མེར་རིམ་ཅན་དང་...
གན་རབས་ཚང་མའི་རྫོང་ལ་དེས་པ་ལྟར་ཡིན། ཅེ་རྫོང་ལས་ཚན་ནང་མའི་
གོ་གནས་རིམ་པ་དེ་དག་ཕྱོག་ཆད་«བཀའ་ཤག་རྒྱ་དེབ་»ནང་འཁོད་.....
མེད་པའང་། སྤྱི་ལོ་ 1845 ལོ་དེ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་ཤིང་རྒྱལ་ལོ་
ནས་བཟུང་དེབ་འཁོད་བྱས་པ་བཅས་མདོར་ན་དེ་མའི་ལོ་དུས་གནས་སྲིད་
གཞུང་གི་ཕྱི་ནང་ལས་ཚན་མེར་རྒྱ་དཔོན་རིགས་ཆེ་འབྲིང་རྒྱུད་གསུམ་གྱི་
གོ་གནས་ཐོབ་ཐང་གི་རིམ་པ་མཐའ་དག་ཆིང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གིས་
གཏན་ལ་མཐ་པ་ལྟར་ལག་ལེན་བསྟར་གྱི་ཡོད་པ་བཀའ་ཤག་གི་ཙ་འཛིན་
ཡིག་རིགས་འདི་ཐོག་ནས་ར་འཕྲོད་གྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད། ལོ་དུས་གནས་
སྲིད་གཞུང་གི་ལས་དོན་དངོས་སྤྱི་བྱེད་མཁན་བཀའ་རྫོག་བཞི་དང་། སྤྱི་
བཅར་སྤྱི་བྱེད་མཁན་པོ། མདའ་དཔོན་སོགས་དཔོན་རིགས་ཆེ་ཁ་ཁག་
ཅིག་བརྗོད་འཕྲོད་སྐབས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མར་བཀའ་ཁྲིམ་དང་འབྲེལ་ལོད་ཕྱོད་.....
མམ་བན་ནས་གོང་མར་སྟན་འཕུལ་བྱེད་པ་དང་། ལས་དོན་ལེགས་སྤྱོད་བྱུང་

① (རྒྱ་ལོ་ལོ་དང་། ཤིང་རྒྱལ་ལོ་རིམ་འཁོད་བཀའ་ཤག་རྒྱ་དེབ་)

རིགས་ལ་ཞིབ་བཤེར་གྱིས་རྟོག་གནས་འཕར་གཟིགས་སམ། ཆོ་ལོ་གནང་
 རྒྱུ་ལི་འཆར་འབུལ་ཞུ་བ། ཅེ་རྒྱུ་ཡིག་ཆེན་མོ་བཞི་སྟགས་དཔོན་
 རིགས་ཁག་ཅིག་ཨམ་བན་ལ་མི་བབ་སྐྱབ་ཞུ་དང་འབྲེལ་བསྐྱོ་བཞག་སྟགས་
 བོད་སྐད་ཨམ་བན་ནས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པའང་གསལ་ལོར་མཛོང་བྱུང། འོན་
 ཡང་“བོད་ཀྱི་བྱེད་དོན་རྒྱལ་རབས་”ཟེར་བ་དེའི་ནང་། “སྐབས་དེའི་
 རྒྱུ་མན་རྒྱུའི་ཨམ་བན་གྱི་ལས་ཀའི་གཙ་མོ་ནི། བོད་ནང་དཔོན་རིགས་
 དང་། དཔོན་པ་ཁག་ལ་གཟེངས་བསྟོད་ཞུ་དང་། སྐྱོ་ཡིག་[བན་]
 ཞེས་པ་འབུལ་བྱ། བོད་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ནམས་རྒྱ་ནག་ཏུ་གཏོང་བྱ་
 ཅམ་ལས་གཞན་ལས་ཀ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད།”^①ཅེས་བྲིས་འདུག
 དེར་བརྟེན་ལོ་རྒྱུས་ངོ་མ་ཞིབ་གསལ་མི་རྟོགས་མཁན་ཆོར་གསལ་བཤད་
 བྱེད་པ་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱུ་སྐབས་དེའི་སྟགས་མིང་གཞུང་གི་
 མིག་གཞི་བྱི་དང་། བྱེ་བྲག་རྫོང་གཞིས་ཀྱི་ནམ་གངས་སྟགས་ལོ་རྒྱུས་
 ཞིབ་འཇུག་གནང་མཁན་ཆོར་དབུན་གཞི་ཡོང་བྱ་སྟམ་ལས་ཆོན་འགྲོ་……
 ཁྱུངས་ནམས་ཡིག་ཆེན་ལ་མ་འཇོམས་པར་འདིར་ཆ་ཆོང་བྲིས་ཤིང་།
 ཅེ་སྐོར་ལེར་མོ་བའི་འགྲོ་ཁྱུངས་རྫོང་གཞིས་ནམས་རྒྱ་ནག་དེའི་མེར་ནང་
 གསལ་བ་དང་གཅིག་མཚུངས་ལ་བརྟེན་མ་བྲིས་པ་དང་། དེ་མིན་ལས་ཆོན་
 བམ་རྫོང་གཞིས་རྒྱུང་ཁའི་རིགས་ཀྱི་མི་འགྲོའི་མིང་དང་། བསྐྱོ་བཞག་གི་
 རྒྱུ་ཆོད། འཕྲོ་ཆེན་གྱི་བསྐྱོ་སྟགས་ཀྱི་མཆན་བུ་ནམས་དཔོན་པ་
 དེ་ཅམ་མི་ཆེ་བས་བསྐྱ་གང་བྱུང་བ་ཡིན།

① (དེའི་དེའི་པར་ངོས་679)

ལྷ་ལ་འཛིན་པ་སྐབས་ཀྱི་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་མེད། བདག་ལྟར་རྟོགས་
 གྱི་ལོན་ཏན་ལོན་ཏུ་དཔལ་ཁུ་ན་གས་གཟུགས་གཙོང་བཟང་དང་པམ་...
 ཆོས་མྱོད་གཉིས་ཀྱི་ཁ་འཛིན་ལ་ལས་འབྱུང་འབྱུང་དཀར་ཡང་། ཞོང་མ་
 ཆེན་པོའི་བཀའ་ལ་ཁྱེན་ཞོན་ཞུ་ལྷ་ས་བལ་བས་ཆུ་གས་པར་ཏུར་བཞུད་...
 ལྷ་ས་ཏེ་རིང་མིན་གཙང་ཏུ་ལོན་ཆོས་པ་དང་། ལས་དོན་སྒྲོང་གོང་མ་
 ཆེན་པོའི་དཀོངས་བཞེད་མཐུན་ཅིང་། བདག་གི་ཡིད་སྒྲོན་ལྷ་ས་འབྱུང་པ་
 བཅས་ཀྱི་གོང་ལ་སྒྲོན་ཞུ་ཏེན་འབུལ་གནང་”①ཞེས་གསལ།

སྐབས་དེར་ཆེ་སྒྲོན་ལྷ་ས་པར་ལ་སྒྲོན་ཏུ་དང་། ཡིད་ལྷ་ས་ཡང་ཆེ་སྒྲོན་
 མྱོད་ཆོས་རང་ལྷ་ས་ཤུགས་གནང་ཞིང་། ཆེ་སྒྲོན་མྱོད་གི་ཡིད་རིགས་ལ་
 བསྐྱེད་བཞེད་མོལ་བྱེད་སྐབས། ཡིད་ལྷ་ས་ཀྱི་མོལ་བྱེད་ས་ཁེར་སྒྲོད་ལྷ་ས་
 གི་ལྷ་པ་མང་པོ་ཞིག་དེ་གར་འཆང་འཆུང་བྱས་ཏེ་བཀའ་སྒྲོན་ལྷ་ས་ཁང་...
 སོགས་ལ་ཞུས་པར་བརྟུང་བཟང་པ་མ་ཟད། ཡིད་ལྷ་ས་ཡང་བརྟོན་ཏེ་རི་ཞིག་
 ཁེར་སྒྲོད་ཏུ་བྱིད་པ་སོགས་འཛོལ་སྒྲོལ་མཁུ་མཁུ་མཁུ་མཁུ་མཁུ་མཁུ་མཁུ་
 འདུག “ཕ་དེའི་ཆུ་པ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་པོར་ཕྱོད་མཇུག་པར་
 བས་ཆུ་པོར་ཀྱི་གཞུང་དཔག་པུས་ནས་ཁེར་སྒྲོད་ལ་དཔུང་འཆུག་ཏུ་ཆུ་ལི་
 ལྷ་སྐྱེད་བྱས་ཐོག པཱ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སར་པམ་ཏེ་གོང་མ་ཆེན་པོའི་
 ཆབ་འབངས་ནས་བཀའ་ལ་བཙུང་འཛིན་མེད་པར་རང་སྤངས་གང་གར་འདི་
 འདྲ་དེ་ལས་ཏུ་བཞག་ན་ཆོས་དང་། ལྷ་པོ་ཆང་གི་ཁྱིམ་སྒོལ་དང་མི་
 མཐུན་ལྷ་ས། དེད་རང་ལྷ་དཔག་ན་མས་བསྐྱེད་ཏེ་ཁེར་སྒྲོད་དཙུ་
 འགྲོ་ལྷ་ས་པཱ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཇུག་པར་ཀྱི་ཐམ་ག་འདི་ཆེས་བཞེས་...

① (པཱ་ཆེན་ནས་ཐར་)

དཀོན་མཆོད་ཅན་ཉན་ཞུས་པར། རྗེ་ཉིད་ནས་ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་
 གྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་མོགས་ཆེ་དྲག་ནམས་དང་། སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་གྱི་
 རྒྱ་མ་ལས་ལྗེ་བཅས་འབྲལ་དུ་བསྐྱོངས་ཆོགས་ཀྱི་ཐམས་མཁས་ཆེན་པོས་ལྷ་
 དམག་དཔུང་འཇུག་མི་དཀོན་པའི་ཁྱུང་ཐང་ལ་བཀའ་མོལ་ཐབ་ནན་མཛད་
 པ་ལས་གསན་བཞེས་ཀྱི་རུས་པདེ་ཞོད་འཇགས་བྱུང་”①ཞེས་གསལ།

པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་གཞུང་གི་མིང་འགན་བཞེས་མི་དཀོན་པར་...
 ཆོས་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་དམ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་ཆོག་པའི་ཐུགས་བཞེད་...
 མཐའ་འཁྱོངས་མཛད་པར་བརྟེན། བོད་སྡོད་ཨམ་བན་ནས་ཁོང་མར་
 ལྷན་ཞུ་སྤེལ་པའི་བཀའ་ལན་ཏུ། པཌ་ཆེན་ཨེར་ཉེ་ནི་གཙང་དུ་ལས་དོན་
 འབྲུས་ཤོར་བ་མ་ཐད། ལྷ་སར་ཡུན་རིང་བཞུགས་ན་གཙང་གི་སེར་རྒྱ་
 རྣམས་སེམས་ཐམ་ཆེན་པོ་ཡོང་འགྲོ་བས་ད་ཆ་མིད་རྒྱུང་གི་ཐམ་ཀ་ར་...
 རྒྱང་ཨ་ཆི་རྩ་ཐོག་ཐུ་ལ་ཅིས་རྒྱད་དེ་གཙང་དུ་ཐེབས་འབྲུས་ཞེས་བརྒྱལ་
 འདུག རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མའི་རྣམ་ཐར་ནང་དུ་འད་རྒྱུ་པོ་ 1845 བོད་ཤིང་རྒྱལ་
 ཡའི་རྒྱ་བ་བཞི་པའི་ཆེས་ཉེར་དུག་ཉིན། “ར་རྒྱེད་ཨ་ཆི་རྒྱ་ནོ་མིན་ཉན་
 ཆེན་པོར། གནས་ཀྱི་ལྷ་འཇགས་དཔལ་དབྱེད་ཁོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་
 བས་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་པོར་བཀའ་ཡིག་ཐེབས་པར། ཁྱེད་གཞིགས་
 པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལས་དོན་ཀྱི་ཐམ་ཀ་བརྩམས་ཉེ་ནོར་མིང་ནས་...
 ཅེར་ཐེབས་ཤིང་། ཁོང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཅེ་ཤར་ལ་ར་གྲང་ཨ་ཆི་རྒྱ་ལྷ་
 ལྷན་ནས་ཆིབས་བརྒྱུད་ཀྱིས་གཞུང་ལྷོ་ཐུན་ཆོགས་འདུ་ལམ་བརྒྱད་ཤར་...
 རྒྱུད་(ཤོད་)གཞིམ་རྒྱུད་དུ་ཐེབས་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞུགས་ཁྱིར་ཐེབས་སོར་...

① (པཌ་ཆེན་རྣམ་ཐར་)

ཐུང་ལམ་ལྟར་གསུང་བ་ཀློང་པ་ལྟར་ལ།

དེ་རྒྱལ་ཀླུ་མེ་དང་པ་ན་མ་ཁུལ་གཞུང་རྒྱལ་པ་ན་མ་ཁུལ་...
ལུལ་ལྟར་མེན་མེན་གྱིས་གཙོས་ཏེ་མང་ཆེ་བ་ཉམ་མཁུ་མཁུ་རྒྱུ་དང་།
ཁུལ་འཆོ་མི་ཐུན་པའི་གནས་སུ་ཁྱུང་ཁྱུང་མོ་འདིར་གཞུང་ནས་ཞིབ་དཔྱད་
པ་ཆེད་གཏོང་གནང་དོན་གཞུང་རྒྱལ་པ་ན་མ་ཁུལ་ན་ལས་མེད་ཆོས་ཀྱི་ལ་
ཐུང་སྒྲི་ལེལ་པ་ཉམ་གསུལ་ཞེས་འགན་དཀྱི་དང་། ཆེ་བཅན་ནས་ས་ཞིང་པར་
ཆོས་བྱས་རིགས་ལ་ཁུལ་འགྲེལ་བའི་མ་ཆེད་ཅམ་ཞིག་ལྟར་...
འདྲུག་ལྟར་ལ། མོ་རྒྱལ་མང་ས་ཁུལ་དེར་ཅམ་འཛིན་མེ་ལྟར་ཞིབ་གཞུང་
ཞེས་པ་གསར་འགོད་གྱིས་དཔངས་གཙོའི་བཅོས་བསྐྱར་པར་ས་མི་ཁུལ་...
རིགས་གང་ཅི་དེ་ལ་ཅམ་བ་པ་ལྟར་བཞིན་ཡོད་དོ།

མོ་འདིའི་ལས་མས་སུ་ཁུལ་ཁུལ་བྲག་གཤམ་དཔྱོན་པའི་ཁྲ་མ་ཆེ་...
ཆར་ཏྲ་མོག་ཁྲ་ནོ་མིན་ཏན་མོ་བཟང་བྱུང་བཅུན་འཇིགས་མེད་དང་།
རྒྱང་ཆར་རྒྱལ་སྒྲི་མོ་བཟང་བཅུན་འཇིན་ཁྲ་མཆོ་གཉིས་པར་འགལ་རྒྱ་...
ཆགས་ཤིང་། གཤམ་ལོག་རྒྱལ་པ་གཏོགས་སོ་སོས་འཐེན་འཁྱེར་བྱི་འཁྱེན་
གཞི་ལངས་པར་ས་གནས་མེད་གཞུང་ནས་དང་མོག་མཆོད་དཔོན་བཅོན་...
འཁྱེས་ཀླུ་མཆོན་དང་། མཁོན་རག་དབང་སྒྲུལ་བཟང་གཉིས་བྲག་
གཤམ་དོན་ལྟོད་ཏྲ་མང་པས་རྒྱུ་པ་ནང་ཞིང་། དེ་རྒྱལ་སྐར་ལང་
མཁུ་ཁྲོན་བཤད་རྒྱ་དབང་རྒྱལ་ཀླུ་མོ་ལས་བྱ་བཅས་ཁུལ་སྐུ་ལེལ་...
ནས་བྲག་གཤམ་ཏྲ་ཆབ་ལོ་མཆོད་རྒྱུ་རྒྱལ་བཞིན་དང་། རྒྱེ་དགོ་
གཉིས་ཆེན་དགོ་ལེགས་མེན་འཇམ་བཤད་རྒྱ་འཁྱེན་བྱིད་པར་བཟང་དོན།
རྒྱལ་པ་གཉིས་ཀས་ཞིབ་སར་འཁྱེས་མི་ཡོང་ཞིང་དཔྱད་མཆོམས་ཁུལ་མ་.....

བཏང་པར་ཁོར་གནས་ལྷ་ཆུ་བྱས་ཏེ་འབྲུག་ཐག་ཚད་པ་ལྟ་བུར་ལྟངས་ཡང་
 ལྟ་ནས་གང་གིས་བཅའ་མཁུ་དེ་བ་ཀྱི་ནང་དུ། 1852 བོད་ཆུ་ཀྱི་ལོར།
 “ཁམས་ཀྱི་བྲག་གཡལ་ས་ཁུལ་ཀྱི་དཔོན་པའི་ནང་ཁུལ་དུ་འགལ་བ་.....
 ལྟར་ཤལས་བྲག་གཡལ་ཆུར་ཆར་སྒྲ་མས་ལྟར་འཁོབ་ཞེ་འཛིན་བྱས་ཏེ་མི་
 མང་པོ་བསྐྱ་བྱལ་གྱིས་ནོ་མིན་ཉན་(ཆེ་ཆང་)ཀྱི་མངའ་འོག་འགོ་པ་ཆེ་
 ཆུང་བཅུ་བརྒྱན་བསད་པ་མ་ཟད། འཇའ་ས་དང་ཐམས་པ་དང་དཔོན་མེས་
 རོར་རྒྱས་འཕྲོག་བཅོམ་དང་མེར་བསྐྱེད་བཏང་གིང་། སུ་ཆོག་གས་ཀྱི་མང་
 ཉ་འཕྲོག་ཕྱིན་པས་པོད་རྫོངས་དང་ནང་ལོགས་པར་ཀྱི་འབྲིམ་འབྲུལ་དང་
 ཡིག་ཐམས་ཡང་ཆད་པ་རེད། དེ་དང་བྱས་མཉམ་དུ་ཉག་སྒྲིད་ས་ཁུལ་དུ་འང་
 དོན་ཕྱིན་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་པོད་པར་བརྟེན་པོད་བཟུགས་ཨམ་བན་དང་།
 དཀའ་ཤལ་གིས་བཀའ་ལློན་ཆེ་བརྟན་དང་། ཆབ་མདོའི་བྲག་མཚོ་དང་།
 བྲག་གཡལ་ཀྱི་རྩུ་ལེ་བཏང་ནས་བྲག་གཡལ་སྒྲ་ཆར་གཙོད་དང་། ཆད་
 གཙོད་བྱེད་པར་ཕྱིན་ཅིང་། སི་ཁྲོན་ཕྱོགས་ནས་དམག་བཏང་ཉི་ཉག་
 སྒྲིད་དུ་ཆར་གཙོད་བྲག་པོ་བྱེད་པར་ཕྱིན་ནས་ལོ་གཅིག་ལྷག་ཙམ་སོང་...
 རེས་གཞི་ནས་ས་ཁུལ་དེ་གཉིས་ཀྱི་མིང་ཆ་གནས་སྐབས་བྲག་གཞོན་བྱེད་
 ལྟལ་པ་བྱུང་བ་རེད། ”① ཅས་འཁོད་པ་ལྟར་བྲག་གཡལ་དུ་སྒྲར་ཡང་
 རུས་མིང་བསྐྱར་ཡངས་ཤིག་བྱུང་བ་ཡིན་འདུག་ཅིང་། རྣམ་ཐར་ནང་
 རུས་པོ་ 1855 བོད་ཆུ་ལྟར་ལོའི་རྒྱ་ལ་བརྒྱུད་པའི་“ཆོས་པ་བྱུད་
 ཉིན་བཀའ་ལློན་བཟུམ་ཁང་ལས་བྱ་བཅས་ནས་བྲག་གཡལ་དོན་གཙོད་...
 རེས་གཙོད་བྱུང་བར། གོང་མ་མཚོད་ཡོན་ནས་བདག་ཕྱིན་གཞིངས་

① (ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་རྣམ་ཐར་བོད་ཡིག་གི་དཔལ་འོས་206—207)

བཞོན་ཏུ་བཀའ་ཁྲོན་རོ་མར་ཐའི་ཆའི་ཆ་ལ་དང་། ལུང་རྟོག་གཙང་
 མདའ་དཔོན་རྟོག་རྒྱལ་ལ་འཇམ་པ་གསུམ་པའི་རྟོག་དང་སྐྱོ་མདོངས། མི་
 དཔོན་ར་མད་པར་སྐྱོ་མདོངས་བཅས་བསྐྱལ་བའི་བཀའ་དྲིན་ལེགས་གསོལ
 ཏུ། བཀའ་མདའ་མི་དཔོན་སོ་སོ་ནས་རྟོག་གསུམ་དངོས་འབྱུང་བཀྲེགས་
 པ་ཤིག་ལ་དག་ནས་འབྱུང་བཞེས་བརྒྱུད་ས། ”① ཞེས་གསལ་བ་ལོ་རྒྱུ
 ཅེ་མཐུན་གྱི་འབྲུག་པས་མཆོམས་འདིར་ལུ་མཐུད་པ་ཡིན།

ད་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔྱད་པ་འཐུག་ན། ཟ࿳་ལ་ 1848 བོད་ས་ཟ࿳་
 ཡོད་ཟ࿳་བ་བརྒྱད་པའི་“ཆེས་པུ་ཤུམ་ཉིན་རྒྱལ་ཡབ་སྐུ་ཞབས་ལ།
 མོ་ར་མ་བཞག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་བཀའ་དྲིན་འཇར་གཞིགས་གྱིས་པར་ར་.....
 དའི་རྟོག་དང་། སྐྱོ་མདོངས་མིག་གཉིས་མ་བཅས་བསྐྱལ་བཀའ་བསྐྱར་
 མཇལ་དར་འབྱུང་བཞེས་དང་། ཨམ་བན་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བྱའི་མཆོམས་
 གྲུ་ཡང་འབྱུང་གཏོར་མཛད། ”② ཅེས་གསལ་འབྲུག་ཅིང་། 1849
 བོད་ས་ཟ࿳་ཡོད་“འདི་ལོ་ཟ࿳་བྱེ་བྲུལ་མཇལ་པོ་ཉིང་པ་རྒྱལ་རོང་སྐྱོ་པའང་རྒྱ་
 མཆོ་ཆེས་མ་ཐེན་པར། གསར་པ་སྐུ་བཅར་ཤིག་པོ་དཔོན་སྐྱོ་པའང་ར་བ་
 རྒྱལ་ལ་པར་པ་ཞེས་པའི་ཁྱེད་ཀྱི་ཨམ་བན་ཉིན་རྒྱལ་ལུ་ཀློང་པ་ཉིང་མོང་མ་
 ཆེན་པོར་ཤེད་ཉིན་སྐྱོ་པའི་ལྷོ་ལེགས་ཀྱི་ཆེད་པ་ཀའ་ལན་ཟ࿳་བ་བཞི་
 པའི་ཆེས་པ་ཅིག་ཉིན་འཁྱར་ཆུང་ཨམ་བན་ནས་གནས་ཆུང་ལྷོ་པར་བྱུང་.....
 མི་ཆེད་ཏུ་མདུགས་པར། ཨམ་བན་ལ་མཆོམས་ལན་དང་། ལུང་ལོར་

① (རོ་མཆོར་ཉི་ལོ་མོ་ཤིག་གྲངས་235)

② (ཉི་ལོ་མོ་ཤིག་གྲངས་109)

གསལ་ངས་པཅས་རྩུལ། ”① ཞེས་འཁོད་པ་རྒྱུ་འདི་རིགས་ཏུ་ལའི་ཐུ་
མ་ནས་བརྗོད་པ་ཞག་གིས་ཨམ་པན་བརྒྱད་ཁོང་མར་སྟེན་མེད་པ་ཀའ་ལན་...
འཁོར་ན་དེ་གསལ་འབྲུག་གི་ཡོད་པར་སྟེན།

1850 བོད་ལྷགས་ཁྱི་ལོར་ཆིང་ཁོང་མ་རྟེན་གོང་གྲོངས་པ་དང་།
དེའི་ཁྱི་ལོ་ལྷགས་ཕག་ལོར་ཁོང་མ་ཞན་རྒྱུར་ཁྱི་ལོ་འཁོད་ཅིང་། སྐབས་
དེ་གི་དུ་རྒྱལ་ནང་ཉལ་ཐའི་དམག་འབྲུག་དང་ཞི་བདེ་གནས་ཀྱི་ལྷོ་...
གསར་བཞེད་དམག་འབྲུག་པཅས་པ་རྒྱུད་མར་ལངས་པར་བརྟེན་ཆིང་.....
རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དབང་བརྒྱུད་དེར་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཁྱོན་ལ་གཤོ་འབྱུང་བྱུང་...
ཡོད། དེའི་ལྷགས་ཁྱི་ལོ་དུ་རྒྱུད་ཀྱི་ཡང་ཐེབས་པ་ནི་རྒྱུས་ཅི་ལ་དཔོན།
དེར་བརྟེན་མདོ་ཁམས་ཁྲལ་ཅན་རྩ་མ་ཟད་ཡོད་ཀྱི་མཐའ་མཆོམས་.....
ས་ཁྲལ་ལ་ལར་ཡང་ཆེ་རྒྱུད་ལ་མ་རྟོག་པའི་རྩ་མེད་གི་རྣམ་པ་འགའ་གས
ཐོན་ཡོང་བ་ཉེ། རྟོད་ཁྲལ་འཆར་ཅན་གྱི་གཞུང་ཆོང་པར་ལ་དགས་པས་
སྟེར་ལས་ཀྱི་རྩ་ལུ་མ་བཏང་བ་དང་། རྩ་ཐོག་ཁོངས་ཡོད་ཟེར་བའི་ས་
ཆ་ལ་དགས་པས་བརྒྱུད་པ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་ཐོན་ཁྲལ་གྱི་ཡོད་
ཁོངས་མི་མེད་མེས་རབ་གྲགས་པ་ཟེར་བས་ཁྲལ་ཁྱིམས་མ་པ་ཁྲུང་བར་.....
བརྟེན། ས་གནས་ཆོང་ཆོད་ནས་འཛིན་བརྒྱུད་བྱེད་པར་གཏོང་སྐབས་ཁོ་
པ་སོས་ཤོར་གྱིས་དེ་ཁྱི་ཁྱི་རྒྱ་གར་བཅན་བརྒྱུད་བྱེད་མའི་དབང་འཛིན་
པར་མགོ་བཏགས་ཁྲལ་ཐོག་ ཁོ་པས་རྩེ་ཁྱི་ཀྱིས་ཐོན་ཁྲལ་རྩ་བརྟེན་
གཙོར་སྟེར་བྱེད་པ་སོགས་བྱུང་འདུག་ཀྱང་། དེ་དག་སོ་སོར་ཞིབ་
དཔྱད་གི་རྩ་བཏང་ནས་ལན་ཆུན་ཞི་བའི་འཕྲོས་ཐོལ་བྱས་ཏེ་དམག་འབྲུག་

① (ལྷའི་རྩ་མ་ཐོག་གྲངས་117)

རིགས་མ་དགོས་པར་འབྲུན་ཆོད་བྱུང་འདུག་ཅིང་། རྒྱལ་ཐང་གི་ནང་
 ཏུའང་། 1853 ལུ་མཇུག་ལོར་“བཀའ་སློན་བཤད་སྒྲུབ་པར་ཏྲ་དབང་དོན་
 གཙོད་འབྲུག་ཆོད་བྱུང་བའི་གཞེངས་བརྟེན་ཏུ་ཐའི་ཇི་མི་སྐོག་གཉིས་སྒྲུབ་
 འཛིན་དང་། ཆ་པོ་ཆེ་བརྟན་དཔལ་འབྱོར་ལ་རིམ་པ་གཉིས་པའི་ཐའི་
 ཇིའི་རྟོག་གནས། ཐོགས་དཔོན་གྱི་དྲོད་པར་རིམ་པ་གཉིས་པའི་རྟོག་
 དང་། རིམ་པ་གཉིས་པའི་སྐོག་གནས་འཕོས་ཐའི་ཇེས་མིང་། མདའ་
 དཔོན་རང་བྱུན་པར་རིམ་པ་གཉིས་པའི་རྟོག་དང་སྒྲུབ་མཛོད་ས། ཡ་མོན་
 རྒྱ་བྱུང་དངོས་ལྷུ་བ་རྩི་རིམ་པ་ཐུ་པའི་རྟོག་དང་བྱ་གཞུག་བསྐྱལ་བའི་
 བཀའ་བསྐྱུར་མངལ་དར་མཐོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞེས། ”① ཞེས་གསལ་བ་
 ལྟར་སྟོ་མོན་ལྷུ་ལྷི་དོན་གཙོད་ཞི་ཕྱོགས་ལེགས་ལྷུ་བྱུང་བར་མི་སྒྲོ་དོ་...
 ལས་ལ་ཁོང་མ་ཆེན་པོས་གཟིགས་གཟོས་བདག་ཆེན་གནང་བ་མཆོད་གྱི་
 འདུག

4. གོང་མཇུག་རྒྱ་ལའི་བརྒྱ་གཅིག་པར་ཐོད་གྱི་གྱིད་དབང་ལྷུ་
 མང་། མི་ཤིང་བར་སྒྲུབ་གཤེགས་པ་དང་། གོང་ཁའི་བརྒྱན་འབྲུལ་
 དཔལ་འབྲུག་སྒྲུབ་བ།

རྒྱ་པོ་ 1852 ལོ་དུ་ཆུ་བྱི་པོ་དང་། དེའི་ཕྱི་པོ་བཅས་བརྒྱད་མར་
 རྒྱ་ལའི་སྐུ་མ་མཆོག་འབྲས་ཁེ་དགའ་བཅས་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་པོ་...
 པོར་གསན་བསམ་དུ་འདུགས་ཀྱི་སྐར་ལམ་གྱི་བརྒྱུད་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱུར་གྱི་
 མཛོད་སྟོ་གཟབ་རྒྱས་སྒྲུབ་སྐྱུངས་པ་དང་། དད་བརྒྱས་ཁེར་སྒྲུབ་ཀྱི་སྟོང་ལ་
 མངལ་ཁ་དང་བཀའ་ཆོས་གནང་བ། གདན་ས་ཆེན་པོ་འབྲོག་རི་པོ་

① (དོ་མཆོར་རྩི་རིམ་མ་གྲགས་གྲངས་236)

དགའ་ལྷན་ནས་ལམ་བརྒྱུད་ཏེ་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་དང་། བསམ་ཡས་
གཙུག་ལག་ཁང་སོགས་སྟོ་ཁ་བྱལ་གྱི་གནས་གཟིགས་དང་འབྲེལ་དད་ལྷན་
མིར་སྐྱེ་ཡོངས་ཀྱི་འདྲི་ཐོག་ཡིད་བཞིན་ཏུ་སྒྲོང་བར་མཇེད།

1853 བོད་ཆུ་མེད་ལོར་ཀུན་གཟིགས་པ་ཏེ་ཆེན་པོ་ལྷན་པའི་ཉི་མ་...
མཆོག་དབྱང་ལོ་བུན་ཅུ་ལྷན་གྱི་མེད་པ་ཆོས་དབྱིངས་སྤྱི་མིམ་པའི་...
ཆུ་ལ་བལྟན་པར་དགོངས་ཆོགས་བྱས་སྟེ་ཆེ་དང་ཆུགས་མཆོད་ཆེན་...
གནད་ཆེན་སྟོ་བར་མཇེད།

ཆུ་ལོ་ 1854 བོད་ཉིང་ལྷན་པའི་ཆུ་ལ་བལྟན་པའི་ནང་། “བོད་
བཞུགས་ཀྱན་ཨམ་བན་སྐྱེ་བཅར་ཐོག་སྐྱི་བྱལ་མཁན་པོ་གསར་པའི་འས་...
འཆར་སྐྱེ་བཅར་གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོ་དང་། སྐྱེ་བཅར་ཆུགས་ལ་མཁན་
པོ་གཉིས་མི་བབ་སྐྱན་བྱུ་གནད་།”ཞེས་དང་། “ཆོས་པུ་པུན་ཉིན་
གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོ་དག་དབང་བལྟན་དར་ལ་སྐྱི་བྱལ་མཁན་པོའི་ལས་...
ཆབ་བསྐྱོ་བཞག་བཞུ་ལ་བའི་བཀའ་བཞུར་མཇེད་དར་འབྲེལ་བཞེས་.....
བཞུངས།”① ཞེས་གསལ་བ་ལྷན་ཆེ་སྟོར་སྐྱེ་བཅར་ལས་ཆེན་ཆེ་ཁ་འདི་
རིགས་བསྐྱོ་བཞག་སྐབས་ཏུ་ལའི་སྐྱེ་མ་མཆོག་ནས་འས་འཆར་མི་གཉིས་...
འདེམས་སྐྱུག་གནད་ཐོག བོད་སྟོན་ཨམ་བན་ལ་མི་བབ་སྐྱན་བྱུ་དང་
འབྲེལ་བཀའ་མོལ་གྱིས་སྐྱེ་འས་གཅིག་ལ་ལས་ཆབ་བསྐྱོ་བཞག་གནད་ཆེ།
ཨམ་བན་ནས་གོང་མར་སྐྱན་ཐོ་བཀོད་ནས་བཀའ་ལན་འཁོར་བཞུན་དོ་...
མའི་ཆེ་འདྲི་བྱེད་པའི་ལས་སྟོལ་གསལ་བར་མཆོན་པས་འདིར་བཀོད་བ་
དང་། ཡང་ན་མ་ཐར་ནང་། འོ་དེའི་ནང་“བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་

① (ཉིང་རྩལ་ཐོག་གསལ་བས་)

ཉམས་པའོ་ལེགས་པར་བྱ་བ་པར་གནས་བསྐྱེད་མེད་མོ་ནས་“འཇུག་
 པའི་སྒྲིག་གིང་འབྲུག་རྒྱ་མེད་པའི་ཁིང་མཆོག་’ཅེས་པའི་བཤུ་བཅུ་ལ་བའི་...
 ཡིག་འབྲུ་གསེར་ཟངས་ཀྱིས་བྱས་པ་བྱུན་ཞུ་དང་བྱས་ནས་ཞུ་བར་བྱང་...
 བཤད་སྒྲ་དང་། ལས་བྱ་ཅེ་མགྲོན་བྱམས་པ་ཆོས་འཁེལ། བཀའ་བྱང་
 བཀའ་རྒྱ། ཡ་མོན་བྱང་ཡིག་རྒྱ་ཉི་མ། ཅེ་བྱང་བསོད་ནམས་ཏུ་མཆོ་
 རོ་གཡོག་ནམས་བཅར་བར་བྱས་དཔང་དང་། བཤུ་འཇུགས་པར་བསམ
 ཡས་ཏུ་མོན་རྒྱུ་འོ་མོན་གནང་ཡང་བཅུ་ལ། ”① ཅེས་འཁོད་འདུག་ཅིང་།
 ལྷན་དེ་བའོ་སྐབས་འདོད་དཔལ་ནས་ཟངས་པའོ་དཔུ་ཆེན་དང་། དཔུ་
 རྒྱང་སོགས་བྱང་ཆེད་གཏོང་གནང་བ་གསལ།

གྱི་ལོ་ 1855 བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་གིང་ཡས་པོར་ལའི་བླ་
 མ་བཅུ་གཅིག་པ་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ཐུགས་འགན་བཞེས་...
 པའི་སྐྱར་ལ་རྣམ་ཐར་ནང་། “ཆོ་འབྲུལ་བཀའ་གིས་ཀྱི་རྒྱ་བ་འདི་ཉིད་ཀྱི་
 ཡར་རོའི་དཀར་ཕྱགས་ཀྱི་རྒྱལ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་བཅུ་གསུམ་རྒྱལ་ལུར་...
 འཇམས་པའི་འབྲུབ་རྒྱུར་ཀྱི་ཉིན། མོང་ས་ལྷ་མའི་རྣམ་འདེན་ཆེན་པོར་
 འཇམ་དབྱངས་མོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་གངས་རྒྱངས་ཆོས་སྲིད་རྒྱང་ཏུ་
 འབེལ་བའི་འཕྲིན་ལས་གསེར་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཅིབས་སྤྲོད་དང་ཐུན་པ་གང་གི་
 ཐུག་མཆན་ཏུ་གཏད་ནས་ཁམས་གསུམ་འགོ་བའི་བླ་མ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཆེན་
 པོར་དཔང་བསྐྱར་ཉེ་ནོར་བུའི་འཇའ་ས་དང་ཐམ་ག་ལྷར་ཡོད་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་
 ལས་དོན་ལ་འབེབས་ཆོག་པའི་གསེར་ཀྱི་བཀའ་བཟང་ཐེབས་པ་བཅས་ཀྱི་...
 མོག་མའི་ལེགས་བྱས་ཀྱི་སྒོ་འཕར་དང་པོར་དབྱེ་བའི་མོ་རེངས་སྒྲ་ཆར་...

① (རོ་མཆར་ལྷའི་རྣམ་ཐར་གྱི་གྲངས་246)

མིང་དོན་ལུ་འཕམ་པ་ལས་”ཤིང་པ་དེའི་དྲང་། “ཞོར་ས་སྐྱབས་མཚོན་ཆེན་པོ་
 གསལ་བ་པམ་ལེགས་པར་བྱལ་བ་དྲང་། དབྱུང་གངས་ཀྱང་བརྟ་བརྟན་
 ལ་ལེབས་པས་ཤོད་སྒྲོངས་ལྷ་མི་ཡོངས་ཀྱི་རེ་འདོད་ལྟར་གིང་ཡོས་1855
 ཟླ་བ་དང་པོའི་ཆེས་པར་ལྷ་ལྷུན་ཉིན་ལྷགས་ཤིགས་ཆབ་མིང་གི་སྐྱགས་...
 འགན་བརྟེན།”①ཅེས་མིས་འདུག དབྱུང་གངས་ཀྱང་བརྟན་ལ་ལེབས་
 པ་དེ་མིང་འགན་བཞེས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཏུ་བཤོད་ཀྱང་། རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་སྐྱ་
 མེང་ས་མ་སྐྱས་ཀྱང་དབྱུང་གངས་ཀྱང་བརྟན་ལ་མིང་འགན་བཞེས་པ་བྱུང་
 མེད་དོ། སྐུ་འདིར་པཎ་ཆེན་སྐྱ་མེང་བརྟེན་པ་བརྟན་པའི་དབང་སྐྱག་
 སྐྱ་བརྟེན་ལས།

ཤིང་ཡོས་ལོ་ནང་དེར་གོར་ཁས་ཆིངས་དོན་ལ་ཆེ་མེད་ཀྱིས་སྐར་ཡང་
 ཤོད་ཀྱི་སྒྲོད་སྐྱགས་སྐྱ་བཙན་འཆུལ་དཔལ་འཕྱུག་འཕྱུག་འཕྱུག་པའི་སྐར།
 དཔྱིན་རི་བཙན་རྒྱལ་དིང་ལྷགས་པས་ཁོ་པའི་རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་རན་ལེམས་ཁོག་
 བཙངས་མོད། གོར་ཁ་རྒྱལ་སྒོན་ལ་རན་པ་སྐྱལ་བྱས་པའི་ལོ་ལ 1842 ལོ་
 བས་བརྒྱུད་ཤོད་ཤོད་ཨམ་རན་ལ་ཁྱུངས་མེད་ཀྱི་རེ་འདུན་ཡི་གེ་ཡང་ཡང་
 བཏང་པར་ཨམ་རན་གྱིས་ཁས་ལེན་མ་བྱས་པར་བརྟེན། ཤིང་ཡོས་ལོ་
 འགོར་གོར་ཁས་ཀྱིད་ཤོར་ཏུ་གི་སྐྱ་མཚན་ཉེ་མི་ལེར་ལ་རན་བསྐྱལ་གྱིས་
 ས་ཆ་བརྒྱུད་ཆིས་བྱས་པར། ཤོད་ནས་བཀའ་སྒོན་བཤད་སྒྲུ་དྲང་། ཨམ་
 བན་གྱི་འཕྱུ་ཤིགས་ཡང་ཆི་མོགས་པཏང་ནས་དིང་རི་ཁྱལ་གྱིད་ཤིག་ཞིབ་
 བཤེར་ལ་ཁ་ཤིང་ཉེ་ཉང་། ཁོན་དང་གྲ་སྐྱིག་བྱས་ཤིང་། དེ་ཆེས་གོར་
 སྐྱགས་ནས་ཤོད་ཀྱི་དོན་ནི་གསལ་བྱས་ས་མ་ཆམས་ཏུ་གོར་ཁའི་ཆེད་པར་...

① (དེབ་དེའི་སྐད་ཆ་གྲག་གངས་22)

ལྟམ་ཁལ་ལམ་ལུ་བྱེད་ཚུལ་དང་། ཞོར་ཁོངས་ཚུལ་ལ་། གཤམ་ལོན་གྱིས་ཚུལ།
 རྟམ་ཚུལ། རྟེ་མེན་ལས་ད་ཆས་འཛམ་པ་ཅོམ་གྱི་བྱེད་། རྟེ་ལོགས་ཁག་
 འདྲམས་ལྟ་ཆོགས་གྱིས་ཆོན་ཆད་མོད་ལ་འཅན་དཔོན་ནམ་ཡང་མི་བྱེད་...
 སའི་ཆུ་བྱི་འདི་ཁས་མེན་གན་དོན་དང་རྒྱལ་འགལ་བྱས་ཏེ། དམག་མི་
 ཆོང་ལག་ཁ་དམ་འཁྱེད་ནས་མོད་མར་འཅན་འཁྱེད་ལྟམ་བྱས་ཆོག་གྱིད་ལོར་
 དང་། དེ་ཉལ་ནང་། ཆོང་དཔལ་འཅས་རིམ་འཁོན་འཅན་འཁྱེད་བྱས།
 མོད་ཆོད་མམ་འན་ཉི་མེ་རོ་མ་མེལ་དཀར་ཏུ་འཁྱེད་དེ་ཞོར་ཁའི་དཔོན་...
 རིགས་དང་རྒྱལ་འཁྱེད་བྱས་པོ། ཞོར་ཚུགས་གྱི་རྒྱུད་ལམ་གཞིར་འཁོགས་
 མོད་ཚུགས་ནས་ཏུ་དེུལ་སྤར་ཆོག་གི་ལྟ་ཆོད་ཞོར་ཁར་ཚོགས་ཆུ་①བྱས་...
 བས་དམག་མཆེན་འཛམ་པ་ཅོམ་ལའི་འཁྱེད་མག་འཅད་བྱང་། ཞོར་
 ཚུགས་ནས་དང་མེན་མ་བྱས་པར་དམག་དཔལ་ཁ་ཆོན་འཁྱེད་ཆེ་སྤར་ཡང་
 མངའ་རིམ་ཁལ་གྱི་སྒྲ་བྱེད་ཆོང་དང་། གཅད་ཁལ་གྱི་རོང་གར་འཅན་
 འཁྱེད་བྱས་པ་མ་ཟད། ཆོང་དམག་གི་དཔལ་མར་ཅ་མོད་ཏུ་གཏོར་ཅིས་
 བྱས། སྐབས་དེར་ཤཀའ་སློན་ཆོ་འཁྱེད་ (འགས་ཁར་པ་མེན་པ་འདྲ་)
 གིས་མོད་དམག་གི་ད་ནས་ཞོར་ཁར་ཁོལ་ལན་སྤར་དེ་ཞོར་དམག་འཁྱེད་པས་
 ཁ་གས་འམད་ཅིང་། གཅད་ནང་ཆོར་ཁའི་ཤོར་དམག་གི་དམག་མར་
 མེག་མོད་ཏུ་འཁྱེད་པ་དང་དཔལ་ཤར་ཆོར་སྤར་པ། ཆོར་དེ་ལ་ཡང་
 མཁའ་ནས་འཁྱེད་པ་འཅས་ཏུ་ཆོག་ཤཀའ་སློན་རོ་མས་སྤར་ཡང་དམག་
 དཔལ་ཁིད་དེ་རོང་གར་ལ་དཔལ་འཁྱེད་བྱས་ལྟམ་དམག་འཁྱེད་གི་.....

① (སྐེ་ཉན་གར་གི་འཆམས་དེམ་མོད་མེག་པར་རོས་209)

གནས་པ་ཡག་ཏུ་སོང་པར་གསལ། ① དེ་རུས་ཤོད་དམག་པོ་འདྲིལ་བ་
 གུ་དབུས་མདའ་དཔོན་རང་སྟོན་པ་དང་། གཙང་མདའ་དཔོན་པད་ཙམ་
 པ་ཡོད་ཅིང་། སོ་དེ་རུ་དམངས་སྟོང་གི་རག་རྒྱལ་། “པད་ཙམ་དཔ་པའ་
 སའི་རྒྱུད་རེད། སྟོང་ཁ་ར་ལྷག་གསོད་པ་ཡོད།” ཅེས་པ་ཞིག་ཡོངས་
 གསལ་གྱི་ཡོད་པ་སྐབས་འདི་རུས་མདའ་དཔོན་པད་ཙམ་པས་དམག་སྟོན་
 ཏུ་བྱས་རྗེས་ཆེ་ཙམ་ཞིག་བཞག་པར་མངོན།

ཐངས་དེར་སྟོང་དམག་པས་རྗེས་སྐྱར་ཡང་པལ་ལྷལ་ནལ་དམག་མི་...
 རག་རྒྱལ་བརྒྱུན་སྟོང་ཙམ་པས་སྟོན་བྱས་ཏེ་ཐང་གར་དཀྱའ་ནང་ཏུ་.....
 འརྱལ་ཡོང་ནས་ཡང་བསྐྱར་གཉའ་ནང་པར་བྱུང་སྟེ། སྐབས་དེར་རྒྱལ་ནང་
 ཏུ་ཞི་བདེ་གནས་རྒྱལ་གྱི་དམག་འབྲུག་དེ་རྒྱུ་གི་ཡོད་པར་། རྟེན་.....
 ཆིང་སྟོང་མའི་ཡིད་གཞུང་གིས་སྟོང་ཁར་ཁ་གཉན་གཙམ་རུ་འོ་སྐབས་...
 མེད་པས་སོད་སྟོང་མམ་བན་གྱིས་དབུས་ཁལ་ནས་རྒྱ་སོད་ཡིར་སྐྱོད་དམག་མི་
 ཉིས་སྟོང་ཙམ་བསྐྱལ་བསྟོངས་གྱིས་གཙང་ཏུ་བཏར་བ་དང་། སྟོན་གཞན་
 ཞིག་ནས་སྟོང་མར་མི་སྟོན་ཅིང་ཏུ་འཁྱེད་པར་ཁམས་ཁལ་དམག་འབྲུལ་...
 གྱིས་རྒྱལ་སྐྱོར་གནང་རྟེན་པཅས་ལྷན་ནའང་། ས་ཁད་རྒྱུད་པ་དང་གོ་
 ལག་ཞན་པ་སོགས་ཀྱིས་དམག་དོན་སྟོན་རྒྱལ་ཁ་ལེན་སྐབ་པ་མ་བྱུང་།
 སོན་གྱུར་སྟོང་སྟོགས་གུ་དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་རུ་དམག་འབྲུལ་གྱི་...
 ལྷལ་དམག་ཁྱི་སྟོང་མང་པོ་ཡོང་ལྷགས་དང་། སེ་འབྲས་དཀྱའ་གསུམ་
 བས་དང་བྱངས་སེར་དམག་སྟོན་ཆེ་འཁྱོར་རྒྱལ་སོགས་སྟོང་གསལ་ཆེན་པོ་
 སོས་ཁར། བས་ཏུས་གྱུར་སྟོན་འཁོ་སྟོགས་པ་བཅས་གྱིས་དངས་ཞོད་མ་

① (རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་ནམ་ཐང་ཤོད་མིག་དེབ་དོན་209)

ཆུགས་ཤིང་ ཞི་ནས་ཤོས་མོལ་བྱ་ཆུ་འི་ཁས་ལེན་བྱས། འོད་ནས་ཞི་
འཕྲུལ་བྱེད་པར་འགའ་མོན་པ་ཤད་ཆུ་རོ་ལས་དང་། དཔོན་པ་འི་ཁས་གི་
འབྲུལ་མི་འཅས་པ་ཉར་པ་རྒྱལ་པ་དང་མོག་གེལ་དགའ་དང་དེ་ནས་ཤུའ་
ནང་ཏུ་འཕྱེད། མོར་ཆུགས་ནས་ཤོས་མོལ་བྱེད་མཁན་པ་ལ་ཡུལ་རང་ཏུ་
གཏོང་དགོས་པ་ཤད་པར་བརྟེན་པོད་ཆུགས་ཀྱི་འབྲུལ་མི་ཅེ་མཚོན་དག་...
དཔའ་བྱུལ་མཆན་དང་། འགའ་ཤམོན་རྒྱལ་པ་ལྷན། འགའ་མོན་ས་སའི་
རོ་མེད། བཀྲ་ཤིས་རྒྱན་པོ་དང་། ལ་ཆུ། ཀདན་ལ་གཞུམ་ཀྱི་འབྲུལ་མི་
སྐྱེས་པ་ལ་ཡུལ་རང་ཏུ་ཐོན་དགོས་ཆུང་འདུག

ཡ་འདིའི་ནང་ལྷ་ལའི་ཆ་མ་རྒྱ་ཁ་ལས་ཀྱི་དེ་བའི་ནས་པ་འཕྱུག་...
ཞིང་། རྒྱ་མ་ཐར་ནང་། རྒྱ་བ་པ་ཆུད་པའི་ནང་“ད་ཏུང་འི་ཞིག་ཆུ་
ཁ་ལས་འཆོ་བརྟན་དང་། དེའི་རིང་ཡང་ཞལ་འདོན་རྒྱགས་དམ་སྐྱེས་མ
ཆག་ཅིང་། རྒྱ་ཐོན་རྒྱལ་པ་ལྷན་གསལ་རྒྱན་སྐྱེས་ཀྱི་འཕྲོད་བཞེས་ཡུལ་
པ་རྒྱལ་པ་ཆུང་འདོད་ཤིས་ཆུང་བཞེས་ཆ་མཆོད།རྒྱ་བ་པ་ཆུ་པའི་ནང་
པོད་པ་ཆུགས་ཅེ་མ་རྟེན་མོང་ས་མཆོག་གི་རྒྱ་ཁ་ལས་ཀྱི་བལ་པ་ག་མིགས་རྟོག
གི་ཆེད་ཏུ་ཐེབས་པར། ལམ་པ་ན་རྒྱ་ཆུང་ལ་མཆལ་འཕྲད་ཐོག་ཆུའི་
རྒྱན་པ་པ་ཀྱི་པ་ནས་རྒྱལ་སྐྱེས་གཞུང་པ་ཤོས་ཞིབ་ཉིངས་མཆོད། དེ་ནས་
ཆུང་ཆུའི་དངས་པ་ཆུའི་མ་བཞེས་པས་ཆར་མ་རྒྱ་གཡེར་ཐེ་ཆེར་ཆུང་པས་...
ཆུང་ཡང་ཡོངས་པ་ཐོན་ཀྱི་རིན་པོ་ཆེ་པ་ཆུད་དོན་འབྱུལ་དང་འཅས་.....
ཞིག་ཆུ་པ་དང་པ་རྟེན་པའི་ཤིས་པ་འདེམས།ཆུ་ཆེར་ཆར་མ་ནས་མ་རྒྱལ་...
རྟེན་གཞུམ་དང་པ་ཅས་ལན་གཅིག་གཉིས་མ་ཡིན་པའི་གསལ་པར་པ་སྐྱེས་
ཆོ་མཁས་ཅད་ནས་ཆལ་ཅི་ཡོད་ཀྱི་ཞབས་པད་ཡན་པ་རྟེན་ཀྱི་མཐས་ལ་...

[illegible]

475

མ་ཆེན་པོ་ལ་བྱས་འདུད་ལྷ་མི་ཡིན་ཅིང་། བོད་ལུལ་འདི་བཞིན་གྱི་
 མའི་བཞུགས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་དྲུག་ཆེན་སྟོན་གཙང་ཤ་སྟག་གི་བཞུགས་
 ལས་པོར་གཏུགས། ད་ནས་བཟུང་བོད་ཀྱི་ས་གནས་ལ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་
 གྱིས་དམ་གཤམ་ལྷན་ལམ་ལྟར་བྱུང་ཆེ་ཞོར་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱལ་རམ་སྲུང་...
 སྟོན་གང་ལྟར་བྱུང་བྱུང་གཉིས། ཞོར་ཁ་མི་མེད་ཆོང་པ་ལ་ད་ནས་
 བཟུང་ཆོང་བྱུང་། ལམ་བུལ་སྟོན་ལྟར་གྱི་རིགས་གང་ཡང་བོད་ནས་
 མི་ཡིན་ཟེར་བ་དང་གཞུགས། བོད་ནས་འཛིན་བཟུངས་ཀྱི་བཞག་པའི་
 སེང་པའི་དམག་མི་དང་། ད་ལམ་དམག་ལ་འཛིན་བཟུངས་བཟུངས་པའི་
 ཞོར་ཁ་འདི་དམག་མི་དེ་ལྟར་གཏོག་དང་། བྱད་མེད་རིགས་སྟུགས་བཅས་
 བོད་ནས་ཞོར་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཕྱིར་སྟོན་བྱུང་། བོད་ཀྱི་དམག་མི་དང་།
 ཕྱིད་མོར་། གཉའ་ནང་། རྫོང་དགའ་། སྤུ་མེད་། རྫོང་ཤར་བཅས་
 ཀྱི་མི་མེད་ནམས་ཀྱི་མཆོན་ཆ་དང་། གཤམ་བཅས་གང་ལུས་ཡོད་པ་
 ཞོར་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཕྱིར་སྟོན་བྱུང་། ཆིངས་འགྲིགས་ཆར་
 རྟེན་སྤུ་མེད་། རྫོང་ཤར་། ཕྱིད་མོར་། རྫོང་དགའ་། གཉའ་ནང་།
 དར་མིང་། ལ་ཆེ་ཆུན་གྱི་ཞོར་དམག་ནམས་ཆར་བཟུངས་ཀྱི་ས་ལུལ་
 སྟོན་བཟུང་ཕྱིར་སྟོན་བྱུང་དང་བཞི། ལྷ་ལྷན་ཏུ་ད་ནས་བཟུངས་ཞོར་
 ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ནས་བལ་འཕོ་མི་འཛོགས་མི་དྲག་འཛོགས་སྤུ་དང་ལྷ། ལྷ་ལྷན་
 ཏུ་རྒྱལ་ཁབ་གི་ཆོང་ཁབ་བཞག་སྤུ། ཞོར་ཏུ་རྒྱལ་ཆས། ཞོས་ཆས།
 རྩ་ཆས། རྩ་ཆས་རིགས་ནམས་འདོད་མཐུན་གྱི་ཆོང་བཟུང་ཆོག་པ་དང་
 རྩ་ཆས་བལ་ལུལ་ནང་ལྷ་སའི་མི་མེད་ཆོང་པ་ནམས་འཁྲུག་པ་བྱུང་ན་ཞོར་
 ཁ་འདི་མི་དྲག་ནས་བྱིས་པ་གཙོད་བྱས་མི་ཆོག ལྷ་སའི་ས་ཤན་སྤུ་ཡོད་

པའི་ཤོར་ཁའི་མི་ཁེར་ཆོང་པ། ཡམ་ཤུའི་ཁ་ཆེ་ན་མས་འཁྲུག་པ་བྱུང་ན་
 བོད་རྒྱལ་ཁང་ནས་བེམས་པ་ཅོད་མི་ཆོག ཁོར་བོད་པ་ཉིས་ཀྱི་མི་ཁེར་
 འཁྲུག་པ་བྱུང་ཆེ་ཁོར་བོད་པ་ཉིས་ཀྱི་མི་བྲག་ཆུན་རྒྱལ་བོག་བེམས་པ་ཅོད་
 བྱེད་ཀྱ། བེམས་པ་ཅོད་བྱེད་སྐབས་བོད་ཀྱི་མི་ཁེར་ཀྱི་ཉིས་དེུལ་བོད་
 པའི་མི་བྲག་གིས་ལེན་ཀྱ། ཁོར་ཁའི་མི་ཁེར་ཆོང་པ་དང་ཁ་ཆེ་ན་མས་
 ཀྱི་ཉིས་དེུལ་ཁོར་ཁའི་མི་བྲག་ནས་ལེན་ཀྱ་དང་བརྟུན། ཁོར་ཁའི་མི་
 ཁེར་ནས་མི་བསད་དེ་བོད་ཀྱི་ས་ཤུན་ལྷ་བོས་ན་བོད་ནས་ཁོར་རྒྱལ་ལ་..
 ཅིས་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱ། བོད་མི་ཁེར་ནས་མི་བསད་དེ་ཁོར་ཁའི་ས་ཤུན་ལྷ་
 བོས་ན་ཁོར་ཁ་ནས་བོད་རྒྱལ་ལ་ཅིས་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱ་དང་བརྟུན། ཁོར་
 ཁའི་མི་ཁེར་ཆོང་པའི་རྒྱ་ཁོར་བོད་པའི་མི་ཁེར་ནས་(བྱིས་)འཕྲག་.....
 བཅོམ་བྱས་ཆེ་ཁོར་ཁ་མི་ཁེར་རྒྱ་ཁོར་ཀྱི་བདག་པོ་ལ། བོད་མི་བྲག་དཔོན་
 རིགས་ནས་བཅད་པ་ཅོད་བྱིས་ཆུང་སྤྱོད་བྱེད་ རྒྱལ་ཀྱ། འཕྲག་བཅོམ་
 བྱེད་མི་ནས་རྒྱ་ཁོར་སྤྱོད་མ་རྒྱལ་ཆེ་ལེན་དཔོན་ན་མས་དུས་འབྱུངས་ཀྱིས་
 སྤྱོད་རྒྱུའི་ཆོད་འདོམས་བོད་མི་བྲག་ནས་བྱེད་ཀྱ། བོད་མི་ཁེར་ཆོང་པའི་
 རྒྱ་ཁོར་ཁོར་ཁའི་མི་ཁེར་ནས་(བྱིས་)འཕྲག་བཅོམ་བྱས་ཆེ་བོད་མི་ཁེར་..
 རྒྱ་ཁོར་ཀྱི་བདག་པོ་ལ། ཁོར་ཁའི་མི་བྲག་དཔོན་རིགས་ནས་བཅད་
 པ་ཅོད་བྱིས་ཆུང་སྤྱོད་བྱེད་འཁྲུག་ཀྱ། འཕྲག་བཅོམ་བྱེད་མི་ནས་རྒྱ་
 ཁོར་སྤྱོད་མ་རྒྱལ་ཆེ་ལེན་དཔོན་ན་མས་དུས་འབྱུངས་ཀྱིས་སྤྱོད་རྒྱུའི་ཆོད་..
 འདོམས་ཁོར་ཁའི་མི་བྲག་ནས་བྱེད་ཀྱ་དང་དཔ། ད་ལམ་དཔལ་སྐབས་
 བོད་ཀྱི་མི་ཁེར་ཁོར་ཁ་རྒྱལ་ཁང་དང་མཐུན་ནས་ཡོང་མི་དང་། ཁོར་
 ཁའི་མི་ཁེར་བོད་རྒྱལ་ཁང་དང་མཐུན་ནས་ཡོང་མི་ལ་ཅིངས་པ་ལྷོགས་ཆོར་

[illegible]

དེ་ལྟ་བུའི་ཆོད་དོན་བཞག་ནས་ལག་ཁེན་བསྐྱར་ཏེ་དཔག་འབྲས་...
 འབྲུན་ཐག་བཅད། ལྟ་སར་གྱི་ར་ཁ་ཀ་ཉན་ཟེར་བ་རོ་ལས་བཞུགས་
 ས་དང་། བོད་ནས་གྱིར་ཞིབ་ལས་ཁྲུངས་ཟེར་པའི་དོ་དམ་ས་པར་བཞུགས་
 གཞིར་བྱེད་སྒྲུལ་ཆགས་ཤིང་། སྐབས་འདིའི་ཆིངས་དོན་ནི་ཆད་དེ་བྱང་
 བཞག་མེན་པའི་བྱ་གཞག་ཅིག་ཡིན་ཏུང་། བོད་ལ་བཅིངས་བརྒྱུལ་ན་
 མོང་པར་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་གཅིག་ཙམ་འིང་ལྷག་འབྲས་བྱ་དཔོན་ལྷུང་པོ་ད།

[illegible]

དཔག་གནོན་པུ་རྒྱུར་ལྷན་པ་ཆེན་པོ་ཚོ། དེར་བཞུགས་དབྱིན་རི་རྒྱལ་
 ཁབ་ཀྱིས་གོར་རྒྱལ་སྤྱི་གཙུག་ར་ལ་ལ་ལྷི་ལྷ་ལྷན་ཀྱི་གོ་མིར་དང་རྒྱ་མ་རྒྱུར་
 ལ་ལྷི་གཙུག་ལྷན་ཀྱི་གོ་ས། རྒྱུ་ཆད་དབྱིན་རི་ལྷན་པ་ལྷན་པུར་བྱས་པའི་
 ལ་ཆ་ཆེན་པོ་ཞིག་གོར་ཁར་ལྷི་རྒྱུ་ལཅས་བྱས་པར་ལྷག་ས། དབྱིན་རི་
 རྒྱལ་རྒྱུར་དང་དན་བསྐྱབ་ཚོལ་པའི་འོག་རྒྱ་མ་རྒྱུར་ཀྱིས་དེ་ལྷ་གོར་.....
 ཁས་རྒྱ་ཀྱི་ལོར་ཁས་ལེན་དམ་བཅའ་བཞག་པའི་ཆེད་སྤྱོད་དོན་རྒྱ་ལོ་.....
 ཏུ་བཏང་ནས་པོད་ཀྱི་མཐའ་མཆེན་ལྷ་ལཅན་འཇུག་ལྷེད་པོད་པ་རྒྱུར་.....
 ཡོད། རྒྱུ་གས་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན་ཆེད་གོར་མའི་ཤིད་གཞུང་གི་
 རྒྱལ་ལྷགས་ཉམས་དམས་ལྷ་རྒྱུར་པ་དང་། མེས་རྒྱལ་ནང་སར་ལྷི་
 བར་དམག་འབྲུག་གི་ཏུས་མིང་རིམ་བསྐྱད་ཀྱི་ལངས་པ་དང་ཡང་ཁ་བྲལ་.....
 མཐས་མེད་པ་ནི་རྒྱུ་མ་དགོས་པ་ཞིག་ལོས་ཡིན།

བཟུང་བ། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་རྒྱུ་གཉིས་པ་འབྲིན་ལས་ རྒྱ་མཆོད་རྒྱལ་ས།

1. བར་ལྷི་དུ་བཟུང་འཇོག་འོག་འབྲིན་དང་། རྒྱ་ལའི་ལས་ལ།
 རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་རྒྱུ་ཤིང་བཟུང་གཉིས་པ་འབྲིན་ལས་རྒྱ་མཆོད་མཆོག་གི།
 རྒྱ་ལོ་ 1856 པོད་རབ་རྒྱུར་བཟུང་བཞི་པའི་མེ་འབྲུག་ལོ་ལྟར་རྒྱ་ལུ་.....
 གཉིས་པའི་ཡར་ཆོས་གཅིག་ཉིན། པོད་རྒྱ་ཁའི་སའི་ཆ་འོལ་དགའ་རྒྱུར་
 རྒྱའི་ཉེ་འདབས་འབག་འབྲིག་ཉེད་ཆར་པ་ཞེས་པའི་ཁྱིམ་ཏུ། ཡལ་རུན་
 ཆོག་མཆོད་དབང་དང་ལུ་མཆོད་རིང་གཤམ་རྒྱུན་པུ་བ་གཉིས་ཀྱི་ལྷས་ལྷ་རྒྱུ་.....
 བཟུངས། མོག་མའི་མཆོན་ལ་རྒྱོ་དམར་བཟུན་འཛིན་འབྱུར་མེད་ཅེས་

གསོལ། ལུ་འཁྱུར་གྱི་འཚམས་དེའི་ནང་། རྗེ་འདི་འབྱུངས་ལུ་ལ་
 “པོད་རྗེ་རལ་གྱི་སྐུ་དག་ཆེན་པོ་ལྷ་སྤྱི་ལྟ་ཡིན།”^① ཞེས་འཁོད་པ་
 ཅི་རྗེས་ལྟེ་ཡེའུ་འཁྱིལ་ཏུ་ལྷུང་བྱ་བ་སྤྱི་ལུ་དང་གོ་ནོར་ལྷུང་བར་བྱད་.....
 ཅིང་། དེ་མིན་ཡིག་ཆ་ལ་ལའ་ལྷུང་གྱི་མཆན་ལ་“རྗེ་འདི་རྗེ་ལ་ལ་”^②
 ཞེས་ཡིག་པའང་དག་པར་མ་མཁོང་ཅི། ལྷ་སྐྱོན་དེ་རང་གི་ཡོངས་འཁྱེན་
 ལྷུང་ཆོས་ལྟོ་པའང་རྒྱུ་ལ་ཁྱིམ་ལྟ་མས་པ་རྒྱ་མཚོས་མཁོད་པའི་རྒྱ་ལའི་...
 བཅུ་གཉིས་པའི་རྣམ་ཐར་«དྲུངས་ཤེལ་ཐེ་ཡོང་»ནང་ཡང་མྱོད་བཅད་.....
 འཚལ་སྐུའམ། “ཆོངས་པ་ཆེན་པོ་ནས།

ཡེའུ་ལྷུང་པལ་དང་གཟུ་ཡི་མིང་ཅན་ལ། །

རྗེ་ལྷུང་སྐུའི་པ་ཐུན་པའི་ལོ་འབྲས་འབྱུང་། །

ཞེས་པའི་པལ་ནི་ཡེའུ་གྱི་མིང་ལྷུང་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་དོན་དང་། གཟུ་ཞེས་
 ལྷུང་ཆོ་འདི་གཟུ་སྐྱོན་གྱི་མིང་དངོས།”^③ ཞེས་གསལ་པ་མ་བྱད། ད་
 ཅིང་མ་རྒྱ་བདག་ལྷུང་དོ་རྗེ་འདི་ཆེན་པོ་“ལྷུགས་བཟླ་ག་ལྷུས་པར་ཡང་།
 རྗེ་ལྷུང་པ་མ་ཆོ་འདི་གཟུ་སྐྱོན་གྱི་ལུ་དེ་བཞིན་རྒྱལ་དཔར་མཆོག་གི་སྐུ་...
 གཟུང་ལྷུགས་ཀྱི་ལྷུའི་པ་འབྱུལ་ཐེད་ཡིན་”རྒྱལ་ཐེའམ་ཞེས་གསལ་པོར་...
 འཁོད་པས་སྟ།

རྣམ་ཐར་དེ་ཉིད་ལས་འབྱུང་བ་ལྷུང་། མྱོད་རྒྱུང་རྒྱུང་མ་རྗེ་ལྷུ་
 ཏུ་མོག་ལྷུ་ཆེན་པོ་ནས། པོད་ཁོངས་དབྱེས་གཅིང་དགས་གོང་། རྗེ་དུ་

① (ལུ་ལའི་སྐུ་མའི་རྣམ་ཐར་པོད་ཡིག་དེའི་ངོས་213)
 ② (ལུ་ལའི་པོ་ཏུ་པའི་ལོ་ལྷུས་རྒྱལ་པ་ལྷུགས་ལྷུགས་པར་དེའི་ངོས་98)
 ③ (རྣམ་ཐར་དྲུངས་ཤེལ་ཐེ་ཡོང་མིང་པར་གྱི་གཟུངས་24)

བང་འ་རིས་སྒྲིབ་གསུམ། བྱང་རིགས་ཕྱི་བཞི། ཁམས་བཅས་ཀྱི་རྒྱུ་
 གཞིས་ཁག་དང་། གཞན་ཡང་འབའ་མི་ཐང་། རྒྱལ་ཐང་། རྩེ་དགེ།
 ཉུང་མེད་ཁག རྒྱུང་པོ་དཀར་ནག་མེད་གསུམ། རྩལ་ལ་སྒྲིགས་ལྟལ་
 རྒྱུ་ཁག་ཚང་དུ། ”① རྒྱུ་རོ་མཚར་ཆེ་བ་ཅི་འདྲ་ཞིག་བརྒྱལ་ཡོད་
 ཅུང་གཤམ་སྤྲོད་དང་། ཉེ་བལ་མེད་པའི་རྩལ་ལྟ་འཕྲལ་འཕྲལ་འབྲལ་
 དགོས་པའི་རྒྱལ་ལྟ་སྤྲོད་གནང་བ་ལྟར། རྩེ་སྒྲིགས་ཐངས་རི་དང་།
 འོལ་དགའ། རྒྱལ་ཁལ། དགས་པོ་རྩེ་གསོལ། བྱང་སྒྲིགས་མོག་
 ཁལ། རོང་པོ་རྒྱུང་པོ་གསེར་ཆ། རྩེ་ལྟ་ཉེ་འཁོར་ཉུང་བལ། བྱང་
 ཤར་མཚམས་ལྟ་ནན་ཁོངས་རྒྱལ་ཐང་རྩེ་རོ་བཅས་ནས་རྒྱུ་རོ་མཚར་
 ཅན་ལྟར་ལྟལ་ལྟལ་རྩལ་ལྟར་ལྟར་བྱང་བ་ནས་དྲིགས་གནས་ཆེ་རིགས་
 དང་། རྩལ་ལ་གསུམ་ཆེ་བ་རྩལ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
 ཐངས་རི་དང་། འོལ་དགའ། དགས་པོ་རྩེ་གསོལ་བཅས་ཀྱི་རྒྱུ་
 རྩལ་ལ་བཟང་པོར་ཐེབས་གཤིས། དེ་དག་ལ་སྒྲིག་མའི་བརྒྱལ་དབྱེད་ལྟ་
 མི་བདམས་བརྒྱལ་ལྟལ་སྒྲིག་མོར་མའི་མཚན་ཞབས་སྒྲིག་མང་དགེ་བཞེས་...
 དག་དང་དོན་ལྟ་དང་། མེད་སྤྱད་ཀོང་པོ་དགེ་བཞེས་དག་དབང་རྩལ་
 ཁམས་དཀྱིས་སྤོང་གསལ་རྒྱུ་གསུམ་ཀྱི་འཁྱུངས་གནས་སོ་སོར་ཆེད་...
 རྒྱུངས་གནང་ནས་རྒྱུ་སོ་སོ་རོས་མཚལ་གྱིས་སྤྱི་བྱད་དབྱིབས་མཚད་...
 རྒྱུད་སྒྲིགས་ལ་བརྒྱལ་དབྱེད་དང་། རོ་མཚར་པའི་མཚན་རྩལ་རྩལ་
 དེས་རྒྱལ་ཅི་རིགས་ནས་བཅད་ཞིབ་ནན་ཉུང་དགོས་པའི་བཀའ་.....

① (རྒྱ་ལའི་བརྒྱུ་གཞིས་པའི་རྩལ་ཐར་དྲུང་སྤེལ་ཐེ་མོར་གྱིང་པར་གྲིག་
 ཐངས་24)

483

གནང་བྱུགས་འདི་ལྷག་གནང་ཐབས་མེད་འདུག་པས་མཆོག་ལྷུང་རོལ་...
 འཛིན་པར་འབྱུངས་ལྷ་མ་ཡོང་པར་.....ཆུང་མིང་འདི་གསུམ་ལྷ་ལྷན་ཏུ་
 ག་དན་ལྷས་ཀྱིས་རྒྱ་པོད་ལྷ་དཔོན་ཐམས་ཅད་ནས་ལྷགས་ཞིབ་འབྱུངས་...
 ཏི། ལྷགས་མིང་ཆེས་རེས་ལྷུང་ཆེ་དཔེར་ལྷམ་རིན་པོ་ཆེར་བརྟག་དཔུང་
 མཛེད་ལྷུང་པ་དང་། དེས་མེད་ཆུའུ་འདི་གསུམ་ལྷ་ལྷན་ཏུ་ག་དན་ལྷས་
 ཀྱིས་བརྟག་དཔུང་མཛེད་སྐབས། ལྷགས་མིང་ཆེས་ལྷན་ལྷུང་ཆེ་སྐར་
 ཡང་ཆུའུ་གཞན་དག་བཅད་འཆོལ་མ་མཛེད་མཐུ་མེད་ལ་དེ་ལྷགས་འགའ་
 ལྷུང་གནང་བྱུགས་ཡོད་པ་ཞེས་ཤོས་ཐག་གཅིག་བཅད་ཀྱི་ལྷ་བ་རྟགས་.....
 འབྱར་ནན་འབྲུལ་ལྷས་པར་བརྟེན། དེ་དོན་ར་མྱེད་ཉི་མོག་ལྷ་རིན་པོ་
 ཆེ་ནས་ཨམ་པན་ཆེན་པོར་འདི་སྐོར་གྱི་གནས་ཆུང་ཞིབ་ཀྱིས་ལ་ཀྱི་སྐར་...
 ལྷ་རིམ་པར་བཞུལ། ”ཞེས་དང་། “ལྷག་པར་གསེར་ལྷམ་བརྟག་དཔུང་མ་
 མཛེད་མོང་ལ་རྒྱ་པོད་ལྷ་དཔོན་ཐམས་ཅད་ནས་ཆུང་མིང་ནམས་ལ་བརྟག་
 དཔུང་ལེགས་པར་མཛེད་དཀོས་ལ། ཟངས་མི། འོལ་དགའ། ལྷ་
 གསོལ་བཅས་ལྷ་འབྱུངས་པའི་ཆུང་མིང་ནམས་འབྱུངས་མིན་ལྷ་ལྷན་.....
 རྒྱུགས་ལྷ་ག་དན་ལྷས་ཀྱི་བརྟག་དཔུང་ཞིབ་ཆ་མཛེད་མོག་གསེར་ལྷམ་
 བརྟག་དཔུང་མཛེད་ལྷར་ཆུང་མིང་དེ་ནམས་ཀྱིས་འབྲུལ་པ་འདུག་.....
 དཀོངས་པ་ལྷུང་ཆེ་དེ་དོན་གནས་ཆུང་དང་བཅས་ལྷན་ཀྱི་དེལ་གསལ་...
 ལྷར་གཟའ་ཆེས་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་གསེར་ལྷམ་བརྟག་དཔུང་ལྷས་ཆོག་པ་...
 ཞེས་མོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོར་ལྷན་ལྷན་བརྒྱུད་ལྷ་ལྷགས་ཆེ་དཀོས་ཞེས་
 ཨམ་པན་ཆེན་པོར་ལྷུང་ལྷ་བཞུལ་གནང་ལྷར། ཨམ་པན་མཆོག་ནས་

ཡུང་དེ་དོན་ཅིས་ཡུང་བྱ་ཞེས་ཆང་ལུ་འབྲུལ་འཕྱོར་བྱུང་། ”①ཞེས་.....

གསལ་བ་བཅས་གསེར་ལུ་མ་མ་དུ་ཡུག་ཤོར་གི་ཡང་མིད་བཅད་གཅོད་.....

དང་། སྒྲིལ་བཅུར་བཅུད་རིམ་སྐབས་རྣམ་ཐང་འདིའི་ནང་ཁ་གསལ་

འབྲུག་པས་ཚབ་བཅོལ་ལྟ་བུར་འདིར་རགས་བཅུས་ཀྱིས་ཀྱང་ས་པ་མིན།

དེ་ནས་ལྷན་མིད་ཤུལ་ལྟ་སར་གདན་བྱའི་མི་ལྟ་སོ་སོར་ཆེད་.....

རྒྱུ་མཐུན་གནད་པ་ལྟར་བྱི་པ་ 1857 བོད་མི་སྐྱུལ་མོའི་རྒྱ་བ་རུ་བ་ནང་...

རྒྱུ་མིད་དུལ་ག་ལྟ་སར་ཐེབས་ཡུབ་ཅིང་། རྒྱ་བ་བཅུ་པའི་ཆེས་འབྲུག་

ཉིན་ནོར་མིར་བསྐལ་བཟང་སོ་བྱང་ཏུ་གདན་འདྲེན་བྱས་ཏེ་ལྷ་དཔོན་ཆེ་

ལྷ་ལྟན་འཛུམས་སར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱུ་མེད་ན་རིམ་གྱི་ཐུགས་དམ་ཉིན་.....

དང་། ལྷ་ཆས། ཐུག་མེད་སྐབས་དོ་རེ་འདྲ་རེ་བཤམས་ནས་དོས་

འཛིན་ཡུང་བཅུག་པར་འོལ་དགའི་རྒྱུ་མིད་རིན་པོ་ཆེས་ཆར་མ་མ་ནོར་

པར་དོ་མ་སོ་ན་བཞེས་པར་ཡགས། “ཆེས་བཅུ་གཞུལ་ཉིན་ནོར་མིར་

བསྐལ་བཟང་སོ་བྱང་གི་གཟིམ་རྒྱུ་ཉི་འོད་ཏུ་ར་སྐྱེད་ཏེ་སྐོག་སྐྱུ་དང་།

ཨམ་བན་ཆེན་པོ་བཅས་རྒྱ་བོད་ལྷ་དཔོན་ལྟན་འཛུམས་ཀྱི་དཔུང་ལྷ་རྒྱུང་

མིད་རྣམས་སར་རྒྱུར་གདན་བྱས་ཀྱི་ཨམ་བན་ནས་ཐུགས་ཁིབ་བསྐྱུངས་.....

པར། རྒྱུ་མིད་འདི་རྣམས་སྐྱའི་བྱང་དུ་བྱིབས་སྐབས་འིན་ཏུ་མེགས་

ཤིང་། མཇལ་བ་ཅེས་ནས་དང་བ་འདྲེན་བ་ཞིག་འབྲུག་པས། ཨམ་

བན་ནས་ཡུང་རྒྱུ་མིད་འདི་རྣམས་ཀྱི་མཆོན་བྱང་གསེར་ལུ་མ་མ་རུ་ཆེས་ཆ་

མེགས་པ་ཞིག་པ་བཟླས་དུང་བྱས་ཆོག་པ་ཞེས་ཤོར་མ་བདག་པོ་ཆེན་.....

པོར་གསེར་རྒྱན་རྒྱན་རྒྱ་མཛད། ”ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་ཤོར་མར་སྐྱབ་.....

① (དུངས་ཤེས་ཐོ་སྐོར་ཤོག་གྲངས་27—28)

485

འཆས་ཀྱི་མིར་སྒྲིང་དང་། ཡ་མོན་ནས་པག་འཕྱིག་གདན་བྱུང་ཞབས་
 པད། ལྷུང་རྩ་སྐུ་ནང་མ་ལའབ་ལྡེ་ཆེ་ཆུང་གི་འཕྱུག་མི་རཅས་ཆེད་
 འཕྱོད་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུང་ལྷུང་གདན་དྲུང་ས་པ་དང་། མཆོད་པོ་ན་ན་མ་གྱིས་
 གཟིམ་ཆུང་ཆུན་ལྷུང་དག་འཆས་ཀྱི་ཆུན་ཆུས་ཐོག་གཤེར་ཡག་ཐེབས་
 འཕྱུག་མཆོད་ཁྲིའི་ཐོག་བསྒྲིགས་པར་མཆོད་འབུལ་དང་། ཇམ་བན་
 ཐེབས་རྒྱུ་པག་འཕྱིག་ཆོས་མཆོད་ཀྱི་ལྷུང་ལྷུང་། རྒྱུང་རྩ་ཐོག་ལྷུང་
 གཅིས་གཞུང་ཞབས་མཆོད་མི་ཐོགས་མདའ་ཡན་ཆེད་མ་ཁ་གར་ཀྱི་བལྟས་
 བས་ལྷུང་པུགས་ཀྱི་འཁོད་ཐོག་རྒྱུང་ཕྱིག་ལའབ་པོ་ནས་པག་འཕྱིག་
 ལྷུང་ལྷུང་མེད་པུགས་ཀྱི་པོད་ཆེད་མས་ལྷུང་འཆས་དུ་ལྷུང་ལྷུང་ལྷུང་པ་
 དང་། མཆོག་ལྷུང་ལ་མཆོད་པར་འབུལ་བ་ཐོགས་མཆོད་ལྡོ་འཆས་ས་
 པའི་འཕྱོད་མི་མ་ ① ཞིབ་ལྷུང་ན་མ་ཐར་ནང་གསལ་ཞིང་། “ལྷུང་པ་དུ་
 པའི་ཆོས་པུན་གྱི་ཉིན་གོང་ས་མཆོག་གི་ཡལ་ལ་གོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་
 ལྷུང་གི་ཆོ་ལོ་དང་མི་པ་དང་པོའི་རྟོག་གནས་གཟིགས་གསེས་པུགས་།”

② ཅེས་གསལ་འདུག

ལྷུང་པོ་ 1860 བོད་ཆུགས་སྤེལ་པ་པུན་པའི་ཆོས་གཞུང་ཉིན་.....
 མཆོག་ལྷུང་མིན་པོ་ཆེ་ཆེ་པོ་བྱང་པོ་རྩ་ལའི་གཤེར་ཁྲིར་མངའ་གསལ་གྱི་
 མཆོད་ལྡོ་འཕྱོད་པའི་ལྡོ་ན་མ་ཐར་ནང་། “.....རྩ་ཆ་གཞུང་པའི་
 ཆུན་ལས་ཐོག་ལྷུང་ཞབས་རྩ་ཐོག་ལྷུང་ཆེན་པོ་དང་། པག་འཕྱོད་ལྷུང་
 ཆོས་ལས་ལྷུང་ལྷུང་། པག་འཕྱོད་པུགས་པ་དང་ལྷུང་ལྷུང་ལའབ་པོ་

① (ན་མ་ཐར་དྲུང་ས་ཤེས་མེད་ཐོག་བྱང་ས་42—44)

② (དྲུང་ས་ཤེས་མེད་ཐོག་བྱང་ས་49)

གཉིས་ཀྱིས་ཕྱག་པར་ཏེ། ལྷན་པ་འདི་ན་ལྷ་མིང་། མོས་པ་འདི་ན་པུན་
 སོགས་ཀྱིས་མཛུགས་པ་ལྟར། འཁོར་ཆོགས་ལྷ་མཚོས་པ་ལྟོར་པ་ཞིན་པར་
 ཆོས་མཆོད་ཀྱི་ཞི་ལེ་ཕུག་ཆོགས་ལྷ་དཔ་ཀྱིས་ལྷན་པར་མཆོད་པ་དང་།
 ཆེན་ཁལ་ཨམ་པན་གསེར་ཡིག་པཅས་མེད་པ་འཛོམས་དང་། མོར་མ་
 པདག་པོ་ཆེན་པོའི་གནང་སྤྱོད་ལྷ་ནོམ་པ་སྤོང་ཆུང་སྤྱོད་ཀྱིས་ཁར་པ་ཤོད་
 ལེགས་མཛོམས་པར་པལ་མས་པའི་མཛུགས། མོར་ས་མཆོད་ཡོན་རྣམ་གཉིས་
 པལྱགས་སྤོང་སྤྱོད་ལམ་ཤར་གཟིགས་ཀྱིས་ལཔས་ཕྱག་པཅུགས་པར་མཆོད།
 ལྷར་པ་ཀའ་ལྷོན་སོགས་ལྷར་ཕྱག་པཅུགས་ལྷ་དཔ་ཆེན་པོས་པ་ཤོད་.....
 མོག མོར་མ་པདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་ལྷ་དཔར་མཆོད་ཡོན་རྣམ་གཉིས་
 མཛོད་པར་གཟིངས་ལྷ་པལྟོད་པའི་གསེར་ཡིག་མན་ལྷའི་ལྷར་པེག་དང་།
 མཁན་ལྷར་པཅས་ནས་སྤྱོད་དག་གསལ་གསལ་ཀྱིས་སྤོང་སྤོང་ལྷ་ལྷ་པ་.....
 འཕྲལ་མཆོད་ཡོན་རྣམ་གཉིས་སོགས་ནས་སྤྱོད་ལྷ་དཔ་ལྷ་ཕགས་མཆོད།
 ཨམ་པན་གཉིས་ནས་མཆོད་ཡོན་ལ་ལེགས་འབྲུལ་མཛེས་དྲར་ལྷ་ལ་པ་རང་
 ལྷག་མཆོད། མོར་ས་མཆོག་འདི་གས་མཛོད་གདོང་ལྷའི་དཔར་པོ་པལྟོད་
 ཀྱིས་པཅིགས་པའི་པལྱགས་ཀྱི་ཆེན་པོར་མོག་མར་ལཔས་སར་པ་ཤོད་.....
 འཕྲལ། ཨམ་པན་ནས་མོར་མ་ཆེན་པོའི་གནང་ཉིན་རྣམས་སྤོང་ལམ་
 ལྷ་པལྟོར་ཉི་ལྷ། དེ་རྒྱུ་ཕོགས་དཔོན་རྒྱ་ཚར་ལྷར་ལྷི་སོགས་ནས་
 མཆོད་དྲར་ལྷ་ལ་པ་རང་ལྷག་དང་ལྷ་དཔར་པལྱལ། ལྷཔས་མཛོན་ཤོད་
 རྣམས་སྤྱོད་ལྷ་དཔར་འཕེལ་པའི་མཆོད་དྲར་ལྷིད་ན་པའི་པ་ལྷ་ལྷི་པལྱགས་
 ཁྱིར་པ་ཤོད། དེ་རྒྱུ་ཕོགས་འཛོན་ཀྱི་ལྷར་པུན་པོ་ཆེ་དང་། པལྟོན་
 ལྷིང་། ཆོ་མཆོག་ལྷིང་། འོལ་དག་འཕྱེ་ལྷར་། མང་པ་རིས་སྤྱལ་

ལྷ་དང་ལུས་པ་པཅས་ནས་མཆོད་པོན་ནམ་གཞིས་ལ་ལྷག་འཛལ་མཛད་པ་
 དར་འབྱལ་འཁེས་ལྷག་དབང་འགའ་དྲིན་བརྒྱུད་མ། རིམ་བར་གྲལ་
 འཁོད།”① ཅེས་དེ་ལས་པ་པོ་གསུམ་རྩེ་ལ་ཁྲི་ཐེགས་ཀྱི་མཛད་ཚོ་
 གཟམ་ལྷན་གནང་བའི་རྣམ་ཞིབ་པར་འཁོད་འདུག།

ལྷ་མ་ 1861 བོད་ལྷགས་བྱ་ལོར་ཤོར་མ་ཞན་རྒྱུད་ཤོར་མ་པ་དང་།
 དེའི་ལྷ་མ་ 1862 བོད་རྒྱ་ཁྲི་ལོར་ཤོར་མ་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་འཁོད།

2. མ་གནས་མེད་གཞུང་གི་དབང་འཛིན་པ་ནང་འགའ་རྒྱུད་.....
 གསུམ་མེད་རྒྱུད་མ་རྒྱུད་རྒྱལ་ནང་ཁྱ་རྒྱས་པ་དང་། འགྲུག་རྒྱ་དབང་
 རྒྱལ་རྒྱལ་པས་མེ་མེད་ལྷན་པ།

ཡིད་རྒྱུད་ར་མེད་རྒྱལ་ནང་ཁྱ་ཐེགས་དཀོས་རྒྱུད་བའི་རྒྱ་ཁྲིན་རྣམས་...
 ཡོར་མ་གསུམ་རིག་རིགས་ནང་། འབྲས་རྒྱུད་མ་རིགས་ལྷན་པ་དྲུག་ཚོ་ཆག་
 རྒྱུན་ལས་རྒྱུད་རྒྱལ་དེ་ལས་ན་ཡང་། རོན་དེའི་མ་ཞི་མཐའ་དེའི་མ་གནས་
 ཡིད་གཞུང་གི་དབང་འཛིན་པ་ནང་ཁྱལ་དབང་ཆ་འཕྲོག་རིག་ཀྱི་འགའ་པ
 ལ་བཞེན་ནས་རྒྱུད་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་ཆིང་གོང་མའི་དབང་བརྒྱུད་སྟོང་མས་
 ལུགས་ཉམས་དམས་ལྷ་རྒྱུད་པ་དང་། ལྷ་ལའི་ལྷ་མ་དཀྱུར་ན་ཉ་ཅང་
 ལ་པ་པཅས་ཀྱི་གནས་རྒྱལ་འོག་ བོད་ཀྱི་དབང་བརྒྱུད་པ་གཙ་མ་ཆ་ཡང་
 དེ་མའི་མིག་སྟོང་རང་འབྱུང་ཀྱི་རྒྱུད་རྒྱལ་མེ་ཞན་ཁྱ་རྒྱུད་ནས་ནང་ཁྱལ་...
 འགའ་རྒྱར་ལངས་གིང་། འབམ་ཆོད་རྣོང་ར་ར་དཀ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་ཡོད་
 པ་དེའི་རྣམ་ཞིབ་ཤེས་ལ་ཡིག་རིགས་ལ་འཁོད་པ་རྒྱུད་ཅང་། གཞུང་ཞབས་
 གན་རབས་རིམ་ཅན་ནང་བཤད་རྒྱལ་མང་པོ་རྒྱན་འཇགས་ལྷ་ཡོད་པ་ལྟར་

① (ནམ་མཐར་དྲུག་ཤེས་མེད་ཤོག་གྲངས་57)

ན། འགལ་བ་ལྟར་པོ་ནི་ཕྱི་ཡོད་ཕྱིན་ནི། བར་སྐབས་ཤིག་ལ་ཤིང་
ལྟོང་རྩ་ལྟོང་ནས་གང་སར་། ཉན་ཆེ་གས་དང་། ཤེ་བཟ། བཞོ་མཆན།
ལག་འཁྱེད་སྟགས་ལྟ་མཐན་པར་པོར་ཤིང་ཐམ་པར་ཁྱུང་གནང་ཐལ་ཆེ་...
ཅམ་ལྟར་བར་བཞེན་བཀའ་ཤག་སྟགས་ལ་བཙུ་མཐོང་ཆེ་ལྟར་ཁྱུང་ཐ་...
དང་། གཞུང་གི་ལས་དོན་ལའང་གནོད་གཞི་སྟགས་ཆགས་སྐབས་སྐབས་
དེའི་བཀའ་ལྟོན་ཁྱི་པ་བཤད་སྐྱོད་དབང་སྐྱུག་སྐྱུལ་པོས་ཐོག་མར་བཀའ་ལྟོན་
བཟ་ཤིས་ཁར་གསར་བར་ནང་ལྟོས་དང་། དེ་རྒྱུས་བཀའ་ཤག་ལྟན་
འཛུགས་ཐོག་བཤད་སྐྱུག་བར་ལམ་ཁྱི་གནང་དོན་བཤད་པ་དང་འབྲེལ་...
ཤིང་ལྟོང་རིན་པོ་ཆེས་འདི་ལྟར་གནང་ན་གཞུང་གི་ཆ་བ་ཤིང་ལས་དོན་...
བཀའ་ཤག་ནས་འགན་ལེན་ཅུ་ཐབས་བལ་ལྟགས་སྟགས་ཁྱི་ལྟོས་འཛ་...
བཞོན་པར། ལས་སྟགས་བཀའ་ལྟོན་གསུམ་ནས་ཁྱུང་པས་མ་རྩུལ་། ཅིག་
མཐུན་ཡིན་ལྟགས་ལྟོས་འཆམ་ལྟར་བ་ལྟར་བཀའ་ཤག་ནས། དེ་སྐོར་
གནས་ཆུལ་དཀེ་སྐྱོན་ན་མས་ཐད་ཀར་ཤིང་ལྟོང་རང་ལ་ཁྱུས་ཐོག་མཐའ་
དོན་ཁྱུང་ཐབས་མཐོན་ཁྱུ་ལའི་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་ལྟག་ཐམ་ལའང་སྐྱོ་...
བཅར་སྐྱི་ཁལ་མཐན་པོས་ཐམ་འཛོན་བ་ཁྱུས་ཐོག་སྐྱུག་ཐམ་བསྐྱལ་སྐབས་
ཁྱུང་ཡིག་ཆེ་མོ་བཞི་བཅས་མཉམ་འཛུགས་ཁྱིས་དམ་ཁྱུ་གནང་ལྟོས་ཡོད་...
པ་རྩུ་མཆན་ཁྱུ་བཞོད་དེ། སྐྱུང་ཤིང་ཐམ་ལའང་དེ་ལྟ་ཁྱུ་ཞིག་མཐོང་
ན་གཞུང་དོན་ཐལ་ལྟས་མི་འཕྱུང་བ་དང་། ཤིང་ལྟོང་རིན་པོ་ཆེའི་མཆན་
དོན་ལའང་སྐྱོན་པ་ཞིག་མོང་པའི་དཀེ་མཆན་ཆེ་རྩལ་སྟགས་ཞིབ་ནན་...
ཁྱུས་པར། ཤིང་ལྟོང་རྩ་ལྟོན་གི་གཤམ་སྟག་ནས་གང་ཁྱུས་ལྟར་ལས་
སྐྱོན་སྐྱུགས་ཁྱི་མཐོན་པོར་དེ་ཅམ་མིང་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་ཁར། བར་

སྐབས་ཐམས་ཀ་རྟེན་དང་ཡུ་ཁྱེད་དོན་ཆགས་པ་པཅས་པཀའ་ལན་ལ།
 དེ་འདྲ་བྱས་ན་ཡང་ཡག་པོ་འོང་བ་འདུག ཐམས་འདྲིན་པ་ཁྱེད་ཀྱིས་རྟེན་པ་
 གཤམ་ནས་འཆར་འཁུལ་དེ་ལྟར་ཕྱེད་དེ་པུན་བསྐྱོད་བཞག་བྱས་པ་ཐུག་ཤིས་
 ཁས་ལེན་གནང་དགོས་ཕྱིན་། འོན་ཕྱིད་ར་མེད་གི་ཐུགས་ལ་ཐམས་འདྲིན་
 གླ་མ་མེད་མོ་པ་ཞིག་བསྐྱོད་བཞག་ཕྱིད་གས་ལས། བཀའ་ཁྱོན་གྱིས་ཐེ་
 ཐུས་བྱས་ཡོད་སྟམ་པ་ག་ལ་ཡོད། བཀའ་གས་ཀྱི་བཀའ་ཁྱོན་ན་ལས་
 སྟོན་བསྐྱར་བྱས་པའི་སྒྲིང་ཡོད། བཀའ་ཁྱོན་བཟུང་པ་བཤད་སྟེ་ཡིན་
 རྒྱལ་པ་དེ་ལས་འོས་པ་དེ་ཞུན་མེད་ཚུལ་གྱི་དོན་ལ་བཤད་སྟེ་མ་གཏོགས་
 ཡིད་རམ་ལ་བཏང་པ་འདྲིན་ཕྱིད་མི་ཐུབ་པས་ དེ་དོན་གྱི་འཆར་གཞི་བསྟོན་
 ཉེ་ཡིད་སྐྱོར་ལ་ཐུག་ཏུགས་ཀྱི་སྐྱེད་ཐུལ་བ་ན། ཡིད་སྐྱོར་ཡང་ཐུགས་
 དོགས་ཤིག་ཕྱིད་ཏེ་ལ་འཆར་མོ་དེ་རང་ལ་དོད་ནས་སྐྱེ་བཅར་སྒྲིལ་བ་.....
 མ་འདྲིན་པོ་ཐུལ་དཔར་སྐྱེ་ལ་སྐྱེ་སྒྲིལ་པ་འདྲིན་ལས་འཛད་གནང་གིས་དེ་...
 སྐྱོར་སྟོན་འདྲི་མཛད་པར། མེ་ཤོད་མེར་སྐྱེད་པོན་རིགས་ཀྱི་དཔར་
 ཆའི་ཐད་ལ་འད་ཏུག་པར་འགལ་བ་འཇུག་སྟེ་ཡིན་པ་དང་བཅས་སྒྲིལ་.....
 ཐུབ་མཐུན་པོ་དེས། འདི་ནི་དོན་དངོས་ལ་ཡིད་སྐྱོར་གི་དཔར་ཆ་འཇུག་
 རྒྱུའི་སྟོན་གཞི་ཞིག་ཡིན་དེས་ལ། དེ་སྐྱོར་མོག་ཐའི་སྟོན་འགོ་འདྲིན་
 གཤམ་ན་སྒྲིལ་བཅད་གཅོད་གནང་དགོས་ཚུལ་ཁྱེད་པ་ལྟར་འཆར་གཞིར་
 ཐུག་ཏུགས་མ་རྟེན་པར། བཀའ་ཁྱོན་བཞིའི་ནང་གི་བཟུ་མིས་རང་
 དཀའ་བ་ན་ར་མེད་ཡིད་སྐྱོར་དང་སྐྱེ་ཉེ་ཡིན་ཐུགས་ཁོད་ལ་ནང་ཐའི་.....
 བཀའ་འདྲི་ནན་པོ་གནང་ཐམས་པཤད་སྟེ་སྟོན་སྟོན་འགོ་པོན་པའི་པམས་
 འཆར་ལ་ཚང་མས་མོས་མཐུན་བྱས་ཚུལ་ཁྱེད་པར་བཞེན། ར་མེད་གིས་

དེ་འཕམ་དོན་ཅ་པ་མོ་གཞན་ཞིག་ལ་སྒྲུབ་པ་ཉག་ལ་ཉེ་བ་ཤད་སྒྲུབ་པ་ཀའ་...
ཞུག་ཀྱི་མོ་གནས་པ་པ་པ་མ་ཟད། གཞུང་ཞབས་ཁོངས་ནས་སྒྲུབ་པ་ཤུད་
ཀྱིས་བཤད་སྒྲུབ་རང་གི་འཛིན་ཁོངས་ལས་སྒྲེ་མོ་ཕྱ་སྒོ་གཞིས་ཀར་སྒྲིམས་...
ཆུང་ཆུལ་པ་ཞུག་ཀྱི་སྒྲུབ་དུས་པའི་བཀའ་དཔུང་ཅིག་སྒོ་བྱར་བཏང་...
འདུག བཤད་སྒྲུབ་སྒྲེ་མོར་སྒྲུབ་སྐབས་མོར་ཁ་ཕྱལ་ཁར་གི་སྒྲོན་ཆེན་...
ཁོར་ག་སྒྲུབ་ཟེར་བ་དང་དེ་སྒྲུབ་མོར་ཁོར་ཆེང་སྒོལ་བྱེད་ཀྱིས་ཤིག་ཤིག་
གི་འབྲེལ་གཏུགས་ཡོད་སྒྲུབ་སྒྲུབ། ཁོ་པས་འཆམས་འདྲིའི་མི་གེ་ཞིག་བཏང་
འཁྱར་ལ་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱང་ཁོར་རང་གི་གནས་ཆུལ་ནས་འཁོར་པའི་མིག་
ལན་ཞིག་བཏང་བའི་མིན་གྱིས་ལག་བཟུར་མ་དེ་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་ནས་...
སྒྲིག་ཏུ་ཁྱེད་ཉེ་ཕྱག་མཛོད་དཔར་འདུས་ཀྱུལ་པོ་བཟུང་ར་སྒྲུབ་མིན་སྒྲུབ་...
ལ་ཕུལ་ནས་སྒྲུབ་མེད་ཀྱིས་འདུག དེ་འདྲ་བྱེད་པའི་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞུག་མང་བཤད་
ཆུལ་མི་འདྲ་བ་པ་ཞིག་འདུག་པའི་དང་པོ་ནི། བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་དང་
ཕྱག་མཛོད་གཉིས་སྒྲིག་ཏུ་འགབ་མཐུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ར་སྒྲུབ་
ཕྱགས་གཏོགས་པས་ཕྱག་མཛོད་དཔར་འདུས་ཀྱུལ་པོ་ཆུང་བཟུག་ནས་...
བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱ་སྒྲུབ་ལ་རྣམས་ཞིབ་ཉར་ཤེས་ཀྱིས་ཉེ་གནས་ཆུལ་གང་ཡོད་...
སྒྲུབ་མེད་དུས་པའི་མར་གསུམ་ཕྱ་ཡོད་པར་བཞེན་ཁོ་པས་མོར་ཁ་དང་མིག་
འཕྲལ་བུས་པ་ཤིས་འཕམ། སྒྲུབ་ལ་རན་བཟུལ་གྱིས་མིག་མིན་བཟུ་
བཟུག་ནས་ར་སྒྲུབ་ལ་ཕུལ་བ་ཤིང་ཟེར། བཤད་ཆུལ་གཞན་ཞིག་ནི།
བཤད་སྒྲུབ་དཔར་ཕྱག་ཀྱུལ་པོས་རང་ཁོངས་གསེར་ཁར་གར་མའི་དཔུངས་...
སྒྲུབ་ཟེར་པའི་ཕྱད་མེད་ཅིག་ཆུང་སྒྲིགས་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ནས་དེ་ལ་དགའ་པོ་...
སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོད་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཆོང་ཁོ་ཁོ་ཁོངས་ནས་མིག་མིན་བཟུས་ཉེ་ར་སྒྲུབ་

ལ་མུལ་བ་མེད་ཟེར། གང་ལྟར་ན་པར། “ནང་འགྲུ་ལ་གིས་ན་མི་དོན
 མི་འགྲུལ་”ཟེར་བའི་དཔེ་དོན་ཚོ་གུ་འཁེལ་བ་ཞིག་ལྟར་འདྲ་ག
 དེ་ནས་མིང་ལྟར་ཚུགས་གཏོགས་དང་བཅས་པས་ཤོས་བསྐྱར་ཚོག
 བཀའ་ལག་ལ་བཀའ་པབ་ཉི། མིག་སྒྲོལ་གཏན་འཁེབས་དང་འགལ་ནས་
 མི་ཚུགས་ལ་ཡིག་འགྲུལ་བྱས་པའི་ཉིས་མིང་དང་བཅས་མདའ་དཔོན་ཚོ་
 པ་བ་དཔག་དཔུང་ཁྱིད་དེ་འཕལ་ཚོན་དཔོས་པའི་བཀའ་བསྐྱར་གནང་།
 བཀའ་བསྐྱར་ཤལས་བཤད་མུ་གསོད་དཔོས་ཞེས་མདོན་གསལ་ཏུ་བཤད་
 མེད་ལྟར། ངན་ཅ་དེ་མེད་པ་བཟོ་དཔོས་ཞེས་ཁྱབ་འདོན་མས་བྱས་པ་མ་
 ཟད། དེ་དང་མཐུན་པའི་ཅ་འཛིན་ལག་འཁྱར་ཞིག་ལྟར་བསྐྱར་ཡོད་པར་
 གཤམ། མདའ་དཔོན་ཚོ་བ་འགོ་དཔག་གསང་སྟབས་ཀྱིས་ཉི་མར་ཤར་
 བསྐྱོད་ཚོག བཤད་མུ་སོད་ལྷུལ་བྱ་སྟོ་གཞིས་འག་མ་ཁི་ཐང་བ་ཞེས་པའི་
 མོ་ཁང་ནང་བཅད་ཡོད་པར་ནམ་གུང་ལ་དེའི་མཐའ་ཤོད་དཔག་གིས་……
 བསྐྱར་ཞིང་། ཚོན་པ་མདའ་དཔོན་འཁོར་བཅས་ཤར་གྲག་ནང་ཏུ་འཕྱལ་
 ཤལས་བཤད་མུས་འཇམ་འཆུབ་མེད་པར་མལ་ནང་ཏུ་སྟོད་ཤོས་བྱོན་ནས་
 ཅོག་ཏུར་བཅད་ཚོག མདའ་དཔོན་སྐྱུ་ཞབས་ཡར་མེབས། བཞུགས་
 གནན་འཇགས་ཞེས་སྐས་འབམ་གྱི་རྒྱལ་ཉིགས་ཚོག་བཞག་ཉི། ང་ཀད་
 པོ་རོ་གཤོག་ཁ་ཤས་ལས་མེད་པར་གིག་གསོད་པར་སྟ་དེ་འཕྱར་བའི་……
 དཔེ་བཞིན་དཔོན་དཔག་མང་པོ་ལེབས་དཔོས་དོན་གང་ཡོད། འདི་འདྲ་
 གནང་དཔོས་པའི་རྒྱ་བྱིན་ག་དེ་ལྟར་བ་ཡིན་ནམ་ཞེས་འཇོད་པར་མདའ་……
 དཔོན་ནས། འདི་གི་ཐུ་དཔོན་གོང་མའི་བཀའ་ཡིག། གནས་ཚུལ་རི་
 ལྟར་འག་ཅ་འདིར་གསལ་ཡོད་ཅིས་ལག་ཅ་སྟེད་པར། བཤད་མུས་ལག་

འབྱུང་དེ་མཚོ་པོའི་ཐོག་གཏུགས་ཅན་གྱི་མིག་གྱུར་མ་བཞུགས་པར་.....
 ཅོག་ཅེའི་ཕྱིར་བཞག་ནས། མིང་ནི་རྟག་པར་མ་ཉེས་ཁ་གཡོགས་ཐོག་
 མཁུ་ཞིག་ཡིན། མདའ་དཔོན་སྐྱེ་ཞབས་ཁྱེད་དབྱང་ལ་རྒྱུད་རྒྱུད་དེ།
 མི་མཉམ་དེ་གནས་ལུགས་འདི་འདྲ་ཡིན་ཞེས་ཁོང་རང་སྐྱེས་མ་གཞུང་.....
 ཞབས་བྱས་པ་ནས་བཟུང་ལས་ཚན་ཐོག་པ་རིམ་འཛེགས་ཀྱི་བརྒྱུད་རྒྱུ་.....
 དང་། ལ་ཁིང་དམག་འཐབ་ནང་རང་སྐྱོག་འདྲོང་རུས་ཀྱི་ཞབས་བྱེ་བྱས་
 པར་རྒྱ་པོད་ལྷ་དཔོན་གོང་མ་ནས་དམིགས་བསལ་བདག་ཁྱེན་ཏུ་བཀའ་.....
 རྒྱུན་བསྐྱོ་བཞག་བརྒྱལ་ལུགས། མོན་པ་ཤེས་རབ་བྱགས་པས་བྱི་རྒྱལ་ལ་
 མཚོ་པོ་ཅོལ་ནས་མོན་ཁུལ་ཐང་མིང་པོའི་སྐབས་ན་དབང་ཏུ་བརྒྱུད་དེ་.....
 མཐའ་འདྲོམས་ཞིབ་དཔྱད་བྱས་པ། བྱག་གཡམ་དང་། རྩར་ཁམས།
 ས་རན་ཁུལ་མོགས་ལ་ཞིབ་དཔྱད་ཏུ་བརྒྱུད་ནས་ཁོད་འཇགས་གཏན་.....
 འཁོལ་བཞོས་པའི་བྱས་རྒྱུ། རྒྱུ་སྐྱེད་ཤིང་ཡོས་གོར་པོད་བདེ་གཟར་
 སྐབས་མཐའ་མཚམས་སྐྱེད་བརྒྱུད་ནས་རང་རུས་ཀྱི་འབད་པ་གང་ཡོད་བྱས་
 ལུགས་མོགས་མདྲོང་ན་གཞུང་དང་། ཆབ་འབངས་མི་ཁེར་ལ་ཕན་པའི་
 བསམ་རྒྱུར་རི་བྱས་དེ་དེ་བཞིན་བཤད་ཐོག་ མཐའ་མཇུག་ཏུ་ནག་མེད་
 ཉེས་འགེལ་གྱི་གནས་དབྱུངས་མིར་འདྲུད་བྱུང་རྒྱལ་དང་། ད་ལས་གོར་
 རྒྱུགས་སྐྱེད་འཆམས་འདྲིའི་ཡིག་འབྲུལ་བྱུང་བ་ཡང་དེ་སྐད་པོར་ཆིངས་....
 དོན་རྒྱུར་གཉའ་ནང་ནས། རང་ག་སྐྱེ་བྱུང་དང་ཡིག་ཐོག་ཆིངས་ཐོལ་
 གྱི་འཁོལ་བ་བྱས་ཁྱེན་ཉེ་ཆར་བདེ་མཚམས་ཀྱི་འཕྲིན་ཡིག་འབྱུར་པར་.....
 བཆམས་ལན་ཅན་བཏང་བ་ལས། རང་དོས་ནས་ཐོག་མཐའ་པར་གསུམ་
 ཏུ་གཞུང་དོན་ལར་བྱའི་ཐོག་སྐོ་ཡོག་སེམས་ཡོག་སྐྱེ་ཅན་བྱས་དེགས་མེད་

ཕ་དགོན་མཚོག་དཔང་པོར་བཞུགས་ཡོད། ངའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་ལྟས་
 ཟིན་རྒྱུ་དུ་ཆ་གསོད་བརྒྱུད་ལྷོག་གཞུག་གང་ཞིག་གནང་དགོས་ཀྱང་.....
 བྱིད་ཀྱི་ལྷག་ན་ཡོད་པས་བཀའ་འབྲེལ་ལྟར་གནང་རྒྱུ་གནང་རོགས་ཞེས་
 རྒྱ་དག་ཐེབས་པོའི་ངང་བརྒྱུད་སྐབས། ཐོན་པ་མངའ་དཔོན་སྐད་ཆ་
 ཉན་ཀྱིན་བསམ་སྒྲོར་གཡོ་འབྱུང་ཐེབས་ནས། གལ་སྲིད་མ་ཉེས་ཁ་
 གཡོགས་ཡིན་ཆེ་གཞུང་ལ་བས་བྱས་ཅན་རྒྱ་ནག་གོང་མའི་སྒྲན་ལ་འབྱོལ་...
 བའི་མི་ལྷ་ལྷགས་ཆེན་འདི་འདྲ་གསོད་ཐལ་བྱུང་ན། རྒྱུ་ཁྱེད་པོར་
 ལའང་མིང་གས་དང་རྩྭ་དྲ་ཆེན་པོ་རྒྱ་ཡོང་ཆ་མི་འཆལ་བས། ལྷ་
 འཕྱོས་ནམ་ཡང་ཕྱོས་ཤོར་མི་འབྱུང་བའི་ཆེ་བཅོན་དམ་པོ་ཞིག་ལ་བཅུག་...
 བཞག་ན་འཕལ་ལྷགས་ཐལ་ཆ་རྒྱུང་བ་འདུག་སྟེ། ད་ཆེད་རང་
 དམར་གསོད་བརྒྱུད་ཡོང་སྟེ་ཕའི་ཞེད་སྤར་གནང་མི་དགོས། འོན་ཀྱང་
 བཀའ་ནན་འདི་ཅམ་ཐེབས་ཟིན་པས་ད་ལྟས་བཟོད་བདེ་བྱ་ཡངས་ནི་....
 ཡོང་ཐབས་མེད་ཅེས་བཤད་ནས་དེ་གར་སྐྱུང་བྱ་དམ་ནན་བཅུགས་ཤིང་།
 རྩེ་དཔོན་ཐོན་པ་རང་དང་མི་རབས་མང་པོར་མཚོན་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཏུ་...
 ཅང་ཐབ་པའི་སྟེ་མོ་རྒྱལ་བྱེད་དགོན་པའི་འདུ་ཁང་གི་ཆེ་མོག་ཏུ་མངོན་...
 རྒྱུད་གི་བཅོན་ཁང་བཅོན་པོ་ཞིག་བཟོ་བཅུག་ཐོག་བཤད་སྒྲིའི་སྐྱ་བཞར་
 བས་དེར་བཅུག་སྟེ་རྒྱལ་བྱེད་དགོན་པའི་ལས་ལྷེ་འགོ་བྱེད་རྣམས་ལ་ནམ་...
 ཡང་བརྒྱུད་ཤོར་མི་འབྱུང་བ་དགོས་རྒྱུ་མ་ཟད། ལྷེ་མི་ཁྱེད་པོར་ཡང་ལྷག་
 འཕུད་བྱེད་ཏུ་བཅུག་མི་ཆོག་པའི་མངགས་ཆ་ནན་འདོགས་བྱས་ཤིང་། ཐ་
 བ་བཤད་སྐྱེ་ཡང་སྒྲིང་གང་ཏུ་ཡོད་མིན་ཅམ་ཡང་མི་ཤེས་པའི་གསང་རྒྱུ་...
 དམ་བཅུགས་བྱས་པར་གྲགས། བཤད་རྒྱུ་གཅིག་ལ་དེ་ཏུས་བཤད་སྐྱེའི་

བ་ཞོར་གསེར་གྱི་ཚོག་གོང་མུ་རྟིག་རྟིག་རྒྱལ་མཁའ་རྟིག་དང་། ཡ་ཚོ་ལ་
 ཆར་མ་མོད་གཟུ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་བཤད་ཐུག། ད་ཆར་ལ་དེ་
 རིགས་དཔོན་ཕྱིན་མེད་ཅིས་ཚོན་པ་མདའ་དཔོན་ལ་དེ་ག་གཞོན་རྒྱུད་པ་.....
 རེད་ཟེར། དེ་ནས་ཚོན་པ་དཔུང་བཅས་ལྟ་བུར་མྱེར་ཚོག་བྱས། ཚོག་
 ལར་མྱི་ལའན་རྒྱལ་དཔུང་རྒྱལ་མཁའ་སྐབས་ཚོན་པ་མདའ་དཔོན་ལ་...
 ཁོ་མེད་པ་བཟོས་མེན་ན་ལ་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་ཏུ། མེད་པ་བཟོས་པ་ནང་
 བཞིན་གཅིག་བཟོས་པ་ཡིན་ཞེས་བྱས་པར་ཡག་ས། དེ་རྟེན་ར་མྱེར་
 རྒྱལ་མ་གཏོགས་ལ་ལས། ཚོན་པས་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་དེ་བརྒྱལ་ཆར་
 བས་ཞེས་ཀྱང་ཆག་ཚོ་མྱེར་གི་རེད་ཅིས་ཤོད་ལའན་ཡང་ཡུང་བར་ཡག་ས།

སྐབས་དེར་ལྟ་ས་ཁུལ་རྒྱ་བཤད་ཐུ་བཀའ་མོན་བསད་ཆར་བ་མེད་...
 ཟེར་བ་དང་། ཡང་ལ་ལས་བསད་མེད་པ་རེད་ཟེར་བ་ཚོགས་མྱེར་རྒྱལ་མ་
 ར་ཆོག་སྐྱུང་། དེར་བཞེན་བཤད་ཐུ་དང་བྱུན་མོར་ལ་ཡིན་པའི་
 བཟོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་པ་དཔ་ཟུལ་ཡོད་པའི་དགའ་ལྡན་དཔོན་པའི་ཟུ་ཡ་...
 བསད་ཐུ་བཀའ་ཡུང་འཆི་ག་ཚོན་རི་ཡུང་གི་སྐར་ལ་མེས་མ་འཁུར་.....
 ཆོན་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ལྟ་བུར་གར་ཆེ་ལའན་པའི་བྱུག་མཚན་
 དཔལ་ལྡན་དོན་རྒྱལ་ཟེར་བ་བཤད་ཐུ་འེན་ནང་མ་མྱོས་འཁེལ་ཞིག་ཡོད་པ་...
 དེས་ཀྱི་འཁེལ་ལུས་ཀྱི་ཚོག་ལར་དགའ་ལྡན་ནས་ཡུ་པ་གོ་ཆོད་ཅི་ཤིས་
 ཅོར་གནས་སྐར་རར་བརྒྱལ་ནས་ལྟེ་མོ་ཁུལ་བཅད་གཅོད་བྱེད་པར་.....
 བཏང་། ཁོས་དང་སར་ཉན་བཅད་བྱས་མཁའ་རྒྱལ་བྱེད་དཔོན་ལ་ར་
 བཅོན་འཁུག་བྱས་ཡོད་ཆེས་ཆོས་པས་མྱེར་ཚོག་གཞན་སྐྱུག་སྐྱུག་སྐྱུག་པཤད་
 ཞེས་བཤད་ཐུ་གཞན་པོར་གནས་ཡོད་པ་ཤེས་ཆོར་བྱུང་། དེ་ལ་དགས་

ལྷན་མོགས་དཔུས་ཁུལ་གྱི་ཡུ་རིགས་ལ་ལས་ལྷ་ས་ནས་དར་རམ་དང་། ལུ་
 པན། ལྷ་མ། ལུ་མི་མོགས་ཆོང་མོག་ཅལ་ཅིག་སྐལ་པར་འབྱེད་ནས་ཉེ་
 མོ་ཁུལ་པཅོང་ཉེ་ཆོང་མོག་སྐལ་ཁུལ་བྱེད་དམོན་པ་ནས་སྐོས་ཉོས་ཉེ་.....
 ཡོང་སྐལ་ཡོང། དེར་བཞེན་དཔལ་ལྷན་དོན་ལུཔ་མོགས་ཀྱིས་དགའ་ལྷན་
 པའི་ཡུ་པ་མྱོས་འཁེལ་ཞིག་པདམས་སྐྱུག་གིས་ཆོང་མོག་ཅལ་ཅིག་བསྐྱར་.....
 བས་མངགས་ཆ་དང་བཅས་ཉེ་མོར་བཏང་མོག་ ཁོ་ལ་ན་ཅ་ཞིག་གི་ནང་
 གསང་བའི་མི་གོ་ཤོག་ཇར་སྐྱུགས་ཉེ་གསང་ཐབས་ཀྱིས་པག་ལྷར་སྐྱར་.....
 བས་མིག་ལན་ཡོང་ཐབས་ལྟ་དམོས་ཞེས་བཤད། ཡུ་པ་དེས་རྒྱལ་བྱེད་
 དམོན་པའི་ཉེ་འདམས་སྐྱ་ཆོང་མོག་འཆོང་བ་དང་། དམོན་པ་ནས་སྐོས་
 ཉོ་པ་མོགས་ཀྱི་མོ་སྐལ་དང་འཇུན་ནས་པག་ལྷའི་བཅོན་སྐྱར་བྱེད་.....
 མཁན་དང་དོ་ཤེས་སྐོགས་པོ་སྐྱིག་རྒྱལ་པ་ལུས་ཉེ་མཁར་པཅོན་སྐྱར་ཡུ་པ་
 དེ་བརྒྱད་ན་ཅ་ཡར་བསྐྱར་བ་དང་། ར་ཅ་ཉོར་པའི་ནང་མིག་ལན་ཤོག་
 འཆོང་བརྒྱལ་པ་མྱིར་སྐྱེལ་མོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་འཇུགས་རྒྱལ་པ་ལྟར་.....
 འཇུག

མོང་གསལ་རྒྱལ་ལུ་དེའི་ནང་གི་ལྷ་མྱའི་དོན་ལྷན་ནས་ལྟར་མོ་ཁམས་
 རྩ་ཆེས་མོགས་གཞུང་མིག་བལྟ་བའི་མོ་སྐལ་ལལ་ལྷལ་དེས་ཉེད་བཞོད་
 དགའ་ཡང་། དང་མོག་པག་ལྷ་པག་འཇོན་གནས་དཔུངས་བཏང་བའི་
 རྒྱལ་ཆོད་ནི་ལལ་ཆེར་སྐྱ་མོ་ 1860 བོད་ལྷགས་སྐོ་མོར་མིན་ནམ་སྐམ།
 དེ་ཡང་ལྷ་ཡའི་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ནམ་མར་ནང་། ས་ཉ་མོ་གཤེར་རྒྱལ་
 དཔྱག་མོན་སྐལ་ཆུང་མྱིད་རིན་པོ་ཆེ་དམོན་གསར་དེ་ཁོད་རྒྱ་པལྱགས་.....
 སར་གཞུང་སའི་ཉེན་པུང་མཁལ་དར་འབུལ་མར་“པག་འཇོན་ལྟར་.....

བཤད་ཐུང་པ་གཏོང་གནང་མཛད། ”① ཅེས་འཁོད་འདུག་ཅིང་། དེ་རྗེས་
 ག་ལུག་ཡོང་བཀའ་ཁྲོན་འཛིན་འཇུག་ཡུང་བ་མ་གསལ་བ་དང་། ལུགས་
 གྲི་ཆུ་བ་བུན་པའི་ཆོས་གཅིག་ཉིན་ཡང་མི་དེ་དེ་པོ་ཆེ་ནོར་མིང་པསྐལ་
 བཟང་པོ་ཡང་ནས་ཆེ་པོ་ཡང་ཆེན་པོ་པོ་ཏུ་ལང་ཐེབས་སྐབས་ཆིབས་.....
 བཟུང་ཆེ་མོའི་ཆིབས་རགས་ཞབས་ཁྱར་“.....ལུག་ཡུང་བཀའ་ཁྲོན་
 བ་འདོན་ནས་བཞི་.....”ཞེས་ཞབས་པད་བཞི་ཀ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡང་།
 དེའི་སངས་ཉིན་ཏེ་ཆུ་བ་བུན་པའི་“ཆོས་གཅིག་ཉིན་ཡུང་ར་ལྷུ་བ་རྗེས།
 མཆོད་ཡོན་གཞིམ་རྒྱུང་འདོད་འབྱེད་ཏུ་གསོལ་ར་ཐེབས་སྒོ་རིམ་ཐེབས་སྒྲ་
 ལུག་སྒོ་ཤོད་པར་བཀའ་ཁྲོན་པསྐོ་བཞག་ཏུ་ཡུང་ཆེའི་བཀའ་ལན་འཁོར་བ་...
 གསོལ་བུ་ཏུ་བཀའ་བཟུང་མཛུལ་དར་བུན་ཆོགས་འདོད་འབྱེད་ཏུ་ལུག་
 བར་གསོལ་ར་མཐུད་ཁ་དཔོན་ཏུ་ལུང་མཐུད་བཅས་བཟུལ། ” ཞེས་
 འཁོད་པ་དང་། ཁྱི་ཐེབས་དངོས་གཞི་ཆུ་བ་བུན་པའི་ཆོས་གཞུག་ཉིན་
 མཛད་རྒྱུའི་ཞོགས་པ་དེ་རང་གི་ཏུང་ར་ཐེབས་འདུག “ཉི་འོད་བཟུང་ཁྱི་
 ཆེན་པོར་ཞབས་སོར་འཁོད། བཀའ་ཁྲོན་སྒོ་ཤོད་ནས་ཞབས་པད་གསར་
 མཛུལ་ཁྱུ་བར་མཆོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ལ་མཛུལ་དར་མཐུལ་ཉིན་གསུམ་...
 འདུལ་དངོས་ནས་སྒྲུབ་ལམ་ཏུ་བཟུང་། བཀའ་ཁྲོན་རོ་གཡོག་ནས་ལ་
 འཆར་འཕར་གྱི་ལེགས་གནང་ཐུང་ལམ་ལྟར་བཟུལ། ”② ཅེས་གསལ་.....
 ཞིང་། དེ་འདུལ་ཆོས་ཆེན་ཏུ་ཐེབས་ནས་གསེར་ཁྱིར་མངའ་གསོལ་གྱི་
 མཛད་སྒོ་གཞུག་ཏུ་མངའ་ཆོགས་འདུག གནས་ཆུ་དེ་དག་ལ་གཞིགས་

① (ནམ་ཐར་དྲུང་མ་ཤིང་མེ་མོང་)
 ② (ནམ་ཐར་དྲུང་མ་ཤིང་མེ་མོང་ཤོག་ཁྱུང་མ་57)

ར་སྒྲིང་དབར་འགལ་བ་སྒྲག་པ་ཏག་ཏག་འཁེལ་བའི་གོ་སྐབས་དེ་ཡིད་.....
 ཟུང་ནས། འབྲས་སྒྲངས་པའི་རྒྱབ་ཏུ་དགའ་ལྡན་པ་ཡངས་ཏེ་རོ་སྐལ་རྒྱ་
 ཆེར་བརྒྱུ་ཆེན་མོ་དེའི་ལྷ་ལྡན་སྒྲོན་ལས་ཆེ་མོ་ཡང་འཆོགས་པ་རྒྱབ་པའི་
 ཟིང་ཆ་བསྐྱངས་ཤིང་། སྐབས་དེར་དགའ་འབྲས་ཤུའི་སྐྱེས་ནས་ཟླ་གར་
 བཅུ་ཡག་འགའ་ཞིག་ཀྱང་འདི་ལས་ཀྱིས་གྲི་མཐུང་མེ་མདའ་ལོགས་ཆོགས་
 བྱས་ཏེ་སྐྱོར་བརྒྱུ་ཆེ། རྒྱལ་བྱེད་དཔོན་པ་ནས་ཤལ་ལྷུང་པ་ཤད་སྒྲ་
 བཅན་འཕྲོག་གིས་ལྷ་སར་ཤད་ན་ཏུ་བྱས་པ་མ་ཟད། གདོང་དཀར་ཤོ་
 སྐྱོར་འབྲས་སྒྲངས་ནས་ཉེན་སྒྲུང་ཁ་སྒྲོན་དང་། དགའ་འབྲས་ལྷ་སྒྲིས་
 རྒྱང་བར་སྒྲང་ཏུ་བབ་པསྒྲ་གཟབ་རྒྱས་ཞུས་ཤིང་། དེ་ནས་ཤལ་ལྷ་སྐྱེ་
 བཞིས་བརྟེན་པའི་འདྲི་མེད་ཆོག་བཞག་ཏེ་ཕེབས་པསྒྲ་དང་སྒྲ་སྒྲུང་སྐྱོ་
 ཆེས་བསྐྱོར་ནས་རིམ་བཞིན་ལྷ་སར་འཕྱོར་སྐབས། ཞོལ་རྩྭ་རིང་ཕྱི་ཕའི་
 འབྲས་ཏུ་དགའ་འབྲས་སྒྲིགས་ཤུགས་ཆེ་སྐྱོར་ནས་ཤལ་ལྷ་སྒྲིས་ཆེ་
 གསོལ་བབ་ནས་ར་ཏུ་དང་དཀར་སྒྲོ་སྐྱེས་ཕེབས་པར་བྱགས། དེ་གར་
 ཤལ་ལྷ་སྐྱེ་བརྟེན་གྲི་ལས་ཤལ་ལྷ་ཏེ་ཆེ་མོ་ཤང་ཆེན་པོར་ཁ་སྒྲིགས་ནས་...
 རྒྱག་འཆལ་སྒྲོན་ལས་བརྒྱབ་ཅིང་། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མར་འཆམས་ཞུའི་མཇལ་
 དར་ཡང་འབྲལ་བསྐྱར་ཞུས་པ་བཅས་ལྷ་ཞོལ་མེར་སྒྲི་མེར་གྱི་ཁྲོད་ཏུ་.....
 ཤལ་ལྷ་སྐྱེ་ཞི་རྒྱལ་དབར་མཆོག་གི་ཤལ་ལྷ་སྐྱེ་སྐྱོར་ཕེབས་པ་ལྷ་...
 ཏུའི་སྒྲུང་འཆར་དང་སྒྲིང་སྒྲིགས་ལྷབ་པ་ཞིག་བཟོས། དེ་ནས་གར་རྒྱག་
 ཤལ་ལྷ་སྐྱེ་སྒྲོ་ཁང་ཏུ་ཤད་ན་འདྲིན་ཞུས་དོན་དེ་གར་ཡུད་ཙམ་བཞུགས་
 བྱས་ཁྲོད་གིས་དགའ་འབྲས་ལས་ཟླ་ཆོར། འདི་གར་མ་གཞི་ང་རང་གི་
 སྒྲོད་ཡུལ་ཡིན་ཅུང་གནས་ཏུས་འདི་ཙམ་ལ་རྒྱག་ཏུས་ང་ཆོ་འདིར་སྒྲོད་མི་

96। གཤམ་ཡིད་མི་ཚམ་བརྒྱུད་བརྒྱུད་བརྒྱུད་བ་ཡིན་ན་པར་དེ་མྱོད་ཆུང་
 བཅོང་རྒྱ་ཡིན་ན་མ་ཞེས་གཞུང་ལ་ཉེ་ཆ་ཐོན་ཐུང་བར་བྱ་སྟེ་ཕྱགས་གནང་...
 བས་བཞུགས། དེ་གས་དགའ་འབྲས་ཀྱི་སྟེ་ཐུང་པ་བཅུགས་ཤིང་མཚན་མོ་
 དེ་པར་མ་བརྒྱ་མོ་བསྐྱར་ནས་ཆུ་མར་ཡོད་པའི་གཞུང་ཞབས་མེར་སྟེ་...
 དང་། དགའ་འབྲས་མོ་བཞུངས་ཀྱི་ཁམས་རིགས་ཚང་པ་སོགས་ཚང་མ་
 ལང་ཞོགས་ཐུང་བར་ཉེར་བྱ་ཆོགས་འདུར་ཡོད་དཀོས་པར་ཁྱབ་བྱས་དོན་...
 དགའ་འབྲས་དང་བཞད་སྒྲའི་ཚོགས་གཏོགས་སྟོན་མེད་ཁར། དེ་མིན་
 ཆོགས་དོན་གང་ཡིན་མ་ཤེས་པ་བཅས་ཀྱི་ཆེ་ཤོད་གཞུང་ཞབས་མེར་པོ་...
 ཞིག་འཛིན་མ། ཆོགས་འདུ་དེའི་མོག་བཀའ་བྱུང་བཞད་སྒྲའི་ཁོང་པར་
 བྱི་ཐུ་ཡི་མོ་རྒྱས་དང་། དར་སྐབས་ཀྱི་ཆག་མེར་ཆུང་ལ་ཀྱི་མ་ཉེས་ཁ་
 གཤམ་གས་ཐུང་ཆུལ། ཡིད་ཆུང་ར་མེད་ཚོགས་གཏོགས་དང་བཅས་པས་
 གཞུང་འབངས་ལ་ཤེད་པའི་ཕྱགས་འགའ་ཕྱེད་འཛམ་སོགས་ཞིབ་རྒྱས་...
 བཞད་མཐར། ད་ཆ་ར་མེད་ཡིད་ཆུང་ལ་དོ་ཤོད་ཐུ་རྒྱར་ཚང་མས་མཇུང་
 ཕྱགས་ཆིག་སྒྲིལ་བྱ་དཀོས་དང་། དེ་མིན་ཞིབ་པའི་འབབ་རྒྱས་སྟོན་
 སོགས་ཀྱི་ནང་གི་བཞོད་སྒྲིག་རྣམས་ཆོགས་ཐུ་ཆུང་པ་བྱས་ནས་“དགའ་...
 འབྲས་ཐུང་ཡི”ཟེར་བའི་ཚོགས་ཁག་དེ་ཆོགས་པ་མ་ཟད། ཆ་མོ་བར་
 དང་གཅུག་ལག་ཁར་སོ་སོར་ཐུང་བྱ་བཅུགས་པ་དང་། དེ་ཕྱིངས་དགའ་
 འབྲས་ཀྱི་གྲ་པ་དང་སྒྲ་ཞོལ་གྱི་ཁམས་ལ་སོགས་མི་ཐང་བསྐྱར་བྱུང་བ་ཀྱིས་...
 ཡིད་ཆུང་ར་མེད་བཞུགས་ཕྱལ་བཞི་མདེ་ཐུང་བར་གི་མཐའ་བརྒྱུད་ནས་...
 ཆོས་འཛིན་མ་བྱས་པར་ལགས། འདི་སྟོན་ཐུ་ཏན་གྲང་གི་བཅའ་མཐའ་དེ་བ་
 བར་བྱུང་། “ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཡིད་གཞུང་གིས་པོར་སྟོངས་ཐུ་དབང་

བརྒྱུད་ཕྱིན་པ་དེ་གཤོ་འགྲུལ་བྱུང་བས་.....པོད་སྒྲིབ་ནས་ཁྲུལ་ཏུ་འད་...
 རྒྱུ་འཇགས་མེན་པའི་གནས་ཚུལ་ཉིན་རེ་པའི་ཆ་བས་ཆེ་ཏུ་འགྲོ་གི...
 ཡོད་པ་འདྲ། 1862 པོར་[ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་འཁོར་ལོ་དང་པོ་]
 རོན་དག་གཅིག་གི་རྒྱུ་ཡོད་ཀྱི་ཡིད་སྒྲིབ་ར་སྒྲིབ་ཏུ་སྒྲིབ་སྤྱོད་དང་...
 འབྲས་སྤྱངས་དཔོན་པའི་དགེ་འདུན་ཆོའི་པར་ལ་འགལ་བ་བྱུང་ཞིང་.....
 འབྲས་སྤྱངས་དཔོན་པའི་དགེ་འདུན་ཆོས་ལ་འདོད་པ་བྱས་ནས་མི་མང་...
 བརྒྱུད་པའི་ཡིད་སྒྲིབ་གི་གཞི་ལ་གསུང་ཕྱིན་ཏེ་ཉུང་མུ་རྒྱལ་ཞུས་ཤིང་།
 པོད་པའི་གསལ་ཞུས་པའི་མཆོད་ཆིང་གིས་འབྲུ་རོན་སྤྱོད་ལོ་ལྷན་སྤྱོད་དང་...
 ཡིད་ཅི་མང་ཏེ་འཁོར་སྤྱོད་མེད་ཀྱི་དམག་དང་པཅས་ཀྱི་གཞི་ལ་ཕྱིན་པར་...
 བཏུང་ཡང་། ཡི་ལྷན་སྤྱོད་ཡིས་འབྲས་སྤྱངས་དཔོན་པའི་རྒྱལ་ལྷན་...
 ལྷན་གསལ་ཚུལ་ཆེ་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་འབྲས་སྤྱངས་དཔོན་པའི་དགེ་འདུན་...
 ལྷན་གསལ་ཡིས་དགའ་ལྷན་དཔོན་པའི་དགེ་འདུན་ལྷན་དང་འབྲེལ་བ་བྱས་...
 རོན་ པོར་ལའི་པོ་ཡང་གི་པོ་མཆོད་ཀྱི་སྒྲིབ་ནས་མི་རྒྱལ་པོར་ཏེ་...
 ཡིད་སྒྲིབ་གི་གཞི་ལ་གསུང་པ་པོད་”ཅས་དང་། “རོན་ཕྱིན་དེ་...
 ཡིད་སྒྲིབ་ར་སྒྲིབ་ཏུ་སྒྲིབ་སྤྱོད་ཀྱི་ཅིག་ནས་པོད་པའི་གསལ་ཞུས་པའི་...
 བ་པོན་ཚུལ་ལྷན་གིང་། རྒྱལ་ལྷན་གཅིག་ནས་མི་མང་པའི་བརྒྱུད་པའི་མི་...
 མང་པའི་བརྒྱུད་ཏེ་འཁོག་པོལ་ཉིན་གཅིག་ལྷན་སྤྱོད་ཀྱིས་ཕྱིན་པས་པར་པ་མ་...
 རོ་པས་ར་སྒྲིབ་ཏུ་སྒྲིབ་སྤྱོད་མཆོད་ཆིང་ཡིད་སྒྲིབ་གི་ཐམས་ཅད་ཏེ་པོས་...
 ཕྱིན་པ་འདྲ། ”①ཅས་འཁོད་འདུག

འདི་སྒྲིབ་དེ་སྤྱི་པའི་ཚུལ་གཅིག་ལ། ཡིད་སྒྲིབ་གི་པོ་ཡང་པ་

①: (ལྷ་མཚོ་རྒྱལ་མཚན་པོད་ལྷན་དེ་བའི་ས་214—215)

མོལ་གཏོར་མོག་སྐབས་དང་མོག་རྒྱ་པོད་གཞུང་དཔག་གིས་ཤུང་འཕྱག་...
 བཅད་བྱ་བྱས་ཀྱང་། གཞུང་ཞབས་ནང་ཁྲལ་ནས་མདའ་དཔོན་ཆོར་
 འབྲེལ་གཏུགས་ཀྱིས་དཔག་དཔུང་ཆིང་འཐེན་བརྒྱུ་པ་པར་བརྟེན་མཐའ་...
 མ་མེར་བྱས་ལྷ་རིགས་ཁེར་རྒྱུ་པས་མིད་རྒྱོང་ར་མྱོང་དང་། རྒྱ་
 ཁབ་མཁན་པོ་རྒྱལ་དབང་རྒྱལ་རྒྱ་པག་འཁྱོན་བཀྲས་ཁང་པ་བཅས་རྒྱ་.....
 འཁོར་ལྷག་བརྒྱས་མིད་ཐམ་བཞུགས་ནས་མོག་མ་མེ་རར་ཕྱོག་ཐེབས་.....
 མིང་། དེར་ཡང་བཞུགས་ལྱོག་མ་བཟོད་པར་ཐན་པོ་ཕྱོ་ལ་བརྒྱུ་པ་ནས་
 བྱང་ལམ་བརྒྱུད་ཐོས་རྒྱལ་ནང་ལར་ཆིང་གོང་མའི་རྒྱང་ཏུ་བྱིམས་གཏུགས་
 རྒྱ་ཆེད་ཐེབས་པར་བྲགས།

བཤད་རྒྱལ་གཞན་ཞིག་ལ། སྐབས་དེར་པོད་དཔག་ནམས་དག་འ་
 འབྲས་རྒྱང་རྒྱས་ཁ་མོ་བརྒྱར་ཐིན་པས་བཞི་བདེ་བྲུ་བྱང་བཟོར་མཁན་...
 ཁོངས་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱགས་བཞིའི་རྒྱང་བྱ་མདའ་དཔོན་མོ་སོར་
 འགན་དཀྱིས་ཏེ་ར་མྱོང་གང་ནས་ཕྱོག་མོར་ཅང་། དེ་གཞི་འཕྱོ་
 འདྲམས་ལ་དཔག་སྒོལ་བྱ་ཉེས་ཆད་གཙོད་རྒྱའི་ཁབ་འདྲམས་ཀྱང་བྱས་...
 མིང་། བཤད་རྒྱའི་རྒྱལ་བཞོད་རྒྱར་གཞུང་གི་གོ་མཚོད་ནས་མེ་རྒྱགས་
 བརྟོན་ཏེ་ཁ་ཐུ་གདོང་ཏུ་བརྒྱགས་མོག་བཞི་ཕྱེར་རྒྱག་བརྒྱུ་པ་དེ་ནི་.....
 བཞི་ཕྱེ་ནས་མེ་ལན་རྒྱག་རྒྱར་རྗེས་སྒྱ་ར་མྱོང་གིས་ཆེ་མོ་བྱང་ལ་ཁ་གཏད་
 བས་མེ་མདའ་བརྒྱུ་པ་སོང་ཞེས་ནས་འགེལ་བྱ་རྒྱའི་ཆེད་ཏུ་རེད་ཟེར།
 མཐའ་མ་མོན་པ་མདའ་དཔོན་ར་མྱོང་དང་འབྲེལ་ཐུག་པ་བརྟེན་དེ་.....
 རྒྱགས་ནས་ཕྱོག་ཐེབས་པ་འཕྱག་བརྒྱར་མ་རུས་པར་མོར་བ་དང་། དག་འ་
 འབྲས་རྒྱང་རྒྱའི་ཆོགས་འརྱས་མོན་པ་མདའ་དཔོན་བརྒྱར་ཉེ་དཔག་སྒོལ་

ཉེས་པ་ལྟར་སྒྲིག་ཚོག་གཏོར་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་སྐབས། བཀའ་བླུར་
 བཤད་སྒྲུལ། ད་རེས་ཀྱི་ཉེས་འགན་ལ་དབག་ན་ཁྱིམ་མཚན་དང་སྒྲིག་
 རེས་གྱུར། མི་འདི་སྒྲིག་སྒྲིག་ཚེ་ཅམ་མ་གཏོགས་མེས་པ་བཟང་པོ་ཡོད།
 ད་ལྟར་གསོན་པོར་ལོག་རྒྱུ་ཡུང་བ་འདི་ཁོའི་བྱས་རྒྱུ་ཡིན། དེར་བརྟེན་
 སྒྲིག་ཉེས་ལར་བ་བྱ་དགོས་ཞེས་ལས་ཞབས་གནས་དབྱུངས་ཀྱིས་རྒྱུར་.....
 འཁྱུང་ཏུ་བཏང་བར་བྲགས།

ར་སྐྱེད་རྒྱལ་ནང་ཏུ་མེད་པ་པའི་སྐོར་ལྟ་ཏན་ཀྱང་གི་བཅམས་དེབ་....
 བར་“ར་སྐྱེད་ཏུ་ཚོག་སྒྲུ་ལྟ་ས་ནས་པོས་རྒྱུ་མཚོ་སྒྲིག་བརྒྱུད་པེ་ཅིན་ཏུ་
 བཅར་ཉེ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མྱིད་གཞུང་ལ་ཞུ་གཏུགས་བྱས་པ་རེད། ཆིང་
 རྒྱལ་རབས་མྱིད་གཞུང་གིས་སྒྲིགས་གཅིག་ནས་རྒྱ་ཅི་ཞིབ་གཅོད་སྒྲིག་ཆེན་
 ཏུ་བསྐོས་ཉེ་པོད་སྐྱེད་སྒྲུ་དོན་དེ་ཞིབ་གཅོད་བྱེད་པར་བཏང་ཡང་།
 སྐབས་དེར་ཁམས་ཀྱི་ཉག་རོང་ས་ཆར་ཆོ་པའི་བར་ལ་ཆོད་གཞི་ལངས་...
 བས་ལམ་འགགས་པས་འགྲོ་མ་སྒྲུབ་པ་རེད། སྒྲིགས་གཅིག་ནས་འགྲུ་
 དོན་སྒྲུ་ཡོན་མི་ཡས་སྒྲུ་པེ་ཅིན་ཏུ་ར་སྒྲུགས་བྱེད་པར་བསྐོངས་གྱུར།
 པོད་བཞུགས་མཁ་བན་གྱིས་མི་ཡས་སྒྲུ་ལ་རན་རྒྱལ་བྱས་ནས་འབྲལ་ཏུ་
 མ་བཏང་བ་རེད། རྒྱུ་སྒྲུ་ར་སྐྱེད་ཏུ་ཚོག་སྒྲུ་པེ་ཅིན་ཏུ་གཞུགས་པས་སྐྱོད་
 གཞི་དེ་ཐག་མཚོད་པར་རང་འགར་འཛག་དགོས་རྒྱུར་བ་རེད། ”① ཅེས་
 འཁོད་འདུག

བཤད་སྒྲུ་བཀའ་བླུར་ལ་ཕྱི་མྱིད་བསྐོས་པའི་སྐོར། ཐམ་དེབ་ནང་།
 ར་སྐྱེད་མྱིད་སྐྱོད་“སྐྱེད་ཀྱི་མི་བཞུགས་དར་པོ་ཆུ་ཁྱི་ཡོད། འབྲམ་

① (ཕྱི་མའི་ནམ་ཐར་པོད་ཡིག་དེབ་རྩམ་ 216)

ཡུངས་རིགས་ལ་ཆེན་མོ་གཏོང་ཆོ་ཆག་སྐྱོད་ནས་མེད་ལངས་ཤར་རྒྱུ་རྒྱུ་
 གིས་མིན་གྱི་ཐམ་ག་བཟུམས་ཏེ་སྒྲོ་བྱུང་རྟུལ་རྟོབ་བྱུང་བཟུང་ནས་ཆུ་ནག་
 ཏུ་མེད་ལ། འདིའི་རྒྱལ་ཐོག་ལན་གཉིས་རེར་བྱུང་བཟུང་གྱི་རྒྱ་ཐམ་
 མིང་ལྡ་མ་རྟོར་ཡིག་གི་འབྱུང་། ‘བཀའ་མངགས་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་
 འཁུར་འཛིན་ལུ་མེར་བཟུབ་པ་འཛིན་གྱིད་ཨེ་རྟེ་ནེ་མོ་མིན་ཏན་གྱི་ཐམ་
 ག་རྒྱལ་’ཞེས་ཡོད་པ་བཟུལ། མོ་དེ་གའི་མཆུག་ཏུ་པོད་རྩེའི་ཁྱི་ལ་རྟེ་
 མིན་བཤད་སྒྲ་དབང་རྒྱལ་རྒྱལ་པོ་བཀོད་དེ་གམེར་ཟུན་སྒྲོན་འབེལ་ནོ་...
 མིན་ཏན་གྱི་ཆོ་མོ་བཟུལ། ”ཅེས་དང་། “མིན་འཛིན་འདིའི་རིང་བྱུང་
 བཟུང་ལ་ཤོར་ས་མཆོག་གི་ཐམ་ག་དང་། བཀའ་ཤག་ཐམ་གས་འཁུས་
 པས་རྒྱལ་པོའི་ལས་ཐམ་རིགས་མེད།”①ཅེས་འཁོད་པ་ལྟར་ཤོར་མས་.....
 མཛད་པའི་མིན་ཐམ་མེད་རྟུལ་རྟོབ་རང་བཞིན་གྱི་ཐམ་གས་ཤོ་མི་ཆོད་པ་དེ་...
 གང་ལེགས་མཆོན་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་“པོད་ཀྱི་མིན་དོན་རྒྱལ་རབས་”
 རྩེར་བ་དེའི་ནང་རྩ་སྒྲིང་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཐོས་མེད་པ་པོའི་སྐྱོར་འཁོད་མ་ཐག
 “དེ་འབྲལ་དགའ་འབྲས་བྱུང་མྱེས་མཆོན་པོད་རྩྭ་རས་མེར་རྒྱ་ཡོངས་ནས་
 རྒྱི་ལྷན་ལྟར། རྒྱ་བ་གཏུམ་པའི་ཆོས་འཁུ་གཉིས་ཉིན་རྒྱུལ་མཆོན་རྒྱལ་
 དབང་མཆོག་དཔུང་ཡངས་བརྟན་ལས་མ་མེད་པས་བྱང་། རྒྱི་རྒྱར་ལུགས་
 གཉིས་ཀྱི་ལུགས་འགན་བཞེས་པའི་རྩལ་བཞེས་ཐོག་ནང་དོན་ལུག་
 རིགས་ཞབས་ལྷར་བཀའ་རྒྱར་བཤད་སྒྲ་དབང་རྒྱལ་རྒྱལ་པོར་ནོ་མིན་ཏན་
 གྱི་ཆོ་མོ་དང་བཅས་མིན་རྩྭར་བསྐྱོ་བཞག་གནང་།”②ཞེས་ཆིང་ཤོར་མའི་

① (དེབ་མེར་ཐོར་པའི་དམིགས་བུ་ཤོག་ཡངས་26)

② (དེབ་དེའི་ཐོད་ཆ་དེབ་རྩ་40—41)

ཡིད་གཞུང་དང་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་མིས་འདུག

དོན་དངོས་ལ་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་པ་ཅུ་གཉིས་པའི་རྣམ་ཐར་ཤིང་པར་.....
མའི་ནང་། ར་པ་གད་འགལ་པའི་རྣམ་པ་གསལ་པའི་མེད་ཡུང་། ཅ་
དོན་འདིའི་རྣམ་པ་ལྟ་ཆ་ 1862 ལོ་ཙུ་ཆུང་ལའི་རྒྱ་མ་པ་གཉིས་པའི་ནང་།
“འདི་ཤེས་ཡིད་རྒྱུང་ར་མེད་ཉ་མོག་བྱ་ཆེན་པོ་དང་དགའ་འབྲས་ཀྱི་...
འཇུག་མའི་དཔར་དཔལ་ཀྱི་འབྲུང་པོ་ཁ་རྒྱས་པའི་འབྲུལ་ཀྱིས་བྱགས་ཁ་དན་
མིན་ཡུང་པར་མིང་གཞི་ཆེ་ཡངས་ལ་གསུ་བདག་ཆེན་དང་། བཟུ་
ཆུན་ལྟ་ཆ་པ་གསལ་མཐོན་ཆུགས་ཆེན་པོ་གསལ་ཀྱིས་པར་འདུམ་ནན་ཆེས་...
ཡུང་མ་འདུམ་པར་བཞེན་ར་མེད་ཉ་མོག་བྱ་ནས་ཡིད་ཀྱི་ལས་དོན་.....
འབྲུངས་ལྟ་མ་ལུ་པས་ཤོང་ས་ལྟ་མའི་རྣམ་པ་འདྲེན་ལྟལ་དཔར་ཐམས་ཅད་
མཐོན་གཞིགས་ཆེན་པོ་ཆོས་ཡིད་ལྷགས་གཉིས་ཀྱི་འགན་བཞེས་གནང་...
དཀོས་ཡུང་པར་རྒྱ་མ་པ་གཉིས་པའི་ཆོས་པ་ཅུ་གཉིས་ཉིན་ནོར་བུའི་འཇའ་ས་
དང་དེ་འབྲེལ་ཐམས་ག་བཅས་ལྟག་བཞེས་འབྲུངས་.....”① ཞེས་གསལ་བ་...
པོ་དུ་ཆོས་ཡིད་ཀྱི་དབུ་འཇིན་མེད་པར་འཇོག་ཐམས་མེད་པའི་གནས་...
ཆོས་པོ་ག ར་པོས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མའི་མཆོག་རྒྱལ་ནས་ཆིང་ཤོང་མ་རིམ་ཅན་
ཀྱིས་རྒྱལ་པའི་འཇའ་ས་དང་གཞིར་ཐམས་ལ་བཞེན་ནས་ཡིད་དཔར་མཆོན་
བཞེས་གནང་བ་དེ་དང་། ར་པོ་གད་ཡིད་རྒྱུང་གི་ཤོ་མིང་དང་ཆོ་མ་
རྣམ་པ་དེ་དག་ཉ་ལྟར་མཉམ་བཞེས་ཀྱིས་རབ་རིམ་བཟོ་ཅིས་ལྟས་འདུག
དེ་ཆོས་པ་གད་ཡིད་ཤེ་ཡིད་འཇོག་པ་དང་ཆོ་མ་རག་པའི་ཤོ་རིམ་ནི་རྣམ་...
པར་ནང་། མ་དེའི་རྒྱ་མ་ལྟག་པའི་ནང་། “ཤོང་ས་ལྟ་མའི་རྣམ་པ་འདྲེན་

① (རྣམ་ཐར་ཡུངས་ཤེས་མ་ཤིང་གྲག་ཡུངས་ 90)

མཚམས་ནས་ཚུལ་མེད་ལྷན་པ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱུགས་འགན་བསྐྱུངས་པར་མཛད་...
 ལྟར། དེ་སྐབས་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱིས་འཕྲིན་ལས་ཞབས་ཞུགས་ཀྱི་གཙོ་
 བོ་ཞིག་བསྐོས་པའི་གཞི་མཛད་རྒྱུར་དགའ་འཕྲིན་ཀྱིས་གསུམ་པའི་ནས་.....
 བཀའ་བྱུང་བཤད་སྤྱོད་པ་གཞུང་ས་མཚམས་དང་སྤྱུགས་འདོད་གཅིག་སྤྱི་ལ་...
 མཛད་རྒྱུར་མོས་མཐུན་སྤྱོད། ཞོད་མ་ཆེན་པོར་གསེར་སྤྱོད་སྤྱོད་བསྐྱུང་
 བཀའ་ཡིག་སྤྱིར་ཕེབས་ཞུས་པའི་གཉིས་ནས་འཕྲུལ་ཏུ་ཆབ་སྤྱིད་ལས་དོན་
 འགན་ཁུ་བསྤྱིད་དཔོན་རྒྱུར་མང་འབྲེལ་སྤྱོད་པ་ཀྱིས་པའི་ཆེས་ཉེར་གཅིག་...
 ཉིན་བཀའ་བྱུང་བཤད་སྤྱོད་པ་ཉིད་སྤྱོད་པར་ཉིད་ནས་ཆེར་བསྐྱུང། ”① ཅེས་
 གསལ་ཐག་ཚད་འཁོད་ཡོད། བཤད་སྤྱོད་ནི་མིན་ཉན་ཀྱི་ཆ་ལ་དེའང་
 རང་བྱུང་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་ཏེ་རྒྱལ་ཐར་ནང་། ལ་དེའི་སྤྱོད་པ་དབྱུ་པའི་
 “ཆེས་བརྒྱན་ཉིན་ཞོད་ས་སྤྱོད་མིའི་རྒྱལ་འདྲིན་ལྷན་པ་གཉིས་ཀྱི་བདག་...
 པོར་མངའ་གསོལ་བ་དང་། བཀའ་བྱུང་བཤད་སྤྱོད་དང་སྤྱུགས་སྤྱོད་པོར་
 སྤྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཏུ་ནི་མིན་ཉན་ཀྱི་ཆ་ལ་དེའི་བཀའ་ཡིག་ཕེབས་པར་...
 དབྱུགས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་མཛད་རྒྱུར་.....ཆེས་ཆེན་སྤྱིད་ཞིའི་སྤྱོད་ཆོགས་སྤྱོད་...
 ཆེམས་བསྐྱུར་ཀྱིས་ཞུས་པའི་དང་མཛུལ་འཕྲད། ཞོད་ས་སྤྱོད་དང་དེའི་
 པོ་ཆེ་དང་། ནི་མིན་ཉན། ཉི་མོག་སྤྱོད་ཆེ་ཁག་ལྟར་བཀའ་སྤྱོད། སྤྱོད་
 རྒྱལ་མཁན་པོ་བཅས་ནས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་ཀྱི་བཞུགས་མོག་མཛད་རྒྱུར་དང་།
 མཁན་རྒྱུར་བཅས་ནས་གསེར་ཡིག་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱིས་མིན་བསྐྱུན་ཆོད་མས་...
 ཞོད་མ་ཆེན་པོར་སྤྱོད་འདྲུད་ཀྱི་སྤྱོད་འཛུལ་དབྱུ་སྤྱོད་ཀྱིས་ཀྱིས་.....”② ཞེས་

①② (ནམ་ཐར་རྒྱུང་ས་ཤེས་ཐོག་མཛད་སྤྱོད་ལྷན་པ་92—95)

སྐྱེས་པ་གསལ་བ་འདི་དག་ནི་སྐབས་དེའི་མོ་རྒྱལ་གྱི་བརྒྱད་པའི་མ་ཡིན་
ན།

བཤད་ཐུང་དབང་ཐུག་རྒྱལ་པོས་ཕྱི་ཕྱི་དབང་ཆ་བཟུང་རྗེས་ཁོང་
གི་སྒོས་འཁེལ་ན་ཐུག་ཤར་ཅེ་མཁན་པོའི་ཐུག་མཛེད་དཔལ་ལྷན་དོན་.....
ཐུབ་ཀྱིད་གཞུང་གི་ཅེ་སྐོར་དཔོན་པོ་ལྷན་ཁོངས་ཀྱི་བཅུག་པ་མ་ཟད། གལ་
ཆའི་ལས་འགན་ཡང་རིམ་འཁུར་དབང་ཐུགས་ཆེན་པོ་ཆགས་པའི་འགོ་.....
ཚུགས་པ་ཡིན། དགའ་འབྲས་རྒྱང་སྤྱིའི་རྒྱལ་མིང་དེས་ཁྱེན་བྱས་མོ་དེའི་
ཉ་ལྷན་སྒོན་ལས་ཆེ་མོ་ཡང་རྒྱལ་མོག་རྒྱ་འཛུགས་མ་ཐུབ་པར་མིང་ཆ་.....
འཇགས་རྗེས་རྟོར་ཟླ་དུམ་པའི་ནང་གཞི་ནས་འཛུགས་པའི་སྐོར་ནས་ཐར་
ནང་གསལ་པོ་འཁོར་འདུག

3. ཉག་རྩོད་ཀྱི་དུས་བཅུག་དང་། ཕྱི་ཕྱི་དབང་ཆ་བཟུང་ཐོབ་པ་
ཐོབ་ཐུག་མཛེན་རབ་དབང་ཐུག་པ་ཀྱི་སྐོར་བསྐྱོར་བ།

ཉག་རྩོད་ཁུལ་དེ་རྩོན་ནས་ཆོ་པ་ལན་ཚུན་བར་ཅོད་གཞི་དང་འབྲུག་
འཛིན་འགའ་ཤས་ཐུང་ཡོད་པ་རིམ་བཞིན་རྩོད་རྒྱུ་ལའི་མིང་སྐོར་...
གཙོ་གཉེན་ནི་ཉག་རྩོད་མགོན་པོ་ནས་རྒྱལ་མིང་པ་མ་པུ་ན་ལས་ཡིན་ཅིང་།
ཁོ་པ་ཆོས་རྒྱལ་ནང་དང་ཡོད་བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞོད་འཇགས་ཐོད་པའི་...
རྒྱལ་སྐབས་དེ་མེད་ཐུང་ནས་བཅོན་ཤིང་དུས་རྩོད་པའི་ཉག་རྩོད་...
སྐོར་བར་གཞུག་ལ་དབང་བཟུང་བྱས་པ་མ་ཟད། རྟོན་བྲག་མགོ་སྤྱིའི་ས་
ཆ་བཅོན་བཟུང་དུས། རྩི་རྩིས། བེ་རི་མོགས་ཀྱི་ས་ཕྱེ་ཐང་པོ་འཕྲག་
འཛིན་བྱས་ཏེ་ཐུགས་ལ་སྤྱིའི་ཁོངས་དང་ཅེ་མདོ་ས་ཁུལ་དུ་འདུལ་...

གསང་ན་པ་བྱས་ཀྱིས་ལྟ་བུ་ཉམ་སྒྲིབ་ཆེ་ཆེར་བྱར་ཞིང་། སྤྱི་ལོ་ 1863
 བོད་ཆུ་མག་ལོ་ཤར་ལྷུ་མཁའ་ཁོ་པའི་བྱ་མགོན་པོ་ཆེ་བརྟན་གྱིས་རག་དཔྱད་
 བཟུ་བྱུ་བྱས་ཏེ་མི་ཐང་གི་སྤྱི་ལོའི་མཁའ་རྒྱུ་དང་། ལམ་གཞུང་གི་
 ཟམ་པ་གཏོར་བ་མ་ཟད། བཞེ་སྐར་དཔོན་གྱི་གཞུང་ར་བཅོམ་འཕྲོག་
 དང་། རྒྱ་བོད་གཞིར་ལམ་སྟེན་བཅས། གཞུང་ཡིག་ཚོགས་ནས་ཁ་ཁྱེ་
 བ་དང་སྐད་བཟུར་བཟུར་བསྐྱེགས་སྐྱེགས་སྤྱི་མཁའ་མེད་ལྱང་མེད་གྱི་ཆེ་.....
 མོར་སོན་པ་བྱས་ཏེ་ལས། དེ་སྟོན་ནས་བྲག་མགོ་དཔོན་དབང་ཆེན་དག་
 འབྱུང་དང་། ཁང་གསར་དཔོན་དངོས་བྱུ་བ་ཕྱན་ཆོགས་སྐྱེགས་རང་ལོག་
 རྟེན་ཅན་མང་པོ་བྱིད་དེ་བོད་ཏུ་སྐྱབས་ཀྱི་འོངས་པ་མ་ཟད། དེ་རྒྱུ་ལྟེ་
 དགི་ས་སྒྲིབ་པ་དང་། དཔོན་ཆེན་སྲ་བ་སྐྱེགས་ནས་བྱང་རྒྱུ་སྒྲིབ་དཔྱད་
 འབྱུག་དཔོན་པའི་བྱ་ཡིག་རིམ་བཟུད་འབྱུར་པ་བཅས་ལ་བརྟན་བོད་.....
 ས་གནས་གྱི་རྒྱ་བོད་འཛོལ་འཛིན་ན་མས་བཀའ་བཀོས་ཐོག ཉག་རོང་གི་
 རག་གཙུག་མགོན་པོ་རྣམས་ལ་པ་བྱ་མཐར་བསྐྱེད་གྱིས་ཐིང་ཆ་ཞོད་འཇུ་
 གཏོང་བའི་དམག་དོན་སྤྱི་ཁྱུ་བཀའ་སྒྲོན་ཕྱི་ལྷུང་པ་ཆེ་དབང་རྩི་རྩི་.....
 བསྐྱོ་བཞག་ཐོག དཔུས་མདའ་དཔོན་སྤྱི་སྟོན་པ་འཆི་མེད་རྩི་རྩི་དང་།
 དཔུས་མདའ་དཔོན་མདོ་མཁའ་པ་ཆེ་དབང་ལོ་སྤྱི་དམག་དཔྱད་བཅས་
 དང་། སྐྱེགས་ཁང་རོ་ལས་སྐྱེགས་སྤྱི་ལོ་ 1863 བོད་ཆུ་མག་ལོའི་ཟླ་བ་
 གཉིས་པའི་ཆེས་དགུ་ཉིན་ལྟ་བུ་སྐྱེགས་སྐྱེགས་ཅིང་། མར་ལམ་ཁམས་ཁལ་ཤོ་
 བཞེ་དང་། ཉུར་རྒྱུང་། རྩི་རྩི་དང་། རི་པོ་ཆེ། ཆུ་མདོ། དཔའ་ཤོད་སྐྱེགས་
 བས་ལྱུང་དམག་བཟུ་བསྐྱོངས་དང་བཅས་རིམ་བཟུད་སྤྱི་མཁའ་མེད་པོ་བོད་ཟླ་

དབྱ་པའི་ནང་ཉལ་འོང་ཏུ་སྒྲིག་མའི་དཔྱད་འཇུག་བྱས་པར་ཡིག་སྒྲིག་ འོན་
 བྱང་འོང་པ་རི་བྲག་བཅན་ལ་ལམ་འཁྲར་དོག་པ་དང་། རྒྱ་དཔྱད་ན་མས་
 བྱང་རན་པ་དཔའ་ཐལ་རྩ་བུའི་དབྱ་བྱས་ཆེ་བ་བཅས་སྒྲིག་མའི་ཆར་.....
 གཞུང་དམག་ལ་དགའ་ཞེན་མང་པོ་སྒྲིག་ནས་དཔྱད་འཇུག་འཕྲོ་ཁྱབ་དེ་...
 ཅམ་མ་བྱུང་བྱུང་། ཉལ་རྒྱ་གིས་ཁམས་ཁྱལ་གང་སར་མོ་གས་རིང་
 གསོད། བསྐྱེད་བརྒྱུད་། འཕྲོག་སོགས་མང་ཆོགས་ལ་མཁར་གཙོད་
 རྒྱ་པོ་བྱས་རྩལ་སྒྲིག་ རྒྱ་ཁྱལ་མི་མང་གིས་རིམ་བཞིན་གཞུང་དམག་ལ་
 རྒྱལ་སྤྱིར་སོཔ་རྒྱལ་པོ་བྱུང་བར་ཡིག་སྒྲིག་།

རྒྱ་པོ་ 1864 རོད་ཡིང་གྱི་ལོའི་ཟླ་བ་བཞི་པའི་ཆེས་པུ་གསུམ་.....
 ཉིན་རྩ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྒྱ་པོ་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱན་སྐྱར་ཡོངས་འཛིན་...
 ཁྱི་བྱང་ཕྱི་དྲུག་ལྷོ་བཟང་མཆེན་རབ་དཔང་རྒྱ་གིས་མཁའ་པོ་མཛད་...
 དེ། རྒྱ་པོ་ལོ་ལྔ་མའི་མཆོག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆའ་རབ་བྱུང་གི་བསྐྱབ་རྣམས་
 འཇུག་བཞེས་གྱི་མཛད་སྒྲོ་སྐྱར་ལམ་ལྟར་བསྐྱབས། མོ་དེའི་བོད་
 ཟླ་བཟུད་པའི་ཆེས་ཉེར་སྐྱ་ཉིན་ཕྱི་མིང་བཤད་རྒྱ་ལོ་མིན་ཏན་དཔང་རྒྱ་ག་
 རྒྱལ་པོ་མིང་གྱི་འགན་འཁུར་པོ་འཁོར་གཉིས་ཅམ་གནང་མཐར་རྒྱན་.....
 མཁར་གྱིས་ལོར་བྱུང་ཁྱིང་ཁྱིང་ཁྱིང་གིས་ཐུང་རྒྱན་བྱུང་དགའ་ཆལ་ཏུ་སྐྱ་.....
 ཁམས་མ་འཆོ་པའི་རྒྱན་ཡོང་ཁྱུ་བ་དང་རྒྱ་གས་རྒྱ་པོ་ལོ་ལྔ་མ་མཆོག་ལ་.....
 རྒྱ་གས་བསྐྱེད་རྒྱལ་ཁྱུ་འཇུག་འཕྲོར་རྒྱ་པོ་ལྟར་རྒྱ་གས་སྒྲིག་བཀའ་རིན་.....
 བསྐྱབས་པ་སོགས་ན་མ་ཐར་ཏུ་གསལ་བ་མ་ཟད། “ཟླ་བ་དབྱ་པའི་ཆེས་
 གཉིས་ཉིན་མིང་གྱི་འཆོ་འཛིན་གསར་བསྐྱེད་སྐྱོར་ལ། གནས་ཐུང་ཆོས་
 རྒྱང་ཆེན་པོར་ལྷུང་ཁྱུ་དང་། ལམ་བན་ལ་ལྷུང་ཁྱུ་བཅས་ལ་རྒྱ་ག་དམ་

བརྩུལ་”①ཅེས་འཁོད་པ་ལྟར་ན་ཡི་ཟླ་མ་མཚོག་ད་རྒྱུ་དཔྱད་ན་སྤ་...
 བར་བཞེན་ཕྱག་རོགས་མིད་རྒྱུ་དཔྱད་གསར་བསྐྱོད་གནང་རྒྱུ་ལྟོས་ལ་ལས་སྤུལ་
 བཟང་ཞེན་ཆོས་རྒྱུ་དཔྱད་ལ་ལྟར་ཞུ་མི་ལ་ཐོན་དང་། མིད་རྒྱུ་དཔྱད་གསར་པ་བསྐྱོད་
 བཞག་གནང་ཕྱགས་ཐད་ཐོད་བཞགས་ཨམ་བན་ལ་འབྱལ་རྒྱུ་ལྟོས་ལྟ་སྤ་
 མོར་རྒྱས་ཅིག་རྒྱ་ཕྱག་དམ་བརྩུལ་པ་གསལ་པོར་མཚོན་ཞིང་། རྣམ་ཐར་
 བར་ཟླ་བ་དེ་གའི་ཆོས་ཉེར་དཔྱ་ཉིན་རྒྱ་ཡི་ཟླ་མ་མཚོག་ནས། ཡོངས་
 འཛིན་མེ་རྒྱག་མཁུན་རབ་དབང་ཕྱག་ལ་འཕྱིན་ལས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་...
 གཙུ་རྒྱུ་དཔྱད་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་བརྒྱུར་བརྩུལ་འབྱུག་པ་བཅས་ལས།
 “ཐོད་ཀྱི་མིད་དོན་རྒྱལ་རབས་”ཟེར་བའི་ནང་ཁྱིམ་པ་ལྟར། “མེ་རྒྱག་
 རྒྱུ་བཟང་མཁུན་རབ་དབང་ཕྱག་ལ་ཕྱི་ཆོགས་ནས་ཆོག་ཐོད་དང་བཅས་ཕྱག་
 རོགས་མིད་རྒྱུ་དཔྱད་གི་ཐུགས་འཕྱར་བཞེས་དགོས་རྒྱུ་ལས་འབྱུག་ཞུས་པ་ཞལ་...
 བཞེས་ཀྱིས་ཆོས་ཉེར་དཔྱ་ཉིན་བཀའ་བརྒྱུར་མཇལ་དར་འབྱལ་བཞེས་...
 དང་འབྲེལ་བས་ཆབ་མིད་ཀྱི་རྒྱགས་འགན་བཞེས། ”②ཟེར་བ་དེ་འདྲ་...
 མིན་པར་རྒྱ་ཡི་ཟླ་མ་མཚོག་ནས་ཐོད་བཞགས་ཨམ་བན་ལ་ཐང་རྒྱ་...
 འབྱལ་གནང་དང་འབྲེལ་བསྐྱོད་བཞག་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། ད་
 རྒྱུ་རྣམ་ཐར་རྒྱ་“ཆོས་མིད་འཕྱིན་ལས་ཀྱི་རོགས་རྒྱུར་ཀྱི་གཙུ་འཛིན་ཁྱི་
 རྒྱར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཇེད་རྒྱ་གོར་མ་ཆེན་པོར་གསེར་རྒྱབ་
 རྒྱབ་པའི་བཀའ་ཡིག་མིར་ཐེབས་དང་བརྩུན་མཇེད་རྒྱ་ཡིན་ནའང་། ཨམ་
 བན་ཉིན་རྒྱས་ནས་འབྱུངས་མིན་ལས་དོན་བཟུ་དགོས་ཀྱི་ཐང་འབྲེལ་རྒྱར་

①(རྣམ་ཐར་དབང་མེས་ཀྱི་ཐོད་ཐོག་གྲངས་121)

②(དེ་བ་དེའི་སྒྲན་ཆ་པར་དོན་45)

(ཟླ་བ་དགུ་པའི་)ཆོས་ཀྱིས་གསུམ་ཉིན་རྒྱུ་ཆའི་ཤོར་ཤར་རྒྱུ་དེས་.....
 གནས་ཀྱན་གསལ་བྱ་ཡོངས་འཛིན་ཁྱིལ་རིན་པོ་ཆེར་གསལ་སྒོ་སྒྲིགས་
 ཉིན་འཕུར་གི་ཐེབས་སྒོ་དང་། གཞུང་ས་ནས་ཉིན་གསུམ་མཆའ་དར། ”①
 སྒྲིགས་སུ་ལ་ནས་དེ་རྗེས་གསུམ་རྒྱུ་ཉི་འོད་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་ཆེན་པོར་.....
 གསར་མཆའ་ཉིན་གསུམ་འབུལ་གནང་མཛད་དེ་མིང་རྒྱུར་གི་ཁྱིལ་ཐེབས་
 རྒྱལ་ཞིབ་པར་གསལ་འབུག དེ་ནི་སྐབས་དེར་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་དགུང་ཡོད་ཀྱི་
 ལ་ཞལ་རྒྱགས་པ་ཅན་ལས་ཐེབས་ཐེད་པ་དང་། ཉམ་རྒྱུ་ལི་རྒྱས་ཟིན་ཞོད་
 འཇགས་བཏར་མ་ཟིན་པ་སྒྲིགས་ལ་བཞེན་ལས་དོན་མཐུན་ཤོར་གི་འཕུར་...
 བའི་ཆེད་བཀའ་མངགས་ཨམ་བན་གྱིས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་གསལ་པོར་.....
 འཛིན་ཡོད་ཅིང་། དེ་རྒྱས་ཐེ་བྱུག་ལ་མིང་རྒྱུར་རོ་མའི་ཆོ་ལོ་ད་རྒྱུར་
 གཏན་འཁེལ་ཐེད།

ནམ་ཐར་ནང་གྱི་ལོ་ 1865 བོད་ཤིང་ཁྱུང་ཡོད་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་.....
 “ཆོས་བརྒྱན་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྱིལ་རིན་པོ་ཆེར་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་
 པོ་ནས་ནོ་མིན་ཏན་གྱི་ཆོ་ལོ་དང་མིང་གྱི་ལས་དོན་རྒྱགས་རྒྱུར་བཀའ་...
 བཟང་ཐེབས་པར་ལ་མོན་ནས་གཤེར་ཡིག་གདན་ཏུ་མཛད་ལུགས་སར་...
 ལས་རྒྱར་ལ་ཉི་ཤར་མཆོམས་སུ་བཀའ་ཡིག་ཉི་འོད་རྒྱ་འཕྱར་མཆོམས།
 ཤོར་ས་མཆོད་མོན་རྩ་མོག་རྒྱ་ཆེ་རྒྱུར་སྒྲིགས་ནས་ཞབས་བྱས་བཞུགས་.....
 ཤིང་། མི་ལྷ་རྒྱ་ན་མ་མཆོམས་སུ་གསན་པར་མཛད།”② ཅིས་གསལ་བ་
 རྒྱུ་དེ་ནས་བཟུང་མིང་རྒྱུར་ནོ་མིན་གྱི་མཆོན་གནས་གཏན་འཁེལ་བ་...

① (ནམ་ཐར་དང་མ་ཉེས་ཀྱི་ཤོར་ཤར་གྱི་ཡུང་གི་ཡུང་གི་ཡུང་) 122)
 ② (རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་ནམ་ཐར་ལྟ་བུ་གི་ཡུང་གི་ཡུང་གི་ཡུང་) 247)

གསལ་པོར་མཛོད་རྒྱལ་གྱི།

1865 ལ་དེར་ཉག་རོང་གི་རྒྱལ་མིང་ཞོད་འཇགས་གཏོང་རྒྱུ་ཡི་.....
དམག་དོན་གྱི་རྒྱལ་པལ་ཆེ་ལེགས་སུ་བྱུང་ཁར། བོད་བརྒྱུགས་མཇུག་བར་
ནས་སྒྲུབ་ཡང་རྒྱ་དཔོན་“ཡི་ཡུལ་ཡུལ་”ལོད་དམག་དང་བཅས་དཔུང་འཇུག
ཕྱིད་པར་བཏང་ཐོག་ ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཁྱིད་གཞུང་གིས་ཁམས་ཀྱི་མར་
རྒྱར་ཆོང་(ཉོར་མ་རྒྱ་)གི་རྒྱ་སི་བསོད་ནམས་དང་རྒྱལ་དང་། རྒྱལ་ལ་
ཆོང་གི་རྒྱ་སི་རྒྱལ་མཆོན་རིན་ཆེན་ལའང་དམག་བྱངས་ཏེ་གཞོགས་.....
འདེགས་ཀྱི་ལམ་བཤོས་ནས་བསྐྱོར་མོལ་ཕྱིད་དཔོན་པའི་བཀའ་ཐབས་པ་.....
རེད། ”① ཅེས་ཤས་ལ་བ་དང་། བདའ་དཔོན་ཁྱི་སྒྲོན་པས་ཞེ་ཁྱིད་དེ་བོད་
དམག་གིས་སྒྲིག་ནས་པར་སྒྲོལ་བྱུགས་ཆེན་ཕྱུག་ཐོག་རྒྱ་རྒྱུང་དང་། རྒྱ་
རྒྱུང་དཔུང་རྒྱུང་། ཉག་རྒྱུང་ཁའི་དཔུང་རྒྱུང་སོགས་ས་བཅོན་ཁག་རིམ་བཞིན་
ཁྲུངས་མཐར་ཁྱེ་བ་བཏུན་པའི་ནང་། བཤོན་པོ་རྒྱལ་རྒྱལ་གྱི་ཉི་པའི་
མཁར་བཅོན་ཉག་ཞིད་རི་ནང་རྒྱུང་མེར་པའི་མཐའ་བསྐྱོར་ནས་བཀག་...
སྒྲོལ་བྱས། དན་རེངས་ཀྱི་ཇག་གཙོ་ཁག་གཅིག་གིས་ཁི་འཛིངས་ཕྱིད་པར་
བཞེན་ལ་དེའི་རྒྱ་བ་བཏུད་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་རྒྱུང་མཁར་ལ་མེ་བརྒྱུབ་...
ཉི་མཐོན་ནས་ས་ཁྱེ་དང་། ལྷན་ཉི། ཨ་ལྷན་བཅས་མི་བརྒྱ་ལྷག་
འགའ་ཤས་རྒྱལ་གཅིག་རྒྱ་གཙོན་བཞེས་བཏང་བར་བྱུགས། དེ་འཕྲོས་
ཉིག་ལྷན་མཇུག་ཅད་ཀྱིས་མཐོ་རྒྱར་ཞིང་། ཉག་རོང་ཕྱི་འབངས་ཆོང་
མས་རྒྱལ་བཅི་ཁྱིམས་འཁྱུར་རྒྱ་རྒྱུའི་མཐའ་འདྲིམས་ཕྱུག་ཏེ་ལྷན་རིང་གི་
མིང་ཆ་དེ་ཞོད་འཇགས་མཐར་ཕྱིན་བཏང་ཐོག་ བོད་དང་ནང་པའི་བར་

① (ལྷ་ལའི་རྒྱ་མཐི་རྒྱལ་མར་ཐོད་མིག་དེ་པོ་ངས་217)

གྱི་རྒྱ་པོད་གསེར་ལམ་ཡང་སྤར་བཞིན་སྤར་གས་ཤར་བཞིན་བྱལ་བ་བྱུང་།
 དཔལ་དོན་གྱི་ཁྱེད་ལག་འཁྱོན་ཕྱི་ལྟར་ལས་ཐོགས་དཔོན་ཕྱག་རབ་པ་ཆེ་...
 རིང་དཔལ་ཕྱན་ཉག་རིང་གྱི་ཁྱེད་ཀྱི་པལློ་བཞག་བྱས་ཏེ་ཁོང་གིས་མཆུག་...
 ཞིབ་ཀྱི་བྱ་བ་ན་མས་དྲང་ནན་ལེགས་སྐྱབ་བྱས་པའི་ཉན་ལགས་ཆེན་པོ་...
 ཁྱེད་འདུག ལཱ་ཉན་ལྟར་གི་བཅམས་དེབ་ནང་། “པོད་དཔལ་གིས་ཉག་...
 རིང་ཁྲངས་རྗེས་སུ་ཁོ་ཁྱོད་ཀྱི་ལ་དཔལ་པོན་དུ་ལ་ལྟར་ཁྱི་ལག་ཉི་ལྟ...
 མཐ་པ་དཔོན་ཞེས་པ་དང་པ་སི་ཁོན་ལྟར་ལྟུ་ཡིས་རལ་མ་ཁྲངས་པར་...
 བཞིན་པོད་དཔལ་གིས་ཉག་རིང་ས་ཆ་ལ་བྱུང་ནས་ཐོད་པ་ལས་ཕྱིར་མ་...
 འཕེན་ཞིང་། ཆིང་བྱལ་རལས་ཀྱི་ཤིན་གཞུང་གིས་‘ཉག་རིང་ཉིད་སྤང་...
 བར་གཞུམ་ཆང་མ་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མར་གསོལ་རས་གནང་ཉི་མར་པོ་བདག་...
 སྤྱིང་བྱེད་པར་བཏང་ནས་དཔོན་པ་བཏབ་ཉི་བཤད་སྐྱབ་སྤེལ་དཔོན་’ཞེས་...
 པའི་བཀའ་ཡིག་ཐབ་པ་རེད། ”①ཅེས་འཁོད་འདུག

རྣམ་ཐར་དྲངས་ཤིང་མེ་ཡང་རྒྱུང་། གྱི་པོ་1866 པོད་མེ་ཉག་...
 པོར་“ཉག་སྤོད་དཔལ་དོན་འབྱུང་ཆོད་ཀྱིས་ཉག་སྤོད་པ་གཞུང་ས་ཆེན་...
 པའི་ཆབ་ཐོག་ཏུ་ཆུད་པར་སྐྱ་བ་བཅུ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཅིག་ཉིན། ཐོང་མ་...
 དཔལ་པོ་ཆེན་པོ་ནས་ཐོང་ས་མཆོད་ཡོན་ལ་གཟིཌ་འཕར་རྒྱ་གསེར་ཡིག་...
 བང་ཉིན་ལ་བཏགས་ལེར་པོ། ཡངས་འཛིན་ནོ་མིན་ཉན་ལ་ཉི་ཐོག་སྤེལ་...
 ཆོ་མ་བཅས་ཐེབས་པར་བཀའ་ཡིག་སྤར་སྤོལ་ཉིད་ཡ་མོན་ནས་གཟིཌ་ཆུང་...
 ཉི་པོད་ཏུ་ལྟན་ལྟས་ཀྱིས་ཐེ་བྱང་ནས་སྐྱོན་སྤོན་ལྟས་ཤིང་། ཐོང་ས་...
 མཆོད་ཡོན་ནས་ཐོང་ས་ཆེན་པོར་སྐྱ་ཕྱག་དབུ་སྤྱགས་”ཏུ་བསྐྱུངས། ཞེས་

①(ཐུ་ལའི་སྐ་མའི་རྣམ་ཐར་ཆོད་ཡིག་དེབ་རིམ་217.—218)

དང་། “སྒྲིགས་མཚུངས་ཐང་ཕྱ་མེལས་ འཕྱར་ནང་གསལ་བཀའ་སྒྲོན་
 བརྒྱ་རྒྱལ་པོར་མ་བུའི་སྒྲོ་མདོངས། བཀའ་སྒྲོན་རྩི་རྩོམ་ལ་འཇུག་
 པ་གཉིས་པའི་རྟག་གནས། བཀའ་སྒྲོན་ཕྱན་ཆོགས་(ཕྱ་བྱང་)ཆོ་དབང་
 རྩི་རྩོམ་འཇུག་པ་གཉིས་པའི་རྟག་གནས་དང་མ་བུའི་སྒྲོ་མདོངས་མི་རབས་...
 གཉིས་ཕྱ་མའི་རིའི་རྒྱུད་འཛིན། བཀའ་སྒྲོན་ཆོ་དབང་དཔལ་འབར་ལ་
 མ་བུའི་སྒྲོ་མདོངས། སྒྲི་བྱེད་མཁན་པོ་སྒྲོ་བཟང་དབང་ལྷན་ལ་བྱ་སྒྲིབ་
 གན་བྱ་ཆོ་ལ། རྩི་བྱང་སྒྲོ་བཟང་ལོན་ཏན་ལ་བྱང་ཆོ་རང་འཇགས་དང་
 རྒྱ་ལྷ་མའི་སྒྲོ་གནས། བཀའ་སྒྲོ་མའི་རི་ཆོ་རིང་དབང་རྒྱལ་ལ་མ་བུའི་
 སྒྲོ་མདོངས། དབུས་མདའ་དཔོན་ཁྱི་སྒྲོན་པ་འཆི་མེད་རྩི་རྩོམ་པ་
 གཉིས་པའི་རྟག་གནས་མའི་རི་རྒྱུད་འཛིན་གཅིག་མཁན་རྒྱུད་ནས་མཁའ་
 རྒྱལ་མཆོན་ལ་ཆོ་རྒྱལ་མཆོད་པའི་སྒྲོ་གནས། མ་བུའི་རྒྱལ་པོ་སྒྲོ་མ་
 རྒྱལ་རྩི་རྩོམ་པ་གཉིས་པའི་རྟག་གནས། དབུས་མདའ་དཔོན་མདོ་
 མཁའ་ཆོ་དབང་ནོར་བུར་འཇུག་པ་གཉིས་པའི་རྟག་དང་མ་བུའི་སྒྲོ་.....
 མདོངས། གཙང་མདའ་བྱ་རིགས་པ་འཕྱར་མེད་རྩི་རྩོམ་པ་གཉིས་པའི་
 རྟག་གནས། ཆོས་དཔོན་རྒྱུར་ཁང་སྒྲོ་དབང་ཆོན་ནོར་བུར་འཇུག་
 པ་གཉིས་པའི་རྟག་གནས་བཅས། གཞན་ཡང་དཔལ་དོན་བྱེད་མི་བྱང་སྒྲོ་མེར་
 ཅ་བརྒྱ་མེད་གཉིས་པའི་སྒྲོ་རྩི་རྩོམ་པ་འཇུག་པ་འཇུག་པ་འཇུག་པ་...
 གནས་འཕར་དང་སྒྲོ་མདོངས་མཉམས་མཁན་ཐང་ཕྱ་མེལ་གཉིས་པའི་གཉིས་
 བཀའ་བརྒྱུད་བརྒྱལ་པོ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་བྱིས་བྱང་གཉིས་པའི་རྟག་
 བཀའ་གཉིས་པའི་སྒྲོ་མདོངས་འཇུག་པ་འཇུག་པ་འཇུག་པ་འཇུག་པ་

① (ནམ་ཐང་དྲུངས་ཤེལ་མེ་ལོང་གྲག་གྲངས་135—136)

ཉེས་ཉམས་ཤིང་དཔུང་། འཇུག་གི་སྒྲུབ་ཁར་ཆིང་ཤོར་མ་ནས་བྱུང་། ། མེད་མ་...
བཞུད་ཞིབ་ཆ་གས་ཡིག་། ། ཉར་བར་མང་ན་ནོ།

1867 བོད་རབ་ཕྱུང་པའི་ཁ་ཤི་ལོ་དང་པོ་མེ་ལོ་ལྔ་ལྔ་པ་དང་པོ་ལི་
 “ཆེན་པུ་གཞུང་ཉིད། ཉམ་རྒྱུད་དམག་ཐག་ལེགས་པར་ཆོད་པར་གྱུར་
 བ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་གྲོང་ས་མཆོག་ལ།

॥ འདྲེན་མཚོག་འཕྲིན་ལས་ཤོད་ཀྱིས་ཚུགས་ཀྱན་ཅུབ། ཅེས་པའི་
 བཀའ་པར་དུ་གྱི་པན་ལེམས་པར་སྒྲུབ་འདྲེན་ཅུ་མིང་དང་སྟོན་འཛིན་པ་...
 ཚུགས་པ་ལྟར་རྟེན་ཚེ་མས་ཆེན་ཏུ་གདན་ལུགས་ཀྱིས་ཤོད་མ་མཚོག་དང་། ལྷ་
 ཞལས་རྩ་མོག་ཅུ། གཞན་ཡང་རྩ་མོག་ལྷ་ཆེ་ཆུང་། བཀའ་ལྟར་གྱི་དྲག་
 བསམ་ནས་ཤོད་མ་དང་པོ་ཆེན་པོར་ལྷས་འདུད་ཀྱིས་སྒྱུ་ལྷ་འཆལ་...
 ཚུགས་མཛད་ཅིང་། བཞུགས་མིར་ཞལས་སྐར་འཁོད་ནས་ཞལ་པན་
 སྐམས་ཆེ་དྲག་ནས་མཛལ་དེར་འཕུལ་བཞེས་དཀར་སྒྲོ་ཚུགས་ཀྱི་དཔྱིས་...
 ཆེན་ཆེན་པོས་རྣམ་པར་མཛད་” ① ཅེས་འཁོད་པ་བཞིན་ཤོད་མ་ལྟར་གྱི་...
 ཁྱི་མ་ཏུག་པའི་སྐར་ལེམས་པའི་ལྷ་དེ་ཆེ་མ་ཡང་པོ་ན་པའི་ཆེ་མས་ཆེན་
 ཡིད་ཞིའི་ལྷན་ཚུགས་ཀྱི་དཔྱིས་ལྷ་རྒྱ་པའི་ལྷ་མ་སྒྱུ་ཡིང་ན་རིམ་གྱི་.....
 བཞུགས་ཀྱི་ཆེན་པོའི་ཤོད་ཏུ་བཞུགས་པ་ད་རྩའང་མཛལ་ལྷ་ཡོད་དོ།

[illegible]

① (དུངས་མེད་ལེ་ཡོང་མོག་གུངས་139)

ཞོལ་བཅས་ནས་རྩ་བརྒྱུད་དར་འཕུར། བླ་མ་མིར་སྐབས་ཞབས་པད་
 སྐུལ་(དང་)ཅེ་སྐོར་མཁུ་ལྟེ་ཅེ་ཆུང་སྐུལ་ནས་ལྟར་ལ་མ་ལྟར་གདན་
 ལྷ་(བས་)ལ་མོན་ནས་རིམ་པར་གདན་ལྷ་ལས་གནས་སོ་སོར་སྒྲི་བཞི་...
 དང་། ལྷགས་རི་བ་སྐུལ་ནས་མེར་སྒྲིང་། བོར་སྒྲིང་རྒྱལ་སྐོ་མྱི་མ་ནས་
 ལྷང་བཀའ་སྒྲིབ། རྩ་བུ་མའི་རི་སྐུལ་ནས་བསྐྱེ་བ་དང་བཅས་པ་མིམ་
 ཆུང་ཉི་ཤོད་ཏུ་རིམ་མེད་སྐུལ་དུ་ལ་མཁུ་ཆེན་མོ་སྐུལ་ཕྱི་ཉིད་ཏུ་.....
 གདན་དྲངས་ཏེ་མཆོད་འབུལ། ལམ་བན་མེད་སྐུལ་མཁུ་ལ་དར་སྐོ་
 སྒྲིང་། ཞོང་ས་མཆོད་ཡོན་དང་། ཉི་མོག་ལྷ། བཀའ་ལྷང་མི་དྲག་
 བཅས་ནས་ཞོང་མ་ཆེན་མོར་ལྷ་ས་དུད་ཕྱིས་ཤར་སྐུལ་སྐུ་སྐུ་སྐུ་.....
 མཆོད་མེན་བསྐྱུན། ཞོང་ས་ལྟེ་བོ་ཆེ་བལྟགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་
 པར་ལན་བན་ནས་དུལ་མཁུ་ཆེན་མོ་སྐུལ་ཏུ་འབུལ་བཞེས་མཆོད། ལམ་
 བན་སྐུལ་རྒྱ་དཔོན་ཁག་ནས་ཞོང་ས་མཆོག་ལ་མཁུ་ལ་དར་ལུ། ཞོང་
 ས་མཆོག་ནས་དུལ་མཁུ་ཆེན་མོ་སྐོད་སྒྲིང་མཆོག་ལ་བསྐྱུལ་འབུལ་ཤོད་...
 (སྐོད་སྒྲིང་ལྟེ་དྲག་ལ་ཟེར་)ནས་སྐུལ་འཆོལ་དང་བཅས་ཏེ་མཁུ་ལ་དར་.....
 ཉིན་གསུམ་ལུ་བ་སྐུལ་རྒྱ་དཔོན་ཁག་གི་གནང་ཆ་དང་། ཞོང་ས་མཆོད་
 ཡོན་ལ་མི་དྲག་རྣམས་ནས་ལྷང་མཁུ་ལ་དར་འབུལ་བཞེས་བཀའ་ཁྲིབ་.....
 བསྐྱུངས་པ་གནང་པོའི་སྐོལ་བཟང་མ་ཉམས་པར་དཔྱེས་སྐོབ་ཆེན་པོར་རྩལ་
 པར་མཆོད། ”①ཅེས་པ་ལས་བ་དུལ་མཁུ་ཆེན་མོ་ནི་ཆེད་ཞོང་མ་ཆུང་ལྷང་
 ཁྲི་ལྟེ་ཉེར་གཉིས་པ་སྐོལ་ལ་ 1757 ཤོད་རབ་ལྷང་བལྟ་གསུམ་པོའི་མེ་སྒྲང་
 ཡོར་ཤོད་ཕྱི་སྐོད་སྒྲིང་སྒྲུ་མ་དང་པོ་དེ་མོ་བདེ་ལེགས་རྒྱ་མཆོར་གནང་.....

① (ནམ་མཐར་དྲངས་ཤེས་མེ་ཁོང་ཤོག་གྲངས་141)

པའི་ཁ་རིས་ལ་“ཁོད་ཀྱི་ལས་དོན་འཁྱར་འཛིན་ལྟ་མེད་བཞུག་པ་འཛིན་”
 རྟེན་དཔལ་ལྷན་ནོ་མིན་ཏན་གྱི་ཐམ་ག་”ཞེས་འཁོད་པ་ཡིད་རྒྱུད་ན་རིམ་
 གྱི་ལས་ཐམ་དེ་ཡིན་ཅིང་། 1862 ལོར་ཡིད་རྒྱུད་ར་མེད་གིས་བཞུགས་
 བས་རྒྱལ་ནང་ཏུ་ཤོས་ཐེབས་ཏེ་ཆིང་གོང་མའི་ཡིད་གཞུང་ལ་ཅིས་འཁུལ་...
 ལྷན་པ་དང་། བར་ལམ་ལོ་རྒྱལ་ཅམ་རིང་གཙོ་བོ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་གསེར་
 ཐམ་ཆེན་མོ་བཙུལ་པ་ལས་ཡིད་རྒྱུད་གི་ལས་ཐམ་དོ་མ་མེད་པ་སྐལ་མ་.....
 འདིར་ཕེ་རྒྱལ་ཏེ་མོག་རྒྱ་ལ་གཞི་ནས་བཙུལ་པ་ཡིན་ནོ།

4. དཔལ་ལྷན་དོན་ལྷུང་གི་ཏུ་མ་མེད་དང་། ཡིད་རྒྱུད་ཕེ་རྒྱལ་
 རྒྱང་ས་ཆེས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་ཐམ་ཡིད་འགན་བཞེས་ཏུ་ར་མེད་མིན་རྒྱ་.....
 གཞིགས་པ།

དཔལ་ལྷན་དོན་ལྷུང་བའི་པ་ལྷལ་ཁམས་མི་ཡི་ནས་ཡིན་ཅིང་། མོ་
 རྒྱང་སྐལ་པ་དཔལ་ལྷ་འོངས་ནས་དགའ་ལྷན་གར་ཆེ་སྒྲ་ཆིང་ཁོངས་ལྷ་...
 ལྷན་པ་དང་། མོ་རྒྱང་སྐྱོན་ལམ་ཆེ་མོའི་རྒྱལ་བཤད་རྒྱར་དགའ་ལྷན་
 པའི་སྒྲ་ལྱངས་རྒྱལ་ཅེ་ཅམ་རྒྱལ་འདེམས་ཀྱིས་རྒྱན་ཆོགས་གཞིས་ཀྱི་མེད་
 དཔར་ལ་བཀའ་འཁྱར་དག་ཆོག་དང་། རྒྱལ་མ་འཁུལ་མེད་གསོག་པ་སོགས་
 གྱི་རྒྱ་རིམ་རྒྱལ་སྐལ་པ་དཔལ་ལྷན་དོན་ལྷུང་དེ་དག་གི་འགོ་འདོམས་ར་
 མ་མེད་བཟེད་ཀྱི་ཕོད་པས་བཤད་རྒྱ་དང་འཕེལ་བ་དམ་ཐབ་ཆགས། རྒྱས་
 ལྷ་ཁོང་གིས་གར་ཆེ་ལམ་བོའི་རྒྱལ་མཁོད་ཕྱིད་སྐལ་པ་བཤད་རྒྱ་དཔར་...
 རྒྱལ་རྒྱལ་པ་ཆེ་མོ་རྒྱལ་ཕྱིད་དགོན་པའི་བཙོན་ཁང་ནས་འདོན་ཐབས་ཀྱི་
 ཀར་ལེན་བྱས་པར་བརྟེན་དེ་རྒྱལ་བཤད་རྒྱས་ཕེ་ཡིད་གནང་ཏུ་ཁོ་པ་.....
 གཞུང་གི་ཆེ་རྒྱང་ཁོངས་རྒྱང་ཅིང་། རིམ་བཞིན་གལ་ཆེའི་ལས་གནས་

ལུ་སྒྲིབས་པ་མ་ཟད། དབང་ཕྱགས་ཀྱང་ཆེན་པོ་ལྷན་པར་གྲགས། ཁོང་ལ་
 རིག་གནས་ཀྱི་མེས་ཡོན་མེད་ཀྱང་སྒྲོ་ཁོག་དང་ཁ་ཕྱགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པས་
 མི་ཚང་མས་འཇེམ་གཙོན་བྱེད་དཀྱོག་པ་ཞིག་ཡོད་འདུག གཞུང་ཞབས་
 གན་རབས་ཀྱི་ངག་རྒྱན་རིམ་བརྒྱད་ལྟར་ན་ཁོ་པས་རང་ལ་བྱས་རྒྱུ་དབང་
 གྲགས་ཡོད་པའི་ཆེད་དུ། མོང་རིམ་ལ་གཞུང་འབབ་ཞིབ་ཅིས་ལས་ཁྱདས་
 མིག་བཅུགས་ཏེ་མེར་སྐྱེད་པོ་ན་རིགས་ཁོངས་ནས་གཞུང་ལ་ཅིས་ལྷ་དཀྱོགས་
 རིགས་ཚང་མ་དག་བཤེར་ཆད་འདེད་དཀྱོགས་པའི་གྲོས་འཆར་ཞིག་བཏོན་
 པ་ལྟར་ཆོག་མཆན་ཐོབ་ནས་“གཞུང་ཅིས་ཞིབ་ཁང་”ཞེས་པའི་ལས་.....
 ཁྱདས་མིག་བཅུགས་པ་དང་། དེའི་འགྲོ་གཅོལ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྱི་བ་
 རང་ལ་བསྐྱོ་བཞག་བྱས། ལས་ཁྱདས་དེའི་ལས་ཐམ་གསར་བཙོ་བྱེད་ཀྱིས་
 ཁ་རིས་ཅི་ལྟར་འགྲོད་དཀྱོགས་ཁོང་ལ་དྲིས་པར། “ཁྱུ་ག་ཙམ་”ཟེར་བ་ཞིག་
 བཏོན་ན་འགྲིག་ཅེས་བཤད་པ་མ་ཟད། དེ་ལ་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་ཀྱིས།
 ཐེ་བ་གཞུང་གི་ལས་ཀ་དེ་ཁྱུ་ག་ཙམ་ཞིག་བྱས་ན་ཙམ་འགྲོ་བས་ཡིན་ཟེར།
 དེ་སྒྲིབ་ཞིབ་ཁང་ལས་ཁྱདས་ཀྱི་ལས་དམ་ཁ་རིས་ལ་ལྟར་ཡིག་ཁྱུ་ག་ཙམ་ཞེས་
 འཁོད་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་སྒྲོལ་ཡོད་པས་གྲགས་ཀྱང་། རང་ཉིད་ནས་ཞིབ་
 འདུག་བྱེད་མ་ཆོང་། ལས་ཁྱདས་དེ་བཅུགས་ནས་སྐྱེ་ནང་ལས་ཁྱདས་ཁག་
 དང་རྒྱང་གཞིས་མོགས་གཞུང་ལ་ཅིས་ལྷ་དཀྱོགས་རིགས་ཚང་མར་ཞིབ་.....
 བཤེར་ནན་པོ་དང་། ཆད་རིགས་ཚ་འདེད་བྱས་ཤིང་བཤད་སྒྲོལ་ལྟར་ན་
 ཞིབ་ཁང་ལས་ཁྱདས་ཀྱི་སྒྲོ་འགྲམ་དུ་ཟངས་ཆེན་བཅུགས་པའི་ནང་གཡག་
 ཀོ་བྱལ་ཁ་ཤས་སྤངས་བཞག་ཤི། གཞུང་ཆད་ཟླ་དུས་ཆེས་ཆ་བཀག་ཚུན་

གཙང་མེད་ལ་བྱམ་དུ་ཤོ་རྒྱལ་འབྲུག་པ་ནས་ཆུ་རྒྱུར་གཏོང་བྱ་ཡིན་ཞེས་.....
 འཇིགས་སྤྱད་བྱས་སྐད་ཡོགས་ཤར་ལྷར་གཞུང་ཞབས་ནས་མཇུག་འཇིགས་.....
 རྒྱལ་ཆུ་པ་ཞིག་དང་། ཁོ་པར་མ་བརྟེན་ཀ་མེད་ཅིག་པམས་པར་གསལ།
 འོན་ཀྱང་ཁོ་རང་ལ་མོང་འགྱུར་བྱེད་མཁན་ཆེར་དངོས་པོ་པན་ཡོད་ལ་.....
 ཅིས་འགོ་ཆེ་གཏོང་དང་། པན་ཆེར་མེད་རིགས་ཀྱང་ཆད་མོག་གཙང་བྱ་
 བྱས་ཏེ་གཞུང་ཆད་རྒྱུ་པ་པེ་ཡོང་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྷར་བྱས་ནས་
 གཞུང་ཞབས་མང་པོ་ཞིག་དང་དུ་པལྱས་པ་དང་། དེ་ནས་ཁོ་པས་ལྷ་
 བང་རྒྱལ་མཛོད་དང་། དགའ་ཆེ་བ་ལྷ་མ་སོགས་མོ་གནས་གལ་ཆེ་རིམ་
 པར་པལྱར་བ་མ་བྱ། སྤྱི་ལོ་ 1868 ལོ་དུ་ས་པལྱལ་ལོར་དཔལ་ལྷན་དོན་
 ལུག་ལ་སྤྱི་བཅར་སྤྱི་ལུག་མཁན་པོ་པམྱོ་པ་ཞག་ལུང་པ་པཅས་པལྱུད་ཁོ་པ་
 དེ་པས་སྤྱི་ལུག་དང་དབང་ཤེད་ཆེ་ཆེར་སོང་། ཆབ་ཡིད་ཀྱི་དབང་ཆ་
 པལྱར་ཆེད་ཁོ་པས་རྒྱལ་ཏུ་ཨ་ལུག་མེར་སྤྱི་ལྷོས་པལེ་པལྱུ་ལག་པ་པས་
 གསོ་ཉར་དང་། དགའ་འབྲས་ཀྱང་སྤྱི་ལེར་བའི་ཆོགས་ཁག་དེ་སྤྱོད་ས་
 ལུགས་ཀྱི་མང་གཞིར་བྱས་ཏེ་ཤེས་གཙོ་གཙོ་ཀྱི་དབང་པལྱར་འཇུགས་སྤྱི་
 པས་མ་རན་འཆར་གྱི་ཡོད། སྐབས་དེའི་གཞུང་ཞབས་ཆེ་གས་སོགས་ནས་
 ཤེས་ཡོན་འཛོན་མང་ཆེ་བ་དང་། ལྷག་པར་ཁོ་པའི་ཁ་དབང་ཏུ་མི་འགོ་
 པ་ནས་མཇུག་ཏེ་པེ་པཞིན་མེད་པ་པམྱོ་མཁས་བྱས་པར་གསལ། དཔེར་ན།
 ལྷག་རྒྱུ་དཔུང་འཇུག་གི་དམག་དོན་སྤྱི་ལུག་པགའ་སྤོན་སྤྱི་ལུང་པས་ལྷག་
 རྒྱུ་ལོད་འཇགས་པཅར་ཆེས་པགའ་ལྷར་ཁམས་ལུག་ཏུ་རྒྱལ་ཞེས་བྱེད་.....
 སྤྱོད་ས། པར་ལས་ལྷག་མེར་གྱི་སྤོན་པས་འབར་དང་ཆ་ལེད་ལུག་སོགས་
 གསལ་གཤམ་འཇུགས་ལྷག་སྤྱི་ལུག་ཏུ་རྒྱལ་བྱེད་མཁན་མང་པོ་ཡོད་དམག་

བཅོམ་ནས་རྒྱལ་གཞིན་ཕྱིར་དཀོས་ཆུང་ཞིང་། དེ་དག་གི་གཉེན་ཆེ་ལ་ལ་
 ལྟ་སར་ཡོང་ཉེ་ཁྱིམ་ཁམས་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་ལ་ཁྱེད་འཁོད་སྐྱབས་བཅོམ་
 ཆུང་སྐྱབས་ཁོ་པས་ཕྱལ་ཞེན་རྒྱལ་ལངས་དང་། ལྷག་པར་ཕྱིན་ཆད་ཁོ་
 རང་གི་བསམ་པ་འགྲུབ་པའི་འགག་རྟོན་ཆུང་དོན་གས་ཀྱིས་ཕྱེད་པ་ཁམས་
 བས་ལོག་པའི་ལམ་བར་ཏུ་མེད་པ་བཅོས་པ་ཡོངས་ལྷགས་གྲུང་། ཞིབ་པའི་
 ཆུང་ཕྱིན་ལ་ཤོད་སྐྱངས་མི་འདྲ་བ་འདུག ལྷགས་ཆེ་པའི་བཤད་རྒྱུ་ལ་
 ལྷན་ན་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་སྐྱུག་དམ་སྒྲིག་ཏུ་སའ་པའི་བཀའ་རྒྱ་རྒྱན་
 མ་ཞིག་ལྷན་རྒྱང་རྒྱང་ལྷོད་ལ་བཅོམ་ཉེ། ཕྱེད་པ་ཕྱིར་ལོག་སྐྱབས་ལར་
 ལམ་མེད་པ་བཅོ་དཀོས་ཞེས་འཁོད་ཡོད་ན་འདྲ། རྒྱང་དམོན་ཀྱིས་ལག་པ་
 བསྐྱལ་མ་རྒྱས་པར་མཐའ་མ་སྐྱུག་དམ་བཀའ་རྒྱ་རོ་མ་དེ་ཕྱེད་པ་རང་ལ་
 བརྒྱན་སྐྱབས། ཕྱེད་པས་ཤར་ལྷན་ཡག་པ་མི་ཡོང་པ་ཤེས་ནས། ཁྱོད་
 ཆོས་མི་གསོད་ཀྱི་ཕྱི་ཤིག་ཉེས་ཤེས་མི་དཀོས། ར་རང་གིས་ཐག་གཅོད་
 ལྷན་ཆོས་ཅེས་ཤུགས་ནས་སྒྲོན་ལམ་ཕྱིན་རིང་འདྲའ་མཐའ་ཞལས་གཤམ་
 རམ་པའི་ཉིང་ནས་ཁོང་རང་གི་ཏུ་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ་མཉམ་ཏུ་འཕེན་ནས་རྒྱ་
 ལ་ཕྱེད་པ་པ་རེད་ཟེར། བཤད་རྒྱུ་ལ་གཞན་ཞིག་ལ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་
 ཀྱིས་མངགས་པའི་མི་རན་ཀྱིས་སྐྱོད་ནས་ཞལས་ཤུགས་རམ་པའི་རམ་...
 ཤིང་གཏུང་མ་རྒྱལས་བཤོལ་ནས་ཕྱི་ལ་ཐག་པ་འདྲལས་ཏེ་བསྐྱར་སྐྱིག་ལྷན་
 བས་འཁལ་སྐྱུག་བརྒྱལ་ཅིང་། ཕྱེད་པ་རམ་ཉིང་ཏུ་འགོ་སྐྱབས་སྐྱོལ་ཏུ་
 ཐག་པ་འཕེན་ཏེ་རམ་གཏུང་བསྐྱར་ནས་རྒྱ་ལ་བསྐྱར་པ་རེད་ཟེར། ཤར་
 ལྷན་ཁོང་ལ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་གཞོད་འཆོ་སྐྱོག་ནས་ཕྱིར་ལོག་ཐེགས་
 རྒྱ་ཕྱེད་མི་འདུག

གཞན་ཡང་སྐབས་དེར་ཉེ་མར་ཡོད་པའི་བཀའ་ཚོན་གསར་བྱུང་པ་
 དང་། མཚེ་སྒོ་པ། རྒྱུ་མ་པ་པ། བཤད་སྒྲུ་མེ་ཤིང་དཔར་སྒྲུ་ག་པཅས་
 བཞིའི་ནང་ནས་མཚེ་སྒོ་པ་མིག་དཔར་མེ་ཤིང་ཤེས་ཡོང་ཆེ་ཤོས་མིན་པར་
 བཞེན་ཁོང་ཡང་དཔལ་ལྷན་དོན་གྱི་ཤུ་པ་ལོ་ཤུ་པ་ལོ་ཤུ་པ་གསོག་གསོད་བཏང་
 འདུག དེ་ཡང་མཚེ་སྒོ་པའི་འགལ་འཛུལ་ལྟར་སྒྲུངས་དང་རྒྱུ་མ་
 རྒྱུར་ལུགས་འོགས་ཞིབ་པའི་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་འདུག
 དཔེར་ན་འགལ་འཛུལ་ལྟར་ཁྱེན་སྒྲོར་ལ་ལས་ཟེར་ན། ཡིད་རྒྱུད་མེ་ཏུག་
 གི་སྒྲུ་མེར་ལྷག་མཛོད་དེའང་དཔལ་དོན་གྱི་སྒྲོགས་སྒྲུ་ལངས་གྱི་ཡོད།
 ཞིན་གཅིག་བཀའ་ཤག་ཉན་ལྷན་ཤོད་གཞི་མ་རྒྱུད་ཏུ་ཡིད་རྒྱུད་སར་སྒྲན་
 རྒྱུར་མེད་པས་ནས་སྒྲིར་ཡོག་སྐབས། འགག་ནས་བཀའ་ཚོན་མཚེ་སྒོ་པས་
 ཡིད་རྒྱུད་ལ་དཀོར་ས་བསྐྱར་ཞུ་རྒྱ་ཞིག་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་བྱས་ཏེ་ཡང་བསྒྲུར་
 གཞི་མ་རྒྱུད་ཏུ་འཛུལ་ནས་ཡིད་རྒྱུད་མེ་ཏུག་ལ། རྒྱུ་མ་པ་མཁན་
 པའི་བྱ་རྒྱུད་གང་ལ་བརྟགས་བྱུང་སྐྱོད་ས་མཚོད་ཡོན་གཉིས་ལ་དོ་རྒྱར་
 ལང་རྒྱའི་གཤོ་ཐབས་སྤེལ་གྱི་མེད་དམ་སྒྲུ་མ་པ་འདུག་ན། གཙོ་བོ་སྒྲུ་
 འཛུར་ལུགས་གཞན་དང་ལས་དོན་ལ་ལུགས་གཞན་གནད་རྒྱུད་ཞེས་
 གསལ་འདེབས་ལྷན་པ་དེ་སྒྲུ་མེར་ལྷག་མཛོད་ཀྱིས་ཐག་ཉན་བརྒྱུ་བ་ནས་
 དཔལ་དོན་ལ་ལན་བརྒྱལ་བས་འགལ་རྒྱ་ཆགས་པ་འདྲ་ཟེར།

ཡང་བཤད་ཚུལ་གཅིག་ལ། ཞིན་གཅིག་བཀའ་ཤག་ཏུ་སྒྱི་མཁན་
 དཔལ་དོན་ཡོང་སྐབས་བཀའ་ཚོན་མཚེ་སྒོ་པ་གཅིག་ཏུ་ལས་མེད་པར་དང་
 སྒྲུ་མ་རྒྱུ་པ་སྒྲོས་སྒྲོས་པ་ཤད་དེས་བྱས་པའི་ཞོར་ལ་ཁོ་པས། “ལྷ་དཔུ་
 གྱི་བཅོད་བདེ་ཆེན་པོ་དེ་གཉིས་མ་པོང་ཁ་ལ་བརྒྱལ་བཞག ཞབས་པད་

ར་རང་གཉིས་རྩེ་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱུས་པའི་ཁྱ་བ་རེ་འབྱུང་ན། དེ་ནས་དེ་
 འདྲ་ཞིག་མ་རེད་པས་ཤིག་ཞེས་བཤད་པ་དེའི་གོ་དོན་ནི་སྐབས་དེར་ཁྱ་ལའི་
 རྩ་མ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་དང་པུ་ཆེན་བརྒྱད་པ་བརྟན་པའི་དབང་
 རྒྱལ་གཉིས་ཀ་སྐྱ་ན་པ་མོ་ཡིན་ལྟམས་ཁོང་གཉིས་མ་པོར་ཁའི་རི་ཁོང་ལྟ་
 ཅུ་བཞག་ནས་བསྐྱར་ཉི་ཤུ་རྒྱ་རྒྱ་དང་། སྤྱིང་སྤྱིང་གི་དབང་ཆ་འཕྲོག་ནས་
 ཁོ་རང་གཉིས་བཀའ་ཤལ་གི་ཉིན་ཤུ་ཙམ་ཙམ་ཁ་པའི་སྐྱ་བརྟན་དེ་བསྐྱུས་ལྟ་
 པའི་ཁྱ་བ་རེ་འབྱུང་ནས་རྟོག་ཅུ་ཆུ་ཆུ་ལྟའི་མནའ་སྐྱེལ་ཞིག་བྱས་ལྟ་
 བ། བོད་ཀྱི་དབང་ཆ་འཕྲོག་རྒྱུར་དེ་མིན་གྱི་གནད་འགག་མེད་མེད་པ་དེ་
 ཡིན་པར་བྲགས། མཚོ་སྐོ་པས་ཁོ་པས་བཤད་པའི་གོ་དོན་དེ་རྟོགས་ནས་
 བད་ཀར། “ར་ལ་ནི་དེ་འདྲའི་བསམ་སྒྲོ་མི་ལམ་ཏུ་ཡང་མེད། བཤག་
 པོ་ནས་བྱུང་དགོངས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཅ་བ་ནས་མ་བཞེས་རོགས་གནང་།”
 ཞེས་བཤད་སྐབས་ཁོས། ཏ་ཏ་ཞེས་གད་མོ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཤད་དེ། རས་
 ཞབས་པད་ཀྱི་ཁོག་པ་ལ་ཉུང་མོ་ཞིག་བལྟས་པ་ཡིན། དོན་ལ་དེ་འདྲ་ག་
 ལ་སྤྱིང་ཅེས་ཉམས་ཆོད་སྐྱུངས་པའི་རྒྱལ་བྱས་ཤིང་། བོན་བྱུང་གསང་
 པ་ཤོར་བར་བརྟེན་སྐྱོག་གཤོད་བརྒྱུལ་པ་རེད་ཟེར།

ད་ཅུང་བཤད་རྒྱལ་གཞན་ཞིག་ལ། མོག་མར་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་
 གྱིས་བཀའ་སྒྲོན་མཚོ་སྐོ་བར་ཉམས་ཆོད་ལེན་གྱིར་བསྐྱོར་གཏམ་གྱི་སྐོ་
 བས། “བྱམ་པ་རི་འདིས་ཉི་མ་སྐྱེལ་པ་ལས་མན་མོགས་དང་ཡང་མི་
 འདུག་པས། འདི་གཏོར་བཞག་ན་ཡང་འདྲ་འདུག་” ཅེས་བྲིས་པར་
 མཚོ་སྐོ་པས་གོ་བ་ལོན་པའི་ངང་། “དེ་འདྲ་བྱས་ན་ཏ་མལ་འཕྲུལ་ཆེན་
 པོ་གཅིག་བརྒྱུལ་མི་ཡོང་ངམ”ཞེས་མོས་མཐུན་མེད་པའི་ནམ་འབྱུར་ལྟ་

བཟུང་། འོན་ཀྱང་ཁོ་པས་མཆོམས་འདོག་མ་བྱས་པར་ཉེན་ཞིག་ཅེས་
 བཀའ་ཤིག་དང་སྤྱི་མཐའ་ཉམས་ལྷན་འཛུགས་སྐབས་དཔལ་དོན་གྱིས། ཡིད་
 སྤྱོད་མེ་ཏུག་ནས་ཆོས་སྤྱོད་མ་གཏོགས་ཆབ་ཡིད་ཀྱི་སྒྲིག་བྱས་ལས་ལུས་
 བ་སོན་དེས་ཤིག་གནད་ལུབ་མིན་ལ་ཡིད་སྤྱོད་ཤི་ལས་འགན་དཔོན་པོ་ལྟ་
 གནད་སྤྱི་ཞབས་བསྐྱེད་ཞིག་ར་རང་ཆོས་ལུས་ན་གང་འདྲ་འདུག་ཅེས་
 ཡོས་གཞི་བཏོན་པར་བཀའ་སྤྱོད་ཆོས་སྐབས་བཟུབ་ཀྱི་ཤེས་ཞིག་ནན་.....
 ཏན་ལྟ་སྤྱོད་ཡིན་ཆུང་ལན་འདྲ་ཆགས་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་ཅིང་། མཆོ་སྒྲིག་ཤེས་
 གནས་ཆུང་པ་དེ་དག་གསལ་ཉམས་ཀྱིས་ཡིད་སྤྱོད་ལ་སྤྱོད་མེད་ལུས་པ་མེ་.....
 ཏུག་བྱས་མཐོང་ནས་པག་ཉམས་ཀྱིས་དཔལ་དོན་ལ་ལན་བསྐྱེད་པར་བྲགས་
 ཟེར་བ་བཅས་ཞིབ་ཏུ་ཡིད་སྤྱོད་ཆུང་ལན་འདྲ་པར་བཟུབ་ཏུ་འདུག

དེ་བཞིན་དཔལ་ལྷན་དོན་གྱིས་བཀའ་སྤྱོད་མཆོ་སྒྲིག་བ་སྤྱོད་སྤྱོད་
 སྤྱོད་གཏོང་བྱས་པའི་སྤྱོད་ལ་ཡང་ཡོངས་བྲགས་ཏུར་ཆེ་བའི་བཤད་ཆུང་ལ་.....
 ཉམས་ན། ཉམས་གཅིག་དཔལ་དོན་གྱིས་མཆོ་སྒྲིག་བར་མཐུན་ཞིག་བསྐྱེད་
 པའི་ནང་ཆུང་པ་དེན་པོ་ཆེའི་བཀའ་འབྲེལ་གཞུང་དོན་གལ་ཆེ་ཞིག་སོན་
 མོར་བཀའ་སྤྱོད་ལྷན་བྱས་སྤྱི་མཐའ་སྤྱོད་ཤིག་ཏུ་ད་ལྟ་ཐེབས་དཔོན་ལ་.....
 བཀའ་སྤྱོད་གཞན་ལ་འདྲ་བར་སྤྱོད་ལ་མིན་པས་ཞབས་པར་མཆོག་ལས་མེད་
 ཐེབས་རྒྱུས་ཞེས་བཏང་བ་ཉམས། མཆོ་སྒྲིག་པ་དེ་འཕུལ་ཁོ་པའི་སྤྱོད་གནས་
 ཏུ་བསྤྱོད་སྐབས་ཐ་གནས་ཤི་སྤྱོད་པོད་པ་ཉམས་ཤིག་མཆོར་ནང་འཕྱུང་.....
 མཐུག་ཁོ་པའི་མ་ཏུག་ཆོས་པམ་མཐུག་པའི་ཞིན་བསྐྱེད་བྱས་པ་དང་།
 གསྤོམ་མཆོམས་མ་ཏུག་མང་པོས་བསྐྱེད་འཁྱོད་བྱས། ལས་པར་ཏུ་མཆོ་
 སྒྲིག་པས་མཆོ་པ་བསྐྱེད་བྱས་པའི་ན་གཤུངས་ཤི་གཤུག་ན་པར་པས་བྱེད་.....

ཆོས་ཁྱེད་ལ་ནོར་ཉམས་ཆོད་མཁན་ཞིག་ལ་བཅོད་ན་རེན་ཆེན་པོ་ཁྱེད་གི་
 རེད་ཅེས་བཤད་པ་ལྟར་ན་གཤམ་ཡི་ཐག་པ་བཅད་ནས་ཨ་ཡུག་ཆོས་ཉར་
 དེ་ནས་ལྷ་ས་ཕྱིད་རྒྱུ་ཆོས་ས་གས་ཟེར་བའི་རྒྱུ་ནས་མཆོ་འཁོར་...
 བར་བརྒྱུད་པ་རེད་ཟེར།

བཤད་རྒྱལ་གཞན་ཞིག་གི་དཔལ་ལྷན་དོན་ལྷུ་བ་ཤིས་མོག་གསོལ་ག་
 མིག་ཆ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་སྒོ་ནས། ཤིབ་ཆེ་མཆོག་ཤིང་གི་སྒྲིང་གར་ལྷུ་
 བརྒྱུ་ནས་སྒོ་ཕྱིད་བཏང་ཉེ་བཀའ་ཁོན་མཆོ་སྒོ་བ་མཁོན་འཁོར་བྱས་...
 ལྷུ་བས་མ་ཐུབ་ན་ལྷ་སྒོ་གས་ཡོད་དོགས་ཤིས་པ་ཕྱིད་པར་ས་ཤིབ་པར་ག་རེ་
 ཞོ་རེ་བྱས་ནས་ཤིང་ལོག་མ་བཏང་བ་དང་། ས་ཤིབ་སྐབས་ཞོ་བར་བྱས་ན་
 ཤིང་ལོག་སྐབས་གཅོད་རྒྱུ་ཡོད་པ་ལྟར་ཉེ་བཀའ་ལྷུ་བ་ཆོས་མཆོ་སྒོ་བ་
 དཔོན་གཤམ་ཆུ་ལ་རྒྱུར་ཞིང་། ཤི་རྒྱུར་ཞོ་རིག་ཐེབས་པའི་ཤིང་ཆོས་ས་
 བཟོས་པ་དང་། ཤོར་བྱ་གསལ་བ་ལྟར་ན་གཤམ་དེ་གཉན་པར་རག་ནས་
 ཆེས་ལྷ་སའི་པར་སྒྲིང་ནང་བཅོད་པ་བརྒྱུད་རིམ་པ་ཞིན་གཤམ་གསལ་ཅན་
 དེ་མཆོ་སྒོ་པའི་ན་གཤམ་ཡིན་པ་དོ་ཤེས་ཏེ་གཞི་ནས་ཆུ་ལ་བརྒྱུད་པ་ར་...
 འཛོད་པ་རེད་ཅེས་ཟེར། གཤམ་དེ་ཆེས་ལྷ་སའི་ཤོར་ལྷུ་བ་ལས་ལྷན་ནས་
 མཆོ་སྒོ་བ་པར་ལ་བྱུར་ཞིང་། ཡོད་ཞི་པའི་བཅོད་པ་ལྷོ་ལ་ཐོབ་ཆེས་ལྷུ་བར་
 མཆོ་སྒོ་བ་དོན་ལྷུ་བ་ཆེ་རིང་དེ་ཉིད་ཤི་རྒྱུན་གཤམ་པའི་ས་ནས་ཁོར་གིས་
 དེ་ཆོ་མཆོ་སྒོ་བཀའ་ཁོན་རྒྱུར་གཤམ་ལྷུ་བ་ཤི་ན་གཤམ་གསལ་ཅན་དེ་འདི་
 རེད་རྒྱ་ཞེས་ཞིག་ཆོན་གནང་བ་བཤད་ཐུང་གསལ་ལྷན་དཔལ་འཁྱེར་ཤིས་...
 གཞིགས་ཐོར་ཞེས་ད་ལ་གསུངས་ལྱུང་།

གང་ལྟར་དཔལ་ལྷན་དོན་ལྷུ་བ་ཤིས་མཆོ་སྒོ་བ་རྒྱུར་བརྒྱུད་སྒོ་ག་.....

གསོད་པར་བ་ནི་དོན་དངོས་གཅིག་ལྟར་ཡོངས་ལྷན་ཡིན་ཅིང་། དེ་
 རྒྱུ་ལྟར་ལྟོན་མཆོ་སྒྲིབ་འདས་ལྟར་སྒྲིབ་རིམ་བཞིན་མྱོང་ཚུགས་ན་
 ཆགས་ལྟར་བ་དང་། དེ་མིན་གྱི་གཞུང་ཞབས་གཞན་དག་འགའ་ཞིག་
 ལྟར་གས་སྒྲིབ་ཆ་མེད་ཏུ་ལྟར་བ་རྒྱུ་དཔལ་ལྡན་དོན་ལྟར་གྱིས་ཨ་ལྟག་
 བརྒྱུ་ནས་ཆུ་ལྟར་སྒྲིབ་གསོད་ཚུགས་བ་བཅས་དོན་ལྟོན་རིམ་ཚོན་ཉལ་
 ཡིན་ཚུར་མེ་ཏུག་གིས་ཁོ་པའི་བྱ་ཚུང་གི་ཁྱད་སྤྲོད་འགའ་ཤས་མཁྱེན་.....
 ཉལ་ལྟར་ཞིང་། དེ་འབྲལ་འབྲས་ལྟར་སྒྲིབ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་
 ལྟར་དཔོན་ནང་གི་ཁོ་པའི་ཚུགས་པོ་སྒྲིབ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་
 དང་མེ་ཏུག་རང་གི་ལྟག་མཚོད་བཅས་པ་དོ་ལྟར་མཚན་མོ་རང་ལ་གྱ་ཤར་
 བརྒྱུ་ནས་འཛིན་བཟུང་དང་འབྲལ་གྱ་སའི་ལྟོན་ལྟག་ནས་ལྟར་དེ་སང་...
 ཉིན་གཞུང་ལ་ཆེས་འབྲལ་དཔོན་པའི་ལོ་དོ་ལྟར་ཆ་ནན་གནང་བ་...
 ལྟར་ཁོ་ཆོ་ཆོར་མ་སྒྲིབ་ལྟར་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། ཏུས་མཚོངས་
 ལྟར་ལྟོན་ནས་དང་སྒྲིབ་བཅས་ལྟོན་མཁན་སང་ཞིགས་ཤོད་གཞིན་ཆུང་ཏུ་
 མེབས་དཔོན་གྱི་བརྒྱ་ཚོ་གནང་ཞིང་། དཔལ་ལྡན་དོན་ལྟར་སྒྲིབ་ལྟར་
 བཟུང་བྱ་ལྟོན་གྱི་སྒྲིབ་ཆགས་ཆུང་མཚོད་ན་ཡང་། བརྒྱ་ཚོ་འཁྱོར་འབྲལ་
 ཁོ་པ་རང་མཚོར་མ་བརྒྱུད་པར་ཚུགས་གཏོགས་ལྟར་ལྟོན་ལྟར་ལྟར་ལྟར་
 རིང་དཔར་ལྟར་ལྟར་མཚོས་ཁྱིད་ཨ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་དང་བཅས་མཚན་.....
 ལྟར་ལྟོན་ལྟོན་ལྟོན་ནས་དགའ་ལྟར་དཔོན་པར་འཁྱོར། ཁོ་པ་མ་ལྟར་
 ཏུ་ལྟོན་ཆེས་ལྟར་ལྟར་དགའ་ལྟར་དཔོན་པ་རང་གིས་ལྟར་ལྟོན་གས་དཔོན་
 ལྟ་ལྟ་ཡིན་ཞེས་མ་བརྒྱུད་པ་མ་ཟད། དགའ་ལྟར་ཏུ་ལྟར་བྱའི་རིམ་པ་

བཟུགས་ནས་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་

གྲིད་རྒྱུད་མེ་ཏུག་གིས་ཀྱང་བྱུགས་ཐག་ཚད་པའི་རྒྱ་ནག་པོ་དུ་སྤྱོད་...
 ཡམ་བཅ་ལ་བཀའ་བསྟར་གྱིས་སྟ་སར་ཡོད་པའི་རྒྱ་པོ་དུ་གཞུང་དཔལ་དང་
 ཡོད་ལམ་སེང་དགའ་ལྷན་ཏུ་དཔུང་འཇུག་གནང་ཞིང་། རྒྱལ་རྒྱུད་ཏུ་ཉེ་
 འདབས་ཀྱི་ཡུལ་དཔལ་ཀྱང་བསྟར་བསྐྱོངས་རིམ་རྒྱུད་སྤངས་པར་དང་། ལྷག་པར་
 སེ་ར་དཔོན་པ་ནས་དེ་སྤྱི་ལྷོ་རྒྱུད་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་གཞི་དང་བཅས་མ་.....
 བསྐྱལ་དངས་སྤངས་གྱིས་སེར་དཔལ་མང་པོ་གདོང་ལེན་ཏུ་ཐོན་འདུག
 འོན་ཀྱང་དགའ་ལྷན་དཔོན་པ་རི་བྲག་རྡོ་སྐྱེས་ས་བཅའ་པས་ལམ་སེང་
 འཇུལ་དཀའ་བ་དང་། དཔོན་གནས་ལ་གཏོར་བཞིག་མི་ཕྱག་པའི་ཆེད་
 རེ་ཞིག་དཔལ་དཔུང་གིས་མཐའ་བཅའ་པོར་བསྐྱོར་ནས་བྱེད་གཏི་དཔལ་
 ལྷན་རྡོ་ལྷུ་པ་ཆེས་འཕུལ་དཔོན་པའི་བརྟུན་དང་། རྒྱུགས་གཞན་
 ཞིག་ནས་འབྱུང་ཆུ་དང་། བཟའ་ཆ། མེ་ཤིང་སྐྱེས་པཀལ་འདོམས་
 དམ་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་བྱས་པར་བྲགས། སྐབས་དེར་པོད་དཔལ་ཆས་
 གཞས་བཏང་བའི་ཆོག་ལ།

དགའ་ལྷན་དཔལ་བསྟར་རི་དེ།

གནས་ལྷགས་མེ་མདས་བསྐྱོར་ཡོད།

དར་ཏན་དཔལ་ལྷན་རྡོ་ལྷུ་བ།

རྟོག་ས་མེ་འདུག་རྟོག་ཤིག །

ཅེས་བཏང་བའི་བཤད་སྟོལ་ཡང་འདུག མཐའ་མ་དེ་ཐུར་ཕུན་རིང་སྤྱོད་
 ཐབས་བྲལ་བར་བཞེན་དཔལ་ལྷན་རྡོ་ལྷུ་པ་ཁོ་རང་དང་། མ་ལྷག་
 མཁོན་མཉེར་མཁོན་པོ་ཐེར་བ་ལྷི་གཉིས་མཚན་གྱི་ཞིག་ལ་ཁང་ཐེར་...
 བས་ཐུར་མཚངས་ཏེ་མ་ཡུལ་ལ་འགྲུ་ཆོས་ཀྱི་ཤོ་སྐལ་ས། གཞུང་དཔལ་

གིས་རྒྱུ་ལ་དེད་བཅར་བར་བྱ་བ་མེད་པའི་ལུང་པའི་མདུང་སྒྲེབ་ལ་ཁྱེད་ཀྱིས་.....
 མཉུན་སྦྱོར་གྱི་རྒྱ་མཐོང་མཉུན་སྦྱོང་ལས་ལྷན་པ་མི་མང་པོ་ནས་.....
 རྒྱ་རྒྱ་མཐོང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་མཐོང་ནས། ད་ལྱུང་མ་མོང་ལས་དེའང་
 བཀག་ཚར་འདུག་ཟེར་བཞིན་འཆལ་འཆུབ་ངར་བྱ་བ་ལེ་ལུང་པའི་ལྷན་པ་
 ཟུན། ཀ་ཀོར་ཅུང་ཟད་བྱེད་རིང་གཞུང་དཔལ་བྱུང་ཉེ་མར་བཅར་
 ཡོང་ལྟམས་ཁོ་པ་ལྟ་བུ་མཐའ་ཟད་ཀྱིས་མ་སྒྲུག་མཐོན་པོར་དང་གཉིས་
 ཁོ་ཆའི་ལག་པར་མེད་པས་ན་ལྟག་པོ་རྩ་དཔུ་ལྷོང་ལྷོང་ལས་མེད། དེ་
 བས་ང་རང་གཉིས་པན་ཆུན་མེ་མདའ་འཆུབ་ནས་འཆི་རྒྱ་དེ་ལས་དྲག་.....
 པའི་མཐའ་གཞན་མེད་ཟེར་ནས་མེ་མདའ་ཁ་སྐྱོད་ཏུ་གཏད་དེ་གཅིག་
 གཉིས། གཞུག་ཞེས་བསྐལ་ཏེ་མཐོན་པོས་མེ་མདའ་འཆུབ་ནས་ཁོ་པ་དེ་
 གར་འཆི་བ་དང་། དཔལ་ལྷན་དོན་ལྟ་བུ་ཀྱིས་མེ་མདའ་འཆུབ་མེད་པས་
 མཐོན་པོ་མ་ཉི་ཤར་གསལ། དེ་ལས་དྲག་ལྷན་དཐོན་པའི་འཐོ་
 དཔའས་ཡོངས་ནས་མཐོ་རྒྱུ་ཏེ་ཞབས་པད་བཤད་སྒྲ་ཆེ་རིང་དཔར་
 ལྟག་དང་། ཁོ་པའི་མ་སྒྲུག་མོགས་ཟེར་སྒྲོང་གཙང་པོ་འགའ་ཞིག་བཅས་པོད་
 དཔལ་གིས་འཆུང་བཞུགས་བྱས་ཐོག དཔལ་ལྷན་དོན་ལྟ་བུ་ཀྱི་ལུང་པོར་
 འཆུངས་ཤིང་འཆུབ་ནས་རྩ་ཐོག་འཇུགས་པ་འཇུག་དཔལ་དཔུང་གི་ཏུ་.....
 ཅུང་ནང་འཆུག་ཅེ་ལྟར་འཁོར་རྩ་མར་ཁོ་མ་འཁོར་ཡང་ལྟས་པར་གསལ།
 དེ་ནས་འགྲུལ་ཞིབ་ལྷན་འཆུགས་ཀྱི་མེ་ཐོགས་ན་མས་ལ་མཆུག་འཆུག་.....
 སེད་རྒྱལ་དཔལ་ལྷན་ཁྱི་པ་མོགས་ཐུ་མང་པོས་དོ་ཆེན་ལྟས་པར་
 འཆིན་བཤད་སྒྲ་ཆེ་རིང་དཔར་ལྟག་ལས་ཞབས་གནས་དཔུང་ཐོག་མཐའ་
 དཔར་གཞུང་འཁོར་ཀྱིས་དོ་བདག་ཅེ་གདོང་ཐོང་ཏུ་རྒྱང་འཁྱེད་དང་། དེ་

ཕྱིར་ལ་ལོ་འཁྱི་རྒྱལ་ལ་ལ་མཆོངས་ཀྱི་ཤཀའ་ཅན་བྱམས་ཡང་གང་ཆོ་
གནང་ཞིང་། དཀའ་འབྲས་ཐུང་ཕྱི་མེར་བའི་མྱིག་གཞི་ཡང་དེ་ནས་
བཟུང་ཆ་ཞིག་ཏུ་བཏང་ཉི་མ་མའི་རུས་བལ་ཞི་རྒྱུང་ལས་མིང་སྤྱོད་
མི་ཐུག་གི་སྟན་ཐགས་ཀྱང་ཆེ་ཏུ་མོང་བར་བྱས་།

དོན་ཕྱིན་འདི་སྐོར་ཀྱང་ལའི་མཆོ་གཞིས་པའི་རྒྱལ་མར་ཏུ་ཐུང་ཕྱིན་
མོགས་གཞན་དག་དང་ཡང་དཀའ་མི་འཁུག་ཀྱང་། 1871ལོར་ཆུང་ལྷག་
འོའི་ཆེ་བ་ཤུལ་པའི་ནང་། “དེ་ན་ལས་སྤྱོད་འཇར་མཐོག་པོ་དཔལ་
ལྷན་དོན་ཐུབ་ཀྱི་དག་ཏུ་མེད་པས་ཉེ་མོ་པའི་སྤྱི་ལོ་ལྷན་ཆེད་ཀྱི་.....
རྒྱལ་པས་རྒྱལ་པའི་གས་(མོས་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོག་)ཀྱི་སྤྱོད་ཞུག་གས་
ཏུ་མའི་བར་མཆོང་མིང་། ལིང་ལོར་མ་ལོན་པར་དཔལ་ལྷན་དོན་ཐུབ་
ལ་བཞེན་པའི་དཀའ་ལྷན་ཀྱི་མིང་བཞིག་ལས་སྤྱོད་ཀྱང་། མོང་འཁུགས་
ཞམ་བན་ནས་ནོར་མིང་བཞུགས་ཤོན་མར་སྤོང་ཏུ་མོང་གཞིས། བ་
རྒྱལ་པོ་ནས་སྤྱོད་ཤུ་མི་མི་ཡོང་བའི་དེས་པ་མི་འཁུག་པས་སྤྱོད་པོད་.....
གཞིས་ཀ་ནས་སྤྱོད་ཀྱང་བཞུགས་དམོས་སྤྱོད་པོད་ཀྱི་དཔལ་མི་དང་། མི་
འབྲས་ཀྱི་ཐུ་ཐུས་ནས་སྤྱོད་ཀྱང་བཞུགས་པར་དེ་དག་ཆར་ཆུའི་དཀའ་.....
སྤྱོད་ཆེ་རུ་རྟེན་ཆེ་པོ་ཡང་ཏུ་ཆེ་བས་བསྤྱོད་ཞུང་། ”①ཅེས་པ་ཅི་མ་
གསལ་བ་དེ་ལས་དོན་ཕྱིན་ཐུང་རུས་ཆུགས་ལྷག་པོ་སྤོང་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་།
དཔལ་ལྷན་དོན་ཐུབ་ནི་དཔལ་ཕྱི་མི་རན་ཞིག་ཕྱིན་པ། སྤྱོད་པོད་པོད་
མོད་ཞམ་བན་ཞིན་ཞིན་ནས་སྤྱོད་པོད་མི་འབྲས་འཇར་ལ་བཞོད་འདོམས་...
བྱས་ཉེ་ནོར་མིང་ཏུ་རྒྱ་ལའི་ཆེ་མའི་སྤྱོད་འབྲས་འགན་སྤྱོད་ནན་པོ་ཐུས་པ་...

①(རྒྱལ་མར་དྲངས་ཤེས་མེ་མོང་ཤོག་གྲངས་184)

པཌས་མཚན་གྱི་འདུག

དེ་མིན་སྐབས་དེའི་གཞུང་ཡིག་སྐབས་ཞིབ་ཡུལ་ཆ་ཁྱེན་མ་འཛུགས་
ཁྱད་། རྒྱུ་ཁྱེན་འདི་ཡང་བོད་ཀྱི་དབང་འཛིན་ནང་ཁུལ་དུ་བྱུང་བའི་ལ་
རྒྱལ་ཡོངས་གཤམ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ལྟ་བུ། དེ་ལྟ་བུས་གཞུང་ཞབས་སྐབས་
ལྟ་སའི་མི་རབས་སྐོར་མའི་ནང་དེའི་སྐོར་གྱི་བཤད་རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་
པ་རང་གི་གོ་སྐོས་ཅམ་ལ་ཆད་འཛིན་མ་བྱས་པར། ད་ལམ་སྐར་ཡང་ལྟ་
ཁྱེ་ཆེ་དབང་རྒྱ་རྒྱུ་མཚན་དང་། རྒྱ་ཁང་བསྐྱོད་ནས་དཔལ་འབར་
མཚན། བཤད་སྒྲུ་དཔལ་ལྟ་དཔལ་འབྱོར་མཚན་སྐབས་གཞུང་ཞབས་
བཞུས་རབས་ལོ་རྒྱུས་མཁྱེན་ཡོན་ལྟ་བུ་པ་ནས་ལ་ཆེད་དུ་དོས་མཇལ་།
ཁྱིས་བཤད་སྒྲུ་དང་རྒྱལ་རྒྱལ་ཡོད་སྐོར་དང་། འདི་སྐོར་བཅས་བཀའ་
འདི་བཀའ་སྐོབ་ཁྱེས་དོན་ཆེད་མས་རང་གི་ཤས་ན་སྐོས་ཤང་ཡོད་ལྟ་ག་.....
མོར་རྒྱས་རམ་གནང་བྱུང་བ་ལྟར་བཤད་རྒྱུ་མི་འདྲ་བ་དག་ཁྱད་དཔུན་
གཞིར་རགས་འཛོད་ཁྱེས་ཤིང་། ཆ་བའི་དོན་ཁྱེན་ལྟ་བུ་དང་བྱུང་བ་
གལ་ཆེ་རིགས་ནས་གཅིག་མཐུན་ལས་ཉེ་བཀ་མི་འདུག་ཅིང་། མིན་
རྒྱུང་ལྟ་བུ་ཤོངས་རྒྱས་བཤད་སྒྲུ་ལྟ་ཆེས་ལྟ་དཔུན་(འདི་བྱུང་ཁང་
ནས་ལག་པར་བྱངས་)བཟའ་ཆེ་ནས་བསྐྱར་དུ་དེ་ལྟ་ལྟ་བུ་ལྟ་དོན་
བཤད་སྒྲུ་ཞིབ་ལས་ཉེན་འཛིན་དང་བྱིངས་རང་འཇགས་བྱིར་བསྐྱལ་བྱུང་
འདུག་ཁྱད་། ཀྱང་པོ་དཔལ་ཆག་ཤིས་ཀ་དང་། སྐོན་ལྟར་སྐོར་གཞིས་
ཀ། ཞེ་ཤག་སྐོར་གཞིས་ཀ། ཆེ་མང་དགའ་ཆས་ལས་འཛིན་འཇགས་དང་།
རྒྱ་ལོར་སྐོར་ནས་བཤད་སྒྲུ་ལྟ་ཆེན་པོར་མཛོད་ཅིས་གལ་ཆེའི་བཀའ་...
འདུག་ཁང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་ནང་གི་དོས་རིལ་ནས་ནས་ལྟ་བུ་བསྐྱེ

པལེས་མཛན་གྱི་པ་བཅས་མྱེར་སྒྲིག་བྱུང་མི་འདུག་ཅིས་དེ་ལས་བཤད་སྐྱོ་རང་
 བས་གསུང་བྱུང་བ་ལྟར་དེ་རྗེས་ཀྱི་དེ་པོ་དག་ལ་ཆག་གཞིས་ཀ་རྒྱ་ལའི་བཅུ་
 གཉིས་པའི་ཡབ་གཞིས་ཀྱི་འཁྱེད་ས་མཛན་ཏུ་བརྩམས་འདུག རྗེ་མེད་བཤད་
 སྐྱོ་དང་དཔལ་ལྷན་དོན་གྱི་པ་སྐོར་རྗེས་སོར་འབྲེལ་ཡོད་གཞུང་ཡིག་ཐོན་ན་
 དག་བཅོས་གནང་རྒྱུར་དེ་ཡོད་ཡོད་ས་གསལ་གྱི་དག་རྒྱན་ཆད་ལ་ཉེ་བ་.....
 བས་མ་ཅ་མེད་ཏུ་བྱུང་དོགས་ཀྱིས་འདིར་རགས་པ་ཅམ་པ་ཀོད་པ་ལའ་སོ།

རྒྱ་མ་ཆོག་ས་དེའི་བར་ཏུ་སྤྱི་ལོ་ 1870 ལོ་དུ་ལུགས་རྩ་ཡོར་རྒྱ་ལའི་
 གྲ་མ་མཆོག་གནད་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་བྱུངས་དང་། སེ་ར་མེག
 ཆེན་མེད་པོ་སོར་སྐར་ལས་གྲུ་བསྐོར་དམ་པལེས་སྤྱི་ཆིབས་བརྒྱུར་མོག
 ཆོས་ཚུགས་ཀྱི་དཔེ་དུ་སྐོར་ཅི་སྐར་ལྷོ་ལ་སྤྱི་ཁོང་ན་རེ་མ་གྱི་སྐབས་བཞིན་
 འབྲས་སྤྱི་བ་མཛོད་དཔལ་པོ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་རྩ་ལར་བདེ་ལྷན་རང་མྱེར་.....
 སེབས་དུ་ནང་འདུག

སྤྱི་ལོ་ 1872 ལོ་དུ་ལུ་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་
 མེད་མྱེར་དེ་རྩ་ག་རྩ་ཐོག་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་
 མེད་བསྐལ་བཟང་པོ་བྱང་ཏུ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་
 པོ་གཞིགས་ཞེས་དཔལ་ལོ་དེ་གི་ཁྱི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་
 མར་གྱི་ཆོག་འཁྱོས་ལས་བྱུང་རྩིགས་རྩིས་སོ། དེ་ནས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་
 ལུགས་ཀྱི་ཞིག་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་
 མོད་ས་རྒྱལ་དཔལ་མཐས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཞིགས་པ་ཆེན་པོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་
 ཁྱི་ལོར་དཔལ་པོ་བཅུན་པའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་

① (ཐམ་དེ་པོ་ལོར་བའི་དམིགས་བྱ་)

མཆོག་ཡིད་ལྡན་ཡིད་ལྡན་མཆོག་ཏུ་བསྐྱེད་པ་ཞིག་ལྟར་བྱ་སྒྲུབ་ཅི་དེ་དོན་...
 ཁོང་མ་པད་ག་པོ་ཆེན་པོར་སྒྲན་སྒྲན་པོར་བཞུགས་ཅན་པལ་བལ་བསྐྱེད་ལྡན་པ་
 ཉུང་དོན་སྒྲིག་ཐོབ་ཅིང་། སྐུ་བ་ཅན་སྐུའམ་གསལ་བཞེས་པ་སྐུ་གཉིས་མི་
 བསྐྱེད་ཆེད་ཡིད་ཀྱི་རོགས་སྐྱོར་ལྟར་ཏུ་བསྐྱོས་ཆོག་པ་ལྟ་དོན་ཕྱི་ཡིད་.....
 བཤད་སྐུ་བ་དང་། ཡོངས་འཇོག་གི་ལྟར་མཆོག་རབ་དཔལ་ལྡན་པ་ཅན་
 ཉན་པེམ་པར་ཡིད་ཀྱི་རོགས་སྐྱོར་ཁོང་ག་པེན་པོ་ཆེ་དཔལ་པོ་བཅུ་བརྒྱད་
 བར་པེམ་ལྡན་གྱིས་དཔལ་པོ་བཅུ་བརྒྱད་ཏུ་ཐེབས་པ་ན། ཆོན་ནས་ཁོང་
 མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཁྱེད་མཆོག་ལྟར་ལྟགས་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་གསུང་འཇུག་...
 བསྐྱེད་པ་སྐྱོར་(1873ལོ་)ཆུ་ཕུ་ཉེར་ལྔ་པ་ཉིས་པའི་ཆེས་པུ་པའི་དཔལ་
 སྐར་བཅོད་སྐྱོར་དཔེ་བའི་ཉིན་མ་མོར་མ་པར་ཡང་ཉེར་ནས་རོལ་ཆ་དང་...
 གཉིས་ཀྱིས་སྐུའམ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཆུང་ཉི་ལོད་ཆེན་པོའི་གདེངས་ཆའི་.....
 བཞུགས་ཁྱིའི་དཔལ་སྐུ་གསུང་ལྟ་བུར་པའི་ཐམས་ཀ་དང་། ས་ཐེར་གྱི་རེའ་
 ས་ཐམས་ཀ། དེའི་མཐུན་ཏུ་མཆོད་སྒྲིག་སྒྲིག་གསོལ་དང་། ཁོང་ས་མཆོག་
 བཞུགས་ཁྱི་ཆེན་པོར་ཞབས་སྐར་འཁོད་པ་ནས་ཐོག་མའི་ཉིན་པེམ་ཀྱི་.....
 མོ་བཅས་ཆེ་སྐྱོད་གཞུང་ས་ནས་མཆུང་དང་ཞིང་ཁམས་ཆུ་མཆོད་པའོད་པ།
 ཉིན་གསུམ། ཐུན་ཐོངས་འཇོག་པ་དང་ལྟར་ཞབས་པད་ནས་པུར་ལྟར་
 ཉོག་ཡན་དང་། ཉན་ལྟ་ལས་སྒྲི་བཅས་ནས་མཆུང་དང་སྐུམ།པོ་
 ཡང་ཡང་ཉེར་དང་ཉི་ཞེས་གྱིས་མཆོན་ལྟམ་ཁག་ནས་བསངས་རོལ་རྟ་.....
 བསྐྱེད་པ་དང་བསྐྱེད་པོས་མཆོད་པའི་སྒྲིན་གྱིས་ཞིང་ཁམས་ལྟན་བཀའ་...
 ཞིང་། དེ་ནས་པལ་པེ་སྐྱོན་ཆེན་དང་ཆེ་ལྟན་སྐུ་གསུང་ནས་སྐོས་སྒྲིས་གདན་
 ལྟ་དང་བཅས་པོ་ཡང་དཔལ་པོའི་ཆོས་མཆོག་ཡིད་ཞིའི་སྐུ་ཆོགས་ལྟ་.....

གདན་ཁྱེད་ཀྱིས་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱར་པ་དང་པོ་དང་བཅུགས་མཉམ་པལ་ཡང་
 དེར་འཁོད་ཀྱིས་མཁའ་འབྱུང་བསྐྱར་པ། རྒྱ་དཔོན་རྣམས་ནས་ཡུར་
 མཁའ་དར་ཐུལ་པ་མྱིར་སྒྲིག་བསྐྱེད། རྣམ་སྒྲུ་རྒྱ་དཔོན་གསུང་བཟང་པ་
 བཅས་ནས་པུ་ཤིས་པའི་ཆོགས་ལྷ་བཅད་པ་གདངས་སྟེན་པོར་བརྒྱུད་དེ་
 བུ་ཤིས་རྣམས་ཉམས་ཀྱིས་མིན་ཞུ་བའུ་ལ་ཉམས་ལྷ་ལ་ཉེ་མེ་ཉམས་ཤི་ཆར་.....
 སང། རྒྱུས་སྟོན་ལྷ་པ་འཕེལ་ཉེར་ཤིས་རྒྱུར་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱར་ཀྱིས་...
 མཉམ་འཁོད་མཁའ་པོ་ནས་མཁའ་དར་རྟེན་གསུམ། རྟེན་འབྲེལ་མེ་མོ་མོ་
 རྣམས་མཁའ་དར་རྟེན་ལྷ་པ་ལ་ཁོད་ཀྱིས་ཤིས་ལ་ཁོད་ཀྱིས་མེའམ་རྟེན་
 རྟེན་ཤིས་ཤིས་ལ་མཉམ་ལྷ་པ་བསྐྱར་པ་ལྷ་པ་བསྐྱར་ལྷ་ལྷ་པ་མཁའ་པོར་...
 བར་མཛོད་དང་། རྟེན་འབྲེལ་ལ་མེ་པོ་པོ་བསྐྱེད། ”① ཅེས་
 བཅས་པ་ལྷ་པ་མེའམ་འདིར་མིན་ཀྱི་སྒྲུགས་འཁལ་དཔོན་ལྷ་པ་ཁེས་པ་དེ་...
 ཡང་ཁོད་མ་ཆེན་པོར་ལྷ་པ་པལ་པལ་དཔུང་མཛམས་ལྷ་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་...
 གནང་བ་ཡིན་ཆུང་ནན་ཉན་ཆེན་པོས་གསལ་བཤད་བྱས་འདུག

1874 པོད་ཤིང་ཁྱི་པོར། རྒྱ་པོར་ཁྱི་པོ་མཛོག་ལྷ་པ་ལྷ་པ་

གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྷན་རྣམས་པར་རྒྱལ་པའི་མིང་ཏུ་སྒྲུ་བརྒྱུད་དམ་...
 བཅས་ཆིབས་བསྐྱར་དང་། དེ་ནས་ལམ་བསྐྱར་ཉེ་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་
 སོགས་སྟོང་ཏུ་ལྷ་ཁྱི་གནས་གཤིགས་བཅས་ལ་མེའམ་ཉེ་ལྷ་པ་དེ་དག་གི་...
 དད་ལྷན་པོར་སྒྲུ་ལྷ་པ་མཁའ་ལྷ་པ་དང་ཆོས་འཁོར་སོགས་ཡིན་ཀྱི་རེ་...
 འདོད་སྒྲོང་པར་མཛོད།

1875 པོད་ཤིང་མག་པོར་ཁྱི་པོ་གཉིས་པའི་“ཆོས་ཉེར་བསྐྱར་ཉིན

① (རྣམ་ཐར་དྲུང་སྐུ་མེ་མོ་པོ་གསུངས་ 191—192)

ཡ་ཚོན་ཏུ། གོང་མ་པདག་པོ་ཆེན་པོ་སྤང་དྲི་གནས་གསེགས་ཀྱི་དྲུལ་ཅེ་
 འཕྱོར་འཕྲལ་པོད་བཞུགས་ཨམ་པན་ནས་མང་བྱ་སྤྱལ། གོང་མ་པདག་པོ་
 ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་མཆན་གྱི་སྒྲན་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་གསེས། གོང་མ་མཆོག་
 བས་ཀྱང་སྤྱགས་འཕྲེང་གི་ནམ་པ་མཛད་ཅིང་། ཆོས་ཀྱི་མ་ཙུ་ཉིན་ཆོགས་
 བཙུང་མེད་སྤྱིང་ལ་སྤྱགས་ཞིབ་པ་སྤྱངས་ཆེས་གོང་མ་པདག་པོ་ཆེན་པོ་འི་.....
 དགོངས་རྒྱུ་ཉིད་ཤོད་ཐམས་ཅད་ལ་གནས་གསེགས་ཀྱི་ཆེད་པས་འཕྱོད་
 གྱིས་ཉིན་ནམས་ལ་སྤྱགས་སྒྲོན་སྒྲོན་གལ་འབྱལ་གནང་དང་། རྩོམ་པོ་
 སྤྱན་རྒྱུ་མཛད་འབྱལ་ཞལ་འདོན་དང་བཟང་པོ་སྤྱོད་པའི་སྒྲོན་ལམ་.....
 རོགས་ཀྱི་ཞལ་འདོན། དཔལ་ལྷ་ཚོག་ཏུ་གནས་གསེགས་ཀྱིས་དཔལ་ལྷ་
 ཞི་དྲག་ལ་གསེར་སྒྲེམས་འཕྲིན་པཅོལ་དང་། དཔལ་ལྷོག་ཡང་ཉིང་ནས་
 སྤྱང་མེད་ཆེན་ཏུ་གོས་སྤྱོད་པའམ་པར་རྒྱང་གསེགས་ཀྱིས་སྤྱགས་སྒྲོན་...
 ཡུན་རིང་ཅམ་མཛད། ①"ཅམ་གསལ་ཞིང་། དེ་མོར་གོང་མ་གོང་རྒྱ་ཁྱི་
 ལ་ཐེདས།

མ་དེའི་རྒྱ་པ་གསུམ་པའི་ཆོས་པའི་ནས་པའུང་བུ་ལའི་བྲ་མ་མཆོག་...
 ལ་སྤྱོད་པའི་པའུན་གཞི་ཕྱག་ཅིང་། གསོལ་སྒྲན་འཕྲོད་པའི་ཉིན་དང་ཞེས་
 པའུན་རིམ་ཕྱོ་རིམ་པའུན་གྱིས་གནང་ཅང་། དངས་སྤྱོད་མ་ཕྱང་པ་མ་ཟད་
 པའུན་པཔ་ཐེ་མོད་ཏུ་རྒྱང་ནས་མཐར་དཔྱང་ཡངས་ཉི་ཤུ་རིང་ཐེདས་...
 པའི་ཤིང་མག་རྒྱ་པ་གསུམ་པའི་ཆོས་ཉི་ཤུ་ཉིན་ཅེ་སྤྱང་གི་གསེལ་རྒྱང་...
 ཉི་ཤོད་ཏུ་དགོངས་པ་ཆོས་དཔྱིངས་ཀྱི་མིམ་རྒྱལ་པའུན། དེ་འབྲལ་པོད་
 པའུགས་ཨམ་པན་དང་། ཞལ་འཁྱིང་གཅི་པོ་རྒྱས་པཅས་སྤྱང་གྱི་

① (རྒྱལ་མར་དྲུང་མ་ཤེས་ཐེ་མོར་གོས་སྤྱོད་མ་231)

ཡོན་ཆས་དང་བཅས་ཏུ་གདུང་ཞིག་པོ་ཤིང་མཁའ་ལྷན་ལྷན་གྱིས་། ལྷ་ས་
ཡམ་ལྷ་ས་ཡུ་དཔོང་ལ་ཁོ་གས་མཆོད་ཞིག་ཏུ་ཆེ་ཞིག་ཏུ་བ་ལྷན་པ་ཡགས་ལོ།

[illegible]

མཁ་དེབ་ནང་གསལ་བ་ལྟར་ན། “ཀོང་ལུའི་ཁྱི་བཞུགས་དང་པོ་
(1875)ཤིང་པག་ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་ལ་ཁོང་ས་རྒྱལ་དབང་.....
བཅུ་གཉིས་པ་ཆེན་པོ་དཔུང་མལ་ཉི་ཤུའི་ཚོག་གཞིམ་ཁྱི་མ་ཐང་ཅན་.....
ཡི་ཚུལ་བཞུགས། ཟླ་བའི་པིང་པོ་དཔྱི་ལས་དོན་བཀའ་བཀའ་གིས་འཕུམ་པའི་
པོ་དཔུང་མལ་ཆོགས་འདུ་ཚུལ་འཛིན་མལ་ཐུན་ལོས་ཚོག་ནས། ཡི་ཚོས་རྩ་
ཆོག་ཆེ་ཐུང་ཉོ་ཚོག་ཐུང་ག་དབང་དཔལ་ལྷན་ཆོས་ཡི་ཚུལ་མཆོན། ཀོང་
ལུའི་ཁྱི་བཞུགས་དང་པོའི་པོ་དེ་གར་མི་དཔྱི་ཁྱི་ཁྱི་ལ་དབང་བསྐྱར་”ཞེས་.....
གསལ་བ་ལྟར་ལམ་པོ་དཔྱི་བཞུགས་ལམ་པོ་དཔྱི་ལ་དབང་བསྐྱར་ཡིས་མི་དཔྱི་
ལས་ཆོས་ཡི་ལག་ན་པེལ་པོ་དཔྱི་” “མེ་ཐུང་(1877)པོ་ཚུལ་ཆོས་
ཆོང་པོ་ཡི་ཆོ་པོ་པེལ་པོ། ”①ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དེ་ནས་རྒྱལ་ཆོས་ཡི་.....
ལག་ན་དབང་དཔོན་ལྟ་བུའི་པེལ་པོ་ཆོག་པོ་ལ་ཆོང་པོ་ལ་ཆོ་ཆོག་ལྟ་བུ་
པེལ་པོ། རྒྱལ་ཆོན་པོ་དཔལ་པོ་ལྟ་བུའི་ཆོག་ནས་ལྟ་བུ་དཔུང་པེལ་པོ་
གསེར་ཐོང་གསེར་པེལ་པོ་ཡི་ཆོ་པོ་དཔོན་པོ་དཔལ་པོ་ལ་ཆོན་པོ་ལ་ཆོང་པོ་.....
དང་། རྒྱ་བཅར་ལྟ་བུའི་ཆོ་པོ་ལ་ཆོན་པོ་དཔོན་པོ་ལ་ཆོན་པོ་ལ་ཆོན་པོ་དཔོན་པོ་
ལྟར་གསེར་ཐོང་པོ་ལ་ཆོ་པོ་ཡི་ཆོ་པོ་ལ་ཆོན་པོ་ལ་ཆོན་པོ་ལ་ཆོན་པོ་.....
ཆོ་ཆོན་པོ་དཔལ་པོ་ལ་ཆོ་པོ་ལ་ཆོན་པོ་དཔོན་པོ་ལ་ཆོན་པོ་ལ་ཆོན་པོ་ལ་ཆོན་པོ་.....

①(དེས་ཐོར་མོང་པའི་དཀྱིགས་ལུ་བློ་བྟན་གྲོ་བར་། 32)

མཛད།

སྐྱུ་ཕྱེད་འདིའི་ཡལ་ཚད་ནི། རྒྱ་ལའི་སྐ་མ་བརྒྱད་པའི་ཡལ་གཞིས་ལྷ་
སྐྱུ་དྲག་ཆལ་པ་དང་། བསྐྱེད་པའི་འཁྱོད་མ་ཞོན་ཏུ་གོང་པོ་དྲག་ཆག་
གཞིས་ཀ་ལེ་ལག་དང་བཅས་པ་གསར་ཏུ་བསྐྱེད་པས་ཡལ་གཞིས་ལྷ་སྐྱུ་.....
པའི་འཛིན་འབྲས་གཞན་ལས་ཀྱི་ཆེ་པ་དེ་ལྟར་ཆགས་པ་ཡིན་ནོ།

དབྱིན་རི་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པས་ཐུག་པ་ནས་ཡུང་གོའི་པད་.....
ཁྱོད་མ་ལ་བཅན་འཁྱེད་ཕྱ་ལེན་པ་བཅས་པའོད་པ་ལྟར་རྒྱ་ལའི་སྐྱུ་ཕྱེད་བརྒྱ་
གཉིས་པའི་སྐྱུ་རིང་ལ། དབྱིན་རི་ལ་འབྲས་ཁྱོད་མ་ལ་དཔུང་འཁྱེད་ཕྱ་
མཐར་དབྱིན་འབྲས་དབར་འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་ཆིངས་ཡིག་འཛག་དཔོན་
ཡུང་དོན་ནང་། སྐད་དབྱིན་རི་པོད་ལ་འབྲིས་འབྲུལ་ཁྱེད་པད་པོད་པའི་
གཏུན་འབེབས་སོགས་ཕྱས་པོད། པོན་ཡུང་པད་ཕྱགས་ནས་དབྱིན་རི་
མི་ལྷ་ནང་འཁྱེད་མི་པོད་པའི་དམ་བསྐྱེད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཁྱེད་ཀྱི་པོད་...
པར་བཞེན་ཁོ་པས་ཕྱགས་གཞན་ཞིག་ནས། ཆིང་གོང་མའི་ཡུང་དཔུང་
པོད་གཞུང་ཉམས་ཀྱང་དན་ཅལ་ཏུ་ཡུང་པ་དེ་ལ་གཞོན་ལུགས་ཀྱང་དེ་.....
པོད་ལ་ལིམ་འཁྱེད་ཕྱ་རྒྱའི་ཐབས་དན་ཡང་འཆང་གི་པོད། ལྷ་ཉན་ཡུང་
གི་བཅམས་དེཔ་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། 1876 མོར་(ཆིང་རྒྱལ་རབས་
ཀྱི་གོང་ལུགས་ཁྱི་མོ་གཉིས་པ་)དབྱིན་རི་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པས་ལུག་
ནན་ཐེང་ཕྱལེ་ཡི་མི་དམངས་ཀྱི་དབྱིན་རི་པོད་ཀྱང་མ་ཅ་ལེ་བསད་...
པའི་དོན་ཀྱི་དེར་ཁ་གཡར་ཏེ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་པོད་གཞུང་ལ་.....
འཛིགས་ནས་བསྐྱེད་པས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་པོད་གཞུང་གིས་མི་ཏུང་.....
ཡུང་སྐྱུ་ཆལ་ཏུ་བསྐྱེད་ཏེ་ཡུང་གོང་བཅའ་པོད་དབྱིན་རི་གཞུང་ཆལ་...

[illegible]

ཁྱིམ་ལ་པ་)དུམྱ་འི་པཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པས་ཆིངས་ཡིག་གི་དོན་.....
 ཚན་དེ་གཞིར་བཟུང་ནས་མ་ཅ་གོའི་མིང་རྒྱུང་དུ་ཨའོ་མི་བྱ་ཁའི་.....
 ལའི་སྐབས་བཏང་སྟེ་མཚན་ཚན་ནས་ཤོད་རྒྱུངས་ལུ་ལུལ་རྒྱུང་ལ་འགྲོ་...
 ཅིས་བྱས་པ་མ་ཟད། བེ་ཅིན་ནས་ཤོད་བཞུགས་ཨམ་པན་ལུང་ལུའི་ལ་ཡི་
 གེ་ཞིག་བཏང་བ་དེའི་ནང་རུ། བཀའ་ཤག་ལ་རྒྱ་དམག་དང་ཤོད་དམག་
 བདམས་ནས་ལྷ་རྟོག་དང་ལུང་རྒྱུང་བྱེད་པར་གཏོང་དགོས་པའི་བརྗོད་...
 གཏོང་དགོས་ཞེས་བཤད་ཡོད་པ་རེད། བཀའ་ཤག་གི་ལག་ཏུ་སྤྱི་སྤྱིང་པ་
 ཤོད་རྒྱུངས་ལུ་རྟོག་ཞིག་བྱེད་པར་ཡོང་རྒྱུའི་རྒྱུ་ཡི་གེ་འབྱུང་རྒྱུ།
 དུས་གཅིང་གི་ཁེར་སྒྱུ་འགོ་པའི་ཤོས་ཚོགས་པལ་ཚོགས་ཤོག་གོ་བལྟར་བྱེད་...
 སྐབས་སྤྱི་སྤྱིང་པ་ཤོད་རྒྱུངས་ལུ་ཡོང་རྒྱུར་མགྱོག་གཅིག་ཏུ་རོ་རྒྱལ་བྱས་།
 པར་མ་ཟད། སྤྱི་སྤྱིག་གན་རྒྱ་སྤྱི་ཆེ་ཆེ་ཞིག་བཞག་ཚོགས་ལའི་ཁྲ་མ་དང་
 པར་ཆེན་ནམ་གཉིས་སྤྱི་མཚན་དང་ཤོར་བཞོད་དེ་ཤོད་བཞུགས་ཨམ་པན་...
 ལ་སྤྱི་སྤྱོན་ཞིག་རྒྱལ་ནས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་སྤྱི་གོང་མར་བརྒྱད་ལྷ་གནང་...
 དགོས་པའི་ཁྲང་བྱ་བཞོད་ཡོད་པ་རེད། གན་རྒྱ་(སྤྱི་སྤྱོན་)དེའི་ཡི་གེ་
 ཆ་ཆིང་གསལ་རུ་གསལ།

གཞུང་གནས་སྤྱི་ལས་དོན་འཁུར་འཛིན་ལུང་ཞན་རྒྱུང་ཅོ་ཚོགས་
 ལུ་རོད་སྤྱིས་བྱས་པ་ཆེན་པོས་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་དང་པར་ཆེན་ཞེན་ཉེ་ནི་ཞམ་
 གཉིས་སྤྱི་བཀའ་སྒྲོལ་རྒྱུར་ཤོད་རྒྱུངས་ཡོངས་སྤྱི་ཅོ་ཚོགས་ལུ་ཁག་དང་།
 གདན་ས་གསུམ་སྤྱི་མཁན་པོ། རྒྱལ་ཡཔ་གསར་ཤིང་། བའི་རི། ཤོད་
 དཔོན་ཁེར་སྒྱ། དམག་དམངས་བཅས་སྤྱི་རྩེ་ཁྱིད་དེ་སྤྱི་སྤྱིག་གན་རྒྱ་སྤྱི་
 ཚོ་ཆེ་བཞག་དོན་རྒྱུར་བཀའ་མངགས་ཤོད་བཞུགས་ཨམ་པན་སྤྱིས་རོད་.....

[illegible]

ཡིན་པ་ཤར་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་སྐོར་པ་ཤར་སྒྲུབ་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་པ་གཅི་...
ལག་ཏུ་ཤར་བཞུགས་ལམ་པ་ལྟུང་པ་ཡིན་པའི་པར་པ་སྐོར་སྒྲུབ་པ་དེ་དག་...
གི་གནད་ཏུ་མེད་པའི་པ་ལྟགས་ནས་མེ་མོ་ཤར་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་མེད་པ་ལྟུང་.....

དཀྱིལ་མོན་གྱི་སྒྲིབ་པ་ཡི་ཕྱི་རྒྱུ་འཛིན་པའི་ཤིགས་དེ་དག་གཏན་ནས་
ཐུང་པ་ཆེན་པོར་ཁྱེད་ཀྱི་ཚོགས་པས་རྒྱལ་ཁབ་ཁབ་ཤི་མི་ཞིབ་སྟེ་ཉལ་རྒྱ་མི་དང་.....
པ་དྲ་པ་ཆེན་པོས་ལྷན་ལྷན་དྲུང་ཞུར་ཞུར་ལྷུང་དུ་ཤིགས་པ་ཡི། ཆེད་གཞི་

མཛོད་ཀྱི་གསལ་བྱེད་རྒྱུ་མཛོད་པ་པ་ལོ་གསལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གཞུང་མ་པར་ལ་མང།
མང་ཞིང་གིས་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ནས་ཡང་ཏུ་གསལ་བོར་གཞུང་ཞུང་བས།

པདྨ་ཆོངས་ཀྱི་ཕྱི་མིང་པ་གཏན་ནས་ཡོང་ཚུངས་མེད་པའི་ཆོག གོ་མ་གཤིས་
དང་ཆོས་ལུགས་གང་ཅི་མི་འདྲ་པ་ཡིན་སྟངས་ཆོས་རྒྱུ་ཡུལ་ཚུགས་ལ་
འགག་ཕྱེན་ཡོང་ཉིན་ཆེ་སྟེ་མེད། པདྨ་ཆོངས་མིང་སྟེ་དཔངས་

ཡོངས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ཡོད་པའུགས་ལྷན་པོ་གནང་ཉིད་ཀྱིས་མོ་ཆེ་ཆེ་ཆེ་ཆེ་
གནང་ཉིད་པར་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཡོད་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཡོད། དཔུང་གཙང་གཞིས་

མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་སྔར་མ་ཆེན་པོས་བཀའ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་
 ལུ་མེད་བསྐྱེད་པ་དང་སྤེལ་དང་། ཆོས་རྒྱུ་གྱི་ཡུལ་ཕྱགས་ལྷན་ལྷན་

གནད་པའི་བཀའ་དྲིན་ལྷན་པའི་ཆ་ཙམ་ཡང་གཞལ་མི་སྟབ་པར་
 ད་རུང་རྟིག་པ་མིག་པམུ་མཐུ་ལྱིས་བཀའ་གཙམ་ག་ཡོད། མྱི་མྱིར་པའི་
 གཤིས་ཀར་བལྟས་ན་ཁོ་མོ་མི་བཟང་པའི་ལྷན་པའི་གཏུབ་ནས་མིག་པམ་

[illegible]

མེད་པཅས་ཀྱིས་སྐྱབ་མོང་ཏུ་སྒྱི་སྐྱབ་མོག་མེལ་ཅེ་བརྒྱབ་ཡོད། ”①ཅེས་...
འཁོད་འདུག

ཁོད་གསལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་རིགས་དེའི་མོག་ནས་དེའི་མོག་ཅི་ལྟར་ཁོ་པཅན་...
རྒྱལ་འོང་ལྷགས་པས་པཅན་འཁོར་ལྱི་དམིག་ཡུལ་རྒྱལ་ཅེད་པོད་དང་མེས་...
རྒྱལ་ཀྱི་འབྲེལ་བར་རན་མེས་རྒྱུ་ར་པཅདས་ཀྱིས་༥ཉོར་པའིག་རི་ལྟར་...
བཏང་ཡོད་པ་དང་། པོད་ཀྱི་འཁོ་དམངས་ཚང་མས་མེས་རྒྱལ་ཀྱི་མཐའ་
མཚམས་རྒྱུ་རྒྱལ་བྱེད་མྱེད་མེས་མེས་ཐག་ཅི་འདྲ་པཅད་ཡོད་པ་ཡོགས་.....
གསལ་བར་མཚན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྒྲིང་ལྟར་པའི་ཡིག་ཆ་འདི་རིགས་...
བཟེད་པར་མངས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། རྒྱལ་གཅེས་ཀྱི་སྐོལ་རྒྱུན་ལྟར་
པའི་པོད་མི་དམངས་ཀྱི་སྒྲིང་སྒྲོལས་དེ་ལྟ་ལུ་མི་རལས་རྗེས་མར་སྐོལ་གསོ་...
ཅུ་རྒྱུད་དེ་ཡོད་ཀྱི་དོན་སྒྲིང་ཡང་ལྟར་པ་རཅས་ལ་བརྟེན། སྐབས་དེའི་སྒྱི་
ཡིག་གན་རྒྱ་རྒྱ་མོ་ཅེ་དང་། སྒྱི་སྐྱབ་ཀྱི་མ་ཡིན་དོ་མ་ཡོགས་རང་རྒྱུངས་
ཡིག་ཆ་གསལ་ཁོངས་ཡོད་པ་གཞིར་རཅས་ཀྱང་། ར་ཆའི་རྒྱུད་ཡུལ་ཏུ་རྒྱུར་
ཐབས་ཐལ་རྟལས་ཏུ་མ་ལུ་འདི་ཆ་ཚང་དངས་པ་ཡིན། ད་ཏུར་ཡིག་
རིགས་དེའི་ནང་། “པོད་རྒྱུངས་ཀྱི་ཁོད་འོག་ཚང་མས་སྒྱི་སྒྲིང་པ་པོད་
རྒྱུངས་སྒྱི་ཡོང་བར་དོ་སྐོལ་བྱེད་རྒྱུར་སྐོ་ཐག་ཚད་པའི་རྒྱུད་རྒྱལ་འཁོར་པ་...
དེའི་མཐུན་ཏུ་པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་སྒྱུར་ཀྱའེ་ཅི་ལུ་གཉོལ་མེད་ཏུ་རྒྱུར་...
ཉེ་ཁོད་མ་གོང་ཞུས་ལ་མྱིད་གཞུང་འདིས་རྒྱགས་པ་དལུ་བཞུགས་ཀྱི་ལྟ་...
པ་མཁའིག་བརྒྱུར་བྱས་ཉེ་མི་མང་གི་སྒྲིང་རྒྱགས་ཐལ་དུགས་པ་དེ་ཁྱེར་ནས་...
ཁོད་མ་གང་ཉིད་ཀྱི་མཁའིན་དཔྱད་ཐབ་ཅིང་ཡངས་པའི་བཀའ་དང་འགལ་...

①(ཧཱ་ཁའི་སྒྲ་མའི་ནམ་ཐར་ཞེས་པའི་པོད་ཡིག་དེའི་དོན་260—264)

བའི་རིགས་བྱས་འདུག་.....གཞུང་གནས་ཀྱིས་ལྷ་དཔོངས་དཀྱུག་བྱེད་ཀྱི་...
 རྒྱ་ཡིག་སྤུལ་བ་ལས་བཀའ་ལ་པཅི་སྐྱུང་མི་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཆན་ཆང་མ་ཇི་...
 མ་ཇི་བཞིན་སྟུན་མེད་རྒྱས་ཡོད་ལགས་ན། གཞུང་གནས་ཀྱི་ལས་དོན་
 འཁུར་འཛིན་བྱེད་མཁན་རྒྱུ་ཞན་ཉ་ཚོག་སྤྱོད་དང་། བཀའ་སྟོན། སྤྱི་
 རྒྱལ་མཁན་པོ་སོགས་ལ་ཉེས་ཆད་དྲག་པོ་གཙོད་དཔོན་པའི་བཀའ་སྟོན་ལ་...
 གནང་ཡོད་པ་དང་། ཕན་གྱིས་ཉིང་རེགས་དང་འཆམ་མཐུན་བྱེད་
 ཐབས་བྱེད་བྱལ་མེད་ལ་ཞབས་འདེགས་རྒྱས་པ་ཐུན་པ་ཞིག་ཡུང་བྱེད་བྱལ་
 མེད་པས་ཕན་ལའང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་ཉེས་ཆད་ལྡིང་པོ་གཙོད་དཔོན་པའི་...
 བཀའ་སྟོན་གནང་ཡོད་པ་ཏུ་རྒྱ་མ་ཟད། གོ་གནས་མཐོ་པའི་མི་ལྷ་འཛོན་
 ཐང་ཅན་ཞིག་པདམ་ནས་པོད་སྒྲོངས་སྤྱི་བཏང་ནས་ཐག་གཙོད་འོས་ཤིང་...
 རིགས་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱ་ཡིན་.....'ཅེས་རྒྱས་ཡོད་པ་རེད།

ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མྱིང་གཞུང་གི་ལག་ཏུ་ཁོང་ཀམ་ལ་སྤྱི་སྟུན་དང་...
 པོད་བཅུགས་ཨམ་བན་གྱི་རྒྱ་ཡིག་འབྱོར་རྗེས་དེས་ཡུང་བྱ་བ་རྟོག་དྲ་ཉ་...
 ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག་པས་མ་ནས་སྟོག་ཏུ་མི་ཁྲོན་ཅོང་རྒྱུ་ལ་ཕྱི་སྤྱིང་པ་
 པོད་སྒྲོངས་སྤྱི་འགྲོ་བ་བཀག་འཁོག་བྱེད་དཔོན་པའི་བཀའ་ཐབ་པ་རེད།”

① ཅེས་གསལ་བ་མ་ཟད། མི་ཁྲོན་ཅོང་རྒྱུ་ཉིང་པོ་ཁྱེད་གྱིས་གོང་མའི་
 བཀའ་བཞིན་བཀག་འཁོག་བྱ་ཐབས་ཏུ་རྒྱའི་ལན་སྤུལ་བ་དང་། ཨ་དེའི་ཕྱི་
 ཨོར་དབྱིན་ཇིས་ཉེན་ཁར་མ་འཛེམ་པར་ཁམས་འབར་ཐང་རུ་མི་ལྷ་བཏང་
 རྟེ་པོད་ལ་ཡོད་ཅིས་བྱས་པར་པོད་རིགས་མི་དཔངས་ཀྱིས་དྲག་བྱགས་ལ་...
 བཞེན་ནས་དབྱིན་འཁོག་ཐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱའི་ལ་སྤྱིག་བྱས་པར་བཞེན་

① (ཐུ་པའི་སྒྲ་མའི་རྣམ་ཐར་པོད་ཡིག་དེབ་དོན་264—265)

དཀྱིན་ཁི་མི་གནས་ཚུལ་དངོས་གནས་ཆ་བས་ཆེན་པོ་དེ་པ་མཐོང་རྒྱུ་
 གཞི་ནས་གནས་སྐབས་པོ་དེ་ལྟ་བུ་འཕྲོ་རྒྱ་བཞོལ་ཏེ་མི་ལྷ་དེ་དག་འདེམ་ནས་
 ལྷན་ནན་བརྒྱད་རྒྱ་གར་ལྟ་བུ་ལོག་དཀོན་ལྷུང་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ཡང་འཁོད་...
 འདུག ཡོ་རྒྱལ་གྱི་དོན་ཆུན་ལྷུང་རིམ་འདི་དག་རྟགས་ན་བར་སྐབས་པོ་དེ་
 དང་མཐུན་ལྟ་བུ་འཕྲེལ་བར་བར་ཆད་པོར་ལྷགས་པོར་སྤངས་དང་། རྩ་
 རྒྱལ་བཅན་དཔར་རིང་ལྷགས་ནི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལ་...
 བལ་གཏོར་ཆིས་ལྷེད་མཐུན་གཏེ་པོ་ཡིན་པ་དེ་གསལ་རྟགས་པོར་ལྟ་བུ་
 ལྷུང་བཅུན་ལྟ་བུ་མཆ་མས་དེའི་ཡོ་རྒྱལ་རགས་ཅམ་ཞིག་བཞོད་པ་ལགས་སོ།

དཔེ་པ། རྒྱ་ཡའི་ལྷ་མ་སྤྱོད་པ་ཆུ་གསུམ་པ་ ལྷུང་པ་ལྷན་རྒྱ་མཆོད་སྐབས།

1. ལྷུང་དཔར་ལྷུང་པ་ལྷན་རྒྱ་མཆོད་ལྷུང་པ་དང་པོ་ཡིན་
 རྒྱ་ཡའི་ལྷ་མ་སྤྱོད་ཀྱི་ལོ་ན་ལྷུང་པ་ཡིན་སྟེ།

རྒྱ་ཡའི་ལྷ་མ་སྤྱོད་པ་ཆུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་དོ་མཆར་...
 རིན་པོ་ཆེའི་ལྷུང་པར་འཁོད་པར་གཞིགས་ན། ལྷུང་དཔར་ལྷུང་པ་ལྷན་
 རྒྱ་མཆོད་ནི་རི་པོ་གན་ཏའི་ཉེ་འདབས་གར་རྩྭ་གསུམ་ལྷན་སྤྱོད་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྷུང་ལྟ་བུ་ཞེས་རི་པོ་ལྷུང་ཆེན་འཁྱེད་པ་ལྟ་བུའི་མཐུན་ན་ལྷུང་མཐུན་...
 ཞེས་ལྷགས་པའི་ཞིང་པ་ལྷུང་པ་ལྷུང་པ་ཞིག་གི་ཁྱིམ་ལྟ་བུ་ཡང་ཀྱན་དགའ་རིན་
 ཆེན་དང་། ལྷུང་ལྷུང་པ་ལྷུང་ལྷུང་ལྷུང་པའི་སྐབས་སུ་རོ་མཆར་གྱི་ལྷུང་སྐྱ་
 ཆོགས་དང་བཅས་རབ་ལྷུང་པོར་ལྷུང་པའི་མེ་ལྱི་(ལྷུང་པོ་1876)འདི་ལྷུང་
 པའི་ཆེས་ལྷུང་ལྱི་ཞེས་པའི་ཉེ་འདྲ་རི་ཆེར་འཕྲོ་བ་དང་ལྷུང་མཆོངས་

ལྷ་མས་ཀྱི་རྒྱ་ལས་ཤོལ་ཏེ་སྤྱོད་བཟུངས། མོག་མའི་མཆན་ཏུ་སྒྲོ་བཟང་
 ཐབས་མཁས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསོལ། འབྲུངས་ཤུལ་སྒྲུང་སྒྲིང་ལྷ་པ་ཞེས་
 གཤམ་པ་གནས་གཤིས་ཏེ་ཡར་སྤྱོད་པ་མཐའ་བཞི་ཁ་དྲག་རྣམ་པར་བཟླ་
 བའི་ཐེ་རྟེན་དང་སྒྲུང་རི་པོས་བསྐྱར་བའི་ལྷ་ན་ལྷག་པའི་ཞིང་ཁམས་ལྷ་
 ལུ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། བྱིའུ་གང་དེ་དཔལ་པའི་དབྱེས་ཆེ་ཞིང་བཞིན་གྱི་
 དབྱིས་འཁོར་ལེགས་པ་མཆན་བཟང་གི་དོ་མཆན་ཏུ་མ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་
 ཡོད།

སྐབས་དེར་རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་སྤྱོད་པའི་བཟུ་གཞིས་པ་འཕྱོན་ལས་རྒྱ་མཚོ་
 གཤིས་ཀྱི་མཐའ་ཅན་ཏུ་སྤྱར་ཏེ་ཡོ་གཅིག་ལྷག་ཅམ་སོང་ལྷ་པས་ཡང་མྱིད་
 རིན་པོ་ཆེ་བཅད་འཚོལ་དོས་འཕྱོན་ལྷ་སྤྱོད་མས་ཐད་སྤྱོད་ཏུ་ལྷ་བྲ་མའི་
 ལྷ་རྟགས་ལྷ་རི་མཚོལ་དཀོས་པས། མོག་མར་ཀྱན་གཤིགས་པར་ཆེན་
 ཐབས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྤྱོད་པའི་བཟུད་པ་བཟུན་པའི་དབང་སྤྱོད་ལ་བྱགས་.....
 དམ་ལྷན་པར་ཡང་མྱིད་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་བཟུངས་ཐིན་པ་མ་ཟད། དེ་ལྷ་
 སའི་གར་སྤྱོད་མཆན་མས་སྤྱོད་ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་གནས་རྒྱུར་རྒྱ་ཆེ་
 རྒྱག་ལྷན་སྤྱོད་ཆོས་སྤྱོད་ཁག་སྤྱོད་འབྱོན་ལྷ་རྟགས་སྐབས་ལྷ་ཡང་མྱིད་
 རིན་པོ་ཆེ་གར་སྤྱོད་མཆན་མས་སྤྱོད་བཟུངས་ཐིན་པའི་བཀའ་ལྷ་གསལ་.....
 པོར་གནང་བར་བཞེན་རྒྱལ་ཆལ་རྟ་ཆག་དང་བཀའ་གསལ་གི་བཀའ་.....
 བཞིན་དཔོན་རིགས་དང་སྤྱོད་མ་ལས་སྤྱོད་མང་པོ་ཁག་བཞོས་ཏེ་ཡང་མྱིད་.....
 འཚོལ་བར་འཕྱོ་སྐབས་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་གཞིར་མྱོད་བྱིས་རྟགས་པོ་སྤྱོད་.....
 མཐུན་ཏུ་བྱིའུ་དོ་མཆན་ཅན་ཞིག་སྤྱོད་བཟུངས་རྒྱལ་སྤྱོད་ལྷན་ལྷན་ལྷན་.....
 པས། སྤྱོད་སྤྱོད་མཁན་ལྷ་སྤྱོད་པའི་དབང་དང་རྒྱས་ཆོག་སྤྱོད་དང་བཅས་པ་

ས་གནས་ཐོག་ཏུ་རྟོག་ཞིབ་གནང་བར་ཕོབས་སྐབས་མཚེ་མཁའ་དང་མི་
 རྟེན་ལྟར་རིགས་གཅིག་མཐུན་ལྟར་ལུགས་དང་མཐོང་ཐོས་དོགས་གསུམ་
 ཉི་ཤམ་ཉིལ་འབྱུ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་མིད་གཞུང་ལ་རྟེན་ཞུ་ལ་འབྱུར་...
 ལྟར་འབྲལ་སྟེ་བཅར་མཁན་ཆེན་ལྟར་རྒྱལ་ནམ་ཤོལ་དང་བཀའ་བྱུང་ལྟ་
 དབང་ལྟར་ཏུ་སྟེ་འཁོར་དང་བཅས་གཏོར་གནང་མཛད། ཁོར་ནམ་
 གཉིས་ཀྱིས་སྒྲར་ཡང་རྟོག་ཞིབ་ཐབ་ནན་མཛད་ཐོག་ཡབ་ལྷན་གཉིས་ལ་...
 མ་མུར་མ་རྟེན་འཐར་པོ་གང་དང་གང་ལྟར་རིགས་ལ་རྟོག་འཕྲི་ཉི་ཤམ་...
 ལྟུ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་ཡིག་ཐོག་ཏུ་རྟོག་ཏུ་འབྲལ་ཏུ་འབྱལ་...
 དཔོན་པའི་བཀའ་པལ། ལྟུ་བཅར་མཁན་ཆེན་ལྟར་རྒྱལ་ནམ་ཤོལ་དང་
 བཀའ་བྱུང་ལྟ་དབང་ལྟར་ཏུ་གཉིས་ཀྱིས་ཡབ་ལྷན་ལྟར་ལ་མཁའ་དང་ཨ་
 ཉེ་སྒྲུལ་ལེགས་རེ་དང་། གཤིར་རངས་ཀྱི་སྟེ་བརྟན་ཐོགས་སུལ་ཉི་
 བྱིའུ་འདི་ཉིད་གཞན་ལས་ལྟར་ཏུ་འཕགས་པའི་རོ་མཚར་བསམ་གྱིས་མི་...
 རབ་པ་ཞིག་འདྲག་པས་རྟེན་ཏུ་གཙང་སྟེ་གང་ལེགས་དང་མྱི་མི་གཞན་དང་
 གང་ལྟར་གིས་མཁའ་འབྲང་གནང་ན་འགྲིག་མིན་གྱི་བཀའ་པར་བསྐྱབ་ཏུ་
 གང་གཐབ་མཛད།

དེ་ནས་སྟེ་བཅར་མཁན་ཆེན་ལྟར་རྒྱལ་ནམ་ཤོལ་དང་བཀའ་བྱུང་ལྟ་
 དབང་ལྟར་ཏུ་སྟེ་མར་མྱིར་ཕོག་ཕེབས་ཆེས་ཐོར་གསལ་གནས་སྒྲུལ་ནམས་
 ཞིབ་གསལ་རིམ་བཞིན་རྟེན་མེད་རྟོག་པས་སྒྲར་འདྲན་ཏུ་བརྟམས་པའི་...
 ལྟར་མིད་འདི་ནི་རྒྱ་ལའི་སྟེ་མ་སྟེ་ཕྱིར་བཅུ་གཉིས་པའི་ཡང་མིད་འབྲལ་...
 ཡལ་ཡིན་པ་མ་སྟེ་ལྟན་ཏུ་ལེགས་ཆེ་བས་འགལ་སྟེན་མི་ཡོང་པའི་སྐད་ཏུ་...
 ཐོག་མའི་རོས་འཛིན་གྱི་ཐོ་བསྐྱེད་མཛད་ཆེད་གཞུང་གནས་ནས་རྒྱུད་རྟོད་

མཁན་ཀྱང་སྒྲོ་བཟང་དར་རྒྱས་རྒྱས་མངའི་བབས་ཀྱིས་འབྱུངས་ལྡུལ་རྩ་.....
 མངགས་ཚོངས་གནང་མཐུན་ཡང་མིད་མཚོག་སྒྲུལ་ལ་མཇལ་དར་དང་།
 གཞིར་བཟངས་ལས་ལྷུང་བའི་སྒྲོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་མའི་སྒྲུ་བརྟན་...
 མོགས་འདུལ་གནང་མཛད།

དེ་འབྲས་པར་ཆེན་སྒྲུ་མེད་བརྒྱད་པ་བརྟན་པའི་དབང་རྒྱལ་དང་།
 རྒྱལ་ཆ་བ་ཀྱན་མིང་ཉ་ཆག་རྒྱང་ཞན་ཉོ་མོག་སྒྲུ་རག་དབང་དཔལ་ལྷན།
 གནད་ས་ཆེན་པོ་མེད་འབྲས་དགའ་གཞུག། དག་མིས་རྒྱན་པོ། གཞུང་
 ཞབས་མེད་སྒྲུ་དཔོན་འགས་ཡངས་བཅས་སྒྲོ་ཆེ་གཅིག་མཐུན་ཀྱིས་རྒྱང་...
 མིད་འདི་ཉིད་བཞེས་པ་ཅད་བདར་གཞུག་བྱས་ཏེ་འབྲུལ་པའི་ཁྱི་མ་དང་
 བྲལ་བ་ཡིན་པས་མཐོན་དབྱེད་གཅིག་རྒྱང་ཀྱིས་པོད་བཞུགས་ཅམ་བན་...
 རྒྱང་ཀྱའི་བརྒྱད་གནས་བསྐྱོད་མོང་མ་གོང་ཞུའི་ལ་ཤེར་རྟན་སྒྲོན་པས་...
 མཚོང་མ་མཚོག་གི་བཀའ་ལྱིར་མེད་སྒྲུ་“ཀྱན་དགའ་འིན་ཆེན་གྱི་རྒྱུ་...
 སྒྲོ་བཟང་ཐབས་མཁས་རྒྱ་མཚོ་དེ་བཞིན་གཞིར་བྱས་བརྟན་དབྱེད་ཞུ་མ་...
 དམོས་པར་འབྲལ་འབྲལ་རྩ་ལའི་བྲུ་མ་འིན་པོ་ཆེའི་མཚོག་སྒྲུལ་རྩ་རོས་...
 འཛིན་བྱས་འབྲུག་ཡོང་འགྲོ་”①ཞེས་ཤཀའ་བཞེས་བཟང་པོ་སྒྲོ་བ་པས་...
 གཞུང་གནས་ནས་རྒྱང་མིད་མཚོག་སྒྲུ་པེན་པོ་ཆེའི་འབྱུངས་གཞིས་སྒྲུ་...
 མོང་མ་མཚོག་གི་བཀའ་ལན་རྟན་སྒྲོན་ཞུ་བར་ཤཀའ་སྒྲོན་མདོ་མཁར་བ་...
 ཆེ་དབང་ནོར་བུ་དང་། སྒྲུ་བཅར་ཞབས་ཞུར་ཆེ་གཞིས་དཔོན་མཁན་པོ་
 ཆེ་རྒྱང་རག་དབང་དཔོན་ལྷུང་ཀྱིས་གཅོས་གསལ་ཐམ་ཞབས་འཕྲིང་གི་...
 ཡངས་འདུན་མོགས་ཆེན་རྩ་མངའ་ཚོངས་གནང་བ་ཉོར་སྒྲུ་དཔུ་པའི་ཆེས་

①(ནམ་ཐར་རོ་མཚོར་འིན་མེད་ཤིང་པར་རྟོད་ཆ་ཤོག་གྲངས་43)

པཅ་ལུ་གཟུང་སྐར་ལྷུང་འཕྲོད་མཚལ་ཏུ་དགེ་པའི་ཉིན་གྱི་མ་ཤོ་ལྟར་
 མཐུན་ཏུ་དེས་འཕྲོད་སྐབས་པ་ཕྱོད་ཅིང་དེ་འཕྲལ་གསལ་གྱོད་དང་། གསལ་
 ར། དགར་སྒྲི། པལྱེས་འབྲས་སྐྱེས་ལེགས་པར་པལྱེགས་པའི་དབྱུག་
 ཡང་མྱིད་འིན་པོ་ཆེ་བཟུགས་སྐྱོག་ལེགས་འབྱུང་མཇལ་དར་དང་། བཟུལ་
 ཉིན་གཟུམ་པལྱར་པ་སྐྱེས་ཉིན་འབྲེལ་མཇེད་སྐྱོད་གནང་།

མེ་ལྷུང་(1877)མའི་ཟླ་བརྒྱ་པའི་ཆེས་ཉི་ཤུ་ཉིན་གཟུང་སྐར་.....
 འཕྲོད་སྒྲུབ་པའང་པས་ཅེ་ནས་གསལ་གཤིམ་མཚོད་གཟུམ་དང་།
 པག་འཕྲོག་གཟུ་སྐྱོག་པ་ལྟ་དབང་རྟོ་རྒྱེ། སའི་རི་མདང་དཔོན་སྐྱེས་
 མེར་སྒྲུ་དཔོན་རིགས་ལྷ་བརྒྱ་ཅམ་གདན་ཏུར་པ་ཕྱོད་དེ་འབྲུངས་གཞིས་....
 དུགས་པོ་སྐར་མཐུན་ཏུ་འཕྲོད་འཕྲལ་པག་འཕྲོག་གཟུ་སྐྱོག་པས་གཅོས་...
 སེབས་བསྐྱ་བ་ཡོངས་ཀྱིས་ལྷས་ལྷག་སྐྱལ་བ་དང་འབྲེལ་མྱིད་གཏུར་སྐྱེས་...
 གཏུར་སྐྱེར་ནས་སྐྱལ་པའི་ལེགས་འབྱུང་མཇལ་དར་དང་། བཟུལ་སྐྱོ་
 གཟུར་སྐྱེས་ཉིན། བ་པལྱར་པོ་ཆས། གཞེར་དབྱལ། སྐྱོས་དར་
 སྐྱེས་བཀྱིགས་ཤིང་། རང་རང་གོ་བབ་ཀྱི་མཇལ་དར་སྐྱལ་ཉི་ཤུག་
 དབང་ལྷས། ཡབ་ལྷས་སྐྱོ་འཁོར་ཡོངས་ལ་གཞེར་དབྱལ་སྐྱོས་དར་སྐྱེས་
 ལེགས་སྐྱོས་གདར་གཟུབ་སྐྱལ། འབྲུངས་གཞིས་ནས་ལྷུང་སེབས་བསྐྱ་བ་
 དཔོན་རིགས་ཞབས་འབྲིར་ཡོངས་ལ་ལྷས་ལྷགས་སྐྱར་བསྐྱ་བ་ཞབས་རྟོག་...
 གར་ལེགས་ལྷས།

ཟླ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཆེས་གཅིག་གཟུང་སྐར་མཐུན་སྒྲུབ་མཚལ་ཏུ་...
 དགེ་པའི་ཉིན་ཡང་མྱིད་མཚལ་སྐྱལ་ཡབ་ལྷས་སྐྱོ་འཁོར་དང་པཅས་སེབས་...
 སྐྱོག་གནང་། སེབས་བསྐྱ་པག་འཕྲོག་གཟུ་སྐྱོག་པ་སྐྱེས་ཆེབས་ཞབས་

①(ལྷ་མ་མར་རིན་ཆེན་ལྷན་ཆ་ལྷ་མ་མར་པ་47)

གནང་ཆེས་ཀྱི་ལོ་ལ་པ་གནང་།

དེ་ནས་རྟེན་འབྲེལ་མཛད་མོ་ཚུགས་ཏེ་ཚོག་མར་རྒྱལ་ཚབ་རྟ་ཚོག་...
རག་དང་དཔལ་ལྷན་ཤེས་མཚོག་གིས་མིང་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚབ་མཛད་དེ
མཛལ་དར་དང་། མཚལ། རིག་ཆེན་ལྷ་ལ། དར་ཤོས་ཆེན་ཚོགས་
འབྲེལ་བ་ཞི་ཞིང་བ་ལྟལ། དེ་ཞེས་ཤད་ན་ས་ཆེན་པོ་བཟུ་གིས་ལྷན་པོ་
སྤྱི་ཚབ་མཚོན་བ་ཞིང་དང་། དེ་བཞིན་ཚུ་ཚོག་སྤྱི་ཁག་དང་། བཀའ་
ཚོན། ལྱང་རྩ་མལ། མའི་མི། ལེར་འབྲས་དཔལ་གཞུག་གི་འབྲས་མི་
སོགས་ནས་མཛལ་དར་ལྟལ། ས་རྟལ་(1878)ལོའི་ཟླ་དང་པོའི་
ཆེས་བཞི་ཉིན་དཀྱུང་ནས་གདན་ཁྱེད་ལྟར། ལྷན་གཅིགས་པར་ཆེན་སྤྱི་
པོར་བརྒྱད་པ་རྟེན་པའི་དང་རྟེན་ལྷན་ལྟ་སར་ཐེམས། ཟླ་དང་པོའི་ཆེས་
བརྒྱ་པ་ཆིག་ཉིན་ལྷན་དཀྱིགས་པར་ཆེན་རིག་པོ་ཆེ་མཚོག་དང་། རྒྱལ་
ཚོག་ཚོག་ལྱང་ལན་ཚུ་ཚོག་སྤྱི་ཁག་དང་དཔལ་ལྷན། ཡོངས་འཛིན་
ལྱང་ཚོག་ཚོ་བཟང་ཚུལ་ཁྱིམ་ཁྱེད་ལས་པ་རྒྱ་མཚོ་སོགས་ལྱང་ལན་ཚུ་ཆེམས་
བརྒྱད་གནང་ཏེ་རྒྱལ་པའི་ཡང་མིང་དང་ལལ་འཛིན་གནང་ཚོག་སོག་...
ཆེན་མཛལ་དར་འབྲེལ་རིས་མཛད། དེ་ཞེས་ལེ་ལོའི་ཟླ་མ་མཚོག་གི་
དབུ་མའི་གཙུག་ལྱང་མ་གཏོགས་དབུ་མའི་དང་། དར་ཤོས་ལྷན་པོ་བཟང་
ནས་ས་དོར་ཏེ་རབ་ལྱང་གི་ཆ་ལྟགས་མཛམས་ཤིང་། གཅིགས་ལྱང་ཉི་
ལོ་ལྷན་ཉིན་གཅི་ལྷན་ཅན་ལྷན་ལྷན་པར་ཆེན་རིག་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་
ལྱང་མིང་རིག་པོ་ཆེ་དབུ་མའི་གཙུག་ལྱང་བཞེས་ཏེ་“ཆེ་བཅུན་རག་...
དང་ཚོ་བཟང་ལྱང་རྟེན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་...
ནས་པར་རྒྱལ་པའི་ལྷན་དཔལ་ལྷན་པོ་”ཞེས་མཚོན་ཤིང་ལལ་དང་ཆལ་

ཅིག་པུལ་གསུམ་གྱི་ལོ་མ་འཁོར་ལ་ཉེ་མཇུག་དང་དང་གསེར་མངས་ལས་ཐུབ་...
 པའི་ཆེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྒྲིལ་ཆིང་མ་ཕྱོད་ལེགས་པ་ན་བཟའ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་
 འཁུལ་གནང་མཛད། དེ་འཕལ་རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་མཚོག་གིས་མཇུག་དང་
 བར་མཚོད་སྒྲིལ་ལེགས་གཅིག་གསེར་མངས་ཀྱི་སྒྲིལ་བཞུག་སྒྲིལ་ལེགས་ནས་
 ལྷན་ཞིག་འཁུལ་གནང་མཛད། དེ་ནས་ཐོད་ས་། བས་མིད་གཞུང་དང་
 པག་དེས་རྒྱ་ལ་ཕོས་མ་ཉིད་ཀྱི་ཡང་མིད་དེ་ཕོ་ཆེ་དེ་སྒྲིལ་གཞུག་སྒྲིལ་...
 འཁུལ་པའི་ས་དང་མཚན་གསལ་པའི་མཛད་སྒྲིལ་ཉིད་འབེལ་བྱ་ཆེད་འཁུལ་
 ཁང་མེན་མོར་དཀར་སྒྲིལ་དེ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་གཟུག་ལྟུང་པ་འཕམས། སྒྲིལ་པོ་མོར་
 སྒྲིལ་མཇུག་དག་དག་སྒྲིལ་དཔལ་ལ་ཅི་དག་རོལ།

མ་དེའི་ཆོས་པའི་བཟུང་ཉིད་རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་མཚོག་ཀྱིས་ཆོད་ཆོག་...
 དག་དཔའ་དཔལ་ལྷན་དང་། མ་སྒྲིལ་ཁག་ རྒྱ་ལའི་གསེར་སྒྲིལ་
 མོགས་ཆིབས་ཞབས་ཀྱི་མའི་དཔལ་སྒྲིལ་ཁང་གཞུག་ལག་ཁང་ནས་ཆིབས་
 ཁ་བཟུང་ཉེ་རྒྱ་ལའི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་བྱང་དོས་དེ་ཕོ་གཞུག་དེ་སྒྲིལ་པས་མ་གཏན་...
 མིང་རྒྱ་མེད་ཉེ་ཕོ་འཁོར་གཅིག་ཅེས་དེར་བཞུགས། སྒྲིལ་དེར་ཀྱན་
 གཞིགས་པར་མེན་པའི་དཔའ་སྒྲིལ་གཞིས་ཆེར་སྒྲིལ་པོ་གཞུག་མཛད།
 དེ་ནས་ཐོད་ས་། བས་མིད་གཞུང་གིས་ཐོད་བཞུགས་མཇུག་བཞུང་གྱི་...
 བཟུང་“རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་འཕྱོད་པོ་ཆེ་སྒྲིལ་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསལ་བྱ་འཁུལ་
 དང་། སྒྲིལ་པོ་མོར་སྒྲིལ་པོ་མོར་མངའ་གསེར་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསལ་བྱ་འཁུལ་
 འཕམས་པ་ཞིག་གསེར་མཇུག་པོར་སྒྲིལ་བཞུག་ལྟུང་པ་འཕམས། སྒྲིལ་
 མཚོད་ས་ལེགས་བྱམས་མེར་པོ་མོགས་སྒྲིལ་སྒྲིལ་བཞུག་ལྟུང་པ་འཕམས་པ་”ཞེས་
 མོར་མ་ཆེན་པོར་བྲལ་ཅིའི་ཐོག་གསེར་སྒྲིལ་སྒྲིལ་འཁུལ་བྱས་པས་ས་ལོ་

<1879>མའི་ཁྱེ་ཁྱ་ལ་པའི་ནང་གི་མང་པོ་ལ་མཆན་ཕྱིར་ཐེབས་སུ་
 “རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་ཁྱེ་ཁྱ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་དོན་འདྲིན་པ་ཉན་འཁེལ་ཅིན་ཏེ་འདི
 མོ་ཁྱ་པ་བྱུག་པའི་ཆོས་པུ་གཞུག་ཉིན་མང་པོ་གསེལ་བྱ་རྒྱ་སོགས་ཤིན་ཏུ་
 ཉན་པས་ཤིས་པའི་དོན་གནད་པམང་པོར་སོང་གཤིས། དོན་ཁྱད་དགའ་
 རྒྱ་ལྟག་པར་ཐོབ་ཅིང་། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་མཆན་ཕྱིར་ལ་གནད་ཕྱིས་སུ་ཁ་
 པཏགས་མེད་པོ་གཅིག་སྟེ་པུ་ཉན་པཅིག་པམས་མེད་པཅིག་དོར་བྱིལ་ཆ
 ཆང་གཅིག་པཅས་པུ་ལ་ཡོད། རྒྱགས་མཆོངས་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་སྟེ་གོང་མར་
 པུ་ལ་ཐོབ་བྱུང་བའི་མེར་བྱི་ཐམ་ག་དེ་བཞིན་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་ག་མེར་བྱིར་
 འཁོད་སྐབས་སུགས་ཆེ་ཆེ་བྱའི་བྱ་མོག་ཐབ་འབྱས་དང་། འཕྲིགས་
 བཅས་ཤིང་ཏྟ། རྒྱ་འཕོལ་ཐབ་མདའ། ཁུ་རལ་སོགས་ཁ་དོག་མེར་པོ་མར་
 རྒྱར་ལམ་མེད་རྒྱད་པུས་འབྱས། ཡབ་ཁྱབ་དགའ་རིན་ཆེན་ལ་གྱུར་གྱི་
 ཆོ་ལོ་དང་། ཉན་པའི་ཉོག་ཆ་བྱའི་རྒྱ་མདོངས་པཅས་གསེལ་རས་ཡོད་
 པས་དགའ་བར་བྱིས་”① ཞེས་འཁོད་ཡོད།

ཡབ་ཁྱབ་དགའ་རིན་ཆེན་ལ་གྱུར་གྱི་ཆོ་ལོ་པུ་ལ་ཐེས་ཐར་ལམ་.....
 ཉན་པུ་བྱུང་གིས་རྒྱས་གཞིས་རྒྱ་ཆེ་དང་ཞིང་ཐབ་མང་པོ་གནད་པས་.....
 མང་པོ་བདག་ཆེ་གས་སུ་གྱུར་པ་ཉར་ཡབ་གཞིས་སྒང་མཁུན་ཞེས་གས་།

དེ་ནས་ཁྱ་ལ་པའི་ཆོས་པུ་ཉིན་རྒྱལ་ཆཔ་རྟ་ཆག་གྱུར་ཞན་ཏུ་སོག་
 སྒྲ་ངག་དང་དཔལ་ལྡན་དང་། པལ་འཕྲོན། གྱུར་རྩ་སག་མའི་ཁི་
 སོགས་པོད་བྱི་མེར་སྟེ་དཔོན་རིགས་ཆེ་གས་ཁག་རི་རྒྱ་པས་མ་གཏན་གྱིང་
 ཏུ་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་གདན་འདྲན་པར་ཐེབས། ཆོས་པུ་ཉིས་ཉིན་རྒྱ་ལའི་

① (ནམ་ཐར་རིན་མེད་རྟོད་ཆ་ཤོག་ཐངས་52—53)

ལྷ་མ་མཚོག་དང་། འཕྱལ་ཚལ་རྩ་ཚག་རག་དབང་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་
 རོགས་མཉམ་ཉིད་འདོད་ཀྱི་མང་ཏུ་བཞུགས་མཉམ་བཟུ་ཤིས་མཛོན་པར་.....
 ཉམས་དགའི་གནས་དེར་ཆེད་པ་བཟུར་གནང་ཕྱི་ཡིན་པས་བཞུགས་མཉམ་ཏུ་
 འོད་བཞུགས་ཏུར་ལུའི་ཨམ་ལན་དང་། སེམས་བཟུ་བ་མེར་ཕྱོད་པོ་ན་
 རིགས་མོངས་རྩིགས་འཕྱར་ཞིང་། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་སེམས་བཟུགས་པ་
 བཞུན་མོག་འཕྱལ་ཚལ་རྩ་ཚག་རག་དབང་དཔལ་ལྷན། མོངས་འཛིན་མཉམ་
 རོགས་མཉམ་པམར་ཚུལ་ཁྱིམས་མོད་ཆེད་མཉམ་ཞབས་དང་འཆས་མཉམ་ཉིད་འདོད་
 ཀྱི་མང་གི་བཞུགས་མཉམ་ཏུ་སེམས། ཨམ་ལན་དང་ཨམ་ལ་དར་མེ་མཉམ་
 མཉམ་དེ་མཉམ་ལུར་ཆེན་མོའི་ནང་བཞུགས་ཁྱིམ་ཞབས་མོར་འཁོད་རྩིས་
 ཕྱུག་ཆལ་རྩ་ཚག་མཉམ་ཞབས་ལྷན་ཀྱི་ཕྱོད་པོ་རག་དབང་དཔལ་ལྷན་དང་ལུག་...
 རྩིགས་པར་ཆེན་པོ་ལྷན་པའི་དབང་ཕྱུག་གི་ཕྱོད་ཆལ། མོངས་འཛིན་མཉམ་
 རོགས་མཉམ་པམར་ཚུལ་ཁྱིམས། དེ་མོ་ཏུ་མོག་ཕྱོད་པོ་རག་དབང་མོ་པམར་འཛིན་
 པས་རབ་ཕྱུག་མོགས་ཕྱུལ་ཕྱོ་ཆེ་ཁག ལུང་དང་ཞབས་པད། སོགས་
 མདང་ཆེས་ཤུམ་པར་ལུང་ཆོས་རྩེ་ནམ་གཉིས། མེར་འཕྲས་དང་འཕྲུལ།
 ཕྱོད་མཉམ་ཉིད་མཉམ་ཕྱི་མོང་དཔོན། ལུང་རིགས་མེར་ཕྱོད་ཕྱིར་ལ། མེར་
 ཁག་མེ་ཏུ་ བཞི་མེ། ཁང་མོད་ཁང་ཆུང་། ཁ་ཆེ། བལ་པོ། ཕྱོད་ར་
 བ་སོགས་ནས་རང་རང་གི་མོ་པལ་ལྷན་རིམ་བཞིན་མཉམ་དང་ཕྱུལ་རྩེས་...
 ཉིན་འཕེལ་མཉམ་དམྱོ་ཕྱོགས།

ཆེས་བཙུ་གཞུ་མ་ཉིན་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་གཞིར་ཁྱིམ་འཁོད་པའི་མཉམ་...
 མོ་དཔོན་ཕྱོད་པོ་ཕྱོད་ཕྱིན་ཉམས་གནང་པའི་ཕྱལ་མཚོག་ཉམ་ས་དང་ཉམ་...
 འདཔལ་ཕྱོད་ལྷན་མེ་ལྷན་པར་མཉམས་དང་གཞུག་མོས་ཕྱོད་ཀྱི་ཞིམ་ལུག་ཏུ་

གཤམ་འབྱུང་གནང་མཛད། དེ་ནས་ཆོས་བརྒྱ་བཞི་ཉིད་གསུང་སྐར་མཐུན་
 རྒྱུར་སྒྲུབ་ལུ་ཆོགས་པས་ཅེ་པོ་ཁྱད་ཆེན་པོའི་ཆོགས་ཆེན་མིན་ནི་སྒྲུབ་.....
 ཆོགས་ལྷ་བཞུགས་ཁྱིམ་ཞུམ་པས་སོར་འཁོད་པའི་ཆེ་འདྲོན་མངའ་གསལ་བྱ་
 སྐལ་མ་མོར་མ་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་ཆབ་ཨམ་པན་མཆོག་ནས་མོར་མའི་གནང་
 རྒྱུས་ནམས་ཉིགས་ཀྱི་རར་བཤམས་ཐོག་མོར་མ་ཆེན་པོས་རྒྱ་ལའི་བྲ་.....
 མ་ཉིད་གསེར་ཁྱིམ་མངའ་གསལ་ལ་མཆོག་ཏུ་དབྱེས་པའི་གཞིངས་བརྟན་
 ཀྱི་བཀའ་ཡིག་བརྒྱལ་བ་དེ་མཁན་རྒྱུར་བཤེས་པས་སྐད་གསང་མཐོན་.....
 པོས་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ལུ་མ་ཐག་ཏུ་ཨམ་པན་ལུ་ཀུའི་མཆོག་ནས་ཡིགས་འབྱུང་
 མཛལ་དར་སྤྱས་ཡིགས་གཅིག་དང་། གཤམ་ཁི་སྒྲུབ་པོའི་ཏུ་ཡི་གཅིག་
 མོགས་ལུ་ཞིང་། མོར་མ་ཆེན་པོས་བརྒྱལ་པའི་ཡིགས་སྤྱེས་མོས་ལུང་
 ཉོན་ལས་ལུ་པའི་ཞལ་མང་ཆེ་བ་གཅིག ཁ་བཏགས་གཅིག གཤམ་
 ཁིའི་ཞལ་དཀར་ལྷ་རིང་གཅིག དུའལ་ལ་ཆོ་གསེར་བཏར་པའི་འཁོར་པོ་
 གཅིག དུའལ་གྱི་མཆུལ་ཆེ་བ་གཅིག་ལྷ་དུའལ་ལྷང་ཆིག་ཁྱི་ཐམ་པ་མོགས་
 རིན་མང་ལུ་པའི་དངོས་པོ་རི་ཆེད་པ་བརྟན་། ཏུས་དེར་ལྷུང་དབང་
 ལུ་པའི་སྒྲུབ་ལྷ་མཆོ་གསེར་ཁྱིམ་མངའ་གསལ་པའི་དགའ་སྟོན་ཉིན་འབྲེལ་
 ལུ་ཆེད་ཆེ་ཞལ་རྒྱུ་རིང་སྐར་ཏུ་པོད་ཀྱི་ས་ ཁྱས་ཁག་ནས་འོངས་པའི་ཕྱ་
 པ་གཞས་མ་དང་། ལྷ་མོ་པས་ལྷ་པར་གྱི་འཁྲུབ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ལྷ་ཆོགས་ལུས།
 བ་གཞོན་མོ་མོ་ལྷངས་ལས་འདས་པས་གསལ་མཆོར་སྒྲུབ་ཆོགས་སྤྱེས་ཏེ་.....
 བཟ་ཤིས་ལྷ་དབྱངས་ལྷངས། མདོར་ན་སྟོན་མངའ་རིས་པསྐར་གསུམ་
 དང་། དར་དུས་གཙང་ཏུ་བཞི། མཛད་མདོ་ཁམས་སྐར་ཏུ་གཤི་ལྷ་མེ་
 མི་མེ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་མཐའ་དག་དགའ་སྟོའི་དཔལ་ལ་ཅི་དགར་རྣམ།

དེ་ནས་སྐར་ལམ་ལྟར་སྤྱི་ཡོད་མཁན་པོ་གཏོང་གནང་མཛད་དེ་.....
 འཇམ་དབྱངས་མོང་མ་ཆེན་པོར་བསྐྱུགས་རྒྱུ་ཡི་གེའི་ནང་། “སྐབ་
 ཆད་བདག་ཅག་མཐའ་འཁོབ་སྤྱི་པོ་ཡི། བདེ་སྦྱིད་མ་ལུས་ཁྱོད་ཀྱི་བཀའ་
 འོན་ཏེ། ད་དུང་ཁྱོད་མིག་སྐྱབས་གནས་སྤྱི་ཡ་རེ།” ཞེས་འཁོད།

ཆ་ཉ་(1882)ལོར། རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་མཚོག་དབྱང་ཡངས་ཡུལ་
 ལ་མེབས་པའི་སྐབས་དེར་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་བསྟན་པའི་དབང་རྒྱལ་...
 རྒྱུ་ལ་གཞི་བཞེས་སྐབས་རྒྱལ་ཆེ་བ་ཉ་ཆེ་ག་རྒྱུ་ཞེན་ཅུ་མོག་སྤྱི་ཡ་དབང་...
 དཔལ་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་ལ་ནས་དཔེ་རྒྱུ་ལ་སྤྱི་མོག་པ་བཞེས།

ཆ་ཉ་(1882)ལོར། ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་བསྟན་པའི་དབང་
 རྒྱལ་དཔོན་པ་ལྟ་བུ་ལས་འདས། མ་ཁྱི་(1886)ལོའི་ཟླ་བཞི་པའི་
 ཆེས་བརྒྱད་ཉིན་གྱི་ཉི་ཟླ་བ་ལྟེ་དེར་རྒྱལ་ཆེ་བ་ཉ་ཆེ་ག་རྒྱུ་ཞེན་ཅུ་
 མོག་སྤྱི་ཡ་དབང་དཔལ་ལྷན་མཚོག་ཆེ་ཤར་རྒྱུ་དཔོན་ རིམ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཤིག་།
 “ཆེས་དབྱུ་ཉིན་པོ་དཔེ་བཞུགས་ཐ་མ་མཐའ་བཅས་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱིད་རྒྱུང་...
 ཆེན་པོའི་སྤྱི་གཏུང་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་། ཐམས་པུར་དོ་དམ་བྱས་” “ཆེས་
 བཅུ་གསུམ་ཉིན་བཀའི་མཐུན་ན་འདོན་རྒྱལ་བཞི་དང་། སྤྱི་ཁྱབ་མཐུན་
 བོ་བཅས་ནས་མཛུལ་དར་མཛུལ་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབུལ་གྱི་སྐོ་ནས་...
 མོང་ས་ཆེན་པོ་སྤྱི་ན་མ་ཆེན་ཅིང་། སྤྱུགས་གཉེར་གསལ་པས་མཛད་
 དཔོན་དང་བཅས་རེ་ཞིག་འཕྱོག་ལས་གྱི་མཛད་པོ་གྱིད་རྒྱུང་རྒྱུར་འཛིན་...
 དེ་སྐོ་ཉ་ཆེ་ག་སྤྱི་ཡ་དབང་པོས་རྒྱུ་ལ་སྤྱི་མོག་སྤྱི་ཡ་དབང་པོ་མཛད་”①ཅེས་
 བཀའ་ལ་ཞིང་། དེ་ནས་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མའི་དཔོན་པོ་མཐུན་རྒྱུང་ཡུལ་པོ་དེ་

① (ནམ་ཐར་འོན་མེད་ལྟོད་ཆེ་ཤོག་ཡངས་138)

བཀུགས་ཨམ་པན་གཉིས་ལ་བཀའ་ཤམ་ནས་མོ་བསྐྱར་བྱས་པ་མཁའ་མོས་
 མཐུན་ཐུང་འདུག་པ་གི་ནམ་ཐར་ནང་‘ཤིང་རྒྱུང་ལས་ཆ་བ་གསུམ་བརྒྱའི་
 རྒྱར་ཐོད་བཀུགས་ཨམ་པན་གཉིས་ལ་ཁང་བཀའ་བསྐྱར་མཛད་པ་བཞིན་...
 དེ་མི་རྩ་མོག་བྱ་རང་ལ་ཐུགས་གཏུན་འཁེལ་དོན། ཨམ་པན་བཀའ་འབྲེལ་
 བཀའི་ཤིང་མང་རྩ་མཛོད་དཔུ་གསུམ་མོང་ས་མཆོག་ལ་སྟན་རྒྱུ་ཡང་...
 ཐེབས་”①ཞེས་འཁོད་པ་བཞིན་ཨམ་པན་གཉིས་ནས་དེ་མོར་ཤིང་རྒྱུང་...
 བརྒྱ་བཞག་ཡོང་པའི་མོང་མ་ཆེན་པོར་གཤེར་སྟན་རྒྱུ་ཡང་དང་། བོད་ཀྱི་
 ཤིང་འགན་རྒྱན་མཐུང་རྒྱུང་དཔོན་རྣམས་མོ་དེའི་རྩོམ་ལྷ་ལྷ་པའི་ཆོས་བཀུ
 གསུམ་ཉིན་དེ་མི་རྩ་མོག་བྱ་ཤིང་རྒྱུང་ལས་ཆ་བ་ཀྱི་ཆེ་འདོན་བསྐྱར་ས་...
 འདུག

དེ་ནས་མོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལན་འཁོར་ཆེས་ཤིང་རྒྱུང་གི་ཁྱི་...
 འདོན་དཔོན་གཞི་གནང་པའི་རྒྱུར་ནམ་ཐར་ནང་། མོ་དེ་གའི་ལྷ་པ་
 དཔུ་པའི་ཆོས་བཀུ་གསུམ་ཉིན་“འཆས་དབྱེད་མོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་...
 གཤེར་ཀྱི་བཀའ་ཤོག་དེན་པོ་ཆེ་བསྐལ་ཐེབས་དཔོན་པོ་དོན་བཞིན། དེ་མི་
 རྩ་མོག་བྱ་མཆོག་ནས་གངས་རྒྱུང་ཆལ་ཤིང་འཕྱིན་ལས་ཀྱི་འཆོ་འཛིན་...
 ཐུགས་འགན་གཙང་བཞེས་ཀྱི་ཁྱི་ཐེབས་དང་། ལས་ཐམས་ཆེས་བཞེས་ཀྱི་
 བཛད་རྒྱ་ཆལས་ཅིག་འཐུང་རྒྱུའི་སྐད་རྩ་...”ཅེ་སྟེ་ཡང་རྩ་ཐེབས་ཀྱི་...
 མོག་ཐར་ཤར་རྒྱུད་ཤོད་གཞི་མ་རྒྱུང་དེག་གནས་ཀྱན་གསལ་རྩ་སྐར་སྐལ་...
 རྩོད་འབྲེལ་ཀྱི་མཛད་རྒྱ་ནམས་གནང་། “དེ་ནས་ཉི་ཤོད་རྩ་མཆོད་ཡོན་
 ཐབས་དཀིག་རྩ་གཤེར་ཞལ་སྟན་འཛིན་པའི་སར་བོད་བཀུགས་ཨམ་པན་

① (ནམ་ཐར་དེན་ཤིང་རྒྱུང་ཆ་ཤོག་ཐངས་140)

ནས་དུལ་མམ་ཆེ་མོ་མ་ཉེ་གནས་ལྷན་གྱི་ཡིད་ལྷན་ཆེན་པོའི་ལྷན་ཏུ་
 ལུལ་”① ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དེ་ནས་བཟུང་ཆབ་ཡིད་ཀྱི་གནང་མོ་ནམས་
 དངོས་ལྷན་ལྷན་བཟུང་མཛད།

ཧྲུ་མོ་ 1888 ལ་ཧྲུ་མོའི་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་མཐུ་བཞི་ཉིན་པའ་
 ཆེན་ལྷན་མེད་པ་ལྟར་པའི་ཡང་ཡིད་པོས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལ་མོ། མོ་བ་རྒྱལ་བཅས་ལྷན་ཏུ་བཟུང་མོན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 གཞུགས་ནས་རྒྱལ་ཏུ་ལུལ་ལྷན་དང་ཡེལ་མཆོན་ལྷན་གྱི་ཡིད་ལྷན་དུ་གྱུག་.....
 འདོན་བཟུང་མོན། དཔེས་ལྷན་གྱི་ལྷན་པོའི་མཆོན་ལྷན་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་

2. དཔེས་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་
 ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་

① (ནམ་མཐོ་ཡིན་པའི་ལྷན་པོ་ཆེན་གྱི་ཡིད་ལྷན་པ་ 148)

དེ་མེད་ཚུལ་མ་ཆའི་རིང་ལུགས་དང་བཅན་ཆུལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་རུས་སྐབས་
 ལུ་མེད་པའ་དེར། བཅན་ཆུལ་རིང་ལུགས་ཆུལ་ཁབ་ཁག་དབར་ཚོང་ར་
 དང་། མོན་མེད་ཆུ་ཆས་འཛམ་རིས་ལྟེད་པའི་དཔག་འཐབ་ཡང་ཡང་
 ཡངས་ཤིང་། རུས་དེར་ཆེན་གྱི་དབང་མིན་གྱི་ཁྱེད་ཉ་ཅང་ཉམས་ཞན་
 ལྱི་གནས་ལྷ་ལྷུངས་ཏེ་རང་ཆུལ་ལྟ་བུ་ལ་ཁུལ་སྐྱེས་ས་གནས་མང་པོ་...
 དབར་ལྷུང་ལྟེད་པའི་རུས་པ་དང་ཐལ་བས་དབྱིན་རི་དང་ལུ་ཅ་ལུས་མི་
 ཁོན་པོ་དེ་ལས་ས་ཁུལ་ཁག་ལ་ཕྱི་ཆུལ་ལྱི་ཚས་ཁང་བཅུ་གསུམ། དབྱིན་རི་
 དང་ལུ་ཅ་ལུའི་དང་ར་ས་གནས་དེ་དག་པན་ཚུན་འབྲུན་ཚེད་ལྟེད་པའི་ཚོད་
 མེད་ཡང་ཡང་ཡངས། རུས་དེར་དབྱིན་རིས་བཅན་བཟུང་གི་ས་ཆ་ཆུ་
 མེད་གཏོང་བ་དང་པོ་དེ་ལྟེ་པོ་བཅན་བཟུང་ལྟེད་པའི་དཔག་ས་ལུལ་བཟུབ་
 ཆེད་ཚས་ལྟེ་པོ་དང་། ལུལ་བཟོར། གཏེར་རིགས་བཟུག་ཞིབ་ལྟེད་པ་
 མེས་ས་ལ་ཁ་ཤལ་ནས་ཐ་མེས་ལྷ་གསང་ལུལ་མང་པོ་པོ་དེ་རུ་བཏང་།
 མེད་ལྱི་མི་རིམ་ཁག་གི་མི་དཔངས་ལྱིས་ཁོ་བ་ཚོའི་གཡོ་ལྷུའི་ལྷུར་བ་གསལ་
 པོར་རྟོགས་ཏེ་རོ་ཚོལ་མཐའ་གཅིག་རུ་བྱས་ལྷུངས་དབྱིན་རིས་བཅན་...
 འཁུལ་ལྱི་དཔག་ས་ལུལ་དེ་བཟུབ་ཆེད་ཐབས་ལམ་གཞན་ཞིག་བཅུ་ལ་བ་ལྟེ་
 མོན་མང་པོ་དེ་ལྱི་ས་འབྲེལ་ཆུལ་ཁབ་ལྷུང་རུ་ཁག་གཅིག་བཅན་བཟུང་བྱས་
 པ། དཔེར་ན། ཤིང་ཁྱི་(1814)མོར། དབྱིན་རིས་གཡོ་ལྷུའི་ལྷུར་
 བས་འབྲས་ཚོངས་པར་དཔུང་རྟོགས་བྱས་ཏེ་པལ་པོའི་ལག་ནས་ས་ཆ་ཁག་
 གཞིས་བཅན་འཛམ་བྱས། རུས་དེར་པལ་པོས་ལྷུགས་གཅིག་ནས་དབྱིན་
 རི་བཅན་ཆུལ་དཔག་ས་རོ་ཚོལ་མཐའ་གཅིག་རུ་བྱས་པ་དང་། ལྷུགས་
 གཞན་ཞིག་ནས་པོ་དེ་བཟུགས་ཐམ་པན་ཞི་མིང་མཚོག་ལ་དཔུང་རྟོགས་...

559

560.

གཤམ་གཤོམ་བྱེད་པ་ཉན་ཡིན་པར་གྱུ་མཛམས་ཤིག་ཏུ་རྩ་.....
 འགྲངས་ཆེ་གཤིས་ལྷན་འབྲས་ས་མཛའི་རྩོད་རྒྱུད་འདི་ལ་དཔལ་རང་.....
 བཞིན་ཨ་ཆོད་འདི་ལྷུང་རྒྱུད་ལྷོས་བཟོད་བཤལ་པགས་ན་ཆུ་དཔོན་ཆེན་.....
 བོས་འབྲལ་ལྷུང་ལྷུ་ཆབ་དོ་ཆོད་པ་རྟོང་དུ་ནང་མཛེད་འོས་འོགས་པར་.....
 དགའ་ཅི་ཡེགས་ལྷགས་བཤེངས་ལྷུ་མ་འལྷུང་བ་མཁྱེན། མཁྱེན་ཞེས་པ་
 འཕྱར་འཕྲལ་མོད་བཞུགས་ལྷུང་ལྷུའི་ཨམ་བན་མཛོག་དང་། སྤྱིད་རྒྱུང་
 རྩ་ཆག་དག་དབང་དཔལ་ལྷན། བཀའ་གས་ལོགས་པ་ཀའ་ལྷུང་བཟ་
 བན་མཛེད་པའི་རྟེན་པོར། ས་མཛམས་ཀྱི་དོན་ལྟར་འདི་ནི་རྒྱལ་
 ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་དང་མོད་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་མང་གི་དོས་ལྷོག་ལ་.....
 ལྷག་པའི་རྩ་ཆའི་བྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་འབྲལ་ཏུ་ས་མཛམས་ཤན་དོན་.....
 རྩྭས་ཞིབ་བྱེད་པོར་ཨམ་བན་ལྷུ་ཆབ་ལོགས་དཔོན་གང་ཆེར་བྱངས་དང་།
 མོད་དམག་མདའ་དཔོན་བཟ་ཤིས་དར་རྒྱས་གཤིས་ཆེད་ཏུ་བསྐོ་བཞག་.....
 མོག་མངགས་པ་རྟོང་མཛེད་གྱང་། ཁོ་པ་ཤུགས་ནས་ས་མཛམས་རྒྱང་
 གཞིས་ཁག་ལ་དོ་བརྒྱུད་ཆོག་རྩྭ་ཞིབ་དང་པོར་ལྷོག་པར་ཡང་མ་བྱས་.....
 བར་བཤར་རྒྱག་འབྲས་རྒྱངས་ལྷུ་པ་རྒྱུད་དེ་འབྲས་རྒྱངས་རྒྱལ་པོ་མཆུ་.....
 རྩྭས་ནམ་རྒྱལ་ལོགས་དཔོན་རིགས་ཤོངས་ལ་ཁྱིད་ཆོས་མོད་རྩྭས་ལྷུ་.....
 དཔྱིན་དམག་རྟང་མོར་བྱང་ན་མི་འཁྱིག་ཅིས་ལྷུང་དོར་གན་རྒྱ་ཞིག་.....
 ལྷངས་པ་དེས་ས་མཛམས་ཤན་དོན་གལ་ཆེ་ནམས་ལག་ཏུ་ཅོད་བྱུང་བར་.....
 རྩྭས་ཏི་རྩང་རྒྱང་ཏུ་སོང་བའི་རན་འབྲས་ལྷུ་དཔྱིན་རིས་བཅན་འཕྱལ་.....
 གཤམ་གཤོམ་མང་ཅིམ་ལྷེལ་བྱང་མགོ་བྱལ་རྩ་ཡིས་མི་ཆོར་བའི་དཔེ་རྩྭ་.....
 ལྷུར། དེ་ནས་དཔྱིན་རི་བཅན་འཕྱལ་དམག་གི་འགོ་པ་རྩྱའི་ཕྱི་ཕྱོད་པས་

འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ལ་ཕའི་ཉི་འབྲེལ་དོ་བྱ་པ་ལྟ་ས་མིང་གི་པ་ན་མ་ཀྱལ་དང་།
 བོ་ལྟོང་ལྷ་མ་ཐེང་པ་གཉིས་དང་དབ་པ་ལག་འབྲེལ་གྱིས་འབྲས་ལྗོངས་
 ཡོངས་ཀྱི་བཅན་པུར་བྱས་ཐོག་འབྲས་ལྗོངས་དེ་ཉིད་ཐོད་ཚུགས་ཀྱི་.....
 བཅན་འཆུལ་བྱེད་སའི་དམག་ལམ་བརྩ་བ་དང་། དམག་མཁའི་ཐམ་པ་ཀྱལ་
 པ། དམག་མི་ལྷ་ཏུ་བ་དམག་མོགས་ལ་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ཉི་ཤུགས་ཞིག་ཏུ་
 ཀྱུར། འབྲས་ལྗོངས་དང་འབྲུག་ཀྱི་ལ་ཕའི་ཉི་འབྲེལ་ལག་ལོག་ཏུ་ཕྱིར་ཕྱིར་
 དང་ལྷུ་མི་དེགས་པ་གཉིས་ཀྱི་མི་ལྟ་ལྟ་དང་། ལྟ་ལྟ་དང་ཕྱིར་ཕྱིར་མི་མང་
 གིས་དོགས་ཚུ་ཆེར་སྒྱེད་གྱིས་རང་ཀྱུང་གོ་ལ་ལན་ལྟོག་པའི་ལ་སྒྲིག་དང་..
 ཡིགས་བྱས་པ་དང་ཐོད་ས་ཤུགས་མེད་གཞུང་གིས་ཀྱུང་ས་མཆོམས་སྤྱ་དཀྱུན་
 ཡོང་ཆེད་དང་། འབྲས་ལྗོངས་པ་དང་ཐོད་སྤྱིགས་ལ་ཏུ་ལྟེ་འབྲེལ་པ་
 ཐབ་པ་དང་། སྐད་ཡིག་འདྲ་བ། ཉན་པ་ལངས་ཀྱིས་པའི་ཆོས་ལ་དྲ་
 ཏུ་ལྟེད་མཁན་གཅིག་པ་ཡིན་ཉུགས་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ལ་ཕའི་ཉི་འབྲེལ་.....
 ཉུགས་ཐོད་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ས་གནས་ཀྱི་གནས་སྡོད་པའི་དཀོས་པའི་.....
 བསྐྱེད་ཀྱི་ཡང་ཡང་མཛད། འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ལ་ཕའི་ཉི་འབྲེལ་ཉུགས་ཉུགས་ཀྱི་
 ལྷ་འཁོར་གྱིས་ཀྱུང་བསྐྱེད་ཀྱི་དྲུགས་ལེན་མཛད་དེ་ཐོད་ཏུ་གནས་སྡོད་..
 གྱིས་ལོ་གཉིས་ལྟ་ལོ་ཐམ་བཞུགས། ཏུ་ལྟེ་དེར་དཀྱིན་རི་བཅན་འཆུལ་པས་
 འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ལ་ཕའི་ཉི་འབྲེལ་ཉུགས་ཉུགས་ཀྱི་ལ་ཕའི་ཉི་འབྲེལ་.....
 དཀོས་ཞེས་པ་ཞིགས་སྤུལ་ཐེངས་མང་བྱས་ཀྱུང་ཁོང་གིས་རལ་རང་ལྟ་ལ་
 མེད་པར་དཀྱིན་རི་བཅན་འཆུལ་པར་ཡིག་ཐོག་ནས་ཁ་རྒྱུང་བྱས་པོ་དཀྱིད་
 གནང་མཛད། ཏུ་ལྟེ་མཆོངས་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ལ་ཕའི་ཉི་འབྲེལ་ཉུགས་ཉུགས་ཀྱི་
 དང་ལྷ་ལྷུ་ལོ་ཤིས་སྤུལ་པ་ནས་གཉིས་ལྟ་ལ་དོ་མེད་ཐོག་པ་གཤམ་གས་

ཏུ་“དབྱིན་ཇིའི་བྱ་སྒྲིབ་གང་ལ་གཞིགས་ཀྱང་འབྲས་སྒྲིབ་ས་མེ་འབངས་”
 བཞུགས་ད་མུས་ཨ་ཚད་ཏུ་སྒྲིབ་པ་ཚོ་ད་མིན་ལ་བརྟེན་བྱ་ད་འབྲས་བརྟེན་
 ལ་གཅིག་ཟུར་ལ་དཔོངས་བྱ་ད་གཞུང་གིས་ང་ཚོར་ཐུབ་སྒྲིབ་དང་འགོ་.....
 འདྲིན་སྒྲིབ་པ་ཞིན་ཡོང་བའི་ཞལ་པའི་སྒྲིབ་ཡོང་བ་”ཞེས་བྱས་ཤིང་། བྱ་
 ས་པ་ནས་མིན་གཞུང་གིས་ཐུབ་སྒྲིབ་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གནང་ཐུ་ཞལ་པའི་སྒྲིབ་
 པ་མཐའ་པོ་གནང་བ་མ་ཟད། འབྲས་སྒྲིབ་ཐུལ་ཕྱས་པོ་འཁོར་གྱི་ཁྱི་
 སེམས་ལེགས་འདུལ་དང་། མཐུལ་རྟེན་གསུམ་འདུལ་པའི་སྒྲིབ་པ་ལ་འབྲས་
 སྒྲིབ་ཐུལ་པོ་དང་། ལྷ་ལྷུ་ལ། ཕྱས་སྒྲིབ་པ་ཕྱི་མེས་སྐུ་མཐའ་ན་འཐའ་
 དང་། དེལ་འཕམ་པོ་ཕྱས་ཐུ་སྒྲིབ་པ་འཁོར་ཐུག་པུན་ཐུ་མཐའ་པ་
 གཞིས་ཅེ་བཀར་ཁང་ནས་འབྱུ་ཁལ་ཆིག་སྒྲིབ་པ་མཐའ་པོ་འདྲིན་སྒྲིབ་པ་འདི་
 བཀའ་ཡིག་བཅས་བསྐྱེལ།

དབྱིན་ཇིའི་འབྱུག་ཐུལ་དང་འབྲས་སྒྲིབ་པ་ཕྱི་མེས་སྐུ་མཐའ་ན་འཐའ་
 སྒྲིབ་གཞིས་ཁག་ལ་གྱི་ཐུལ་མི་དེགས་བྱ་ད་སར་ནང་འཕྱུལ་མི་ཚོག་པའི་.....
 བཀའ་ཡིག་ཆ་ནན་གནང་ཡང་དབྱིན་ཇིའི་གསང་བྱུ་ཐུ་གར་བ་ས་ར་.....
 ཅན་རྟ་མེར་བ་དེས་ཆོས་བྱིད་སྒྲིབ་པ་དམ་པར་བརྟེན་ཏེ་སྐྱེ་མ་ཐུལ་ཅེར་
 འཕྱོར། དེ་ནས་དེས་བཞིན་འཕྱོང་ཅེར་འོངས་ཏེ་འཕྱོང་ཅེརི་གཞིས་པདག་
 ས་ལྷ་ལྷུ་ལྱིས་སྒྲིབ་པ་ཕྱི་དང་སྒྲིབ་པ་ཕྱི་མེས་སྐུ་མཐའ་ན་འཐའ་
 མེན་རྟ་རམ་གང་མང་གནང་བ་མ་ཟད། འབྲས་སྒྲིབ་ཐུ་ཕྱི་ཐུལ་ཕྱི་མེས་ཆིག་
 ཐུ་ཕྱི་ད་ན་དེས་དང་ས་ལྷ་དཔར་མཚོ་ད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་དམ་ཐུ་མཐའ་ཆེ་བས་
 འབྲས་སྒྲིབ་དཔོན་གྱི་མེས་ཆིག་ཐུལ་ཕྱི་ཐུ་ཕྱི་མཐའ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་འཕེལ་
 ལ་རོ་སྒྲིབ་གནང་ཐུགས་དེས་དབྱིན་ཇིའི་སྐུ་མཐའ་ན་འཐའ་ཅན་རྟ་མེ་ཆོས་བྱིད་

དཀོ་འདུན་རྩེ་ལ་ལྷན་དེ་གཤམ་མཛོན་ཏེ་ཐུག་དཔེ་དང་དངོས་པོ་མང་པོ་...
 གནང་། རྩོམ་བ་ཕྱི་ལ་རྒྱ་བརྒྱུད་ཉི་ཤུ་གསུམ་པའི་གནས་མཆོལ་སོགས་པོ་ད་
 ལ་གནས་ཤིང་། རྒྱུད་ཤིས་ཉི་ཤུ་གསུམ་པའི་མཛོན་ཐུག་ལ་རྩོམ་བ་མང་དཔལ་...
 ལྷན་ཉི་ཤུ་གསུམ་པའི་འཕུག་གནས་ཉི་ཤུ་ཕྱི་ལ་རྩོམ་བ་མཛོན་པས་པལ་ཏེ་...
 བྱང་མཛེས་པོ་མི་མཆོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་རབས་དང་རིམ་པ་ཡོད་པ་ཤེས་པའི་བཞིན་
 ཏེ་ཕྱི་མི་བདག་རྩོད་ཉི་ཤུ་གསུམ་པའི་ཕྱི་ལ་ཡོད་པའི་ནོར་འཕུལ་ཆ་བས་ཆེ་
 ཡང་ཉེས་ཅན་ཡང་བཟོས་ཀྱིས་མཁའ་དབང་གཞུང་བཞེས་དང་གྲུ་སའི་...
 ལས་གནས་དཔྱུད་ཉི་ཤོད་པོ་རྒྱ་མདའ་རྩོད་ཏེ་རྒྱུད་ལ་འབྱུང་བཏང་།

མཁའ་རྒྱ་མདའ་རྩོད་ཏེ་བཟོད་ལ། རྩོགས་མཆོད་པ་དཔྱིན་ཁིའི་གསལ་
 ཏུལ་དེ་དང་པོ་རྩེ་ལ་ལྷན་པའི་རྩོམ་བ་རྒྱུད་ལ་ཆེ་བརྒྱུད་མར་ལས་ཡང་འཕྲོག་...
 བསམ་མཛོད་སོགས་ལ་གནས་མཆོལ་བཞི་རྩེ་ལ་ཡོད་པའི་བཞིན་ཉི་ཤུ་གསུམ་པའི་འཕྲོད་།
 གནས་མཆོལ་དེ་པོ་དང་པོ་གནས་ཤིང་གཞུང་ཤིས་ཉི་ཤུ་གསུམ་པའི་མཛོན་པོ་...
 འཁོར་ཁོངས་འཕྲོད་ཆེ་གཞིས་ལེ་ལག་ནས་པོ་རེ་ལ་གནས་ཤིང་གཞུང་ལ་...
 བཀའ་འཕུག་འཕུ་གཅིང་ཏེ་ཁལ་དཔྱུ་རྩོད་དཔྱུ་བརྒྱ་དཔྱུ་བརྒྱ་དཔྱུ་མོ་དཔྱུ་
 དང་པོ་བརྒྱ་དཔྱུ་དང་ཕྱི་ལ་ལྷན་པའི་མཛོན་གཅིང་འཕུལ་བྱ་དཔྱོགས་པའི་ཉེས་
 ཆད་གནང་། དེར་བཞེན་མེད་པ་རྩེ་ལའི་ཕྱི་ལ་ལྷན་པའི་ཕྱི་ལ་ལྷན་པའི་ཕྱི་ལ་...
 དེས་པོ་མི་རིགས་ལ་རྒྱལ་གཞི་དཔྱིས་དཔྱིན་ཁིའི་རྩོམ་འབྲས་པ་ལུག་།

རྒྱལ་པོ་དེར་དཔྱིན་ཁིའི་པོ་དེ་ལྱི་ལ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཁལ་རྩོད་ཏེ་ཁལ་...
 ཡོང་མཁུ་པའི་བརྒྱུད་ལྷན་ཏེ་ཁོད་ལ་རྩོ་ལྷན་ནས་པའི་བརྒྱལ་ཡོད་...
 པའི་ཉེན་པའི་གནས་ལྷན་ཏེ་ཁལ་། ཏུས་མཆོད་པ་དཔྱིན་ཁི་དང་ལྷན་པའི་
 ཁིའི་མཆོལ་འབྲེལ་དཔྱུ་དཔྱུ་པོ་ཅིང་རྩོད་པའི་བཞིན་པོ་དང་པོ་མཆོད་...

ཡུང་དབྱང་མིང་གཞུང་ཡང་རྒྱུ་གི་དབུས་ན་གནས་པའི་ཕྱོད་མེ་ལྷ་ཡུར་
 ཡུར། བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་མང་དང་། རྒྱལ་མཐུས་དཔོན་རིགས་
 སེར་རྒྱ་ཁག་གིས་ཟེས་རྒྱལ་གྱི་མཐའ་མཚམས་བརྟན་ཡུང་དང་རང་ཉིད་
 གྱི་མཛེས་ལྷག་ལྷན་པའི་པ་ཡུལ་འདི་འདྲེ་ལག་རྒྱ་མི་ཁོར་པའི་ཆེད་རྒྱ་མེ་
 ལྷག་(1866)ལོར། རང་རྒྱལ་གྱི་ས་ཆ་བརྟན་མེད་ཡུང་རྒྱར་ལར་སོ་ལྷ་
 ཁང་དང་ཡུང་དཔག་བརྟགས་ཉེ་ས་མཚམས་སུ་གང་ཡུང་གིས་ཆོང་འབྲུལ་
 བྱེད་པ་དང་། དེའི་ཁྲིམ་ཆོང་མཚམས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ས་ཁོངས་སུ་ཡོང་
 པར་བཀག་འཛག་བྱས། དེ་རྒྱུ་ཡུང་རྒྱར་ལར་གནས་རྒྱུ་འོད་ལྷན་དཀར་
 བོད་ཉེན་ཁང་ཡང་བཞེདས། དེའི་ཁྲིམ་ཆོང་མཚམས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ས་ཁོངས་སུ་ཡོང་
 པར་སོ་ལྷ་ཁང་བརྟགས་པ་མཚོང་འབྲུལ་མེ་ལྷག་(1866)ལོར་སྤྱི་ལྷ་
 བརྟ་གཅིག་པའི་ཆོས་ཉེར་དགུ་ཉིན་ཡུང་གོར་བཅའ་ལྷན་དེའི་ཁྲིམ་ཆོང་
 གཞུང་ཆོང་ཆོང་མོ་བ་རྒྱར་སེན་གྱིས་ཆོན་ཡུང་དབྱང་མིང་གཞུང་གི་ཕྱི་དོན་
 སྤྱི་བྱུང་ཡ་མོན་ལ་“ད་ལྷ་བོད་པས་དེའི་ཁྲིམ་ཆོང་མོད་རྒྱ་ཡོང་མཚམས་”
 བཞག་པ་ཤེས་ཆོས་ས་མཚམས་སྤྱི་ལྷ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་དང་རྒྱུང་ཐག་ལེ་
 དཔར་བརྟ་ཅམ་གྱི་སར་རྒྱུགས་རྒྱུ་བརྟུང་པ་དེའི་དཔྱགས་ཡུལ་གི་ཆོང་
 འབྲུལ་བཀག་ལྷ་བྱེད་ཆེད་དེ། དེའི་ཁྲིམ་ཆོང་མཚོན་ན་རྒྱུགས་
 རྒྱུ་དེ་གཏོར་ལས་སྤྱི་ལྷ་ཡོད་ཅུང་། རྒྱུ་རྒྱུ་ཁབ་ཀྱིས་རྒྱུ་དེ་བྱེད་
 འདོད་མེད་པས་དེ་ག་ནས་བོད་བརྟགས་ལམ་བཟང་ལ་བརྟ་གནང་ནས་བོད་
 པས་རང་ལྷ་གང་ཤར་གྱིས་ཉམ་པ་ཆོ་ལོ་བྱེད་མི་ཅུང་པ་བརྟུང་བརྟགས་
 བྱེད་རྒྱ་འབྲུག་རྒྱུ་གནང་”ཞེས་ཡི་གེ་བཏང་འབྱོར་ཡུང་འབྲུལ་ཆོན་
 ཡུང་དབྱང་མིང་གཞུང་དང་སྤྱི་ལྷ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཉེ་དཀར་ནས་དབྱེ་བ་

ཅམ་ཡང་མི་འབྱུང་པར་མོད་ འབྲུག་ལ་མཐོང་བའི་འབྲུག་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་སྟེ་
 གནས་ཀྱིད་གཞུང་ལ་ཕྱིར་ཕེབས་ཀྱི་ཁར་གཏོར་དཀོན་པའི་ཡལ་ལ་
 བཟུང་མོད་ལ་གནས་ཀྱིད་གཞུང་དང་མེད་མུ་མི་མང་མོངས་ཀྱིས་ཆིན་
 གུང་དཔུང་གི་ཁོར་འཕུལ་གྱི་ཡལ་ལ་དེར་མ་བཅིས་པར། མེ་མཁ་ (1887)
 མོད་མུ་གཞིས་པར་གྲོན་མ་ཆེན་པོ་མེད་པའི་འབྲུག་དཀར་གསུམ་དང་.....
 ཡལ་གྱིས་ཆུན་པོ། རྒྱ་རྒྱ་མོངས་ནས་མཐོང་བའི་འབྲུག་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་སྟེ་
 ཆིན་ཀྱིད་གཞུང་ལ་“ཕྱིར་ཕྱིར་ལ་གྱི་མོད་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་པ་ཆོན་མེད་.....
 ཡིན་པས་མོ་ལྟ་ཁང་ནས་ཡང་ཕྱིར་འཕེན་ཕྱི་ཕྱི་མིན་”ཞེས་གཏེར་ཆོན་
 གྲོན། ད་ཀྱི་དུས་ཀྱི་མེ་བཅན་འཕུལ་པ་འབྲུག་མོངས་མ་ཁོངས་ནས་
 ཕྱིར་འཕེན་ཕྱིད་དཀོན་པའི་རེ་བ་བཏོན་ཅིང་། ཆིན་ཀྱིས་རབས་ཀྱི་
 དུས་ཀྱི་མེ་བཅན་འཕུལ་པའི་མོ་ལྟ་ཁང་ཞེས་པའི་དེ་མེད་མེད་ནང་
 “རྒྱ་དེར་དུས་ཀྱི་མེ་བཅན་ལྟེ་ཡིད་ཀྱིས་པས་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ས་.....
 བཅོམས་ཀྱི་ཆོད་མེད་རབས་དང་རིམ་པ་བཅོ་བ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་གཅིག་
 བས་མོད་ལ་དེས་ཀྱི་མེ་བཅན་འཕུལ་ཕྱིད་ཆེད། ཕྱི་མོ་ 1887 མོངས་
 བཅོམས་ཀྱི་དཀར་མི་ཉིས་ཆོད་ལྟ་བུ་ཅམ་འཕྲོངས་པ་དང་མེ་ཕྱོགས་པའི་.....
 དམོར་བ་མ་མཇད། བད་མོངས་མཁུན་ཞེས་པའི་ས་གནས་དེར་དཀར་མཁུན་
 མོ་ཆས་འཕོར་ཆེན་དམོར་ནས་མོད་ཀྱི་མེ་བཅན་འཕུལ་ཕྱིད་པའི་ཉིན་གཞི་
 དམོར་ཀྱི་བཅུགས་”ཞེས་འཁོད། ལྷམ་དེར་ས་གནས་དེ་མེད་དམོར་མོ་
 དམོར་འཕྱིན་ཕྱིད་མཁན་མང་པོ་མོད་རིགས་ཡིན་ལྟ་བུ་དུས་ཀྱི་མེ་བཅན་
 མོ་མེ་བཅན་འཕུལ་ཕྱིད་ཆེས་མོད་པ་ཁོ་ཆས་ཉིས་ཆོད་ཀྱིས་ཕྱིར་པའི་དམོར་.....
 འཕྱིན་པས་མི་འགྲོ་པ་ས་མང་དེར་ཕྱིས་ཞེས་པ་མོད་མི་ཕྱིས་ལྟ་བུ་རེད་

ལ། ལྷུང་ལྷུང་འཛེམས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་ང་དེ་མི་རྣམས་མྱིག་འཇུག་པ་
 བྱས་ཏེ་མེལ་ཅི་ལག་པ་ལྷོར་གྱིས་དེ་ལྷོན་གྱི་པཅན་འཇུག་པར་ངོ་མོལ་ལྷོད་
 པའི་གཤམ་བྱས་ལྷུང་ནང་ལྷུང་ཞིག་གིས་གསང་ཁ་བརྒྱུ་ནས་དེ་ལྷོན་དེ་མིག་
 གིས་ས་མར་དར་རྒྱས་བཟུང་ཏེ་མྱིག་འཇུག་དེའི་ནང་མི་ཞི་འདྲ་ཡོད་མིན་
 གྱི་མིང་མོ་ཁ་གསལ་ཞིག་དཔྱད་ལྟགས་བརྒྱན་ལྷུང་། ས་མར་དར་རྒྱས་ཀྱིས་
 ལྷོག་ཏུ་མིང་མོ་འཁོད་པའི་མནལ་གན་བཟས། ཁོང་ཁྱོད་མི་མེ་འདྲ་
 བཞིན་མིག་ཅ་དམར་མོར་ལྷུང་པའི་རང་བཅན་འཇུག་པ་ཁྱོད་ཆོར་མིང་...
 མོ་དཔྱད་ནས་ལྷོག་གི་ཅིན་ནང་ཏུ་འཛེམས་ཞིག་བརྒྱན་པས། དེ་ལྷོན་དེ་མིག་
 ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་ཏུ་ལྷུང་ཏེ་ས་མར་དར་རྒྱས་བཟུགས་བྱས་མོག་མོད་
 རྒྱགས་ལྷུང་རྒྱང་། རིས་ལྷུང་ས་མར་དར་རྒྱས་ཀྱི་ལྷུང་གཅིས་ཀྱི་བྱ་ལྷོད་དེར་
 བཞེངས་པ་ལྷོད་མཐོང་ཆེད་ལྷོ་མོ་ལྷོ་ལྷུང་པ་ལྷོག་པ་ལྷུང་པར་གྱུགས།

ཏུ་མེ་མོ་ལྷོད་ཀྱི་མི་རིགས་རྣམས་གི་མང་དང་དེ་ལྷོན་གྱི་པཅན་.....
 འཇུག་པ་ལྷོ་ལྷོད་དང་སར་མི་ཆུ་ལྷོ་ནས་ཡང་མཐུན་མཐུག་མེད་པ་ཞིག་
 ཡིན་ལྷུང་མི་དེ་ལྷོད་དང་། བཀའ་ཤག་བཀའ་པར་ལྷུང་མོག་མོད་ལྷོངས་ཆོད་
 འཇུ་ལྷུང་འཛེམས་པ་སྐྱེས་པ་འཛེམས་དང་འབྲེལ་མེད་ལྷོ་མི་མང་ཆོར་མའི་
 བསམ་ཡོན་ཞིབ་པ་ལྷུང་མ་བྱས་མཐུག་མེད་ཡིན་པའི་རིས་འཛེན་གནང་ཏེ་
 ཆོགས་འཇུ་མེད་མེད་པར་སྐྱེས་པ་འཛེན་མོག་“མྱི་མྱིག་མནལ་དེ་ན་མཐུ་མོ་
 ཆེ”བཞག་ཏེ་ཞི་ལྷོད་པར་དེ་ལྷོད་ལྷོ་མི་མང་ཡོངས་ནས་མྱི་མྱིག་གན་...
 རོན་མེམས་མག་གཅིང་རཅད་ཀྱིས་པག་བཟུང་བྱ་ལྷོ་ཁས་ཞུན་བྱས་ཏེ་.....
 ཆོགས་འཇུར་ལྷུགས་པའི་འཇུག་མི་ཡོངས་ནས་ལྷོས་ལྷུངས་ཆོར་དྲགས་.....
 བཞོད་དེ་མོད་པ་ལྷུགས་ལམ་རན་ལྷོན་མཐོང་དང་། ལྷུང་ཆོད་ལྷོ་ཆོག་མཐུག་

དཔར་དཔལ་ལྷན། བཀའ་ཤག་བཅས་ལ་དབྱིན་དཔག་འཕྱོག་ཐབས་བྱེད་
 བའི་བསམ་གྲོས་བརྟོན་དོན་“དབྱིན་ཇི་བཅན་རྒྱལ་པ་བཀག་འཕྱོག་ནན་”
 ཏན་མཐའ་འཁྱེད་མཐའ་མཚམས་སྟེ་ཞི་བ་དང་དྲག་པོའི་ལས་
 དོན་གྱི་བཀོད་འདོམས་ལྷན་ལྷན་གདེང་བྱུང་ཁག་གཅིག་བརྩོ་བཞག་.....
 གནད་དཔོན་ཁར་དབྱས་གཙང་དང་། རྩོ་ཁ། དྲགས་ཀོང་། རྩོ་པོ། ཁམས་
 ཁུལ། བྱང་འཕྱོག་བཅས་ནས་འདོན་དཔག་དང་ཡུལ་དཔག་སྟུང་འབྱུག་
 དང་། ད་དུང་དཔོན་པ་བྱུང་ཆེ་དཔོན་ལྷེ་ཆེ་འཕྲིར་ཁག་ནས་མེར་དཔག་
 དང་། ཐ་ན་ཕྱིས་པ་བཅོ་བརྒྱད་དྲག་རྒྱུང་དཔག་སྟུང་བྱུག་དཔོན་རྒྱུར་
 དཔག་མི་བརྩུ་བརྩོང་བྱེད་མཁན་དཔོན་རིགས་མེར་བྱུའི་ཁོངས་ནས་འགན་
 འཁུར་མི་རྩེ་བརྩོ་བཞག་གནད་དཔོན་པ་དང་། མོ་ལག་ཐད་པོད་བཅོས་
 མི་རྩུགས་དང་། པོད་ཐད་འཕེ་རྩེ། ཞ་མདེལ། སྤྱད་ཏི། མི་མཉུང་
 ཐ་ན་ལུང་རྩོ་ཡན་ཆད་མོ་རྩིག་དང་། རྩིགས་མཚུངས་དཔག་རྩིགས་འབྱུ་
 རིགས་ཀྱིས་གཙས་བཟའ་ཆས་གང་ཅི་འདུ་འཕོད་གཙོག་འཕྱོག་དང་.....
 དཔར་འདེན་དོན་ཁལ་སྐྱོགས་རྩིགས་དང་ས་ནས་དཔག་ཐབས་འབྱས་ཆད་
 ཅ་རྒྱ་ཞིན་འབྱུངས་ཞག་འབྱད་ཏུ་མ་མོང་བ་ལས་འཕོ་འརྩུགས་རྒྱ་དང་།
 དེ་བཞིན་དཔལ་འཕྱོག་དཔག་བརྩོག་ཞབས་རིམ་བརྩུབ་རྒྱུའི་ཐད་དག་.....
 ལྷན་ཁི་གདན་བྱུར་གྱིས་གཙས་ལྷུང་ཁག་པ་བྱུགས་དཔག་གཞུང་བྱེད་.....
 དཔོན་པ་དོན་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྩེ་པོ་ཞུ་བཞི་དང་དཔལ་ལྷན་གསར་ཆེན་.....
 རྒྱུད་ལྷེད་རྩེད་པོ་དེ་རིམ་མེད་དཔོན་ལྷེ་ཁག་ལ་ཐང་འབྱེད་འརྩེན་བཟུར་
 དང་རྩིགས་དཔལ་འཕྱོག་དཔག་འཐབ་པ་རྩུང་ཁ་ཐོབ་པའི་མཚོག་གསུམ་.....
 གསལ་དེབས་རྩུབ་རྩུར་རིམ་རྩེ་བརྩུབ་རྩུ་དང་། དེ་འབྲེལ་གཞུང་

བཞེན་དག་ལྟའི་གཙུག་པོ་གནས་ཆུང་ཚོས་ཀྱལ་ཆེན་པོ་དང་། ལ་མོ་
 ཆངས་པ། དཀའ་གཏོང་ཚོས་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་དབྱིན་རི་ཞེ་བ་
 དང་དྲག་པོའི་འཁོག་ཐབས་རི་ལྟར་བྱས་པ་བཟང་སྐྱོར་ལྟར་བཟག་སྤྱལ་རྟེ་
 བཀའ་ལྟར་དཀོངས་དོན་ལག་བསྟར་བྱེད་ལོས་ཀྱིས་མཆོན་ཐབས་སྒྲི་གང་
 གཟུགས་མ་ཆུང་བ་མེད་པ་དམ་འཛིན་ལྟོད་མེད་དཀོན་རྒྱ་སྐྱོན་གྱི་སྐྱོར་...
 བསམ་འཆར་སྒྲི་གཞི་ཆོག་པོ་སྤྱི་དམ་བཞི་སྟུར་སྤྱལ། དེའི་སྐྱོར་པོ་ད་
 བཞེན་ལ་ཞུས་པ་བ་ལུན་པོའི་བཞུད་ཀོང་མ་ཀྱང་ལྟོད་ལ་སྤྱི་ལྟོད་པོ་ལྟོད་
 ཞིབ་གསལ་སྟུན་སྟུན་སྤྱི་ལྟོད་ཀྱང་པ་དང་པ་ལང་པ་ལྟར་།

དུས་དེར་པོ་ད་ལ་གནས་སྤྱི་དཀྱུང་དང་མེར་སྐྱོ་མི་མང་པོ་དང་སྐྱོ་
 དབྱིན་རི་བཅན་འཇུག་པར་འཁོག་སྐྱོལ་བྱེད་པའི་དམག་ཐབས་བྱེད་སྐྱོ་དེ་
 དག་ལ་པོ་ད་བཞེན་ལ་ཞུས་པ་བ་ལུན་པོའི་མཆོག་གིས་ཀྱལ་སྐྱོར་མཐའ་... ..
 གཅིག་ཏུ་གནང་། མེ་པག་(1887) ལོའི་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ཆེས་བཞི་
 ཉིན་པས་སྐྱོལ་མ་ལུངས་པ་དེ་དག་བཞུག་ཆེད་འབྲས་སྤྱོདས་ས་མཆོམས་སྤྱི་
 མདའ་དཔོན་ལྟ་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་། ཅེ་མཁོན་པོ་ད་ནམས་ཀྱལ་མཆོན།
 ཀོང་དམག་བཅས་གཏོང་གནང་མཛད། དེ་བཞིན་ཁམས་སྤྱོདས་ཀྱི་
 དཔུང་དམག་མེར་སྐྱོ་ལྟ་བུ་ཉི་ཤུ་ཅུ་པོ་ད་འབྲས་ས་མཆོམས་སྤྱི་བསྐྱོད།
 ས་མཆོམས་སྤྱི་གནས་ཆུང་ཉིན་བཞིན་པོ་དྲག་ཆེ་པའི་གནས་སྤྱི་ལྟར་པའི་
 སྐབས་དེར་འབྲས་སྤྱོདས་ཀྱལ་པོ་མཐུ་སྐྱོབས་ནས་ཀྱལ་གྱི་པོ་ཉ་མངགས་...
 ཉི་དབྱིན་རི་དང་པོ་ད་གཞུང་སྤྱོདས་གཉིས་ཀར་ཞི་པའི་སྤྱོདས་པོ་ལྟོད་... ..
 པའི་དེ་བ་བཏོན་ཡང་དབྱིན་རི་བཅན་འཇུག་དམག་གིས་ཉན་འཛག་སྤྱི་...
 ཅུ་པོ་ལང་མ་བྱས་ཁར། ས་ལྟོ་(1888) ལོའི་ཟླ་གཉིས་པའི་ཆེས་པདུན་

ཉིན། དུམ་ཁི་པའ་ལ་དམག་མི་གངས་པའི་པུ་ལ་པུ་ཅམ་ཁྱི་ས་
 རྒྱ་པར་ཏུ་ཏུ་པར་ལ་གྲགས་ནས་ཤོད་དམག་ལ་ཆུང་ཆོལ་བྱས། ཏུ་དེར
 ཤོད་དམག་ནམས་ཤོད་ཏུ་པར་གི་ཉེ་འབྲས་ཏུ་གནས་ཆུང་ཤོད་ཆུག་དག་ར་
 ཤོད་ཏུ་གསོལ་པའི་ཆོས་ནས་ཏུ་བསྐྱེད། བཤ་ཏུ་ཤོད་མདའ་དང་། མདའ་གི་
 མཉུང་ཆུམ་ཤོད་དུ་ལ་རབས་ཁྱི་མཆོན་ཆ་མང་པོ་འཁྱེད་ཏེ་དུམ་ཁི་ཡི
 དམག་མིར་པར་ཆོལ་བྱས་པོ་བྱས། ཆིན་ཏུ་རབས་ཏུ་དུམ་ཁི་ཤོད་ལ་
 བའ་ལ་པུ་ལ་བྱས་པའི་ཤོ་རྒྱས་ཞེས་པའི་ནང་“ཏུ་དེར་དམག་ཆས་ཤེར་”
 ཤོ་རྒྱུ་པའི་དུམ་ཁི་དམག་དཔོན་ཞེས་བཤད། དེ་ཁྱིར་དམག་མི་
 རམས་དང་པས་ཤུག་རབ་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ་སྤྱིར་ཤོས། ཤོད་དམག་ཤོངས་ལ་རྒྱུན་
 ཆ་ར་ཡང་མ་བྱུང་ཞིང་ཟུག་པའི་ཆོས་པུ་དུམ་ཁི་ཞོན་པ་དུམ་ཁི་
 ཁི་པའ་ལ་པུ་ལ་པས་ཤུར་ལམ་པུ་དུ་ཤུར་ཡང་ཤོད་དམག་ལ་ཆུང་ཆོལ་”
 བྱས། ཤོད་དམག་ཤོངས་ཁྱིས་ཤུ་སྐྱེས་ཤང་པས་ཤོག་དཔའ་རར་རྒྱུ་པ་
 མེད་པར་པའ་ལ་པུ་ལ་དམག་དང་དམག་འབབ་མེད་པས་མང་བྱས་ཏེ་མེད་
 དུམ་ཁི་དམག་མི་པུ་ལ་ཅམ་པས་དམག་ཤོང་། ཤོད་དམག་གི་
 པུ་ལ་ཤོན་དུ་ཅིག་དང་། ཡུ་ལ་དམག་ཉི་ལྷ་ལ་ཅམ་དམག་ཤོག་ཏུ་ཤོར་”
 ཞེས་པའོ། ཏུ་དེར་འབྲས་ཆེད་པས་མི་མང་གིས་བྱང་དུ་ཡས་དུ་ཞོགས་
 གསོན་འདེགས་ཆོག་དུམ་ཁི་པའ་ལ་པུ་ལ་པས་དམག་ཤོང་པ་ཡང་ཡང་”
 བྱས། པའ་ལ་པུ་ལ་པས་རང་ཉིད་པས་པར་ཤུག་ནང་ཆ་བ་ནས་མི་མེད་ཤ།
 ཟུ་གཉིས་པའི་ཆོས་པུ་གཉིས་ཉིན་དུམ་ཁི་དམག་དཔོན་ཆིན་པོ་གྲ་”
 ཡང་ཆོས་དུམ་ཁི་དམག་འཁོར་ཆིན་ཞེ་དུ་ཤོད་དམག་ལ་སྤྱིར་”
 ཡང་ཆུང་ཆོལ་བྱས། མེ་རྒྱགས་འཕེན་པས་མདེུ་ཤོད་དམག་པུ་ཏུ་པ་

བྱས་པའི་དབྱིས་ཏུ་རྒྱུད་སྤྱོད་པས་གནང་པའི་ཤོ་མཚན་ལག་ཏུ་བློགས་པའི་
 སྒྲིབ་དཔལ་རྣམས་ཅི་ཕྱི་གཏོལ་མེད་ཀྱི་དཔལ་ལྷན་གྱི་ཉེ་ནས་མང་གི་.....
 རྒྱུགས་ལྷན་པོ། དབྱིན་ཇི་བཅན་འཇུག་པས་ལྷན་ལྷན་ལ་ཡོངས་ལྷན་
 བཅན་བཟུང་སྟེ་ཤི་མ་པའི་ན་མ་མཚན་མ་བཟུང་ཉེ་མ་བྱུང་བྱུང་བྱུང་།
 ཆིན་ཏུ་སྤྱོད་པས་ཏུ་དབྱིན་ཇི་མེད་ལ་བཅན་འཇུག་པས་པའི་མ་རྒྱས་ཞེས་
 པའི་ནང་“སྒྲིབ་དཔལ་རྣམས་གནང་བ་ཏུ་འཇུག་ཞེས་གནང་བ་ལྷན་པོས་
 སི་མ་ཆི་ཞི་དེ་ན་ཞེས་པ་མཚན་པོ་རྒྱ་མཚན་པོས་ལས་དབྱིན་ཇི་ཆིག་ཁྱི་...
 ལྷན་ལྷན་ལྷན་པོ་ཡོད་པ་དེ་བཟུང་སྟེ་ཤི་མ་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་
 ཆིན་ཏུ་ཤིག་དཔལ་ལྷན་དབྱིན་ཇི་ལྷན་དཔལ་རྣམས་གནང་བ་ཏུ་འཇུག་ཉེ་...
 རྒྱུགས་པའི་རྒྱུ་ལྷན་པོ་ཡང་ཡང་བྱས་ཏུ་སྒྲིབ་དཔལ་གཅིག་གྱུར་མ་.....
 མཚན་ལྷན་པོ་དེ་མཚན་མོ་རྒྱར་བཟུང་ནས་བཟུང་”ཅེས་འཇོག་ཏུ་ཤི་པོ་
 ལྷན་ལྷན་འཇོགས་ཤིང་དཔལ་མཚན་ལྷན་པོ་ཀོང་དཔལ་གྱིས་མཚན་...
 མོ་ལས་ལྷན་པོ་ཤི་དབྱིན་ཇི་དཔལ་རྒྱར་གྱི་མཚན་པོ་ཡོངས་ལྷན་.....
 བཟོར་ཉེ་ཀོང་དཔལ་རྣམས་ལྱིས་ལག་ཏུ་གྱི་དཔལ་དཔལ་པོ་འཇུག་ཏུ་སྤྱོད་
 གཅིག་ཏུ་རྒྱུགས་པའི་མཚན་མ་བཟུང་ནས་ཀི་ཉི་ཉི་ཞེས་ང་རྒྱ་དཔལ་ལྷན་
 ཞིང་བཟུང་སྟེ་ཤི་མ་པོ་དབྱིན་དཔལ་ལ་པར་སྟོན་བྱས། དབྱིན་ཇི་ལྷན་
 དཔལ་མང་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་དཔལ་རྣམས་ལྱིས་གནང་བ་ལྷན་པོ་
 ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་དཔལ་མང་པོ་ཡོད་པ་ཞེས་འཇུག་པོ་རྒྱུགས་པོ་ཡང་ཡང་...
 འཇུག་པོ་ལྷན་པོ་དཔལ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་དཔལ་རྣམས་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་
 འཇུག་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་དཔལ་རྣམས་ལྷན་པོ་དཔལ་རྣམས་ལྷན་པོ་
 ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་

པོད་དམག་དམག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ལ་ཁོ་ཁོ་རྒྱ་ལ་ཡོ་ཞེས་པོར་ཕྱི་ཕྱོད་
བཞག་བཞུལ་བ་མ་ཟད། ལས་ཕྱ་མེར་སྐྱོད་དང་། པོད་དམག་ ལྷལ་
དམག་སྐགས་མི་ ངས་ཆིག་གི་ཅན་ས་མཚམས་ ལྷལ་བསྐྱོད།

དེ་རྗེས་ ད་ ལ་ ལྷལ་ཕྱི་དྲུང་དང་མེར་སྐྱོད་མི་མང་ཡོངས་ ཁྱིས་ལྷལ་
མཐུད་དེ་ཕྱིན་ཅི་ ཅན་འཇུལ་པར་མར་སྐྱོད་པའི་གྲུབས་ཀྱི་ཕོམ་ཕྱུག་།
བཀའ་སྐྱོན་ལྷན་མོང་གིས་དནས་ཆུང་པོད་ལྷན་དཀར་པོར་ལྷལ་ཕྱི་ཕྱོད་ལ་
བའི་བཀའ་ལན་ལྷལ་པོར་པོ་བཅས་པར་མི་ཕྱ་ཉི། བཅས་ནས་ཐོག་
པར་ག་ལ་རིགས་”ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། ལྷལ་མཐུད་དེ་ཕྱིན་འཕྲི་ག་རང་
ལྷལ་དམག་འཐབ་ཕྱ་ལྷལ་གཏན་འཁེལ་གྱིས་མདའ་དཔོན་ལྷན་རབ་པ་
དབང་འཁུས་རྗེ་རྗེ་དང་། ཅེ་མཐོན་ཕྱམས་པ་བཞུན་འཛིན་གྱིས་ཕྱི་
ཐོག་ལས་ཕྱ་ལྷལ་རིགས་མེར་སྐྱོད་བཞི་དང་། ཀོར་པོ་ལྷལ་མདའ་དང་། རྗེ་
མོ། ཅེ་སྐང་། རྗེ་ཁ་བཅས་རྗེ་ཁག་བཞིའི་འདོན་དམག་ཆིག་སྐྱོང་
ཉིས་བརྒྱ་དང་། རྗེ་ཁ་ལྷལ་གདོང་དང་། འཇོངས་ལྷལ་ རོན། རོལ་
དགའ། རྗེ་བྲག་སྐགས་ཕྱི་ལྷལ་དམག་ཆིག་སྐྱོང་བྲག་བརྒྱ་ལྷལ་དམག་སོ་
སོའི་འགོ་འདོན་མས་ཅ་དཔོན་དང་། བརྒྱ་དཔོན། རྗེ་དཔོན་བཅས་
ལྷན་བཞུགས་འགོ་དམག་གྲངས་ཉིས་སྐྱོང་བརྒྱད་བརྒྱ་མེར་དམག་གྲང་ཁ་
སྐྱོན་ལྷལ་གདོང་གནང་མཛད། ལྷལ་དབང་ལྷལ་འཇུན་ལྷལ་མཚས་གོང་
གསལ་དཔོན་དམག་རྣམས་ལ་མཇལ་འཕྲད་དང་། ལྷལ་པོ། ལྷལ་ཚ།
ན་བཟའ་སྐགས་ཡིད་ཆེན་པ་གནང་ཉི་མས་སྐྱོལ་གདུག་པ་ཅན་རྣམས་
མཐར་སྐྱོད་དཔོན་མའི་བསྐྱེད་ཕྱ་ཡང་ཡང་གནང་། པོད་བཞུན་ ལས་བན་
ལྷན་ལྷལ་ཡིས་པོད་ཕྱི་མེར་སྐྱོད་མི་མང་གིས་ལྷལ་གཅེས་མཐའ་ལྷལ་གྱི་ཕྱ་

རྒྱུད་ལ་རྒྱུའ་རྒྱུར་མཐའ་ཤིག་ཏུ་གནང་བ་མ་ཟད། དཔག་འཇམ་གྱི་ལ་
 གསལ་ཐབས་བྱས་རབས་དང་རིམ་པ་འདྲོག་གནང་མཛད། རྣམ་པ་རྣམས་
 ཆེན་མུང་དབྱང་ཡིད་གཞུང་གི་མྱེ་རྒྱལ་ལ་མགོ་རྒྱར་བའི་ཞོ་ར་ རྒྱལ་ཕྱི་...
 རྒྱུད་ཐབས་དེར་མོས་མཐུན་མ་བྱས་པར་“དཔྱིན་རི་དང་ལྷ་ཅ་ལྷ་མོད་ལ་
 འདི་རྩ་བའི་དོ་ནང་རྒྱུད་པ་དེ་ཆོང་ལས་ཅ་མ་མ་ཡིན་པར་བྱུན་རིང་གི་...
 དམིགས་ཕྱལ་རན་པ་བཅངས་ཡོད་པས་ཐོད་མི་ཡོངས་ནས་ལངས་བྱས་ཀྱི་...
 བུམ་པ་དང་རང་ཕྱལ་རྒྱུར་རྒྱུའ་བྱེད་པའི་བྱ་རྒྱུད་ནི་ཡོངས་སྤྱོད་ཡང་དག་
 པ་ཞིག་ཡིན་པས་ཆེན་མུང་དབྱང་ཡིད་གཞུང་གིས་དེར་རྒྱལ་རྒྱུར་གནང་...
 དམོས་”ཞེས་གནས་ཕྱལ་རབས་དང་རིམ་པ་ལྷན་ཁྱུང་ཉན་འཛག་སྤྱོད་ཅ་མ་
 མ་བྱས་ཁར་ཁོང་གནས་དབྱངས་བཏང་གི་ལས་ཆོབ་ཏུ་ཁམ་པ་ན་ཡོང་ཐས་
 བོད་ཏུ་མངའ་བས་དེས་ཆེན་མུང་དབྱང་ཡིད་གཞུང་གི་མགོ་འདྲེན་པའི་
 རྒྱལ་པའི་ལམ་རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱོད་ལག་ལེན་པ་རྒྱར་ཉེ་བོད་དཔག་ན་མས་མག་
 རིང་བཀའ་རྒྱལ་གྱི་མོད་དམོས་པ་ལས། དཔྱིན་རིང་འགོག་རྒྱལ་བྱེད་མི་
 ཆོག་པའི་བཀའ་ཐབ། ཁོ་པ་ཆོའི་མགོ་འདྲེན་པའི་རྒྱལ་ཡི་རྒྱུད་ཐབས་
 དེ་ཡང་དག་པ་ཡིན་པ་མཆོན་ཆེད་ལྱུང་སྤྱར་ལར་མོ་རྩ་ཁར་བཅུགས་པ་...
 དེ་བོད་རྒྱལ་ནས་ཞོ་ར་པ་ཡེད་ཐེར་པ་དང་དེ་རྗེས་ཁོ་པ་དཔོས་སྤྱོད་གཞུལ་
 སའི་མཐུན་རྒྱལ་སྤྱོད་པ་རྒྱུད། “ཁོ་མོ་རིན་ཆེན་གྱི་རྒྱལ་ཏུ་ཡོད་པའི་
 བོད་དཔག་རྒྱལ་ཁྱི་རྩལ་ཅ་མ་དེ་དག་གི་རྒྱུར་འཐེན་དམོས་” ཞེས་བོད་ས་...
 གནས་ཡིད་གཞུང་ལ་པད་ལན་ཡང་ཡང་བཏང་། ཐབས་དེར་དཔྱིན་རི་
 འཅན་འཁྱལ་པས་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་རྒྱ་རྩ་ཞོག་མགོ་ཐར་དབྱང་འཁྱུད་ཀྱིས་
 མ་ཆ་མང་པོ་བཅན་བཟུང་ཐོག་བོད་དཔག་ལ་མེ་རྒྱལ་ཡང་ཡང་བཟུབ།

བྱིད་བཞིན་ཡིན་ཀྱང་། ད་ཆ་ཞམ་པ་ན་མེད་ཐམས་ཅི་དེ་གི་དཔྱད་པ་འཆར་དེ
 གནམ་བསྐྱེད་མོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཡིན་ཞེས་ཡང་ཡང་ནན་...
 བཤད་གནང་བ་ལྟར་དཔག་མཆམས་འཛིན་དཔོན་པོ་མ་འཕྲོལ་ལྟ་མོར་ཡོད་
 པའི་དབྱིན་འཛོག་བྱིད་མཁན་པོ་དཔག་ཅུ་མས་ས་གནས་གཅིག་ཏུ་ཅུབ་...
 མོད་མ་དཔོན་པོར་ཁ་བཟམ་ནས་བཞག་ཆོག་པ་ལས། བྱིད་འཕེན་ཆ་བ་
 བས་ཏུ་མ་དཔོན་པོ་དང་། སྐལ་ལྷན་བྱིད་འཕེན་བས་ན་དཔལ་པོར་རྟེན་པས་
 བདེའི་མོ་སྐབས་མུད་པ་ཞིག་རང་ཡིན་པས་དེས་པར་ཏུ་དཔག་སྐབས་རང་
 དེ་དོན་ལག་ལེན་དཔྱར་ཆོག་པ་”ཞེས་བྱས། ཆབས་ཅིག་མེད་མུར་དེ་མོ་
 མཆོག་དང་། བཀའ་ཤག་གིས་ཆོགས་འདུའི་བསམ་ལྟས་ཤིན་པ་ལྟར་
 ཞམ་པ་ན་མེད་ཐམས་ལ་ནང་མོལ་རི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་ཁོ་པས་“དེ་ཡང་འཕྲིག་
 གི་མ་དེད། མོད་དཔག་ཁག་གཅིག་མག་རིར་འཛོག་པ་ལྟར། དེ་བྱིད་ས་
 བྱིད་འཕེན་བྱིད་དཔོན་”ཞེས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བཤད། ལྷགས་མཆོངས་མི་
 རིགས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་པ་ཞམ་པ་ན་མེད་ཐམས་ལེན་པ་དེས་ཀྱི་མོ་དཔལ་པོར་...
 མར་དབྱིན་རིའི་དཔག་མུར་ཏུ་བཞུད་དེ་དབྱིན་གྱི་ཆུ་ཆུ་མེད་དང་...
 མཁན་ཏུ་འབས་ཐོངས་དང་མོང་འབྲུལ་ས་མཆམས་དབྱེ་ལྷགས་རྒྱུ་ལྷགས་...
 མོལ་བྱས། ས་ལྷང་(1889)ལོར། མོད་ས་དཔག་མེད་གྱི་ཆུ་ཆུ་མེད་
 བཀའ་ལྷན་པམ་པ་བཟལ་གིས་དཔལ་ལྷགས་ལྟ་མཁན་པོ་མོར་ཆུ་མེད་ལྷགས་
 ལྷགས་ཏུ་ཞམ་པ་ན་མེད་ཐམས་ལེན་ཏུ་མོག་ཏུ་མོག་ཏུ་བཤད་པར་ལོ་...
 བཟང་འཕྲིན་ལས་རབ་ལྷགས་མཆོག་དང་། དཔོན་ས་ཆེན་པོ་ཏུ་མེད་པས་
 ལྟ་དཔོན་རིགས་ལྷན་མོར་གི་ཏུ་ཡིག་གཅིག་ལྷུང་ཉེ་དཔག་མེད་པ་མེད་
 བྱིད་ལྷགས་རྒྱུ་ལྷགས་གི་བཀའ་བཞིན་བྱས་ཆོག་པ་དང་། ས་མཆམས་དབྱེ

ལྷན་དང་ཆོང་འབྲུལ་སྒྲོང་པོད་ས་གནས་མིད་གཞུང་གིས་མོས་མཐུན་མེད་
 བའི་ལས་ལ་སྒྲོས་མང་པོ་བཟད་ཀྱང་ཉན་འཛིག་ཆ་བ་ནས་མ་བྱས་པར། ས་
 མང་(1889)མའི་ཟླ་ཤུགས་པའི་ཟླ་སྟོད་ཏུ་ཆིན་གྱིང་དབྱང་མིད་གཞུང་
 གིས་ལ་སྒྲོ་བཞག་བྱས་པ་ལྟར་མིང་ཐང་ཁོ་པས་དབང་ཆ་ཆོང་མ་པོད་པའི་...
 ཆོན་ཆེན་གྱི་ལོང་ཁྱེད་ཉེ་ག་ལི་ག་ཉར་བསྟོད། དཔྱིན་རིའི་སྤྱ་ཆ་བ་
 ཉིན་ཏུ་ཁག་ལའི་སྤྱི་ལུ་ལས་དོན་ཆོན་ཆེན་མང་དང་པོ་དང་མཉམ་ཏུ་...
 རྒྱལ་པོར་མེད་པའི་ལོ་དོན་ཆོན་བརྒྱད་བཞག་དེ་རིམ་ཞི་གདོང་འགག་
 མའི་སྒྲོང་ཆིངས་ཀྱིས་དོན་ཆོན་དབྱ་བཞག་པ་བཅས་ལ་པོད་ཀྱི་མང་སྤྱི་མི་
 མང་པོར་མ་ཉན་པོ་སྒྲོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས།

3. རྒྱ་མིའི་ཟླ་མཐའ་མིད་འགན་དཔལ་ལྷན་འཛུགས་པ་དང་། མེད་
 རྒྱ་དབང་བརྒྱུད་པ་ཉར་ཁུལ་མིད་དབང་བརྒྱུད་པའི་བྱེད་པའི་བཅའ་
 ཆོད་སྟོན།

རྒྱལ་དབང་རྒྱལ་པོ་ཉན་སྤྱི་མཆོ་སྤྱི་ན་རྒྱུང་བའི་སྐབས་དེར་པོད་ཀྱི་...
 གནས་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཆེ་བའི་རྒྱལ་པོ་བཅས་ཀྱིང་མིད་སྤྱི་གས་ཀྱི་བྱ་བ་...
 མཐའ་དག་མིད་སྤྱི་དང་བཀའ་ཤལ་མོགས་ཀྱི་བྱས་ཏེ། རྒྱལ་དབང་ཉིད་
 མོངས་འཛིན་ཆ་མ་གཉིས་པོགས་མཐའ་དབང་མང་པོ་བཞེན་ཏེ་ནང་རིག་
 པ་དང་ཆོད་མ་རིག་པ་མོགས་རིག་གནས་ཆེ་རྒྱུང་ཁག་ལ་ཤུན་སྤྱི་མཐའ་
 རྒྱན་ལེན་ཆོས་རབ་རྒྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཤིང་བྱས་(1895)མོར་རྒྱལ་...
 དབང་རྒྱལ་པོ་ཉན་སྤྱི་མཆོ་དབྱང་པོ་ཉི་ལྱར་ཐེབས་སྐབས་སྤར་ལས་སྤར་...
 བ། རྒྱན་གྱིས་པས་ཆེན་པོ་ཆེད་རྒྱུང་ནས་དགེ་སྤྱི་ལི་སྤྱི་མ་པ་
 བཞག་དགོས་ཀྱིང་། རྒྱལ་དེར་པོ་ཆེན་སྤྱི་མིང་དབྱ་པ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་

577

འདུན་དང་བཅས་པ་རྟེན་རྟེན་ལ་བུལ་པ་པོ་རྣམས་ལ་གསེར་དུ་ལྟོང་། །
 གོས་མོགས་ཡོན་འབུལ་ ར་ལྟེན་ཉེན་གཅི་ཁག་ལ་ཤེན་པོ་ཆེའི་རྒྱན་
 དང་། གོས་ར་ཕྱེན་བཟའ། མཚོད་མྱིན་རྒྱ་ཆེར་འབུལ་གནང་མཛད། སྒྲོན་
 ལམ་སྒོལ་རྗེས་རྒྱབས་མཛོན་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཚོག་ཅེ་སྟེ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་ཏྲ་
 ལར་ཕྱིར་ཐེམ་པ། དེ་ནས་སྐར་ལམ་རྒྱར་སྐར་ལམ་མཁན་པོ་མངགས་ཏེ་འཇམ་
 དབྱངས་ཤོར་མ་ཤོར་ཕྱི་ལོ་མཚོག་ལ་ཤེར་རྟེན་པོ། རྒྱ་རྒྱལ་པའི་ཆོས་
 ལོ་སྟེན་ཉེན་ཤོར་མ་མཚོག་གིས་དུལ་ཅིའི་ཆོག་པ་ཀའ་ཡིག་ཐེབས་པར་“རྒྱ་
 ལའི་ཁྲ་མ་ནས་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆོས་རྒྱ་གཅིག་ཉེན་རྒྱགས་རྟེན་ཐེན་པ་
 འདི་དག་བཟ་གིས་ཤེ་མཚན་རྟེན་པར་ཆེ་བས་ངོས་བྱང་ཡིད་སྒྲོ་དཔག་
 མེད་བརྒྱུད་ཅིང་ད་ནས་བརྒྱར་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མས་ཆོས་རྒྱུད་ལྟེན་པ་ཉེར་འབྱང་
 བཅོན་དང་ཆོས་རྒྱ་ལའི་ཕྱེན་རྟེན་པ་རྒྱ་ཁབ་འཐེལ་རྒྱས་ཤོས་ངོས་ལ།
 དུལ་མ་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་ལ་ཀའ་ཁྱིན་འཕར་མའི་དཔེལ་རས་ལྷ་ལྷ་ལྷའི་ལྟ་
 བརྒྱས་ཐེང་གཅིག་དང་། གསེར་རྒྱུད་ལས་བྱུང་པའི་བྱུངས་བཅས་
 ཡོལ་གྱི་གཅིག་གཡང་ཏི་དཀར་པོའི་ཡོལ་གྱི་གཅིག་རྒྱ་ཁྱག་ཆེ་བ་
 གཅིག་རྒྱ་ཁྱག་རྒྱར་བ་གཉིས། རྒྱགས་མཚུངས་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་
 ལུང་རྒྱག་ཞུས་བྱང་ཁྲོ་ལྟེན་ཆེལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོར་ཁ་བཏུང་
 ཆེ་བ་གཅིག་རྒྱགས་རྒྱལ་ཡོད་”ཅིས་ཐེབས་པ་པོད་ཤོད་ཞམ་ན་བརྒྱུད་
 སྐར་ལོལ་རྟེན་འཐོལ་ཡིགས་ཆོགས་ལྷ་མོ་འཕར་ཕྱེ་བའི་ལམ་ནས་རྒྱ་ལའི་
 ཁྲ་མ་མཚོག་གི་ལྷག་ཏུ་འཐེལ་ཏེ་དབྱེས་པའི་རང་རྒྱ་ཁྱག་དབྱེས་རྒྱགས་ལྟ་

བརྒྱུད་པ་① ཏུ་མ་དེ་ར་པོ་ད་ རྒྱལ་ཚུ་ལ་ལ་ལྟུང་ཕྱོག་དང་རྩོག་འཛིང་...
 ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ལྟུང་བ་ཞི། ལྟུང་ཐང་པའི་དཔལ་ལྷན་འཐབ་པམ་ཆེན་པོ་ད་
 རྩི་ཆབ་མིང་དང་། དཔལ་འབྱོར། དཔལ་དོན་མོག་པ་གང་ཅིའི་ཐད་
 ཐར་ལྟུང་པ་ལྟུང་པའི་ལྟུང་ལྟན་ཆེན་པོ་མོག་ཞི་ལྟུང་ཆགས་ལྟུང་འགལ་བ་...
 ལྟགས་ཆེར་ལྟན་པ་དང་གཅི། དཔྱིན་རི་བཅན་འཁྱུ་ལ་པལ་པོ་ད་ པོངས་
 རྩོགས་ཁ་པོ་བརྒྱུད་པའི་ཆེད་ཏུ་བཅན་འཁྱུ་ལ་དཔག་འཁྱུག་ཐེངས་ རྩིས་
 པ་རྒྱུད་པའི་ལྟུང་ལྟན་ལྟུང་པ་དང་གཅིས། ཆེན་པོར་ཐའི་ལྟུང་ལྟུང་
 མིང་དཔྱུར་ནི་རྒྱུད་གི་དཔྱུག་ན་གནས་པའི་རྩོན་ཐེ་ལྟུང་ལྟུང་པམ་ལྟུང་...
 བར་གི་ལས་དོན་ཐམས་དག་ལ་པམོད་རྩུས་གཏོར་པའི་རྩས་པ་ལྟུང་པ་དང་
 གཟུགས། པོད་ལྟུང་དཔུང་བརྒྱུད་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་...
 ཐེན་ལྟུང་པའི་འཐབ་ཆོད་དེ་རྩོད་རྩོད་ཐའོན་གསལ་དོད་པོར་ལྟུང་པ་...
 དང་བཞི། ལྟུང་ལྟུང་གི་ཐམས་དེ་དང་བརྒྱུན་ཏེ་འབྲི་ལག་པོ་དུ་
 བརྒྱུད་པ་དང་ཐུ་བཅས་མོ། ཐོང་གསལ་གནས་ཚུལ་དེ་དག་ལ་པའི་བྱེན་
 མིང་རྒྱུད་དེ་ཐོ་མཆོག་གིས་དཔོན་པ་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་...
 ལྟུང་བརྒྱུན་ལྟུང་མཆོག་མིང་འགན་ཐའོན་ལྟུང་པའི་སྐུ་ལྟུང་ལྟུང་...
 རྩོན་ཞིང་། བཀའ་པོ་དང་། གདན་ས་མེར་འབྲས་དཔུང་གཟུགས། ལྟུང་
 རིགས་མེར་ལྟུང་ཐང་ཆེ་པ་བཅས་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་...
 འགན་དཔོན་ལྟུང་པའི་སྐུ་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་ལྟུང་...

① (ན་ཐང་པའི་ལྟུང་ལྟུང་ཆ་ཤོག་ཐངས་253)

ལུག་(1894)མར་མིང་སྤྱིང་དེ་མོ་རུ་ཚོག་སྤྱིང་དཔོངས་ལུང་ལྷ་ཡིག་དེ་
 བཀའ་ཤག་དང་། གདན་ས་མེར་འབྲས་དགའ་གསུམ། མེར་སྤྱིང་དཔོན་
 རིན་པོངས་བཅས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་རྒྱས་འཛིནས་ཚོག་སྤྱིང་ཚོལ་བྱིད་དཔོན་
 བའི་བཀའ་ཇི་མེདས་བཞིན། ཚོགས་འདུ་རྒྱས་འཛིནས་ཚོག་སྤྱིང་ཚོལ་
 རབ་ནན་ལུག་ཏེ་མོང་ས་མཚོག་ལ་ཐུལ་བའི་སྤྱན་ལུང་འདི་ལྟར་ཏེ། “མོང་
 ས་ཆེན་པོས་ཆབ་མིང་ཀྱི་བཀྱི་བའི་ལྷོ་མོ་ལས་འཛིན་པ་རྒྱུང་རིགས་མེར་སྤྱིང་
 ཀྱི་ཚོགས་ལ་ཇི་འགའ་མོ་བསྐྱར་དཔོན་སྤྱིང་བཀའ་མེདས་ལྟར་ཆང་འཛིནས་
 ཞིབ་མོལ་ལུག་མཐར་ཆུང་འབྲུག་དང་། མེར་ན་མོ་གཉིས་ལྷ་ཇི་ལྟར་
 གཙོལ་བ་བཞིན་རྗེ་ལྷ་མ་མིང་ཞིའི་གཙོག་རྒྱན་ལུག་ན་པ་རྒྱ་གར་ཉིད་བདག་
 ཅག་ཁ་བ་རི་བའི་མཚོན་སྤྱབས་དཔལ་བར་རྒྱལ་བ་སྤྱས་དང་བཅས་པས་.....
 བསྐྱས་པའི་མེ་ཉིག་གར་ལ་མོག་པའི་ལྷ་སྤྱིང་དོན་ཀྱི་བདག་པོ་ཡིན་པར་...
 མ་ཟད། མདོ་སྐྱུགས་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོར་གསན་བསམ་དང་།
 བསྐྱབ་གཞི་པོངས་ལྷ་ཚོགས་པ་ལྟར་བཞེས་མེགས་པར་ཐུབ་ཅིང་། སྤྱིང་ཀྱི་
 བཞེད་སྤྱིང་དཔུང་པུངས་པཅོ་བརྒྱད་ཚོག་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་སྤྱུགས་འགན་...
 བཞེས་རུས་ལས་ཀྱི་ལྷག་པའི་སྤྱིང་ན་ཚོད་བཅུ་ལྷག་ལུང་རུ་མེདས་པ་.....
 དང་། མིང་དང་ཞི་བའི་ཚོས་ཚུལ་མཐར་དག་ལ་གཞན་དྲིང་མི་འཛོག་
 པའི་མཆོན་ཆུལ་ནས་དཔྱིད་ཐབ་དཔྱིལ་འབྲན་རྒྱ་དང་པུལ་བ་སོགས་གར་
 ཅིའི་སྤོ་ནས་བདག་ཅག་བཀའ་འབངས་ལྟ་མི་མེར་སྤྱིང་རིས་ལྷ་མ་ཆད་པ་.....
 མཐས་ཅད་རྒྱ་མོས་དེ་སེམས་ཅེ་གཅིག་ལགས་ན། ད་ཆ་མོད་རྒྱུངས་
 ཚོས་མིང་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་སྤྱུགས་འགན་སྤྱབས་མཚོན་མཐས་ཅད་མཆོན་...
 གཞིགས་ཆེན་པོ་མཚོག་ཉིད་ནས་གཙང་བཞེས་བཀའ་དྲིན་ཅེ་སྤྱབ་པ་ཞེས་

མགྲིན་གཅིག་གིས་གསལ་བ་འདེབས་ལན་”①ཞེས་ཀྱི་བ་ཞུས་པ་ལྟར་དང་།
 དེ་བཞིན་ཞོང་མ་ཆེན་པོར་རྩོད་ཀྱི་གསེར་རྩོད་བརྒྱན་པའི་བཀའ་ལྟར་.....
 ཐེབས་ལྟའང་“རྩོ་རྩོ་འཆང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ཁྱེད། ད་ཆ་རྩོ་ན་ཡར་སོན།
 མདོ་སྐགས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱགས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོར་རྒྱལ་བ་ནི་ཕན་བདེའི་
 རྩ་བ་ཆེན་པོ་ཡིན། རྒྱུ་པར་ལྷན་སྐྱབ་པའི་བརྩན་པའི་རྩིང་པོ་ལྷ་ཁེར་གྱི་
 རིང་ལྷགས་ལ་མངས་ཤིང་དོན་རྒྱལས་ཀྱང་ལེགས་པར་རྟོགས་པར་ལྟར།

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སློ་ཉི་རིང་མེད་པ་ལྟ་ལྟར་ལྟར་ལྟར་ལྟར་།
 མི་རན་པ་རྣམས་ལ་ཉེས་པ་ཕབ་པ་ཡང་སྤྱིའི་བདེ་སྤྱིད་ཁྱིམ་གྱི་ལྟར་སྤྱལ་
 ཡིན་པ་མཁྱེན། རྩོ་རྩོ་འཆང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ཁྱོད་མ་རྣམས་དང་ཁྱེད་མེད་
 པ། དེད་གནས་འོག་ས་ཉིང་གི་རྒྱལ་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕ་མའི་
 དམོངས་པ་དང་མཐུན་པར་ལྟར། ཉི་མ་རྒྱལ་སྤྱིགས་ཀྱི་སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ཕན་བདེ་ལ་བཀོད། ཚོས་ཤིང་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་རྩོ་རྩོ་
 འཆང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ཁྱེད་དབང་བསྐྱར་གཞེངས་བརྩོད་པར་མི་རྩོ་ཆེད་རྒྱ་...
 མངགས་པའི་གདོང་གསལ་རས་གནང་སྤྱིན་རྒྱ་ཆེན་པོ་བརྩལ་བ་ལྟས་པས་...
 དང་རྒྱ་མེད་ས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བརྩན་པ་དང་སེམས་ཅན་རྣམས་བདེ་
 སྤྱིད་ལ་བཀོད་པར་བརྩོན་པ་མི་རྩོད་པ་གྱིས། བན་ཏན་གྱིས། ”②ཞེས་
 ཐེབས་པ་བཅས་ལ་བརྟེན། ཤིང་ལྷག་(1895)མའི་ཟླ་8 ཚེས་8
 ཉིན་མོ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་ཏ་ལའི་ཚམས་ཆེན་སྤྱིད་ཞིའི་སྤྱན་རྟོགས་ལྷ་རྒྱལ་...
 དབང་སྐབ་བརྩན་རྒྱ་མཚོས་ལྷགས་གཉིས་ཀྱི་སྐྱགས་འགན་མེད་ས་ལྷ་བཞེས་

① (ནམ་ཐར་རིན་མེད་རྩོད་ཆ་ཤོག་གྲངས་255)

② (ནམ་ཐར་རིན་མེད་རྩོད་ཆ་ཤོག་གྲངས་255—256)

བའི་མཛད་སྒོ་ཚུ་དཔ། ཉིན་དེར་སོ་གང་ཆེན་པོ་པོ་ཏ་ལའི་ཡང་ཉེར་
 དང་། རྩ་ལའི་ལྷ་ཆོང་དང་ཡོང་མའི་ཁང་པའི་ཡང་ཉེར་ཏུ་དྲར་ཚུགས་
 བཅུགས་ཤིང་། ཏུང་རྩ་མིང་ཏེ་ཏོང་བ། བསང་ ཏོང་རྩ་གསལ་
 ཟུང་བ། མཛོད་མེན་གཟབ་རྩལ་སྒྲོ་བ་དང་། བོད་མོངས་ཀྱི་སྒྲུ་རྩ་
 མཐའ་དག་དེ་ཟབ་མཛོད་ཤིས་སྒྲུབ་ཏེ་ར་ཏུང་པོ་འབྲམ་པ་སྒྲུགས་དགའ་
 སྒྲིའི་དཔལ་ལ་ཅི་དཔེར་རོལ།

རྩར་ལམ་རྩར་ཐོག་མར་བཀའ་ཤག་དང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་
 བསྐྱེད་སྒྲུབ་པོ་དང་། གདན་ས་ཁེར་འབྲས་དཔེར་གསུམ། བོད་ས་
 གནས་ཁག་གི་ཁེར་རྩ་ཡོངས་ཀྱི་འབྲས་མིས་འབྲལ་ཆོན་སྒྲུབ་ཏེ་ཉིན་འབྲེལ་
 རྒྱས་པ་མ་ཟད། འབྲུག་པ་རྒྱལ་པོ་དང་། འབྲས་སྒྲོངས་ས་སྒྲོད་པ།
 མོར་ཁ་རྩལ་པོ། ཟུང་སྒྲུག་གི་ཆོས་རྒྱལ་རྗེ་པུཌ་ཌེ་པ་སྒྲུགས་མཐའ་
 བཞིའི་རྒྱལ་ཁག་གིས་པོ་ཉ་མངལ་ཏེ་ལེགས་འབྲལ་འཁྲེག་པ་དབྱེས་བཞིས་
 བསྐྱེད་སྒྲུབ་པ།

བོ་ཟུལ་(1896)ལོར། དཔུང་དཔེར་ཀྱི་རྩར་དཔེར་པ་རྩ་སྒྲུབ་
 རྩེས་ཟླ་དང་པོའི་ཆོས་དཔུང་ཉིན་རྩ་ལྷོ་ཆོ་འབྲལ་སྒྲུབ་ལམ་ཆེན་པོའི་.....
 གྲུབས་ཏུ་རྒྱལ་དབང་རྒྱལ་བཅུན་རྩ་མཛོ་ཆོགས་མཛོན་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱེད་.....
 བསྐྱེད་སྒྲུབ་ཐོག་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་དཔེ་འབྲུག་གི་ཤལ་གཉིས་རྩལ་ཕམ་ལ་....
 གསུང་ཆོས་དཔེར་། ཆོས་པའི་ལྷ་མཛོན་མོ་པའི་ལྷ་མཛོད་པའི་མཛོད་
 གཞིགས་ལ་ཆིབས་བསྐྱེད་མཛོད་གྲུབས་ཏུ་འཇར་མཁན་པོ་དང་། དཔོན་
 རིགས་ཆེ་གྲས་ཁག་མ་དཔོན་གསུམ་མི་ཁེར་རྒྱས་མ་ཆུགས་པར་འཛོལ་ཏུ་ཕྱོད་མི་
 ཆོག་ལ། ཁང་པའི་ཡང་ཉེར་ནས་ཡུང་བཅུ་མི་ཆོག དེ་ནས་སྒྲུབ་ལམ་

རྒྱལ་དྲུག་ཁྲིའི་འཕྲུལ་རྒྱ་མཚོ་གྲུག་པ་ཤིས་ཀྱི་ལྷགས་ལ་ན་.....
 མེད་པ་ལྷ་འཛེན་རྣམས་མོད་ཀྱི་ནས་ཆེལ་ལ་འཕྱུར་རྒྱལ་མཚོ་གྲུག་པ་ཤིས་
 མོ་ཁག་ཤིས་ལྷུང་མ་འདི་ལྟར། དྲང་མོ་མོད་འཛེན་པ་ལྷགས་ལྷ་ཀྱི་

[illegible]

ལྷ་དག་དབང་སྒྲོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རབ་རྒྱས་སྒྲོ་བཤད་སྒྲུབ་མི་འདྲ་བ་...
 མང་ཙམ་ཕྱུང་བ་དཔེར་ན། ལ་ལས་དེ་མོ་མིད་རྒྱར་འཛིན་བཟུང་བྱས་
 རྒྱལ་བཙན་ཁང་ཏུ་སྐྱུ་བཞེགས་ཟེར་བ་དང་། ལ་ལས་རཙན་ཁང་ཏུ་རུག་
 རྒྱལ་བཞོངས་ཟེར་བ། ཡང་ལ་ལས་རན་དེད་ད་རུག་ཉེ་མིད་དབང་
 འཕྲུག་ཅིས་མྱེད་པ་ཟེར་བའི་གནས་རྒྱལ་དེ་རིགས་ཙམ་བ་ནས་མེད་པར་མ་...
 ཉེས་ཁ་གཏོགས་ཕྱུང་ཟེར་བ་སོགས་བཤད་རྒྱལ་མང་ཙམ་ཡོད། འོན་ཀྱང་
 རྟོག་གནད་འདིའི་མད་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་སྐྱ་ཡོང་བཅུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར་...
 རོ་མཆར་རིག་པོ་ཆེད་ཡོང་བར་འཁོད་པ་འདི་ཉིད། “མིད་རྒྱར་དེ་མོ་
 དག་དབང་སྒྲོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རབ་རྒྱས་དེ་ཉིད་ནི་གོང་མ་མཆོད་ཡོན་
 གྱིས་པལྷགས་མཆོང་ཆེ་ཞིང་། གཞུང་བརྟན་ལ་ཕྱག་རྒྱས་མི་དཔལ་བ་
 ཞིག་ཡིན་པར་བྲགས་ཀྱང་། བར་ལམ་བརྟན་རྒྱས་སྤྱིར་བྱ་བར་གྱི་ལས་
 ཁར་འཛིན་གན་ལས་སྒྲོ་གསུ་པོར་གནས་པ་དག་འདས་ཤིང་། སྤྱི་ཆ་
 པོར་ཕྱར་བ་ནོར་ཏུ་ཆེ་རིང་དང་དོན་ལྡན་ཞེས་པ་སོགས་འགའ་ཞིག་གི་...
 ཆོག་ཏུ་བབས་པ་ན་རང་ཉིད་ཉེས་འདོད་ཀྱི་སྒྲ་ཉམས་ལྟ་བུར་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་...
 མཆོག་གི་མངའ་མང་མཛད་པ་ལུག་སྒྲུམ་ཆོགས་པ་ལ་ཡོང་ཡེ་མི་བཟད་...
 ཅིང་། བོད་སྒྲིངས་རབ་མིད་མངའ་འབངས་དང་བཅས་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་
 དབང་ཏུ་བསྐྱུ་བར་འདོད་པའི་ཀུན་སྒྲོང་རན་པའི་གདོན་གྱིས་རྒྱུད་བརྒྱར་...
 ཉེ་ཆོག་མར་གོང་ས་ཆེན་པོ་བཞོང་རྒྱུའི་ཅིས་ཀྱིས་དཔྱུང་སྤྱིར་མཆོད་...
 གསལ་གྱི་སྒྲ་ཆེ་སོག་གསུམ་ཡི་རྒྱའི་དཔྱིགས་ལུ་ཏུ་བཞོད་པ་དང་། བོད་
 ཀྱི་སྤྱི་འགོ་རྣམས་རྒྱལ་དབང་ཉིད་ལ་སྒྲོ་སོག་སྤྱར་འདེབས་ཡོང་རེས་...
 གངས་སྒྲིངས་སྤྱ་རར་མེད་ནད་སྐྱག་སོགས་བཟུ་མི་ཤིས་པ་གཏོང་རྒྱ་བཅས་

585

དེའང་ཁྱུང་མོ་གཤམ་ལ་འཁོད་པའི་རྒྱུ་ལས་ལས།

མོང་དཀའ་ལ་དེ་དག་གི་ཚོགས་ནས་མིང་ལྷོང་དེ་མོ་ཏུ་ཐོག་ཁྱུ་ལས་...
གནས་དཀོངས་ཁྱུ་གནས་རྗེས་དེ་མོའི་སྐུ་ཚེ་ནོར་ཏུ་ཕྱི་དེར་དང་དོན་ལྡན་
མོགས་དང་ཁོ་པ་ཚེའི་སྐྱེམས་ཤུགས་ཀྱི་དོན་དེགས་ཉམས་ལེགས་ཅན་ལག་
ཞིག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་དཔར་ཤོར་བས་རྒྱ་ལའི་སྐུ་མ་མཚོག་ལ་ཡི་མ་རངས་
པར་པམོང་ཐབས་བྱས་ཏེ་ཁོ་པ་ཚེས་སྐྱར་ཡང་ཐོད་ས་དཀའ་མིང་གྲུང་...
གི་མིང་དཔར་འཛིན་སྐྱུའི་རེ་རན་པཅངས་ཅང་། རྒྱུ་པམོ་དེ་དག་
མཐིམ་པར་ལ་རྗེས་ཕྱིད་གཏེ་གཙུག་པོ་ལོར་པུ་ཆེ་རིང་དང་དོན་ལྡན་མོགས་
དེའི་རྗེས་འབྲངས་པ་གཙུག་པོ་ལོར་ཐམས་འཛིན་བཟུང་ཐོག་ཁྱུ་བ་སྐྱངས་པས་...
ས་སའི་ཕྱི་ལྷོས་ནམས་དོས་ལེན་ལྷུ་གིང་། དེ་མོ་མིང་ལྷོང་རག་
དཔར་སྐྱུ་པམོང་འཛིན་ལས་རབ་ལྷུ་མ་གས་མོང་ལས་ལ་གས་སྐུ་ལ་ནམས་...
ཚོས་འཕམ་ལྷོན་དེའི་མཚན་མོ་སྐྱུ་དཀོངས་པ་ཚོགས་། སྐབས་དེར་
དཔུང་པོ་ཞེ་བཅུ་ཞེ་སྐྱུ་ལེགས་། དེ་ནས་ཐོད་ས་དཀའ་མིང་གྲུང་
གིས་ཕྱིད་གཏེ་ནམས་རིམ་བཞིན་ཚར་བཅད། དེ་ནས་མིང་ལྷོང་མོང་གི་སྐུ་
དཔོན་རང་འཇགས་ཐོག་སྐྱུ་པམོང་གི་སྐུ་དཔོན་དང་། རྒྱུ་པམོང་རམ་
རིང་། མལ་ལྷོ་ལྷོང་དཀར་མོགས་གཞིས་ཁག་གྲུང་བཞེས་ཐོག་དེ་མོ་
ཏུ་ཐོག་སྐྱུའི་མཚན་ལནས་མེད་པ་མཚས་ཏེ་སྐྱུ་ལྷོན་ཡང་མིང་ལྷོང་དོས་...
འཛིན་ཁྱུ་མི་ཚོགས་ཅས་པག་ལ་ལམ།

མོང་ཏུ་སྐྱེས་པ་ལྷོང་དེ་མོ་མིང་ལྷོང་ཀྱི་དོན་གནད་སྐྱར་པམོང་སྐུ་...
མི་འདྲ་བ་འི་ལྷོང་ཡོད་ཅང་། དོན་ཏུ་འདིའི་ཐོག་ནས་སྐབས་དེར་ཐོད་

① (ནམ་ཐར་རིན་མོང་སྐྱེད་ཆ་)

ཁྱི་དང་རྒྱུ་པ་ནང་ཁུལ་མིན་དཔར་འཕྲིན་མེན་ཕྱིན་པའི་འ་པ་ཚྭ་དྲོ་
དེ་ཚེ་དང་དང་། ར་དུག་རྩལ་འཛིན་ཆེ་པའི་གནས་ཁུ་ཕྱིན་པ་ཀུལ་
པ་མཚན་ཁུལ།

རྒྱལ་དེར་ཐོད་པ་གནས་མིན་ཁྱེད་དང་། བཟུམ་རྒྱུན་ཁྱེད་པར་
གཉིས་དཔར་ཁྱི་འདུལ་པའང་ཚབས་ཆེར་འཕྱར་པའི་འཕྲོ་ཚྭ་གས། བཞོན་
ན། ཐོད་ཁྱི་དཔར་པ་རྒྱུ་པ་ནང་ཁུལ་མིན་དཔར་འཕྲིན་མེན་ཕྱིན་པའི་
འཕལ་ཚྭ་ཡང་ཡང་པའང་རྒྱལ་པ་དཔྱིན་ཁྱི་དང་། ཁྱེད་ཁྱེད་ཚྭ་གས་
པས་ཁོལ་པ་འདུལ་པ་ཆེར་ཐོད་ཁྱི་ནང་མིན་པ་མེ་ཕྱུག་དང་དཔྱིག་གིང་།
བཅན་འཕྲུལ་དཔྱིག་འཕྲུག་རྒྱུ་པ་བཅས་ཁྱི་མོ་ཕྱུག་རྒྱུ་དེ་ཁོ་པ་ཚྭ་དྲོ་
འདྲི་ལག་ཐོད་ཁྱེད་པ་ཕྱུང་པ།

4. ཁྱེད་ཁྱེད་མི་འཕྲི་ལག་ཐོད་ཁྱེད་པ་ཕྱུང་པ་པའི་རྒྱུ་པ།

རྒྱ་ཕྱིག་གི་དེའུ་མེར་རྒྱ་ལའི་ཁྱེད་མའི་ནམ་པར་ཞེས་པའི་ནང་“རྒྱ་.....
ལའི་ཁྱེད་མ་མཚན་གས་ཁྱེད་ཁྱེད་པ་ཕྱུང་པ་དེ་ནི་གསལ་གསལ་”
ཁྱི་གནས་རྒྱལ་པ་པ་ཕྱིན་གས་ཕྱིན་པ་ཉི། རྒྱལ་པ་གཅིག་གས་དཔྱིན་ཁྱི་
བཅན་རྒྱལ་པ་པ་ཕྱིན་ཁྱེད་ཐོད་ཁྱི་མཚན་མཚན་ཁྱེད་ཁྱེད་པ་
ཉི་ཐོད་པ་དེ་ཉིན་པའི་གནས་ཁུ་རྒྱུང་པ་དང་། རྒྱལ་པ་ཀུན་གཅིག་
གས་ཆེན་རྒྱལ་པ་པ་མིན་པ་ཕྱིན་ཁྱི་དཔྱིན་ཁྱི་པ་ཕྱིན་ཁྱེད་ཐོད་.....
མི་མང་གས་པར་ཁོལ་ཕྱུག་པ་དེར་རྒྱལ་པ་ཕྱིན་ཁྱེད་ཁྱེད་པ་ཕྱིན་ཁྱེད་
རྒྱ་ལའི་ཁྱེད་མ་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་.....
བཅན་འཕྲུལ་ལ་འཕྲིན་ཁོལ་ཕྱིན་དཔྱིག་རྒྱལ། དེར་བཞེན་ཁྱེད་ཁྱེད་
བཅན་རྒྱལ་པ་པ་ཕྱིན་ཁྱེད་པའི་མཚན་པ་ཕྱིན་ཁྱེད་དེ་ཁོ་པ་ཕྱུག་ཁྱེད་ཁྱེད་

ལུ་ཅ་ལུ་བཅན་ལྟལ་ཤིང་ལུགས་པས་ཤོད་ལ་རྟགས་རམ་བྱས་ཏེ་། རྟུན་ལྟོ་
 ཤིང་འཕྲོག་སྐོལ་བྱུང་པའི་རྟོག་འཛིན་བྱས་ཏེ་། ① ཞེས་ཤེས་པ་ཡོད་ཡོད། ཤོད་
 གསལ་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་དེ་དག་སྐབས་དེའི་དྲན་ཆུང་དང་ཡོངས་ལྷན་མཐུན་ལྟོ་
 ཞིང་། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཚོག་གིས་མོག་མར་ལུ་ཅ་ལུ་འབྲེལ་བ་འཛུགས་
 པའི་དམིགས་ལྟལ་གཙོ་བོ་ནི་དབྱུན་སྐོལ་ལྟལ་སྲུང་གི་ཆེད་དུ་ཡིན། དེ་
 རྒྱུ་ལུ་ཅ་ལུ་འཕྲོག་ཀྱི་ཡོད་པ་དྲན་ལྟལ་དཔྱད་འཁོར་ནས་ནོར་འབྲལ་གྱི་ལྟོ་
 ལས་དུ་རྒྱུངས་ཏེ་མེས་ལྟལ་ཤོད་བྱ་གཅིག་ལྟར་ལ་མི་པན་པའི་བྱ་བ་འགའ་
 ཞིག་མཛད་ཡོད།

ལུ་ཅ་ལུ་འོས་ནས་བཤད་ན། ཤོད་འདི་མེས་ལྟལ་གྱི་མངའ་
 ཁོངས་ནས་ཁ་བྲལ་བཏང་སྟེ་ཁོ་པ་ཚོའི་མི་མེར་སྲེལ་ལྟལ་དུ་བརྒྱུར་བའི་ལྟོ་
 རྒྱུ་གཙོ་བོ་དེ་ཁྲ་མ་ནས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན་རབ་བྱུང་བཙོ་ལྷ་
 པའི་ཆུ་སྲེལ་(1872)ཤོར་ལུ་ཅ་ལུ་འོས་ལོའ་དམག་དཔོན་ལུ་རྒྱེ་ལྟོ་
 མའར་མི་ཡི་དང་། ཡོའ་ལུ་སྒྲོ་ལུ་མི་ཅི་སྟགས་གིན་ཅང་བྱང་རྟོག་བརྒྱད་
 བཀ་ཆུ་བར་སྲེལ་ས། ཤོད་མ་གནས་མིན་གཞུང་དང་མེར་སྲེལ་མི་མང་
 ཡོངས་ལྟལ་རོ་སྐོལ་མཐའ་གཅིག་དུ་བྱས་སྐབས་མི་དེ་དག་ནག་ཆུ་ནས་མཚོ་
 རྒྱུ་དུ་བྱིར་ཡོག་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་བྱུང་། སྐབས་དེར་ལུ་ཅ་ལུ་འོས་ལྟལ་
 མ་དང་མ་གནས་དེ་གའི་ཤོད་རྟོགས་མི་མང་དབར་གདོང་གཏུག་འཐབ་ལྟོ་
 ཚོད་མེད་མ་གཏུག་ཅམ་བྱུང་སྟེ་ཁོ་པ་ཚོས་ཀུག་ཆུ་བ་ཆེན་པོས་ཤོད་ལྟོ་
 རྟོགས་མི་མང་ལྟལ་ཆུ་རྟུག་ཅམ་བསད། དེ་རྒྱུ་མི་གྱི་(1876)ཤོར་ལུ་
 ཅ་ལུ་འོས་རོ་དཔོན་གྱི་མེར་བ་ཤོད་དུ་བྱུལ་ཞིབ་དུ་ཡོང་བར་ཤོད་ལྟལ་མེར་

① (རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཚོ་ནས་མར་ཞེས་པ་ཤོད་ཡིག་དེའི་རྟོག་399—400)

ལྷ་མི་མང་ཡངས་ནས་དོ་ཤོད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་ཡོད། བཅོན་ཆུལ་
 ལྷ་ཏ་ལཱེ་ལུལ་མ་པག་ག་འཛིན་བྱེད་པའི་སྐོར། ཉ་ཚེག་ཆེ་ཏུ་དུ་
 ཆོག་ལྷ་རག་དཔང་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཤོད་པུགས་ལམ་བན་ཏུ་རྒྱ་
 ལཱེ་བརྒྱད་མོར་མ་ཆེན་པོར་སྟུན་ཏུ་སྤུལ་བ་འདི་ལྟར། “གཞུང་གི་ལས་
 རྒྱུ་ཞེས་སྟུང་བྱེད་པོ་ཆེ་ཏུ་དུ་ཆོག་ལྷ་ནས་ཡི་གེ་སྤུལ་དོན། ཉེ་ཆར་
 ལམ་བན་མཚོག་ནས་འདི་གར་མང་ཕྱུ་གནད་འཁྱོར་ཞིབ་ཆ་དེཔ་གསལ་...
 བརྒྱད་རྒྱས་ཏུ་མ་དཔོན་པ་ཏུ་ད། འགག་དོན་ཏུ་ཆུལ་ཁག་བན་ཆུན་
 ཆོར་འབྲུལ་སྐོར་སྟེ་ཁབ་ལས་དོན་བྱེད་པོའི་ཡ་མོན་ནས་ཤུགས་ཆུལ་མེབས་
 གསལ་སྤྱོད་ལཱེ་ཁྱི་བུགས་གཉིས་པའི་རྒྱ་ལུ་པའི་ཆོས་པུན་ཉིན་དོ་ཤོད་
 ཆུལ་ཁབ་སྟེ་ལས་དོན་བྱེད་པོ་ནས་མི་རྣེ་ཆེད་མངགས་ཀྱིས་གནས་ཆུལ་...
 འཁྱོར་གསལ་ཏུ་དོ་དཔོན་ཉིའི་ཆེད་པ་མ་མི་བརྒྱད་ཤོད་རྒྱུངས་པཅས་པའི་
 ས་གནས་ལྷ་བསྐོར་ཏུ་ལུ་ཆོན་ཆེ་དང་ཅིར་མཐོང་མོས་ཆུ་ཆེ་མོར་ཤུགས་
 ལ་ལག་འཁྱོར་གསོམ་རས་གནད་ལུགས་ནན་ཀྱིས་ཏུ་པར་བརྟེན། པེ་ཅིར་
 ལྷན་ཐན་ལཱེ་ཡ་མོན་ནས་ཐམ་ག་པཔ་ཉི་དོ་ཤོད་ཆུལ་ཁབ་སྟེ་མི་རྣེ་...
 ཅིས་རྒྱད་སོར་བ། སྐར་དོ་དཔོན་ཉིའི་པཅས་འཁྱོན་སྐབས་ལག་འཁྱོར་ལ་
 གཞིགས་པས་གཏོར་དཔོན་ལས་ཁྱིར་ཤིག་དོན་ལྷད་རིགས་མི་འབྱུང་བ་...
 དཔོན་ཆུ་མེབས་པ་ལྟར་བཅི་འཛིན་བྱེད་དཔོན་ཞེས་གསལ་བ་འདི་སྐོར་...
 པག་འཁྱོན་ནས་པ་དང་། སྟེ་ཁབ་མཐན་པོ་བརྒྱད་ཤོད་འབངས་མེར་
 ལྷ་མི་དཔངས་ལ་ལང་ཕྱུ་རྒྱས་སྤྱད་པོག་བཞོད་ལུལ་པར་ཁོར་སྟེ་སྟེ་...
 མཐུན་ཀྱིས་ཏུ་རིགས་ཏུ། དེ་ལྷ་ཞན་ཏོར་ཁྱི་བུགས་པུན་གཅིག་པའི་
 ཡ་མོན་ལཱེ་མི་རིགས་འགས་གསལ་སྐོས་ཀྱིས་བཏར་ཆེ་ནད་པ་སངས་ཆུས་

[illegible]

བ་ཡང་སྐབས་དེར་ལྷ་སར་འཕྱར་ཏེ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤངས་དཔོན་ཏུ་གྱུ་
 པ་བྱས། ཁོ་པ་ནི་མི་ཉ་(1846)ལོར་ཕྱི་ཕྱོགས་གི་ས་ཁོངས་མི་གཡའ་
 བར་སྐྱེས། སྐབས་དེའི་མིང་ཏུ་རྩོམ་གཏིབ་དང་། མིང་གཞན་ཏུ་ཀའོ་
 ལུང་ལོ་མིན་ལོ་མིན་གཡའ་ལྷན་དཔར་རྩོམ་མེད་པ་དང་ཏུ་འཕྱར་རྩོམ་ཆོས་
 མིང་སྟོ་བཟང་དག་དཔར་ཞེས་འཛིན། མི་དེའི་མིང་སྐྱ་པ་སྐྱར་བྱེད་སྤངས་
 མི་འདྲ་བ་མང་བ་སྟེ་སྐྱ་ཏུ་སྐྱའི་ཡིག་ཐོག་ཏུ་རྩོམ་མེད་ལྷན་ཏུ་དང་། དེའི་ན་
 ཡིག་ཏུ་རྩོམ་ཏི་བྱ། ལྷ་ཡིག་ཏུ་རྩོམ་ཀར་ཁྲེ་ཞེས་འཛིན། དེའི་ན་ཡིག་གི་
 རྩོམ་གཏིབ་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟན་ཞེས་པའི་ནང་འཛིན་དོན། “ཕྱི་ལོ་
 1871 ལོར། རྩོམ་གཏིབ་རང་ལོ་ཉེར་ལྔ་ལོན་སྐབས་པོ་དང་ཏུ་ལོངས་
 བས་འབྲས་སྤངས་དཔོན་པོར་རབ་ཏུ་བྱུང་། ལོ་རྒྱུས་ལྷ་ས་ལྷན་སྐྱེའམ་
 སྐབས་དཔོན་པོ་དེའི་སློབ་དཔོན་བྱས། རིག་གནས་སྐྱིད་དང་ལྷན་པར་ཏུ་
 བཅོམ་ཉིད་ལ་བྱུང་བ་མཐར་ཕྱིན་བྱས་ཏེ་མཁས་པར་བྱུང་། སྐབས་དེར་
 ལྷ་ལོ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་ཆབ་སྲིད་དང་དཔག་ལས་ཕོགས་འཛིན་ཉེན་ཁྱིམ་པའི་
 ལས་ལ་མེ་བྱས་ཙམ་བ་ནས་མི་བྱེད་པར་རབ་བྱུང་བ་ཚུལ་ལྷན་གྱི་རང་ཚུལ་...
 བཞུག། ཕྱི་ལོ་ 1898 ལོར་ཁོ་པ་རང་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་དང་གཉིས་ལ་སྐྱེའམ་པ་
 བས་འབྱུང་ཁོ་པའི་གདོང་རིས་དོ་མ་དེ་ཕྱིར་བཏོན་ཏེ་ཕྱི་དོན་གཤམ་ཆེ་ཁག་
 ལ་མེ་གཏོགས་དང་ཉེས་སྒྲོན་འཛེམས་མེད་ཀྱིས་འཐབ་ལས་གཡོ་འབྲུལ་གྱི་
 བྱ་བ་མང་ཙམ་བཅུམས་པས་རྩོམ་གཏིབ་མེད་པའི་མིང་དེ་ཀ་མི་ཀ་རྒྱ་...
 དང་། མི་སྐྱ་ཕོགས་འཛེམས་སྤྱིར་ས་ཆ་མང་པོར་ཁབ། ཕྱི་ལོ་ 1898
 ལོར། མའོ་ཡུ་དང་། ལྷ་ཏུ་སྐྱའི་གར་སྟེ་ཞིང་ཆེན་ཁག་ལ་བསོད་སྟོན་
 གྱི་མིང་འབྱེད་ནས་བརྒྱད་སྐབས་སྐྱ་ཏུ་སྐྱའི་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་སྟོན་ཆེན་ཆོས་

མེས་འཕེལ་ཁོ་པ་དང་ཐུག་འཕད་ཚོག་ནང་མོལ་ཞིབ་ཕྱ་བྱས་པ་རྒྱུད་དོ་
 རྗེ་གཤིབ་ལྷ་སར་བཅང་དོད་ལྷ་ཅ་ལུ་ལྷ་ཆ་བ་ཏུ་རྫོག་པཞག་བྱས་”ཟེར།
 དེ་རྗེས་དོ་རྗེ་གཤིབ་རིམ་བཞིན་པོད་ཏུ་ཕྱིར་ལོག་ཞེ་བྱལ་དེ་ར་བྱལ་བཞུན་
 རྒྱ་མཚོར་འབྱལ་བ་འཁོར་ཆེན་འབྱལ། དེ་བཞིན་བཀའ་མོན་བཟད་ལྷ་
 དཔལ་འཕྱོར་དོ་རྗེ་ལོགས་པོད་ས་དནས་མིད་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཆེ་
 བས་ཁག་ལའང་དེས་པོ་མང་ཅམ་ལུ། ལྷ་ཅ་ལུ་ལོགས་ཏུ་ལས་
 ཁུངས་ཀྱིས་བཀོད་མངགས་བྱས་པ་ལྟར། དོ་རྗེ་གཤིབ་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་
 ལོགས་ལ་ཁྱ་གསལ། “ཡུང་གོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་ཁྱེད་རང་གི་བདག་
 པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན་ཞིང་། ད་ལྟ་ལོག་མ་ཆག་ཏུ་མ་ལྷ་ཡུར་ཡུར་པས་དེར་
 བཞེས་ན་མི་འགྲིག ཡུང་གོའི་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་རིའི་དབང་ལུགས་ལོག་ཆེད་
 གིན་ཅིང་། དེའི་རིའི་དེ་བཞིན་འདོད་གནག་རྒྱགས་མེད་དང་། ཡི་ལྷ་ལྷི་
 ཆོས་ལུགས་ལ་ལུས་ལེན་ཆེ་བས་ཁྱེད་རང་གི་ཆོས་ལ་དད་ལྷན་མི་ལྷེད་པ་
 མ་ཟད། པོད་ཀྱི་ལྷ་མའི་རྒྱ་དབང་ལོ་ལ་ཉིང་ཆ་མེད་ཏུ་གཏོར་དེས་ཡིན།
 རོ་མོལ་འདི་བཞིན་གནམ་ལོག་གི་ལྷོ་པས་ལུགས་ཅན་ཡིན་ན་དཔུང་རོགས་
 ཡུང་ཆེ་དེའི་རིའི་འབྱལ་བྱལ་པས་མ་ཆད། རོ་མོལ་གོང་མའང་ཁྱེད་རང་
 གི་ཆོས་ལ་འབྲུག་ལུབ་པ་དང་། རོ་མོལ་གི་རིགས་ཡོངས་རྒྱགས་ལྷན་རམ་
 གཞིགས་ཀྱི་མངའ་འཕངས་ལུས་ཏེ་བཅུན་པ་རྫོག་པ་མོང་དེས་ཟེད་”ཟེར་
 བ་མཇུག་གཤི་རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ལ་མང་ཅམ་ལྷེལ། ལྷ་པས་དེར་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་
 བས་ཆེན་ཡུང་དབང་མིད་གཞུང་ལ་ལོར་མིད་དང་། མཚོན་ཆའི་མད་རྒྱལ་
 རྒྱུར་ཡོང་བའི་རེ་བ་རི་རྒྱར་གསལ་ཡང་ཆེན་གོང་མས་མགོ་འདོགས་ཀྱི་
 ལམ་རྩོགས་ལག་ལེན་བཟུར་ཏེ་པོད་མི་མང་གི་དེའི་འགོག་མཐའ་ལྷུང་.....

གི་རྒྱལ་ཤུལ་གྱི་ཕ་སྤྱོད་ལ་ཐོག་མཐའ་པར་གསུམ་ཏུ་རྒྱལ་སྤྱོད་མི་ཁྱེད་པ་
 དང་། རྒྱལ་མཚུངས་ཆེན་རྒྱལ་རབས་རང་ཉིད་ཀྱང་རིག་བཞིན་རྒྱལ་
 ཟུང་སྤྱོད་མེ་ལྷ་ཏུར་རྒྱུར་པ་སྐབས་ཆུང་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ཏེ་ཅང་སྟག་.....
 འཇིང་ཆེ་བའི་ཡུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འཁྱེད་རྒྱུ་ཆེ་གཤིབ་ཀྱི་གཤིབ་གཏམ་དེ་.....
 དག་དོན་དངོས་དང་མཚུངས་པའི་འདོན་གཏམ་ཞིག་ཏུ་གཟིགས་ཏེ་བཀའ་
 བཀའ་སྐབས་དཔོན་རིགས་ལེར་རྒྱ་ཡོངས་དང་། ཤད་ན་ས་གསུམ་གྱི་འཇུག་
 མིར་བཀའ་འཇུག་ཅིང་ཡང་མ་གནང་བར་། ཡང་བའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཅུ་ཀྱང་
 ཐེབས་ཅིས་གནང་། བཀའ་བཀའ་གིས་གནས་ཚུལ་དེ་ཤིས་འབྲེལ་རྒྱལ་དང་
 རྒྱལ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོར་རྒྱལ་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱུ་ལ་འཁྱེད་ནང་.....ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་.....
 རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱི་རྒྱུ་ལ་འཁྱེད་ནང་གཞུང་དོན་གཤིབ་ཆེ་འདི་ལྷ་ཏུ་རྒྱ་
 ཆེ་གཤིབ་ཡུལ་ལྷ་ཏུ་བཀའ་འཇུག་མཚུངས་ཆེ་དེ་ཐག་གཅོད་གནང་བའི་དབང་
 ཆ་ལས་བཀའ་བས་ག་ལ་ཤིད་ཅེས་གསལ། དེ་ནས་བཀའ་བཀའ་དང་ལེར་
 རྒྱ་དཔོན་རིགས། ཤད་ན་ས་གསུམ་སྐབས་ཀྱིས་ཕ་མཐའ་རྒྱལ་པ་ལྷ་ཆོགས་
 ལ་འཁྱེད་ནས་བཀའ་འཇོག་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་
 ས་ཐག་(1899)ལོར། རྒྱ་ཆེ་ཡུལ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་
 ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་
 དཔོན་རི་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་
 དེའི་རྒྱ་རྒྱལ་ཆོགས་པར་ཐོག་པའོད་དོན། “རྒྱ་ལའི་ལྷ་མཚུངས་ལྷ་ཏུ་
 ས་ཏུ་དེར་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་དགའ་བའི་ཆེན་པོ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་
 རྒྱ་ཆེ་ལེར། རྒྱ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་
 རྒྱ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་
 རྒྱ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་ལྷ་ཏུ་

བསྟར་མ་དང་ཕྱལ་ཚོག་ལྷ་ཚོགས་ཤོར་མར་སྤུལ་ཁིང་། དེ་མིན་ཟུ་ཅ་
 ཟུའི་རྒྱལ་ས་ཤིང་པེ་ཏེ་པའོ་ཅུ་པོད་ཀྱི་གཞུང་ཆབ་བཅའ་ཤོད་འཇུགས་...
 ཚོགས་སྐྱར་ལ་ཤྲོས་མོལ་བྱེད་པར་འོང་བ་ཤིང་”ཟེར། ཡང་ཆ་གས་པར་
 འགའ་ཞིག་ཐོག་བསོད་པར་“རྒྱ་ལའི་ལྷ་མས་བསྟན་ན་ཟུ་ཅ་ཟུ་དང་.....
 མཛའ་མཐུན་ཡོང་བ་བྱས་ན་གོ་རིམ་བབ་དང་མཐུན་ཤོས་ཤིག་ཡིན། དེའི་
 ཟུ་མཆན་ཟུ་ཅ་ནི་དབྱིན་རིའི་སྐོག་གཤོལ་ཆ་གཏོར་གཏོར་བྱལ་མཁན་གྱི་
 རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ལྡན་ཉག་ཅིག་ཡིན་པའི་ཁྱེན་གྱིས་ཤིང་”ཅེས་ཟེར། ཅུས་
 དེར་དབྱིན་རི་བཅན་རྒྱལ་འིང་ཕྱགས་པས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་མཆན་གས་སོ་ཉ་
 མང་གས་ཏེ་ཟུ་ཅ་ཟུ་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཅུ་གཏོར་པའི་གནས་ཚུལ་...
 ཤེས་འཕལ་ཁོང་ཁྱོ་ཆེན་པོ་ལངས་ཏེ་“རྒྱ་ལའི་ལྷ་མས་ང་ཆོའི་ཚུང་ཅུཅུ་...
 ཡིས་བསམ་པའི་བཆེ་ཅུང་བསྟན་པ་དེ་དང་ཅུ་མི་ལྟེན་པར་ང་ཆོ་ཆེས་མེད་...
 བཏང་བ་མ་ཟད། མདོན་ཟུམ་འཛེམས་མེད་ཀྱིས་ཟུ་ཅ་ཟུར་སོ་ཉ་བཏང་
 བ་སོགས་བྱས་སྟབས་ང་ཆོས་དེའི་ཐད་མཐུག་འབྲས་ག་འདྲ་ཞིག་ཡོང་མིན་
 ད་ཅུང་གསལ་སོ་མི་ཤེས། པོད་ཀྱི་ད་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་བསྟར་བཅས་
 གམ་དཀྱག་ཐབས་བྱེད་པའི་ཚོགས་ལྷུང་གང་ཞིག་ལའང་ཁ་རྟག་སྟོད་.....
 ཐབས་མེད་”ཟེར།

དེ་ནས་རྒྱ་རྒྱུ་གཤིབ་པོད་ཅུ་ལྷུང་ཕྱིད་སྐབས་ཟུ་ཅ་ཟུའི་ཁོང་...
 མས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མར་འབྱལ་བྱེད་ཡི་གེ་གཅིག་ཁྱེར་ཡོང་ནས་བརྗོད་གསལ།
 རོ་སོལ་མི་ལྷ་ཆེད་མངགས་གཏོར་རྒྱའི་སྐྱར་ཤྲོས་མོལ་ཞིབ་གསལ་དཔྱོད་རྒྱ
 ཟེར་བ་དང་། ཁོང་མས་བཀུར་པའི་རོ་སོའི་ཤི་ལྷ་ཆོས་ཕྱགས་ཁང་གི་ཆོས་
 ཀྱི་བདག་པོའི་ཆོས་སྟོལ་ཁྱེན་པ་ཞིག་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ལ་ཆོག་ལ་སྤུལ། དེ་ནས་

596

ཁྱུ་ཅ་ཁྱུར་པ་ཏར་ཉི་ཤེས་པ་ཞིན་མཚན་ཆ་པ་པོར་ཆེན་པོ་དུ་དཔོར་ནས་
 གོར་བུ་མིང་ཁར་ཉར་ཆགས་གནང་། ཏུམ་དེར་དོ་རྩེ་དམིགས་དང་བཀའ་
 རྒྱུན་བཤད་རྒྱ་དཔལ་འབྱུར་རྩེ་རྩེའི་བར་ལའང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཏུ་སྤང་
 བ་དང་། བཀའ་རྒྱུན་བཤད་རྒྱའི་ལྟ་བ་ལའང་འབྱུར་ཞོག་ཆེན་པོ་བྱུང་ཉི་
 ཁྱུ་ཅ་ཁྱུར་དབྱར་རྩགས་པཅའ་ནས་དབྱིན་འཕྱག་རང་ལྱུང་གི་དཔག་འཐབ་
 བྱེད་པའི་ཐབས་བྱས་ལ་ཡོངས་སུ་མོས་མཐུན་བྱས།

སྐབས་དེར་དབྱིན་རི་པཅའ་རྒྱལ་པོར་ལུགས་པས་ས་མཚན་སུ་ཞིབ་
 བཤེར་བྱེད་པར་ཁ་གཤམ་ཏེ་དཔག་མི་པ་ཏར་རོག་དཔ་པ་རྫོང་པཅའ་བཟུང་
 བྱས། ད་ཏུང་པོད་ལ་དྲག་པོའི་བཅན་འཁྱུལ་རྒྱ་ཆེ་བྱེད་པའི་ག་མིག་བྱས་
 པ་མ་ཟད། དབྱིན་རི་དང་པོད་དཔར་བྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཁྱུ་ཅ་ཁྱུ་དང་པོད་
 དཔར་བྱི་འབྲེལ་བ་ལས་ཉ་ཅང་དམ་ཟབ་ཆེ་བ་ཡོད། དལ་མེད་ཁྱུ་ཅ་
 ཁྱུས་པོད་ཏུ་བྱ་རྒྱུད་ཐེལ་ཅམ་བྱས་ན་དབྱིན་རིས་རྒྱར་ཤོལ་ཅ་པ་ནས་མི་
 བྱེད་ཐག་ཆོད་ཡིན་ཟེར།

ཁྱུ་ཅ་ཁྱུས་པོད་ཏུ་གསང་ཁུལ་ཐེངས་མང་བཏར་ཉི་པོད་བྱི་ཆབ་.....
 མིད་དང་། དཔག་དོན། དཔལ་འབྱུར་སོགས་རྒྱགས་དང་ཐད་ནས་
 ཡོངས་སུ་ཁ་ལོ་བཟུར་དགོས་པས་མ་ནའང་སྐབས་དེར་དེ་མིན་དང་ཁྱུ་.....
 ཅ་ཁྱུའི་དཔར་བྱི་འབྲེལ་བ་ཉིན་པ་ཞིན་རི་ལྷག་ཏུ་སྤང་ལྟམས་དབྱིན་རིར་
 ཁ་གཏད་གཙོག་པའི་ལུས་པ་དང་བྲལ་ཏེ་བྱིར་བཤོལ་མི་བྱེད་ཐབས་ཐེད་བྱི་
 གནས་སུ་རྒྱར།

5. བོད་ཀྱི་མི་ཡིག་ལ་ཁག་གི་མི་དཔལ་ལྷན་དུ་བྱུང་ཞིང་ཡུལ་
འབྲུག་ལ་ཡར་ཁོ་རྒྱུ་དུ་ཡོད་དམག་འབྲུག་མེད་མ་གཤིས་ཡོད་ཆོད།

འབྲུག་དཔལ་ལྷན་འབྲུག་རྒྱ་མཚོ་ལྷན་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་འགན་.....
ཡོད་མ་གྱི་ཤེས་ཤིས་སྐར་པ་ཞིག་དུ་བྱུང་འགོག་མཐའ་སྤྱད་གི་མཛད་སྤྱོད་ལས
ལྷན་འཁྱར་མཛད་སྤྱོད་ལས་ཡོད་མ་གྱི་ནས་མི་དཔལ་དང་མ་འགྲོག་དཔལ་གྱི་
འགལ་བ་ལྟར་རི་ཆེར་བྱུང་ཞིང་དེར་པ་ཞིག་དུ་བྱུང་རི་པཅན་ལྷན་པོར་ལྟར
པར་ཡོད་པཅན་པུར་ཕྱེད་ཡོད་ཆོད་སྐབས་ལས་པ་ཞིག་ཞིང་དེ་དུ་བྱུང་...
རི་པཅན་འབྲུག་ཡོད་དམག་དཔལ་ལྷན་མེས་དུ་བྱུང་དམག་གིས་འབྲུག་ཅམ་
འཁྱེད་དེ་ལས་པ་རྒྱུ་ཁོར་ཁོར་ལྷན་པོར་མ་ཆ་དེ་པཅན་པུར་གིས་
འགོག་པོར་པུག་ལྷན་ཅམ་དང་འབྲི་གལ་ལྷན་པུག་ཅམ་འགོག་...
པཅན་ལྷན། སྐབས་དེར་ཡོད་མི་མང་གིས་འགོག་ཆོད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་
བྱས་པ་དང་། ལྷན་པུར་ལྷན་པུར་ཡོད་ཀྱི་ལྷན་པུར་ལྷན་པུར་ཏེ་དུ་བྱུང་རིར་
མཐའ་ཆོག་ནན་པོ་འབྲུག་ལྷན་དུ་བྱུང་རིའི་འགོ་དམག་ནམས་ལྱུར་.....
འཁོག་མི་ཕྱེད་མཐའ་མེད་ཀྱི་གནས་ལྷན་ལྷན། དེ་ནས་དུ་བྱུང་རི་པཅན་
འབྲུག་པས་ཞི་ཡོད་གཞི་མཐའ་ལ་པཅན་ནས་ས་པས་(1899) རོར་ག་...
གི་མིར་པཅན་ལྷན་དུ་བྱུང་རིའི་རོ་ཆལ་དང་རོ་རི་མིར་ཏུ་པཅན་ལྷན་.....
འབྲུག་ལྷན་པོར་རྒྱ་ཆལ་ལོ་ལྷན་པུར་པུར་ལོ་ས་མཚོག་ལ་ཡོ་གི་མཛེས་...
ཁག་གཉིས་འབྲུག་ཏེ་ལྷན་པོར་མ་ལྷན་རོ་མ་དང་མཛེས་འབྲུག་ལྷན་ནས་...
ཡོད་ཏེ་ས་མཚོག་དང་། དུ་བྱུང་ཡོད་ཆོར་འབྲུག་ལྷན་སྐར་ལོ་ས་ལོ་ལྷན་
ལྷན་པོར་པལ་ཏོན་ཡང་། ཆིག་སྤྱད་ཕྱེད་མི་དཔལ་དང་ཡོད་སྐར་ལས་
པན་པུར་དེ་མ་གཏོགས་ཀྱི་ལྷན་པུར་ཡོད་ལྷན་ལྷན་མི་ཆོག་མེད་ཡོད་...

གེ་དེ་གཉིས་མི་རྒྱུ་ལ་མཛད་། འོན་ཀྱང་ཆེན་གྱི་དབང་མིན་དུ་འབྱུང་ལ་
 བོད་ས་ལྗོན་གྱི་དོན་གནད་སྐོར་ལ་ཐ་མཉམ་དང་བདེན་གྱི་སྐད་ཆ་ཤིང་།
 བའི་ལྷན་པ་ལྷན་ལྷན་དུ་བྱིན་དུ་འབྱུང་དང་ནི་འཇམ་མཐུན་ཐབས་ཀྱི་.....
 བསམ་པ་བཅངས་ཏེ་འབྲས་མྱེ་སྐོན་ཆེན་ལེར་བའི་དུ་བྱིན་ཁི་མི་ཐེལ་.....
 བརྒྱད་དུ་བྱིན་གཞུང་ལ་འབྲེལ་གཏུགས་བྱས་ཤིང་། ཐེལ་གྱིས་ཆུ་ལྷག་
 (1902)ལོའི་ཟླ་ 5 ཆེས་ 26 ཉིན་བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་གཞུང་ཐད་ལ་
 དུ་བྱིན་ཁི་མི་ཐེལ་བོད་ཀྱི་དོན་དོན་སྐོར་གྱི་བསམ་འཆར་ལེར་བའི་མི་གེ་ཞིག་
 མཛད་པའི་ནང་འཁོད་པ་འདི་ལྟར།

“དང་པོ། རྒྱ་དང་ཡུའ་དུ་འབྱུང་གིས་ཀྱང་གོའི་དཔོན་རིགས་ལ་དབང
 ཆ་མེད་པས་བོད་དུ་བྱིན་མི་བྱུང་བ་མཐོང་རྗེས་དབང་ཆ་ཡོད་པའི་བོད་.....
 དཔོན་དང་འཆིང་ཡིག་བརྒྱུར་དུ་འཛིག་ཆུ་ལས་དུ་བྱིན་གྱི་གོའི་དཔོན་...
 རིགས་ལ་བོད་བདག་སྐྱོང་བྱེད་པའི་དབང་ཆ་མེད་པ་བཟོ་ཆིས་འདུག

གཉིས་པ། བོད་མི་དུ་གཞུང་གིས་ལྷན་ཏེ་མི་སྡེ་བཏང་ནས་ཁོ་ཆ་
 དང་ཁོས་མོལ་མ་བྱས་ན་ཁོ་ཆོས་ཀྱི་སྐབས་དང་བརྒྱུན་ཏེ་བོད་དུ་ཡོང་ནས་
 བོད་ཀྱི་མི་དུ་དབང་གི་ཆ་བ་བྱས་ཏེ་བདག་སྐྱོང་བྱེད་ཆུ་རེད།

གསུམ་པ། ལུ་ཅ་ལུས་ཀྱང་བྱང་ཆུང་གས་ནས་དཔུང་འཇུག་བྱེད་མིན་
 ཅིང་། དེ་ལྟར་བྱང་ན་ཆུང་ཆུགས་ནས་ཆུ་ལ་དང་བྱང་ཆུགས་ནས་ལུ་ཅ་
 ལུས་བཅིར་སྐོལ་གྱིས་བོད་ལ་འཛན་ཤིང་གྱིས་གཏོ་མི་ལྟར་རང་དབང་རང་
 བདག་བྱེད་འཇུག་ཆུ་རེད།

བཞི་པ། སྐོན་ཆེན་ལྷན་ཉིད་གྱིས་རེས་པར་དུ་འབྲེལ་དུ་ཏུ་ལའི་ལྷ་
 མ་དང་ཁོས་མོལ་གྱི་ནང་ནས་མི་སྡེ་འཇམ་མཐུན་ཐད་ཆེ་བ་ཞིག་བདགས་སོག་...

དབང་ཆ་རྒྱུ་ལ་འཕྲུག་ཏུ་ཕྱི་དཔོན་རིགས་དང་མཉམ་ཏུ་ལས་དོན་
 རྒྱུ་ཏུ་འབྲུག་དཔོན་པ་ལས་པོ་དཔོན་གྱིས་མྱི་རྒྱུ་པ་དང་འབྲེལ་གཏུག་
 བྱས་ནས་རང་མཆ་མས་གྱིས་ཆིངས་ཡིག་འདྲིལ་ཏུ་འབྲུག་མི་ཅང་”ཞེས་.....
 ཟེར།

ཁོང་གསལ་དོན་ཆོད་དེ་དག་གི་ཤོག་ལས་དབྱིན་ཇི་བཅན་རྒྱལ་མིང་
 ལྷགས་པས་པོ་དཔོན་བཟུང་བྱེད་རྒྱུ་ལྟོག་ཤོམ་དེ་དམར་རྩེན་ཏུ་ཕྱོག་
 པ་དང་། ཆོན་ཡུང་དབྱང་ལྟེན་གཞུང་དེའང་ལུས་མེད་ཉམས་ཞན་ཏུ་
 ཡུང་པ་གསལ་པོ་མཐོང་བྱུང་།

དེ་ནས་དབྱིན་ཇི་བཅན་རྒྱལ་མིང་ལྷགས་པས་ས་མཆ་མས་ལྷ་རང་.....
 རྒྱུ་པ་དང་ཕྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷགས་ལས་པ་བཟུགས་ཏེ་ས་ཆ་མང་པོ་ཅན་...
 བཟུང་བྱས་ཏུ་ལས་པོ་དཔོན་པོ་ཁོང་ཁོང་ཁོང་ཁོང་པོ་ལྷ་རྒྱུ་རང་དཔོན་རྒྱུ་.....
 ལྷགས་ལས་པ་དེ་རྒྱལ་ལྷགས་ལྷགས་པ་དཔོན་དབྱིན་ཇི་བཅན་རྒྱལ་པོ་
 པོ་དཔོན་གྱིས་ས་མཆ་མས་ལས་བཞུགས་པ་དང་། ཆིངས་ལག་དང་རྒྱུ་
 འགལ་བྱས་པ་དེད་ཟེར་པ་ལོགས་དཀར་ནག་པོ་ལྷ་རྒྱུ་པོ་ལྷ་རྒྱུ་ལས་
 མང་ཅན་བཟོས། དོན་དཔོན་མོ་པོ་ལྷ་རྒྱུ་ལས་མོ་ལྷ་མང་པོ་ལྷ་
 ཏུ་ཆོན་འཇམ་དབྱངས་ལྷ་པོ་ཆོན་པོ་ཆོན་པོ་ལྷ་རྒྱུ་ལས་པོ་དཔོན་
 (1794) མོང་ལྷ་རྒྱུ་འབྲེལ་གཏུག་པོ་ས་མཆ་མས་མོ་པོ་ལས་ནས་ལང་
 མི་བཞུགས་པ་རང་མཆ་མས་བཟུགས་པོ་དཔོན་པོ་དང་། དོན་ཡུང་རྒྱུ་ལས་
 (1903) མོང་དབྱིན་ཇི་ལྷ་རྒྱུ་ལྷ་རྒྱུ་ལས་པོ་དཔོན་ས་མཆ་མས་ལྷ་ཞི་
 པོ་ལྷ་མོ་ལྷ་རྒྱུ་ལྷ་མཆ་མས་ལྷ་དཔོན་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་དཔོན་པོ་ལས་
 རེ་པོ་བཟོན་པ་ལྷ་རྒྱུ་། མོ་དཔོན་ལྷ་ལྷ་ལྷ་པོ་ཆོན་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་

607

ལྷན་འཛིན་པ་དྲན་ཆུ་འདི་པའི་ཞི་བའི་འཕྲོ་མེ་མཆོད་ཐབས་ཤིག་...
 ཡིན་ཅུང་། བ་རྩ་མ་ཆ་བ་མིན་གྱི་གཞི་ཐབས་ཆེ་བས་ད་ཅུང་བསམ་
 རྒྱུར་དག་གཤམ་རི་ཡོད་པ་དེས་སྐབས་གཤམ་བ་དེ་པའི་ན་དེ་ག་ཟུང་བར་གི་...
 འཛིན་ཁོངས་ཡིན་གཤིས་རྒྱུ་ལྡན་མི་ལྟ་དོ་ཆོད་ཡོད་ཤིག་ལ་འདི་དེ་འདི་ཞི་...
 ལྷན་མི་ལྟར་གོ་སྐྱེད་དེ་འབྲེལ་གཞིས་ཀྱིས་ལྷན་བ་ལྟ་འདེགས་ཀྱིས་དོན་...
 ཅུ་བཅའ་འཁུལ་མི་ཡོད་པའི་ཞི་དུག་ཐབས་སྐོ་གང་མཁས་ཀྱི་མཁུ་ལྷན་གས་
 འཁུལ་ཐབས་ཡོད་པ་"ཞེས་འཁོད་པ་ལྟར་བཤམ་ལྷན་ཟུང་བར་གིས་དེ་འཕམ་
 སེར་སྐྱུ་དཔོན་རིགས་ཡོད་ཀྱི་ཆོགས་འདུ་བསྐྱེད་པ་འཆོགས་འཆོགས་ཐོག་གཤམ་བ་...
 རྒྱུར་ནས་དཀྱིན་རི་ལྷན་སྐྱེད་ཀྱི་ལྷན་ཐོས་ཀྱི་དུང་ལྷན་གཞིགས་...
 བཟ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་ཆ་བ་ལྷན་ཆེན་མཁན་པོ་ལྟུང་དཔར་སྐུལ་སྐུ་...
 དང་། ཆེ་ལྷན་ལས་འཕར་པེམ་པའི་ཞི་ལོར་གྲང་བསྐྱེད་ནམས་དཔར་
 འཁུལ། ལས་ཀྱི་ལྷེ་འཆང་མདངས་ཆེན་མིན་དར་དང་། ལས་
 ཆེན་ལྷན་ལྷན། ལས་ཆེན་དོན་ཁང་། ལྟུང་དཔམ་འགོ་འདོན་པས་
 མོད་ཅུང་ལྷེད་པ་སོགས་ལག་ཏུ་གས་ལྟུང་ཆོག་འཕར་ཆེན་འཁྱེད་ནས་...
 གཏོར་གནང་ལྟར་ཁོང་ཆོས་འཇམ་བཤད་རི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་ཐན་འཕམ་...
 དང་ཡང་མ་ཟུང་ཞིང་། དེ་ནས་ཆེན་ལྟར་དུ་བྱེད་མིན་གཞུང་དང་པོད་
 ས་ཀྱན་མིན་གཞུང་གི་སྐུ་ཆ་བ་ནམས་གཤམ་བ་རྒྱུ་འཕྱར་འཕམ་དཀྱིན་
 རྒྱལ་དང་འབྲེལ་གྱི་ལྷན་ལྟུང་ཐོག་སྐྱེད་ནས་པརྒྱུ་དགས་ལྟར་
 ཞི་བའི་ལྷན་ཐོས་ཀྱི་ལྟུང་ལྷན་ཐོས་ཐོས་ཐོས་ཐོས་ཐོས་ཐོས་ཐོས་ཐོས་ཐོས་ཐོས་...
 ལྷན་ན་མི་འགྲིགས་ཞེས་བཤད། ཐོན་ཀྱང་དཀྱིན་ལྷན་ཀྱིས་ལྷན་
 འཛིན་ཆ་བ་ནམས་མ་ལྷན་པར། ད་ཅུང་པེ་ཅིང་ཅུ་བཅའ་སྐྱེད་དཀྱིན་རི་

དཔོན་རིགས་སྤྱི་ཤིང་གཞི་ཆེན་གྱི་དབྱར་མིང་དཔྱར་ལ་སྤྱོད་མོལ་འབྲུག་
 མིར་བོད་སྐད་ཨམ་བན་དང་བཀའ་སློན་ཞིག་གཏོང་དགོས་པ་ཆོད་པ་ལྟར།
 ལུས་མེད་གཉོད་ཚུར་ཏུ་ཐུར་བའི་ཆེན་གྱི་དབྱར་མིང་གཞུང་གིས་བོད་.....
 དབྱུགས་ཨམ་བན་དཔྱུགས་ཀྱི་འབྲུག་ཏུ་གས་པ་ཆོད་ཏུ་བསྐྱོད་དེ་ཞི་བའི་
 སྤྱོད་མོལ་མོག་པ་བཅུ་དམག་འཐབ་མི་ཡོང་བ་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་.....
 ཐབ་ཏུང་། བོད་ས་གནས་མིང་གཞུང་དང་གདན་ས་ཁེར་འབྲས་དགའ་
 གསུམ་གྱི་འབྲུག་མིས་བོད་དབྱུགས་ཨམ་བན་གས་པ་ཆོད་ཏུ་འགྲོ་ཚུར་རོ་
 སྤྱོད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་ཏེ་བཞུགས་ཏོ། “ཆོན་ཆད་ལུར་ཐུར་ལར་ཐམ་
 ཉེས་ཐུར་ཡང་ད་ལྟ་བུ་ཐུར་གསོ་བྱེད་ཐུབ། བོད་དབྱུགས་ཨམ་བན་མེད་
 ཐའེ་ཡིས་དཔལ་རྒྱལ་བར་བཀའ་འདོགས་ཐང་པོ་བྱས་སྐབས་ས་ཆ་ཤོར་བ་...
 རེད། ད་རེས་གལ་ཏེ་སྤྱིར་ཡང་བཀའ་འདོགས་བྱས་ཆེ་བོད་དབྱུགས་ཨམ་
 བན་གྱིས་སྤྱིར་ཡང་ལས་ཀྱི་འབྲུག་ཤོར་བཞེས་པ་རང་རེད་” ཅེས་བཤད།
 སྐབས་དེར་བོད་དབྱུགས་ཨམ་བན་གསུམ་ཀྱི་དང་ལས་རོགས་གཉིས་ཀ་
 ཏུ་ཐམས་དཔེན་པའི་གནས་ཐུ་ཐུར་ནས་ཤོར་མར་བོད་ཀྱི་གནས་ཆུལ་སྤྱིར་
 ཞིབ་གསལ་སྟོན་ཏུ་ཕུལ་མོག་ལས་གནས་དཔོན་པ་བྱས་ཤིང་། དེའི་
 ལས་ཆེད་ཏུ་དཔྱུག་ཐང་བོད་སྐད་ཨམ་བན་དང་ཆོན་ཆད་ལས་རོགས་ཐུ་.....
 དཔྱོད་བཞག་སྟུང་།

སྐབས་དེར་བཀའ་སློན་བཤད་སྐབས་ཤེས་པའི་བཀའ་ཤག་གིས་...
 དཔྱིན་ཁེར་ཞི་བའི་སྤྱོད་མོལ་ལས་དྲག་ཕྱགས་ཀྱི་འདོགས་སྤྱོད་པར་སྤོས་
 མཐུན་པ་བྱས་སྐབས་འཁོར་ས་མཆོག་དཔོན་པ་ཆོན་ཆད་ལས་རོགས་ཀྱིས་བཀའ་སློན་.....
 དཔོན་སྐོར་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་རྒྱ་དང་། དཀའ་སློན་ཞེས་ཁང་ཆེ་བཙན་དང་

ཐུག་པ་ལ་མཁོ་བ་ལ་མ་ཆད་ཁྱིམ་དག་དཔང་དཔལ་དཔང་། རྩ་མཉམ་རྟེན་
 ཁང་པ་བཅོད་ནས་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཀྱིས་བཅས་ལས་ཞུས་ནས་དཔུང་སྒྲིབ་ཀྱིས་
 བོད་མིའི་ལས་ཤུག་ཏུ་དོ་དམ་མོག་ཆོག་འབྱུང་བུར་བཅུག་ཀྱི་ཞིབ་
 གཙུག་གནང་སྐྱོ་གཏན་འབེབས་མཛད་ཅིང་། རྟེན་ཁང་རྩ་མཉམ་པ་རྒྱུ་ལས་
 ཐུག་གིས་མ་བཅོད་པར་ཕྱོགས་ཉེ་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱུར་མཛོངས་ནས་རང་སྒྲིབ་
 རང་གིས་ཐུབ་སྐྱོར་པ་རེད།

དེ་ནས་རྒྱ་མོག་(1903)ཟླ་10པར་དབྱིན་དམག་ནས་རང་.....
 འཁུལ་ཀྱིས་ཕྱིར་འཁོབ་བྱས་ཤིང་། དབྱིན་མཉམ་ནས་ཞི་བའི་ཕྱོགས་
 མོལ་ཀྱིས་ས་མཆོམས་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་ཕྱིན་དཔོན་པོ་རྒྱུད་པ་དེ་.....
 གཤེ་རྒྱུ་ལེ་རྒྱུར་བ་ཅམ་ཡིན་ཞིང་། དོན་ཏུ་སྐབས་དེར་ཡོད་ལ་དམག་
 སྤོལ་བཅོན་འཁུལ་ཕྱིན་པའི་ལྷ་སྒྲིབ་ཐུ་མཐུད་བྱས་ནས་གཞིས་ཆེ་ས་ཁུལ་
 ཏུ་ས་པ་འབྱས་ཐོངས་པ་མི་གཉིས་བཏང་སྟེ་ཁུལ་ཞིབ་ཕྱིན་པ་སོགས་.....
 ཁྱིམ་འགལ་ཕྱི་བྱ་བ་མང་ཅམ་སྟེལ་བས་ས་གནས་དེ་པའི་རྩོད་རྩོད་ནས་
 འཁོབ་བཟུང་བྱས། དབྱིན་པའི་དམག་དཔོན་ཏུ་འོ་ཐུང་གིས་གནས་
 རྒྱལ་དེ་ཤེས་འབྲལ་གོང་གསལ་གསལ་ཁུལ་དེ་གཉིས་ཉིན་རུ་འོ་བར་ཐོང་
 དཔོན་པ་དང་། ལུག་གསལ་དབྱིན་པའི་རྩོད་མི་ཉིས་ཉིད་དཔོན་
 ཟེར་བ་སོགས་རྒྱལ་མིན་ཕྱི་རེ་འཁུན་མང་ཅམ་པའི་ཏུང་། མོད་ས་
 གནས་མིན་གཏུང་དང་གནས་སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་ཕྱི་རེ་འཁུན་
 དེ་དག་ལ་མོས་མཐུན་ཅ་པ་ནས་མ་བྱས་སྐབས་དམ་པ་རྩོད་ཁུལ་ནས་འབྱི་
 གཤམ་གཉིས་བཟུ་ཅམ་དང་། དངོས་པོ་འཁོར་ཆེན་ཕྱོགས་པ་མ་ཐད།
 དཀར་གས་དཔུ་ཕྱི་སྒྲིབ་སྟེ་ས་མཆོམས་རྩོད་ཞི་བའི་ཕྱོགས་མོལ་ལེགས་སྐབ་

མ་ཕྱུང་པའི་འགན་གཙོ་པོ་པོ་དང་ས་གནས་མིང་གཞུང་གིས་འཁུར་དགོས་པ་
དང་། དེའི་ཁྲིམ་ཞིང་པོ་དང་ཕྱི་གནད་དོན་དེ་དྲག་ལྷགས་ལ་བརྟེན་ནས་
ཐག་གཅོད་དགོས་ཟེར།

རྒྱལ་མཚུངས་པོ་དང་ས་གནས་མིང་གཞུང་གིས་མེར་སྐྱུ་མི་མང་ཡོངས་...
ནས་མཐུང་ལྷགས་གཅིག་སྒྲིལ་གྱིས་བསྟན་དྲག་ཕྱི་སྤྱིང་པར་འགོག་གྲོལ་.....
མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་ཆེད་དམག་སྒྲུལ་ཙུ་ཆེན་སྒྲུལ་པའི་ནང་དོན་འདི་.....
ལྟར། “པོ་དང་མེད་པའི་ཕྱི་ས་མཚམས་ཕྱི་གནད་དོན་སྒྲོར་.....ད་ལྟ་ས་
མཚམས་དེ་གར་ཕྱུང་དེའི་ཁྲིམ་ཞིང་པོ་ལས་འཛིན་མོག་སྒྲོས་མོལ་བྱེད་བཞིན་
ཡོད་པོ་དང་། དོན་ཕྱུང་སྒྲུགས་གཉིས་ཀས་འཆམ་མཐུན་ངང་ནས་ཉན་
འཛིན་བྱེད་སྒྲུབ་པ་ཞིག་ཡོང་ན་ཅང་ཁག་པོ་རེད། གལ་སྲིད་ད་ཏུང་
ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱི་པའི་དེ་འདྲུན་བརྟོན་བྱུང་ན་རང་དེས་དེས་པར་ཏུ་མི་.....
ལུལ་བདེ་སྒྱུར་གྱི་ཙུ་བར་ཕྱུང་པའི་སངས་རྒྱལ་བསྟན་པའི་ཆེད་ཏུ་རང་ལུས་
འབུལ་དགོས་པ་ལས་ལག་པ་བསྐྱམས་ནས་བསྟན་ན་གཏན་ནས་འཁྲིག་གི་མ་
རེད། པོ་དང་མེད་པའི་ཕྱི་སྒྲིགས་མཐའ་གནས་མཐུ་པོ་ཆེད་ནང་ཏུ་གཏན་
འཁེབས་བྱས་པ་ལྟར་ཡང་ལངས་ནས་ཁོ་ཆེད་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱི་པའི་ཕྱེད་...
དྲངས་ལ་གྲོལ་ལན་སྒྲུར་དགོས། དེའི་དོན་ཏུ་ས་ཕྱི་ཡོང་སྒྲུབ་བསྐྱགས་
བྱས་པའི་ཙུ་ཆེན་ནང་ཏུ་ཆག་ཡང་བཏང་པའི་སྒྲིལ་པའི་སྒྲུལ་དྲང་། དམག་
ཁྲལ། དཔུལ་པོའི་སྒྲུལ་བཅས་དང་། ལྷགས་ཡོས་ཡོང་རྒྱུ་ཞིབ་བྱས་ཆེས་
ཁྲུབ་བསྐྱགས་བྱས་པའི་སྒྲུལ་ཆག་གཏོང་སྒྲོལ་ཡིག་གསལ་ནམས་ཕྱད། དེ་
བྱིངས་གཞུང་སྒྲིལ་ཆོས་གསུམ་ཁོངས་ཕྱི་འཁྲིག་པ་ཡིན་ཕྱིན་སྒྲུལ་རྒྱུ་དྲག་
དེ་ལ་དམག་མི་དེ་འཁྲི་སྒྲུབ་བྱེད་དགོས། གཞན་ཡང་ས་ཁུལ་ཁག་གི་མི་

མིང་དང་ལོ་ན་སོགས་མིང་ལོ་གསར་ཏུ་བཞོད་དེ་སྤར་ལམ་དཔག་བྲལ་.....
 རྒྱགས་སྤར་སམ་ལྷགས་སྒྲོལ་སྤར་མིང་སོ་གསར་པའི་ནང་ཏུ་བཞོད་པའི་
 མི་རྣམས་དེས་པར་ཏུ་ཏུད་ཆང་སོ་སོའི་མིང་པཅིས་ནས་འདི་གར་སྐྱེ་ལ་.....
 དགོས། འོན་ཀྱང་ཏུད་ཆང་དེའི་ཁོངས་མི་གཤམ་མེད་དངོས་ཤེས་གས་
 པའམ་ལོ་ན་སྤ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་མི་གཞན་ཞིག་ཆབ་ལྟེད་ཏུ་འཇུག་དགོས་
 ལུང་ཆེ་སྐྱེ་སྒྲོལ་ལའང་ཞིང་ལས་འགན་འཁེར་བ་ཞིག་འདེམས་དགོས་པ་
 ལས་བྲལ་ལེལ་སྤ་བཅས་དེགས་བྱས་མི་ཆོག མཚོན་ཆ་དང་། རྩམ་མདེལ།
 མི་མི། རྒྱ་བ་གཅིག་གི་དཔག་རྒྱགས་སོགས་དཔག་མཁོའི་དངོས་རྩམ་སྒྲོར་
 རྒྱལ་ཆེ་ཞོལ་པས་ས་ལྟེ་མོར་བྲབ་བསྐྱགས་བྱས་པའི་ལྷགས་སྒྲོལ་སྤར་ལྟེད་
 དགོས་”ཞེས་ཟེར།

རྒྱལ་ཁོང་དེའི་དཔྱིན་རྒྱུ་ལོད་ལ་པཅན་འཇུལ་ཐེངས་ཤུགས་པ་ལྟེད་...
 འགོ་རྒྱགས་མིང་། ཆིན་ཏུས་རབས་ལྷ་དཔྱིན་རྒྱུ་ལོད་ལ་པཅན་འཇུལ་
 བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཞེས་པའི་ནང་“སྤྱི་ལོ་ 1903 ལོའི་ཟླ་ 11 པར། དཔྱིན་
 རྒྱུ་ལོད་ལ་པས་ལིང་པའི་རྒྱང་དཔག་ཆིག་སྤར་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་དང་།
 སྤར་ཁྱེད་དཔག་མི་མི་གངས་བརྒྱན་བརྒྱ་རྩ་དཔག་མི་གངས་བརྒྱ། མི་རྒྱུགས་
 དང་མི་མདའ་ཐམ་ཐམ་གྱི་དཔག་མེ་ཁག་གཅིག་གཤམ་འཇུད་དཔག་མིའི་
 རྒྱན་ཁང་། རྒྱལ་རྒྱགས་མཁོ་སྒྲོད་དཔུང་མེ་སོགས་མི་གངས་ཆིག་ཁྱི་ལྷག་
 ཙམ་སྐྱིག་འཇུགས་བྱས་མིང་། དེའི་ནང་དཔྱིན་རྒྱུ་ལོད་མི་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་
 ལས་མེད། དཔྱིན་དཔག་གི་དཔག་དཔོན་ཆེན་པོ་སྤྱ་ཁྲ་ཐང་ནའི་བཞོད་
 འདེམས་འོག་ཏུ་ཁོ་དཔག་དཔོན་ཏུ་ཉའ་སྤར་གིས་དཔག་མེ་འཁྱེད་
 དེ་སོ་དེའི་ཟླ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཆེས་བརྒྱ་ཉིན། སྤར་གསལ་དཔྱིན་དཔག་

རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ་འཛིན་པ། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་རྒྱ་ལེ་ལ་བཀལ་རྟེ་
 སྒྲ་མོ་རིན་ཆེན་གྲང་དང་། བཀ་རི་ལྟ་དལ། ལྷ་ཏུ་ཚུགས་ལྷ་འོངས་”
 ཞེས་འཁོད། གྲུ་བཀ་དེར་ཁམས་ཁྲལ་མོ་ལྟར་ལྟོ་གཏུག་དང་། བར་མཛོ་
 གསང་གཏུག། རི་ཆབ་དཔའ་གཏུག། དུགས་ཀོང་རྫོང་གཞིས་ཁག་
 བརྒྱད། དཔུལ་གཙང་རྫོང་གཞིས་པརྱུན། ལྟོ་ཁ་རྫོང་གཞིས་ཁག་པའོ་
 བརྒྱད། བཀ་ཆར་ཆོ་རྒྱལ། བྱང་རིགས་མེ་བཞི་ལོགས་ཀྱི་ཡུལ་དཔག་དང་།
 འདོན་དཔག་རྒྱལ་པོ་རིམ་བཞིན་གཤམ་པའི་མཉུན་ཚུགས་ལྷ་པལྟོད་དེ་མོད་
 དཔག་ལྷ་མོ་ལྟར་ལྟ་ཅེས་པག་རིར་འཕྱོར་ནས་འཕྱོག་གོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་
 བྱས་ལྱང་། ཆེན་ལྱང་དབྱར་ཤིན་གཞུང་གིས་མོད་བཞུགས་ཤམ་པ་ན་
 དཔུལ་མད་དང་། མོད་ས་ལ་ནས་ཤིན་གཞུང་གི་འཕྱུས་མི་མར་གས་རྟེ་
 དཔྱིན་ཚུགས་དང་ཕོ་ས་མོ་ལྟེད་དཔོན་པའི་བཀའ་པལ། འོན་ལྱང་མོད་
 མི་མང་གིས་མེས་ཀྱལ་གྱི་མཐའ་མཆོམས་དང་རང་གི་པ་ཡུལ་ལྱང་ཚུབ་ལྟེད་
 ཆེད་ལྷ་མཉུད་འཕྱག་གོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་ལྟམས་མོད་བཞུགས་ཤམ་...
 བན་པུལ་མད་ལྱང་ཕོ་མོར་འཕྱོ་མི་རྒྱུས་པར་དེ་ལྱར་ལྟེད་དཔོན་ལྱང་...
 ཞིང་། ཏུག་དེར་དཔྱིན་དཔག་གིས་པག་རི་བཙན་པུར་བྱས་རྒྱལ་པོ་
 བཞིན་ཀྱལ་ཆེ་ཚུགས་ལྷ་དཔག་པལྟོད་ལྟེད་པའི་བྲམས་བྱས་ལྱང་། མོད་
 དཔག་གི་རྒྱལ་ཚུགས་དཔུར་ལོགས་རི་མོད་མ་ཤེས་ལྟམས་དཔྱིན་རིས་རོ་པོ་
 དཔོར་འདྲེན་ལྟེད་མཁན་མོད་མི་གཉིས་ལ་རལ་པ་འཕོར་ཆེན་ལྟེད་དེ་.....
 ཚུགས་རྒྱུ་རང་རྒྱལ་ནས་ག་ལ་པར་མོད་དཔག་གི་རྒྱལ་ཚུགས་ལྷ་དཔུར་...
 རོགས་པར་དང་ནང་ལོད་ཏུལ་ཞིབ་ལྟེད་པར་བཏང་། ཁོ་པ་ཤིས་ལྟེད་

609

རོ་སྒྲོན་གནང་རེས་མཛད་འཇམ་དབྱིན་ཇིའི་དཔལ་དཔོན་ཅུང་ཉམ་སྤང་
 གིས་“སྔོན་མོལ་བྱེད་པར་ཐོག་མར་སྒྲིགས་གཉིས་ཀས་སྒྲོན་འཕྲེལ་ཆ་བྱེད་”
 ཅུ་ཞི་བའི་འགོ་ནས་སྔོན་མོལ་བྱེད་དཔོན་ལྷ་པས་དྲག་ཆས་འཛོག་དཔོན་...
 པས་ཐན་སྒྲོན་དཔལ་མི་ཆེའི་མེ་མདའི་ནང་གི་མདེུ་འདྲོན་དཔོན་ཤིང་།
 བོད་དཔལ་ཆེས་ཐུང་ཉིའི་མེ་གསོད་དཔོན་པ་དང་། དབྱིན་དཔལ་ཆེང་
 མས་མེ་མདའི་ཁོག་ནང་གི་མདེུ་ཆེང་མ་འདྲོན་སྐྱུ་ཡིན་”ཞེས་བརྗོད།
 སྐབས་དེར་བོད་དཔལ་གི་མྱིང་དཔོན་ཡན་ལ་འཕྱུལ་མདའ་རེ་མ་གཏོགས་
 དཔལ་དབྱུས་ནམས་ལ་བོད་མདའ་རེ་དང་། མི་དཔའ་དམ་རེ་ལས་མེད།
 བོད་སྒྲིགས་ཀྱི་འགོ་དཔལ་དཔོན་རིགས་ཆེས་དཔལ་སྒྲིགས་ཀྱི་ཁ་མཁས་ཆེག་
 འཇམ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་མདའ་དཔོན་ལྷ་མྱིང་པ་མོགས་འཕྱུས་མི་ནམས་...
 བས་དེ་ལྟར་དྲུངས་ལེན་གྱིས་བོད་དཔལ་ནམས་ལ་བཀའ་བརྗོད་བཏང་བས་...
 བོད་དཔལ་ཡོངས་ནས་མེ་མདའི་ཐུང་ཉི་པས་དེ་ཞི་བའི་ཐལས་ལམ་བརྒྱད་
 དབྱིན་བོད་པ་ནད་དོན་ཐག་གཅོད་ཡོང་བའི་རེ་སྒྲོང་བརྒྱལ་ཉེ་སྒྲོ་སྒྲོད་པའི་
 དང་བཞུད་ཅིང་། དབྱིན་ཇི་བཅོན་འཕྱུལ་པ་ནི་གཤམ་འཕྱུལ་གཏུག་སྒྲུབ་
 གི་ལས་ལ་བྱང་རྩལ་པ་ཞིག་ཡིན་ལྷ་པས་སྒོག་ཏུ་དབྱིན་དཔལ་མང་པ་བོད་...
 དཔལ་གི་མཐའ་སྒྲོར་ཏུ་ཡིག་ཏེ་བཞུད་ཅིང་། མེ་མདའི་ཁོག་ནང་གི་
 མདེུ་བཏོན་ཡང་མེ་མདའི་མཐིལ་གྱི་སྒྲུལ་ལྷགས་སའི་ནང་མདེུ་སྐས་ཏེ་
 ཉར། དེ་ནས་ཐན་སྒྲོན་ཞི་བའི་སྔོན་མོལ་བྱེད་འགོ་སྒྲིགས་ཏེ་སྒྲོ་ཆོད་སྐར་
 མ་བཅོ་སྒྲ་ཅམ་སོང་སྐབས་དབྱིན་དཔལ་གི་དཔལ་དཔོན་ཞིག་གིས་སྒྲོ་ལྷར་
 ཏུ་མེ་མདའ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་བཏོན་ནས་ལྷ་མྱིང་སྐས་དང་། རམ་སྐས་མྱིང་
 སོགས་དོད་སྒྲིགས་ཀྱི་འཕྱུས་མི་ནམས་ལ་མེ་མདའ་འཕངས་པའི་སྐྱ་དེ་ཉེ་

འབྲས་ཏུ་སྒྲུག་པའི་རང་ཚུགས་འབྲས་མིའི་གམ་གཤིག་ཆོས་རྒྱུ་...
 འབྲས་ལྟ་མིང་ཕྲས་ཀྱི་ཨ་ཕྱག་དག་འདུལ་བྱས་ར་ཆོའི་མི་བསད་སྐྱོང་ཞེས་
 བདའ་དཔོན་ལྟ་མིང་གི་ཆེབས་པའི་ཆོག་གི་དཔའ་དམ་དེ་ལྷུབས་ལས་.....
 རྒྱུངས་ཏེ་གི་སྒྲ་སྒྲིག་དེན་དེར་ཡོད་པའི་ལག་འཁོར་གི་སྒྲེ་འཁྱིད་དེ་སྒྲེ་
 ཆོས་སྒྲ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་མཆོངས་ཏེ་དབྱིན་དམག་ཏུ་དཔོན་གཅིག་.....
 དང་། བརྒྱ་དཔོན་གཅིག་མིང་དཔོན་གཅིག་སོགས་འགོ་དམག་བརྒྱ་ཡངས་
 ཞིག་ལ་གྱི་བརྒྱན་ཏེ་བསད་མས་ཤུང་། བཟའ་བཞིར་ཡོད་པའི་བོད་
 དམག་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དཔའ་རར་བྱམ་པ་མེད་པར་རལ་གྱི་འབྲས་བཞིན་
 བཆོང་ཡོད་ཡང་དབྱིན་དམག་གིས་མཐའ་བཞི་བརྒྱར་ཏེ་མེ་མདའ་སྒྲག་.....
 སྒྲག་སོགས་དེངས་རབས་ཅན་གྱི་མཆོན་ཆ་མེད་སྒྱུད་སྒྲུབས་ཤོད་དམག་...
 རྣམས་དཔའ་ཆལ་ཅན་གྱི་དཔའ་པོ་ལག་རྒྱལ་དང་འདྲ་པར་བྱ་ཐབས་.....
 དཔེན་པའི་དཀྱུས་སྒྲ་རྒྱུངས་ཤིང་། བཟའ་བོད་ཚུལ་གྱི་འབྲས་མི་རྣམས་
 མིང་པ་དང་པར་ཆེན་མིན་པོ་ཆེའི་སྒྲ་ཆབ་གསོལ་དཔོན་མཁན་པོ་ལྷུར་...
 ཁང་བྱུང་དང་། མེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་འབྲས་མི་གཅིག་ཏུ་དཔོན་
 ཁང་གསར་པ་བཅས་ས་གནས་དེ་ག་རང་ཏུ་བཞོངས། དེ་མིན་བོད་དམག་
 རྒྱ་བརྒྱ་ཅམ་སྒྲིག་ཤོར་པ་དང་། བོད་དམག་ཤིས་བརྒྱ་ཅམ་མས་པའི་ཆོ་
 ལག་ཡོངས་རྒྱགས་སྒྲིགས་ཤིང་། བདའ་དཔོན་ལྟ་མིང་ཕྲས་ཀྱང་མས་ནས་
 རོ་མི་དཀྱིལ་ཏུ་ཤི་བརྒྱ་བྱུང་ཕྱི་བཞུགས་པའི་སྐབས་སྒྲ་ས་ཏུ་པ་མཆོམས་...
 སྒྲ་དབྱིན་དམག་གི་རྒྱུ་སྒྲིག་དཔོར་མི་འགའ་ཞིག་རོ་མི་དཀྱིལ་ཏུ་རྒྱ་ཤོར་
 དང་། ཆོགས་ཐེབ་སོགས་དངོས་པོ་འཆོལ་པར་འོངས་ཤིང་། འབྲས་
 རྒྱུངས་པའི་ཏུད་མེད་གཅིག་གིས་མདའ་དཔོན་ལྟ་མིང་ཕྲས་ཀྱི་སྒྲག་མཆོང་

ཅུ་གསེར་གྱི་ཆེགས་ཁེབ་ཅིག་ཡོད་པ་མཐོང་འཕུལ་གྱི་རྒྱར་ཞིག་འཁོར་ནེ་
 མཚུབ་མོ་གཙོད་པར་འོངས་པས་རྩ་མིང་སྤྲུལ་ན་རེ། གསེར་གྱི་ཆེགས་
 ཁེབ་འདི་རྒྱུད་ལ་ཐུད་ཆོག ར་ཆོ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཅིག་པ་རེད། དབྱིན་
 དམག་ལ་ནས་ར་པར་མ་རྒྱུལ་རོགས་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས། འོན་ཀྱང་
 ཆོས་གསེར་གྱི་ཆེགས་ཁེབ་དེ་རྒྱར་བྱངས་ཏེ་དབྱིན་ཇིའི་དམག་མར་རུ་.....
 འཕྱར་རྒྱུ་དག་དམག་ལ་ཐོད་དམག་གི་དམག་དཔོན་ཞིག་རིའི་དབྱིལ་རུ་..
 སི་བརྩུ་བཏབ་ཉེ་བཅུད་འདུག་ཅེས་སྤྲུལ་པས་དབྱིན་དམག་གིས་མདའ་... ..
 དཔོན་རྩ་མིང་པར་འོང་བ་གསེགས་མ་ཐག་རུ་ཉེ་འགའ་རུ་ཡོད་པའི་
 རྩ་དཀར་པོ་ཞིག་ཆེབས་ཏེ་རྩ་མིག་གཤོངས་ཀོའི་ཤར་རོས་ཀྱི་རིའི་ཉེར་རུ་..
 རྩོམ་མེད་མ་སྤྲུལ་དབྱིན་དམག་གིས་མེ་རྩོགས་འཕངས་པས་རྩ་མིང་སྤྲུལ་..
 དཔའ་རར་རྩན་པའི་རར་རྩུ་གསེགས་སོ། དེ་ནས་ས་རུབ་མཚམས་རིའི་
 དབྱིལ་རུ་སི་བརྩུ་བཏབ་ཉེ་བཅུད་པའི་ཐོད་དམག་དཔོན་རྩམས་རྩོམ་བྱིན་..
 པ་དང་། ཅུ་དཔོན་རྩོད་རྩུག་པ་ཞབས་ལ་མེ་མདའ་ཐོག་ཉེ་ཆས་ནས་
 ལུས་པ་ཞབས་ལྷིས་མཐོང་འཕུལ་སྐལ་པར་འཁུར་བ་དང་། ཅུ་དཔོན་ཉེར་
 པ་ཡང་རྩས་རྩུབས་དཔག་དཔུས་ཤིག་གིས་སྐལ་པར་འཁུར་ཏེ་འཁོ་བ་.....
 དམག་མི་དཔོན་གྱིས་མཐོང་འཕུལ་རེས་ཆོས་ཀྱིས་འཁུར་ནས་རིམ་པཞིན་...
 རྩོད་རྩུག་གི་འཛིན་ཁོངས་ཆ་ལུ་དཔེས་སུ་འཕྱར་བ་དང་ཅུ་དཔོན་རྩོད་རྩུག་
 པས་པག་འུག་རུ་རྩ་ཤད་པཏར་ཉེ་སྤྱི་འོར་བྱིན་རྩམས་ཞིབ་གསལ་...
 རྩན་ཁུ་སྤུལ་བ་དང་འབྲེལ་དེ་ཁུལ་དམག་མར་ཁག་ལ་འགོག་སྤྱར་བྱེད་.....
 ཐབས་སྐོར་ལ་གསང་འབྱིན་རྒྱུལ་པར་པཏར་ཞིང་། ཐོད་དམག་རྩམས་
 རྩོར་འཐེན་བྱེད་པའི་ལམ་པར་དབྱིན་དམག་དང་དམག་འཐབ་ཡང་ཡང་.....

ལྷ་ཉི་མའ་ཡང་ཐོད་དཔག་བརྟན་བརྟུ་ཙམ་ཤི་ཆས་བྱང་། མདོར་ན།
 ཐེངས་འདིའི་དབྱིན་ཆོལ་དཔག་འཐབ་ནང་ཐོད་དཔག་གི་མདའ་དཔོན་ལྷ་
 མིང་སྤྲུག་དང་། རྣམ་སྤྲུག་སྤྱིང་། ཅ་དཔོན་ཁང་གསར་བྱང་མ་སྤྲུག་མི་
 གྲངས་ཆིག་ཉེར་བཞི་བརྟུ་ལྷ་ཆས་ཙམ་ཤི་ཆས་བྱང་བ་དང་། ཆོ་ལག་པལ་
 ཆེ་བ་དག་ལག་རྒྱ་ཤོར་ཞིང་། དབྱིན་དཔག་གི་མདའ་ཤོད་དཔག་དཔོན་
 ལྷ་ལན་རྒྱུ་ལག་པ་ཡ་གཅིག་ཤོར་བ་དང་། མདའ་ཤོད་དཔག་དཔོན་
 རྟན་ལའོ་དང་གསར་འབྱུང་འཁོད་མཁན་ལ་ཆས་སྤྲུག་ཆ་བས་ཆེན་པོ་ག
 འཁོ་དཔག་བརྟུ་གསུམ་ཙམ་ཤི་ཆས་བྱང་བ་ལས། དེ་མིན་མི་སྤྲུག་དང་
 རྟུ་དཔོན་ རྒྱུ་ལའང་གཞོད་པ་ཆེ་བ་གང་ཡང་བྱུང་མེད།

རྟུ་མིག་ཤ་ཤོངས་ཀོའི་དཔག་འཐབ་ལ་པམ་ཉེས་འདི་ལྷ་བྱུང་བའི་
 ཆ་བའི་རྟུ་མཚན་ནི། དབྱིན་དཔག་གི་གཡོ་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་བྱང་
 རྒྱུ་ཆུར་ཆོལ་བྱས་པ་དང་གཅིག་ ཆིན་གྱུང་དབྱང་མིད་གཞུང་གིས་མཆོ་
 འདོགས་རིང་བྱགས་ཀྱི་ལམ་སྤྲུགས་ལག་ལེན་བརྟུར་ཉི་དབྱིན་འཁོག་དཔག་
 འབྲུག་ལ་མི་བྱགས་དང་དཔོན་བྱགས་གང་གི་ཐད་ནས་གྱུང་རྟེན་སྤྲུར་.....
 གང་ཡང་མ་བྱས་པ་དང་གཉིས། ཐོད་ས་གནས་མིད་གཞུང་གི་དབང་
 འདོན་པ་ནང་ཁུལ་རྒྱུང་འགལ་བ་ཆེ་བས་མདུང་བྱགས་གཅིག་སྤྱིལ་གྱི་.....
 དཔག་འཐབ་བྱེད་མ་བྱུང་བ་དང་གསུམ། ལྷ་སྤྱི་མའི་ལུང་བརྟན་ཁོ་ནར་
 བརྟེན་ནས་དཔག་འཐབ་བྱེད་པ་ལས་ཐོད་དཔག་གི་འཁོ་དཔག་རྣམས་.....
 དཔག་དོན་གྱི་ཤེས་བྱ་དང་སྤྱིང་བདར་དཔན་བ། རྒྱུང་བྱང་གི་མཚན་ལྟན་
 པ་དང་བཅས་བཞིའོ། འོན་ཀྱང་ཐེངས་འདིའི་དཔག་འཐབ་ལ་པམ་ཉེས་
 ཆ་བས་ཆེན་བྱང་བ་དེས་ཐོད་གྱི་འཁོ་དཔག་ཡོངས་ལ་ཁྲག་གི་བསྐབ་བྱ་..

གཉིད་ཐབ་ཅིག་སྟེ་རྟོ་རྟོ་མེ་མེ་རབ་ཏུ་འབར་བཞིན་དུམ་ཅི་...
 བཅན་འཕྱུལ་པར་འཛིན་མོལ་མཐའ་དུ་ཅིག་ཏུ་བྱེད་པའི་སེམས་ཐག་འཅད་
 ཅིང་། སྟོན་ས་དཔེས་ཀྱིད་གཞུང་གིས་ཀྱང་ཤོད་ཀྱི་སེར་སྒྱུ་མི་མང་ཡོངས་
 ལ་སྒྱུལ་སྒྲོང་བྱགས་ཆེན་བྱས་ཏེ་སྒྲུང་ཡང་དཔག་སྒྱུལ་བརྒྱབ་ནས་འདོན་...
 དཔག་དང་། སྒྱུལ་དཔག་སེར་དཔག་པལ་ཆོས་ཆེན་གྱི་ཏུག་སྟོང་ལྟག་
 ཅེས་རྒྱབ་དཔུང་ཏུ་བཏར་སྟེ་རྒྱལ་ཅེ་དང་། གཞིས་ཅེ། རྩ་དཀར་ཅེ་
 སོགས་དཔག་འཐབ་ཀྱི་འགག་ཅ་ས་གནས་ཁག་ལ་ས་སྒྲུང་ཏུ་བཞག་ཏུས་
 དེར་རྒྱ་མིག་གསོངས་ཀོ་ནས་ཕྱིར་འཐོབ་བྱས་པའི་དཔག་མི་ལྟག་འཕྲོས་ལྷམ་
 བརྒྱ་བརྒྱད་ཏུ་ཅེས་ལས་ཐོད་ཀྱང་རྒྱབ་སྒྲོགས་ཀྱི་དཔུང་རོགས་ཁག་ཅིག་...
 སིམ་བཞིན་འཕྱར་ཏེ་དཔག་ཁྲངས་ཉིས་སྟོང་ལྷམ་བརྒྱ་སྟོར་ཡོད་པ་ཞིབ་...
 བཤེར་དང་འབྲེལ་རྣམས་མདེལ་དཔག་རྒྱགས་སོགས་ལ་ལེགས་སྒྲིག་འོས་...
 འཚམ་བྱས་ཐོག་ གཙང་མདའ་བཀྲས་སྒྲིང་པ་དང་། རྒྱལ་ཅེ་མདའ་
 དཔོན་རམ་པ་བཅས་འཛོ་དཔག་ཡོངས་ཀྱིས་སེམས་ཐག་གཙང་འཅད་...
 ཀྱིས་དཔག་འཐབ་བྱེད་རྒྱུའི་དཔ་འཅད་བཞག་ དུམ་དཔག་གིས་ལུ་
 བཅུད་རྒྱལ་ཅེ་སྒྲོགས་ལྷུ་ཡོང་པའི་ལམ་པར་བྱང་སྒྲིང་དཔོན་པ་དང་།
 ལྷུ་འཕུམ་དཔོན་པ་སོགས་དཔོན་མེ་མང་པོ་མེར་འཕྲེགས་པ་དང་སྒྱུ་...
 གཞུང་ལྷགས་ཉེན་དང་མང་ཆོགས་ཀྱི་དཔོན་པོ་མང་པོ་འཕྲོག་པཅོམ་བྱས་
 ཅིང་། དེ་རྗེས་དུམ་དཔག་རྣམས་ཁང་དཔར་ཀྱི་སྟོ་ལུབ་དེ་རྒྱབ་ཏུ་
 གནས་པའི་ཤོ་ལམ་དཔོན་ཏུ་འཕྱར་པའི་ནམ་མཁུན་ཏུ་མདའ་དཔོན་བཀྲས་
 སྒྲིང་པ་དང་རམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་དཔག་དཔུང་འབྲིད་དེ་མཚན་འབེབས་...
 ཏུག་འཐབ་བྱས་ཐམས་དུམ་དཔག་ 60 ལྟག་ཅེས་པས་ད་མས་དཏར་བ་...

དང་། དེའི་དམག་གི་མེ་མདའ་རྒྱ་རྒྱ་ལག་ལྔ་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ནས་
 དེའི་དམག་རྒྱལ་ཅེས་འགྲོ་བའི་ལམ་གྱི་ཐོག་དམག་གིས་འཕྲིན་སྟོང་པ་.....
 དམག་འཐབ་ཐེངས་མང་བྱས་ཤིང་། ལྷག་པར་དེའི་དམག་
 རྣམས་རྩ་འཁྲུང་དཔྱད་ཡོང་སྐབས་སྟོང་ཁ་དང་རྒྱ་གསལ་གྱི་འདྲོ་བ་
 དམག་དང་། ལྷག་དམག་ སེར་དམག་སྟོན་མི་གྲངས་ 3000
 ཅུ་པ་བསྟུ་བྱས་མདའ་དཔོན་བཟུམས་སྤྱིང་པ་དང་། རམ་པ།
 སྟོན་སྤྱིང་སྤྱིང་པ། སེར་དམག་གི་འཕྲོ་འདྲོ་མས་འབྲས་ཐུངས་བསམ་
 རྟོག་ལྟུང་འཕྲོ་བཞུགས་ལྷག་ སེར་བྱེས་ཉར་གཏོང་སྟོང་པ་དང་། དགའ་
 ཐུན་བྱང་ཅེ་སྟོང་དགའ། ར་སྟོང་བྱམས་པ་ཐུན་ཆོགས། སེ་རའི་རྒྱུ་
 རྒྱུ་མ་དགའ། རྒྱུ་རྒྱུ་མ་ཉར་ཅན་སྟོན་ལྷག་དམག་གྲུབས་གང་
 ལེགས་བྱས་ཏེ་དེའི་དམག་ཆར་གཙོ་གཏོང་རྒྱུ་དམ་པའི་འཕྲིན་རྩ་
 འཁྲུང་ཐེངས་འདི་མཆ་དེ་ནི་གཡས་གཡོན་གཉིས་ཀར་བྲག་རི་མཆོ་བ་.....
 དང་། ལམ་ཐག་རིང་ལ་གྱུ་དོག་པ། དག་ཐར་དམག་འཐབ་བྱེད་
 སའི་ས་ཆ་བཙན་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་གཡས་གཡོན་གྱི་རི་ཉིང་རྒྱ་
 འཕྲོང་རགས་འཕྲོང་ཏེ་ཐོད་དམག་རྣམས་ཀྱི་འཕྲུལ་མདའ་དང་། ཐོད་
 མདའ། མདའ་གི་མཉུང་གསུམ་གྱི་སྟོན་ལེགས་པར་བྱས་ནས་སྟུག་བཅད་
 དེ་དག་ཐོ་ཆར་གཙོ་གཏོང་ཅིས་བྱས་ཀྱང་རང་དམག་གཅིག་གིས་མེ་...
 མདའ་ཁ་ཤོར་སྐབས་དེའི་དམག་གིས་རིའི་གཡས་གཡོན་རྒྱ་ཐོད་དམག་
 ཡོད་པ་ཤིས་ཏེ་མེ་སྟོན་དང་འཕྲུལ་མདའ་མང་པོ་འཕེན་ཞིང་། རི་སྤྱང་
 གི་ཁྱད་པར་ཤོར་སྐབས་ཐོད་དམག་གིས་མེ་མདའ་དང་། ཐབ་རྩོ་མང་པོ་
 བསྒྲིལ་ཏེ་དེའི་དམག་ལ་ཐས་སྟོན་གང་འཆམས་སྟོན་པ་ལས་ཆར་གཙོ་གཏོང་

གཏོར་པའི་དམིགས་ཡུལ་རྒྱལ་མ་རྒྱལ། དེ་ནས་དབྱིན་དམག་གིས་ལུ་མ་རྒྱུད་
 མཉུན་བརྒྱན་ཐོག་རིམ་བཞིན་རྒྱལ་ཅེའི་ཉེ་འགམ་གནས་ཉིད་དཔོན་པར་...
 འབྱུར་ཏེ་ཆོས་བྱེད་སྤྱེས་ལྷན་པ་མཉུན་གཙོ་ཆ་དཔོན་འདྲེན་འདྲེན་། དཔོན་
 པ་དེ་བཅན་རྒྱུད་གིས་རྒྱ་དུམ་གྱི་དཔྱིལ་ལྷན་མཉུན་ཉེ་འགམ་ཉིད་ཅིང་།
 བོད་དམག་གིས་གནས་རྒྱལ་དེ་གིས་འབྲལ་ཐབས་སྒོས་ཐབས་ནན་བྱས་ཏེ་...
 ཉིན་ཞིག་མཚན་མོ་གོང་དམག་གིས་གནས་ཉིད་དཔོན་པའི་མཐའ་བསྐྱར་...
 ཏེ་སྒོ་ལྷན་འཇམ་གྱི་ལྷན་ཉེ་འགམ་དབྱིན་དམག་གིས་བོད་དམག་ནམས་...
 མཚན་མ་ཐག་ཏུ་དངངས་སྐྱེས་རབ་ཏུ་སྤྱེས་ཏེ་པོས་ཐབས་བྱས་ཀྱང་མ་ཐར་
 བར་དབྱིན་དམག་ཏུ་མ་ཚར་བཅད་ཅིང་། གནས་ཉིད་དཔོན་པའི་སྒོ་ར་
 དེ་ཡང་ཁྲག་གི་མཆེའུ་ཉེ་ལྷན་ལྷན་པས་ད་ལྷའང་པས་སྒོལ་མ་ཐུངས་པའི་...
 ཁྲག་རྒྱུ་དངོས་ལྷན་མཚན་རྒྱ་ཡོད། ཡུལ་དེ་ཁྲལ་གྱི་དམངས་གནས་ལུ་
 “ཨ་དར་གོང་པའི་དམག་གིས། དབྱིན་མཚན་པལ་གྱུ་གས་མོང་།
 གནས་ཉིད་རྒྱ་གཙལ་ཆེ་ལོ། དམར་པའི་ཁྲག་གིས་བརྒྱུད་ས་མོང་། ”
 ཞེས་པ་དེ་ནི་སྐབས་དེའི་དམག་འཐབ་གྱི་གནས་རྒྱལ་དངོས་ལྷན་མཚན་པ་...
 ཞིག་རེད། དེ་རྒྱུ་དབྱིན་དམག་ལ་དཔྱད་ཐོགས་རིམ་བཞིན་འབྱུར་ཏེ་
 རྒྱལ་ཅེ་བཅན་བརྒྱུད་ཐོག་འབྱུར་རིགས་ཁལ་རྒྱུད་ཁྲག་ཁྲ་ཤས་དང་། འབར་
 རྒྱུ་ཁྲོན་ཁྲ་ཤས་ཁྲོན་པ་མ་ཐད། རྒྱལ་ཅེ་རྒྱུད་གི་ཁང་པ་མང་ཆེ་བ་
 བཞིག དབྱིན་དམག་གི་དམག་དཔོན་ཏུ་ཉེ་ལྷན་གིས་ཉེ་འགམ་བྱས་
 པའི་དབྱིན་དམག་ནམས་ཐུང་རྒྱུའི་འགམ་གྱི་རྒྱུད་ལོ་སྤྱིར་ཁང་སྐར་རྒྱལ་...
 ཉེ་འགམ་པའི་སྐབས་ལྷན་མཚན་མོ་ཞིག་ལ་བོད་དམག་ཆོག་རྒྱུད་ལྷན་ཅམ་...
 གྱིས་ལག་ཏུ་གྱི་རིང་ཐོགས་ཏེ་མཁའ་མིང་རྒྱལ་ལ་བརྒྱུད་དབྱིན་...

དམག་གི་དེ་ག་ལྟར་ཏུ་ཕར་སྐྱོལ་བྱས་སྐབས་ངཅེན་འཛུལ་པ་ལ་ལ་.....
 དངངས་སྐྱེལ་རབ་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ་རྒྱུ་ལ་མཆོངས་པ་དང་། ལ་ལ་དམར་ཤུགས་
 བཏང་ཞིང་། དམག་དཔོན་ཅུང་ཙམ་སྤྱང་དང་དམག་མི་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་
 ཙམ་དངངས་འཆལ་ངང་སྤྲོ་མོ་རྒྱ་འཕེལ་མོ་བྱང་ཏུ་ཕོས་ཕྱིན། སྐབས་དེའི་
 དམངས་པ་ཞས་སུ་“ཁྱི་བྱ་ཁྱི་ལ་ཕོས་པོང་། སྤེ་སྤྱིང་རྒྱ་ལ་མཆོངས་པོང་།
 དཔའ་ཕོའི་ཕོད་དམག་ཆོ་ཡིས། སྤེ་སྤྱིང་ཙག་ག་ཤག་བཏང་པོང་།”ཞེས་
 བཏང་ངར་གྲགས། ཅུང་ཙམ་སྤྱང་པོའ་རྒྱ་འཕེལ་མོ་བྱང་ཏུ་འཕྱོར་ནས་དཔྱིན་
 རིའི་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟད་ཁྲ་ཐང་ལ་དམག་རྒྱ་གས་འཕྲལ་གཏོང་...
 དཀོས་པའི་རེ་བ་བཏོན་པ་བཞིན་ཟད་ཁྲ་ཐང་ལ་ཡིས་དམག་དཔྱང་.....
 འཕོར་ཆེན་འཁྱིལ་དེ་དེང་རབས་ཙན་གྱི་མེ་སྐྱོགས་དང་། མེ་མདའ་སྐྱེལ་
 སྐྱེལ་པོས་མཆོན་ཆ་མང་པོ་འཁྱོར་ནས་རྒྱལ་ཆེར་འཕྱོར་འཕྲལ་བོད་.....
 དམག་ལ་རྒྱར་སྐྱོལ་བྱས་ཆེན་བྱས་པ་མ་ཟད། ས་སྤྱོད་པོར་ཆོ་དང་།
 ཅུང་མོ་སྤྱིང་ཁ་བཅན་བཟུང་སོག་དམག་དོན་གྱི་ཉེན་གཞི་བརྒྱགས་ཏེ་...
 རྒྱར་ཆེའི་མཐའ་བསྐྱོར་ནས་ཏེ་ཙང་ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་ཡུར་བའི་...
 སྐབས་དེར་དནས་རྒྱིང་དཔོན་དང་། རྒྱལ་ཆེ་ཆེ་ཆེན་དཔོན་དཔལ་ལག་
 ཏུ་ཤོར་བ་མ་ཟད། རྒྱལ་ཆེ་རྒྱུང་ཡང་དཔལ་ལག་ཏུ་ཤོར་ཉེན་ཆེ་བའི་ཞིབ་
 གསལ་སྐྱོན་ཁྱེད་བཀའ་སྐྱོན་གཟུ་སོག་བརྒྱད་བཀའ་ཤག་ཏུ་སྤལ་བར་དེ་...
 འཕྲལ་བཀའ་ཤག་གིས་བོད་བརྒྱལ་ཨམ་བན་གཟུའུ་ཐང་ལ་རྒྱལ་ཆེ་རྒྱལ་...
 ཏུ་སྤྱོད་དམག་འཐབ་རྒྱལ་པམ་རི་ལྟར་བྱང་རྒྱལ་སྐྱོར་དང་། ད་ལྟ་
 ཞི་བའི་རྒྱས་ཕོལ་ཕོང་ཐབས་མེད་པས་དཔལ་པོར་འཕོག་སྐལ་ཕྱེད་སྐྱོགས་...
 ཐད་བཀའ་བརྒྱར་ཁྱེད་ཀྱིས་བོད་བརྒྱགས་ཨམ་བན་གྱིས་“མན་ཆིང་

ཞོང་མས་ - དེ་དེ་ཉིན་དང་འཁོར་ཁྱིམ་གྱི་ཐག་གཅོད་ཀྱི་དུས་ལ་ལས་ཀྱི་འཐབ་
 བྱས་ན་མི་འགྲིག་པའི་བཀའ་མཐུན་ཡོད། ང་ཚང་ད་ལྟ་ ལྷགས་པའ་
 བདེ་མེད་ལ་དུག་སྒྲིམ་བྱུང་མཚམས་སྐྱུལ་ཅེས་ཞི་གྲོས་བྱེད་པར་འགྲོ་རྒྱུ་.....
 ཡིན་ཞེས་པ་དེ་དེ་ཉིན་འགྲུངས་ཞག་འབྱུང་གིས་དཔྱིན་དམག་ལ་མཁོ་...
 འདྲིམས་བྱེད་པའི་ལམ་ལྷགས་སྐྱུན་འཁྱེད་པའི་བྱས་པ་དེ། རྩལ་དེར་བོད་
 དམག་གི་མོ་ལག་ཞན་པ་དང་དམག་མི་ཉུང་བ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཆེ་བས་རྒྱ
 ལའི་སྤྱོད་མ་རྒྱུ་བ་ལྟན་ཀྱང་མཚོ་མཚོག་གིས་ཞི་བའི་མོས་སྒྲིམ་བྱས་ཏེ་དཔྱིན་
 དམག་འཁོག་ཐབས་ཀྱི་དམོངས་སྒྲིམ་འདྲིམ་གནང་མཛད་དེ་བཀའ་ཚབ་...
 ལྷ་མ་ངོ་ལས་དང་བཀའ་ཚབ་གསུ་ཐོག་ལ་ཞི་གྲོས་བྱེད་སྒྲིམ་ཐད་བཀའ་...
 ཡིག་བཅུལ་ཞིང་། འོན་ཀྱང་དམག་དོན་སྒྲིམ་བྱས་པ་ཆོར་བཀའ་ཡིག་ཐབས་
 འཁྱེད་མ་བྱུང་གོང་ལྷ་ལྷ་པའི་ཆོས་པ་རྩལ་ཉིན་ཀྱི་མོ་དེངས་ཀྱི་དཔྱིན་དམག་
 གིས་རྒྱང་ཅེར་མེ་སྒྲིམས་དང་མེ་མདའ་སྒྲག་སྒྲག་གི་མདེུ་མེར་དུག་ལྟར་...
 ཐབ་ཅིང་། སྐབས་དེར་རྒྱང་ཅེར་བོད་དམག་ལྷ་རྒྱང་ཅེས་ཡོད་པ་དེ་དག་
 ལ་ལག་ཆར་བོད་མདའ་དང་། མདའ་གི་མདུང་གཞུམ། ལུང་རྩོ་སོགས་
 ལས་མེད་ཀྱང་དཔའ་ངར་བྱུལ་པ་མེད་པར་རང་སྤྱང་པར་སྒྲིམ་ཐབས་.....
 གཅིག་ཏུ་བྱས། དེ་རྩལ་སྐྱུལ་ཅེས་དཔྱིན་འཁོག་དམག་འབྱུག་ནང་བྱས་
 རྒྱུར་བའི་ཀྱན་རབས་ཆོས་པ་དེ་དོན་ “དཔྱིན་རྗེ་འཆན་འཛུལ་དམག་གིས་
 མོག་མར་རྒྱང་ལ་མེ་སྒྲིམས་དང་མེ་མདའ་སྒྲག་སྒྲག་ཡང་ཡང་བརྒྱབ། དེ་
 བས་རྒྱང་དམག་གིས་རྒྱུར་གྲོལ་ཐངས་མང་བྱས་ཀྱང་ང་ཆོས་ཐོད་མདའ་.....
 དང་། མདའ་གི་མདུང་གཞུམ། ལུང་རྩོ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འཁོག་
 སྒྲིམ་བྱས་པ་མ་ཟད། སྐབས་འདྲིམ་མཚན་མོ་རི་ཅེ་ནས་ཐབས་ཏེ་དཔྱིན་

དམག་གི་དམག་སྐར་ལ་པར་སྐོལ་བྱེད་པར་བྱུང། ཟླ་བ་གཅིག་ཙམ་མོང་
 རྒྱུ་ཡི་འོ་སྐར་གི་རྒྱ་ཚད་མ་རྒྱུ་ལ། འཚོ་བའི་ཚོགས་ལ་དཀའ་ངལ་ཉ་ཅན་
 ཚེ་བའི་དཀྱུས་ལྷ་ལྷུང། འོན་ཀྱང་ང་ཚོ་འཕྲིན་པར་གཏོ་འབྲུལ་ལྷ་ཙམ་
 མེད་པར་མཚན་མོ་འི་གཤམ་གྱི་རྒྱ་ཞིག་སྐྱེས་ཏེ་བཅུང་། སྐབས་
 འཕྲུལ་རྒྱ་ཞིག་སྐྱེས་ཏེ་གཅིན་པའང་འབྱུང་བྱུང་། དེ་རྒྱུ་
 སྐབས་མི་མེགས་པ་ཞིག་ལ་ཉིན་ཞིག་རྒྱ་སྐྱེས་སྐབས་དེ་ཐུག་པ་ཐུག་པ་
 བར་རྒྱང་ཚེ་ལྷ་ཁང་ལ་མེ་ཤོར་ཏེ་འོད་དམག་མང་པོ་བྱོངས་ཤིང་། དེ་
 དམག་གིས་མོ་སྐབས་དེ་དང་བསྐྱེད་ནས་རྒྱ་སྐྱེས་པ་ལྷ་ལྷུང་སྐབས་འཕྲུལ་
 བས་འོད་དམག་རྒྱས་ཀྱིང་འཕྲུལ་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་བྱུང་། དེ་ནས་མག་
 ཉེ་འོད་དམག་ཁག་གཅིག་རང་ལྷ་ལྷུང་ཀྱིས་མོག་པ་དང་། མོང་དམག་
 དང་ལྷ་ལྷུང་མང་ཚེ་བའང་ཁ་འཚོར་བྱེད་མོང་ཞིང་། དེ་རྒྱུ་དམག་
 འོན་ཀྱི་ཁབ་པ་བཀའ་ཚབ་གཤམ་ཚོགས་པས་འོན་ཀྱི་ཁང་དང་། མིང་དཀར་།
 མང་རྒྱང་། རྒྱ་མོ་བཅས་ཀྱི་ལྷ་ལྷུང་དམག་ཚོགས་ཀྱི་བཀྱ་ཙམ་ལས་
 འབྲུག་གིས་འཕྲོ་འདྲམས་རྒྱ་མོ་བཟུངས་གཤོངས་པ་དང་། འོད་ལྷ་ལྷུང་རབ་
 དཀར་འཕྲུལ་ལས་དེ་ལྷུང་། དར་རྒྱུང་བའོད་ནམས་དར་རྒྱ་སྐྱེས་མོགས་
 ལ་མདང་དཔོན་དང་ཅུ་དཔོན་ལས་བཞག་ཚོགས་སྐྱ་དཀར་ཚེར་མངགས་...
 གཏོང་པ་འདྲ་། དེ་ལྷུང་དམག་རྒྱས་ཀྱིས་རྒྱ་ལ་ཚེ་བཅོན་བཟུང་བྱས་རྒྱུ་
 ཤིང་འབྲུག་(1904)མོང་ཟླ་ལ་པར་སྐོལ་སའི་ཚུགས་ལྷ་དུས་འབྲུག་བྱས་
 པའི་ལམ་བར་སྐྱ་དཀར་ཚེར་འབྱུང་སྐབས་འོད་དམག་དང་ལྷ་ལྷུང་དམག་གིས་
 འཕྲུག་སྐོལ་པ་དེ་ཐུག་བྱས་ཀྱང་མཐར་མཇུག་ཏུ་བྱུང་ཞིང་། དེ་ནས་འོད་
 དམག་དང་ལྷ་ལྷུང་དམག་རྒྱས་ཀྱིས་དམག་དཔོན་ཀྱི་ཁབ་པའི་བཀོད་རྒྱུ་...

ལྷ་ལ་ལ་འཁོལ་ས་འགག་ཁག་ལ་འཛིང་རགས་བཟོས་ཏེ་དབྱིན་དམག་.....
 འཁོག་ཐབས་བྱས་ཅད་ཕན་བ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བར་དགྲ་དམག་ནམས་...
 རིམ་བཞིན་རྒྱ་བྱར་ཏེ་འགྲམ་དུ་འབྱོར། དེ་འབྲལ་བོད་ས་གནས་མིང་
 གཞུང་གི་བཀའ་ཁྲིལ་ནམས་དང་། གདན་ས་མེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་
 གྱི་འབྲས་མི་སོགས་མོལ་བསྐྱར་གང་ལེགས་མཛད་མཐར་ཏུ་ལའི་བྲ་མ་...
 བྱལ་བཞུག་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ལྷ་སར་མ་བཞུགས་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་བར་.....
 གཟིགས་ཏེ་རྒྱལ་ཚབ་དུ་དགའ་ལྷན་ཁྲི་བ་སློ་བཟང་རྒྱལ་མཚན་བསྐོ་བཞག་
 གནད་ཚོག་རྒྱ་འཁོར་ལྷག་བསྐྱས་དང་བཅས། ལྷ་སའི་བྱང་ལོག་གྱི་སྒོ་
 ལ་བརྒྱད་བྱང་ལ་མ་ནས་ཉེན་གཏོང་དུ་ཐེབས། ཏུས་དེར་བཀའ་ཤག་དང་།
 རྒྱང་ཅེས། གདན་ས་དཔྱུལ་གྱི་འབྲས་མི་སོགས་ནས་རྒྱལ་ཚབ་གྱི་རམ་
 འདེགས་ལྷས་ཏེ་ཆབ་མིང་གྱི་བྱིད་སྒོ་ནམས་མཛད།

དེ་རྗེས་དབྱིན་ཇི་བཙན་འཛུལ་དམག་ལྷ་སར་འབྱོར་འབྲལ་བོད་...
 བཞུགས་ཞམ་བན་གྲུལ་ཐད་གྱིས་དབྱིན་དམག་ལ་གྲོ་ཞིབ་དང་ག་རིགས་
 འཁོར་ཆེན་སྣེད་དེ་རྗེ་ལེན་བྱས། འོན་ཀྱང་བོད་ས་གནས་མིང་དཔྱུང་
 དང་དབྱིན་དམག་དཔར་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་བྱིད་དཀའ་བར་སྒྱར་ཅིང་།
 བཙན་འཛུལ་དམག་ལྷ་སར་འབྱོར་རྗེས་ཏྲ་དམག་དང་། ཀླང་དམག་
 ནམས་ཅ་སྒྲིག་སྒྱུར་བདར་ཡིན་ཁལ་གྱིས་ཐོད་གྱི་མི་མང་ལ་འཇིགས་སྐུལ་...
 ཡང་ཡང་བྱས་ཀྱང་། ཐོད་སྒྲིགས་ནས་ལྷ་སའི་ཤར་སྒྲིགས་གྱི་འཕྲོ་སྒྲིད་
 དང་། བརྒྱ་ཆེན། ཚལ་གྱུང་ཐང་སོགས་གྱི་འདྲོན་དམག་3000 ཅམ་
 བསྐྱར་བྱས་དབྱིན་དམག་ལ་ཁ་གཏད་གཅོག་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་ཤར་བསར་...
 བྱས་ཏེ་བསྐད་པ་མ་ཐད། ཉིན་ཞིག་ལྷ་སར་ཐོད་མ་གནས་མིང་གཞུང་

གི་དཔང་འཛིན་པ་དང་། དབྱིན་ཇིའི་དཔལ་དཔོན་དོ་སྤྱད་ཤོས་མོལ་
 བྱེད་པའི་སྐབས་སྤྱི་ལོ་ར་དཀོན་གྱི་སྤྱོད་པ་གཅིག་གིས་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་བཟང་
 བྱས་ཏེ་གཟན་འོག་གི་དཔལ་དཔོན་ཞིག་བརྒྱན་ནས་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོས་གསུམ་
 བང་གི་དབྱིན་དཔལ་གི་ལྷ་ར་མཚོངས་འོངས་ཏེ་དབྱིན་ཇིའི་དཔལ་
 དཔོན་གཅིག་དང་། དཔལ་མི་འགའ་ཞིག་བསད་ཆས་བཟང་སྟེ་མྱིར་
 མཚོངས་འགྲོ་བའི་སྐབས་དེར་སྐབས་མི་ལགས་པ་ཞིག་ལ་ལྷ་ར་མཚན་ལ་.....
 འཁོན་ནས་འབྱེད་སྐབས་དབྱིན་དཔལ་གིས་མཐའ་བསྐྱར་ནས་བཟུང་.....
 མོག་དཔལ་གསོད་པའི་དོན་བྱེད་ལྷ་ར་ཇིས་ལོར་སྤྱོད་མི་མང་ཚད་མ་
 འཁོན་འཛིན་ཇི་ཆེར་ཁོར་སྟེ་ཡིག་སྐྱར་སྐྱར་འབྲེམས་བྱས་པའི་ནང་“མི་
 ལྷ་ལོན་ཅུང་དབྱིན་ཇིའི་དཔལ་སྐར་ཆགས་ལྷལ་ཉེ་འགལ་ཅུ་ཤ་ཆལ་དང་
 གཟན་ཤིང་སོགས་ཉེ་ཆོང་གི་འབྲེལ་བ་གཅོད་དཀོན་པས་མི་ཆད། བོད་
 གཞུང་གི་དཔོན་གསུམ་ཆེ་ཆུང་ུས་ཀྱང་འབྲེལ་བ་བྱས་ན་མི་འགྲིག་” ཟེར་
 པ་དང་ཡང་“གི་གཅིག་དང་པོ་ཆོས་གསུམ་མང་ཆེན་ནས་བཟུང་སྟེ། སྤྱོད་
 བྱ་བས་པ་བཞིན་ཅུ་དཔལ་སྐར་ནང་མཚོངས་ཤིང་། གི་སར་ལྷ་བུའི་
 དཔལ་མོས་མྱི་སྤྱིར་པ་བསད་ནས། རོ་མཚར་ཉྟ་དཔོན་བརྟན་འབྲལ་
 དབྱིན་དཔལ་རྣམས་བློས་སོ། ” ཞེས་སོགས་བྲིས་པར་གསལ། དབྱིན་
 དཔལ་གི་འཛོལ་པས་ལྷ་སའི་ལོར་སྤྱོད་མི་མང་ཚད་མས་ཁོ་པ་ཆོར་འཁོན་...
 འཛིན་ཆད་མེད་བྱེད་པ་དང་། གནམ་གཤིས་ཀྱང་རང་ཆེ་ལ་ས་རྒྱ་མི་
 འཛོད་པ་སོགས་མྱི་ནང་གི་འགལ་བྱེད་རྣམ་པ་རྣམས་ཆོག་པས་འབྲུང་པས་ བོད་
 བརྒྱལ་ཨམ་བན་གསུམ་མད་ལ་འབྲལ་ཅུ་ཆོངས་ཡིག་འཛོག་དཀོན་པའི་
 རེ་བ་བརྟོན་ཅིང་། ཨམ་བན་གསུམ་མད་ནི་ཉམས་རྒྱུང་མཐའ་མེད་

འདིའི་དབྱིན་མོ་ལ་དཔག་འབྲུག་ལ་ཐམ་ཉེས་བྱུང་ན་པར་ཐོད་ཀྱི་ལེར་རྒྱ་...
 དཔག་དཔལ་ལོངས་ཀྱིས་ཐོད་པ་དང་དང་། ཐམ་ཉེས་ལྟར་གསུམ་
 ལུང་རྩེ་སོགས་འབྱེད་ཏེ་མེ་རྒྱུགས་དང་། འབྲུལ་པ་དང་། མེ་ཐམ་ཉེས་
 རྒྱུག་སྒྲུག་སོགས་དེངས་རབས་ཅན་གྱི་མཚོན་ཆ་འབྱེད་པའི་དབྱིན་མི་.....
 བཅན་འཛུལ་དཔག་ལ་དཔལ་རར་བྱམ་པ་མེད་པའི་དཔག་འཇམ་ཡང་ཡང་
 བྱས་ཏེ་མེས་རྒྱལ་གྱི་ཐམ་ཉེས་མཚན་སྟངས་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་མ་ཡུལ་སྤངས་
 རྒྱུལ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་རང་སྒོམ་སྒོམ་བཅར་པའི་སྤྱོད་གཤེགས་དཔལ་ཐོ་དེ་...
 དག་གི་མཚན་རྟེན་ལ་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་བསྐྱུགས་པར་འོས་སོ།

6. གྲུག་དབྱིན་མོ་ལ་ཐམ་ཉེས་ཐོད་ཐོན་དག་མེད་བྱས་པའི་སྐོར།

མིང་འབྲུག་ (1904) སའི་རྒྱ་བྱས་པའི་ཆེས་ཉེར་གཞིས་ཉིན་.....

དབྱིན་མི་བཅན་འཛུལ་དཔག་ལྟ་སར་འབྱོར་ཏེ་ཡུན་རིང་པ་སོང་པར་.....
 ཐོད་བཞུགས་ཨམ་བན་གཡུཅ་ཐང་དང་ཐོད་ས་གནས་མིན་གཞུང་ལ་.....
 བཅན་མེད་འཇིགས་སྤུལ་གྱིས་ཆིངས་ཡིག་འཛོག་དགོས་པའི་དེ་བ་བཏོན།
 གཡུཅ་ཐང་གིས་ཀྱང་དབྱིན་དཔག་གི་དེ་འདུན་ལྟར་ཐོད་ཀྱི་དཔལ་འཛོན་
 པར་འབྲུལ་དུ་ཆིངས་ཡིག་འཛོག་དགོས་པའི་བཀའ་ཐབས་བྱས་དེར་རྒྱ་ལའི་
 ལྷ་མ་བྱུང་བལྟན་གྱི་མཚོ་མཚོག་ཉིན་གཤམ་དུ་ཐེབས་ཏེ་བཞུགས་མེད་.....
 ལྷ་བས་རྒྱལ་ཚབ་དང་བཀའ་ཤག་གིས་ཐག་གཅོད་མི་བྱུང་པའི་སྐོར་གནས་
 ཚུལ་རིམ་པ་བྱས་ཀྱང་ཉིན་འཛོག་ཆ་བ་ནས་མ་བྱས་པར་མཐར་“ལྷ་སའི་
 ཆིངས་ཡིག་” ཅེས་རྒྱལ་འཛོར་ཆིངས་ཡིག་དོན་ཚན་བཅུ་བཞུག་ཅིང་འོན་
 ཀྱང་ཆིན་ཀྱང་དབྱེད་མིན་གཞུང་གིས་ཁས་ལེན་མ་བྱས་པར་ཀྱང་དབྱིན་
 དཔལ་སྤར་ཡང་སྒོས་མོལ་བྱེད་འགོ་ཚུགས་ཏེ་སྤྱོད་དོན་ལུ་མི་ཐང་མེད་...

གཡི་ཡུང་གྲི་དང་ཆ་ཆར་མ་ཡོད་པའི་འཁྱུག་མིར་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་ཏེ་
 ཀ་ལི་ཀ་ཏར་མངགས་གཏོང་བྱས་ཐོག “ལྷ་ལའི་ཆིངས་ཡིག” ལ་བཟོ་
 བཅོས་བྱེད་སྒྲིགས་སྐྱོད་ཤོས་མོལ་ཡུན་རིང་བྱས་ཡུང་ཕན་འབྲས་གང་ཡང་
 མ་ཡུང་ཞིང་། དེ་ལྷ་སྐྱེ་མང་ཆུང་གཡིར་ནད་གཞི་ཐོག་ཏེ་དཔྱོད་པ་ལྷ་
 ལྷས་པའི་ཆ་བ་ཏུ་ཡུང་དབྱིན་མང་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་ཏེ་ཁུ་མཐུད་དེ་ཞི་བའི་
 སྐོས་མོལ་བྱས་ནའང་ཐར་བཞིན་འབྲས་ཏུ་མ་ཐོབ་ཅིང་། མཐར་མེ་རྟ་
 (1906) མང་པེ་ཅིང་ཏུ་ཤོས་མོལ་བྱེད་འགོ་རྒྱུགས་ཏེ་ཡུང་དབྱང་མིད་
 གཞུང་གི་དབང་ཆ་ཆར་མ་ཡོད་པའི་འཁྱུག་མི་མང་ཆུང་གཡི་དང་དབྱིན་
 གཞུང་གི་དབང་ཆ་ཆར་མ་ཡོད་པའི་འཁྱུག་མི་སྤྱ་རྒྱའོ་གཡི་སོགས་ཞི་བའི་
 ཤོས་མོལ་བྱས། ཤོས་མོལ་བྱེད་སྐབས་ཐོད་ས་གནས་མིད་གཞུང་གིས་དབྱིན་
 རྒྱུགས་སུ་ཁུན་གསལ་གྱི་དབྱལ་སྐོག་སྐོར་བྱེད་པའི་འཁོར་ཁྲངས་དང་རྒྱས་
 ཆོད་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ཆོད་མེད་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡུང་ཞིང་མཐར་ཕན་རྒྱུ་
 ཞི་བའི་ཤོས་མོལ་ཐོག་ལྷ་ལའི་ཆིངས་ཡིག་ལ་བཟོ་བཅོས་གཡེ་ཆེན་བྱས་ཏེ་
 “པེ་ཅིང་ཆིངས་ཡིག” ཅེས་པ་ཐོད་དོན་སྐོར་གྱི་ཆིངས་ཡིག་དོན་ཆེན་
 ཏུག་འཞག སྐབས་དེར་ཡུང་དབྱིན་མང་གིས་ཡུང་དབྱང་གྱི་དོན་ཡུལ་ལ་
 ཏར་ཡིག་གཅིག་བཏང་ནས་ཐོད་སྐོར་མིད་རྒྱས་གསར་པ་ཞིག་བཏོན་ཅིང་
 ཏར་ཡིག་དེའི་ནང་ཏུ་“དབྱིན་རིས་ཐོད་དོན་གཉིས་བྱས་ཏེ་ཡུན་རིང་
 ཟུན་པའི་རིང་ལ་ཤོག་དབྱལ་དབྱིན་ཤོར་ཁྱི་ཆིག་སྐོར་ཅམ་བཏང་ཞིང་མི་
 རྒྱལ་གྱི་ཤས་མ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་གཡོ་རྒྱའི་སྐོར་བ་མེལ་བ་དང་གཞིས་
 རིང་དབྱིན་རིས་རི་མིན་དང་ལྷ་ཏུ་ལྷ་གཉིས་དམག་རྒྱག་བཞིན་ཡོད་པས་
 ལྷ་ཏུ་རྒྱའི་རྒྱལ་སྐྱུགས་གང་ཏུ་ཡང་ཁྲུལ་མི་རྒྱལ་བ་ཞེས་པ་མ་

ཟད། རང་ཀྱལ་རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་ཡང་ཡང་བྱང་པའི་ཤོ་ཤལས་དང་བརྒྱན་ཏེ་
 མོད་ལ་བཅོན་འཇུག་ཕྱིན་འགོ་བཙུགས་ཤིང་དེ་ལས་སྤྲར་ཡང་བཤེན་.....
 བརྒྱ་ཁྱིམ་གྱི་ཆུ་ཤར་རྒྱ་ཤར་ཏེ་ཀྱལ་པའི་ཚོལ་ཐང་ལྟར་བརྒྱ་.....
 བ་ལྷོ་ལེན་གང་གཟབ་ཞུས་ཤིང་ཆུ་ཤར་གྱི་ཚགས་པར་ཚོག་དུམ་རིས་.....
 བཤེན་དང་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་མི་མཐུན་པ་གསལ་པོ་ཤེས་ལྷུགས་དུམ་རིས་
 བཤེན་ལ་སྤྲར་སྤྲོལ་དང་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་རང་ཚུགས་ཕྱིན་འཇུག་ཆུ་མེད་.....
 ཅེས་ཁ་རྒྱ་བསྐྱབ་བྱ་བྱས་པ་རེད་ཅེས་བཀོད་ཡོད། བཤེན་ནི་སྤྲ་བ་.....
 རྒྱང་ཁིང་ཕུགས་བསམ་དཔལ་པས་མགོ་བསྐྱར་རྒྱ་མི་རྒྱད་པའི་ངེས་པ་མེད།
 འོན་ཀྱང་བཤེན་གྱིས་རང་ཚུགས་དང་གནས་ཐབས་ཕྱིན་ག་ལ་བྱུང།
 འདི་ནི་རི་མིན་གྱིས་ཀའི་མིར་རོགས་སྤྲོད་ཕྱིན་པའི་གཡོ་ཐབས་དེ་བསྐྱར་
 རྒྱ་མེད་སྤྲད་པ་ཞིག་རང་རེད།ཐུན་གྱི་བསམ་པར་མོད་གྱི་ཤར་
 བས་རྒྱལ་བར་ལེ་དབར་པ་རྒྱན་སྤྲོད་ལྷག་ཅམ་དང་སྤྲོད་ནས་བྱང་བར་ལེ་.....
 དབར་ལྷ་སྤྲོད་ལྷག་ཅམ་ཡོད་ཚོག་ཟེ་ཁྱོད་དང་། ཡུན་ནུབ། ཡུན་ནི།
 ཀལ་གྱུ་བཅས་ཁིང་ཆེན་བཞིའི་འགག་སྤོ་ཡིན་ལྷུགས་གཡོ་མེད་སྤྲད་མེད་.....
 རྒྱ་མོད་ན་ཁིང་ཆེན་བཞིའི་འགག་སྤྲོད་ཉིན་ལྟར་ཕྱིན་དཔོས་མ་མ་ཟད་.....
 མཐར་ཐུག་གནས་ཚུལ་རི་ཡོང་ཆོད་དཔགས་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། དེས་
 མ་ཆོད་ཁིང་ཆེན་ཁག་གིས་མཐའ་མཆོམས་སྤྲད་སྤྲོད་ཕྱིན་པར་དཔག་མི་.....
 མང་པོ་བཞག་དཔོས་ཤིང་། འོན་ཀྱང་མོད་ནི་སྤྲ་དེ་དང་ས་མཆོམས་
 འཁྲིལ་ཡོད་པས་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་ཆོད་གཞི་ཐག་པ་ཆོད་ཕྱིན་ལྷུགས་དང་
 ཁིང་ཆེན་ཁག་དང་མི་འདྲ་ལ་དེའི་ཉིན་ཁའི་རང་ཁེན་སྤྲད་དང་མི་འདྲ་
 བ་ཞིག་རེད། གཙོ་འགན་བཞེས་མཁན་སྤོན་ཆེན་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་མོད་

626

ལྷོང་ཕྱིན་ལྷུ་པ་ན་མི་མྱོང་པ་ལོ་སྐབས་མ་ཆེད་པར་ཉམ་སེམས་རང་ཁྱེད་ལ་
 ལུ་འཇགས་འཕོ་རྒྱ་རེད། མོང་གསལ་ན་མས་མོང་མ་ཆེན་པོར་ལྷན་སྐྱོན་
 གནང་བའི་རེ་པ་ཡོད་”①ཅེས་འཁོད་ཡོད་པ་རེད།

ཡང་དབྱིན་མང་གིས་བཏོན་པའི་མོད་རྒྱུང་བའི་མིད་ལྷན་གསར་པ་...
 ཞེས་པ་དེས་ཆེན་མིད་གཞུང་གི་བསམ་འདུན་དང་མཐུན་ལྷན་ལྷན་ཅེ་བའི་ཆ་
 བསམ་བསམ་འཆར་དེ་དང་ལེན་མོག་ཆེན་ཡུང་དབྱིང་མིད་གཞུང་གིས་ཡང་
 དབྱིན་མང་ལ་ཁུལ་ལྷན་གཞོན་པའི་ལོ་གནས་བསོ་བཞག་དང་འབྲེལ་མོད་...
 རོན་ཞིབ་གཅོད་ཕྱིད་པར་འཕོ་དགོས་པའི་བཀའ་མཐ་པ་བཞེན་མེ་རྟ་.....
 (1906) མར་རྒྱ་ཡར་རྩོ་རྩོ་མིང་བརྒྱད་དེ་མའི་མྱི་ཟླ་བཅུ་པའི་ཆེས་པ་ཅུ་
 གཉིས་ཉིན་ལྟ་སར་འཕྱོར་ཞིང་། སྐབས་དེར་རྒྱ་ལ་ཆ་བ་དགའ་ལྷན་ཁྲི་པ་རྩོ་
 བཟང་རྒྱ་ལ་མཆོན་དང་། བཀའ་ཞོན་གྱིས་གཙོས་པའི་རྒྱ་དེགས་མེར་རྒྱ།
 མི་དེགས་ཁག་གི་མི་མང་སོགས་ལྟ་སའི་ཉེ་འདབས་ལྷ་མེགས་ཉེ་དགའ་རྩོའི་
 བསྐྱ་བ་དང་རྩོ་ལེན་པ་མཐ་རྒྱས་ལྷན་། ཡང་དབྱིན་མང་སོགས་ཆེན་མིད་
 གཞུང་གི་དཔོན་དེགས་འགའ་ཞིག་ལྟ་སར་འཕྱོར་རྩོས་མོད་ཀྱི་དཔོན་དེགས་
 དང་། མི་མང་གིས་མོད་སྟོད་ཉམ་རན་གཡུལ་མད་སོགས་ལྟ་སར་བཅའ་
 སྟོད་མན་ཆེན་གྱི་དཔོན་དེགས་གཙོ་པོ་ན་མས་གྱིས་དབྱིན་རི་བཅོན་འདུལ་
 པར་རོ་བརྟེན་དང་མོད་དེགས་མི་མང་ལ་བརྟེན་གསེག་དང་གནང་གཙོད་...
 གཏོང་བ། གཞུང་རྒྱ་རྩོག་ཟ། ལྷ་ཉིན་རྩོག་རན་ལེན་པ་སོགས་རྒྱ་ལ་མིན་
 གྱི་ཕ་རྒྱུད་ལ་འཁོན་འཁོན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཕྱིད་པ་ཅམ་མ་ཟད། ཆེན་ཡུང་

① (ཡ་རྟན་ཡང་གིས་བཅམས་པའི་«རྒྱ་ལའི་ཟླ་མའི་ནམ་མཚན་»

རྒྱ་ཡིག་གི་དེཔ་ཞོག་ཡངས་189གསལ)

དབྱང་མིང་གཞུང་ལའང་སྒྲོ་ཕྱག་པའི་གནས་ཚུལ་རྟོགས་ཐེས་ཆུ་ཆེད་མེད་
 རྒྱ་དཔེ་དེ་གས་དང་ཐོད་དེ་གས་མི་མང་གི་སྒྲོ་འཁུལ་ཐབས་དང་། ལྷུང་
 དབྱང་མིང་གཞུང་གིས་ཐོད་ཏུ་འཛིན་པའི་དབང་ཆ་ལྷ་བརྟན་ཐོག་ཐོད་...
 རྒྱུང་པའི་མིང་ལྷན་གསར་པ་ལག་བརྟན་དོན་འཁྱེད་ཡོད་ཆེད་ཐོག་མར་...
 ཐོད་སྒྲོངས་མཐའ་བཅུ་གསུམ་ཐོད་ཐོགས་དཔེ་རབ་ཆེད་ཐོག་མི་ལྷ་མི་ལྷ་སྒྲོད་...
 ལ་བརྟན་ཞིབ་གཏིང་ཐབ་བྱས་ཏེ་གསལ་ཐོད་རྟོགས་དོན། གསུམ་ཐོད་
 ཐོགས་སྒྲོ་མར་བཅའ་སྒྲོད་ཆེན་ལྷུང་དབྱང་གི་དཔེ་དེ་གས་གཙུག་པོ་རྟོགས་
 ལྷན་སྒྲོ་པར་གསུལ་ཏུ་ཐོད་མི་མང་གི་རྒྱལ་ཤེས་དཔེ་བུ་སྒྲོད་...
 ལ་རྒྱལ་སྒྲོད་ལྷ་སྒྲོ་ཞོག དཔེ་བུ་ཁྱིའི་འགོ་དཔག་ཆར་དོ་དཔལ་ཤོད་
 གསལ་ལྷེད་པ་དང་། རང་འགན་མི་འཁུར་པར་གཞུང་དོན་འཁུལ་མོར་
 གཏོང་བ། གཞུང་རྒྱ་སྒྲོག་ཐོག་དང་ཆེས་ཁྱེད་ལྷན་པོའི་ལྷེད་པ། ལྷ་ཁྱིའི་
 སྒྲོག་རབ་ལེན་པ། གསལ་ཐོག་གི་དཔེ་དེ་གས་པསྒྲོ་སྐབས་དཔལ་ལྷེ་སྒྲོད་
 རྒྱུང་ལྷེད་པ། ཐོད་དེ་གས་མི་མང་ལ་བརྟན་དེ་གས་ཤོད་པ། ལྷན་སྒྲོད་མི་
 གཙུང་པ་ཐོགས་ལྷེ་ལྷན་སྒྲོ་ཅ་ཅང་ཆེ་པ་དང་། དེ་བཞིན་བཀའ་སྒྲོན་
 ལྷན་ཆོགས་དབང་ཐོན་དང་། སྒྲོ་ཅེ་ཤག་གི་མི་དཔེ་བུ་ལྷེད་སྒྲོ་ལ་རབ་
 པ་བཅས་ཆེན་མོར་མར་ཤེས་སྒྲོན་ལྷན་ཏེ་ཁོ་པ་ཆོར་ལྷན་ཆད་ནན་པོ་...
 གཙོད་དཔོན་པའི་དེ་འདུན་ལྷན་ཤིང་། ཐོ་དེའི་ལྷ་བརྟན་གཅིག་པའི་ཆོས་
 ལྷེད་དཔེ་ལྷན་ཆེན་ལྷུང་དབྱང་མིང་གཞུང་གིས་གསུམ་ཐོད་ཐོགས་སྒྲོ་སྒྲོད་
 དཔེ་དེ་གས་རབ་པ་ཁག་གཅིག་གནས་དབྱང་ལྷན་ཆད་གཙོད་དཔོན་པའི་
 བཀའ་མཐའ་ཅིང་། བཀའ་དེའི་ནང་“སྒྲོད་མ་ཆེན་པོས་བཀའ་མཐའ་པར།
 ལྷུང་དཔེ་བུ་ཐོད་ཐོགས་སྒྲོག་འཁུལ་ཐོག་ནས་ལྷུང་པའི་ལྷ་མིག་འཁྱེད་ལྷུང་།

དེའི་ནང་ཐོད་སྔོན་དཔོན་རིགས་ཀྱི་སྤྱད་ཚུལ་ངན་པས་ཐོད་རིགས་མི་...
 སེར་ལ་མནར་གཅོད་དང་། དམག་ཕོགས་ཉམ་ཟ་སྒྲིགས་བྱ་བ་ངན་པ་
 རི་རྟེན་པ་བྱས་འདུག་པས་ཁོང་ཁྱོད་མོ་ཡངས་ཤིང་། མིའུ་ལྷན་ལྷང་
 དང་། ལྷང་མའོ། མི་མེད་མི། ཨན་ཞི། ཅང་ཕམོ། ཡུས་ཀའོ།
 ལྷན་ཆི་ཅུང་བཅས་གནས་དཔྱུང་བཏང་སོག་སྤྱིམས་ལ་སྐྱར་ཉེ་མི་སྐྱོ་སྐྱོར་...
 བཅོན་འཇུག་གས་སྤྱིམས་གཅོད་ནན་པོ་བྱེད་དགོས། རྒྱ་ཡིའུ་གནས་
 དཔྱུང་བཏང་ནས་ནམ་ཡང་གཞུང་གི་ལས་གནས་འཁྱར་མི་ཆོག་ལ་མ་ ཡུལ་
 ཏུ་བསྐྱལ་སོག་དོ་དམ་ནན་པོ་བྱེད་དགོས། གཤམ་གཤམ་མིའོ་དང་མ་ཆོན་
 ཅི་གཉིས་པཅན་ཤེད་ཤེས་ལས་འཁྱར་ངལ་གསོ་བྱེད་འཇུག་དགོས། མི་
 རྒྱ་ཡིན་གནས་ཀྱི་ལྷང་བཏང་རྒྱུ་ལས་ཀ་སྤྱད་དེ་ཞབས་ཁྱེ་བྱེད་ཏུ་འཇུག་
 དགོས། གཤམ་མིའི་ཁོས་སྤར་བཞིན་ཉམ་ཟ་བྱེད་རིགས་ལྷང་ཆེ་ཁོ་ལ་ཉེས་
 ཆད་དུག་པོ་གཅོད་དགོས། གཤམ་ཐང་ནི་ཅུས་པ་མེད་ཅིང་སྒྲོ་སྒྲོངས་
 པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས་ལས་འགན་སྐྱབ་ཐབས་བཤམ་པ་མ་ཟད། རྒྱུག་ཟ་བྱས་
 པའི་ཅིས་སོ་སྐྱལ་ཡོད་པས་སྒྲོན་ལ་ཁོ་པ་གནས་ལྷང་བཏང་སོག་པོ་ཅིན་ཏུ་
 ལྱིར་ལོག་བྱས་ཉེ་སྤྱིམས་གཅོད་འཁྱར་རྒྱ་སྐྱག་འཇུག་ཉེ་ཉེ་གང་དུ་བྱིན་.....
 ཐང་གིས་སྤར་བཞིན་ནན་ཏན་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཞིབ་གཅོད་མཐར་བྱིན་བྱས་ཉེ་...
 གནས་ཚུལ་རི་ཡོད་བསྐྱར་ཏུ་བྱ་ཡིག་འབུལ་དགོས། པད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་
 བཀའ་སྒོན་ལྷན་ཆོགས་དབང་སྤན་སྒྲིགས་དཔོན་ངན་ཆང་མ་གནས་དཔྱུང་
 བཏང་སོག་ཞིབ་བཅད་ཀྱིས་སྤྱིམས་གཅོད་བྱེད་དགོས། ”① ཞེས་འཁོད་

① (ཡ་ཏན་ཀང་གིས་བཅའ་པའི་«རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་ནམ་ཐང་»

རྒྱ་ཡིག་གི་དེབ་ཤོག་གྲངས་192གསལ་)

ཡོད་ཅིང་། གྲང་དབྱིན་ཐང་གིས་ཞོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལྟར་གསུམ་ཐང་
 སོགས་དཔོན་རན་ཅམས་གནས་དབྱུང་དང་ཁྱིམས་གཙོད་བྱས་སྐབས་པོད་
 མི་ཐང་གིས་དགའ་བསུ་བཙུ་བཞི་བཀུར་བྱས་ཏེ་གྲང་དབྱིན་ཐང་པོད་ཚོད་ཨམ་
 བན་རིམ་འཕྱོར་གྱི་ནང་ནས་གཞུང་ཁེམས་དྲང་ཤོས་གྱི་དཔོན་རིགས་.....
 གཅིག་པེད་ཟེར། གྲང་དབྱིན་ཐང་རང་ཉིད་ཀྱིས་གྲང་ཞོང་མ་ཆེན་པོར་
 སུལ་བའི་བྱ་ཡིག་ནང་“སློན་ཆེན་པོའི་དེས་ཞོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་.....
 ལྟར་པོད་ལ་བསྐྱོད་པ་དེས་པོད་ཡོངས་ལ་གཡོ་འཁུལ་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་
 ཐེབས་ཡོད་ཅིང་། ཆང་མས་དེད་གྱི་བྱིད་ལྷགས་ལ་ཕྱག་ཕྱིག་གེར་བརྟམ་
 བས་སློན་ཆེན་པོའི་ཞོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཆེད་ཐེབས་ལྟར་པོད་གྱི་ལས་...
 དོན་ལ་ཞིབ་གཙོད་བྱིད་པར་ཡོང་མཁན་ཞིག་ཡིན་པས་པོད་ཚོད་དཔོན་...
 རིགས་སྤྱིར་བཏང་པ་དང་མི་འདྲ་བ་འདུག་སྐྱེམ་ཞིང་”①ཞེས་བཀོད་ཡོད་
 པ་པོད།

དེ་ནས་གྲང་དབྱིན་ཐང་གིས་ཆེན་གྲང་དབྱུང་མིའི་གཞུང་ལ་པོད་གྱི་
 ཆེད་མིའི་དང་དཔལ་འཕྱོར་སོགས་ལེགས་བཅོས་བྱིད་ཐེབས་སྐོར་གྱི་བསམ་
 འཆར་དོན་ཆོན་བཅུ་དཔུ་བཏོན་པ་དེར་ཆེན་ཞོང་མ་ཆེན་པོས་སྐོར་མཐུན་
 གནང་ཉེ་པོད་སྐོར་ཐེབས་སྐོར་གྱི་མིའི་ལྷན་གསུལ་པའི་ཅ་འཛིན་ལྟ་བུར་
 གྱུར་ཅིང་། དེ་ཞེས་མིའི་ལྷན་གྱི་ཅ་འཛིན་དེ་གཞིར་བཟུང་པོད་ས་
 གནས་མིའི་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཁག་བཅོས་སྤྱིག་བྱས་ཏེ་འབྲེལ་གཏུག་...
 ལས་ཁུངས་དང་། དམག་སྤྱོད་སྟེ་སྟེལ་ལས་ཁུངས་། ར་ཆ་ལས་ཁུངས་།

① (ལ་ཏན་གྲང་གིས་བཅམས་པའི་«ཐུ་ལོའི་སྐ་མའི་རྣམ་ཐོར་»

བོད་མིའི་ལས་ཁུངས། འབྲེལ་འགྲུལ་གཏིང་ལས་ལས་ཁུངས། བཟོ་ཆས་
 ལས་ཁུངས། སློབ་དོན་ལས་ཁུངས། སོ་ནམ་ལས་ཁུངས། བསྐྱར་
 གཤེད་ཉིན་རྟོག་ལས་ཁུངས་བཅས་ལས་ཁུངས་ཆེ་གསུམ་ཁག་དགུ་བཅུགས་
 ཉི་མཐུན་ཆུ་ཁྲི་འབྲེལ་བ་དང་འགན་ཁུག་གཏན་འཁེབས་གསལ་པོར་.....
 གནད་བ་མ་ཟད། བཀའ་སློབ་གསར་ཁུང་ཆེ་བརྟན་དང་སྒྲུག་གིས་
 འབྲེལ་གཏུག་ལས་ཁུངས་དང་བཟོ་ཆས་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་འཁུར་རྒྱ་
 དང་། བཀའ་སློབ་ཆ་རོང་དབང་སྒྲུག་རྒྱལ་པོས་དམག་རྒྱུད་ལྷ་སྐུལ་ལས་
 ཁུངས་དང་འབྲེལ་འགྲུལ་གཏིང་ལས་ལས་ཁུངས། ར་ཆ་ལས་ཁུངས་
 བཅས་ལས་ལས་ཁུངས་ཁག་གསུམ་ཀྱི་འགན་འཁུར་རྒྱ། བཀའ་སློབ་ལྷ་
 མ་སློབ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་བོད་མིའི་ལས་ཁུངས་དང་། སློབ་དོན་ལས་
 ཁུངས། བསྐྱར་གཤེད་ཉིན་རྟོག་ལས་ཁུངས་བཅས་ལས་ཁུངས་ཁག་གསུམ་
 ཀྱི་འགན་འཁུར་རྒྱ། གཞན་ཡང་ད་དུང་སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཕྱི་
 ཁབ་ཏུ་ཁུང་ལྷ་སྐུ་འཛིགས་མེད་རྣམ་རྒྱལ་དང་། ཁུང་ཆུང་ཅན་རྣམ་
 རྒྱལ་ཆེ་བརྟན། ལས་རོགས་ཕྱ་རྟོར་ཁང་ར་ལག་དང་ཆེན་ཕུན་
 ཆགས་དང་། ཕུན་ཁང་སྐྱུ་པ་ལྷ་མོས་དོ་རྩེ། རྩོན་པ་སྐྱུ་པ་དོན་ལྷ་
 རྒྱལ་པོ། འདོད་དཔལ་དོ་དམ་སྐུལ་བཟང་ཡོན་ཏན། ཅེ་གཉིས་ཡེ་ཤེས་
 ཆགས་གཉིས་བཅས་བསྐྱོ་བཞག་སྐུལ། མོང་གསལ་ལས་ཁུངས་ཆེ་གསུམ་
 ཁག་དགུའི་ནང་ནས་ལས་ཁུངས་ཁག་གཅིག་དེ་ནས་འགོ་ཆུགས་པ་མ་ཟད།
 སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་དང་། ར་ཆ་ལས་ཁུངས་སོགས་བཅུགས་པ་ནིས་པོད་
 ས་པ་ནས་མིའི་གཞུང་གི་བོད་མིའི་ལས་དོན་ལ་ཐན་པ་ཆེན་པོ་ཡུང་སྟེ་.....
 1959 ལོར་བར་སྐྱ་མཐུད་གནས་ཡོད་པ་རེད།

གྲང་དབྱིན་ཐང་གིས་ད་རུང་«ལུགས་སྒྲིལ་བསྐྱེད་བྱ་གོ་བདེའི་.....
 གཏུམ་»དང་“པོད་སྒྲིལ་ལེགས་བཅོས་”ཞེས་པའི་དེབ་རྒྱུད་གཉིས་པོད་.....
 ཡིག་ལ་བསྐྱར་ཏེ་ས་ཤུགས་ཁག་ལ་འབྲེམས་སྒྲིལ་བྱས་པ་དེར་ཡོངས་ཁབ་རྒྱ་
 གམ་བལ་བསྐྱེད་བྱ་ཞེས་འཛད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེབ་དེ་གཉིས་ནང་གྲང་
 དབྱིན་ཐང་གིས་“ས་བྱ་བར་ལ་པཱེ་རུང་ཡོད་པ་”དང་། “རྒྱལ་སྒོན་བར་
 ལ་རྒྱང་བདེན་ཡོད་པ།” “ཁྱོ་ལྷག་བར་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པ།” “མི་མི་
 རེས་རོ་གམ་ནང་རྒྱ་ལྷག་དཔོན་པ།” “བྱིས་པ་མོ་བརྒྱབ་བརྒྱད་མོན་རྒྱས་
 རྒྱ་ཡིག་སྒྲིལ་དཔོན་པ།” “ལྷ་པ་ཆོས་ཉིན་མོ་ཁ་འདོན་བྱེད་མི་དཔོན་པར་
 ཞོར་རྒྱ་ཞིང་བཟོ་ཆོར་གསུམ་གྱི་ལས་རིགས་ཤེར་ནས་རྒྱ་ཞོར་སྒྲིལ་.....
 དཔོན་པ་ལས་མི་གཞན་གྱི་སྒྱིན་པར་རེ་བ་པཅོལ་ནས་པམ་དམི་ཆོག་”
 “པོད་རྒྱ་རྒྱ་ཆིང་གི་མོ་འཛོ་བྱེད་པའི་རྒྱ་མངས་ལོད་རྒྱུད་གཏོང་དཔོན་པ་”
 མོགས་འདོད་རྒྱལ་མང་ཅམ་བཏོན་ནས་པོད་ཀྱི་ལུལ་གྲོ་མས་གཤིས་ལུགས་
 དང་བསམ་པའི་འརྒྱ་ཤེས་ལ་བཅན་ཤིང་གིས་བསྐྱར་པཅོས་བྱེད་དཔོན་པའི་
 འདོད་རྒྱལ་བཏོན་པ་རེད། དེ་བཞིན་གྲང་དབྱིན་ཐང་གིས་“སྲིད་དང་
 རྒྱུར་ལེན་དཔོན་”ཟེར་བ་དེ་དོན་རྒྱ་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་དང་ས་ཤུགས་སྲིད་.....
 གཞུང་གི་དབང་ཆ་ཡོངས་སྒྱུ་འཛུགས་ཏེ་པོད་མོད་མམ་བལ་གྱི་འཛིན་རྒྱ་.....
 དང་། “པོད་རིགས་རྒྱ་རིགས་ཅན་རྒྱ་རྒྱུ་” “ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱེད་
 རྒྱར་བཅན་ཤིང་གིས་ཟེ་གཏོགས་བྱེད་པ་”པཅས་ཀྱི་འདོད་རྒྱལ་དེ་དག་..
 ལ་པོད་ཀྱི་ཁེར་རྒྱ་དཔོན་རིགས་དང་། མི་དམངས་གིས་མོས་མཐུན་ཅ་བ་
 གསལ་མ་བྱས་པ་མ་ཟད། དགེ་མཚན་ལྡན་པའི་བསམ་འཆར་འགའ་ཞིག་
 གྲང་པོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་མི་རྒྱའི་ཅ་བའི་ཁེ་སན་དང་འགལ་བ་ཡོད་ལྟམས་.....

བཀའ་ཤག་གི་ལག་ལེན་མཐར་ཕྱིན་བཟུང་མེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་གཞུང་
 རྒྱའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཐག་གཅོད་བྱེད་སྒྲགས་ལ་བྱ་བ་བསམ་བཟང་པོ་གང་...
 ཡང་འདྲན་སྐྱབ་མེད།

ཐོན་ཁུང་གྲང་དབྱིན་མར་ནི་ལྷགས་པ་མཆུར་གསར་བཅོས་ཀྱི་སྒྲན་...
 ཐོན་པས་མཐོ་ལི་ལྷགས་ཀྱིན་དང་འཆ་མ་འཐེབས་པའི་དཔོན་རིགས་ཞིག་...
 ཡིན་ཏེ་ལས་པ་མཆོད་ལས་རིགས་འཐེལ་སྒྲུས་དང་། སྤྱིར་ལས་ཀྱིས་...
 སྤྱིལ་། འགྲིམ་འགྲུལ་པ་དེ་པོ་ཡོང་བ་ལས། སྤྱོད་གསོ་དང་སྤྱིལ་གཏོང་བ་
 སྤྱིལ་དང་གྱི་སྤྱོད་ཆོག་ཤོད་ཏེ་སྤྱིལ་པའི་འདྲན་སྒྲུལ་དང་བྱ་བ་ལས་མང་
 ཅམ་བཏོན་ཤུགས་བ་དེས་པོད་ཀྱི་བྱ་དཀྱིལ་ལ་དགེ་མཚན་ལྡན་པའི་ལྷན་པ་
 ཐོན་ཏེ་ལས་པ་དང་རིགས་མང་པོས་གྲང་ལྷ་རན་ཞེས་པ་སྤྱིལ་བ་ཆོད་ཡང་ཡང་
 བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་གིས་མ་ཐོན་བསྐྱམས་ཐེབས་པའི་མེ་ཏོག་དེའི་
 མིང་ཏུ་འང་མེ་ཏོག་“གྲང་ལྷ་རན”ཞེས་མིང་རྟགས་ཀྱི་མེ་ཏོག་དེ་ད་ལྟ་
 དང་སར་ཁྲུལ་པས་ཁོང་གི་མཛད་སྒྲུལ་ལ་དྲན་གསོ་བྱ་བའི་མཆོད་ཏེ་ལས་...
 ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད།

དེ་ནས་ཆེན་གྲང་དབྱིན་གཞུང་གི་བཀའ་ལྟར་གྲང་དབྱིན་མར་...
 ཤིང་སྒྲུལ་(1907)མའི་མྱི་ཟླ་6པར་པོད་ནས་རྒྱ་ཆོན་གནང་ཏེ་...
 དབྱིན་རི་དང་སྒྲུལ་ཅེར་ཆོང་ར་འཁྱུགས་ཐེབས་སྒྲར་སྒྲུལ་ལ་གནང་བར་
 སྤྱིལ་ལར་ཐེབས་ཤིང་། པོད་དོན་ཞིབ་གཅོད་བྱེད་པའི་ལས་འགན་ལྷན་
 ཞལ་བན་ལན་ལྷུལ་ལ་ཅིས་སྤྱོད་གནང་། ལྷན་པས་དེར་བཀའ་སྒྲོན་ཆ་རོང་
 དཔང་སྒྲུལ་སྒྲུལ་པོ་དང་ཞབས་འབྲིང་བཏུན་པཅས་གྲང་དབྱིན་མར་དང་...
 ལྟ་བུ་སྤྱིལ་ལར་ཐེབས་པ་རེད།

[illegible][illegible]

རི་འཕྱོག་སྤྱད་ཆེད་བཞག་དཔུང་དཔག་ནམས་ཕྱིར་འཐེན་དཔོན་པའི་.....
 བཀའ་བཏང་བ་བཅས་ད་ཆ་དཔྱིན་རིའི་འགོ་དཔག་ནམས་ལྟ་སར་འབྱོར་.....
 ཉེར་ད་ཏུར་དོས་ནས་གདེང་ཆོད་ཐེང་པར་དེ་སྤྱད་བཅད་ན་ཆུལ་བཅུན་...
 ཆབ་མྱིད་ལ་འབྲལ་སྤྱགས་དགེ་སྦྱོན་རི་ཡོང་འགན་སྒྲིལ་བཅོད་གྲལ་ལ་.....
 བཞེན་མ་འཕྲོས་ཆུ་སྤག་ཡུལ་ལྷ་བཞུད་པེ་ཅིང་ཏུ་བཞུད་དེ་ཤར་ལ་ཡུམ་...
 སྤྱལ་མཐའ་ལ་ཐུད་ཞུ་དོས་སམ་མཛོད་དོན་པོད་བཅུན་ཆབ་མྱིད་ཡུན་.....
 དནས་ཕྱི་ཆེད་ཏུ་རལ་བ་ཁྱད་བསད་ཕྱིས་མཐས་ཤེས་དྲུ་ཡོང་ལྷ་ཆེས་.....
 ཡིན་ན་དེའི་བར་བཅུན་མྱིད་ཕྱི་འགན་འཁྱར་མཛད་པོ་ད་ཡོད་ལྷ་ཆུལ་.....
 རིག་གི་ནང་ནས་ཁྱེད་ཉིད་ལས་འོས་བབ་ཆེ་བ་ཐེང་གཤིས། བད་བཅུན་
 ཆགས་ཀྱི་རིག་པ་དག་ཅའི་སྐབས་འདིར་ཉིང་སྟོབས་ཕྱི་གོ་ཆ་བཞེས་ཉེ་མྱིད་
 སྤྱོད་མི་སྤྱགས་འདན་སྤྱོད་པ་དཔོན་”ཞེས་བཀའ་པལ་པ་དང་ཆབས་ཅིག་...
 ཡུར་འབྱོར་ཕྱི་མྱིད་ཐམ་ཆེས་སྤྱོད་གནང་ཞིང་། དེ་བཞིན་བཀའ་ཤག་
 དང་། ཏུར་ཆེས། ཏུར་རིགས་པར་སྤྱོད་བཅས་ལ་ཆོས་མྱིད་ཕྱི་གཙུག་པའི་
 སྤྱགས་འདན་དག་འཕྲུག་ཁྱིལ་ནས་བཞེས་ཆུ་དང་། གཤམ་འོག་དཔོན་
 རིགས་ཆོད་མས་རང་རང་སོ་སོའི་འགན་བབ་ཕྱི་ལྷ་ལྷ་གང་ཕྱི་བཅུན་མྱིད་
 ལ་སྤྱོད་པའི་ལྟ་ག་བསམ་སྤྱད་བ་ལྷ་འདེགས་ཁྱེད་དཔོན་པའི་བཀའ་སྤྱོད་.....
 ཡང་ཡང་མཛད། དེ་ནས་ཆོས་ 15 ཉིན་ཕྱི་ནམ་ཁྱེད་ཆེ་ཆའི་ཏུས་སྤྱོད་ཆོ་ས་
 བང་ནས་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་མཆོག་དང་སྤྱོད་བཅར་ཐག་བཅུས་བཅས་གསང་.....
 སྤྱབས་ཕྱིས་ཆེབས་ཁ་བསྤྱད་ཞིང་། ད་ཏུར་མེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་ཏུ་
 ཡོད་པའི་སྤག་པོ་སྤྱོད་པའི་སྤྱི་ལྷ་པ་མི་ཡངས་སྤྱམ་ཅུ་ཅམ་ལྟན་ཏུ་.....
 འཁྱིད་གནང་མཛད། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ལྟ་པའི་ཏུར་དོས་སྤྱོད་ལའི་ཉེ

[illegible]

མཚོག་གིས་གསལ་བཞེས་ཆ་པ་ནས་མ་གནང་། ར་སྤྱ་མཐུད་འགྲོ་དགོས་...
 བཀའ་མཐ་པ་ལྟར་རིམ་བཞིན་ཐེབས། རྒྱལ་པ་འགོ་བྱེད་མངས་ཀྱིས་
 རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཇལ་མ་ཐག་ཏུ་དངངས་སྐྱེས་དང་དད་སྲུང་ཅིག་ཅར་ཏུ་...
 འཆར་ཏེ་གཞོད་འཆོ་སྤྱ་ཅམ་ལྷ་རྒྱ་པར་བཞག ཡོངས་མཚོག་ལ་དད་
 སྲུང་ཆེན་པོས་སྤྱེས་འཆལ་དང་དངོས་པོ་མང་པོ་སྤུལ་བས་དཔྱེས་བཞེས་...
 རྒྱལ་དེ་ན་མས་ལ་བྱིན་རྒྱལ་པ་ལྷུལ་ཏེ་རིམ་གྱིས་བྱོན་ནས་ཤད་ལའི་...
 འགག་སྒྲོར་བཞུགས་བཞག་མཛད།

དེ་ནས་རྒྱ་བརྟན་པའི་ཆོས་པའི་བརྒྱད་ཉིན་མཚོ་སྐྱོན་ཆོ་འདས་...
 གཞུང་ཏུ་ཐེབས་སྐལ་པ་གཞི་ནས་ལོང་ཆོ་གཟིགས། ཡུལ་དེའི་རྒྱ་དེགས་
 གྱི་གཙོ་བླ་ན་མས་ཀྱིས་འགྲོག་པ་མི་མེར་ན་མས་འཁྲིད་དེ་ཐེབས་པ་སྤྱི་...
 མཇལ་སྤྱེས་ཏུ་བཅར་ཐོག་ཡུལ་རྒྱལ་མང་པོ་སྤུལ། དེ་མཚུངས་ཐེབས་ལ་མ་
 གྱི་ཡུལ་ཕྱེ་ཆར་མའི་མང་པོ་དང་། མཁའ་པོ། རྒྱལ་རིགས་མི་རྒྱ་ཆར་
 མས་དད་པའི་སྤྱེས་དང་བསྐྱེན་བསྐྱར་ཞབས་ཏོག་ ར་ལེགས་ལྷས་ཤིང་།
 རྒྱ་བརྟན་པའི་རྒྱ་མཐུག་ཏུ་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་སྤྱ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ཀའ་...
 ལུང་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་རྒྱ་ལྷ་ཞེས་པའི་ས་ཤུགས་བརྒྱད་ཕྱི་སྤྱོད་ཏུ་ཐེབས།
 རྒྱ་དཔྱ་པའི་ཆོས་པའི་བརྒྱད་ཉིན་ཕྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་པ་དཀྱུ་རྒྱུལ་བདེ་སྤྱིར་...
 དགོན་གྱི་བླ་མ་ལས་ལྷོ་ནོ་ཡོན་སྤགས་ཀྱིས་ཆེན་པུ་མ་དངོས་འབུལ་དང་...
 བརྟན་བཞུར་སྤུལ་བ་དཔྱེས་བཞེས་ཐོག་མི་མངས་ཉིས་སྟོང་བཟལ་པར་ལུལ་
 རྒྱལ་ལྷགས་ཀྱི་ཆོ་དབང་སྤགས་གནང་བ་དང་། གཡུང་དགོན་ལས་པ་དཀྱུ་
 རྒྱུལ་བདེ་སྤྱིར་གྱི་ཆོས་རྒྱུ་དམ་བཅའི་ཆོགས་མགོན་ཏུ་འདེམས་ཐོར་...
 བཏོད། དེ་ནས་དགོན་འདིའི་ཡུ་མང་ཡོངས་ལ་མང་རྒྱ་འབྱེད་དང་

རེགས་དང་། གླ་མ་ལས་ཐེ་ན་མས་ལ་སྤྱ་བརྟན་སོགས་ཀྱི་ནང་ཆ་གང་
 གཟུང་བ་བརྟུལ། དེ་ནས་རྒྱ་དབུ་པའི་ཆོས་སྤྱུང་ཆུ་ཉིན་དགའ་ལྡན་པ་དེ་ལྟ་
 མིང་ཏུ་ཆོས་པ་བརྒྱུད་མཛད་སྤྱུང་མས་ཆོས་རྒྱལ་ཁལ་ཁ་ཆེ་བཙུན་དམ་པས་……
 ཐེབས་བསྐྱར་ཆེད་མངགས་མི་སྣ་མཐོན་གཉེན་དང་། རྒྱུ་ལོ་ལང་། ཉ་
 ལག་ཆེ་བཞི་སོགས་གཉོང་གནང་མཛད་པ་མ་ཟད། རྒྱུ་ལོ་ལང་ནས་ལེར་
 རྒྱུད་དང་། རྒྱུ་ལོ་ལང་སོགས་ཀྱིས་ཐེ་དངས་ནས་དབུ་ལྱུང་ཏུ་གདན་
 དྲངས། སོག་ལྷགས་ཀྱི་བརྟན་འབྱུང་དང་ཟང་ཟིང་གི་མཛོད་པ་གཟུང་
 རྒྱུ་ལྷུལ། ལམ་ལ་མཛོག་ནས་དགའ་ལྡན་པ་དེ་ལྟ་མིང་གི་ཆོས་རྒྱུ་
 དམ་པའི་ཆོགས་མཐོན་ཏུ་ཐེབས་པ་དང་། དེ་ཆེས་ཆོགས་ཆེན་ཏུ་མང་
 ར་སོགས་བརྟེན་བཀྱར་ཐོག་དགེ་འདུན་ཉིས་ཉིད་སྤྱུང་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུ་ད་……
 བརྟན་ལ་སྤྱ་འབྱེད་བཅས་བརྟུལ།

ཐེབས་བསྐྱར་གཉིས་པར་ཁལ་ཁ་ནས་ཆེད་མངགས་གཉོང་གནང་……
 མཛད་པའི་མཐོན་གཉེན་དང་། དབུ་གཏུགས་པ་གཉིས་ཐེབས་བྱམས་
 པ་བརྒྱད་འཁོབ་ལྷག་འབྱེད་མི་གཉིས་ཉ་ལག་ཆེ་བཞི་བཅས་འབྱེད་ཏེ་སོ་
 སོའི་ལྷུལ་ལྷགས་ཀྱི་སྤྱུང་པའི་ལྷག་ལྷུལ། རྒྱ་ལོ་ལང་མ་སྤྱུང་བ་མཛོ་
 མཛོག་ཐེབས་བྱམས་ལ་བཞུགས་ཏེ་སྤྱུང་ཉིན་ཞེས་པར་ཐེབས། དེ་ཆེས་
 ཁལ་ཁ་ཆེ་བཙུན་དམ་པ་མཛོག་གིས་རྒྱ་ལྷགས་མཐོན་ཆེ་དང་པའི་སི་……
 མངགས་གཉོང་མཛད་དེ་ལམ་ལ་མཛོག་ལ་ན་བཟའ་སོགས་འབྱུང་ལམ་……
 ལྷག་པ་ན་མས་དབྱེས་བཞེས་མཛད།

དེ་ནས་རྒྱ་ལོ་ལང་མ་མཛོག་ཐེབས་བྱམས་སྤྱུ་བཞུགས་ཏེ་ཤ་ར་མ་……
 གསར་ཏུ་ཁལ་ཁའི་དབུ་ལྱུང་གི་བཞུགས་སྐར་ཏུ་བྱོན་ཏེ་ཐེབས་བསྐྱར་གསུམ་

བར་ཁལ་ཁ་ཚོགས་ཆེན་དབུ་མཛེན་ནས་མཛུལ་ཚོམ་བུ་བཞོད་དེ་སྤུལ་བས་
 རྒྱ་བྱངས་ཉེ་རྒྱ་ལ་ལ། རྒྱ་ལགས་མེར་སྐྱ་དང་། གསེལ་ཐབ་པ། གྲུ་ཚང་
 ཁག་གི་ལས་ལྷོ་སྐགས་མི་བྱངས་བྱག་ཚུ་ཉྱག་ཅ་མ་གྱིས་བྱས་བྱག་དང་བཅས་
 མཛལ་དར་སྤུལ། དེ་ནས་རྒྱ་བཙུ་བའི་ཚོས་ཉི་ཤུ་ཉིན་ཟུ་སྐག་གི་ཉི་དྲུགས་
 གྲོང་ཁྱིམ་རྒྱ་ཁལ་བུ་མེབས་སྐབས་ཆེན་གྲོང་མ་ཆེན་པོའི་བཞོད་མངགས་
 ཉྱར་སྐྱ་སྐྱང་བུ་རྒྱ་ཁལ་བུ་ཡོད་པའི་གྲོང་མའི་དམག་དབུང་གོ་མཚོན་...
 བར་ཚོགས་འོངས་ནས་སྤུའི་སྐྱང་བུ་བྱས། མེབས་ལམ་གཤམ་ཤལོན་བུ་
 མེར་སྐྱངས་བཞུགས་ཉེ་རྒྱ་དང་མིལ་ཉྱན་དཀོལ། བྱང་དང་བྱ་མྱིང་བཅང་།
 དམག་མི་བཙུ་ལག་བུ་མས་བུ་བཞུགས་བྱས། དྲི་ཞིམ་སྐྱོས་བྱི་མེར་བ་ཆར་
 སྐྱོན་ཚོན་པོ་སྤང་བ་ཉྱར་ནམ་མཁའ་ཁེངས། སོ་སོ་སྐྱོན་གཞོན་ཆར་མས་
 བར་བར་གི་སྐྱན་དང་ཆ་བྱགས་བཟང་པོས་སྐྱབས་ཉེ་མེབས་བསྐྱ་བྱ་བའི་...
 དབུས་སྐྱ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱ་འཁོར་དང་བཅས་ཁལ་ཁ་བྱལ་ཁག་བཞིས་མེབས་
 སྐྱིག་བྱས་པའི་དད་འ་ལྷན་ཉི་འོད་བཞུགས་ཁྱི་ཆེན་མོར་ཞབས་སར་འཁོད་
 མ་མག་མམ་བན་དང་། རྒྱ་བཙུན་དམ་པ། རྒྱ་ཁལ་དཀོན་ཆེན་གྱི་གྲུ་
 ཚང་དབུ་དང་ཁང་ཆོན་སྐྱམ་ཚུའི་འཕྱས་མི་བཅས་གྱིས་མཛལ་དར་དང་...
 ཉིན་གསུམ་སྐགས་དེམ་བཞིན་སྤུལ་བས་དབྱིས་བཞེས་གནང་།

དེ་རྗེས་ཆེན་གྲོང་མ་ཆེན་པོ་དང་། རྒྱལ་ཕུམ་ཉྱང་མའི་ཉུ་ནས་རྒྱ་
 ལའི་ལྷ་མ་མཚོག་ལ་མཚམས་བྱ་འཁྱལ་བར་ཆེད་མངགས་ཆེན་སྤུལ་མམ་...
 བན་གཉྱང་གནང་མཛེད་དེ་མཛལ་དར་དང་། བ་བཟའ་སྐྱོན་འཕྱག་ཆར་
 འཁོར་དབུ་ཡོད་སྐགས་གནང་ཆ་བཙུལ་བས་འགྲོང་ས་མཚོག་ཡོར་བཞེངས་

ཉེ་ལེ་ཅིང་ཚུགས་ཀྱི་ཞལ་གཟིགས་ཐོག་ཕྱི་ཕྱག་དབྱ་ཕྱགས་མཛད་པ་དང་།
 མོང་མ་ཡུམ་ཡུམ་གཉིས་ལ་ཕྱགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་བའི་ཆབ་ཤོག་དང་། ཁ་
 བརྟགས་ནང་མཛད་ལེར་ཤོ། རྟོན་པའི་སྐུ་བརྟན་བཅས་འབྱུང་གནང་
 མཛད།

དེ་ནས་ཤིང་རྒྱལ་(1905) ལོར་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་སོག་ཡུལ་རུ་
 བཞུགས་ཉེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱར་ཞིང་། མཛད་འཕྲིན་མཆོག་
 རྟོན་ཚུགས་བཞི་ཀྱན་ཏུ་ཁྲབ་པས་དང་ལྷན་སྦྲེ་པོ་ཀྱན་གྱིས་དད་གུས་ཆང་
 མཛད་དང་ཟང་མིང་གི་འབྱུང་བ་གྲངས་ལས་འདས་པ་ལུལ།

རྒྱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་སོག་ཏུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་ཅུ་གཉི་རྒྱལ་སར་
 ཐེབས་ཅིས་གནང་ཕྱགས་སྐྱར་ཆོད་ལྷན་ཡིག་རིལ་ཁག་ལ་ཞིབ་པར་བརྟག་
 སྐབས་ནནས་རྒྱལ་དེ་རིགས་ཅ་བ་ནས་མཛད་པ་མ་ཟད། རྒྱས་དེར་ཕྱི་ཅུ་གཉི་
 མིང་གཞུང་གིས་ཀྱང་མཛད་ས་མཆོག་དང་རྒྱར་བོད་རྒྱ་མིར་ལོག་མཛད་
 དཔོན་པའི་རེ་བ་མང་ཅས་བརྟན་ཞིང་། རྒྱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་གཞུམ་
 པ་ཆེན་པོའི་ནམ་ཐར་རོ་མཆར་ཕྱིར་བར་འཁོད་པར་གཞིགས་ན། རྒྱ་ལའི་
 བླ་མ་རིམ་བྱོན་དང་། ཁལ་ཁ་རྗེ་བརྟན་དམ་པ་སྐུ་ཕྱིར་རིམ་བྱོན་ནས་
 ཀྱང་ལན་ཚུན་བླ་སྒོལ་སྐུ་ནང་དག་པའི་གནས་ཁོ་ན་ཡིན་གཤིས། སྐབས་
 དེར་ཡང་དང་ཐོག་ཁལ་ཁ་སྐུ་སྒོས་ཆང་མས་མཆོམས་ཞུ་དང་ཐེབས་བཞུ་
 རྩ་མེ། བཞུགས་སྐབས་ཐེབས་སྐྱིལ་སོགས་དང་པས་ཀྱན་སྒྲངས་ལར་རྒྱའི་དགེ་
 མཆོག་དུ་ཅིག་ཕྱར་ཏུ་བྱུང་ཞིང་། སར་ཡང་མཆོམས་རྟགས་འབྱུང་གནང་
 གུ་ཞོམ་པ་བརྒྱལ་བ་སོགས་མོ་བཟ་ལ་གཞིགས་པའི་བཀྱར་གསོན་སྐུན་
 མཛོང་མི་དམན་པ་མཛོང་ཅང་། སྐལ་དེའི་སྐུ་པོ་མཆོག་དམན་མཐའ་དག་

གིས་ཀྱི་ཡའི་ཐ་མ་མཚོག་ལ་མི་ལྷ་རྩུ་ར་ལེན་དང་ཚོག་འབྲེལ་སྟོན་ལྷན་གིང་།
 གང་གི་མཛད་འཕྲིན་དང་མཚན་སྟེན་ལྷན་གི་ལྷན་ལྷན་ཆེ་བས་ཁལ་
 ཁ་རྩེ་བཅུན་དམ་པ་སྟགས་མ་རངས་པར་། ད་པ་འབྱུང་བའི་ནམ་པ་བྱུང་...
 རྩེ་རྩེ་མའི་ཐ་མ་མཚོག་གི་ཡུལ་གི་པའི་ག་། རྩེ་དང་སྟེ་མཐུན་ཏུ་འདྲ་...
 མ་མག་འཕེན་པ་སྟགས་འཕྲིན་རྩེན་མ་རངས་པའི་དང་ཚུལ་བཅུན་སྟེན་...
 ཁལ་ཁ་རྩེ་ཁལ་ཁག་པའི་དང་། རྩེ་བཅུན་དམ་པའི་ཞབས་གས་རྟམས་ནས་
 མོང་ས་མཚོག་ལ་དམོངས་ལེལ་རིམ་ལྷན་མཐར་། ཁལ་དེའི་དཔོན་རིགས་
 མལ་ཆེར་ཆོས་འབྲེལ་མོབ་པའི་སྟོབ་མར་སོང་སྟེ་མས་ལྷ་ཡུལ་གས་བཅུན་...
 བུལ་མ་འབྲེལ་པའི་ལྷ་དོན་མཐོན་པུ་ལ་མོབ་པའི་ལྷ་ཆོས་ ༧ རྩེན་ཀྱི་ཡའི་
 ཐ་མ་མཚོག་དཔལ་ལྷན་ཐེག་ཆེན་མིང་གི་འབྱུང་པའི་ཡུལ་གི་པའི་མཐུན་...
 འཕམ་རྩེ་ཁལ་ཁ་ལྷ་མི་དང་། མཁན་པོ་ཆེ་རྩེ་ལྷན་མཛད་ནོ་ལོན་། རྩེ་
 ཐ་མ་གཞིས་སྟགས་ཐ་དཔོན་གཙོ་བྱ་ཏུ་མ་དང་། ཁལ་ཁ་རྩེ་བཅུན་དམ་
 པའི་ཞབས་འབྲིང་པའི་བཅུ་རྩེ་པའི་ལྷ་ཆོས་ལྷན་པའི་ལྷ་ཆོས་དང་། དཔོན་
 འབྲིང་གི་འབྲེལ་པ་གང་གཟུང་ལུ། དེ་རྩེ་དང་ལྷན་ཐུ་མ་ཏུ་མར་
 བཀའ་དབང་བཅུལ་པ་སྟོན་བཅུན་མིང་ལ་མན་པའི་མཛད་པ་རྩེ་ཆེར་མེལ་
 ཞིང་། ཐོན་ལྷན་སྟེ་ས་དེར་ཆེན་ལྷན་དབྱང་མིང་གིས་རྩེ་ཡའི་ཐ་
 མ་མཚོག་གང་སྟེ་ཐོན་ལྷན་ཐོན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་ལྷན་པའི་དང་།
 ཐ་མཚོག་དབང་སྟགས་མཐུན་དམ་གཙོ་བྱ་བྱུང་བ། དེ་བཞིན་ཐོན་པ་
 གནས་མིང་གཞུང་གིས་ལྷན་ཐུ་ཆེ་ལྷན་ཐོན་ལྷན་ཐོན་པའི་དང་། ཐོན་པ་
 ཐོན་པའི་ཐོན་ལྷན། ཐོན་པའི་ལྷན་ཐོན་པ། གང་གིས་ཐོན་པའི་ལྷན་

དེ་ལ་དཔུག་གི་འབྲུག་མི། ཅེ་ནས་རྒྱལ་ལྷན་ཆེན་གི་གཞིར་པ། བཟ་གིས་
 རྒྱན་པོའི་འབྲུག་མི། གར་པ་མི་དགུ་བཅས་ཀྱི་ཚལ་གི་ཤར་ཁྱེར་དཔེ་པོ་
 རྒྱ་ཁྲ་རལ་ཏུ་གདན་ཁྱེར་པོར་པ་བཅས་མོང་གསལ་གནས་ཚུལ་དེ་དག་
 གིས་རྒྱན་པས་འཁོར་ས་མཆོག་ནས་པོད་ཏུ་འཕལ་མར་ཁྱེར་ཚལ་ཐེབས་...
 རྒྱའི་ཞལ་བཞེས་མཛད་ཅིང་། འོན་ཀྱང་དབྱིན་རིས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་པོད་ཏུ་
 ཁྱེར་ཐེབས་གནང་བར་ངོ་མོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པར་བརྟེན་སྤྱི་མ་...
 1906 པོད་མེ་རྟ་པོའི་རྒྱ་གཞིས་པའི་ཆེས་པུ་དགུ་ཉིན་གྱང་དབྱིན་རིས་
 གིས་མོང་མར་རྒྱན་ཏུ་ཐུལ་བའི་ནང་འོང་དོན་“རྒྱ་གར་གི་རྒྱལ་དམག་
 ཅུང་ཐུང་གིས་རྒྱལ་ཏུ་ཐབ་ལ་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མས་ཐུ་ཅ་ཐུ་དང་འབྲེལ་ཐུག་...
 གནང་བ་དེའི་ཐད་ལ་ང་ཆོ་དབྱིན་རིས་ལ་ལན་སྒྲག་ཐབས་ཡོད་ཅེས་མོང་
 གི་འདུག དཔུ་ཐུལ་དེ་ཐོན་རིགས་ཉན་གྱིས་ཆད་གཅོད་བྱས་པར་གཞིགས་
 བ་རྒྱ་དང་མེད་གཞུང་གིས་ཐར་པོད་ཏུ་འགྲོ་མུང་མཐའ་མ་ཏུ་ཉ་ཉེ་ལམ་
 ཐར་ཡང་པོད་ཏུ་དམག་རྒྱུད་ལམ་ཐིག་ཆད་ཞིབ་བྱེད་པར་བཏང་བ་པོད་...
 ཅེས་མོང་གི་འདུག དནས་ཚུལ་དེ་རིགས་ལ་འཕྱུས་ན་དབྱིན་རིས་པོད་ཏུ་
 དཔུང་རྒྱུད་བྱེད་པའི་ཉམས་ཐེམས་ཉིན་དེ་ལས་ཉིན་དེ་བཞིན་རེ་ཆེར་འགྲོ་
 གི་འདུག་པས་འབྲུག་རྒྱུན་རྒྱུང་རིགས་མི་ཡོང་བ་བྱེད་ཆེད་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་...
 པོད་ཏུ་ཁྱེར་ཐེབས་གནང་པར་འཁོག་ཐབས་སམ། ཡང་ན་པོའི་ཏུ་
 གདན་ཁྱེར་ནས་བཞུགས་ཐུ་འདུག་ཐབས་གནང་རོགས་”ཞེས་ཞུས།
 རྒྱལ་པོ་འཁོར་ས་མཆོག་རྒྱ་ཁྲ་རལ་ནས་ཆིབས་པ་བརྒྱུར་ཏེ་ལམ་པར་...
 གནས་ཆེན་ཁག་ལ་དཔུགས་གཟིན་དང་འབྲེལ་རིམ་བཞིན་ཐི་མིང་ཏུ་ཐེབས།
 ཐུལ་དེར་ཐེམས་རྒྱལ་པོར་རྒྱ་མི་མང་ཡོངས་ནས་བཞུ་བ་དཔུགས་རྒྱས་ནས་

བསྐྱེད་བཀྲུང་ཞབས་རྟོག་ཚད་མེད་ལྷན་ཤིང་། མོད་གསལ་གནས་ཚུལ་གྱིས་
 རྒྱུན་པས་ཆེན་མོད་མ་ཆེན་པོས་བརྒྱུར་དུ་བཀའ་བཏང་བ་ལྟར་༡མོད་ས་་་
 བཙུག་དང་རྒྱ་བཅར་ནམས་ཆེ་རྒྱ་འབྲུག་དུ་ལོ་གཅིག་ལྷག་ཅམ་བཞུགས།
 དེ་རྗེས་༡མོད་མ་གོང་ལྷ་དང་རྒྱལ་མོ་ཆེ་ཞི་བད་ཉེ་ནམ་གཉིས་ཀྱི་.....
 བཀོད་མངགས་ལྟར་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་རྒྱ་འཁོར་དང་བཅས་ཟི་མེད་ནས་ཆིབས
 ཁ་བརྒྱུར་ཏེ་མེ་ཅིང་དུ་མེབས་པའི་ལམ་བར་ལན་གྲུཅ་དང་། ཤིས་ཨན།
 མེན་ཐུང་འགས་བརྒྱད་རྒྱ་ནག་དེ་པོ་ཆེ་ལྟར་གནས་གཞིགས་སྤྱི་མེབས་་་
 པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ལྷའི་རྒྱལ་ཁག་གིས་ཤེས་འཕལ་འཆར་མན་དང་། རི་
 མེན། ལྷ་ཅ་རྒྱ་འགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་དང་དད་ལན་རྒྱུ་པོ་འགའ་ཞིག་
 རྒྱ་ནག་དེ་པོ་ཆེ་ལྟར་མོད་ས་བཙུག་མཆོག་མཆལ་བར་འོངས།

༡མོད་མའི་རྒྱ་ཆེན་རྒྱུན་ཁི་དང་། སན་ཤི་ལྷན་ལྷུང་བརྒྱད་མོད་
 བ་ལྷུང་སྤྱན་ནམ་གཉིས་ཀྱི་གསེར་ཡིག་མེབས་དམོངས་བཞིན་ས་རྒྱལ་.....
 (1908)མའི་རྒྱ་བརྒྱན་པའི་ཆོས་ཉིད་བརྒྱན་ཉིན་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་བཙུག་་་
 དང་རྒྱ་འཁོར་ཞབས་འཁྲིད་བཅས་དེ་པོ་ཆེ་ལྟར་མེ་ཅིང་དུ་ཆིབས་ཁ་་་
 བརྒྱུར་པའི་སྐབས་སྤྱི་དེ་པོ་ཆེ་ལྟར་ཁ་སྤྱོད་དང་། དཔོན་རིགས་དཔོན་པའི
 ལས་ལྟེ་བཅས་ཀྱིས་མེབས་སྤྱི་ལ་གཟུང་རྒྱས་ལྷན་ཏེ་དེ་ཆེ་ནས་མེབས་མོན་་་
 བརྒྱུར་ས་ཤིང་། ཁོན་ཏུ་ནས་མེ་འཁོར་དུ་ལྷགས་ཏེ་མེབས་སྐབས་ལམ་
 འཁལ་ས་གནས་བབས་ཚུགས་ཁག་གི་ཞི་དག་རྒྱ་ཆེན་དང་མི་མང་གིས་་་
 བརྒྱ་བ་གང་ལེགས་ལྷན་ཤིང་། རྒྱ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་གསུམ་ཉིན་མེ་ཅིང་
 རྒྱགས་དེ་རྩོ་རྒྱ་གས་ཆན་ལན་མེ་འཁོར་བབས་ཚུགས་སྤྱི་མེབས་སྐབས་ཆེན་
 ལྷང་དབྱང་གི་འཕེལ་ཡོད་ཞི་དག་རྒྱ་ཆེན་ཁག་དང་། དཔོན་མེ་ཁག་གི་

644

གྲླ་མ་མཚོག་གིས་འཁོར་མའི་ཡུལ་ལ་བྱུག་རྟེན་དུ་རྟོན་པའི་སྐུ་བརྟན་དང་
 མཁའ་དར་འབྲུལ་གནང་མཛད། ཁོར་མའི་ཡུལ་ནས་རྒྱར་རིག་པོ་ཆེའི་
 རྩེད་པ་ཞིག་དང་མཁའ་དར་དྲི་མེད་སྐུས་ལེགས་ལྷིག་འབྲུལ་གནང་མཛད་
 དེ་བརྒྱགས་གདན་ཚོག་འཁོར་འབྲུལ་ཐན་རྟེན་འཚམས་འདྲིའི་བཀའ་ཚལ་
 གནང་ཤེས་གནང་། དེ་ནས་རྒྱ་ལའི་གྲླ་མ་དང་། སྐུ་བཅར་མཁན་པོ། ཞབས་
 འཁྱེད་པའི། གསུང་སྐུར་པ་བཅས་ལ་འཁོར་མས་མཁའ་འབྲུད་གནང་
 ཚོག་ཐན་རྟེན་བཀའ་ཚལ་མཛད་ཅིང་། རྒྱ་ལའི་གྲླ་མ་མཚོག་གིས་
 འཁོར་མ་གོང་ལྷ་དང་ཡུལ་ཆེ་ཞི་མའི་རྒྱ་མཚོག་ལ་ཤོད་ཀྱི་བྱ་བ་རྩ་ཅང་
 གལ་འགའ་ཆེ་བས་ལས་དོན་མཐའ་དག་ཤོད་བརྒྱགས་ཨམ་པན་བརྟུན་དེ་
 ལྷ་དཔོན་ཆེ་ཉག་རྒྱ་འཁོར་གཞི་རྩ་ཅང་ཆེ་བས། སྐད་ལྷན་ལས་དོན་གལ་
 ཆེ་ནམས་ཤོད་བརྒྱགས་ཨམ་པན་བརྟུན་མི་དཔོན་པར་དོས་ནས་འཁོར་མ་
 ཆེན་པོར་ཐད་ཀར་གསེར་རྟེན་རྟེན་ཚོག་དམ་མི་ཚོག་ དེ་རྒྱར་བྱས་ན་
 རྒྱ་ཤོད་གཞིས་ཀྱི་མཐུན་ལམ་དམ་པོ་དང་རྒྱར་བ་རྒྱར་འདེགས་ཀྱིས་ཤོད་ཀྱི་
 ས་ཆ་རྒྱར་རྒྱར་བྱེད་རྒྱར་ཐན་ཚོགས་ཡོང་ཤེས་དེད་ཅེས་ལྷན་བྱུང་། དེའི་
 ཐད་ལ་སྐུལ་དེར་གྱིག་མིན་གྱི་ལན་དང་ཡང་མ་གསུང་། དེ་རྩེས་མི་
 ཉན་པོན་ཞེས་པའི་ལས་བྱུངས་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་གྲླ་མ་མཚོག་ལ་ལྷག་ཚོག་ནས་
 པན་ཚོ་སྐུལ་བར་“ཁོར་མའི་བཀའ་བཞིན་རྒྱ་ལའི་གྲླ་མས་རྒྱལ་ཡུལ་རྟོར་”
 མའི་རྒྱའི་འབྲུངས་སྐར་ཚོག་ལུས་འདུད་ཆེན་པོ་ལྷན་པས་བདག་སྐུབ་.....
 གནང་ཤེས་གིང་། ཤོད་རྒྱ་ལྷན་མེད་ས་རྩེས་པ་དག་ཤོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱིས་ས་
 རྒྱལ་ལ་བཅི་སྐུར་སྐར་ལས་ནན་ཉན་ཆེ་བ་བྱེད་པའི་རེ་བ་ཡོད། ལྷ་བ་
 ཆང་མ་ཁོར་མར་ཐད་ཀར་གསེར་རྟེན་མཚོན་པར་ཤོད་བརྒྱགས་ཨམ་པན་

བརྒྱུད་དེ་ལྷན་སྦྲེལ་པ་ཀའ་ལན་སྒྲུབ་དགོས། དེ་དོན་ཡིད་འཇགས་ཀྱིས་”
 ཞེས་མེད་པས་རྒྱལ་དབང་ལྷན་པ་ལྟན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ཆེན་གྲུང་དབྱེད་མིན་
 གཞུང་ལ་སྒྲུགས་ཡིད་ཡོངས་ཀྱི་ཆད་དེ་སྒྲུགས་སྒྲོ་མི་བདེ་བར་རྒྱུར། དེ་
 བས་ཀྱི་ལོ་ལོ་ལ་ལོ་བར་གོང་ལ་གོང་ལྷ་དང་ལྷན་ཆེ་ཞི་མའི་ཀྱང་སྒྲ་རྒྱུ་
 ཀྱི་དགོངས་པ་རྒྱགས། ཟ࿳་ལོ་ 1908 ལོའི་ཟ࿳་ 10 པར། གོང་ལ་
 གོན་གྲུང་གཤེད་ཁྱིམ་མངའ་གསོལ་བས་ཆེན་གྲུང་དབྱེད་མིན་གཞུང་གི་.....
 དབང་འཛིན་པ་དབང་གི་འགལ་བ་སྤར་ལས་ཆེས་ཆེར་ཁྱེད། ཅུས་དེར་
 བཀའ་བཀག་གིས་མི་སྤྱོད་ཆེད་མངགས་པ་ཉར་ཉེ་གོང་ས་མཚོག་འབྲལ་ཏུ་ཉ་...
 སར་ཆེབས་བརྒྱུད་ཡོད་པའི་ལེ་པ་ལྷན་གིང་། ཆེན་གྲུང་དབྱེད་མིན་
 གཞུང་གིས་མོས་མཆུན་ཤུན་པ་བྱུར། ས་ཟ࿳་ལོ་ (1908) ལོའི་ཟ࿳་པ་ལྷ་
 བར་རྒྱ་ལོའི་ཟ࿳་ལ་སྒྲ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ལེ་ཅིང་ནས་ལོད་ཏུ་ཆེབས་ཁ་...
 བརྒྱུད་ཞིང་། ཆེན་གྲུང་དབྱེད་མིན་གཞུང་གིས་སྤར་སྒྲོ་ལྷན་གྲུང་མང་སྒྲ་
 གྲུང་མེ་འཁོར་བས་ཆུགས་ཀྱི་མེབས་སྒྲེལ་ཏུ་བར་བཏང་། དེ་ནས་རིམ་
 བཞིན་རྒྱ་ལོའི་ཟ࿳་ལ་སྒྲ་འཁོར་དང་བཅས་སྒྲ་འབྲལ་བྱམས་པ་ཁྱིམ་ཏུ་.....
 མེབས་འབྲལ་ཏེ་དེལ་དང་གསོལ་ཐབ་ཀྱི་ཡོ་ཆས། དཔུ་གྲུང་སྒྲོགས་
 མེབས་ལས་སྒྲུགས་མཁོའི་རིགས་ཉི་སྒྲུབ་མཛད་དེ་ཡོད་ལ་ཆུར་ལོག་གནང་
 རྒྱུའི་སྒྲ་སྒྲིག་མེགས་པར་མཛད་ཅིང་། ས་ཟ࿳་ (1909) ལོའི་ཟ࿳་གཟུང་
 བའི་ཆེས་དཔུ་ཉིན་ལ་གོང་ས་མཚོག་གིས་པཀའ་ཁྲོན་ལྷ་མ་ཆད་ཁྱིམ་པ་.....
 དང་། བཀའ་ཆེན་རྒྱ་ལོའི་ཟ࿳་ལ་སྒྲུགས་པ། གནད་ས་ཁག་གི་འབྲུག་མི།
 ཡོད་དམག་ཁག་གཅིག་བཅས་ལས་ཁྱིམ་མི་སྤྱོད་ཁག་དང་མོ་དེ་ཡོད་ཏུ་.....
 མངགས་ཤུད་མཛད། དེ་ནས་ཟ࿳་ལོའི་ཆེས་པོ་སྤྱོད་ཉིན་རྒྱ་ལོའི་

ལྷ་མ་སྐུ་འཁོར་དང་བཅས་ཆེ་སྐུ་འབྲུག་ནས་ཆིབས་ཁ་བསྐྱར་ཞིང་། ལྷ་མ་
 དེའི་མེར་སྐྱེད་པོ་ནི་རིགས་དང་དང་ལྷན་སྐྱེ་སྐུ་ཕྱངས་ཀྱིས་སྐུ་ཆེ་གསལ་མ་གྱིས་
 ལྷ་མ་དང་མེབས་སྐྱེལ་ལྷ་མ་ཞིང་། དེ་ནས་ལྷ་མ་པའི་ཆེས་པོ་ཆེ་ཞིན་
 ལྷ་མ་པའི་མཆོག་གར་མེར་མེབས་སྐབས་པོར་སྐུ་ལྷ་མ་ཞིན་གཞུང་གི་མེས་པོ་
 གདན་ལྷ་བཀའ་ཞོན་ལྷ་མ་ཞོ་བཟང་འཛིན་ལས་སྐབས་ཀྱི་མེར་སྐྱེད་པོ་
 རིགས་དང་ལྷ་མ་པའི་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་
 རིགས་མི་མང་གིས་ལྷ་མ་པའི་མཆོག་ལ་བསྐྱེད་པའི་དགའ་ལྷན་ཞིན་མེས་པོ་
 འབྲེལ་གྱི་ཆོགས་ཆེན་ཆོག་ཏུ་ཆལ་འཕྱུར་བསྐྱར་དང་། ལྷ་མ་པའི་མེ་ག་
 སྐབས་ཀྱི་གཞིགས་མོ་སྐུལ་། ལྷ་ 5 ཆེས་ 18 ཞིན་གར་མེ་ནས་མེབས་རྒྱུ་
 མོན་ཏེ་རིག་བཞིན་ནས་ཆུའི་ཉེ་འབྲུག་ཁ་ཆར་ལ་ཞེར་ཏུ་མེབས་སྐབས་པའི་
 ཆེན་རིག་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཆལ་མཆོན་གཞིར་སྐྱུག་པ་དང་། སྐུ་ལྷ་མ་པའི་མེ་
 མཆོར་སྐུ་ཀམ་པའི་ཏྲ་ཁང་རྒྱ་སྐུ་ལྷ་མ་པའི་མེ་སྐུ་ལྷ་མ་པའི་མེ་སྐུ་ལྷ་མ་
 སྐབས་པོར་གྱི་དཔོན་རིགས་ཆེ་ལྷ་མ་པའི་མེབས་སྐབས་བཅས་ཞིང་། ལྷ་
 དེའི་ལྷ་པའི་མེར་སྐྱེད་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་
 འཁོར་དང་བཅས་པ་ནས་ལྷ་མ་པའི་མེབས་སྐབས་པའི་ཆེན་ཆོ་བཟང་སྐུ་ལྷ་མ་
 ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་དང་། པོར་བཞུགས་ལམ་ལན་གྱི་སྐུ་ཆལ་སྐུ་ལྷ་མ་པའི་མེ་
 ཞིང་། དཔུགས་གཙང་མདའ་དཔོན། མེར་སྐྱེད་མི་མང་བཅས་
 ཀྱིས་དགའ་བསྐྱེད་གསལ་ལྷ་མ་པའི་མེར་སྐྱེད་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་
 བཅས་པ་མེབས་སྐབས་པའི་མེར་སྐྱེད་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་
 མེབས་འཕྲལ་པའི་ཆེན་ཆོས་ཆུང་ཆུང་མཆོན་པ་དང་སྐུ་ལྷ་མ་པའི་སྐུ་ལྷ་མ་
 གཞིས་ཀྱི་མཆོད་དང་དང་མཆོད་པའི་མེར་སྐྱེད་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་ཆེས་པོ་

མཁས་ཀྱིས་པར་བསྐྱིགས་ཏེ་༡༩༩༠་ལ་མཚན་བདེ་ཐུག་ངང་ཕྱིར་ཐེབས་པ་ལ་.....
 གནང་བར་དགའ་སྟོན་ཆེན་པོ་འབྲེལ་ཞུས་པས་ཐུགས་ཀིན་ཏུ་དཔྱེས་ཤིང་།
 སྐབས་དེར་རྒྱ་ཡིའི་ཐུ་མ་མཚན་ཕྱི་མོག་དང་མེ་ཅིང་མོགས་སུ་ཐེབས་པ་དེར་
 བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་འཛུར་སྟོན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡུང་བ་ནི། གྲང་དཔྱིན་
 ཐང་བོད་ཏུ་འཛུར་རྒྱུ་མོད་བོད་ནང་ཁྱུ་ཏུ་བཅས་སྐྱིག་མོག་བོད་སྐྱོར་བའི་...
 བྱེད་ཐབས་གསར་པ་དོན་ཆེན་དུ་དཔྱ་བཞོན་ཏེ་མིང་དབང་ཚུར་ལེན་...
 དམོས་ཐེར་བ་དང་། བཅན་ཤིང་གིས་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་དང་མོམས་གཤིས་
 དང་ལེན་བྱེད་འཇུག་པ་མོགས་ཡུང་དབྱང་མོང་མའི་མིང་གཞུང་ན་རིམ་གྱི་
 མིང་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་འདུ་ལ་བྱེད་པ་མང་ཅི་མ་སྟེལ་ཞིང་། དེ་རྒྱུས་ལན་ཡུས་
 གྱིས་ཨམ་བན་ཡུས་རྒྱུས་ཅ་བའི་ཆ་ནས་གྲང་དཔྱིན་ཐང་གི་མིང་རྒྱལ་གསར་
 པ་འག་ལེན་བཟུང་བ་དང་། དེ་མཚུངས་གྲུ་འོ་འར་ཡུང་གིས་ས་འགྲོའི་
 ལམ་ཐུགས་མེད་པར་བཞོས་ཏེ་དཔོན་རིགས་མངགས་གཏོང་ལམ་ཐུགས་...
 འཇུགས་པའི་བྱེད་ཐབས་དེ་དར་ཅེ་མདོ་དང་། མི་ཐང་། འཕལ་། མེ་
 དགེ་མོགས་མོད་རིགས་ས་ཁྱུ་ཏུ་དཔྱ་ཐུགས་ལ་བཞེན་ནས་ལག་བཟུང་...
 ཡུས་རྒྱལ་ཐུ་མོད་མི་རིགས་དབང་འགལ་བ་ཆེས་ཆེར་ཕྱིན། ད་ཏུང་
 ཆེན་གྲང་དབྱང་མིང་གཞུང་གིས་གྲུ་འོ་འར་ཡུང་མོད་སྟོན་ཨམ་པ་ན་དང་།
 མི་ཁོན་དང་ཡུན་ནན་མཐའ་མཚམས་དོན་གཅོད་སྟོན་ཆེན་པོ་ལ་བསྐྱོད་གཞག་
 ཡུས་པ་མ་ཐང་། མི་ཁོན་སྐལ་དཔལ་གི་ཁོངས་ནས་ཐུག་ཐུག་བརྒྱལ་བྱེད་ཐབས་
 མི་ཉིས་སྟོང་ཅི་མ་དཔལ་སྐར་ཁག་གཞུག་ལ་བཞོས་མོག་ས་བུ་(1990)
 མའི་རྒྱ་ཐུག་པར་བྱིན་ཏུ་ནས་དོན་མོན་ཕྱིས་དར་ཅེ་མདོ་དང་། ཆབ་
 མདོ་འཛུང་སྟོན་པར་བཟང་། གྲུ་འོ་འར་ཡུང་གི་དཔལ་མི་རྒྱལ་སྟོན་

ལང་འོངས་པའི་ལམ་པར་མི་མང་ལ་མཁར་གཙོན་ཚད་མེད་བཏང་། དཀར་
 བཀ་དབྱེ་བ་མ་ཐུ་བར་མི་མང་པོ་བསད་པ་དང་། དེས་པོ་འཕྲོག་པ།
 ལྷག་པར་ཏུ་ཚོས་བྱེད་སྤྱོད་པུ་ནམས་ལ་རབ་ཏུ་སྤང་བྱས་བཅས་བྱས། དེ་
 བས་པུ་ཚིན་གྱུར་དབྱར་མིན་གཞུང་དང་། བོད་ས་གནས་མིན་གཞུང་
 གི་དང་འཛིན་པའི་དབང་གི་འབྲེལ་བའི་ཤིན་པའི་ཆེ་ལྷག་ཏུ་སྤང་བར་
 བཞེན་ཐུ་ཐུལ་བས་བོད་ཀྱི་ནང་མིན་ལ་ཐེ་ཐུས་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་གསར་
 པ་ཞིག་ཉིད་ཅིང་། བོད་གསལ་གནས་ཚུལ་དེ་དག་ལ་བཞེན་ནས་རྒྱ་ལའི་
 ལྷ་མ་མཚོག་གིས་ཆིན་གྱུར་དབྱར་ལ་ཡའོ་འར་ཐུར་གི་དམག་མི་ནམས་ཐུར་
 འཐེན་དཔོན་པའི་དེ་བ་བཏོན་གནང་མཛད་ཅིང་། ས་བུ་(1909)
 མའི་རྒྱ་དཔུ་པའི་ཚོས་བཙུ་གཏིས་ཤིན་པུ་ལའི་ལྷ་མ་ཐུ་འཁོར་དང་.....
 བཅས་ནག་ཚུ་ནས་ཆིབས་རྒྱུ་ཚོན་ཏེ་འདམ་གཞུང་དང་། ར་སྤྱོད་།
 བྱར་ལྷག་ཡུར་མོགས་བཞུད་ལྷ་པར་ཐུར་མོག་ཐེབས། རྒྱ་བཙུ་པའི་ཚོས་
 ལྷ་མ་ཐུ་ཤིན་པའི་ཉི་འདམས་ལྷ་ཐེབས་སྐབས་བོད་བཞུགས་ཞམ་བན་
 ལན་ཡུས་དང་དེ་མིན་ལས་རྒྱལ་ནམས་ཐེབས་པུར་བཅའ་ཡང་རྒྱ་ལའི་
 ལྷ་མ་མཚོག་གིས་ཐུན་བྱིས་མ་གཞིགས་པའི་ཚུལ་མཛད་དེ་ཁ་ཡ་ཅམ་ཡང་
 མ་གཞན་རར་ཐེབས་པར་ཡགས། བོད་བཞུགས་ཞམ་བན་ལན་ཡུས་ཁོང་
 ཁྱོད་མེ་ཐུ་རབ་ཏུ་འདར་པའི་ནུ་ལའི་ལྷ་མས་ལྷ་ཏུ་ལྱའི་མཚོན་ཆ་.....
 དཔོན་ཡོད་ཅེས་པའི་དེ་ཆེ་མོ་ཡང་ཏུ་ཞམ་རན་པོ་བསྐྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཆས་
 བསྐྱེད་པའི་བྱས་ཡུར་ནང་ཡང་མ་ཚོན་ཞིང་། ལྷ་མ་ཡང་ནག་ཚུར་མི་ལྷ་
 ཆེད་མངགས་བཏང་ཐོག་སྤྱོད་ཆས་འདས་ཐོགས་པའི་བསྐྱེད་པའི་བྱས་ཡུར་.....
 མཚོན་ཆ་ལྷ་གཏིག་ཡུར་མ་ཚོན་པར་སྤྱོད་ཆས་མང་པོ་བོད་བཞུག་ཏུ་སྤང་།

དེ་ནས་རྒྱ་ཡའི་ལྷ་མས་ཐོད་བརྒྱགས་ཨམ་བན་སོགས་ལ་འབྱུ་རིགས་དང་་་
གཟན་ཆག་སོགས་མཁོ་འདོན་བྱེད་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་མཐ་སྟེ་མན་ཚུན་་་
དབར་མི་དང་རྩ་ལྟ་བུར་མཐུན་ཐབས་མེད་པར་བྱར།

རྒྱ་ཡའི་ཡའོ་འར་བྱང་གི་དཔག་དཔུང་ནམས་ཆབ་མདོ་ནས་ལྟ་་་་
མའི་ཚུགས་སྤྱ་འོངས་སྤམས་བཀའ་ཤག་ནས་ཐོད་དཔག་དང་། ལྷ་ལ་
དཔག་སྤྱིག་འཇུགས་ཀྱིས་འགོག་ཀོལ་ཇི་ལྟར་བྱས་ཅུང་ཐོད་དཔག་ནམས་་་
མམ་སྟེ་དཔག་དཔུང་དེ་དག་རིམ་བཞིན་ལྟ་མའི་ཚུགས་སྤྱ་དཔུང་བརྒྱད་་་
བྱས་ཏེ་ལྷགས་ཁྱི་(1910)ཡར་བྱི་ཟླ་ 2 པར་གོང་པོ་རྩ་མདར་འབྱར་་་
སྐབས་ཁྲལ་དེའི་ཐོད་དཔག་གིས་འགོག་ཀོལ་དྲག་པོ་བྱས་ཤིང་མཐར་ཐོད་
དཔག་བརྒྱ་ལྟག་སྟོག་ཤོར། དཔག་དཔོན་བཅོ་བརྒྱད་ཅམ་སྟེ་བཅད་དེ་
མགོ་པོ་ཁྲོམ་སྟོན་བྱས་པས་མི་ནམས་སྟིང་ཚ་འདར་བཞིན་དབར་མེད་རྩ་
མགོ་བྱར།

དེ་ནས་ཡའོ་འར་བྱང་གི་འགོ་དཔག་ནམས་ལྟ་མའི་ཚུགས་སྤྱ་ལྟ་་་་
མཐུད་ཡོང་སྐབས་རྒྱ་ཡའི་ལྷ་མ་མཚོག་གིས་རང་འབྱལ་རང་ཐོད་བརྒྱགས་
ཨམ་བན་གྱི་ལས་རྒྱས་སྟོན་ཆེན་ལུན་ཅུང་ཡའོ་ཅེ་མོ་བྱང་ཆེན་པོར་་་
གདན་དྲངས་ཏེ་ཐོད་ཚུགས་ནས་ལམ་འཁེལ་ས་གནས་ཁག་གི་ཐོད་དཔག་་་
ནམས་སྟིང་འཐེན་བྱེད་རྩ་དང་། ཐོད་བརྒྱགས་ཨམ་བན་ལན་ལྷས་ལ་བཅི་
བཀུར་བྱ་རྩ། གང་ཅིའི་མཁོ་སྟོད་ནམས་སྤར་ལམ་བཞིན་འབྱལ་རྩ་བཅས་
ཞལ་མཐེས་གནང་ཞིང་། ལས་རྒྱས་སྟོན་ཆེན་ལུན་ཅུང་ཡའོ་མཚོག་གིས་
ཡུང་མི་ཁོན་དཔག་དཔུང་ལྟ་མར་འབྱར་རྟེན་སྟེ་ཆོགས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་
ཡུང་རྒྱུད་དང་། སྤར་ཆ་མི་སྟོར་བ། རྒྱ་ཡའི་ལྷ་མའི་ཚོས་ཀྱི་དཔང་ཆར་

གནོད་འཚེ་མི་བྱེད་པ། ཚས་བྱེད་སྐྱེས་ཀྱི་དཔ་པ་དཔར་གསོད་མི་གཏོང་པ།
 བོད་ཀྱི་བྱ་པ་མཐའ་དག་ནི་བའི་ཐབས་ལམ་བརྟུན་ཐག་གཅོད་བྱེད་སྟེ་.....
 སྐྱེས་ཁས་ལེན་མཛད། བོན་གྱི་བསམ་ལུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ལ་གྲོ་
 འར་བྱུང་གི་དཔལ་མི་རྣམས་དཔག་ཁྲིམས་ཏེ་ཅང་ཞན་སྟབས་སྟེ་སའི་ཤོང་
 བར་འཕྱོར་མ་ཐག་ཏུ་ས་སྐྱར་དཔག་མིར་མེ་མདའ་བརྒྱུ་ཉེ་མི་རེ་བྱུང་...
 བསད། དེ་རྗེས་སྟེ་ཐུན་སྒྲོན་ལམ་ཆེན་མོའི་དོ་དམས་པ་སྟན་ཁར་ཐའི་རིར
 མེ་མདའ་བརྒྱུ་མོག་འཛིན་བརྒྱུ་བྱས་པ་དང་། ལས་རྒྱུ་མེ་བྱུང་
 འཇམ་དབྱེད་སྐུལ་མཚན་དང་སྟན་ཁར་ཐའི་རིའི་ཞབས་འབྲིང་རྣམས་...
 དཔར་གསོད་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་ཆེ་མོ་བྱང་ཆེན་པོར་ཁ་ཤུད་དེ་མེ་མདའ་
 འཇམ་པས་པ། མི་མང་གི་དོས་ཚོགས་མང་པོ་འཕྲོག་བཅོམ་སྐྱེས་བས་
 ཉེ་ས་ཡོངས་སྟེ་མིང་ཆ་ཆེན་པོ་ལངས་ཏེ་རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་མཚོག་མཛད་.....
 ཐབས་དཀའ་བའི་གནས་སྟེ་སྐྱར་པ་བཅས་སོ།

8. རྒྱལ་བ་སྐུ་བ་བཞུགས་སྐྱོ་མཚོ་སྐྱོ་གར་ཏེ་ཁྱོད་སྐུ་ལ་ཐེའ་པའི་
 སྐྱོ།

གོང་ཏེ་སྐྱོས་པ་ཉུང་། གྲོ་འར་སྐྱར་གི་དཔག་མི་རྣམས་སྟེ་སར་
 འཕྱོར་འཕལ་མིང་ཆ་ཆེན་པོ་བསྐྱར་སྟབས་རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་མཚོག་གི་སྟེ་.....
 སྐྱོག་ལའང་ཏེ་ཅང་ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་གནས་སྟེ་སྐྱར་པས་ཐོད་ས་ཤུགས་མེད་
 གཞུང་གི་ཁེར་སྐྱོ་དཔོན་རིགས་གཅི་པོ་རྣམས་བཀའ་སྐྱོས་མཛད་དེ་གནས་
 སྐབས་ཉེན་གཤལ་གནད་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་བྱགས་སྐྱོར་ཤེས་སྟན་སྒྲོན་པ་
 དང་། སྐབས་དེར་ལགོང་ས་མཚོག་ལ་མུང་བྱ་ཞིག་སྐུ་ལ་འཕྱོར་བྱེད་པའི་
 བར་ཏེ་“ཚས་ཀྱི་དབང་ལུང་རང་འཇགས་”ཡིན་བྱགས་ལ་ཐོད་པ་ཅམ་ལས་

སྲིད་དང་ཡོངས་ཀྱི་ཨམ་པན་གྱིས་འཛིན་སྐྱོང་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཁྱེན་ཏེ་
 རྒྱ་མོག་བརྒྱད་པའི་ཅིང་རུ་ཤོར་མར་ཤོར་གྱི་ཚས་སྲིད་ཀྱི་བའི་སྐོར་ལ་ཕྱི་
 ཡོང་ཁྱེན་ཀྱི་པར་ཐེབས་ཅིས་ཀྱི་དུས་ཉེ་མཇུག་ཀྱི་(1910) ཟླ་དང་པོའི་
 ཚས་ཀྱི་ཨམ་པན་ཉིན་གསུམ་ཅིང་རུ་དགའ་ལྡན་གྱི་པ་མེ་སྐོན་སྲིད་ཏེ་མོག་སྐྱོ་
 ཚེད་འཕོད་མཛད་མོག་ཚས་སྲིད་ཀྱི་ཕྱིད་སྐོར་གང་ཅིའི་ཐད་ལས་ཏེ་བཀའ་
 རྒྱུ་དང་འཕེལ་དེའི་ཚུགས་ལས་ཀྱི་ཕྱི་མཇུག་པ་མཁྱེན་རབ་སྐྱོན་ཚས་ཀྱིས་.....
 བསྐྱོན་མངགས་མཛད་ཅིང་དེ་ནས་ནས་ཁྱེད་ཅིང་རུ་ཅེ་མོ་བྱུང་ནས་ནོར་
 ཕྱི་སྲིད་དང་ཚིགས་བརྒྱར་དུ་ཕྱིད་སྐོན་བཤད་སྐྱོར་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་
 རྒྱུ་དང་། ཞོལ་ཁར་དོན་སྐྱེད་སྐྱོན་ཚས་ཀྱིས་། ཚང་ཕྱི་མཁྱེན་རབ་དཔལ་
 བཟང་། བཀའ་སྐོན་དུས་ལྷུང་མེ་བརྒྱན་དཔལ་སྐྱོག་ བཀའ་སྐོན་བསམ་
 མོ་བ། བཀའ་ཚབ་ལྷུང་ཐང་བརྒྱན་འཛིན་དང་པོ་བཅས་དང་ལྷན་རྒྱ་
 ལས་ལངས་ལར་ར་མ་སྐར་གྱི་སྐྱོ་ཁ་མོན་ཏེ་ལྷ་སའི་ཕྱིད་ཚུའི་རྒྱ་བརྒྱད་.....
 དེད་ནས་དཔེ་མཇུག་ཚས་ཅིང་ཡང་བཞེས་ཡོང་མེད་པར་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་ལས་.....
 ཉིན་གཅིག་ལ་ཐེབས་ཤིང་། ཐོད་བརྒྱུས་ཨམ་པན་ལན་ལྷན་གྱིས་ཀྱིས་ལའི་
 ཟླ་མ་ཐོས་ཕྱི་ལ་ཐེབས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཤིས་འཕལ་ཏེ་དཔག་ལུས་བརྒྱ་
 ལྷན་ཅིང་རྒྱུ་འདེད་རུ་བཏང་ཞིང་། ཟླ་མོན་གྱི་དཔག་མི་ནུས་སྐྱོ་རྒྱུ་
 ལྷ་ལྷ་ལྷ་རུ་འབྱོར་འཕལ་གྱི་འཚལ་ཐབས་ཀྱིད་སྐལ་ས་ཤོར་ས་མཚོག་གི་
 བཀའ་ལྷ་སྐལ་དེར་ཚིགས་ཞབས་སྐྱོ་ཡོད་པ་སྐྱོ་བཅར་སྐྱོན་པལ་.....
 གནས་ལྷ་ས་གིས་གཙོས་སྐྱོ་སྐྱོར་རྒྱ་སྐྱོར་དཔག་མི་བརྒྱ་ལྷན་ཅིང་གྱིས་གཙོར་
 མོའི་ས་རོལ་ནས་འཛོག་སྐོལ་མཐའ་གཅིག་རུ་བྱས་པའི་ནང་ཟླ་མོན་གྱི་.....
 དཔག་མི་བརྒྱ་ལྷན་ཅིང་སྐོར་ཤོར་པ་མཐའ་། དེ་ཕྱིད་དཔག་མི་ནུས་

དེ་ཞིག་དཀྱིལ་པོ་རྒྱལ་མ་ཐུབ་པར་ཕྱུག་སྐབས་ནུ་ལའི་ཁྱ་མ་མཆོག་དང་སྐ
 འཁོར་གཙོ་མོ་རྒྱལ་མ་དཔལ་དི་དང་། རྒྱ་དཀར་ཅེ་རྒྱུད་བསམ་མིངས་
 དཀོན་རྒྱ་ཐེབས་ཏེ་བཞུགས་ཞག་དཔུམ་གནང་། རྩི་ཉིན་ཤོང་ས་མཆོག་
 བ་བཟའ་དཔུས་ཆས་བཞེས་ཏེ་ཁ་བ་ཕུ་ཕུག་གང་ལའང་མ་འདོམས་པར་...
 བག་དེ་དངས་ལ་བརྒྱད་དེམ་བཞིན་སྒོ་མོར་ཐེབས། དེ་ནས་ཆིན་ཡུང་
 དཔུང་མིད་གཞུང་ལ་གསེར་སྒྲན་ཆྲིན་ཏེ་མོད་ཀྱི་ལས་དོན་མཐའ་དག་གི་...
 བའི་ཐབས་ལམ་བརྒྱད་ཐག་གཙོད་ཡོང་བའི་དེ་བ་ཆེན་པོ་མཛད་ཡུང་ཆིན་
 ཡུང་དཔུང་མིད་གཞུང་གི་བད་ལན་གང་ཡང་མ་གནང་བ་མ་ཟད། རྩི་
 ཁོན་དཔུག་མི་རྒྱལ་མ་ཁྱིམ་ཆེས་དེད་བཏང་བས་སྒོ་མོར་སྐྱ་མཐུད་བཞུགས་
 ཐབས་བལ་བ་དང་། སྐབས་དེར་དཔྱིན་དཔག་གི་དཔག་དཔོན་ཆེན་ཁྲ་ཐང་
 རྒྱ་དང་ཁོ་པ་ཆོད་རྒྱགས་ཁྱིམ་དཔོ་རྒྱུད་རྒྱུར་བ་མང་ཅམ་སྒེལ་ཏེ་རྒྱ་གར་རྒྱ
 གནད་བྱངས་ཤིང་། ཀ་མོན་རྒྱག་རྒྱ་ཐེབས་ནས་དེར་བཞུགས་ཞག་ཤུན་
 བཞུགས། རྒྱུད་དེར་ཆིན་ཡུང་དཔུང་མིད་གཞུང་གིས་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་སྐྱ་མིང་
 བཅུ་གསུམ་པའི་དཔུ་གནས་གནས་དཔུང་བཏང་བ་དང་། རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་
 གསར་པ་གསེར་བུམ་དཔུགས་ཏེ་བསྐྱོ་གཞག་ཕྱིད་དེད་ལའི་ཁྱ་བ་བསྐྱགས་
 བྱས་པ་མ་ཟད། མོད་མོད་མམ་ལན་ལན་ཕྱས་ཁྱིམ་ཡུང་གང་སར་ཆ་ཆོག་
 རྒྱར་འགྲེམས་བྱས་པ་དང་ལོ་ཤོང་ས་མཆོག་དང་ཉན་རྒྱ་རྒྱ་གར་རྒྱ་མོལ་
 འགྲོ་མཁན་གཞུང་ཞབས་ཆོ་དནས་དཔུང་བཏང་མོག་འདོན་ཤུང་ཕྱིད་...
 དཀོས་པའི་ཁྱ་བ་བསྐྱགས་བྱས་པ་མོགས་ཀྱི་དནས་ཆུལ་རྒྱལ་མ་ལམ་མོར་...
 མཁྱིན་པར་བཞེན་སྤར་ཡང་ཤེ་ཅིང་རྒྱ་ཐེབས་ནས་ཆིན་ཤོང་ལར་སྒྲན་མིང་
 རྒྱས་ཡུང་དོན་ཆྲིན་ཡོང་ཐབས་བལ་བས་འབྲས་ཆོངས་སྐྱ་བཙའ་མོད་དཔྱིན

ཁི་ལི་ཤོན་ཡོན་ཡེལ་གྱིས་གནད་ལྷན་བྱས་པ་ལྟར་རྒྱ་གར་ནི་རྩི་རྒྱ་ལྟ་.....
 སེམས་ཏེ་དབྱིན་གཞུང་ནས་ལྷོ་ལོན་པ་ལྟར་ལྷན་པ་དབྱིས་བཞེས་.....
 མོག་པོད་ཀྱི་དོན་གནད་སྐོར་གསང་བའི་ཤོས་མོལ་མང་ཅེས་གནད་ཞིང་།
 དབྱིན་གཞུང་གིས་རྒྱ་ལོ་ལྷ་མ་མཆོག་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་བྱེད་པར་ཁ་གཡས་ཏེ་
 བོད་འདི་མེས་རྒྱལ་མངའ་ཁོངས་ནས་ཁ་བྱལ་གཏོང་བའི་སྐོག་གཡོ་.....
 བཤམས། རྒྱ་དེར་ཆེན་གྱི་དབྱངས་ཀྱི་དབྱིན་གཞུང་གིས་རྒྱ་ལོ་ལྷ་མའི་
 མཆོན་གནས་མེད་པ་བཟོས་པར་བཞེན་རྒྱལ་ནང་གི་གསང་སྤྱོད་ཆོས་ལུགས་
 ལ་དད་མོས་བྱེད་མཁན་ཆང་མས་དོ་སྐོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པ་དང་།
 རྒྱ་གས་གཞན་ཞིག་ནས་ལོ་ལྷ་མ་མཆོག་ལྷན་དེར་བྱི་རྒྱལ་ཏུ་བཞུགས་ཆེ་བྱི་
 རྒྱལ་པ་དང་ཆིངས་ཡིག་བཞག་ནས་བསམ་ལུལ་འདས་པའི་མཐའ་འབྲས་...
 དན་པ་ཡོང་སྐོལ་ཏེ་ཆེན་མོད་གཞུང་གིས་རྒྱ་ལོ་ལྷ་མ་ཆུར་འཁྱུག་.....
 ཐབས་བྱེད་ཆེད་ནོར་འབྲུལ་བྱི་མིད་བྱས་འགའ་ཞིག་ཡོ་བསྐྱེད་བྱས་པ་ཏེ།
 གཞི་འར་སྤྱད་མི་ཁོན་བྱི་བྱི་བྱེད་པར་བསྐོ་བཞག་མོག་པོད་ཏུ་འགྲོ་མི་...
 དགོས་པའི་བཀའ་པུ་པ་དང་། རྒྱ་པར་ཏུ་མོ་ཏེ་ཆེད་མངགས་བཏང་ཏེ་
 རྒྱ་ལོ་ལྷ་མ་བོད་ཏུ་བྱིར་ཕོག་ཐེབས་དགོས་པའི་སྤྱལ་མ་ལྷན་པ་ཕོགས་...
 རྒྱ་ཐབས་གསར་པ་མང་པོ་སྤེལ་ཡང་དགེ་མཆོན་ལྷན་པའི་ཕན་འབྲས་.....
 པར་ཡང་མ་ཆོན་ཞིང་། དེ་ནས་རྒྱ་གས་ཕག་(1911)ལོའི་ལྷན་ཁར་
 འབྲུག་པ་རྒྱལ་ཕོས་ཀ་ཕོན་རྒྱག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཁམས་ཡངས་ཤིང་བཞོད་པ་...
 ཡིགས་པའི་སྤྱོད་ཁང་ཞིག་ལོ་ལྷ་མ་མཆོག་ལ་སྤྱལ་བས་དེར་བོད་ཏུ་བྱིར་.....
 ཡོག་མ་མཐོང་པར་བཞུགས་ཤིང་། རྒྱ་དེར་རྒྱལ་ནང་གི་གནས་ཚུལ་
 ལ་ཕྱིན་པོ་མ་ཕྱིན་ཏིང་སྤྱོད་པ་ལྟ་བུར་འཁྱུར་ཞོག་བྱེད་པ་ཏེ། རྒྱ་

ཞིབས་ཁྱུན་ཡུང་མཁ་མཆོག་གིས་དབུ་ཁྲིད་མཛད་པའི་ཆུགས་ལག་ལས་
 བཞེ་ལངས་ཏེ་མོ་རོ་རྩྱུང་ལྷག་འགའ་ཞིག་ཡུང་གོར་དབང་བརྒྱར་པའི་.....
 བགས་བཞོད་རྒྱད་འཛིན་གྱི་དབང་བརྒྱར་ལམ་ལྷགས་མཁོ་རྟིང་པལླགས་...
 ཤིང་། ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེའི་མེས་རྒྱལ་གྱི་ས་ཆ་གང་སར་གསར་བཞེའི་
 མེ་ཆེ་རབ་རྒྱ་འབར། རུས་དེར་རྒྱ་གར་གྱི་ཚྭ་རྒྱུ་ལ་རྩི་རྩི་
 སྤྱིར་རྒྱ་ཆེད་མངའ་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་མཛལ་པར་འོངས་ཏེ་དུམ་ལྟུང་དང་...
 བོད་ས་དུ་ནས་མིད་གཞུང་དབང་གྱི་ཕྱི་ནང་ལས་དོན་རྒྱུར་གསར་བའི་ཤོས་
 མོལ་ལྷན་རིང་གནང་བ་དང་། དེ་རྩིས་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་མཆོག་གིས་ཁྱུན་
 བསལ་གནས་གང་རམ་རྒྱ་བཟང་དག་འདུལ་བོད་རྒྱ་མངགས་དཀྱིལ་མཛད་
 དེ་བོད་གྱི་ས་དུ་ནས་གཙོ་གནང་ཁག་རྒྱ་མི་ཁྲོད་དམག་མིར་འགོག་སྒྲིལ་...
 རྒྱུད་པའི་འཇམ་བྱུང་བཅས་ལ། རུས་དེར་དུམ་ལྟུང་གི་བཅའ་རྒྱལ་རིང་
 ལུང་དང་ལྷ་ཅ་ལུའི་རན་པལླལ་འོག་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མའི་ཆབ་མིད་ཀྱི་དཀོན་ས་
 བཞེད་ལ་ཆ་པའི་འབྱུར་ཞོག་རྒྱུང་བ་རྟེ། རྒྱལ་ནང་རྒྱ་ཆུགས་ལག་ལས་
 བཞེ་ལངས་པའི་སྐོ་སྐབས་དང་བལྟན་ཏེ་བོད་འདི་མེས་རྒྱལ་དང་ཁ་བལ་...
 གཏོར་བའི་ཤལས་མཛད་པ་དང་དེ་མ་དུམ་ལྟུང་གི་རོ་སྐོལ་མཐའ་གཅིག་རྒྱ་
 གནང་བ་དེ་དུམ་ལྟུང་གི་རྒྱ་ལྷགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུང་དབང་མིད་གཞུང་
 ལ་རོ་སྐོལ་རྒྱུད་པའི་ལངས་ཚུགས་ལྷ་བརྒྱར་ཞིང་། ལྷ་ཅ་ལུའི་རྒྱ་ལྷགས་
 ལ་བརྟེན་ནས་དུམ་ལྟུང་གི་མཐའ་རྒྱུད་པའི་ལངས་ཚུགས་ནས་ལྷ་ཅ་ལུར་.....
 རྒྱལ་ཆ་བཙལ་ཏེ་བོད་རང་བཅའ་རྒྱུད་པའི་ལངས་ཚུགས་ལྷ་བརྒྱར་ཏེ་མེས་
 རྒྱལ་གོང་ཕྱ་གཅིག་རྒྱུར་ལ་གནོད་པའི་བྱ་བ་འདྲའ་ཞིག་མཛད་ཅིང་།
 ཆུགས་ལག་(1911) མོར་རྒྱ་ལའི་ཁྱ་མ་མཆོག་གིས་ལྷ་ཅ་ལུའི་འཁོར་མ་

ནི་ཁོ་ལས་པར་བའི་སྒྲིངས་ཡིག་འདི་ལྟར།

“ཡངས་པའི་ས་ཆེན་པདོ་བར་སྒྲིང་བ་ ཤོར་ན་ཆུལ་པོ་ཆེན་པོ་མཚོག་
གི་ཞབས་བྱར་བྱ།

ཆེད་ཏུ་ཞུ་གསལ། རང་དེ་ཐོད་ཆུལ་ཁང་མཐུ་འི་ཆུལ་། བ་དང་ཉེ་
འབྲེལ་མཆོད་ཡོན་ཆོད་ལས་མངའ་འོག་པ་མིན་གྱིང་། རིམ་བར་ཐ་
ལེན་ལྱིས་ཐོད་པ་མཐོ་སྒྲོར་དཔར་བྱས་ཐམས་ཅད་པམོག་ཅིས་ལྱིས་.....
རྒྱན་པར་མ་འབྱེད་ཆོད་ཕྱེད་པས་དེ་ཆོས་རྒྱས་སྐྱེ་དཔོན་ཉལ་པ་མོག་...
མཁར་གཅོད་རྒྱུ་མི་པངས་པ་ཕྱ་ལྷན་ལྟེན། དེ་དག་དང་ཉེ་
འབྲེལ་ཁོངས་དཀྱིལ་སྒྲིང་སྒྲིང་ཕྱིན་པ་ཕྱ་ལྷན་ལྟེན་ཅིས་ཅིས་ཡང་། བས་ཐམས་...
མེད་པ་དང་། ཐོད་དོན་སྒྲོར་དེ་སྐྱེ་ཆུལ་ཁང་ཆེན་པོ་ཏུ་འབྱེད་ནས་ཤེས་
ནས་ཆོངས་ཡིག་པལ་གྱི་ཤར་ལ་པེའི་རང་པོ་ཆོ་མེད་ཅིས་ཕྱེད་དོན།
དེར་གང་དོད་ཆུལ་ཁང་དཔོན་དཔལ་ལྷན་ཐམས་ཅད་ནས་ཆུལ་ཁང་ཆེན་པོ་
གཉིས་ལ་རོགས་པའི་ཆུལ་པེའི་ཤར་ལྟེན་ཐོག་གིས་པེའི་ཤར་ལ་ཕྱེད་ཆུར་ཐམས་.....
དཔལ་ལྷན་ཤེས་གིས་རོགས་པ་ལའི་སྒྲིང་ཐམས་ཅད་མ་པདག་པོ་ཆེན་པོར་ཤེས་
འདེབས་ཡིན་ཞེས་ཞུ་བ། འདི་ཐོད་ཆུལ་ཁང་ཆེན་པོ་གཉིས་ནས་འབྲེལ་
ཏུ་པག་འཛོལ་བྱས་པ་ཆེ་ཆེ་མོ་ཆུལ་ཆེན་པོ་ནམས་ལྷན་པོ་པམྱལ་ས་...
རོགས་པ་ཤར་། ལྷན་པར་ཏུ་མཐུ་སྒྲིངས་ནས་ཤོད་ལེན་ཁོ་ཁོ་ཁོ་པལ་ལྷན་
གི་དོད་སྒྲིངས་སྐྱེ་ཁོངས་ཡིན་ཆུལ་ལྱི་དཔལ་པར་ཉེ་ཁ་མཐུ་མི་ཕྱེད་པའི་
དེས་པ་མི་འདུག་པ། དེ་ཐོད་ཆུལ་ཁང་ཆེན་པོ་ནས་ཤེས་ནས་པག་འ་
མོལ་ལྱིས་སྒྲིང་གིས་པེའི་ཤར་ལྷན་པལ་པེའི་པར་པེའི་རོགས་ཐམས་
ཅིས་ཕྱེད་ཆུལ་ཁང་ཆེ་ཆེ་པ་དང་། སྐྱོན་ཆུལ་པོ་ཆེན་པོར་ཞུས་པ་ལྷན་དོན་

མྱེན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་ནང་པའི་མཆོད་གནས་ལྟ་ཁང་པའི་ངས་གནང་
 ལ་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་ལྷན་པཅས་དང་། བཅུན་མོ་སྤྱི་ཆེ་མཇོད་འཕྱིན་རྒྱས་
 ཤིང་། ཆབ་སྲིད་པསྐལ་བརྒྱར་བརྟན་པའི་ཆེད་ཏུ་ཞབས་པརྟན་ཞུ་མི་མཁན་
 པོ་གཅིག་དང་། དམེ་འཁུན་བཅུ་ལྷག་པཅས་པོད་སོག་ཆོར་མོད་པའི་
 མི་སྡེ་རེད་སྤྱི་སོགས་ནང་པ་གང་ནས་ཁྱེད་པཅད་ཆོག་པའི་བཀའ་འདོན་ས་
 དང་། ལྟ་རབས་ས་དྲན་ལྟ་དོག་པས་ས་ཆ་དྲ་སོལ་རས་ཡོད་པ་ཞུ།
 མཆོན་ཞབས་ཅན་དེ་དོར་ས་མཉེན་ལྱུགས་ཀྱི་དཔོན་མེ་ཁག་ལ་དེད་རྟེན་
 བསྐྱར་ཆོག་ནང་པ་མཁས་ཅན་ཆོས་ལུགས་ཡར་ལུན་གྱི་དོན་མཁྱེད་རྒྱུ་འི་
 ལག་ཁྱེད་མཉེན་དོན་རྟེན་གང་ཅིར་སོགས་མཆོན་སྤྱགས་རྗེ་ཆེ་བ་དང་།
 རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་སྤྱོད་གཉེར་བ་ཁ་གས་བརྟར་ཡོད་པས། སྤྱོད་སྤྱི་ཆེ་མོར་
 འཁུག་གནང་གིས་སོགས་མཆོན་སྤྱགས་འདོར་མེད་པ་ཞུ་རྒྱ་པཅས་དཔོན་ས་
 དམྱེད་ས་མཉེན་འཁུགས་པ་མཁྱེན། ཞུ་འདེགས་ལྟ་གོས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱི་
 བརྟན་རྟེན་མ་པཅས་རྒྱ་ཆོས་བཟང་པོར་སྤྱལ་ཞེས་འཁོད། སྤྱི་ཅ་སྤྱི་
 མོར་མ་གྱི་ཁོ་ལས་མྱེད་ས་ཡིག་དེ་འཁྱར་འཕྲལ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་མཆོག་ལ་ཡིག་
 ལན་སྤྱལ་ཉེ་པོད་ལ་མཇོད་ཞིང་མན་པའི་བསམ་བ་ནས་ཡང་འཁྱར་བ་མེད་
 པ་ཡོད་ལུགས་དང་། ད་ཏུར་འདིའི་སྤྱི་དམྱེན་རིའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་བཀའ་
 མོལ་ཞུ་དང་ཞུ་བའི་བཞིན་ཏུ་ཡོད་པས་ཉིད་གྱི་སྤྱགས་དོད་རྟེན་མེད་གཞི་.....
 ཉིད་འཁུགས་སྤྱི་ཏུ་ཡོད་རེས་རེད་ཅེས་རྗེར་པ་སོགས་རན་པ་སྤྱལ་སྤྱི་.....
 མང་ཅས་བྱས་ཤིང་། སྐབས་དེར་དོད་ཏུ་ས་ནས་མཇོད་པོར་མི་ཁྲོན་
 དམག་མི་དང་རྒྱ་རིགས་ལ་དོ་སྐོལ་མཁྱེད་པའི་མིང་ཆ་སྤྱགས་ཆེན་ལངས་པ་
 དང་། མི་ཁྲོན་དམག་དཔུར་ནང་ཁྱལ་ཏུ་འདེད་པ་ཆེས་ཆེར་མྱེན་

ཞིང་། བོད་མོད་མཁ་པན་ལན་ལུས་དཔལ་མི་ཆེན་པོར་པར་པལ་ག་ལུས་
 རིས་བོད་མ་ལན་མཁ་མིང་དུང་ལ་མི་ཁོན་དཔལ་མིའི་དཔལ་མོགས་ལྷ་.....
 དུལ་ཕྱང་ཁྱི་བུ་དང་། ཉ་ཁོར་ལུ་ཉོར་ཅམ་དཔལ་པའི་འེ་པ་པར་ཁོན་
 ཅིང་། སྐལ་པ་དེར་མི་ཁོན་དཔལ་མི་དུག་ལུགས་ཆེ་པས་བོད་མ་ལན་
 མིང་གཞུང་གིས་ལྷ་དུལ་ཕྱང་ཁྱི་དུག་དང་། ཉ་ཁོར་ལུ་ཉོར་ཅམ་མི་
 རྩོད་ཀ་མེད་ལྷང་། མི་ཁོན་དཔལ་དུང་གིས་ཁ་དན་ཆེག་ལ་མི་དན་
 པར་མིར་འཐེན་ཅ་པ་ནས་མ་ལུས་པ་མ་ལྟོ། དཔལ་མི་ཆེར་དཔལ་
 མོགས་འཁོར་ཆེན་ལྷང་ཉལ་པར་ལྷང་གང་གར་གྱིས་ཤོ་ལུག་ལྷག་པ་.....
 དང་། དུང་མེད་ལ་མོག་གཤིམ། ཆེར་ལྷག་འཕྲུག་པཅོམ། ཁང་པ་
 མེར་པལྱེགས་པ་མོགས་ལུས་ཉལ་པ་བོད་འེགས་མི་མང་ཆེས་རོ་རྒྱལ་མཐའ་..
 གཅིག་ཏུ་ལུས་པ་དང་། མི་ཁོན་དཔལ་གི་ཕྱང་གའོ་དཔལ་དཔོན་གེ་ཆ་
 ལང་མོགས་དཔལ་གི་ཁག་གཅིག་ལྷང་ལྷོ་མོག་ལྷེ་བོད་མ་ལན་མིང་.....
 གཞུང་གི་ལྷགས་ལྷ་ལངས་མོག་ལྷང་ཡིང་གིས་པལོད་འདྲེན་པ་ཕྱང་པའི་མི..
 ཁོན་དཔལ་མི་དང་ལྷ་པ་གཅིག་ལྷག་ཅམ་མིང་དཔལ་འཐལ་ལུས་ཤིང་དེ..
 པལོན་ཤོ་ཆོར་པཅའ་ཆོད་ལྷང་མཁན་མི་ཁོན་དཔལ་མི་ནང་ལྷལ་དུའང་....
 མིང་ཆ་ཆེན་པོ་ལངས། ལྷགས་གཞན་ཞིག་ནས་བོད་མ་ལན་མིང་གཞུང་
 གི་བཀའ་ལྷོན་ཆ་མོར་དཔར་ལྷག་ལྷལ་པོ་དང་། བཀའ་དུང་ཆ་ཞག་པ།
 པལྷན་ལྷག་མིང་མོགས་ནས་མི་ཁོན་དཔལ་མིར་ལྷལ་ལྷོར་ལུགས་ཆེན་ལུས་..
 པ་པཅས་བོད་ཀྱི་གནས་ཆུང་ཏུ་ཅང་ལྷོག་འཛིང་ཆེ་པའི་གནས་ལྷ་ལྷང་....
 ཞིང་། ལྷ་མའི་ཐལ་ལྷངས་ལྷང་ནས་ཐད་དངས་ནས་ལུས་མིང་དང་།
 གཞུང་ཆེ་ལྷང་། ལྷ་ཕྱང་ལྷིང་པ། གཞུང་ཆོས་ར་པ། ལྷ་ལྷག་ལྷལ་

661

འགྲོང་ལ་ཡཆོག་ལ་ཐུང་རྒྱལ་དང་མི་ཁྱོན་དཔལ་ལ་འགྲོག་གོ་ལ་བཅས་ཀྱི་
 བྱས་རྒྱུ་ཡོད་ཅིང་ཁོད་དཔལ་གི་དཔལ་ཁྱིམ་བརྒྱ་པོ་ལྟར་ལ། ཆ་རྩོད་
 དང་ཐུག་ཀྱལ་པོ་དང་། སྐལ་བཟང་མཁོན་གཉིས་ཀ་མེ་མདའ་བརྒྱབ་
 ཉི་བཅད་རྒྱལ་ཆ་རྩོད་ལ་གཞུང་ཞབས་མེད་ལས་རྒྱ་བཟང་དག་འདུལ་...
 འཆ་འཁྱོན་གྱི་མག་ཏུ་བཞོད་སྒྲིག་གནང་ཉི་ཤུ་ལ་འཛིན་བརྒྱལ་བས་ཕྱིས་...
 ཆ་རྩོད་རྒྱ་བཟང་དག་འདུལ་ཞེས་ཟེར། རྒྱལ་ཆ་མ་དགའ་ལྟ་བུ་པ་ཆེ་སྟོན་
 མིང་ལ་གཟེངས་བརྒྱད་མཛད་ཆེད་སྟོན་གཞིས་མང་པོ་གསོལ་རས་གནང་
 ཞིང་། སེར་ར་རྒྱ་ཁྱིམ་འདམ་བརྒྱ་ཤོག་བརྒྱད་ཀྱི་ཁྱི་ཆུབ་དང་།
 དྲག་འཁྱུ་ཁྱིམ་མཆ་རྣ་རྣེས་གི་རྣེས་དཔོན་ལ་གཅིག་གཉན་འཇགས་...
 བརྒྱལ།

དེ་ནས་ཁོད་ཀྱི་རྣེས་གཞིས་ཡན་ཆད་ཀྱི་སེར་རྒྱ་དཔོན་རིགས་ཡོངས་
 རྣམས་བརྒྱུད་འཆོགས་ཐོག་སྤྱད་ཁྱིམ་ཁོད་ཀྱི་ཁྱི་འབྲེལ་དང་དཔལ་དོན།
 ཁྱིམས་ལྷགས་སོགས་རི་རྩུབ་བྱེད་དཔོན་པའི་སྟོར་ལྟ་མོལ་ཡང་ཡང་བྱས་
 གཤིས། ཁོད་ཀྱི་སེར་རྒྱ་དཔོན་རིགས་མང་ཆེ་བས་ཆེན་གོང་མ་ཆེན་པོས་
 ཁོད་ལ་འཛིན་པའི་ནོར་འབྲུལ་ཀྱི་མིང་ལྷག་ལ་མོས་མཐུན་མི་བྱེད་པ་ཅན་
 ལས། ཁོད་འདི་མེས་རྒྱལ་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ནས་ཁ་བྲལ་དྲུང་བའི་
 འདྲོད་རྒྱལ་ཅ་པ་ནས་མེད་ཅིང་འོན་ཀྱང་དེ་ཁྱིམ་རི་དང་ལྷ་ཅ་སྤྱི་རྒྱུ་
 འབྲངས་པ་ལྷུང་གས་ཀྱིས་ཐལ་བརྒྱ་ལྷན་ཉིང་གིས་ཁོད་འདི་མེས་རྒྱལ་...
 མངའ་ཁོངས་ནས་ཁ་བྲལ་བྱེད་ཅན་རྒྱལ་རིང་ལྷགས་པའི་མི་སེར་...
 མེལ་ལྷལ་ཏུ་བརྒྱུད་རྒྱུའི་དེ་རན་བཅངས་པ་བཅས་སོ།

9. सिद्धिः प्रसिद्धः प्रसिद्धः प्रसिद्धः प्रसिद्धः

[illegible][illegible]

པའི་ཤད་ཀྱི་སྒྲིབ་ཆད་དང་དེར་རབས་ཤེས་པའི་ནང་“ཡུང་གོའི་དབང་
 ཆ་ཆད་མ་ཡོད་པའི་གཞུང་ཆས་ཡུང་གོར་སྒྲིབ་པའི་སྐབས་ལུ་རས་བྱལ་ཅིར
 རྫོན་ཅིན་བཤད་སྐད་དང་ཐུག་འབྲེན་བྱས་པ་ཡིན། ཁོང་མད་ཀྱི་དབང་ཆ་
 ཆད་མ་ཡོད་པའི་སྐབས་ཆད་ཆུང་ཉེ་ལྷ་ས་ནས་ཐུ་གར་གྱི་ལྷ་ས་ཆོག་གས་ལུ་.....
 གཞུག་པར་མཚོ་མཁན་ཞིག་དེ། རས་ཁོང་ལ་སྒྲིབ་ཆད་ཡུང་གོ་དང་མོད་
 དབང་འབྲེལ་གཞུག་ཅིན་བྱས་པ་དང་། ཡུང་གོས་རིམ་བཞིན་བཅན་
 བཟུང་བྱས་ཡུང་ད་ལྷ་ཆད་ཀྱིས་ཚུར་མེན་སྐྱེས་པའི་ཡུང་དང་། རྫོང་ཁག་
 གི་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་རིགས་ན་མས་འཆོལ་བསྐྱེད་བྱས་ཉེ་ཆོག་ས་འདྲའི་ཆོག་...
 འཁྱེར་ སྐྱེས་པའི་རྒྱུ་བྱེད་བྱས་པ་ཡིན་”ཞེས་མདོན་བྱས་འཇེས་ས་མེད་...
 ཀྱིས་བཞོད་ཡོད་ཅིང་ཁོ་པས་རན་སྐྱལ་བྱས་པ་བཞིན་མོད་ས་ བྱས་མིན་...
 གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་གས་མང་པོ་བསྐྱེད་ཅུང་དང་ཚུགས་སྤྱི་གྲུ་ཉེ་ཆོག་ས་.....
 འདྲའི་འཁྱེར་ཞིང་། སྐབས་དེར་བཤད་སྐད་རྫོན་ཅིན་དབང་འཁྱེར་རྫོང་
 དང་ལས་རོགས་ རི་རི་བྱི་སྒྲིབ་ནོར་ལུ་དང་རྒྱལ་སོགས་ཡོད་ས་དཀྱུས་...
 མིན་གཞུང་གི་འཁྱེར་མི་ན་མས་ཉིན་འདྲའི་བྱང་རོས་མི་མ་པར་འཁྱེར་.....
 སྐབས་ཀྱི་འབྲེལ་རྫོན་ཅིན་ཆད་ཁ་མ་ཚུང་གི་སྐབས་དང་འབྲེལ་སྤྱི་རྫོན་...
 ཅིན་སོགས་དེམ་ཅིའི་དཔོན་རིགས་འགའ་ཞིག་གིས་བསྐྱེད་པ་དང་ཞེ་མེན་...
 གཞུང་བྱས་བྱས་པ་དང་། འཁྱེར་མི་ཆོར་བཞུགས་གནས་ཡུང་གི་སྤྱི་གྲུ་
 གང་མེགས་བྱས་པ་མ་ཟད། དེམ་ཅི་མིན་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ཆེ་
 ཡས་འགའ་ཞིག་སྤྱི་གྲུ་འབྲེན་བྱང་པར་པོར་ས་ནས་མན་ཆོན་སྤྱི་གྲུ་མོལ་ཡང་...
 བྱས་ཡོད།

མེད་ས་དེའི་སྤྱི་གྲུ་ཆོག་ས་ནི་ཆད་ཁ་མ་ཚུང་གིས་ཡོངས་ལུ་ཁ་མོ་བསྐྱེད་

ཞིང་། དུམ་རི་དཔོན་རིགས་འགའ་ཞིག་དང་སློན་ཆེན་བཤད་སྒྲུ་
 དཔལ་འབྱོར་རྩི་རྩི་སྐྱེས་སྐྱེས་ཆུང་ནས་གསར་ཤོད་རིག་པ་བྱས་པ་ལྟར།
 སྐྱེས་ཚེ་འཛོལ་སྐྱེས་པ་ཐག་ཏུ་སློན་ཆེན་བཤད་སྒྲུ་དཔལ་འབྱོར་རྩི་རྩི་.....
 སྐྱེས་པོ་དེ་སྐྱེས་པོ་ཡིད་གཞུང་གི་འཕྱུག་མིས་སྤང་བྱ་བ་པོ་དོན་ཚན་...
 ཡུལ་བཏོན་པ་འདི་ལྟར།

“དོན་ཚན་དང་པོ། ཡུམ་ཆད་ཀྱི་པོ་དཔལ་ཆུང་དཔལ་ལྷན་ལ་ཐེ་
 ཡུམ་མི་བྱེད་པ་མ་ཟད། པོ་དཔལ་ཆུང་ཁབ་རང་བཅན་ཡིན་པར་ཐག་
 བཅད། རྒྱལ་མཚན་ལྷ་ལའི་སྤྱི་མཐོན་པོ་ཆེ་པོ་ཡི་ཆོས་ཡིད་ཡོངས་
 རྩིས་ཀྱི་བདག་པོ་ཡིན་པར་ཐག་བཅད། ཀྲུང་གི་ཁྲི་བཞུགས་སྐོ་གཞིས་
 པ་ཡི་བྱུགས་འདས་པོ་1906 ཟླ་བཞི་པའི་ཆོས་བརྒྱན་ལ་ཐེ་ཅིང་ཏུ་ཡུམ་
 གཞིས་ཆིངས་ཡིག་ཅུགས་རྩིས་སྤྱོད་པོ་ཡི་སྐྱེས་ཆུང་དང་། ཐམ་ཀ་
 ཐམ་རིགས་ཐོད་གཞིས་པའི་འཛོག་བྱེད་མི་སྤྱོད་པར་བཞེན་ཀྱུ་ཁབ་གསུམ་
 ཀ་ནས་ཆ་འཛོག་ཐོད་པ་བྱེད་སྒྲུ།

དོན་ཚན་གཞིས་པ། ཡུམ་པོ་ཡི་སྐྱེས་ཆུང་མཚན་ཐོད་བྱེད་པར་ཐེ་ཅིང་
 མི་ཏུ་སྤང་གི་རྩི་བཅུགས་དང་། ཤར་ཕྱ་ཆེན་སྤྱི་མཐོན་རི་གངས་རི་རྩི་
 བཞུང་སྤྱུགས་པ་དང་པོ། ཤར་ཕྱ་ཆེན་མཚན་ཐོད་བྱེད་པར་ཐེ་ཅིང་ཡུམ་
 ཏུ་མཚན་ཉིན་དཀར་པོ་ཞེས་པ་བཅས་ཡིན་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་པོ་ཡི་རྩི་.....
 ལམ་དཔུང་འབྱེད་བྱེད་པའི་པོ་ཡི་སྐྱེས་ཆུང་ཞིབ་ཆ་བྱེད་སྤྱུགས་ཀྱི་ཡུམ་
 རི་ཆེ། ཞལ་ཉིན་ཉེ་རི་ཆེ། མཚན་འདས་རི་བཞུང་ནས་རྩི་ལ་རི་ཆེ།
 ཡུམ་ཁབ་སྤྱི་ཆེ་རི་ཆེ་ནས་མཚན་ཐོད་བྱེད་བཞུང་སྤྱུགས་ཁབ་གསུམ་...
 ཆུང་ཆུང་པའི་ཡུམ་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ཁྲི་སྐྱེས་ཆུང་མཚན་ཐོད་བྱེད། དེ་ནས་སྤྱི་

རྩུགས་ཕྱིན་ཏེ་ཤར་རྩྱའི་ལའ་འགོ་ལོག་ཏེ་ཁོ་ཤི་ཤི། ཉམ་རིང་། རྩུལ་རིང་།
 རྩུལ་ཁག་བཅོ་བརྒྱད། རྩུག་ལ། དར་མདོ་རྩྱུར་རྩྱུར་དེ་ནས་རྩྱུར་ཕྱི
 ཟེ་ཁོན་དང་ཡུན་ནས་ས་མཆོམས་བར། དེ་ནས་བོད་ཀྱི་ས་མཆོམས་
 བརྒྱད་རྩུབ་རི་དམར་རྩྱུར་བཅས་ཞིབ་པ་བར་སྐབས་བོད་ཀྱི་ས་ཆ་རྩུ་རྩུགས་
 བས་རིམ་མོས་ལ་ཟེ་རྒྱང་ཞེས་མིང་གསལ་བཏགས་ཡོད་འདུག་པ་དེའི་.....
 ཁོངས་འཁོད་ཀྱི་ས་དང་། མི་རིགས་རྣམས་ཀྱང་བོད་མི་ཡིན་གཤིས་ཕྱིན་
 ཆད་བོད་གཞུང་ཏུ་བདག་པ་དང་། ཨ་རི་སོང་གི་ཁྲལ་དུལ་རྣམས་ཕྱིར་
 རྩོག་ཕྱིད་རྩུ་བྱས།

རོན་ཆོན་གསུམ་པར། དཔྱིན་བོད་ཆོང་གི་འགོ་ཡུགས་རྩྱུར་འདས་
 ཨ་ 1893 ཟླ་དང་པོའི་ཆོས་ཉིར་ལུ་དང་འདས་ཨ་ 1908 ཟླ་བཞི་པའི་
 ཆོས་ལ་ཉིར་བཏུན་ལ་བཞག་པའི་ཆིངས་གསལ་རྣམས་དཔྱིན་གཞུང་དང་།
 བོད་གཞུང་བཀའ་མོལ་གྱིས་ཕན་རྩུན་གཉིས་དཔེའི་བརྒྱུར་བཅོས་ཕྱིད་རྩུར་
 རྩུ་རྩུགས་ལ་ཐེ་ཆ་མེད།

རོན་ཆོན་བཞི་པ། བོད་ཏུ་རྩུ་དཔོན་དམག་ཐོད་རྩུ་ཐར་ཕན་
 འཁོན་འགས་ཆེན་པོ་རྩུགས་པའི་མི་རིགས་ཡུལ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་ཆོགས་...
 ཕྱིད་རྩུ་སྐར་ཡང་ཆོད་འཐུགས་ཀྱི་རྩུ་མ་ཟད། རྩུ་གཞུང་ལའང་ཕོགས་
 འགོ་ལས། བོད་ནས་ཡོང་འབབ་མེད་ཅིང་། བོད་གཞུང་མི་མེར་དང་
 བཅས་པར་འགོ་རོན་བརྒྱུ་བཞུགས་ལ་རྩྱུར་འབྲལ་ཡུགས་ཕན་རྩུན་བདེ་...
 འཇགས་ཡུན་གནས་ཆེད་བོད་ཀྱི་ས་ཁོངས་ལ་རྩུ་མི་མཁ་བན་དང་། དཔོན་
 རིགས། དམག་མི། མི་མེར་བཅས་འགོ་རོན་མི་ཆོག་རྩུ་མི་ཆོང་པ་བོད་
 གཞུང་གི་བཀའ་འབྲེལ་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ལག་འཁུར་མེད་པར་བོད་བརྒྱུད་...

རུ་བརྒྱུར་ཅིས་བྱེད་པའི་རྒྱལ་གཞི་ཞིག་ཡིན་པ་ཏུ་ཅང་གསལ།

རུས་དེར་ཡུང་དབྱར་གི་རྒྱ་ཆ་པ་ཐོད་བཞུགས་པའོན་ཏྲུ་མེ་བྱན་དུ་
རྒྱན་གྱིས་ཡུང་དབྱར་མེད་གཞུང་གི་བཀོད་མངགས་ལྟར་ཐོད་ས་གནས་ཀྱི་
འབྲས་མིས་བཏོན་པའི་ལྷོས་གཞིར་དགག་ལན་བརྒྱུལ་པ་འདི་ལྟར་“རྒྱ་ཐོད་
གཞིས་འབྲེལ་བ་ཡུང་བ་ནས་བརྒྱུར་ཐོད་ལ་ཕན་པ་རྒྱ་ཆེ་དང་ཡུང་རྒྱུལ་”
ལན་མར་བྱས་གསེས། རྒྱ་ཐོད་རུས་རབས་བཞུན་པར་རྒྱ་དཔག་ལྟ་སར་
ཐོག་མར་སྤེལས། ཡང་རྒྱ་མ་ 1240 མོར་ཇིང་གིར་རྒྱལ་པོས་ཐོད་ལ་
དཔག་བྱངས་ནས་ཁོ་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་མངའ་འོག་ཏུ་བཟུགས། རྒྱ་
མ་ 1652 མོར་ལྷ་ཡའི་ཐུ་མ་དེ་བཞིན་གོང་མ་ལྷན་ཆེ་མཇལ་བར་འོངས་
ཏེ་ལྷ་ཡ་ཐུ་པར་མཆན་གསོལ། འཇའ་ས་དཔ་ཁ་རྒྱལ། ཡང་རྒྱ་མ་
1717 མོར་རྒྱན་གར་དཔག་གིས་ཐོད་ལྷལ་ཁབ་པས་གོང་མས་དཔུང་.....
རོགས་བཅར་ཉེ་མ་རོལ་པོ་ནམས་ཐོད་ནས་ཁྱིར་བསྐྱད། དེ་རྗེས་གོར་
དཔག་ལན་གཞིས་ལྟགས། མེངས་གཅིག་ལ་གོར་དཔག་ཆིག་ཁྲི་བརྒྱད་སྟེང་
ཅོན་པོངས་ནས་བཟ་གིས་རྒྱན་པོའི་དགོན་པ་སྟོར་བཞིག་བཅར་བ་དང་།
དཔོན་པོ་ལག་པར་གང་ཐེབས་འབྱེད། ཐོད་འདི་ཏུ་ཅང་ལྷ་སྟག་ཐཔས་
ཟད་ཀྱིས་སྒྲར་ཡང་རྒྱ་ནག་གོང་མར་དཔག་རོགས་བཅོལ་བས་ལམ་ཁེང་.....
དཔག་མི་ཁྲི་ཆེ་ལྷ་ཐོད་རུ་བརྒྱུར་ས། གོར་དཔག་རྣམས་ཁྱིར་བསྐྱད།
ཐོད་མི་དང་། ཐོད་ཀྱི་ས་ཆ་སྤྱང་ཆེད་རྒྱ་ནག་ནས་མི་སྟོག་མང་པོ་དང་།
གསེར་དུལ་གྲངས་ཐེད་བཅར་བའི་མ་རྒྱས་ནི་རྒྱ་ནག་གི་དེབ་ཐེར་དང་
ཡིག་ཆ་གས་ནང་འཁོད་པ་སྟོན་ཅི། དེའི་དགཞུང་གི་ཡིག་ཆ་གས་དེབ་
ཁྲིངས་དང་། ཐེར་ཀྱིས་ཡིས་པའི་དཔེ་དེབ་མགས་ལའང་གསལ་པོ་འཁོད་

ཡོད། ཉེ་ལམ་ཀྱི་ཐོད་དབར་འཁོད་ཚད་ཡོད་ཀྱིན་ཀྱི་ནག་ལ་ཁག་དགྱི་
 མེད། རྒྱལ་པོ་མཐོན་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མའི་མཛེད་ལྷགས་དང་། དཔོན་རིགས་
 རྩོམ་གཤིབ་སྐྱུ་གྱི་དབྱིན་རྒྱུ་དང་ལྷགས་ཤིང་ལ་བཞེན་ནས་བྱུང་འདུག་
མོད་ལྷན་ལྟར། ཐོད་ཚུགས་ཀྱི་རྩོམ་ནམས་ཁས་ལེན་བྱེད་མི་སྲུབ་
 པའི་ཀྱི་ཀྱིན་མོད་ཏུ་བཀོད་པ་ལྟར་ཐོད་དོན་འདིའི་སྐོར་གསལ་གསལ་དོན་
 ཚན་ཁག་ཅ་བཟུང་བྱེད་དཔོན་པ་ལྟེ།

གཅིག་ལ། དོན་གསལ་གསལ་མིང་ཉམས་འཁོད་པ་ནམས་ནས་
 ལྷགས་སྒྲོ་མཐུན་པའི་སྐོར་ནས་ཐོད་རྒྱུངས་འདི་བཞིན་ཀྱི་ནག་མི་མེར་རྒྱལ་
 ཁབ་ཀྱི་ས་ཆའི་ནང་ཏུ་གནས་དེས་ཡིན་པ་ཆ་འཛིག་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཐོད་
 གཞུང་དབྱིན་གཞུང་གཉིས་ཀའི་ཐད་ནས་འདི་ལ་དཔྱོད་ཀྱིན་སྐྱུ་གྱི་མི་བྱེད་
 པའི་སྐོར་ཀྱི་ནག་གིས་ཐོད་ཁམས་ལ་དབར་བཟུང་དང་ཐོད་ལ་ཐོད་ཚུགས་
 ནས་བྱུང་སྐོར་ལམ་བཞིན་བཅི་གནས་དཔོན་ཀྱི་དང་། དེ་དག་ལ་དབྱིན་
 གཞུང་ནས་བྱུང་ཆ་འཛིག་མཛེད་རྒྱ། ཀྱི་ནག་མི་མེར་རྒྱལ་ཁབ་གཞུང་ནས་
 བྱུང་ཐོད་ལྷལ་དེ་བཞིན་ཀྱི་འི་ཞིང་ཆེན་ཏུ་བཟུང་བཀོད་མི་བྱེད་པ་ཁས་ལེན་
 བྱས། དབྱིན་གཞུང་ནས་བྱུང་ཐོད་རྒྱུངས་སམ་ཐོད་ཀྱི་ས་སྤེ་ཆ་ལས་དབྱིན་
 ཁོངས་ལྷ་བཞེས་ཀྱི་མེད་པ་བྱས།

གཉིས་ལ། ཀྱི་ནག་མི་མེར་རྒྱལ་ཁབ་གཞུང་གིས་ཐོད་རྩོམ་ཐོན་ཏུ་
 ཞམ་བན་གཅིག་བསྐྱོད་གཞག་བྱས་ཏེ་བཞག་ཚོག་པ་དང་། དེ་ལ་སྐོར་ལམ
 ཀྱི་ཆད་དབར་ཐོབ་ཐང་གང་ཡོད་སྐོར་རྒྱན་ལྟར་བྱེད་དཔོན་པ་ལ་སྐོར་
 ཀྱི་དམག་ཉིས་སྟོང་ལྷག་བརྒྱ་བཞག་པ་དེ་སྐོག་ནས་ཆིག་སྟོང་ཉེ་ལྟར་ཏུ་
 འཛིག་རྒྱ། དེ་འཕྲོས་ཆིག་སྟོང་ལྷག་བརྒྱ་ས་གནས་ཞམ་བན་དེའི་འདོད་

མེས་ལྷན་འཛག་ཏུ།

གསུམ་ལ། བོད་ཚུགས་ནས་མི་རྒྱུ་ལས་དོན་དང་། དམག་དོན་
ཁྱེད་མེད་མེད་ཀྱང་ནག་གི་བཀའ་སློབ་ལྟར་ཁྱེད་ཀྱི། ཡང་མི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་
འདུ་ཞིག་དང་ཤོས་མོལ་བྱ་དགོས་ཅུང་ཀྱང་གཞུང་མ་བརྒྱུད་པར་མི་ཁྱེད།
དོན་ཁྱེད་མི་ 1906 ཟླ་དྲུག་པའི་ཆེས་བརྒྱན་ཉིན་དེའི་བོད་ཆིངས་...
ཡིག་དོན་ཆོན་ལུ་པ་ནང་གསལ། དེའི་ཆེད་དེ་དོན་པ་དང་།
བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་པ་ཆོན་ལུ་འཕྲད་ཆེད་དོན་སྐོར་ཤོས་མོལ་དགོས་
རིགས་ལ་དགག་བྱ་མེད།

བཞི་ལ། བོད་ཚུགས་གནས་བོད་དཔོན་ཁག་དང་མི་མེད་ཀྱང་ཚུགས་
ལ་དཀར་བ་ཡོད་རིགས་མཁུན་གསལ་བཅོན་བརྒྱལ་བྱས་རིགས་དང་ཀྱང་...
དེས་གཞུང་བཞེས་བྱས་རིགས་ནམས་དགོངས་བྱངས་ཀྱི་བཅོན་འདོན་...
དང་ཀྱང་དེས་མི་སློབ་ཁྱེད་ཀྱི་བྱས།

ལྔ་ལ། བོད་ཚུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་དོན་ཆོན་ལུ་པ་དེ་སྐོར་བཀའ་
མོལ་མཛད་ཆོག

དྲུག་ལ། དེ་མེད་ཀྱི་འཕྲོ་བྱས་སྐོར་ཀྱི་ཆིངས་ཡིག་མི་ 1893
ཟླ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཆེས་ལྷ་དང་ཡང་མི་མི་ 1908 བཞི་པའི་ཆེས་བཞི་...
ཆེད་ཀྱི་འཕྲོ་བྱས་ཀྱི་ཆིངས་ཡིག་ནམས་ལ་བརྒྱུད་བཅོས་བྱ་དགོས་བྱུང་...
ཆེ་ཆེད་མ་ཞི་པ་མོལ་གྱིས་མི་ 1906 ཟླ་བཞི་པའི་ཆེས་ཉིན་བརྒྱན་ལ་
ཀྱང་མི་ནས་བོད་དོན་སྐོར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་དེའི་དོན་ཆོན་གསུམ་པ་...
ལྷན་བཀའ་མོལ་གནང་ཏུ།

བརྒྱན་ལ། ཀྱང་ནག་དོན་གནས་དང་། བོད་ཀྱི་ས་མཆམས་

དེ་བཞིན་ད་ལྟ་འདི་ནང་རྟགས་ལམ་རྫོབ་བཞོན་དེ་ཟུར་ཐུལ་བྱས་ཡོད།
 ཟུ་ལ་ 1913 མོ་ལྷ་བར་རྒྱ་རིག་ཁྱམ་ཚུ་ལ་”ཞེས་འཁོད། ཟུར་དབྱར་
 མིན་གཞུང་གི་ཁྱེ་ཆ་བ་བྲན་དབྱི་ཐུན་ནས་ཆོག་འཇམ་ལ་དོན་ཐབ་མེད་མྱོ་
 བས་ཟུ་བོད་གཉིས་ཀྱི་ལ་ཟུས་ཐོག་གི་འབྲེལ་བ་དང་རྟག་པར་ཏུ་ཡོན་ཟུལ་
 རབས་ཀྱི་རུས་ནས་བཟུང་བོད་འདི་ཟུར་གོའི་མངའ་ཁོངས་བརྟན་མེད་.....
 གཅིག་ཏུ་ཟུར་རྟུལ་སྤར་ལམ་བཞིན་བོད་བཞུགས་ཙམ་བན་གཏོར་དགོས་
 པ་དང་། ཟུར་དམག་བོད་ཏུ་བཅའ་སྡོད་བྱེད་དགོས་པ། ཟུ་འབྲེལ་དང་
 དམག་དོན་སྟགས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་གལ་ཆེའི་རིགས་ཟུར་དབྱར་ལ་ཐུན་...
 ཐུན་མ་བྱས་པར་རང་དགར་ཟུའི་ཟུལ་ཁབ་གང་འདྲ་ཞིག་ལའང་འབྲེལ་...
 གཏུགས་མི་ཆོག་པ་སྟགས་སྒྲིར་ནན་བཤད་ཡང་ཡང་དཀར་།

དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་དང་། མི་སེར་ཟུར་དབྱར་ལ་སློ་
 དཀར་བ་ཡོད་རིགས་ལ་དོན་མེད་བརྟན་འདོགས་ཀྱིས་བཅོན་འཇུག་བྱས་...
 པ་ཆར་མ་འབྲལ་ཏུ་སྒྲོད་བཞོལ་དང་དངོས་པོ་གཞུང་བཞེས་བྱས་རིགས་...
 ཟུར་སྒྲོད་དགོས་པའི་རེ་བ་ནན་པོ་བཏོན་ཅིང་། འོན་ཀྱང་བཤད་སྐྱོ་
 དཔལ་འབྱུར་རྩི་རྩེ་སྟགས་བོད་ས་གནས་ཀྱི་འབྲུག་མི་ཆོས་བོད་མེར་བཅོན་
 ཡིན་ལྟགས་སྒྲིར་མཐའ་འཁྱོངས་བྱས་རྟུལ་ཟུར་དབྱར་མིན་གཞུང་གི་...
 འབྲུག་མི་དང་བོད་ས་གནས་མིན་གཞུང་གི་འབྲུག་མིའི་དབར་འཁོན་ཆོད་...
 མང་ཅན་བྱུང་བ་དང་། རྟག་པར་ཏུ་ཟུ་བོད་ས་མཆའས་ཟེར་ཁོའི་སྒྲིར་
 ཕན་ཚུན་ཅ་བ་ནས་མཐུན་ཐབས་མེད་པའི་གནས་ཁུ་ཟུར་པ་རེད།

རུས་དེར་དབྱིན་གཞུང་གི་འབྲུག་མི་མང་ཁ་མ་ཏུང་གིས་སྒྲོན་ཚུད་...
 བས་ཁོ་པ་ཆོས་ནང་མོལ་ཞིབ་ཤོས་བྱས་པ་ལྟར། ཟུ་བོད་དབར་བར

འདུམ་བྱེད་མཁུན་ཡིན་ཁྱལ་གྱིས་ཆིངས་ཡིག་འཆར་ཟིན་དོན་ཚན་བསུ་.....
གཅིག་བཏོན་པ་དེར་གྱུར་དབྱར་མིན་གཞུང་གི་སྤྱོད་ཆས་ཀྱིས་རོ་སྐོལ་མཐའ་
གཅིག་ཏུ་བྱས་སྐྱབས་འཆར་ཟིན་དོན་ཚན་བསུ་གཅིག་ཟེར་བ་བཟོ་བཅོས་
སྤེལ་བྱ་བྱས་ཉི་མ་ཁ་མ་རྒྱུར་དང་བཤད་སྤྱོད་ཆོ་གཉིས་ནས་ནང་མོལ་.....
ཆིངས་ཡིག་བཞག་པ་འདི་ལྟར།

“དོན་ཚན་དང་ཕོར། ལྷན་མོ་གསལ་བའི་ཆིངས་ཡིག་ནང་གང་
ཡོད་དེ་ད་ལྟའི་ཆིངས་ཡིག་འདི་ལ་བསྒྱུར་བཀོད་ཏུ་འགོ་གཞིའམ་མ་... ..
མཐུན་པ་སོ་སོལ་ཏུ་ལྷན་པའི་དེགས་མ་ཡིན་པའི་ཆོག་གཞི་གང་ཡོད་ལ་.....
མན་ཚུན་དོ་བདག་གཞུང་ས་ན་མས་ནས་ཅི་འཛོག་གནང་དགོས།

དོན་ཚན་གཉིས་པར། དབྱིན་གཞུང་དང་། ལྷ་ནག་གཞུང་ནས་
ཐོད་ཆོངས་འདི་བཞིན་ཕྱི་ལྷན་ལྷ་ནག་གི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་དབང་ཅིས་...
ཀྱང་། ཐོད་ཕྱི་མའི་ནང་དོན་རྒྱལ་ཁག་རང་བཅན་ཡིན་པ་མཁུན་ཚོད་
ལྷན་ཆ་འཛོག་གནང་ནས་མངའ་ཁོངས་ས་མཚམས་ལ་དབྱེ་འབྲི་དང་།
ཐོད་ཕྱི་མའི་ནང་དོན་དབང་བྱས། ལྷ་ལའི་བླ་མའི་སྤྱོད་རྒྱུ་རྩིས་འཛིན་
དང་། ཁྱི་གསོལ་སོགས་ལ་ཐེ་ཆོགས་གཏན་ནས་མི་བྱེད་པར་ཆད་དབང་
གང་ཡོད་ཆང་མ་ལྟ་ལྟན་ཐོད་གཞུང་རྒྱལ་ཁབ་རང་ལ་གནས་སྤྱོད་ཁས་ལེན་
བྱས། ལྷ་ནག་གཞུང་ནས་ཐོད་ལྷལ་འདི་ཉིད་ལྷའི་ཞིང་ཆེན་ཏུ་མི་བསྒྱུར་
བའི་ཁས་ལེན་བྱས། དབྱིན་རིའི་གཞུང་ནས་ཀྱང་ཐོད་དང་ཐོད་སའི་ཆ་
ཤས་ཅུལ་ཡང་བདག་མི་བྱེད་པ་ཁས་ལེན་བྱས།

དོན་ཚན་གསུམ་པར། ལྷ་གར་རྒྱལ་ཁག་དང་དེ་འབྲེལ་རྒྱལ་སྤེལ་
ན་མས་དང་། ཐོད་གཞུང་ས་འབྲེལ་ལ་བཞེན་ས་མཚམས་ཉི་འདལ་ས་

བདེ་འཇགས་དང་། བོད་རྒྱ་ཆབ་སྲིད་གཏན་གཤགས་དགོས་པ་དབྱིན་
 གཞུང་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་ཆ་བཞགས་བྱུང་དོན་ཀྱང་ནག་གཞུང་ས་
 བས་ཆིངས་ཡིག་འདིའི་དོན་ཆུན་བཞི་པའི་ཆོག་དོན་ལྟར་མ་གཏོགས་པོད་
 མི་མར་དམག་མི་མི་གཏོང་བ་མ་ཟད། ཞི་བླ་དཔོན་རིགས་མི་འཛག་
 པ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་མི་སེར་ས་ནིང་འདེབས་འཁོས་ཀྱི་པོད་རྒྱ་གཞིས་
 ཆགས་གཏན་སྡོད་བྱེད་མི་འཇུག་པར་ཁས་ལེན་བྱས། རྒྱ་ནག་གི་དཔོན་
 དམག་དེ་འདྲ་ཆིངས་འདི་བཞིན་ཉགས་འཛག་སྐྱབས་པོད་མི་མའི་ནང་...
 ཡོད་ཅང་། རྒྱ་གཞུང་མི་འགྲུངས་པར་བྱེད་འཇེན་བྱེད་ཀྱང་། དབྱིན་
 གཞུང་ནས་གྲུང་འདས་ལོ་ 1904 རྒྱ་དབུ་པའི་ཆོས་བསུན་ལ་དབྱིན་པོད་
 དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་གི་འབྲུ་དོན་ལྟར་མ་གཏོགས་པོད་ལ་ཞི་བླ་
 དཔོན་རིགས་མི་འཛག་པ་དང་། རྒྱ་ཆབ་ནམས་ཀྱི་སྐུ་སྐྱུང་ལས་ལྷག་པའི་
 དམག་མི་མི་འཛག་པ་མ་ཟད། མི་སེར་ས་ནིང་འདེབས་འཁོས་ཀྱི་གཞིས་
 ཆགས་གཏན་སྡོད་བྱེད་མི་འཇུག་པར་ཁས་ལེན།

དོན་ཆུན་བཞི་པར། གོང་གོས་ལ་དྲུང་མཆམས་བྱུང་ཅང་ལྟ་
 གར་རྒྱ་ནག་དཔོན་པོ་ཆེ་པ་གཅིག་བཞག་སྐྱོལ་འདྲེག་པར་སྐུ་སྐྱུང་བབ་...
 མཆུངས་དང་བཅས་པ་སྐྱུ་ལས་ལྷག་པ་གཏོན་པོས་བཞག་མི་ཆོག་པ་
 བྱས་ཡོད།

དོན་ཆུན་ལྔ་པར། པོད་སྐྱོར་རྒྱ་ནག་དང་པོད་རྒྱལ་ཁག་གཉིས་
 བར་ཆག་པར་ཆིངས་ཡིག་དང་། གན་རྒྱ་བཞག་མི་ཆོག་པ་མ་ཟད།
 རྒྱལ་ཁག་གཞན་དག་དང་ཡང་མི་འཛག་པ་རྒྱ་པོད་གཉིས་ཀྱིས་ཁས་ལེན་...
 བྱས་ཡོད། ཡིན་གྲུང་དབྱིན་པོད་གཉིས་བར་བྱི་ལོ་ 1904 རྒྱ་དབུ་པའི་

ཆེས་བརྒྱན་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་དང་། ཟ࿃་ལ་ 1904 ཟ࿃་བཞི་པའི་
ཆེས་ཉེར་བརྒྱན་ལ་དབྱིན་རི་དང་། རྒྱ་ནག་པར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཟ࿃་
འབྲུ་དོན་ལྟར་དབྱིན་གཞུང་དང་ཆིངས་གན་བཞག་ཆོག་པ་བྱས་ཡོད།

དོན་ཆན་རྒྱལ་པར། དབྱིན་རི་དང་། རྒྱ་ནག་པར་ཟ࿃་ལ་
1906 ཟ࿃་བཞི་པའི་ཆེས་ཉེར་བརྒྱན་ལ་བཞག་པའི་ཆིངས་གསལ་དོན་ཆན་
གསུམ་པ་དེ་བཞིན་བཅི་འཛོག་མ་དགོས་པ་བྱས་ཡོད།རྒྱ་ནག་གམ་
རྒྱལ་ཁག་དགའ་ཉེ་གཞན་དག་ལ་གནད་པའི་ཆོང་བྱས་པའི་ཐབས་དེ་ནང་
བཞིན་དབྱིན་རིའི་ཆོང་རྒྱ་ལ་ཡང་གནད་དགོས།

དོན་ཆན་བརྒྱན་པའི། ཀ་པར། ཟ࿃་ལ་ 1893 དང་ཟ࿃་ 1908
ལ་བཞག་པའི་ཆོང་གི་འགྲོ་བྱས་ཆིངས་ཡིག་ན་མས་ལ་བཅི་འཛོག་མེད་པ་
ཟེད་རྒྱ་བྱས། ཁ་པར། ཟ࿃་ལ་ 1904 ལ་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་གི་
དོན་ཆན་གཉིས་པ་དང་། བཞི་པ། ལྷ་པའི་འབྲུ་དོན་ལ་བཅི་འཛོག་
ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་བོད་གཞུང་ནས་དབྱིན་རི་གཞུང་དང་། བོད་ཟ࿃་མར་
ཆོང་གི་འགྲོ་བྱས་གསར་བཟོ་ལམ་མེད་བྱ་རྒྱའི་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད། ཡིན་
ཡུང་རྒྱ་གཞུང་དང་མ་བསྐྱུན་པར་ཆིངས་ཡིག་འདིར་བསྐྱུར་བཅོས་སྟེ་འགྲོ་
གཞིའི་ཆོང་གི་འགྲོ་བྱས་ཆིངས་ཡིག་མི་འཛོག་རྒྱ་བྱས།

དོན་ཆན་བརྒྱད་པར། དབྱིན་བོད་གཉིས་པར་ཟ࿃་ལ་ 1904ཟ࿃་
དུ་པའི་ཆེས་བརྒྱན་ལ་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་འདི་དོན་བཞིན་བོད་.....
གཞུང་ལ་བཀའ་ཚིལ་ཞུ་དགོས་བྱུང་ན་རྒྱལ་ཚེ་ནས་ཡིག་འབྲུལ་ལ་མོགས་
པས་ཐག་ཆོད་མིན་ཡོང་འདུག་པ། རྒྱལ་ཚེར་བཞུགས་པའི་དབྱིན་གཞུང་
སྟེ་ཆབ་སྐྱེ་སྲུང་བྲིད་ནས་ཉ་སར་འགོ་ཆོག་པ་བྱས་ཡོད།

དོན་ཚན་དུ་པར། ཆིངས་ཡིག་འདིར་རྩ་འཛིན་བདེ་ཆེད་ཀྱི་
བོད་ཀྱི་ས་མཆོམས་ས་ཁྲ་རྒྱར་ཡོད་ལ་རྟགས་དཔར་སོ། བོད་ནང་མ་
དང་། ཟུ་མའི་ས་མཆོམས་ལ་རྟགས་ཚོན་པོ་བརྒྱབ་ཡོད་པ་ལྟར་ཡིན།
ད་ལྟའི་ཆིངས་ཡིག་འདིའི་ཆོན་དོན་གང་ཡོད་ཀྱང་།

བོད་ནང་མར་བོད་གཞུང་གི་དབང་ཆ་ཚོབ་ཐང་ཡོད་ལུས་ཆང་མ་...
རང་འབགས་ལ་རྒྱལ་དོན་དཔོན་ཁག་སོ་སོའི་རྒྱ་མ་བརྒྱ་བཞག་དང་ཆོས་...
ཐེའི་རྒྱར་སོགས་བརྒྱར་བཞོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཆང་མར་གཞོད་འགལ་ཉམ་...
ཆག་ཀྱི་མི་འགོ་བ་བྱས་ཡོད།

དོན་ཚན་བརྒྱུ་པར། ད་ལམ་ཆིངས་ཡིག་འདི་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་
དང་། རྒྱ་ཡིག་ བོད་ཡིག་ནམས་ཡི་གེར་བརྒྱར་སྐབས་གོ་བཟུར་ཉན་
ཏིག་བྱས་ཡོད་པ་མོ་རྟགས་ཤོག་ཐེར་བྱང་ན་དབྱིན་ཡིག་ཀྱི་གསལ་བ་དེ་...
རང་ལ་སོར་ཤེད་ས་བྱ་རྒྱ།

དོན་ཚན་བརྒྱུ་གཅིག་པར། ཆིངས་ཡིག་འདི་བཞིན་ལག་རྟགས་
བརྒྱབ་པ་ནས་བཟུང་བཙུང་འཛིན་བྱ་རྒྱ། ཆིངས་ཡིག་འདི་བཞིན་དབྱིན་
རྒྱ་བོད་བཅས་ཀྱི་ཡི་གེ་འདྲ་གསུམ་འདི་ཚོགས་སྐྱེ་ཆབ་སོ་སོའི་ཐམ་ག་དང་།
མིང་རྟགས་འཁོད་ཡོད། སིམ་ལར་ཟུ་ལོ་ 1914 ཟླ་བཞི་པ་རྩ་ལ་ཉ་
རིས་གསུམ་རྒྱ་བྲགས་མི་ཁེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཨོ་གསུམ་པའི་རྒྱ་བ་བརྟན་པའི་
ཆོས་གསུམ། བོད་ཤིང་ཉལ་རྒྱ་ལྡ་པའི་ཆོས་བརྒྱལ་”ཞེས་འཁོད།

གོང་གསལ་ཆིངས་དན་དོན་ཚན་ཁག་བརྒྱ་གཅིག་དེའི་ཚོགས་ནས་...
གསལ་པོར་མཐོང་བྱུང་པར། དབྱིན་རིའི་རྒྱ་ཆབ་མདུན་ཁ་རྒྱར་སོགས་
ཀྱིས་ཚོན་ཚུད་ནས་ཁོ་པ་ཆོ་ནང་མོལ་བྱས་པ་ལྟར་བར་འདུམ་བྱེད་པའི་...

རང་ཚུལ་སྟོན་པ་ཅེས་ལས་དོན་ཏུ་གཡོ་སྐྱེའི་སྐྱོར་པར་བརྟེན་ནས་མཆོ་ལོ་
 སྟོན་དང་། ཤིའི་ཁམས་ཀྱི་སྒྲུབ་ཀྱི་མེ་ཁྲོན་། ཡུན་ནན་བཅས་ཀྱི་
 བོད་རིགས་ས་ཁུལ་ཡོངས་རྫོགས་བོད་ཁོངས་སྤྱི་བཙུག་དགོས་པ་དང་། དེ་
 ལའང་ཕྱི་ནང་གཉིས་སྤྱི་དབྱེ་བ་ཏེ། འཕྱི་ཚུའི་རུབ་དོན་ས་ཁུལ་པ་
 བོད་ཕྱི་དང་། འཕྱི་ཚུའི་ཤར་དོན་ས་ཁུལ་པ་བོད་ནང་མ་ཞེས་མིང་
 བཏགས། བོད་ནང་མའི་ས་གནས་ཁག་གི་བྱ་བ་མཐའ་དག་རྒྱ་བོད་སྐད་
 མང་ནས་དོ་དམ་གནང་དགོས་ཟེར་བ་དང་། བོད་ཕྱི་མའི་བྱ་བ་མཆོ་
 འཕྱིར་རྒྱུ་གསུམ་ཆར་མ་བོད་གཞུང་རང་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཆོག་པ་...
 ཟེར་བ་འདི་ནི་མདོན་གྲུལ་འཛེམས་མེད་ཀྱིས་བོད་འདི་མེས་རྒྱལ་མངའ་...
 ཁོངས་ནས་ཁ་བྲལ་དཀྱིད་ཅིས་བྱེད་པ་ཞིག་རང་ཡིན།

རུས་དེར་ཡོན་མེ་ཁད་མིད་གཞུང་ཉམས་རྒྱུང་ཐབས་མེད་ཀྱི་གནས་
 སྤྱི་ཚུངས་ཏེ། དབྱིན་རི་བཅོན་རྒྱལ་མིང་ལྷགས་པར་མཐུང་ཅེ་ཁ་བཏུང་
 ཀྱིས་འཐབ་ཆོད་བྱེད་མི་མོད་སྐབས་དབྱིན་གཞུང་གིས་མགོ་ཐར་དཔུང་...
 འཛུགས་ཀྱིས་ཆིངས་ཡིག་འཆར་མིན་དོན་ཆོན་བརྒྱ་གཅིག་འདི་དཔྱད་ཐོར་...
 འཛིན་ཏེ་སྟོན་མོལ་བྱེད་དགོས་ཟེར་བ་མ་ཐད། སྤར་ཡང་འཆར་མིན་
 དོན་ཆོན་བརྒྱད་བཏོན་ཏེ་ཡུང་དཔུང་མིད་གཞུང་གི་འབྲས་མི་དྲན་དབྱི་...
 སྐད་ལ་བཅད་མེད་ཀྱིས་མིང་རྟགས་འགོད་དགོས་བརྒྱད་པར་སྤར། དྲན་
 དབྱི་སྐད་ཡང་བྱེད་ཐབས་དཔེན་པའི་གནས་སྤྱི་ཚུངས་ནས་འཆར་མིན་དོན་...
 ཆོན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་ཅིང་། གནས་རྒྱལ་དེ་རྒྱལ་ནང་གི་ཆགས་པར་
 ཐོག་བཀོད་འཕལ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དཔངས་གིས་རྒྱ་ལོ་...
 མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པ་མ་ཐད། ཡོན་མེ་ཁད་མིད་གཞུང་ལ་ཁ་རྒྱུང་

དཔལ་པོ་བཀྱང་བས་ཡོན་མེ་ཁད་ཀྱིས་ཆིངས་ཡིག་འཆར་ཟིན་དེར་ཆོག་.....
 བཆན་སྒྲིང་མ་རྒྱལ་པར་དེན་དཀྱི་ཐུན་ལ་ཆིངས་ཡིག་དངོས་སྤྱ་འཛིག་.....
 གྲུབས་མིང་རྟགས་འགོད་མི་ཆོག་ཅེས་བཀའ་པལ་བ་རྒྱར་ཆིངས་ཡིག་.....
 དངོས་སྤྱ་འཛིག་གྲུབས་དེན་དཀྱི་ཐུན་གྱིས་མིང་རྟགས་ཅ་བ་ནས་མ་བཤོད་
 རྒྱབས་དཀྱིན་གཞུང་སྤྱ་ཆེ་བ་མཛད་ཁ་མ་རྒྱར་དང་མོད་ས་གནས་ཀྱི་སྤྱ་ཆེ་བ་
 རྒྱན་ཆེན་བཤད་སྤྱ་དཔལ་འབྱུང་རྒྱ་རྟེན་གསར་བའི་ཆོག་མིང་རྟགས་.....
 བཤོད་པ་མ་ཟད། ཞར་བྱུང་ས་ཡའི་ཆོག་དཀྱིན་མོད་ས་མཆམས་མཛད་
 ཁ་མ་རྒྱར་ཞེས་པའི་ས་མིག་བཤོད། ཡོན་གྱང་སེམ་ཡའི་ཆིངས་ཡིག་ར་
 མ་དེར་གྱུར་དབྱང་མིན་གཞུང་གི་འབྱུང་མིས་བཤོད་མངགས་རྒྱར་དངོས་...
 སྤྱ་མིང་རྟགས་བཤོད་མཛད་རྒྱབས་ཆིངས་ཡིག་དེང་དཀྱིན་མོད་དཔར་.....
 གསར་བའི་ཆོག་བཞག་པའི་ཁྱིམས་འདལ་གྱི་ཆིངས་ཡིག་ཅིག་ཡིན་ལ།
 དཀྱིན་རི་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལྷགས་པས་མོད་འདི་མེས་རྒྱལ་མངའ་ཁོངས་...
 བས་ཁ་ཡལ་དཀྱིང་བའི་དཔར་རྟགས་ཁྲུངས་བཅན་ཞིག་གྱུར་ཆགས་ཡོད།

10. མོད་ས་གནས་སྤྱ་མིན་འཛིན་གྱི་བྱེད་ཐབས་གསར་བ་
 འགའ་ཞིག་རྒྱར་སྒྲིང་།

རྒྱལ་དཔར་རྒྱབ་བརྟན་རྒྱ་མཆོ་དང་ཡེར་སྤྱ་དཔོན་རིགས་ཆེ་གས་...
 འགའ་ཞིག་མེས་རྒྱལ་ནང་ཁྲུང་དང་། རྩ་མོག་རྒྱ་གར་སོགས་ཀྱི་ས་གནས་
 མང་པོར་རྒྱས་ལྷག་གང་འཆམས་བཞུགས་ཏེ་རྟོན་མོན་གྱི་འཛུགས་སྤྱན་...
 ཏང་། འབྲུལ་ཆས། ཆོན་རིག་ལག་ཅལ་རོ་དམ་ལམ་ལྷགས། དམག་དོན་
 སོགས་དངོས་སྤྱ་གཞིགས་རྒྱབས་དཀྱིན་རི་དང་། རྒྱ་གར་། རྩ་མོག་མེས་
 རྒྱལ་ནང་ཁྲུང་གྱི་རོ་དམ་ལམ་ལྷགས་དང་ཆོན་རིག་ལག་ཅལ་སོགས་སྒྲིང་...

བརྟག་ཞིབ་ཕྱན་རིང་གནང་ཕྱེ་ཐོད་ཀྱི་ཁྱུ་ཚྭ་གས་དངོས་འབྲེལ་གོང་ཕྱེས་...
 གཏོང་དཔྱོད་ན་དེར་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་ལག་ཅུལ་དང་། རོ་དམ་ལམ་
 ལུགས། དམག་དཔུང་དེས་ཅན་ཞིག་སྐོས་དཔྱོད་དེས་ལས་ལྷ་ལྷ་མ་ཁོ་
 རན་གསོལ་བ་འདེབས་བཞིན་བསྐྱེད་ན་མི་འགྲིག་པ་དེ་གསལ་ཐོར་མཁྱེན།
 དེར་བརྟེན་ཐོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འཕྱོར། རིག་གནས། དམག་
 རོན་སྐོས་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་ཡོང་ཆེད་བྱིད་ཐབས་གསར་པ་འགའ་...
 ཞིག་ལག་ལེན་བསྐྱར་བ་འདི་ལྟར། ཤིང་རྟག་(1914)ལོར་སིམ་ལའི་
 སྐོས་ཚྭ་གས་ཤོལ་ནས་ཕྱན་རིང་མ་སོང་བར་ཐོད་དམག་བཙོས་སྤྱིག་དང་རྒྱ་
 བརྟེན་བཏར་ཕྱེ་ཐོད་དམག་དམག་སྐར་གཅིག་ལ་ཉི་ཉྱེད་གི་དམག་དཔོན་...
 ཉིང་པ་ཡ་ཁུ་མ་མི་ལ་ནས་ཉི་ཉྱེད་གི་དམག་པོའི་ཕྱགས་ཤོལ་ཀྱི་དམག་ཅེད་
 དང་། དམག་སྐར་གཅིག་ལ་ཁུ་ཅ་ཁུའི་དམག་པོའི་སྒྲོབ་སྒྲོབ་ཐོན་པ་སྐྱ་
 མོ་བརྟན་པ་རྒྱལ་མཆོན་ནས་ཁུ་ཅ་ཁུའི་ཕྱགས་ཀྱི་དམག་ཅེད། དམག་སྐར་
 གཅིག་ལ་དབྱིན་ཁིའི་ཕྱགས་ཀྱི་དམག་ཅེད། སྐར་ཡོད་རྒྱ་རྒྱུང་ལག་ཅེད་
 བཅས་ཁག་སོ་སོར་སྒྲོབ་སྒྲོབ་བྱིད་ཏུ་བཅུག་ཕྱེ་དམག་ཅུལ་འགྲན་བསྐྱར་...
 ཁྱིམ་དམག་ཅེད་གང་ཞིག་དཔེ་མཆོན་ཆེ་བ་ཡོད་མེད་གསྤྱིགས་ཞིབ་དང་...
 འབྲེལ་ཐོད་དམག་ཆེད་ཁྲི་ཙམ་འཛུགས་རྒྱུའི་འཆར་འཛོད་གནང་། དེའི་ཁྱུ་
 ཅུལ་དམག་དཔོན་ཆེ་བ་བཀའ་སློན་ཆ་རོང་ལྷ་བཟང་དག་འདུལ་དང་།
 དམག་ཁྱུ་གཞོན་པ་ཐའེ་ཁྲི་ཁྲི་སློན་ཞོར་ཏུ་དབང་རྒྱལ་ལ་བརྒྱ་གཞག་...
 བསྐྱེད། དེ་རྗེས་དམག་སྐར་གསར་ཉིང་ནམས་ཀ་ཕྱེའི་མོ་རིམ་ཕྱེ་ཆ་ན་
 བསྐྱིགས་ཤིང་། དམག་དར་དང་། དམག་ཁྱུ་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་ཆ་འཛུགས་སྤྱིག་
 གཞི། དམག་ཁྲིམས་སྐོས་གཏན་འབེབས་གསལ་བསྐྱེད་གནང་།

མེད་གསལ་དཔག་སྒྲར་ཁག་དེ་ནམས་ལ་དེ་མའི་ཐུ་སྦྱང་། རྒྱུག་གཞི་
 གཞིར་བརྒྱང་དཔག་མི་ལྷ་བརྒྱ་རེར་མདའ་དཔོན་རེ་དང་། དེ་ལག་ཅ་
 དཔོན་གཉིས་དང་། བརྒྱ་དཔོན་བཞི། རྒྱེད་དཔོན་ཉི་ལྔ། བརྒྱ་དཔོན་
 ལྷ་བརྒྱ་རེ་བཅས་རིམ་བཞིན་བསྐོ་གཞག་བསྐྱེད་ཞིང་། དེ་ནས་དཔག་དོན་
 མི་ལྷ་གསེ་སྦྱང་བྱེད་ཆེད་ཐུལ་ཅེར་དབྱིན་རིས་དཔག་དཔོན་གྱི་སྒྲོལ་གྱ་...
 བརྒྱ་གསེ་དཔག་དོན་མི་ལྷ་ཁག་གཅིག་གསེ་སྦྱང་གིས་རིམ་བཞིན་དཔག་
 སྒྲར་སོ་སོར་ཁག་བཞོས་ཐོག་དཔག་དཔོན་གྱི་ལས་འགན་འབྲུར་བ་རེད།

དེ་ནས་ཐོད་དཔག་གི་མཚོན་ཆའི་འབྲུང་ཁུངས་ཐག་གཅིད་ཡག་པོ་
 ཡོང་ཆེད་གྲུ་བཞི་སྒྲོག་འབྲུལ་ཁར་གསར་བརྒྱ་གསེ་ཐོག་མེ་མདའ་དང་.....
 མདེལ་བཞོས། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་ལག་ཅུལ་དང་རྒྱ་ཆས་སོགས་ཕྱི་ནང་
 གར་ཅིང་ཆ་ཕྱེན་ཕྱིན་ཏུ་དཔག་པས་མེ་མདའ་དང་མདེལ་འཛུལ་ཆེད་.....
 དང་སྐྱུས་ཆེད་གཉིས་ཀ་འགན་སྦྱང་བྱེད་མ་སྐྱབ་སྐྱབས་རིས་ལྷ་གྲུ་རེ།.....
 དེལ་དཔར་ཁར་ཏུ་བརྒྱུར་ནས་ཐོད་ས་དཔག་མེད་གཞུང་གི་དེལ་ཕོར་
 པར་འདེབས་གྱི་ལས་འགན་འབྲུར་ཏེ་རིམ་བཞིན་དེལ་སྦྱར་དང་། ཐངས་
 རམ་ཤོག་དེལ། རྒྱག་འཛིན་བཅས་པར་འདེབས་བྱ་ཡུལ་ཏུ་བརྒྱར།
 མ་དེར་དེལ་ཕོར་འགའ་ཞིག་པར་འདེབས་འབྲེམས་སྒྲེལ་གནང་།

དེ་ནས་ཐོད་ཏུ་སྒྲོག་ལས་དང་། གཉེར་ལས། རྒྱག་ཏར་ལས་རིགས་
 སོགས་གསར་འཛུགས་བྱེད་ཆེད་ཏུ་རོས་པ་རིག་འཛིན་རྩི་རྩི་དང་། སྒྲོན་
 སྒྲོང་མཁྱེན་རབ་ཀྱན་བཟང་། རྒྱེད་སྐྱུག་དང་འདུས་ཅོར་བ། སྒྲོག་
 བཁར་བསོད་ནམས་ཐུལ་པོ་(ཡིག་ཆ་འདའ་ཞིག་ཏུ་བསོད་ནམས་མཁོན་...
 སྐྱབས་ཞེས་འཁོད་) དཅས་དཔོན་རིགས་ཀྱི་གཞོན་ཏུ་བཞི་དབྱིན་རིའི་ཐུལ

ས་ཁུན་ཁུན་ཏུ་སྒྲིག་ལས་དང་། རྒྱལ་ཏར། གཏེར་ལས། དཔལ་དེན་
 བཅས་སྒྲིབ་སྒྲུབ་བྱེད་པར་གཏོར་གནང་བ་དང་འབྲེལ་ཁོ་ཆེའི་ལྷ་ལྷོང་འགོ་
 འཛིན་བྱེད་པ་ཅིས་པ་ལྟར་ཤར་རྟོ་རྟེ་ཆེ་ཆུལ་གཏོར་གནང་མཛད། རྒྱལ་
 གྲིས་བཅའ་ས་པའི་«པད་ཀྱི་སྒྲོན་ཆད་དང་ད་ལྷ་»ཞེས་པའི་ནང་པ་ཤོད་...
 རྟོན་“མཐོ་རིམ་གྱི་ལྷ་ལྷོ་བཞིའི་ནང་ནས་ལོ་ན་རྒྱན་ཤོས་སྒྲིག་ལའར་བས་
 དཔལ་ལས་སྒྲུབ་པ་དང་། དཔལ་སྒྲུབ་ཏུ་འདར་བླ་བ་བཅུ་གཅིག་ཅེས་སྒྲུབ་
 བདར་བྱས་ཤིང་། སྒྲིབ་སྒྲུབ་མ་ཐོན་གོང་པད་ལ་ལྷོང་ལོག་པ་དང་། ལོ་
 རྒྱུད་ཤོས་བྱུང་ངོས་པ་ནི་སྒྲུབ་སྒྲུབ་འཛིན་ལ་རིག་པ་རྟོ་བ་ཞིག་ཡོད། དེས་
 སྒྲིག་ལས་སྒྲུབ་སྟེ་སྒྲུབ་འབྲས་དང་ལེགས་ཐོན་ཞིང་། དེ་མིན་གཞན་གཞིས་
 སྒྲིབ་སྒྲུབ་ལ་བཙོན་འབྲས་ཞན་པས་བྱུབ་འབྲས་དེ་ཅེས་བྱུང་མེད་”ཟེར།
 ཁོ་ཆེ་ལྷ་ཞེས་ལྷ་པད་ལ་ལོག་ཞེས་སྒྲིབ་སྒྲུག་དབང་འདུས་ནོར་བུས་ལྷ་སའི་
 ཏར་ཁར་བཅུག་ས་ཏེ་འགོ་འཛིན་བྱེད་པའི་འགན་འཁུར་གནང་བ་དང་།
 སྒྲོན་གོང་མཁུན་རབ་ཀུན་བཟང་གིས་ལྷ་སའི་བྱུང་ངོས་ནས་གསེར་གྱི་.....
 གཏེར་ཁ་འདོན་པའི་ལས་འགོ་བཅའ་ས་ནས་གཏེར་ཁ་འདོན་སྐབས་ས་འོག་
 བས་སྒྲིབ་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐོན་པས་མི་མང་པོས་དགྲ་མི་ཤིས་པའི་རྟགས་.....
 མཛན་རེད་ཅེས་གཏེར་འདོན་པའི་ལས་ཀར་ངོ་སྟོན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་...
 ལྷ་བས་ལས་མཛམས་མི་འཛོག་ཀ་མེད་བྱུང་། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་ཆུལ་
 དབང་བྱུབ་བསྟར་བྱ་མཆོའི་བཀའ་དཔོན་པོས་བཞིན་པད་ཀྱི་ས་གནས་རྒྱང་...
 གཞིས་ཁག་ལ་བཀའ་བྱ་བཏང་སྟེ་གཏེར་རྟོ་འཆོལ་ཞིབ་བྱེད་དཔོས་པའི་...
 བཀའ་ལབ་པ་ལྟར་ས་གནས་ཁག་ནས་གཏེར་རྟོ་དཔེ་ཆ་དང་མིན་སྐྱ་...
 ཆོག་ས་ས་གནས་སྟིང་གཞུང་ལ་སྒྲུབ་ཏེ་མི་མང་པོས་ནས་གཏེར་རྟོ་འཆོལ་

པའི་བྱ་བ་བཟང་པོ་ཞིག་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། བྱང་རོལ་པ་རིག་འཛིན་རྣ་
 རྣམས་པོ་དེ་ལྟ་ལ་འཁོར་བའི་ལྷ་འཁྱགས་རྒྱུ་ལྟ་བུ་འགན་འཁུར་གནང་བ་མ་
 ཟད། རྟོག་མེད་ཚུ་ལྟགས་སྟོན་འདོན་ཁར་བཅུགས་ཏེ་སྟོན་བཟུང་ཡང་སྤར་
 རྒྱུ་པ་བྱུང་བ་རེད། སྟོན་མཁའ་བ་པ་པོ་དེ་ནས་སྤུལ་པོ་བོད་ལ་མྱེར་
 སྟོན་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར་ཆེ་ཡི་འཕེན་པ་རྣམས། དེ་རྣམས་དཔོན་
 རིགས་དང་ཆོང་པ་ཆེ་བའི་ཁག་གི་བྱ་ལྟག་མང་པོ་རྒྱ་གར་ལ་སྤོང་སྤྱོད་ཏུ་
 འགོ་མཁན་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་བོད་ཀྱི་འཁྱགས་རྒྱུན་ལ་ཕན་པའི་བྱ་བ་གང་.....
 ཡང་མ་བྱུང་བར་མཛོད།

མེ་འབྲུག་(1916)ལོའི་ཟླ་ 9 ནང་སྐ་ས་པ་སྟན་ཆུས་སྤྱིར་གི་ཉི་.....
 འདབས་ལྷ་ཁང་པ་གསར་སྟན་སྟོན་པོ་དེ་ལྟགས་སྟན་ཅིས་ཁང་དངོས་ལྷ་.....
 བཅུགས། དེ་ལྟ་འཛིན་སྟན་ཅིས་མཁས་དབང་འབྲས་བྱངས་སྟན་སྟན་པ་
 མཁུལ་རབ་ལོར་བྱུང་ཆེ་བྱུང་ལས་ཆོན་ཆེ་པའི་གོ་གནས་པ་སྟོན་བཞག་མཛད།
 དེ་ལྟས་མཆོང་དང་། ཁམས། མངའ་རིས་སོགས་མངའ་བྲལ་ས་གནས་
 ཁག་ནས་སྟོན་མ་མང་པོ་བཟུང་བསྟོར་སྟོན་པོ་དེ་ཀྱི་རིག་གནས་སྟོན་དང་། ལུང་
 པར་སྟན་ཅིས་ཀྱི་གཞུང་ལྟགས་ལ་སྤྱོད་པ་གང་ལེགས་བྱས་ཏེ་བོད་ཀྱི་རིག་.....
 གནས་སོང་ཏུ་སྟེལ་བ་དང་། བོད་མི་དྲག་ཞན་ཆོང་མའི་ནད་གསོར་ཕན་
 པའི་བྱ་བ་མང་པོ་མཛོད་པས་ད་ལྟ་འདྲ་སྟན་ཅིས་ཁང་ཞེས་ལུ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་
 ལྟགས་ཆེ་པར་བྱུང།

གཞན་ཡང་བོད་སྟོངས་ཀྱི་ཞིང་གསལ་སྟོན་སྟོང་པོ་འཕེལ་ཡོང་.....
 ཐབས་དང་། སྟོན་སྟོན་གཙོ་པོ་བལ་ཀྱི་ཆོང་ལས་སྟོར་སོགས་དཔལ་འབྱོར་
 ཡང་རྒྱས་འབྱུང་ཐབས་ལའང་སྟགས་འཁུར་ཆེ་བཞེས་མཛོད་ཡོད་པ་ནི།

དེ་བཞིན་པོད་ཀྱི་ཚོང་ལས་ཐོན་ཚོགས་དྲག་ཤོས་ལུག་བལ་ལྷན་པ་དེ་……
 དག་ས་གནས་སེ་སེའི་དཔོན་པོ་དང་ཚོང་པ་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་འབྲོག་པར་……
 རིན་འབབ་ཆེ་སེལ་ཚམ་ལས་མ་སྤྱད་པར་ཉི་འདྲེན་གྱིས་རྒྱ་གར་སྤྱོད་གས་……
 བཅོངས་ཉེ་ཁེ་བཟང་ཟ་བར་བརྟེན་གཞུང་ཚོང་སྤྱོད་མདའ་ཚང་ལ་བསྐྱོ་……
 བཞག་གནང་ཉི། འབྲོག་པར་ལུལ་ཐང་གི་བལ་རིན་གཅིག་སྤྱད་སྤྱད་དེ་
 ཉི་སྤྱོད་གྱིས་རྒྱ་གར་ལ་སྤེལ་ས་ཚོང་བྱས་ནས་གཞུང་ལ་ཁེ་འབུ་ཆེ་ཚམ་……
 འཕུལ་གྱི་ཡོད་ཏུང་། རྒྱ་གར་གྱི་མ་ཅ་ཅན་ཆེ་ཁག་ཚོས་ཁ་མཐུན་བྱས་
 ཉི་བལ་གོང་གཅིག་གང་སྤུབ་བྱས་མཐར་ཕྱིད་ཐུན་གཉིད་གི་ཡོད་པར་བརྟེན་
 རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་མ་མཆོག་ནས་ཚོང་ལས་ལྟ་གཞག་དེ་རིགས་ལའང་སྤྱགས་འཁུར་
 ཆེན་པོ་བཞེས་གྱི་ཡོད་པ་ནི། རྣམ་ཐར་ནང་ 1931 པོད་ལྷགས་ལུག་
 ཡོང་། རྒྱ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆོས་གསུམ་ཉིན། ཨ་མེ་རི་ཀའི་སེའི་སྤྱོད་པེ་
 དམ། ཁ་གྱིང་ལ་ཐུག་ཤིས་བསྐུལ་དོན། “འདི་ག་པོད་ལུལ་ནས་ཐོན་
 རུངས་པལ་རྣམས་པོད་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་དང་། མི་སེར་གྱི་བདེ་ཐབས་
 འཕེལ་རྒྱས་ཆེད་ལོ་གསུམ་རིང་གཞུང་ཚོང་སྤྱོད་མདའ་ཚང་ནས་ཚོང་……
 བསྐྱར་ཆོག་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། རྒྱ་ལོའི་བལ་འབབ་རྣམས་རྒྱ་གར་ཀ་
 ཡན་ཁག་གསུམ་ལ་བཅོངས་ཐིན་ཐོག འདི་ལོའི་བལ་འབབ་རྣམས་ཕྱིང་
 ཚོང་བསྐྱར་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ཏུང་གོང་གསལ་ཀ་ཡན་རྣམས་ནས་དན་མཐུན་ཐོག་
 བལ་གོང་དམངས་གཅིག་དང་། དེ་ག་ཨ་མེ་རི་ཀ་ནས་བལ་ཉིད་རོ་ཆབ་
 ཡོང་སྤྱོད་གོང་གསལ་ཀ་ཡན་རྣམས་ནས་ཚོང་རིན་སྤྱད་དེ་བལ་ཉི་རྒྱ་ཁ་
 བཀག་གིས་ཕྱིར་སྤྱོད་ཐོག་ བལ་ཉི་ཚོང་ལ་གནོད་ཆེན་གང་སྤུབ་དན་པ་ཁ་
 འབྲིལ་ག་ལྷག་བྱས་ཉི་བལ་འདོད་ཉི་འདོད་ཚོང་བྱེད་མ་བཅུག་པས་གཞུང་

ལུག་ཆེ་ལ་ཤིས། ད་ཆ་གཞུང་ཚོང་སྒྲིལ་ཐད་འཆང་གི་པལ་དོན་ནམས་ལྷ་
 གར་ཀ་ཡན་གྱི་ལག་ཐོག་འབྲིམ་ཚོང་མ་དགོས་པར་རང་དེ་དོན་པདག་.....
 རྣམས་ཐག་ཚུན་དོན་ཐོག་ནས་པལ་ཚོང་བྱས་འབྲས་ཤིག་ཕུང་ཕྱིན་.....
 གཉིས་སྒྲན་ཡོང་རྒྱ་ཞེས་འཁོད་པའི་ཕྱག་ཕྱིས་ཤིག་བརྩལ།”①ཞེས་པའོད་
 འདུག་པ་བཅས་དཔལ་འབྱོར་ཚོང་སྒྲིལ་ཐད་ཀྱི་ཞིབ་ཐུའི་ལག་བརྟན་བྱ་.....
 རིམ་གཞུང་ཡིག་ནང་འཁོད་རྒྱ་ཡང་། འདིར་ནམ་ཐར་ནང་ནས་དཔེ་
 བཅོན་གཉིས་དྲུངས་ཏེ་བཞོད་པ་ལགས་སོ།

ར་ལི་པོད་མི་རྣམས་ཀྱི་འཆོ་བའི་ནང་མེད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་
 དང་། སྐབས་དེར་འབྲིམ་འབྲུལ་རྒྱལ་མི་པདེ་བས་འབྱུང་ར་ལྷུལ་ཚུགས་
 གཞན་ནས་འབྲིན་པར་དཀའ་ངལ་ཏེ་ཅང་ཆེ་བའི་གནས་སྤྱང་ཅིང་།
 རའི་གནད་དོན་དེ་ཐག་གཅོད་བྱུང་ཤིང་ཆུ་ཕག་(1923)ལོར་ར་ཆུ་.....
 རོང་ཏུ་ར་གིང་འདེབས་ལས་ཀྱི་ཚོད་ལྷ་གནང་། དེའི་འགོ་འཛིན་བྱེད་
 པོར་ཏུ་དཔོན་ལས་ཚོན་བྱ་མས་པ་སྐལ་བཟང་པོ་སྐོ་གཞག་བརྩལ། འོན་ཀྱང་
 ཡོ་མང་རིང་ར་གིང་འདེབས་ལས་ཚོད་ལྷའི་ལས་ཀར་ཐན་འབྲས་མཐོན་.....
 གསལ་དོད་པོ་དེ་ཅམ་མ་ཕྱུང་རྒྱལ་མ་རྒྱུ་ཚོད་ལྷའི་ལས་ཀ་དེ་མཚམས་
 འཛིག་གནང་དགོས་ཕྱུང་།

ཆུ་ཕག་(1923)ལོ་དེར་པོད་ཀྱི་ཉེ་པའི་ཤོང་ཁྱིར་རྒྱ་སའི་སྤྱི་.....
 ཚོགས་པདེ་འཇགས་ཀྱི་ལས་ཀར་བྱགས་ཚོན་ཡོང་ཆེད་“སྤྱ་ལི་སའི་”དམག་
 སྐར་གསར་ཏུ་བཅུགས་ཏེ་རྒྱ་སའི་ཚོགས་པཞིར་སྤྱ་ལི་སའི་ཚོ་ཁྱར་དེ་དང་།

①(པོད་ཀྱི་ཡོ་ལྷུས་རིག་གནས་དབྱུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱགས་

དེའི་འདོན་ཐངས་11པའི་བར་དོས་293)

གྲང་ལམ་གཙོ་བོ་ཁག་ལ་“ཕུ་ཡི་སི་”བཞག་སྟེ་ཉིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་བདེ་....
 སྤང་གི་ལས་ཀའི་འགན་འཁུར་འཇུགས་གནང་མཛད་ཅིང་། དེའི་འགོ་
 བྲིད་ཏུ་ཡིགས་ལྡན་ས་ཉིབ་(མིང་གཞན་བསོད་ནམས་ཡིགས་ལྡན་)དང་།
 ཅེ་སྤང་མཁུན་རབ་ཀུན་བཟང་བསྐྱོད་གཞག་གནང་བ་མ་ཟད། མདོ་མཁར་
 སྐལ་དང་། ལྷ་མོང་པ་སོགས་ལ་“ཕུ་ཡི་སི་”དམག་བྲིམས་དང་། སྤྱི་
 གཞི། སྤྱང་བདར་བུ་ཐབས་སོགས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱུའི་བཀའ་བཏོད་ཀྱང་
 གནང་བ་རེད།

དེ་ནས་ཤིང་ཟླ་(1925)ལོར་སྤྱི་ཏར་ཁང་གསར་ཏུ་བཅུགས་...
 པ་དང་། དེའི་འགོ་འཛིན་བྱེད་པར་ཅེ་སྤང་གྲགས་པ་ཚོས་བྱལ་དང་།
 ལས་བུ་ཤོད་སྤང་སྟེལ་བཞི་བ། ཏར་གཏོང་ཅེ་སྤང་ཚོས་ལྡན་བསྟན་དར།
 ཤོད་སྤང་སྦྱིད་སྦྱག་པ། སྤྱི་ཏར་གཉིས་བཅས་བསྐྱོད་གཞག་བསྐྱེད་སྤྱོད་
 ཏར་ཡིག་དང་སྤྱི་ཏར་ཡིག་སྐྱ་ཆ་དེུལ་འབབ་རི་ལྷང་ཟླ་བ་དུག་རེད་.....
 མཚམས་སྤྱི་ཅིས་སྤྱ་ཁམས་དྲངས་བཀའ་ཤག་ལ་འབྲལ་དཔྱོད་པའི་གཏན་
 འཁེབས་་།ནང་།

དེ་རྗེས་དེུལ་ཁང་གསར་ཏུ་བཅུགས་ཏེ་སོག་མར་སྟན་ཁང་ལྷང་ལ་
 དེུལ་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་བསྐྱོད་བསྐྱེད་དང་། དེ་རྗེས་བཀའ་སྒྲོན་ཆ་
 རོང་ཟླ་བཟང་དག་འདུལ་སོགས་ལ་འགོ་འཛིན་བསྐྱོད་གཞག་གནང་ནས་...
 སོད་ཀྱི་དེུལ་ལོར་ལམ་ལྷགས་ལ་བསྐྱར་བཅོས་གནང་བ་སྟེ། དེ་སྤྱི་བོད་
 ཏུ་ཁམ་དཀར་སྐྱ་ཚོགས་འགོ་རྒྱགས་བྱེད་སྟེལ་ཡོད། ཁམ་དཀར་དེ་རིགས་
 བློ་ནས་ཆུང་ལྷང་ཅང་པོ་ཞེས་པའི་ཆུང་གོང་མ་ཆུང་ལྷང་སྐབས་སྤྱི་...
 གཏན་འཁེབས་དང་པར་འདེབས་གནང་བའི་ཁམ་དཀར་དེ་འགོ་རྒྱགས་...

གང་འཆམས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། འཕ་དཀར་དེ་ལ་ཐོད་མི་ཀན་
 རབས་ནམས་ཀྱིས་མ་དག་རྒྱན་འཇགས་ཀྱིས་ཅང་ཆན་པའོ་ལྟར་ཞེས་.....
 འཛད། ཐོད་དེའལ་ལམ་ལྷགས་ལ་བརྒྱུར་བཅོས་གནང་རྒྱུ་ཐོད་རང་
 ཉན་ཐངས་ཀྱི་པད་ཤག་ཁ་གང་དང་། སྐར་ལྷ། སྐར་ཕྱེ་བརྒྱད། རོ་གང་
 བཅས་རིགས་བཞི་དང་། དེ་རྒྱུ་དེའལ་གྱི་ཞོ་ལའི་སྒྲིང་མོ། སྤང་གང་
 སྒྲིང་མོ། སྤང་གཞུམ་སྒྲིང་མོ་སོགས་དེའལ་པར་དང་། ད་དུང་
 གསེར་འཕ་ཡང་པར་འདེབས་བྱས་ཡོད། དེ་རྒྱུ་ 1912 ལོ་བཞིན་བརྒྱུད་
 ཐོད་ཀྱི་ཤོག་ལོར་ཐོག་མ་དེའལ་འཕ་ལྷ་དང་། འཕ་བརྒྱ། འཕ་བཙུ་
 ལྷ། འཕ་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལྷ། འཕ་ལྷ་བརྒྱ་བཅས་རིགས་ལྷ་དཔར་འདེབས་
 བྱས་པ་དེ་དག་གིར་པར་ཡིན་ལ་ལྷ་དང་། ཡི། སྤྱལ་ལེར། སྤྱ་བཅས་
 ཆོས་གཅིག་མ་ཡིན་པ་དང་། ལོ་རབས་ལྷན་ཅུའི་ཡས་མས་ཅན་ལ་འཕ་
 ལྷ་བརྒྱའི་ཤོག་ལོར་ལྷགས་པར་ཆོན་ཁྲ་ཅན་ཐོག་མར་བརྒྱབ་པ་དང་། དེ་
 མིན་དེའལ་སྤང་ལྷ་དང་། སྤང་བརྒྱ། སྤང་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལྷ། སྤང་བརྒྱ་ཐམ་
 པ་བཅས་ཀྱི་ཤོག་ལོར་ནམས་ནི་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་བརྒྱ་གཞུམ་པ་སྤྱུ་གཤེགས་...
 པའི་རྒྱུ་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་པ་མ་ཟད། དེའལ་སྤང་གང་ཞོ་ལའི་སྒྲིང་
 མོ་དང་། སྤང་གཞུམ་སྒྲིང་མོ། སྤང་བརྒྱའི་སྒྲིང་མོ། སྤང་ཉིང་ལྷ་དང་།
 སྤང་ལྷ་བརྒྱའི་སྒྲིང་མོ་སོགས་ཀྱང་དཔར་འདེབས་བྱས་ཡོད།

ཞོད་དུ་སྒྲིས་པའི་ཐོད་དམག་རྒྱ་བརྒྱད་དང་། བཟོ་བྱ། རྒྱག་
 ཉར། སྒྲིབ་བྱ། དེའལ་ཁང་སོགས་འཇུགས་གཉིས་བྱེད་པའི་ནོར་
 སྤྱོད་ཡོང་འབབ་ཐག་གཅོད་ཡོང་ཆེད་དེའལ་བརྒྱ་ལྷགས་ལ་བརྒྱུར་.....
 བཅོས་བྱས་ཏེ་བལ་ཤོ་དང་། མོ་ཤོ། བགས་ཤོ་སོགས་དེའལ་ལམ་

ལྷགས་གསར་ཏུ་བཅུགས་ཤིང་། དེས་མོད་ས་གནས་ཁྱིད་གཞུང་དང་།
 དཔོན་ཕྱེ་ཁག་དབར་འགལ་བ་ལྷགས་ཆེན་ལངས་ས་དང་། ལྷག་པར་ཏུ་
 བཞུ་ཆེན་གྱི་མངའ་ཞབས་པམ་ཤིས་ལྷན་པོ་དང་འབྲེལ་བ་རྒྱུག་ཏུ་སོང་
 ཞིང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་ནི་ཆེན་མཉམ་རབས་ཀྱི་རྒྱས་ནས་བཟུང་
 བཞུ་ཆེན་གྱི་མངའ་ཁོངས་དཔོན་ཕྱེ་ཁག་དང་། རྒྱེད་པ་སྐད་སྐད་ཀྱིས་ས་
 ཞིང་དང་འཕྲོག་ཕྱེ་མང་པོ་བདག་བཟུང་བྱས་ཀྱང་པམ་ཤིས་ལྷན་པོར་དབྱ་
 གྲུ་དང་ཞིང་པོགས་གང་འཆམས་འཇལ་དཔོན་པ་ཅམ་ལས། མོད་ས་
 གནས་ཁྱིད་གཞུང་ལ་དབྱ་གྲུ་ཆེ་རིགས་འཇལ་མི་དཔོན་ལྷགས་དབྱ་གྲུ་
 ལམ་སྐོལ་གསར་ཏུ་གཏན་འཁེལ་གནང་བ་དེས་ཁོ་པ་ཆོའི་ཁེ་སྐྱོན་ལ་.....
 གཙོད་འཆེ་ལྷགས་ཆེན་ཕྱག་པམ་ཡི་མི་རངས་པར་ལྟར། མོད་ས་གནས་
 ཁྱིད་གཞུང་གིས་པམ་ཤིས་ལྷན་པོ་ཁང་ཁོངས་གཏོགས་ན་མས་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་
 མའི་མངའ་ཞབས་ཀྱི་མཚུངས་ཀྱི་བཟུང་ཆེ་དུ་ཤིང་ལྷག་(1914)མོར་...
 གཞིས་ཀ་ཆེའི་རྒྱ་རྒྱུ་ཏུ་མཁན་རྒྱུ་ལྷོ་བཟང་དོན་ལྟུབ་དང་། ཤོད་རྒྱུང་
 ལྷ་བྱ་བརྒྱ་གཞག་གནང་སྟེ་གཅིང་ལྷགས་རྒྱུང་ཁག་བཅུ་རྒྱལ་ལ་རྒྱ་དམ་
 བྱས། བཞུ་ཆེན་མངའ་པོག་གི་རྒྱུང་གཞིས་ཆར་མ་དེའི་ནང་ཏུ་འཁྱུག་
 པ་མ་ཟད། རྒྱུང་གཞིས་དེ་དག་ནས་བལ་ཤོ་དང་། བགས་ཤོ། རྒྱ་
 ཤོ་སྐྱོགས་ཁྲལ་རིགས་རྒྱ་ཆོགས་བརྒྱ་ལེན་བྱས་ཤིང་། དེ་བཞིན་ལྷགས་བྱ་
 (1921)མོར་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཁྲུངས་གསར་ཏུ་བཅུགས་ཏེ་པམ་ཤིས་ལྷན་
 པོར་མོ་དེ་དམག་སྐྱོགས་འབྲུ་ཁྲལ་ཆེན་ཁྱི་བརྒྱུ་བ་དཔོན་པའི་བཀའ་པམ་...
 ལྷགས་མོད་ས་གནས་ཁྱིད་གཞུང་དང་། པམ་ཤིས་ལྷན་པོ་དབར་འགལ་
 བ་ཞིན་བཞིན་རྒྱུག་ཏུ་སོང་བ་དང་། མཁར་རྒྱ་ཕག་(1923)མོར་

ཟླ་ 11 ཚེས་ 15 འི་ཉིན་གྱི་མཚན་མོ་པ་ཏ་ཆེན་གྱི་ཕྱིར་དུ་པ་སྒོ་བཟང་...
 ལྷུ་པ་བརྟན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་སྒྱུ་འཁོར་དང་བཅས་མེས་ལྷུ་པ་ནང་ཁུལ་ཏུ་ཕྱོགས་...
 ལྷུ་པ་ཏུ་ཕྱིན་པ་།

ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐོད་མ་གནས་མི་དག་གྱུར་དང་། དེའི་མངའ་ཁོངས་དཔོན་
 རྟེན་པ་དང་སྒྲིབ་པ་སོགས་དཔལ་ལའང་འགལ་བ་ཆེ་མང་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་།
 ལྷུ་པ་པར་ཏུ་ཕྱིན་ཆོན་པ་ལྷུ་པ་པར་ཏུ་བཅུགས་གནང་བ་དེས་བཀའ་ཤག་གི་.....
 དཔལ་ཆ་ལྷུ་པ་པར་ཏུ་ཕྱིན་ལྷུ་པ་ཏུ་ཡའི་ལྷ་མ་མཚོག་དང་། བཀའ་སྒོ་ཆེ་འི་
 དཔལ་གྱི་འབྲེལ་པའང་ཉིན་པའི་ནང་ཆེ་ལྷུ་པ་ཏུ་སོང་ཞིང་། ལྷུ་པ་དེར་
 མཛོད་སྒྲུབ་ཁུལ་ཏུ་ཐོད་དམག་དང་མི་སྒོ་ལྷུ་པ་དམག་མིའི་དཔལ་མིང་ཆ་...
 ཡང་ཡང་ཡངས་པ་སོགས་མཛོད་ན་ཐོད་ནང་ཁུལ་གྱི་དཔལ་ལྷུ་པ་ཏུ་ཕྱིན་པ་...
 འཛིན་ཏུ་ཅང་ཆེ་པའི་གནས་ལྷུ་པར་པས་དཔུན་ཆེས་ཐོད་འདི་ཕྱིས་ལྷུ་པ་
 དང་ཁ་ལྷུ་པ་གཏོར་ཆེད་ཕྱིས་སྒྲུབ་ཡང་ཐོད་ཏུ་བཅར་ཉི་ཆ་རོང་ཟླ་བཟང་
 དམ་འཁུལ་སོགས་ཁོ་པ་ཆེ་འི་ཆེས་འཕངས་པར་ཤིག་སྒྲུབ་ཆུང་འཆར་.....
 ཤིས་གསར་པའི་སྒྲིག་འཇུགས་བཅུགས་ཏེ་ཏུ་ཡའི་ལྷ་མའི་ཕྱིར་བཅུར་ཏུ་...
 ལྷུ་པ་ཆོས་པའི་རྟ་ལྷུ་པ་པས་མས་ཤིང་། ལྷུ་པ་འཇུགས་དེའི་ནང་
 རྒྱལ་མཁན་མང་ཆེ་པ་ལྷུ་པ་ཆེ་དཔུན་དམག་སྒོ་བ་ལྷུ་པ་ཐོན་པའི་ཐོད་...
 དམག་གི་དམག་དཔོན་གཞོན་ཏུ་ནམས་ཡིན། ཆ་རོང་ཟླ་བཟང་དམ་
 འཁུལ་གྱི་ཁྱིམ་ཏུ་ནམས་པའི་སྒོ་ནས་ཆོགས་འཁུལ་པས་སྒྲུབ་ཏེ་མ་གནས་མི་དག་
 གྱུར་གྱི་ཕྱིར་དཔལ་འཕྲོག་ཐབས་སྒོར་ཞིག་གསལ་སྒོས་མོལ་དང་མནའ་...
 ལྷུ་པ་དམ་བཅའ་འཛོག་པ་སོགས་ལྷུ་པ་ཆོགས་རྒྱལ་མཁན་ཁོངས་མི་ཐོད་དམག་
 གི་དམག་དཔོན་དམག་པོ་སྒྲུབ་པས་སྒོག་ཏུ་ལྷུ་པ་པ་ལྷུ་པ་བརྟན་ལྷུ་པ་ཆོས་པ་

རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱ་བཞུག་དེ་ཆ་རྒྱུ་མཉམ་ནས་དབུ་མཉམ་ཞིང་པའི་གནས་ཚུལ་.....
 རྒྱལ་ཁོང་གིས་པམ་ལ་སྒྲུབ་མེད་ཀྱིས་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ལའི་ཁྱེད་མཉམ་གནས་ཚུལ་འདི་...
 བྱི་ཉ་ཅང་ཆ་མཉམ་ཆེ་བའི་སྒྲོག་གཞི་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོར་བཞུག་ཅིང་།
 རིང་མིན་ཆ་རྒྱུ་བཞུག་དམ་འདུལ་པོར་དམག་གི་དམག་སྒྲིའི་མོ་གནས་
 ལས་པམ། དམག་དོན་དབང་ཆ་ཡོངས་སྒྲུབ་འཛིན་བྱས་པའི་ཆེད་རྒྱ་རྒྱ་
 ལའི་ཁྱེད་མཉམ་བྱས་པམ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཆོད་སྒྲུབ་ཆ་རྒྱལ་པོ་སྒྲུབ་པར་པོར་དམག་གི་...
 དམག་སྒྲིའི་བསྐོས་གཞི་བཞུག་ལ། དོན་ལྷན་དམག་པོ་སྒྲུབ་པ་ནི་དམག་དོན་གྱི་
 འཛམ་ཐང་ཞུག་པ་དང་། སྒྲིའི་ལྷན་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ལྷན་དོན་དམག་དོན་
 མོག་དམག་དོན་གྱི་དབང་ཆ་ཆ་གསལ་སྒྲུབ་ཚུད་པ་ཞིག་མཉམ་བྱས་པར་བཞུག་.....
 ཅིས་དཔོན་ལྷན་གར་ལ་དམག་སྒྲིའི་འཆོ་འཛིན་བསྐོས་བཞུག་བཞུག་ལ། སྒྲུབ་
 གྱིས་བཅམས་པའི་རྒྱ་ལའི་ཁྱེད་མཉམ་སྒྲུབ་མཉམ་བྱས་པའི་ནམ་ཐང་ནང་.....
 “སྒྲིའི་ 1925 པོར་སྒྲིའི་མཉམ་སྐྱེས་རྒྱ་ལའི་ཁྱེད་མཉམ་སྒྲིའི་བཞུག་འཇུག་མཉམ་
 གྱིས་དཔོན་ཆེ་རྒྱལ་ཁབ་དང་འཇུག་བཞུག་བཞུག་ལྷན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་བཞུག་ཆེ་...
 ལྷན་མོར་སྒྲིའི་པ་དེ། སྒྲིའི་འཛིན་ཁོང་གིས་ལྷན་གར་ལ་པོར་དམག་གི་
 དམག་སྒྲིའི་བསྐོས་གཞི་བཞུག་མཉམ་ལ། ལྷན་གར་ནི་དཔོན་ཆེ་རྒྱུ་ལྷན་པོ་ལྷན་
 མཉམ་ཡིན་པ་དམག་གསལ་དོན་པོ་དེ། ང་ཆོད་སྒྲིའི་པ་ཆེད་པ་དེ་
 སྒྲིའི་པོར་དམག་གི་དམག་སྒྲིའི་ཆ་རྒྱུ་ནི་མོག་མཉམ་པར་གསུམ་རྒྱ་དཔོན་
 རིང་དམག་ཞུག་པོར་པ་ཞིག་དེ། སྐབས་དེར་ཁོང་གི་དབང་ཆ་མང་ཆེ་བ་
 མོར་བ་མ་ཐང་། སྒྲུབ་སྒྲིའི་གནས་དམག་རྒྱ་བཞུག་ཞིང་། 1926
 པོར་རྒྱལ་ཅེར་བཞུག་པའི་དཔོན་ཆེད་སྒྲུབ་མཉམ་སྐྱེས་འཛིན་བྱས་པ་.....
 དེད་”ཅིས་བཞོད་པ་བཞུག། རྒྱལ་དབང་བྱས་པམ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཆོད་དོན་

དངོས་མོག་རང་གི་མེས་ཀྱིས་ལ་དགའ་ཞེན་ཆེ་བ་དང་། བོད་མི་རིགས་
 གྱི་དབལ་འཛུར་དང་། རིག་པ་, རྒྱལ། དམག་དོན་སྐོས་སྒྲིགས་གང་ཅིའི་
 བད་ཀྱིས་ཏུ་གོང་ཁྲེལ་གཏོང་བའི་དམིགས་པ་རྒྱ་ཆེ་ཡོད་སྟབས་དཔྱིན་.....
 རིས་ནི་རྒྱ་གཞིས་ཀྱི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་གཡོ་རྒྱུ་ལྡོག་པ་རི་ལྟར་.....
 བཤམས་ཀྱང་ཁོ་ཆོའི་དམིགས་ལྟལ་རན་པ་དེ་གསལ་པོར་མཐུན་པ་མ་.....
 བད། རྒྱ་བོད་མི་རིགས་དང་ར་གྱི་སྐྱོན་ཆུའི་འབྲེལ་བ་གཏོང་བའ་ཏུ་གཏོང་
 རྒྱ་དང་། ལྷང་དབྱང་ཁྲིད་གཞུང་དང་བོད་ས་ཡུལ་སྲིད་གཞུང་དབར་
 གྱི་མཐུན་ལམ་ལེགས་བཅས་ཀྱིད་རྒྱ་འདི་ནི་ཐབས་ལམ་བཟང་ཤོས་ཡིན་པ་
 ལོ་མང་རིང་གི་བྱ་བ་དངོས་ཀྱི་ནང་ནས་གསལ་པོར་རྟོགས་ཏེ་ས་འབྲུག་ ..
 (1928)མོའི་དཔྱན་ཏུ་ས་མ་སྐྱལ་དང་ལྷངས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་རི་བོ་ཆེ་..... ..
 ལྷར་བཅའ་མྱོད་བོད་ཀྱི་མཁན་པོ་སློ་བཟང་པ་སངས་དང་། དེ་རྗེས་
 བེ་ཅིང་དཔྱི་རྟ་ཀྱང་ཉི་དགའ་ལྷན་ཀྱིན་ཆགས་སྤྱིར་གི་མཁན་པོ་དཀོན་ ..
 ཅོག་འབྲུང་དནས་རྣམ་དཔྱིས་ནན་ཅིང་ཏུ་གཏོང་གནང་མཛད་དེ་མོ་མིན་
 ཏང་ལྷང་དབྱང་ཁྲིད་གཞུང་ལ་འཆི་བཀུར་ཞུ་བའི་རྣམ་པ་བརྟན་པ་མ་.....
 བད། རྒྱ་ལའི་བྲ་མ་རང་ཉིད་ལ་དཔྱིན་རི་བཅན་ཀྱིས་རིང་ལྷགས་དང་
 མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་མེས་ཀྱིས་ལ་འཁོན་འཛིན་བྱེད་པའི་དམིགས་སྒྲུལ་ཅ་བ་
 བས་མེད་ལྷགས་པའ་ཁོད་ཡང་ཡང་གནང་བ་དང་། བཟ་ཆེན་རིན་པོ་
 ཆེ་བོད་ལ་ལྱིར་ལོག་གནང་རྒྱར་དགའ་བསྟུ་དང་འཆི་བཀུར་ཞུ་གི་ཡིན་.....
 ཞེས་གསུངས། དེ་རྗེས་ལྷགས་རྟ་(1930)མོར་མིུ་མན་ཆེན་གྱིས་
 གནས་བརྟན་ཏུ་ཡོང་བའི་རྒྱལ་བྱས་ཏེ་མཁན་པོ་དཀོན་ཅོག་འབྲུང་གནས་
 དང་མཉམ་ཏུ་བོད་ཏུ་ཡོང་ཉི་ལྷང་དབྱང་ཁྲིད་གཞུང་དང་བོད་ས་ཡུལ་

གྲིད་གཞུང་དབང་མཛེས་བཞེས་འབྲེལ་བ་འཇུགས་སྒྲུབ་པ་སྐྱོད་འཁོར་པའི་
 གོ་མིན་ཏང་གི་ཚུང་བྱང་ཅང་ཅེ་ཅེས་ཐུག་ཐིག་ཐུག་བརྟན་པ་ཞིག་ཤོད་ས་
 བཙུག་ལ་ཐུལ་ཞིང་། བོད་ས་གནས་གྲིད་གཞུང་གིས་ཁོང་ནམ་གཉིས་
 ལ་བོད་ཀྱི་སྐར་ལྗོངས་བཞིན་བསྟུ་བ་ལྟེ་ལོན་གཟུབ་ཐུག་པ་ནང་། སྤུ་
 བན་ཆེན་སྐབས་དེར་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གསུམ་ལ་སླེབས་པ་དང་ཁོང་གི་མ་ཉི་
 བོད་རིགས་ཤིག་ཡིན་པས་ཐེངས་འདིར་བོད་ཏུ་ཡོང་དོན་ནི་ཡུན་དབྱང་
 དང་བོད་ས་གནས་གྲིད་གཞུང་དབང་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བསྐྱར་གསོ་ཡོང་ཆེད་
 ཡིན་ཞེས་གསལ་བཤད་ཡང་ཡང་ཞུས་པ་མ་ཟད། གོ་མིན་ཏང་བོད་སྐད་
 ཐུ་ཡོན་ལྷན་དང་གི་བསམ་འཆར་ལྟར་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་རི་ལྗོངས་ལྟ་
 ཐག་གཙོ་བྱེད་དམིགས་པའི་སྐྱོར་དྲི་བ་དོན་ཆེན་བརྒྱད་བརྟན་པ་འདི་
 ལྟར།

“དང་པོ། བོད་དང་ཡུང་དབྱང་གི་འབྲེལ་བ་ག་འདྲ་བྱས་ཏེ་
 བསྐྱར་གསོ་བྱེད་དམིགས་སམ།

གཉིས་པ། ཡུང་དབྱང་གིས་བོད་ལ་དབང་བསྐྱར་ཀྱི་དབང་ཆ་ག་
 འདྲ་བྱས་ཏེ་འཛིན་དམིགས་སམ།

གསུམ་པ། བོད་ས་གནས་རང་སྐྱོང་གི་དབང་ཆ་ག་འདྲ་བྱས་ཏེ་
 གཏན་འཁེལ་བྱེད་དམིགས་སམ།

བཞི་པ། རྒྱ་ལའི་དང་པཎ་ཆེན་ནམ་གཉིས་ཡུང་གོ་གོ་མིན་ཏང་
 བང་ཞུགས་སམ།

ལྔ་པ། རྒྱ་ལའི་དང་པཎ་ཆེན་གྱི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་
 དང་དབང་ཆ་སྐར་བཞིན་བྱེད་དམ། ཡང་ན་གསར་ཏུ་གཏན་འཁེལ་སྐྱོད་

འཕྲོ་དཔྱོད་སེལ།

རྒྱལ་པ། བཟུ་ཆེན་པོ་ད་ཏུ་ཕྱིར་ཡོག་ན། རྒྱ་ཡའི་མཆོག་ནས་

བསྐྱེད་པ་གང་འདྲ་བྱེད་དམ།

བརྟན་པ། སྐད་ཚུན་འབྲེལ་བ་བྱེད་བདེ་བའི་ཆེད་ཏུ་རྒྱ་ཡའི་སྐྱེ་བ་
ནས་ནན་ཅིང་ཏུ་དོན་གཅོད་ཁང་འཛུགས་སམ།

བརྟན་པ། བོད་རྒྱལ་ནས་ཁྱེད་དབྱང་ལ་ད་ཏུང་རེ་བ་གང་ཞིག་
ཡོད་དམ་ཞེས་འཁོད་ཡོད།

ཁོང་གསལ་གྱི་དོན་ཚན་ཁག་ལ་དྲིས་ལན་ཞིབ་གསལ་ཕུལ་བ་དང་།
བོད་ས་ཤུགས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཁྱེད་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་ལ་བརྩི་
བཀུར་ཞུ་བའི་རྣམ་པ་བརྟན་པ་སྤྲོས་ཅི། ཡོད་པར་མཁན་པོ་དགོན་
ཅིག་འབྱུང་ནན་ཅིང་ཏུ་བཅའ་སྤྱོད་བོད་གྱི་སྤྱི་ཁབ་འཛུགས་མིར་
འཕྲོ་གཞན་བརྟུལ།

དེ་རྗེས་ལྷགས་ཏེ་(1930)ཡའི་ཟླ་ 12 པར་གོ་མིན་ཏེང་བོད་
མིག་ཟུ་ཡོན་ཚུན་ཁང་གིས་དཔྱད་རིགས་ཤེས་གོ་ཡོང་དང་། ཏུང་མིག་ཐོན་
ཕྱན་ཕྱན་ཟུ་གར་བརྟན་བོད་ཏུ་གཏོང་གནང་མཁའ་དབྱང་ཤེས་གོ་ཡོང་
ཆེ་ཕྱིར་ཏུ་འབྱུང་རྒྱུ་སྤྱི་ཁབ་ཏུ་ཁྱོད་པ་དང་དེའི་སྤྱི་ཁབ་ཏུ་སྐྱེ་ཁམས་གདན་
དྲངས་ནས་འདས་མཆོད་གསལ་ཕྱགས་ཤུགས་པ་དང་། ཏུང་མིག་ཐོན་
ཕྱན་ཕྱན་ལ་རྒྱ་ཡའི་སྐྱེ་བ་མཆོག་ནས་མཁའ་དབྱང་དུ་ནང་བ་མ་བཟད།
བསྐྱེད་པ་དང་ཞི་ཡོན་གང་ཡེགས་ཤུགས་ཞིང་། ཁོང་བོད་ཏུ་ཕྱན་རིང་
བརྟུགས་ཁྱེད་གནད་དོན་ཅི་ཡང་ཡང་མཁའ་དབྱང་གཅོད་བྱེད་ཐབས་བལ་པས་
མཁའ་དབྱང་ཡོད་པའི་སེལ།

ཆུགས་ལུག་(1931)མོར་མོད་ས་ཤུགས་མིང་། རྒྱུར་གྱིས་ཚུལ་...
 ཁྱིམ་མ་ཆུན་འཛིན་སོགས་མེར་སྲུང་དཔལ་རིགས་འགའ་ཞིག་ནས་ཅིང་ཏུ་
 མངགས་གཏོང་མཛད་དེ་ནས་ཅིང་ཏུ་བཅའ་ཚད་མོད་ཕྱི་དོན་གཙང་...
 ཁང་དངོས་ལྟ་བུ་གས། ལྷུང་དབྱར་མིང་གཞུང་དང་མོད་ས་ཤུགས་
 མིང་གཞུང་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་སྐྱར་གསོ་དང་ཆུང་བས་གོང་འཕེལ་ལྱན་...
 བ་ཤུགས་སོ།

11. རྒྱ་མཚོ་སྐྱ་མ་སྐྱ་མིང་འཛུ་གཙམ་པ་ཆེན་མོ་དཔོན་མ་པ་.....
 ཆུགས་པ་དང་། མོད་ཕྱི་དབར་འཛིན་ནང་ཁུལ་མིང་དབར་འཛུགས་མ་
 ལུག་འཛིན་ས།

ཆུ་བུ་མོའི་(1933)ཟླ་བཅུ་པའི་ཆེས་པུ་གཙམ་ཉིན་ལྷུལ་དབར་...
 ལྷུང་པུ་ཆུ་མཚོ་དང་མོག་མལུལ་འཆམ་བཞེས་ཏེ་སྲུང་ཁམས་ཅུང་ཟད་...
 མི་བདེ་བར་ལྷུང་ཅིང་། ཆོས་24 ཉིན་ལྷུང་སྐད་ལྟ་ཆོང་ལ་འཆར་
 ཅན་གྱི་དཔུན་མཇལ་དཀར་བས་སྲུ་གཞུགས་འཁྲུགས་ཏེ་སྲུང་གཞི་རེ་ལྷུག་
 ཏུ་སོང་མས་ཤུག་ཤུག་དང་དཀར་ལྷན་ཁྱི་ལྷུང་བུ་མས་པ་ཆོས་ལུགས་.....
 མཚོག་ནས་རྒྱ་མཚོ་མའི་སྲུ་གམ་ཏུ་བཅར་ཆོག་པའི་ཆུན་ཆོན་ལྷུང་...
 ཤུག་ལྷོན་ཆོར་མཇལ་འཕད་མ་གནང་བ་མ་ཟད། ཆུན་ཆོན་མཇལ་དར་
 ཤར་ཤར་ལྱིར་སྐྱོག་དཀར་བ་དང་། དཀར་ལྷན་ཁྱི་ལྷུང་གི་མཇལ་དར་དང་
 ཉིན་དོད་བཞེས་ཏེ་མཇལ་འཕད་གནང་སྲུའི་ཞལ་བཞེས་མཛད། དེ་
 བས་ཆོར་ས་མཚོག་སྲུང་གཞི་ཉིན་བཞིན་ཆེ་ཏུ་སོང་པའི་གཏམ་དན་དེ་ལྱིར་
 ལྷུག་རེས་ཆུ་ཆེའི་མེར་སྲུ་མང་ཆོགས་ཡོངས་ནས་མེས་སྐུལ་ཆོད་མེད་ལྷུག་
 བ་མ་ཟད། ཆུ་ལྷན་གཞུག་ལག་ཁར་དང་། ཆུ་ལྷུག་ར་མོ་ཆེ།

གདན་ས་མེར་འབྲས་དཔལ་གཞུག་ལོགས་དཀོན་མེ་ཁག་གི་དཔེ་འདུན་...
 པ་ཡོངས་ཀྱིས་བརྟན་བཞགས་གསོལ་འདེབས་དང་ཞབས་རིམ་གང་མང་...
 བསྐྱབས་སྤྱད་ཐན་པ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བར་ཟླ་ 10 ཚེས་ 30 ཉིན་གྱི་.....
 རོགས་པ་བྱས་ཀྱི་ཉམས་ནས་གཞུང་ཚོལ་གང་ཡང་གནང་མི་སྲུབ་པར་...
 བྱུང་ཉི་དཔོན་དྲེ་ཆུ་ཆོད་ཀྱི་པ་ཅེས་ལ་རྟོག་སྤྱད་སྐལ་བཟང་མོ་བྱང་གི་
 འདུལ་འབྲེལ་དཀྱིམ་རྒྱུར་འཆི་མེད་མཆོག་འབྱེལ་ཏུ་གཞིམ་ཁྲི་མཐའ་ཅན་...
 ཏུ་བྱུང་ཅིང་། སྐབས་དེར་དབྱང་གྲངས་ 58 ལ་མེབས་ཡོད། རྒྱལ་དབང་
 སྲུབ་བརྟན་གྱི་མཆོ་དཀོངས་པ་རྣགས་པའི་གཏམ་རན་དེ་ཁྲབ་འབྲལ་པོད་...
 རྒྱུར་ཆུ་མེ་མེ་མེ་ཡོངས་ལྷག་བསྐལ་གྱི་ཁྱུང་ཤུའི་ནང་ཏུ་ལྷུངས་ཤིང་།
 བཀའ་ཤག་གིས་བཀུན་གཞུག་མེར་དཔོན་རིགས་ནམས་ན་རྒྱན་འདོགས་མི་
 ཆོག་པ་དང་། ཁྲ་པ་པོར་མའི་དར་རྒྱུག་འཕེབས་དཀོས་པ། ཤེལ་ཡོལ་ཁྲ་
 ཁྲ་བརྒྱལ་མི་ཆོག་པ། རྒྱེ་རྒྱེ་མཐའ་དག་ལྱོན་ཆས་ཁྲ་ཁྲ་མེལ་མེལ་ལྱོན་མི་
 ཆོག་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་ཐམ།

དེ་ནས་མོང་ས་མཆོག་གི་སྤྱ་གཏུང་མིན་པ་ཆེར་ཆོས་ཤོས་རྣམས་ཀྱིས་
 དང་། ཞལ་ཁེབས་དང་ཤོས་མཆེལ་ཁ། དཔུ་ལྷ་པའ་མིང་སོགས་
 རྒྱན་ཉི་བཞགས་ཁྲིའི་ཉིང་ཏུ་གདན་བྱངས་ནས་བཞགས་སྤྱ་གསོལ། རྒྱ་
 བཀུན་ཏུ་མཆོད་རྒྱུན་གྱི་ཆེ་གཟམ་རྒྱས་བཤམས། དེ་བཞིན་གདན་ས་
 ཆོན་པ་མེར་འབྲས་དཔལ་གཞུག་དང་། སྤྱིང་བཞི་ཉི་ལྷན་བདེ་སྤྱིང་
 དང་། བརྟན་རྒྱས་སྤྱིང་། ཆོ་རྒྱུན་སྤྱིང་། ཆོ་མཆོག་སྤྱིང་སོགས་
 དཀོན་མེ་ཁག་གིས་ཐུར་སྤོལ་ལྷུང་དཀོངས་རྣགས་གང་ལེགས་བསྐྱབས་པོག་
 དེ་མེས་གཏུང་མཐའ་བརྟན་ཉི་གདན་ས་ཆོན་པ་མེར་འབྲས་དཔལ་གཞུག་

དང་། སྒྲིང་པའི་འཕུས་མི། ཡལ་གཞིས། བཀའ་སློན། རྒྱལ་
 རྒྱལ། གསལ་གསལ་མཆོད་པ་ལྟམ་བྱུང་ཅིས་སོགས་མེད་ལྟ་དཔོན་རིགས་
 ཡོངས་དང་། ས་པ་ནས་རྒྱང་གཞིས་ཁག་གི་འཕུས་མི་སོགས་ནས་མཇུག་
 དང་དང་གསེར་གཏུང་གི་ཞལ་འདེམས་རྒྱ་ཆེ་ལུ།

དེ་ནས་ཨ་དེའི་རྒྱ་ 12 ཆེས་ 22 ཉིན་བཀའ་ཤག་གིས་དམིགས་.....
 བསལ་ཆོགས་འདྲ་བསྐྱོངས་ཏེ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་སྐུ་གཏུང་ལྟ་ཁང་དང་
 གཏུང་ཉིན་བཞེངས་ཚུགས་སྐྱོང་ལྟམ་བུར་མཆོད་སྐུམས་འཕུས་མི་རྣམས་
 ནས་མཁུན་དབྱེས་གཅིག་ལྟར་གྱིས་རྒྱལ་དབང་ལྟམ་བུར་མཆོད་ཏེ་ཐོད་
 འབངས་མེད་ལྟ་ཡོངས་ལ་བཀའ་དྲིན་ལྟག་པར་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་གསེར་
 གཏུང་ལྟ་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་བཞེངས་དཔོན་པའི་རེ་བ་བརྟེན་པ་ལྟར།
 འཕམ་ཏུ་གསེར་གཏུང་གསེར་བཞེངས་དོ་དམ་པར་བཀའ་སློན་བྲི་སློན་
 པ་དང་། མཁན་བྱུང་རམ་པ་བ། ཅིས་དཔོན་ཁོ་དགའ་བ། ལས་
 རྒྱ་འགའ་ཞིག་པཅས་བསྐྱོད་གཞག་བརྒྱལ་པ་དང་འཕེལ་གསེར་གཏུང་ལྟ་.....
 ཁང་དང་གསེར་གཏུང་བཞེངས་ལུལ་གང་དགའ་བཟླ་གཏུང་དང་ལེགས་
 མཆོད་ཐོག་ཆེ་སྟ་བྱུང་དམར་པོའི་ཁུལ་རྒྱུད་ཏུ་ཨར་ལས་དང་གསེར་གཏུང་
 ལས་ལྷ་རུས་གཅིག་ཏུ་འགོ་རྩེགས་ཏེ་རྒྱལ་མཆོག་ལུ་པ་ཆེན་པོའི་གསེར་
 གཏུང་འཇམ་སྒྲིང་རྒྱན་གཅིག་ལས་རྒྱ་ཆོད་རྒྱུག་མཛོ་ལུས་མཛོ་པ་དང་།
 བརྗོད་པོའི་ཉིན་ཏུ་ལེགས་པ་རིན་པལ་ལ་རྒྱན་སྒྲ་ཆོགས་གྱིས་བརྒྱན་པའི་
 གསེར་གཏུང་དགེ་ལེགས་འདོད་འཇོ་བཞེང་འགོ་རྩེགས་པ་དང་། དེ་བཞིན་
 དད་ལྟན་སྐྱེ་ཐོ་ཁུན་གྱིས་མཆོད་འདུལ་དང་བསྟེན་བཀུར་བྱ་བའི་པའི་
 ཆོད་དུ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་འདྲ་རྒྱ་ལུ་བཞེངས་ཏེ་གཏུང་ཁང་དགེ་ལེགས་

འདྲ་འཛིན་དང་། ཅེ་པ་ཉ་ལ། ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་། རྒྱལ་
པར་ཁང་། རྒྱུ་ལྷིང་ཁ་བཅས་ལ་བཞུགས་སྐྱེ་གསོལ་བའི་གཏན་
འཁེབས་མཛད་ཅིང་། རྩུགས་མཚུངས་སྐར་ལམ་ལྷན་གྱི་མིན་ཉང་
ལྷང་དབྱང་མིན་གཞུང་ལ་རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བཞུག་ཆུ་མཚོ་དཔོངས་པ་
རྩུགས་པའི་རྒྱུ་ཞིབ་གསལ་ཞུན་ཞིན་ཞུས།

རྒྱལ་དེར་པོད་ཀྱི་དབང་འཛིན་པ་ནང་ཁྱལ་མིན་དབང་འཕྲོག་ལེན་
ལྷན་པའི་འཐབ་ཚད་དེ་སྐར་བས་རྒྱུ་རང་དང་། རང་རྒྱལ་མཛད་
གསལ་དོད་པོ་བཅས་སྐྱེ་ལྷང་། དེ་རྒྱ་རྒྱལ་དབང་ཐུབ་བཞུག་ཆུ་མཚོ་ལམ་
བཞུགས་སྐབས་སྐྱེ་ལྷན་བསལ་ཆ་རྒྱུ་ལྷང་དབྱང་དབྱང་འཁེབས་དང་། ཅིས་
དཔོན་ལྷང་ཤར་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷང་། དེ་རྒྱལ་སྐྱེ་བཅས་ཐུབ་བཞུག་ལྷན་
འཐབ་བཅས་རིམ་པ་བཞིན་དབང་ལྷགས་ཉ་ཅང་ཆེ་བས་བཀའ་སྲོན་.....
སྐབས་མེར་སྐྱེ་དཔོན་རིགས་མང་པོ་ཡི་མི་རངས་པར་རྒྱུ་པ་དང་། དེ་
བཞིན་ཆ་རྒྱུ་ལྷང་དབྱང་དབྱང་འཁེབས་དང་། ལྷང་ཤར་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷང་།
སྐྱེ་བསལ་ལྷན་འཐབ་བཅས་ཀྱི་དབང་གཅིག་དབང་གཅིག་གིས་འཕྲོག་
པའི་འཐབ་ཚད་མཐུན་ཐབས་མེད་པ་རིམ་བཞུག་ཉ་ལྷང་ཡོད། ཅིས་དཔོན་
ལྷང་ཤར་ཀྱིས་དཔལ་སྐྱེ་འོག་གནས་བཟུང་རྒྱལ་ཆ་རྒྱུ་གིས་པོད་སྐབས་...
དཔལ་དཔལ་སྐྱེ་ལྷན་སྐབས་གྱི་མཚན་མང་པོ་ཡི་ཆ་རྒྱུ་ལྷང་པར་ཁ་གཤམ་བ་.....
ཐབས་ལམ་འདྲ་མིན་བཞུག་ནས་ཆ་རྒྱུ་ལྷང་ལྷང་སྐྱེ་དབང་ཆ་གནས་...
དཔུངས་བཅས་པ་དང་། “དེ་རྒྱལ་སྐྱེ་བསལ་ལྷན་འཐབ་ལགས་དང་ལྷང་
ཤར་གཅིག་ལྷགས་ཆེ་མཉམ་ཡིན་ཉ་བས་སྐྱེ་བསལ་ནང་ཁྱལ་མཐུན་པོ་.....
མཐུང་བས་མཐུན་པོ་ཆེ་ཆེ་རྒྱ་ལའི་སྐྱེ་མང་སྐྱེ་ལྷགས་མང་པོ་ཞི་...

ཡོད་འདུག དཔེར་ན་ཡུང་ཤར་རྩལ་ཆ་གཏོང་གུར་དཔེར་པོ་ཡོད་ལྟམ་
 རྒྱ་ཏེ་བཞིན་ཉིན་གཉིས་ཅམ་པེར་རྩལ་ཆ་གཏོང་རྩལ་ཆ་དང་མཉམ་.....
 ཏུ་འཛིན་མས་ཏེ་ཉིན་གུང་ཅམ་ནས་གཞས་དང་ཞབས་པོ་བརྒྱབ་སྟེ་སྟོད་.....
 གྱི་ཡོད་ལུགས་སྐྱེས་སྟེན་པ་ཁྱེད་ལྟམ་སྟེན་གཞུང་དོན་ལས་ཀར་དོ་
 འཁྱར་མ་བྱས་པ་ལྟ་བུའི་དཔྱད་པ་ཚུགས་ཡུང་སྟེ་དཔེར་གྱི་ཏེ་ལས་འཁྱར་.....
 རྒྱུར་འཁེབ་དང་ཅིས་དཔོན་རང་འཇགས་ལྟ་འཛིན་པ་གནང་”① ཞེས་
 གསལ་པ་ལྟར་ཡུང་ཤར་དང་གུན་འཕེལ་ལགས་གཉིས་དཔར་འགལ་བ་ནོ་
 དར་ཅན་ཆགས་ཡོད། འགག་ཅ་དེ་འདྲ་ཞིག་གི་སྐབས་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་སྟོ་
 ལུང་དཔྱད་པ་པ་ཚུགས་ལྟམ་ཡུང་ཤར་གྱིས་འཛིན་ལན་སྟོག་པའི་གོ་སྐབས་
 ཉིད་ནས་ཏུང་ཅིས་དང་། གནན་ས་གཏུམ་གྱི་འཁྱུང་མིར་རན་བརྒྱལ་
 གྱིས་སྟེན་པས་པ་གུན་འཕེལ་ལགས་དང་། ཁོང་གི་པ་གནན་སྟོགས་ཁོན་
 བཟུང་གིས་མཐར་ཁོང་གོང་མོར་རྒྱུང་ས་འཕྱུང་བཟང་། དེ་རིམ་སྟེན་
 བསལ་གུན་འཕེལ་ལགས་རྒྱ་གར་ཏུ་ཕྱོད་ཡོང་གྱུར། རྒྱ་གར་པས་ཁོང་ལ་
 དོགས་པ་ཆད་མེད་བྱས་ཏེ་གར་འཕྱེད་སར་གསར་ཁུལ་རྟག་ཏུ་བཟང་བ་.....
 སྐྱེས་ཉིན་ཁ་ཏ་ཅང་ཆེ་བའི་གནས་ལྟ་ཡུང་ལྟམ་མེས་རྒྱལ་ནང་སར་.....
 རྒྱུར་ལྱུང་ཕྱི་གྱི་ཕྱིད་ཀ་མེད་ཡུང་བ་རེད།

དེ་ནས་ཤིང་གྱི་(1934)མར། ཏུང་ཅིས་སྐྱེས་ཆོགས་འདྲ་
 རྒྱས་འཛིན་པ་ཚོགས་ཀྱི་དཔྱད་པ་པ་ཚོ་གཏོང་པ་ཚོ་ཕྱིད་ཚུགས་སྐར་གསལ་པོ་དང་.....
 འཕེལ་གོ་མིན་ཏང་ཡུང་དཔྱད་ཀྱི་དཔྱད་པ་ཚོ་སྟེན་ལྟམ་པ་ལྟར། ར་

①(ཡོད་ཀྱི་རིག་གནས་མོ་རྒྱལ་དཔྱད་པ་ཚོའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱེད་པ་.....
 དེ་ལ་གཉིས་པའི་མར་དོན་19)

སྒྲིབ་སྒྲུབ་བརྟན་འཇམ་དཔལ་ལེ་ཤེས་མིན་སྒྲིབ་དང་སྒྲུབ་མཁུན་གྲུབ་.....
 དགའ་དབང་སྒྲུབ་མིན་སྒྲིབ་ལས་རྟོགས་ཏུ་བསྐྱོད་གཞག་བྱས། ར་སྒྲིབ་
 སྒྲུབ་བརྟན་འཇམ་དཔལ་ལེ་ཤེས་ཁྱིལ་འཁོད་མ་ཐག་ཏུ་དབྱིན་རི་བཙན་
 རྒྱལ་རིང་ཕྱགས་པས་སྒྲུབ་ཡང་གསོག་སྒྲུབ་རྒྱུ་ཆེད་གིས་དེའི་མིན་དབང་
 བཤོ་རྟེན་སྒྲིག་པའི་དབྱུས་མང་ཙམ་སྒྲེལ་ཞིང་། ཏུས་དེར་ཕྱང་ཤར་
 རྟོ་རྟེ་ཆེ་རྒྱལ་སྟོགས་ནས་སྒྲིབ་སྒྲིགས་གྲུབ་མཁུན་ཞེས་པའི་གསང་པའི་སྒྲིག
 འཇུགས་ཤིག་བཙུགས།

སྒྲིག་འཇུགས་དེར་མི་རྒྱུ་བརྟན་པ་རྒྱལ་པའམ་འགྲོ་བ་བདེ་བ་.....
 སྟོགས་འཛད། ཁོ་པ་ཆོས་སྒྲིག་ཏུ་ཆོགས་འདུ་བསྐྱོད་ལ་ཉེ་བོད་ཏུ་སྒྲིབ་
 རྟོ་ཁེ་རིན་མེད་(དམངས་གཙུག་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་)ལས་ཕྱགས་ལག་ལེན་
 བརྟན་དགོས་བརྗོད་སྐབས་ཆོགས་ཕྱགས་དཔོན་རིགས་འགའ་ཞིག་གིས་ཁ་
 རྒྱུད་དེའི་གོ་དོན་གང་ཡིན་ཞེས་འདྲི་སྐབས་ཕྱང་ཤར་རྟོ་རྟེ་ཆེ་རྒྱལ་བྱས་...
 དབྱིན་རི་ལས་ཕྱགས་ལ་ཟེར་བ་དེད་ཅིས་འགྲེལ་བཤད་ཁྱེད་མ་དག་...
 ཅིག་བརྒྱབ་སྐབས་ཆོགས་ཕྱགས་དཔོན་རིགས་ལ་ལས་བོད་ལ་དབྱིན་རི་...
 ལས་ཕྱགས་འཇུགས་རྒྱུ་རྟོ་རྟེ་གོ་བ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་སྐབས་སྒྲིག་འཇུགས་
 དེའི་ཁོངས་མི་ནང་ཁྱལ་ཏུ་འགལ་བ་ལངས་ཉེ་གསང་པའི་ཁྱོས་སྒྲེལ་བྱས་...
 པའི་གནས་སྒྲིལ་ན་མས་བཀའ་སྒོ་བྱི་སྒྲིབ་ལ་སྒྲིབ་མེད་ཁྱོས་ཤིང་།
 ཁྱི་སྒྲིབ་མིས་གནས་སྒྲུལ་དེ་ཐོས་འཇམ་མིན་སྒྲིབ་ར་སྒྲིབ་སྒྲུབ་བརྟན་.....
 འཇམ་དཔལ་ལེ་ཤེས་ལ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཁྱོས་སྐབས་བཀའ་ཤག་གིས་ཕྱང་ཤར་རྟོ་
 རྟེ་ཆེ་རྒྱལ་འཛིན་བརྒྱུད་ཐོག་མིག་འབྲས་གཉིས་ཀ་བཏོན་པ་མ་ཟད།
 མཁའ་དབང་གཞུང་བཞེས་དང་། ཆེ་གང་བཙན་ཏུ་འཇུག་རྒྱུའི་གཏན་

བསྐྱེད་པ་དང་ཕྱི་ལོན་གང་ལོན་བྱས། ཉོང་མཐོང་སྤྱང་སྤྱང་འཁོར་དང་བཅས་
 བ་ལྟ་སར་འཁྱོར་འབྲལ་སྤྱང་སྤྱང་ལྟ་སྤྱང་གཙུག་ལག་ཁང་དང་།
 རྒྱ་རྒྱལ་ར་མོ་ཆེ། ལེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་བཅས་པར་གནས་གཟིགས
 དང་མཚན་འབྲལ་རྒྱ་ཆེ་གནང་། དེ་རྗེས་ལོ་བྱང་ཆེན་པོ་ཅེ་པོ་ཏུ་ལར་
 མཛད་པ་སྤྱོད་པས་ཉེ་རྒྱ་ལའི་སྤྱང་མ་མཚན་ལ་“རྒྱལ་སྤྱོད་བཞུག་རྒྱལ་གྱུན་”
 བུམས་བྱང་རྒྱལ་སྤྱོད་དཔོན་ཆེན་པོ་”ཞེས་པའི་རྗེས་སྤྱོད་ཆོ་མོ་དང་།
 གཡང་གྱི་འཆང་ས་དམ་ཁ་ལུལ། གཡེར་གཏུར་ཞལ་འདེབས་གཡེར་
 དང་མོར་བུའི་རིགས་འཁོར་ཆེན་གནང་ཞིང་། བྱང་དབྱང་སྤྱོད་ཆོ་མོ་དང་
 མཐོང་སྤྱང་དང་ལས་རྒྱལ་ལི་ཏན་མཁས་པོ་དུ་སྤྱོད་པ་གསུམ་བཞུགས་ཉེ།
 བྱང་དབྱང་གི་དགུང་དང་པོ་དམ་གནས་མི་དགུང་དཔར་འབྲེལ་བ་.....
 འབྲེལ་སྤྱོད་ཆོ་མོ་དུ་གཏོང་བ་མཁས་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་ལྟོན་ཞིབ་ལྟོས་ཐེངས་མང་
 གནང་ཞི་ནན་བཤད་གནང་དོན། བྱང་དབྱང་གིས་པོ་དུ་འཛོལ་པའི་
 མ་པའི་མཛད་པས་ལོ་ལྟོན་ཞི་ཚུན་བྱང་མུན་གྱི་ཞལ་ཆེམས་ལྟར་གྱི་.....
 རིགས་འབྲེལ་མཁས་ཀྱི་ཅེ་དོན་གཞིར་བཟུང་ཞི་མུ་འབྲེལ་དང་། རྒྱལ་
 བྱང་། རང་རྒྱལ་དང་མུ་ལི་རྒྱལ་ཁག་གཞན་དག་དཔར་གྱི་ཆོར་འབྲེལ་
 མཁས་བྱ་བ་གཤམ་ཆེན་ནམས་བྱང་དབྱང་གིས་འགན་འཁུར་དཔོན་པོ་ལུད།
 དེ་མིན་གནད་དོན་ནམས་སྤྱང་པའི་མོད་ས་གནས་མི་དགུང་རང་གིས་
 མག་གཙོ་དབྱས་ཆོག་པ་དང་། བྱང་དབྱང་དང་པོ་དམ་གནས་མི་དག
 གཏུང་དཔར་གྱི་འགལ་རྒྱུན་མཐའ་དག་མི་དཔོན་པོ་པོ་ལ། མོད་ཀྱི་འབྲེལ་
 རྒྱུན་ཆོར་འབྲེལ་གཏོང་བ་མཁས་ལོན། སྤྱེད་པའི་དུ་ལྟོན་ཞི་པོ་ཅན་རྒྱལ་
 རིང་བུགས་པས་རྒྱ་མོད་འབྲེལ་བ་སྤྱོད་པས་སྤྱེད་པས་སྤྱོད་པས་སྤྱོད་པས་སྤྱོད་པས་

ཚད་མེད་སྒྲིལ་ཏེ་ཉའོ་མེ་སྐྱེས་ཆེད་མཇགས་ཚད་ལ་བཏང་སྟེ་རྒྱ་ཚད་མེ་
རིགས་དཔར་དཔེ་བ་སྒྲིལ་དཔུག་ཤིང་དང་ཤེད་པ་རྒྱུ་གཏོང་བའི་སྒྲིལ་
བན་མང་ཙམ་སྒྲིལ་བ་མེད།

དེ་ནས་ཉོང་ཆའོ་ཡུང་གིས་སྒྲུང་ཡང་ཚད་སྐྱེས་མེད་གཞུང་གི་
དཔོན་རིགས་ཆེ་ཁག་ཅམས་དང་བཀའ་སྒྲོལ་ཞིབ་གསལ་གནང་སྟེ་མོ་མིན་
ཏང་ཡུང་དབྱེད་མེད་གཞུང་གི་བཀའ་བཀོད་ལྟར་སྐྱོས་སྐྱེས་བྱེད་པའི་ཆ་
དོན་དོན་ཆ་ན་དཔུ་བཏོན་པར། ཚད་ལ་དེ་ཡུང་མེད་མངའ་ཁོངས་
བསྟོན་མེད་ཡིན་པ་དང་། ཚད་སྐྱེས་མེད་གཞུང་གིས་ཡུང་དབྱེད་
མེད་གཞུང་གི་བཀའ་ལ་བཞེ་བཡུང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞུ་འདི་ནི་སྟོན་
འཁྲུའི་ཆ་སྒྲིལ་ཡིན་ཞེས་གསུངས། དེ་བཞིན་ཚད་ཀྱི་ཆབ་མེད་ལས་
ཡལས་དང་། ཚད་དང་སྒྲིལ་ཞུལ་ཁག་དཔར་ཀྱི་འབྲེལ་བ། ཚད་ཀྱི་དཔོན་
རིགས་ཆེ་ཁག་ཅམས་བསྐྱོ་གཞག་བྱེད་སྒྲོགས་སྒྲིལ་སྐྱེས་ཀྱི་ཆ་དོན་ཅམས་
གསལ་པོར་བཏོན་གནང་བ་མེད། ཚད་སྐྱེས་མེད་གཞུང་གིས་སྐྱོས་
སྐྱེས་བྱེད་པའི་ཆ་དོན་དེ་དག་ལ་དམིགས་ཏེ་ཚད་ལ་དེ་སྒྲིལ་སྐྱོས་ཡུ་མཚན་
ན་ཡུང་མེད་མངའ་ཁོངས་ཡིན་ཅང་། དོན་ཏུ་ཡུང་དབྱེད་མེད་གཞུང་
གིས་ཚད་ལ་དེ་ཞིང་ཆེན་ཞིག་ཏུ་མི་བསྐྱུར་པའི་ཁས་ཡིན་དཔོན་པ་དང་།
ཚད་ཀྱི་དཔོན་ཆོས་མེད་ལས་ཡལས་ཐམས་ཅད་སྟོན་བཞིན་རང་དབང་
རང་བདག་བྱེད་དཔོན་པ། ཚད་ཏུ་རྒྱ་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཆབ་དཔོན་རིགས་ཤིག་
བཅའ་སྟོན་ཆོག་ཡུང་དོ་འཁོར་མི་ཡུངས་ཉིང་ལས་འགལ་མི་ཆོག་པ།
ཚད་ཏུ་ཤེད་མེད་ཏུ་རིགས་མཐའ་དག་ཚད་ཀྱི་སྐྱོས་པས་ཡུངས་ཀྱི་
ཁོངས་སྐྱེ་བཏུག་སྟེ་དོ་དམ་བྱེད་དཔོན་པ་སྐྱོས་སྐྱེས་ཀྱི་དོན་ཆོན་

རུ་བཏོན་ཞིང་། སྐར་གསལ་དོན་ཆེན་དེ་དག་གི་སོག་ནས་གསལ་པོ་
 མཐོང་བྱུང་བ་ཞིག་ལ་དབྱིན་ཇི་བཅན་རྒྱལ་པོར་ལུགས་པའི་དབྱི་རྒྱལ་པོ་ག་
 བོད་ཀྱི་དཔར་འཛིན་པ་ལྟར་གསུམ་མེད་ལའི་སྐོས་ཆོགས་སྐུལ་པ་ཀྱི་རྟོག་
 འཁུལ་ལས་ཚུགས་དེ་མཐའ་འཁོར་སྤྱད་པ་དེ་ཡིན།

དེ་ནས་ཉིང་མཐོང་གྲང་དང་ལུག་རྟོགས་ལི་ཉན་སྐགས་སྒྲ་འཁོར་.....
 བྱས་སྒྲ་གར་བརྒྱད་ནས་ཅིར་ཏུ་ཕྱིར་ལེའམ་གནང་རྟེན་གྱི་མིན་ཏུ་....
 གྲང་དཔྱར་མིན་གྱི་ལ་མོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་གསལ་སྟན་སྟོན་ལྟམ་
 པ་དང་འཕྲེལ་མན་ཚུན་དཀྱིས་མོས་མོག་ལྟ་མར་མོད་སྐག་སྒྲ་ཡོན་ལྟན་....
 ཁང་གི་དོན་གཅོད་ཁང་དཔར་བཅུགས་ཀྱིས་མོད་སྐག་སྒྲ་ཡོན་ལྟན་ཁང་...
 གི་སྒྲ་ཡོན་ཡིའུ་ལུའུ་ཡོན་ལ་མོད་མོད་དོན་གཅོད་ལུའུ་ཡི་ལུའུ་ཡང་པསྟོ་
 བཞག་གནང་བ་དང་། དོན་གཅོད་ཁང་དེའི་ཁོངས་སྒྲ་འཕྲིམ་འཕྲེལ་ལུའུ་
 ཡི་ཆོང་ལས་སྟོག་འཕྲིན་ཁང་ཞིག་བཅུགས། དེ་བཞིན་ཕྱིད་ལྟོད་པར་སྟོབ་
 ག་དང་། རྩན་ཁང་། གནས་གཤིས་པལས་ཚུགས་པཅས་པཅུགས་
 གྲང་དེ་དག་ལ་ཡས་དོན་མི་རྣམས་ཡངས་པཞི་བཅུ་ཞེ་བྲ་ལས་མེད།

12. ལྷ་འཕྲི་མ་མ་སྒྲ་ཕྱིར་པ་མ་གྲུག་འཕྲི་མ་པ་ཕྱིར་པ་མ་

འཛིན་དང་འཕྲིན་ཁྲིམ་མངའ་གསལ་འཕྲི་སྟོན་།

སྐག་མར་ཡང་ཕྱིར་མཚུགས་དང་ཏུ་སྒྲ་པལྟམས་ཡོད་མིན་སྟོར་སྟར་...
 ལས་བཞིན་ཆོས་སྟོར་གྲང་མ་ཁག་ལ་འཕྲིན་བཅོལ་གསལ་རྒྱས་ཀྱི་སྐག་...
 བས་ལྟར་ལྟ་དང་། ཕྱིས་ཆེན་དཔལ་པ་ཁག་ལ་ལུགས་དཔལ་བཞག་ལྟ།
 ལྟམ་པར་ཏུ་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་ལྟ་སྟོན་ལྟ་ཆོང་པསྟོར་འཕྲིན་གར་མཐ་སྐག་
 མིན་སྟོར་སྟོར་པ་མ་གནས་དང་ཏུ་ལེའམ་ཏེ་མཆོ་དཀྱིགས་གནང་སྟལ་...

ལྷ་མོ་མག (1935) ལོ་ཟླ་ 5 བར་རྒྱལ་ཆ་མ་ར་མེད་ལྷུ་པ་བརྟན་
 འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་དང་། འགའ་ལྷོན་ཁི་ལྷོན་པ་ནོར་ལྷུ་དང་ར་
 ཆེན། མཁན་ལྷུང་འགྲ་ཤིས་མྱིང་པ་མཁུན་རབ་དང་ར་ལྷུ་ལ་ རམ་
 པ་ལྷུ་པ་བརྟན་ལྷན་མཁུན་ལོགས་སྤྱི་འཁོར་དང་བཅས་པ་རྒྱལ་མེ་ཏོག་
 མང་དགོན་པར་ཕེབས་ཏེ་དཔལ་ལྷན་དེ་མག་ཚོར་རྒྱལ་མོས་གཙུག་པའི་
 བརྟན་ལྷུང་ཁག་ལ་བསྐྱར་འཕྱིན་གནད་མེན་གནད་ཞིང་། དེ་ནས་དགོན་
 དེའི་ཤར་བྱང་མཚན་ལྷུ་དནས་པའི་ལྷ་མོའི་ལྷ་མཚོར་རྒྱལ་ཆ་མ་ར་མེད་
 མཚོག་མཚོ་མཇལ་དུ་ཐེངས་གསུམ་ཅན་ཕེབས་ཏེ་མཚོ་མཇལ་རི་བྱང་
 གསར་རྒྱ་གནད་བས་སྤྱི་བཅར་ལྷུ་ལྷུང་ཤེས་ཚོར་མ་ལྷུང་ཞིང་། དེ་
 བས་ལྷ་སར་མྱིང་ལོག་ཕེབས་རྗེས་ཤིང་མག (1935) ལོ་ཟླ་ 6 ཆོས་ 5
 ཉིན་མཚོ་མཇལ་རི་གཤིགས་ཤོག་ལྷེ་ཞིག་དང་རྫོང་ས་ཚོགས་འདུ་ལྷག་
 བསྐྱེད་ལ་གནད་པའི་ནང་། དེ་ལྷུ་ཅན་གྱི་ཡིག་འབྲུ་ཨ་དང་། ཀླ་མ།
 ཞེས་དང་། དེ་རྗེས་དགོན་པ་ཚོགས་གསུམ་ཆེན་པོར་ཚོགས་གསུམ་
 ཆེ་ཅན་གྱི་ཡང་ལྷུང་དུ་གསེར་མངས་ཀྱི་རྒྱ་ཕིབས་ཡོད་པ། དགོན་
 པ་དེའི་ཤར་ལྷོགས་འགོ་ལས་སྤྱི་མ་ཡེར་རི་རྒྱང་ཞིག་གི་ཙར་ལྷག་པ།
 དེའི་ཐད་ཁར་པ་ཚོགས་གཅིག་མཚོགས་ཆེན་པོ་ལྷུ་པ་གཅིག་གཤིགས་རྒྱལ་
 རམས་འཁོར་ཡོད། བོད་རྫོང་ས་ཚོགས་འདུ་ལྷག་བསྐྱེད་ཚོགས་
 འདེམས་མི་རྣམས་ཁག་དེ་ལྷུ་པ་པའོས་ཏེ་ལྷུ་པའི་ལྷ་མཚོ་ཡང་མྱིང་འཚོལ་
 པར་གཏོང་རྒྱུ་ལོགས་གཙོད་བྱས་པ་ལྟར། མཚོན་ཞབས་ཀེུ་ཆར་རྒྱལ་
 སྤྱི་དང་། ལྷག་རོགས་ཞོལ་གཉེར་མཁེ་སྤྱད་ལྷུ་པ་པའོད་ནམས་དང་
 འདུག། བག་རྒྱ་མཁན་པོ་ཆེ་ལྷུང་མཁུན་རབ་བརྟན་འཛིན། ཆེ་ལྷུང་

རྒྱ་མཚན་ཆེ་དཔར་པ་ཅས་མཆོ་སྒྲོན་ཞིང་ཆེན་མི་ལོང་བྱུང་བྱེད་པ་ལས་.....
 གཏོར་མཛད་པ་དང་། ཡོངས་འཛིན་ཆུང་ཆུང་གི་རིག་པོ་ཆེ་དང་། ལྷག་
 རྒྱ་ལས་ལྷ་ཆེ་མཆོ་སྒྲོན་པ་འཕྲུང་གནས། ཆེ་བྱང་ཆར་བྱིས་པ་ལྷུ་
 བརྟན་ཆེ་དཔལ། སྤང་བྱང་ལྷན་རབ་པ་པཅས་དུགས་ཀྱིང་བྱུང་བྱེད་
 གཏོར་གནད་མཛད། ལེར་བྱིས་ཁར་ལེར་བྱུང་བྱེད་དང་། ལྷག་རྒྱ་
 ལྷ་ཆེ་བྱང་ལས་ཆེན་ཆུང་བྱིས་ཆེས་འཕེལ། སྤང་བྱང་ལས་ཆེན་
 འཕྲི་བྱུང་པ་པཅས་སྒྲོ་སྒྲོང་ཡང་ཡིད་ཅན་གཅོད་བྱུང་བྱེད་ཀྱི་ཡིད་སྒྲོའི་.....
 ཡོན་དུལ་དང་། ལྷའི་ཤིང་ཆས་སྒྲོ་སྒྲོང་ལྷ་ལྷེ་གཏོར་གནད་མཛད་
 པ་ལྷ་ལྷེ་གནས་གར་པར་བྱུང་པའི་ཡང་ཡིད་རིན་པོ་ཆེ་པཅད་གཅོད་སྒྲོང་...
 རྒྱ་ལས་འཆར་འོས་བྱུང་ཆར་མར་འཕྲིགས་པཅད་པར་གསུམ་བྱུང་མཛད་
 རྒྱུ་ཆར་བྱུང་སྒྲོ་རོ་ལས་ནས་མཛད་པའི་བྱུང་པར་པཅད་ཞིབ་གནད་...
 བས་མཛད་སྒྲོ་འཕུལ་གྱི་ཤར་ལྷན་ལྷན་འཆར་ཞེས་པའི་ཞིང་སྤོང་ཆུང་བྱང་
 ཞིག་ཏུ་བྱིའི་ཆར་ལེར་པའི་བྱིས་ཆར་གི་ཡལ་ཆོ་ཆོ་ཆོ་སྤང་དང་། ལྷ་
 བསྤོང་ནས་མཆོ་གཉིས་པ་ཤིང་པག་(1935)ལོའི་ཟླ་ 5 ཆེས་ 5 ཉིན་
 ལྷ་འཕྲུང་པའི་ཆུང་ཡིད་མཆོན་ལྷ་མོ་རྒྱུ་བྱུང་བ་ཆེུ་གཞན་དང་མི་
 འདྲ་པའི་རོ་མཆར་ཆེ་པའི་རྒྱ་ལས་མཆོན་མར་དག་ཅིག་ལྷུང་པ་བྱུང་པའི་...
 ལེར་བྱུང་བྱེད་ཀྱི་སྤོང་བྱང་ལྷ་ལྷན་པ་དང་། ལྷག་པར་བྱུང་བ་ཆུང་
 རིན་པོ་ཆེས་མཆོ་འཕུལ་བྱུང་གཞིགས་པའི་ལྷུང་པའི་དབྱིབས་དང་མཆོན་པ་...
 པཅས་པ་འཕྲུང་དེ་རྒྱ་ལས་ཆེན་ཆུང་ཡིད་གཞུང་ལ་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མའི་...
 ཡང་ཡིད་ཆེ་པོས་བྱུང་དེ་འཕྲིན་པོད་ཏུ་གདན་འདྲེན་ཆོག་པའི་དེ་པ་བྱུང་...
 ལྷ་ལྷུང་གི་སྤོང་བྱུང་དང་། ལྷ་འཕུལ་ལྷ་ལྷེས་ཡང་ཡིད་རོ་མ་ལྷན་

མིན་ས་གནས་ད་ག་རང་ཏུ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་དཀོས་པ་སོགས་ཀྱི་ཀོང་མང་
 བོ་བཤད་ལྟམས་ཐང་མོས་ལྟར་ན་ཡང་མིང་འོས་སྒྲུལ་ཆེད་མ་ལྟ་སར་གདན་
 དྲངས་ནས་ཆོས་ཚུགས་ཀྱི་འགོ་བྱལས་པའི་ན་བཟག་དབྱེད་དོས་འཛིན་.....
 བྱེད་དཀོས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེད་མཁས་གང་ཆེད་པའ་གཤེད་དེ་ཁྱེ་གནང་.....
 ཆོད། འོན་ཀྱང་སྐུ་ཕྱེད་ནས་ཡང་མིང་སྒྲུ་ཡོན་ལྟ་ཕྱར་ཏུ་ཡང་འབྱམ་
 ཐག་པའི་ཅམ་དཀོས་ཐེང་པ་སོགས་འགོག་ཆེན་མང་བོ་པའོས་ལྟམས་གོ་.....
 མིན་ཏར་ཡུང་དབྱེད་མིང་གཞུང་ལ་ཆུན་མེད་མི་ཁྱེ་ག་མེད་ཡུང་ཞིང་།
 གོ་མིན་ཏར་ཡུང་དབྱེད་མིང་གཞུང་གིས་མིང་ཡུལ་ཞི་མ་ཕྱེད་ལ་ཏུ་
 ཡའི་ཁྱེ་མའི་ཡང་མིང་འོས་སྒྲུལ་པོད་ལ་ཐེབས་སྒྲེལ་ཁྱེ་དཀོས་པའི་བཀའ་...
 ཐབ་པ་དང་། ཡོན་དུལ་ཆོར་བྱི་བཅུ་ཅམ་གནང་། དེ་ནས་ཡང་
 མིང་འོས་སྒྲུལ་ཕྱིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡམ་ཆོ་ཆོ་ཆོ་ཕྱིང་། བྱལ་པའི་དཀའ་ས་
 མཆོ་སོགས་སྒྲུ་འཁོར་དང་བཅས་པ་མ་ཕྱེད་གི་རོ་ཆ་པ་ཕྱེ་ཡུང་མ་ཡོན་
 ཏད་དང་། ཕུལ་ཡོན་ཡུང་སོགས་ཏ་དམག་པུ་ཐག་འགའ་ཞིག་གི་
 ཐེབས་རོགས་འོག་མཆོ་ཆོན་ནས་ཆེབས་ཁ་བརྒྱུད།

ས་ཡོས་(1939)མའི་ཟླ་6ཆེས་28ཉིན་ཙེ་གཤིམ་རྒྱུད་བདེ་ལྟན་
 འབྲེལ་ཏུ་བོད་རྒྱུང་ས་ཆོགས་འཏུ་རྒྱལ་འཛོ་མས་མོག་མིང་པཀའ་ཆུན་རྒྱལ་
 ནས་ཡུང་ཅིས་བརྒྱད་པཀའ་གསལ་གནང་དོན། ཏུ་ཡའི་ཁྱེ་མའི་མང་
 མིང་འོས་སྒྲུལ་ཁག་ལ་སྐ་རྒྱེས་ཕྱེད་པཟག་ཞིལ་ནན་ཏན་བྱས་པ་བརྒྱད་མཆོ་
 རྒྱུ་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ལྟམ་འཆོར་ཏུ་འབྱུངས་པའི་རྒྱུད་མིང་ལྟ་མོ་དོན་.....
 ཡུལ་དེ་ཉིང་ཡང་མིང་འབྱུལ་ཐམ་གཅིག་མོག་གཏན་འཁེལ་མཁོད་འོས་སྒྲུ་
 འབྱུག་ན་བོད་རྒྱུང་ས་ཆོར་འཏུ་རྒྱལ་འཛོ་མས་ནས་ཡུང་མཆོས་ཆོན་ཡུང་ས་

སེའི་ཆོག་མོ་འབྲུལ་དཀོས་གཞུང་ལ་ཉར། སེའི་འབྲུལ་དཀོས་གཞུང་
 དང་། མིང་ཁག་གཞུང་ཞབས་སེའི་རྒྱ་དཔོན་རིགས་སོག་མྱི་ཐམིན་ནས་རྒྱ་
 འབྲུལ་ཉམས་འཛེར་ཏུ་འབྲུངས་པའི་འོས་རྒྱལ་དེ་རང་རྒྱལ་པའི་ཡང་མིང་ཏུ་
 རོས་འཛིན་ཏུ་རྒྱའི་ཤམ་མ་སྐུག་པའི་གཞུང་ཡིན་ཞེས་ཆོག་མོ་རྒྱལ་ནས་
 དཀོས་རྒྱ་ཏུ་པའི་མུ་མའི་ཡང་མིང་ཏུ་དཀྱོན་འཁེལ་ཏུ་པ་ཤུགས་གནང་བ་
 རེད། ཡང་མིང་རིན་པོ་ཆེ་ཐོད་ཀྱི་ས་མེར་ཐེབས་འཕྱར་མིན་པར་པཉེན་
 ཐེབས་འཕྱར་མུ་མྱི་གཞུང་ཁོངས་ཡག་འཛོན་པོན་ཐོད་པ་ཆེ་པཅན་རྩོ་རྩོ་
 སྐུགས་ནག་རྒྱར་ཐེབས་འཕྱར་ཐེབས་རྒྱའི་ཏུ་པ་ཤུགས་གནང་ཞིང་།
 སྐུགས་དེར་རྩོ་ཏུ་པ་ཤུང་པའི་ཡང་མིང་རིན་པོ་ཆེ་ཉམས་འཛེར་དང་པཅས་
 གནང་པར་ཆིབས་པལྟར་གནང་མིན་པའི་གནས་རྒྱལ་འཕྱར་འབྲུལ་ཡག་འཕྱར་
 ཐོན་པོན་ཐོད་ཆེ་པཅན་རྩོ་རྩོ་སྐུགས་ཆིབས་ཞབས་སེའི་རྒྱ་དང་། ཐེབས་
 ཏམས་པ། ཅན་ལྷ། ཅེ་གསལ་ཐབ་པ། ཆིབས་དར་སྐུགས་ལྷ་8
 ཆོས་ 5 ཉིན་ཉམས་ནས་ཐོན་ཏེ་འཕྱོམ་རྩོད་ཞག་མར་འཕྱར་སྐུགས་ནག་
 རྒྱ་འཛོ་པ་ལྟར་ནས་རྩོ་ཏུ་གཞི་ན་པོད་འཕྱར་གསལ་ལྷ་ 8 ཆོས་ 10
 ཉིན་ཡང་མིང་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་འཛོར་དང་པཅས་ནག་རྒྱར་ཐེབས་རྒྱ་གཏན་
 འཁེལ་མིན་ཏུགས་གསལ་བ་ལྟར། ཡག་འཛོན་པོན་ཐོད་རོ་ལས་ཉམས་
 པལྟར་འབྲུལ་ཏུ་ཆིབས་རྩོག་ཐོན་པ་མ་ཟད། དེ་མིན་ལས་ཏུ་ཅན་ལས་ལྷ་
 8 ཆོས་ 9 ཉིན་ནག་རྒྱར་འཕྱར་དཀོས་པའི་ཡག་འཕྱར་གནང་། དེ་ནས་
 ཐེབས་པལྟར་པ་རོ་ལས་ཆོང་མ་ལྷ་ཆེས་ཏུ་ཏམ་ཡག་ལྟར་ནག་རྒྱར་འཕྱར་
 ཞིང་། རིམ་པའི་ལན་ནས་ཁལ་ཁ་གཞུགས་དང་ལས་ཆོན་ཏུ་དཔུགས་
 ཅན་ལས་རྒྱ་ཏུ་ཆས། ཅེ་རྩོད་ནས་ཏུ་ཏུ་ཆབ་རྩོད་སྐུགས་གཞུགས་པའོར་

707

མིག་ཆེ་མོའི་སྒར་ཆོག་ཏུ་ཆིབས་བརྒྱུར་གྱིས་ཐེབས་པ་ལྟ་གཞུག་པར་.....

གཞུང་ཞབས་མེར་སྒྱུ་ཡོངས་རྒྱ་མཁོ་དང་། གདན་ས་གཞུག་། རྒྱུད་ལྷ་

ཆུ་མ་གཉིས་སྒྲིག་སྒྱུ་ལ་མཁོ་ལས། བལ་པོ་དང་། འབྲུག་པ་སྒྲིག་པ།

ཀ་ཤི་མེར་ཁ་ཆེའི་འགོ་པ་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཁར་ཁར་བཅར་ཁིང་།

དེར་བཞུགས་ཞག་གཅིག་གནང་གི་ཟླ་ 8 ཆེས་ 24 ཉིན་རྒྱ་ཡའི་ལྷ་མ་.....

མཆོག་གི་ཡང་མིད་སྒྱུ་འཁོར་དང་བཅས་པ་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཐེབས་སྒྲུབ་སྒྲུབ་.....

ལམ་ཆིབས་བཞུའི་འགོད་པ་ལྟ་ཉིག་སྒྲུབ་ལ་བརྒྱུས་པ་སྒྲུབ་བརྒྱུགས་.....

པའི་དབུ་ལ། ཐེབས་བྱམས་ནང་བཞུགས་སྒྱུ་གསོལ་ཁིང་།

གཡས་རྒྱ་ལྷ་མོ་འབྲས་དགའ་གཞུག་ཆོས་མེ་གཙུག་པོ་རྒྱལ་གྱི་དགེ་.....

འཁྱུག་ཆོས་མཆོད་རྒྱས་དང་། རིག་ཆེན་རྒྱ་ཆོག་སྒྲུབ་ལག་ཏུ་སྒྲིག་སྒྲུབ་པའི་

མེར་སྒྱུར་དང་། གཡོན་རྒྱ་མོད་དམག་གིས་གོ་མཆོན་ལག་ཏུ་

སྒྲིག་སྒྲུབ་བཞུད་པའི་སྒྱུ་དབྱེད་དང་ལྷ་མོ་འཁྱུག་སྒྲུབ། མོ་པ་གཞས་

མ་སྒྲིག་སྒྱུ་ཆལ་གྱི་རིགས་རྒྱུ་པ་སྒྲིག་སྒྲུབ་དང་། འབྲུད་དཔྱོད་གྱི་

གྱི་བྲག་མཐོང་ཡས་པ་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་ལྟ་གཞུག་སྒྲུབ། དེ་བཞིན་དེ་

བཟུང་ན་སྒྱུར་པའི་སྒྲིག་དང་བཟང་གི་ཏུད་སྒྱུ་མཐོང་ཡས་དབྱེད་སྒྲིག་

སྒྲིག་སྒྲུབ་ཁིངས་པར་སྒྲིག།

དེ་ནས་སྒྲུབ་ཆལ་ར་སྒྱུར་དང་། མིད་ལྷར་སྒྲུབ་མཁྱེད་ལྷར་།

པལ་འཁོར། སྒྱུ་བཅར་གྱི་ཁལ་མཐོན་པོ་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཆིབས་ཞབས་དང་

སྒྲུབ་སྒྲིག་མར་ཡང་མིད་རིག་པོ་ཆེ་སྒྲིག་སྒྲུབ་པའི་གཞུག་ལག་ཁར་ཏུ་

ཏུ་སྒྲིག་སྒྲུབ་པོ་པོ་ལྟ་སྒྲིག་སྒྲུབ་སྒྲིག་སྒྲུབ་སྒྲིག་སྒྲུབ་སྒྲིག་སྒྲུབ་སྒྲིག་སྒྲུབ་.....

མིད་སྒྲུབ་པའི་སྒྲིག་དང་ཏུ་གདན་དྲངས་སོ།

དེ་ནས་ཟླ་ 10 ཚེས་ 12 ལ་ཀྱལ་ཚབ་ར་མྱོང་ཁྱུང་བརྟན་འཇམ་...
 དཔལ་ཡོ་ཤེས་དང་། མཚན་ཞབས་དར་ཅན་སྐྱུ་བྲག་དག་དབང་
 གཞུང་རབ་མཐུ་སྒྲིབས་ནམ་གཉིས་ཀྱིས་ཡོངས་འཛིན་བཟུང་གཞིན་གྱི་...
 ལྷགས་འགན་ཡོངས་ཀྱི་བཞེས། ཚེས་ 13 ཉིན་ཡང་ཡིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་
 ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གདན་དྲངས་ཆོག་ཆོ་བ་ལྷན་ལུ་ཞེ་དང་། ལྷགས་
 དམ་གྱི་རྟེན་གཙུག་ལྷན་དབང་སྐྱུ་ལྷན་ལ། རྩེ་བཟ་ཤིས་རྩོ་ཁ་ལ། ལྷོ་ལ་
 མ་མྱོང་དཔལ་མ་བཅས་གདན་དྲངས་པའི་ཁྱུང་དུ་ཀྱལ་ཚབ་ར་མྱོང་རིན་...
 ལོ་ཚེས་དབུ་མྱོས་གཙུག་ལྷན་ཞེས་ཅེ་མཚན་དུ་འཇམ་དཔལ་དག་དབང་...
 རྩོ་བཟང་ཡོ་ཤེས་བརྟན་འཛིན་གྱི་མཚོ་ཡིད་གཞུག་དབང་བརྟུང་མཚུངས་...
 པ་མེད་པའི་རྟེ་ཞེས་གསོལ་གནང་མཛད།

དེ་ནས་ལྷགས་འཁྲུག་(1940)ལོའི་ཟླ་ 1 ཚེས་ 14 (ཤིག་ཚེ་ཏ་
 འགའ་ཞིག་དུ་ཚེས་ 20 ཞེས་འཛིན་)ཉིན་ཚེས་མཚན་ཡིད་ཀྱི་ལྷན་ཆོགས་
 གྱི་མི་འཛིགས་གདོང་ལྷའི་དབང་ལོས་བཞེགས་པའི་གསེར་ཁྱིམ་ཀྱལ་དབང་
 མཚོག་སྐུལ་རིན་ལོ་ཆེ་མངའ་གསོལ་ཞུ་སྐབས། སྐར་ལམ་བཞིན་བཀའ་
 རྩོན་ལྷ་མ་དང་། རྩི་ཁྱུང་མཁའ་ལོ་གཉིས་ནས་ལྷག་འཛིན་གདན་ཞུ་
 དམིགས་པར་སྐབས་དེའི་བཀའ་རྩོན་ལྷ་མ་བརྟན་པ་འཇམ་དབུངས་དང་མྱོ་
 ལྷ་མཁའ་ལོ་དག་དབང་བརྟན་འཛིན་གཉིས་ནས་ལྷག་འཛིན་ཞུས་ཅི་...
 བཞུགས་ཁྱི་ཆེན་མོའི་མྱོང་དུ་བཞུགས་ཀྱི་གསོལ་ཆོག བཟ་ཤིས་ལྷགས་
 བརྟན་དང་། རྩེ་བཟ་དང་། ལྷོ་ཡིད་རྩོ་བརྟན་གྱིས་རྩོ་དྲངས་པའི་
 ལྷན་དུ་འཇམ་པའི་འབྲུལ་རྩོ་རྩམ་པ་རྩོ་ཆོགས་སྐྱུ་ལམ་དུ་བརྟན་པ་...
 དང་། མཛད་སྒྲི་གྱི་ཆེ་གཟུང་ལྷག་འཛིགས་ཤིང་། ལྷོ་ལ་ལྷན་དུ་

ར་བརྒྱུད་དར་འཕུར་དང་། བདེ་ཡངས་ཤར་རྩ་ཤོ་པ་གཞན་ལ།
 རྒྱུ་གར་། ལྷ་མོ་པ་མོགས་བཟུང་ཐོག་གིས་འཁྲུག་ཏུ་དང་། རྩོ་རིང་
 ལར་མར་ཤིང་ཅིང་། རྩོ་རིང་ཕྱི་མར་མི་རྩི་པར་ཅལ་བཅས་པར་གནང་
 ཐུག་དང་། སྤེལ་རྩོ་མཐོགས་མོགས་མོ་ཅལ་ལྷ་མོགས་འགྲན་པ་བཅས་
 བཟ་གིས་དཔལ་ལྷན་ལྷ་ན་མེད་པར་རོལ། རྩོགས་མཚུངས་མོད་རྩོངས་
 ལལ་གྱི་ཀླན་རྩུང་གཏམ་ལྷན་དར་འཕུར་ཕྱི་དཔལ་ལྷན་གནམ་རྒྱལ་ཅི་
 དགར་སྤེལ་པ་ལགས་སོ།

རྩལ་དེར་གོ་མིན་ཏང་ལྱང་དབྱར་མིང་གཞུང་གིས་རྩ་ལའི་ལྷ་མ་.....
 བཟུང་འཛིན་གྱི་མཚོ་ཁྲི་ཐེབས་མཛད་རྩོར་མོད་མོག་ཕྱི་ལོན་ལྷན་ཁང་གི་
 ཕྱི་ལོན་ལྱང་ཅུ་ལྱང་གིན་རོ་ལས་ཉིན་རྩ་བཟུང་ལྷ་སར་མངགས་གཏོང་.....
 མཛད་ཅིང་། ཅུ་ཕྱིན་ལྱང་ལྷ་སར་འཕྱར་སྐབས་མོད་པ་གནས་མིང་
 གཞུང་གིས་ཐར་ལས་བཞིན་བཟུ་བ་དང་ལྷ་མོན་པུལ་རྒྱལ་རྩལ་ཤིང་ལོན་
 ལྱང་དཔུན་རི་འཕན་རྒྱལ་རིང་ལྷགས་པ་དང་དེའི་རྩིས་འབྲངས་པ་ཚོ་ལི་.....
 མི་རངས་པར་འབྲས་རྩོངས་པའི་ཆབ་མིང་དཔུན་པིགས་ལྱང་རྩ་མོགས་མི་
 བཟུ་ལྷག་ཅལ་མོད་རྩ་ཏང་། ཁོ་པ་ཚོ་ཕྱི་ཚུལ་རྩ་རྩ་ལའི་ལྷ་མའི་ཁྲི་
 ཐེབས་མཛད་རྩོར་ཉིན་འབྲེལ་ཅུ་པའི་རྣམ་པ་བཟུན་ཏང་། རོན་རྩ་ཅུ་
 ལྱང་གིན་པ་ལྷ་རྩོག་དང་། ལྱ་མོད་ལྷན་རྩ་མི་པིགས་དཔལ་ཕྱི་མཐུན་
 ཐོལ་ལ་གཏོར་པུལ་གཏོར་པར་ཐོངས། དེ་པཞིན་དཔུན་རི་བཅན་
 རྒྱལ་རིང་ལྷགས་པས་རན་སྐབ་ལྱས་པ་ལྷར་རྩ་ལའི་ལྷ་མའི་ཐེབས་མཛད་
 རྩོའི་མཚོ་རྩོར་ཕྱིད་ལྷགས་དང་། གདན་རྩོལ་མོགས་ཕྱི་རྩོར་ལ་ཚོད་ལྷོང་
 མང་ཅལ་ཆགས་ཤིང་། ཅུ་ལྱང་གིན་ཕྱིས་ལྱང་དབྱར་གི་པག་འཕྲོད་

ལྷན་པོ་འདི་མེས་ཀྱི་ཡི་མཁའ་ཁོངས་པ་རྣམས་མེད་ཡིན་པའི་ཚད་དོན་ལྷན་
 འཁྱོངས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གནང་བ་ལ་ཟད། ར་སྒྲིང་ཐུབ་པ་རྣམས་འདམ་
 དཔལ་ལེ་ཤེས་ཀྱི་མཛད་རྒྱུ་ལ་གཞིགས་ནི་“སྤྱི་ཤོ་ཁྱེད་ཉོ་ཉན་མི”ཞེས་
 པའི་ཚེ་ལོ་གནང་། དེ་ནས་ཕྱ་ལྷན་གྱི་འཕེལ་འགྲེལ་འདི་དང་ཅས་ལྷན་
 བས་སྒྲུབ་ཡང་ཉིན་ཏུ་བརྒྱད་ཕྱེད་ཆིན་ཏུ་ཁྱིམ་ལོག་མཛད། བོད་ས་ཤིན་
 མིན་གཞུང་གིས་སྐར་ལམ་ལྷན་ཇོ་སྐུ་དག་དབང་ཀྱིས་མཛུགས་སྐྱོན་གས་.....
 འཁྱུག་མི་མངགས་གཏོང་སྟོག་སྟོ་མིན་ཉང་ལྷན་དབང་མིན་ཁྱེད་ལ་ཁྱེད་
 རྒྱུ་ལོགས་འབྲུལ་ཡང་ཁྱེད་ལོད།

ལྷ་ལའི་ཁྱ་མ་པ་རྣམས་འཛིན་ཀྱི་མཚོ་ཁྱིམ་མེད་མེས་སྐར་ལོ་ལྷན་།
 ལྷ་ལའི་ཁྱ་མའི་ཡལ་ཚད་ལ་སྐར་ལྷན་ལྷན་གཞིགས་དང་མཁའ་འབངས་....
 མི་མེད་མང་ཅམ་སྐུལ་ཞིང་། ལྷ་ས་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་
 ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་
 ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་
 ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷ་

13. ར་སྒྲིང་དང་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་
 ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་
 ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་

དེ་ཡང་ཆུ་བུ་(1933)ལོའི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 30 ཉིན་ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་.....
 ལྷ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་
 ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་
 ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་

མའི་ཐུགས་གཅིགས་ཅེ་ནིང་། རྒྱལ་ཁྲའི་མཆོན་རྟགས་པམར་པའི་ལྷན་
 རྟགས་ལྷན་པ་དང་དེ་མིན་ཆོས་རྒྱལ་ལ་ཁྱད་རྒྱ་འཕགས་པའི་དགའ་ལྷན་
 ཁི་པ་མི་ཉག་ཤེ་ཤེས་དབང་ལྷན་དང་། ལྷན་རྒྱལ་ཡོངས་འཛིན་རྒྱལ་ཁྲ་
 རྩམས་པ་རྒྱལ་པར་ལྷན་བཅས་ཅེ་འཕགས་པ་ལོ་གེ་ལུ་རིའི་ལྷན་ལྷན་མིང་.....
 ལྷན་ལྷན་མཐུན་ཁྱུན་དགའ་དབང་རྒྱལ་དང་། བཀའ་ཤིག་ ལྷན་ཅིས།
 མི་འབྲས་དགའ་གཞུག་གི་མཁན་པོ་ལས་ལྷན་མིགས་པོད་ལྷོངས་ཆོགས་.....
 འཕུས་ཆང་འཛོམས་སར་དགའ་ལྷན་ཁི་ལྷན་རྩམས་པ་ཆོས་གཤམས་ཕྱིས་ཐན་
 བརྟག་རྒྱལ་བར་ར་ལྷོང་རྩོ་མོག་རྒྱ་མཆོག་ཐེབས་ལྷན་བར་བརྟེན་པོད་.....
 ལྷོངས་ཆོགས་འདུས་ར་ལྷོང་རིན་པོ་ཆེས་རྒྱལ་ཆ་བ་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་འདན་བཞེས་
 དམོག་པ་དང་། མིང་ལྷན་ལྷན་མཐུན་ཁྱུན་དགའ་དབང་རྒྱལ་དང་ལྷན་རྒྱ་ཆོ་.....
 མཉམ་བཞེས་གནང་དམོག་པའི་གཏན་འབེབས་ལྷན་པ་རྣམ་། ར་ལྷོང་
 རྒྱལ་པར་ལྷན་འཕམ་དཔལ་ཤེ་ཤེས་མཆོག་ནས་རྒྱལ་ཆ་བ་ཕྱི་ལྷོང་འཕག་.....
 བཞེས་ཉེ་མིང་ལྷན་ལྷན་མཐུན་ཁྱུན་དགའ་དབང་རྒྱལ་དང་ལྷན་རྒྱ་ཆོ་.....
 ར་ཆོས་རིང་མིང་འཕག་བཞེས་པའི་མཐར་ར་ལྷོང་དང་ལྷན་མཐུན་ནས་...
 གཉིས་གཞུང་ལྷོང་རྒྱལ་ལས་གནང་ལྷོགས་ཐད་དམོངས་འཆར་མཐུན་མིན་
 ལྷན་བར་བརྟེན་ས་རྣམ་(1938)ལོར་ར་ལྷོང་གིས་བཀའ་ཤིག་མིགས་ལ་
 རྒྱལ་ཆ་བ་དམོངས་ཁྱེ་གནང་རྒྱའི་དམོངས་ཆུལ་གཞུངས་ཤིང་། དེ་འབྲས་
 བཀའ་ཤིག་གིས་རྒྱུ་རྒྱལ་མཁན་པོ་དང་། ལྷན་ཅིས། གདན་ས་གཞུག་གི་
 ལོ་མན་པོར་ནང་མོས་ལྷན་མོག་པོད་ལྷོངས་ཆོགས་འདུ་མག་འཕུས་རྒྱས་པ་
 ལྷོང་འཛོམས་གནས་ཉེ་ལྷན་པརྩུང་ལྷན་པ་འཕྱུད་ར་ལྷོང་ལ་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་
 མཆོག་རྒྱལ་རིན་ཆོ་ཆེས་རྒྱལ་ས་གཉིས་ཕྱི་གཙུག་མ་བཞེས་བར་ལུ་.....

མཐུད་ཚོས་མིང་གི་སྒྲགས་འགན་བཞེས་དཀོན་པའི་དེ་ལ་བརྟེན་པ་མ་.....
 ཟད། དགའ་བཤམ་དང་། རྒྱུད་ཅིས་སྐྱབས་ལེན་གྱི་དཔེ་རིགས་ཡོད་ས་
 གྱིས་རྒྱལ་ཆ་བ་ལྷོ་ཆོག་གི་དགའ་ཅི་གསུང་བྱངས་ལེན་ཞུ་བའི་ཁས་ལེན་.....
 ཡང་ཞུས་ཤིང་། ས་ཡོན་(1939)ཡོང་རྒྱལ་ཆ་བ་ར་སྒྱུར་མཚོག་གིས་
 སྐྱུང་ཡང་དགའ་བཤམ་ལ་དཀོན་ས་འཆར་གནང་དོན། “དེ་སྟོན་རྒྱལ་ཆ་བ་
 རིག་པར་ལས་སྒྲེལ་མེད་ཅུང་། ད་རང་གི་སྐབས་ལ་ལས་སྒྲེལ་ཡོད་པ་འདི་
 གི་བརྟེན་པ་གཅིག་ལ་སྟོན་པ་གཉིས་ལྟ་བུས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་ཡང་མིང་རིག་
 པོ་ཆེ་གདན་ཞུ་བུ་གྱུ་སྐྱ་སྐྱབས་ལ་འཕྲོག་གྱུར་མཛད་དགའ་ཡོང་གི་འདུག་”
 ཅིས་མེད་ས་པར་བརྟེན་དགའ་བཤམ་ནས་ཆོག་ས་འདུ་ཉམ་བཅུས་རྒྱས་པ་.....
 རྒྱུད་འཆོག་མེད་ཀྱང་ཅིས་བརྒྱུད་མོང་གསལ་དཀོན་ས་ཚུལ་ནམས་ལ་ཤོས་
 བཅུར་བུས་ཉེ་བརྒྱལ་པའི་ཡང་མིང་གདན་ཞུ་སྐྱབས་ལ་འཕྲོག་གྱུར་གི་ཡོང་་་
 པའི་ཆེད་ར་སྒྱུར་རྒྱལ་ཆ་བ་ནས་མིང་འགན་སྐྱ་མཐུད་བཞེས་དཀོན་པ་.....
 དང་། མིང་སྟོན་སྐྱུང་མཐུན་ལ་དམིགས་པས་ལ་མཛད་ཉེས་མེད་ཉམས་
 མིང་རྒྱུད་གྱི་གདན་སོལ་དང་གསོལ་སྐྱབས་རང་འཇགས་འདུལ་གྱུའི་ཐག་་་
 གཙོང་བུས།

རྟེན་ལྗོན་གྱི་ལྷན་(1940)ལོར། རྩ་སྐྱོང་གྲུབ་པ་ལྟར་འཆམ་
 དཔལ་ལེ་ཤེས་ནས་ཀླུ་ལ་ཚབ་ཀྱི་སྒྲུབ་འགན་བཞེས་སྐབས་ཀྱི་དུས་རིམ་ཆེན་
 འབྲངས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཡིག་རྒྱུར་ཞིག་རྒྱུར་ཏེ་ནང་དོན་ཏུ་རྩ་སྐྱོང་ལ་
 རྩོམ་པ་མེད་པ་སྐྱོད་ལའི་ཁྱེད་མའི་མཚན་སྐྱུལ་ཡིན་པ་ཆེར་རབ་ཡུང་གི་.....
 བསྐྱེད་རྩོམ་འདུལ་བཞེས་སྐབས་ལོར་ཐབས་ལུགས་པ་དང་། རབ་བཞེས་
 ཀྱི་མཛད་སྒོ་བསྐྱར་སྒྱུར་ཏུ་ཆོད་གཏན་འཁེལ་ཐོབ་པས་འདི་སྐབས་གནས་
 ཐབས་ཆ་བཅས་མེད་ལུགས་སྐྱོར་སྒྱུགས་མང་ཅམ་བསྐྱེད་སྐབས་ཀླུ་ལ་ཚབ་
 རྩ་སྐྱོང་ཅི་ཏུ་དཀྱོལ་མེད་ཀྱི་གནས་སྐབས་སྐྱོངས་པ་དང་། སྐབས་མཚུངས་ལྟ་
 གྲ་ལའི་ལུང་བརྟག་ལུང་ཀླུ་ལ་ཚབ་ཏེ་ཀྱི་སྐྱུ་སྐྱར་འཆུབ་ཆ་ཆེ་བའི་སྐོར་
 མང་ཅམ་ཐོབ་ཞིང་། ལྷན་པར་ཏུ་ཀླུ་ལ་ཚབ་མཚན་གྱིས་སྐྱུ་བ་ཏུ་པ་མཐན་
 སེང་གི་ཁྱེད་མང་ཡིད་ཆེས་ཆ་རྟོག་ཆེན་པོ་གནང་བས་མེད་གི་ཁྱེད་མས་.....
 ལུང་ཡིན་པ་ཆེད་སྐྱུ་སྐྱར་འཆུབ་སྐོངས་ཆེ་བས་ཀླུ་ལ་ཚབ་དཀྱོངས་ཏུ་གནང་
 བ་རམང་ཞེས་ཞུས་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ཀླུ་ལ་ཚབ་རྩ་སྐྱོང་མཚན་གྱིས་དནས་
 སྐབས་ལས་ཚབ་སྐྱུ་ཞིག་ལ་བསྐྱོ་བཞག་མཛད་ན་མེགས་ཐོབ་སྐོར། རྩ་སྐྱོང་
 རྩ་སྐྱོང་འཆམ་དཔལ་ཀླུ་ལ་མཚན་དང་། རྩ་སྐྱོང་འཆམ་དཔལ་བདེ་མེགས།
 རྩ་སྐྱོང་དནས་ཁྱེད་མཛད་ལེ་ཤེས་ནས་ཀླུ་ལ། མཐར་དྲུག་ལ་སྐྱུ་སྐྱར་སྐུ་
 བཟང་གྲུབ་པ་ལྟན། གཞིམ་དཔོན་མཐན་པོ་རག་དབང་སྐོར་ཐོབ་བཅས་ལ་
 བྱང་མའི་བཀའ་བསྐྱར་གནང་བར་མང་ཆེ་བས་དནས་སྐབས་པོ་གཞིས་.....
 གསྐྱེས་ཅམ་ཡིད་ཀླུ་ལ་ཚབ་དཀྱོངས་ཏུ་གནང་སྟེ་ལས་ཆ་བ་ཏུ་ལྷན་པར་ཁྱེད་
 མ་བསྐྱོ་བཞག་གནང་ན་སྐྱོན་ཆད་སྐྱུ་ལའི་འགལ་སྐྱོན་མེད་མཚན་མས་ཀྱིད་.....
 འགན་རང་འཆགས་བཞེས་ཆོག་ལུགས་སྐོར་སྐབས་ཞུས། ཡོན་ལུང་གཞིམ་

དཔོན་མཁའ་པོ་རལ་དཔར་མོ་ལྟ་བུ་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་ཀྱིས་འཕྲུལ་ཆ་ཡོད་ན་སྤྱོད་མེད
 ཞལ་པ་རིག་སྤྱོད་པས་བསྐྱེད་ཀྱིད་ཅིང་། རའི་བསམ་པར་རྒྱལ་ཚབ་དཔོན་རས་
 རྒྱ་མ་གནད་ན་དག་མཚན་ཆེ་བ་འདུག་ཅེས་ཀྱིས་ཀྱང་དཔོན་པོ་ལའི་ལྷ་
 མའི་ཡང་ཀྱིད་ལ་རབ་ཕྱེད་གི་བསྐྱེད་མཚན་འབྱུང་རབ་པར་བརྟེན་ལྟ་ག་
 ཡང་དོན་མཐོང་གིས་དེར་གསན་འཛིན་མ་གནད་བར་གྱུར། དེ་ནས་ར་སྤྱོད་
 རྟོ་མོག་སྤྱོད་ཡོངས་འཛིན་རྒྱུད་བ་རྟེན་ལྟ་ལའང་ནད་མོལ་གནད་མོག
 རྟེན་ལྟ་ག་(1940)མའི་མོ་མཁུག་རྒྱ་བཀའ་ཤག་ལ་གསུངས་དོན་
 “ར་རང་ནས་ད་པལ་ཆབ་ཀྱིད་ཀྱི་འཁྱུར་འགན་ལྱངས་ཏེ་གཙུག་ཆེར་སྤྱོད་
 ཡང་ཀྱིད་མཚན་སྤྱོད་རིག་པོ་ཆེ་ལྟ་བུ་ཡིད་ཆེས་བ་མི་ཡུལ་ཐག་རིང་
 ནས་དཔན་རྒྱ་དཔལ་མེད་མོག་གསེར་གྱི་མངའ་གསོལ་སོགས་མཛད་སྤྱོད་
 རིག་པ་གྱེན་མི་འཛོལ་བ་འགས་ལྟ་པ་མ་ཟད། ས་མཚན་ལས་མས་
 སོགས་ལའང་ཆབ་ཀྱིད་མཚན་ཤམ་འབྱུངས་ཤོར་མེད་ཅན་གྱི་བརྟེན་ཀྱིད་
 དཀར་འཇམ་ལྟ་ག་གཅིག་རྒྱ་དཔལ་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་ཀྱིས་
 དཔོན་རས་དོན་འདི་མོ་རོས་རང་གི་ཆེ་སྤྱོད་ལ་འཕྲུལ་སྤྱོད་ཆེ་ཐེབས་ད་རྟོ་
 རྒྱལ་ཚབ་ཡོངས་འཛིན་བཅས་ཀྱི་ལས་འཁྱུར་དཔོན་རས་རྒྱ་ཀྱི་ཀྱིད་མཁུ་མེད་
 ལ་བརྟེན་ཤོར་ས་སྤྱོད་མཚན་ཆེན་པོར་ཡང་ལྟགས་མཁུག་དཔོན་རས་རྟོ་
 རྒྱས་མེད་བ་རྟོ་དེ་དོན་དཔོན་རས་འཁྱུང་ཡོང་བ་དང་། ཡང་ཀྱིད་རིག་པོ་
 ཆེ་སྤྱོད་པ་གཅིག་བརྟེན་ཀྱིད་འཁྱུར་བཞེས་ཀྱིད་རྒྱུད་ཆབ་གསར་ཐད།
 རྟེན་ལྟ་ག་རིག་པོ་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱུད་བའི་སྤྱོད་ཀྱིས་འཁྱུར་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ལ་ཤོར་ས་རྒྱུད་ཀྱིད་རིག་པོ་ཆེ་མཚན་ནས་ཀྱང་བཞེས་གཞུག་བརྟེན་རྟོ་
 རི་བཞིན་བཅི་བཀྱར་ལྟ་ག་རྒྱ་ཆེ་བ་གནད་སྤྱོད་དང་། རྒྱལ་མཚན་

ལྷ་མོང་མས་ཀྱང་ལྷགས་བཅེ་ཆེ་བསྐྱེད་མཁུན་གསལ་བཅས་ཆོས་མྱིད་.....
 མཁུན་ཡོན་གྱི་ཅིའི་བབས་ནས་འོས་བབས་ལ་དེ་ལས་ཆེ་བ་མེད་དེས་ཐོག་
 མོ་བཟླ་ན་ན་ཉན་རིམ་བཟུམ་ལའང་བཀའ་བབས་ལྷགས་སྐལ་ཤིན་ཏུ་.....
 བཟང་ཐེབས་རྒྱུ་། བཟླ་མྱིད་དཀར་འཇམ་ཕུན་གནས་རྒྱན་འཁྱེད་ས་
 ཡོང་རེ་ལྷ་དོན་ཁོ་ན་ལས། རང་དོན་ཡིད་བཅངས་ཀྱི་བསམ་བ་རྟིལ་འབྱུ་
 ཅུ་མེད་དེས་ལ་མྱིད་རྒྱུང་ཆོལ་གསར་ཐང་ལྷི་ཆོགས་ལ་མོ་བསྐྱེད་དམོས་...
 ལྷ་”ཞེས་གསྐྱེད་ས་བ་བཞིན་རྒྱག་ཐག་དག་དབང་གསྐྱེད་རབ་མཐུ་རྒྱབས་ལ་
 མྱིད་ཆོལ་བསྐྱོ་བཞག་གནང་ཞིང་། སྐབས་དེར་ལྷ་རྒྱུ་ཡོངས་ཐགས་མྱིད་
 རྒྱགས་ལ་རྩ་རྒྱག་གཞིས་དབང་ལྷ་སྐྱོལ་ནང་མའི་འབྲེལ་བ་དམ་ཐབ་ཡོད་...
 ཁང་། རྒྱག་ཐག་དབྱེད་ན་མཆོ་བའི་རྒྱུན་ཀྱིས་མྱིད་རྒྱུང་སྐྱེད་ཡོང་ཚུར་
 བཞེས་བདེ་བའི་ཆེད་ཏུ་དེད་ཐེར་བ་མོགས་མྱིད་གཏམ་ཡོང་བྱུང་བར་.....
 ཡགས།

ལྷགས་རྒྱལ་(1941)ཡོའི་ལྷ་དང་ཡོའི་ཆོས་གཅིག་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་
 རྒྱག་ཐག་མྱིད་རྒྱུང་གི་ཁྱིམ་ཐེབས་ཏེ་ལྷག་ལས་ཆོས་ཡོན་གནང་བ་དང་།
 དེ་ཞེས་རྒྱག་ཐག་རྩ་སར་བཞུགས་ཡུལ་ཀུན་བཟང་མོ་ཡོང་ཏུ་རྩ་མྱིད་ལྷ་.....
 ལམོར་ཆོར་མ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་གསོལ་རྒྱུན་གཟབ་རྒྱས་བཞགས་ཐོག་ལྷགས་
 རྩེ་ཞེས་ས་འབུལ་མཆོན་མྱིད་འབུལ་དཔོས་ཀྱང་གི་ཏུང་བ་ཞིག་ཕུལ། དེ་ནས་
 ཕུན་རྫིང་མ་མོང་བར་རྒྱལ་རྒྱུར་རྩ་མྱིད་རྩ་ནས་གདན་ས་རྩ་མྱིད་ཏུ་ཁྱིམ་...
 ཡོན་མཆོད་ཅིང་། བཀའ་རྒྱོན་ཀྱིས་གཙོས་གཞུང་ཞབས་མེར་རྒྱ་དཔོན་
 རིགས་དང་། གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་མཁན་པོ། དམག་སྐར་ཁག་གི་ཏུ་མྱིག་
 རོ་རོ་ས་རྒྱུ་ཡོའི་རྩེ་མོ་ཆོར་མ་གཟབ་རྒྱས་ཕུལ་ཐོག་ཐེབས་ཕྱེལ་ཞུས་བ་...

རེད།

ལྷན་ཁག་དག་དཔང་གཞུང་རབ་བྱིས་མིང་སྤྱོད་གི་ལས་འགན་དངོས་
ཁྱ་འཁུར་ཆེས་དབྱིན་རིམ་ཆེས་འབྲས་པ་ཆུང་ཁང་དཔང་ཆེན་དམི་ལེགས་
ལ་བཀའ་སློན་དང་ལྷ་སྐལ་པ་དཔང་ལྷན་པདེ་ལྷན་ལ་ཆེས་དཔན་བསྐྱོ་.....
གཞག་དང་། དེ་མིན་དཔོན་རིགས་འགའ་ཞིག་གསར་བསྐྱས་བྱས་ཏེ་པོད་
ས་གནས་མིང་གཞུང་གི་དཔང་ཆ་གཙ་བོ་ནམས་དབྱིན་རིམ་ཆེས་འབྲས་ས་...
པའི་ལག་རྒྱ་རྒྱུངས་ཏེ་མས་རྒྱལ་ཁ་བལ་གཏོང་པའི་སྤྱད་རན་རི་ཆེད་ཐེལ་...
པ་ཉི་མུ་ཉི་(1942)ལོའི་ཟླ་4ཆེས་23ཉིན་ཁྲིམས་འགལ་བྱི་སྐྱོ་ནས་...
ཕྱི་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་པུཌགས་པ་མ་ཟད། པོད་རྒྱ་བཅའ་ཁྲོད་དབྱིན་རི་དང་...
བལ་པོའི་རོ་ཆ་བ་ལ་སྤྱད་བྱིན་བྱ་བ་མཐའ་དག་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་མ་...
བརྒྱད་པར་ཐད་ཀར་བཀའ་ཤག་ལ་འབྲེལ་གཏུག་ལྷ་མི་ཆོག་ཐེར་པ་དང་།
དེ་བཞིན་ཆོ་མིན་ཏང་ལྱང་དབྱང་མིང་གཞུང་གི་པོད་སོག་ལྷ་མོན་ལྷན་.....
ཁང་གི་ལྷ་སར་བཅའ་ཁྲོད་དོན་གཙང་ཁང་རྒྱུང་སྤྱད་བྱིན་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་...
ཁུངས་མ་བརྒྱད་པར་བཀའ་ཤག་ལ་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་བྱེད་མི་ཆོག་ཅེས་ཏེ་
ཏུང་མཉམ་པཐེས་བྱིས་བརྒྱད་ཀྱང་། པོད་ཁྲོད་དོན་གཙང་ཁང་གི་འགྲོ་
འཁོར་པས་ཆོ་མིན་ཏང་ལྱང་དབྱང་མིང་གཞུང་གི་བཀའ་བཀོད་ལྷན་། ཕྱི་
འབྲེལ་ལས་ཁུངས་ལ་འབྲེལ་གཏུགས་ཆ་བ་ནས་མ་བྱས་རྣམས་ལྷན་ཁག་.....
སོགས་བྱེད་ཐབས་དཀའ་པའི་དནས་ལྷ་རྒྱུངས། དེ་རིམ་ཐེ་ཐག་(1947)
ལོར་རྒྱ་གར་རྒྱ་ཡི་དཔང་རབ་བསྐྱུངས་འཆོགས་བྱས་པའི་ལྷ་མིང་གི་སྤྱོས་...
ཆོགས་ཆོག་པོད་ཐེར་བཅན་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་རྒྱ་བཅི་རྒྱའི་རེ་རན་བཅངས་...
ནས་གདན་ལྷ་བྱས་ཏེ་པོད་དམག་གི་དམག་དར་གངས་རི་དང་མེད་གི་.....

ཉམས་ཅན་དེ་མོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་ཏུ་བཅིས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་དར་ཆ་.....
 དང་མཉམ་ཏུ་བཀལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་དཔྱད་དེ་དག་ལ་ཡུང་དབྱང་མིན་.....
 གཞུང་དང་། མོད་ཀྱི་རྒྱལ་གཅིས་སྟོབས་ལྷགས་ཀྱིས་ཁ་བརྒྱད་དག་པོ་
 བཏང་སྟབས་ལྷགས་འགལ་ཀྱི་སྒྲིག་གཞིར་ཕམ་ཉེས་ཡུང་བས་དབྱིན་ཟིའི་
 རིས་འབྲངས་བཙོ་རོ་ཆ་ཁ་སྐྱེད་སྤྱི་ལོ་མོད་ཀྱི་རྒྱལ་གཅིས་སྟོབས་ལྷགས་
 ལ་རྒྱུད་རྟེན་དག་པོ་བཏང་བ་རེད།

ར་སྐྱེད་གི་དོན་གནད་འབྲུང་བྱེད་གཙོ་པོ་ནི། ཉམས་ཁག་དག་
 དཔར་གསུང་རབ་ཀྱིས་མོ་གསུམ་ནས་མིན་སྒྱུར་ལས་འཁུར་ར་སྐྱེད་རྒྱལ་.....
 རྒྱུར་ལ་སྐྱེད་འབྲལ་བྱ་རྒྱུའི་ནང་དོན་ཁ་དཔག་ཀྱི་ཏུས་ཚོད་ཡིས་བྱང་།
 ཉམས་ཁག་གིས་མིན་སྒྱུར་གོ་གནས་ཀྱི་ཁ་ཏུས་བརྒྱུད་ཉམས་སྐྱེད་འབྲལ་བྱེད་...
 བཙོ་ཆ་བ་ནས་མེད་སྟབས་ར་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་མེད་ཀྱིས་མཁན་པོ་དག་
 དཔར་བྱ་མཚོ་སོགས་ནང་མོལ་གནད་ཀྱི་རྒྱལ་ཡུལ་ར་སྐྱེད་མཚོག་ཀྱི་རྒྱུར་...
 སྐབས་དེར་མེད་ཀྱིས་ལྷ་ཆོར་ཉམས་གསོ་ལོགས་བསྐྱབས་མིན་པའི་རབ་.....
 གནས་མཛད་པར་གདན་ཞུས་ཉམས་སྟོང་སུ་མེད་པས་མིང་། དོན་ཏུ་མིན་སྒྱུར་
 ཉམས་ཁག་དང་མཇལ་འཛིན་སོགས་དེ་སྟེན་པོ་ལ་གནད་བ་ཉམས་མིན་སྒྱུར་
 གི་ལས་འགན་སྐྱེད་འབྲལ་བྱ་རྒྱུའི་རེ་བ་མཛད་པ་དེ་ཡིན། ར་སྐྱེད་རིན་
 པོ་ཆེ་སྟེ་སུ་མེད་པས་རིས་ཆེ་པོ་ཡང་ཏུ་ཏུ་ཡིན་ལ་ལྷ་མ་དང་། མིན་སྒྱུར་
 ཉམས་ཁག་ཉམས་འཛིན་སུ་མེད་པས་འབྱོར་སྐྱུག་བྱ་གནད་སོགས་ མཛད་སྒོ་སྟོལ་
 རིས་མོད་གཞིས་རྒྱུར་ཏུ་ཉམས་ཁག་དང་མཇལ་འཛིན་གནད་པར་མེད་པས་ཉེ་
 ར་སྐྱེད་མཚོག་ནས་སྐྱེ་སྤྱི་ལོ་མོད་སྐྱེད་སྐྱུག་པོ་ལྷགས་དང་། ཉམས་
 ཡག་སྐྱེ་ན་མཛོ་པས་སྐྱེ་མཁུད་མིན་འགན་བཞེས་ན་སྐྱེ་རལ་ཆེ་བ་མི་ཡོང་...

རིམ་སྒྲུབ་ནས་དེ་ལས་ཆེད་མངགས་སྒྲུབ་པ་ཅུས་པ་ཡིན་གཏུངས་.....
 ལྟར། རྒྱལ་བླ་གིས་མ་འདོད་འོན་པར་བརྒྱུན་ཏེ་སྤྱིར་བཏུང་གི་འཆམས་
 འདྲིའི་བཀའ་མོལ་ལ་བའ་ཞིག་ལྟ་བུ་ཅན་ལས་མོང་པས་ལ་དོན་གནད་.....
 དེའི་ཐད་ལེགས་ཉེས་འཕྲིག་མིན་གང་ཡང་མ་བཤད་པར་ཐཐིག་བཟུང་.....
 ལྟས་སྒྲུབས་རྩ་སྤྱིར་བྱུང་བ་སྒྲུབ་ལ་ཁམ་དཔལ་ཡོ་ཤེས་སྒྲུགས་འཕྱོད་གིན་ཏུ་
 ཆེན་པོ་སྤྱིས་ཤིང་། སྐབས་དེར་སྤྱིགས་གཉིས་ཀའི་གཤམ་འོག་གི་དཔོན་
 རིགས་ནམས་དབང་ཆ་འཕྲོག་དེས་ཕྱིད་རྒྱའི་འཐབ་ཆོད་རྩ་བ་པོ་ཡོད་པ་
 ལ་ཟད། རྒྱལ་པར་ཏུ་རྒྱལ་བླ་གི་སྤྱུག་མཛེད་རྩ་བ་བསྐྱབ་པ་མཐར་
 སྤྱིན་གྱིས་ཤིད་སྤྱིར་ལས་འགན་སྤྱིར་འབུལ་བྱ་རྒྱུར་དོ་སྐོལ་མཐའ་.....
 གཅིག་ཏུ་བྱས། དེ་ནས་བཟུང་རྩ་རྒྱལ་དབང་གི་འགལ་བ་ཉིན་བཞིན་
 མདོན་གསལ་དོད་པོར་རྒྱུར་ཅིང་། བོད་ས་གནས་ཤིང་གཞུང་གི་
 འགངས་ཆེའི་ལས་ཁུངས་ནང་ཡོད་པའི་རྩ་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེར་སྒོ་དཀར་.....
 བའི་ལེར་སྤྱི་དཔོན་རིགས་དང་། ལེར་འབས་ཀྱི་མཁན་པོ་སྐུ་གསལ་རིམ་
 བཞིན་འཕོ་བརྒྱུར་དང་སྤྱིར་འཐེན་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་བླ་གི་རྩིས་འབྲངས་བ་.....
 རྒྱལ་པོ་གཞན་བྱས་པ་དང་།

རྩ་སྤྱིར་རྒྱལ་བྱུང་གི་མེས་རྒྱལ་མོང་ཏུ་གཅིག་རྒྱུར་དང་། རྒྱ་པོད་གི་
 རིགས་མཁུན་སྤྱིལ་ལ་བཅི་རྒྱུར་གནང་མཁན་རྒྱལ་གཅེས་རིང་ལུགས་ས་.....
 ཞིག་ཡིན་སྐབས་སྐབས་འཕལ་ཏུ་གོ་མིན་ཏར་ལྟར་དབྱར་ལ་ཐོད་ཀྱི་ཆབ་.....
 ཤིད་གནས་སྤལ་ཞིབ་པ་སྤྱིན་སྤྱིན་ཏུ་མི་བརྒྱ་དཔོན་ཆར་གི་ཏུ་མོན་ཆེད་ཏུ་
 མངའ་གཏོར་གནང་སྤེད་མོས་དེས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིར་ཡོད་པའི་དེ་བ་ལྟས་ལྟར་ཞོ་
 མིན་ཏར་ལྟར་དབྱར་ཤིད་གཞུང་དན་སྤྱིར་ཏུ་ལ་ལྟར་ཏུ་རྒྱུར་པས་རྒྱལ་

720-

ལྷོ་པ་རྒྱུད་མི་པ་ཚུ་ལ་གྱི་སྐད་ཆ་གར་མར་པ་ལྟ་མ་པ་མ་ཟད། ཤར་ལུ་པ་
 གཉིས་ཀར་ཉིན་ལྷུང་དཔག་མི་བཏང་པས་རྒྱལ་གཅིས་ལྷ་པ་དང་། མར་
 ཆོག་མ་མར་པ་མཆོ་སྐྱོད་མེམས་ནས་རྒྱལ་རྒྱར་རྩ་མེད་རིན་པོ་ཆེ་ཆུང་.....
 འཇོག་མ་ལྷུང་ཅིང་། སྐལ་མ་དེར་བཀའ་སློན་རྒྱུར་ཁར་སོགས་གྱིས་རྩ་
 མེད་རིན་པོ་ཆེ་བཅན་འབྲིད་གྱིས་འཕག་པོ་སྐྱོད་ལ་བཞུལ་ཏེ་སྐྱོད་པུ་ཚོང་...
 གསར་ཏུ་སྐྱེམས་སྐལ་མ་ཁོ་པ་ཆོ་དོ་ལས་ནམས་ནང་སྐྱོད་ལྟས་ཏེ་རྩ་མེད་....
 རིན་པོ་ཆེར་ན་བཟའ་ལྷ་ཆས་སྐྱོན་པ་དང་། ལྷ་བཅར་གསལ་དཔོན་རིག་
 རྣམ་དང་། གཞིས་འགག་ཚུ་ལ་བྱིས་མ་ནོར་ཏུ། གསོལ་མཐུ་པ་ནོར་
 འཇོན་བཅས་མི་གསུམ་མོད་པར་ལྟས་པ་ཤེར་ལྟས་ནས་རྩ་མེད་རིན་པོ་ཆེ་....
 ཅེར་གདན་ལྷ་པུ་རྒྱུ་དང་། ཁྱོད་ཆོ་ལྷ་བཞི་དཔག་སྐར་ལ་ཅིས་སྐྱོད་ལྟས་
 པ་ཡིན་ཞེས་བཟོད་དེ་ལྷ་བཞིའི་བརྒྱ་དཔོན་དོན་ལྷུང་ཆོ་དེར་ལ་ཅིས་སྐྱོད་...
 པ་དེད། དེ་ནས་རྩ་མེད་རིན་པོ་ཆེ་ཅེར་འབྲིད་དེ་ཤར་ཆེན་ཆོག་ཏུ་བཅན་
 འཇུག་ལྟས། སེར་ལྟས་ལྷ་ཆོར་སོགས་ནས་རྩ་མེད་གྱི་རྒྱལ་ལངས་ལྟས་
 ལྷུང་མ་པོད་ས་གནས་སྤིད་གཞུང་དང་སེ་རའི་དབར་མེད་འཇུག་ལངས་....
 ཤིང་། མཐར་སེ་རའི་ལྷ་པ་ནམས་མོ་མཆོན་ཞན་པ་དང་། དཔག་འཕམ་གྱི་
 ཉམས་སྤོར་ཆ་པ་ནས་མེད་ལྷུང་མ་པོ་པལ་(1947)མའི་ཟླ་ 3 ཆོས་ 8 ཉིན་
 མོད་དཔག་གིས་སེ་ར་དཔུ་ཆེ་བྱངས། ཉིན་ཤས་རིང་དཔག་འཕམ་ཏུག་པོ་
 ལྟས་ཏེ་སེ་རའི་ལྷ་པ་བརྒྱ་ལྷག་ཅན་སྐྱོན་ཤོར། ལྷ་པ་མར་པོ་ཟས། གཏེ་
 པོ་བརྒྱ་ལྷག་འགའ་ཞིག་འཇོན་པུར་མོག་བྱིས་མ་ཆོད་ཏུག་པོ་བཏང་པ་...
 ཉི། ལ་ལ་ཆོ་སྐྱོ་ཆོ་ཆོགས་བརྒྱུད་ཏེ་བྱངས་འཇུད་བཏང་པ་དང་། ལ་ལ་རྒྱར་
 ལྷགས་ལག་ལྷག་བརྒྱུད་ཏེ་སྐྱོ་ཏུག་ཆེ་ཁག་ལ་ཅིས་སྐྱོད། དཔོན་པའི་རྒྱ་

རྒྱ་ལ་མེད་པ་མང་པོ་འཕྲིན། བསྟན་པོ་རག་དབང་ཆུ་མཚོ་ལྷགས་མི་

གངས་བརྒྱུ་རྣམ་ཅན་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་བྲིས་ཐེན་པ་རེད།

[illegible]

དང་། མེ་བྱ་ར་ཤི་ལོ་སྐྱུ་པ་བརྟན་(མེ་བྱ་ར་ར་པ་པོ་ལ་ཕེར)ཁོར་གཞིས་
ག་ར་ཕྱེར་པ་འཛིན་པ་ཁོན་མེན་པ་ཡིག་ཅིན་པ་པོ་ལས་པ་ཚུ་གས་.....

ཤིང་། རྩ་མཁོར་མིག་པོ་མེ་རྩོད་པ་ཁོངས་འབྲུག་པ་ཤིང་མེ་གས་འདུ་ཡག་

བཟུམ་པར་འདྲི་བ་ཐེངས་འགའ་ཞིག་ལེན་སྐབས་ཁོང་གིས་སྐུ་ཕྱུག་གནང་།

ར་ཁིན་ངས་ཐོད་ཀྱི་བརྟན་སྲིད་ལ་གཞོད་པའི་ལས་ཀ་ཤང་ཡང་བྱས་མེད་པ་

མ་ཟད། གཤམ་འོག་ལས་ཕྱར་མ་བྱེད་མ་བཟུང་ཁོ་ན་བརྒྱན་གྱི་ཡོད་ཅིས།

ཡང་ཡང་གསུངས། སྐབས་དེར་རྒྱུ་ཅིས་སྐྱེས་བཀའ་ཤག་ཏུ་ཡོང་ནས་

ར་ལྷོང་པ་སྤྱིན་མ་ཙུག་ཀྱི་ཁྲི་བཟུང་དཔོན་ལྷན་གྱི་འཕྲོ་མ་ཡང་ཡང་

ཡེད་སྐབས་མི་མཐོན་སྤྱད་པ་ལྟར་ལེགས་སྟོན་གྱིས་སྒྲིམས་དེའི་གཅིག་པུར་

ཡོང་ནས་ཁ་སྐྱོད་ཀྱི་ནག་ཅན་ཁྲག་སྐྱོད་ཀྱི་ཞལ་སྐྱོད་ཀྱི་ནང་འབངས་ཀྱི་ན་ལྗོན་

ཐུས་ན ཞེས་པའི་ལྷན་རྒྱུ་ཆུང་ཆུང་དེ་གི་ཁྲོད་འབྲས་གཉིས

ཀ་འདོན་རྒྱུ་ཡི་ཤིང་འགོ་བཤེན་པ་དང་། དར་མཁོན་གཉེར་ཆེ་མོ་པ་པ་ལྟ་

ལྷོ་རྒྱ་བོད་སྐད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་མཁའ་ཆེན་པོ་ལ་གཅིད་དཔེས་

ཞིག་ལྟར་སྒྲུབ་པ་མཁོ་ཡོད་པར་། གནའ་མ་མར་འབྱས

[illegible]

३३३

ཟད། ཚེས་ལྔ་པ་ཉིན་ལོ་རྒྱུ་དཔྱད་རིགས་མང་ཆེ་བའ་དེའི་སྐོར་སྐོས་
བཟུང་ཆ་བ་ནས་མ་ཐུས་པ་རེད།

དེ་རྗེས་ར་སྐོར་སྐོར་གཞི་བཞེས་པའི་གནས་ཚུལ་ཆེ་ཕྱག་ནས་ ཚེས་
འདུར་ཞུན་སྐོན་གྱིས་སྐབས་བཀའ་ཤག་གིས་སྐོན་ཅིས་མ་པ་ན་རྒྱུ་མཐུན་...
རབ་ལོར་བྱ་གཏོར་གནང་མཛད་དེ་བཟག་དཔུང་བྱེད་སྐབས་རྒྱུ་མཐུན་གྱིས་.....
རྒྱུ་མཐུན་ཅམ་ལས་གནད་འགག་ཆེ་བ་མི་འདུག་ཅིས་གསུངས། ཏུས་
དེར་ར་སྐོར་སྐོར་བཟུང་འཇམ་དཔལ་ལེ་ཤེས་གྱིས་བཤན་པའི་ལག་ཏུ་.....
བཤས་ལྷག་ཐེབས་པ་རྒྱ་བུའི་གནས་ཁུ་རྒྱུ་མཐུན་པ་ ཤེས་པར་མཐུན་ཏེ་.....
ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རྒྱལ་སྐོར་བཟང་ལེ་ཤེས་དང་། ཟུང་ཡིག་ཆེ་མོ་
འཐུས་མང་ཚོས་འཐེལ་བྱུ་བ་བཟུན། བཀའ་ཁྲོན་ཀ་ཤོད་ཚོས་རྒྱལ་ཉི་མ་
བཅས་ལ་ཕྱག་ཁྱིས་གནང་སྟེ་བཙོན་ནས་སྐྱོབ་ཐབས་ཡོང་བའི་རེ་བ་མཛད་
བྱུང་ཡི་གེ་དེ་དག་ཆེ་ཟུང་ལེ་ཤེས་བྱུ་བ་བཟུན་དང་། ཟུང་ཤར་ཚོ་རྒྱུ་
རྗེ་རྗེས་ལྷག་ཁྱིས་སྐོས་ལ་སྒྲོད་པས་འབྲལ་བྱ་ཐག་གཅོད་མ་ཐུས་ན་ཤོར་..
ཉིན་ཡོད་པའི་དོགས་པ་ཆགས་ཏེ་མེ་མག་(1947)ཟླ་ 3 ཚེས་ 8 ཉིན་གྱི་..
མོ་རེད་མ་ཅམ་ལ་ར་སྐོར་རིན་པོ་ཆེ་དཔྱད་པ་གཞན་དོན་ཏུ་གཤེགས་...
མོང་ཞེས་ཆེ་ཕྱག་ཟུབ་བཟུང་རྒྱལ་པོ་དང་། ཟུང་ཆའི་འགོ་འཛིན་ཤོད་
མཁོན་སྐལ་བཟང་དག་དབང་གཉིས་ནས་ཚེས་འདུ་དང་བཀའ་ཤག་ལ་..
ཞུན་མོང་གྱིས་པ་རེད།

ར་སྐོར་གཤེགས་སྟེན་སྐོར་ལ་བཤད་རྒྱལ་མི་འདུ་བ་མང་ཅམ་ཟུང་བ་
སྟེ་ལ་ལས་མཁུལ་བྱ་དར་བཟངས་བཟུབ་སྟེ་བཟོངས་པ་རེད་ཟེར་བ་དང་།
ལ་ལས་མོ་མཚན་འབྲས་བྱ་བཙོར་ཏེ་བཟོངས་པ་རེད་ཟེར་བ། ཡང་ལ་ལས་

ཏུག་ཕུལ་ཏེ་བཤོངས་པ་རེད་ཟེར། སྒྲན་ཅིས་མཁན་རྒྱུད་མཁྱེན་རབ་ནོར་
 བུས་གཤེགས་ཤོང་བརྟག་དཔྱད་ནན་ཏན་མཛད་དོན་རྒྱུད་གྲིབ་ལྟ་ཕུའི་.....
 རྒྱུད་གཞི་ལས། གནད་ཆེ་མི་འདུག་ཅིས་ཆོགས་འདུར་ཁྲུ་པ་དང་།
 གཤེགས་རྗེས་ཆོགས་འབྱུངས་ནས་སྐྱ་ཕུར་ལ་བལྟ་ཞིབ་བྱས་པ་ཚོགས་སྒྲགས་
 གང་ཅིའི་གནས་རྒྱལ་ལ་དཔྱད་སྐབས་སྒྲག་བྲག་སྒྲགས་གཏོགས་ཀྱི་མི་རན་
 ཆོས་བརྒྱན་ནད་ཐོག་པའི་མོ་སྐབས་དང་བརྒྱན་སྐྱར་ཏུག་ཕུལ་ནས་སྒྲག་...
 བཤོངས་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་སྐྱར་ཞིང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སར་ཁྲབ་གདལ་
 ཆེ་བའི་དམངས་གཞས་སུ། “ཕུ་དཔྱག་མདའ་དཔྱག་བཟོ་མཁན། །བདུད་
 རྒྱག་མིན་ན་གང་ཡིན། །ར་མོ་བསད་པའི་ཕྱིག་སྒར། །ཉ་སའི་མི་དཔོན་
 སྤང་ཆང་།” ཟེར་བ་ཚོགས་སྐོང་སྒྲགས་ལྷ་ཆོགས་རྒྱུད་ཅུང་དེ་དག་ལ་
 བཅད་གཙོད་བདའ་འདེད་གང་ཡང་བྱེད་ཐོད་མེད། དེ་ལྟར་བྱས་ནས་
 དཔྱན་རིའི་རྗེས་འབྲངས་པ་ཆོས་ཐོད་ཀྱི་མིད་དཔར་ཡངས་སུ་ཁ་མོ་བརྒྱར་
 སྐབ་པ་བྱུང་།

དེ་རྗེས་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་ར་སྐྱེད་ལྷ་བྲང་གི་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་དང་...
 བཅས་པར་བཀའ་དཔྱད་གཏོང་རྒྱུའི་འཆར་ཀའི་ཕུལ་བ་ལྟར་ར་སྐྱེད་ལྷ་...
 བྲང་གི་དེ་སྐོར་འཛིན་དཔར་རང་འཇགས་ལས། གསར་ཆོད་ཆོས་གཞིས་
 ཡོངས་རྒྱལ་གཞུང་བཞེས་དང་། སྤང་ར་སྐྱེད་གི་ཡང་མིད་ལ་ཆོགས་ཆེན་
 སྐུལ་སྐུའི་གདན་ཐོབ་ལས་རྒྱལ་སྐུལ་ཏུ་ཐོག་སྐུའི་ཐོབ་ཐང་མེད་པ་བཟོས་...
 ཤིང་། ར་སྐྱེད་རྩ་སྐུ་འཇག་དཔལ་རྒྱལ་མཆོན་དང་། བཀའ་རྩོམ་མ་
 གཉིས་ལ་རྟ་ལྷག་ཆོ་ནན་བཏང་ཐོག་ཆེ་སྒྲ་ཆེ་ལྷགས་བརྒྱུ་ཕྱོད་མིང་སྐྱ་
 སྐྱུང་དཔག་སྐར་ཏུ་བཙོན་ཁང་གསར་རྒྱག་དང་འབྲེལ་ཆེ་གང་བཙོན་འཇུག

སོགས་ཆང་མར་ཐག་གཙོད་ནན་པོ་བྱས་པ་རེད།

ར་མྱིང་བྱལ་བ་ཉན་འཇམ་དཔལ་ཡོ་ཤེས་བཀོངས་པའི་གནས་ཚུལ་...
གང་ལས་བྱལ་ཐོས་པོ་དམི་དམངས་དང་ཉན་པར་བྱ་ར་མྱིང་དང་མེ་ར་...
དམོན་པའི་དགོ་འདུན་པ་ནམས་ཁོང་ཁྲོའི་མེ་མེ་རབ་བྱ་འབར་ནས་.....
ར་མྱིང་དམོན་པའི་ཚུ་ཁང་ནང་བཞག་པའི་སྐྱུང་བྱ་པོ་དམག་བཅུ་བྱག་...
དེ་དག་བཟུང་ནས་ཅག་གཤག་བཏང་། བཀའ་ཤག་གིས་དནས་ཚུལ་དེ་
ཤེས་འབྲལ་སྐྱར་ཡང་པོ་དམག་ཆིག་སྟོང་ཅམ་ར་མྱིང་བྱ་བཏང་སྟེ་ཡལ་...
དེའི་མཐའ་བཞི་བསྐྱར་མེར་དམག་དང་པོ་དམག་ཉིན་མཚན་འགའ་ཞིག་
རིང་བྱག་འཐབ་བྱག་པོ་བྱས་མཐར་མེར་དམག་ལ་ཐམ་ཉིས་ཆ་བས་ཆེན་...
ཐོག་པ་མ་ཐད་དམོན་པའི་ཤེས་ཀོང་དང་དུལ་ཉིང་སངས་བྱས་ཀྱི་སྐྱུ་...
བརྟན་དར་ཐོས་ཆེན་རིན་ཆེན་སྒྲ་ཆོགས་སོགས་དངོས་རིགས་ཆ་ཆེན་.....
ཡོངས་རྒྱལ་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་ཏེ་ཡང་པའི་གནས་སྟབས་། མདོར་ན་
ཐེངས་འདིར་བྱལ་གཅིས་སྟོབས་བྱགས་ལ་རྒྱང་དེག་ཆ་བས་ཆེན་ཐོག་སྟེ་...
ཉན་བྲག་སོགས་དབྱིན་རིའི་རྒྱལ་འབྲངས་པས་པོ་བྱི་མིང་དབང་ཡོངས་...
སྟེ་ཁ་ཡོ་བཟུང་ནས་ཐོས་བྱལ་གོང་བྱ་གཅིག་ཟུར་ལ་གནོད་པའི་བྱ་རན་...
རེ་མང་སྟེལ་བ་རེད།

14. ཐོད་མི་དམངས་ལ་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་བ།

འཇམ་མྱིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་སྐབས་སྟུང་མ་རི་བཅོན་བྱལ་རིང་
ལྷགས་པས་པོ་དམ་བཟུང་བྱེད་བྱའི་སྐྱག་ལམས་བྱས་ཤིང་། ཆ་ཉ་
(1942)མར་དབྱི་མི་ཡ་ཐུའོ་ཞེར་སི་ཐའེ་ལ་སོགས་མ་རིའི་སྐྱུ་ཆབ་.....
ཆོགས་པ་པོ་དུ་ཡོངས་པོ་དུ་འབྲེལ་ཡོད་དཔོན་རིགས་དང་གསང་.....

བའི་ཤྲོ་མོ་ཡང་ཡང་བྱས་ཏེ་ཐོད་ཀྱི་ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་པ་དང་། ཡ་རེ་
 བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཉིན་བཞིན་དཔ་ཟམ་ཏུ་ཕྱིན་
 ཞིང་དེ་རྗེས་མེ་མག (1947) ལོའི་ཟླ་བ་10 བར་ཅིས་དཔོན་ལྷ་སྐང་.....
 པ་དབང་ལྷག་པདེ་ལྷན་དང་མཁན་ཆུང་ཆང་ཁྱིམ་རྒྱལ་བ་ལྷན་ཆེ་དཔལ།
 རིམ་བཞི་སྐྱམ་མདའ་ཡར་འཕེལ། ཟུར་ཁང་མདའ་དཔོན་ལྷ་དབང་སྐྱབས་
 རྒྱལ་བཅས་ཆོང་དོན་རྟག་ཞིབ་ཆོགས་པ་ཟེར་བ་སྒྲིག་འཇུགས་བྱས་ཏེ་ཨ་
 མི་རི་ཀ་དང་དབྱིན་ཇི་སྐྱམས་ལ་རྟག་ཞིབ་ཏུ་འགྲོ་རྒྱ་ཞེས་བཤད་བྱང་...
 དོན་ཏུ་སྐབས་དེར་ཐོད་ཀྱི་བལ་དང་། བགས་རིགས། སྐབ་རིགས་ཆ་ཆེ་
 སྐྱམས་ཕྱིར་གཏོང་ཆོང་སྐྱམས་ཕྱི་རིན་ཐོང་ཨ་རི་སྐྱར་ཁྱི་ལུ་མ་ཏུ་...
 ཅམ་ལས་མེད་སྐབས་ཆེད་མངགས་ཆོང་དོན་ཆོགས་པ་གཏོང་བའི་དགོས་
 པ་ཅི་ཡང་མེད་གཤིས། ཁོ་པ་ཆོའི་དམིགས་ལུ་གཅི་པ་ནི་ཨ་རི་བཅན་
 རྒྱལ་རིང་ལུགས་པས་ཐོན་ཆུད་ནས་སྐྱམ་རན་བཤམས་པ་ལྟར་ཨ་མེ་རི་ཀ་
 དང་དབྱིན་ཇི། རྒྱ་གར་སྐྱམས་དང་རན་འབྲེལ་གྱིས་ཐོད་སྐྱེར་བཅན་ཟེར་
 བར་རྒྱལ་རྒྱུར་ཐོབ་པའི་རེ་སྟོང་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། འོན་ཀྱང་བཅན་རྒྱལ་རིང་
 ལུ་པའི་འདྲི་སྟོང་དང་ཡོངས་ལུ་འགལ་ཏེ་འཛམ་སྐྱིང་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོས་
 ཁོ་ཆོར་རྒྱལ་རྒྱུར་མ་བྱས་སྐབས་ཕྱི་རྒྱལ་ཏུ་འགྲོ་བའི་ལག་འཁྱེར་དང་འགྲོ་
 དུལ་སྟེ་ལའང་དཀའ་ངལ་མང་པོ་འཕྲད་ཅིང་། གནས་ཚུལ་དེ་དག་ལ་
 བཞིན་ནས་ཐོད་ཀྱི་ཆོང་དོན་ཆོགས་པ་དེ་ས་ཕྱི་(1948) ལོའི་ལ་སྟོན་ཏུ་
 བན་ཅིང་ལ་མི་འགྲོ་ཀ་མེད་ལྷང་བ་དང་། སྐབས་དེར་བན་ཅིང་གོ་མིན་ཏང་
 ལྱང་དབྱང་མིང་གཞུང་གིས་ཐོད་ཀྱི་ཆོང་དོན་ཆོགས་པ་ཕྱི་རྒྱལ་ཏུ་འགྲོ་.....
 དགོས་དོན་མེད་ལུ་སྐྱར་ནན་བཤད་བྱས་ལྱང་ཆོང་དོན་ཆོགས་པས་ཉན་

འཛིན་ཅུ་བ་ནས་མ་ཕྱི་པར་སྒྲིག་ཏུ་ནན་ཅིང་ལ་བཅའ་སྔོན་ཨ་རིའི་.....
 གཞུང་ཆ་བ་ཆེ་མོ་སི་ཁུ་ཡུན་ཉིང་དང་། དབྱིན་ཇིའི་གཞུང་ཆ་བ་ཆེ་མོ་བ་
 སྟེ་ལ་རན་སྒེལ་གྱིས་ཁྱི་རྒྱལ་ཏུ་འགྲོ་ཆོག་པའི་ལག་འཁྱར་དང་འབྲེལ་.....
 ཡོད་ཀྱིང་སྒོ་ནས་སྐྱབས་སུ་སྒྲིག་པོད་ཀྱི་ཆོད་དོན་ཆོག་པས་ཐོད་ཏུ་སྦྱར་
 ལག་ཀྱིང་རྒྱ་ཡིན་ལྷགས་སྒྲིར་གོ་མིན་ཉར་གྱུར་དབྱར་སྤིང་གཞུང་ལ་སྒྲན་
 རྒྱུ་ཞུས་ཉལས་ཁོ་པ་ཆོར་ཁྱི་རྒྱལ་གྱི་དུལ་ལོར་དང་། གནང་སྦྱིས་གང་
 ལེགས་གནང་བ་མ་ཟད། ཆེད་མངགས་གནས་ཀྱི་བཏང་སྟེ་ཉོང་གོང་
 བར་ཏུ་བསྐྱལ་ཞིང་། ཁོ་པ་ཆོས་སྒྲོན་ཚུད་ནས་སྒྲིག་གཤོ་བ་ཤམས་པ་
 ཉུར། ཉོང་གོང་ཏུ་བཅའ་སྔོན་ཨ་རིའི་གཞུང་དོན་ཁང་གི་རོགས་རམ་
 རོག་ཞུ་སྐབ་པ་དབང་ལྷག་བདེ་ལུན་སྐགས་མི་བཞི་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་ཉི་མུ་
 ཏུན་ཏུ་བསྐྱོད་དེ་ཆོད་དོན་ཁ་ལ་འཁྱར་བ་ཅམ་ལས་དོན་ཏུ་ཐོད་སྟེར་.....
 བཅན་ཡོང་བར་ཨ་རིའི་རྒྱལ་སྐྱོར་དཔོན་ལྷགས་སྒྲིར་བཞོད་པ་མ་ཟད།
 ཨ་མེ་རི་ཀ་དང་ཐོད་དབར་འབྲེལ་བ་དངོས་ཀྱི་བཅུགས་པ་དང་། ཨ་
 རིར་ཟུ་བ་བཞི་ཉུག་ཅམ་བཅད། དེ་རྗེས་དབྱིན་ཇིར་བསྐྱོད་དེ་ཟུ་ཤས་
 རིང་བཅད་ནས་ས་ཁྱི་(1948)ལོའི་མོ་མུག་ཏུ་རྒྱ་གར་བསྐྱོད་ཐོད་ཏུ་
 སྦྱར་ལོག་བྱས་པ་རེད།

སྐབས་དེར་མེས་རྒྱལ་སྐམ་ས་ཆེན་པོའི་ཚོག་ཅུ་བའི་རང་བཞིན་ལུན་
 པའི་འཕྱར་སྒྲིག་ཡུང་བ་སྟེ། ལའོ་མུན་གཡལ་འབྱེད་དང་མིན་ཅིན་གཡལ་
 འབྱེད། ཉོམོ་ཉུང་གཡལ་འབྱེད་བཅས་དམག་འཐབ་ཆེན་པོ་གསུམ་ལ་
 རྒྱལ་ཁ་ཐོབས་པོ་ཆེ་ཐོབ་སྟེ་གོ་མིན་ཉར་གྱི་དམག་ལྷགས་གཅོ་བོ་ནམས་.....
 ཆོར་བཅད་ཉལས་ཅང་ཅེ་མེའི་སྤིང་དབང་རྒྱུད་གྱི་དུས་ན་གནས་པའི་...

རྒྱུ་མེ་ལྷ་ལུང་ལུང་པ་དང་། མཛེས་ཤིང་ལྷ་ན་ལུག་པའི་མིས་ཀྱལ་སྐམ་
 ས་ཆེན་ཙམ་འཛིན་བཅིངས་བཞུལ་གཏོང་བཞིན་བའི་སྐབས་དེར་ཨ་མེ་
 རི་ཀ་དང་། དུམ་ཅི། ཉིན་རུ། བོད་རུ་ཡོད་པའི་ཁོ་པ་ཆོའི་རྒྱུ་
 འབྲངས་པ་སྟག་བྲག་སྟགས་དང་སྟག་རབ་རུ་སྒྲིམ་སྟག་བོད་སྟོད་ཉིན་
 རུ་མིད་གཞུང་གི་ལས་ཆ་བ་རི་ཅ་སྟག་གྱི་གཡོ་སྒྲིའི་སྒྲིང་བར་བཞེན་ནས་
 ཁོ་པ་ཆོའི་རྒྱུ་འབྲངས་པ་སྟོན་ཤིག་ཐུབ་བཞུག་མར་པ་དང་། ལྷར་
 ཁང་སྟགས་ལ་ལྷ་སར་ཐུང་ཐུན་ཉར་གི་གསང་བའི་སྒྲིག་འཇུགས་དང་ཐུང་
 ཐུན་ཉར་མི་ཡོད་སྟབས་ཁོ་པ་ཆོ་ལུ་མཐུད་ལྷ་སར་བཞག་ན་ཕྱི་ནང་ལག་
 རྒྱལ་གྱིས་བོད་འདི་རྒྱ་ཡི་འོག་རུ་ཚུད་ཉེན་ཤིན་རུ་ཆེ་བས་ཁོ་པ་ཆོ་
 འཕལ་རུ་སྒྲིང་འབྲད་བྱེད་དཀོས་བཟོད་པ་ལྟར། མཛེས་ཤིང་ལག་སྟོད་
 པ་དེ་དག་གིས་ནན་ཅིང་རུ་བཅའ་སྟོད་བོད་སྟག་མིད་གཞུང་གི་དོན་
 གཙོད་ཁང་གི་རི་ལས་ཡོངས་རྒྱགས་སྒྲིང་འཐེན་བྱས་པ་མ་ཟད། ས་སྒྲང་
 (1949) ཡོད་ཆེ་ 7 པར་ལྷ་སར་བཅའ་སྟོད་མོ་མིན་ཉར་གི་དཔེ་རིལ་
 ཡོངས་རྒྱགས་དང་། ལྷར་ཐུན་ཉར་མི་རེད་ཅེས་ལྷ་སྟོད་རྒྱ་བོད་ལས་དོན་
 མི་སྟོ་ཡོངས་རྒྱགས་སྒྲིང་འབྲད་བྱས་ཤིང་། ད་རུང་བོད་སྟོངས་སྟོག་
 འཕྲིན་ལས་ཐུངས་ཟེར་བ་དངོས་སུ་བཅུགས་ཉི་རྒྱ་བོད་དཔར་མཚོད་ཡོན་
 གྱི་འབྲེལ་བ་ཅ་མ་ལས། བོད་འདི་གྲུང་གོའི་མངའ་ཁོངས་མིན་ལུགས་
 རྒྱུར་གཏམ་འཆལ་མང་ཅ་མ་སྟེལ་བ་དང་། ཡོ་དེའི་ཆེ་ 8 པར་ཨ་མེ་རི་
 ཀའི་སོ་བའི་འགོ་པ་ལའོ་. འར་. མང་ལུ་སི་བོད་རུ་བཅར་སྟེ་མཛོན་སུམ་
 འཛེམས་མེད་གྱིས་གྲུང་གོའི་ནང་མིད་ལ་ཐེ་བྱས་དང་། བོད་གྱི་མཛོ་
 རིམ་ལག་སྟོད་ཤོག་ཤག་ལ་གཤོག་སྟག་རྒྱང་འཚང་གིས་བོད་དཔག་རྒྱ་སྟོད་

བཏང་ཉེ་མི་དཔངས་བཅིང་བཤོལ་དཔག་ལ་འགྲོག་གོལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་
 བྱེད་དགོས་པའི་ངན་བྱས་ཏུ་མ་བཤམས་ཀྱང་། ལ་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་ལ་
 མཐུན་ཏུ་བརྒྱུད་པར་ལོག་སྐྱོད་ཀྱི་སྒོ་བས་ཐུགས་གང་འདྲ་ཞིག་གིས་ཀྱང་
 འགྲོག་ཐབས་ཅ་བ་ནས་མེད་པ་ནི་སྤྱི་ཚུགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཚུས་ཉིད་
 ལས་འདའ་ག་ལ་རྩུ།

ས་ཁྲུང་(1949)ལོར། གྲུང་གོ་མི་དཔངས་བཅིངས་འཁོལ་དཔག་
 གིས་ཐོད་རྒྱུངས་ཐུད་པའི་མེས་རྒྱལ་སྐམ་ས་ཆེན་པོ་བཅིངས་འཁོལ་བཏང་
 ཉེ་སྤྱི་ལེ་ 10 ཚེས་ 1 ཉིན་རྒྱལ་ཆེན་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཡུ་ཞིས་གནམ་
 བདེ་སྐོ་མོའི་ཡང་ཉེར་ནས་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་གྲུང་བུ་མི་དཔངས་སྤྱི་
 མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དངོས་སྤྱད་ཏུ་བརྟེན་པའི་གཞི་བཞིན་ཀྱི་ཁྲབ་བསྐྱགས་
 མཛད་ཅིང་། མཐའ་ལས་དཔྱད་རྒྱུན་དུ་བྱིངས་སྤྱི་སྐར་ལཱའི་དར་དཔར་
 ཉེད་ཉེད་གཡོ་བ་དང་། མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དཔངས་ཀྱིས་དགའ་སྤྱོད་
 སྐད་གསར་འབྲུག་སྐྱེད་པ་ལྟར་བསྐྱགས་པ་དང་། དེ་ནས་བཟུང་
 དཔངས་གཙོ་རིང་ཁྲགས་གསར་པའི་གསར་བཞེ་མཆུག་སྤེལ་ཞིང་། མི་
 རིགས་ཁག་གི་མི་དཔངས་ནམས་བདེ་སྤྱིད་ཐུན་ཐུམ་ཚུགས་པའི་སྤྱི་ཚུགས་
 རིང་ཁྲགས་ཀྱི་བཤོད་ལམ་ཚོག་གོ་མ་རྒྱལ་ཆེན་པོས་མཐུན་སྐྱོད་བྱེད་
 བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

འོན་ཀྱང་མེས་རྒྱལ་ཀྱི་སྒོ་རྒྱལ་མཐའ་མཚམས་སྤྱད་གནས་པའི་ཐོད་ས་
 མཚོའི་ཚོག་གི་མི་རིགས་ཁག་གི་ཞིང་བཀོན་ནམས་ད་ཏུར་རྒྱལ་བསྐལ་ཀྱི་རྒྱ་
 མཚོ་ལས་མ་ཐར་བར་ཉིན་མཚན་ཀྱན་ཏུ་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་ཉི་མ་དེ་གང་རྒྱར་
 ཐོད་ཏུ་ཤར་རྒྱུའི་རེ་རྒྱལ་བྱེད་བཞིན་གནས་ཡོད། ཏུས་དེར་«མི་དཔངས་

ཉིན་མེད་ཆགས་པར་»ཐོག་ཏུ་ཡུང་གི་མི་དཔངས་ཁྱིམ་དེས་པར་རུ་ཐོད་..
 བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་པའི་ཆེད་བརྗོད་ཅིག་སྒྲིལ་བས་ཨ་མེ་དེ་
 ཀྱང་དེ་ཉིན་རི་བཅན་རྒྱལ་དང་ལྷགས་པ། ཁོ་པ་ཆེད་ཁྱེས་འབྲངས་
 པ་ནམས་དང་པས་སྒྲིག་ཆད་མེད་སྒྲིལ་ཏེ་ཞི་ཏུ་ག་ཐབས་ལས་གང་མར་.....
 བཞེན་ནས་འཛོག་རྒྱུན་མར་པོ་བཞོས་ཡུང་། ཡུང་དབྱང་མི་དཔངས་
 སྲིད་གཞུང་གིས་ད་རུང་དང་རྒྱ་དེང་པོས་ཁ་ཏ་བསྐྱབ་བྱ་གནང་བ་མ་ཟད།
 ཐོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ་ཐོབ་ཆེད་དེ་མེ་པའི་བཤེས་གཞིན་ཆེན་པོ་ཤེས་
 རབ་རྒྱ་མཆོ་མཆོ་སྟོན་བརྒྱད་ཐོད་རུ་བསྐྱབ་བྱ་བྱེད་པར་གཏོང་གནང་.....
 མཛད་ཡུང་། བཤེན་རྒྱ་ཁར་འཕྱར་སྐབས་ཐོད་ཀྱི་བཅན་རྒྱལ་དགའ་
 ཉེར་བཞེན་མཁན་ཁ་ཤལ་ཤོག་ཁས་ཏུ་ག་ལྟས་ལ་བཞེན་ནས་ཕྱིར་བསྐྱད་...
 པ་དེད། ཐོན་ཡུང་ཡུང་དབྱང་མི་དཔངས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཀུན་ཁྱབ་
 རྒྱུ་འཕེན་བརྒྱད་ཡུང་དབྱང་གི་ཐོད་རུ་འཛིན་པའི་མི་དགས་འདྲ་མཉམ་
 དང་ཆོས་དད་རང་ཆོས་ཀྱི་སྲིད་བྱས་ཀྱིས་བསྐྱབས་དང་། ཐོད་རུ་ཐོད་
 པའི་བཅན་རྒྱལ་དང་ལྷགས་པའི་སྟོབས་ལྷགས་མཐའ་དག་མཐའ་བསྐྱད་དེ་
 ཐོད་འདི་དང་རྒྱར་ཏུ་སྒྱུར་ཁུན་པའི་མེས་རྒྱལ་ཁྱིམ་ཆང་ཆེན་པོའི་ནང་.....
 རྒྱར་ཐོག་དཔོན་པའི་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་ཡང་གནང་བ་དང་། ཡུང་དབྱང་
 མི་དཔངས་སྲིད་གཞུང་དང་ཐོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དཔར་ཞི་བའི་སྐོས་...
 མོལ་བྱེད་ཆེད་ལྷགས་སྟག་(1950)ལོའི་ཟླ་ 7 ཆོས་ 10 ཉིན་གས་.....
 ཁམས་ཞིང་ཆེན་མི་དཔངས་སྲིད་གཞུང་གི་ཀྱུ་ཞི་གཞོན་པ་དེ་མེ་སྟག་རིན་
 པོ་ཆེ་ཐོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་མི་སྤྱར་དེ་མེ་བཤད་སྟག་བཀོལ་བྱེད་པར་གཏོང་.....
 གནང་མཛད་དེ་མོང་ལྷའི་ཆོས་ 24 ཉིན་ཆབ་མདོ་ས་གནས་སུ་ཐེབས་...

འཕྱར་མིན་པ་དང་། ཁོང་གིས་འབྲེལ་ཡོད་མེད་མུ་དཔེན་རིགས་ཁག་
 ལ་གནང་ཅིའི་དུལ་རྒྱལ་མ་དང་སྒྲིབ་གསེར་གནང་བ་ལ་ཟད། རྒྱ་ལའི་ཟླ་
 མ་མཚོག་ཞལ་མཇལ་ཏེ་གནང་ཅིའི་དཔེན་ཕྱགས་ཕྱགས་མཚོག་པའི་རེ་བ་འདོན་
 གནང་མཛད་པར་མདོ་སྨད་མྱི་ཁྱབ་པས་འབྲེལ་བྱ་བོད་ས་གནས་མིང་.....
 གཞུང་ལ་དགོ་ལྷག་རིན་པོ་ཆེ་ཆབ་མདོར་ཐེབས་ཕྱགས་སྒྲིབ་སྒྲིབ་.....
 ཕྱགས་ལན་བྱ་“དགོ་ལྷག་མུལ་སྒྲིབ་ལྷ་སར་གཏོར་མི་ཚོག་ལ། བར་མྱིར་
 མེག་ཕྱས་ཕྱར་མི་འགྲིགས་”ཞེས་འཁོད་ཡོད། དེའི་དམིགས་ཕྱལ་ནི་སྐབས་
 དེར་དལ་མིང་བཅན་ཕྱལ་རིང་ཕྱགས་པའི་ཕྱབ་སྒྲིབ་འོག་བོད་དམག་.....
 དང་ཕྱལ་དམག་འཁོར་ཆེན་རུ་བྱུང་བུས་ཏེ་བཅིངས་འཁྲལ་དམག་ལ་.....
 འགོག་སྒོལ་བྱེད་པའི་བྱ་བ་དེ་བརྒྱབ་མ་ཐུབ་ཆེ་དགོ་ལྷག་རིན་པོ་ཆེ་.....
 བརྒྱད་དེ་ཞི་པའི་ཤྲོས་མོལ་བྱེད་སྒྲིབ་པ་དེ་རེད། དེ་ནས་མདོ་སྨད་མྱི་
 ཁྱབ་ཀྱིས་བཀའ་ཤག་གི་བཀའ་ལྟར་དགོ་ལྷག་རིན་པོ་ཆེ་ཆབ་མདོར་བཀག་
 བཞག་སྐབས་སྐབས་མི་ལེགས་པར་ཕྱགས་ལྷག་(1950)ལོའི་ཟླ་ 8 ཚེས་
 22 ཉིན་སྒྲིབ་བྱར་ཆབ་མདོར་སྒྲིབ་གཤེགས་སོ། དགོ་ལྷག་མོངས་མཁུན་སྒྲིབ་
 ལ་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཤས་བྱུང་བྱུང་། རྗེས་སུ་བཙན་ཞིབ་
 སྐབས་མཁུན་ནད་སྒྲིབ་གཞི་འཕར་སྐབ་ཁར་ཁོང་རང་གིས་གསོལ་སྒྲིབ་.....
 མཚོད་ཉེས་ཀྱི་མཁུན་བྱས་པར་མདོན།

དགོ་ལྷག་རིན་པོ་ཆེ་ནི་མཚན་སྒྲིབ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་པའི་ཕྱལ་གཅེས་མུལ་
 མུ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཤིང་ཕག་(1935)ལོར་དམར་དམག་བྱངས་བརྒྱུད་སྐབས་
 དཀར་མཛེས་ས་ཁུལ་བྱ་འཕྱར་བར་ཁོང་གིས་བོད་རིགས་མང་ཚོགས་སྒྲུལ་
 སྒྲིབ་གནང་སྟེ་དམར་དམག་ལ་གནང་ཅིའི་ཕྱབ་སྒྲིབ་ལྷད་མེད་མཛད་ཅིང་།

ཁོང་གིས་ཐོད་པ་མིན་གཞུང་གི་ཡུལ་ནི་བཞོན་པའི་ལས་འཛིན་གནང་བ་...
 དང་། དེ་རྗེས་ཐོད་ནི་པའི་བཅིངས་འགྲེལ་ཐོབ་ཆེད་རང་སྲོག་སྒྲིལ་
 གཏོང་གིས་ཆབ་མདོར་ཐེབས་ཁར། ཆབ་མདོ་དང་སྟ་གར་ཡོད་པའི་
 གཞིན་སྒྲིགས་ནམས་ལ་ཞལ་ཏེ་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་ཡང་མཛོད་མཐར་ཐོད་.....
 ཞི་པའི་བཅིངས་འགྲེལ་གཏོང་ཆེད་སྐུ་སྒྲིག་ཡུང་ལེགས་སྒྲིལ་སྐུ་སྐྱེལ་པའི་...
 རྒྱལ་གཅེས་ཤིང་ཕྱགས་པའི་སྒྲིང་སྒྲིབས་དེར་རང་ཅག་ནམས་ཀྱིས་ནམ་...
 ཡང་སྒྲིབ་སྒྲིང་ལྷ་ལོས་པ་ཞིག་ཡིན།

དེ་ནས་ཐོད་ནི་པའི་བཅིངས་འགྲེལ་གཏོང་སྐུར་སྒྲིབ་ནང་གི་འགོག་.....
 རྒྱུན་མཐའ་དག་ལེལ་བ་དང་། ཐོད་འདི་མེས་རྒྱལ་བྱིས་ཆར་ཆེན་པོའི་
 བླ་མ་གང་སྐུར་ཡོག་སྐུལ་པའི་ཆེད་ཏུ་ལྷགས་སྟག་(1950)ལོའི་སྟོན་ཏུས་...
 སྐུ་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲེལ་དམག་ཆབ་མདོ་སྒྲིགས་སྐུ་དཔྱད་བསྐྱོད་...
 ལས། གནས་སྐུལ་དེ་ཐོན་རྗེས་སྟག་བླ་མ་ལོགས་ཐོད་ཀྱི་མཚོ་རིམ་ལོག་
 སྐྱོད་པ་དང་པས་སྟག་ཆེན་པོ་སྐུས་ཏེ་བཅོན་རྒྱལ་ཤིང་ཕྱགས་པ་དང་རབ་པ་
 ལག་སྒྲེལ་གྱིས་མཚོན་ཆ་མང་པོ་ཐོད་ཏུ་དཔོར་བ་དང་། དམག་སྐུལ་
 བརྒྱལ་ཏེ་དམག་སྐར་གསར་བ་དང་ལེར་དམག་ལོགས་ཁམས་སྒྲིགས་སྐུ་བ་
 སྐྱོར་བྱེད་པར་བཏང་། མཐུན་ཏུ་སྐྱོད་བཞིན་པའི་ཡོ་རྒྱལ་གྱི་ཆིབས་སྒྲིང་
 འཁོར་ཡོད་པའི་སྟག་སྐྱོད་སྒྲིབས་སྐུགས་ཀྱིས་འགོག་ཐབས་ག་ལ་ཡོད། ལྷགས་
 སྟག་(1950)ལོའི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 7 རྒྱུན་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲེལ་.....
 དམག་གིས་ཆབ་མདོར་དཔྱད་འཇུག་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཐོད་དམག་གི་
 གཙོ་ཕྱགས་དམག་དང་ཡུལ་དམག་ལྟ་སྒྲིང་བཟུན་བརྒྱ་སོ་བརྒྱད་ཙམ་.....
 དམག་འཐབ་གྱི་རུས་པ་ཤོར་བ་བཙོན་གཏོང་སྒྲིང་ཚེས་ 11 རྒྱུན་སྐར་...

ཁམས་ཚུལ་གྱི་ས་ཁུང་ཐོད་དམག་ཏུ་དང་མ་ལ་དེ་ཕོ་མོ་དགེ་སྐུལ་བཟང་
 དབང་འདུས་འགོ་དམག་ཡོངས་ཀྱིས་འོས་ལངས་བྱས་པ་བཅས་བརྒྱད་.....
 ཟླ་ 10 ཚེས་ 15 ཉིན་ཆབ་མདོ་གོང་བདེ་ཡོངས་ཀྱི་བཅོངས་འཛུལ་...
 བཏང་བས་བཅན་ཆུལ་ཤིང་ལུགས་པ་དང་ཁོ་པ་ཚོའི་ཆེས་འབྲངས་པར་...
 ཏུ་དེག་ཚ་ནན་མོག་ཅིང་། ཁོ་པ་ཚོས་དོ་ཚ་ཁ་སྐྱེད་སྐྱེས་ཀྱིས་ཁྲུངས་མེད་
 རྒྱད་ཅོར་ཡང་ཡང་བརྒྱབ་པ་སྟེ། མོང་ཡོའི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 31 ཉིན་དེའི་ནི་
 རིའི་ཚགས་པར་ཐོག་“ཁྱང་མོས་ཐོད་ལ་འཛིན་པའི་བདག་དོའི་དབང་ཆ་...
 དེར་མེ་རྒྱས་ཐོག་ནས་དེའི་འཛིན་ས་ཞིག་རྟེན་མི་བྱུང་”ཅེས་དོ་ཚ་བྲིས་.....
 མེད་ཀྱིས་བཤད་པ་དང་། དུས་མཚུངས་ཨ་མེ་རི་ཀའི་མཉམ་འབྲེལ་
 གསར་འཛུར་ཁང་གིས་ལུག་ཏུན་ནས་ཐོལ་བའི་ཐོག་འཛིན་གསར་འཛུར་...
 བཏང་ཏུ་“ཁྱང་མོས་ཐོད་ཏུ་དམག་བརྒྱད་བཅན་འཛུལ་བྱས་པ་དེ་ཁྲིམས་...
 དང་མཐུན་མེད་བཟག་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་”ཟེར་བ་སོགས་གཏམ་འཆལ་སྟོང་...
 ཚོགས་ཐོལ་ཞིང་། ཐོད་ཀྱི་མཐོ་ཤིང་མོག་སྟེད་ཐོག་ཁ་ཞི་དང་སྐུ་འཆལ་
 དང་སྟེ་སྐྱང་ཅིག་ཅར་ཏུ་འཆར་ཏེ་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་ཀྱི་གནས་ཁུ་རྒྱུངས་...
 པ་དང་། ཐོད་ཀྱི་དབང་བརྒྱར་གྲལ་ཤིང་ནང་ཁུལ་གྱི་འགལ་བ་དེ་རྒྱར་
 བས་རྒྱ་རར་དང་མདོན་གསལ་དོད་པོར་བྱར་ཏེ་མིང་སྟོང་རྣམས་བཤག་རག་...
 དབང་གསུང་རབ་འཕུལ་ཏུ་མིང་སྟོང་གི་ལས་གནས་དཔོངས་ཁུ་བྱེད་དཔོན་
 པ་དང་། རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་བརྒྱན་འཛིན་ཆུ་མཚོ་མཚོག་གིས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་
 ལུགས་འགན་བཞེས་དཔོན་པའི་རེ་བ་བཏོན་པས་མིང་སྟོང་རྣམས་བཤག་རག་
 གནས་དཔོངས་ཁུ་མི་བྱ་ཐབས་མེད་ཏུ་བྱར་ཅིང་། ལུགས་རྣམས་(1950)
 ཡོའི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 8 ཉིན་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་མཚོག་གིས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་གཙོ་

734

ཐབས་བྱེད་པ་ནི་སྐྱབ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་བས་ཀྱང་དབྱང་མི་
 དམངས་མིང་གཞུང་དང་ཤོས་མོལ་གྱིས་ནི་བའི་ཐབས་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་...
 བོད་ནི་བའི་བཅིངས་འཁྱལ་ཡོང་ཐབས་བྱེད་པ་ནི་ཡང་དག་པའི་བྱེད་.....
 ཐབས་ཁོ་ན་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་དོན་མཐར་ཐུག་གཅིས་དཔོན་རིགས་དང་།
 གདན་ས་གསུམ་གྱི་འབྲུག་མིའི་དཔོན་མཆོལ་ལ་མེད་སྐྱེད་དཔོན་རིགས་མང་...
 ཆེས་ཡི་རངས་བྱས་ཏེ་ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་མིང་གཞུང་ལ་ཞོང་བཀྱར་.....
 ཞུ་བ་དང་། འབྲུག་ཏུ་འབྲུག་མི་བཟང་ཉེ་ནི་བའི་ཤོས་མོལ་གནང་
 ཐུང་ཤོས་ཐག་བཅད། དེ་ནས་ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་མིང་གཞུང་
 གིས་ཨོད་ས་གནས་མིང་གཞུང་ནས་འབྲུག་མི་མངགས་ཏེ་མི་རིགས་འདྲ་.....
 མཉམ་ཐོག་ནི་བའི་ཤོས་མོལ་བྱེད་དཔོན་པའི་བཀའ་ཐབ་པ་ལྟར། རྒྱགས་
 ཡས་(1951)ལོའི་ཟླ་ 2 པར་ང་ཨོད་ས་དབང་འཛིགས་མེད་.....
 དང་། ཁི་སྐད་བསོད་ནམས་དང་འདུས། ཐུབ་བརྟན་བརྟན་དར། ཐུབ་
 བརྟན་ལེགས་སྟོན། བསམ་མོ་བརྟན་འཛིན་དོན་ཀྱབ་བཅས་དབང་ཆ་
 ཆང་མ་ཡོད་པའི་འབྲུག་མི་མི་ལྔ་བརྟོ་གཞག་དང་། ང་ཨོད་ས་དབང་
 འཛིགས་མེད་མཆོག་གིས་ཆོགས་གཅོའི་འགན་འཁེས་གནང་བྱེད་གཏན་.....
 འབེབས་གནང་ཐོག་འབྲུག་མི་ནམས་ཞོང་ལོའི་ཟླ་ 3 པའི་པར་མ་རྗེས་གྱིས་
 བེ་ཅིང་ཏུ་བའི་འབྱར་བྱུང་བ་དང་། ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་མིང་གཞུང་
 གིས་དབང་ཆ་ཆང་མ་ཡོད་པའི་འབྲུག་མི་རྗེས་ལྷན་ཏན་དང་། ཀྱང་ཅིང་
 ལ། ཀྱང་ཞོ་རྒྱ། ལྷན་གྱི་ཡོན་བཅས་ལ་བརྟོ་གཞག་གནང་བ་དང་།
 རྗེས་ལྷན་ཏན་གྱིས་ཆོགས་གཅོའི་འགན་འཁེས་གནང་བྱུང་གཏན་ འབེབས་
 གནང་ཉེ་རྒྱགས་ཡས་(1951)ལོའི་ཟླ་ 4 ཆེས་ 29 ཉིན་ཀྱང་.....

དབྱང་མི་དཔངས་སྲིད་གཞུང་དང་། བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་.....
 འབྲུས་མི་རྣམས་ལྟ་བུ་འཛུལ་ཐོག་ནི་བའི་སྲོལ་ལྟར་འགོ་ཚུགས་.....
 པ་དང་། ཚུགས་གཉིས་ཀས་ཉང་གི་མི་རིགས་སྲིད་ཁྲུས་དང་། བོད་
 གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཟུང་མཛུལ་བཅའི་མཐུན་ལམ་གྱི་ལྟས་
 མོལ་ཐངས་མང་གནང་ཐོག་ཤོད་ཡོད་ཆུ་ 5 ཆེས་ 23 ཉིན་པེ་ཅིང་ཆེན་
 གཞ་མོ་བྱང་ཏུ། གྲུང་དབྱང་མི་དཔངས་སྲིད་གཞུང་དང་བོད་ས་གནས་
 སྲིད་གཞུང་ཚུགས་གཉིས་ཀའི་དབང་ཆ་ཆང་མ་ཡོད་པའི་འབྲུས་མི་རྣམས་
 གས་བོད་ནི་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྒྲོར་གྱི་ལྟས་མཐུན་དོན་ཆེན་.....
 བཅུ་བརྒྱལ་ལ་མིང་ཉགས་དངོས་སུ་བཞོད་པའི་མཛད་སྒྲོ་གཟབ་རྒྱས་.....
 ཆོགས་པ་དང་། ལྟས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཅུ་བརྒྱལ་ནང་གྲུང་དབྱང་མི་
 དཔངས་སྲིད་གཞུང་དང་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དབང་གྱི་གང་ཅིའི་...
 འབྲེལ་བའི་སྒྲོར་ལ་གཏུན་འཁེབས་གསལ་ཞིང་གསལ་བ་གནང་བ་མ་ཟད།
 བོད་ནང་ཁུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ལྟག་པའི་གནད་དོན་ཁག་གྱུང་ཐག་གཅོད་...
 ཡང་དག་པ་ཤུན་བ་ཐོགས་ལ་བཞེན་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་དང་། བོད་
 གྱི་ཁེར་སྒྲ་དཔོན་རིགས་མང་ཆེ་བ། རྒྱ་ཆེའི་མང་ཆོགས་བཅས་ཀྱིས་
 བཅི་བཀྱར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཐོབ་ཡོད།
 “ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གིས། མའོ་གུཅུ་ཞིར་ཕུལ་ཆའི་«བོད་ནི་བས་
 བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྒྲོར་གྱི་ལྟས་མཐུན་»ལ་བཅི་བཀྱར་ཏུ་བའི་
 སྒྲོར་གྱི་སྒྲོག་འཕྲིན།

གྲུང་དབྱངས་མི་དཔངས་སྲིད་གཞུང་གི་མའོ་གུཅུ་ཞི་མཆོག་ལ།
 འདི་ལོ་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གིས་བཀའ་སློན་ང་ལྟར་

སྐྱེལ་དབང་ཆ་ཆ་ཚང་ཡོད་པའི་སྐུ་ཆ་བ་མི་ལྔ་ཆེད་གཏོང་བྱས་པ་ 1951
 ལོའི་ཟླ་བ་བཞི་པའི་ཟླ་བ་ཅུག་ལ་པེ་ཅིན་ཏུ་སླེབས་འཁྱར་གྱིས་ཁྱུང་དབྱང་་་
 མི་དཔངས་སློན་གཞུང་གིས་དམིགས་འཛུལ་གནང་བའི་དབང་ཆ་ཆ་ཚང་་་
 ཡོད་པའི་སྐུ་ཆ་བ་དང་ཞི་བའི་སྐྱེལ་མོལ་བྱས་ཏེ་སྐྱེལ་གཉིས་པོའི་སྐུ་ཆ་བ་་
 གྱིས་མཛའ་བཅེ་མཐུན་ལས་གྱི་མང་གཞིའི་ཐོག་ 1951 ལོའི་ཟླ་བ་ 5
 ཆེས་ 23 ཉིན་«བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་ཁྲིམ་་་་
 མཐུན་»ལ་མིང་ཉགས་བཀོད་པར་བོད་ས་གནས་སློན་གཞུང་དང་བོད་་་་
 རིགས་ལེན་སྐུ་མི་དཔངས་ནམས་གྱིས་གཅིག་ཁྱུང་ཐོག་ཁྱུང་བཅེ་ལྷ་རྒྱ་མ་་་
 མད། མཐོ་ཁྱུང་ཞི་དང་ཁྱུང་དབྱང་མི་དཔངས་སློན་གཞུང་གི་འག་མི་
 དཔངས་བཅིངས་འགྲོལ་དཔག་བོད་སྐྱོད་དབྱང་ཐེན་རྒྱས་རམ་བྱ་རྒྱར་་་
 འབད་པ་ཚེད་ཐེད་གྱིས་རྒྱལ་ཁྱུང་སྐྱོད་པ་ཉན་དང་། བཅོན་རྒྱལ་རིང་
 ལུགས་གྱི་རྣམས་ལྷགས་བོད་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་བྱས་ཏེ་ཐེས་རྒྱལ་གྱི་ས་་་་་་
 ཁོངས་དབང་ཆ་གཅིག་ཁྱུང་ལ་ཁྱུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱ་བཅས།

བོད་ས་གནས་སློན་གཞུང་ནས་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མས་
 ཟླ་མ་ 1951 ཟླ་ 10 ཆེས་ 24

བོད་ལྷགས་ཡོས་ཟླ་ 8 ཆེས་ 24 ཉིན་ལུམ་”①

ཞེས་གསལ་ཡོད།

དེ་ནས་རྒྱ་ལའི་ཟླ་མ་བཅུན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་སྐུ་འཁོར་དང་བཅས་་་་
 པ་ལྷགས་ཡོས་(1951)ལོའི་ཟླ་ 5 ཆེས་ 18 ཉིན་གྲྭ་མོ་ནས་ཆིབས་་་་
 ཁ་བསྐྱར་ཏེ་ཟླ་ 6 ཆེས་ 15 ཉིན་རྣ་སར་ཐེབས་འཁྱར་ཐིན་པ་དེ་ནི་་་་
 བཅོན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པ་དང་། དེའི་ཐེས་འབྱངས་པའི་སྐོག་གཡོ་
 འན་ལྷས་ཐལ་བའི་རྒྱལ་ཏུ་བཞགས་ཏེ་བོད་འདི་རྩ་སྐྱོད་ལྷན་པའི་ཐེས་་་་

ལྷུལ་བྱིས་ཚང་ཆེན་པོའི་ནང་རྩྱུར་ལོག་སྤྱབ་པ་བྱུང་བ་རེད། རྩྱུར་ཆེན་ཆེན་
 ལྷུང་གོ་སྤྱང་ཁྱབ་ཏུང་གི་ཡང་དག་པའི་དབྱ་བྱིད་ལོག་སྤྱབ་ཟུན་ཟུ་མི་རིགས་...
 གཞན་དང་འདྲ་བར་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཁི་ཐན་ཡངས་ལྷ་རྩྱུད་སྤྱབ་...
 པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་ལོགས་
 ཡང་ངོའི་རྩ་རྒྱུ་ཉིན་བཞིན་གོང་དུ་འཕེལ་ཞིང་། བདེ་སྲིད་སྤྱབ་སྤྱམ་
 ཆོགས་པའི་ཉི་མ་གར་རིའི་སྤག་པའི་ཆེ་ནས་རྩམས་ཉེ་བའི་ལ་ཐན་སྤྱབ་སྤྱམ་
 རྩྱུངས་སྤྱུ་འཕྲོས་གིང་། ཏུས་དེ་ནས་བཟུང་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་
 མི་དམངས་ཡངས་རྒྱ་གས་བདེ་སྲིད་དཔལ་ཡོན་འབར་བའི་འོད་ཟེར་རྩྱུང་...
 ཐན་གྱི་མཐུན་ལམ་དུ་བརྩུད་པ་ལགས་སོ།

བཅུ་པ། དགའ་ཐོན་པོ་བྱང་པའི་ཏུས་བྱིན་ པའི་མཁས་པའི་དཔེ་མཆོད་སྒྲིབ།

1. ཐོན་ཆེན་མཁས་པ་དབང་མཆོད་རབ་ཏན་པུ་མཆོག་གི་མོ་རྒྱལ་
 མཛད་བཅུ་ལ།

དགའ་ཐོན་པོ་བྱང་པས་བོད་ས་གནས་ལ་དབང་བཟུང་བའི་ཏུས་...
 ལྷུན་མི་ལོ་སྤྱམ་བཟུ་ཅན་དེའི་རིང་ལ་བོད་དུ་གཙུག་ཅིང་མཛད་སྤྱེས་གཞུང་...
 ལྷགས་ཀྱི་ནང་དོན་རིག་པ་དང་། ཆོད་མ་རིག་པ་ལོགས་རིག་པའི་གནས་
 ཆེ་རྩྱུར་ལ་བྱང་རྩྱུབ་པའི་མཁས་པ་བཟུང་བའི་ལྷུས་ལས་དངས་པ་ནས་...
 མཁའི་སྐར་ཆོགས་ལྷ་པུ་རིག་པ་བཞིན་ཐོན་ཡོད་པ་རྒྱལ་གྱི་ཕོ་རྒྱལ་རྩྱུང་...

① བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཕོ་རྒྱལ་དབྱེད་གཞིའི་རྩ་ཆ་བདམས་བསྐྱེད་...
 འདྲན་ཐེངས་དལ་པའི་དཔེ་དོན་248—249

བཞག་ཐ་ན་མཚན་གྱི་རིམ་པ་ཅམ་ཡང་བཟོད་ག་ལ་རུས། འོན་ཀྱང་ཉི་
 རབས་སྤྱི་ལོ་ལྷ་ར་རབས་ཉི་ཤུ་པ་འདི་ནང་ཐོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་ཁྱད་
 ཏུ་འཕགས་པའི་ཐུག་རྟེན་འཛིག་གནང་མཁོད་པའི་མཁས་དབང་འཇུག་
 ཅམ་ཞིག་དཔེ་མཚན་གྱི་ཚུལ་ཏུ་བྱ་རྒྱུ་རུ།

ཐུག་ཅིས་རིག་པའི་ལྷ་མཚན་མཁས་པའི་དབང་པོ་མཁྱེན་རབ་ལོ་རྒྱུ་
 ཏུ་མཚན་ནི། ཐོད་ཡུལ་ཡར་རྒྱུད་གི་སའི་ཉི་ཤུ་པ་ཅེད་ཐང་ཁུལ་བྱ་ས་རྩ་
 ཁང་གི་ཉི་འདབས་ལྷ། ཡལ་ཅིས་རིག་སྤྱོད་པ་ཡང་མཁོ་ལེལ་བམ་ཅིས་པ་ར་
 ཐོ་ཆེ་ཞེས་ལྷ་ཡགས་པ་དང་། ཡམ་དབྱེད་ཅན་ལྷ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་ལྷ་
 རྒྱུ་ལོ་ 1883 ཐོད་རབ་ལྷུང་བཙོ་ལྷ་པའི་ཚུ་མོ་ལྷག་གི་ལོ་སྤྱོད་པ་ལྷ་ཡགས་།
 ཡལ་ཡམ་གཉིས་ཀྱིས་ལྷགས་དེ་ཅིགས་ཆེན་པོས་ལེགས་པར་བསྐྱེད་.....
 བཤིངས་ཉི་དབྱུང་ལོ་བཅུན་བཟུད་ཅམ་ཏུ་འོན་སྐབས། ཅེད་ཐང་ལྷ་
 མཚན་ཡུ་ཚང་ཏུ་ཆོས་ཆོར་འཁྱུག་པ་གནང་ཞིང་། ཡང་གི་མཁྱེན་དཔྱད་
 དང་བཙོན་འཁྱུག་འོགས་ལྷན་ལྷ་མཚན་པས་ཆོས་རྒྱུད་འཛིན་རྒྱུར་.....
 འོགས་འཁྱེད་རྒྱུད་ལེན་ལས་རྩལ་པའི་བསྐྱེད་འབྱས་བཟང་པོ་ཐོན་པ་....
 ལྷུང་། དེ་ནས་“དཔོན་པས་དྲག་ལེས་འདེམས་རྒྱལ་གིས་ལྷགས་ཀྱི་འཕྲོ་
 ཐན་རིག་ལྷེད་མིང་ཏུ་གསོ་རིག་ལྷོ་པ་གཉིས་ཏུ་ཐང་གས་” ① ཞེས་གསལ་
 པ་རྒྱུར་རྩ་ལྷན་ལྷགས་པོ་རིམ་གསོ་རིག་ཐུན་གྱི་རྒྱལ་ཡུར་ལེབས་རྒྱའི་གོ་
 སྐབས་བཟང་པོ་ཞིག་ཉིད་འདུག འོན་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་གང་ལ་ལེབས་པ་
 དེས་གསལ་མ་འཁོད་ཏུང་། བཤམ་ཁང་ཁྱ་ཐུན་བཟམ་པ་ལྷུང་དབང་གི་
 ཐོད་རྟེན་ལོ་རྒྱུད་ཡན་པའི་ནང་རྒྱུ་ལོ་ 1897 ཐོད་རབ་ལྷུང་བཙོ་ལྷ་....

① (ལྷགས་པོ་རིམ་ལྷུང་རབས་གསལ་པའི་རྒྱན་ཐེ་ལྷགས་པར་དེལ་.....

བའི་མེ་བྱ་ཡོད་ཀྱི་ལོ་ལྔ་མ་ “སྐྱེ་ལྔ་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ནས་.....
 དམིགས་པས་ལ་བདག་སྐྱེན་དང་བཅས་པའི་སྒོ་ནས་གསོ་རིག་གཞུང་དབང་
 དེས་གཞི་བ་བྱས་པ་སྐབ་དབང་མཆོག་ལ་མཁན་རྒྱུད་གི་སོ་གནས་.....
 མོག་སྐྱེ་བཅར་ཁྱ་སྐྱེན་བཤེས་པར་བསྐྱོ་བཞག་དང་སྒྲོ་བེལ་དཔར་ཆོས་མེ་
 བས་ཡིན་པའི་འཆོ་བྱེད་མཁས་དབང་བྱ་སྐྱེན་པ་དཔལ་ཆོས་དཔལ་ལྡན་ལ་.....
 རུས་གཅིག་ཏུ་ཁྱ་སྐྱེན་གཞིན་པ་དང་ལས་ཆེན་པའི་སོ་གནས་བརྒྱལ་ཏེ་.....
 སྐྱེད་སྐྱེན་ཐོད་བྱི་གསོ་རིག་མི་ཉམས་མོང་འཕེལ་ཡོད་ཕྱིར་ཁྱ་སྐྱེན་བཤེས་
 གཞིན་ནས་གཉིས་ལ་ལྷགས་ཤི་རིག་བྱེད་འགྲོ་མཁན་གྱིར་ནས་སྐྱོ་གསལ་.....
 རོན་གཉེར་ཅན་ཆེད་མངགས་བདམས་གསེས་བྱིས་གསོ་རྒྱུད་བྱེད་དཔོན་.....
 བའི་བཀའ་དཔོན་སྐྱེད་” ① དེས་གཞི་བྱས་པ་སྐབ་དབང་མཆོག་.....
 གིས་ལྷགས་པོ་འདི་སྐྱེན་སྐྱོད་ཁོངས་ནས་བདམས་གསེས་གསོ་རྒྱུད་གནད་.....
 “ཐེངས་གཉིས་པར་ཆེད་མང་ལུ་མཆོད་བྱི་སྐྱེན་གྱ་མཆིན་རབ་ནོར་བྱ་.....
” ཞེས་ཁོང་གི་མཆོན་གསལ་བ་ལྟར་ལྷགས་པོ་འདི་སྐྱེད་ལྷགས་མོང་.....
 གསལ་སྐྱི་ལོ་ 1997 མེ་བྱ་ཡོད་གནད་བའམ་ཡང་ན་དེ་ནས་འོང་སོར་མ་
 ཡོན་པ་ཞིག་ལ་ཐེབས་པར་སྐྱེད་ཏོ།

ཁོང་ལྷགས་ཤི་སྐྱེན་གྱར་ཐེབས་ནས་མོག་མ་ལྷགས་པོ་འདི་སྐྱེད་ཆོང་གི་
 སྐྱེན་དཔེ་གདན་ས་ཆེན་པོ་ལེ་ར་ཐེག་ཆེན་གྱིར་གི་སྐྱེན་ཐིན་པ་རག་དབང་
 ཆོས་ལྡན་བྱི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ནས་སྐྱེན་གཞུང་གསལ་རྒྱུད་གི་དབུ་ཆེགས།
 དེ་ཡང་རི་སྐད་ཏུ། “བདེ་བ་འདོད་ན་རིག་པ་དོར། །རིག་པ་འདོད་ན་

① (ཐོད་བྱི་སྐྱེན་ཆོས་ཆེད་ཆོས་རྒྱལ་བ་སྐྱེད་ལྷགས་པོ་འདི་པ་རི་སྐད་.....

བདེ་བ་དོར། །བདེ་འདོད་རིག་པ་ག་ལ་ཉིད། །རིག་པ་དོན་གཉེར་ག་
 ལ་བདེ་” ① ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཁོང་གིས་ལེ་ཙ་སྐྱེད་ལུག་རྣམ་པར་.....
 གཡོང་བ་ཀྱན་ནས་སྤངས་ཏེ་སྤྱགས་ཅེ་གཅིག་སྒྲིམ་གྱིས་སློབ་གཉེར་ཁོ་.....
 བར་ཉིན་མཆན་ཏུག་འབྱུག་གནང་ཞིང་། བ་བཟང་གསོལ་ཆས་སོགས་
 ལ་འདོད་ཞེན་མི་མཛད་པར་འཆོ་བ་ངན་དོན་ཅ་མ་གྱིས་ཆོག་ཤེས་པའི་གྲ་
 རྒྱུང་བྱ་བ་ལ་པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་ལྟར་བཞེས་པ་ལ། བ་ན་སྐྱེ་གཟུན་ཡང་
 རྒྱལ་པོར་གྱུར་པ་ལ་མཐུད་པ་མང་པོ་བརྒྱལ་བ་ཞིག་མཐུགས་པར་བཞེན་
 གྲ་པ་གཞན་ཆོས་ཁོང་ལ་བརྒྱད་མཐུད་པ་ཞེས་མིང་འདོགས་ཀྱང་བཏགས་
 པར་གྲགས། དེ་ལྟར་ལོ་ནས་ལོ་བཟུད་ཀྱི་བཙོན་འབྱུག་རྒྱ་མཆོའི་རྒྱལ་ས་
 བཞིན་ཏུས་ལས་མི་ཡོད་པ་བསྐྱུངས་པ་ལས་སྒྲན་གཞུང་ལྟར་འཛིན་དང་།
 ཆོགས་འདོན་ཆོས་སྐྱོད་སོགས་བདེ་ལྷག་ངང་ཏུས་ཐོག་ཏུ་སྤྱགས་འབུལ་...
 གནང་བྱུང་བ་ལྟར་བས་སློབ་བཙོན་གྱི་མཆན་སྟན་ཐོན་པར་བཞེན་ཏུ་.....
 ལའི་བྲ་མའི་སྐྱེའི་བྲ་སྒྲན་ཅེ་བ་ཡས་རིག་མཁས་ཅན་དངོས་གཞི་བྱ་མས་...
 པ་སྤྱབ་དཔང་མཆོག་གིས་དམིགས་བསལ་ཅེད་གཉེར་གསོ་རྒྱུར་གནང་.....
 རྒྱུའི་སྒྲན་སློབ་ཐེངས་གཉིས་པའི་སློབ་གྲ་བ་གསུམ་གྱི་ཁོངས་སྤྱ་བདམས་...
 རྒྱལ་གིས་ཚུད་བྱུང་པ་ལྟར་འདུག དེ་གར་བྲ་སྒྲན་མཁས་པ་མཆོག་ལས་
 དཔལ་ལྷན་གསོ་བ་རིག་པའི་རྒྱུད་བཞི་དང་། གཞུང་འབྲེལ་པོ་སྟན་ལ་
 སོགས་པ་སྒྲན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཏུ་མའི་ལྷང་འཁྱེད་མན་ངག་ལག་ལེན་.....
 དང་བཅས་པར་རྒྱན་བསྐྱེད་ཀྱི་སྤྱངས་བཙོན་དཔྱིས་སྒྲིན་པར་མཛད།
 གཞན་ཡང་གནས་སྤོའི་མཁས་དཔང་འཆོ་བྱེད་རྟོ་རྟེ་རྒྱལ་མཆན་དང་།

① (ལུགས་ཀྱི་བཙོན་བཙོན་ཤེས་རབ་སྤོང་བྱ་)

འཇམ་དཔལ་རྩལ་པའི་སྒོ་སྒོ་ལ། འབྲས་སྒྲིངས་ལྷ་མ་ཨོ་རྒྱན་དུ་རྒྱན་འཛིན་
 རྒྱ་མཚོ། ལྷ་ལྷ་ལྷ་མ་རྒྱན་འཛིན་རྒྱལ་མཚན། ལྷ་མ་འཛིགས་མེད་འཛིན་
 ལས། ཅ་རི་ཅི་ཅར་གྲུང་འཛིན་སྐྱེས་རིས་མེད་ཀྱི་མཁས་པ་རུ་མ་བཞེས་
 གཉེན་རུ་བཞེན་གནང་གི་དེ་དག་ལས་གསེ་རིག་དང་། སྐར་ནག་ཅིས་ཀྱི་
 རིག་པ། ལྷ་མ་རྒྱགས་དང་སྒྲ་རིག་པ། ལྷ་མ་དག་སྐྱེས་རིས་པ་བཞིན་འབད་
 བཙོན་ཆེན་པོས་གསན་བཞེས་ངམ་པ་མེད་པར་བརྒྱངས་པའི་བད་ཚྲོད་ཀྱན་
 བཤད་ཀྱི་མཚན་ལ་“དབྱངས་ཅན་དབྱེས་པའི་ལང་ཆོ་”ཞེས་སྒྲ་གསོལ།
 སྐབས་རིག་ལྷ་སྒྲན་མཁན་པོ་དངོས་གཞི་བ་དང་། འཆོ་བྱེད་རྩི་རྩི་རྒྱལ་
 མཚན། འབྲས་སྒྲིངས་ལྷ་མ་ཨོ་རྒྱན་ལན་བཅས་སྐབ་དཔོན་ཁག་གཞུམ་ལས་
 རུས་གཅིག་རུ་རིག་གཞུང་གི་བརྒྱད་ཅི་ཚུང་པའི་སྐལ་བ་ཐོབ་སྐབས་སྐྱ་
 དམོར་ཉིན་དུ་ལྷ་ཀྱི་རུས་ཆོད་སྐར་ཆ་ཅམ་ཡང་རྒྱད་མོས་མི་འབྱུང་པའི་
 འབད་པ་དྲག་པོ་རྒྱན་འཁྱེད་པ་གནང་ནས་ཉིན་གྲུང་མཚནས་བག་མེད་ཁ་
 བས་གཞིགས་ནས་རྩི་རིང་ཀྱི་མའི་འབྲས་ལྷ་མ་ཨོ་རྒྱན་དུ་རྒྱན་པའི་རྒྱལ་
 ཀྱིས་བཞེས་པ་ལས་ཞལ་ལག་མཚོད་རྒྱ་ཡང་རྒྱགས་དཔོན་གསེ་གནང་པར་
 ཡོན་ཏན་དཔན་ཚུང་ལ་ཅེ་གཅིག་རུ་གཞོལ་པར་མཛད། རིག་པའི་གཞུང་
 ཆེན་ཀྱི་ལེ་ཆན་འགངས་ཅེ་བ་ནམས་སྒྲོལ་དཔོན་ཀྱི་རྒྱུང་རུ་རྒྱགས་ཆོད་
 ལེགས་པར་འཇུལ་བྱུང་པའི་སྐབས་རྒྱགས་ལ་དབྱེས་ཆོར་དཔག་མེད་
 འབྱངས་ནས་སྐྱ་ས་མོར་ཁྱེར་ནང་དཔྱིད་ཆའི་བཟང་ཁང་ཞེས་པའི་ནང་
 སྐབས། གསོལ་ཆོད་རྒྱུང་ཟད་བཟང་པ་རེ་མཚོད་པ་དང་། གལ་ཏེ་སྒྲོལ་མིང་
 རུས་མིན་པ་ནས་རྒྱགས་འཛིན་སྐབས་ལྷ་མ་ཨོ་རྒྱན་ལྷ་མ་ཨོ་རྒྱན་པའི་སྐབས་

བ་ཡང་དག་པ་འབྲུལ་མ་སྤྱུང་པ་སོགས་ལྷུང་རྒྱུ་གསོལ་ཟས་མ་བཞེས་པ་
 བར་རང་གིས་རང་ལ་ཆད་པ་རཅད་དེ་ཉིན་མཆན་དབྱེར་མཆན་གང་
 སྒྱུར་སྒྱུར་ངམ། བསྐྱར་སྒྱུར་མཆད་པ་སོགས་མདོར་ན་ཁོང་སྐྱེ་གཞོན་
 ལུང་སྐབས་ནས་རིག་གནས་གསལ་བསམ་ལ་འབད་ཚེ་ལ་ལུན་རིང་དེ་ལྟ་བུ་
 གནང་བ་ནི། རང་རེ་མི་རབས་རྗེས་མ་ཆོས་དྲན་གསོ་དང་སྒྲོབ་སྒྱུར་བྱ་
 རོས་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ། ལུལ་རྒྱུང་བའི་སྒྲོབ་གཉེར་དང་སྤྱགས་ལུས་གཅིག
 སྒྲིལ་གྱིས་བསྐྱབ་དོན་ལག་ལེན་རྒྱུ་ལ་བ་མཆད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐབ་
 ཅིས་གཙོ་བོར་གྱུར་བའི་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལུན་མ་བཟེན་དཔྱད་གྱི་ཁོ
 ལག་ཡངས་པོར་སྒྲོལ་བའི་མཁས་པའི་སྐོ་ས་ལ་ཞབས་ཀྱི་པད་མོ་རང་བཞིན་
 གྱིས་འཁོད་པར་གྱུར་རྟོ།

དེ་ནས་སྤྱི་མོ་ 1910པོར་ལྷགས་ཁྱི་མོར་མཁས་དབང་གང་དེ་དཔྱད
 གངས་ཉི་ལྷ་ཅ་བརྒྱད་དམ་ཅ་དཔྱད་པོན་སྐབས་ལྷུ་རི་སྐབ་སྒྲོབ་སྒྲོབ་
 བས་གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤངས་ཀྱི་སྐབ་སྐབ་པར་མངའ་པོ་
 གསོལ། ཁོར་སྐྱེ་མང་པོར་སྐབ་བཅོས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཆེར་སྒྲེལ་བ་མ་
 ཟད། གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལྷགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་རང་སྐབ་དབྱེར་
 གསར་ཚུལ་གནང་བའི་དུ་ཚུགས་པ་ཡིན། རྟགས་བཟོད་ནང་“གསོ་བ་
 རིག་པ་ནས་བཤད་པའི་ལུས་ཐིག་རྒྱ་བ་ནོར་ལུང་མེ་ལོང་གི་མཇུག་དོན་ནང་
 རྒྱ་དེ་མོན་རབ་ཆེས་ལྷགས་ཁྱི་མོར་རང་ཉིད་བསྐྱར་བྱ་ཉིར་དཔྱད་པ་དཔལ་
 ལྷན་འབྲས་སྤངས་སྐབ་སྐབ་ལས་ཐོག་མིང་འཛིན་སྐབས་ཅེད་མང་ཁང་པོ་
 ཆན་མའི་སྐོ་རྒྱུད་ནང་གི་སྐབ་ཁོང་གཉིས་པར་རྒྱུད་འབྲེལ་བའི་སྐབ་སོགས་
 དང་། མིས་ཆ་སོགས་སྐོ་རྒྱུ་མང་རྒྱ་གཉིས་ཙམ་ཞིབ་རྟག་ནན་ཉན་གྱིས་

ལག་ལེན་དུ་ཐེབས་པར་བྱས་ཏེ་འགའ་ཞིག་སར་རྒྱུད་ཆོག་གསར་ལེན་གྱིས་
 མཚལ་དང་། མཚན་པུ་རྒྱ་སྐད་གི་ལེགས་པར་བཏབ་ཏེ་སྒྲོབ་དཔོན་བཀའ་
 ཇིན་ལྷ་མེད་རྩི་རྒྱལ་མཚན་ལལ་སྐྱ་ནས་ལའང་གཟིགས་ཞིབ་སྤེལ་བས་
 དཔྱད་ཆོར་ཆེན་པོས་བཀའ་སྒྲོབ་བཟུལ་རིགས་ཀྱང་མཛོས་ཏེ་བཅོས་བཟུར་
 གདེངས་འཁེལ་བྱས་ཞེས་དང་དེ་བཞིན་དཔལ་ལྷན་ཅ་བའི་རྒྱུད་གྱི་སྒྲོབ་
 འབྲེམས་«གསོ་རིག་རྒྱ་མཚོའི་སྒྲིང་པོ་» «སྡོ་ཐོན་འབྲུངས་དཔེ་བཟུང་པ་
 རོ་མཚར་གསེར་གྱི་སྒྲེ་མ་» «ཕྱིས་པ་བཅའ་ཐབས་ཀྱན་པན་ལྷ་བའི་མེ་
 སོང་» སོགས་བཅས་པར་མཛད་པ་འདྲ་ལོ། ① ཅས་གསལ་བ་ལྟར་སྐྱ་ན་གཞོན་ཏུ་
 དེ་ཅུ་ནས་པོད་ཀྱི་གསོ་རིག་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་ནམ་དུས་དེ་གྱི་སྐུ་རིངས་ལ་
 རྒྱགས་ཏེ་སྐུ་རྒྱར་པན་བདེ་སྐྱོན་བའི་སྐོབ་མེད་ཀྱི་ནོར་བུ་འབྲེན་བྱེད་དེ་
 དཔོན་ཏུ་བྱུར་པ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་རོ་མཚར་གྱི་སྤེལ་དུ་བྱུར་པ་ལོས་ཡིན།
 དེ་ཕྱིན་ཇི་བཅོན་རྒྱལ་རིང་རྒྱགས་པས་མེས་རྒྱལ་གྱི་ས་མཚམས་བཅོན་བཟུང་
 བྱ་རྒྱའི་སྒྲིག་གཡོ་སྤེལ་ཏེ་སྐུ་ལོ་ 1913 པོད་རྒྱ་སྤང་ལོར་པོད་ཀྱི་སྐོབ་ཆེན་
 བཤད་སྐུ་“ཀྱང་དེ་ཕྱིན་སེམ་ལའི་ཤོས་ཆོགས་”ཟེར་བར་བརྒྱུད་སྐབས་……
 མཁས་དབང་མཁྱེན་རབ་ནོར་པུ་མཚོག་དྲག་འདེམས་གྱིས་ལྷ་ཐོན་ཏུ་……
 ཐེབས་དཔོན་བྱུང་ཞིང་། རྒྱ་རྒྱལ་དུ་བཞུགས་རིང་སྐབས་དེར་འཛམ་གླིང་
 ན་ཚན་རིག་ཡར་རྒྱས་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཟེར་བ་དེ་ཕྱིན་ཇི་བ་དང་། དེ་མིན་རྒྱ་
 གར་གྱི་མི་རིགས་སོགས་གསོ་དཀའ་བའི་ནད་བ་འགའ་ཞིག་ལ་ཁྲིད་གིས་……
 ཐོན་བཅོས་གནད་ཏེ་བདེ་ལྷག་ངང་པན་གསོས་ཆེན་པོ་བྱུང་བས་རོ་……

① (མཁས་དབང་མཁྱེན་རབ་ནོར་པུ་འདི་རྟོགས་བརྗོད་སྐལ་ལྷན་ཡོད་……
 འཕྲིན་ལྷགས་པར་དཔེ་རྒྱུ་53—54)

མཆར་གྱི་བཟུགས་བཟོ་བ་དང་། རྒྱ་རྒྱུ་གྱི་སྒྲ་པར་སྒྲིག་པ།
 དེས་སྒྲིག་འདུལ་བ་ལོགས་ལྟར་ཉེ་བོད་ཀྱི་གསེབ་པ་རིག་པའི་སྤྱན་མོར་མ་
 ཡིན་པའི་མཆོན་སྒྲོན་སྤྱོད་ཀྱིས་མཐར་ཁུབ་པར་མཛོད་འདུག

ཆུ་མ་ 1916 བོད་རབ་ལྟར་བཙུག་པའི་མེ་འབྲུག་མོར། རྒྱ་ལའི
 བླ་མ་ཆུ་མེད་པུ་གཏུམ་ཆེན་པོའི་ཐུག་ཏུ་གསུངས་དོན་བོད་ཀྱི་“གསེབ་
 རིག་སྒྲིབ་གསེབ་དང་། རྒྱ་བཙུག་ལག་ཅལ། རྒྱ་རྒྱུ་སྤྱོད་པའོ། གནམ་
 རིག་སྒྲིབ་ཆེན། རིག་གནས་སྐད་ཡིག་བཅས་སྤྱོད་ཀྱིས་བཟུགས་ཀྱི་སྒྲིབ་སྤྱོད་
 མ་བོད་མོར་སྤྱོད་ལྟ་སྤྱོད་ཆེས་འཕྲོ་མཐོང་གསུང་འཕྲོགས་པ་སྤྱོད་པ་”①
 སྐབས་དེའི་གསུང་བཤམ་པ་དཔལ་གསེས་གཟིགས་པ་སྤྱོད་ཀྱིས་མཐར་དཔར་
 བཞུགས་རབ་ལོར་ཁུ་མཆོག་ལ་ཆེ་ལྟར་ལས་ཆོན་པའི་མཆོན་གནས་དང་.....
 རྒྱ་གསེབ་སྤྱོད་ཀྱིས་གསུང་པུ་གཏུམ་ཆེན་པོའི་དཔེ་དཔྱད་དང་།
 རྒྱ་གསེབ་པོ་རི་རྒྱ་མཐོང་གི་སྤྱོད་དཔེ་གཅིག་ཆོད་ཀྱི་པ་སྤྱོད་པའི་གནས་
 འདུག རྒྱ་ཆེས་སྤྱོད་ཀྱི་ཁང་དེའི་“ལས་འགན་ནི་གཙོ་བོར་དཔོན་ལྷ་
 ཁག་ལ་རྒྱ་ཆེས་མི་སྤྱོད་ཀྱིས་ཕྱིན་ཆུ་དང་ཆབས་ཅིག་མར་ཆོགས་ལ་.....
 རྒྱ་བཙུག་ བོད་ཀྱི་མོ་མོ་འདོན་ཆུ། རྒྱ་གཞིས་ཁག་ 96 ལ་བྱིས་པ་
 ཉེར་སྤྱོད་དང་། བྱིས་པ་བཅའ་ཐབས་བྱིས་པའི་སྤྱོད་སྒྲིབ་ཆེ་ཆེས་ཐུག་ཆུ་
 བཅས་ཡིན་”② ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དེ་ནས་བཟུང་དཔལ་པ་གང་གིས་རྒྱ་
 ཆེས་གཞུང་ལྷན་འཆད་སྤེལ་དང་། ལག་ལེན་དཔར་བྱིད། རྒྱ་རྒྱུ་

① (རྒྱ་གསེབ་པོ་རི་རྒྱ་མཐོང་རབས་གསལ་བའི་མེ་མོར་དེའི་དོན་176)

② (རྒྱ་ཆེས་ཁང་གི་གདན་རབས་པུ་གཏུམ་པ་སྐལ་བཟང་ཆུ་མོའི་འཕྲུག་
 རིགས་དེའི་དོན་183)

འཇུ་ལྷུ་བ་དང་ལྷུ་ར་བཟོས་མཚན་ཐུགས་འགན་ཡོངས་རྒྱལ་བཞེས་ནས་...
 ཉིན་མཚན་གཡེལ་བ་མེད་པར་འབད་ཚོན་ཆེན་པོ་གནང་ཞིང་། ལྷུ་བ་ལྷུ་
 མིག་སྒྲུལ་ལྷུ་དང་ཕྱེ་པག་ཐུགས་འབྲུལ་ལྷུ་བ་ཚོན་ལམ་ཐུགས་ལོགས་གསར་
 གཏོད་གནང་བས་ཆད་ལྷན་ལྷུ་བ་མ་མང་པོ་ཚོན་ནས་རྩོངས་ཡོངས་ལྷུ་.....
 གསོ་རིག་ཁྱབ་སྤེལ་གྱི་ཕྱེ་ཐག་ཞུགས་འགོ་རྒྱུགས་པ་བྱུང་། ཏུས་མཚུངས་པར་
 ཁོང་གིས་ཁྱེད་གས་རི་འགོ་མན་རིག་ཕྱིན་གྱི་དུང་འཛིན་མི་པོ་བཅུ་.....
 གཞུམ་ཅམ་རིང་གཅིག་ཚུགས་གནང་སྐབས་ལྷ་ཆང་དེའི་“ལྷ་ནང་སྤྱོད་...
 བཅུད་ཡོངས་ལྷ་ཐུགས་འགན་དབྱེས་བཞེས་ཏུས་སྐབས་དེར་དཔོན་པའི་...
 འབྲུལ་ཁྲིམས་དམ་བཟུང་དང་། བསྐྱབ་པ་ལྷུ་བ་གཉེར། དཔལ་འབྱུར་
 འདྲོད་ཡོན་གང་ཅིར་དར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་འགྲོ་བ་དང་། ལྷག་པར་རབ་
 ལྷུང་བཙོ་ལུ་པའི་རྒྱ་པག་(རྒྱ་པོ་ 1923)ཡོར་ལྷ་ཆང་གི་ཚོན་ཁྲ་ཅན་གྱི་
 དཔེ་རིས་སྒྲན་མང་བཅུད་རྩུ་གཅིག་(ཕྱི་ཁྱིམ་ལངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་.....
 གསར་བཞེངས་)ཡོད་པ་ནས་པར་སྐབས་གཡར་བཞེད་པོར་བཞུག་གིས་རྒྱ་
 ཡངས་པོ་གཅིག་ལས་མེད་གཤིས། རྒྱལ་དབང་མཚོག་གི་བཀའ་དཔོན་ལས་
 རྒྱ་རྒྱུ་འདི་ཉིད་ནས་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་བསྐྱར་བྲིས་ཁ་གསལ་མཛད་
 རྒྱལ་ཏུས་ད་ལྟའི་བར་ཏུ་འད་སྒྲན་ཅིས་ཁང་ཏུ་ཆ་ཆང་བཞུགས་.....”

① པ་སོགས་བལྟུ་བ་ཏུ་མེད་པའི་ཐུག་རྒྱུས་ཆེན་པོ་འཛོག་གནང་མཛད་པ་
 ཡོངས་རྒྱལ་བཞིན་གྱིས་མི་ལང་བས་དེ་ཅམ་ལགས། དེ་རྒྱར་ཁྱུན་པན་གྱི་
 མཛད་པས་ཏུས་འདའ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་མཁས་པའི་སྒྲན་གྲུབ་དང་མཛད་
 འཕྲིན་བཟང་པོ་ཚུགས་ཁྱུན་ཏུ་ཁྱབ་གདལ་ཏུ་བྱུར་ཏེ་སློ་གསལ་དོན་གཉེར

①(ཐུགས་པོ་རིའི་བྱང་རབས་གསལ་བའི་མ་ཚང་དེབ་དོན་177)

ཅན་རུ་མ་པད་མོ་ལ་མཆོ་ཡ་རང་མོ་འདྲ་བ་སྒྲུབ་ཞུས་ལ་གཏུགས། དེ་ཙམ་
 བོར་དབྱས་གཙང་གི་ཆོས་ལྡེ་ཁག་དང་པོ་ད་པམ་ག་དཔག་སྒྲུབ་ཁག་མོ་མོར་
 གང་གིས་གསོ་སྦྱང་མཛད་པའི་སྒྲན་སྒྱུན་པ་མེར་སྒྱུ་མང་པོ་གང་སར་བྱུང་
 པ་དང་། སྒྲན་ཅིས་བརྒྱད་འཛིན་གྱི་སྒྲགས་འཆར་སོགས་ཡོན་ཏན་དོན་
 གཞིར་གྱི་སྒོ་གསལ་རུ་མ། དེ་མེན་མཆོ་སྒྲན་དང་། ར་པ་བྱུལ། ཁམས་
 རྒྱགས། མ་ན་འབྱུག་པ་དང་། འབྲས་རྒྱུངས། ལ་དགས། སྒྲ་རྒྱ་ལ་སོགས་
 པའི་སྒོ་བ་མ་ཡང་འདྲུས་ཏེ་དངོས་སྒོ་བ་ཡང་སྒོ་བ་བརྒྱམས་ན་སྦྱང་པམ་ཅམ་
 རྒྱུར་བ་རྒྱམས་ལ་སྒྲན་ཅིས་གཙོ་གྱུར་གྱི་རིག་པ་གསུང་དག་ཡིག་དང་། སྒྲན་
 དག་གྲུམ་ཏུགས། སྒྲ་ལ་སོགས་པ་རང་རང་གི་སྒོ་མོས་དང་འཆོམས་པར་
 བརྒྱུདས་པར་བརྟེན་ལུལ་གངས་ཅན་གྱི་སྒྲན་ཅིས་བརྒྱན་པའི་ཤིང་རྩ་ཆེན་
 བོར་གྱུར་པ་འགས་སོ།

དེ་ལྟར་རང་ཉིད་མཁས་པའི་གོ་འཕང་མཐོན་པོར་བརྟེན་གྱུར་རི་.....
 ལྟར་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་རྒྱ་ཡིས་མི་དོམས་པ་བཞིན་རུ་སྒྲུབ་ཡང་མཁས་པ་བཅུན་
 བཟང་དཀའ་ལྷོ་གྱི་དཔེ་བའི་བཞེས་དཀའ་ལྷོ་འབྲུ་ཡོག་བྲ་མ་འཇམ་དཔལ་རྣམ་
 པའི་སྒོ་སྒྲོས་དང་། མཆོན་ཉིད་རྒྱལ་སྒྱུ་འཇམ་དཔལ་རྣོར་བུ། འབྲས་
 རྒྱུངས་ཁང་གསར་རིན་པོ་ཆེ། མ་པོར་ཁ་པ་བདེ་ཆེན་སྦྱང་པོ། ལྷ་
 བཅུན་རིན་པོ་ཆེ། འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཅེ་དབང་པོ། རྒྱགས་ཆེན་
 དཔལ་རྒྱལ་ལ་སོགས་པ་གྲུབ་མཐའ་རིས་སྒྲ་མ་ཆད་པའི་མཁས་དབང་ཡས་
 གསོ་རིག་རྒྱད་བཞི་དང་། རུས་གྱི་འཁོར་སོ། གཤམ་མོག་སྦྱིང་ཐིག་
 སོགས་གྱི་དབང་ལུང་བྲིད་དཀའ་ལེགས་པར་གསུན་པ་དང་། རོང་མ་རྒྱ་
 ཆང་སྒོ་བཟང་དཔལ་ཆོས་རྒྱ་མཆོ་ལས་པའི་དགའ་བུ་དཔའི་ཆངས་དབྱངས་..

རྒྱ་མ་ལུ་འབྲུངས་ཅིས་ཐོག་ནས་ཆེ་རབས་ལས་ཅིས་དང་། བག་ཅིས།
 གཤིན་ཅིས། དབྱངས་འཆར་འབྲེལ་བ། དཔལ་ལྷན་ཉིད་ནས་འཁྱེད་
 བཅུ་ཀའི་འཁོར་ལོ་བཅས་ཀྱི་ཁྱིད་རྒྱུ་གསན། རྟེན་ལྷན་རིན་ཆེན་
 འབྱུང་གནས་རོ་མཆར་རྟོགས་ཕྱིད་རིམ་བཅས་གསན་བཞེས་གནང་ཞིང་།
 ད་དུང་སོག་པོ་དགེ་བཞེས་དགའ་ལྷན་གནས་བཟུན་ཕྱ་བ་ལས་སྐྱེ་འབྲེལ་...
 གསལ་ལྷན་གྱི་ཉིད་ནས་བརྟུན་དབྱངས་ཅན་སྐྱེ་མཁོའི་རིམ་ཆ་ཆར་...
 གསན་པ་སོགས་རྒྱ་ཆེན་ཐོས་བསམ་གྱི་སྒོ་འདྲི་གསལ་གསལ་བར་གཅོད་པ་...
 བརྟུང་། ①

རྒྱ་མ་ 1918 བོད་ས་རྟ་མོར་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱེ་ཕྱིར་བཅུ་གསུམ་པ་...
 ཆེན་པོས་དམིགས་བསལ་གཟིགས་བརྒྱུད་ཀྱིས་ཁོར་ལ་སྐྱེའི་སྐྱ་ལྷན་པ་རྒྱུར་
 བ་བརྟུན་བཞག་བསྐལ་འདུག་ཅིང་། 1925 རྟེན་ལྷན་མོར་ལྷགས་པོ་རི་
 “དཔོན་པོའི་ལས་སྐྱེ་དང་། ལྷ་པོ་དོན་མ་གྲོ་རེ་རྒྱར་ནས་ལྷག་ཏུ་འཁྱེད་སྐྱེས་
 གཤིས་གཏུམ་པོའི་མཆོད་རྟེན་གསལ་ཁག་རན་བཟུགས་ནས་ཆེ་ཡིག་ཆར་...
 ལས་ཁུངས་ལྷ་ལྷ་ལོག་ལྷལ་ལྷེན་ལས་འབྲུར་མཆོག་འཛོག་གནང་དགོས་...
 ལུང་” ② ཞེས་གསལ་བ་རྒྱུར་དེ་མོ་ནས་ལྷགས་རི་ལྷ་ཆར་གྱི་དཔུ་འཛོན་མ་
 གནང་བ་དང་། དེ་ཞེས་1932 བོད་རྒྱ་ཆེ་མོར་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་གི་
 རྒྱའི་སྐྱ་ལྷན་པ་མི་མོ་པལ་ལྷ་ཅམ་གནང་ལུང་འགལ་ཉིས་འདི་ཡིན་གང་...
 ཡང་མེད་པར་ཉིན་གཅིག་སྐྱེ་ལུང་མཁས་དབང་དེ་ཉིད་སྐྱ་ལྷན་གྱི་མཆོད་...
 འབྲུར་ལྷུང་འཁེབ་གནང་བའི་བཀའ་བརྒྱུད་ཐེབས་འདུག “དེའི་ལྷ་མོ་རྒྱ་

① (རྟོགས་བརྟུན་སྐལ་ལྷན་ཡིད་འཕྲོག་དེའི་རྒྱ་མོ་55—56)

② (གདན་རབས་སྐལ་བཟང་འཇུག་དོགས་དེའི་རྒྱ་མོ་190)

བཟུད་ཅུར་དོན་པ། རྩེ་མོ་ 1962 བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ཆུ་ཉལ་
མའི་རྟེན་ཆ་བཅུ་པའི་ཆོས་ཉེར་བཟུད་ཀྱི་མོ་རེངས་ཁར་སྐྱ་གཤེགས་པ་……
ལགས་སོ།

ལམས་པའི་དབང་པོ་གང་དེས་མཛད་པའི་གསུང་ཚམ་ལ་མཚན་ན་
འབྲས་བྱུངས་ཐུན་ཐུན་པ་གནང་སྐབས་ཀྱི་ཐུན་གཞུང་གོང་ཏུ་གསལ་བ་……
ཅུང་། «ཐུད་ཀྱི་ས་བཅད་ཉལ་མོའི་རམས་ཐབས་»དང་«བཤད་ཐུད་ཀྱི་
སྤྲོད་འབྲེལས་ཆ་ཤེལ་ནོར་ཤུའི་མེ་ལོང་»«ཉམས་ཡིག་བསྐྱུས་འབྲིང་དང་
མན་རག་ཉན་ཐབས་ནས་བཤད་པའི་ནད་མིང་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་རིག་……
ཆེན་ཕྱིང་བ་»«ཕྱི་མ་ཐུད་ཀྱི་ཕྱི་དོན་སྤྲོད་ཆོག་གཞུང་དོན་སྤྲོད་ཀྱི་འབྲེད་
པའི་ཕྱི་ཡིག་»«ཕྱི་ཐུད་ཅ་ཆུའི་ཉན་ཐབས་»«གྲྲར་ཅའི་སྤྲོད་ཆོག་……
གཞོན་ཅུའི་རག་ཐུན་» «ཕྱིས་པའི་ནད་རིགས་བཅས་པའི་ཉམས་ཡིག་»
«སྤྲོད་ཐུན་འབྲུངས་དཔེ་ཡིད་བཞིན་འདོད་འཛའི་ཤུམ་བཟང་»«བཏུད་
ཅའི་སྤྲོད་འབྲུངས་དཔེ་ཐུན་པ་འཛའ་བྱེད་གཞོན་ཅུའི་སྤྲོད་ནོར་»«སྤྲོད་
འབྲུངས་དཔེ་བསྐྱུས་པ་དོ་མཚར་གཤེར་ཀྱི་སྤྲོད་པ་»«སྤྲོད་སྤྲོད་ཅུས་པ་……
ཆོགས་བསྐྱུས་»«སྤྲོད་སྤྲོད་པཏུད་ཅི་ཤུམ་བཟང་»«སྤྲོད་ཀྱི་དོ་སྤྲོད་པ་……
སྤྲོད་པའི་རེའུ་ཡིག་»ལ་སྤྲོད་པ་དང་“སྤྲོད་ཅིས་སྤྲོད་ལ་ས་རྩ་རིཌ་ཐུན་
སྤྲོད་ཡིག་གི་ཅིས་འགོ་སྤྲོད་གནང་དང་། ཐུ་ཅིས་རིཌ་ཐུན་མཚོད་པའི་འོད་
ཐུང་གི་ཅིས་འགོ་བསྐྱུང་བ་སྤྲོད་ཆོས་འབྲུག་སྤྲོད་པ་ནམས་ལ་སྤྲོད་བྱིད་……
འཆད་ཉན་བཀའ་རྒྱུ་བསྐྱུངས་རིགས་ད་ལྟའང་མཐོང་བཟུད་ཐུག་ལེན་……
རི་བཞིན་མ་ཉམས་པར་གནས་ཡོད། ”① གཞན་སྤྲོད་ཅིས་བསྐྱུས་པའི་སྤྲོད་

① (རྟོགས་བརྟུན་སྐལ་ཐུན་ཡིད་འཕྲོག་དེབ་དོན་51)

བྱེ་ཆེད་དང་། འཆད་ཉན་དར་བྱས་ཡོང་ཕྱིར་སྐྱབ་ཅིས་ཁང་སྒྲོབ་གྱུ་འི་
 ཆོགས་ཁང་གི་ཞེས་པ་ཡིས་ལ་ཅ་བཤད་ཀྱི་སྤྲོད་འབྲེལ་དང་། གཏར་
 པ་ཞིག་དཔེ་རིས། བྱང་ཁོག་ཡུལ་ཐིག་མུ་རུས་ལྗེ་མྱིན་སངས་རྒྱ་མཆོའི་
 སྐབས་ལྟ་བུ་གྲག་བཟུན་འཛིན་ནོར་རུས་ལུང་པོ་དངོས་ལ་བརྟུས་ཏེ་བྲིས་ཀྱི་
 པའི་དཔེ་རིས། གསོ་རིག་རྒྱད་བཞིའི་ཡོངས་དྲུད་ལེའུའི་རི་མོ། རུས་
 འཁོར་ལྷགས་ཀྱི་རི་རབ་དང་གོ་ལའི་དཔེ་རིས་མི་འདྲ་བ། སྐྱབ་དག་སྐྱ་
 རྒྱལ་བྱ་དཀའ་བའི་ཀླན་བཟང་འཁོར་ལོ་སོགས་སྒྲོབ་མ་ཆར་བརྟུ་བདེའི་
 རི་མོ་ཆར་རུ་དངར་བ་ཐིག་གི་བརྒྱད་ཅི་ལྟ་བུ་གསར་བཞེངས་གནང་།

སྤྱི་ལོ་1952པོར་རྒྱ་འབྲུག་ཡོང་སྒྲོབ་དཔོན་གང་ཉིད་དབྱུང་གསལ་
 བརྒྱན་རྒྱར་ཐེབས་པའི་སྐབས་སུ། གསོ་རྒྱལ་ཀྱི་སྤྲོད་འབྲེལ་ཞེས་པ་
 བྱང་རྒྱལ་ལྗེ་ཤིང་གི་རྒྱལ་རུ་བཀོད་ནས་ལྷགས་ཚུལ་བསྐྱར་སྤྲོད་ཤིང་། དེའི་
 ཞལ་གདམས་ཀྱི་འཕྲོས་དོན་རྒྱུར་ཟད་སྐྱས་པ་ཞེས་པའི་སྒྲོབ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱི་
 སྐྱ་བཅད་པ་དོན་ཀྱི་དགོངས་པ་ཅན་བརྒྱལ་བའི་ནང་“རུས་བཟ་ཀླན་ཀྱི་...
 ལ་དར་བྱེད་ཀྱི། སྐྱབ་བརྒྱད་དྲངས་མའི་སྐྱབ་ཐབས་དང་། དཔུང་
 དང་དཔུང་ཀྱི་ཆ་དཔུང་ལ། རོ་མཆར་མཐོང་བས་ཆེས་ཡི་རངས། རྒ་
 རིགས་འདྲལ་གཅོད་ལ་སོགས་པར། རྒ་དཔྱད་དཔལ་ལྡན་ཡིད་འཕྲོག་
 གྱུང་།”① ཞེས་སོགས་གསར་དར་སྐྱབ་སྐྱོན་གསོ་རིག་གི་དཔུང་
 ཐབས་དང་། དཔུང་ཆས། སྐྱབ་ཁབ་དང་གཤག་བཅོས་སོགས་རོ་
 མཆར་བྱེད་རུ་འཕགས་པའི་བཅོས་ཐབས་ལ་ཆེས་སྤྱི་ཡི་རངས་ཆེན་པོ་.....
 མཛད་པ་འདིའི་སྐོག་ནས་གྲུང་ཁོང་ནི་ཆོན་རིག་པ་མཁས་ཅན་ཞིག་ཡིན་.....

① (རྟོགས་བརྒྱད་སྐལ་ལྡན་ཡིད་འཕྲོག་དེབ་དོན་90)

པའི་ནམ་དུང་འབྲེལ་སྒྲུབ་པ་དེ་གང་ལེགས་མངོན་གྱིན་ཡོད།

དམ་པ་མཆོག་དེས་དཔེ་རྒྱུད་དནང་པའི་སྒྲུབ་མ་སྒྲན་ཅིས་ལམས་པ་...
ནི་དེ་དེ་པའི་ནམ་དུང་གིས་མི་ལངས་ཤིང་། རྟགས་པའི་དནང་སྒྲན་ཅིས་གྱི
དགེ་ལྡན་གནང་ལམ་མཁོ་ན་རིམ་བྱོན་ལྟར་བྱས་ན། སྒྲུབ་ལམ་པ་མངོན་
ལམས་སྒྲིང་གི་སྒྲན་དགེ་སྒྲོ་པ་མངོན་ལམས་དང་། རྟོ་ཁ་པའི་ཅིན་
ཆོས་འཁོར་གྱི་ཅིས་དགེ་འཇམ་དཔལ་མཐུ་སྒྲོལ་ན། ཅི་མང་དཔལ་ལྡན་
ཆོས་འཁོར་གྱི་སྒྲན་ཅིས་ཤུགས་ལྡན་དགེ་ལྡན་དཔལ་ལྡན། རྟོ་ཁ་སྒྲིན་གྲལ་
སྒྲིང་གི་སྒྲན་དགེ་སྒྲུབ་པ་ལྡན་དཔལ་འབར་དང་། འཇམ་དཔལ། རྟོ་ཁ་
དཔལ་གསུང་པའི་སྒྲིང་གི་སྒྲན་དགེ་སྒྲུབ་པ་ལྡན་ན། ཡར་འཁོག་པས་མ་སྒྲིངས་
དཔོན་གྱི་སྒྲན་དགེ་ལྡན་ལོ་ལོ་ཆོས་དཔལ་དང་། རྟོ་ཁ་མེ་མི་ཆོག་གྲུང་གྱི་ཅིས་
དགེ་བྱམས་པ། རྟེ་མོ་རྒྱལ་བྱེད་དཔོན་གྱི་ཅིས་དགེ་སྒྲོ་པ་མངོན་ལམས་
མཆོག་དཔལ་པ་པམ་རིམ་ཆོས་ལེན་སྒྲན་དགེ་པ་ལྡན་འཛིན། རྟོ་ཁ་དར་
བྱས་སྒྲིང་གི་ཅིས་དགེ་བྱམས་པ་ཆོས་གཤམ། ཡངས་ཅན་དཔོན་གྱི་སྒྲན་
དགེ་དཔལ་ལྡན་རྒྱལ་མཆོག་། རྟེ་མོ་རྒྱལ་བྱེད་དཔོན་གྱི་ཅིས་དགེ་ཡེ་ཤེས་
ཆོས་འཇམ། འཕྲོས་དཔལ་རི་དཔོན་གྱི་སྒྲན་དགེ་དཔལ་རྒྱལ་རྟོ་རྒྱུ།
འཕྲོས་ཡར་རི་གྲུང་གྱི་སྒྲན་དགེ་དཔོན་མཆོག་རྒྱལ་བྱུལ། འཕྲོས་མ་
རྒྱལ་རི་ལོ་ཆོས་སྒྲིང་གི་སྒྲན་དགེ་སྒྲོ་པ་མངོན་པ་ལྡན་ན། མོ་པ་རྒྱལ་དགའ་ལྡན་
པའི་རྒྱལ་གྱི་སྒྲན་དགེ་དཔལ་ལྡན་པ་ལྡན་འཛིན། རྟོ་ཅི་ཆོས་ལེན་སྒྲན་
དགེ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོག་། མོ་དཔལ་ཆོས་ལེན་ཅིས་དགེ་རྒྱལ་ཤིས་ཆོས་
འཕྲོས་པམས་དང་། རྟག་པར་སྒྲན་ལམ་མཁོ་རྒྱུད་སྒྲུབ་པ་ལྡན་རྒྱལ་བྱུལ་
དང་། སྒྲན་ལམ་མཁོ་རྒྱུད་སྒྲོ་ལྡན་ཆོས་གཤམ། སྒྲན་ལམ་མཁོ་དག་

ཆོས་གཤམ། ལྷ་མཁའ་ལས་ཚན་ཡོན་ཏན་རྒྱལ་བྱིས་མ། ལྷ་མཁའ་ལས་ཚན་
 བརྟན་འཛིན་ཆོས་གཤམ། མཁའ་ཆོས་ཁང་གི་ཡོན་ཀྲང་གཞོན་པ་ཀུན་
 དགའ་ཕུན་ཆོག་མ། མཁའ་ཆོས་ཁང་གི་ཡོན་ཀྲང་རྒྱལ་ཁབ་རིམ་པའི་ཆེད་
 བཀའ་བྱམས་པ་འཕྲིན་ལས་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་མ་བྱུང་བ་ན་མས་ཀྱིས་སྒྲིབ་.....
 དཔོན་ཆེན་པོ་མཁའ་རབ་ནོར་བུའི་མཛོད་རྒྱུད་ཕྱག་ལེན་རི་ལྷ་པ་བཞིན་...
 མཁའ་ཆོས་ཀྱི་བརྟན་པ་འཛིན་སྐྱོང་སྒྲེལ་གསུམ་མཛད་པ་མ་ཟད། དེ་དག་
 དེ་ཅེས་ཀྱང་སྒྲིབ་མ་དང་ཡང་སྒྲིབ་མཐའ་ཡས་པ་གསོ་སྐྱོང་མཛད་པ་བཅས་
 ལ་བརྟེན་པོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་དང་། རྒྱུ་ཆོས་རིག་པའི་གཞུང་
 ལུགས་ལག་ལེན་དང་བཅས་པ་མི་ཉ་མས་སོང་འཕེལ་བྱས་དེར་རྒྱ་བས་.....
 རྒྱལ་ཡོངས་དང་འཛམ་གླིང་གི་ཁྱོན་ལ་མཁའ་པའི་བ་དན་རྟུལ་རྟུལ་རྒྱ་ལོ་
 བ་འདིའི་ནང་མཁའ་དབང་མཁའ་རབ་ནོར་བུ་མཆོག་གིས་ནམ་ཡང་མི་.....
 རུལ་པའི་མཛད་རྗེས་གཟེངས་སུ་སོན་པ་ཞིག་འཛོག་གནང་མཛད་ཡོད་.....
 བར་རང་དེ་ཆོད་མས་བཀའ་དྲིན་རྗེས་དྲན་ཞུ་དགོས་པ་ལགས་སོ།

ཁོང་གི་མཛད་ནམ་མཛོད་རབ་ཏུ་འདི་གི། མཁའ་ཆོས་ཡོན་ཀྲང་
 བཀའ་དབང་བྱམས་པ་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་མཛད་པའི་«མཁའ་དབང་
 མཁའ་རབ་ནོར་བུའི་རྟོགས་བརྗོད་བསྟན་པ་རྒྱལ་ལུ་ཡོད་དབང་འཕྲིག་
 པའི་མོ་ཉ་»དང་«བོད་རྒྱུངས་མཁའ་ཆོས་ཁང་གི་གདན་རབས་བསྟན་པ་...
 རྒྱལ་བཟང་རྒྱུ་པའི་འཕྲུག་རོགས་»མཁའ་རམ་དགེ་ལུ་ཆེ་མོ་རྒྱལ་བརྟན་..
 ཆེ་རིང་ལགས་ནས་མཛད་པའི་«ལྷགས་རི་འཕྲོ་ཐན་རིག་ཕྱིད་གླིང་གི་བྱུང་
 རབས་བརྗོད་པ་གསལ་པའི་སྒྲིབ་ཐེ་»བཅས་ལས་རགས་བརྒྱུས་ཀྱིས་བཀོད་
 པ་ལགས་ཤིང་། ཞིབ་པར་མཁའ་འདོད་ན་«བོད་ཀྱི་མཁའ་ཆོས་ཆེད་ཚམ་

ཉུགས་བརྩམས་»ཞེས་པའི་ནང་གསལ་གནད་ཀྱི།

2. ཉེ་དུས་ཀྱི་མཁས་པའི་དེད་དཔྱད་དག་འདུན་ཚོས་འཕེལ་

ཀྱི་ཚ་རྒྱས་མཛད་པ་བཟུམ།

མཁས་པའི་དབང་པོ་དག་འདུན་ཚོས་འཕེལ་མཚན་ནི། བདོ་སྟོན་གྱི་སའི་ཆ་རེབ་གོང་གསེར་མ་རྒྱུད་ལྟ་བུའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡུལ་... ཁོ་སྟངས་ཞེས་ཕུ་བའི་སྟངས་ཚར་ཡབ་གསར་མཁས་རྟེན་མའི་རིག་པ་འཛིན་... པ་མ་ལག་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་དང་། ཡུལ་པར་ཕུ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྟེན་ལྟ་བུ་ལོ་1903 བོད་རབ་བྱུང་བཙ་ལྔ་པའི་རྒྱ་མོ་ཡོས་ཀྱི་ལོའི་རྟེན་ལྟ་བུ་དེ་པའི་ནང་སྟུ་བཟུམས། མོག་མའི་མཚན་ལ་རིག་འཛིན་ནས་རྒྱལ་ཞེས་བཏགས། ① ཡིག་ཆ་ལ་ལར་1905 ཤིང་རྒྱལ་ལོར་འབྲུངས་ཞེས་དང་། ལ་ལར་ནི་རྒྱ་ལོ་1895 ཅམ་ལ་སྟུ་འབྲུངས་ཟེར་བ་སོགས་ནི་དག་པར་... མ་མཐོང་ཉེ་དུས་པ་དང་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ལས། “རང་ལོ་སོ་གཉིས་ལྟ་སོན་པ་བོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་བཙ་ལྔ་པའི་ཤིང་ལོ་ཁྱིའི་ལོ་ལ་ཁོ་བོ་རྒྱ་།ར་ཏུ་... བརྟེན།”② ཅེས་བྱུང་བ་ནི་རྒྱ་ལོ་1934 ལོ་ཡིན་པས་དེ་ནས་ཀྱིན་... འདེད་བྱས་ན་གོང་གསལ་རྒྱ་ཡོས་ལོར་འབྲུངས་པ་མཚུ་བ་ཅིས་ཀྱིས་བྱང་... རྟེན་སྟེན་ལས་སྟོང་མེད་ཀྱི་གཏན་ལ་ཕེབས་པ་ཡིན་ནོ།

ཁོང་རྒྱགས་བྱ་རྟེན་ཅམ་ནས་ཀྱི་པ་པ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་མཆོད་རིག་ཤིན་ཏུ་བཟ་བས་ཡབ་ཀྱིས་དཔྱད་ལོ་པའི་པ་ནས་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོན་སྟེན་བ

① (གསུང་ཚན་དེབ་དང་པོའི་མཛད་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་མཛད་པ་བཟུམ་)

② (རྒྱལ་ཁབ་ས་རིག་པས་བསྟར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་ཀྱི་མང་མ་ཆུགས་པར་དེབ་དང་པོའི་པར་ངོས་6)

སའི་དབུ་འཇུགས་མཛད་པ་ཆོགས་མེད་པར་སྤྱར་དུ་མཆིན་ཅིང་། རིམ་
 བཞིན་ཡབ་ཡས་ཡི་གཤེད་བརྟེན་དག་དང་སྟན་སྟམ་ཡང་གསན་སྦྱར་གནང་།
 དུས་ལ་བརྟེན་ཅམ་གྱི་ཐོག་ཡབ་གཤེགས་པར་གྲགས། ཁོང་སྤྱགས་རབ་
 སྤྱལ་སའི་སྟན་གྲགས་ཀྱིས་གཡའ་མ་བཟ་ཤིས་འབྱེད་དཀོན་པའི་རྟོག་ག་...
 སྤྱལ་སྤྱའི་སྤྱི་ཡིན་ཞེས་གདན་དྲངས་ནས་ཆོས་ལྷགས་གནང་། དེ་
 བས་མི་རིང་པར་ལྷ་དཔར་བརྩི་ཏའི་དཀོན་པ་རྟེན་ཆ་ཞེས་བྱ་བར་ཐེབས་...
 བས་མཁན་ཆེན་དགེ་འདུན་སྤྱི་མཆོད་ཞབས་ལ་གཏུགས་པས་མཛན་ཡང་...
 དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ཞེས་གསོལ་བར་གྲགས། སྤྱི་སྤྱུང་དུ་འཇུགས་
 ཅ་མཛད་ཁོང་ལ་རྟེན་ཆ་ཅ་ལག་ཅེས་བྱ་བ་ཁྱེད་མང་། ཆོས་དང་རིག་
 གནས་ཀྱི་གསན་བསམ་ཐོག་མ་དེ་དར་གནང་།

དེ་ནས་མཛད་སྤྱི་ཆོས་ལྡེ་ཆེན་པོ་བཟ་ཤིས་འབྱེད་དུ་ཐེབས་ཏེ་...
 མཛན་ཏིང་གི་འཛིན་སྤྱར་བཅུས་སྤྱད་དང་། རྩི་རིགས། ཉུགས་རིགས་
 སོགས་ནས་པར་བྱིན་འག་མའི་བར་སྤྱོད་གཉེར་འབད་བཙུན་མཛད་པས་...
 མཁས་པའི་གྲགས་པ་ཆེན་པོ་ཆོན། ཁོང་གིས་ཆད་མ་རིག་པ་སོགས་ལ་
 གསན་བསམ་མཛད་པ་ནི་སྤྱིར་བཏང་གི་དཔེ་ཆ་བ་ཆོས་སྤྱོད་གཉེར་བྱེད་...
 པ་དང་ཅ་བ་ནས་མི་འདྲ་བར་སྤྱར་གྱི་བཤད་པ་ཁོ་ནའི་ཆེས་སྤྱོད་འབྲངས་...
 བས་ཁོང་པས་སྤྱང་མཆུག་བཟུང་ཉེ་འཁྱོད་བ་ལྟ་དེ་འདྲ་མ་ཡིན་པར།
 ཆད་མ་རིག་པའི་དཀོངས་པ་མཐར་ཐུག་དེ་ཡང་དག་པར་སྤྱགས་སྤྱུང་...
 པ་མཛད་ནས་ཁོང་འདས་ཀྱི་ཤིས་བྱ་གང་ལའང་རང་རྟོགས་ཀྱིས་དཔྱད་
 པ་སྤྱལ་དུ་བྱིན་པ་གནང་བས་སྤྱགས་རབ་གཞན་དྲིང་མི་འཛིག་པ་ཞིག་...
 ཁོང་དུ་སྤྱར་པ་དེ་ནི། ཁོང་སྤྱི་ཆེ་འདིར་སྤྱུང་གྱུར་རྟོག་མི་ལུས་པའི་དོན་

756

དང་ཐུགས་ཞིབ་ཆ་གསལ་པས་པག་ལ་བརྟན་པེ་བས་དོགས་དང་བཅས་མངོན་
 ཚུང་གིས་འདྲ་བརྟན་དེ་ལས་ཆེ་བ་ཞིག་འཁྲི་བ་གནང་དགོས་པའི་པག་ལ་
 མངགས་ལྟར་ལེགས་སྦྱབ་མཛད་པ་བཅས་དེ་ནས་བརྒྱུད་པ་པོར་ཁ་པས་
 ཐུགས་མཉེས་ཆེན་པོ་གནང་། དེ་ནས་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤྲད་པ་ལྟ་
 ལས་ཐུགས་གནང་བའི་མོ་བ་ཁྲུངས་སྒོ་མང་གྲུ་ཆང་གི་ལྷ་འདུལ་ཁམས་ཆེན་
 ཡིན། ལྷ་ཆང་གི་དཔེ་ཆ་བ་གཞན་དག་དང་མཉམ་ཏུ་དགེ་བཤེས་ཤེས་
 རབ་ལྷ་མཆོ་ཁོང་གི་དཔེ་ཆའི་དགེ་ལྡན་ཏུ་མཛད་ནས་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་
 རིག་ལས་ལ་ལྷ་མཆོད་དུས་ན་བསམ་དང་བསྐྱོ་སྤྱིང་མཛད་པས་གསེར་ས་
 འོག་དང་མདངས་ན་མ་མཁར་འཕྲོ་བའི་དཔེ་ལྟར་མཁས་པའི་ལྷ་གས་སྟན་
 དེ་མ་ཐག་ཏུ་ཁྱབ། “འཇམ་དབྱངས་དབྱུག་ཆོས་པོགས་མཁས་མང་ལྷང་
 རིགས་ཀྱི་མཁྱིན་པའི་རྩ་རྩ་མངོན་པར་བརྟུང་བའི་ཁོད་ཏུ་འདྲ་ཁོང་གིས་མི་
 འཇིགས་རིག་པའི་རྩ་རྩ་ཆེས་ཆེར་སྒྲག་ཉི་ཤེ་ཉོར་སྒྲུར་དཔོན་དང་། མི་
 ཉག་སྒྲུར་དཔོན་པོགས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་དམ་
 བཅའ་བཞག་པས་ཁོང་གི་སྟན་ལྷགས་སྒྲིགས་བརྒྱུར་ཁྱབ་པ་ཞིག་ལྷང་འདུག
 དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་ལྷང་དེ་ཏུས་ཆོད་པ་གནང་མཁན་གྱི་ནང་ཏུ་
 མཆོག་ཏུ་ལྷང་པ་ནི་ཤེ་ཉོར་སྒྲུར་དཔོན་ལྷ་པ་དེ་པོ་གསུངས།” ① ཆེ་ལ་
 དང་། རག་ར་སྤུལ་སྤུལ་གསུངས་པར། “འབྲས་སྤྲད་པ་སྒོ་མང་གྲུ་
 ཆང་ལ་དམིད་ཆོས་དང་དབྱར་ཆོས་ཆེན་མོ་གཉིས་ཀྱི་བར་དེར་ཐུག་
 ཆོས་ལྷ་ཞེས་གཞུང་གོང་འོག་གཉིས་དང་། རྣམས་བཞི་པ་མར་སྤྱིན་
 བཅས་ཀྱི་འཛིན་གྲུ་ཡར་མར་ཆོད་པ་གསུགས་ཉི་མཁས་པའི་རྣམ་དབྱེད་

① (དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་རྟོགས་བརྟན་དག་པའི་རྣམ་པ་)

ཁྱི་ཆུ་རྩོན་བྱེད་ཁྱི་ཁྱེད་པར་ཅན་ཞིག་ཡོད་པས། དགེ་ཚུལ་རིག་པ་
 ཆེ་ལྷན་པར་བརྒྱགས་སྐབས་འཛིན་གྱི་ཉལ་མ་དེར་རྣམ་དཔྱད་འགན་ཁྱོ་.....
 བལ་པའི་སྐག་པོ་རྩལ་རྩ་ལེགས་ལྟན་བྱ་བ་དང་། རྩལ་རྩ་དགེ་བཤེས་
 རྩལ་བརྟན་ཉི་མ། རྩལ་རྩ་དག་དབང་ཉི་མ་ལ་སྐགས་པ་དང་། འཛིན་
 གྲུ་ལོག་མདེར་སྒྲོ་མང་མཚོ་ཁ་སྒྲོ་བཟང་། འབྱུང་ཆེད་རྒྱ་ལོ། མཚོ་
 ཁ་དགེ་བཤེས་མར་འཕེལ་དང་། མཚོ་ཁ་དགེ་བཤེས་ཡང་དག་ལ་སྐགས་
 པ་རྣམ་དཔྱད་འགན་ཁྱོ་བལ་བ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་འདུག དགེ་ཚུལ་གྱི་
 ལར་ཕེབས་པ་ནས་འབྱུང་པལ་ཆེར་ལ་བཞིན་རིང་ལ་ཉུར་བྱ་གཞི་གྲུ་ལོ་
 ཆེད་པ་དགེ་ཚུལ་ཁྱི་འཛིན་གྱི་རང་རྒྱལ་ཁ་སྒྲོ་བ་བྱེད་ཡོད་འདུ་ཞིང་།
 དབྱུང་ཚུལ་ཆེན་མོའི་སྐབས་ཆོགས་ཆེན་དོ་གཙལ་བྱ་སྒྲོ་གསལ་གྲིང་གི་.....
 དབྱུ་མ་བདག་འཁོག་དམ་བཅར་ཕེབས་འདུགསྐབས་དེར་གྱི་ཆར་
 སྒྲོ་གསལ་གྲིང་ནས་མཁས་པ་སྒྲུ་ཕེབས་པ་གསལ་པོར་མ་ཤེས། ཡོངས་
 གསལ་ལ་ཁི་ཁི་ཉལ་སྒྲོར་དཔོན་བྱ་བ་.....ཁོང་བཞེངས་ནས་ཆེད་པ་.....
 མཛད་འདུག་ཀྱང་། དགེ་ཚུལ་རིག་པ་ཆེ་རིག་པའི་འཕྲུལ་སྒྲེན་པའི་ལྷུངས་
 ཁྱིས་དེའི་དཔྱད་མོ་ཁི་ཉལ་སྒྲོར་དཔོན་རྟགས་གསལ་ཆད་དེ། ཅི་གསུང་
 འདི་གསུང་མེད་པར་རྩལ་ནག་གི་འཕྱུང་འཕྲུལ་བཞེས་.....དཔོན་པ་བྱུང་
 འདུག” ① ཅས་གསལ་བ་དང་། ཁི་རྟན་ཤེས་རྒྱལ་པས་ཉིད་ཁྱི་གསུང་
 ལས། “སྒྲོ་གྲིང་མཁས་པའི་གཙོ་བོ་ཁི་ཉལ་སྒྲོར་དཔོན་གྱིས་རྟགས་
 གསལ་ཞིག་བཏང་བྱུང་བར། ད་ལན་ཨ་མཛར་གྱི་འདི་ལ་བསམ་གནག་
 ཅིག་བྱེད་ངས་མ། གཞན་དང་ཁི་འདྲ་བའི་ལན་འདུ་ཞིག་བཏང་བས་

① (དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་པོ་རྒྱལ་གྱི་པར་མ་དེབ་དོན་39—45)

ཚེད་པ་ཐོག་གིས་ཆད་དེ་ཅི་ཡང་སྒྲ་རྒྱ་མེད་པར་གྱུར་རེར་བཟད་པོར་།
 ༡་༡་གསུངས། ”① ཞེས་བྱངས་འདུག འོན་ཀྱང་གདན་གསུངས་
 རིང་ཁོང་གིས་དོན་གཞིར་མཛད་པའི་ལྟ་བུའི་སྤྱུ་ཐག་དེ་ད་ཏུར་ཚད་ཐུབ་
 པ་ཞིག་མ་ཐུང་པར་མཛོན་ཏེ་ཁོང་རང་གི་གསུང་བྱངས་པར། “འབྲས་
 ཐུངས་སྤྱུ་ཐོད་རྒྱན་རིང་དཔེ་ཆ་ལ་དོ་སྣང་ཡོ་མ་བྱས། རྩོད་འབྱུང་བྱིད་
 ཚམ་ཏུ་འདྲ་རིས་ལྷ་ཚོགས་ཤིས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱུ་ཞི་མ་ཤིས་གསུངས། ”
 ② ཞེས་འཁོད་པ་དེ་ནི་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་ཆ་འཛོན་རྒྱུར་ཁྱིད་ལྱང་སོགས་
 ལ་སྤྱུགས་སྣང་མ་མཛད་གསུང་པ་ཚས་ཡིན་མོད། དེའི་ཐོག་ནས་སྤྱུགས་
 ཀྱི་རེ་འདོད་མ་ཚོགས་པ་དེ་སྤྱུགས་ལས་མཛོན་ཐུབ། འབྲས་ཐུངས་སྤྱུ་
 ཡོ་ལྟ་བུའི་ཚམ་བཞུགས་རིང་ལའང་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་ཡིག་ཆར་
 རྩུར་བཞིན་དོགས་སྤྱོད་མཛད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་སོག་རིགས་དཔེ་ཆ་བ་འགའ་
 ཤས་ཁོང་ཁོ་ལངས་ཏེ་ཁོང་ལ་ལྱང་རིགས་ཀྱི་ལན་ཏུ་ལག་པ་བཞེགས་ནས་
 ཉེས་བཟུང་ཡང་གང་འཆམས་སོག་པར་བྲགས་པ་མ་ཟད། ཤར་ལྟར་སྤྱུ་
 མཐུད་བཞུགས་མ་ཆགས་པ་ལྟ་བུའི་གནས་ཚུལ་ཐུང་ཞིང་། རང་གི་དོན་
 གཞིར་ལྟ་བུའི་གནད་འགག་དེ་ཐོད་ཏུ་སྤྱུགས་ཆ་ཚོད་པ་ཞིག་ཡོང་བའི་……
 སྤྱུགས་ཀྱི་རེ་ཐག་གྱུར་པལ་ཆེར་ཆད་པའི་སྐབས་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ། རྒྱ་གར་
 ཀྱི་ལྷ་མ་ར་ཏུ་ལ་ཞེས་པ་རས་ལེར་པོའི་ཚོས་སོགས་སོགས་དགེ་སྤྱོད་གི་ཆ་
 ཐུད་ཅན་ཞིག་ལྟ་སར་འཕྱོར་ཡོད་པ་དེས་མཁས་དཔུང་གང་གི་མཁྱེན་རབ་
 ཀྱི་རྒྱན་བྲགས་སོས་པས། རྒྱ་གར་སྤྱུ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་བརྟན་
 པ་དེ་སྤྱུ་ས་ནས་ཀྱི་རོལ་སྤྱུ་ཉེགས་བྱིད་ཀྱིས་བསྐྱབས་ཏེ་མིང་གི་ལྟག་མ་……

①②(དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་ནམ་ཐར་མཛོད་བསྐྱུས་)

ཅམ་རུ་རྒྱུ་གཤམ། ར་རུ་ལས་དེ་མ་ཐོད་རུ་བརྒྱུར་བའི་བཀའ་དྲ་
 བཟུལ་བཅས་རྣམས་སྤྱར་ཡང་སམ་སྤྱི་ཏའི་སྐད་རུ་པར་བརྒྱུར་རྒྱའི་བྱ་.....
 བ་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་གཞུགས་དབང་འདིས་སྤྱབ་པར་རྩོ་སྒྲིགས་པའི་རེ་བ་.....
 རྒྱུས་ཏེ་ཁོང་ལ། “ད་མན་རྒྱ་ཐོད་ཀྱི་བར་རུ་མ་རྩ་བའི་རྒྱ་འབྲུལ་གྱི་
 རྒྱལ་ཆད་ནས་ཡུན་རིང་པོ་སོང་ཟིན། བྱིད་ཀྱིས་རྒྱ་གར་རུ་མེད་མ་ནས་
 སམ་སྤྱི་ཏའི་སྐད་ལ་རྒྱུང་བ་མཛད་དེ་བྱིས་ཀྱི་མ་རྩ་ལ་ཞིག་མཛད་.....
 དམོངས་ན་དང་དང་མཉམ་རུ་རྒྱ་གར་ལ་མེད་པ་དཔྱད། ” ① ཞེས་བྲུས་
 པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས། དམ་པ་དང་གི་རྒྱགས་ཅོམ་ནའང་འདི་ལྟར་སྤྱར་
 རྒྱ། “དེ་ཡང་ཁོ་པོ་གཞོན་ལུ་ཞིག་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་དེར་ལན་གཅིག་
 སྤྱིམས་ན་སྒྲམ་པ་ཡང་ཡང་ཡོད་ཅིང་། དེའུ་ཁྱ་སྤྱིམས་ནས་འཇམས་སྤྱངས་
 ཁྱ་ལོ་བུན་ཅམ་སོང་བ་ན། རྒྱ་གར་ནས་པརླེ་ཏ་ར་རུ་ལ་བྱ་བ་ཞིག་
 ཐོད་རུ་ཐོན་པ་དང་འཇམས་ནས་འགོ་བའི་སྤུལ་མ་བཏབ་པ་བཞིན་འདྲོད་ ..
 ཐོག་རུ་སྤྱིན་ཏེ་ཆས་སོ། ” ཞེས་དང་། “དེ་ཡང་ཐོག་མར་པརླེ་ཏ་
 དང་རེད་ཅག་འཇམས་ཡུལ་དང་། ར་རྒྱུང་སོགས་ཁྱ་དནས་པམོར་ལ་
 སོང་། ཞར་ལ་པརླེ་ཏའི་ཐད་ནས་ཞེགས་སྤྱར་ཡང་ཐན་ལུ་བསྐྱབ་པའི་
 འགོ་རྒྱགས། ཁོང་ལ་དེའུ་ལ་ཡང་མང་པོ་འདུག་ཅིང་། ཐོད་སྐད་
 ཁྱང་པལ་ཆེར་བྱིས་པ་ལོ་བུན་པའི་ཆོད་ཅམ་མཁྱེན། རྩ་སའི་སྤྱ་དྲག་
 འགའ་རེས་མགོ་འདྲེན་ཡང་བཟང་བར་བཞེན་དགོན་མེ་དེ་རིགས་ཀྱི་ནང་

① (རྒྱགས་པམོད་དག་པའི་སྤྱར་བ་)

ཉེན་རྒྱུ་མཁའ་ཞིབ་ཏུ་མཁའ་ལྟ་བུར། ”① ཞེས་འཁོད་པ་ལྟར་འཕགས་པ་
 རྒྱལ་གྱི་བཀའ་གནས་པའི་གདན་པ་ཁག་དང་། རྒྱལ་ལྟ་ཁང་། དེ་ནས་
 ལྷག་ཏུ་བརྒྱད་ར་མེད་འགས་གནས་གཞིགས་གནང་ཉེ་མྱེད་ཡར་ལྷ་སར་
 ཐེགས་འདུག ཟ࿳་མ་ 1934 བོད་རབ་བྱུང་བརྒྱུ་ལྷག་པའི་ཤིང་གི་མེའི་
 རྩེ་རྒྱ་བརྒྱན་པ་ཅམ་ལ་ཡར་འཕྱོག་བརྒྱད་ནས་རྒྱལ་ཅེ་དང་། བཟ་
 ཤིས་རྒྱན་པོ། ཞ་ལུ་རི་ལྷག་འགས་ལྷ་ཐེགས་ཤིང་། ཞ་ལུ་རི་ལྷག་
 དང་། སྤྱོད་ཁང་ཚོགས་པ། རྩེ་ས་སྐྱ་འགས་ལྷ་ཤོད་གསལ་ར་ཏུ་
 ལར་ལྷ་སའི་དཔོན་རིགས་ཀྱི་མགོ་འདྲེན་བཟང་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་ཀྱིས་...
 ཤིང་ཏུ་ལའི་མོ་མར་བྱིས་པ་འགས་ཀྱི་རྒྱ་དཔེ་འཛམ་གླིང་ན་དཀོན་པ་...
 བོད་ཆེ་རྒྱུད་བརྒྱ་ལྷག་ཅམ་ཞིབ་དཀྱིགས་གནང་བའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་པ་...
 བཞིན་ཁ་བྱུང་རྒྱུ་མཁའ་«གཞིར་གྱི་ཐང་མ» ① བར་ཞིབ་འཛད་གནང་...
 འདུག་གོ།

ས་སྐྱ་ནས་ལྷོ་རོ་མ་གྱི་རྩ་བུ་བརྒྱད་དྲར་པོ་དང་། དེ་ནས་དྲིང་
 རི། གཉལ་ནང་བཅས་ནས་བལ་ཡུལ་ཏུ་ཐེགས་འདུག གང་གི་ཞལ་
 ལས་“བལ་ཡུལ་ནས་ལྷོ་རྒྱལ་རོ་མ་གྱི་ཅུ་གི་ནི་བའི་ལ་བཀའ་ཉེ་མི་རིང་
 བར་རྒྱ་གར་གྱི་ལྷགས་ལམ་འཕྲད། རང་པོ་སྔ་གཉིས་ལྷ་འོན་པའི་
 (1934) དུས་རྒྱུ་རྩེ་ར་བའི་ཆེས་བཅོ་བརྒྱད་ལ་གཞུང་ཆུང་འབྱུང་ཞིང་།
 མོ་དེའི་དུས་རྒྱུ་འི་ལ་ཐོར་ཀྱི་བུ་མཆོ་དཀྱིལ་ཏུ་རྒྱུད་པ་ལྷ་ཏུ་རྒྱུ་ཉམས་...

① (རྒྱལ་ཁབ་ས་རིག་པས་བསྐྱར་བའི་གནས་རྒྱུད་གཞིར་གྱི་ཐང་མ་ལྷགས་
 བར་དེའི་རོ་མ་7)

② (དཔེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གཞུང་ཆོས་ལྷགས་པར་དེབ་དང་པོ་)

དང་བཅས་མྱོང་ཁྱེད་རྒྱ་ནག་གི་བྱར་བཅད་དོ། ” ① ཞེས་གསུངས་

འདུག

“བརྗེ་ཏ་ར་རུ་ལའི་མོག་མའི་འདུན་པར་ཁྱེན་དབང་པར་ཆད་གྱི་
ཁོང་ལ་མི་ཁོམ་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱང་ངེས་པས་དཔལ་པ་དེ་རྒྱ་གར་གྱི་
ཡུལ་གྱི་གཞན་ལ་ཡུན་རིང་བཞུགས། ” ② ཞེས་གསལ་ཞིང་། དེ་ཡང་
འབྲས་ལྗོངས་“སྐད་རྟག་དང་། རྒྱ་རྒྱུ་ཡུན་རིང་ཅམ་བཞུགས་
ཞོར་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་པ་ཨ་མ་རྒྱ་མོ་ཞིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་བསྐབས་……
བཞིན་ཏེ་མོས་གཉིས་ཀ་སྤལ་འདུག་པ་ཁྱིས་སྤལ་ངའི་མ་རྒྱ་མོ་དེ་བྱིན་
ཆེ་གསུངས་གྱི་ཡོད། ” ③ ཅེས་བཞེད་འདུག དེ་ནས་ཀ་སྤལ་རུ་ཐེབས་
ཏེ་ཁྱ་ལྷ་མཁར་ཁྱེན་དང་མཇལ་ཞིང་། ཁོང་གི་«ཐོད་དབྱིན་སྐད་
གཉིས་ཤན་སྐར་»དེའི་འབྲི་རྒྱ་ལ་རྒྱ་གསུངས་པའི་མཇེད་འདུག དེ་ལྟས་
སྐར་བསལ་ཁྱེན་འཕེལ་ལགས་དང་། ལྷ་ཅན་གྱང་བྱུར། སྤྲོ་མ་མདའི་
ཨ་མོ་རབ་དགའ་སོགས་ཀྱང་མཇལ་འདུག ④

དེ་ནས་རྒྱ་གར་ཡུལ་དུས་སྤེལ། ལམ་སྤྱི་ཏ་ཙ་བའི་གསན་
མྱོང་གནད་ས་ནི་ཡུལ་སྤེལ་ར་ཏ་སེ་ཡིན་འདུག་ཅིང་། དེ་སྐབས་ཁྱ་ལྷ་མ་
བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱལ་མཆོན་དང་ཡང་མཇལ། དེ་ནས་ཁོང་གིས་ལེགས་སྐར་
དང་ཉིན་རུའི་སྐད་ཡིག་ལེགས་པར་གསན་མྱོང་གནད་ཆེས་གནས་གཅིག་
རུ་མ་བཞུགས་པར་རྒྱ་གར་གྱི་གསུང་ཅན་གནས་ཆེན་ཁག་དང་། མྱོང་

① (གཉེན་གྱི་ཐང་མ་ཆུགས་དེའི་རྒྱ་མ་40)

②③ (རྟགས་བཅོད་དག་པའི་སྐད་བ་)

④ (དེའི་ཆོས་མ་རྒྱུ་དེའི་རྒྱ་མ་47)

བྱིན། གནའ་ལྷུལ་རིག་རྣམས་ཁྱབ་ཁྱལ་གང་སར་ཐེབས་པ་མ་ཟད། དེ་
 དག་གི་སྤར་གྱི་མིང་དང་དེང་རུས་གྱི་བདེ་གསར་པར་རི་རྩུར་འཁོད་པ།
 སྤར་དང་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་འལྱར་བ་སོགས་དོ་མཆར་དོན་ལྡན་ལྟོང་ལྟོང་བ་...
 མཐའ་དག་ཞིབ་བཅད་གྱིས་མོ་འཁོད་དང་། ལ་ལར་ཐུག་ཤིས་རི་མོར་མཁ་
 ཉེ་ཁྱེ་རབས་ལ་སྒྲན་པའི་མཛད་རྣམས་ཀྱི་མི་ལང་བ་གསལ་འཛག་...
 སོགས་མཛད་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་གར་རུ་བཞུགས་ཤིང་སི་ཁྲུ་ལར་ཐེབས་
 བས་ལྷན་གྲང་འཆམས་བཞུགས་པ་དང་། དེ་མིན་གྲགས་ཅན་གྱི་ལྷུལ་གྱི་
 མང་པོར་རྒྱངས་རྒྱ་གནང་འདུག་ཀྱང་། དེ་དག་སྤར་གྱི་མོ་རུས་གང་ལ་
 ཡིན་སོགས་ད་མན་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་མཆོག་གི་མོ་རུས་ཤིས་པ་བཞི་...
 རྩ་ཅན་མཛལ་བ་ན་མས་ཞིབ་བཟུར་བྱས་ཅུང་། མོད་མོད་ཅན་ལས་ཡིད་
 རྟོན་འཕེར་བ་ཞིག་མ་ཉིད་ཅིང་། གང་ལྟར་ཁོང་གྱི་མོ་1934པོད་ཤིང་
 བྱི་མོ་མཆུག་ནས། སྤར་མོ་1945པོད་ཤིང་བྱ་ལོའི་རྒྱ་བ་བཞི་པ་བར་
 རྒྱན་མོ་དོ་བཅུ་གཉིས་ཅན་ཞིག་རྒྱ་གར་རྒྱལ་པོ་བཞུགས་པའི་བར་དེར་སྤར་
 མོ་1938པོར་རྒྱ་གར་གྱི་ཁྲ་མ་ར་རུ་ལ་དང་། རི་མོ་མཁས་པ་གན་ལལ་
 གཞི་སོགས་མཉམ་རུ་དཔལ་ས་སྤྱིའི་གཙུག་ལག་ཁང་རུ་ཐེབས་ནས།
 རྒྱལ་པོ་དེའི་ལྷན་ཚོགས་མོ་བྱང་གི་བདག་ཆེན་ལ་ས་སྤྱིར་ཡོད་པའི་ཉ་ལའི་...
 མོ་མ་ལ་ཤིས་པ་སོགས་གནའ་རུས་གྱི་རྒྱ་དཔེ་ཙེ་ཆེན་ན་མས་མཛལ་ཆོག་...
 པ་ཞུས་པར་ཞལ་བཞེས་ཐོབ། དེ་དག་ཞིབ་ཏུ་གཟིགས་པ་མ་ཟད། ལལ་
 ཆེ་བ་མང་པོ་ཞལ་བཟུས་ཀྱང་བྱིད་ལྷུང་པ་བྱུང་འདུག ལྟ་ཁྲུ་ཆེན་མོའི་
 ཐེམ་སྒྲས་ཤིང་མོ་དེའི་ལྟོང་གི་གཡས་རྒྱལ་གྱི་ལྷན་དཔེ་ལྟ་ཁྲུ་བྱ་བ་ཞིག་
 ཏུ། མོད་ཆེ་རྒྱང་བཞི་བཅུ་མ་ཡང་ཅན་གྱི་ཁོད་ཏུ། རྣམ་འབྲེལ་གྱི་

འགྲེལ་པ་དང་རྒྱན་མེད་གསུང་གསུང་པ་རྒྱལ་གྱི་མཚན་བུར་.....
 གསུང་ཚེས། ① བད་ཞིབ་ཏུ་འཁོད་པ་མ་ཟད། “གཞན་རྒྱ་ནག་གི་
 བཀའ་འཁུར་ཤིག་དེའི་ལ་དཔར་བཅུ་པ་ཆེས་དོ་མཚན་ཅན་ཞིག་ཀྱང་སྔ་
 ཅུམ་ན་བཞུགས། ② ཞེས་གསལ་ལོ།

དེ་ནས་སྐར་ཡང་རྒྱ་གར་ཏུ་ཕེབས་འདུག ཁོང་གི་དེོས་སྒྲོབ་ཚས་
 མཛད་པའི་རྒྱལ་ཐར་དང་། རྟོགས་བཞེད། རྩ་རྒྱལ་ཞེས་པ་དེ་དག་གི་
 བད་གང་གི་བསྐྱེད་སྐྱེལ་ཉམས་པའི་སྒྲོར་གསལ་འཁོད་གནང་མི་འདུག་.....
 ཅང་། གང་ཉིད་ཀྱིས་ཐང་ག་ལའི་ཡུལ་ཏུ་མཛད་པའི་གསུང་མཐུར་གྱི་
 བད་། “ཆེ་འདྲོད་དེ་བའི་གཞི་མ་མེ་བད་ཏུ་བཞེགས་ཤིང་། །

མི་འདྲོད་འཕལ་གྱི་བཅུན་ཚུགས་ཐལ་དོང་ཏུ་བསྐྱར་ཏེ། །

གང་དུན་ཁེམས་ཆེས་འབྲང་བ་སྒྲོན་པ་ཡི་སྒྲོད་པས། །

སྒྲོངས་དང་སྒྲོངས་སྒྲུ་རྒྱ་བའི་བྱ་ཡང་ཤིག་ལྟར་ན། །”

ཞེས་རང་གི་བཞེད་དོན་གསལ་པོར་གསུངས་པས་རང་ཅག་ལོ་རྒྱལ་
 འཁྲི་མཐུན་གྱིས་གཡོལ་ཐབས་བྱེད་དགོས་དོན་སྒྲུ་ཅམ་མེད། དེ་ཡང་
 གསུང་མཐུར་དེ་ཉིད་ལས།

“རི་བོ་སྐར་ཏུག་སྒྲོངས་ནས་རི་དུགས་བཞིན་འབྱམས་ཏེ།

ཐག་རིང་རྒྱལ་མེད་མི་ཡི་རྒྱལ་ཁམས་སྒྲུ་སྒྲིབས་ནས།

མདོ་མེད་འཕྱར་མོའི་སྒྲོགས་ལ་ཁེམས་ཀྱི་གཤིས་ཤོར་ནས།

དྲིན་ཅན་ས་མ་བཞེད་པའི་བྱ་ཅལ་ང་སྒྲོལ།”

ཞེས་གསུངས་པ་དག་ལ་དཔགས་ན་དགོ་སྒྲོང་གི་བསྐྱེད་སྐྱེལ་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་.....

①② (རྒྱལ་ཁམས་རིག་པའི་སྒྲོར་གཏམ་རྒྱད་གཞེས་ཀྱི་ཐར་མ་དེབ་31—33)

ཏུ་བཞུགས་རིང་མེད་པར་ཆགས་པ་མཆོད་ཀྱི་འདུ་།

ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་སྦྱོང་སྐྱེས་ཉམས་ཞིབ་མཛད་པའི་རོན་ཏུ་བྱ་གར་
ཀྱི་ཡུལ་སྦྱགས་ཏུ་མར་བྱོན་པ་མ་ཟད། གནས་བརྟན་པའི་བརྟན་པའི་
གནས་གཞི་སིཊ་ལའི་སྤྱིང་ཕན་ཏུ་འང་འབད་པ་ཆེན་པོས་ཐེབས། སིཊ་
ལའི་གནས་ཡིག་རོ་མཆར་ཅན་སྐྱ་ན་མེད་པ་དེ་འཁྱི་པར་མཛད། ཡུལ་
དེའི་ཆུད་ཏུ་འཕགས་པའི་ཡུལ་སྦྱངས་དང་། ཁྱིའ་སྒ། ལྷ་ཕྱིའ།
དཀོན་པ། སྤྱིང་མཐར་གནས་པའི་མི་རིགས་གདོད་མའི་འཆོ་བར་རྩལ་
མཁའ་སྐྱེས་ཀྱི་གཞུགས་དབྱིབས་མཛོང་བ་ཅམ་གྱིས་ཡིད་འཁྱག་པ་ཏུ་མ་
ཟུག་རིས་སྒྲ་མཛད་ཡོད་པར་གྲགས། ལྷག་པར་འཛམ་སྤྱིང་སྦྱགས་
གཞན་ན་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་པ་ཀུན་གྱིས་རྟོན་པའི་བཀའ་གཙུག་ལྷན་ལྷན་
སྒྲ་བཅི་བ་སྦྱོར་ཆད་ཅོད་ཏུ་མ་འཕྱར་པའི་མདོ་མེད་མེ་སྦྱོང་ཏུ་བསྐྱེད་པ་
“ཆོས་ཀྱི་ཆོགས་སྒྲ་བཅད་པ་”ཞེས་པ་དེ་ཅོད་ཀྱི་སྐད་ཏུ་མེགས་པར་.....
བསྐྱར་ཏེ་གཏན་ལ་ཐེབས་པར་མཛད་འདུག

རྒྱ་གར་ཏུ་བཞུགས་རིང་སྐབས་ཁྱིའ་ལ་སྒྲ་ཏ་སྒྲའི་རི་མོ་མཁས་ཅན་
ཞེ་གོ་ལ་སི་ཟེར་བའི་ཏུ་རྩལ་རིག་བྱ་བ་ཞིག་གིས་ཀྱང་འདྲན་དྲངས་ཏེ།
འགོས་མོ་གཞོན་ཏུ་དཔལ་གྱི་མཛད་པའི་«ཆོས་འཕྱར་དེབ་ཐེར་སྦྱོར་པོ་»
དབྱིན་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་སྐྱོགས་མཛད་དེ་ཡུལ་དེར་ཏུས་ཡུན་གང་འཆམས་...
ཁྱིའ་བཞུགས་པར་མཛོད།

དེ་ནས་ཤོང་ཁྱིའ་ཀ་ལི་ཀ་ཏ་སྐུ་ཐེབས། སྐབས་དེར་འཆོ་བའི་
ཆ་རྒྱུན་ཡང་དཀོན་པའི་སྐུ་ངལ་ཆེ་ཅམ་བྱུང་ཞིང་། དབྱིན་ཇིའི་“རྒྱ་གར་
གཞུང་ནས་དམ་པ་འདི་ལ་ཅོད་ཡིག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཆོས་དང་། རིག་དགས་

མཁོ་ཁག་གཅིག་(དབྱིན་ཡིག་ཏུ་) བསྐྱར་རྒྱའི་ལས་འགན་སྤུལ་བ་འཆེ་བ་
 འོན་ཀྱང་གྱི་སྐད་ཏུ་དེ་དོན་མི་མཛད་མཐུ་མེད་ལྟར་ ROYAASIAT
 IGSOGIETVO ཞེས་བྱ་བའི་ཆོན་པའི་ནང་ཏུ་སྤྱད་ལས་གནང་.....
 ལྷན་སྐབས། ཟེར་ཆོས་སྤྱ་ཨ་རིའི་མི་ཞིག་གིས་རྒྱ་གར་གྱི་ད་གཞུང་དང་
 འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་ཁོང་ཨ་རིར་གདན་འདྲིན་ཞུ་ཅིས་བྱས་སྐད་དང་།
 ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་མ་རན་སིའི་གདན་ཞུ་བྱ་ཅིས་བྱས་སྐད་ཟེར་བ་གར་ལྟར་
 ཨ་རིའམ་མ་རན་སི་གར་ཡིན་གྱི་མི་ཞིག་གིས་ཕྱགས་ཆོད་ཆེན་པོ་འབྲུལ་...
 དན་དང་བཅས་གདན་ཞུ་བྱས་པ་སྐབས་དེར་དམ་པ་དེ་ཉིད་ལ་འཆེ་བའི་...
 ཆོག་རྒྱ་རལ་ཡོད་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་དཔེ་ལ་གཞིགས་མོད་དང་བཅས་
 ཐེབས་རྒྱར་ཞུས་ཀྱིས་བཞེས་ཀྱང་། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་འབྲུལ་བཞུད་
 ལག་འཁྱར་མ་སྤུལ་བར་བཀག་ཆོག དམ་པ་དེ་ཉིད་གར་ཐེབས་སར་
 དབྱིན་ཁིའི་མི་ཞིག་བྱ་ར་བར་ཆེད་བཅུགས་བྱས་པ་མཆེན་ཆོར་བྱང་ནས་...
 བ་ཤལ་གྱི་བྱེད་སྤྱད་དེ་རིགས་སྤྱགས་ལ་མ་བངས་ཁར། ཁྱི་བྱང་རིན་
 པོ་ཆེ་དང་། བཀའ་རྒྱུན་ཀ་ཤོད་པ་གཉིས་ནས་པོད་ལ་རྒྱར་ཐེབས་
 དཀོན་པའི་ཞབས་བསྐྱལ་འཕྲིན་ཡིག་ནན་པོ་སྤུལ་བ་.....བཅས་གར་ལྟར་...
 པོད་ལ་སྤྱར་ཕྱག་ཐེབས་དཀོན་པ་གཏད་དེ་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་སྤུལ་བའི་...
 ལས་འགན་རྣམས་ཀྱང་ཅམ་འཛོག་མཛད། ”① ཅིས་གསལ་བ་ལྟར་སྤྱི་
 ལོ་ 1945 པོད་ཤིང་བྱ་ལོ་འཁོར་རྒྱ་གར་ནས་རྒྱར་ལམ་རྟ་དབང་བཞུད་...
 ཐེབས་ཤིང་། དབྱིན་ཁི་བཅོན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པས་དེ་སྤྱི་ལོ་1914
 ལོར་ཁྱིམ་དང་འགལ་བའི་རྒྱག་དཔེ་མ་གྱི་རྒྱ་ནས་བཅོ་ཅིས་བྱས་པའི་“མ་

① (རྒྱགས་བརྗོད་དག་པའི་རྒྱར་«པོད་རྒྱངས་ཞིབ་འཇུག་»1983ལོའི་
 རྒྱ་དེབ་གཉིས་པ་)

ཁི་མ་རུང་གི་ས་ཁྱིམ་ཟེར་བའི་ས་མཚན་ལས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་བརྟག་དུས་...
 གནང་མེད་རྩོག་ཁྱེད་ལ་བཞུགས་ཏེ་ཐེབས་བཞིན་ཐེབས་བཞིན་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་...
 གནས་ཚུལ་བཅད་གཅིད་དང་འབྲེལ་ས་ཁྲ་འཁོད་གནང་མཛད་པ་རེད་...
 ཅེས་དཔེ་ཞུས་ལས་སོ། ① ཞེས་དང་། “དབྱིན་ཇིས་དམ་པ་དེ་ཉིད་ལ་
 རོགས་སྐྱོན་བྱེད་པ་ཡང་གནད་དོན་འདི་ཙམ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པེས་ཡིན་...
 ཞེས་བཤད་ན་མི་འོས་པ་མེད་” ② ཅེས་གསལ་བ་རྩུར་མཐའ་མ་ཁོང་ལ་མ་
 ཉེས་ཁྱིམ་ལ་གཅོད་ཐོག་པའི་རྒྱུ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པར་མི་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་རོགས་པ་
 བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

དེ་ནས་རྩུ་སར་ཐེབས་པའི་སྐྱོར་གན་པོ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚན་གྱིས་པའི་
 ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་ནང་། དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་“རྩུ་སར་ཐེབས་འདུག་
 ཟེར་བ་སོས་འཕལ་བྱིན་པས་སྒོ་མང་ཁང་གསར་ནང་བཞུགས་འདུག་པ་...
 དང་མཐུ། ང་རང་གི་ཐེམས་ལ་རྒྱ་གར་རུ་ལོ་མང་བཅད་ནས་ཐོད་རུ་
 ཐེབས་པ་ཞིག་ཡིན་རྒྱུས་འབྱོར་ལྟན་ཉམས་ཆེན་རྒྱུ་མཛད་ཁ་པོ་ཞིག་...
 ཡོད་ཡོང་རྒྱུ་མ་པ་ཡོད་ཀྱང་དེ་འདྲ་མི་འདུག་ ཞལ་རས་ཁྱེད་ལས་ཉམས་ཅམ་
 ལ་མཐུན་སོ་གཉིས་ཀྱི་སོ་ཤོ་ཤིན་རུ་དཀར་ལ་འཇུག་ཉམས་ཅན། རས་རྒྱ་
 རྒྱུག་གི་རྒྱ་པ་ཕྱོན་པ་ཞིག་འདུག་ དེས་རྒྱས་ལུགས་སྐམ་ནག་པོ་ཆེན་པོ་
 ཞིག་དང་། མེ་ཐབ་མི་སི་རྒྱུ་པ་གཅིག་ ཏ་ཡང་རྒྱང་རྒྱང་གཅིག་ མལ་ཆས་
 དོད་ཅམ་ཞིག་ལས་ཅི་ཡང་མི་འདུག” ③ ཅེས་གསལ་ཞིང་། ཁོང་“གདན་

①② (རྩོགས་བཅོད་དག་པའི་རྣམ་པ་«ཐོད་རྒྱངས་ཞིག་འདུག་»

1983ལོའི་རུས་དེབ་གཉིས་པ་)

③ (དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་བྱི་རྣམ་ཐར་མཛད་པ་ལྟར་)

ཁྱེ་མཛེན་པོ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་སྒྲོན་ཀ་ཤོད་པ་གཉིས་ཀྱི་.....
 མཉུན་ཐེབས་འདུག་པར་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཐུན་ཆད་ཁྱེད་ལ་སྐྱེ་རལ་
 ག་རེ་བྱང་ཅུང་འདི་གར་ཐེབས་ཤིག་གསུངས་ཡོད་ཆོད། བཀའ་སྒྲོན་ཀ་
 ཤོད་པས་ནི། ‘དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ཟེར་བ་དེ་ཁྱོད་རང་ཡིན་པས། ཁྱོད་
 ནི་མཆོ་སྒྲ་བ་ལྟར་པན་འཆོང་མཁན་འདྲ་པོ་ཞིག་འདུག་’ཅེས་གསུངས་...
 ཉེ་མོག་མར་གདན་ཁྱེད་ཡི་གེ་སྐུལ་བའི་སྒྲོས་ཅན་ཡང་བྱུང་མི་འདུག་”①
 ཅེས་གསལ་བ་བཞིན་ཁོང་གི་སྒྲན་གཤམ་རྒྱང་ནས་སྐོས་པ་དང་། དངོས་
 ལྟ་མཛུང་བའི་བར་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་པའི་སྒྲར་བ་ཞིག་སྐུལ་གྱིས་འཆར་གྱི་...
 ཡོད་པར་སྒྲར་། གང་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ཆོས་ཀ་བཤད་ཅིག་གི་ཅ་ཟེར།

“ཅ་རིའི་གནས་པ་སྐོར་བྱེད་པ་མིང་གི་དོན།

ཆོ་གང་དཀའ་བྱུང་སྐྱོད་པ་སྟོ་ཡི་དོན།

ར་ཡའི་གསུང་རབ་སྒྲིག་པ་ཡོན་གྱི་དོན།

མ་ཡེར་བསམས་ན་ཐམས་ཅད་ནོར་གྱི་དོན། ”

ཞེས་གསུངས་པ་ནི་སྐྱེ་པོ་བ་མལ་བ་སྐྱེའི་སྐྱོད་ཚུལ་ལ་གསུངས་པ་...
 ལས། ཁོང་རང་ཉིད་ལ་སྟོས་ན་རྒྱལ་ཁབ་ས་པ་སྐོར་ནས་དཀའ་བྱུང་འབད་...
 བཞུག་ཡོ་བཅུ་ལྷག་རིང་གནང་བ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྲས་བུ་ནི། ཇི་ལྟར་
 བྱང་བས་ལ་ཕྱང་སྐུལ་ནས་དྲི་ཞིམ་ཐེ་ཉོག་གང་ན་ཡོད་པ་དེའི་ཉིང་བཅུད་
 སྒྲངས་ཉེ་རོ་ལྡན་སྒྲར་ཆིའི་ཕྱང་པོ་གསོག་པ་དེ་བཞིན་རྩ་རང་ཅག་ཤོད་
 མི་རིགས་ཀྱི་ཆེད་རྩ་ཆོས་དང་འཇིག་རྟེན་ལུགས་ཀྱི་གཙུག་ལག་གསར་ཉིང་
 བཟའ་དག་གི་ཉིང་སྒྲ་གསར་རྩ་བཞེས་ཉེ་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡི་གེའི་...

① (རྟོགས་བརྒྱུད་དག་པའི་སྒྲར་པ་)

ཆོག་པུས་ནས་གསོག་འཛོག་ཤུང་པ་ཤོང་གསལ་ལྷགས་སྐུ་ནག་པོ་ཆེན་
པོ་གཅིག་རང་ཡོད་པ་དེ་ནང་རིན་པང་གཞལ་ཏུ་མེད་པའི་ལྷགས་ཚེ་དང་
དཔུང་གཞིའི་ཡིག་རིས་འབའ་ཞིག་གིས་སྦྱར་བྱར་གཏམས་པ་དེ་ཁོ་ན་.....
ལགས་སོ། ཁོང་གི་ཁྱ་ན་འཕགས་པའི་མཛད་སྡེ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་ཆོས་མིང་
གསར་ཉིད་གང་གི་ཆ་ནས་དཔུང་ན་ཡང་མའི་ཁྱ་མཚོག་གི་སྡེ་དེ་བཟང་.....
འགྲན་ཆུ་བལ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ལྟ་ཞིག་གིས་བརྟོན་པར་ལུས། གལ་ཏེ་
སྡེ་གསར་རིས་ཀྱིས་མིག་སྤྲོད་པ་ལ་ལས་དམོན་པར་བྱེད་པ་དག་མཆིས་ན་ནི།
མཁས་དབང་གང་ཉིད་ཀྱིས།

“མདོན་འབྱུར་རྟགས་ཀྱི་བདེན་པ་དོ་སྤྲད་བྱར།

རམ་ནག་པཞིན་གྱི་གཉེར་མ་མི་ལངས་པ།

མདོར་ན་ཐག་དོག་ཅན་གྱི་སྡེ་ལྟ་བུ་དེའི།

དགའ་བའི་དངོས་པོ་ཤེས་ཀྱི་སྤྲད་པ་ཉིད། ”

ཅེས་ཤུངས་པའི་མན་ངག་ཐབ་མ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་མཆུག་བསྟུ་བ་.....
ལས་ཐབས་ཤེས་ན་མ་མཆིས་སོ།

དེ་ནས་ཁོང་ལྟ་སར་མེད་པའི་ཤུན་ཚུལ་དང་སྟན་པམས་.....
གཅིག་ནས་ཤུའི་སྟུ་ཁྱེད་མ་ཐག་གདན་པའི་སྟུ་ལ་དང་། དགྲི་བཞེས།
ས་གནས་མིང་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ལེར་སྟུ། ཨ་མདོ་བ་དང་ཁམས་པ།
དེ་མེན་སྤང་མི་སྐྱེས་རིག་ཤུན་ལ་དོན་གཉེར་ཡོད་ཟེར་མཁན་མང་པོ་...
ཁོང་མཛལ་ས་ཨེ་རག་མི་རག་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་མ་ཟད། འདི་དང་དེའི་དཔེ་
ཁྱིད་ཁྱེད་མཁན་ཡང་ལུས་ཚད་མི་འདྲར་བ་ཅེས་ཀྱིས་བཅར་མི་ལྟར་པར་.....
འདྲོད་པ་སྤོང་ཤང་ལྟ་བུ་ཁྱིད་དང་སྟེང་སྟོན་ཤུན་པར་ལུགས། ཟུ་གར་

གནས་ཆེན་ཁག་ལ་བརྟེན་པའི་ལམ་ཡིག་སྐགས་དེ་སྟོན་མཛད་པའི་གསུང་...
 ཚུལ་འགའ་ཞིག་ལེན་པར་གཏན་ལ་ཐབ་བ་དང་། རྟག་པར་རྩ་ཁྲུལ་རབས་
 དེབ་ཐེང་དཀར་པོ་ཚུལ་པའི་དབུ་འཇུགས་པར་མཛད་འདུག་དེ་སྐོར་རྟེན
 ཁང་བསྟན་ནམས་དཔལ་འབར་མཚོག་ནས་གསུངས་པར། “དམ་པ་འདི་
 ཉིད་ཁྲུལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གང་རྩ་བཞུན་རིང་ལ་རྒྱས་ཀྱི་གནད་དོན་མང་པོར་
 དབྱད་པ་གཏིང་ཐབ་གནང་བ་བརྒྱད་པོད་ཀྱི་ཁྲུལ་རབས་ཤིག་ཚུལ་བཞེད་
 བར་མར་ཡོད་ཅུང་། བར་སྐབས་མཐུན་ཕྱིན་མ་ཆང་བ་ལྟ་བུས་དེ་སྐོར་
 ལུས་པ་.....ད་ཆ་ཁྲུལ་རབས་ཚུལ་པའི་ཆ་ཕྱིན་ཐོན་པར་གཟིགས་ནས་ཁོ་
 པོ་དང་རྒྱན་གཏན་མཇལ་འཇོགས་སྐབས། རྩ་གང་རྩ་བཞུགས་པ་དེའི་ཆེ
 ཤིན་ཅང་དང་། རྩན་རྟེན་སྐགས་ཀྱི་ས་ཆ་ནས་སྟོན་པའི་སྐར་ཆོས་ཁྲུལ་
 རྩས་སྐབས་ཀྱི་ཡིག་རྩིང་རྩལ་བུ་འདའ་ཐུག་རྩ་སྟོན་པའི་ཕྱིན་ཀྱིས་པོད་ཀྱི་
 ཁྲུལ་རབས་ཚུལ་པའི་འདུན་པ་ལྟགས་ཆེན་འཁྲུངས་པའི་སྐོར་དང་། ཁྲུལ་
 རབས་དེ་འདྲ་ཞིག་བརྒྱབས་ན་ལེགས་པོ་ཡོད་ཡོད། བོན་ཀྱང་ཕྱིན་དབང
 བར་ཆད་ཇི་ཡོང་ངེས་པ་མེད་ཅེས་”དང་། “ཁྱེད་ནས་ཀྱང་ཁྲུལ་རབས་
 ཚུལ་རྒྱར་མཐུན་འཁྲུར་རྟགས་རམ་གནང་བ་དེ་ཡག་པོ་རེད།”^① ཅེས་
 གསུང་ཚུལ་འཁོད་པ་མ་ཟད། 1946 པོད་མེ་ཁྱི་ལོའི་རྒྱ་བ་གཉིས་པའི་
 ཆོས་ལུ་ཉིན་མཁས་དབང་མཚོག་དང་། རྟེན་ཁང་སྐུ་འཁོར་བཅས་
 རྩ་སའི་ཁྱེད་རྩ་བསྐལ་ནས་ར་མ་སྐང་ས་གནས་བྱ་ཐེབས་ཏེ་གནད་རྩས་...
 བཅན་པོ་ཁྱི་ལྷོ་སྐྱོང་བཅན་ཀྱི་སྐབས་བཞེངས་པའི་སྐར་རྒྱུང་རྩ་རྩོ་.....
 དབྱིངས་ཀྱི་དུམ་གྱི་ཡག་ཁང་གི་གནས་ལྟལ་རྩ་ཡོད་པའི་བཀའ་གཙིགས་ཀྱི་

① (རྟགས་བརྒྱད་དག་པའི་རྣང་བ་)

①② (རྟོགས་བརྟན་དག་པའི་སྤང་བ་)

དུས་ཤིག་ནས་ལྷ་མ་ཤོལ་ཅི་ཞིག་གཤམ་པ་བཞེས་ནས་ནོར་སྒྲིང་ཏུ་སྐྱབས་
 ཏེ་དེ་ནས་མཚུགས་པ་ཚུར་ལོག་ཐེབས་ཕྱུང་། ཁོང་གིས་‘ངས་ཚཱ་བཞིན་
 པའི་ཀླུ་རབས་ལ་མིད་རྒྱུང་ཉལ་བྲག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡག་པོ་ཕྱུང་’འདུག་
 གསུངས་ཚུལ་དང་། བྱི་ཕྱུང་ནས་ཀྱང་མཚོང་ཆེན་པོ་གནང་གི་འདུག་’
 ཅས་ཐུགས་མཉེས་མཉེས་ངང་གསུངས་ཕྱུང་།མིད་རྒྱུང་ཉལ་བྲག་
 གིས་ཀླུ་རབས་དེ་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་གསུངས་ཀྱང་། རོན་ཏུ་ཉིན་དེའི་
 དམོང་མོ་དམ་པ་དེ་ཉིད་དོ་དམ་བྱ་ཅིས་ཡོད་པ་རེད། ”① ཅས་དཔལ་བ
 ཉམ་དེ་ཉིན་ཡོན་མཚོད་གཉིས་སྟུང་དམག་སྐར་ནས་ཞབས་ཐང་མར་.....
 ལོག་ཐེབས་པའི་ཡར་ལམ་ཞོལ་རྒྱུ་རིང་བྱ་མའི་སྐབས་ཀྱི་ཡི་གེ་ན་མས་ལ་...
 རྒྱུང་ཤེལ་སྟུང་ནས་ཞིབ་གཟིགས་ཀྱང་གནང་འདུག དེ་ནས་ཉོར་ཁང་ཏུ་
 བཅུ་མེབས་ཕྱུང་ཅམ་བཞུགས་ནས་ལྷ་ས་དབང་ལྷན་དཔལ་འབར་ནང་...
 ཁོང་ངང་གི་བཞུགས་ཤག་ཏུ་བྱིར་ལོག་གནང་འདུག་པའི་ཅུབ་མོ་ཉེ། བྱི་
 མོ་ 1946 བོད་རབ་ཕྱུང་བཅུ་རྒྱུག་པའི་མེ་བྱི་མའི་རྒྱ་བ་བཞི་པ་ཅམ་ཞིག་
 ལ་དེ་སྐྱེའི་བོད་ས་དནས་མིད་གཞུང་གི་བཀའ་ཤག་ལས་བྱུངས་ནས། ལྷ་
 ས་གྲོང་བྱིར་བྱི་བྱིམས་ཁང་སྒྲང་ཆེ་ཤག་གི་མི་དཔོན་གཉིས་ལ་བཀའ་པལ་...
 ཉེ་མཁས་པའི་དབང་པོ་མི་ཡི་ཉི་མ་ལྷ་ཕྱུང་དེ་ཉིད་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཀྱི་...
 རྒྱན་ནག་རྒྱུག་པོས་སྒྲོ་ཕྱུར་བསྐྱབས་པ་ལྷར་འཛིན་བཟུང་བྱིམས་སྟུན་ཏུ་...
 བཅུག་པ་མ་ཟད། ཁོང་གི་བཞུགས་ཤག་ལ་སྒྲོ་བྱ་བྱས་ཐོག་བྱག་དཔེ་དང་
 བཀའ་ཚཱ་མ་ལོགས་ཡིག་རིགས་ཡོངས་རྒྱགས་བཅུས་ནས་རེ་རེ་བཞིན་ཞིབ་...
 བཤེར་ནན་པོ་ཡང་བྱས་འདུག ཁོང་འཛིན་བཟུང་བྱིད་པའི་རོན་

① (རྒྱགས་བརྗོད་དག་པའི་སྐར་བ་དེའི་དོན་ 19)

རྒྱུན་སྐྱོད་ལ་དངང་སྒྱུར་མཁུན་དེ་ཆོས་ཁོང་གི་བྱུག་སྐྱོད་དེ་མོའི་འདུ་བྱིད་
 ལ་བྱང་ཆུབ་པའི་སྒྱུན་གྲགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོངས་ཁྱབ་དེ་མེད་སྒྱུད་ནས་ཐོད་
 དངུལ་པར་ཁོར་སྒྱུས་མ་མང་པོ་ཐོན་པའི་དེ་མོ་ནི་དག་འདུན་ཆོས་.....
 འཕེལ་གྱིས་ཐྱིས་པ་དེད་ཟེར་པའི་སྒྱུན་ནག་དེ་འདྲ་ཞིག་བཟུངས་ཏེ་མི་མང
 རྣམས་སྐྱོད་ཀྱི་བཅུག་པར་གྲགས། རོན་དངོས་ནི་“སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་
 (དབྱིན་རིའི་)གཞུང་གིས་ཐོད་སྐྱོད་ཆབ་དབྱིན་རིའི་ཅར་སྤྱི་མན་ལ་
 དག་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ཐོད་ཏུ་བསྐྱོད་སོང་། ཁོ་པ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་ཁྱུང་
 ཏར་ནང་ཞུགས་ཡོད་པ་དང་། ད་ཏུང་སྤྱི་མ་མདའ་རབ་དག་དང་།
 རྒྱང་ཅན་གྱི་དང་། ཀྱུན་འཕེལ་སྐྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེའི་སྐོར་བཀའ་ཤག་
 ལ་འབྲེལ་བ་བྱིད་དཀོས་པའི་གསང་ཏར་བཏང་ཡོད་འདུག”① ཅེས་གསལ་
 བ་སྐྱོད་སྐབས་དེའི་ཐོད་བྱི་དབང་འཛིན་པ་མཐོ་རིམ་ཏུང་ཤས་རྣམས་ནི་
 དབྱིན་རིའི་ཐོ་ཆབ་དེའི་གང་བཤད་བྱི་རྗེས་ཀྱི་རྒྱགས་མཁུན་ཞིག་ཡིན་
 རྒྱུ་ཡིན། “གཙོ་བོས་རི་སྐྱོད་བཀའ་བསྐྱེལ་བ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདག་
 གིས་བཟུ། ” ཞེས་པ་སྐྱོད་བྱས་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། མཁུན་དབང་དེ་
 ཉིད་བྱིས་སྐྱོད་ནས།

“གཞན་པ་ན་སྤྱིར་རྗེའི་སྐྱོད་དང་བྲལ་ན་ཡང་།
 རིག་ཆལ་ཐབས་མཁུན་སྤྱི་གི་ཆོ་འཕྲུལ་བྱིས།
 དྲང་ཐོའི་མི་ལ་འཁྱོག་ཐོའི་ལམ་སྤྱོད་བ།
 སྤྱི་མེར་སྤྱི་མེར་རིགས་ལ་དོགས་ཐོན་མཐོང་། ”
 ཅེས་ཏུ་བ་རྒྱགས་པ་ཅན་རྒྱལ་རིང་ལྷགས་པའི་གཡོ་འཕྲུལ་ཕྱར་སྐྱོར་

① (རྒྱགས་པ་སྐྱོད་དག་པའི་སྐྱོད་པ་དེའི་ཐོས་ 21)

ལ་དོགས་ཐོན་ཕྱིན་། མོས་པའི་ཉེན་བརྒྱ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་གནད་ལ་འཁེལ་བ་...
ཞིག་ཀྱང་ཡོད་མོད། སྤང་འབྲེ་དེ་དག་གི་སྤང་དོར་སྒྲིབ་མཆོག་རྒྱལ་རྒྱ་
འབྱུང་བའི་ཐོག་སྒྲིགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཐོན་པ་ཅམ་ལས་མ་བྱུང་བ་ནི་སྒྲིས་ཅི་...
དགོས།

ཁོང་ལ་གནམ་རྒྱ་མཁོ་སྤྱངས་ཀྱི་ཆག་སྒོ་དེ་འཕྲད་སྐབས་བྲ་ཆེན་.....
དང་དཔོན་ཆེན་ཆོས་ནི་སྐབས་རོགས་གང་ཡང་མ་ཐོབ་པར་སྤང་ཞིང་།
དེ་མིན་རྒྱུ་རྒྱ་འབྲེལ་གཏུགས་ལྷ་མཁན་མང་ཆེ་བ་ཡང་གང་གི་གསུང་...
ལས།

“དགའ་བར་མཐོང་ཆེ་རྒྱང་རྒྱ་འབྱུང་ཕྱིན་ཅིང་།

རྒྱལ་པོར་མཐོང་ཆེ་རྒྱང་ནས་ཡིབ་ཕྱིན་པ།

ཕལ་པའི་སྐྱེ་པོ་ལྷན་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེ།

སྤྱི་མོའི་རྒྱས་ནས་ཁོ་པོས་ཤེས་པ་ལ་དུས། ”

ཞེས་གསུངས་པ་སྤྱང་འགག་ཅ་དེ་འབྱུང་སྐབས་སྐབས་ཆོས་ཉིད་དེ་...
ལས་དཔེ་ལ་སྐབས་མཁན་ཕལ་ཆེར་མ་བྱུང་བ་འབྱུང་། དམ་པ་དང་གི་
དངོས་སྒྲིབ་རྟོག་ཁང་བཅོད་ནས་དཔལ་འབར་མཆོག་དང་། བཟུངས་
མཐོང་རག་ར་སྐུ་སྐུ་མཆེད་གཅིན་མོ་དང་བཅས་ནས་སྐུ་རབ་དེ་...
གསན་མ་ཐག་སྒྲིགས་གཅིག་ནས་རྒྱུ་རྒྱ་མཉེས་པའི་གསལ་ཆས་དང་།
གཟིམ་ཆས་དཔར་པ། བཞེས་ཐ་མིག་རས་སྐགས་བཅོན་སྤང་པར་དབུ་ལ་
དངོས་ཀྱིས་བརྒྱུད་པ་དང་བཅས་རྟག་རྒྱ་འབྱུང་གཏོང་དཀར་བ་དང་།
སྒྲིགས་དཀྱིལ་ཞིག་ནས་བཅོན་ལས་སྒྲིལ་སྐབས་ཤིང་བཟུངས་སྒྲིབ་
བྲ་མ་རམ་པ་དང་། བཟུངས་སྒྲིབ་སྤྱང་ཁང་པ། རྒྱང་ཁང་པ། ཀ་ཤོད་

བ་ཅན་ལ་སྐྱབས་ཉིན་དང་སྐྱབས་དངོས་བརྒྱད་ཐབས་སྒྲིག་དང་ཐབས་ཀྱིས་
 ལྷ་བསྐྱེད་མཛད་འདུག་ཀྱང་། དེ་ན་ཐན་ཉིལ་འབྲུ་ཅམ་ཡང་ཐུང་མི་
 འདུག་པ་མ་ཟད། ལ་ལས་ནི་དེ་བས་ཐབས་རྒྱུ་པའི་རོ་ཆ་ཁྲིལ་མེད་ཀྱི་
 གདོང་རིས་མཛད་ཚུལ་རག་རས་བཅམས་པའི་དགོ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་
 སྐྱུས་ཞེས་པའི་ནང་འཁོད་འདུག་ཅང་། ཡི་གེ་མང་དོགས་ཀྱིས་འདིར་
 བ་སྒྲིག་། དེ་ལྟར་ཁོང་ལྟར་ཅེ་གཤམ་བཅོན་ཁང་ཆོག་བཅེགས་དེ་ཉིས་པའི་
 རྩོ་སྒྲག་ཁང་ཆུང་ཞིག་ཏུ་བཅོན་འདུག་བྱས་ཤིང་། དགའ་ཞིབ་ཆེད་
 བསྐྱོད་ཀྱིས་གཙུག་ལག་ཁང་སྒྲིག་ཏུ་བྲིད་ནས་ལྷ་བ་ལེན་པ་མོགས་བྱས་
 པ་མ་ཟད། ཉིས་ཉིགས་ར་སྒྲིད་མ་ཐུབ་པས་དགའ་གཤམ་ནས་དགའ་སྒྲོན་
 ཆེ་གོ་མོས་ཆ་འདྲི་བྱེད་དུ་གོས་པའི་དགའ་ཐབ་པར་བཞེན་ཏེ་ལྷག་ལྷ་བཅུ་
 ཅམ་ཞིག་གྱུར་སྐྱེ་སྐྱེས་ཉིད་མཛད་དེ་ཙམ་པར་ཐུག་པས། དེ་བ་མེར་
 དགའ་པོ་འཕྲོ་སྒྲོང་སྒྲོང་ཉིད་ཁང་ནས། “ཐོད་མེ་བྱི་བྱི་མ་ 1946
 ཉིད་ཆུ་བཅུ་དེ་ཅིག་པའི་ཆོས་སྐྱེས་ཏུ་ཉིན་དེ་བ་མེར་དགའ་པོ་འཕྲོ་སྒྲོང་”
 གནད་རྒྱུ་ཉི་སྒྲོང་ཁོ་པས། བཅོན་ཁང་ཏུ་གསང་ཐབས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིག་སྐྱེས་
 པའི་དགའ་འདུ་། ‘ཡིད་སྐྱེས་པའི་རྒྱས་འདི་འདྲར་ཡང་ཆོག་མཐི་
 སྐྱེས་པས་མ་བཟང་པ་པོ་མཛར་ཆེ། རྒྱལ་རབས་འདི་ལ་བར་ཆད་
 ཅིག་འབྱུང་སྐྱེས་པ་དང་པོ་ནས་སྒྲོ་ལ་ཡོད་ཀྱང་། བར་ཆད་འདི་ཅམ་ཆེས་
 ཐལ་བ་ལ་ཀླས། ཐོན་གྱུར་ཆེ་མི་ལས། སྒྲ་མའི་གདམས་རག་མི་ཐབ་ན།
 བཅུད་ཀྱི་བར་ཆད་ཅི་ལ་ཡོད་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལན་སྤྲོད། བཅོན་པོ་
 རྣམས་ལ་ཁོ་པའི་ལྷ་ཞིག་དང་། ལྷ་དེ་ཆོ་ལ་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡོད་ན་དེ་ཏུང་
 རྒྱལ་རབས་འདི་འབྲུབ་པའི་དེ་བ་ཅམ་ཡོད། དེ་མིན་ཁོ་པོ་ལ་ནི་སྒྲིབ་

མཁན་ལྟ་ཡང་མེད། ཁ་སང་ལྟ་བུ་ལེན་སྐབས་ཁོ་མོས་མོད་ལ་མེས་པ་རན་
 བྱས་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་རྩ་རྒྱལ་རབས་འདི་འདྲ་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པར། ཁོ་
 པ་ཚོས་ཆེན་ལ་སྒྲོ་བཏགས་ཏེ་རྒྱལ་རབས་འདི་འདྲ་ཞིག་གིས་མོད་ལ་ཕན་
 པ་འབྱུང་བ་དང་། མོས་མདའ་རབ་དགའ་ལ་འཆར་ཅན་གྱི་ཡིག་འབྲུལ་
 བྱས་པ་འདི་ཚབས་དང་ཆེ་ཞེས་ཡིགས་ཉེས་མོ་སྒྲོག་ནས་བཅན་པོས་ཏམ་
 པ་ཤོད་གྱི་འདུག་པས། རང་རེས་རྒྱལ་རབས་ཚམ་འཕྲོ་ཅན་འདི་ཅམ་
 ལུས་པ་བྱུང་ནའང་ད་ལན་གྱི་ཁོ་མོའི་ནག་ཉེས་ཆེ་ཆུང་ཅི་ཡིན་མོད་གྱི་……
 ཤེས་ལྡན་ཡོངས་ཀྱི་མཉུན་རྩ་མ་འོངས་པ་ན་ཐག་ཚད་པ་ཞིག་འོང་རེས་པ་
 ཡིན། དེ་རྩས་སྒྲིང་དེ་ལས་ཆེན་པ་དང་སྒྲོ་བུ་དེ་ལས་ཁེངས་པ་འོང་རྒྱ་
 མེད་ཅེས་འཁོད་པ་དང་། ཚམ་འཕྲོ་ཅན་གྱི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཆེན་མཚན་ས་
 ལྟ་འཁོད་རྒྱའི་ལྷགས་ཚམ་མོ་ལ་ཀ་གཅིག་སུ་དེ་ཡང་བཅོན་ཁང་ནས་ཅལ་
 པ་མ་ཟད་‘རྒྱལ་རབས་ཚམ་འཕྲོ་ཅན་དེ་རེ་ཞིག་རྒྱགས་སོ་’འཁོད་དཔྱད་
 ཞེས་བྱུང་གསལ་ལོ་”①ཞེས་འཁོད་པ་དང་། དེབ་དཀར་ཤིང་པར་རྩ་
 བསྐྱབ་གནང་སྟེ་“པར་བསྐྱབ་ཐད་མེ་མོ་ཕག་(ལྷི་མོ་ 1947)ལོ་ང་……
 རང་མདོ་མཉུན་རྩ་བསྐྱོད་དཔྱད་ཀྱི་སྟེ་སར་སྟོད་ཡོང་མ་བྱུང་བའི་རར་དེར།
 ཁོ་མོས་གཉེར་མངགས་བྱས་པ་བཞིན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆོས་ཀྱི་……
 སྐགས་པས་འགན་བཞེས་གནང་ནས་པར་རྩ་བསྐྱབ་”②ཞེས་གསལ་བ་……
 ལྟར་ཏྲ་ཁང་ནས་ཡོན་པདག་གནང་སྟེ་པར་བཞོ་མཛད་པ་ཡིན་ནོ།

མེ་ཕག་ལོའི་སྟེ་ལྷན་སྒྲོན་ལམ་ཆེ་མོ་འཛགས་ཉེའི་སྐབས་སྐར་ལམ་……

① (དགེ་ཆོས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་དག་པའི་སྐར་ལ་)

② (རྟོགས་བརྗོད་དག་པའི་སྐར་ལ་)

ལྷ་མོ་ཅེ་ཤག་གི་བཙན་པ་ཚར་མ་སྒྲོན་ལམ་རིང་ཞེས་དཔལ་སྤྲོད་བཙན་.....
 ཁང་ཏུ་སྡོད་ཤིས་པ་ལྷ་ར་མཁས་དཔལ་མཚོག་ཁུང་ཞེས་གྱི་བཙན་ཁང་ཏུ་
 བསྐུལ་ཞིང་། མདོར་ན་ཐུ་ཕྱི་གང་ལའང་ཁོང་གིས་ནག་ཉེས་འདི་བྱས་
 གསལ་བསྐྱགས་གང་ཡང་བྱ་རྒྱུ་མ་ཉིད་པ་ཤོགས་ལ་བཞེན་ཞེས་ཏུ་སྡོན་རྗེས་
 བཞུགས་པུལ་ཡང་བཙན་ཁང་སྤྲོད་གི་ཁང་རྒྱུད་ཞིག་ནང་བཞག་ཅིང་།
 དམ་བྱག་ཁུང་རྒྱུད་ཟད་སྟོད་ཏུ་སོང་བ་མ་ཟད། སྒྲོན་ལམ་གྲུ་རྗེས་
 བཙན་པ་བྱིངས་ལྷ་མོ་ཅེ་ཤག་ཏུ་རང་འཇགས་སྒྲེལ་སྐབས་ཁོང་ཞེས་ཏུ་སྐྱོ་
 མཐུད་བཞག་འདུག་པ་བཙན་པ་ལྷ་མོ་སྐྱུགས་པ་ཚོས་བདེ་ཏུ་བྱིན་པར་སྤང་།
 དེ་གར་ལོ་གཉིས་ཙམ་ཞིག་བཞུགས་མཐར་ཕྱི་ལོ་ 1949 ལོར་སྤང་.....
 ལོའི་དུམ་ཏུ་ས་ཙམ་ལ་འབྲས་སྤངས་སྒྲུ་འབྲས་ཁམས་ཚན་ནས་ཁག་ཐེག་
 བྱས་ཏེ་ལྷ་མོ་ཅེ་ཤག་ལས་ཁང་སྐྱོད་སྤྲོད་ཚུལ་མཐུན་ཏུ་རྒྱ་ཟེར་བའི་
 ལྷ་མོ་སྐྱུགས་གར་རྒྱ་ཞིག་ཁང་སྤངས་ནས་སྟོད་བཞུལ་བཏང་འདུག དེ་སྐབས་
 མི་ཚུན་གོས་རབ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་སར་བཞུགས་འདུག པས་ཁོང་གིས་བྲིས་བའི་
 ལྷ་མོ་སྐྱོ་ཐོབ་པཞེས་དེས་ཚས་ནམས་ནི་འབྲས་ཚོས་ནས་མི་ལ་རས་བ་
 རང་བྱིས་ཏུ་སྐྱེལ་བ་དང་མཚུངས། དཔེ་ཆའི་སྐམ་ནི་གར་སོང་སྤོ་
 འདུག” ཅེས་དང་། “བཙན་ཁང་ནས་བཞོན་པ་དང་མངལ་བས།
 རྒྱ་སྤོ་འཁོར་མ་སྒྲེལ། ལྷ་མོ་བཟང་རལ་རྣམས་དྲི་མ་ཅན། རྒྱ་ཤ་སྤོས་
 རིད་ཏུ་རྒྱུར་འདུག་པར་ཡུད་ཙམ་བརྒྱལ་བ་ལྷ་ཏུ་ས་ཅི་ཟེར་མེད་པ་ཞིག་.....
 ཡུད་”①ཞེས་གསལ་ཞིང་། སེར་བྱས་ཏར་གདོང་ཁམས་ཚན་མིན་ནས་
 ལྷ་མོ་པ་ཞིག་ནས་ཤ་གསར་སྤང་གི་མར་ཙམ་དེར་བཞུགས་ནས་ཁང་པ་ཞིག་

①(དག་ཚོས་ནམ་ཐར་དེབ་དོན་22)

ཕུལ་ཚུལ་ཡང་འཁོད་འདུག

ཁོང་བཙོན་ཏུ་བཞུགས་པར་། རང་གིས་སྤྱོད་པའི་རིང་པོར་གྱེ་ཤིང་གྱེ་
པའི་ཕྱི་རྒྱ་བཟང་པོ་ནམས་བཟུང་ཞིང་། དེ་ལ་མཐའ་དཔྱད་དང་
འཕེལ་ཆུས་གསར་གཏོད་ཡོང་ཐབས་བཅས་ཀྱི་ཆེད་ཏུ་སྒོ་གཏུམ་གྱི་སྒྲ་
རལ་དང་ཉེན་དོགས་ལ་མ་འཇོགས་པར་ཁུས་པ་གང་ཡོད་འདོན་གནང་
མཛད་པའི་མཐའ་འབྲས་སྤྱོད་པའི་དབང་འཛིན་པ་དེ་ཆོས་དག་གཉེན་
མོ་སྒྲིག་ནས་མཁས་པའི་དབང་པོ་དེ་ལ་མི་ཆོས་ལས་འདས་པའི་མནར་
གཙོད་དྲག་པོ་བཏང་ཆེན་ལྷགས་ཡིད་གཏིང་ནས་སྤྱད་པ་ནི། བྱིས་སྤྱོད་
ནང་མཛད་པའི་དེ་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་ལས།

“སྤྱོད་དོགས་ཁྲག་གིས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་ཆུས་སྤྱད་

འཛིགས་པའི་རྩ་རྒྱུ་པའི་ཆོད་ཆོད་ནང་།

གཅིག་ཏུ་སྤྱོད་པའི་འདོན་པའི་སྤྱོད་ཆུང་ལ།

ཤིས་རལ་ཅན་གྱིས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་ཏུ་དཔྱད་པ། ”

ཞེས་གསུངས་པ་ལས་མ་ཇོན་པར་ཁུས་ཤིང་། དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱོད་པ་མཐ་

ཞིང་ཡིད་ཡོངས་སྤྱོད་ཆད་པའི་ལྷག་ཏུ་དེ་ཞིག་གི་ལ་ཞ་པའི་སྤྱོད་པ་ཞེས་
རག་མཛོད་ནས་དྲན་ཤིང་ཐབས་དནང་རྒྱ་ཁོ་ན་ལས་ཐབས་གཞན་མ་

མཆིས་པར་བཞེན་གཏུང་སེམས་མཉམ་སྤྱོད་ལྷག་ཆོས་ཀྱང་སྤྱོད་པ་
འདོད་དང་བསྐྱེད་ཆེད་བཞེས་རག་ནར་མར་འདུལ་ཐབས་བྱས་པ་བཅས་
མོས་གཤིས་སྤྱོད་པ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད། མི་གཞན་གྱིས་སྤྱོད་པས།

ཁོང་“བཙོན་ཁང་ནས་ཐར་ཚུན་ཆད་སྤྱོད་ལས་ཐམས་ཅད་ལ་ཆ་འཛོགས་
གཏན་ནས་བྱེད་མི་ཤིས་པ་ཞིག་ཏུ་སྤྱོད། ཐར་ཏུ་འདུལ་མི་འདྲ་བུང་

ནའང་དགའ་དགའ་མི་བྱེད། མ་རག་ཆད་མེད་པུང་། བ་མི་ཁ་ཤིག་
 རས་འཐེན། དེའདྲེ་དངོས་ལ་བདག་སྒྲོད་མི་བྱེད་པ་ཞིག་བྱས་སོང་། ①”
 ཞེས་གསལ་ཞིང་། ཞལ་སྒྲོབ་རྩོད་ཁང་མཆོག་གི་སྐབས་དེར་ཆབ་མདོར་
 ཐེབས་དཀོས་བྱུང་ནས་པུའུགས་མེད་པ། 1951 ལོར་རྩ་སར་བྱིར་ཐེབས་
 འབྲལ་ཁོང་མཇལ་བའི་སྐོར་གསུངས་སྐབས་ཀྱང་། “དམ་པ་དེ་ཉིད་བཙོན་
 ཁང་ནང་པུའུགས་ཤིང་བཞེས་རག་བཞེས་མོ་མས་སྒྱུར་བྱེ་བྱིས་སྐབས་.....
 དཀོངས་རྒྱལ་དཀྱུག་ལྷན་རང་བཞིན་ཏུ་མ་དགས་པ་རྩ་བུའི་རྒྱང་ཚུལ་.....
 མཁོང་ཏུ་མཆེ་མོ་གྲུག་བྱིས་འདི་རྩ་བུའི་མཁས་པ་འཕྲོ་བཟུག་ཏུ་བཏང་.....
 ཁོང་ཞེས་ཤིན་ཏུ་མངས་པོ་བྱེད་ཀྱང་བྱ་བ་བས་མེད།” ② ཅས་གསུངས་
 འདུག་པ་མ་ཟད། ཁོང་ལ་དེ་རྩ་བུའི་གནོད་འཚེ་དང་པར་ཆད་བཟོ་
 མཁན་མི་ནང་གི་ཡེ་ཤོན་འདྲེ་དེ་ཆོར་མི་རིགས་ཁག་གི་རིག་གནས་ལས་.....
 རིགས་པ་ཆོས་ད་རྩ་བུ་མི་བཟོད་པའི་ཁོང་ཁོ་བྱེད་བྱིན་ཡོད།

དེ་རྩ་བུའི་བྱིན་རན་གྱི་འབྲལ་བུ་ལས་སྒྱུར་བཞི་མོག་ཚུལ་སྐོར་མི་.....
 ལྷན་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོས། “དེ་འདྲེ་ཞིག་ལ་ཅུང་སྒྲུ་ཁམས་མི་བདེ་བ་
 ཞིག་བྱུང་ནས་སྒྲོ་བྱ་མང་པོ་ཅན་ཞིག་མཛད་འདུག་པར། བ་མ་དང་མ་
 རག་པར་བྲགས་ནི་རེད་ཅུང་ཟད་ཅུང་ཅམ་མཛད་ན་ཞུས་པས་དེ་ཡང་མི་
 ཉན་བཞིན་ཏུ་རེ་རེ་བྱིས་རྒྱ་དཀོག་གི་སྒྲར་གཞི་བཞག་བྱུང་། འདི་
 སྐབས་པུའུགས་དགས་ར་སྐོར་རྩོད་སོ་ནམ་ལས་ཁྱུངས་ཀྱི་ལྷོང་རོས་.....
 ཚུགས་ཤིང་ནང་ཡོད། ལྷ་སྐྱོན་པ་ནས་སྐྱོན་གང་བྲག་དཀྱུག་སོང་ཡང་

① (དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་བྱ་ནས་ཐར་དེའ་དོས་23)

② (རྩ་བུ་མི་བཟོད་དག་ལྷན་)

མན་ཐོགས་མ་བྱུང་། ”① ཞེས་གསུངས་འདུག ཉིན་ཁང་གིས་མཛད་པའི་
 ཉོགས་བརྗོད་ནང་། “དེའི་རུས་པོ་དེ་འདི་བཙན་ཆུལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་
 འཆིང་ཐག ལས་རུས་གཏན་རུ་གྲོལ་ཏེ་མེས་ཆུལ་བྱིས་ཆང་ཆེན་པོའི་ནང་་་
 རྒྱ་བོད་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དམ་ཟབ་ཀྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆན་བཅུ་བདུན་
 ལ་མིང་ཉོགས་བཀོད་རྒྱུ་ཡིན་སྟབས་པོད་བཞུགས་ཀྱང་དབྱང་སྤྱོད་ཆ་བ་་་་
 གྲང་ཅིན་ལུ་བོད་རྒྱ་མོན་མེད་ཀྱིས་ལྷ་ས་ཁྲི་སྟོན་རྒྱ་བཞུགས་པར་གམ་
 བཅར་ལས་བྱེད་མི་སྣ་ཞིག་ཆེད་རྒྱ་མཛལ་འཕྲད་ལ་མེད་པའི་སྐོར་ང་ལ་་་
 གསུངས་དོན། ‘ངས་གྲང་དབྱང་སྤྱོད་ཆ་བ་ཀྱི་གམ་བཅར་ལས་བྱེད་པར།
 རྩེ་པ་གཞུང་གིས་ང་འདི་འདྲ་བའོ་དཔོན་དོན་གྲང་ཁན་ཏང་དམར་པོ་་་་
 རེད་ཟེར་བྱང་ཁྱས་པ་ཡིན་’གསུངས། གྲང་དབྱང་སྤྱོད་ཆ་བ་གྲང་ཅིན་ལུས་
 མཉམ་རྒྱ་བྲིད་མེད་ཀྱི་སྟན་པ་མཁས་པ་ཞིག་གིས་སྤྱོད་ཁམས་ལ་བརྟག་་་་
 དབྱེད་གྲང་བྱས་ཏེ་ད་ནི་སྤྱོད་འཆོ་དཀའ་བར་གྲང་ཅིས་ཁྱས་འདུག མཐར་
 ལུགས་ཡོས་(སྤྱི་ལོ་ 1951) ཉིན་ལྷ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་བཅུ་བཞིའི་དཔོན་་་
 རྒྱ་སའི་ཆུ་ཆོད་བཞི་པ་ཅམ་ལ་ལྷ་སར་སྤྱོད་གཤེགས་ཤིང་། དེ་སྐབས་
 དགྲང་གྲངས་བཞི་བཅུ་ཞེ་དགྲར་མེད་ཡོད། ཁོང་སྤྱོད་གཤེགས་ཁར་གོ་
 འཛོ་ལྷ་ཆུང་ཨ་པོ་ལགས་སོགས་ང་ཆོ་རེ་ལྷང་སྤྱོད་འགམ་ན་ཡོད། རྩེ་པ་
 གཞུང་ནས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱིས་མྱིར་སྤྱོད་ཁྱས་པའི་གསུང་ཆོམ་ལྷག་འཕྲོ་ལྷག་
 རྒྱ་ཡོད་པ་ནམས་ལ་གཟིགས་ཏེ་ཞལ་ཆེམས་སྟ། ‘ངའི་མ་གཞིས་འདི་

① (དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་ནམ་ཐར་དེབ་དོན་26)

བྱེད་ཀྱིས་ཉེ་དཔྱོད་ཞེས་”①གསུངས་ནས་སྤྱགས་པེ་བཙལ་གནང་ལྟར་
 སྤྱ་ཞབས་རྟོར་ཁང་མཚོག་ནས་འཕྲོ་ལུས་ཀྱི་གསུང་ཚོམ་སྤྱག་བརྟན་མ་.....
 རྣམས་སྤྱགས་ཉེ་གནང་འདུག་ཅུང་། “རིག་གནས་གསར་བརྗེ་”ཟེར་
 བའི་རྒྱུད་རྒྱབས་ནས་པོ་དེ་ལངས་སྐབས་ཐོར་གྱུར་ཏུ་མོར་བ་རྗེས་སྤྱ་གྱུང་
 སོ་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གི་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཚམ་ནས་མཁས་དབང་
 གང་དེའི་གསུང་ཚོམ་དེ་སྤྱ་དཔེ་བསྐྱས་མཛད་པ་རྣམས་གཡེལ་པོ་རྒྱག་.....
 ཚོལ་གནང་བ་སོགས་སྤྱ་ཞབས་རྟོར་ཁང་མཚོག་ནས་པོ་མང་རིང་འཐབ་....
 འཚོལ་མཛད་པར་བརྟེན་མ་དཔེ་བསྐྱས་མ་ཁག་མི་ཁྱུང་བ་ཞིག་སྤྱར་ཡང་....
 རྒྱག་སོན་གྱུར་བ་རྣམས་ཐོད་རྒྱུད་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་ནས་རྒྱགས་....
 བར་ཐོག་དེའི་དཔྱུག་ཏུ་བྱས་ནས་དཔེ་རྒྱན་གནང་བ་བཙལ་མཁས་དབང་...
 མཚོག་དེའི་གསུང་ཚོམ་རྣམས་ལུས་རྣམས་རྒྱུར་རྒྱུ་བ་མཛད་སྤྱབ་པ་འདི་ནི་....
 ཐོད་ཀྱི་ཤིས་རིག་ལ་རྒྱན་པའི་རྒྱག་རྗེས་སྤྱལ་ཏུ་གྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། མཁས་
 དབང་གང་གི་སྤྱགས་པེ་རྒྱུད་ཚོས་སྤྱ་མ་གྱུར་བ་ཞིག་གྱུར་གྱུར་བ་ལགས་སོ།

མཁས་དབང་དག་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་ཚོམ་ཆ་ཆར་འདི་.....
 ཅུམ་ཡོད་ཅེས་སྤྱགས་གྱུར་རྒྱུ་དཔྱེད་ཐབས་བྲལ་ཅུང་། ད་ཕན་དཔེ་རོ་བཞུགས་
 མིན་ལ་མ་རྣམས་པར་ཆོད་མཐོང་ཐོས་ཀྱི་ལུས་ཏུ་གྱུར་པའི་དཔེ་ཐོ་ཅུམ་.....
 བཞོད་པར། «སྤྱ་རྣམས་པའི་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་བཞག»དེའི་ཆེ་བ་གཅིག
 «ཤིན་ཏུ་སྤྱ་པའི་རིག་ལམ་རོ་མཚར་ཅན་»ཤིག་གྲངས་བརྒྱ་དང་ལྷ་བརྒྱ་
 ཅན། «སྤྱ་རྣམས་པའི་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་བཞག་གྲུག་པ་» «སྤྱ་རྣམས་པ་
 བར་ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་པའི་གནད་གསལ་བར་བརྟན་པ་»«རྣམས་ནས་...
 རྟོར་གྱིར་བར་གྱི་ལམ་ཡིག་»«ཡིན་པའི་གནས་ཡིག་»སྤྱི་མ་ 1937 མ་

① (རྣམས་པརྟོན་དག་ལྟར་)

ལ་ར་ཏ་ལིར་བཞུགས་ཏུ་ས་ལྷགས་ཚེ་མཛད་པའི་«ཟུ་གར་གནས་ཡིག»
 ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1945 ལོར་ལྷགས་ཚེ་མཛད་པའི་«ཟུ་གར་གྱི་བྲནས་ཆེན»
 ཁག་ལ་བསྟོན་པའི་ལམ་ཡིག་ཟུ་གར་པ་»«འཛམ་གླིང་ཟུ་གར་བཤད་»«འཛམ་
 གླིང་གིས་བྱ་ཉོས་པའི་དེབ་»ཟུ་གར་གྱི་མཆན་ཉིད། ལུས་ལུགས་བཟའ་
 བཏུང་ཆས་ཤོས། ལུས་སྒྲོངས། མ་བུར། རྩ་རིང་སོགས་ཀྱི་འདྲ་
 རིས་བཟུ་དང་ཉི་ཤུ་ཙམ་ཟུ་མཆན་འགྲེལ་བཤད་ཅན་དང་། སྒན་དང་
 ཟས་རིགས་ཀྱི་རོ་ཉི་ཤུ་བཅས་གསལ་བའི་དེབ་ཆེ་བ་དེ་ཅིག 1938 ལོར་
 སྟོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་བཅོམ་བཟུག་ཏུ་མཛད་པའི་«འདྲོད་པའི་བསྟན་བཅས་»
 «ཉི་མ་ལ་ཡའི་བསྟན་བཅས་»(ལེང་གེ་ལི་སྐྱོར་)«ཟུ་ལ་རབས་དེབ་ཐེར་...
 དཀར་པོ་»(ཚམ་འཕྲོ་ཅན་)«ཟུ་ལ་ཁམས་རིག་པས་བསྐྱར་བའི་གཏམ་...
 ཟུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ་»«སྤྱི་ལོ་ལྷན་གྱིས་»«དབུ་ཚད་ཀྱི་དཀར་པོ་.....
 གནད་»«འདུ་ཁྱེད་མཐའ་དབུད་» «བདག་མེད་རིས་པ་ཞེས་བྱ་བ་»
 «རང་བཞིན་ངེས་པ་»«གཏམ་གྱི་ཆོགས་ཉིན་མཆན་བཏུན་པ་»«ལེགས་
 ཟུར་བར་མཛོད་»«ལུས་ཏུ་གས་ཀྱི་སྐྱོར་ཐོར་བྱ་»«སྟན་དངགས་ཀྱི་.....
 དཀར་གནད་ཐོར་བྱ་»«ལྟ་ས་དང་། ཞོལ། བསམ་ཡས་སོགས་ཀྱི་
 རྩ་རིང་རོ་བཟུས་ཉིད་ཀྱིས་མཆན་འཛོད་མཛད་པ་»གཞན་ཡང་«ནོར་བུ་
 ཀེ་ཏ་ཀའི་སྐྱོར་»དང་། «ཆུ་ཤིང་གི་སྐྱོར་» «མེ་རྟོག་ཅམ་པ་ཀའི་སྐྱོར་»
 «ལུ་རུམ་མ་རའི་མེ་རྟོག་གི་སྐྱོར་»«གངས་རིའི་སྐྱོར་»«ཞང་དགའ་.....
 བའི་སྒོ་གྲས་ལ་རི་ལན་»«རུ་ལ་རུང་ལ་དབུད་པའི་སྐྱོར་»སོགས་དབུད་...
 ཚེ་མ་བུར་གསུམ་མང་པོ། དེ་མིན་«མད་སྐད་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་»གཉིས་པ་

རྒྱུ་མ་པ། «ལྷོ་མ་གཡང་འཛམས་ལ་དཀར་པའི་བསྐབ་བྱ»
 «ཀ་ཡི་ཀ་ཏ་ནས་གནང་པའི་མཁུར་མ» «བཙུན་ཁང་ནས་གནང་པའི་
 གཞུང་མཁུར་» «སྒྲོན་ལའི་ཡུལ་རྩ་མཛད་པའི་གཞུང་མཁུར་» སྐགས་.....
 ཡུགས་ཐུང་གི་བསྐབ་བྱ་དང་ཞལ་གདམས་རྩ་མ། «ཐང་བུང་ལ་བསྐབ་
 པའི་ཀ་ཚྭ་» དང་། «པལ་སྐད་ཀ་ཚྭ་» «ཨ་མཚོ་དུ་རང་རྩལ་»
 «སྒྲ་བྱ་མཐར་ཐུན་ལ་གནང་པའི་ཀ་ཚྭ་» སྐགས་ཀ་ཡིའི་ཐུང་ཐུག་གིས་
 མཚོན་ཆཔ་ཤོག་གི་རིམ་པ་ཏ་ཅང་མང་པོ། ཉིད་ཀྱི་གཞུང་ཚྭ་ལ་བསྐྱེས་
 ཉུང་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཐུན་ཀ་ཅན་«དབུ་མའི་ནམ་བཤད་ཐུ་ཐུབ་དཔོངས་.....
 ཐུན་» «ཐར་ན་མེད་པའི་སྒྲོ་སྒྲེད་» བྱ་བ་ལ་སྐགས་པ་དེ་ཐུའི་ཀ་ཐུག་.....
 པོད་ཡིག་གསར་འཁུར་མེ་མོང་ཐོག་ཚྭ་ཐུང་རྩ་མ་འགོད་ཐེལ་གནང་.....
 ཐུང་འདུག་པ་བཅས་དེ་དེ་ནས་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ཡང་ཞིང་། ད་ཀྱང་ང་
 ཚོས་མཛོང་བ་ཉུང་བཞག་དཔེ་མིང་ཅམ་ཡང་སྒྲ་འཛིན་ཀྱི་བྱ་གར་མ་ཚུད་
 པའི་གཞུང་ཚྭ་རི་སྒྲེད་ཅིག་ཡོད་དེས་པས་རང་ཅག་ཆར་མས་འཆོལ་ཞིབ་
 ཐུར་སྒྲོབ་བྱ་ཐུ་ནི་ཅི་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བར་མཛོང་། གང་ལགས་ཤེ་ན།
 དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཚྭ་ཡིན་ཐུན་ཆ་ཆར་བ་སྒྲོམ་ཅི་མ་ན་ཤོ་མ་ཀ་...
 དེ་ཐུང་ལའང་རང་དའི་སྒྲོ་སྒྲོ་འབྱེད་པའི་རྩམ་པ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་...
 ཞིག་ཡོད། འདིར་དཔེ་མཚོན་ཅམ་ཞིག་དྲངས་ན།

“ཐམས་ཅད་ཁོང་རྩ་སྒྲེད་པ་ཐབ་མོར་སྒྲོམས།

ཀུན་ལ་དོགས་པ་ཐ་བ་ཀྱང་པོར་བྱེད།

སྒྲིང་པ་ཐམས་ཅད་ཉ་མི་སྒྲལ་རྩ་བསྐྱགས།

གསར་པ་ཐམས་ཅད་བརྩད་ཀྱི་འབྲལ་རྩ་ལེགས།

ང་མཚར་པལ་ཆེར་བན་ལྟ་ཉིད་ཏུ་སྒྲིམ།

ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ས་ཁི་རྩོད་པེ་སྒྲིམ།

འདི་ནི་ད་ལྟའི་བར་ཏུ་རང་དེའི་སྒྲིམ། ”

ཞེས་པ་ད་ཉིད་པའི་སྤྱི་ཆོག་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལ་སྒྲིགས་བཟླ་མས་ཤེས་པ་...
དང་། དེ་བཞིན་རང་ཅག་པོ་དེ་གི་བཅན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ས་ཁི་འཆད་པའི་
སྐབས་ལྟ་ཡང་།

“འདི་ནི་རང་བྱུང་བདེན་པའི་ཟླ་བ་ཉི།

སྒྲིབ་མེད་ཏུང་གི་ཁ་དོག་གསལ་བ་ལ།

སྒྲིགས་ལྷུང་ལར་རྒྱའི་རྩ་བ་དེར་བ་ཡི།

མི་ལྷན་དེ་པོར་གཞུགས་དེ་ཅི་ལ་གྱི། ”

ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ར་ཆོས་པོ་དེ་གི་སྤྱི་ཆོག་དང་པོ་རྒྱལ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་
བྱེད་སྐབས་སྒྲག་ཅམ་གྱི་ཁོད་ཏུ་སྒྲིག་སྒྲིབ་གཏད་པ་ལྟར་སྒྲི་སྒྱེད་ཉིད་བྱུང་
པ་ལྟ་བུ་ཡིན།

གཞན་ཡང་མཁས་དཔལ་དེས་ལེགས་སྒྱུར་སོགས་ལས་པོ་དེ་ཡིག་ཏུ་....

བསྐྱར་གནང་མཛད་པའི་བཀའ་དང་བརྟན་བཅོས་ལ་མཚན་བཤད་།

«ནག་པོ་སྤྱད་པས་མཛད་པའི་ཨེ་མི་གྱི་རྣམ་བཤད་དེ་མ་ཅན་»དང་།

«ཆོས་ཀྱི་ཆོག་སྤྱི་བཅད་པ་»«ར་ལྟ་ཡ་ཉི་རྩོགས་བརྗོད་»«བྱ་ལེན་

མ་མཛོན་པར་ཤེས་པའི་རྣམ་ཤར་»«དཔལ་ནག་པོའི་སྤྱི་དང་པའི་རྣལ་...

འཁྱར་»ཞེས་བྱ་བ་ལེའུ་བཅུ་ཤེས་པ། «ལེགས་ལྷན་ནག་པོའི་སྤྱི་»

«ལས་ཀྱི་རྣལ་འཁྱར་»«དམ་ཆོག་སྒྲིམ་མའི་རྣམ་»«ལ་སོགས་པ་གསར་...

ཏུ་བསྐྱར་ཅིང་གཏན་ལ་ཐབ་པར་མཛད་པ་ནི་ཉིད་ཀྱི་གསུངས་ལས།

“མི་ལོ་བརྒྱད་བརྒྱའི་ཡུན་ལ་རྒྱ་གར་ཏུ།

མ་སྤེལ་ས་ཕྱི་དལ་ཅན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ།

ལེགས་སྦྱར་བརྒྱུ་བཅོས་དངོས་སུ་སྒྲིག་པ་ཞིག

ད་ལྟ་མ་གཏོག་ཅི་ཅིས་སོ་སོ། ”

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དེ་དག་ནི་རྒྱ་ས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལོ་དུ་མི་རྒྱ་ས་ཕྱི་……
སྤེལ་ས་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། ད་རུང་ཁོང་གིས་《སྒྱུ་ད་འབྲུག་ཆེན་མོ་》
ཆ་ཚང་ཡང་ལོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་རིའི་ཡི་གེར་བསྒྱུར་གནང་མཁོད་ཡོད་……
དོ།

དེ་ལྟར་ཉི་རབས་སུ་ཕྱིན་པའི་དེས་པ་དོན་གྱི་པ་རྩི་ཏུ་ཆེན་པོ་དག……
འབྲུག་ཆོས་འཕེལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རགས་བསྟུས་འདི་ནི། རྟོགས་བརྒྱུད་དག་
པའི་རྣམ་པ་ལ་གཞི་བཅོལ་ཏེ། དག་འབྲུག་ཆོས་འཕེལ་གྱི་ནམ་ཐར་མདོར་
བསྟུས་དང་། ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུས་སོགས་ནས་ཁྱེད་ཁྱོད་ལྟར་ཟད་
བཅས་ལྟར་སྒྲིག་པ་ལགས་སོ།

ས་བཅད་བརྒྱད་པ། མཆུག་བྱང་དང་།

དབྱུང་གཞིའི་སྐོར།

མཆུག་བྱང་།

འདིར་ཐོད་ཀྱི་གདོད་མའི་ལོ་རྒྱུས་མཚན་ཅན་ནས་འཛོམས་ཐུགས་ཏེ་
ཐོད་ཞི་བས་བཅིངས་འཁོལ་ཚོལ་བའི་བར་ཀྱི་གལ་ཆེའི་རྣམ་རལས་ས་སའི་
ནང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་རགས་པ་ཅན་ནས་ས་ཁུང་བརྒྱད་རིམ་ཡོད་པའི་སྐོར་
ནས་ཚོགས་མའི་སྒྲིག་ཚུལ་ཅི་ཕྱབ་དང་རྣམ་ཤིག་བྱས་ཁུལ་ཡིན། སྤྱིར་ན་
བདག་ཅག་སྒྲིག་ཚུལ་པ་རྒྱང་ལ་འདི་ལྟ་བུའི་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་ཟབ་ཅིང་།
རྣམ་འཛིངས་ཏེ་ཅང་ཆེ་བའི་བཅམ་བྱ་འབྲི་བའི་སྒྲོལ་པ་དང་ཆ་རྒྱུན་ཅས་
སྤེལ་བྱི་བྱ་ལྟར་དཔེན་ཡང་། གཙོ་བོ་རྒྱངས་ཏེ་ལུང་དང་མི་དམངས་མིང་
གཞུང་གི་འཛུངས་ཆེའི་ཐུགས་འཁུར་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་ཏེ་
ལུང་ཀྱི་ཐད་གའི་འཛོམས་ཁྲིད་དང་སྒྲོལ་སྒྲོན་འོག འབྲེལ་ཡོད་ཐེ་ཚན་དང་
མཁས་པ་མང་པོའི་རོགས་རམ་རྒྱུ་རྒྱུར་གནང་བ་བཅས་ལ་འདྲིམ་ནས།
ཐོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རགས་རིམ་ཅན་འཛོམས་པའི་ཚོགས་མའི་དཔེ་དེབ་རྣམས་
བར་གསུམ་འདི་འདྲོན་སྤེལ་བྱ་བྱེད་ཅན་ལྟར་། ལྷག་པར་བདག་ཅག་
ལ་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་སྤྱི་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དབྱུང་གཞིའི་རྒྱ་
ཆ་གལ་ཆེ་བ་མང་པོ་ཞིག་ལ་འཛོམས་པར་བརྟེན། ཚོགས་མའི་རྒྱང་
བསྐྱེད་པ་གཏམ་བཤད་ཀྱི་བརྗོད་གཞི་ལྷགས་ཚུལ་མཛད་པ་པོ་རང་རྒྱུང་.....
རྒྱངས་མིང་ཡོས་ཀྱི་བྱུང་ཆེ་སྤྱི་གཞོན་མཁས་དབང་ལུན་ཚོགས་ཆེ་རིང་.....

ལགས་མཆོག་ལ། སྐར་ཡང་སྟོན་འཕྲི་དག་བཅས་གང་དགོས་དང་འབྲེལ
 བསྐྱར་ཚུལ་ཡོང་བ་ཞེས་སྐབས་བསྐྱལ་བྱས་པར་ནམ་མའ་མཛད་བརྒྱའི་...
 གཞིང་དཔར་ལ་ཤོད་གསལ་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐབས་ནས་ཐོད་
 ཞི་བའི་བཅིངས་བསྐྱལ་བར་གྱི་ལེ་ཆ་ན་བཅུ་བཞི་ཆ་ཆང་སྐྱ་རལ་འཛུགས་
 མེད་གྱི་ཚུལ་འབྲི་རོགས་རམ་གནང་བྱུང་བ་བཅས་ལ་འདྲི་ཆེད་ཏུ་བཀའ
 དྲིན་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན།

གཞན་ཡང་སྐ་ལོ་གཡུ་ཕྱིར་སྟོད་ཆ་འབྲེལ་སྐལ་བྱས་པའི་རྒྱེས་སྐྱ་...
 འབྲེལ་ཡོད་མཁས་དང་དང་། སྐྱག་པ་པོ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གིས་བདག་
 ཅག་ལ་བསྐྱལ་མ་མཛད་ཆེད་ལེགས་སྤོའི་དབུགས་དབྱུངས་དང་འབྲེལ་ཆད་
 གཞི་མི་འདྲ་བའི་ཤ་དེངས་འཛག་མཛད་པ་མ་ཟད། ཉུག་པར་བྱལ་ཁབ་
 རིམ་པའི་ཆེད་མཁས་དག་ཀྱང་ཆེ་མོ་ཏུ་དཀར་སྒྲོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་.....
 མཆོག་ནས་ཀྱང་གཡུ་ཕྱིར་སྟོད་ཆ་ཚུལ་འབྲིའི་སྐར་དེང་འཛག་གང་.....
 ལེགས་དྲན་བ་དང་ཆབས་ཅིག་བཞུན་པ་གྱི་དར་གྱི་ལོ་ཆེགས་ཐད་གལ་...
 ཆའི་དགོངས་འཆར་ཡང་རྒྱག་རྒྱལ་གནང་བྱུང་བར་སྟིང་ཐག་པ་ནས་བྱུང་...
 རྩེ་ཆེ་བྱ་བ་དང་། འབྱུང་འབྱུང་བཞུན་པ་གྱི་དར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་
 ལ་སྟན་སྟངས་མཁས་དང་ཏུ་དཀར་མཆོག་གི་གལ་ཆའི་དགོངས་འཆར་...
 གྱི་སྟིང་པོ་ཡང་འདྲིའི་གཤམ་ཉུན་འདེབས་གྱི་རྩལ་ཏུ་བཀོད་ཡོད། ད་ཏུང་
 དེ་འདྲའི་གནད་དོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་ཤར་མ་ཆག་པ་དང་།
 ཏུས་མཚུངས་སྒྲིག་ཚུལ་བྱ་བྱེད་དང་དཀར་ཆག་འཛོད་སྐྱེད་སྟངས་སྟགས་.....
 ལའང་སྐབས་འགར་དགོས་གལ་ཆེ་བ་ཁ་གས་མདོར་བསྐྱེད་དུགས་པ་དང་།
 ལ་ལར་ཉེན་བཤད་མང་དུགས་པ་སྟགས་གྱི་སྟོན་ཆའང་བྱུང་ཡོད། གཞན་

ཡང་དུས་རབས་སེ་སེ་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་འགྲིལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་
 མཆོག་པའི་གཡ་ཆེའི་དོན་གནད་འགའ་ཞིག་ཐད་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་ཙམ་
 བས་མ་འདྲིམས་པས་གསལ་པོ་འགོད་མ་ཐུབ་པ་སོགས་མདོར་ན་གཙོ་བོ་
 བདག་ཅག་ཚུལ་པ་པའི་ཚོས་པ་དང་ཤེས་ཚད་དཔལ་པ་ལས་ཐུང་བའི་རྒྱ་
 བ་ལོར་འཁྲལ་ཅི་རིགས་པ་ཞིག་གཡོལ་ཐབས་མེད་པར་འབྱུང་མིད་པ་དེ་
 དག་ལ་གཞུ་བོར་གནས་པའི་ལོ་རྒྱུས་མཁས་དབང་དང་། རྒྱ་ཆེའི་གཞིགས་
 པ་པོ་ནམས་ནས་ཆད་མཐུད་ཡོ་བསྟར་གི་སྒོ་བ་སྟོན་ཡོང་བ་ལྟ་རྒྱ་ཡིན།

དེ་མིན་ཆབ་མིད་བསམ་སྒྲིའི་རྩྭ་གས་ལྷུངས་ཀྱི་ཀུན་སྒྲོང་གཞན་ཞིག་...
 བཟུང་སྟེ་བདེན་པ་མེད་བཞིན་ཏུ་རྟོག་གེའི་ཐུན་ཀ་འཆོལ་མཁན་ཡང་ཡོང་
 མིད་མོད་དེ་རིགས་ལ་ནི། མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་མཆོག་
 བས་ཉམས་སྦྱང་རྩྭ་གས་པ་སྒྲིམས་ཀྱི་ནང་བའི་གསུང་།

རྒྱ་མཆོན་མེད་པར་བརྟེན་ན་ཡིད་ཆེས་ཤིང་།
 རྒྱ་མཆོན་བཅའ་ཉི་ལྷན་ན་བརྟན་བྱེད་པའི།
 རྒྱ་བོ་སྒྲོངས་པའི་སེམས་ཀྱི་གཤིས་ལྷགས་འདི།
 ཚད་མའི་འཇུག་པ་ཀུན་ལས་འདས་པ་ལགས། ”

ཞེས་པ་འདི་ཉིད་ལན་ཏུ་བྱིན་ནས་ནམ་དཔྱད་དང་ལྡན་པ་ནམས་ཀྱི་དཔྱད་
 ཐུང་འོས་པ་ལས། མང་ཏུ་སྒྲུ་བ་ནི་རང་གཞན་གྱི་ཏུས་ཚད་ཆུད་འཛེལ་
 བའི་རྒྱ་ལས་མ་འདས་སོ།

བདག་ཅག་གི་རེ་བའི་སྒྲིང་པོ་ནི་སྤྱད་རང་ཅག་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་
 རིམ་བཞིན་ཆ་ཆེ་ཆང་དང་། ཡང་གང་དག བཟུད་རིམ་ཚར་ཏུ་ཆེ་

དང་། དེ་བས་དོན་དངོས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་གསར་ཚཱ་ཡོང་བའི་སྒྲ་
 མོན་ཏུ་འགྱུར་བ་ཞིག་དང་། མིག་སྤར་བོད་རིགས་གཙུག་པོར་གྱུར་བའི་
 རང་སྤྱོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་ལས་བཟོ་དང་མང་ཚོགས་ནམས་ཀྱིས་བོད་
 ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱང་ཡོ་རྒྱས་རགས་རིམ་ཙམ་ཞིག་མཁྱེན་རྟོགས་གནང་གྱུར་དཔེ་...
 དེ་བཙང་པོ་འཆོལ་གཟིགས་མ་དགོས་པ་སྒྲ་བས་བདེ་ཡོང་བ་དང་། ཡོ་
 རྒྱས་ཀྱི་དོན་དངོས་རྟོགས་པ་བརྒྱད་རྒྱལ་གཅིས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་བསམ་པ་...
 མོང་མཚོར་འགྱུར་བ། ཡིན་མིན་གྱི་དབྱེ་བ་གསལ་པོར་འབྱེད་བྱུང་པ་མ་
 ཟད། སྤར་གྱི་ཡོ་རྒྱས་དང་ད་ལྟའི་བདེ་སྦྱིད་བཟུར་ནས་མ་འོངས་པར་
 དེ་བས་མཛེས་ལྷག་ལྷན་ལ་དཔལ་ཡོན་འབྲུམ་སྤག་འབར་བའི་བོད་སྤྱོད་སྒྲ་
 གསར་པ་ཞིག་འཆུགས་སྐྱོན་བྱེད་པའི་ཆེད་འབད་པ་ལྷུ་བ་བརྒྱར་འཁེལ་...
 བའི་འགྲུལ་ལྷགས་སྤྱོད་ཀྱི་རང་སྤྱོད་འདུན་ཁྲུ་བ་ལགས་སོ། རྒྱག་ཚཱ་
 པས། ཟ࿳་མ་ 1991 སྤའི་ཟ࿳་ 1 ཚེས་ 5 ལ།

བོད་ཁྱིམ་རྒྱལ་གཙུག་ལྷན་ཁྲིམ་ཚམ་བྱེད་སྐབས་

དབུད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཀྱི་དཀར་ཆག

དཔེ་མིང་	ཚམ་པ་སྟོ	བཅའ་ཁྲིམ་གྱི་ལུགས་
1. རྒྱལ་རབས་དེའི་ ཐེངས་དཀར་སྟོ	དགེ་འདུན་ཚམ་འཕེལ་	ཁྱིམ་ 1946 རབ་ བྱུང་ 16 མེ་ཁྱིམ་
2. ཚམ་འབྱུང་མཁས་ པའི་དགའ་ལྷན་	དཔའ་པོ་གཙུག་ལག་ ཐེངས་བཅུ་	1545 རབ་བྱུང་ 9 ཤིང་རྒྱལ་སྟོ
3. དུན་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཐོན་ པའི་བོད་ཁྱིམ་ རྒྱལ་ཡིག་རྒྱུ་	-	རྒྱལ་རབས་བཅུ་པ་ ནས་དབུ་པ་བར་
4. ཚམ་འབྱུང་མེ་རྒྱུ་ རྒྱུ་པོ་རྒྱུ་རྒྱུ་ བཅུ་	ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་ ཐེངས་	རྒྱལ་རབས་བཅུ་ གཉིས་པ་
5. རྒྱལ་རབས་	ས་རྒྱུ་གཤམ་པ་རྒྱལ་ མཆན་	རྒྱལ་རབས་བཅུ་ གཤམ་པ་
6. རྒྱལ་ཁྱིམ་ཁྱིམ་ པའི་རྒྱལ་ཁྱིམ་	རྒྱལ་ཁྱིམ་རྒྱལ་ཁྱིམ་ པའི་ཁྱིམ་ སྟོ་ཁྱིམ་ རྒྱལ་རྒྱལ་མཆན་	རྒྱལ་རབས་བཅུ་ གཉིས་པ་ རྒྱལ་རབས་བཅུ་བཞི་ པ་

7. འཕེལ་གཏམ་ ལུང་གི་སྒྲིང་པོ།	སྒྲན་རི་སྒྲོལ་བྱུང་ བརྟན་འཛིན་ནམ་དག།	རུས་རབས་ 20སྒྲན་ཆ།
8. རྩེ་འབངས་ནམས་ ཁྱི་རིགས་རུས་ གསལ་བའི་སྒྲན་མེ།	ལྷ་བཅུན་ངག་ དབང་ལུན་ཆོགས།	1608 རབ་བྱུང་ 10 ལ་ཟླ་ལ།
9. སྒྲན་ཁྱི་གཏམ་ མེ་རྟོག་ཕྱིང་བ།	ནིལ་པ་སྒྲི་རྟ།	རུས་རབས་བཅུ་ གསུམ་པ།
10. རྒྱལ་པོའི་ བཀའ་ཐེམས།	ཨ་རྟི་གས་གཉིར་ ནས་བཞེས་པར་བྲགས།	རུས་རབས་བཅུ་ གཅིག་པ།
11. མ་རྩི་བཀའ་ འབུམ།	བྱལ་ཐོབ་དངོས་བྱལ་ སོགས་ཁྱིས་གཉིར་ ནས་བཞེས་པ།	རུས་རབས་བཅུ་ གཉིས་པ།
12. རྒྱའི་ཐང་དེབ་ གསར་རྒྱུང་།	ཡང་ཡའོ་ཨོན་དང་ མེལ་ལྷས་སོགས། ལུང་དབྱང་ནིལ་དང་ ལུང་ཆིས་སོགས།	941 ལྷགས་ལྷང་ལ། 1060 ལྷགས་ཁྱི་ལ།
13. མཁས་པ་ལྷེལའི་ རྒྱ་པོད་ཁྱི་ཆོས་ འབྱུང་རྒྱས་པ།	མཁས་པ་ལྷེལ།	རུས་རབས་བཅུ་ གཉིས་པ།
14. ཡམ་ལུ་ལྷ་སྒྲང་གི་ དཀར་ཆག་ འཕྲིང་པ།		

14. རྒྱལ་རབས་ དབྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་ མོའི་རྒྱ་དབུངས།	རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་ལུ་པ་ཆེན་ པོ།	1643 རབ་བྱུང་ 11 ཆུ་ལྷག
15. རྒྱལ་རབས་ གསལ་པའི་མེ་ ལོང་།	ས་སྐྱ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་ མཆན། དཀོན་གཉེན་ དཔོན་ལེགས་པའི་ཤེས་ རབ།	1328 རབ་བྱུང་ 6 ན་ འབྲུག 1388 རབ་བྱུང་ 7 ས་འབྲུག
16. བོད་ཀྱི་གནའ་ རབས་ཡིག་ཆ་ གཅིག་བསྟུས།	ཚུགས་སྒྲིག	བྱུང་རབས་ 7—9
17. ཆོས་འབྱུང་ བསྟན་པའི་རྒྱལ་ མཆན།	ཞེའུ་རྩ་སྟུགས།	བྱུང་རབས་བརྒྱ་གསུམ་ པ།
18. ཡར་ལུང་རྩ་བའི་ ཆོས་འབྱུང་།	ཡར་ལུང་རྩ་བའི་བླ་ཀྱ་ རིན་ཆེན།	1436 རབ་བྱུང་ 7 མེ་འབྲུག
19. རྒྱལ་རབས་ འབྲུལ་ཀྱི་ལྷ་མིག	པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་ གསལ་པ།	1538 རབ་བྱུང་ 9 ས་ཁྱི།
20. རྒྱ་བོད་ཡིག་ ཆར་མཁས་པ་ དགའ་བྱེད།	ཉལ་ཆར་པ་དཔལ་ འབྱོར་རྒྱ་མཆོ།	1434 རབ་བྱུང་ 7 ཤིང་ཉལ

21. ཚལ་པའི་དེབ་དམར།	ཚལ་པ་ཀུན་ དགའ་རྣེ་རྒྱུ།	1346 རབ་ བྱུང་ 6 ཟེ་ཕྱི།
22. བོད་ཀྱི་ཐུ་རབས་ ཁྱིམ་སྒྲུབ་ཡིག་ཆ་ བདམས་པ་ལྷན་གསུམ།	ལྷན་གསུམ་ལྷན་གསུམ་	
23. བསྐྱར་འབྱུང་གནས་ཀྱི་ ནམ་ཐང་ཡིད་ཆེས་ གསུམ་ཐུག་པ།	རྣམ་ཐང་ཐུ་རབས་ཐུག་པ།	རྣམ་ཐང་ བཅུ་ལྷན་ཐུག་པ།
24. དབའ་བཞེད།	བཟ་གསལ་སྒྲུབ་པ།	རྣམ་ཐང་ 8 པ།
25. བོད་ཀྱི་རྣམ་རྒྱུ་ཡི་ ཞེ་དང་ཡིད་ལྱུང་ ཁ་བྱུང་།	ལྷན་གསུམ་ལྷན་གསུམ་	རྣམ་ཐང་ 7—9པ།
26. བཅན་པོ་ཁྱི་ཞེ་སྒྲུབ་ བཅན་ཀྱི་པོ་ལྷན་ མདོ་ཅན་བརྒྱུད་པ།	རྣམ་ཐང་ལྷན་གསུམ་	1984 རབ་ བྱུང་ 16 ཟེ་ཕྱི།
27. ཚལ་པའི་ཐུ་རབས་ པའི་པོ་ལྷན་ པའི་ཉིན་བྱུང་།	ལྷན་གསུམ་པོ་ལྷན་ དགའ་པོ།	རྣམ་ཐང་ 16ཟེ་ཕྱི།
28. དཔོན་ཐང་དབུ་སྒྲུབ་ རྣམ་རྒྱུ་ཡི་ཞེ་		823 ལྷན་གསུམ་

29. བཅན་པོ་ པ་རྒྱུ་རབས་ ཆེན་ལུང་རྟོན་གསལ།	ཀ་ཚོག་རིག་འཛིན་ཆོ་ དབང་ནོར་བུ།	1743 རབ་བྱུང་ 12 ཤིང་ཟླང་།
30. ཆོས་འབྱུང་རིན་ པོ་ཆེའི་མཛོད།	བུ་རྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ།	1322 རབ་བྱུང་ 5 རྩ་ཁྱི་
31. བཏྲན་ཅིས་ གསལ་བའི་ཉིན་ བྱེད།	མང་ཚོས་ཐུ་སྐྱབ་རྒྱ་ མཚོ།	1566 རབ་བྱུང་ 8 མེ་ལྷག་
32. ལོ་རྒྱུས་རྩོ་ མཚར་རྒྱན་པོ།	ཉི་ལྡེ་ནམ་མཁའ་བཟང་ པོ།	རྒྱས་རབས་བཅུ་དྲུག་ པའི་འཛོ།
33. རྒྱལ་རབས་ གསེར་གྱི་ལྷེང་བ།		རྒྱས་རབས་བཅུ་ བརྒྱན་པ།
34. ལ་དྲགས་རྒྱལ་ རབས།		རྒྱས་རབས་ཉི་ལྔ་བ།
35. དེབ་ཐེར་ཚྲོན་ པོ།	འགོས་ལོ་གཞོན་རྒྱ་ དཔལ།	1478 རབ་བྱུང་ 8 ས་ཁྱི།
36. བཏྲན་འབྱུར་ དཀར་ཆག་རྩོ་ མཚར་རྒྱ་གཉིར་ འཕེལ་བའི་རྒྱ་བ་ གསར་བ།	ལྷས་ཆེན་རྒྱལ་ཁྱིམས་ རིན་ཆེན།	1744 རབ་ 12 ཤིང་བྱི།

37. སྤུ་བཀན་ ལུ་མཐའ།	སྤུ་བཀན་ཆས་ ཁྱི་ཉི་མ།	1802 རབ་བྱུང་ 13 ལྷ་ཁྱི།
38. ཆོས་འབྱུང་ བརྟན་པའི་རྒྱ་ མཆོར་འཇུག་ པའི་ཁྱ་ཆེན།	ངོར་ཆེན་དགོན་ མཆོག་རྟན་ལུ།	རུས་རབས་བརྒྱ་ བརྟན་པ།
39. ས་རྒྱའི་གཏུང་ རབས་རིན་ཆེན་ བང་མཆོད།	ས་རྒྱ་དག་དབང་ ལུན་དཔའ་བཟ་ཤིས།	1629 རབ་བྱུང་ 11 ས་རྒྱལ།
40. ཆོས་འབྱུང་ དཔག་བསམ་ ཆོན་བཟང་།	ལུམ་པ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་ འཕྱོར།	1748 རབ་བྱུང་ 13 ས་འབྲུག་
41. དཔལ་རྣུང་ཐང་ ཆོས་ཤེད་ཡོ་རྒྱལ།	བཟའ་རྟན་ཡོ་རྒྱལ་ ཆོག་རྒྱུང་།	1985 རབ་བྱུང་ !6 ཤིང་ལྷང་།
42. འཕྱི་ལུང་ གདན་རབས་ གཤེར་ཐང་།	འཕྱི་ལུང་རྟན་འཛིན་ བརྒྱའི་རྒྱལ་མཆོན།	1803 རབ་བྱུང་ 13 ལྷ་མག་

43. ཏུ་ཁུ་ལའི་གོས་ བཟང་སྤྱོད་པ་བཅས་ ཀ་པ།	རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ལྷ་པ་ ཆེན་པོ།	རྒྱས་རབས་ 17 སྤང་ཆ།
44. བྱང་གོའི་བོད་ ས་གནས་ཀྱི་མ་ རྒྱས་ཡིག་ཆ་ སྤྱོད་པ་བཅས་པ།	སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་	1986 རབ་བྱུང་ 16 མེ་ལྷ་ག
45. རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ལྷ་པ་ ནམ་མཐར་བོད་ ཡིག་དེབ།	ལྷ་ལྷ་ལྷ་པོ།	1986 མཐར་བཟུང་ པ།
46. བྱང་མང་རྒྱལ་ རབས་དངས་ ཤེས་འབྱུང་གི་མེ་ མང་།	ཀ་མོག་རིག་འཛིན་ཆེ་ དབང་ལོ་རྒྱ།	1749 རབ་བྱུང་ 13 མ་རྒྱུལ།
47. མ་རྒྱུད་རིག་ གནས་ལུང་བྱུང་ རྒྱལ་གསལ་བར་ བྱེད་པ།	འདར་རྒྱུད་དཔལ་འབྱུང་ དབང་པོ།	རྒྱས་རབས་བཅུ་ རྒྱལ་པ།

48. གཏུང་ནམ་རྒྱུད་ཚུལ་ གསལ་བར་རྒྱན་པ་ ནོར་བུའི་ཕྱེང་བ།	པཎ་ཆེན་གློ་ བཟང་ཆོས་ ཀླན།	རྒྱལ་རབས་ 17 རྒྱལ་ དབྱིལ།
49. རྩེ་ཆོས་འབྱུང་འཇམ་ མགོན་མོན་མཐའི་ ཕྱེང་བ།	འབྲུག་བརྟན་ འཛིན་ཆོས་ ཀླུལ།	
50. རྒྱ་ལའི་གོས་བཟང་ ཐེགས་བཅའ་ཁ་བ།	རྒྱ་ལའི་གྲ་མ་ ལུ་པ་ཆེན་པོ།	རྒྱལ་རབས་ 17 སྤེལ།
51. རྒྱ་ལའི་གོས་བཟང་ ཐེགས་བཅའ་ད་བ།	ཐེ་མིན་ཁངས་ ཀླུ་ཀླ་མཚོ།	རྒྱལ་རབས་ 17 རྒྱལ་ མཆུག
52. རྒྱ་ལའི་རྒྱལ་པའི་ ནམ་ཐར་རབ་གསལ་ གསེར་གྱི་ཉྭ་མ།	ཐེ་མིན་ཁངས་ ཀླུ་ཀླ་མཚོ།	1701 རབ་བྱུང་ 12 ཆུགས་ཡོན།
53. རྒྱ་ལའི་བརྟན་པའི་ ནམ་ཐར་དཔག་ བསམ་རིན་པོ་ཆེའི་ ཉྭ་མ།	ཆུང་ཆུང་རྒྱལ་ པའི་རྩོ་རྩེ།	1818 རབ་བྱུང་ 14 ལ་ལྷག
54. རྒྱ་ལའི་བརྟན་པའི་ ནམ་ཐར་འཛམ་གླིང་ མཐའ་གྲུ་ཡངས་པའི་ རྒྱན།	དེ་མོ་བྱུང་ བརྟན་འཛིན་ མེད།	རྒྱལ་རབས་ 19 རྒྱལ་ འགོ།

55. འཇམ་པའི་ནམ་ཐར་ རོ་མཚར་སྐལ་བཟང་ འབྱུག་རོགས།		
56. ཚངས་དབྱངས་ཀྱི་མཚའི་ གསང་ནམ་ཉི་ཉམ་ བྱ་རའི་སྤྱ་དབྱངས།	ཉི་བཅུན་ངག་ དབང་དོ་རྩེ།	
57. རང་ནམ་སྐལ་བཟང་ དགའ་ཉིན།	སྤེ་ལུང་སྤོ་ བཟང་ནམ་ཀྱལ་	ཉུག་རབས་18པ།
58. མི་དབང་མོ་ཉི་བའི་ ཉིགས་བརྗོད།	མདོ་མཁར་ ཞབས་བྱང་ཆེ་ རིང་དབང་ཀྱལ།	1733 རབ་ བྱང་12ཆ་སྤང་།
59. མདོ་མཁར་ཞབས་བྱང་ གི་བྱང་པ་བརྗོད་པ་སྤོལ་ མེད་ངག་གི་རྩལ་མོ།	མདོ་མཁར་ཆེ་ རིང་དབང་ཀྱལ།	1763 རབ་བྱང་ 13ཆ་ལྷག
60. དགའ་བཞིའི་བྱང་པ་ བརྗོད་པ་སྤོལ་མེད་གཏམ་ བྱི་རྩལ་མོ།	རྩོ་རིང་བཅུན་ འཛིན་དཔལ་ འབྱུར།	1806རབ་བྱང་ 13མེ་ཉིག

61. རང་ནམ་འད་དཀར་ ཅན་གྱི་མེད་པ།	པཎ་ཆེན་སྒོ་ བཟང་ཡེ་ཤེས།	རྒྱུ་རབས་ 18 ཚྭ་ཆ།
62. རྩ་རྒྱ་རོལ་པའི་ དྲོ་ཆེན་ནམ་ཐར།	ཐུའུ་པག་ཅན་ཆོས་ ཀྱི་ཉི་མ།	རྒྱུ་རབས་ 18 ཚྭ་ཆ།
63. སྔ་མང་སྔ་རྟ་ལའི་སྔ་ རྒྱུ་སྒྲོགས་རྒྱུག	རིག་རྒྱུ་བདག་ གཉེན་ལྷ་ཡོན་ ཅན་ཁང་།	1987 རབ་བྱུང་ 17མེ་ལོ་ས།
64. རྒྱལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་ ཤེས་དཀར་མེ་ལོང་།	རག་རྒྱལ་རྒྱུ་ རག་དབང་ བཟན་པའི་ རྒྱལ་མཆན།	1822 རབ་བྱུང་ 14 རྒྱ་རྟ།
65. རྟ་ཆོག་བཟན་པའི་ མགོན་པོའི་ནམ་ཐར་ དད་པའི་པར་འཛུམ་པ།		རྒྱུ་རབས་ 19ལྷ་ཚྭ།
66. རྒྱ་མང་མང་ལྷ་རྒྱུ་ ལུས་ཀྱི་དེཔ།	གཞུང་ཡིག	1793 རབ་བྱུང་ 13 རྒྱ་མང་།
67. དེ་མའི་ཐོད་ས་གནས་ཀྱི་ དུལ་ལོང་གནས་ བཟུས་དེཔ།		

68. རྒྱ་ལའི་དགུ་པའི་ ནམ་ཐང་དང་ པའི་ཡིད་འཕྲོག	དེ་མོ་རྒྱལ་བཙན་ འཛིགས་མེད་ཀྱི་མཚེ།	1820 རབ་བྱུང་ 14 ཚུགས་འབྲུག
69. བོད་དང་བར་ ཁམས་ཀྱི་སྐད་ བཅས་ཀྱི་སྒྲ་རྒྱལ་ སྐྱེ་ཤིང་གི་དེབ་ གཞུང་།	གཞུང་ཡིག	1814 རབ་བྱུང་ 14 ཤིང་ཁྱི།
70. རྒྱ་ལའི་བཙུ་པའི་ ནམ་ཐང་རོ་ མཚར་ནོར་བུའི་ ཤིང་བ།	རྒྱལ་དབང་རྒྱལ་སྐྱེ་སྐོ་ བཟང་འཕྲིན་ལས་ནམ་ རྒྱལ།	རྒྱལ་རབས་ 19 རྟོད་ ཅ།
71. རྒྱ་ལའི་བཙུ་ གཅིག་པའི་ནམ་ ཐང་རོ་མཚར་ ལྷའི་རོལ་མོ།	རྒྱལ་དབང་རྒྱལ་སྐྱེ་སྐོ་ བཟང་འཕྲིན་ལས་ནམ་ རྒྱལ།	རྒྱལ་རབས་ 19 རྒྱལ་ དཀྱིལ།
72. བསྐྱར་བཀོད་ བཀའ་གསུམ་ དེབ།	གཞུང་ཡིག	1842 རབ་བྱུང་ 14 ཚུ་རྟག
73. རྒྱ་ལའི་བཙུ་ གཅིག་པའི་ནམ་ ཐང་དང་མེལ་ མེ་ཡོང་།	ལྷུང་ཚེག་སྐོ་བཟང་རྒྱལ་ ཁྱིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་ མཚེ།	རྒྱལ་རབས་ 19 མཐད་ ཅ།
74. ལྷན་ཚུལ་མཚུན་ རབ་ནོར་བུའི་ རྟོན་པོ་དང་སྐལ་ ལྷན་ཡིད་འཕྲོག	ལྷན་གྲང་བྱམས་པ་ འཕྲིན་ལས།	1985 རབ་བྱུང་ 16 ཤིང་སྐང་

75. རྩལ་མ་རི་འཁྱ་ ཕན་རིག་བྱེད་ མིང་གི་བྱུང་ བརྗོད་གསལ་ བའི་སྒྲིན་མ།	བྱུང་བ་སྒྲིན་ཆེ་རིང་།	1985 རབ་བྱུང་ 16 ཤིང་ཟླང་།
76. རྩལ་ཆེ་ཁ་ཁང་གི་ གདན་རབས།	ཡོན་ཁང་བྱམས་པ་ འཕྲིན་ལས།	1985 རབ་བྱུང་ 16 ཤིང་ཟླང་།
77. དགེ་འདུན་ཆོས་ འཕེལ་གྱི་རྟོགས་ བརྗོད་དག་པའི་ ལྷན་པ།	རྟོག་ཁང་བསོད་ནམས་ དཔལ་འབར།	1983 རབ་བྱུང་ 16 ཆུ་ཕག
78. དགེ་འདུན་ཆོས་ འཕེལ་གྱི་རྟོགས་ ཐར་མཛོད་ བསྟུན།	མི་ཁག་ཤིས་རབ་ལྷ་ མཆོ།	1972 རབ་བྱུང་ 16 ཆུ་བྱ།
79. དགེ་འདུན་ཆོས་ འཕེལ་གྱི་ཨ་ལྷན་ མཛོད་བསྟུན།	རག་ར་བྱུང་བ་སྒྲིན་ཆོས་ དར།	1979 རབ་བྱུང་ 16 ས་ལུག
80. ལྷལ་ཁམས་རིག་ པས་བརྗོད་བའི་ གཏམ་རྒྱུད་ གསེར་གྱི་ཐང་མ།	དགེ་འདུན་ཆོས་ འཕེལ།	རྒྱས་རབས་ 20 ལྟོད་ ཆ།
81. སྐ་བཞེད།	སྐ་གསལ་ལྷན་།	རྒྱས་རབས་བརྒྱད་པ།

82. གཤུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་ མགོན་པོའི་ནམ་ཐར།	རྩ་བ་རྒྱན་གྱི་ བཟླ་ཤིས།	
83. བྱང་སྟོན་ཐུང་བར་ གསུམ་གྱི་ཚས་འབྱུང་ མཁས་པའི་འཇུག་ རོགས།	རྩ་ནང་རྒྱ་ ར་རྒྱ་ཐ།	རྒྱས་རབས་བཅུ་ བརྒྱན་སྟོན་ཆ།
84. ཚས་འབྱུང་རོ་མཚར་ རྒྱ་མཚོ།	སྟག་བྱང་ངག་ དབང་གསལ་པ།	1609 རབ་བྱུང་ 10 ལ་བྱ།
85. ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ ནམ་ཐར་ཐུབ་བརྟན་ མཛེས་རྒྱན།	འབྲུག་རྒྱལ་དབང་ ཚས་རྩེ།	1845 རབ་བྱུང་ 14 ཤིང་རྒྱལ།
86. ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ ནམ་ཐར་དད་པའི་ འཇུག་རོགས།	མཁས་ཐུབ་དགེ་ ལེགས་དཔལ་ བཟང་།	རྒྱས་རབས་ བཙུ་ལ།
87. དགེ་འདུན་གྱི་ གྱི་ནམ་ཐར་ནོར་ བུའི་ཁྲིང་བ།	ཡེ་ཤེས་ཅེ་མ།	1494 རབ་བྱུང་ 8 ཤིང་སྟག

88. དགེ་འདུན་གྲུབ་ ཁྱི་རྩམ་ཐར་ མཛད་པ་བརྒྱ་ གཉིས་པ།	ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན།	1497རབ་བྱུང་ 8 གེ་སྟུལ།
89. འཇམ་དབྱངས་ ཚུལ་རྩེ་བཟ་ཤིས་ དཔལ་ལྷན་པའི་ རྩམ་ཐར་རབ་ གསལ་སྟོན་མ།	ལ་རྟོད་པ་ཀུན་དགའ་ རྒྱལ་མཚན།	དུས་རབས་ བཙུ་ལྔ་པ།
90. བཟ་ཤིས་རྒྱན་ པའི་ལ་རྟོན་ གསལ་བའི་ཉི་མ།	བཟ་ཤིས་དགོན་ལ་རྟོན་ ཚུལ་འབྲི་ཚུགས་ཀྱང་།	1983 རབ་བྱུང་ 16 རྒྱ་མག
91. ཐག་གྲུའི་དནད་ དོན་འདྲའ་ཞིག་ སྟོན།	ལྷ་ཉན་གྲང་།	1989རབ་བྱུང་ 17མ་སྟུལ།
92. ཚུལ་ཤེ་ཆེན་པོ་ ལེ་འབྲས་དགའ་ གསུམ་ཁྱི་བྱུང་ བ་མདོ་ཙམ་ བརྟེན་པ།	འཕྲིག་ཤི་བྱམས་ པ་རྩ་ལྟུག་།	1985རབ་བྱུང་ 16 ཤིང་སྟུང་།

93. རབ་བརྟན་ཀླན་ བཟང་འཕགས་ ཀྱི་རྣམ་ཐར།	འཇིགས་མེད་གཤམ་ པ།	1419 རབ་བྱུང་ 7 ལ་ཕག
94. བོད་ཀྱི་དཀར་ ཆག་རིག་པ།	རུང་དཀར་སྒོ་བཟང་ འཕྲིན་ལས།	1984 རབ་བྱུང་ 16 ཤིང་བྱི།
95. བྱང་བདག་རྣམ་ རྒྱལ་གཤམ་ བཟང་གི་རྣམ་ ཐར།		
96. བོད་ཀྱི་གས་ རིག་སྒྲན་རྣམ་ཀྱི་ ཐོག་མའི་བྱུང་ ཚུལ།	ཡོན་ཀྱང་བྱམས་པ་ འཕྲིན་ལས།	1985 རབ་བྱུང་ 16 ཤིང་སྤང་།
97. བརྟན་འཇིན་གྱི་ སྒྲིལ་བུ་རྒྱ་བོད་ རྩ་བོན་པའི་ མིང་གི་རྣམ་ གྲངས།	སྒོང་རྣལ་ངག་དབང་ སྒོ་བཟང་།	རུས་རབས་བཙ་ བརྒྱད་པ།
98. བྱ་རྟོན་རྣམ་ཐར་ སྒྲིལ་པའི་མེ་རྟོག་	སྐུ་ཚད་པ་རིན་ཆེན་ རྣམ་རྒྱལ།	1366 རབ་བྱུང་ 6 མེ་རྟ།

99. ཐང་སྒྲིབ་ཀྱི་ པོ་ལྷ་མ་ཐང་ ནོར་བུ་མེ་ ལོང་།	འཕྱར་ཐེད་བདེ་ཆེན།	1609 རབ་བྱུང་ 10 ལ་བ།
100. དེབ་ཐེར་སྒྲིབ་ པོ་ལྷ་མ་ཐང་ ཀྱི་འཕྱར་བཞུགས།	ཏུང་དཀར་སྒྲོ་བཟང་ འཕྲིན་ལས།	
101. པོ་དོང་ཚུགས་ ལས་ཀྱི་ཐང་ ཀྱི་ལྷ་མ་ཐང་།	འཕྲིན་ཐེད་འབངས།	1453 རབ་བྱུང་ 8 ཆ་བ།
102. རྒྱ་གར་ཚོས་ འབྱུང་དེབ་ རྒྱ་ཀྱི་ཚོས་པ་ པོ་ལྷ་མ་ཐང་ བྱུང་།	ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ།	1986 རབ་བྱུང་ 16 ཐེ་ལྷ་མ་ཐང་།
103. རྒྱ་བ་དཔོན་ པོ་ལྷ་མ་ ཐང་ཐངས་སྒྲིབ་ པོ་དང་ཆབས་ ཅིག་བཞུགས།		
104. རིན་ཐུངས་པོ་ ཀྱི་ཐུངས་པོ་	ཡར་ཐུང་པ་མ་འབྱུང་།	ཏུང་རབས་བཅོ་ལྷ་པ།

105. གཙང་སྒྲོང་ ཀྱལ་པོའི་ན་མ་ ཐར་མེས་མ།		རྒྱལ་རབས་བཅུ་ བརྒྱན་པ།
106. འབྲས་ལྗོངས་ ཁྱེ་ལན།	ཕྱི་ཁྱིད་སངས་ ཀྱལ་ཀྱུ་མཚོ།	རྒྱལ་རབས་བཅུ་ བརྒྱན་པ།
107. རྒྱངས་ཤེལ་ མེ་ཁོང་།	ཕྱི་ཁྱིད་སངས་ ཀྱལ་ཀྱུ་མཚོ།	རྒྱལ་རབས་བཅུ་ བརྒྱན་པ།
108. གསེར་སྒྲོང་ དཀར་ཆག་ཐར་ ཁྱིད་ཀྱུ་མཚོར་ བསྐྱོད་པའི་གྲུ་ རྒྱང་།	ཕྱི་ཁྱིད་སངས་ ཀྱལ་ཀྱུ་མཚོ།	1692 རབ་བྱུང་ 12 ལྷ་མཚེ།

རུང་དཀར་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་གི་གལ་ཆེན་དཀོན་མཆོར་
ཁྱིམ་དོན།

“དེད་ཁྱིམ་འདོད་པའི་བསྟན་པ་ཁྱེད་ཀྱི་མ་ཆོག་ལ་དེ་ནི་ཞེས་པ་...
པའི་ཏ་སྟོན་ལས་རྒྱལ་སྤྱིམས་ཞེས་སྐར་ཐང་གི་མཁའ་པ་ཆེན་པོ་དེས་རབ་...
བྱུང་བྱུག་པའི་ཆུ་ལྷག་(1343)ལོར་བཅས་པ་གནང་མཛད་པའི་ཆོས་.....
འབྱུང་མེ་རྟོག་ཤིང་བ་དང་། རོ་ནང་རྒྱ་ར་རྒྱ་ཐས་མཛད་པའི་བྱུང་སྟོན་
སྟེད་ཁྱིམ་ཆོས་འབྱུང་ལྷགས་དཔར་མའི་གྲངས་ 153.8 པར་གསལ་བའི་.....
དགག་སྒྲུབ་བྱུག་རྟེན་དང་བཅས་པ་འཁོད་པ་ལྟར།

ལྷ་ཆེན་དཀོན་པ་རབ་གསལ་ནི། སྐར་དར་མས་བསྟན་པ་
བསྒྲུབས་པར་གྲགས་པའི་ལྷགས་བྱ། (841)ལོར་ཐེན་ནས་ལོ་ལྷ་བཅུ་
འདས་པའི་ཆུ་ཁྱིམ་(892)ལོར་འབྱུངས། དཔྱད་ལོ་བཅུ་བྱུག་ལོན་སྐབས་
འཕག་ལྷལ་སྐར་གསལ་ལྷ་ཁང་གི་ལྷེབས་མིས་གཞིགས་ནས་ལོ་བུན་ཅུ་...
ལྷག་ཅེས་ཏུ་སྐྱེབས་པའི་གན་མོ་ཞིག་གི་དག་ལས་ཁོ་རང་རྒྱུ་ཁྱིམ་པའི་...
ཏུས་རབ་བྱུང་མཛོད་རྒྱུང་བ་དང་། སྐར་གཡོ་གཙང་གསུམ་མདོ་ཁམས་
ཁྱ་བཞུགས་ལོད་པའི་དན་རྒྱལ་རྒྱལ་བཅས་གསན་ནས་མདོ་ཁམས་ཁྱ་ཐེབས།
ལོ་གས་རིང་འབྱུང་པའི་གཞུང་ལྷགས་ལ་གསན་སྒྱུར་མཛད། དཔྱད་ལོ་ཉི
ལྷུང་ཐེབས་པ་ལྷགས་ལྷག་(911)ལོར་སྐར་གཡོ་གཙང་གསུམ་ཁྱིམ་མཁའ་
སྒྲོལ་གསང་སྟོན་བཅས་མཛད་ནས་རབ་བྱུང་བསྟེན་རྒྱལ་ཆའམ་ཅིག་ཏུ་...
བཞེས། དེ་ཏུས་སྐར་གཡོ་གཙང་གསུམ་དཔྱད་ལོ་དཔྱ་བཅུ་ལྷག་ཅེས་ཏུ་
ཐེབས་ཐོབ། དེ་ནས་ལོ་ལྷ་སོང་བ་མེ་ཁྱིམ་(916)ལོར་ལྷ་ཆེན་དཔྱད་ལོ་
ཉི་ལྷ་ཆ་ལྷུང་ཐེབས་སྐབས་སྐར་གོང་ལོ་ཤེས་གཤུང་བྱུང་ལོགས་མཁའ་.....

བཅུན་མི་རྒྱལ་གྱིས་ཐུང་གཡོ་གཙང་གསུམ་གྱི་རྒྱང་རྒྱ་བཞེན་རྒྱ་གས་ཀྱི་.....
 བར་བཅར་ཡང་། ཁོང་ནམས་པ་གསུམ་པོ་སྐྱེ་ན་ཉ་ཅང་ཕྱིན་པས་སྒྲོབ་མ་
 རྒྱུར་རྒྱུར་སྐྱེ་ངལ་ཆེ་བར་བཞེན། སྒྲ་ཆེན་སྐབས་དེར་བཞེན་རྒྱ་གས་
 བསྐྱེད་པས་ནས་ཨ་ཁུ་ལས་སོང་ཐེད་པས་གཞན་ལ་རབ་བྱུང་བཞེན་རྒྱ་གས་གྱི་
 རྒྱལ་པ་གནང་བའི་ཨ་ཆད་ཨོན་ཐེད་ཀྱང་། འདུལ་བ་ལ་མཁས་ཤིང་བྱང་
 རྒྱལ་པ་དང་། གནས་གྱི་སྒྲ་མར་འོས་པའི་ཨོན་ཉན་གཞན་དག་ཆང་ཡོད་
 པས་བཅོམ་ལྡན་འདས་གྱིས་བཀས་བཅད་གནང་བའི་དམིགས་བསལ་གྱི་.....
 དགོངས་པ་དང་མཐུན་པར་བཀའ་ཡི་གནང་བ་སྒྲོབ་པ་བཞིན། མཁས་
 བཅུན་མི་རྒྱལ་པོ་རབ་བྱུང་དང་བཞེན་རྒྱ་གས་མཛད། དེ་རྒྱས་མཁས་
 བཅུན་མི་རྒྱལ་གྱི་ནང་ཆོན་སྤང་གོང་ཡེ་ཤེས་གཡུང་རྒྱུང་སྒྲོབ་མ་མང་པོ་.....
 དང་བཅས་ཐེབས་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་ན། སྒྲོབ་མ་མང་པོ་གསོ་རྒྱུར་གནང་
 རྒྱལ་པའི་ཨ་ཆད་རྒྱ་ཐེབས་ཐིན་པས་དབྱུང་ཨ་ཁུ་ལས་མས་ཅམ་ཞིག་
 ཡིན་པར་ཆོད་དཔག་བྱེད་ཐུབ།

དེ་ནས་ཁོང་ནམས་བཞེན་རྒྱ་གས་གནང་ནས་ཨ་བརྒྱ་སོང་རྒྱས་ཉེ་.....
 མེ་ཁྱི་(926)ཡོར་སྤང་གོང་དབྱུང་ཨ་བཞི་བརྒྱ་ཡས་མས་སྐྱེ་ཐེབས་རྒྱས་
 ཁོང་གི་རྒྱང་ནས་སྐུམ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་བཞེན་རྒྱ་གས་ལྷས། (དེ་
 རྒྱས་སྐུམ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་དབྱུང་ཨ་ཉི་ཤུར་ཐེབས་ཐིན་)སྐུམ་ཡེ་ཤེས་
 རྒྱལ་མཆོན་བཞེན་རྒྱ་གས་གནང་ནས་ཨ་བརྒྱ་དང་། དབྱུང་ཨ་ཁུ་ལས་
 ཐེབས་པ་མེ་ཁྱི་(936)གཞི་ནས་དབྱུས་གཙང་གི་མཁས་པ་མི་བརྒྱ་གཉིས།
 (རྒྱན་ལ་ཐེབས་པ་བརྒྱན་དང་། ཁོང་ནམས་ཡོར་ཐེབས་པ་དང་ལམ་རྒྱ་
 སྤང་པ་ཞེས་སྐྱེ་བྱོན་པ་ལྟ་ཡོད། དེ་ནམས་སོ་སོའི་མཆོན་«ཞེས་པ་ཆོས་

འབྲུང་»དང་«ཐུང་ཚོས་འབྲུང་»གཉིས་སྒྲུབ་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན།) རྩོན་ལ་
 ཐེབས་པ་བརྟན་གྱི་ནང་གི་སྒྲུ་མེས་ཤེས་རབ་རྩོལ་བྱིས་པ་དང་། འཁྲིང་
 ཡོ་ཤེས་ཡོན་ཏན་སོགས་མི་ལུས་དགེ་སྦྲོང་དང་། རྒྱ་དང་གཞོན་བན་
 གཉིས་ཀྱིས་དགེ་བསྟེན་བྱས། སྒྲུ་མེས་སོགས་མཁས་པ་རྩོན་ཕྱོན་མི་ལུ་པོ་
 དེས་བསྟེན་རྩོགས་བཞེས་ནས་ཡོ་བཅུ་དང་། སྒྲུ་མེས་དཔྱད་ཡོ་སོ་བཞིས་
 ཐེབས་པ་ས་བྱ་(949)ཡོར་སྒྲུ་མེས་ཀྱིས་ཉ་སའི་ལ་མོར་ཆག་དེུ་དང་།
 མོར་ར་སྟད་འབྲེལ། བ་ལམ་གྱི་གནས་གཞི་བཅས་བཅིགས། ཡོ་འདིར་
 བརྟན་པ་བརྟུབས་པའི་ལྷགས་བྱ་ནས་ཆིས་ན་ཡོ་རོ་བརྟུ་དང་དཔྱ། རིལ་
 ཡོ་བརྟུ་དང་བརྟུ་མོར་བ་དེ་ལྷ་དར་དང་མྱི་དར་བར་གྱི་བར་རྩོང་ཡིན།
 སྒྲུ་མེས་ཀྱིས་ཉ་སར་བརྟན་པའི་གནས་གཞི་དགེ་འདུན་གྱི་ལྷོ་བཅུགས་པའི་
 ཡོ་འདི་ལ་བརྟན་པ་མྱི་དར་གྱི་འཕོ་རྩོགས་པ་ཟེར། གནས་གཞི་བཟུང་
 པའི་མྱོ་ཡོ་ལྷགས་ཀྱི་(950)ཡོར་སྒྲུ་མེས་ཀྱི་དཔྱད་སྒྲོལ་ག་པ་བཞི་(1.
 ཐུན་ཡོ་ཤེས་ཤེས་རབ། 2. རྩོག་བྱང་རྩུབ་འབྲུང་གནས། 3. ཞང་ལྷ་
 བམ་པ་རྩོ་རྩེ་དབང་རྩུག 4. སྒྲུ་མེར་རྩོལ་བྱིས་པ་འབྲུང་གནས་)ལྟར་
 བའི་ནང་གསེས་ཐུན་དང་རྩོག་གཉིས་རབ་ཏུ་ལྟར་ཞེས་གསལ་བས་དཔྱད་
 ཡོ་བརྟན་ཡན་ཆད་ལ་ཐེབས་ཐིན་པར་བརྟན། མོར་གསལ་ག་པ་བཞིའི་
 ལས།

རྩོག་བྱང་རྩུབ་འབྲུང་གནས་ནི། སྒྲུ་མེས་དང་རྩོ་པོ་རྩེ་ལ་ཉི་ཤ་
 གཉིས་ཀའི་དཔྱད་སྒྲོལ་ཡིན། རྩོ་པོ་རྩེ་པོ་ད་དུས་གཙང་ཏུ་མ་ཐེབས་
 མོར་སྒྲུ་མེས་ཀྱིས་ཉ་སར་བརྟན་པའི་གནས་གཞི་བཅུགས་པའི་མྱོ་ཡོ་ལྷགས་
 ཀྱི་(950)ཡོར་སྒྲུ་མེས་ཀྱི་བྱང་ཏུ་རབ་ཏུ་ལྟར་བར་བཤད་པས་དེ་ཏུས་...

དཔྱད་པ་བརྒྱུན་ནས་བརྒྱ་ཡས་མས་མ་གཏོགས་བཞེན་རྒྱ་གས་དཔྱད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་
 ཚད་ལ་མེད་པ་མེད་པས་དེ་དཔྱད་པ་དཔྱད་པ་བརྒྱ་ཡས་མས་ཡིན། རྩ་བའི་རྩ་བའི་
 མངའ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དཔྱད་པ་ཚད་ལྟ་བུ་མེད་པ་ཡིན་པ་རྩ་བའི་རྩ་བའི་གིས་ཡག་པོར་
 པར་གདན་དྲངས་ནས་བཞེན་བཟུང་ཐབ་རྒྱས་ཐོག་ ཚེས་མང་པོ་གསལ་
 པ་རྩི་བའི་རྩ་བའི་མངའ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་རྩ་བའི་རྩ་བའི་ཚེ་ཙམ་...
 མཐོང་ཡང་དཔྱད་པ་བརྒྱ་ཡས་མས་མེད་པ་ཡིན།

ཞང་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་རྩི་བའི་དཔྱད་པ་ཡིན། ལྟ་བུ་ཡིན་པ་རྩི་བའི་རྩ་བའི་
 བཞེན་པ་ཡིན་པ་མ་ཟད། རྩ་བའི་རྩ་བའི་རྩི་བའི་ཡག་པོར་མེད་པ་ཡིན་པ་ལྟ་
 ཡང་ཡིན། ཞང་གི་འབྲུང་པ་མ་ཟད། (976)དཔྱད་པ་མ་ཟད་བརྒྱུན་པ་རྩི་
 ཡིན་(1012)མངའ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་ཡིན། རྩ་བའི་ཡག་
 བཞེན་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཡིན། དེ་ནས་མ་ཟད་དཔྱད་པ་ཞང་གི་དཔྱད་པ་ཞི་
 བཞེན་མེད་པ་སྐབས་འདྲི་བའི་རྩི་བའི་དཔྱད་པ་བརྒྱུན་པ་མེད་པ་ཡིན་པ་ཞང་གི་
 དཔྱད་པ་དཔྱད་པ་ཡིན་པ་ཡིན། རྩ་བའི་མངའ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་
 དཔྱད་པ་ཚད་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་ཡིན། རྩ་བའི་མངའ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་
 རྩ་བའི་དཔྱད་པ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་ཡིན། རྩ་བའི་དཔྱད་པ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་
 ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་ཡིན། (1060)མངའ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་ཡིན།

ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་ཡིན། རྩ་བའི་རྩ་བའི་ཡག་པོར་མེད་པ་ཡིན་པ་
 ཡིན། བཞེན་པ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་ཡིན། རྩ་བའི་ཡག་པོར་མེད་པ་ཡིན་པ་ཡིན།
 རྩ་བའི་རྩ་བའི་རྩི་བའི་ཡག་པོར་མེད་པ་ཡིན་པ་ཡིན། རྩ་བའི་ཡག་པོར་
 ཡིན་པ་ཡིན་པ་ཡིན། རྩ་བའི་ཡག་པོར་མེད་པ་ཡིན་པ་ཡིན། རྩ་བའི་ཡག་པོར་
 ཡིན་པ་ཡིན་པ་ཡིན།

ངར་རྒྱ་རབ་ལྷུང་རྩྱེན་རྩྱེན་གྱི་མཁའ་པོ་མ་གནང་པར་སྒྲིམ་སྒྲུབ་གཙོ་
བོར་གནང་ནས་བཞུགས་ཞེས་ཨ་རྒྱུས་འགའ་ཞིག་ལས་གསལ།

གོང་གསལ་དེ་ནམས་ངེད་ཀྱིས་རང་ལུགས་སྤྱི་འདོད་པའི་བརྟན་པ་
མྱི་དར་གྱི་ཨ་ཆེགས་ཀྱི་ཁྱད་སྤྲུལ་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ལྟར་མིན་པར་དབྱས
གཙོང་གི་མཁའ་པོ་མི་བརྟན་སྤྱི་ཆེན་དང་དངོས་སྤྱི་མཁའ་ནས་སྤྲུལ་པ་ལྷུས་
པའི་རག་རྒྱུ་ཡོངས་ཀྱི་གསལ་ལ་ཁྱད་སྤྲུལ་བྱས་ན། བརྟན་པ་བརྟུགས་པའི་
ལྷགས་བྱ་ནས་རྩོ་བོ་རྩོ་བོ་དབྱས་གཙོང་རྒྱ་ཐེབས་པའི་སྤྱི་ཨ་ཆེགས་.....
སྤྱི་པར་ཨ་ཆེགས་བརྟན་པའི་གཅིག་ཡོད་པའི་ཨ་ཆེགས་དེ་ཁས་ལེན་.....
ཐབས་མེད་པ་མ་ཟད། ཐང་བོད་དཔོན་ཁང་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་རྩོ་རིང་
བསྐྱེད་པའི་ཨ་ཆེགས་དེ་ཡང་ཁྱེད་རྩོ་གཅིག་མེད་པའི་ཁྱད་སྤྲུལ་པ་བྱས་ན་
འགྲིག་ཐབས་མེད་པའི་འགལ་བ་རྩོ་རྩོ་ཞེས་སྤྱི་ན་ལན་གྱིས་དབྱལ་...
བར་འཁྱུར་ལགས་པ་བཅས་ཁོ་བོས་ཡུན་རིང་དཔུང་པའི་འཁྱུག་བཞུགས་...
འདིར་དཔུང་ཞིབ་ཡོད་པ་ལྟ་རྒྱུར། བོད་རྩོང་སྤྱི་ཆེད་དག་མིང་རྒྱར་
དགར་སྤྱི་བཟང་འཕྲིན་ལས་གྱིས་ད་ལྟ་བུལ། ”